

༩

འཁྲུངས་

རབས་

དེབ་

ཐེར་

ཞོར་

བྱའི་

ཐྱིང་

ག

2015

མདུན་རིས་ཀྱི་འབྲེལ།

རིག་གནས་གསར་བཞེ་མ་བྱུང་གོང་གནས་ཆུང་གིས་རྩ་ས་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་རབ་གནས་དཔོན་པའི་ལུང་ལྷུ་ལ། རབ་གནས་ལན་འགར་མཛད་ཅིང་མནལ་ལས་དུ། མགོན་པོ་མཆོག་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕེབས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་ཡར་ཕེབས་ཞེས་པའི་བཟང་མཛད། སྤྱི་མགྲའ་དུ་འཁྲུང་ཅིང་ཐུགས་ལ་དགྱེས་ཆོར་འཁྲུངས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས། བཙུན་འཁྲུས་བརྩམས་པའི་བཙུན་འཁྲུས་གྱིས། ཞེས་སོགས་མགོན་པོ་མཆོག་དང་ལྷན་ཅིག་གསུངས་པར་མིས། དེ་ནི་ “རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་སེམས་ཤུགས་མ་ཆག་ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་འདྲག” ཅེས་གསུངས། ༡༩༦༦ ལོར་སྐྱེ་དམར་གྱིས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གཏོར། དེའི་དབུ་ཞལ་དུ་མ་རྩ་སར་འབྱོར་བ་གཟུངས་སུ་ཐུལ་ཏེ་མདུན་རིས་བརྩ་གཅིག་ཞལ་ ༡༩༧༠ ལོར་བཞེངས། རབ་གནས་ཕགོངས་མཆོག་གིས་མཛད། སྤྱད་ཐོད་དུ་གདན་ཞུ་འདྲེན་འབྲེལ་དུ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་གྱིས་རྩ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེ་ལྟར་མདུན་རིས་ལ་བྱིན་རྒྱལས་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་གཉིས་ཀ་ལྷན། ཞིབ་ཏུ་བརྩ་བཞེ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྩམ་དུ་གཟིགས།

2015-3-28 ལ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས་གྱིས།

ཚུམ་པ་པོ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

རྒྱལ་ཤ་རྒྱས་སྟོན་པ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

རྒྱལ་ཤ་རྒྱས་འགོད་པ།

ཆོངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ།

༡༡། །འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་སྤེང་བ་ལས་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་བཞི་པའི་
མཛད་ནཱ་གྲུ་འཛིན་གི་གི་ཉིན་ཁྱེད།

བོད་ལྗོངས་མདོ་སྤྲེད་ཆོལ་ཁའི་ཡ་སྤྱའི་གྲུ་སྟོན་གོ་སྤྲིན་ཆོག་ས་རྒྱུད་ནས་པར་འགྲེམས་བྲས།

པར་དབང་། མདོ་སྤྲེད་དབྱུས་སྤྱི་ཁབ་རྒྱན་ལས་ཁང་ལ་ཡོད།
ཡིག་ཐོག་ཆོག་མཆན་མེད་པར་བྱ་རྒྱ་སོགས་སྤྱི་ཆ་ཆོང་ངམ་ཆོན་འགོད་སོགས་མི་རུང་།

བརྗོད་བྲ།

རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་བཞི་པ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་མཛད་ནཱ།

རྗོད་བྲེད།

དཀྱུས་ཆོག་ལྷག་མ་དང་། ལྷུང་ཆོག་བཅད་ལྷག་ངས་མེད།

ཡིག་གཞུགས།

Monlam Uni OuChan2

དཀྱུས་ཆོག་ཡིག་ཆད།

15

ལྷུང་ཆོག་ཡིག་ཆད།

བྱིངས་ 13 དང་། འཛིན་རྟགས་སྤྱི་བཏོད་པ་ 14

དེབ་ཆད།

6.2x9.2 in.

པར་སྤྲོན།

སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོ། པར་གཞི་དང་སོ།

པར་ཐེངས།

སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོ། པར་ཐེངས་དང་སོ།

པར་གྲངས།

1500

པར་ཁང་།

ལྷེ་ལི། Archana. www.archanapress.com

སྟོད་ཆ།

ISBN: 978-81-931323-8-8

སྤྲེད་ཆ།

ISBN: 978-81-931323-9-5

ཚུམ་པ་པོའི་གཏམ།

---བཅའ་བ་འབད་ཀྱང་མི་རྟེན་པ་ལས་དབང་དང་། མ་བཅའ་བ་ལག་ཏུ་འོངས་པ་ལས་བསོད་དུ་སེམས།

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 4 པའི་ནང་། བོད་ལྗོངས་མདོ་སྤང་ཆོལ་ཁའི་ཡ་སྤྱའི་གྲ་སྟོན་གོ་སྤྲེག་ཆོག་པ་
ལྟར་གིས་བསྐྱེད་བ་ལྟར་ཐོག་མར་ཁས་ལེན་ཞུས་པ་ནི། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་དག་གི་མཛད་ནཱ་གྲུ་ལ་བར་སྤྱོད་ལ་ཞུས་
དག་ཐེངས་གཅིག་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དངོས་གཞི་གསལ་བ་འད་སྐབས། གོ་སྤྲེག་ཆོག་པ་གཅིས། ཡ་གོང་
ས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་གསར་འབྱེད་ཡང་གྲ་དགོས་ཞེས་གསུངས། ལས་ཀ་གཞན་ཞིག་བྱེད་བཞིན་པར་
བརྟེན་སེམས་ངལ་ཆེ་ཅན་བྱུང་། བསམ་གཞིག་དང་གོས་མོལ་རིམ་བར་བྱས་མཐར་རྣམ་ཐར་གསར་འབྱེད་ཁྱེད་ཅམ་
ཞིག་དང་ལེན་ཞུས།

འབྲི་དགོས་ན་ཤེས་དགོས། ཤེས་དགོས་ན་འཆོལ་དགོས། དེ་ལ་ཉམས་ཞིབ་ཟེར། རྟེན་པ་ཐམས་ཅད་འབྲི་མི་
རུང་ཡང་། གང་གིས་པའི་རྒྱབ་མདུན་གཉིས་ཀ་རྟོགས་དགོས་པ་ཉམས་ཞིབ་པའི་ཅ་དོན་རེད། ཡ་གོང་ས་མཆོག་གི་
བཟང་བྱ་བརྒྱད་ཅུའི་རིང་གི་མཛད་པ་ནི། མི་རང་ག་བ་ཞིག་གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་གཏན་ནས་མི་མཚུངས། སྤྱི་ཁོག་
ཅམ་ལོན་དགོས་ན་འདྲ། སྤྱི་འབྲུམ་སྟག་མཆོར་གྱི་ཞིང་པའི་བྱིམ་ཆང་ཞིག་གི་སྟོ་ཅ་ནས་ཕོ་བྲང་ཕོ་ཏ་ལའི་བར་དང་།
ཁོར་བྱ་སྤྱིང་ག་ནས་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན། རྒྱ་གར་ད་ས་ནས་ཨ་རིའི་ཕོ་བྲང་དཀར་ཕོ་མོགས་གྱི་བར་དུ་འཐེན་པའི་བཞུད་
ལམ་རིང་མོ་དེ་འདྲེད་དགོས་ལ། དམའ་སྤང་ཕོ་ནས་མཐོ་སྤང་འཛིན་གྱི་བར་དང་། དགོན་པ་ནས་ཆོན་རིག་གི་སྤེ་
སོགས་གྱི་བར་དུ་འདྲེད་སྤྱེལ་ཞིབ་ལན་གཅིག་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། མདོར་ན། ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་དང་བྱེད་ཀ་
ནས་དགོང་མོའི་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱད་པའི་བར་གྱི་ཕེབས་བཞུགས་གྱི་རྗེས་ལུལ་འཆོལ་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་ལྟར་ན། ལས་
སྤྱོ་མོ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན། མི་པལ་མོ་ཆེར་འབྲི་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་དགོན་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ལ་གྲིས་མི་ཆར་བའི་མཛད་
པ་མཐའ་ལས་པ་ཡོད་པ་ནི་འདྲིའི་དཀའ་ས་ངོ་མ་དེ་ཡིན། བདུན་རེའི་མཛད་པ་ཡང་གཞན་གྱི་ཆེ་གཅིག་གི་བྱ་བ་ལྟ་
བུར་སྤང་བ་ཀུན་གསལ་ཡིན།

དེ་ལྟར་སེམས་ཀྱི་ཁྱེད་པོ་རྗེ་ལྟེ་དང་། གཉིད་ཀྱི་དུས་ལུན་རྗེ་ཐུང་། དཔུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་རྗེ་དག་ཏུ་གྱུར་པའི་
ཐུང་། གང་འབྲི་རྒྱ་དང་རྗེ་ལྟར་འབྲི་རྒྱ་དེ་གནད་འགག་ཏུ་གྱུར། མང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོ་ངོན་སྤྱང་དོན་གཅོ། འགའ་ཞིག་
གིས་ཆོས་ཕྱོགས་གནད་ཆེ་ཟེར། མགོན་པོ་མཆོག་གིས། “ཉིན་རེའི་དུས་ཆོད་མང་ཤོས་ཆོས་ཕྱོགས་སུ་གཏོང་གིན་

ཡོད།” ཅེས་དང་། “གང་བྱས་ཆོས་དང་། ཅི་བྱས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལས་གཞན་མེད།” ཅེས་སྒྲུབ་ནས་བཀའ་སྩལ།
ཡང་། མང་མང་སློལ་རྒྱན་གྱི་འབྲི་སློལ་ལ་མཉེས། གཞན་རྣམས་དང་རབས་ལ་དགལ། སྒྲོར་ཞིག་གིས་གནའ་དང་
ཟུང་འབྲེལ་ཟེར། ད་དུང་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་དམ་བཤུ་འབྲི་བྱེད། རང་ཆོག་གིས་འབྲིའམ་གཞན་ཆོག་གཡོར། འཕྲོས་
དོན་མེད་ན་ཆ་མི་ཆང་། མང་ན་རྣམ་ཐར་དུ་མི་འགྱུར། གཞན་ཡང་། ལུང་ཆོག་སོར་འཛོག་དང་བསྐྱར་འབྲི་སོགས་
ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཡིན་དུ་མང་། དེ་ལྟར་བྲི་བ་མང་པོ་ཉིན་ནས་མཆོན་བསྟུང་དེ་བྲང་གཞུང་དུ་
བཅེགས། དུས་ཆོད་ནི་ཉིན་ཟད་ཞག་ཟད་དུ་གྱུར། སེམས་པ་དེ་བས་འཆོབས།

ཆོག་སྒྲུབ་ལ། བྲང་དང་ཆོག་གོགས་བསྟུས་ཏེ་ཆོག་སྒྲུབ་སྐྱབས་པ་དང་མ་བསྟུས་པར་ཅུང་ཟད་བསྟུར་བའི་
ལུགས་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི་ཁོག་མཐུག་ཅིང་སྐྱམ་ཆེ་ལ་དོན་མི་གསལ། བྲི་མ་ནི་ཁ་གསལ་ཞིང་སྐྱམ་ཆུགས་ཆུང་།
གཉིས་ཀར་ཡང་རང་རང་གི་གཤེས་ལུགས་དང་བྱེད་ཆོས་རེ་ཡོད། རྣམ་ཐར་ལ། སྒྲོག་མཁན་ལ་སློ་བ་སྟེར་བ་
གཅིགས་སུ་འཛོལ་བ་དང་བྱུང་བ་ཉིད་འབྲི་བའི་ལུགས་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི་བྲི་ལུགས་དང་གཉིས་པ་བོད་ལུགས་
ཡིན། སྒྲོག་མཁན་པལ་མོ་ཆེ་དང་པོར་དགལ། ཡི་གའི་དག་ཆ་ཅུ་ལ་ཡང་། སྲིད་རྩས་དང་སྲིད་བྱུས། མི་དམངས་
དང་མི་མང་། རང་བྱོན་དང་རང་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་དང་སྤྱི་ལོ། མགོ་ཁྲིད་དང་འགོ་ཁྲིད། ཅན་གཅོད་དང་ཅན་དཔྱོད། གསུང་
འབྲོན་མ་དང་གསུང་བྲོན་མ། སྤྱ་གྲུ་དང་བྱ་གྲུ། སྐྱ་ཆུགས་པ་དང་སྐྱ་ཆུགས་པ། བྲེང་སྤྱིག་པ་དང་བང་སྤྱིག་པ། འདར་
བ་དང་ལྗང་བ་སོགས་ཚུམ་པ་པོས་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་མང་། ད་དུང་བྱུར་གྱི་སྒྲུབ་འབྲེན་ཆེན་པོར་
བཞེངས་པའི་ཡི་གེ་དུ་མ་ཡོད། དོན་པོར་ཏེ་འདུ་ཤེས་དང་ལྟ་བར་ཅོད་པ་དེ་བས་མང་ལ། ག་མཐའ་སོགས་སུ་ཤད་
འཛོག་མིན་དེ་ཡང་གནད་དོན་གཅིག་ཡིན།

མགོན་པོ་མཆོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར། “སྤྱོན་རྗེས་ཆོགས་བཅད་མང་པོ་དང་། བར་སྐབས་ཆོགས་བཅད་
ཁག ། འཆར་ཅན་མངལ་ཁ་མཛད་སྒྲིའི་རིགས་བཅས་དོན་གལ་ཆུང་ཞིང་། ཡིག་ཆོགས་ཆེ་བའི་གཞི་རྣམས་མ་བཞོད་
པར། སློབ་གཉེར་རི་གནང་སོགས་སྤྱིང་དོན་ཅུང་བསྟུས་དཔྱུས་གཅིག་ཏུ་དཔར་བསྐྱུན་བྱས་ན་འཕུས།” ཞེས་རྒྱལ་
དབང་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བསྐྱར་དཔར་གྱི་ལམ་སྟོན་དུ་གསུངས། ན་ནིང་། “ར་ཆོས་ཉག་ཏུ་སྒྲ་མའི་རྣམ་ཐར་
ཞེས་ཏུ་ཅང་རྗེག་པོ་འབྲེལ་ཤོད་ཀྱང་། [སྤྱི་ཆོགས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་པ་ཐུན་མོང་བ་]འདི་ཆོད་ཀྱས་ནི་སྟོན་པོ་
འབྲེལ་ཤོད་ཀྱང་འདུག་ལ། མི་དེའི་གཤེས་ཀ་ཡང་དེའི་སྟེང་ནས་ཤེས་བྱུང་།” ཅེས་བཀའ་སྩལ། གང་ལྟར། དར་སོ་དེ་
ཅུ་མེད་པའི་འབྲི་སློལ་ཞིག་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་བྱུང་། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ཀར་བསམས་ན། དགོངས་
གཞི་གསལ་སྟོན་བྱ་རྒྱུ་དེ་གལ་གནད་དུ་མཐོང་། དེ་ལྟར། ལུང་འབྲེན་མང་དུ་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་ཡིན།

དངོས་གཞིར་བབས་པ་ན། མཛད་པ་དང་དགོངས་གཞི་རེར་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་གསུང་དོ་མ་རེ་ཨེ་
ཉིད་ཀྱི་ཐབས་མང་དུ་བསྟེན། ལྷ་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་གསུང་རྣམས་ཁྱེད་སྲུང་སྲུང་། མི་རབས་ཁྱིམ་ས་རང་ཆོག་གིས་
ཁྱིམ་པ་དག་ཡལ་བར་དོར། དུས་ལུན་ཀྱི་དབང་གིས་ཆོག་སྦྱར་དང་གོ་རིམ་གཤམ་ཆུང་དུ་བཞག། འདས་དོན་ཆོར་
བས་འབྲི་བ་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་གི་བསམ་ཆོད་ཅམ་ལ་རང་ཡང་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བས། ཆོགས་ཆེ་ཡང་
ལུང་ཆོག་གིས་འབྲི་བ་ཉིད་གཅེས་གཅེས་སྲུང་བཟུང་། གསུང་ཆོག་གང་མང་ཞིག་གཞིས་བཞུགས་ཆོས་བསྐྱུགས་ན་
གཞི་བཞེད་དང་བྱིན་རྒྱབས་གཉིས་ཀ་སྦྱོར་བྱེད་ལ། འབྱུང་འབྱུང་གི་ལམ་བུ་ཉིད་པར་ཡང་པན་རྒྱབས་ཆེ་བར་མཐོང་།
བཀའ་གསུང་རི་བཞིན་སྐྱབ་པའི་གཞིས་མའི་བྱང་ཚུགས་དང་སྦྱིང་སྦྱོབས་ནི་རི་རབ་བཞིན་བཟན།

སྐྱེའི་ཀྱ་སྟོན་གོ་སྤྱི་ཆོགས་ཆུང་དང་། སྤྱིན་བདག་གཏོང་པོད་ཅན་ནས་བཀོད་སྤྱི་ག་དང་མཐུན་ཤིན་གནང་། གོ་
སྤྱི་ཆོགས་ཆུང་གི་ཆོགས་གཙོ་ལྷག་འདོན་ཅན་སྤྱི་འབྱུང་སྤྱི་པ་མཁུན་རབ་རྒྱ་མཆོ་དང་བྱང་ཆེ་བསྟན་པའི་དངོས་
བྱུང་གཉིས་ནས་མགོ་མཐུག་བར་གསུམ་དུ་གང་ཅིའི་རམ་འདེགས་ངལ་མེད་དུ་གནང་། མཁུན་ལྷག་འདོན་གསུམ་
ཀྱིས་མཛོན་པར་མཐོ་བ་བཀའ་བྱུང་བྱུང་བསྟན་ལུང་རིགས་མཆོག་གིས་ཐོག་མའི་དུས་ནས་དགོངས་འཆར་ལྷག་པོ་
དང་། གཞུང་ལས་ཀྱི་བྲེལ་ཁོམ་བར་ནས་གནད་དོན་དུ་མར་བསྐྱར་ཞིབ་གནང་བ་བཀའ་བྱིན་ཀྱི་སྤང་པོར་ལྷ། མཁུན་
དཔྱོད་དང་སྦྱོར་གོ་མས་ཤིན་ཏུ་ཐབ་པ་བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྱུང་ཆོགས་གཙོ་སྤྱི་པ་ཆེ་རིང་དང་སྤྱི་སྤྱིར་བྱང་ཆེ་ཆེ་རྒྱུ་
སོགས་གནད་ཡོད་དུ་མས་དགོངས་འཆར་ཐབ་པོ་སྤྱིན། དེས་དོན་ཀྱི་མཁས་པ་སྦྱོར་ཅན་ཨ་ལགས་དབྱི་ས་བྱང་ཆེན་
སྤྱལ་སྤྱི་དང་དགོ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་སློ་བཟང་མཁས་མཆོག་གཉིས་ཀྱིས་དོན་གནད་གསལ་ཞིབ་དང་། འབྲུལ་རིག་
ཆེད་མཁས་དགོ་བཤེས་སློ་བཟང་སྟོན་ལམ་སོགས་ཀྱིས་དུས་བསྟན་ཀྱིས་རམ་འདེགས་གནང་བ་མཐུན་པའི་ཤིན་ཏུ་
ཆེ།

གངས་སྤྱིད་པོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དང་། ཀེ་རྟེ་ཁྱེས་པ་བྲུ་ཆང་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ཆ་པངས་མེད་དུ་གཤམ་པོ་
མཛད། བྱི་བྲེལ་ལས་ཁྱེད་དང་། སྤྱི་འབྱུང་སྤྱི་པ་ཁང་། བཀའ་ཤག་ཡིག་ཆགས་སོགས་སྤྱི་སྤྱིར་ལྷག་བསམ་ཅན་
དག་ནས་ཀྱང་དཔྱད་གཞི་ཡིག་རིགས་དང་སྤྱི་བརྟན་སོགས་མཁོ་འདོན་གནང་། ཁོར་སྤྱིར་དེས་སྟོན་པས་མཛད་རྣམ་
རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསལ་བའི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་གསུང་ལུང་འདོན་ཆོག་པའི་ཡིག་ཐོག་ཆོག་
མཆན་དང་རོགས་རམ་གང་མཁོ་སྐྱབ་དེས་ཞེས་རྒྱབ་སྦྱོར་གནང་། འབྱོར་དང་རྒྱས་ཀྱིས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་
རོལ་མཆོ་དེབ་སྤྱིར་དགྲ་ཅན་གཤམ། ལྷག་བསམ་དང་རྣམ་དཔྱོད་མཆོག་ཏུ་ཡངས་པ་ཆོང་རུ་སེང་གོ་དང་སློ་བཟང་
རབ་རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་པའི་རམ་བུ་བཏེགས། ལྷའི་ཀྱ་སྟོན་གོ་སྤྱི་ཆོགས་ཆུང་གིས་གཞིན་སྤྱི་པ་མར་ལས་

ལྷ་མ་མཚོ་ན་པར་བཞི་པ་ཆེན་པོ་དེ་མཛད་ཀྱང་ཁྱེད་པའི་ན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད། ལྷ་པ་ཆ།

སྐྱ་གནང་ཉི་མུ་ཆ་མཁོ་སྐྱབ་བྱས། བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་པ་དང་གྲུས་ཟབ་པ་ཡེ་ཤེས་སྒྲོལ་དཀར་(Mariateresa Bianca)ལྱིས་བོད་དཔྱིན་གྱི་དཔེ་དེབ་དང་བརྒྱ་མང་དུ་བསྐྱབས། ལུང་ཆོག་བཅེས། དཔེ་མཛོད་ཁང་སོགས་སུ་རྒྱ་ཆ་འཛོལ་བར་བསྒྲུད། ཡིག་ཆ་བསྐྱར་སློག་དང་འཛོལ་ཞིབ་འཕར་མ་སོགས་ཉིན་དང་པོ་ནས་མཐའ་མའི་བར་དུ་ལས་དོན་སྒྲ་ཆོགས་བསྐྱབས། དེ་ལྟར་སྤྱི་སྤེར་གཉིས་ཀྱི་རོགས་རམ་འོག་ད་གཟོད་མཛད་ནམ་<<གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ལྟེད་>>ཅས་པ་པོད་གཉིས་ཅན་འདི་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་སྐྱེས་པ་བཟང་།

མཐར། མཆན་དངོས་སུ་སྟོས་པ་དང་མ་སྟོས་པ་ཡོངས་ལ། མཛད་ནས་གསར་ཅོམ་བའི་ངོས་ནས་བཀའ་བློན་ཆེ་
ཞེས་བཅོས་མིན་གྱིས་ཁྱེའིང་། འདི་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་བའི་ཅ་བ་ནམས་མགོན་པོ་མཆོག་སྐྱེ་ཆེ་བཟན་ཅིང་བཞེད་
དོན་འགྲུབ་པ། གཞིས་ཁྱེས་སྟན་འཛོམས་ཡོང་བ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུར་འགྲུར་བ་དང་། འབྲེལ་ཐོགས་ཀྱི་ཀྱང་གྲུ་སྐྱེ་བ་ནས་
ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་ལྷ་གཅིག་ཕྱག་ན་བརྟོད་དང་སྐད་ཅིག་གྱང་མི་འབྲལ་བའི་རྒྱུར་བསྟེན།

---ཆེགས་མེད་ན་འབྲས་བུ་མེད་ཅིང་། དཀའ་བའི་ལས་ལ་རིན་ཐང་ལྡན་པར་མཐོང་།

ཤེས་རབ་དར་བྱས་ཀྱིས།

ལྷོ་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 27 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱི་ལོ་

གསལ་བཤད།

དུས་ལུན་གྱི་ཆ་ནས། ཐོག་མར་ལྷ་བ་ལྷ་དང་བྱེད་ཀའི་རིང་། ལས་ཞོར་དགོང་ཞོགས་གཉིས་སུ་ངལ་བ་
བསྟེན་ཅིང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལྷ་འོ་དུག་ལྷག་རིང་འབད་པས་འབྲི་ཁུལ་བྱས་ཀྱང་། འབྲི་ལུན་འོ་མ་ལྷ་བ་མིལ་པོ་
བརྒྱད་ལས་མས་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་སྟབས་དུས་ཆོད་ཀྱིས་མ་སྟོགས་པ་དང་། ཆ་རྒྱུན་གྱི་ངོས་ནས། རང་ཉིད་ལ་
འབྲི་ཐེངས་གཅིག་གིས་འཐུས་པར་བྱེད་པའི་འབྲི་རྩལ་ཆད་ལྡན་མེད་པ། ལས་ཀའི་ཆ་ནས། གནས་ཚུལ་རིང་
ཐུང་དུ་མ་ཡང་ཡང་འབྲི་སྟོན་དང་སྟོར་གཅོག་དགོས་པའི་ཁར། ཁུངས་དང་བསྟན་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་ལ་བརྟག་
པ་དང་། ལྷོག་མཁན་གྱི་དང་བ་དང་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཉིས་སྟོན་སྒྲིག་དགོས་པ་སོགས་ཞོར་གྱི་བགྱི་
བ་དང་བསམ་གཞིག་སྒྲ་ཆོགས། གཞན་ཡང་མཐུན་པའི་རྒྱུ་འབྱུང་ངེས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུན་གང་མང་ཞིག་བསམ་དོན་
ལྟར་དུས་ཐོག་དུ་མ་བྱུང་བ་སོགས་རང་གིས་མ་འཛོན་པ་ལ་ཁག་དཀྱིས་མང་ཙམ་ཡོད་པས། པར་སྟུན་ཟིན་
པའི་མཛད་ནཱ་སྟོད་སྟངས་གཉིས་ལ་ཁུས་དག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་བྱ་ཐབས་བྲལ་བའི་ཁར། དུས་ཀྱིས་ཉེ་བར་
གཏུགས་པའི་དབང་གིས་མཛད་ནཱ་སྟོད་ཆའི་མཐུག་ནས་སྟངས་ཆ་མིལ་པོ་ཤར་འབྲིའི་ཐབས་བསྟེན་ཏེ། མཐར་
ལས་མཐུག་བསྟུ་བ་དང་པར་རྩ་བཅོ་བ་གཉིས་དུས་གཅིག་ལ་ཇ་དུག་གིས་བསྐྱབས། དེར་བརྟེན། ཆད་ལྷག་ནོར་
གསུམ་ཤོར་བར་ལྷོག་མཁན་ལ་དགོངས་སེལ་བྱ་བ་ཙམ་ལས་ཐབས་གཞན་མ་རྟེན། དེ་ལྟར་འང་འདིར། མཛད་
ནཱ་པོད་ལྷ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ཁུས་དག་རགས་ཙམ་བགྱིས་པར་མ་ཟད། དཀྱུས་དང་ཞབས་གཉིས་སུ་དོན་དུ་
མ་ཞིག་གསར་སྟོན་ཁུས་པའི་ཁར། **ལྷ་སྐྱས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་སྐྱེ་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་གྲགས་ཙན་ <<ཀ་ལིམ་
པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཅོ་བ།-སྟར་མ་གྲགས་པའི་ངའི་པོད་དོན་འཐབ་ཚོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་
དཀྱུས་ཞབས་གཉིས་ཀར་ལུང་འདྲེན་མང་ཙམ་གྱིས་བསྟན་ཏེ་ལྷོག་མཁན་གྱི་ཐུགས་རེ་རུང་ཟད་སྐོང་ཞི་ཐུབ་ཀྱི་
འབད་པ་ལྡན་བྱ་བསྟེན་པ་བཅས།**

སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 23 ཉིན།

༡༡། །འཕགས་མཆོག་འཛིན་ཏེན་དབང་ཕུག་རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱི་ཆོས་སྤིད་ཀྱི་མཛད་པ་དུ་མ་ལས་
བརྩམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་
བྱ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་བྱེད་ཅེས་བྲ་བ།

ཉེད་ཆ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

མཛད་ནཱ་ལྷོད་ཆའི་དཀར་ཆག།

དང་པོ། གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པ་དང་རྒྱལ་མཆོག་གོང་མའི་ཡང་སྐལ་དུ་ངེ་ལྟར་ངོས་འཛིན་བགྲིས་པ་སོགས་ ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

1. གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར། 15
2. རྟོག་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཡུལ་ཙོང་ཁ་སོགས་སུ་བསྐྱེདས་པའི་མཛད་བ་དུ་མ། 21
3. སྐྱེ་བལྟམས་པ། 28
4. བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་ཆེ་སྤང་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ། 36
5. རྒྱལ་ཆབ་གསར་བསྐོ། 40
6. ཡང་སྐལ་ཅད་གཅོད། 42
7. ལྷོན་གནས་རྗེས་ངན་སོགས། 51

གཉིས་པ། དབུས་འགྲུར་ལྷ་ལྟན་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་སྐྱེ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁྲི་བདག་ གིར་མཛད་བ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

8. གདན་ལྷ། 57
9. ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ། 67

གསུམ་པ། དབུ་སྐྱེ་གཙུག་ཕུད་འབུལ་བཞེས་དང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

10. ལྷ་ལྟན་ཞིང་དུ་ཕེབས་འབྱོར། 73
11. དབུ་སྐྱེ་གཙུག་ཕུད་འབུལ་བཞེས་དང་མཆོན་གསོལ་སོགས། 74
12. གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ། 79
13. ཐོག་མའི་གསན་བསམ་དང་ཡོངས་འཛིན་འཕོ་འགྲུར། 85
14. རྩ་རྟ་རབ་བཞེས་ཆེན་མོ། 94
15. ལྷ་ལྟན་སྤོན་ལམ་ཆེན་མོར་ཆེབས་སྐྱར་དང་བཀའ་ཆོས་ཐོག་མ་སོགས། 96
16. བཀའ་དབང་ཐོག་མ་གསན་བཞེས་དང་ལྷགས་བསྐྱེད་སྤོན་སྐྱབ་སོགས། 99

17. ཆོས་གསུམ་ཐན་བརྟག་དང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་འགའ།	103
18. མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་བཞེས་སོགས།	109
19. ལྷ་སྐུ་སྐུ་དོན་དང་སྐུ་ལྷ་ལུན་བཟུང་གཉིས་སྐུ་ནག་ཏུ་བསྐྱེད་པ།	111
20. རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་།	119
21. གཤམ་ཕྱོགས་མཉམ་འབྲེལ་ཆོགས་འདུ་སོགས།	125
22. རྩ་སྐྱོད་གི་དོན་རྒྱུ་དང་བཅུ་གསུམ་དགྲུང་ཀེག།	128
23. གནད་སའི་ཆོས་གཞུག།	150
24. དག་སྦྱང་གསང་བ་སྐུ་ཅན་སོགས་གསལ་བཞེས།	154
25. མཁྱེན་སྐུ་དང་ཉམས་ཉོགས་འཕེལ་ཚུལ་སོགས།	157
26. དཔྱིན་ཅིའི་སྐད་ཡིག་གསལ་སྐྱོང་།	160
27. ཉིན་ཞག་ལུགས་གཅིག་གི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྡུས་དང་འཕྲོས་དོན་འགའ།	163
28. རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆའི་བཞུགས་གནས།	160

བཞི་པ། ལྷོན་གནས་རྗེས་ངན་དང་ཐུགས་གཤིས་སྐྱ་ཅེད་སོགས་ཀྱི་ རིམ་བར་ཕྱེ་བ།

29. ལྷོན་གནས་རྗེས་ངན།	169
30. ཡབ་གཞིས་ཆང་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ།	170
31. གཅེན་པོ་སློ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ།	171
32. གཞིམ་འགག་ཆོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ།	173
33. ཐུགས་མཉེས་ཤོས་གནད་ལུལ་གསོལ་དཔོན་སློ་བཟང་སྐྱིན་པ་དང་ལུམ་ཆེན།	174
34. གད་པ་ཆོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ།	176
35. སྐྱ་ཅེད་དང་འཕྲུལ་ཆས།	178
36. འགན་བསྐྱར་དང་དམག་ཅེད།	181
37. རྒྱུ་ཤེལ་དང་འཕེན་མདའ།	186
38. ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ།	191
39. ལྷོད་ཤོས་ཁྱུག་མ་ཅན་རྩལ་འགོད་གསར་གཏོད་དང་ཁྱེད་ཡོན་ཐུགས་གཤིས་སོགས།	193

**ལྷ་པ། སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་
སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།**

40. ཉམས་རྒྱུད་རིམ་སོང་གི་ཐོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ། 198
41. རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་འབུལ་བཞེས། 208
42. བྱེས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་གོ་མོར་ཆེབས་བསྐྱེད། 215

**དུག་པ། གཞིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་བྱིར་ཕེབས་ཀྱིས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་བ་བསྐྱེད་མར་
བསྐྱེདས་བའི་རིམ་བར་བྱེ་བ།**

43. དམར་ཤོག་ནང་འཇུག་དང་སུན་གཅེར་དབྱེན་སྦྱར། 230
44. རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ལྷན་འཛོམས། 236
45. རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྷ་སྐོར་དང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས། 239
46. ཡོངས་འཛིན་སྐྱེད་བྱུང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་འཆང་ཆེན་པོའི་སྐྱེད་བྱུང་མཆོད་རྟེན་ཀྱི་རབ་གནས། 241
47. ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་གསར་འཇུགས། 243
48. ལྷ་སྲས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ཐོད་དུ་བྱིར་ཕེབས་དང་རྒྱ་འབྲུག་མི་དམངས་ཆོགས་པ་སོགས། 250
49. ཁྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསར་འཇུགས། 255
50. རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གསན་བཞེས་སོགས། 258
51. ཡོངས་འཛིན་གསར་བསྐྱོད་དང་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་བསྐྱེད། 261
52. བསྐྱེད་རྒྱུ་གས་སྦྱོར་བཞེས་དང་དུས་དབང་ཐོག་མ་སྤྱོད་སྦྱོར། 265

**བདུན་པ། རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་སྐྱེད་སོགས་ཀྱི་
རིམ་བར་བྱེ་བ།**

53. རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་སྐྱེད། 269
54. སྐྱེད་འབུམ་སྐྱེད་མཆོད་དང་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱེད་བྱུང་བཟུལ་གྱིས་འབྲེལ་སོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱེད། 282
55. རྒྱ་ནག་ནས་བྱིར་ཕེབས་དང་ལྷ་སྐྱེད་ལུང་བསྐྱེད། 287
56. ཐོད་རང་སྐྱོར་སྐྱོངས་གྲ་སྤྱིག་ལྷ་ཡོན་སྐྱེད་ཁང། 293

57. བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྩ་སྤྱོད་དུ་ཆེབས་སྐྱེད།.....	297
58. ལྷོ་ཆ་བ་ལྷུང་འདས་ཀྱི་རྗེས་བྲན་དུས་ལྷོ་ཆ་དང་གནས་གཟིགས་ཆེབས་སྐྱེད།.....	301
59. གསེར་ཁྱིམ་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་གསར་བཞེངས་དང་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་གཉིས་བ་སྤྱོད་སྒྲུབ།.....	311

བརྒྱུད་པ། དབལ་རི་པོ་དགོ་ལྷན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་སྤྱོད་ལམ་ཆེན་མོར་གྲགས་སྤྱོད་དམ་འཛོགས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

60. གདན་གསུམ་དུ་གྲགས་སྤྱོད་དམ་འཛོགས་།.....	317
61. ལྷ་རམས་དམ་འཛོགས་གི་མཛད་པ།.....	325
62. ཀུན་གཟིགས་བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ནང་མའི་བཀའ་ཡིག་སོགས།.....	329
63. མདོ་སྐགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསན་བསམ་མཛད་ཚུལ་མདོར་བསྡུས།.....	331

དགུ་བ། རང་དབང་སྤྱོད་ལངས་ཆེན་མོ་དང་བཅན་བྱོལ་དུ་ཆེབས་སྐྱེད་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

64. རྒྱ་མིའི་དམག་སྤྱོད་དུ་གདན་ཏུ།.....	334
65. རང་དབང་སྤྱོད་ལངས་ཆེན་མོ།.....	340
66. སྤོ་བྱར་གྱི་ཐག་གཅོད་ཆེན་མོ།.....	349

བརྒྱུ་བ། སྐུ་བྱའི་ཉེན་ཆབས་དང་ལྷས་ལྷུང་ཉེན་འབྲེལ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

67. རོ་བོ་གི་དུས་སྐབས་སྤྱི་བྱུང་བའི་སྐུ་བྱའི་ཉེན་ཆབས་དང་གསང་སྒྲུལ།.....	353
68. ལྷས་སྤྱོད་ཆོགས་དང་ཆོས་སྤྱོད་གི་ལྷུང་བསྐྱེད།.....	356

**བརྒྱ་གཅིག་པ། དམར་པོའི་གདུག་རྩལ་འོག་རྩེ་འབངས་རྒྱགས་བསྐྱུས་བཅན་གྲོལ་དུ་ཆིབས་ཞལ་
བསྐྱུར་བའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

69. དབྱར་བཞུགས་ལོར་སྤིང་པོ་བྲང་ནས་གསང་སྟབས་སུ་ཐེབས་བཞུད། 362
70. གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ཅེར་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་སྤིང་གཞུང་གི་རྒྱལ་ས་གསང་འཛུགས་དང་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར། 371
71. ཉེ་ཅི་ཤུར་དུ་གཞུང་འབྲེལ་གསལ་བསྐྱགས་དང་སུ་མཐུད་ཆིབས་སྐྱུར། 378

**བརྒྱ་གཉིས་པ། བྱེས་ཀྱི་བཞུགས་སྐར་དང་པོར་ཞབས་པོར་བདེ་འཁོད་ཀྱིས་བསྐྱུན་སྤིང་ཀྱི་མཛད་པ་
རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས་བའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

72. མ་སུ་རིར་ཐེབས་འབྱོར། 383
73. བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་སྤྱལ་ཐམ་དང་གལ་ཆེའི་རིགས། 386
74. དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་སྐར་གསོ་དང་ཆོས་སྤིང་ཀྱི་མཛད་པ་དུ་མ། 388
75. བོད་དོན་ཁྱེ་གདུགས་དང་མི་སྐར་མཛལ་འབྲད། 392
76. ལྷར་ཁ་རྡོར་གདན་སོགས་སུ་གནས་གཞིགས་དང་མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་འབྲལ་བཞེས་སོགས། 401
77. བོད་སློབ་ཐོག་མ་གསང་འཛུགས་དང་གསུམ་བརྒྱ་དུས་བྲན་དང་པོ་སྤྱང་བཅི། 408
78. བཞུགས་སྐར་གནས་སྟོ། 412
79. ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྐྱུས་དང་མཛད་པ་གནད་བསྐྱུས། 417

རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་བྱ་འཛིན་ཞིང་གི་ ཉིན་ཁྱེད་ཅེས་བྱ་བ།

༡༡། །འཕགས་པ་འཛིན་ཉིན་དབང་ཕྱག་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ།།

དེ་ཡང་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་མ་ལུས་པའི་མཁུན་བཅེ་རུས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། བསྟན་པའི་ཁྱར་ཆེན་
འདེགས་པ་ལ་ཐུགས་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མི་མངའ་བ། སྤྱི་འཁྱོ་མཐའ་དག་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་
འཛིན་པ་མེད་པའི་གནས་སུ་འགོད་པའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་འགག་པ་མེད་པ། གདུལ་བྱ་མཆོག་དམན་བར་
མའི་སྒྲུང་རྩེ་གང་ལ་དེ་འདུལ་གྱི་རོལ་གར་ཅིར་ཡང་སྒྱུར་བ་ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྤྱི་འཕྱུལ་ཆེན་པོ། མཁས་དང་གྲུབ་
པའི་རྟོགས་པ་སྒྲོང་དུ་བརྟོལ་ཡང་བཀའ་གདམས་གཙང་མའི་རྣམ་ཐར་བདག་གིར་མཛད་པའི་འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ།
གངས་རིའི་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྲོ་ཆགས་སྤྲོ་ལོ་ཡན་ཆད་ཀྱི་འང་མགོན་དང་དབྱང་གཉེན་མཛད་དེ་གདུལ་བྱའི་ཞིང་དུ་བདག་
གིར་བཞེས་པ་འཕགས་པ་མཆོག་འཛིན་ཉིན་དབང་ཕྱག་དུར་སྤྲིག་གར་གྱིས་རྣམ་པར་རོལ་བ་གང་གི་སྤྱིའི་ཐེང་བ་རིམ་
བར་བྱོན་པ་ལས། མཆོན་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་སྤྱི་འཁྱོའི་སྤྲིང་གི་གདུང་བ་མ་ལུས་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་ཕྱག་ན་པད་དཀར་འཆང་བ་རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་བཞི་པ་དོན་གྱི་སྤྲད་
དུ་མཆོན་ནས་སྤོས་ཏེ་ཡེ་ཤེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དག་དབང་སྒོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་སྤྲོད་གསུམ་དབང་
སྒྱུར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྤྱི་དཔལ་བཟང་པོ་གང་གི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཆོ་ལས་གཏིང་ཟབ་
ཅིང་རི་རབ་ལས་གཏོས་ཆེ་བ། ས་ཐོབ་ཀྱི་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་རི་ལྷ་རི་སྤྲོད་ཀྱི་ཆོས་མ་ལུས་པ་མཁུན་
པ་གཅིག་དང་སྤྲད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པར་མཛད་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོད་ཡུལ་ཁོ་ནར་གྱུར་པ་དག་
ལྟེ། སྤྱི་པོ་པལ་གྱིས་ནམ་དུ་ཡང་གཞལ་རུས་པའི་སྐབས་མ་མཆིས་པས་དེ་དག་བརྗོད་པའི་རྩོམ་ཐོགས་ཤིང་། ཐུན་
མོང་གདུལ་བར་བྱ་བ་དག་གི་སྒྲུང་རྩེ་གར་པ་གསྐྱའི་སྤྱང་གི་བྱེ་མ་སྤྲོད་ཀྱི་གངས་དང་མཉམ་པ་དག་ལས་ཀྱང་ཐམས་
ཅད་སུ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པར་རུས། དེ་ལྟར་ན། ཆོས་སྤྲོད་ཀྱི་མཛད་པ་ཆེ་ཡང་ཅམ་ཞིག་སྤྲོད་པོར་བྱས་ཏེ་སྐབས་
འབྲེལ་འཕྲོས་དོན་དུ་མ་ཞོར་དུ་སྤྱོད་པ་ནི་འདྲིར་གང་གཏམ་དུ་བྱ་བའི་རིམ་པའོ།།

དང་པོ། གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པ་དང་རྒྱལ་མཆོག་གོང་མའི་ཡང་སྐལ་དུ་རི་ལྟར་ངོས་འཛིན་བགྲིས་པ་ སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྤྱེ་བ།

གང་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར།

དེ་ལ་ཐོག་མར་ཆོས་དབྱིངས་འགག་མེད་སྒྲོས་བྲལ་ཆེན་པོའི་སྐྱོང་ལས་གཡོ་བའི་རང་བཞིན་ལྷ་མོ་ཅམ་ཡང་
མི་མངའ་བར་གང་དུ་སྐྱེན་བྱུང་བ་གཟུགས་སྐྱེའི་མཆོན་དཔེའི་མེ་ཉླ་དཀར་པོ་མངོན་བར་བཞད་པའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ལ། དེ་ཡང་འཕགས་མཆོག་སྐུན་རས་གཟིགས་དང་སངས་རྒྱས་སྣང་བ་མཐའ་ཡས་སོགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་།
སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དག་གིས་ལུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཤིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གནས། འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་
ལྷ་ཆེན་པོ་དཔལ་རྒྱལ་ནས་ཉེ་བར་བརྒྱད་པ་མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པའི་མདོ་སྤྲལ་བྱང་འབྲེལ་གྱི་བསྐྱེད་པ་རིན་
པོ་ཆེ་ག་མ་ཆག་གྲུ་མ་ཉམས་པར་སྒོ་ཀུན་ནས་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་ཞིང་། སྒོ་གསུམ་ཡ་རབས་ཀྱི་ལས་ལ་ཤས་ཆེར་
སྦྱོང་ཅིང་ཆོས་མཐུན་གྱི་བགྲི་བ་སྤྲ་ཆོགས་ལ་གཅིག་ཏུ་འབྱུངས་པའི་གདོང་དམར་ཅན་རྣམས་གང་དུ་འཆོ་བའི་ཡུལ།
བརྗེད་ཆགས་གངས་རིའི་སྤང་བས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ཞིང་བཅའ་ལྷན་ཁ་བ་དཀར་པོའི་གོས་བཟང་གཞར་ཡང་འདོར་
བ་མེད་པའི་སྤྱངས་ཆེན་པོ་དེ་ལ། དབྱུས་གཙང་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཆོལ་ཁ་དང་། མདོ་སྦྱོང་མགོ་ནག་མི་ཡི་ཆོལ་ཁ།
མདོ་སྦྱོང་གྱི་ཡིང་རྩ་ཡི་ཆོལ་ཁ་ཞེས་འདིག་ཉེན་ཀུན་ཏུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེའི་བྱེ་བྲག་ཏུ་གྱུར་པ། སྤྱི་རང་བྱུང་གི་བཀོད་པ་མཛེས་ཤིང་ལྟ་ན་སྤྲུག་པ།
ནང་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱམས་དང་སྤྱིང་རྗེས་འཆོ་བ། ལྷག་པར་དུའང་། ཐུགས་བསྐྱེད་དང་སྒྲོན་ལམ་གྱི་མཐུ་བད་པ་
མེད་ཅིང་དཔལ་མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པའི་བསྐྱེད་པའི་མེ་རོ་སྤང་ནས་གསོ་བར་མཛད་པོ་སྤྲ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་
རབ་གསལ་དང་། དུས་གསུམ་དུ་དགེ་བའི་རིང་ལུགས་བཟང་པོའི་འབྱུང་ཁུངས་སྤང་མེད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་ཆེན་པོ་དོན་
གྲུབ་རིན་ཆེན་དཔལ་བཟང་པོ། གཞན་ཡང་རི་སྐད་དུ། སྤྲ་འབྱུར་མངོན་བརྗོད་སྤྲ་མ་¹ལས།

དཔལ་པོ་ཆེན་པོ་བསྐྱེམས་ཉེ་ཉོན། །ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་རིས་པ་ལེགས།།

ད་ལྟའི་དགེ་སྦྱོང་ཨོ་ཎེ། །མ་འོངས་བྱང་གི་ཕྱོགས་སུ་འབྱུང་།།

མིང་གི་ཐོག་མ་སྒོ་ཞེས་བྲ། །བཟང་པོའི་སྦྱོང་བས་བསྐྱེད་པ་སྦྱོང་།།

གྲགས་པ་ཀུན་ཁྱབ་སྐྱེས་བུ་ནི། །འཛམ་དཔལ་ཞིང་གི་བཀོད་པར་འགྲོ།། ཞེས་སོགས་ལུང་གིས་བསྐྱེད་པའི་

¹ ལྷོད་འདིའི་རྒྱ་དཔེ་སྒྲོབ་དཔོན་བརྒྱུས་ཏུ་བ་ཕྱོགས་སུ་རྒྱན་ཡུལ་ནས་རྩ་འབྲེལ་གྱིས་སྤངས་ཉེ་ད་ལྟ་ཡང་བསམ་ཡས་ན་བཞུགས་སོ།། ཞེས་རྒྱལ་
བའི་དབང་པོ་ཤར་ཙོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར་སྤྲལ་ལྷན་པད་ཆོལ་རྒྱས་པའི་འོད་སྦྱོང་ཞེས་བར་གསལ།

གངས་ཅན་སྒྲོངས་ཀྱི་ཤིང་རྩེ་སྒོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་མིའི་ཤ་ཚུགས་སུ་རོལ་བ་དགེ་ལྷན་
བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཤར་ཙོང་ཁ་པ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་དང་། བྱ་འཛིན་ཞིང་གི་བདག་པོ་འཕགས་མཆོག་
འཛིན་ཉེན་དབང་ལྷུག། ²བདེ་ལྷན་ཞིང་གི་མགོན་པོ་པཌ་ཆེན་སྒྲུང་བ་མཐའ་ཡས་སོགས་ཀྱིས་དབུས་པའི་ས་དགེ་
བཀའ་རྩིང་རྩོམ་པོ་དང་བཅས་པའི་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་སོ་སོའི་བསྟན་པ་འཛིན་པ་འཕགས་པའི་
ཡུལ་གྱི་མཁས་བྱུང་ཆེན་པོ་དག་གི་དོ་ཁྲར་བཟོད་པའི་སྤྱུལ་བའི་སྤྱེ་བོ་བཟང་དུ་མེད་པ་ཟམ་མི་ཆད་པར་འཁྱུངས་
པའི་གནས། དཔལ་ཞིང་མཛངས་ལ་ངར་རྒྱུད་བཟང་བ་སྒོ་བྱས་ཀྱི་ཅལ་སུས་ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བའི་སྤྱེས་བྱ་འཛིན་
ཉེན་པ་དག་གི་པ་བྱིས། འབྲུ་མར་ཞོ་གསུམ་གྱིས་མཆོན་པའི་བཟང་བརྒྱུད་མཆོ་ལྟར་འབྲིལ་ཞིང་གསེར་དབུལ་
ཟངས་ལྷགས་སོགས་རིན་ཆེན་གཏེར་གྱི་བང་མཛོད་ལྷུང་བྱུར་གཏམས་པ་བཅས་ཀྱི་ནང་གི་དགེ་བའི་དངོས་པོ་
བཟང་གིས་མི་ལང་བས་ཡོངས་སུ་གང་བའི་གནས་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སྤྲད་ཅས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་དོ།

དེ་ལྟ་བུའི་དགེ་བ་འབྱུང་གྱིས་བྱུག་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེའི་ས་ཡི་ཆ་ལ། "རི་མཐོན་པོ་གནམ་གྱི་ཀ་བ་
ཡོད།" ³ ཅས་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྟགས་ཤིང་དཀར་ཕྱོགས་སྒྲོང་བའི་ལྷ་ཆེན་པོ་མ་ཆེན་གྱི་སྤྱུལ་གསུམ་པ་
འཁྱུངས་ལྷ་མ་སྤྱེས་སྤྱེས་རི་གཉན་པོ་གནས་པའི་པོ་བྱང་འཁོར་ལོས་སྒྲུང་བའི་རྒྱལ་པོ་གདན་ལ་བཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་
ཙོང་ཁའི་སྤྱེས་རི་དང་། "རི་རྩུར་གསུམ་བྲག་གཞུང་གནམ་དུ་མཐོ། །དེད་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱལ་མཆོན་སྤྱེད་བ་འབྲ།" ⁴
ཞེས་པས་བསྟོད་པའི་རི་པོ་མཐོ་ལ་རྩམ་པའི་ཐེལ་ལྷགས་འཛིན་པ་མགོན་པོ་བྲག་ནག་སོགས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྩེད་
གྱིས་འཛིན་སྤྱོད་བས་ཀུན་ནས་སྤྱེལ་ཞིང་གཡུ་འབྲུག་སྟོན་མོ་ས་ལ་འབྲུག་འགྲོས་སུ་རྒྱ་བ་ལྟ་བུའི་ཙོང་ལ་རིང་མོའི་
རུབ་ངོས་དང་། "མཆོ་དམའ་པོ་གཡུ་ཡི་མཆུལ་ཡོད།" ཅས་པས་རབ་རུ་བསྟགས་པའི་མཆོ་ཆེན་ཁྱི་ཤོར་རྒྱལ་མོའི་
ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་ཁྱུང་དུ་མ་སའི་འོག་དང་རི་སྤུལ་སྤྱོད་གས་སུ་གྲུ་གྲུར་རྒྱ་བ་སྤར་ཡང་སའི་སྤྱེད་དུ་འདུས་ཤིང་མ་ཁྱུང་
རྒྱ་བོར་འབབ་པ་གཏྲ་གཉིས་པར་གྲགས་པའི་ཙོང་རྒྱ་སྟོན་མོ་འགྲོས་བཟང་མའི་ལྷོ་ངོས་སུ། སྟོན་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་
གྱི་རྩེ་བོ་ལྷ་བཅན་པོ་དག་གི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་ཡུལ་⁴ཆེན་པོ་ས་ཐོབ་ཀྱི་སེམས་དཔལ་དག་གིས་ཞབས་

² ཆོགས་བཅད་ཀྱི་མཐའི་ཀ་གཤག་གསུམ་ལ་ཤད་གཅིག་དང་། ལྷག་མའི་དེར་ཡང་ཤད་གཅིག་འཛོག་པ་སྟོན་གྱི་སྒོལ་དང་དཔེ་རྙིང་དག་ནའང་དེ་
བཞིན་གསལ་བས་འདིར་ཡང་དེ་ཉིད་སོར་འཛོག་བྱས། འོན་ཀྱང་སྟོན་སྤྱེད་དུ་ལག་པས་ཐེས་པ་འབྲུག་ཡོང་དཀའ་ཡང་འབྲུལ་ལས་པ་རྣམས་
དཔྱོད་ཅན་ཞིག་གིས་ཡི་གེའི་ཆ་ལག་ཐམས་ཅད་རི་བཞིན་ཐོན་པ་ཞིག་བཟོ་བའི་རི་བ་སྤར་ནས་ཆེ།

³ ཞོང་གི་ལུང་རྣམས་པོད་སྤྱིའི་བསྟོད་པ་དང་ངོས་འཛིན་དུ་འབྲེན་ཡང་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ངོས་འཛིན་དུ་འབྲེན་པ་སྤྱི་འབྲུམ་གདན་རབས་དང་ཞྭ་
དམར་བརྩེ་ཉའི་རྣམ་ཐར་སོགས་ཡོད།

⁴ རྩེ་སྤྱོད་མའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་འཕྲུག་ངོགས་ན་ཡོད། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་འདི་ཡང་ཡང་བྱངས་ཤིང་། མཁས་བྲུབ་རྩེས་སྤྱིད་དོན་གྱི་སྤྱད་
གསུངས་པ་མིན་པའི་རྒྱལ་ཡང་གསལ་སྟོན་མཛད་པར་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྤྱུམ་སྟེ་འདིར་དཔྱུས་མཆན་གཉིས་སུ་ཆེད་དུ་བྲིས་སོ།

ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་བྱིན་ཀྱིས་བསྐྱབས་པའི་ལྗོངས། དད་གསུམ་མེ་ཉྱལ་དཀར་པོའི་ཐོར་ཅོག་གཞུག་ན་བརྒྱུད་ཅིང་
བྱམས་བཅའི་འཛུམ་རིས་བཅེགས་པའི་རི་མོ་བཞིན་ལས་ཡལ་བ་མེད་པའི་དཔོན་ཆེ་མ་རྣམས་དགེ་བར་སྦྱོད་པ། ཡ་
རབས་བཟང་སྦྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་མི་འདའ་བའི་འབངས་རྣམས་ཆོས་མཐུན་ཀྱིས་འཆོ་ཞིང་ཅིང་དགའི་དགོད་སྤྱོད་འཇགས་
བ་མེད་པའི་ས་ཆེན་པོ་ཤར་ཅོང་ཁ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱལ་བའི་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྷན་ཆགས་པར་
མཆིས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་ཅོང་ཁ་སྤྱལ་བའི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དབྱུས་སུ་རབ་དང་སྤལ་དང་ཅེ་མོར་གྱུར་བ་ནི།
མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་ནས་ལུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྒྲགས་ཤིང་། བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བ་སྦྱོང་བ་ལ་ཐུགས་རིང་མོ་
ཉིད་ནས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཅོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་སྟན་པའི་
གྲགས་པ་སྤིང་བ་གསུམ་དུ་ཁྱབ་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེས་བསམ་བཞིན་སྤིང་བ་བཟུང་བའི་གནས་སུ་སྤྱིའི་
དགའ་ཆལ་གཉིས་པ་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྱུང་བྱམས་པ་སྤྱིང་ཞེས་བ་དེ་ཉིད་དོ།། དེ་ལ་མཆོན་ཉིད་དང་། རྒྱུད་པ།
དུས་འཁོར། སྟན་པ་བཅས་བྲུ་ཆང་བཞི་དང་། གསེར་སྤྱོད་ཆེན་མོ་སོགས་ཉེན་དང་བཉེན་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པ་དེ་
དག་ལས་ཆེས་སྤྱིང་པོ་འཇམ་ཅེ་བར་གྱུར་བ་ནི་སྐུ་འབྱུང་གསེར་སྤྱོད་ཆེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་
བུའི་མཆོད་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དེ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1357 ལོར་རྩེ་ཐམས་ཅད་མཁའ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་འབྱུངས་པའི་
ཆོན། སྤྱིའི་ལྷེ་ཐག་བཅད་པའི་མཆལ་ཁྲག་གི་ཐེགས་པ་འཛིན་པའི་ངོས་སུ་སྤྱུང་བ་ལས་ཅེ་བ་སྒོམ་ཞིང་པོ་འདབ་
འབྱུང་ལྡན་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཅན་དན་དཀར་པོའི་ལྗོན་པ་འི་ཞེས་རྒྱུ་རིང་དུ་འཐུལ་བ་ལོ་མ་རེ་རེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
རྒྱལ་བ་སོ་རྒྱུ་རེ་རེ་སྤྱང་བརྟན་རེ་རེ་རང་བྱོན་དུ་འབྱུངས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་། དུས་ཕྱིས་རྩེ་ལྷ་མ་རང་ཉིད་
ཀྱིས་དབྱུས་ནས་ལུམ་ལ་གསུང་བཀོད་སྤལ་གནང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1379 ལོར་ལུམ་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་སོ་རྒྱུ་རེ་རེ་སྤྱང་བརྟན་
བརྟན་འབྱུང་ཐག་བཞེངས་ཏེ་ནང་ཉེན་དང་། ཅན་དན་ལྗོན་པ་དེ་ཉིད་གོས་ཆེན་ཀྱིས་བརྟམས་ཏེ་སྟོག་ཤིང་དུ་བྱས་
པའི་བད་སྤངས་མཆོད་ཉེན་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཞེངས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1577 ལོར་སྒོམ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཙུན་
འབྱུང་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་ཐུགས་ཁུར་ཐབ་མོ་བཞེས་ཏེ་གནས་དེར་རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་སྐུ་བརྟན་དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་
ཀྱི་ཆོད་ཅན་ཞིག་བཞེངས་པ་སོགས་སྤྱི་ལོ་བྱི་བ་དང་བཀོད་པ་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་མཆོད་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དེ་
ཉིད་གང་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་དེར་སྐུ་འབྱུང་བྱམས་པ་སྤྱིང་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་
1583 ལོར་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོས་གདན་ས་བཏབ་ཅིང་སྒོམ་སྐུ་བ་འཆད་ཉན་ཀྱི་འཕེལ་ཁ་དབྱར་ཀྱི་མཆོ་མོ་
ལྟར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གྱུར། མདོར་ན་སྐུ་འབྱུང་བྱམས་པ་སྤྱིང་ནི་དགེ་ལྡན་བསྟན་པའི་མགོ་ཁུངས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
རྩེ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྐུ་བཏུམས་པའི་གནས་

དང་། རྒྱལ་དབང་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོ་དང་། རྒྱལ་དབང་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ། རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་སློ་བཟང་རྒྱ་མཆོ། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཆོ། བཞུ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སོགས་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྤྱི་བཟང་གིས་མི་ལང་བས་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་བཅེ་བས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གནས་ཁྲད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ནོ།

གཞན་ཡང་། ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་འཛིགས་མེད་དབང་པོས་སྐྱེ་འབྱུང་གདན་རབས་སུ་ཉིག་འཕྲེང་བ་ལས། “འདབ་མ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བས་འདབ་མ་འབྱུང་ཕྱག་དང་ལྡན་པ། འདབ་མ་རེ་རེར་རྒྱལ་བ་སེང་གའི་ང་རྩི་སྤང་བརྟན་རེ་རེས་མཆོན་ཞིང་། ལུན་པ་ལ་སྐྱེ་གཟུགས་དང་ཡིག་འབྲུ་དང་ཕྱག་མཆོན་ནམས་རང་ཕྱོན་དུ་བྱུང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྗེ་སྤྱི་མའི་ལྟེ་བའི་མཆོལ་ཁྲག་ཐོར་བ་ལས་འབྱུངས་པའི་གསེར་སྤྱོད་ཆེན་མའི་ཅན་དན་སྐྱལ་བའི་ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཤིང་ལུན་དང་ལོ་འདབ་སོགས་ལས་སྐྱེ་དང་ཡི་གེ་སོགས་སྐྱེ་པོ་རང་རང་གི་སྐལ་བ་དང་འཆོམས་པར་ངོ་མཆར་སྐྱེ་འབྱུང་གི་སྤྱང་བ་སྐྱ་ཆོགས་པ་ཞིག་གནའ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཟམ་མི་ཆད་དུ་བྱུང་དང་འབྱུང་བ་ཡང་འདྲར་གཏམ་དུ་བྱུང་འོས་པའི་གནས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔལ་ཉིད་དུ་འབྱུངས་ཀྱང་། སྐྱེ་པོ་རྗེ་སྤྱི་ཅིག་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིང་མི་འགྱུར་བས་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བརྗོད་པའི་འགངས་ཆེར་མ་མཐོང་། དེ་ལྟར་ཡང་། འདྲིར་མདོ་ཅན་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནི། ལང་པའི་བསྟན་པ་ལ་མི་དད་ཅིང་དེའི་བག་ཆགས་སྤྱོད་ཅན་གྱིས་ཀྱང་མ་བསྐྱེད་པར་ཀྱང་མ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་པ་མིག་ལྡང་སྐྱེ་སེར་ཅན་འགའ་ཞིག་ལ་སྤྱང་བའི་དངོས་བྱུང་ཐུང་དུ་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཅན་(1844-1848)ལ། རྒྱ་རྟན་སིའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤེལ་བ་མཁན་པོ་E. Huc ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་གོགས་དང་བཅས་ཉེ་སྐྱེ་འབྱུང་བུམས་པ་གྲིང་དུ་འབྱོར། རང་གི་ཆོས་གཞུང་དུ་མ་གསུངས་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་གནད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཆུ་བྱར་མིག་གིས་མ་མཐོང་ན་རང་དགར་ཡིད་ཆེས་པར་མི་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་དེ་དག་ཉིན་ཞིག་དོགས་སྤྱང་དང་སོམ་ཉིའི་རང་དུ་ཅན་དན་ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་བསྐྱོད། ཁོ་པ་ཅག་ལ་མཆོན་ན། ལྷོན་དུ་བོད་མའི་དག་ལས་ཅན་དན་སྐྱལ་བའི་ལྷོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཆར་བའི་གཏམ་གང་ཐོས་པ་དག་ནི། ལྷ་སྐྱུང་ལྟ་བུ་ཞིག་གམ་ཆེས་ལྷོག་གྱུར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་གཞན་ཡང་མ་གྱུར་ལ། བོད་འབངས་ལས་སྐལ་ཅན་ནམས་དང་མཚུངས་པར་དད་པས་མཇལ་འདོད་ནི་དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཡོད། དེ་ལྟར་ལྟོད། ཁོ་པ་ཅག་གི་མིག་ལས་དུ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པར་དཀའ་བའི་སྤྱང་བ་ངོ་མཆར་བ་སྐྱ་ཆོགས་མདོན་སུམ་དུ་བྱུང་སྟེ། ཚུལ་དེ་དག་<<ཐུར་ཐུར་རེའི་དང་། བོད། རྒྱ་ནག་བཅས་སུ་བསྐྱོད་པ།>> ཞེས་པའི་ལྷོངས་རྒྱ་ཐེན་ཐོར་བཞོད་ཅིང་འགྲེམ་སྤེལ་བུས་པ་འདི་ལྟར།

དེ་ལྟ་བུའི་ལྷོན་པ་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེས་དང་། ཁྱེད་ཅག་གིས་དེ་དངོས་སུ་མཐོང་ངམ། དེ་ལ་ཁྱད་ཆོས་དམིགས་བསལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཡ་མཆོན་ཅན་གྱི་ལོ་མ་དེ་དག་རྗེ་འབྲུ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་ནམས་ལྷོག་མཁན་དག་ལ་རང་

བཞིན་གྱིས་འབྱུང་ངེས་ཤིང་འདྲི་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེ་ལ་ང་ཚོས་གང་ལུས་གྱིས་ཚན་པ་རེ་རེ་བཞིན་ལན་འདེབས་
བྱ་ངེས་ཡིན། ... ཐོག་མར་ང་ཚོས་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་མིག་གཉིས་ཐད་ཀར་ཅན་དན་ལྷོན་པའི་ལོ་མར་གཏད། དོན་
དངོས་སུ། ལོ་མ་རེ་རེའི་སྟེང་དུ་བོད་ཡིག་རང་བྱུང་དུ་གསལ་ལེར་ཡོད་པ་མཐོང་བས་ང་ཚོ་དངོས་གནས་ཏེ་ལས་པར་
གྱུར། ཡི་གེ་རྣམས་ལྡང་ཁུ་ཡིན་ཞིང་། འགའ་ཞིག་ནི་ལོ་མའི་རང་མདོག་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཐད་ནག་ལ། ཁག་གཅིག་ནི་
དཀར་ཤས་ཆེ་བར་སྤང་། དེ་དག་མཐོང་མ་ཐག་དེད་ཅག་གི་སེམས་སུ་དེ་ནི་སྐྱ་མ་ཚོའི་གཡོ་ཐབས་ཤིག་མིན་ནམ་སྟེ་
སྟེ་དོགས་པའི་བར་ཚུད། དེ་ནས་ལོ་མའི་དོས་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཆ་ཤས་རེ་རེར་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པ་ན། གཡོ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ལྷ་
མོ་ཅམ་ཡང་མ་རྟེན། དེད་ཅག་ལ་སྤང་བའི་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་ལོ་མའི་རང་བཞིན་ཉིད་ལས་ལོགས་སུ་མེད་ཅིང་། ཡི་གེ་
རྣམས་ལོ་མའི་ཅ་རྒྱས་དང་བཅས་ཏེ་གསལ་ལེར་མདོན། ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལོ་མ་མོ་སྟེ་ཕྱོགས་འདྲ་མིན་ནས་མདོན་
འདུག་སྟེ། འགའ་ཞིག་ནི་ལོ་མའི་ཅེ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་དཀྱིལ། གཞན་དག་ནི་གཤམ་དོས་དང་ཐུར་དག་ལས་མདོན།
ལོ་མ་རྒྱུང་དུ་དག་ལས་ཤར་བའི་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་དེ་ཅམ་མི་གསལ། ལྷན་པ་དང་ཡལ་གའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ལྷོན་པ་
དེ་ཉིད་ plane tree ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ལ། ཡལ་ག་དང་གཞུང་རྟའི་ཕྱི་ལྷན་གྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་ཡིག་འབྲུ་མང་པོ་ཕྱིར་
མདོན། ང་ཚོས་ཕྱི་ལྷན་རྟེན་པའི་ཆ་ཤས་རྒྱུང་དུ་དག་བཀོག་སྟེ་བརྟགས་པ་ན་དེའི་ནང་རིམ་གྱི་ཤིང་ལྷན་གསར་པའི་
དོས་ནས་ཀྱང་ཡིག་འབྲུའི་མཐའ་རིས་རྣམས་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་རང་དུ་ཕྱིར་མདོན་པ་མཐོང་། ཡ་མཚན་བའམ་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ། ཤིང་ལྷན་གྱི་ཕྱི་རིམ་དང་ནང་རིམ་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ཀའི་ཡིག་འབྲུ་གསར་རྟེན་གཉིས་པལ་
ཆེར་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་མཚུངས་སུ་སྤང་། དེ་ལ་གཡོ་ཐབས་ཤིག་འདྲེས་མེད་དམ་སྟེ་སྟེ་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་བརྟག་
དབྱེད་བྱས་ཀྱང་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ཡང་མ་རྟེན། དེ་ལྟ་བུའི་དོ་མཆར་ཅན་གྱི་མཐོང་སྤང་དེའི་རྒྱུ་པས་དེད་ཅག་
ལ་བརྟེན་དཀར་པའི་ཆོར་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཆོར་ལྷགས་དེའི་དབང་གིས་དེད་ཅག་གི་ལུས་པོ་ཡང་ཆ་ལམ་ལམ་དུ་
གྱུར། དེད་ཅག་ལས་སྒོ་གོས་ཆེ་ཞིང་སྤང་གྱུང་འཛོམས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ལྷོན་པ་དོ་མཆར་ཅན་འདྲིའི་གསང་བའི་གནད་
དག་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་རྒྱག་སྟབས་སྟེ་ཀྱང་དེད་ཅག་གིས་འདྲི་ཅམ་ལས་བཤད་མ་ལུས། ལྷོག་མཁན་
འགས་དེད་ཅག་གི་སྟེན་རྟགས་ལ་འབྲུ་དགོད་བྱེད་སྟེ་ཀྱང་ཀྱོན་ཅི་ཡང་མེད། གང་ལྟར། ང་ཚོའི་བར་ཚུགས་དང་
བདེན་པ་ཅན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ཡིད་གཉིས་དང་ཐེ་ཆོས་ཟ་དགོས་དོན་མེད། ཅེས་སོགས་བྱང་ཆུབ་ཅན་དན་ལྷོན་པ་དེ་
ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཞིབ་འགྲེལ་བྱས་འདུག་ཀྱང་འདྲིར་མ་བྲིས། ཡང་སྟེ་ལོ་ 1845 ལ་སྐུ་འཁྲུངས་
པ་གསེར་ཏོག་སྒོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་ཆང་གི་སྐུ་འབྱུང་གདན་རབས་དོན་ལྡན་ཆངས་པའི་དབྱེད་སྟེན་ཞེས་
བྱ་བའི་ཤོག་གངས་ཉེར་བདུན་པ་ལས། “ལོ་མ་རེ་རེའི་སྟེང་དུ་རྒྱལ་བ་སང་གའི་ར་རོ་སྐུ་བརྟན་ལྟ་བུ་བཟོ་མཁས་པས་བྲིས་པ་
ལས་ཀྱང་བརྒྱུ་འབྱུང་གིས་རེ་མོའི་བཀོད་པ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་ཤིང་། ཆ་ཆད་དང་ལྡན་པ་མིག་གི་བདུད་ཅི་སྒྲ་ན་མེད་པར་གྱུར་
པ་རང་བྱུང་དུ་འཁྲུངས་པར་མ་ཐད། ཡལ་ག་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་སྐུ་གཟུགས་དང་ཡིག་འབྲུ་དང་བྱག་མཚན་རྣམས་ཀྱང་
རང་བྱུང་དུ་བྱུང་བ་ལུས་ཅན་ཡོངས་ཀྱི་འདེན་བྱེད་ཀྱི་ཡལ་དུ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་བྱུང་།” ཞེས་དང་། ཡང་མཚན་དེན་གྱི་
“སྟེང་པོར་བཞུགས་པའི་ཅན་དན་སྟོང་པོ་ནི་མི་ཆད་ལྷག་ཅམ་གྱིས་མཐོང་ཞིང་། ཡལ་ག་རྣམས་རྒྱ་ཞིང་གས་པ་ཡིན་ཡང་གྱེན་

དུ་སྟོགས་པར་སྦྱེས་པ། དབྱར་དཔྱན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱིས་ལོ་འདུག་བྱུང་བ་དང་ཁ་འབྲུས་པ་དང་གསར་དུ་སྦྱེ་བ་སོགས་གཏན་ནས་མེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ལགས་སོ། །སྤར་ཆོས་རྒྱལ་པོ་བྱང་གི་གནས་སྟོན་ཕྱེན་མཆོད་ཉེན་ནང་དུ་མངལ་ཆོག་པ་ཡོད་ཀྱང་འཆད་འགྱུར་བཞིན་དེར་སང་འགྲོ་ལམ་བཅད་ཡོད་དོ།” ཞེས་གསུངས། མ་ཅིག་ལའང་གྱི་སྟོལ་མའི་ལུང་བསྟན་དུ་འདྲ།

བྱ་མོ་ཁྱོད་གྱིས་བྲིས་པའི་བྱང་མེས་ཀྱི་། མ་འོངས་བསྐྱལ་བཟང་སངས་རྒྱལ་བདུན་པ་ཡིན།
དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷིང་སྟོབས་ཆེ། སྟོགས་དུས་ལོག་སྟོད་བོད་ཡུལ་འབྱུང་བའི་ཆེ།
དགེ་སྟོང་ཆུལ་འཛིན་གྲགས་པའི་མཆོན་ཐོགས་ཏེ། གང་གི་ཞིང་དུ་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་དང་། བཀའ་གདམས་སྟོགས་པའི་གྱི་པ་ཆོས་ལེན་ཉེར་དུག་པའི་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་ལས།
ཐ་མར་བསྟན་པའི་མེ་རོ་དག །གྲགས་པའི་མཆོན་གྱིས་གསོ་བར་བྱེད། ཅེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
རེས་འགའ་བྲིས་པའི་གཟུགས་སུ་འོང་། །རེས་འགའ་དབུལ་ལོངས་སྤྱང་བའི་གཟུགས།
རེས་འགའ་བྱོལ་སོང་བྱ་བྲིའི་གཟུགས། །རེས་འགའ་གསོལ་འདེབས་དབྱངས་ཀྱི་གཟུགས།
རེས་འགའ་ཡིག་འབྲུ་གཟུངས་ཀྱི་གཟུགས། །གྲགས་པ་ཅན་གྱི་དགེ་སྟོང་རོ། ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ནང་པའི་ལུང་བསྟན་དང་ཡེ་ཤུ་ཆོས་ལུགས་པའི་དག་སྤྱང་གཉིས་གཞི་གཅིག་དུ་བབས་འདུག་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་སྟེ་དེ་ལྟར་གཞན་དང་གཞན་ཡང་གང་དུ་སྐྱབས་སུ་བབས་པར་མཐོང་ན་དེ་དུ་ཅུང་ཟད་རེ་བཞིན་པར་བྱའོ།
དེ་ལྟར་བྱའི་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་དང་ཁད་ཆེར་མི་རིང་བའི་ས་ན། སྟོན་ལ་དགེ་བཅུ་ལྟན་གྱིས་བྱུང་བའི་བཅུད་ལ་ཡོན་ཏན་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ། བྱི་ནང་གང་དུ་འདྲའ་འཆེ་བ་དང་གཞོན་པའི་མཆོན་མ་ཅམ་ཡང་མཐོང་དུ་དགོན་པ། བསྟན་འཕྲུལ་ཁྱད་ཆེན་འཛིན་པ་སྟག་མཆོར་སྟོ་བཟང་དོ་རྩེ་དང་སྟག་མཆོར་སྟོ་བཟང་དར་རྒྱས། སྟག་མཆོར་མཁན་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆུལ་ཁྲིམས་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། སྟག་མཆོར་སྟུལ་བའི་སྟུ་བྱུབ་བསྟན་འཛིགས་མེད་ལོ་བུ་སོགས་གྱིས་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་མིའི་སྲིད་པ་མཛོན་པར་བཟུང་བའི་གནས་རོ་མཆོར་ཞིང་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཞིན་ཆགས་ཀའ་ཡོད་པ་དེ་ནི། བོད་བྱང་ཤར་ཙོང་ཁ་སྟག་མཆོར་⁵སྟེ་བ་ཞེས་ཀྱན་དུ་གྲགས་པ་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་གང་དུ་སྟུ་བསྟན་པའི་མཛད་པ་མཛོན་པར་བཞེས་པའི་གནས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དོ།

⁵ གསར་བཤད་མང་ཙམ་སྤྱང་ཡང་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་དག་དུ་“སྟག་མཆོར་”ཞེས་བྲིས་པ་ལྟར་འདྲིའང་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་བྲིས་ཏེ། སྟོན་གྱི་མཁས་པ་དང་ཡི་གེ་དག་རང་དགར་འདོར་མ་མོད་དོ།

ཡལོང་ས་བརྩ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཡུལ་ཚོང་ཁ་སོགས་སུ་བསྐྱེད་ས་པའི་
མཛད་པ་དུ་མ།

དེ་ལ་འཁོར་སྐྱར་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཛིན་ཉིན་དབང་ཕྱག་གི་ནཱ་རོལ་བསེལ་ལྟན་ཁ་བའི་ལྷོང་ས་ཀྱི་ཆོས་
སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་རྒྱུ་རྒྱུ་འཆང་ཆེན་པོ་བརྩ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གི་སྐུ་ཆེ་སྤྲད་ཀྱི་
སྐབས་འབྲེལ་མཛད་པ་ཉུང་དུ་ཞིག་འདིར་བཛོད་པ་ལ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1906 ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 14 ཉིན་འཁོར་སྐྱར་
ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་སྟོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཡུལ་མདོ་སྤྲད་ཀྱི་ལུས་མཛོད་དགའ་ཆལ་གཉིས་པ་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྲུམ་
བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་ཞབས་རྩེད་ཀྱན་ཏུ་དགོ་བའི་རི་མོ་མདོན་པར་བཀོད་ཅིང་། བྱེད་དང་བཅས་པའི་ལྷོང་ས་ཀྱི་རིང་
ཆོས་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་སྤྲོ་ཆོགས་པ་བསྐྱེད་ས། ཆོས་ཀྱི་ཞིང་དམ་པར་གྱུར་པ་ཀྱན་ལ་མཆོད་འབྲུལ་གནས་
གཟིགས་དང་། སྲིད་ལ་དབང་བ་དང་དགོན་པའི་ལས་ཀྱི་སྤྱོ་མོ་བ་དག་ལ་གཟིམ་མཛལ་ལམ་སྟོན། ལྷ་སྐུལ་མཁན་གྱི་
ཆོས་བྱེད་ཡོངས་ལ་འདོད་ཆོས། རྗེས་འཇུག་འབངས་མི་ཡོད་དོ་ཅོག་ལ་བྱག་དབང་བྱིན་རྒྱལ་སོགས་ཅི་འདོད་དུ་
སྐུ་འཛིན་པར་ཉིད་གང་དུ་སྐུ་བཟུང་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱོ་བོ་རྣམས་དགོ་སྐུ་ཆོགས་གསོག་དང་ཡ་རབས་
དམ་པའི་ལམ་དུ་བཀོད་པ་སོགས་རྗེས་འཛིན་སྤྲུགས་བཅེ་དམ་པོས་ཀྱན་ནས་སྟོན་པར་མཛད། དེ་ཡང་རྣམ་པར་ཐར་
པ་རོ་མཆར་རིན་པོ་ཆེའི་བྲང་བར།

མདོ་སྤྲད་སོགས་སུ་བྱང་སྟོན་འཕོགས་པའི་ཆོག་ནཱ་མཛད་ཀྱི་ཆེ་གནས་བརྒྱན་པ་དང་། བྱི་དོར་སོགས་བྱས་ཏེ་
མདོ་སྟོན་བསྐྱེད་བཟང་དང་། བརྒྱད་སྟོང་ལ། སལ་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མདོ་མང་པོ་སྟོན་ཅིང་།
གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅུ་དང་། མཇུག་འབྲུལ་བ་སོགས་ཆོགས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གསོག་ཏུ་བརྩུག། བྱི་ཉིན་དངོས་གཞིའི་
སྐབས་ཉིན་ཀྱི་བྱང་ན་མཆོད་པ་ཆད་མེད་པ་དང་། ས་གཞི་བྱིན་རྒྱལ་སྐུ་འཛིན་ཁྱུས་གསོལ། ... སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་དགོ་ཅུ་མཆོད་རྗེས་སུ་བསྐྱེད་ཏེ། རྒྱལ་ཆབ་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ལ་བཅོལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ནཱ་ཞིག་དོར་
གདན་མའི་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་དབྱ་བསྐྱེད་ལན་གསུམ་མཐར། དར་དཀར་པོ་རི་མོ་མེད་པ་ཞིག་ནཱ་མཁར་འཕང་བ་
དང་། མཇུག་ཏུ་ཆོགས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་སྤྲོད་འཇུག་ལེའུ་བརྩ་བ་སོགས་སྟོན་ལམ་རྒྱལ་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་འདེབས་
གནད་དུ་སྤྲིན་པ་རེ་མཛད། ཅེས་མཛད་པ་གནད་བསྐྱེད་རགས་སྟོན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཆེད་དུ་གསལ་བར་བཀོད་པ་
ལྟར། སྤྱོ་བོ་རང་ག་བས་སྐྱབ་པར་མི་རུས་པའི་འཕྲིན་ལས་སྤྲོ་ཆོགས་ཀྱིས་སྟོན་བརྩུན་མ་ལུས་པར་སྤྲོ་ན་མ་བྱུང་བའི་
མཛའ་འབྲེལ་གསར་འཇུགས་བསྐྱེད་ས། གཞན་ཡང་། རོ་མཆར་རིན་བྲང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། མདོ་སྤྲུགས་རིག་གནས་
མཐའ་དག་ལ་མཁྱེན་སྐུ་གཟིགས་པ་མཆོག་ཏུ་ཡངས་ཤིང་། ལུང་དང་མདོན་པར་ཉིགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་
ལ་མངའ་དབང་འབྱོར་བ་ཞུ་དམར་རྒྱུ་རྒྱུ་འཆང་ཆེན་པོ་དགོ་འདུན་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ལས། རྒྱུ་
འཆང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ནཱ་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་ལམ་ཀྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཡིག་དག་ལེགས་འོད་སྤང་འབྱེད་པའི་ཉིན་བྱེད་

ཞུ་དམར་ལམ་རིམ་དུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་ནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནད་བསྐྱུས་པ་ཤིང་རྟ་
ཆེན་པོ་སྐུ་སྤྱུབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་བཤོད་པའི་སྐུ་པོ་མཆོག་གི་ཆོས་
ལུགས་བྱང་ཆུབ་ལམ་ཀྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ཁྲིད་ལས་བརྒྱུམས་ཏེ་མདོ་སྐྱགས་ཀྱི་ཐབ་ཆོས་རི་སྤྱིད་དང་། རྟོ་རྩེ་འཛིན་པ་
ཆེན་པོ་བདེ་ཡངས་སྟོན་གྲགས་ཀྱི་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་ལྟོ་བྲག་དང་དབེན་ས་བཀའ་འབྲུམ་གྱིས་དབྱ་
བྱངས་ཏེ་ཐབ་ཆོས་རི་སྤྱིད་ཅིག་གསན་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་རྟེན་འབྱུང་ལེགས་མཛད་ཀྱི་སྐོ་འཕར་ཡངས་པོར་བྱེ་
ཞིང་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཐབ་ཆོ་གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱུད་ལྷགས་པར་མཛད་དོ།།

དེ་ནས་ཀྱང་། དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གཞན་ཡང་ཐུགས་ལ་དགོངས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1908 ཟ࿃་བ་ 12 ཆོས་ 29
ཉིན་སྤར་ཡང་སྐུ་འབྲུམ་བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་ཞབས་ཀྱི་བརྒྱེ་བཞོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཆོག་ཉིད་ནས་སྤྱིས་རབས་ཀྱི་བཀའ་
ཆོས་ཐབ་ཆོ་སྐུལ་བར། དབྱ་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ནས་ཆོགས་བཅད་དང་པོ་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆོག་ཀྱང་མཐའ་མ་སྟེ། བདག་
གི་སྟན་དངགས་མེ་ཏོག་སྟེམ་པས་གྲུས་པས་མཆོད།། ཅས་པའི་བར་ཞིབ་འབྲེལ་གནང་སྟེ། “ད་ལམ་ཀྱི་གནས་
སྐབས་སུ་སྤྱིས་རབས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་དེ་ཅམ་ཞུས་ནས།” ཞེས་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དགོངས་ཏེ་སྤྱིས་རབས་
ཀྱི་བཀའ་ཆོས་གསུང་འཕྲོར་མཛད། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ་ཀམ་ཤ་རྫོང་དུ་གནས་གཞིགས་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་སྟག་
མཆོར་སྟེ་བར་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ། ས་དེའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དག་གིས་ཐུགས་ཀྱི་བརྟན་པ་སྟོགས་པའི་ཚུལ་ཞལ་
ལས་དངོས་སུ་གསུངས་པར་མཛད། དེ་ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>⁶ལས་ཡགོང་ས་སྤྱུབས་
མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་གིས་ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱིས།

རྒྱ་ལའི་སྐྱེ་མ་སྐུ་ཐོང་བཅུ་གསུམ་པ་རྒྱ་ནག་ནས་ཐེབས་སྐབས། ཀམ་རོལ་པའི་རྟོ་རྩེའི་དགོན་པ་དེའི་སྐུལ་སྐུ་ནས་གདན་
ལྷན་ ཞེས་དང་། དེའི་སྐབས་པའི་པ་རྒན་ཡང་མི་དམངས་དེ་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་དུས་པ་རྒན་རང་ལོ་དགྲུ་
ཡིན་འདུག ། ད་དུང་བློན་སོས་པ་ལ་རྒྱ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཞབས་ཐུགས་འཇུག་ཆེན་གཅིག་དགོན་པ་དེར་བཞག་གནང་ཡོད་
པར་མ་ཟད། དེ་དུས་ཁོང་གིས་ད་སྤྱིས་སའི་ཕྱོགས་དེར་གཞིགས་ཏེ་སྤྱིང་རྩེ་པོ་འདུག་གསུངས་ཞེས་གྲགས། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་སྐུ་ཆེ་བྱེ་མ་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་ཞབས་བྱང་ཐོག་མ་ཡུལ་ཁམས་དེ་ཉིད་དུ་འགོད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་། རང་ཉིད་
གང་དུ་སྐུ་བལྟམ་པར་འགྱུར་བའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་ཐེན་པའི་བདར་ངེས་ཀྱང་། སྟོག་གྱུར་རྩེན་
པར་གཞིགས་པ་ལ་སྤྱིབ་བྱེད་ཀྱི་རི་མ་ཡོངས་སུ་བྲལ་བ་དག་གིས་སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་གསང་བ་

⁶ སྤྱར་ཀྱི་མཆོན་བྱང་ལ། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>> ཞེས་གསལ་ཡང་། བར་སྐབས་ཤིག་ནས་བཅོན་གྱིལ་དུ་དམངས་ཐམས་
ཅད་མང་དུ་བསྐྱུར་བས། ད་ལྟའི་བར་སྐུན་ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་མང་>> ཞེས་གསལ། ཁོ་སོས་ནི་སྤར་གྱི་དེ་ག་སོར་འཛོག་ལས་
བཅོས་མི་འདོད་ལ། ཆེད་དུ་མ་བཅོལ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་དག་ན། རྒྱ་མ་གྲུ་དམངས་དང་། དམངས་ཀྱི་སྤྱི་པོ། མཇལ་
དམངས་ཐེར་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་པའང་འདྲིར་གསལ་འདེབས་ཅམ་ཀྱི་ཆེད་དེ། ཟུང་ཟད་འོག་ཏུ་དམངས་གཙོའམ་མང་གཙོའི་ཐད་དུ་འཆད་དོ།།

ཅན་གྱི་གསུང་དང་དགོས་པ་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་མཛད་པ་མཐའ་དག་དུས་དང་སྐབས་ལས་མ་ཡོལ་བར་གཟིགས་པ་ལས་སྤྱོད་པོ་ལས་པ་སུ་ཞིག་གིས་ངེ་བཞིན་རྟོགས་པར་བྱས་སྟེ་ལ། གཞན་ཡང་། རོ་མཆར་རིན་ཐེང་དུ་དེང་སང་ནི་ཆོས་སྟོན་པ་པོ་དང་། ཆོས་ལ་བརྟག་དབྱེད་མེད་པར་གཡམ་ལ་རྒྱགས་པ་ལྟ་བུས་ཉན་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་ལ། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་དང་། དམ་སྟོན་ལ་གཅེས་སྤྱོད་སུ་འཛིན་པ་ནི་ཆེས་ཉུང་བས་འཆད་པ་ལ་དེ་ཙམ་ཐུགས་མི་དཀྲུག། ... སྤྱོད་པོ་རྣམས་དམ་ཆོག་ལ་གནས་དཀའ་བས་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་འཕྲང་བར་དགོངས་ཏེ་བཀའ་ཤིན་ཏུ་དོག་པར་མཛད། ... མདོ་སྨད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ནི་འགྲུར་སྟོན་མེད་པའི་དད་ལྡན་ཤིན་ཏུ་མང་བས་ཞུས་ཆད་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་སྒྲོང་བར་མཛད། ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་མཆོག་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་གང་དུ་གཏད་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ་སྟེ། གཞན་ཡང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་ཡགོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོས།

སྤྱི་ལོ་ 1909 བོད་ས་བྱ་ལོར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱོད་པོ་མ་རྒྱ་སོག་གི་ཡུལ་གྱ་ནས་བོད་ཡོངས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་ནག་ཆུ་ཁ་ཆང་ལ་ཞེས་པའི་ས་གནས་སུ་ཡུལ་ས་པོར་འཁོད་སྐབས་རིན་པོ་ཆེ་(གླིང་རིན་པོ་ཆེ་)མཆོག་དགྲུང་ལོ་བདུན་ལས་མ་སོན་ཡང་ཆེད་གཉེར་གྱིས་ཐེབས་བསྐྱར་ཐེབས་པར་སྤྱོད་དམག་མིའི་དུ་བསྐྱོགས་བསྐྱར་བའི་དབུས་ནས་གདན་ཞུས་ལ་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱོད་པོ་མས་ཀྱང་གཟེས་སྟོན་ཕྱི་རོལ་དུ་ཆེད་གཉེར་ཐེབས་པ་སོགས་དམིགས་བསལ་བཀའ་སྟེ་གཟེངས་བསྟོད་གཙང་འདུག་པ་ནི་གླིང་སྤྱོད་པོ་མས་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་མཛད་པ་དང་། རྒྱང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་(གླིང་རིན་པོ་ཆེ་)རྗེས་སོར་ཁོ་བོའི་རིགས་ཀྱི་ཅོད་པན་དུ་བཞེངས་པར་འགྲུར་བ་ལ་དགོངས་པར་སྤང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་པ་ལས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་མའི་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱང་ཐུགས་གཏན་ཡོངས་སུ་ཁེལ་བར་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་བསྐྱར་ཐེན་པ་ཤེས། གཞན་ཡང་“སྤྱི་ལོ་ 1915 བར་རྩ་སྤྱོད་གི་གདན་སར་སྤྱོད་པོ་མ་རྒྱལ་སྤྱོད་པོ་མས་ཆེབས་བཏེགས་ཏེ་གནས་གཟིགས་ཐུགས་སྟོན་དང་སྤྱོད་པོ་མའི་བཀའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུལ། དེ་སྐབས་རྩ་སྤྱོད་གི་འུག་པ་མིང་ཅན་ཞིག་སྐམ་འདུག་པ་སྟོན་ཤིང་དུ་དགོས་ཞེས་བྱ་བཞིར་བཅོས་ཏེ་སྤྱོད་པོ་མའི་ཐུང་དུ་འཛོག་གནང་མཛད། འདི་ནི་ཡགོང་ས་རང་ཉིད་ཞིང་བཟེས་ཐེན་ནས་གདུང་རྟེན་མཆོད་སྤྱོད་ཆེན་མོའི་ཐེག་བཏབ་པ་ན། ཐུམ་གདན་པར་ནས་ཏོག་གི་བར་རིང་ཐུང་མེད་པ་མ་བསྐྱོགས་སྤྱོད་ཐུབ་ཏུ་བྱུང་བས་མ་འོངས་མདོན་སུམ་མཁུན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་པར་བྱུག།” ཅེས་<<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དྲངས་ཤེས་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་>> ཞེས་བྱ་བར་བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྗེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྒྱལ་དབང་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པོ་མས་མ་འདས་སྟོན་གྱི་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ཙམ་གྱི་གོང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1920 ནང་། ཅེ་པོ་བྲང་གི་ཤར་རྒྱུད་ཉམས་གསོ་སྐབས། རྒྱལ་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་ལྷ་བྲིས་པར། གཟེས་རྒྱུད་བྱུང་རོལ་གྱི་ཐེབས་སྐས་ཀྱི་གཡས་གཡོན་དུ། ཐུབ་ཀྱི་ཅིག་ངོས་སུ་བྱ་སྟོན་པོ་ཞིག་དང་། ཤར་གྱི་ཅིག་ངོས་སུ་འབྲུག་

དཀར་པོ་ཞིག་འབྲི་དགོས་ཀྱི་བཀའ་བཏོད་གནང་། སྐབས་དེར་ལབ་སྐྱེད་ལ་དགའ་ཞིང་མཆོག་དཔལ་ཀྱན་ལ་སྐྱོན་གཤིང་སྐྱབས་འཛོལ་བར་ཅི་མི་སྟམ་པའི་མཐོང་རིས་དབང་ཤེད་ཅན་འགའ་ཞིག་ནས། “ཁྱེད་ལྟ་བུ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་རི་མོ་འདི་འདྲ་ལ་ཨང་།” ཞེས་མི་འདོད་པའི་གཏམ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲོས། དེ་ལ་རི་མོ་འབྲི་གཞིའི་ཕྱོགས་གཉིས་ལས་ལུབ་ཀྱིས། མགོན་པོ་ཉིད་གང་དུ་སྤྲོད་པས་འདའ་བར་འགྱུར་བའི་ཡུལ་ལྷ་ལྷན་དང་། ཤར་གྱིས་ཡང་སྤྲོལ་འཁྲལ་བྲལ་གང་དུ་འཁྲལ་བའི་ཡུལ་མདོ་སྤྲད་གཉིས་བསྟན། བྱ་དང་འབྲུག་རིས་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་རྟགས་གཉིས་ཏེ་བྱ་ལོ་དང་འབྲུག་ལོ་གཉིས་བསྟན། རིས་མདོག་སྟོན་པོ་དང་དཀར་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་ཁམས་ཏེ་སྟོན་པོས་རྒྱ་དང་དཀར་པོས་ལྷགས་བསྟན་ཏེ། དེས་ན། ལུབ་ཀྱི་བྱ་སྟོན་པོས། ལྷ་ལྷན་དུ་རྒྱ་བྱ་(སྤྱི་ལོ་1933)ལོར་སྤྲོད་པས་འདའ་རྒྱ་དང་། ཤར་གྱི་འབྲུག་དཀར་པོས། སྤར་ཡང་མདོ་ཁམས་སྤྲད་ནས་མཆོག་སྤྲལ་ཐེབས་ཏེ་ལྷགས་འབྲུག་(སྤྱི་ལོ་1940)ལོར་པོ་ཏ་ལར་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་མཛད་བཞེད་མཆོན་པར་མཛད་དོ།།

གཞན་ཡང་། ཡལོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས། གསལ་གཏོད་བཅོས་སྒྱུར་དང་སྤྱི་དུགས་སྤྱོད་བཏོན། དབྱ་འགོག་རང་སྤྲང་སོགས་མ་འོངས་ཕྱགས་པན་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ཅི་སྟེད་ཅིག་སྟོ་སྟོ་ཆོགས་ནས་ཆོས་པར་མཛད་པ་ལ་བཀའ་སྟོན་པོར་གཏོགས་པ་རྣམས་དང་ལས་ཀྱི་སྟེ་མོར་འགྲེང་བ་དག་གིས་དབྱ་འགོག་དབྱུང་འདེགས་ཅི་བཞེན་མ་ཁྱུས་པའི་ཁར། ཆོས་སྟེ་ཆེན་པོ་ཁག་ནས་ཀྱང་དགག་དགོས་ཅི་བཞེན་མ་མཐོང་བར་རུང་མིན་འགྲིག་མིན་གྱི་སྟེད་ཀ་བསྟེད་མར་ཁྱུས་ཏེ། དཔོངས་གཞི་རྣམས་ཅི་བཞེན་ལས་དུ་མ་སྟོངས་པ་ན། ཉིན་ཞིག་ཕྱགས་པམ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་བསྟན་ཏེ། “སྤྲང་མར་མཛད་པ་རྣམས་ལས་དུ་སྟོངས་པ་ལ་རམ་འདེགས་སྤྱབ་དེས་ཀྱི་གཅེན་གཙུང་མང་ཙམ་ཡོད་པའི་བྱིས་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་དུ་འཁྲལ་དེས་”⁷ ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲལ་བར་སྤྲང་དོ།།

རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་སྤྱི་ལོ་ 1927 ལོར་སྤྱི་གཅེན་པོ་བཀའ་ཤིས་ཆེ་རིང་དེ་ཉིད་སྟག་མཆོར་སྤྱོད་གོང་མའི་ཡང་སྤྲལ་དུ་དོས་འཛིན་མཛད་པའི་ཆེ། སྤྲལ་བའི་སྤྱོད་འདི་ཉིད་སྟོན་གྱི་སྤྱོད་ལེགས་པར་བསྐྱེད་ཏེ་ནར་སོན་པ་ན་སྤྱོད་བཤོལ་མེད་པར་སྟོན་དུ་གདན་འདྲེས་ཞེས་དཔོངས་པ་ཅན་གྱི་གདམས་པ་གནང་བ་དང་། རོར་སྤྱིང་པོ་བྲང་གི་གཞིམ་བྱིའི་ཁོད་ནས་གཞིམ་བྱི་ཆེ་བ་བཞི་གསོལ་རས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྤྲལ་བ་སོགས་སྤྱོད་པོ་པལ་གྱིས་དེ་མ་ཉིད་དུ་དབག་པར་དཀའ་བའི་མཛད་པ་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྟེ།⁸ ཡལོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་གཞིམ་བྱིའི་ཐད་དུ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་དོ་ཅི་འཆང་ཆེན་མོའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡལོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲན་པས་ཀྱིས།

ཉིན་གཅིག་རི་ཁོང་གི་རྒྱལ་དོས་སྤྲང་གཞོངས་ཤིག་དུ། ཡལོང་ས་(བརྒྱ་གསུམ་པ་)ཆེན་པོ་སྤྱོད་མེད་སྟེ་བྱུང་བཞུགས་གདན་འདེགས་སྐབས་(ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་)རིན་པོ་ཆེ་ཡང་གདན་ཁུ་གནང་། དེ་གར་སྤྱོད་གོང་མའི་གཞིམ་བྱི་རྒྱང་རྒྱང་

⁷ Kundun ཞེས་པར་གསལ།
⁸ སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།

འགའ་ཤས་ཡོད་པ་ཆོས་འཆར་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་ཁ་རྟོག་སྤྲོད་ཅེས་གསུངས་པར་ཡུལ་མཆོག་སྐྱ་
གོང་མས་གཟིམ་ཁྱིམ་ཁོ་ཁོ་ག་བཞུགས་ཞེས། ཞེས་གནང་དགོས་ཚུལ་བཀའ་ཐེབས་བྱུང་ཞེས་རྗེས་སོར་ཡང་ཡང་
གསུངས། ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ་བའི་གསུང་ཤུགས་ལ་བརྟགས་ན། གཟིམ་ཁྱིམ་དེ་དག་གྲང་རང་ག་བཞུགས་མིན་པར་
གསལ་ཏེ་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་པའོ།།

ཆུ་སྤེལ་རྒྱ་བ་ ༥ གྱི་མའི་ཆེས་ ༢༣ གྱི་ལོ་ 1932 རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 26 ཉིན་གྱི་ཕྱི་རོ་ཆུ་ཆོད་ལྔ་བའི་སྤེང་
ཡགོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ཞོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་ནས་ཆེབས་ཐོན་གྱིས་རྩ་སྤྱོད་དགོན་པར་ཞབས་སོར་
འཁོད། དེ་གར་ཉེན་དང་བཞེན་པའི་བཀོད་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་དག་ལ་དཔྱེས་ཆོར་ཆེན་པོ་དང་། ཉེན་མཇལ་གནས་
གཟིགས། སྤྱོད་གསེང་སྤྱོད་བཞུགས། སྤྱིང་སྤྱོད་དང་གཟིགས་མོར་ཆེབས་སྐྱུར། དེ་བཞིན་དུ་གནད་ཡོད་དག་ལ་
གཟིམ་ཆུང་མཇལ་ཁ་དང་ཆོགས་མང་ལ་བཀའ་ཆོས་སྐྱུལ་བ་སོགས་གྲང་མཛད། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། ཡགོང་ས་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་ཐོལ་བྱུང་དུ། ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་རང་ཉིད་དགྲུང་ན་མ་
བའི་སྐབས་སུ་ཅེ་པོ་ཏ་ལར་མཐོང་རྒྱ་ཆེ་བས་ཐུགས་སྒྲུབ་སྤོ་པོ་བྱུང་བ་དང་། དགྲུང་ན་ཡར་སོན་པ་ན་ཞོར་བྱ་སྤྱིང་
གར་སྤོ་བ་བྱུང་བའི་ཆུལ་གསུངས་འབྲལ་“སྐྱུལ་བའི་སྐྱ་ཁྱེད་རང་དབྱར་ཁར་ཞོར་བྱ་སྤྱིང་གར་བཞུགས་པ་དང་། དགྲུན་
ཁར་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་ན་ལེགས་”ཞེས་བཀའ་གནང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་“ཁྱིས་འབྱུང་སྐྱུལ་སྐྱོང་ས་
འཛིན་སོགས་ལ་མོ་དཔེ་འདི་གཞིར་བབྱང་ན་འཁྲུལ་པ་མེད་པས་སྐྱུལ་སྐྱ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཞོག །དོས་ཀྱིས་གྲང་མོ་དཔེ་
འདིར་གཞི་བཙུག་པ་ཡིན།” ཞེས་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་ཞོད་ཅེས་སྐྱ་བཙར་བྱུང་བ་སྐྱུན་ཀྱན་འཕེལ་ལགས་ལྟ་མོའི་མོ་
དཔེ་དེ་ཉིད་འབྲལ་བར་གཏོང་གནང་མཛད་ཅེས་རྩ་སྤྱོད་ཇ་སག་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གསུངས།

ཆུ་སྤེལ་རྒྱ་བ་ ༥ གྱི་མའི་ཆེས་ ༡༠ གྱི་ལོ་ 1932 རྒྱ་བ་ 7 ཆེས་ 13 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་རྩ་སྤྱོད་ནས་ཆེབས་
ཐོན་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡང་མཆོད་ཁང་རྣམས་སུ་མཆོད་འབུལ་གནས་གཟིགས་དང་། ཐུགས་སྤོན་མཆོམས་སྤྱོར་
ཤུགས་དག་མཛད། དེའི་ཆུལ་ལ་ཡགོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་རིན་པོ་ཆེའི་སྤེང་བ་ལས།

རྩ་སྤྱོད་བའི་གྲུ་བཟེས་དང་། སྐབས་དེའི་འདུ་ཁང་དགོན་གཉེར་གྱི་ཟེར་སྤོས་སུ། གོང་ས་མཆོག་གནས་གཟིགས་ཐ་མར་
ཐེབས་སྐབས་ཉེན་གཙོ་རྣམས་ལ་ཡང་ཡང་གཟིགས་ནན་ཆེ་བ་དང་། མཆོད་ཁང་གི་སྤོ་འགམ་ནས་སྤྱིང་ཡང་དབྱ་ཅེ་ག་
གཉིས་མའི་ཤུགས་ཞལ་སྤྱིང་གཟིགས་ཀྱིས་ཐུག་ཐལ་མོ་སྐྱུར་ཏེ། ཐུགས་སྤོན་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནང་བ་སོགས་སྤྱིང་དང་མི་
འབྲ་བར་ཐུགས་འཕྲེང་བའི་རྣམ་པ་ཤས་ཆེར་མཛོན་པ་དང་། དེ་སྤོན་བཀའ་ལུང་ལས་གྲང་། རོ་ཐོག་སྤེལ་བཞུགས་ཁྱི་
རང་འཇགས་ཞོག་ལ། འདི་བཞུགས་ཁྱི་སྐྱུས་ཤིག་ཅེས་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་གསུང་མང་ཐེབས་བྱུང་ཟེར་རོ། ཞེས་གསལ། དེ་
སྤྱིང་བཀའ་འཛིན་རྒྱ་མེད་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐུབ་བསྐྱུན་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས་འབྲལ་
ཐུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་རི་སྤྱོད་ཅིག་ཐུགས་ལ་དགོངས་ཏེ། མཐར་དགྲུང་གྲངས་ང་བརྒྱད་བཞེས་པ་ཆུ་བྱ་རྒྱ་བ་ ༡༠

ཆེས་ ༣༠ གྱི་ལོ་ 1933 ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 17 ཉིན་ལྷ་ལྷན་ཞིང་དུ་རེ་ཞིག་གཟིམ་ཁྲི་མཐའ་མའི་མཛད་པ་ཆེད་དུ་
མཛད་དེ་ཞི་བའི་དབྱིངས་ཆེན་པོར་གཤེགས་པས་བོད་ས་ཡོངས་ལྷ་དན་གྲིས་ཆེས་ཆེར་ནོན་པར་གྱུར། དེ་ལ་མགོན་
པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་རིན་པོ་ཆའི་སྤང་བ་ལས།

ད་དུང་གོང་ས་ཆེན་པོའི་སྐྱ་ཆའི་སྟོད་ལ། གཏེར་ཆེན་གསང་སྤྲུགས་སྒྲིང་བ་ཞེས་པས་ཀླུ་མོ་རོང་དུ་གཏེར་ནས་བཞེས་
པའི་གཏེར་བྱང་ཉི་མཱ་ཁ་སྟོད་ལས་ཀྱང་གསལ་མཛན་དུ་བསྟན་ཏེ། འདི་ལྟར། ཅ་བའི་ཆོས་བདག་སྐྱེས་མཆོག་གཉིས་
ཁམས་དང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོང་། དང་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཐུན་བཅེན་ཞིང་ ལྷགས་པོ་འབྲུག་གི་ལོ་བ་ཡིན་ གཉིས་པ་ཀླུ་
དབང་ཐུབ་བསྟན་མིང་། མེ་པོ་བྱི་བའི་ལོ་བ་ཡིན་ དེ་གཉིས་གང་ཟད་ཁྱད་པར་མེད་ ཅས་དང་། མཆོན་མ་ཐུས་ཀྱི་ཕུར་
པ་དེ་ རྫོ་ལྷག་མདུན་དུ་བཞག་དགོས་སོ་ རྟེན་དེས་གྲུ་ཅུའི་སྐྱ་ཆ་བ་ཀྱང་། རྫོ་ལྷག་མདུན་དུ་དེས་པར་འོང་། ལྷ་སེར་
བསྟན་པ་ཉམས་མེད་བཏན་ ཁྱད་པར་ཀླུ་དབང་རིམ་བྱོན་ཡང་། འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་སྐྱ་ཆེ་བཏན་ ཀླུ་དབང་ཐུབ་
བསྟན་མཆོན་ཅན་འདི་ རྟུག་ཅུའི་བར་དུ་དེས་པར་བཞུགས་ སེར་འབྲས་ནང་འཁྲུག་སྐྱ་འཕྲེན་དང་ མཐའ་དཔག་བོད་
དུ་སྐྱ་འཕྲེན་གྱི་ འབྲུང་པོ་གདུག་པ་ཅན་རྣམས་འབྲུལ་ རྫོ་ལ་འབངས་ཀྱི་ཁྲོལ་མི་འབྲུང་། བོད་ཁམས་བདེ་ཞིང་མངའ་
ཐང་རྒྱས་ འདི་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཅུང་ཟད་མེད་ ཅས་དང་། གཏེར་ཆེན་རང་གི་ལུང་བསྟན་ལས། ལྷ་སའི་ཀླུ་དབང་དེ་མེད་
ན་ སེར་འབྲས་ལ་སོགས་དགེ་འདུན་སྡེ་ ཉམས་ཤིང་བསྟན་པའི་མེ་རོ་རྒྱད་ ཅས་སོགས་མང་དུ་འབྲུང་བ་ལྟར། ཞེས་དགྲུང་
གངས་རྟུག་ཅུའི་བར་དུ་བཞུགས་དེས་གསལ་བ་དང་། མཁར་རྫོང་དག་སྤང་དུ་ཐོག་མར་དགྲུང་གངས་རྫོན་བདུན་དང་།
དེ་ནས་རེ་རྟུག་ །དེ་ནས་ཀྱང་དགྲུའི་མཆོམས་སྤྲུ་མར་བབས་པར་གསལ་བ་ཡང་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་རིན་སྤང་ལས།

ལུང་བྱང་ཉི་མཱ་ཁ་སྟོར་ནས་དགྲུང་གངས་རྟུག་ཅུ་ཐུབ་པར་གསུངས་པའང་མངའ་གོལ་བཅིས་ན། སལ་ཆེར་ཆེད་དུ་
ཡོངས་དེས་དང་། མཁར་རྫོང་སྐྱ་སྤང་བཞི་པ་བསྐྱེད་གཤམ་རྫོང་གི་དག་སྤང་⁹ལུང་བསྟན་ལས་ཀྱང་། དེ་ནས་པོ་ཏ་ལ་འབྲ་
བར་ གསེར་གཡབས་ཤིག་གི་ཁང་སྟེང་ལ་ ཀླུ་དབང་མཆོག་ཉིད་ཏོར་སྟེགས་ཀྱིས་ བཞུགས་ནས་སྐྱ་རྒྱུ་ཏོར་མོ་
འཕྲེང་ བྱད་མེད་དུང་གི་རྒྱན་ཅན་ཞིག་ མ་བྱའི་སྟོ་གདུགས་སྟོར་ཞིང་འདུག་ སྐྱ་འཁོར་ནང་མ་པལ་ཆེར་འདུག་ ལ་ལ་
ཁྲོད་ལ་ལ་ལ་ཁྲོ་ ལ་ལ་ལྷད་མོར་གཡེང་བ་མཐོང་ ཀླུ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཤེལ་སྤང་ཞིག་ འཕྲེན་པའི་ཚུལ་ཡང་མཛད་པ་ལ་
རྒྱང་ནས་སྐྱ་སེར་བྱད་མེད་ཀྱི་ ཞལ་མཛལ་མི་མང་ཆོགས་པའི་ཁྲོད་ ཁྲོམ་པའི་ཁྲོད་ཀྱི་བྱད་མེད་གཅིག་ ང་ཡི་སར་
བྱང་འདི་སྐད་ཟེར་ ཀླུ་དབང་དཔལ་པའི་སྐྱ་རྒྱུ་ཀྱི་ བྱད་མེད་པ་གི་ཨེ་ཤེས་ཟེར་ མི་ཤེས་བྲས་པས་ཡ་མཆོན་ལ་
འདི་ཉིད་སྐྱ་སྤང་ན་རིམ་ཀྱི་ མ་མ་མཛད་མཁན་དེ་ཡིན་ཟེར་ ཕྱག་གི་ཤེལ་སྤང་པ་གི་ལ་ སྤྲ་མ་བདུན་ཅུ་དོན་བདུན་
ཡོད་ དེ་ནས་རྟུག་ཅུ་རེ་རྟུག་འདུག་ དེ་ནི་གཅིག་འཛོར་གཉིས་འཛོར་གྱིས་ ང་དགྲུ་ཅམ་ལས་མེད་པ་འདྲ་ ཞེས་གསལ། འདི་
དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡ་གོང་ས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས། ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྫོང་སྤྱ། རིན་ཆེན་ཆངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ཡ་གོང་ས་ལྷ་པའི་ཡང་སྤྱད་དུ་ངོས་འཛིན་མི་ཞུ་བའི་སྐྱ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་དུ་མ་བྱུང་སྟེ་རྒྱལ་

⁹ དག་སྤང་ལ། དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བ་དང་ཡིད་ཤེས་ལ་སྤང་བ། ཉམས་ལ་སྤང་བ་གསུམ་ཡོད། དེ་ཡང་དང་པོ་ཡིད་ཤེས་དང་དེ་ནས་ཉམས་ལ་སྤང་
ཞིང་། ཉོགས་པ་མཐོན་པོར་ཐེབས་ན་དབང་ཤེས་ལ་འཆར། ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པར་པལ་མོ་ཆེ་དབང་ཤེས་ལ་ཤར་ཞེས་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གསུངས།

དབང་སྐྱེ་ཐེང་ན་རིམ་གྱི་མཆོན་བཟང་སྐྱབས་ཀྱང་པད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་བཟངས་པ་དང་།
སྒོན་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་སོགས་ཉེན་འབྲེལ་འཁྲུག་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ཀླུ་དབང་སྐྱེ་ཐེང་ཕྱི་མ་རྣམས་སྐྱེ་ཆའི་མཐའ་མ་
འཁྲོངས་པས་བོད་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་བབ་བསྟུད་མར་ཉམས་སྤྱད་དུ་གྱུར། ཀླུ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་
འཆར་གཞི་མང་ཙམ་ཕྱག་བསྟར་གནང་ཡང་དེ་དག་ཀྱང་རི་བཞིན་མ་བྱུང་བར་ཐུགས་སྐྱོལ་ལྡང་རེ་བ་ཞིག་གི་འོག་ནས་
དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་ཏུ་བསྐྱར་དགོས་བྱུང་བ་སྟེ། སྐྱེ་ཆེ་རིང་དུ་བཞུགས་པ་ལས་སྤང་ཙམ་བཞུགས་ན་ལེགས་
པར་གཟིགས་ཏེ། མཐར་དགྲུང་ལོ་ ༥༥ རོག་དགོངས་པ་སྤང་ན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་¹⁰སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས་ཏེ་
ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་བཤད་པར་འགྱུར་རོ།།

དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་པའི་ཆེ་ན།
སྐྱེ་གདུང་རིན་པོ་ཆེར་འབྱུང་དུ་འོས་པའི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ཕྱུལ་ཏེ་ཞལ་སྟོན་གཟིགས་སུ་བཞུགས་གསོལ་བ་གྱིས་
ཀྱང་ཞལ་རས་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ལན་གཉིས་ཙམ་བསྐྱར། ཐུགས་དམ་གྲོལ་མཆོམས་ཀྱང་འཇའ་སྤྱིན་དོ་མཆར་ཅན་
མང་པོ་བྱང་ཤར་དུ་སོང་། གསེར་གདུང་གི་གཡོན་ཕྱོགས་ཀ་རིང་བྱང་མའི་འོག་དང་དོ་སྟོན་གྱི་མཆོམས་ནས་སྤང་
ཆེན་གཞོན་ནུའི་མཆེ་བའི་དབྱིབས་ཅན་ཅེ་མོ་སྟོན་ཕྱོགས་སུ་དུད་པའི་ཀ་ཤ་བདུན་གཤེབ་ཅན་¹¹ཞིག་དང་། གསེར་
གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་རྒྱུ་པོ་བྱང་གི་བྱང་ངོས་ཅིག་ཆེན་ལས་སྤང་དུ་འབྱུང་བའི་མེ་ཏོག་སེར་པོ་རིང་དུ་སྐྱེས་པ་དང་།
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར། སྐྱེ་བོ་པལ་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཡིད་ཆེས་བར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་སྐྱེ་གདུང་ཉིད་ཀྱི་“སྐྱེ་རྒྱུ་གྱི་སྤང་ཆའི་སྐྱེ་ཆོགས་བརྟུ་གསུམ་ཙམ་ནས་འཕགས་པ་ལོ་གི་ཤ་རའི་སྤང་བརྟན་དབྱ་དང་
ཕྱག་ཞབས་པད་གདན་དང་བཅས་པ་གསལ་ངེས་དཔངས་སུ་སོར་དུག་ཙམ་ཡོད་པ་ཞིག་རང་བྱོན་འབྱུང་བོན་དུ་”¹²མདོན་
པར་མཛད་པ་དང་། བོད་ཆེ་བརྟུ་གཉིས་པའི་ནང་ལྟ་ལྟན་གསུང་ཆོས་ར་བའི་ས་ཁྲིའི་ངོས་ནས་འབྲུག་མེ་ཏོག་གསར་
དུ་སྐྱེས་པ་སོགས་དོ་མཆར་བའི་ཉུགས་མཆོན་སྐྱ་ཆོགས་ཀྱིས་འབངས་རྣམས་གནས་སྐབས་སྤང་ན་སངས་པ་དང་།
རྗེས་ཀྱི་བྱ་བར་འཇུག་པ་རྣམས་བྱ་དཀའ་བ་དང་འཁྲུལ་པ་ལས་ཡོངས་སུ་སྒྲོག་པར་མཛད་པའི་རྗེས་འཛིན་ལམ་སྟོན་

¹⁰ རོལ་ཀླུ་གྱི་སྟོར་ལ་སྐྱུལ་པའི་བཀའ་སྟོབ་ཕྱག་དེབ་དང་པོ་སོགས་སུ་གསལ། ཕྱག་དེབ་དེའི་མཆོན་བྱང་དུ། “ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ནས། ཆོས་སྟོར་བསྟན་ཕྱོགས་སྟོར་བཀའ་སྟོབ་སྤྲེལ་སུ་བསྐུལ་པ་ཁག་ཆ་ཆང་ཕྱོགས་བསྟེན་པ་བཞུགས་སོ།།” ཞེས་གསལ་
ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དོལ་ཀླུ་ལས་ཀླུ་པོ་ཤུགས་ལྟན་དུ་འབོད་པ་དེ་ཆོས་སྟོར་མིན་པས། དེ་བསྟེན་མི་བསྟེན་དང་རི་ལྟར་བསྟེན་པའི་
ཚུལ་སོགས་ལ་“ཆོས་སྟོར་བསྟན་ཕྱོགས་”ཟེར་མི་དུང་ཞེས་ལན་དུ་མར་བཀའ་སྐུལ།

¹¹ གཞན་དུ་སྐྱར་དབྱིབས་ཅན་ཞེས་ཀྱང་སྟུང་།

¹² ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་འཕྲིན་ལས་ཟབ་མོ་དེ་སྟེན་ཅིག་བསྐྱངས་སྤང་། སྐབས་ཇེ་རྒྱ་སྟོད་སྐྱོང་ལྷ་རིན་པོ་ཆེས་
<<འདི་མི་ཆེ་དང་ཆེ་རབས་སྤྲུལ། — བོད་ཀྱི་སྐུལ་སྐྱེ་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

བྱང་ཤར་གྱི་ཀ་རྩར། སྤར་ཀ་ཤ་སྐར་དབྱིབས་ཅན་ཞིག་སྐྱེས་པ་ཕྱིས་ཤེལ་སྐམ་གྱིས་བཏུམས་ཏེ་ཉར་ཆགས་བྱས་པ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དགོན་གཉེར་གྱིས་བསྟན་སོང་བར་དེད་ཅག་གིས་དང་བ་ཆེན་པོས་མངལ། འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ནི་པལ་
ཆེར་ཀ་བ་འཇུགས་པའི་ཆེན་ཀ་ཤིང་དེ་ཉིད་ཡོངས་སྤྲུལ་བསྐམས་པས་སྐྱེས་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ནའང་། དེ་ནི་ཡ་
མཚན་པ་ཞིག་ཏུ་སྤང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་མ་ཉོགས་ཀྱང་། ཇེས་སྤྱོད་མི་ཆོས་དེ་ནི་རྒྱལ་
དབང་མཆོག་གི་ཡང་སྐུལ་བོད་བྱང་ཤར་ཨ་མ་དོའི་ཁྱལ་དུ་འཁྱུང་རྒྱའི་རྟགས་མཚན་ཡིན་པར་ཤེས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀ་
ཤ་དེ་ཉིད་ཡུན་རིང་ཉར་ཆགས་དོད་པ་གནང་ཡོད་དོ།

སྐུ་བཏུམས་པ།

ཤིང་པག་བོད་ལྷ་ ༥ ཆེས་ ༥ ཡམ་ཅིས་ཀྱི་ལྷ་བ་ ༤ ཆེས་ ༤ གཟའ་ཕྱེན་པ་སྤྱི་ལོ་ 1935 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་
6 ཉིན་¹³ ཀྱི་སྤྱོད་ཆ་ཐོག་མའི་དུས་སུ། ཡུལ་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་སའི་ཐིག་ལེ་ཙོང་ཁ་སྐྱེ་འབྱུང་སྟག་མཆེར་ཞེས་ཡོངས་སྤྲུ་
གྲགས་པ་ལུ་ཕྱི་དགའ་ཆལ་ཆེན་པོ་དང་གཉིས་སྤྲུལ་མཆིས་པའི་གནས་དེ་ཉིད་དུ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཅེ་བའི་
རང་གཟུགས་འཕགས་མཆོག་སྐྱེན་རས་གཟིགས་དབང་རྒྱལ་གི་སྐུལ་བའི་སྐུ་མཐོང་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་ཅིང་ལྷ་བས་
ཆོག་མི་ཤེས་པ་ལྷ་མོ་དོན་ཀུན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱེད་པོ་མཆར་བ་ཞིག་ལེགས་པའི་ལྷས་དུ་མ་དང་བཅས་ཏེ་
མདོན་པར་འཁྱུངས་སོ།

དེ་ལ་དེ་སྐད་དུ། དེགས་ལྷན་བསྐྱེད་དཀར་པོས། གང་ཞིག་ཆེན་པོའི་མི་རྣམས་སྤྱིན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་མངལ་
ནི་འདོན་པ་འདི་མཛད་ཅིང་། །སྤྱིད་པའི་འཆིང་ལས་ངས་པར་གྲོལ་ཡང་སྟོག་ཆགས་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་སྤྱད་དུ་སྤྱིད་
པ་སྟེ། །སྤྱོད་ཆུང་སྐྱེས་རབས་ཐོང་བ་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་སེམས་ཅན་དོན་གཉེར་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་གྱུར་པ། ཞེས་
པ་ལྟར། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས། དེ་ལྟར་རང་ཉིད་སྤྱིད་པའི་འཆིང་བ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་བྱ་བ་མཐའ་དག་ལས་

¹³ དབྱིན་གཞུང་འབྲས་སྤྱི་ཆོན་ཆེན་སྟོལ་ཏེ་(Gould)ཡིས་ཁྱིམ་པའི་<<ལྷར་བཅས་སྤྱིད་ཞེའི་གཙུག་རྒྱན་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོང་བཅུ་བཞི་
པ་ཆེན་པོ་ངོས་འདོན་ཞུ་རྒྱུ་དང་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཙམ་བཀོད་པ། >>ཞེས་པའི་ཆོག་གཤམ་དུ་བྱངས་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1935 ལྷ་
བ་ 6 ཆེས་ 6 ཉིན་འཁྱུངས་ཞེས་གསལ་བ་ཡམ་ཅིས་ཀྱི་ལྷ་ཆེས་ལྷར་ཡིན་པའི་ཞིབ་ཆ་དགོས། མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ལ་འདི་ལོ་སྟེ་
2015 ལོའི་བོད་ཅིས་ཀྱི་འཁྱུངས་སྐར་གྱི་ཉིན་ཉིན། “སྤར་བོད་དུ་བོད་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆ་ཞེར་བཞག་བྱས་ཀྱང་། བོད་ཅིས་ལ་ཆེས་གངས་ཆད་
ལྷག་སོགས་འབྱུང་བས་ལོ་རེ་བཞིན་ལོ་ཐོ་ལ་བཏུ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་ནས་སྤྱི་ལོ་ལྷར་ཏེ་ལོ་རེའི་ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 6
ཉིན་འཁྱུངས་སྐར་དུ་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།

ངེས་པར་གྲོལ་ཏེ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་བའི་བཅན་ས་ཆེན་པོ་རིང་ནས་མངོན་དུ་མཛད་ཀྱང་། འཁོར་བ་སྤྱད་པ་
བསྐྱལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་སྒོར་དུ་ཡང་ཡང་འབྱུངས་པའི་འགྲོ་བ་རྣམས་མི་བཟད་པའི་དུམ་སྒྲ་ཆོག་ལས་ཡོངས་
སྤྱ་གྲོལ་བ་དང་། དམ་བ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཆེན་པོར་ངེས་པར་འགོད་པའི་སྤྲད་དུ། གདུལ་བར་བྱ་བ་ཐུན་མོང་བས་
མཐོང་བའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་བ་ཁམས་རགས་པ་བཟུང་བའི་མངལ་འཛིན་པ་སོགས་མཛད་པ་སྒྲ་ཆོག་ལས་ཅི་རིགས་སྤྱ་
བསྐྱལ་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་དང་ཚུལ་ཡོངས་སྤྱ་མཐུན་པར། བཀོན་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རིང་མོ་
ཉིད་ནས་མ་དག་པའི་འཛིན་ཏེན་ཀུན་ཏུ་འཁོར་ལོས་སྤྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱོན་པོ་ཆེན་པོ་དང་། ལོ་བཤད་དང་། དགེ་
བའི་བཤེས་གཉེན་དང་། འཛིན་ཏེན་གྱི་སྤྱ་མཐུན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་དང་དུས་དང་འགྲོ་བའི་ཁམས་དང་མོས་པ་
དང་བག་ལ་ཉལ་སོགས་དང་འཆོམས་པར་སྤྱལ་བའི་རོལ་གར་སྒྲ་ཆོག་ལས་ཅི་རིགས་སྤྱ་སྟོན་པར་མཛད་ཅིང་། བྱད་
པར་དུ་བོད་ཆོས་ལྡན་གྱི་ལྗོངས་སྤྱ་དུས་སྤྱ་མོ་ཉིད་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ། རང་ཉིད་ཀྱི་འདུལ་སྐྱལ་དུ་གྱུར་པའི་
སེམས་ཅན་རྣམས་སྤྲོད་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་པའི་སྤྲད་དུ་ཀུན་ཏུ་ཁྱམ་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་རབ་དུ་བག་ཆ་བ་དང་མི་
ལྡན་པར། འགྲོ་བ་སྒྲ་ཆོག་ལས་པའི་ངེས་དང་གཟུགས་སྤྱ་མངོན་པར་སྤྱལ་ཏེ་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་མང་དུ་བསྐྱུངས་
དང་སྒྱོད་བར་མཛད་པ་ལས་འདིར་སྐབས་སྤྱ་བབས་པ་སྤྱ་འབྲུམ་མཆོད་གཞིས་ཆེ་གྲུ་སྤྱད་མཆོར་སྤྱེ་བར་མངལ་
བཟུང་བ་དང་སྤྱ་བསྐྱུངས་པའི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཅུང་ཞིག་བཛོད་པར་འདོད་དོ།

འདིར་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་སྤྱ་འབྲུལ་གྱི་མཛད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དག་ནི་གཞིགས་པ་ཆེན་པོའི་
མཐུ་འགག་མེད་དུ་མངའ་བ་དག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ཁོ་ནར་གྱུར་པ་ལས་སྤྱེ་བོ་པལ་གྱིས་གཞར་ཡང་བཛོད་པར་མི་རུས་
མོད། རང་དང་སྐྱལ་བ་མཉམ་པའི་སྤྱེ་བོ་པལ་བ་དག་གི་སྤྱང་དོར་འཆད་པར་འོས་པ་དུ་མ་ཞིག་བཛོད་པར་བྱ་བ་ནི་
འདི་ལྟར། དེ་ཡང་དུས་ནམ་ཞིག་གི་ཆེ་ན། རི་སྐད་དུ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་དམ་པ་ཏོག་དཀར་པོས་རྩེ་བཅུན་
བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་འཕྲན་དུ་གནས་པའི་ལྷ་རྣམས་ལ། ས་ནས་སར་འཕར་བའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཆོས་སྤྱང་བའི་སྒོ་
སྟེ། ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་བསྐྱར་བའི་ས་ནི་ཆོས་སྤྱང་བའི་སྒོ་སྟེ།
མངལ་དུ་འཇུག་པ་དང་། བཅས་པ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་དང་། དཀའ་བ་སྤྲད་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སྟིང་པོར་
འགྲོ་བ་དང་། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱལ་ཏེ་སྤྱ་མོ་སྤྱ་འབྲུལ་མའི་ལྷམས་སྤྱ་འཇུག་པ་ལ་མངོན་པར་ཕྱོགས་པའི་ཆེ་ན།
སྟེ་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་སོགས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་སྤྱ་ལ་གཞི་བཛོད་བསྐྱབས་པ་དང་སྤྱམས་གཙང་མར་བྱས་ཤིང་བསྐྱུངས་
པ་སོགས་རི་ལྟར་བྱིས་པའི་ཚུལ་དང་གཉིས་སྤྱ་མེད་པར། བཀོན་པོ་འདི་ཉིད་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ལྷམས་སྤྱ་ཁྱེད་ཤིང་
གནས་པར་མཛད་པའི་ཆེ་ནའང་བསེལ་ལྡན་ཁ་བའི་ལྗོངས་ཀྱི་བསྐྱུན་འགྲོ་སྤྱང་བར་ཁས་བླངས་ཤིང་། དམ་བཅས་
པའི་ཆེ་གཤམ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་སྤྱ་མཐུན་པོ་ཆེ་དག་གིས་རི་ལྟར་མཛད་པར་འོས་པའི་འཕྲིན་ལས་སྒྲ་ཆོག་ས་

གྲིས་སྒྲན་ཅིག་གྲང་གཡེལ་བ་མི་མངའ་བར་སྒྲང་བའི་བྱ་རའོང་མོ་ཡུག་ཏུ་མཛད་དེ། རི་སྒྲན་དུ། བཞེས་གཉེན་ཆེན་
 སོ་སྟག་མཆོར་ཡོངས་འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་སྟག་བསམ་སོགས་དམ་པ་དུ་མས། ཡལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འདི་
 ཉིད་ནས་ཞིག་སྐྱུ་བལྟམས་པའི་ཆེ་ན། མེད་དཀར་མོ་གཡུ་རལ་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པ་ཞིག་གིས་འབྱུངས་གཞིས་ཀྱི་སྒྲན་
 སོག་ནས་ར་སྒོར་དུ་ཅེར་གྲིས་བལྟས་འདུག་པ་ཞིག་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ་བྱུང་བ་ལ། དེ་ནི་སོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་སོ་
 བར་གྱི་སྒྲང་མས་རྟག་ཏུ་གཡེལ་བ་མེད་པར་བྱ་ར་ཚུལ་བཞེན་མཛད་པའི་བད་མཆོན་དུ་ཅིས་གྲང་ངེས་སོ་ཞེས་
 གསུངས། གཞན་ཡང་སྐྱའི་གཅེན་སོ་སྟག་མཆོར་སྐྱལ་བའི་སྐྱུ་འབྱུངས་པའི་ཆོ། ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ་མངལ་གྱི་
 ཡོགས་སུ་སྟག་གིས་སྒྲིར་མོ་ཡུགས་ཆེར་བཏབ་པ་མིས་ཤིར་དེའི་མོད་ལ་མནལ་ལམ་སད་ཅིར་སྐྱོན་ཟུག་ཅུང་ཟད་
 དང་བཅས་སྐྱལ་བའི་སྐྱུ་དེ་ཉིད་འབྱུངས་པ་དང་། སྐྱའི་གཅེན་སོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་མྱོ་བཟང་བསམ་གཏན་ནམ་
 གཉིས་འབྱུངས་པའི་དུས་ན་ཡང་ངེས་པར་འབྱུངས་གཞིས་ཀྱི་ར་སྒོར་དུ་སྐྱལ་ཆེན་སོ་ཞིག་འབྲིལ་ཏེ་འདུག་པ་དང་།
 དཀར་པ་ཀྱི་མས་མ་གྲོས་པའི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་སོ་ཞིག་མངལ་བ་མཆོན་ལམ་དུ་བྱུང་བ་བཅས་ནི་ཞར་བྱུང་ངོ་། 14

མགོན་པོ་འདི་ཉིད་སྐྱུ་མས་སྐུ་མ་བླུགས་གོང་རུབ་ཅིག་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ། རུབ་ཚྭ་གས་ནས་ཡོང་ཟེར་བ་
 ཡུམ་ལ་གོས་དཀར་པོ་དང་སྒྲིལ་མེ་རྟོག་གི་ཐེང་བ་གྱོན་ཏེ་སེལླེར་ཞོན་བ་ཞིག་འཁྱེར་ནས་གནས་ཆང་གཡོར་
 དགོས་ཞེས་བ་ཞིག་མིས། སྐྱུ་མས་སྐུ་བླུགས་པའི་སྐབས་ཀྱང་། ཡུམ་ལ་མཆོན་ཏེ་མ་སྐྱེར་བྱུང་བ་ལས་
 སྐབས་ཤིག་ནས་ངོ་གདོང་ཆེ་ལ་མགོ་པོ་ཟེར་དེར་ཡོད་བ་གྱོན་ཆས་དེ་ཡིན་འདི་ཡིན་མ་དེས་བ་ཞིག་མནལ་ལམ་དུ་
 ཡང་ཡང་ཐེབས་བ་མིས། དེ་ནི་ཡང་སྤྱད་གདན་ཏུ་འེ་སྐབས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ཐང་དུ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་
 ཆེན་པོ་སྐུ་ཐེབས་གསལ་བར་གཟིགས་ཏེ་ངོ་ཆ་འཕྲོད་བ་དེ་ཉིད་ཡིན། ཡང་རུབ་ཅིག་ནོར་བུ་བཟུང་བའི་གཡུ་འབྲུག་
 གཉིས་སའི་འོག་ནས་ཐོན་ཏེ། རོར་བུ་ཞིག་ནས་མཁར་འཕངས་ཤིང་སར་བབས་བ་ན་ཡང་གྲངས་ཏེ་ཡུམ་ཆེན་རང་
 ལ་སྤུལ་བ་ཞིག་གྱང་མིས། མགོན་པོ་མཆོག་མ་འཁྱུངས་པའི་རྒྱ་བ་གཅིག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ། གངས་སེང་གཡུ་མདོག་
 ཅན་གཉིས་དང་འབྲུག་སྒོན་པོ་མདངས་འཕྲོ་བ་ཞིག་བཙས་ཡོང་སྟེ། བས་མཁར་འཕྱར་ཞིང་ཡུམ་ལ་བཏུས་ཏེ་འཇུག།
 ལག་གཉིས་སྐྱེ་ཐོར་བཀོད་དེ་ཁམས་འདི་ཡེད་བ་ལྟ་བུའི་ནམ་འཁྱུར་བསྟན་བ་ཞིག་གྱང་མཆོན་ལམ་དུ་བྱུང་། སྐུ་ཏུ་མ་
 ཁའི་མཆོན་མོ་དེར། སྐྱུ་མ་གྱི་སེལླེར་ཞོན་པའི་མི་དེ་ཉིད་སྐར་འོངས་ཏེ་སྐྱེའི་མེ་རྟོག་གི་ཐེང་བ་པོ་པོར་སྤུལ་ཏེ་འཁྱུངས་
 ཁང་གི་གདུང་མའི་ངོས་སྐུ་བཏགས། དེའི་སྐར་རུབ་ངོས་གྱི་མཁའ་དབྱིངས་ནས་འབྲུག་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱོ་བུར་དུ་
 ལྷགས་ཏེ་ཡུམ་གྱི་དབྱང་པའི་ངོས་སྐུ་དེག་ཙམ་བྱས་བ་ཞིག་མིས་བ་དང་ལྷན་དུ་མནལ་ལམ་སད་ཅིང་སྐྱོན་ཟུག་ཐན་

14 ལྷག་མཆེར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།

བྱ་བྱུང། ལྷོད་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྒོལ་པའི་སྐྱ་ཆུ་སྟག་ལྷ་བྱུན་ཆོག་པ་བཟུལིས་ཀྱིས་ཀྱང་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>
དེ་བ་སྤེང་དང་པོ་ལས།

དེ་སྟོན་ཡུལ་ཡུམ་མཆོག་གི་མཆོན་ལས་དུ། བྲ་བ་ཞིག་གི་མདུན་དུ་ཁྱི་ལྷ་བྱའི་བརྗོད་ཉམས་ཅན་གྱི་གཅན་གཟན་ཞིག་
[ཡོད་པ་]ཡུམ་གྱི་མདུན་ལ་མཆོངས་ཡོང་བ་དང་སྒྲགས་དངངས་སྒྲག་གི་ངང་དུ་མནལ་སད་པ་ཞིག་དང་། རྩེད་སྤྱོད་རིན་
པོ་ཆེ་འཁྲུངས་ཁའི་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལས་དུ། རུབ་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལ་འབྲུག་ཆེན་པོ་ཞིག་འཕུར་བར་གཤེགས་བཞིན་པའི་
ངང་འབྲུག་དེ་སྐོ་བུར་ཡུམ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འཕུར་ཡོང་ནས་དེའི་སྤྱོད་མོ་གཅིག་ཡུམ་གྱི་ཐག་དབྱེད་དུ་འཆང་བ་ལྷ་བྱའི་
དངངས་སྒྲག་གིས་མནལ་སད་པའི་སྐབས་སྟུན་ཐུག་ཀྱང་ཐག་བྱ་ཡོད་པའི་སྤྱང་བ་བྱུང། གང་འཆོམས་ཤིག་ལ་ཁྱེད་
འཁྲུངས་པ་དང་། དེ་མིན་རྩེད་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་མ་འཁྲུངས་སྟོན་ལཔ་ཡུམ་གཉིས་ལ་མཆོན་ལྷས་རི་སྟེད་བྱུང་ཡང་ཐུགས་
སྤང་གང་ཡང་མ་བྱུང་ཞེས་ཡུལ་ཡུམ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཐོས། དེ་འབྲེལ་ཡུལ་བའི་ཡང་སྤྱོད་མ་འཁྲུངས་གོང་
ཅམ་ལ། སྟག་འཆོར་སྐར་པའི་ཐུག་མཛོད་དག་དབང་བྱང་ཆུབ་(ཡུལ་ཡུམ་གྱི་གཅེན་པོ་)ཀྱི་མནལ་ལས་དུ་སྟག་
འཆོར་སྐར་པའི་སྐོ་རའི་ནང་དུ་གསེར་གྱི་མཆོད་རྟེན་འོད་སྟོང་ཕྱོགས་ཀྱན་ལ་འཕྲོ་བ་ཞིག་ས་ནས་སྐྱེས་པ་མིས་བྱུང་
བར་སྐབས་དེར་ཁོང་གི་རང་བྱིམ་ལ་སྐྱེས་བྱ་དམ་པ་ཞིག་སྐྱེ་འཁྲུངས་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པ་ཐུགས་སུ་འཁོར་ཡང་།
ཡུལ་བའི་ཡང་སྤྱོད་འཁྲུངས་ཡོང་སྐྱམ་པ་སྐྱེའི་ཡུལ་ལའང་མ་བྱུང་ཞེས་སྐྱ་ཉེ་ཁག་ལ་གསུང་སྤེང་བྱུང་འདུག ། ཅེས་གསུངས།

གཞན་ཡང་། ལྷོ་མ་བལྟམས་པའི་གོང་དུ། ལོ་ངོ་བཞི་ཅམ་གྱི་རིང་སྟག་མཆོར་ཁལ་དུ་རྒྱུན་སྒྲ་ཆོག་པ་བྱུང།
དེ་ཡང་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་རྟ་བདུན་དང་རེལ་དུག་ཅམ་ཡོད་པར་རྟ་རྣམས་སྟོན་པ་ལྷ་བྱུར་གྱུར་ཅིང་བང་གིས་
བརྒྱགས་ཏེ་གཡང་དུ་མཆོངས། རེལ་རྣམས་ཀྱང་རེ་རེ་བཞིན་ནད་པོག་སྟེ་ཐམས་ཅད་ཤི། ཆར་མ་བབས་པས་ཐན་པ་
བྱུང། སེར་བས་ལོ་རྟོག་བཅོམ། མི་རྣམས་སྟོགས་གིར་འཆི་ལ་ཁད་དུ་གྱུར། ཁོང་ཆོའི་བྱིམ་ཆང་ཞེ་སྤྱ་ལས་པལ་ཆེ་
བ་ཉེན་གཡོལ་དུ་གྱུར་ཏེ་དུད་ཆང་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ལས་མ་སྟག། དེ་ལྟར་ལོ་ངོ་དུ་མའི་རིང་གོད་ཆག་དང་ཕྱ་གེ་ཆེན་
པོ་བྱུང། མཐར་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་སྐོ་བུར་དུ་ཅི་ཡིན་ཆ་མི་འཆལ་བའི་སྟུང་གཞི་ཆབས་ཆེན་ཞིག་གིས་ཟིན་ཏེ་ཆོ་
བ་གཉིས་ཅམ་གྱི་རིང་གཤེམ་མལ་ལས་བཞེངས་མ་ཐུབ། བཞེངས་ཐབས་གནང་ཐེངས་རེར་ཡམ་ཡོམ་དུ་གྱུར་ཏེ་བན་
མེད་དུ་བརྒྱལ། རང་གི་ཡབ་ཡུམ་འདས་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་རས་སྟུན་ལམ་དུ་ཤར། མཆོན་མོར་གཤེམ་མ་ཐུབ། ཡུམ་
བསོད་ནམས་མཆོ་མོར་དུ་རྩེད་འཁྲུང་ལ་ཉེ་བས་སྐྱེ་གཟུགས་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཡང་ཉིན་མོར་ཐུག་ལས་མང་། མཆོན་
མོར་མ་གཤེམས་པར་སྐྱ་ཆུར་གྲོགས་རམ་མཛད་དགོས་པ་སོགས་བཟོད་དཀའ་བའི་སྐྱེ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང། དེ་ལ་གྲོང་
མི་འགའ་ཞིག་གིས་བྱིམ་ཆང་འདིས་ཆེ་རབས་སྤྱ་མར་ལས་ངན་མང་དུ་བསགས་པས་ད་ལྟ་འབྲས་བྱ་རང་ཐོག་ཏུ་
སྟོན་ཞེས་བཤད། འགའ་ཤས་ཀྱིས་ངན་སྟགས་སམ་མཐུ་གཏད་པོག་པར་ངས་སོ་ཞེས་སོགས་ཉན་པར་མི་སྟོ་བའི་
སྤེང་སྟོང་དང་ཆོད་དཔག་འདྲ་མིན་བྱས། དེ་ལྟར་རྒྱུན་སྒྲ་ཆོག་པ་བསྟུང་མར་བྱུང་མཐར་སྐྱེ་ཆོ་བདུན་པའི་ཞོགས་པ་
ཞིག་ལ། རམ་མཁར་སྟོན་པ་འཁྲིགས། འབྲུག་སྐད་བྱ་ཏུ་ལྷོད། མྱོག་དམར་ཆེམ་ཆེམ་དུ་འཁྲུག། ཆར་ཞོད་བྱ་ཏུ་

བབས། སྤྱི་རུ་མཆོན་གྱི་ཐུན་པ་ཅུང་ཟད་དྲུང་ཡང་ཐུན་པས་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ། ཐུན་སྤོང་གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ཞིག་གི་འོད་སྤང་འོག་ཁྱེད་ཆེས་ཡིད་དྲུང་བ་ཞིག་ཡུམ་བཟོད་ནམས་མཆོ་མོའི་མངལ་སྒོ་འགྲེམས་ཏེ་འཛིན་ཏེན་འདིར་བདེ་བར་བྱོན། སྐབས་དེར་འཁྲུངས་ཁང་དུ་འཇུག་ཅིས་ཁྱིམ་མཆོས་དག་གིས་བརྗོད།

ཁྱེད་ཀྱི་འཁྲུངས་མ་ཐག་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་ཅུང་ཟད་ཡང་མ་བསྐྱུངས་པ་ལྟར་བཞེངས་ཏེ་མཆོད་ཁང་དུ་ཕེབས། ལྟ་དང་ཆོས་སྤྱང་ལ་མཆོད་མེ་ཕུལ་ཏེ་བཀའ་བློན་ཞུས། སྒོ་བྱར་དུ་སྤྱང་གཞི་དྲུང་པས་རང་ཉིད་ཡང་མཆོན། འུ་ཆུང་དེ་རང་ག་བཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྟེ། ཅིས་ཡང་དགོན་པར་བསྐྱུལ་དེས་ཞེས་དམ་བཅས། ཉིན་མོ་དེ་ནས་ཡུལ་ཕྱོགས་དེའི་རྒྱུན་རན་གོད་ཆག་དང་ནད་ན་ཆོའི་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་ཆད། མི་འདོད་པའི་རིགས་གཞན་ཡང་བསྐྱུད་མར་མ་བྱུང་། ཆར་ཆུ་ཡང་དུས་སུ་བབས། ལོ་སྤྱགས་ཡང་ཉག་ཏུ་ལེགས་པར་བྱུར་ཏོ། དེ་ལ་ཡང་སྲིད་ཅད་འཆོལ་དུ་ཕེབས་མཁན་ཁེ་སྤྱད་སྐྱེས་བཟོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱི་<<རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་སྤྱག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་>> ལས།

ཡུལ་མི་གཞན་དག་ནས་བརྗོད་རིགས་སུ། ཅ་བའི་བླ་མ་འཁྲུངས་ལྟས་སུ་ཡུལ་དེར་དཀའ་ངལ་ཡོང་ལུགས་བརྗོད་སྒོལ་ལྟར་ཁོང་ཆོའི་ཕྱང་པར་ལོ་བཞིའི་རིང་སྤོང་ཉེས་དང་། འཁྲུངས་ཁང་གི་སྒོ་ཐོག་མནངས་ཆེ་མང་པོ་རིམ་པས་འཆི་གོད། ཡབ་ཆེན་ཡུན་རིང་བསྐྱུན་མནར་འདི་ཕྱིར་སྤྱག་པ་ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་འཁྲུངས་ཉིན་རང་བཞིན་གྱིས་མིང་དྲུང་བྱུང་བ། འཁྲུངས་ཉིན་ཁྱིམ་དེར་འཇུག་ཕྱག་པ་ལོགས་རི་སྤྱོད་བརྗོད་རྒྱ་འདུག ། ཅིས་གསལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་ལྟར་མ་ཡིན་པའི་ལྟས་སྤྱོད་ཆོགས་བྱུང་བས་ཡུམ་ཆེན་གྱིས། འུ་ཆུང་དེ་ཉིད་བླ་ཆེན་ཞིག་གི་ཡང་སྤྱུལ་དུ་དེས་ཡང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་སྟེ། མ་ཞིག་སྤྱགས་ལ་གཏན་ནས་མ་ཤར་ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཆོས་དང་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་མད་དུ་བྱུང་བ་སྒོ་སྤྱོད་ཆོགས་ནས་སྤྱོད་བལ་འགྲན་པའི་བླ་དང་བལ་ཞིང་མཉམ་པའི་དོ་མ་མཆོས་པའི་འཁོར་སྐྱར་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་གང་ཉིད་ཐོད་གངས་ཅན་ཁ་བའི་སྤྱོད་སུ་འཕྲེན་པ་ལ་བཟོད་ནམས་ཀྱི་གཏེར་ཆེན་པོ་མངོན་པར་བྱུང་བ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་དང་ཡུམ་བཟོད་ནམས་མཆོ་མོ་¹⁵གཉིས་ལ། འཇམ་བུ་སྤྱིང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབུས་སུ་སྤྱན་མ་བྱུང་བའི་བཅེ་བ་དང་སྤྱིང་རྩེའི་བདག་ཉིད་འཛིན་ཏེན་གྱི་སྤྱེ་འགྲོ་མ་ལུས་པ་སྤྱག་བསྐུལ་ལས་སྤྱོད་པའི་ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་ཆེན་པོར་བཞེང་བར་འགྱུར་བའི་ཁྱེད་འཆོར་བ་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་བུ་གཞོན་ནུ་དོན་ཀྱན་བྱུང་བ་དང་སྒོ་ཀྱན་ནས་མཆུངས་པ་ཞིག་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་དང་མགོན་དང་དབྱང་གཉིན་ཉིད་མངོན་པར་

¹⁵ རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ཐོག་མའི་མཆོན་ལ་བཟོད་ནམས་མཆོ་མོ་ཞེས་འཛིན་ཡང་། རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་མཆོག་དང་ཁྲུང་ས་བསྐྱོན་པའི་ཉིན་མོར་བདེ་སྤྱོད་ཆེ་རིང་ཞེས་སྤྱག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་པས་མཆོན་བསྐྱུར་བར་མཛད་ཅིས་རྒྱལ་ཡུམ་མཆོག་གི་གསུང་ན་གསལ་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་དོན་བྱུང་མཆོག་གི་སྤྱོད་པོ་རྒྱས་སུ། ཡུམ་ཆེན་ལྟ་སར་ཕེབས་ནས་བདེ་སྤྱོད་ཆེ་རིང་ཞེས་པ་ལྟ་མོ་མཆོར་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་གསལ།

ཅིག་ཏུ་བྱ་རྒྱུ་གིས་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་པ་རྙེད། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་དང་པོ་སྐུ་ན་སོན་ཏེ་ཉམས་ཉོགས་འབེལ་བའི་
སྐར་ཉིང་དེ་འཛིན་སྐྱོང་བའི་དུས་ཤིག་བསྐྱེད་སྐྱེད་མགོན་པོ་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་བྱུང་བར། མགོན་པོས། བྱིད་ལྷ་
བུའི་བསྐྱེད་འཛིན་གྱི་སྐྱེས་བུ་ལ་ད་ལྟ་བུའི་ཆོས་སྐྱེད་དགོས་ལ། བྱིད་ཉིད་འབྲུངས་པའི་ཉིན་མོ་དེ་གར་ངས་རོགས་
མགོན་ཞུས་ཡོད་ཅེས་གསུངས། དེར་བརྟེན། མགོན་པོ་དང་བྱ་རྒྱུ། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་
འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

དེ་ལྟར་བྱིས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་ནང་གི་ཉི་ལར་འཆོ་བའི་མཆོན་མ་ཕྲ་མོ་ཙམ་ཡང་མ་བྱུང་བར་ཡུལ་
མདོ་ཁམས་སྐད་དུ་འབྲུངས་པ་ལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ། —གོང་ས་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་སྐྱེད་མོལ་ཞུས་པ།>> ཞེས་པའི་
དབྱིན་དེབ་ཙམ་པ་པོ་སྐུ་ཞབས་ Thomas Laird ཞེས་པས། ལྷ་ཉིད་ནས་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་དང་པོ་ནས་ལྷ་པའི་
བར་གྱི་འབྲུངས་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་གནད་སྐོར་གསུངས་པ་ལྟར་སྐུ་མདུན་བྱིད་ཉིད་མདོ་སྐད་དུ་འབྲུངས་
པར་དགོས་དོན་དམིགས་བསལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་ལན་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་ལ་ཀུན་གྱིས་ཐུན་མོང་དུ་འདོད་པའི་སྐུ་ཐེང་གསལ་ཞིང་ཐེངས་པ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། ངོས་ཀྱི་ཆོར་སྐྱེད་དང་བསམ་
ཆོད་ལྟར་ན། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ངོས་གཉིས་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཆོམས་སུ་ཁེལ་བའི་ཡུལ་མདོ་སྐད་དུ་
སྐྱེས་སྐབས། དེར་སྐབས་ཨ་མདོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སུ་བོད་ཀྱི་བྱོགས་སུ་འཛིན་པའི་ཆོར་སྐྱེད་དམིགས་བསལ་བ་
ཞིག་སྐྱེས་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་གཉིས་ཀ་ཁོང་ཆོའི་ས་གནས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྒྱ་ནག་གིས་རེད། ཨ་མདོ་བ་རྣམས་
བོད་དབུས་དང་འབྲེལ་བ་ཆད་ནས་དུས་རབས་དུ་མ་བྱིན་ཀྱང་། ངོས་རང་གཉིས་ཀ་མདོ་སྐད་དུ་སྐྱེས་པ་དེས་ད་ལྟ་བོད་
དབུས་དང་སེམས་ཐག་ཉི་ལར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟར་ན། ངོས་རང་དེར་སྐྱེས་པ་ལ་དགོས་དོན་ཞིག་ངས་པར་དུ་ཡོད། ཅེས་
གསུངས། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ས་གཉིས་ཀྱིས་གནས་དུས་སོགས་ཀྱི་བྱུང་བར་སྐྱ་ཆོགས་ལ་གཟིགས་ཏེ།
བསམ་བཞིན་བོད་ཤར་བྱོགས་མདོ་སྐད་ཡུལ་དུ་འབྲུངས་པར་གདོན་མི་ཟ་ཞེས་ཨ་མདོ་བ་རྣམས་སྐར་ནས་ཟེར་ཞིང་།
རྒྱལ་དབང་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་བཞེད་བརྒྱུ་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་གཞན་དག་གིས་སུ་
སྐྱེད། འབྲུངས་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱང་བཀའ་འདྲི་ཆེ་མེད་རྒྱལ་མཆོག་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐུ་ནས་ཀྱིས་ཆད་
དུ་གཟིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་བཙུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས།

ད་ལྟ་སྐུ་མདུན་སྐུ་གོང་མའི་སྐུ་ཡི་སྐུ་ཆ་བ། གསུང་གི་གསུང་ཆ་བ་ལ་ང་བསྐྱེད་པ་རེད། བྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་ལ་
བསམ་སྒོ་གཏོང་དུས། མཐའ་མར་ 1950 ལོར་རྒྱ་མིས་བོད་བཅོན་ཐོས་བྱ་རྒྱ་དང་། རྒྱ་མིས་བཅོན་འཇུག་བྱེད་པའི་
གནས་ཚུལ་ཡོད་རྒྱུ་ཁ་ཕྱོགས་དེ་ལྟར་ཤར་ཆར་དུས། དེ་གཞིར་བཟུང་གིས་སྐུ་ཐེང་བཙུ་གསུམ་པའི་སྐུ་ཆེ་ཐུང་དུ་
བྱིན། དེ་འདྲ་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་ཉན་ཉན་རེད། ཁ་སང་སྐད་ཆ་བྱུང་བ་བཞིན་རེད། ང་སྐྱེས་པའི་དུས་ཆོད་དེ་ང་འཕྱོན་
འགས་པ་དང་། ངས་འཕྱོན་ཡོད་བསམ་གྱིན་མེད་ལ། ཁ་སྐབས་སྐྱོ་ཐག་ཆོད་རེད། ཡིན་ནའང་མེད་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འག་པ་
འདྲ་པོས་མི་གོ་བཅད་དེ་སྒྲོད་པའི་དུས་ཆོད་དེ་སྐུ་མ་འགས། འཕྱི་མ་འགས། ཉག་ཉག་ཅིག་གི་ཐོག་སྐྱེས་ཡོད་པ་རེད།

འདི་སྐུ་མདུན་སྐུ་གོང་མས་དང་པོར་འཆར་གཞི་ཞིག་བཏིང་། འཆར་གཞི་དེ་ཉག་ཉག་མ་བྱིན་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་བསྐྱར་
འཆར་གཞི་གསར་བ་ཞིག་འདིར་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་དུས། སྐུ་གོང་མས་ཡང་སྤིང་རྗེས་མའི་དུས་ཆོད་ལ་གཞི་
ནས་དགོངས་པ་བཞེས་རྒྱུའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་མ་གཏོགས་གཞན་མེད་པ་ཆགས་ཀྱིན་འདུག་གཞུང་།¹⁷ ཞེས་དང་། ཅིའི་བྱིར་མའི་

¹⁷ བཀའ་སློབ་འདི་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲུབ་དོར་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་དེབ་དང་པོ་ལས་བྲངས་ཤིང་། ཆོག་གི་བསྐྱར་དོན་ཡོངས་སུ་
ཤེས་པའི་བྱིར་ཞོར་དུ། “འདུག་ག་”ཞེས་སོགས་ཀྱི་འཕྲི་རྒྱུ་དང་གོ་དོན་རྒྱུ་ཟད་བཤད་ན། དེ་ཡང་དབུས་སྐད་དུ། “...འདུག་ག་ ...ཡིན་ག་ ...
ཡོད་ག་ ...སོང་ག་ ...རེད་ག་” སོགས་ཟེར་བར་ཁ་སྐད་དུ་ཆོག་གོང་མའི་རྗེས་འདུག་དང་བསྐྱར་ནས་འདུག་པ་ཞེས་པར་“འདུག་ག་”ཞེས་དང་།
སོང་ག་ལ་“སོང་ང་”ཞེས་སོགས་ཟེར། འདི་ལྟ་བུའི་བ་བ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི། ཅི་བའི་ཐོལ་གྱིས་དོན་གང་ཞིག་དོ་སློབ་དང་ལྟན་དུ་
བསྐྱར་དོན་དེར་འཐད་མེན་ཞོར་གྱིས་འདི་བ་དང་། ཤོད་མཁན་གྱིས་བསམ་ཚུལ་སྟོན་ལ་སྤྱད་དེ་འཐད་མེན་གྲས་ཚུལ་ལྟ་བུས་འདི་བ། བཤད་ཡུལ་
དང་ཤོད་མཁན་གཉིས་ཀར་སྤྱང་ཆོར་དང་ཡིད་ཆེས། ཤེས་རྟོགས་སོགས་སྤྱད་མོང་དུ་ཡོད་པར་བྱུང་གིས་བསྐྱར་ཉེ་དོན་དེ་སྤྱར་ཡང་ངས་ངས་སུ་
བྱེད་པའམ་བྱན་གསོ་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཡིན་ལ། སྐབས་རེར་བསྐྱར་དོན་དམིགས་བསམ་ལ་བ་གང་ཡང་མེད་པར་རང་གིས་རང་ལ་ཤོད་པ་ལྟ་བུ་
དང་། ལལ་སྟོལ་ཙམ་གྱི་རྒྱུ་པར་གྱུར་པ་སོགས་ཀྱང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། “ཁོས་དེ་ལྟར་བཤད་སོང་ང་(བ)།” ཞེས་བཤད་པ་ན། ཅི་བའི་རྒྱལ་ལ་
བཞེན་ཉེ་ཁོས་གང་བཤད་པ་དེ་བཤད་ཡུལ་དང་ཤོད་མཁན་གཉིས་ཀས་གོ་བར་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། མཁས་པའི་གསུང་དུ་བྲིས་པ་ནི། (1) མི་ལའི་
རྣམ་ཐར་ལས། “ཨ་ཁུ་དང་ཨ་ནེ་ནེ་དེད་ལ་ཁོར་དགོས་ཟེར། ཁོར་ཁྱེད་རང་ལ་འདུག་ག། ཡུལ་མི་བྲིས་མཆོས་ལ་ཤ་ཆང་པངས་མེད་བཤམས་
ནས་སྟོན་མོ་བཤམ་རྒྱུ་འདུག་ག། ཁྱེད་ཀྱི་ཁོར་རམ་དེ་དེད་ལ་མེད།” (2) ལྷ་ལོ་པའི་རྣམ་མཁུ་ལས། “སྟོན་བཙེམ་ལྟར་འདས་བྱུང་པའི་དབང་པོ་
ཉིད་ཀྱིས་བྲིས་ཐབ་སྤངས་ཉེ། རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་ཆོས་མཛད་པས་ཀ་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་ཡབ་ཡུམ་གྱི་ཐེན་ལན་ལོན་འདུག་ག།” (3) ཐུབ་བཀའ་
གྲུབ་མཐའ་ལས། “མཁས་གྲུབ་འིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཆེ་སྟོས་བཏང་ནས་སྐགས་འཆད་པ་འདུག་པ་གསུངས། ཞེས་རྣམ་ཐར་ལས་བྱུང་ངོ་།” (4) དེབ་
ཐེར་སྟོན་པོ་ལས། “ཨེ་རྣལ་འབྱོར་མ་ལོ་གསུམ་གྱི་གོང་ནས་བར་ཆད་བདུན་བྱུང་ནས་འདུག་པ་གསུང། ... རྒྱ་མའི་བཀའ་མ་བྱུང་བར་གཞན་གྱི་
ལས་རྒྱ་བྱས་འདུག་ག། དམ་ཆོག་ཉམས་པའི་ཟས་ཟོས་ནས་འདུག་ག། ཁས་སྤངས་ཀྱི་དམ་བཙའ་ཉམས་ནས་འདུག་ག། རྒྱ་མའི་བཀའ་སྐྱེན་
བཏིང་འདུག་ག། རྒྱ་མ་ལ་དབང་ཡོན་མ་ཕུལ་བར་འདུག་ག། དམ་རྣམ་མ་བསྟེན་བར་འདུག་པ་གསུང། ... རྟ་ནག་གཅིག་བསྐྱེད་ནས་གདའ་བ་
གསུངས།” (5) རྒྱ་སྤྱང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལས། “འིན་པོ་ཆེའི་ཐེང་བ་ལས། བདག་ལ་དེ་དག་སྤྲིག་སྤྲིན་ཅིང་། བདག་དགེ་མ་ཕུས་དེར་སྤྲིན་
ཤོག་ཤེས་གསུངས་སྤང་བ་གསུང། ... ཆོས་སྤྱད་བཏང་བས་ཅི་མན་བསྐྱབ་ཏུ་བཏུབ་པ་མེད་པ་གསུང།” (6) རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་
ལས། “འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ས་ཐག་རིང་ནས་སྟེབ་འདུག་ག། ཁྱོད་རང་གི་ཡུལ་དུ་ལོག་ལ། ... རྟོན་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་རང་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་ལ་བཞེན་
ནས་འོང་བ་ཡིན་ག། ཁྱི་པོས་ནི་མ་བརྟུང་།” (7) བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་ལས། “ད་ཡང་ཆེ་དང་ལྷན་པ་འདི་འདི་རྩོམ་སྐྱོན་འདེན་པ་ལ་བཏང་
བར་འདུག་ག།” (8) ཇིའི་གསུང་མཁས་གྲུབ་རྗེས་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ཡུགས་ཀྱི་ཐབ་ལམ་དབུ་མའི་ལྟ་ཁྲིད་ལས། “འོ་ན་
ཕུང་པོའི་སྤྱང་བ་ཁོ་ལ་འཆར་བ་འདྲ་ཞིག་འོང་གི་འདུག་པ་སྟུམ་ན། དེ་ཁོའི་སྤྱ་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི་ཁོ་ལ་སྤྱང་བ་མ་ཡིན་ནོ།” (9) པ་ཆོས་
ཀྱི་དངོས་གཞི་ལྟེ་ལན་ཞོར་བུའི་ཐེང་བ་དེབ་གཞུགས་མ་ལས། “རྩོ་བོ། འོ་ན་བཏང་སྟོན་གྱི་ལགས་སམ། འཛོམས། དེ་ལའང་གཏི་ཐུག་སྤིང་བ་
ཡིན། རྩོ་བོ། འོ་ན་བྱས་མི་འདུག་ག། འཛོམས། བྱར་མེད་རྟོགས་ན་མཉམ་ཉིད་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གཞུང་རྟོག་པ་དག་གི་འདི་ལྟ་བུ་ཡི་
གེར་གྱིས་བཤིག་ཏུ་མང་ལ་དོན་རྩི་བཞེན་སྟོན་པར་གནད་ཀྱང་ཆེ། འདིར་དབུས་སྐད་ལ་གོ་བྱུང་དེ་ཙམ་མེད་པ་རྣམས་ལ་གོ་ཁོར་མི་འབྱུང་ཆེད།
འདུག་ག་ཞེས་གྲིས་ཀྱང་རྗེས་སོར་འདུག་པ་ཞེས་གྲིས་ན་ལེགས།

སྲིད་པ་བཟུང་བར་ཀྱལ་བ་འདེད་ཀྱི་ཞལ་ནས། “འ་བོད་པ་འདྲ། ད་ལྟ་ཀྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིར་བྱེད་ནས་བོད་པའི་མགོ་
ལ་བྲིད་ཀྱིན་ཡོད། འོས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་སྦངས་པ་དེ་པལ་ཆེར་བོད་པའི་དོན་དག་ལ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་འདྲ། དེས་ན། འོས་ཀྱིས་ཤ་ཆ་ན་
བོད་པར་ཤ་ཆ་གི་འདྲ་མ་གཏོགས་གཞན་སུ་ཞིག་ལ་ཆ། སྤྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གཉེན་དུ་སྟོན་གོས་པ་དང་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་བསམ་དགོས་ན་ཡང་། མྱོས་སུ། བོད་འབངས་སེམས་ཅན་དེ་ཆོའི་ཆེད་དུ་འོས་སྐྱེས་པ་འདྲ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད་
ཅང་། ཤ་སུ་ལ་ཆ་ཐེར་ན། བོད་པ་ཆོར་ཆ་དགོས། འོན་ཀྱང་། ཤ་ཆ་སའི་ཡུལ་དེ་ཆོས་ཀྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བསམ་སྟོབ་གང་
ཡོད་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་འདྲ། གཞན་དག་ཆོས་ཀྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བསམ་སྟོབ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དམིས་ཕྱིན་པར་ཤེས་
ཀྱིན་ཡོད། ག་ཕྱི་ལོ་ལོག་འདྲ། མ་འདྲ་དམ།”¹⁸ ཞེས་བཀའ་སྩལ།

བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་ཆེ་སྤྲད་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཀྱི་
མོད་ཀྱི་གནས་བབ།

དེ་ལ་ཡགོང་ས་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་ཆེ་ཕྱི་ལ་པོར་བོད་ཀྱི་བརྟན་སྲིད་ཆབ་འབངས་པདེ་ཐབས་བརྟན་
 སྲུང་ཆགས་ཚུང་ཁོ་ནའི་སྤྲད་སྐྱེ་དལ་འཛེམས་མེད་གནང་བ་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྤྲུང་ཡོད་ལ། ཁྱད་པར་དུ་སྤྱི་ལོ་
 1912 ནས་ 1933 པར་བོད་རྒྱུད་རྒྱ་དམག་ལས་ཁྱེད་མཐར་སྐྱོད་ཐོག་། དམག་སྤར་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་དམག་
 ཐབས་སྤར་ཡོད་བཙུགས་སྤྲུང་དང་རྒྱལ་མཆོམས་སྲུང་བྱགས་རྒྱ་སྤྱེད། བར་ཁོངས་བཙུགས་ཡར་སྤྱེད་སོགས་ཀྱི་
 དགོངས་པ་སྤར་ལྷག་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་ཏེ། དམག་དོན་དང་ས་གཏོར་འདོན་ལས། རྒྱ་སྤྱོད་བཙོ་ལས། ས་ཆད་ཐེག་
 ལེན། ཏར་འཕྲོན་སོགས་ཆེད་སྤྱོད་སྤྲད་བོད་ལྷག་སྤྱོད་ལྷག་པ་ཁག་དཔྱིན་ལུལ་དང་། གོ་མཆོན་གསར་ཐོན་མཁོ་
 སྤྱུལ་དང་བཀོལ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཟར་དུ་གཞུང་ཞབས་དང་དམག་དཔྱུས་སོགས་རྒྱ་གར་དུ་ཆེད་གཏོང་། དེར་རབས་སྤྱོད་
 མིང་དང་པར་ཁང་སྤར་ཡོད་ལེགས་བཙུགས་གསར་འཛུགས། དམག་ཅིད་སྤྱོད་བཟར་དང་ས་སྲུང་བརྟན་བཞེད། སྤྱི་
 པདེ་ཉིན་སྲུང་དང་བྲག་དམག་ཅ་འཛུགས། སྐྱེ་སྲུང་ལམ་ལུགས་དང་རང་དབང་ལྷན་པའི་ཁྲིམས་ཁང་བྱར་འཛུགས།
 ལྷན་ཅིས་རིག་གནས་ཆེད་སྤྱོད་སོགས་གསར་འཛུགས་དང་ཡར་སྤྱེད་སྤྱོད་ལྷན་གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱལ་དདུལ་དང་
 རྒྱག་ཉགས་གསར་བཙོ། སོག་ཁྲིམས་དང་དབང་པོ་གཙོད་འབྲེག་གི་ཁྲིམས་ཆད་ཕྱིར་བསྐྱེ། ས་གནས་འཕུས་མི་
 ཆེད་བསྐོ་སོགས་འཛེམ་མིང་སྤྱི་ལ་ཞལ་སྤྱོད་ཏེ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་དགོས་ངེས་ཀྱི་དེར་རབས་བཙུགས་སྤྲུང་
 གནང་བར་ཐུགས་བརྩོན་ལྷན་པ་གནང་། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་། གདན་གསུམ་ཀྱི་མགོ་ལས་ལྷན་དཔྱུས་རང་ལྟ་མཁུགས་

¹⁸ ལྷོ་ལོ་ 1972 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 24 ཉིན་བཀའ་སྐུ་བ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེ་དང་ཐོར་གསལ།

འཛིན་ཅན་དང་གཞུང་ཞབས་དབང་འཛིན་ཤེས་མེད་གནའ་སྔོན་རྩིང་ཞེན་ཅན་དག་གིས། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་
བ་འབྲས་ཅན་དུ་འགྱུར་དཀའ་བའི་བཀྱི་བ་ཅི་བས་མང་བ་ཞིག་དངོས་བརྒྱད་ཅི་རིགས་ནས་བརྩམས་པར་བརྟེན།
རྒྱལ་སྤྱང་འབངས་སྐྱོད་གི་ཐབས་རྩལ་རྒྱ་སྐྱེད་གསར་གཏོད་ཅི་གནང་པལ་མོ་ཆེ་ལས་དུ་སྐྱོད་དཀའ་བར་གྱུར།
དགོངས་པ་ཕྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཀྱང་སྤྱ་མཐུད་དེ་བཞིན་བྱས་སྤངས་སྟེ། སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

གཞུང་ཞབས་ཀྱན་བྱ་འགའ་ཤས་ནས་ཀྱང་རྩིང་ཞེན་མཁྱེགས་འཛིན་དང་། གནའ་འཐུས་ནས་ཀྱང་གནའ་འཐུས་ཡོད་
བཞིན་ཆོས་གཞིས་ཁོངས་ནས་འཐུས་མི་ཡོང་རྒྱ་དཀའ་ངལ་གྱི་རྒྱ་ལས་མེད་ཚུལ་ཞུ་ནན་ཆེ་བ་སོགས། ... འོགས་
མཚུངས་རང་དབང་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་ཁང་གཙོ་བོ་བྱུར་འཇུགས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ཁངས་སུ་ཞུ་གཏུགས་སྐབས་ཀྱང་། མི་
སེར་ ... མཐོ་རིམ་འགའ་ཤས་ནས་དགེ་སྟོན་ལས་བསྐྱེད་ཞུས་པར་བརྟེན་ཕྱིར་འཐེན་གནང་དགོས་བྱུང་བ་རེད། ...
མི་དག་གི་བྱ་སྤྲུག་ཤེས་རིག་བཟ་བ་སྤུམ་ཅུ་སྟོར་འདེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྟོབ་བྱ་ཚུགས་ཏེ་ལོ་འཁོར་གསུམ་ཅམ་སོང་
མཆོམས་གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ལས་སྟེ། བོད་ནང་དབྱིན་ཇིའི་སྐད་ཡིག་གི་སྟོབ་བྱ་བཙུགས་ན་ནང་བའི་
ཆོས་ལ་འགལ་རྒྱུ་ཡོད་ཚུལ་ཤུགས་ཆེ་ཞུས་རྒྱུ་སྟོབ་བྱ་ཕྱིར་འཐེན་མི་གནང་མཐུ་མེད་བྱུང་ཞིང་། བར་ལས་ཡང་རྒྱ་
གར་ཕྱོགས་སྤྱི་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལོ་རེ་བཞིན་རྩི་རྒྱས་ལ་བརྟེན་ལས་བྱེད་ཁོངས་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་པ་མ་བྱུང་མཐུ་མེད་
སྐབས་ཤིང་བྱ་ 1945 ལོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དགེ་རྒྱུ་འོས་པ་ཞིག་རོགས་ཞུས་ལྟར་སྤར་དཀར་(Richard Parker)
ཞེས་པ་གཏོང་གནང་བྱུང་བ་ལྟར་གཞུང་ཞབས་དང་མི་དམངས་ཁོངས་ནས་སྟོབ་བྱ་ག་བཅུ་ཅུ་སྟོར་འདེམས་བསྐྱེད་
ཀྱིས་ལྟ་ལྟར་བྱུང་སྤྱིའི་སྤོང་གར་སྟོབ་བྱ་གསར་འཇུགས་ཀྱིས། ... རྒྱ་བ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྩིས་སུ་གདན་སའི་སྟོབ་དཔོན་
རྣམས་ནས་སྤར་ལྟར་ལྟ་སྟོད་ལ་འགལ་རྒྱུ་འཕྱོ་ཚུལ་ངོ་ཚྏ་ལ་མཐའ་བཀག་བྱས་རྒྱུ། ཞེས་སོགས་གསལ་ཞིང་། བྱེད་བབ་

དེ་དག་གི་སྟོབ་ལྟ་བུར་ལ་ཡོང་ས་མཆོག་གིས།

གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀས་སྤར་སྔོན་ཅམ་ཞིག་རྒྱན་འཛིན་བྱས་ཏེ། གཞན་ཞིག་གིས་སྤར་ལས་དང་མི་འདྲ་བའི་ལས་
ཤིག་བརྩམས་པ་ན་དེ་ལ་འགོག་རྒྱུ་བཟོ། ཞེས་ལ་ཡོང་ས་བཙུགས་པ་ཆེན་པོས་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད། ངོས་
ཀྱི་བསམ་བར། དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་སྟེན་ཞིང་མོངས་པ་དང་དོ་འཁྱར་མེད་པའི་བསམ་སྟོད་དག་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་
ལས། གཞུང་འཛིན་ཁོད་ཀྱི་རྩིང་ཞེན་པ་དག་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་སྤྱིག་བརྒྱད་སྟུལ་བྱས་པའི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་
ཤིག་མ་རེད། ... རྒྱ་བྱ་ཀྱན་པ་འགའ་ཞིག་གིས་དེར་རབས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་དག་མཐོང་བ་ན། ཁོང་ཆོད་ལྷག་བསམ་
མ་དག་པ་མིན་ཡང་། དེ་དག་དབྱིན་ཇིའི་བྱེད་སྟོད་དུ་མཐོང་ཞིང་དབྱིན་ཇི་རྣམས་བསྟན་དགར་ངོས་འཛིན་གནང་སྟེ།

དེར་རབས་ཀྱི་བཅོས་སྦྱར་ཡོད་དོ་ཅིག་ཀྱང་ཆོས་མེད་ཀྱི་བྱ་སྟོད་དུ་གཟིགས་པ་རེད།¹⁹ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། གོང་དུ་
ཞུས་པའི་གནས་སྤངས་དེ་དག་གི་དབང་གིས་སམ། གཞན་ཅི་ཡིན་ཆ་མ་འཆོལ་ཡང་། ལ་ཡོང་ས་བཙུགས་པ་ཆེན་
པོ་ནི། གཞུང་ཞབས་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་དང་གོ་གནས་ཅན་གྱི་བྱ་བཙུན་རྣམས་ལ་དམ་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་དང་།

¹⁹ བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་ཞེས་པ་ལས་བྱུངས།

གྲུ་བཟུན་དང་འབངས་མི་དགུས་མ་རྣམས་ལ་སྤྲུགས་བཅེ་ཆེན་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཀླན་རབས་ཀྱན་ལ་
གསུངས། སྐབས་དེའི་སྤྱི་མིའི་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་བབ་ཐད་ཀྱང་། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>> ལས། “1910 ལོར་རྒྱ་མིའི་དམག་དབུང་ལྷ་སར་འབྱོར་ཀྱང་། མན་རྩའི་རྒྱལ་རིགས་མཐུག་ཆོག་ཉེ་ཡོད་
ཅིང་། 1911 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ངོ་མོག་བྱུང་སྟེ་བོད་ནང་གི་རྒྱ་མིའི་དབུང་དམག་ཆོའི་དགོས་མཁོ་ཆད་དེ་རྒྱ་དམག་དམག་དཔོན་
ཆོར་ནང་ནས་ངོ་མོག་བྱུང་། བོད་ནང་ཡོད་པའི་ཨམ་བན་སོགས་རྒྱ་མི་འཕྲོས་ལྷག་རྣམས་བོད་མིས་མཐར་སྐྱོད་བཏང་སྟེ་བོད་
རང་དབང་རང་བཅོན་གཙང་མར་གྱུར་པ་རེད། 1912 ལོར་ 1950 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ནང་བཅོན་འཇུག་མ་བྱས་བར་རྒྱ་
མི་དང་གཞན་སྤྱང་ཡང་བོད་ནང་དབང་ཆ་སྤྲོ་མོ་ཅམ་ཡང་མེད།” ཅེས་ངེ་སྐད་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེར་བོད་དུ་སྤྱིའི་
དབང་འཁུགས་མིམ་འཇུག་རྒྱུ་གནས་མེད་ཀྱང་། ལོ་སྤྱིའི་གཞུང་འབངས་ཀྱི་གནས་བབ་ནི་དོན་དམ་དུ་ཀླས་གཙང་
ཟུངས་ཐད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ཡང་གོང་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་པལ་མོ་ཆེས་རྒྱལ་བ་རང་
ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་ངེ་བཞིན་སྤྱི་དོན་འཕེལ་ཡུན་སྤྱི་བཅངས་དང་གཞུང་དོན་དམིགས་ཡུལ་དོན་འཁྲོལ་པར་ཐད།
ཡུན་རིང་པན་ཚུན་དབང་ཅོད་གཡོ་ཐབས་ངོ་སྤྲོད་ལང་གོར་དང་སྤྱི་དོན་ཁུར་འཁྲེར་སྤང་མེད་བག་ཡངས་སྟོན་གོར་ཀྱི་
རང་དུ་གཞུང་དམངས་བདེ་ཐབས་གང་ཅིར་སྤྱི་ཏུ་སྤྲུལ་རལ་གྱི་དཔེ་ཉིད་དང་དུ་ཟུངས་པ་དང་། སྤྱི་མཐུན་ལས་བསྐྱོད་
རིམ་རྒྱུད་སོགས་རྒྱུ་ཅི་མང་ལ་བརྟེན། མཁར་ངོ་སྤྲོད་ཐེངས་པ་པར་དགའ་དོར་གྱི་དག་སྤང་ལུང་བསྟན་གོར་དུ་
ཟུངས་པ་ལས་བོད་གངས་ཅན་སྤྱིའི་ཀྱི་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་དུ་དགྲུང་གངས་དོན་བདུན་བཅུགས་རྒྱ་ཡིན་པ་ལ་བྱག་
ཅུ་རེ་བྱག་ཏུ་མར་བབས་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་དགྲུང་བབས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཚུ་སྤྱི་ཞལ་གངམས་
སོགས་ན་ཞོར་དང་ཟུར་དུ་མ་ལས་གསལ་བ་ལྟར། གནས་སྐབས་བཞེད་དགོངས་འབྲུབ་མིན་སོགས་ལ་བརྟེན་དགྲུང་
གངས་མར་པལ་གྱིས་ང་བརྒྱུད་སྟེ་ཞིང་བརྟེན་པ་ཀྱན་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན། དོན་གྱིས་ན་ཡང་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་
བོད་ལ་རང་སྤང་གཞན་འགོག་གི་སྤྱིའི་འཁུགས་ཐབས་རྩལ་དང་རྩལ་བ་སོགས་གསར་གཏོད་ཡར་སྤྱོད་མེད་ཁར་སྟོ་
ཀྱན་ནས་ཤ་ཐད་རྩལ་སྤྲུག་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིང་། རྒྱལ་མཆོག་བཟུང་ཞི་བ་ཆེན་པོ་ནས་ཉམས་རྒྱུད་རིམ་སོང་ལས་
བསྐྱབས་ཏེ་ཐ་ཚུགས་སྤྱི་བརྟེན་ཡོང་སྤྱོད་ལས་ལུགས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་སྟེ་གོན་ངེ་ལྟར་ཅོམ་པར་མཛད་ཀྱང་ལས་ཀྱི་
སྟེ་མོར་གཏོགས་པ་སེར་སྤྱོད་དཔེར་མེད་ནས་མགོ་རུལ་སྤྱི་ཡིས་མ་ཆོར་བའི་བརྟེན་ལུགས་བཟུང་སྟེ་སྤྱི་དོན་ཐོལ་
འཛོགས་ཁོ་ནའི་རང་དུ་ལུས་པའི་གནས་སྤངས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་བཟུང་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་སྤྱི་ལོ་
1933 ལོའི་ཆོ་བ་དང་པོའི་ནང་། སྤྱིའི་བཀའ་སྟན་རྒྱུ་ནས་གསུང་ཞུ་འབྲུལ་གནང་གི་སྤྱིར་ཐེབས་སུ།

ཆབ་སྤྱིའི་ཀྱི་ཁུར་རང་ཐོག་ཏུ་འཁྲི་བའི་ལས་ཁུངས་སེར་སྤྱོད་མཆོག་དམན་མཐའ་དག་ནས་ལས་འབྲས་དཔང་པོར་བཞག་
སྟེ། ཆབ་སྤྱིའི་ཀྱི་བདེ་དོན་ངལ་བ་ཁུང་བསད་སྤང་སྤང་གི་འཇུག་ཐོག་མ་འཛོལ་བའི་རྒྱལ་མཐུན་ཁ་གཏོང་མཚུངས་ངེས་
རང་དོན་དང་ཁུང་མེད་གཏམ་དོན་སོན་པ་ཞིག་འབད་ན། ཞི་བྱག་གང་ཅིའི་ལས་ཐབས་འདུ་འགོད་ལས་དུ་འགྲོ་བ་གཏོན་

མི་བ་ཞིང་། སྤར་སོང་ད་འགྲེལ་ར་གན་གསེར་བརྩམ་ཉི་མ་དང་མི་ཆོ་གང་འབྲོལ་འདི་སྤར་ལུས་ན། བས་ཞིག་དུས་
འགྲུར་གཤགས་འཆུབ་ཆེ་བ་འགྲུར་ངེས་ཡིན་པས། དེ་སྐབས་སྤར་འགྲོད་བསམ་མི་ཚུགས་པ་བསྐྱེད་པས་ད་ལྟ་སྤོམ་རན་
ཤི་སྐབས་འདིར་རང་དབང་རང་ལག་ཏུ་ཡོད་དུས། མཛུབ་མོ་ནང་དུ་བཀུགས་ནས་མཛོ་བསམ་ཞིབ་ཏུ་གཏོང་བུས་ན།
ཆབ་སྲིད་སྤར་འཆུད་ཐབས་འདི་ལས་ལྷག་པ་མེད་པས། ཆབ་སྲིད་མ་ཚུགས་དང་ཚུགས་མིན་གཞུང་
ཞབས་སྲི་ཏུ་བ་མཐའ་དག་ནས་ཏུ་བྱ་འཇུག་སྟོ་ཆོང་མིན་ལ་རག་ལས། ཞེས་སྲི་ཏུ་བ་ནམས་ལ་སྤར་འགྲོད་ཤི་སྤོམ་གྱིས་
སྤར་ནས་སྤར་བྲང་མི་འཆོལ་བར་སྤྱི་དོན་བདེ་ཐབས་ལ་ཚུལ་བཞིན་འབད་དགོས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་གདམས་པ་བཟུང་
གནང་ཡང་། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སྲི་ཏུ་བ་སྤྱི་བྱིངས་ནས་ཉེས་པ་ལ་ཉེས་པར་མཐོང་སྟེ་འགྲོད་བཤགས་དང་ཕྱིན་ཆད་
ལེགས་སྤོམ་གྱི་གཡར་དམ་སྟོན་སོང་གིས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་གྱི་ཏུ་སྟོ་དོན་དང་ལྡན་པ་ཞིག་བསྐྱབས་ཡོད་ཆོད་མི་
སྤར་ལ། སྤར་ནས་ཀྱང་། སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

ལྷ་སྒྲིབ་ 1913 ན་མ་བརྩུང་བོད་ནང་མན་རྩེ་དཔོན་དཔག་གཅིག་གི་མཛད་པར་མཐར་མྱོད་གནང་བའི་ཆེས་སྤྱུ་ རྒྱ་གོ་མིང་ཏང་གཞུང་ནས་ལྟ་སར་འབྲེལ་བ་ཞུ་མིའི་སྦྱ་ཚབ་མི་སྡེ་ཞིག་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ཤེས་འབད་བཙོན་ཡང་ཡང་
བྱས་ཀྱང་། ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་མཇུག་རྒྱལ་ཁབ་མ་མཆིས་པའི་ཐུགས་ཆེས། བན་ཅིང་ལ་བོད་གཞུང་དོན་
གཙོད་སྦྱ་ཚབ་གཏོང་གནང་མཇུག་པ་ཅམ་ལས། རྒྱ་མིའི་སྦྱ་ཚབ་མི་སྡེ་བོད་ནང་ཡོང་ཆོག་པའི་ཞལ་བཞེས་གཏན་ནས་
གནང་མེད། ད་ལམ་དགོངས་ཆོག་མཆོད་སྤྱིན་འབུལ་མི་ཡིན་ཞེས་མིང་ཁྲེང་ཉེ་མི་སྡེ་གཏོང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཡག་པོ་
ཞིག་མཐོང་སྟེ། གོ་མིང་ཏང་གཞུང་ནས་མདོ་སྤྱི་བརྒྱུད་དགོངས་ཆོག་མཆོད་འབུལ་ཞུ་མི་བཅར་ཆོག་པ་ཞེས་བོད་
གཞུང་ལ་སྟན་ཞུ་འབྱོར་བར། རྒྱལ་དབང་རིན་པོ་ཆའི་སྦྱ་གཤུང་ལ་དགོངས་ཆོག་སྤྱིན་འབུལ་མིང་དགག་བྱ་
གནང་བ་ཡིན་ན། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་ལྷན་ཀ་རི་ཡོང་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་ངོ་ལས་གངས་བཅད་ཀྱིས་ཡོང་
འཐུས་མདོ་སྤྱི་བརྒྱུད་བཀའ་འཁོལ་གནང་བ་འདི་ནི་ཆབ་སྲིད་ནང་ཞོར་འཐུལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལྗང་བ་རེད། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་
རྒྱལ་བ་མཆོག་གི་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་ཀྱི་མཇུག་པ་རྒྱལ་པོ་ཆེ་དག་ལ་ཉིང་གཞོན་དཔུང་འཇུག་ཚུལ་བཞིན་
མ་བཤེས་པར་དོགས་འདོགས་ངོ་སྤྱད་ཅམ་ཞིག་ཡང་ནས་བསྐྱར་དུ་དང་དུ་བླངས་ཤིང་། བསམ་བཞིན་དང་བསམ་
བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཅི་ལྟར་ཡང་། མཇུག་པ་ཆེས་མེད་དུ་བྱ་བའི་ལས་ཐབས་སྦྱ་ཆོག་ཤིག་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་
ནས་བཅམས་ཉེ་ཆུ་བོ་ཐུར་བཞོད་ལྟ་བུའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་དོན་ཕན་ཁ་སྐྱར་ཀྱི་འབད་པ་ཅི་ཡང་མ་བསྟེན་པར་
སྤང་ངོ་།

ཀླུ་ཆབ་གསར་བསྐྱོ།

ཀླུ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ཆུ་བྱ་རྒྱ་བ་ ༡༠ ཆེས་ ༣༠ གྱི་ལོ་ 1933 ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 17 ཉིན་
དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ནས་དགོངས་རྗེས་མཆོད་འབུལ་གྱི་སྟུགས་ཚོམ་སྐབས་ཉིད་ཀྱང་། འབངས་
ནམས་མགོན་མེད་སྐབས་བུ་དུ་གྱུར་ཏེ་ཕྱ་ངན་ཡིད་སྐྱེའི་ངང་དུ་གནས་ནས་ཀླུ་ཆབ་གསར་བསྐྱོའི་ཐད་དཔོན་
རིགས་ནང་ཁུལ་བསམ་བློགས་མཐུན་མིན་འགན་ཚུན་སྟེང་དང་ལེ་ཐོགས་ཉེས་འགའ་སྟེ་ཆོགས་གཙོ་འདོན་
གྱིས་སྤྱོད་དོན་བདེ་ཐབས་གཤམ་ཆུང་བུར་འཛོགས་བྱས་པ་སོགས་ནང་ཁུལ་འཐོར་ཞིག་དང་ཆབ་སྲིད་ཉམས་སྐྱོད་སོགས་
གྱི་སྟུགས་མ་མང་དུ་བསྐྱབས། དེ་ནས་ཀྱང་ཡུན་སྐྱུག་སྐབས་འཆོལ་དང་རང་ཐོན་དོགས་འདོགས་གྱི་བཟུང་བ་གཞན་དང་
གཞན་ཡང་མང་དུ་བརྒྱུ་ཏེ་གཤམ་གསུམ་འཁོར་ཆུང་ནམས་དཀར་ནག་མཉམ་བསྐྱེས་འཆམ་གཏམ་ཆེད་བཟོ་དང་
མཛོད་ཆུང་སྟོག་རྩལ་དཔུང་ངོམ་ཉམ་བཤད་སོགས་ངན་ལས་ཅི་རིགས་པར་སྐྱར་བ་སོགས་ཡུན་གོམས་ངན་སྐྱོད་རི་
སྟེང་ཅིག་བརྒྱུ་ཏེ། གཞུང་འབངས་ཕུང་སྐྱོར་གྱི་ལས་ཚུལ་སྟེ་ཆོགས་བསྐྱབས་སྤང་ངོ་། །དེ་ལ་སྲིད་དོན་ཀླུ་
རབས་ལས།

ལྟུང་བ་ཐམས་ཅད་མཐུན་གཟིགས་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཕྱ་ངན་ལས་འདས་ཏེ་དགོངས་པ་ཐབ་མོ་ཡོངས་སུ་རྗེས་
ཐབས་རྣམ་དཀར་མཆོད་སྤྱོད་དང་། བཀའ་དགོངས་ཐབ་མོ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆབ་སྲིད་བརྟུ་བཞི་གི་ཐབས་
ཚུལ་མཛད་འཁུངས་འབད་བཙུན་མཛད་སྐྱེའི་ཆབ་དུ། ཕྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་བདུན་པ་ཁག་ཁག་ལས་མ་སོང་གོང་གོང་
བཀའ་དམག་སྐར་སྟོར་ཤིག་དང་། སྐྱེ་བཅར་ཞབས་འཁྲིད་ནམས་ལ་ཁྱེ་བཞེས་བཀའ་དཔུང་གནང་བ་སོགས་ཆབ་སྲིད་
ཉམས་སྐྱོད་དང་། ནང་ཁུལ་བཀའ་མི་ཤིས་པའི་ལས་ཀ་དང་པོ་དེ་དུས་ནས་འགོ་ཚུགས་པ་མིན་ནམ་སྐྱེས་པ་ཤར་འདུག་
གོ། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་མཐོང་ཆོས་མིག་མདུན་གྱི་གཏམ་དོན་ཅིམ་ཞིག་སྐྱར་སྐྱོངས་ཏེ་ཆགས་སྤང་གཡོ་ཐོལ་
གྱི་ལས་ཚུལ་ཅི་རིགས་པར་བསྐྱབས། བཀའ་དོན་རྒྱ་མེད་ལྟོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་
སུ་ཐེམ་ཚུལ་བསྟན་པའི་རྗེས་ཐོགས་སུ། ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བྱོགས་ཐད་རི་དགའི་དགོངས་འཆར་འབུལ་
དགོས་ཀྱི་བདུ་བྱ་སྟེ་ཆོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་བསྐྱུས། དེར་ཆོགས་མི་དུ་མས། ཀླུ་དབང་བརྟུ་གསུམ་པའི་
སྐྱེ་ཆ་སྲིད་སྟོན་སྐྱོང་མདུན་གྱང་ཀླུ་ཆབ་དང་སྐྱོན་བསལ་སྐབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་ལགས་བྱུག་རོགས་སུ་བསྐྱོ་བཞག་
བྱས་ན་ལེགས་ཚུལ་དང་། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་སྐབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་ལགས་ཀླུ་ཆབ་རང་དུ་བསྐྱོ་བཞག་དགོས་
ཚུལ་གྱི་བསམ་འཆར་བྱུང་། དེ་ལ་སྐྱོན་བསལ་ཀྱན་འཕེལ་ལགས་དགྱང་ལོ་གཞོན་པས་འོས་མིན་གྱི་ཚུན་སྟེང་ཤུགས་
ཆེར་བྱུང་སྟེ་ཐག་གཅོད་གང་ཡང་མ་བྱུག། དེ་ནས། བོད་སྤྱི་ལོ་འདི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྟན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་
པར་བརྟེན། ལྷ་མ་ཞིག་ངས་པར་དུ་དགོས་པ་དང་། ལྷ་མ་དེ་ཡང་མཛད་པ་མཐར་སོན་པ་ཞིག་དང་ཆབ་སྲིད་ལ་ཡོ་

འཕྱོག་མི་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་ཀྱང་སྐྱེད་ཡང་གཏན་འཁེལ་བ་མ་བྱུང་། དེ་ནས་ཀྱང་། སྤིང་ཆོན་སྐྱང་མདུན་གྱི་
ཕྱག་རོགས་སུ་སྤིང་ཆོན་སེར་རྒྱ་བཤེས་གས་སྤྱི་མོས་ཡོད་ཅིང་། བར་ཚུགས་ལྡན་ལ་སྤྱི་ཡོན་ཆེ་བ་ཞིག་དགོས་པའི་
བསམ་འཆར་འདོན་མཁན་མང་དུ་བྱུང་སྟེ་ཁོས་དོན་གཏན་འབེབས་བྱེད་སྐབས། སྐར་ཡང་སྤྱན་བསལ་ཀྱན་འཕེལ་
ལགས་ཕྱག་རོགས་སུ་བསྐོ་བཞག་དགོས་པའི་སྐྱེད་ཕྱགས་ལྷགས་ཆེར་སྤེལ་བར་བརྟེན་སྐྱེད་རྟོག་ཆེ་དུ་བྱུང་། མཐར་
བྟེན་སྤྱངས་ཆོགས་འདུ་རྒྱས་པའི་སྟེང་རྒྱལ་ཆབ་དུ་སྐྱེ་མ་སྤྱི་མོས་ཆེ་བ་སུ་རུང་ཞིག་གསར་བསྐྱེད་ཐོག་། རྒྱལ་ཆབ་
གྱི་ཕྱག་རོགས་སུ་སྤིང་ཆོན་སྐྱང་མདུན་གཏན་འཁེལ་བར་བྱ་རྒྱུའི་ཁོས་འཆར་བརྟེན་པར་མང་མོས་གྱི་ལམ་ནས་ཁོས་
མཐུན་བྱུང་བས། རུ་སྐྱེད་རྟོ་ཐོག་སྤྱ་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། དགའ་ཁྱི་ལས་ཐོག་ཡེ་ཤེས་
དབང་ལྡན། བུར་ལྷོག་ཡོངས་སྤྱལ་སྤུབ་བསྟན་བྱམས་ཚུལ་གསུམ་འོས་གཞིར་བདམས་ཏེ་ཅེ་འཕགས་མཆོག་ལོ་གི་
ལུ་རའི་སྤྱན་སྐར་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་བར་རུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་ཅེར་ཐོན་བྱུང་། དེ་སྐར་སྤྱི་ལོ་ 1934 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 10
ཉིན། རུ་སྐྱེད་ལུ་པ་སྤུབ་བསྟན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་རྒྱལ་ཆབ་དང་། ཕྱག་རོགས་སུ་
ཡབ་གཞིས་སྐྱང་མདུན་ཀྱན་དགའ་དབང་ཕྱག་གཏན་འཁེལ་བར་བྱས་ཏེ་སྐར་སྟོལ་གཞུང་སྤིང་རེ་ཞིག་རྒྱན་གནས་
སྤུབ་ཅམ་དུ་བྱུང་ཅིང་། སྤྱན་བསལ་ཀྱན་འཕེལ་དང་ཨེམ་ཆེ་བྱམས་པ། གནས་རྒྱུད་སྤྱི་ཉིན་སོགས་གནས་དབྱུང་
བཏང་།

དེ་ནས་རིང་པོར་མ་སོང་བར། རུ་སྐྱེད་རྒྱལ་ཐོག་སྐབས་ཉེ་རབས་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གྲགས་ཆེ་ཞིང་། གཞོན་
བ་རྒྱམས་ཡེ་མི་རངས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། “ལུང་ཤར་གྱི་དོན་རྒྱུན་”དེ་རེད། དེ་ཡང་ཡལོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་
མཆོག་རྒྱ་དཀར་ནག་དང་སོག་ཡུལ་སོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས། བོད་དེ་ཉིད་སྤྱ་མོ་ཉིད་ནས་ཁེར་སྤོང་རང་ཆོས་
རང་གནས་པ་ལས་དུས་གྱི་བབ་དང་བསྟན་ནས་མདུན་སྐྱོད་བཅོས་སྐྱུར་ཅི་ཡང་མ་སྤུབ་པ་ལ་འགལ་སྐྱོན་མང་དུ་
གཟིགས་ཏེ། གཞུང་ཞབས་གྱི་སྤྱ་གྱུའི་ཁོད་ནས་སྤོ་རིག་བཟ་བ་བཞི་ཅམ་ལེགས་བསྐྱུགས་གྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1913 ལོར་
དབྱིན་ཡུལ་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་སྐབས་དེ་དག་གི་སྟེ་ཁྱིད་མགོ་བདག་ལྟ་བུར་ལུང་ཤར་དོ་རྩེ་ཆེ་རྒྱལ་ཆེད་གཏོང་
མཛད། དབྱིན་ཡུལ་ནས་ཕྱིར་འཁོར་མཆོམས་གནས་རིམ་གོང་སྐར་ཐོག་དཔྱོད་ཡངས་རྒྱུད་གཟིགས་གྱི་རྒྱམ་པས་
ལས་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བསྐྱབས་པར་བརྟེན། ཡལོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དབྱེས་གཟིགས་ཆེན་པོ་མཛད།
རྒྱལ་དབང་ཉིད་དཔོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མ་ཐག་སྤྱིར་གཞུང་ཞབས་དུ་མ་ནས་སྤིང་གཞུང་གི་ལམ་
ལྷགས་དུ་མར་བཅོས་བསྐྱུར་དགོས་སྟོར་ལུས་ཀྱང་། གཞུང་ཕྱགས་ནས་དབང་ཆ་འཕྲོག་དོགས་གྱིས་དེ་མ་ཉིད་དུ་
འབྱུང་འཛེམས་བྱས། དེ་ནས་ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་གྱིས་གཙོས་ཅེ་བྱུང་དང་ཤོད་བྱུང་ཁག་ཅིག་གིས་“སྤིང་ཕྱགས་
ཀྱན་མཐུན་”ཞེས་པའི་ཆོགས་པ་བརྟུགས་ཏེ། བོད་གཞུང་གི་སྤིང་ཕྱགས་ཐད་སྐར་སྟོལ་འགའ་ཞིག་བཅོས་བསྐྱུར་མ་

བྱས་ཆོ། “རྒྱལ་དབང་བཀའ་འདིན་ཆེན་མོ་དུ་སྤྱི་མཐུན་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ཇེས་ཀྱི་ཤུལ་འཛིན་ཐུབ་པ་ཤིན་ཏུ་
དཀའ་ངེས་”ཞེས་རྒྱལ་མོན་བཀའ་ཤག་བཅས་པའི་མཆོན་འཁོད་སྟུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཤུལ། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་དེ་ནི་དཔའ་པོའི་
ལས་ལུགས་སྤེལ་ཅིས་ཡིན་ངེས་ཞེས་ལུང་ཤར་སོགས་བཅོན་འདུག་བྱས། ཆོགས་འདུའི་སྤྱི་ཉེས་ཆད་གཏོང་
ཕྱོགས་གྲོས་བསྟར་སྒྲ་ཆོགས་བྱས་མཐར། སྟོན་ཐོག་ཏུ་མི་གཏོང་བར་མིག་འབྱས་བཏོན་ཏེ་ཆེ་བཅོན་དུ་འཛོག་རྒྱུའི་
ཐག་བཅད་པ་སོགས་ཅུང་ཙམ་རྒྱ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་འབྱུང་བས་དེར་གཞིགས་འཆོལ།

ཡང་སྤྱལ་ཅད་གཅོད།

སྤྱི་ལོ་ 1935 ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ནང་། ཡང་སྤྱལ་ཅད་གཅོད་ཀྱི་ཐོག་མའི་བཀྱི་བར་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་
དང་བཀའ་མོན་ཁྲི་སྟོན་ལོར་བྱ་དབང་རྒྱལ། ཀེའུ་ཆང་དེན་པོ་ཆེ་སོགས་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་ནས་ཆེབས་ཐོན་གྱིས་
ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོར་མཆོ་གཞིགས་སུ་ཕེབས། དེ་ལ་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་སྤྱི་འཁོར་དུ་མ་དང་
ལྷན་ཐོག་མར་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་དང་དེ་ནས་འབྲི་གུང་དུ་ཕེབས། འབྲི་གུང་དུ་སྒྲ་བྲ་ནམས་ལ་གསོལ་རས་འབྲུལ་སྤྱལ་
དང་གནས་གཞིགས་སོགས་མཛད་ཅིང་། འབྲི་གུང་ཨ་མགོན་དེན་པོ་ཆེར་མཇལ་གནང་གིས་ཡང་སྤྱི་དག་དུ་
འཁྱུངས་མིན་ཐད་བརྟག་ལུང་ཞིག་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱིས་འདུག་སྟེ། དྲགས་པོ་སྤྱན་སྒྲ་དགོན་མཆོག་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་སྤྱན་
གུབ་བམ་འབྲི་གུང་དགོན་མཆོག་རྒྱ་མཆོས་བརྩམས་པའི་<<འབྲི་གུང་ཆོས་འབྱུང་>>ལས།

ཤིང་པག་ཡོང། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྒྱལ་མེ་ཏོག་ཐང་ལ་ཕེབས་ཞོར་འབྲི་གུང་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་བྱུང་བས་
དགོན་སྡེ་སོ་སོ་ནས་བསུ་བཀོད་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྟར། གསེར་ཁང་ཆོས་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་གོས་ཐེར་དང་། ཏོར་གོས་རྒྱ་བྱ་དེས་ཀྱི་
པང་ཁེབས་སོགས་ཤུལ་ཞིང་གནས་གཞིགས་ཞིབ་མོར་གནང་། མཆོམས་བྲ་དེར་དཔེ་རས་ཕྱི་རས་མེར་ཁྲ་དེ་བཅས་
གསོལ་རས་བསྐྱལ། དེ་སྟོན་ཕྱོགས་འདིར་སྒྲ་སྤྱི་མཆོས་གོས་ལས་ཐེར་དང་པང་ཁེབས་འབྲུལ་སྤེལ་མེད་ཀྱང་འདི་ཚུན་
དུ་དར། དེན་པོ་ཆེ་མཇལ་དུ་བྱོན་པར་གཞིམ་སྟོ་ཕྱེ་ནས་གཞིམས་འགག་མི་ཆེན་ལ་ཁྱོད་ཁ་རོག་སྟོད། ཡར་མ་ཡོང་།
ངའི་ཁང་རྒྱུང་བཤིག་ཡོང་གསུང། རྒྱལ་ཆབ་ནང་དུ་གདན་ཐངས་ནས་སྟོ་གཏན་བརྒྱབ། རྒྱལ་ཆབ་ཀོམ་སྟན་ཐོག་
བཞུགས་བཅུག་ནས་ཏ་ཏ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཀོམ་སྟན་ཐོག་བཞག་སོང་གསུང། དེ་ནས་རྒྱལ་ཆབ་ནས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་
ཡང་སྤྱི་དུ་ཕྱོགས་གད་དུ་འཁྱུངས་ཡོད་མེད་ཐུགས་དམ་གནང་རོགས་གསུང་བར། སྟོན་པོ་གསུམ་གྱི་སར་འཁྱུངས་
འདུག། རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་ལ་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་གསུངས་ཤིང་སྤྱི་ཕྱིའི་ལུང་བསྟན་ཡང་མང་ཞིག་བསྐྱལ་བར་
གནང། རྒྱལ་ཆབ་ཁྱེད་དགོས་གསུངས་པར་བུམ་པ་རྒྱུང་དུ་ཞིག་བསྐྱམས་ཏེ། སྤྱི་ཁང་ཕྱི་རོལ་གྱི་པ་བོར་སྟེང་
བྱོན་ནས་རྒྱལ་ཆབ་ལ་ཁྱེད་ཕྱིན་དེར་གནང་ཞིང་། སྤྱི་འཁོར་ཡོངས་ལ་གནང་ཡང་ཁྱེད་ཆུ་མ་རྒྱུས་པས་མོས་གུས་
བཅོས་མིན་སྟེ། རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་ཤིན་ཏུ་དད་པའི་ངང་ཞལ་གྱིས། ཤར་སྤྱི་གི་ཕྱང་ཁྱོད་དུ་བཞུགས་དུས། དེན་པོ་

ཆེས་སྔོན་པོ་གསུམ་དུ་ཡོད་ཟེར་བ་གང་ཡིན་མ་དེས་པས་སྐར་མི་བཏང་ནས་བསྐྱར་འབྱི་ཞུས་པས། སྡེ་པ་གཞུང་གིས་
བརྟམ་བཞོ་གི་རེད་གསུངས་པ་ལས་ལན་མ་གནང་། དེའི་དོན་ནི་ཨ་མདོ་མཆོ་སྔོན་པོ། ཟེ་ཡིང་མཁར་སྔོན་པོ། འབྲུངས་
ཁང་གི་ཐོག་སྔོན་པོ་གསུམ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་འདུག་གོ། རྒྱལ་ཆབ་ནས་རྗེས་སུ་ཡང་མི་སྣ་ཆེད་གཏོང་གིས་འབྲུལ་བ་ལན་
འགའ་གནང་། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། དེ་ནས་རིམ་ཐེབས་གིས་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོས་ཕྱག་བཏབ་པའི་
རྒྱལ་མེ་ཏོག་ཐང་གི་དགོན་པར་ཐེབས། དེ་ནས་སྤྱི་མཆོའི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་ཐེབས་ཏེ་མཆོ་གཟིགས་གྱི་སྟོ་གོན་དུ། ཐོག་
མར་མཆོད་བསྟོད་འཕྲིན་སྐུ་ཕྱགས་སྟོན་སོགས་བགྱི་བར་འོས་པའི་རིམ་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད་དེ།
མཆོ་ཇས་རིན་ཆེན་སྟོན་བདུན་དང་ཇ་མར་སོགས་མཆོད་ཇས་གང་རྒྱས་སྤྱི་མཆོར་ཕུལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་ཆོས་སྐུང་
དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོ་ཕྱགས་མ་མཉེས་པའི་ཚུལ་ལས། གང་ལྟར་ཡང་མཆོད་ཇས་ཇ་སྐུ་དང་མར་ལྟར་སོགས་མཆོ་ཁར་
གཡེངས་ཤིང་མཆོ་རྒྱབས་ཀྱང་འཚུབ་ཆ་ཅན་དུ་གྱུར། སྐར་ཡང་སྟོན་འཁོར་ནས་ལྟ་མོའི་བསྐྱང་གསོལ་དང་འཕྲིན་
སྐུ་ལན་ཏན་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེས་འབྲུལ་ཇས་གཞན་འགའ་ཞིག་སྤྱི་མཆོར་ཕུལ་བ་ན། འབྲུལ་
ཇས་གྱི་སྤྱིར་བཏགས་པའི་མཛལ་དར་ནང་མཛོད་དཀར་པོ་གཡོ་ཁྱོམ་དང་ཡོ་འཁྱོག་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཀེར་
ལངས་གིས་མཆོ་ཞབས་སུ་རྒྱབ་པ་དེར་ཡོད་ཀྱང་གིས་མཐོང་། བཀའ་སྟོན་ཁྱི་སྟོན་ནས་ཀྱང་རིན་ཆེན་སྟོན་བདུན་དང་
གཡུ་བྱར་སོགས་ཕུལ་བར་གོང་ལྟར་བྱུང་ལ། མཆོ་རྒྱབས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཞི་འཇགས་སུ་གྱུར་ཏེ་ཆོས་སྐུང་ཉིད་
ཕྱགས་མཉེས་པར་གྱུར་པའི་མཆོན་མ་བྱུང་། དེ་ནས་རྒྱལ་སྟོན་སྟོན་འཁོར་གནད་ཅན་རྣམས་སྤྱི་མཆོའི་རྒྱབ་པོས་གྱི་
ལ་ཆེན་ཅེར་འཛེགས་ཏེ་མཆོ་གཟིགས་དངོས་ལ་ཞུགས། མཆོ་རྒྱབས་ཡོངས་སུ་འཇགས་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་
མཆོ་ངོས་ལས། ཐོག་མར་དབུ་ཅན་གྱི་གསལ་བྱེད་“ཨ་”དང་། “ཀ་” “མ་”བཅས་གཟིགས་སྐྱང་དུ་བྱུང་། དེ་ནས་
ཀྱང་དགོན་པ་ཁང་ཐོག་སུམ་བཅེགས་ལ་བར་ཐོག་གཡུ་ཅི་ཅན་དང་ཡང་སྟེང་གསེར་ཐངས་གྱི་རྒྱ་ཐིབས་ཡོད་པ།
དགོན་པའི་ཤར་ཕྱོགས་ནས་ལམ་རྒྱ་ཐལ་ལེ་བ་ཞིག་རི་རྒྱུ་ཞིག་གི་རྩར་ཟུག་ཅིང་། དེའི་ཐད་དུ་ཁང་པ་ཐོག་
གཅིག་མ་སྐྱད་སྔོན་པོར་བྱས་པ་ཞིག་བཅས་རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་དང་ཀེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ལ་གཟིགས་པ་
མཐུན་སྐྱང་དུ་བྱུང་བ་ཞིབ་གསལ་རྒྱ་སྐྱོང་ཇ་སྐུ་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཆོན་ནས་བསྟེལ་ཐོར་བཀོད། དེ་ནས་ཀྱང་དེ་
ལས་གསལ་བའི་གཟིགས་སྐྱང་ཐེབས་པའི་ཕྱགས་སྟོན་མཛད་པར། གོང་དུ་གཟིགས་པའི་འབྲུངས་ཁང་གི་སྤེལ་ཁུང་
ལས་ཡགོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བྱི་ལ་གཟིགས་ཏེ་བཞུགས་པ་ཞིག་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀེུ་ཆང་རིན་པོ་
ཆེ་གཉིས་ལ་གཟིགས་པ་མཐུན་སྐྱང་དུ་བྱུང་ཞིང་ཡིག་འབེབས་གིས་གསལ་རྒྱ་མཛད་དེ་བྱིར་སྟོན་ལྟར་དུ་ཐེབས།²⁰

སྐབས་དེ་ལ། གསལ་བྱེད་ཨ་ཡིས་ཨ་མདོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་ཁམས་སྤྱི་དང་། ཀ་ཡིས་ཡུལ་ཁམས་གྱི་བྱེ་བྲག་གདན་ས་

²⁰ མིད་དོན་རྒྱལ་རབས་སྤང་ཆ་དང་། སྟག་ཕུན་གྱི་མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བཛོད་པ་དེབ་དང་པོ་སོགས་ལ་གཟིགས།

ཆེན་པོ་སྐུ་འབྱུང་བྱམས་པ་སྤྱིང་མངོན་པར་མཆོན་ཞིང་། ཀ་དང་མ་གཉིས་ལྷན་དུ་སྦྲར་བས་འཁྱུངས་གཞིས་སྟག་
མཆོང་དང་ཉེ་བའི་རི་ཅེའི་ཀམ་རོལ་བའི་རྩོམ་སྦྱབ་གནས་ཀམ་ཤ་རྩོང་ངམ་ཤ་རྩོང་རི་ཁྲོད་ཅེས་པ་མཆོན་པར་
གྲགས་ཤིང་། སྤྱིས་སྤྱ་ཡགོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོར་ཤར་བའི་གསལ་བྱེད་མ་ཡིག་
དང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་མཆོན་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ། ཆོས་སྤང་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་བཅས་ལ་འབྲེལ་བ་ཐབ་མོ་ཡོད་པའི་
བཀའ་གསུང་ཡང་ཡང་ཐེབས་པ་ད་ལྟའི་ཆར་ཡོངས་གྲགས་སྤྱ་གྲུང་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྦྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་
ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས།

ང་ཨ་མ་དོའི་སྤྱ་གྲུ་སྦྱབས་ལུག་ཅིག་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་ཁྲི་ལ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོས་བསྐྱོས་པ་རེད། ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོར་ཨ་
ཀ་མ་ཞེས་ཡིག་འབྲུ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་ང་རྒྱལ་བའི་ཁྲི་ལ་བསྐྱེབས་པ་རེད། ཨ་ནི་ཨ་མ་དོ་དང་། ཀ་ནི་སྤྱ་འབྱུང་། མ་
ལ་འབྲེལ་བ་ཤར་མི་འདྲ་བ་ཡོད། ... (བརྒྱ་གསུམ་ཆེན་པོའི་)ཡང་སྤྱིད་རྩེས་མ་དེ་ཉིད་གཅིག་བྱས་ན་ཨ་མ་དོ་ནས་ཡོང་
བ་དང་། གཅིག་བྱས་ན་མོན་ནས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་པའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་འདུག །ད་ལྟ་ངོས་ནས་ཁྱེད་གོས་དོན་ནི། དེའི་
ནང་དུ། “སྤྱིས་པའི་མི་ལ་བྱ་མོའི་མིང་ཐོགས་པ།” ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད། སྤྱིར་ཨ་མ་དོ་བར་སྐྱོལ་མ་སྦྱབས་དང་། ལྷ་མོ་
སྦྱབས་ཞེས་ཐོགས་ཀྱི་མིང་འདོགས་སྟོལ་ཡོད། རོས་ཀྱི་མིང་དེ་ཡང་རོས་རང་སྤྱིས་པའི་སྦྱབས་སུ། ཤ་རྩོང་²¹རི་ཁྲོད་
དུ་སྐུ་མཆོམས་སྤྱ་ཐེབས་སྦྱབས། དུས་རྒྱུན་ང་ཆོའི་བྱིས་དུ་གནས་ཆང་གཡར་ཏེ་བཞུགས་མཁན་གྱི་སྤྱ་འབྱུང་དགོན་
པའི་དགེ་བཤེས་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། སྦྱབས་དེར་བྱིས་མིས་སྤྱ་གྲུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་མིང་ཞིག་གནང་རོགས་
ཞེས་པར་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་ཐོགས་ཞེས་གསུངས་འདུག ། ང་སྤྱིས་པ་ཐོ་ལུས་ཐོབ་པའི་མི་ཞིག་ལ་ལྷ་མོའི་མིང་
བཏགས་ནས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་པ་དེ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་པའི་རོས་ཀྱི་མིང་གི་ཁྲོད་ནས་མངོན་
གསལ་དོད་ཅིང་རྒྱུད་བར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ལྷ་མོ་ཞེས་པའི་མ་ཡིག་དེ་ཡིན།²² ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཅིང་། རྒྱལ་ཆབ་སྤྱ་

འཁོར་གྱི་མཆོ་གཟིགས་ཐད་<<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

མཆོ་དེ་འདྲ་ཐོད་ལ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོ་ཞེས་པ་དེ་སྤྱད་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྟེ། སྦྱབས་རེར་མཆོའི་ནང་
ནས་དོན་གནད་རྣམས་ཡིག་ཐོག་དང་། སྦྱབས་རེར་པར་རིས་ཐོག་ནས་མཐོང་གི་ཡོད་པ་དེར་རྒྱལ་ཆབ་ནས་སྤོན་ལམ་
དང་། གསལ་འདེབས་གནང་སྟེ་ཉིན་མང་པོ་བཞུགས་རྗེས་མཆོའི་ནང་ནས་ཨ་ཀ་མ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དང་། དེ་རྗེས་
དགོན་པ་ཐོག་ལྡང་ཁུ་དང་། སེར་པོར་བྱས་པ། དེ་མཉམ་དུ་ཁང་པ་ཐོག་སྤོན་པོར་བྱས་པ་བཅས་གཟིགས་ཤིང་། གང་
གཟིགས་པ་རྣམས་ཡིག་ཐོག་དུ་བཀོད་དེ་རེ་ཞིག་བར་གསང་རྒྱུའི་ནང་བཞག་ཡོད་པ་རེད། ... དེར་ཁོང་ཆོས་སྤྱ་འབྱུང་
དགོན་པའི་ཐོག་ལྡང་ཁུ་དང་། སེར་པོ་རྣམས་མཐོང་བ་དང་། ལྷག་འཆོར་གྱི་གྲོང་གསེབ་ནང་ཐོག་སྤོན་པོ་བྱས་པའི་གྲོང་

²¹ གཞན་དུ་ཀམ་ཤར་ཙོང་ངམ་ཤར་ཙོང་ཐོགས་སྤྱིས་ཀྱང་གསེར་ཏྲག་ཆང་ཐོགས་ཀྱིས་ཤ་བ་རི་རྩོང་དང་ཤ་རྩོང་ཞེས་སྤྱིས་པས་གསལ།
²² སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་གློ་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་དུ་འདུས་མང་ལ་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད།

གསེབ་དེ་ཡང་རིམ་མཐོང་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་དང་། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེ་ཚུལ་ཐད་
ཀྱང་སྤྱོད་པོ་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་གྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་བཞུགས་སྐྱོད་ཐེག་ཆེན་
ཆོས་སྒྲིབ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ།

བསྟན་དང་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་དཀར་ཕྱོགས་སྐྱོང་བའི་སྤང་མ་མཐུ་དང་ལྷན་པ་མང་པོ་ཡོད་
ཀྱང་། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ནི། རྒྱ་སྐད་གྱི་དབྱས་ན་ཉ་རྒྱས་རྒྱ་བ་ཇི་བཞིན་དུ་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་བའི་སྤང་མ་གཞན་
ལས་མཐུ་རྩལ་ཆེ་བ་ཞིག་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། རོས་རང་ལ་ཆགས་བཞག་ནའང་། ཁ་སྐྱབས་གང་ཡང་མེད་པ་ཐ་མལ་བ་ཐེབས་
ཆག་དེ་འདྲ་ཞིག་རེད་དེ། ཐོག་མར་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོར་སྐྱེ་འབྱས་གྱི་གནས་གྱི་བཀོད་པ་དང་། ཨ་ཀ་
མ་བཅས་ཡི་གེ་གསུམ་ཐོན་ཅིང་། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་བདག་པོ་རྒྱག་མཁན་དེ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་རེད། བར་དུ་ཆོས་དང་
སྤྱིད་གྱི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དངོས་དང་བརྒྱད་པའི་ཐོག་ནས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་འཕྲིན་ལས་གྱི་འཇུག་པ་རྒྱུན་མི་
ཆད་པར་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་མི་ཁ་ཤས་གྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅིང་ཁ་ཅིག་གིས་ཡིད་ཆེས་མི་བྱེད། དེ་དག་ལས་རིགས་
འགའ་ཤས་ནི་མཐོང་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་སྟེ་ལས་སྤྲོ་པོས་རྟོགས་སྐབས་པ་དང་། རིགས་འགའ་ཞིག་ནི་ཉམས་སྲུ་སྐྱོང་བའི་
སྤྱིང་ནས་མ་གཏོགས་ཤེས་མི་བྱུང་ཅིང་ཆོར་མི་བྱུང་བ་ཡོད་། གང་ལྟར་ཀྱང་། དངོས་དང་བརྒྱད་པའི་ཐོག་ནས་དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མོའི་འཕྲིན་ལས་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ནི། རྒྱུན་པར་དུ་འཛིན་ཞིང་མི་འདོད་པ་ཐོག་དུ་བབས་ནས་དུས་གྱི་རྒྱུད་པའི་
སྤྲུག་རུམ་ཀུན་ནས་འཐེབས་པའི་སྐབས་ལ། མཆོད་རྟེན་མགོ་གཞུག་ལོག་ནའང་བར་རིམ་སྐྱེད་པ་ཞེས་པ་བོད་ཀྱི་དཔེ་
ལ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ཡོང་བཞིན་པ་ང་ཚོའི་མཐོང་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་འདྲིས་ཤེས་བྱུང་། དེ་ལྟར་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོས་འཕྲིན་
ལས་གྱི་འཇུག་པས་སྐྱོང་བ་ཡིན་པས། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ནི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་མཐུ་དང་འཕྲིན་ལས་རྫོ་སྤྱར་
འབྱམས་སྲུ་གྲས་པ། སྤང་མ་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྐྱོང་ཐོག་ནས་ངེས་པ་རྟེན་སྐབས་པ་ཞིག་ཡིན།
དེ་ལྟར་བས་ན། འདིར།

ནམ་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོག་ལྟར་འབྱུ་བ་ཡིས། །བསྟན་དང་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་ལ་ཆེས་དཔའ་བས།།

མཐུ་ལྷན་བསྟན་སྤང་རྒྱ་སྐྱོང་འབྲེལ་བའི་དབྱས། །ཉ་རྒྱས་རྒྱ་བ་ཇི་བཞིན་མཛོན་པར་འཕགས།། ཞེས་སྟོས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།
སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་གིས་དོན་ཆེན་གང་ཞིག་ཐག་གཅོད་དང་ཅད་གཅོད་བྱ་བར་ལྷ་མཆོག་ནམས་གྱི་སྤྱན་རླང་ཐུན་
བརྟག་བསྐྱེལ་བ་དང་གཞུང་བསྟེན་ཆོས་སྤང་ལ་བཀའ་ལུང་ལྟ་བུ་སོགས་བྱེད་ཀྱང་། རྒྱལ་མཆོག་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། སྤྱན་རྒྱུན་ཅི་སོང་དང་གསོལ་སྤྱན་འཕྲོད་བཞེས། ཞབས་རིམ་ཅི་
གནང་སོགས་གནད་དོན་ནམས་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཇི་བཞིན་མ་ཞུས་པ་སོགས་གྱི་ཉེས་མིང་འོག་སྐྱེ་བཅར་ཀུན་
འཕེལ་ལགས་དང་། གསོལ་སྤྱན་འབྱུལ་མི་ཞེས་ཆེ་བྱམས་པ། གནས་རྒྱུད་སྐྱེ་ཉེན་སོགས་ལ་འདྲི་ཅད་རིམ་བཞིས་
གྱིས་ལེ་ཐོགས་ཉེས་འགའ་བྱུང་སྟེ། བོད་རྒྱུངས་ཆོགས་འདུ་ལྷན་རྒྱས་ནས་གནས་རྒྱུད་སྐྱེ་ཉེན་སྐྱོ་བཟང་བསོད་
ནམས་སོགས་གནས་དབྱུང་གིས་སྐྱེ་རྟེན་ལ་ད་བྱིན་སྐྱེ་ཐེབས་མི་ཆོག་ཅེས་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱགས་པས་གཞུང་བསྟེན་དག་

ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ཉེན་རེ་ཞིག་མེད་པར་གྱུར་སྐབས་བཀའ་ལུང་ལྷ་ཐབས་བྲལ། དེའི་རྗེས་སུ་
ཉིན་ཞིག་དགའ་གདོང་ཆོས་སྐྱོང་སྐུན་འཛེན་སྐབས་ཆོས་སྐྱོང་རང་ཉིད་ནས་ཅེ་བྱང་སློབ་ཐང་ནས་རྒྱལ་ལྷ་བ་གནས་
ཚུང་སྐྱེ་ཉེན་དུ་བསྐྱོ་བཞག་སྐུལ་བས་ཆེད་གཉེར་སྐུན་འཛེན་ལྷ་མ་དགོས་པར་རང་ཐེབས་བྱུང་བར། དགའ་གདོང་
ཆོས་སྐྱོང་གིས་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནས་ཚུང་ཆོས་སྐྱོང་གཉིས་ཀྱི་བྲག་རེ་རེ་ནས་འདུས་ཏེ་ལྷ་རོ་མི་རོ་
སྐྱོད་བ་ལྷ་བྱ་གནད་སྟེ་སྐྱེ་སངས། གནས་ཚུང་ཆོས་སྐྱོང་ཡང་དེ་འབྲལ་སྐྱེ་སངས་ཏེ་བཀའ་ལུང་སོགས་ཅི་ཡང་མ་
ཐེབས།

མེ་བྱི་ལྷ་བ་ ༩ ཆོས་ཤར་དང་སྤྱི་ལོ་ 1936 ལྷ་བ་ 10 ལྷ་དཀྱིལ་ཙམ་ལ། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོན་
འཁོར་བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་སྐུན་གྱིས་བྱབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ཉམས་གསོ་ལེགས་བྱབ་ཀྱི་མཛད་སྐྱོར་
ཐེབས་སྐབས། བསམ་ཡས་དེ་ཉིད་གནས་ཚུང་ཆོས་སྐྱོང་གི་གནས་གཞི་ལྷེ་བ་ཡིན་སྐབས་དེ་གར་བཀའ་ལུང་ལྷ་
དགོངས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཉེན་ཡང་མཉམ་ཁིད་གནད། མཛད་སྐྱོར་སྐབས་གནས་ཚུང་སྐུན་འཛེན་ལྷ་མ་པར། ཆོས་སྐྱོང་གིས་
རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་གི་བྲག་ནས་འདུས་ཏེ་མཁན་སློབ་ཆོས་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་མདུན་བྲག་འཛེན་བགྱིས་ཏེ་ཨོ་རྒྱན་ད་
འབྲམ་མའི་མདུན་དུ་ཞབས་སྟེགས་སུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དང་ཆོས་སྐྱོང་རང་ཉིད་ཀྱང་ཞབས་སྟེགས་སུ་བཞུགས་
ཤིང་། ཆོས་སྐྱོང་ཅི་ཕྱུ་དམར་ཡང་ཐོག་འབེབས་ཀྱིས་ལྷན་དུ་བཞུགས། དུས་དེ་ཉིད་དུ། གནས་ཚུང་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་
པོར་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བལྟམས་ཡོད་མེད་དང་། བསྐྱེད་སྤྱིད་ཆེད་སློང་དོར་ལྷ་སྐྱོ་ཅི་ཡོད་བཀའ་ལུང་
ལྷ་མ་པར། ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོས་བཀའ་ལུང་གསལ་སྐུལ་བྱུང་བ་ནི། བཀའ་བྱུར་རྩ་ལྷ་མ་ལྷོག་སྟེང་བྱབ་བསྐྱེད་ནོར་
བཟང་གི་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག>>ཏུའང་གསལ་ལ། སྟེ་ཕྱེད་ཤར་བྱབ་བསྐྱེད་ཐར་པའི་<<བོད་གཞུང་
ཅེ་ཡིག་ཆང་དང་བྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས།>> ཞེས་པ་ལས།

དབྱིངས་དག་པའི་རྒྱ་ཤེལ་དབང་པོ་ཡི། །དབྱིབས་རྒྱ་ནང་རི་སྟེང་འཆར་གྱུར་གྱང་།།

གངས་ལྷོངས་བསྐྱེད་འགྲོའི་པན་བདེའི་འོད་སྟོང་དེ། །དབང་ཕྱོགས་སྐུན་པོའི་སློབ་ལས་མི་ཆོས་སམ།། ཞེས་བཀའ་ལུང་
སྐུལ་བར་དེར་ཡོད་ཆང་མ་དགའ་མགུ་ཡི་རངས་བྱུང་སོང་ཞིང་། གནོད་སྐྱེན་ཅི་ཕྱུ་དམར་པོས་ཀྱང་ཡང་སྤྱིད་འཁྲལ་བྲལ་
ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་རྟགས་མཆན་དུ་མཛལ་དར་ཤར་དུ་ཡང་ཡང་འབྱར་ཏེ། བརྟན་གསུམ་སྟོན་གནད་མཛད་སོང་བ་
བཅས་དེ་སྐབས་གྲུས་པ་སྟེ་ཕྱེད་ཤར་བྱབ་བསྐྱེད་ཐར་པ་བསམ་ཡས་ལེགས་གསོའི་ལས་བྱ་ཡིན་གཤིས་དངོས་མཐོང་གང་

མན་བཀོད་པ་ཡིན་ལགས། ཞེས་གསལ། དེ་ནས་ཀྱང་སྐུན་འཛེན་རིམ་ལྷ་སུ་ཞབས་རིམ་འབད་སྐབ་དང་རེ་མ་ཉིའི་
ལྷ་མཆོར་རི་གསལ་ལྷར་བགྱིས་ན་དེས་འབྲས་ཤིང་ནོར་འཕྲུག་མི་འབྱུང་བའི་བཀའ་ལུང་སྐུལ། དེ་ལྷར་བཅུ་གསུམ་
པ་ཆེན་པོའི་དངོས་བྲུགས་ཀྱི་བསྐྱེད་དོན་ཅི་རིགས་དང་མཆོ་གཟིགས། ལྷ་སྤེལ་ལུང་བསྐྱེད་སོགས་ལས་མཆོག་སྐུལ་
རིན་པོ་ཆེ་མདོ་ཁམས་སྤྱད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འཁྲུངས་ཟིན་པར་གདོན་མི་ཟ་ཡང་། དེ་ལྷར་མ་བཞག་པར་གཞུང་བསྟེན་དག་

ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོར་སྤར་ཡང་བཀའ་ལུང་ཁྲིམ་དོན་ལྷན་ས་གནས་ཆ་བགོས་ཀྱིས་ཡང་སྤྱལ་
ཅད་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་གསུམ་སོ་སོར་ཆེད་གཏོང་གནང་བར། མཆན་ཞབས་ཀུན་ཆང་ཡེ་ཤེས་སྟོན་ལམ་སྤྱུ་འཁོར་
བཅས་མདོ་སྤང་ཁྲལ་དུ་ཆེད་གཏོང་ཐུགས་གཏན་ཡོངས་སུ་འཁེལ། དེ་ལ་ཁེ་སྤང་སྤྱུ་ས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱི་
<<རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་ལྷུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་>>ལས། “ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༩ རོད་རྒྱལ་ལོ་ ༣༠༩༣ མེ་བྱི་ཆེ་ ༩
ཆོས་ ༥ ཉིན། སེར་བྱེས་ཏར་གདོང་ཀུན་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་གཙོ་སྤྱོད་ལས་རྣམས་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་རྒྱུའི་སྤྱུ་ལུག་སྤར་མ་
ཐུགས་པའི་ཁ་བ་ཆེན་པོ་བབས་ཏེ། ... སེར་བྱེས་ཏར་གདོང་ཀུན་ཆང་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་རོགས་ཞབས་ཁྲུ་གུས་བ་ཞོལ་
གཉེར་ཁེ་སྤང་སྤྱུ་ས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་། བཀ་རྒྱ་མཁན་པོ་ཅེ་བྱང་མཁུན་རབ་བསྟན་འཛིན། ཅེ་བྱང་སྟོ་བཟང་ཆེ་
དབང་བཅས་ངོ་ལས་བཞི།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། བསམ་ཡས་ཆོས་སྤྱོད་གིས་ཡང་སྤྱལ་ཅད་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་ལ་
ཆེད་སྤྱལ་ཐུགས་གསལ་མེ་ལོང་དང་། བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་སྤེང་སེར་ནག་གཉིས། གསུང་བརྟེན་གནང་བྱེད་བ་
སོའི་རྟེན་ཆུང་ལུ་ཅན་གཅིག །ཕྱག་རྟེན་སྤྱུ་འཁར་བཅས་ཡང་སྤྱལ་བརྟེན་དབྱེད་ངོས་འཛིན་གྱི་ཡོ་བྱད་རྣམས་དང་།
བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་མེ་ལོང་དཔོན་པོ། སྤྱུ་འདུམ་སྤྱི་བ་དང་སྤྱུ་ལ་མཐོ་རིགས་བཅས་སྤྱུ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་དགོན་
གཞུང་སོགས་ལ་གནང་རྒྱུའི་ཐམ་འཁོད་གཞུང་ཡིག་ཁག །འདུལ་རྟེན་དངོས་རྩིས་རིན་ཅན་ཅི་རིགས། ལྷ་མོའི་སྤྱུ་
མཆོའི་མཆོ་མཛལ་ངས་གསལ་ཤོག་ལྷེ་དང་བཅས་བསྟན་པ་ཏེ་ལྷ་ལྷན་ནས་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་ཡུལ་ཁམས་རིམ་
བརྒྱུད་གྱིས་མཐར་སྐྱེ་རྒྱ་མདོར་བདེ་འཕྱོར་བྱུང་། དེར་ <<རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་ལྷུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་
>>དུ། “དེ་རྩིས་གཟིམ་ཆུང་མཛལ་ཁའི་ཐོག་ཡ་ཀུན་གཟིགས་མཆོག་ནས་ཀུན་ཆང་རིན་པོ་ཆེར། མཁན་ཆེན་རྟེ་རྟེ་འཆང་གི་
ཡང་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་འཁུལ་བྲལ་ངས་བ་རྟེན་བ་ཞིག་མ་བྱུང་བུ་མེད་ལ་བརྟེན། ངོས་རང་སྤྱུ་འདུམ་དུ་སྤོང་སྐབས་ཕྱི་ནང་
གསང་གསུམ་གྱི་སྟོན་སྤྱུ་ཅད་དཔྱོད་བྱས་པར་ཁྱེད་མཆོན་ལྷས་བཟང་བ་གསུམ་བྱུང་ལུགས་ཀྱི་བཀའ་མངགས་དང་འབྲེལ་
མཆན་ཐོ་ཤོག་ལྷེ་གནང་ཞིང་།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཀུན་གཟིགས་བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡང་སྤྱལ་ཅད་འཆོལ་ལ་
སྤར་རྒྱུན་ལྷན་ཐུགས་འགན་ཅི་ཆེར་བཞེས་ཤིང་། སྤར་མཛལ་སྐབས་ཀྱང་ཀུན་གཟིགས་མཆོག་ནས། སྤར་གྱི་ཁྱེད་
དེ་དག་ལ་བརྟེན་བ་བཞི་དགོས་པ་སྟོས་མེད་ཀྱང་སྤྱུ་མཆོར་གྱི་ཁྱེད་དེ་ཉིད་ཡང་སྤྱལ་འཁུལ་མེད་དུ་ཐུགས་རེ་ཆེ་བ་
དང་དེ་སྤར་གསང་རྒྱ་ཡང་དམ་དུ་བྱ་དགོས་པ་སོགས་ནང་མའི་བཀའ་སྟོན་དང་ལམ་སྟོན། མི་རྒྱུའི་རམ་འདེགས་
སོགས་ཐུགས་ཁུར་ཆེར་བསྐྱེད་གནང་། དེ་ལ་ཀུན་གཟིགས་བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱུ་གོང་མ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་ནས་
མི་ལོ་ཉི་ཤུ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་ཐོག་ཡ་གོང་ས་སྤྱུ་བས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤར་ནས་གྱིས།

དེ་དུས་བཀ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་སྐྱེ་རྒྱ་མདོར་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། ཡང་སྤྱོད་ཅད་གཙོ་བོ་བར་འགོ་མཁན་ནག་རྒྱ་
མཁན་པོ་ཁྲུ་བ་ཁོང་རང་རང་གིས་ངོས་ལ་གསུངས་དོན། ཁོང་ཆོ་མར་སྤྱུ་འདུམ་ཕྱོགས་ལ་འགོ་སྐབས། ལམ་ཞོར་དུ་
སྐྱེ་རྒྱ་མདོར་བཀ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མར་མཛལ་བར་འགོ་དུས། བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱུ་འདུམ་སྤྱུ་གོང་མའི་མཆན་ནས་

སྒྲོལ་དུས། “བདག་གི་མཁན་ཆེན་རྫོང་ཆེ་འཆང་།” ཞེས་མཁན་ཆེན་རྫོང་ཆེ་འཆང་གི་ཡང་སྤྲོད་དེ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞིག་དང་མ་
ཁོར་བ་ཞིག་དགོས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་ནས་སྤངས་ཡང་བཀའ་སློབ་གནང་བར། སྐུ་འབྱུང་གི་ཁྲུལ་དུ་སྤྲུ་གུ་ཞིག་
གིས་མཇལ་ཁའི་སྐབས་སུ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་སྤེང་ནས་འབྲུག་པ་ཞིག་བྱུང་བས། སྐབས་དེར་སྤྲུ་གུ་
དེ་ནི་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྲོད་མིན་ནམ་ཟེར་མཁན་འགའ་ལྟར་བྱུང་། དེ་ནི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པ་ཞིག་
ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྲོད་མིན་ཞེས་ཐག་བཅད་ནས་གསུངས་ཏེ། ཨ་མ་དོའི་སྤྲུ་གུ་སྤྲོ་མོ་དོན་གྲུབ་
ཟེར་བ་དེ་འཁྲུལ་མེད་ཡིན། དེ་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱོས། ཞེས་གསུངས་བྱུང་ཟེར། དེ་ལྟར་ངོས་རང་བདག་པོ་རྒྱག་མཁན་
དེ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་ལྟར། ཅེས་བཀའ་སླུལ།

མེ་སྤང་ཆེ་བ་ ༥ ཆེས་ ༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1937 ཆེ་བ་ 5 ཆེས་ 19 ཉིན། གནས་ལ་སྤྲིན་དཀར་གྱི་རྒྱུ་པ་པོ་
མཆར་བ་སྤྲོ་ཆོག་ལ་ལང་ལོང་དུ་གཡོས་ཤིང་། ས་ལ་རྒྱལ་ཆོག་པོ་ཞིང་ཆར་ཐེན་ཐར་ཐོར་དུ་བབས་པ་སོགས་
བཟུ་གིས་པའི་ཉུག་མཆོན་དུ་མ་མཛོན་པར་ཤར་བ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཡང་སྤྲོད་ཅད་གཅོད་ཆོག་ཆུང་གདན་
ས་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྱུང་བུམས་པ་སྤྲིང་དུ་འབྱོར། དགོན་པའི་བཀོད་པ་གསལ་ལེར་མཇལ་བ་ན་མཆོ་གཟིགས་སྐབས་སུ་
གསལ་མཇལ་བྱུང་བའི་དགོན་པའི་སྤང་བརྟན་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་དགའ་ཤོད་དངོས་ར་འཕྲོད་པར་གྱུར་པས། མཆོག་སྤྲུལ་
འཁྲུལ་མེད་མི་འགྲུང་བར་རྟེན་སོན་ཡོང་ངེས་སྟེ་དགའ་སྤང་ཆེས་ཆེར་བརྟན། དེ་ནས་སྤང་རྒྱལ་དབང་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེར། སྐུ་འབྱུང་དུ་ཕེབས་བཞུགས་སྐབས་རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་ཀྱང་
ཆེ་ཤོས་སྤང་པར་བཞུགས་ཤིང་། རྗེས་སོར་སྤང་བ་དེ་ཉིད་དུ་ཕེབས་བཞུགས་གནང་ཆེ་སྤྲོ་པོ་ཡོང་ངེས་ཞེས་བསྐྱབ་
སྟོན་གནང་བ་ལྟར། ཀུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་ཤོས་སྤང་པར་བཞུགས་པ་དང་གཞན་རྒྱུ་པ་གནས་སོ་སོར་བཞུགས་
སོ།

ཆེ་བ་ ༥ ནང་ཡང་སྤྲོད་ཅད་གཅོད་པ་རྒྱུ་པ་པོ་ཕེབས་ཏེ་པཎ་ཆེན་དོན་བྱེད་ལས་ཁང་དུ་བཞུགས།
ཐེ་མིང་དཔོན་པོ་སྤྲུ་བྱུང་ཆུང་ལ་མཇལ་ཞིང་དངོས་སྤྲུ་གུ་ཞིང་པ་བསྟར། གནས་ལུགས་ཞིབ་ཅུམ་སྤྲོད་སྤྲུ་
འབྱུང་དུ་ཕེབས། དེ་ལྟར་མཆོག་སྤྲུལ་ཅད་འཆོལ་གྱི་སྤྲོན་འཕྲོའི་གྲ་སྤྲིག་ཆེ་སྤྲུ་གུ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། ཅད་ཞིབ་
ས་གནས་ཁག་ཆ་བགོས་གྱིས་ཆོག་མི་རྒྱུ་པ་སོ་སོར་ཕེབས་ཐོན་གནང་། ཀུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་གཡོག་ཆས་
མནའས་ཤིང་། ལས་ཞབས་ཅེ་དུང་སྤྲོ་བཟང་ཆེ་དབང་གིས་བརྒྱུ་སྤྲོད་པོན་ཆས་སྤྲུལ། སྤང་གདན་ས་མེ་རར་སྤྲོད་
སྤྲོང་བ་སྤྲུལ་བཟང་ཟེར་བ་སྤྲུ་སྤྲུ་དུ་ཁྲིད་པ་སོགས་དགོས་དབང་རྒྱུ་སྤྲོད་གྱིས་སྐུ་འབྱུང་མཆོད་གཞིས་ཆེ་གྲ་
²³སྤྲུ་མཆོར་སྤྲེ་བར་ཕེབས། སྐབས་དེར་རྒྱང་ཅུམ་ནས་འཁྲུངས་གཞིས་དེ་ཉིད་མཆོ་གཟིགས་སྐབས་གསལ་བའི་
རྒྱུ་པ་པོ་ལྟ་བུ་བཞུགས་མཇལ་བས་ཐུགས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དགའ་ཆོར་ཆེན་པོ་འཁྲུངས།

²³ ཡི་གེ་སྤྲུ་མ་དག་ཏུ་མཁས་པ་རྒྱུ་པ་ཆེ་གྲ་ཞེས་གྲིས་པ་སོར་འཛོག་ལས་འགའ་ཞིག་ལྟར་གྱི་བྱ་སོགས་སུ་བཅོས་མ་པོད།

སྟག་མཆོར་སྡེ་བ་ནི། དེ་ཆུང་ཞིག་གི་སྡེར་དུ་ཆགས་ཏེ་གཡན་གཡོན་གྱི་གྲོང་ཆོ་གཞན་ལས་མཐོ་བ་ཞིག་
ཡིན་ལ། དེའི་རྒྱང་མཐའ་བསྟར་དུ་བརྒྱས་པའི་དེ་པོ་དང་ཆོང་ཆོང་ནགས་ཆལ་གྱིས་བསྐྱོར་ཞིང་། ཉང་སྐྱོར་དུ་ས་ཞིང་
གཤེན་པོས་མཛེས་པར་བརྒྱན་པའི་གྲོང་ཆོ་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན། འཁྲུངས་གཞིས་ནི་ཐང་ཆུང་ཞིག་གི་དཀྱིལ་
དུ། མཐའ་སྐྱོར་གྱི་གྲང་ར་ནར་མོ་སྤྲོད་དུ་རིང་བའི་ནང་དུ་ཁང་པ་ཐོག་གཅིག་མ། ཁང་ཁྲད་དུ་དོ་གཡམ་བཀའ་ཅིང་
ཤྱག་པའི་ཁ་བད་དམ་མདའ་ཡབ་གཡུ་ཅི་ཅན་ལ་ཤ་ཁ་དུ་མ་ཡོད་པ། ཁང་ཐོག་ཏུ་དུང་ཁུང་གཉིས་དང་སྐར་ཁུང་
གསུམ་སོ་སོར་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཆ་སོ་སོར་བཞོས་ཏེ། ཤར་ངོས་སུ་ཐབ་ཆོང་དང་། བྱང་ངོས་སུ་ཡབ་
ཡུམ་གཉིས་ཀྱི་གཟེམ་ཁང་དང་མཆོད་ཁང་བཅས་གཅིག་ལ་གཅིག་སྡེལ་བ། ལུབ་ངོས་སུ་ནོར་ཁང་དང་འབྲུལ་ཁང་།
མཛོད་ཁང་། ལྷོ་ངོས་སུ་ཉ་ཁང་དང་། ལུག་ཁང་། ཁྱི་ཁང་བཅས་དང་། ལྷས་རའི་དཀྱིལ་དུ་དོ་གཡམ་གྱི་འཕྲོ་ལམ་དང་
དར་ཆེན་མཐོ་བར་བསྐྱེདས་པ། དར་ཆེན་གྱི་ཅ་བའི་མཐའ་སྐྱོར་དུ་ཉ་ནོར་ལ་གཟན་ཏུ་བསྟེར་སའི་དོ་བཅིགས་ཀྱི་ལྷུ་མ་
གཞོང་ཆེན་པོ་བར་མཆོམས་རེར་ཉ་ནོར་འདོགས་སའི་ཁུང་བྱ་ཡོད་པ་མཐོ་ཅམ་དང་། རྒྱལ་སྡེའི་སྡེར་དུ་ཡང་དར་
ཕྱོག་འབྲིང་ཅམ་ཞིག་ཡོད། རྒྱལ་སྡེའི་མདུན་ཐང་དུ་བར་ཐག་དེ་ཅམ་མི་རིང་བའི་ས་ན་མཆོད་རྟེན་ཞིག་ཡོད་པ་
སོགས་སྦྱིད་སྤང་དང་སྦྱོ་ཉམས་གྱིས་བླུག་པ་ཞིག་ཏུ་སྤང་ངོ་།།

འཁྲུངས་གཞིས་དེ་ལ་བྲིམ་རྒྱུད་དཔོན་རྒྱུད་ལྟ་བུའི་མིང་ཟུར་སྤྱར་ཏེ་མཐོ་ཉམས་དང་རྩིག་བཟོ་དོད་པོ་བྱེད་རྒྱ་
དེ་འདྲ་ཡོངས་གྲགས་སུ་མེད་ལ། སྐབས་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟག་མཆོར་སྡེ་བའི་དུད་བྲིམ་གཞན་ཀྱན་དང་མཚུངས་པར་ཡ་
རབས་ཀྱི་ལས་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བའི་བོད་གཤིས་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ཡལ་ཞིང་ལས་ལ་བརྩོན་པ། མཐོ་ལ་བཀྱར་ཞིང་
དམན་ལ་བྱམས་པ། ཆོས་ལ་དད་ཅིང་གཏོང་པོད་ཆེ་བ། སྤྲིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་དགེ་བ་ཉིད་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ། དགྲ་
གཉེན་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་འབྱེད་རྒྱས་པ། ཞིང་ལས་དང་ཆོང་ལས་ཅག་ཅིག་གིས་འཆོ་བའི་བྲིམ་ཆོང་དཀྲུག་མ་ཞིག་
ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། “ངའི་བྲིམ་དེར་ནང་མི་མང་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་གཅེན་པོ་
བཞི་དང་། གཅེན་མོ་གཉིས་ཡོད། ང་ཆོ་ལོ་ན་ཀན་གཞོན་བར་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། ངའི་སྦྱེད་མར་བྱ་སྤྲུག་བཅུ་དྲུག་
འཁྲུངས་ཀྱང་། དགྲ་ཆུང་དུས་ནས་གྲོངས་འདུག །ནང་མི་ཆོང་མ་མཛའ་བཅའི་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད།” ཅས་གསལ། དེ་
ནས་ཡང་སྤུལ་ཅད་གཅོད་པ་རྣམས་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་གནས་ཆོང་གཡམ་ཏེ་བཞུགས། དེ་ལ་དཔོན་ཆས་སྤྲས་པ་ཅེ་
བྱང་སྒོ་བཟང་ཆེ་དབང་ཁང་ཆུང་དུ་དཔོན་རྒྱུགས་ཀྱིས་བཞུགས་ཤིང་། ཀེའུ་ཆོང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱག་རོགས་གཞན་གཉིས་
དང་ཆབས་ཅིག་གཡོག་པོའི་ཆུལ་དུ་ཐབ་ཆོང་དུ་བཞུགས་པའི་ཆོ། བྱ་ཆུང་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དལ་གྱིས་ཀེའུ་ཆོང་རིན་པོ་
ཆའི་ཉེ་འབྲེལ་སུ་བཅར་ཏེ་སྦྱོ་ཉམས་ཀྱིས་བཞུགས་ཤིང་། ཡུད་ཅམ་ནས་རིན་པོ་ཆའི་མགུལ་དུ་ཡོང་ས་བཅུ་
གསུམ་པས་གནང་བའི་ཕྱག་ཕྱེད་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཕྱག་འཆང་སྟེ་“འདི་རར་དགོས་”ཞེས་གསུངས། ཀེའུ་ཆོང་རིན་

པོ་ཆེས། ང་ལྟ་ཡིན་ཤེས་ན་སྤྲད་ཆོག་ཅེས་གསུངས་པར། བྱ་ཚུང་གིས། “སེ་རའི་ཨ་ཀ་རེད་”ཅེས་གསུངས། དེས་
ན་སྤྲུག་ཏུ་ཡོད་པ་དེ་སྤྲེད་ཅེས་བྲིས་པར། “ཅེ་བྱང་སློ་བཟང་རེད་”ཅེས་དང་། སྤྲད་སྤྲུང་སྤྲུལ་བཟང་ལ་ཡང་ཞོར་བ་
སྤྲེད་ཅེས་ཡང་མེད་པར་ངེ་བཞིན་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། དེའི་དགོང་མོར་ཡང་བྱ་ཚུང་ལྟ་མོ་དོན་
བྱུང་གེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་སློ་ཉམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་། སྤྲེད་མའི་བྱུག་སྤྲེད་ལ་ཡང་ཡང་
གཟིགས་ཤིང་བྱུག་འཆང་ཅེས་འཆང་ཅེས་སོགས་ཀྱང་མཛད། ཕྱི་ཉིན་ཅད་ཞིབ་པ་རྣམས་ཐེབས་ཐོན་སྤྲུལ་ལྟ་མོ་
དོན་བྱུང་གཟིམ་མལ་ལས་བཞེངས་ཏེ་ཐེབས་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་བྲུགས་ཆེར་བསྟན་ཅིང་བཞུགས་པའང་མཛད་དོ།

ཉིན་གསུམ་རྗེས་ཀྱི་ཞོགས་པ་སྤྲེད་ཞིག་ལ། སྤྲེད་ཡང་གེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་འཁོར་བཅས་སྤྲེད་འབྲུམ་ནས་
གསང་སྤྲུལ་ཀྱིས་སྤྲུག་མཆོར་དུ་བསྟོད་པར། དགོན་པ་ནས་ཐེབས་ཐོན་སྤྲུལ་དགོན་པའི་ཆོག་ཀྱང་བྲུས་པ་དང་
སྤྲུལ་ཁེལ་ཅིང་། ལམ་བར་དུ་ཡང་ཞོ་དང་འོ་མ། ཚུ་ཐོམ་ཚུས་གང་བ་འབྱེར་བ་དག་ལ་རིམ་བས་སྤྲད་པ་སོགས་
ཐོད་པས་བཀའ་ཤིས་པའི་མཆོན་མར་ཅི་བའི་རྟགས་མཆོན་དུ་མ་བྱུང་། འབྲུངས་གཞིས་སུ་སྤྲེད་ལ་ཉེ་བའི་སྤྲུལ་སྤྲུ།
ལ་སྤྲེད་ནས་མེ་ཤིང་བཀའ་བའི་ཐོད་བྱ་གསུམ་དེད་པའི་རྒྱ་རིགས་དར་མ་ཞིག་མར་ཡོང་སྟེ། བསྟོད་ལམ་སྤྲུག་འོག་
གཉིས་ཡོད་པ་ལས་འོག་མར་ཞུགས་ན་ལེགས་ཚུལ་ཞུས། བསྟོད་ལམ་སྤྲུག་མ་ནི་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་སྤྲུག་རྒྱུ་ཏུ་
བྱུག་པའི་ལམ་བྱ་དང་། འོག་མ་ནི་མདུན་སློའི་ཕྱོགས་སུ་འཐེན་པའི་ལམ་བྱ་སྟེ། མདུན་ཕྱོགས་ནས་ནང་དུ་འཕྱེལ་བ་
ཡང་རྟེན་འབྲེལ་དུ་ཅི། དེ་ལྟར་བསྟོད་ལམ་འོག་མ་དེ་ཉིད་དེད་དེ་འབྲུངས་ཁང་གི་མདུན་ཐད་སྤྲེད་པ་མོང་ས་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཆེབས་བཞོལ་ཀྱིས་འབྲུངས་གཞིས་ལ་གཟིགས་ཏེ། སྤྲེད་རྗེ་པོ་འདུག་ཅེས་བཀའ་གནང་ས་དེ་
ཉིད་དུ་འབྱོར་བ་ན། མོ་དེ་གའི་དབྱིད་ཀྱི་དཔལ་མོ་བསྤྲེད་པའི་ཁྱུ་བྱུག་གི་གསུང་སྤྲད་ཐོག་མ་དེ་ཐོས་པས་རྟགས་མཆོན་
ཤིན་ཏུ་ལེགས་སྤྲུལ་ཞིང་། མོང་གསལ་ལམ་སྟོན་གོ་སྟོན་བྱེད་མཁན་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་དེ་ཡང་ལྟ་སྤྲེད་ཞིག་གི་སྤྲུལ་པ་
ཡིན་པེས་སྤྲུལ་པ་བྱུང་།

འབྲུངས་གཞིས་སུ་འབྱོར་ཏེ་གསོལ་རྩ་བཞེས་བྱུང་མཆོམས་ཆ་ཐབས་སྤྲེད་ཅོག་ཅེ་ནར་མོ་ཞིག་གི་ཐོག་ཏུ་སྤྲེད་
མོང་མའི་སྤྲེད་ཆས་རོ་འདྲ་གཉིས་རེ་བསྟར་ཏེ་བཞག་ཅིང་། གཤམས་ཕྱོགས་སུ་གེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཅེ་བྱང་མཁའ་ན་
རབ་བསྟན་འཛིན་གཉིས། གཤམས་ཕྱོགས་སུ་ཁེ་སྤྲད་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་ཅེ་བྱང་སློ་བཟང་ཆེ་དབང་
གཉིས་བཞུགས་ཏེ་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་མགོ་བཅུགས། ཐོག་མར་གེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་བྱུག་སྤྲེད་ནས་པོ་རོ་འདྲ་གཉིས་
ཀ་བྱུག་ཏུ་བསྟར་མས་ཏེ་གང་དགོས་ཞེས་བྲིས་པ་ན། ལྟ་མོ་དོན་བྱུང་ཀྱིས་བྱུགས་དོགས་སྤྲེད་ཅེས་ཡང་མེད་པར་རོ་མ་དེ་
ཉིད་བཞེས་ཏེ་མགུལ་དུ་མཐོངས། བྱུག་སྤྲེད་མེར་པོ་རོ་འདྲ་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་མཛད། དེ་ནས་སྤྲེད་མོང་མ་རང་
ཉིད་ཀྱི་བྱུག་འཁར་དང་། སྤྲེད་མོང་མས་སྤྲུལ་ཁང་རིན་པོ་ཆེར་གནང་ཞིང་དེས་གེུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེར་བྱུག་པའི་བྱུག་

འཁར་གཉིས་སྤྱན་འབྲུལ་གྱིས་བརྟགས་པ་ན། མོག་མར་སྤྲུགས་ཐག་མ་ཆོད་པའི་རྣམ་པས་ཅུང་ཟད་ཆོམ་ཆོམ་ལྟ་
བྱར་གྱུར་ཡང་མཐར་སྐྱེ་གོང་མའི་ཕྱག་འཁར་དེ་ཉིད་བཞེས། དེ་ནས་ཡུང་བ་སའི་རླུ་ཆུང་ཞིག་དང་རྒྱ་མ་རུ་སྤྱང་རྩེ་
པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གཉིས་སྤྱན་འབྲུལ་ཁྱུས་ཏེ་བརྟགས་པའི་ཆེ་སྤྲུགས་དོགས་གཏན་ནས་མི་མངའ་བར་ངོ་མ་དེ་ཉིད་
བཞེས་ཏེ་བཞད་མོ་དང་བཅས་དགོལ་བར་མཛད། དེ་ལྟར་སྐྱེ་གོང་མའི་ཉེར་སྤྱད་ངོ་མ་རྣམས་རི་བཞིན་ངོས་འཛིན་
གནང་བས་མཆོག་སྤྲུལ་འབྲུལ་བྲལ་ངེས་ཆེད་སྤྱབ་སོང་སྟེ་པའི་དགའ་ཆོར་གཞོན་མི་སྤྱབ་པ་བྱུང་སྟེ། བོད་དབྱུས་
གཞུང་ལ་གསང་ཏར་དང་ཏྲ་ཤད་བརྒྱུད་སྤྱན་འབྲུལ་ཁྱུས།

དེ་ལྟར་སྐྱེ་གོང་མའི་དངོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་། མཆོ་གཟིགས། ལྟ་སྤྱང་གི་ལུང་བསྟན། འབྲུངས་ལུལ་
སྤྱི་བྱེའི་བཀོད་པ། ཆུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆའི་མཛད་པ་སོགས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཅེ་མཐུན་བྱུང་བས། ལྟ་སྤྱན་དབྱུས་
གཞུང་ནས་ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་དོན་དམ་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྤྲུལ་འབྲུལ་བྲལ་དུ་
སྤྲུགས་གཏན་འཁེལ་ཅིང་སྤྱར་དུ་གདན་ཁྱེའི་འབད་པ་བསྟེན་རྒྱུ་དང་། དགོས་དོན་དང་གནས་བབ་ཅེ་མང་ལ་སྟབས་
བསྟུན་གྱིས་རེ་ཞིག་གསང་རྒྱུ་དམ་པོར་འཛིག་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ལན་ཤེས།

སྤྱན་གནས་རྩིས་བྲན་སོགས།

ད་ནི་ཡགོང་ས་སྟབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྱན་སྤྱིར་སྤྱན་གནས་རྩིས་བྲན་གྱི་ཚུལ་སོགས་
ཅུང་ཟད་རེ་དུས་ཁ་ཡང་དུ་གསུངས་པ་དུ་མ་ཞིག་འདིར་དཀྲུས་གཅིག་དུ་འགོད་པར། དེ་ཡང་<<བཅན་ཁྱོལ་ནང་གི་
བྲམས་བཅེ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་སྐད་བརྟན་པའ་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “མི་ལམ་དུ་ཆེ་རབས་སྤྱ་མ་བྲན་པའི་དུས་
སྐབས་དུ་མ་བྱུང་ཡང་། དེ་ནི་རི་བཞིན་བརྟེན་དགའ་བ་ཞིག་རེད། འདིར་དེའི་སྐོར་སྐྱེད་མོལ་བྱེད་པར་དགོས་པ་དེ་ཅུ་ཨེ་
ཡོད་སྟེ།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ་གསུང་མཆོམས་འཛིག་གནང་མཛད། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངའི་ངོ་ཤེས་པའི་
ཁོད་དུ་སྤྱེ་བ་སྤྱ་མ་བྲན་མཁན་དུ་མ་ཡོད་ལ། ངས་ཡུང་ཆུང་ཆུང་སྐབས་སྤྱེ་བ་སྤྱ་མ་བྲན་པའི་བཟོ་འབྲུལ་པོ་ཞིག་ཡོད་ཡང་ད་ལྟ་
མི་བྲན། སྤྱེ་བ་སྤྱ་མ་སྤྱར་བྲན་མཁན་གྱི་སྤྱ་གྲུ་དེ་ཆོས་ཡུང་གིས་སྤྱ་མི་བྲན།”²⁴ ཞེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བྱར་ཅུ་མ་ཞིག་
གསུངས་ལ། ཡང་ཞལ་སྤྱན་གྱིས། <<ཉི་མ་འཆར་ནུབ་>>²⁵ ཅེས་པའི་བརྟན་པའ་དུ།

འཆི་བ་ཞེས་པ་ངེས་པར་ཡོང་བས་དེ་ལ་ཡོད་མི་བདེ་བ་བྱེད་དོན་མེད། སྤྱེ་བ་ཡོད་པས་འཛིག་པ་ཡོད་ལ། དེ་ནི་དངོས་
པོའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན། ངས་པ་མེད་པ་ནི་འཆི་བ་ནས་ཡོང་དེ་རེད། སྐབས་རེར་མི་ལམ་མམ་གཉིད་མ་སངས་ལྟ་བུའི་སྐབས་

²⁴ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 6 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྐྱིད་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

²⁵ སྤྱི་ལོ་ 2008 ལོར་ཉིན་ཞག་སྤྲུགས་གཅིག་གི་མཛད་རྣམ་བརྟན་དུ་པའ་སྤྱེ་ལྟ་བུའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པ།

སྤྱ། མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་གོང་བོད་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྱག་འགའི་ལྷོ་རོལ་དུ་སྐྱབས་ཤིག་རྒྱ་གར་
དུ་སྐྱེས་པའི་བླ་སྤྲུང་གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་གིན་འདུག །དེ་ལྟར་ཡར་དེད་ན། ལྷོན་པ་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་ཆེ་ནའང་པལ་ཆེར་དེའི་ཉེ་འགྲམ་ཞིག་དུ་སྐྱེས་ཡོད་པེས་རེད། ཅེས་བོད་དང་རྒྱ་གར་དུ་འབྱུངས་
ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཡར་དེད་ན་བཅོམ་འདས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཏུགས་ཏེ་གསུངས། གཞན་ཡང་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་
ཆེན་པོ་སྐབས་ཇེ་སྒྲ་མ་ཐུབ་བསྟན་བཟོད་པ་མཆོག་གིས། <<ལམ་གྱི་སྤྱིང་པོ་>>ཞེས་བྱ་བའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

སྐབས་ཤིག །ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ཨ་རིའི་ཁུལ་དུ་དགེ་བཤེས་བཟོད་པ་ལགས་ཀྱིས་ཐུག་བཟུང་བའི་
ཆོས་ཆོགས་ཤུ་བའི་ཆལ་(Deer Park)ཞེས་པར་ཆེབས་བསྐྱར་བཀའ་བློན་སྤྱོད་སྐབས། བཀའ་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དུས་
རྒྱུན་ལྟར། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱན་གྱིས། “ངོས་ལ་བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་དང་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་སོགས་ཉམས་
རྟོགས་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ཡང་། དེ་དག་ལ་མོས་པ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བར། དེའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ཆོན་
ཟུང་མཇལ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་ཁུ་བ་ཞིག་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ། “སྐྱེ་མའུན་རང་ཉིད་ལ་ཉམས་རྟོགས་གང་ཡང་མེད་
ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་སོང་། དེ་ལྟར་ན། རེད་ཅག་གི་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྟོགས་ཤིག་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཡོང་། དེས་ན། རེད་ཅག་ལ་རེ་བ་
གང་ཡང་མེད།” ཅེས་བྱང་རྩལ་ཆེན་པོས་ཁུ་བ་ལན་ཞིག་པེས་པར་དུ་གནང་དགོས་སྐབས། རྒྱ་བྱང་དུ་ཡགོང་ས་
མཆོག་གི་ཞལ་ནས། “དོན་གྱིས་བཤད་ན། ལྷོན་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ངོས་རང་སྤྱོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་དང་སྟན་ཅིག་དུ་
ཡོད་པ་དེ་བློན་གྱིན་འདུག །” ཅེས་ནང་ཆགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཞལ་ནས་ཤོར། ཞེས་གསུངས། གོང་གསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་
སྤྲན་ནས་གོ་ཐོས་བྱུང་ཡང་གསུང་ངོ་མ་ཅད་འཆོལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་ལ། ཡིད་མི་ཆེས་པར་འགྱུར་བ་སུ་
ཡང་མེད་པས་འབད་བཅོན་ཡང་མ་བྱས། སྤྱིར་ན་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱན་གྱིས་དགོས་དོན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་
སྐབས་མ་གཏོགས་འདི་ལྟ་བུའི་གསུང་ཁོམ་བསྐྱུགས་སུ་མི་གནང་བ་ནི་ཀྱན་གྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ཡིན། <<བཅོན་བྱོལ་
གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྒྱུ་དབྱིན་དེབ་ལས།

ངོས་ནི་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་སྤེང་བརྩ་གསུམ་རིམ་བྱོན་གྱི་ཡང་སྤུལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་ལ། སྐྱ་སྤེང་རིམ་བྱོན་རྒྱུས་
འཕགས་མཆོག་སྟན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྒྱུ་སྤུལ་དུ་འདོད། དེར་བརྟེན། ངོས་རང་ཡང་སྟན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྒྱུ་སྤུལ་
དུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་མང་། དེ་ལྟར་ན། ངོས་རང་འབྱུངས་རབས་དོན་བཞི་བ་སྟེ་ཡར་དེད་ན་ལྷོན་པ་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱི་སྐྱ་དུས་ཀྱི་བྲམ་ཐེ་བྱེའུ་སྤང་བ་ལ་ཐུག །དེ་ལ་ངོས་རང་དོན་དམ་དུ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་ཐད་ནི་བ་འདོན་མཁན་
མང་ཡང་། ལན་སྐབས་བདེ་ཞིག་ག་ལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། མི་ལོ་དྲུག་དུ་སོན་པ་ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས། མི་ཆེ་འདི་ཉིད་
ཀྱི་སྤྱོད་བ་དང་ནང་པའི་ལྟ་བུ་སྤྱར་ཏེ་བཤད་ན། ངོས་རང་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་སྤེང་གོང་མ་རྒྱུས་ཏེ་
སྟན་རས་གཟིགས་དང་། ལྷོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་གཉིས་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་རྒྱ་དེ་དེ་ཅུམ་དཀའ་བ་
ཞིག་མ་རེད། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2008 ལོར། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷོ་ལིའི་ཨ་ཤོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ། ཤར་བྱུབ་
ཀྱི་ཕྱི་མི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆེད་མཁས་དང་ལོ་རྒྱ་བ་གྲགས་ཅན། ནང་ཆོས་ཉམས་ལེན་པ་སོགས་ལ་ཤེས་རབ་

སྒྲིབ་པ་དང་ཅ་བ་ཤེས་རབ། བསྐྱེད་པ་སངས་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་སྒྲིབ་པ་དང་ཅ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་གནད་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྒྲུབ་པ་
ལྟ་བུ་སྒྲིབ་པ་ཞིག་གི་འཕྲོ་མ་རྟེན་དུ།

རོས་ལ་ཆེ་རབས་སྤྲ་མ་འཛུགས་པ་གསལ་པོ་མེད། འོན་ཀྱང་། ཨ་མ་ལགས་དང་གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་གསུངས་
 པ་ལྟར་ན། རོས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལོན་ཚུང་བའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་བ་སྡོན་མའི་སྒྲོར་གསལ་པོར་བཤད་འདུག་ལ། མི་ལམ་
 དུའང་སྐབས་མེད། གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་རང་དུ་སྡོན་བོད་པ་དང་རྒྱ་གར་བ། སྐབས་མིག་ཨེ་ལྷི་བ་ཀྱི་མི་ཞིག་ཏུ་
 སྤྱིས་པ་བཅས་འོ། ཞེས་གསུངས། ཡང་། “སྤར་རྒྱ་གར་གྱི་སྤོབ་དཔོན་ཞིག་དང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྲངས་ཀྱི་མཁས་
 གྲུབ་ཆེན་པོ་རེ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་བ་ཡིན་པ་ཞིག་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་རང་དུ་འཛུགས་ཀྱིན་འདུག་ལ། དེ་སྤྱི་ཨེ་ལྷི་བ་ཀྱི་བཙོན་ཁང་
 ཞིག་ཏུ་བཙོན་པ་བྱས་ཏེ་བསྐྱད་པ་ཞིག་གྱང་དེ་ལྟར་འཛུགས་ཀྱིན་འདུག །”²⁶ ཅེས་དང་། ཡང་།

སེམས་རགས་པ་བག་ལ་ཞུས་པ་མོ་མཛོད་དུ་གྱུར་པའི་སྐབས་ལ་ཡར་སྐེ་མ་སྟོན་པའི་གནས་ཚུལ་བྱམ་སྟོང་། སྐབས་
ཕྱིག་ལ་མཆན་པ་ཞིག་ལ། རོས་རང་ལོ་སྟོང་པ་གི་གོང་ལ། ཞེ་ལྷིབ་ཀྱི་བཙོན་ཁང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བྱམ་
ལ། ཞེ་ལྷིབ་ཀྱི་དབང་བཙོན་པ་དེས་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱ་ཆ་མཐའ་ལ་ཉེ་བཞུགས་ཁྱི་མཚོན་པའི་སྟེང་བཞིན་ཉམས་ཀྱིས་
བཞུགས་ཡོད་པའང་གསལ་པོར་མཛོང་། དེ་མཚུངས་རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་སྐྱེངས་པ་ཞིག་གྱུར་
བྱ།²⁷ ཞེས་གསུངས། ཡང་། <<དུ་པའི་སྐྱ་མ་ཕེས་ཉོགས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེ་བ་ལས།

ལགོང་ས་བཙུག་ལུས་པ་ཆེན་པོ་དགྲུང་གྲངས་ལྔ་བཙུའི་ནང་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། ཁོང་རང་ཉིད་
 གྲིས་དབུ་བཅས་ཏེ། རྩེ་ཟད་བསྐྱབས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མ་བྱུབ་པར་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པའི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་བྱ་གཞག་རི་
 སྟེང་ཅིག་ཡོད་སྟེ་ལ། དེ་དག་ནི་སྤྱི་ཆེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཙམ་དུ་དམིགས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་ལུགས་ལ་དགོངས་ཏེ་
 ཡུན་གྲིས་བསྐྱབ་དགོས་པ་རྣམས་ཡིན་པར་ང་ཆོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཁོས་རང་ཁོང་དང་ཤེས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་
 གང་ཟག་ཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། མི་ལས་དུ་ཐེངས་གསུམ་ཙམ་ཞིག་མཇུག་འབྲུད་བྱུང་། ལས་འབྲེལ་
 ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཡིན་ཏུ་གསལ། ཞེས་དང་། <<བཙན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དཀྱིན་དེའ་

ସମ୍ପା

ཆུ་ཚོད་ལེའང་ལོ་དང་ཟེང་བས་སྐྱ་གོང་མའི་ཐུགས་ཐོགས་པ་ལྟར་དེ་དག་གིས་ངོས་ཀྱི་དགའ་མོས་ཀྱང་སྟོན་ཅིང་ནས་ཐོགས་སོང་། དེ་ནི་དེད་ཅག་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་གཤེས་ཀྱི་ཆ་དེ་རེད། དུས་སྐབས་དེད་ཅག་གི་གཤེས་ཀ་

²⁶ སྤྱི་ལོ་ 2013 ལོར་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གོ་འཛིན་པ་སྟོན་པའི་ཆོས་ཁུ་བ་ཆོར་བཀའ་ཆོས་སྐུལ་སྤྱད་པའི་མཁུག་ཏུ་
བཀའ་མཉམ་ཞིག་གི་འཛིན་དོན་དུ་གསུངས།

27. ལྷི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ནང་ཨོ་སི་ལོ་ལི་ཡང་ཆེད་སྐུར་སྐྱབས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་གི་སྐབས་གསུངས་ལ། ལྷི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 10 ཉིན་
 རྒྱ་མང་ “སེམས་ཆེ་གཅིག་པའི་ཉིང་འཛིན་བསྐྱོམས་ནས་ཤེས་པ་རྒྱས་པ་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་ལྱིན། ཡིད་ལྡོ་བ་མེ་མེ་མོད་གསལ་ཆེས་མཐུན་པ་འབྲ་
 པ་ཞིག་ལུས་འབྲལ་བྱུང་གི་རྒྱུ་ཡང་མཐོན་བྱུང་པའི་ཆེ་ཆོན་གནས་ཆེས་འཛུང་མཐུན་པོས་ཤིངོ་ཤེས་པ་བྱ་མ་ཡོད། ཡང་ལྷི་ལོ་སྐབས་ལྱིས་
 འབྲལ་བ་ཆེ་ཆོན་མང་ཉམས་མེན་ལྟ་གས་ཆེད་ལུས་པའི་སྐབས་ལྱིས་ཆེ་མོད་པ་ལྷོ་པ་རྒྱ་པ་འབྲལ་པའང་ཡོད།” ཅས་བཀའ་བཏུགས།

ལས་མི་མཐུན་པའི་ཆ་དག་ལ་ལྟ་སྐབས། རོས་རང་ཁོང་གི་ཡང་སྤྱུལ་ཡིན་མི་སྲིད་སྤྱུལ་པའི་ཆོར་སྤྱང་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་།
གཉིས་ཀ་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་དང་ཐེང་བར་དགའ་མོས་ཆེ་བར་བསམས་ན། ཁོང་གི་ཡང་སྲིད་ལོས་ཡིན་སྤྱུལ་པའང་
འཆར། ... རོས་རང་གྲུ་རྒྱུ་དུས་མ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རོས་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱུལ་སྤྱུ་ཞེས་པར་གོ་དོན་འདྲ་
མིན་ཡོད་ཀྱང་དེ་ནི་རོས་པར་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། རོས་ཀྱིས་སྤྱུལ་སྤྱུ་ཞེས་པ་དེ་སྤྱུ་གོང་མས་དབུ་འཇུགས་གནང་ཡང་
མཐུག་མ་གྲུབ་པར་འགྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པའི་མཛད་པ་དེ་དག་གི་མཐུག་སྐྱོང་སྤྱད་ཆེད་དུ་སྤྱེ་བ་བཞེས་པ་ཞིག་ལ་འདོད།
གནས་སྤྱངས་དེའི་རོས་ནས་བཤད་ན། རོས་ནི་སྤྱུལ་སྤྱུ་ཞིག་ཡིན་སྤྱུལ། ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ།—གོང་ས་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་སྤྱིང་མོལ་ཞུས་པ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་དུ། ཅོམ་པ་པོ་སྤྱུ་ཞབས་ Thomas
Laird ཞེས་པས།

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས། “སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོར་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་ནས་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་རོས་ཀྱིས་དགོ་
བཤེས་བྲུ་སྐོར་གྱི་དམ་བཅའ་བཞག།” ཅེས་གསུངས་སྐབས། ཁོང་གིས་ཕྱག་གཉིས་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྟགས་གསལ་གཏོར་
ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དེ་ཁོ་ལོར་བལྟ་བ་དང་། དེ་ནས་ཞལ་འཇུག་དང་བཅས་ཏེ་སྤྱང་ཡང་གསུང་དོན། “ཉིན་མོ་ཞིག་ལ།
ཆོགས་དང་མཛད་སྒོ་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐབས་དང་བསྐྱེད་ནས་རོས་རང་གཅིག་ལུས་འཇུག་མགོན་ལྷ་མ་ཙོ་ཁ་པ་
ཆེན་པོའི་སྤྱུ་གདུང་མཆོད་རྟེན་གྱི་མདུན་དུ་ཕྱག་འཆལ། སྐབས་དེར་སེམས་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཏེ་དུ་མོ་བའི་ཆོར་
འུགས་འོན་དཀའ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ནི་ཆོར་སྤྱང་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་རེད།” ཅེས་གསུངས། ... སྤྱུལ་བྱེད་ཁྱེད་ས་
ལྷན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས། ཁོང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱུ་ཆེ་སྤྱུ་མ་ཞིག་ལ་ལྷ་མ་ཙོ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྤྱོད་
དུ་གྱུར་སྐབས་དེ་དང་ལས་འབྲེལ་ཐབས་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་གནང་། ཞེས་གྲིས་འདུག་ལ། ཡང་། ངས་རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེར། ཁོང་ཉིད་རི་ལྷ་ལྷ་མ་ཙོ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྤྱོད་དུ་གྱུར་པའི་སྐོར་བཀའ་འདི་ཞུས་པར། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེས་གཟབ་ནན་ཆེན་པོའི་ངང་། “དེ་ནི་སྤྱིང་གྱི་དོན་དག་རེད།” ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་ངས་སྤྱང་ཡང་ལུ་ཚུགས་
ཀྱིས་དྲིས་པ་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “དེའི་སྐོར་རོས་རང་འདས་ཐེན་པའི་རྗེས་སུ་གཞན་ལ་
བཤད་དུ་ཆུགས།” ཞེས་བཀའ་གནང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་སྐབས་རེར་ཕྱོགས་ཅམ་རེ་ཐོལ་གྱིས་གསུངས་ནའང་།
དགག་དགོས་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ཆེ་རབས་སྤྱུ་མའི་སྐོར་དང་། ཉམས་རྟོགས་ཁྱད་པར་ཅན་སོགས་ཞིབ་དུ་མི་གསུང་།
གོང་དུ་བྱུངས་པ་རྣམས་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དག་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་གསུངས་པ་སྟེ་བོད་ཡིག་ནང་པལ་ཆེར་
མཇལ་དགོན་པ་ཞེ་གཅིག་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྤྱུལ་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

ཕྱི་རྒྱལ་ལ་སོགས་པའི་མི་མང་པོར་ཐུག ཁོང་ཆོས་སྤྱད་ཆ་འདྲ་མི་འདྲ་བྱིས། དཔེར་ན་རོས་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་
སྤྱེ་བ་སྤྱོན་མ་འདྲ་གྱིན་འདུག་གམ་ཟེར་བ་དང་། ཉི་མ་གཅིག་ལ་ཉམས་ལེན་ག་རེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་དམ་ཟེར་བ། བསམ་སྟོ་
ག་རེ་འཁོར་གྱིན་འདུག་གམ་ཟེར་བ། དེ་བཞིན་རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཐེང་བཙོ་ལུ་པ་ཡོང་གི་རེད་དམ་མ་རེད་ཟེར་བ་འདྲ་པོ་དེ་
འདྲའི་དྲི་བ་མང་པོ་ཡོང་གིན་འདུག ཁོ་རང་ཆོས་འཆེར་སྤྱང་འདྲ་པོ་བྱས་ནས་འདྲི་གིན་འདུག ། གང་ལྟར་ཡང་སྟོང་།
སྤྱད་ཆ་འདྲ་མི་འདྲ་བྱིས་དུས་དེ་གའི་གནས་ལུགས་དང་འཆོམས་པའི་འབྲེལ་བཤད་ཅིག་རྒྱག་གིན་ཡོད། དེ་བརྒྱུལ་

དུས་ཁོང་ཆོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་བསམ་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་འཕམས་ཕུགས་ཀྱི་
བསམ་སྒྲོག་རེ་ཡོད་པ་དེ་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཡི་གེའི་ནང་ལ་ཡང་འགོད་ཐུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཚུར་ཕྱོགས་ང་ཆོ་
བོད་རིགས་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཚུར་འབྲི་མཁན་མ་བླུང་ན། རོས་ཀྱིས་ཡས་ཡས་བྲན་ཀྱིན་
འདུག །མས་མས་བྲན་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ལབ་མི་ཤེས།²⁸ ཞེས་བཀའ་སྩལ།

འདིར་ཅུང་ཟད་སྟོ་བར་བྱ་བ་ལ། བོད་དུ་སྐྱེའི་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་འཁྲུངས་
རབས་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་མ་བྱས་གང་ལྟར་ཡང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྲོངས་སུ་སྐྱེའི་སྐྱེ་བ་རིང་དུ་བརྒྱད་པ་ནི་
གདོན་མི་ཟ་ལ། འབྲོམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་བའི་ཡོན་པ་ཡང་འོག་དུ་བྲང་བར་འགྱུར་བ་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པ་
ཏེ་རྟོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་དང་ནམ་ཐར་ལས་ཀྱང་ཤིན་དུ་གསལ་བས་དེར་བལྟ་ལ། གཞན་ཡང་། ཐུན་
མོང་བའི་སྤང་རོང་ཡང་མགོན་པོ་འདི་ཉིད་དང་རྩེ་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་མཚུངས་ཆོས་ཀྱི་ནམ་པར་ཐར་པ་
བབྱང་གིས་མི་ལང་བ་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་འདིར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན། དེ་ཡང་སྒྲ་མ་དབྱུ་མ་བས་རྩེ་བཙུན་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ལ་ཞུ་བ་མཛད་པར། རྩེ་བཙུན་གྱི་ཞལ་ནས། “སྟོན་སངས་རྒྱས་འཛིན་ཏེན་ན་བཞུགས་པའི་དུས་སུ་སྒྲ་མ་འདི་རྒྱ་
གར་དུ་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེད་ཞིག་དུ་འཁྲུངས། དེའི་ཆེ་དགོ་སྤྲོང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་མོས་པའི་སྟོ་གོས་ཞེས་བྱ་བ་དང་མཛམ་ནས་
དེ་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ། དེས་ཁྱིད་དེ། སྟོན་པ་ཤྲུ་ཐུབ་པའི་ཞབས་བྲུང་དུ་མཇལ་ཞིང་སེམས་བསྐྱེད། དེའི་ཆེ་སྟོན་པ་ལ་ཤེས་
དཀར་པོ་ཏི་མ་མེད་པ་བརྒྱ་ཅའི་ཐེང་བ་ཞིག་དད་པས་ཕུལ་ནས་སྟོན་ལམ་བཏབ་པས་སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་རྟོགས་པའི་ས་བོན་བཞག་པ་ཡིན།”²⁹ ཞེས་རྩེ་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སྟོན་པ་བཙམ་ལྟར་འདས་ཀྱི་སྐུ་དུས་སུ་རྒྱ་
གར་དུ་དགོ་སྤྲོང་བསྐྱེའི་དད་ལྡན་གྱི་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། ཁྱེད་གསལ་བའི་སྐྱེས་རབས་ལས་སྟོན་
པའི་ཞལ་ནས། “སྤར་ཚུལ་ཁྱིམས་ཀྱི་མཐུས་དེང་སང་ཡང་འདིར་མིར་སྐྱེས་སོ། །དེང་སང་ཡང་ཚུལ་ཁྱིམས་དང་ལྟན་པར་
ཀྱིས་ཤིག །མ་འོངས་པ་ན་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེད་གསལ་བར་གྱུར་ཏེ་ལས་འབྲས་ལ་མཁས་པར་སྤྱོད་ཅིང་ལས་འབྲས་བདེན་རྒྱུ་ལ་
ཐེ་མི་ཆོམ་པར་སྐྱབ་པ་ཉམས་སུ་སྤངས་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལས་མི་ཉམས་པར་བྱེད་དོ།” ཞེས་མགོན་པོ་འདི་བ་སྤར་
སྟོན་པ་བཙམ་ལྟར་འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་སུ་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཁྱེད་སྤང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་
ཚུལ་གསུངས་པ་གཉིས་ཤིན་དུ་མཐུན།

ཡང་། སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནམ་ཐར་ལ། “བྱ་ལོར་ཡུམ་གྱི་མི་ལམ་དུ། ཐུན་རས་གཟིགས་བསྐྱེ་
ཞེས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྩོལ་མཆོད་རྩས་སྤྱོད་ཆོགས་ཁྱེད་ནས་འགྲོ་བར་བལྟས་པས། ཉན་མཁའ་གསེར་སྐུ་རི་བོ་ཅན་
འོད་ཟེར་ཉི་མ་ལྟར་འཕྲོ་བ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དབྱངས་དང་བཅས་པ་སྤྱེའི་བྱ་བྱ་མོ་ཆ་ལུགས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དུ་མས་བསྐྱོར་བ་

²⁸ སྐུ་ལོ་ 1972 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 24 ཉིན་བཀའ་སྩལ་བ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྟོན་དེབ་དང་བོར་གསལ།

²⁹ ཀུན་མཁྱེན་གྱི་འཛིན་པ་ཁྱེད་ཆོས་འབྱུང་ལས་བྲངས།

ཞིག་མར་མར་བབས་ཏེ་ལུས་ལ་ཐིམ་བས། རང་ལ་ཕྱག་སྐོར་དང་མཆོད་པ་དང་བཀྲ་ཤིས་བརྗོད་པ་སོགས་སྤྲིས། གྲུ་ལོའི་
མཐུག་ལུས་ཀྱི་ཐུགས་ཀའི་ཤེལ་སྐོ་ཕྱེ་ཞིང་། མཁའ་འགྲོས་ཁྱུས་གསོལ་བ་སྤྲིས་རྗེས་ཐོ་རངས་འབྱུངས།”³⁰ ཞེས་སྐུན་རས་
གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་ལ་བར་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱང་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྐུ་ལ་ཡིན་པ་
ཙུང་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པ་གཉིས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མཐུན། གཞན་ཡང་། རྗེ་སྤྲུལ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྱུངས་བྱམས་
པ་སྤྲིང་དང་། མགོན་པོ་འདི་ཉིད་སྐུ་འབྱུངས་སྐྱག་མཆོར་དུ་སྐུ་བལྟམས་པས་འབྱུངས་ལུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་
མཐུན་ལ། སྤྲུལ་གཉིས་ཀ་དབྱས་སུ་ཐེབས་པ་དང་། འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་བ་ལྟར་“རིན་ཆེན་དུ་མས་སྤྲིས་པའི་ཁྱི་
སྤྲིང་ན།” ཞེས་སོགས་ལྟར་ལུང་བསྟན་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱུང་བ། དེ་ནས་ཀྱང་ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཀྱི་སྤྲེས་བྱ་
ཆེན་པོ་རྣམས་ལས་ཐབ་ཆོས་རྗེ་སྤྲེད་གསན་བཞེས་དང་དར་སྤེལ་མཛད་པ། ཁྱད་པར་དུ་སྐུ་སྐྱབ་ཡབ་སྤྲས་དང་
ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆོད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བཤ་བྱུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཉིད་གཅིགས་སུ་མཛད་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་
པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གཉིས་ཐུགས་དམ་ཀྱི་མཐིལ་དུ་མཛད་པ་སོགས་མཐུན་ཆོས་མཐའ་ཡས། གཞན་ཡང་རྗེ་ལྷ་རྒྱལ་མ་ཙོང་
ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐོ་བ་སྤྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་དག་ལ་བྱུང་བ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་ལ་དངོས་སུ་མཛུལ་བའི་སྤྲ་
རོལ་དུ་འགའ་ཞིག་ལ་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་མཛུལ་བའི་མཆོན་ལམ་བྱུང་བ་དང་། བཀའ་ཆོས་སོགས་ཀྱི་
སྐབས་སུ་འང་སྐབས་དེ་དང་དེའི་ལྷ་དང་ཡི་དམ་ཀྱི་རྣམ་པར་མཛུལ་བ་སོགས་པལ་བའི་སྐོ་ལས་འདས་པའི་སྤྲང་ཚུལ་
དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་འབྲི་བའི་སྐོ་བས་པ་མ་ཉིད་དོ།

³⁰ ཀུན་མཁྱེན་ཀྱི་འཛིགས་ཁྱེད་ཆོས་འབྱུང་ལས་བྱངས།

གཉིས་པ། དབུས་འགྲུར་ལྷ་ལྷན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་ཁྲི་
བདག་གིར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

གདན་ལྗ།

མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཅད་འཛོལ་ལེགས་གྲུབ་ཀྱིས་གདན་ཁྲུང་ཉེ་བའི་སྐབས་དེ་ནི། བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་
ཡུན་རིང་ནང་ཁལ་ལག་མཐེལ་ཅམ་གྱི་མཐོང་རྒྱུ་འོག་བྱིས་རྒྱུད་དཔོན་རྒྱུད་དང་། ཆོས་བརྒྱད་སྒྲ་བར་སོགས་སྡེ་
ཁག་རྒྱུད་དྲུག་གི་བར་རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་གྱི་ཞེ་འཁོན་དང་འགཅུ་ཅོད་ཀྱི་ཡོ་ལང་ཡུན་རིང་མ་འཇགས་བར་རྩས་
ཆོས་ཀྱི་ཡོལ་བའི་པག་ཏུ་ནང་ཁལ་ཐོབ་ཤོར་གྱི་རེ་དོགས་ཁོ་ནའི་ངང་ཉི་མ་གང་འཁྲོལ་གྱི་སྤར་རྒྱན་ཉམས་མེད་དུ་
སྤྱོད་བཞེན་པ་དང་། གཞན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་སྤར་ཐོབ་རྒྱན་འཇགས་དང་འཐོབ་འགྲུར་འགཅུ་ཅོད་ཀྱི་ངན་རྩས་སྤྱོད་པོན་
སོགས་མངོན་སྟོན་གཉིས་སུ་ཡང་གསར་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཁེལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་འོག །མཆོག་
སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དབུས་འགྲུར་ཞིང་དུ་གདན་འདེན་ལྷ་རྒྱུ་ནི། དོན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་
གྱུར་པའི་ཁར། གང་བྱེད་གཞན་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་དུས་སྐབས་ངན་པ་ཞིག་ཏུ་ཁེལ་སྐབས་ཆེགས་རྒྱུད་དོན་ལྡན་ཞིག་
ག་ལ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའང་། སྐབས་དེའི་གང་ཉིད་སྤྱོད་བཞུགས་པའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ནི་ཆོས་ལ་དད་ཅིང་སྤྲུག་བསམ་དཀར་
བ་དང་། དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་ཁམས་རྣམས་དག་ཞིང་ལྟ་བུ་དང་ཟླ་མོན་ཐམས་ཅད་སྤྱལ་བ་ཡང་སྤྱལ་དུ་སེམས་པ།
རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གྱི་མཛད་པ་ཆེ་སྤྱོད་པ་ཡང་དད་པའི་ལག་རྒྱུད་སྤྱོད་ཁར་སྤྱོད་པ་ཞེ་གཅིག་ཡིན། ལྷོད་པར་དུ་
ལ་གོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཡུལ་ཁམས་དེར་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བསྐྱུངས་ནས་ཡུན་རིང་
མ་འགོར་བའི་དུས་སྐབས་སུ་ཁེལ་བས། བོད་དབུས་ཕྱོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་གང་ལ་ཡང་དོན་དམ་དུ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་
འགྱུར་སྤྱོད་མོ་ཅམ་ཡང་འཛིན་མཁན་ཏ་ལམ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག །དེར་བརྟེན། གདན་ས་ཆེན་པོ་སྤྱོད་འབུམ་བུམས་པ་
སྤྱིང་གི་མཁན་སྤྱོད་ལས་སྡེ་དང་། ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་བོད་རིགས་དཔོན་ཁག་སོགས་ནས་བྱི་ནང་གསར་གསུམ་གྱི་སྟོན་ནས་
ཡང་སྤྱལ་གདན་ཁྲུང་ཐད་རམ་འདེགས་མི་དམན་པ་ཁྲུས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྤར་ལྷ་བཅན་པོའི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་
པ་ཡུན་རིང་རྒྱུད་བསྐྱར་སྤྱོད་མེད་ངང་སྤྱིད་ལུགས་གཙང་ཡལ་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཁམས་དེ་ནས་བོད་ལྗོངས་ཆོས་སྤྱིད་
གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་འགྲུར་དེས་ཀྱི་ཁྲིའུ་ཞིག་གདན་ལྷ་ཁྲི་འགོད་ཀྱི་སྤྱོད་པོན་ཅོམ་པ་ལ་ཡུལ་བདག་དཔོན་རིགས་
ནས་སྤྱོད་བཞད་རྗེས་འགྲུར་གྱིས་ནར་འགྲུར་ཀ་གོར་དང་ཟ་འདོད་ཏམ་བཞད་ཅེ་རིགས་པར་བུས་པ་ནི་བསམ་གཞིག་
ཅུང་ཟད་ཀྱང་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་དེར་ཟླ་ལིང་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་ཅེ་བསྐྱེད་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཞིབ་གསལ་
ལྟར་ཡིན་ལ། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས།

ང་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ཁྲིམ་དུ་ལོག་སྐབས། ཟེ་ཡིང་ནས་མཆོན་ཆ་ཐོགས་པའི་དམག་མི་སློང་ཞིག་ཡོང་སྟེ་དེད་ཅག་གི་
ཁྲིམ་དུ་ཡོད་པ་མཐོང་། ཁོ་ཆོ་ནི་དའི་པ་མ་གཉིས་དང་རྒྱ་བོ་རྩེད་བ་བཅས་གསུམ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་དེད་ཟེར་སྐབས། དའི་
སེམས་སུ་ད་ནི་རང་ཉིད་གཅིག་པུར་ཁྲིམ་དུ་སྡོད་དགོས་སྟེ་ནས་དུ་སྐད་ཡོར་ཡང་། དམག་མི་དེ་དག་གིས་དོ་སྣང་
གཏན་ནས་མ་བྱས། ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཐུགས་འཆབ་ཆེན་པོའི་ངང་ཕྱན་ཁྲིམ་མཆོས་ཨ་ཁུ་དང་ཨ་ནེ་གཉིས་ཀྱི་སར་
བཀོད་སྤྱོད་གནང་བཞིན་འདུག་ལ། ཕྱན་ཀྱིས་སྤར་ཡང་དུ་འཕོད་ཤུགས་ཆེར་བྱས། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཆོ་འཕྲོ་གཅོ་
དེས། བོད་རིམ་ཀྱི་བཀའ་ལྟར་པ་མ་གཉིས་དང་རྒྱ་བོ་བཅས་ཟེ་ཡིང་དུ་འབྲིད་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་ཅི་ཡང་མེད་ཟེར་བ་
ལས་གོས་མོལ་བྱ་ས་ཞིག་གཏན་ནས་མ་བྱུང་། དེ་ནས་ཉིན་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཆང་མ་ཟེ་ཡིང་དུ་ཐོན། གནས་
སྤངས་དེ་ཀུན་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་གསན་མ་ཐག་ཐད་ཀར་ཟེ་ཡིང་དུ་སྐྱ་བུ་ཕྱེད་འཆོལ་དུ་ཕེབས། ཟེ་ཡིང་དུ་དའི་ནང་མི་
རྣམས་མགོན་ཁང་ལེགས་ཅམ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བཞག་པ་ལས་བཅོན་ཁང་དུ་བཅུག་མེད་པ་མཁྱེན་པས་ཐུགས་སློབ་དེ་
བར་གྱུར། སྐྱ་བུ་ཕྱེད་གིས་བུ་རྩེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དོན་དམ་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱིད་ཡིན་མིན་དེས། ཀུན་ཆང་
རིན་པོ་ཆེས་འོས་སྤྲུལ་ཅམ་ལས་ད་དུང་ཡང་སྤྲུལ་དུ་ཐག་གཅོད་གཏན་ཁེལ་བྱུང་མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། པ་མ་བུ་རྩེད་
དང་བཅས་པ་སྤར་སྟག་མཆོར་རམ་སྟུ་འབྲུམ་དགོན་པ་གང་དུང་དུ་གཏོང་རོགས་ཞེས་ཁྱེད་ལ་འཇུག།³¹ ཞེས་དང་། <<རང་སྤྱོད་
མ་བཅོས་ལྷུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་>>དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཟེ་ཡིང་དུ་ཡང་སྤྱིད་ཅད་གཅོད་ཆོགས་རྩེད་གིས་
རྒྱ་དཔོན་ཆོ་འཕྲོ་མཐུན་དུ་འོས་སྤྲུལ་རྣམས་ལ་བཞག་ཁུལ་བཞུགས་ཤིང་། སྐྱ་བུ་ཞི་ནས་ཀྱང་བཞག་དབྱེད་བཞུགས། དེ་
ལ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་སྐབས་ཐོད་ཤར་དོས་ང་ཆོ་སྤྲུལ་དེ་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་འོག་དང་། ཁུལ་དའི་ས་ཁུལ་སྤྱི་ཁུལ་པ་རྒྱ་ཁ་ཆེ་མ་སྤྱེད་
ཞེས་བ་དེ་ཡིན། ཡང་སྤྱིད་འཆོལ་མི་ཆོས་མ་སྤྱེད་ལ་ཡང་སྤྱིད་འཁྲུལ་བལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ན་ཁོང་གིས་
འགལ་རྒྱུན་དཀའ་ཉེན་ཅིགས་བཅོས་ཡོང་སྟེ་སྤྲུལ་ནས་ཁ་གསལ་པ་མ་བཤད་པར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ཡོང་སྤྱིད་མིན་ནས་སྤྲུལ་
པའི་སྤྱེད་གྲུ་རྣམས་སྤྱི་སར་འབྲིད་རྒྱུའི་རོགས་རམ་གནང་དགོས་ཁུལ་པར། མ་སྤྱེད་ནས་དེར་ལན་མ་སྤྱེད་པ་དེད།
ཁོང་གིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ཡོང་སྤྱིད་དེ་འཆར་ཡོད་པའི་སྤྱེད་གྲུ་རྣམས་ཐེངས་གཉིས་བཀྲུག་སྟེ། ཁོང་རང་ཁ་ཆེ་ཡིན་ཀྱང་སྤྱེད་
གྲུ་དེ་རྣམས་ལ་བཞག་དབྱེད་ཅིག་བྱས་ཤིང་། བྱེད་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་བྱས། ང་ཆོ་སྤྲུལ་གྲུ་རྣམས་ལ་མངར་ཆ་སྤེར་མ་
གཅིག་གཏང་དེ་སྤྱེད་གྲུ་འགལ་ཤས་སྤྲུལ་སྤེར་གིས་བྱེད་པའི་མ་སྤྱེད་པ་དང་། འགལ་ཤས་ནས་ལྟོགས་རམས་བྱས་ཏེ་
སྤར་བ་གང་འཁུར་བ་སོགས་བྱས་ཤིང་། ངས་བྱེད་པའི་གཅིག་སྤངས་ཏེ་སྤྲུལ་པོ་བྱས་ནས་ཐོས་འདུག། གཞན་ཡང་དེ་པ་
འགལ་ཤས་བྱས་ཏེ་ཁོང་ནས་ཕྱན་ལ་འདོད་སྟོབས་པའི་རྣམ་འགྲུར་བསྟན་ཞིང་། འོས་སྤྲུལ་བྱེད་པའི་མ་ཆོར་
དོས་སྤྲུལ་དེ་སྤྱེད་དེ་ཕྱིར་སྤྲོད་བྱས་པ་དང་། ཁོང་གིས་དའི་པ་མ་ལ་ང་སྤྲུལ་དགོན་དུ་གཅོད་པོའི་སར་འཇོག་
དགོས་བཀའ་གནང་བ་དེད། ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡབ་ཡུམ་དང་སྤྲུལ་དུ་སྤྲུལ་དུ་ཕེབས་
ཏེ་སྟག་མཆོར་སྤར་པར་གཅོད་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྟོབས་ཐབས་གཏན་གཉིས་དང་སྤྲུལ་དུ་བཞུགས།

³¹ Kundun ཞེས་པའི་དེབ་རྩ་གསལ།

ས་ཡོས་ཁྲ་བ་ ༥ ཆེས་ ༡ གྱི་ལོ་ 1939 ཁྲ་བ་ 6 ཆེས་ 24 ཉིན། ཆེ་ཤོས་སྐར་པར་སྐྱ་གོང་མའི་བཞུགས་
ཁྱིའི་སྤྱང་གདན་ཞུས་ཞབས་སེན་མངོན་པར་བཀོད་དེ་དོན་དམ་དུ་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་སྐུལ་འཁུལ་བྲལ་དུ་ངོས་འཛིན་
གྲུབ་པའི་ནང་དོན་མངའ་གསོལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་སློ་ལེགས་པར་བགྱིས། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ནང་མོལ་ལྟར་སྐྱ་
ཤུའུ་རྒྱང་ལ་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡབ་ཡུམ་བཅས་ལྟ་སར་གདན་ཞུ་འགྲིག་འཁུལ་ཆོག་མཆན་ཞུས་པས། ཁོ་པས་འོས་
སྐུལ་མང་པོའི་ཁོངས་ནས་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་གཅིག་ཤུ་གདན་ཞུ་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་དང་། གདན་ཞུ་ངེས་པར་དགོས་ཆེ་
དུལ་དྭ་ཡང་སྤྱང་ཕྱག་བརྒྱ་ཐམ་པ་སློད་དགོས་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཀྱང་སྐར་ཡང་དྭ་ཡང་སྤྱང་ཕྱག་སུམ་བརྒྱ་དང་།
སྐྱ་འབུམ་དགོན་པར་རྒྱལ་བ་སྐྱ་གོང་མའི་ན་བཟང་ཆ་ཆང་། བཞུགས་ཁྱི་དང་ཁྱི་ཆས་ཆ་ཆང་། བཀའ་བསྟན་གསེར་
ཕྱིས་མ་བཅས་སློད་ཐུབ་ན་གཏོང་ཆོག་པ་དང་། སྤྱ་བཤད་འགྲུར་མེད་ཡོང་སྤྱད་མི་ཞིག་གཏའ་མར་སྤྱད་དགོས་པ་
སོགས་བཤད། དེ་ལྟར་ཉིན་འགྲུང་ཞག་འགྲུང་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར། ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་བོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་
གངས་ལྟར་ཕེབས་པ་ས་ཡོས་ཁྲ་བ་ 6 ཆེས་ ༡ གྱི་ལོ་ 1939 ཁྲ་བ་ 7 ཆེས་ 17 བཟང་པོར³²མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་
ཆེ་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ། རྒྱ་བཟང་བསམ་གཏན། ཡབ་ཀྱི་སྐྱ་མཆེད་བགྱིས་པ་དག་དབང་
བྱང་ཐུབ་དང་སྐྱ་འཁོར་གཞན་བཅས་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་ནས་ཆེབས་ཐོན་གནད། དུས་དེར་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློལ་མ་ཁྱུང་
ས་བསྐྱོན་ཟེན་པ་དང་། གཅེན་པོ་ཐུབ་བསྟན་འཛིགས་མེད་ནོར་བུ་སྐྱ་འབུམ་དགོན་པའི་སྟག་མཆོར་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་
སྐུལ་དུ་ངོས་འཛིན་གྲུབ་ཡོད་པས། ཅོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་དེ་སྐར་བཞུགས་དགོས་བྱུང་། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་
པོས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། “ང་ལོ་བཞི་ལ་སོན་པའི་བདུན་ཕྱག་གཅིག་ཇེས་ང་ཆོ་པ་ཡུལ་
ནས་ཐོན་ཏེ་ལམ་བར་རྒྱ་བ་གསུམ་ཞག་བཅུ་གསུམ་འགོར་བ་རེད། འདི་པ་མ་ཆོ་སྟག་འཆོར་དང་། བར་། ས་ཞིང་། ཉེ་ལྟོས་
སོགས་བཞག་སྟེ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བར་ཐུགས་སློ་བོ་བྱུང་ཆོད། རྒྱ་མཆན་ནི་མ་འོངས་པར་གང་འབྲེལ་མིན་མ་མཁུན་
སྟབས་བྱུང་བ་རེད། ང་ཆོ་སོག་མར་ཐོན་སྐབས་འདི་ནང་མི་ཆོ་དང་། བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆབ། གནས་སྐོར་ཐག་རིང་ལ་སློད་མཁན་ཁ་
ཆེ་ཆོ་བཅས་མི་ལྟ་བུ་ཅམ་དང་། ཉ་ཕྱེལ་སུམ་བརྒྱ་ལྟ་བུ་སྐོར་ཡོད།” ཅེས་དང་། <<འདི་པ་ཡུལ་གངས་ལྗོངས།——
སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ཐུབ་བསྟན་འཛིགས་མེད་ནོར་བུའི་རང་ནམ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

འདི་གཅེན་མོ་(ཆེ་རིང་སློལ་མ་)གཉིན་སྟོག་བྱས་ཟེན་པས་དེ་དུས་ཁྱིམ་མའི་ཁོངས་སུ་མེད་ལ། ཁོ་པོ་ཡང་སློབ་གཉེར་
གྱི་མགོ་བཅུགས་ནས་ལོ་བཞི་པའི་སྐབས་ཏེ་ཐོས་བསམ་ལ་བརྩོན་བཞིན་པའི་དུས་ཡིན་པས། འདྲེན་གཉིས་ཀ་འགྲུལ་
བཞུད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མ་ཆོད། ང་རང་ལུལ་དུ་བསྐྱར་ཏེ་རྒྱང་བཞུད་བྱེད་པའི་པ་མ་སྐྱན་མཆེད་དང་ཁ་འབྲལ་རྒྱ་དེ་རི་འབྲེལ་
དཀའ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་། སྐབས་དེར། འདི་སེམས་སུ་དེ་ནི་གནས་སྐབས་ཅམ་གྱི་གྲུས་བྲལ་མ་ཡིན་པར་གཏན་བྲལ་
ཡིན་སྲིད་སྟུང་སྟེ་བཟོད་དཀའ་བའི་སྐྱ་སྟག་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་། འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་ཉིན་མོ་དེར་དགེ་འདུན་

³² གྱི་ལོ་ 1939 ཁྲ་བ་ 7 ཆེས་ 21 ཟེར་བའང་ཡོད།

པ་མང་པོ་དང་ལྷན་དུ་ཁོ་བོས་རྒྱང་བཞུད་ཆོ་ཁག་དེ་ཉིད་ཚུ་ཆོད་གཉིས་ཙམ་གྱི་རིང་སྐྱེལ་མ་བྱེད་སྐབས། འདི་སེམས་
ཁོང་སྐྱོ་སྤྱག་གིས་ཁངས། མཐར་དེུ་འབྱར་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་གི་སྤྱིང་དུ་འདྲ་ཅག་གིས་གྲེས་ཁདི་འཐམ་འཁྱུད་མཐའ་མ་དེ་
བྱས། ཆེས་མཐའ་མའི་འབྲལ་ཁ་དེར་ཡང་སེམས་ཁོང་དུ་ཁོང་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་འཁྱིད་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱེས་པའི་རེ་བ་ཆེན་པོ་
ཞིག་བཅངས་ནའང་རེ་བ་དེར་འབྲས་བྱ་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ལྟ་ནའང་། ཨ་པས་འདི་སེམས་ཆོར་དེ་རི་བཞིན་མཁྱེན་པ་
ལྟར་འབྱུང་འབྱུང་དུས་སྐབས་ཡག་པོ་ཞིག་ཤར་ཆོ། ཅི་ལྟས་གྲིས་ལྟ་སར་ལེན་ཐབས་བྱེད་དེས་ཡིན་ཞེས་དམ་བཅའ་
མཛད། དེ་ནས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ལྷན་དུ་བྲེལ་བྱམས་སུ་བཞུགས་ཤིང་། ཨ་མ་ལགས་ཀྱང་
འཁྲོགས་བྱམས་སུ་བཞུགས་ཏེ་ཕེབས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁྲིམ་མི་གྲེས་བྲལ་གྱི་གདུང་བ་དང་མ་འོངས་ཅིར་
འབྱུང་མ་དེས་པའི་རྫོ་དོགས་ཆེན་པོའི་ངང་སྤྱག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གྲིས་རྒྱང་བཞུད་པ་ནམས་ལ་གྲེས་བྲུག་
ཞུས་ཏེ་ཕྱིར་སྐྱེ་འབྱམ་དུ་ཕེབས་ཤིང་། རྒྱང་བཞུད་ཆོ་ཁག་ཀྱང་ཉི་མ་ལྟ་སའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱ་མཐུད་རྒྱང་སྐྱོད་བྱས།
དེ་ལྟར་རྒྱང་བཞུད་ཆོ་ཁག་རིམ་གྲིས་སྟོང་འཁོར་དགོན་སྐབ་བསྟན་བཤའ་སྐབ་སྤྱིང་དུ་འཁྱོར་ཅིང་མཆོན་
གཅིག་བཞུགས་ཞག་མཛད། ཕྱི་ཉིན་སྤྱ་མོར་ཕེབས་ཐོན་སྐབས་དགོན་པར་རབ་གནས་མཛད་པའི་བྲུག་ནས་སར་
འཁོར་བ་ནམས་ལྷན་དུ་འདུས་ཏེ་ནོར་བུ་དགའ་འཁྲིལ་གྱི་རིས་སུ་གྲུབ་པ་ཀུན་གྲིས་མཛལ། སྤར་སྤྱ་ཤུའུ་སྤང་གི་རེ་བ་
ལྟར་མི་གཅིག་གཏའ་མར་སྤྲོད་དགོས་གྱི་ཐག་གཅོད་ཁས་ལེན་ཡོད་པ་ལྟར་ཅེ་བྱང་རྫོ་བཟང་ཆོ་དབང་ཕྱིར་སྐྱེ་འབྱམ་
དུ་ཡོག། དེ་ནས་ཉི་མཛེས་ག་དང་ཚུ་འདམ་སོགས་རིམ་པར་བརྒྱུད་མཐར། མཐུ་སྟོབས་རྒྱ་ཁམས་དུ་སྤྱིང་རབ་ཁ་
ཞེས་པར་ཕེབས་འཁྱོར་བྱང་བར་ལྷ་ལྷན་ནས་གཞུང་འབྲེལ་ཕེབས་བསྐྱུད་དང་པོ་འཁྱོར་ཏེ་མཛལ་བྲུག་ཞུས། དེ་ནས་
ལུང་རྒྱང་སྤྱིད་པོ་ཞེས་པ་བརྒྱུད་དེ་བྱང་འབྱམ་ཆེན་ཞེས་པར་ཕེབས་འཁྱོར་སྐབས་གཞུང་འབྲེལ་ཕེབས་བསྐྱུད་གཉིས་
པས་མཛལ་བྲུག་ཞུས་ཤིང་། ཡལ་ཡུམ་གཉིས་ལ། སྟོན་ཙམ་ནས་ཤོད་སྤྱོདས་སྤྱི་ཆོགས་རྒྱས་འཛོམས་སྤྱིང་ཙོང་ཁའི་
ཡུལ་གྱི་ཁྲིའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་འདི་ཉིད་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་གོང་མའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ཞིབ་ཅད་གཏན་ཁེལ་གྲུབ་ཚུལ་ཞུས། དེ་ལ་
ཁེ་སྤྱད་སྤྱས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་གྲིས།

སྐབས་དེར་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ནས་ལྔལ་བའི་ཡང་མིང་ངེས་གཏན་ཁེལ་བ་གཞི་ནས་མཁུན་རྟོགས་བྱུང་ཞིང་། རྒྱལ་
ཡབ་ཆེན་པོ་ཞལ་གསང་པོ་ཡིན་གཤིས། ཁྱེད་རྣམས་ཀྱིས་ང་ཚོར་ད་བར་དངོས་གནས་མི་ཞོད་པ་གང་ཡིན་ཞེས་
གསུང་གིན་འདྲག་པར་ལྔལ་བའི་ཡང་མིང་ལྷགས་གཏན་ཁེལ་བ་གཞན་ཀྱིས་ཤེས་ན། ཟླ་མིང་ལྟུང་ཞེས་བགག་
འགོག་གིས་ཤོད་ལ་དབང་སྐྱར་བྱེད་སེམས་ཀྱིས་མཆོན་པུན་འཁྲལ་ཇི་ཡོང་ངེས་མེད་སོགས་ཁེ་ཉེན་ཆེ་རྒྱན་གསང་རྒྱ་
བྱ་རྒྱར་ང་ཚོས་མནའ་བསྐྱལ་བའི་པོ་རྒྱས་ཞེས་ཆ་ལྷུས་པས་དགོངས་པ་དྲངས་པོ་བྱུང་སྟེ་གསང་བ་བྱས་པ་ཡག་པོ་ཞེ་
པལ་མེད་ཅེས་གསུང་གིན་འདྲག། **ཅེས་གསུངས།**

ས་ཡོས་ཁྲི་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༠ གྲུ་ལོ་ 1939 ཁྲི་བ་ 9 ཆེས་ 23 ཉིན་ལྷ་ས་ནས་ཉིན་ལམ་བརྩམས་ཀྱི་ས་
གནས་དགའ་བཞི་ན་མོ་ཆེམས་དགའ་བཞི་ན་ཁ་ཞེས་པར་ཞོགས་པའི་ཉི་ཤར་གྱི་མཆོམས་སུ་གཞུང་འབྲེལ་མེགས་

བསུ་གསུམ་པས་མཇལ་ཐུག་ཞུས་ཤིང་། དེ་ཉིད་དུ་དབུས་གཞུང་དཔོན་རིགས་དང་གདན་སའི་མཁན་འཕྲུས་སོགས་
ལྷན་འཛོམས་ཐོག་། ཚུང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིའི་སྟེང་གདན་འདྲེན་དང་སྟོན་དུ་ཞུ་འོས་རིགས་གྲུབ་མཆོམས་
མཐུལ་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་གྱིས་ཐོག་བྲངས་ཏེ། ཚུང་མིང་རིན་པོ་ཆེར། ས་ཡོས་ཁྲོ་བ་ ༩ ཆེས་ ༡༩ གྱི་ལོ་
1939 ཁྲོ་བ་ 8 ཆེས་ 13 ཉིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཆོགས་འདུ་རྒྱུ་འཛོམས་ཐོག་ཡང་མིང་དུ་ཐག་གཅོད་གཏན་ཁེལ་
བྱུང་བའི་ཆོག་ཐོ་དེ་ཉིད་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་ནག་ཚུ་ཞབས་བརྟན་དགོན་པར་ཆེབས་ཐེབས་དང་།
འདམ་སྟོད་དབུ་མ་བཀ་ཤིས་ཐང་དུ་འབྱོར་མཆོམས་གཞུང་འབྲེལ་ཐེབས་བསུ་བཞི་བ་འབྱོར་ཏེ། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གྱིས་མཐུལ་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་དང་དགྲེས་སྟོན་བཤམས། དེ་ནས་རྒྱ་སྐྱོང་དགེ་འཕེལ་
སྐྱོང་དུ་ཐེབས་ཏེ་ཚུང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མའི་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེས་དགྲེས་སྟོན་
འབྲུལ་བཤམས་དང་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། གནས་གཟིགས་ཉེན་མཇལ་སོགས་ཀྱང་མཛད། དེ་གར་
སྐབས་ཤིག་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེས། ལྷག་མཆོར་འབྲུངས་གཞིས་ཀྱི་ལྷག་རྒྱབ་ཏུ་ཤིང་སྟོང་ཞིག་དང་སྟོ་ལམ་
དུ་མཆོད་ཉེན་ཞིག་། ཁྲམས་རའི་ནང་གི་སྤྲུག་ཅིག་དང་བཏགས་ཁྲི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་རྒྱལ་ཆབ་རང་ཉིད་ལ་
གཟིགས་སྒྲུང་ཅི་བྱུང་གསལ་བར་གསུངས་མཐར། འབྲུངས་གཞིས་སུ་མི་རིགས་སྣ་ཆོགས་ཡོད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་
ཀྱང་བཀའ་འདི་གནང་བར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཡ་མཆོན་ཆེན་པོའི་ངང་། དེ་དག་ནི་ཁ་ཆེ་དང་རྒྱ་རིགས་སླ་བ་
ནམས་རེད་ཅེས་བཀའ་ལན་སྤྲུལ།

ཡང་དེའི་སྟོན་དུ་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱལ་བའི་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ལ་དབུས་ལུགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣའི་ན་བཟའ་
དང་སྐུ་རྒྱན་བཅས་སྤུལ་བར་ཡབ་ཆེན་དང་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ནས་དགྲེས་མཉེས་གྱིས་བཞེས་ཀྱང་
ཡུམ་གྱིས་དང་ལེན་མ་མཛད་པ་ལ། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེས་ཐད་ཀར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོར་ལྷ་ལུས་ཆོའི་མགོ་
རྒྱན་སྤྲུག་གི་ཐང་ལ་དགོངས་ཚུལ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་བཀའ་འདི་ཡང་མཛད། ཡ་མཆོན་པ་ཞིག་ལ། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་
པོ་ཆེས་དབུས་དང་སྤྲད་ཀྱི་མི་གཤིས་ཀྱི་བྱུང་པར་གསུངས་ཤིང་། འབྲུང་འབྱུར་གནད་དོན་དུ་མར་ངེས་པར་དུ་གཟབ་
ནན་དང་དོགས་ཟོན་གནང་དགོས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་<<འདི་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ།-ཨ་མ་ཞིག་གི་བྱུང་
བ་>> ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྐུ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས།

རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེས། ཨ་མ་དོ་བ་ནི་གཡོ་ཐོལ་མེད་ཅིང་བྲང་ཚུགས་ལྡན་ལ། སེམས་སུ་ཅི་ཡོད་ཕྱིར་མཛོན་པ་
དང་ཁོ་སྟེན་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཆོའི་ཁོང་ཁོ་ནི་རི་ལྷར་སྤྱེ་སྤྱེ་བ་ལྷར་ཡལ་སྤྱེ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ལྷ་ས་བ་ནི་དེ་
ལས་ལྡོག་སྟེ། དེ་ཅམ་གྱི་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་མིན་ཞེས་ང་ལ་ཉེན་བརྟན་གནང་། ཡང་ཁོང་གིས། རྗེས་སོར་རེད་ཅག་ལྷ་
སའི་ཁྲལ་དུ་མི་སྣ་འདྲ་མིན་ལ་ཐུག་ངེས་ཤིང་། དེ་དག་ལས་འགའ་ཞིག་ནི་བཙོས་མ་མ་ཡིན་པའི་སེམས་རྒྱུད་བཟང་
ཞིང་བྲང་ཚུགས་ལྡན་ཡང་། གཞན་དག་གིས་གནོད་འཚེ་བྱེད་ངེས་ཞེས་གསུངས། གཞུང་ཞབས་དག་ནི་སྟེལ་ལང་ལ་

མྱོང་གོམས་ཟབ། གྱི་ཚུལ་དུ་གཤེས་འཇམ་གྱི་ནམ་འགྱུར་ལྡན། དེ་ལྟ་ནའང་། རང་གི་ཆོར་བ་ནི་ནམ་ཡང་རྟོགས་མི་
ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གཞུང་ཞབས་ཆོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉེན་བརྟེན་གྱི་ཁྱད་གནད་། དེ་ནས་ཀྱང་། ཟ་མ་ཅི་ཞིག་ཟ་མིན་
ལ་གཟབ་ནན་བྱེད་དགོས། སྤྱར་དུག་ལ་འདྲིམ་པའི་སྤྱད་དུ་རང་གི་ཐབ་ཆང་དུ་གཡོས་སྤྱོད་མ་བྱས་པའི་ཟ་མའི་རིགས་
གཏན་ནས་ཟ་མི་རུང་ཞེས་ཉེན་བརྟེན་གནད་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་རྒྱུ་དཔོན་པར་ཉིན་གསུམ་ཙམ་བཞུགས་ཏེ་
འཕྲོམ་ཐོད་དུ་ཆེབས་ཐེབས་གནད་། དེ་གར་མཆོན་ཞབས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གཞུང་འབྲེལ་ཐེབས་བསུ་
བས་མཇལ་བྲག་ཞུས། དེ་ལ་<<རང་མྱོང་མ་བཅོས་ལྷུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་>>ལས། “མཆོད་དཔོན་མཁན་
པོའི་སྐུ་རྒྱལ་དུ་འཁྲུལ་བ་རིམ་བྱོན་གྱི་ཐུགས་དམ་གྱི་ཉེན་གཟིམ་ཆུང་ལྡན་གསུང་འབྲོན་མའི་སྐུ་ཐང་བསྐྱམས་འདུག་པ་ཡང་
སྲིད་རིན་པོ་ཆེས་གཟིགས་འཕུལ་གཞན་གྱིས་རྒྱས་མངའ་ཞུ་མི་གང་ཡང་མེད་རུང་། དེ་མ་ཐག་ཐང་སྐྱམ་ཞལ་འབྱེད་གྱིས་མ་
བྱ་འཕྲད་པ་ལྟ་བུའི་དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོ་གནད་ཞིང་།” ཞེས་གསལ། དེ་ནས་རི་རྒྱ་བསམ་གཏན་སྤྱིར་རི་ཁྲིད་དུ་ཐེབས་
བསུ་བ་ནམས་ལ་མཇལ་ཁ་གནད་ཞིང་རིམ་གྱིས་སྤང་སྟོད་འདོད་རྒྱ་ཐང་དུ་ཐེབས། འདོད་རྒྱ་ཐང་དུ་གཞུང་འབྲེལ་
ཐེབས་བསུ་རྒྱས་པ་ཞུས། དེ་གར་རང་གཞུང་དཔོན་རིགས་བྲག་ཞན་བར་མ་ཅི་རིགས་དང་། གདན་ས་གསུམ་དང་
རྒྱུད་བྲ་ནམ་གཉིས་སོགས་ཆོས་སྡེ་ནམས་ཀྱི་མཁན་དབུ་ལས། སྒྲེང་ཁག ། གྱི་རྒྱལ་སྐུ་ཆབ་སོགས་སྤྱི་པོ་བྲག་ཞན་
བར་མ་ནམས་དང་བཞུགས་གྲར་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་སོགས་ནམ་མཁའི་སྐར་ཆོགས་ས་ལ་བབས་པ་ལྟ་བུའི་
དབུས་སུ་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྲིད་སྟོན་ནས་མཇུལ་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་དང་དམངས་ལ་མཇལ་ཁ་སོགས་ཆོས་
སྲིད་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བྱུང་ཉིན་གཉིས་ཙམ་བཞུགས་ཞག་གནད་། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རྩི་རྩེ་འཆང་ཆེན་
པོའི་ནམ་ཐང་ལས། ལགོང་ས་མཆོག་གིས། “ཁོ་པོ་ཐོག་མར་མདོ་སྤྱད་ཨ་མདོ་ནས་ལྷ་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་འབྱོར་སྐབས་
རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་(ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་)བྲག་ཡེར་པར་དགེ་འདུན་ནམས་དང་ལྷན་གཅིག་དུ་དབྱར་གྱི་མ་ཞལ་བཞེས་
མཛད་ཐུས་ཀྱང་། གཞུང་ཞབས་ཡོངས་རྫོགས་དང་མཁན་པོ་ཁྲི་གདན་བྱར་སོགས་དང་ཆབས་ཅིག་འདོད་རྒྱ་ཐང་དུ་ཐེབས་
པར་གཟིམ་གྲར་མ་བྱ་ཆེན་མོར་ཆེ་རབས་ནས་ལས་སྟོན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་པའི་ཞལ་
དཀྱིལ་མཛོན་སུམ་དུ་མཇལ་བའི་དགའ་སྟོན་ཐོག་མར་བྱུངས།” ཞེས་བཀའ་སྩལ། ལྷ་སྐུ་ཆེ་དབང་རྩི་རྩེ།

ཐེབས་བསུ་གསུམ་པ་སྤང་སྟོད་འདོད་རྒྱ་ཐང་དུ་ཐེབས་སྤྱིག་ཞུས་པ་དེར། དབུས་སུ་གྲར་མེར་པོ་མ་བྱ་ཆེན་མོ་སུབ་
པའི་མཐའ་བསྐོར་དུ་བཀའ་སྟོན་ཆོའི་དབུ་གྲར་ལྗོངས་གྲར་ཆེ་བ་དེ། དེའི་མཐའ་བསྐོར་དུ་རྩི་ཐའི་དང་རིམ་བཞི་ཡན་གྱི་
དབུ་གྲར་ལྗོངས་གྲར་རྟ་གཟུགས་མ། དེའི་མཐའ་བསྐོར་དུ་བྱིངས་ནམས་རྒྱ་གྲར་རྟ་གཟུགས་མ་སུབ་པ་བཅས་སྐར་
ཆོགས་ས་ལ་འཕོས་འབྲེལ་སྤྱིགས་ཞུས་འདུག་པ་དེར། མཛད་ཆེན་གཟབ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་ཉིན་ཞག་གཉིས་རིང་
ཆང་མ་དེར་བཞུགས། དེ་ནས་ལྷ་ལྡན་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱར་ཉིན་གྱི་སྤྱོད་དབུ་གྲར་མ་བྱ་ཆེན་མོ་སྤྱར་ཡང་མཛད་ཆེན་
བསྐྱུངས་རྩི། སྤྱར་ལམ་ཆེབས་བསྐྱར་རྒྱས་པའི་མཛད་སྟོལ་ལྟར་ལག་སྟོད་པས་སྲིད་པ་རྟོ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆེབས་གལ་
གྱི་སྟོན་ལ་སྟེ་ཁྲིད་པ་དང་བཅས་དེ་ནས་རིམ་པ་བཞིན་རྟ་དར་ཁག་དང་། ཅེ་བྱང་ནམས་སོགས་ཆེབས་གལ་བཞིད་

ཆགས་ཀྱི་དབུས་ཡང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ཐེབས་བྱམས་ནང་ཕྱོན་པའི་ཕྱོགས་བཞིར་བཀའ་འཁྲོན་བཞི་དང་། སྤྱི་རྒྱུ་
ཏུ་སྤྲིད་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཤོད་བྱང་ནཱ་ས་བཅས་ཀྱི་ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱིགས་ཤིང་། ཐེབས་ལམ་གཡས་གཡོན་དུ་བློ་བ་
གཞས་དམངས་དང་། སྤྱག་སེང་ཁྱུང་འབྲུག། རྒྱལ་སྤྲིད་སྤྱ་བདུན་སོགས་ཀྱི་འཁྲབ་འབྲུལ། ལྷ་སའི་མང་ཆོགས་ནཱ་ས་
དགའ་སྤྱོད་ནཱ་ས་བ་རབ་ཏུ་རྒྱས་ངང་གཟབ་འཛོར་སྤྲས་ཤིང་། ཀའ་སར་སྤྱ་བསང་འབྲུལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཐེབས་བསྐྱར་
གཟབ་རྒྱས་དང་། ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱི་སྤོན་དུ་གར་པ་བས་བད་མ་བདུང་བཞིན་པར་ནོར་སྤྲིང་པོ་བྱང་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་
བསྐྱངས་ཉིད་མཛད་སྤོ་ཆོགས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གཞུང་ཞབས་དཔོན་རིགས་ཆང་མས་རང་རང་གི་གོ་བབ་ཀྱི་ཉིན་
འབྲེལ་མཛུལ་དར་འབྲུལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཉིན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་བྱུང་སོང་།³³ ཞེས་བྲིས།

ས་ཡོས་ལྷ་བ་ ༩ ཆེས་ ༢༥ སྤྱི་ལོ་ 1939 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 8 ཉིན་འདོད་རྒྱ་ཐང་ནས་སུ་མཐུད་ལྷ་ལྷན་
ཕྱོགས་སུ་ཆེབས་ཁ་བསྐྱར། དེ་ལ་དབུས་འབྲུར་ལྷ་ལྷན་ཞིང་གི་སྤྱི་འཁྲོ་ཡོངས་ཀྱིས་ཐེབས་ལམ་ཀྱན་ཏུ་དགའ་དད་
སྤོ་གསུམ་ཀྱི་སྤོ་ནས་ཐེབས་བསྐྱར་རྒྱས་པ་རྒྱོར་མི་ཤོང་བ་ཞུས། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་
དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ལྷ་སར་ཡོད་པའི་སེར་སྤྱ་པོ་མོ་ཁྱན་བྱིས་བར་གསུམ་ཡོངས་རྫོགས་ནས་ཕྱོན་ཆས་ལེགས་ཤོས་ཀྱི་གཟབ་མཛོར་སྤྲས་
ཉི་དགའ་བསུ་དང་། ཀྱས་འདུད་ཞུ་བར་བསྐེབས་འདུག །མི་དེ་ཆོས། ད་སྤྱིད་པའི་ཉི་མ་གར་སོང་ཞེས་སྤྲད་རྒྱག་པ་
མཛོང་བྱུང་། ང་རང་ནི་མི་ལམ་མིས་པ་ལྟར་སྤྲིང་ག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནང་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྲིས་པའི་མི་ཉོག་སྤྱ་ཆོགས་
བཞད་ཅིང་། ལྷགས་རྒྱང་བསེལ་བསེལ་ཀྱི་རྒྱ་དང་བཟང་པོ་འཕུལ་བ་དང་། མཐུན་ན་ཆ་བྱའི་གར་སྤྲུལ་བསྐྱར་བ་ལྷ་
བྱའི་ཐང་ཐང་འདུ་ཡོང་ཆེན་པོ་འདུག །རང་དབང་བདེ་སྤྱིད་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱ་དབྱངས་དང་། རོལ་ཆའི་སྤྲས་ནཱ་
མཁའ་ཡོངས་སུ་གར་སྤྱེ་ལྷ་སར་འཕྱོར་བེན་དུས་ཀྱང་མི་ལམ་ལྷ་བྱའི་སྤྲང་བ་ཡལ་མི་འདུག །ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལྷ་ལྷན་
གསུང་ཆོས་ར་བར་ཐེབས་འཕྱོར་སྤྲུལ་སུ་གཞུང་བསྐྱེད་དག་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་
ཐེབས་བྱམས་ཀྱི་བྱང་དུ་གྲུས་བྱག་སྤོན་སོང་གིས་དབུ་མོག་ལྷོག་དར་བཅས་སྤྱ་སྤོད་ཐེབས་བྱམས་ཀྱི་སྤོའི་ནང་དུ་
འཇུལ་ཉི་མཛུལ་དར་ཕྱལ་བར། རྒྱང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེས་འཛོར་སྤྲང་དང་སྤྲུགས་དོགས་སོགས་སྤྱ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་
མཛུལ་དར་བྱིར་ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་མགུལ་དུ་བསྤོན་པར་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་ཆོས་སྤྱོད་གིས་ཐེབས་བྱམས་ལ་
འཇུས་ཉི་ཡུད་ཅམ་གདན་འདེན་ཞུས་པ་སོགས་ངོ་མཆར་བ་མང་དུ་བྱུང་བ་ཉི་འཁྲིས་སུ་ཡོད་པ་ཀྱན་གྱིས་དངོས་སུ་
མཛུལ། དེ་ལ་<<རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་སྤྲུག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་>>ལས།

ཐེབས་ལམ་དུ་ཆོས་སྤྱོད་ཁག་དང་། སྤྱག་སེང་ཁྱུང་འབྲུག་གི་གསོལ། འཛོང་ཅེད་སོགས་ཐང་ཐང་སྤྱ་ཆོགས་སྤྱི་དང་།
ལྷག་པར་ལྷ་ལྷན་གསུང་ཆོས་ར་བར་གཞུང་བསྐྱེད་དག་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཉིན་གཞིར་ཁོག་
བསྐྱམས་ཀྱིས་ཐེབས་བསྐྱར་འཛུལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱངས་དགོས་ལ་བརྟེན། དེ་རིགས་སྤོན་ཆད་གཟིགས་སྤྱོད་

³³ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་དེབ་ཐེང་བཅུ་དྲུག་པ་ལས་བྱངས།

མེད་པའི་ཟང་ཟེང་བཞེད་ཉམས་ཆེ་བ་ཡོད་གཤམ། སྐུ་ན་པ་ཤྱེན་འཛིགས་ཁྱམ་མཛད་མི་ཡོང་ངམ་ཞེས་ང་ཆོ་གདན་ཁྱེ་
ངོ་ལས་ནཱས་བཀའ་མོལ་སྟོན་བྱུང་དེ་ལྟར་ཡང་། ... འཛིགས་ཁྱམ་པ་མོ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སྤར་འདྲིས་ཀྱི་ངོ་མེས་
འཕྲད་པ་ལྟ་བུའི་དབྱེས་ཉམས་དང་བཅས་མཛལ་དར་ཆོས་སྐྱོང་གི་མགུལ་དུ་རང་སྟོན་སྦྱལ། ཅེས་དང་། དབྱིན་གཞུང་འབྲས་
སྤྱི་སྟོན་ཆེན་སྐུ་ཞབས་ Basil Gould ཞེས་པས་<<སྤར་བཅས་སྤྱི་ཞིའི་གཞུག་རྒྱུ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྐུ་སྤེང་
བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་ངོས་འཛིན་ཁྱེ་ལྟུང་དང་། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཙམ་བཀོད་པ། >> ཞེས་པ་ལས།
ལྟ་སའི་མེབས་ལས་དུ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་མེབས་བསྐྱུ་ཁྱམ། དེ་ལ་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་རྟ་ནཱས་འཛིགས་སྤར་གིས་
ལུང་འཛིགས་བྱས་པར་མི་ནཱས་ཡ་མཚན་མ་སྤྱེས་ཀྱང་། བྱིས་བ་རྒྱུང་དུ་དེས་འཛིགས་ཁྱམ་དང་འཆོར་སྤར་སོགས་
གཏན་ནས་མ་བྱས་པ་མཐོང་བས་ཀྱུན་ཏེ་ལས་པར་གྱུར། ཆོས་སྐྱོང་སྐུ་མེབས་ཀྱི་ནཱ་པ་དེ་སྤར་མཐོང་ཕྱོད་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ན། མི་ནཱས་གང་ལ་ཏེ་ལས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་མེས་ངེས་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་
ནོར་བུ་སྤྱིང་གའི་ཕྱོགས་སུ་མེབས། ཞེས་དང་། <<ལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ།——མའི་ནཱ་ཙན་ཀྱི་དགེ་སྟོང་བྱང་
སྟོང་ཆེན་པོ། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཙམ་པ་པོས་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་བཀའ་འདྲི་ཁྱམ་པར།
ཡགོང་ས་སྐུ་མེབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤར་ནས།
པལ་ཆེར་ཁྱེད་ཅག་ལ་(སྤྱི་འཆི་ཞེས་པ་)རྒྱུན་ཆད་ཅ་བལ་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྤར་བ་དེ་ངོས་རང་ལ་མཆོན་
ན་སྤྱིའི་རྒྱུན་ཙམ་ཞིག་ལས་གཞན་དུ་མི་སྤར། གནས་རྒྱལ་ཞིབ་སྤེལ་རྒྱུང་ཅག་མང་པོ་ཞིག་སྤར་མཐོང་མ་ཕྱོད་བའི་
གསར་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ངོས་ཀྱི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་བྱུང་བའི་བྱེད་སྟོན་ནཱས་ལ་ནཱ་འགྱུར་ཁྱེད་པར་བ་
གང་ཡང་མ་བསྟན། དེ་ནི་སྐབས་དེའི་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་མི་དང་དངོས་པོ། ཁོར་ཡུག་སོགས་ལ་སྤར་ནས་རྒྱུས་མངའ་ཆེན་པོ་
ཡོད་པའི་ཆོར་སྤར་བྱུང་བའི་སྐབས་ཀྱིས་རེད། སྐབས་དེར་ངོས་ལ་ཆོར་སྤར་གང་བྱུང་བ་ནཱས་ཞིབ་ཏུ་འཁྲེལ་བཤད་
རྒྱག་རྒྱ་ཕྱིན་ཏུ་དཀའ་ལ། ནཱ་པ་གཅིག་ཏུ་ན། ཆོར་སྤར་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་བ་ཡང་ཡིན་སྤྱི། གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་
པོ་མེབས་པ་དེ་དགེ་མཆོན་གཅིག་རེད། ངོས་ཀྱིས་གང་མཐོང་བ་དེ་བྱིས་པར་འཛིགས་སྤར་སྟོང་བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་ཀྱང་།
ངོས་རང་ལ་མཆོན་ན་ཡ་མཚན་དགོས་པ་ཞིག་མིན། དེ་ནི་ངོས་ཀྱིས་རིང་མོ་ཞིག་ནས་རྒྱུན་དུ་མཐོང་ཕྱོད་བ་ཞིག་རེད། ཅེས་
བཀའ་གནང་། གཞན་ཡང་<<རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བཅར་འདྲི>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།
“ངོས་རང་ལྟ་སར་ཐོག་མར་འཕྱོར་སྐབས། ལམ་བར་དུ་གནས་རྒྱུ་ཉེན་དང་། འབྲས་སྤངས་སྟོ་གསལ་སྤྱིང་གི་དགེ་
བཤེས་བཞེས་པོ་ཀྱན་ཀྱིས་བཀྱར་ཞིང་རྟོགས་པ་མཐོན་པོར་མེབས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་གཉིས་མེབས་ཏེ། སྐུ་ལོང་མའི་ཡང་སྐུལ་
འཁྱུལ་མེད་ཡིན་མིན་ཀྱི་བརྟག་དབྱེད་ནན་ཏན་དུ་གནང་། དགེ་བཤེས་ལགས་ཀྱིས་ཡང་སྤྱི་ཐད་ཐུགས་ཁལ་ཆེན་པོ་གནང་
ཞིང་ཡང་སྤྱི་བདམས་ནོར་ལོར་ན་ཉེན་ཆབས་ཕྱིན་ཏུ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། ངོས་རང་མཛལ་བཅར་བ་ནཱས་དང་ཆབས་ཅིག་
ཀྱར་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་སྐབས་ཤིག་ཁོང་མེབས། དེ་ནས་ཡང་སྤྱི་འཁྱུལ་མེད་འཆོལ་རྟེན་བྱུང་ཡོད་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པ་རེད།”
ཅེས་དང་། ཡང་། <<ལོང་ཀྱི་ལོ་བྱུང་བ། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་ཀྱིས་བཀའ་ཆོས་ལྷ་སྤྱོད་སའི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཀན་ཉི་མ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད། ཡལོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་
སྤྱ་ངན་ལས་འདས་མེས་ལོ་དུ་མའི་རིང་ཡང་སྤྱི་ཉི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་གོ་རྒྱུ་མེད་པས། ཀན་ཉི་མ་ལགས་ཐུགས་སློ་
མི་བདེ་བར་གྱུར་ཡོད། དེ་ནས་ངོས་རང་ལྟ་སར་འབྱོར་སྐབས། ཁོང་ཆེད་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཕེབས་བསུའི་མཛད་སྟོན་ཁག་ལ་
བརྟག་དབྱང་ཞིབ་ཏུ་གནད་མེས་ཐུགས་བདེ་བག་ཕེབས་ཀྱི་རང་ནས་ཕྱིར་འབས་སྤྱངས་སུ་ཕེབས། མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་
ཀན་ཉི་མ་མཆོག་དང་། ཁོང་ལྟ་བུའི་གཞུང་ཞབས་ཆོས་མཛད་སྟོན་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་གཞིགས་པའི་བྱིས་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་དེའི་
སྤྱོད་ལས་དང་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཚུལ་སོགས་ནི་ཅུང་ཟད་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནི་མི་ཀན་པ་ཆོར་ཡང་སྐྱག་སྤྱང་སྤྱོད་
བའི་གནས་སྤངས་(གནས་རྒྱུ་སོགས་སྤྱན་འབྲེན་)དེ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་རྒྱུ་དེས་སྐྱག་སྤྱང་ངས། ཡ་མཚན་པའི་རྣམ་འགྱུར་
ཅི་ཡང་མ་བསྟན་པ་དེ་རེད། ཀན་ཉི་མ་ལགས་ཀྱིས་བྱིས་སྤྱུ་གནས་སྤངས་དེ་དག་གཞིགས་པའི་མེས་སྤྱུ་ལོ། བྱིས་པ་
དེ་ནི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱུལ་འབྲུལ་མེད་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་བན་ཀན་ར་སྤྱི་པོ་བྱས་ནས་ཕི་ཆོག་ཨང་སྟུམ་པ་
ཞིག་བྱང་ཞེས་ངོས་རང་ལ་དངོས་སུ་གསུངས། འདི་དག་ནི་ངོས་གཏན་བྱང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་རེད། ངོས་རང་
ལོ་ལྟ་ནས་དུག་ཅམ་ལ་སོན་སྐབས་ངོས་ཀྱི་སེམས་སྤྱུ་ ངོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཆོག་པའི་ཆོར་
སྤྱང་བྱང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱུ་བཟུང་གྲུབ་ལ་ཉེ་བ་ན། ར་ས་འབྲུལ་སྤྱང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྤྱུར་
བསྐྱེད་པའི་རྟེན་མཛུལ་ཁྲུས་གསོལ་དང་རབ་གནས་སོགས་གྲུབ་མཐར། རྒྱལ་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་དབྱར་བཞུགས་
ནོར་སྤྱིང་བསྐྱེད་པའི་བྱང་གི་གཞིམ་རྒྱུ་ཉི་འོད་འོད་རྒྱ་འབྲེལ་བར་མི་འཛིགས་སེལ་བཞུགས་པའི་ཁྱི་འཕང་
མཐོན་པོར་སྤྱོད་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྟོས་པའི་ཞབས་བྱང་བཟུ་ཤེས་ཀྱི་རི་མོ་ཐོག་མར་བཀོད། དེ་ལ་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྤྱི་
བཀའ་གཞུང་ཞབས་མེར་སྤྱུ་ ཆོས་སྟེ་ཁག་གི་མཁན་སྤྱུ་ལས་སྟེ་སྤྱུ་སོགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་སྤྱུ་ཆབ་
སོགས་ཀྱིས་མཛུལ་བྱག་དང་། བོད་གཞུང་ནས་དབྱེས་སྟོན་སྤྱུ་ན་མེད་པ་ཞུས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་
བསྡུས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། “ཁོང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་གནས་ཐོག་སྤྱུ་ལོ་ 1939 ལྷ་ 10 ཆེས་ 8 ཉིན་
ལྟ་སར་ཆེབས་ཞབས་བཀོད། ལོ་ལྟ་ཅམ་དུ་ཡང་མ་སོན་པའི་བྱིས་པ་དེས་གཞན་ལ་མེད་པའི་ཞི་དུལ་བག་ཡོད་དང་གདེངས་
སྟོབས། གཞན་ཡིད་འགྲུག་པའི་མཛད་སྟོན་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་མ་ཐག་ཁོང་གི་ཆབ་འབངས་ཆོའི་དད་གུས་དབང་མེད་དུ་
སྟོགས་སོང་།” ཞེས་དང་། ཡང་<<ལྟ་བུས་སྤྱི་ཞིའི་གཙུག་རྒྱུ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྤྱུ་སྤྱིང་བཙུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་
ངོས་འཛིན་ལྷ་ཚུལ་དང་། གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཀོད་པ།>> ཞེས་པ་ལས། “རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་
རིན་པོ་ཆེ་སྤྱུ་ལོ་ 1935 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 6 ཉིན་འབྲུངས་³⁴ལ། ཕྱིའི་སྤྱུ་གཞུགས་དང་ནང་གི་ཐུགས་རིག་རྒྱུས་པའི་བབ་ལ་
བརྟགས་ན་མ་མཐར་ཡང་དགྲུང་གྲངས་དངོས་ལས་ལོ་གཅིག་ཅམ་ཀྱིས་བཞུགས་པའི་རྣམ་པ་མདོན།” ཞེས་གསལ་ལ། དེ་ནི་
དགྲུང་ན་གཞོན་བུའི་སྐབས་ནས་གཞན་པན་ཀྱི་ཐུགས་གཞིས་དང་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་རང་ཆས་སུ་
མངའ་ཞིང་། ཆོས་སྤྱོགས་ཀྱི་གསན་བསམ་ཀུན་གནད་དུ་སྟོན་པ། ཐུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་བདག་གིར་བཞེས་

³⁴ ལོ་གི་ཞབས་མཆོན་ 12 པར་གཞིགས།

ནས་གང་དང་ཅི་ལ་ཡང་བག་ཆོ་བ་དང་སྤྲུགས་ཁྱེས་པ་སོགས་སྤྱི་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སྤྲུམ་གྱང་མི་རྣམས་པའི་ཆོས་སྲིད་
ཀྱི་མཛད་པའི་ན་རྒྱུབས་པོ་ཆེ་པར་མ་ཆད་པར་བསྐྱུངས་དང་སྐྱོང་བ་སོགས་ལས་གྱང་དབག་སྦྱབ་པ་ཞིག་ཡིན།

[illegible]

འབྲུལ་ལམ་པལ་ཆེ་བར་ངོས་རང་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་སྙན་དུ་འགྲོགས་བྱམས་སུ་བསྐྱད། ལམ་བར་དུ་སྤྱ་གུ་
སྤྱིའི་སྤྱོད་ཚུལ་ལྟར་དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་ངོས་རང་གཉིས་ཀྱིས་པན་ཚུན་ལ་སྒྲོན་འཇུགས་དང་། ཁ་ཚིད་བྱས་ཤིང་།
ལག་འཛིང་ཡང་ཤོད། སྤྱོད་ཚུལ་དེའི་དབང་གིས་བྲེལ་བྱམས་བྱར་བྱོར་དུ་གྱུར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་བྲེལ་བྱམས་བ་ཆོ་ལམ་
ཟུར་དུ་བསྐྱད་དེ་ཨ་མ་ལགས་ལ་སྙན་གསེང་བྲིས། ཨ་མ་ལགས་སེབས་ཏེ་བྲེལ་བྱམས་ནང་གཟིགས་པ་ན་ཉག་དུ་སྤྱོན་
ལམ་དུ་མ་ངོན་པ་ནི་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་དུ་བཞེན་པ་དང་། ངོས་རང་རྗེ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་དེ་རེད། སྒོ་བཟང་
བསམ་གཏན་ངོས་རང་ལམ་ན་ཆོད་ཅན་ན་ཡང་། ངོས་རང་ཁོང་ལམ་ཡང་བག་ཆ་མེད་ཅིང་ཅི་བསམ་ཐད་ཀར་སྤྱབ་
མཁན་ཞིག་ཡིན། ངོས་རང་གཉིས་གྲོགས་པོ་སྤྱ་གུའི་མཛའ་སེམས་ཟབ་ཀྱང་། སྙན་དུ་ཞི་འཇམ་གྱིས་གནས་སུབ་པ་
ཞིག་མིན། དེད་གཉིས་སུ་ཞིག་གིས་ཐོག་མར་ཅོད་རྟོག་བསྐྱངས་ཀྱང་མཐར་པམ་ཉིས་འཁྱར་མཁན་དང་མིག་ཆུ་གཏོང་
མཁན་ནི་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་ཉིད་ཡིན་པ་ལས་ངོས་རང་མིན། སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་སྤྱགས་གཤིས་ཤིན་དུ་འཇམ་
པོ་ཞིག་ཡིན་སྐབས། རང་ཉིད་ཀྱི་ནུས་ལྷགས་སྤྱད་དེ་ངོས་རང་ལ་རྒྱལ་ལན་ནམ་ཡང་མི་སྤྱོད། ཅེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་མཆོག་སྐུའི་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་འཁོར་མདོ་སྟོན་སྟེན་མཆོར་ཁྲུལ་ནས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་
 ཞབས་སེན་བདེ་འཁོར་རྒྱུར་མཆོམས་གཞུང་ས་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེར། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་གཙོར་གྱུར་
 གྱི་ཆོས་སྤྱར་དམ་ཅན་རྒྱ་མཆོས་རྒྱུར་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གདན་ཁྱུ་གནད་པ་ལ་རྣམ་དཀར་གྱི་ཕོགས་
 འཕྲིན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བསྐྱབས་བར་རིན་གཙོ་གཏང་རག་གི་དགེས་སྟོན་མཆོད་པ་འབྲུལ་གཤོམ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་དུ་ཆོས་
 འཁོར་རྒྱལ་དུ་ཆེད་ཕེབས་དགོས་ངེས་ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་པ་ལྟར། མོད་རྒྱ་བརྒྱ་བའི་ཆོས་ཤར་ལ་ཆེབས་ཞབས་དུ་མ་
 དར་བཅས་རྒྱལ་མེ་ཉོག་ཐང་དུ་ཕེབས། རྒྱལ་དབང་སྐུ་མེར་གཉིས་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོས་ལྷག་
 བཏབ་པའི་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ཕོགས་བཀའ་སྟོན་པའི་དགའ་ཆོས་བཟུ་གིས་ལྷན་གྱིས་ལྷག་པའི་གཙུག་པག་ཁང་དུ་
 ཉིན་བརྒྱ་གསུམ་ཅམ་བཞུགས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རང་གཟུགས་མ་གཅིག་རེ་མ་ཉིར་འབྲུམ་ཆོགས་
 དར་འབྲེལ་མཆོད་པའི་སྤྱིན་པུར་སྟོས་ཏེ། མཆོག་སྐུའི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་མེར་ན་རིམ་གྱི་མཛད་པ་ཡོད་

དོ་ཙམ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ལྟ་བུའི་བསྐྱུན་འགྲུའི་དོན་རྒྱ་ཆེ་ལ་སྤྱི་མཉམ་པར་སྦྱོར་བར་མཐུན་འགྱུར་གྲོགས་དན་
དགོས་པའི་འཕྲིན་ལས་གཉེར་དུ་གཏད། དེ་ནས་ཡུང་གནས་དང་རྟེན་ཁུད་པར་ཅན་གཞན་དང་གཞན་དུ་མར་གནས་
གཟིགས་དང་རྟེན་མཛུམ། དགོ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་མང་ཇ་སྤྱི་འགྲེད་འབྲུལ་གནད་མཛད་པ་སོགས་མཆོག་སྤྱི་ལ་རིན་
པོ་ཆེ་ཉིད་ཐུགས་ལ་བརྣགས་ཏེ་ཐུགས་སྦྱོར་དང་སྤྱབས་ཁུ་མི་ཟད་པ་མཛད་དེ་ཕྱིར་ལྟ་ལྟན་དུ་ཕེབས།

དེ་ལྟར། རྒྱ་མོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་སྤྱི་རན་ལས་འདས་ནས་སྤྱི་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་གྱི་
རྗེས་སུ། རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་སྤར་ཡང་རི་སྐད་དུ། རྒྱུད་སྤྱི་མ་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་ལས་མ་གཡོས་བཞིན། །སྤྱི་ལ་བའི་
རང་བཞིན་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱིས། །སྤྱི་བ་མཛོན་པར་སྤྱི་བ་དང་། །ཞེས་དང་། །ཡོངས་སྤྱི་མ་དག་ཞིང་རྣམས་སུ། །སྤྱི་བ་རི་
སྤྱི་དགནས་པར་སྤྱི་ན། །ཞེས་དང་། རྒྱན་ལས། དེ་བཞིན་འཁོར་བ་རི་སྤྱི་འདིའི། །ལས་ནི་རྒྱན་མི་ཆད་པར་འདོད། །
ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མ་གཡོས་བཞིན་དུ། སྤྱི་ལ་བའི་རང་བཞིན་སྤྱི་ཆོགས་པ་རྒྱན་མི་ཆད་
པར་གནས་དང་དུས་དང་རང་བཞིན་དང་དགོས་པ་སོགས་གང་ལ་དེ་འཆོམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་མ་བསྐྱུས་
པ་རྣམས་སྤྱད་པ་དང་། བསྐྱུས་པ་སྤྱི་ན་པ་དང་། སྤྱི་ན་པ་གྲོལ་བ་དང་། གྲོལ་བ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་བའི་མཛད་པ་ཆེན་པོ་
དག་བདག་གིར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སྤྱད་དུ་བསམ་བཞིན་མིའི་སྤྱི་བ་བཟུང་སྟེ་དཔུས་འགྱུར་ལྟ་ལྟན་ཞིང་
དུ་ཆིབས་ཁ་བསྐྱུར་བའི་མཛད་པ་ཆུང་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་མཛོན་དུ་མཛད་དོ།

ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ།

དེ་ལ་ཡུལ་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཡི་ཐིག་ལེར་གྱུར་པ་རྗེ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་སྤྱི་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་ལྟ་དང་
མིའི་འཛིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་སྤྱན་པའི་གྲགས་པ་རྒྱན་མི་ཆད་དུ་འབར་བའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེ་སྤྱི་བཟུམས་པའི་
གནས་ཁུད་པར་ཅན་གཞན་ས་ཆེན་པོ་སྤྱི་འབྲུམ་བུམས་པ་སྤྱི་དང་ཁད་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའི་སར། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
གདུང་འཆོབ་ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་མཛོན་པར་སྤྱི་བཟུམས་པའི་ཆོ། བྱིས་པ་གཞན་སྤྱི་བའི་ཚུལ་དང་
མི་མཐུན་པར་སྤྱན་གཅིག་བཅུམས་ཤིང་སྤྱན་གཅིག་གཏངས་ཏེ་འཁྱུངས་པར། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤྱི་ལ་མས་སྤྱན་
གཉིས་ཀ་གཏངས་དགོས་པར་དགོངས་ཏེ། དེ་མ་ཐག་ཐེ་ཆོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་མཐེ་བོང་གིས་སྤྱན་བགས་ཡང་དེད་
དེ་བཙན་གྱིས་བྱེ་ཡང་སྤྱི་ན་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་ཞེས་དཔེ་དེབ་དུ་མར་གསལ། གསར་འགོད་པ་ John F. Avedon ཞེས་
པས་རྒྱ་མོང་ས་མཆོག་ལ། རྒྱ་ཉིད་ནས་རང་ཉིད་སྤྱི་བཟུམས་པའི་གནས་སྐབས་སམ་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་བློ་
ནམ། ཞེས་ཞུས་པར་བཀའ་ལན་དུ།

(མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་)དེ་ད་ལྟ་ཡང་མི་བློ་ལ། གྲིས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་བློ་སྤོང་མིན་མི་ཤེས། གང་ལྟར། དེ་ལ་
 གྲིའི་རྟགས་མཆོན་ཞིག་པལ་ཆེར་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་སྤུ་གྲུ་ནམས་སྒྲེ་བའི་ཆོ་མིག་གཞིས་བཅུ་མས་ཏེ་སྒྲེ་ལ། རོས་
 རང་མིག་གཤངས་ཏེ་སྒྲེ་ལ། འདི་ནི་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་སེམས་གསལ་པོར་གནས་པའི་རྟགས་མཆོན་ཅུང་དུ་
 ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཅེས་བཀའ་སྩལ། འདིར་པལ་བའི་སྒོ་ཆོད་ཀྱིས་ངེ་བཞིན་བརྗོད་དཀའ་ཡང་གོ་སྒྲུ་གཞན་ཞིག་ངས་
 བར་དུ་ཡོད་སྟུང་ལ། འདི་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པ་ཞིག་ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་ཀྱང་མཛད་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གང་དེ་སྒྲུ་སྒྲུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆོ། སྤུན་གཤམས་པ་བཅུ་མས་ཤིང་གཡོན་པ་སྟེ་སྟེ་ཐུགས་དམ་ལ་
 བཞུགས་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ལན་དུ་མར་གསུངས་པ་གོ་སྒྲོང་བ་ལྟར་སྟེ་སྟེ་སངས་བྱུང་བ་
 མཆོས། <<ལྷ་བ་དུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་རྒྱ་བའི་བཅུད་ལེན་>>ཞེས་བྲུ་བ་ལས།

ལྷ་སྐྱེ་སྐྱབས་སུ་བཞུགས་ཡོད་པ་སྐྱིལ་གྱུར་དུ་བྱང་པོར་བཞེངས་ཏེ་བྱག་གཡོན་མཉམ་བཞག་དང་། གཡམ་ཞབས་
དུས་ལ་ས་གོོན་གྱི་བྱག་རྒྱས་བཀའ་ནས་སྐྱེན་གྱི་གཟིགས་སྤངས་གཡམ་བཙུམས། གཡོན་ཡམ་མས་གང་དུ་ཡང་མ་
བསྐྱེལ་བར་མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་འཕྱུར་བ་མེད་པར་ཉིག་གེར་གཟིགས་པའི་ངོ་མཚར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་སྐྱའི་
བཀོད་པ་བདག་སོགས་ཞུ་རེད་དུ་འཁོད་པ་བཅས་ཅད་ཀྱི་དབང་པོའི་མདོན་སྲུང་དུ་གྱུར་པའི་སྐལ་བཟང་སྤྱི་མེད་དུ་
མཚོང་མོད། ཅེས་གསུངས། ཡང་མདོ་སྨད་ཙོང་ཁའི་ཁྲལ་དུ། ལྷ་གྲ་ནམས་སྐྱེས་མ་ཐག་ཤིང་མར་རྩར་སྤངས་ཏེ་
ལྷད་ན། འཆར་ཡོངས་འཕྱུར་པའི་ཆེ་གཟུགས་གཞི་བདེ་ཐང་ཡོང་བར་ཕན་པའི་ཤོད་སྲོལ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟར། ཁྱེུ་སྐྱ་
མོ་དོན་གྲུབ་འབྱུངས་མ་ཐག་གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མས་ཤིང་མར་གྱི་ཁྲ་བ་དུལ་བ་མང་དུ་བཞེས་ཤིང་། དེ་ནི།
“ངོས་རང་མངལ་དུ་ཏ་ཅང་སྐྱོམ་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཡིན་པ་འདྲ།” ཞེས་ཡཀོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་ཅིད་མཚར་དང་
སྐགས་ཏེ་ལན་ཁ་ཡང་གསུངས། “གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྐྱོལ་མ་ནི། ངོས་རང་སྐྱེ་སྐྱབས། ཨ་མ་ལགས་ལ་སྐྱེ་ངོགས་ལྷ་མཁན་
དང་། ངོས་རང་ལ་བཟའ་བཅུང་སོག་མར་སྤེར་མཁན་དེ་ཡང་ཡིན།” ཞེས་སོགས་གྲུང་གསུངས་སོ།

ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ནི་འཁྲུངས་པ་ཉིད་ནས་གཅེན་གཞུང་གཞན་དང་མི་འདྲ་པར་བྱུང་པར་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་
 དུམ་གྱིས་གསུངས་ལ། དུམ་དང་ལྷན་དུ་འགྲོགས་ཡུན་རིང་ཤོས་དེ་ཡང་ཁྱེད་འདི་ཉིད་ཡིན། ཁོང་སྐུ་ན་ཏུ་ཅང་སྤ་
 བའི་དུས། དུམ་གྱིས་བྲག་ལས་ནས་གནང་ལ་རྒྱབ་དུ་བསྐྱམས། ཞིང་ཁའི་ལས་ཀའི་སྐབས་སུ་འདྲ་བྲུ་དུ་བསྐྱམས་
 ཤིང་མནལ་དུ་ཡུར་བའི་ཆེ་ཞིང་འབྲམ་དུ་ཉི་གདུགས་འོག་གཟེམས། ཁྱེད་འདི་སྐུ་གྲུ་གཞན་དང་གཏན་ནས་མི་
 མཚུངས་པ་ཞིག་སྟེ་དུམ་གྱིས་བྱ་ཞོ་སྐྱོན་བའི་སྐབས་བྱད་མེད་གཞན་ཉི་འཁྲེས་སུ་ཡོད་ཆེ་བ་ལུམས་ཏེ་དང་ལེན་མི་
 མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་གསུངས། ལོམ་བཤོད་ཐུབ་པ་ནས། དུམ་གྱིས་མངོ་མོའི་འོ་མ་བཞོ་
 སྐབས། ཉིན་ལྟར་བྲག་གཉིས་ཀྱིས་གསོལ་ཐོར་བསྐྱམས་ཏེ་དུམ་གྱིས་ར་ག་ལེར་འོ་མ་སྦྱོང་བར་ཤེབས་ཤིང་དུམ་
 ཀྱིས་འོ་ཟེའུ་ལས་འོ་མ་ལྷགས་པ་ན་དགའ་སྦྲང་གིས་བཞེས། རང་ཉིད་ཀྱི་གཟེམ་ཆས་དང་ཞལ་ཐོར་ལ་དུམ་མ་

གཏོགས་གཞན་སྤྱི་ལའང་ལག་པ་འཆང་དུ་མི་འཇུག །སྐབས་རེར་ཡུམ་གྱིས་ངོ་ཤེས་དང་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་ཁྱིམ་དུ་ཁྱིད་པ་
ན་ཡུམ་གྱི་ཞལ་ཐོར་ལས་གཞན་གང་དུའང་བཞེས་པ་གཏན་ནས་མི་གནང་། དུས་རྒྱུན་གྱི་རོལ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་དུ་མི་
ཐེབས་པར་སྐམ་ཚུགས་གྱིས་གཅིག་སྤར་འཁྱུངས་གཞིས་སྤྱི་བཞུགས་རྒྱ་དང་། ཡུམ་དང་ལྷན་དུ་བྱ་སྐྱོང་ལེན་དུ་
ཐེབས་ཤིང་བྱ་ཆང་ངམ་བྱ་ཁང་དུ་བཞུགས་ཏེ་བྱ་སྐྱོང་སྒྲིག་རྒྱུར་ཤིན་དུ་མཉེས། ཅུང་ཟད་ནར་སོན་པ་ནས་ཡུམ་གྱིས་
གཅིག་སྤར་བྱ་སྐྱོང་ལེན་དུ་གཏོང་ཞིང་། ཉིན་ཞིག་ཡུན་རིང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་པས་ཡུམ་གྱིས་བཅའ་བ་ན་བྱ་
ཆང་དུ་བྱ་སྐྱོང་བསྐྱོན་ཏེ་བཞུགས་པ་གཟིགས།

ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་སྐྱེ་ན་ཏ་ཅང་ཕ་བའི་སྐབས་གྱིས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ཁང་ཆུང་དུ་ཡུམ་དང་ལྷན་
ཅིག་གཟིམས་ཤིང་། ཅུང་ནར་སོན་པ་ནས་གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་དང་ལྷན་དུ་ཐབ་ཆང་དུ་གཟིམས། དགྲུང་གངས་
གཅིག་ཡས་མས་སྤྱི་ཐེབས་པའི་ཆེ་ཉིན་ཞིག་ཡུམ་དང་གཅིན་མོ་གཉིས་གྱིས་འཁྱུངས་གཞིས་སྤྱི་གཅིག་སྤར་བསྐྱོང་
ཏེ་སྐྱོང་གསེབ་གྱི་རྒྱ་ཆུགས་འགྲན་བསྐྱར་ལ་གཟིགས་པར་ཐེབས། ཕྱིར་ཐེབས་སྐབས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་
འདུག་པས་ཐུགས་འཆབ་མི་བཟད་པ་བྱུང་། ཅང་མ་འགོར་བར་ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཆ་ཐབ་གྱི་ཐུར་ནས་ཞལ་འཇུག་
དཔུལ་དཔུལ་དང་ཀྱ་རེ་ཅེད་མཆར་གྱི་རྣམ་པས་ཡུམ་ལ་གཟིགས་བཞིན་ཕྱིར་མདོན། ཡུམ་གྱི་ཐུགས་འཆབ་ཡོངས་
སྤྱི་ཞི། ཁྱེད་འདི་སྐྱེ་ན་ཤིན་དུ་ཕ་མའི་སྐབས་ནས་ཀྱ་རེ་ཅེད་མཆར་གནང་རྒྱུར་མཉེས་ཤིང་སྤར་བྱང་འཛོམས་པ་ཞིག་
ཡིན་ཞེས་ཡུམ་གྱིས་གསུངས།

ཁྱེད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་སྐྱེ་ཅེད་གནང་རྒྱུར་ཤིན་དུ་མཉེས་པས། ཞོགས་པ་ཞིག་འཁྱུངས་གཞིས་གྱི་རྒྱུན་སྒོལ་
ལྷར་ཡབ་ཡུམ་ལྷན་རྒྱས་གྱིས་མཆོད་ཁང་དུ་ཞལ་འདོན་གནང་སྐབས། ཀྱ་རེ་ཅེད་མཆར་གྱིས་ཡབ་གྱི་སྐྱེ་ར་འཐེན་
པས་ཡབ་ཆེན་སྐྱེ་རྒྱུང་བཞེངས་ཏེ་བྲུག་འབེབས་བྲུགས་ཆེར་གནང་བ་དང་། སྐྱེ་འབྱུང་དགོན་པར་བཞུགས་སྐབས་
དགོང་ཚོ་ཞིག་ལ་ཅེད་མའི་ཁྱོད་ཨ་ཁུའི་(ཡབ་གྱི་སྐྱེ་མཆེད།)ཞལ་འདོན་དཔེ་ཆའི་ཤོག་ལྷེ་དུ་མ་གང་སར་གཏོར་བས་
ཨ་ཁུས་ཁོང་ཁྱོ་ཆེན་པོའི་ངང་ཐལ་ལྷག་བྲུགས་ཆེར་གཞུགས་པ་སོགས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད།

གཞན་ཡང་། ཁྱེད་འདི་རྟག་དུ་ཨ་ཁུགས་གྱིས་གལ་མགོའི་ཅོག་ཅེའི་འགྲམ་དུ་བཞུགས་རྒྱ་དང་། སྐབས་རེར་
འགྲུལ་བཞུད་རིང་མོ་གནང་བའི་ཐོལ་གྱིས་རང་གི་དངོས་སྤྱད་ཆུང་དུ་ནམས་སྒོད་དུ་བཅུག་སྟེ་“ལྷ་སར་འགྲོ་”ཞེས་
གསུངས་ལ། ཉིན་ཞིག་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ལ་ཁོང་ནམ་མཁའ་ལྷ་ཡུལ་ནས་འོངས་པ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་གསུངས།
མཆམས་རེར་ས་ངོས་སྤྱི་ཁང་པ་ཏ་ཅང་ཆེ་ལ་སྤར་གཟིགས་མ་སྤྱོད་བཞིག་གིས་ཏེ་ཡུམ་ལ། འབྱུང་འབྱུར་རེད་ཅག་
ཁང་པ་འདི་དག་དུ་སྒོད་དགོས་ཞེས་དང་། ཡུམ་གྱི་བལ་གོས་རྩལ་མོ་དག་ལ་བྲུག་འཆང་སྟེ་འདི་དག་མི་ལེགས་ཞེས་
པར་གཡུགས་ཏེ་མི་འགྲུང་བར་སྐྱེ་པ་འཇམ་མཉེན་ཅན་དག་གྱོན་རེས་ཞེས་ཀྱང་གསུང་སྤྱོད། གཞན་ཡང་། སྐབས་དུ་

མར་སྐེལ་ཁུང་ཁྱེ་ནས་རྟུ་ཞོན་པ་ལྟར་གནང་སྟེ་ལྟ་སར་ཕེབས་པའི་རྣམ་པ་ཡང་སྟོན་ལ། ཡང་སྐབས་འགའ་ཞིག་དྲ།
ཁོང་ལྟ་ས་ནས་ཕེབས་པ་ཡིན། ཞེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རང་
རྣམ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ངོས་རང་ལོ་གཅིག་དང་གཉིས་ལ་སོན་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསུངས་པར། ངོས་རང་ལོ་ན་ཏ་
ཅང་ཆུང་བའི་སྐབས་སུ། ང་དབུས་ནས་འོངས་ལ་བྱིར་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། བྱིད་ཅག་ཀྱང་འཁྲིད་ངེས་ཞེས་ཡང་ཡང་
བཤད་པ་ལ་ཨ་མ་ལགས་ཏ་ལས་པར་གྱུར། ངོས་རང་དགའ་ཤོས་ཀྱི་ཅེད་མོ་ནི། དངོས་སྐད་ཆུང་བ་རྣམས་སྟོད་དུ་བསྟུ་
གསོག་བརྒྱབས་ཏེ། ད་ང་འགྲོ་གི་ཡིན། ཞེས་ཀྱུ་རེ་ཅེ་རྒྱ་དེ་རེད། ངོས་ཀྱི་སྟུན་མཆོད་དག་གིས་དེ་ནི་སྟུ་གྱའི་ཅེད་མོ་
ཅམ་དུ་བསམས་ཏེ་དོ་སྣང་མ་བྱས། ཞེས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “ངོས་ནས་སྐྱུང་བྱུང་བའི་ཞིག་ཞུས་ན།
ངོས་རང་ཆུང་ཆུང་སྐབས་ལྟ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན། ཞེས་ཡང་ཡང་བཤད་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་བྲན་པར། ང་ཆོའི་ནང་གི་ཁ་མའི་བྱི་ལ་
སྟོམ་སྟོར་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ངོས་ཡང་ཡང་ཞོན་ཏེ་ལྟ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན་ཤེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། བྱིས་པ་ལོ་གཉིས་གསུམ་བསམ་
སྟོ་གང་ཡང་མ་འཁོར་བའི་དུས་ནས་རང་བཞིན་གྱི་བག་ཆགས་ལྟ་བུས་ལྟ་སར་འགྲོ་གི་ཡིན། ལྟ་སར་སྟོད་ས་ཡོད་ཅེས་
བཤད་ཡོད་པས། ད་ཆ་ལོ་སོན་ནས་རྣམ་དཔྱད་ཀྱིས་རྒྱ་མཆོན་མཐོང་བའི་སྐབས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་མོད་དང་ལྟ་སར་འགྲོ་
བསམ་པ་ཞིག་ལོས་ཡོང།”³⁵ ཞེས་བཀའ་སྩལ། སྐྱའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མའི་སྐྱ་རྩེ་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྟ་བུ་
ཆོགས་བཀའ་ཤེས་མཆོག་གིས་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>> ཞེས་པའི་དེབ་ཐེང་དང་པོ་ལས།

ཡང་རྒྱལ་ཡབ་ཀྱི་ཆ་མོ་ཨ་ཅག་སྟོ་གསལ་ནས་བརྗོད་དོན། རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེ་དགྲུང་ལོ་གཉིས་གསུམ་ཅམ་དུ་ཕེབས་
སྐབས་རྒྱ་མའི་བྱུང་མེད་གཞིགས་མ་ཐག་འཛིགས་སྐད་གནང་སྟེ། ལམ་སེང་བློས་ཕེབས་ནས་གཤེད་ལེན་གནང་བ་
དང་། མོད་པའི་པོ་མོ་རྣམས་ལ་ངོ་ཤེས་ལྟ་བུ་མཛད། ལྟག་པར་དགེ་འདུན་པའི་རིགས་ལ་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་
གི་ཡོད། ཡང་སྤྱིད་ངོས་འཛིན་མ་གནང་གོང་ཅེད་རོགས་མང་ཆེ་བ་ཨ་ལྷག་སྟོ་གསལ་གྱི་གཙུང་མོ་དགའ་བ་གཤམ་
སྟོན་ཡིན་ཞིང་། སྐྱ་ཅེད་གནང་སྐབས་ཞལ་ནས་མི་སྟེ་ཞིག་གིས་མི་ཤེས་པའི་ཆོག་མང་པོ་གསུང་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད།
ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ཚུལ་གྱི་སྐྱ་ཅེད་གནང་བ་དེ་ལ་ཆང་མས་ལ་མཆོན་ཅམ་ལས་དེ་ཅམ་གྱི་དོ་སྣང་བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་
བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། ཡང་སྤྱིད་ཅེད་གཅོད་ཆོགས་མི་རྣམས་ཐེངས་གསུམ་པར་འཁྲུངས་
གཞིས་སུ་ཕེབས་པའི་དགོང་མོ་དེར། ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ཁོང་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་བཀའ་ལོལ་གནང་།
སྐབས་དེར་ཆོགས་མི་ཆོས་ཆེད་དུ་དབུས་སྐད་བསྟོན་ཏེ་བཀའ་ལོལ་ཞུས་པར། ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་དེའི་སྟོན་དུ་
དབུས་སྐད་གསན་སྟོང་ཅམ་ཡང་མེད་ཀྱང་དགའ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་དྲི་བ་རེ་རེར་ལན་བསྟོན་སོང་ཞེས་ཇེས་སོར་
ཅད་གཅོད་ཆོགས་མི་དག་གིས་གསུངས། དེ་ལ་<<མོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་
ནས།

³⁵ སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 19 ཉིན་མོད་གཞུང་ལྟ་སྟེ་མི་སྟེ་དང་བཅས་པས་བརྟན་བཞུགས་འདུལ་སྐབས་སུ།

ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་ཚོགས་ཆུང་འཁྱོར་སྐབས། རོས་ཀྱིས་དབུས་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་པ་རེད་ཅེས་མི་
 རྒྱལས་ཀྱིས་ཟེར་ཡང་དེ་རོས་ཀྱིས་མི་འདྲ། འོན་ཀྱང་ཨ་མ་ལགས་ནས། རོས་ཀྱིས་ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་ཚོགས་མི་
 རྒྱལས་ལ་ཨ་མ་ལགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དོན་མི་གོ་བའི་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་མོང་ཞེས་གསུང་ཤིང་། དེ་ནི་རོས་
 ཀྱི་སྐྱེ་བ་སྐྱ་མའི་སྐད་དེ་ཡིན་སྐྱེ་རེད། ཅེས་བུགས་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་རྒྱལ་བ་དང་བཅས་བཞད་མོ་བཞད་ཞོར་བཀའ་
 ལྟལ། ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ལ་གཞན་ཟིལ་ཀྱིས་དོན་པའི་བྱད་ཆོས་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གས། འབངས་སྣེ་འཁྲིད་ཀྱི་
 རང་གཤིས་བྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་སྟོན་སྟེས་སུ་མངའ་བ་སོགས་སྐབས་དེར་སུ་ལའང་བཤད་དུ་མེད་ཀྱང་། སྐྱ་ན་ཏ་
 ཅང་སྐྱ་དུང་མདུན་དུ་འཁྱོར་ཆེ་སྐྱ་མཆོན་ཅི་ཡང་ཤོད་སྐྱ་མེད་པར་རང་བཞིན་ཀྱིས་སེམས་སུ་འཆེར་སྤང་ངམ་སྒྲག་
 སྤང་སྐྱ་དུ་ཞིག་ཡོང་ཞེས་གྲོང་མི་འགས་ལུང་ལ་བྱས། དེ་ནི་ཤོད་ཚུལ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་སྐྱའི་གཟི་བྱན་ལ་བསྟར་མ་
 བཟོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཆོར་སྤང་ཅམ་ཡིན་ངེས།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ནམ་ཐང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཡུམ་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོ་མོས་ལྷ་སར་འབྲལ་བ་ཞུང་གི་
 བ་མྱིག་པལ་མོ་ཆེ་བྱལ་མཆམས་གཉིན་ཉི་ཀུན་ལ་གྲེས་བྱས་གནང་སྟེ། སྐུ་འབྲལ་དུ་བཞུགས་པའི་ཉིན་ཞིག་དགོ་
 འདུན་བ་གཉིས་ཐེབས་ཏེ་ཡུམ་ལ། “ལྷ་མོ་དོན་བྱལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤིང་མིན་པའི་གཏམ་ཞིག་གོ་ཐོས་ལྟར།” ཞེས་བྱ་ཆུང་
 ལྷ་མོ་དོན་བྱལ་ལ་སྟང་བཞོ་ཅིང་མཆར་གྱི་སྟང་དུ་སྐྱས་ཏེ་ཕྱིར་ཐེབས་མཆམས། ལྷ་མོ་དོན་བྱལ་གྱིས་སྦྱོན་ཆབ་
 བསེལ་ཞིང་སྟོ་ཉམས་ཆེན་པོས་དབུགས་རིང་བཏང་། ཡུམ་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་
 བེས་བར། བྱ་ཆུང་གིས། “ཨ་ཀ་གཉིས་གྱིས་བཤད་པ་དེ་བདེན་པ་མ་རེད། རོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན།” ཞེས་
 གསུངས། ཡང་ཡུམ་གྱིས་སྟང་ཡང་བྱ་ཆུང་ལ། “ལྷ་ས་ལ་དེ་འདྲའི་སེམས་ཆགས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་ནམ།” ཞེས་བེས་
 བར། ལྷ་མོ་དོན་བྱལ་གྱིས། “ལྷ་སར་རོས་རང་ལ་ན་བཟང་སྐྱས་ལྟན་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། ན་བཟང་རྟིང་རམ་དུ་གྱུར་བ་ཞིག་
 ནམ་ཡང་གོན་མ་སྟེང་” ཞེས་གསུངས། བྱ་ཆུང་ལྷ་མོ་དོན་བྱལ་ན་བཟང་རྟིང་རྩལ་ཅན་མནལ་གྱུར་བྱགས་གཏན་ནམ་མི་
 མཉེས་ཤིང་། ཞབས་ལྷམ་སྟེང་ནག་ཐིག་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡོད་ནའང་མི་མནལ་བར་མ་ཟད། སྐབས་རེར་ཆེད་དུ་སྦྱོན་ཆབ་
 ཡུན་རིང་བསེལ་ཏེ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བཟོ། ཡུམ་གྱིས་“ན་བཟང་གསར་བའི་བའི་དདུལ་མེད་”ཅེས་གསུངས་པར། བྱ་
 ཆུང་གིས། “རོས་རང་ནར་སོན་པ་ན་ཨ་མ་ཁྱེད་ལ་དདུལ་གང་འདོད་དུ་སྟེར་ཆོག་”ཅེས་གྲུང་གསུངས།

ཁྱེད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་མི་རིགས་དང་མོ་མོ་གན་གྱིས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་སྐྱ་དང་འབྲུད་ཀྱང་འཆེར་
སྐྱར་དང་འཛིགས་ལྷན་སོགས་སྐྱ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་མཛའ་བཅའི་འབྲེལ་འཛིན་གནང་མཁན་ཞིག་དང་། གན་པ་དག་
དང་སྐྱ་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལྷན་པ་སྟོན་པ་ལས་ལྷན་པ་དང་འཛེམ་བག་གཏན་ནས་མི་མཛད།
མཛད་སྟོན་དེ་རྗེ་མི་འགའ་ཞིག་གི་སྒྲོར་མ་རྒྱུད་པས་ཡུམ་ལ་“བྱ་རྒྱུད་གཅེས་ལང་དུ་བཏར་བ་མི་སོགས་”ཞེས་ཀྱང་
ལྟ་མོར། དེ་ལ་<<ལོངས་སྐྱལ་ལའི་དབང་པོ།——མིའི་ལྷན་ཅན་གྱི་དགེ་སྟོར་དང་སྟོར་ཆེན་པོ།>> ཞེས་པའི་དཔྱིན་

དེ་ལ་ཁུ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས། “ངོས་རང་ལོན་ཆུང་པའི་སྐྱེལ་སྤྱ། འཛིག་རྟེན་འདིར་སྤར་མཐོང་མ་ཁྱོད་པའི་མི་རྒྱས་མེད་ཅིག་གཏན་ནས་མེད་པ་རི་བཞིན་སྤྱད་སྤྱད་བྱུང་རྒྱས་ཡོད་ངོ་ཤེས་ཆུང་འཛེམ་ངོགས་སྤྱ་ཙམ་ཡང་མེད། དེ་ནི་སྤྱི་སྤྱ་ཆེན་པོའི་རང་རྟགས་བྱུང་པར་བ་ཞིག་མེད་ཅེས་ཟེར་ཡང་། ངོས་རང་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད།” ཅེས་གསུངས། ཡང་རང་ག་གིས་རན་ཞིང་ཅོད་རྟོག་ལ་དགའ་པའི་མི་སྤྱ་ཞིག་སྤྱི་ཉི་འཁྲིས་སྤྱ་འཁྱོར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་དབྱེག་པ་བཟུང་སྟེ་དེ་ག་པ་སོགས་མཛད་ལ། ཁྲིས་དུ་མཐོན་པོ་ཆོས་ཐ་མག་འཐེན་པ་གཞིགས་ཆེ་སྤྱ་ཆུང་དག་ཏུ་བཞེངས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་གནང་།³⁶ སྤྱ་བྱ་རྣམས་ཅིད་མོའི་ཞོར་དུ་འབྱུག་འཛིང་ལོར་བ་ན། དེ་མ་ཐག་གཉི་མ་ཆུང་ཆོའི་སྤྱིགས་སྤྱ་བཞེངས་ཉི་ཅི་རྒྱས་ཀྱིས་བྱུང་ངོགས་མཛད་ཅིང་། སྤྱིག་སྤྱར་སོགས་སྤྱིག་ཆགས་ཐ་མོ་རྣམས་དང་། བྱ་དང་ཁྱེལ། ཁྲི་སོགས་དུད་འཁྱོའི་ངོགས་འབྱུག་པའི་ཆེ་ཡང་སྤྱིག་ཆགས་ཉམ་ཆུང་ཆོའི་སྤྱིགས་བཟུང་སྟེ་དེ་དག་སྤྱོད་པར་མཛད། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་<<ལོང་ས་རྒྱལ་པའི་དཔང་པོ། —མའི་རྣམ་ཙན་གྱི་དགེ་སྤྱོད་ཤར་སྤྱོད་ཆེན་པོ།>> ཞེས་པའི་དཔྱིན་དེ་ལ་ལས།

ཉམ་ཆུང་དག་གིས་གཞན་གྱི་མནར་གཅོད་སྤོང་བ་མཐོང་སྐབས་དོས་རང་ལ་མི་བཟོད་པའི་ཆོར་བ་ཞིག་ཡོང་ལ། དེ་མ་
ཐག་མནར་གཅོད་གཏོང་མཁན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་(ཤོལ་ལན་བྱ་བར་)རྒྱགས་བཤང་བྟ། དོས་རང་ལ་དགའ་མོས་ཤིང་
མཁན་ཆོས། སྤྱིང་ལམ་དེ་དག་ནི་དོས་ཀྱི་མི་ཆེ་འདི་མཆོན་པའི་རྟགས་མཆན་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཏུ་འདོད་ཀྱང་། དེ་ནི་སྤྱི་
ལོ་ལ་རབས་ཀྱན་ལ་ཡོད་པོས་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་མིའི་ཁྱད་ཆོས་ཞིག་རེད། ཅེས་གསུངས། <<མོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས་
ལ་ཡོང་ས་མཆོག་ནས། “ཐུ་མ་མར་བས་རྩེ་བཅུན་མི་ལ་རས་བར་སྤྱག་པོ་གཏོང་གནང་མཛད་པར་བརྟེན། དོས་རང་ཆུང་
ཆུང་སྐབས་སུ། མར་བ་ལ་ཁོང་ཁོ་བཟུང་།” ཞེས་གྲང་གསུངས། དེ་ནི་དོ་སྤྱོད་མེད་ཅིང་སྤྱི་ལ་ཡང་དོ་སྤྱང་མི་མཛད་
པའི་ཐུགས་སྟོབས་དང་དམན་ལ་སྒྲག་པར་བཅེ་པའི་ཐུགས་གཤིས་མད་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་དན་
རྟགས་ཡིན། སྤྱིས་བྱ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གངས་ཅན་སྤྱོདས་སུ་ཕྱོན་པ་ནི། མོད་གཞུང་འབངས་ཐམས་ཅད་སྤྱད་པའི་
ཕྱོགས་སུ་བར་གིས་རྒྱག་བཞེན་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་ཡང་བསོད་ནམས་ཀྱི་འཕྲེ་ཆུང་བྟན་སྤྱག་པའི་མཆན་མར་མཛོན་
ལ། མོས་སུ་འཛམ་སྤྱིར་སྤྱི་འཕྲོ་མ་ལུས་པའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་གཞི་མར་སྤྱས་ཀྱང་བསྟོན་མི་རྣམས་པ་ཞིག་ཡིན།

ལྷ་སར་གདན་ཁྲིའི་སྐབས་ལས་བར་ཞིག་དུ། དུམ་གྲིས་ཕེབས་བསུ་མངལ་ཁར་ཡོང་མི་འགའ་ཞིག་གི་སྒྲིབ་
ཆས་ནག་ཀོག་ཉིད་རྩལ་དུ་སྒྱུར་བ་སོགས་ལ་གཞིགས་ཏེ་དེ་ཙམ་གཙང་མ་མིན་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པར།
ཁྲིའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་གྲིས་དེ་མ་ཐག་དུམ་ཆེན་ལ། ཡ་མ་ཁྲིད་གྲིས་ཕྱིའི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ལ་གདེངས་
འཛོག་དེ་འདྲ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སྒྲུ་རྒྱུར་བཤུ་བ་བཞེངས་ཤིང་། དེ་དུས་ཁྲིའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དགྲའ་གངས་བཞི་ཙམ་
ལས་སོན་མེད་ཅེས་དུམ་ཆེན་གྲིས་གསུངས་སོ།།

³⁶ བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཐ་མ་ཁ་ལ་བཀག་སྡོམ་མཛད་པ་བཅོན་ཁྱོད་གྱི་རང་དབང་ཏུ་གསུངས།

གསུམ་པ། དབུ་སྐྱ་གཙུག་ཕྱད་འབྲེལ་བཞེས་དང་གསེར་གྱི་མངའ་གསོལ་
སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་བྲེ་བ།

ལྷ་ལྷན་ཞིང་དུ་ཕེབས་འབྱོར།

ཀླུ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་པོ་ལྷགས་སུ་དགྲུང་བྱངས་ལྷ་ཕེབས་པ་ས་ཡོས་རྒྱ་བ་ ༡ ཆེས་ ༢༥ གྱི་
ལོ་ 1939 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 8 ཉིན་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོར་ཆེབས་ཕེབས་གསར་མཇུག་མཇུག་སྒྲིའི་རིམ་
བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་མཐར། གཞུང་དམངས་ཀྱི་ཕེབས་བསུ་གཟབ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་ཕེབས་བྱམས་ནང་བཞུགས་
སུ་གསོལ་ཐོག་ནོར་སྒྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་གི་ཉི་འོད་འདོད་རྒྱ་འཁྲིལ་བའི་ཆོམས་ཆེན་དུ་གདན་དྲངས་བ་ན།
ཞབས་བྱང་བཀ་ཤིས་ཀྱི་རི་མོ་མི་འདྲིལ་གདོང་ལྷས་བཞེགས་པའི་གྱི་འཕང་མཐོན་པོར་བརྒྱུད་ཉམས་ཀྱིས་བཞོད།
ཀླུ་ཆབ་རུ་སྒྲིང་མཆོག་གིས་གྲུས་སྒྲོབས་བྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ནས་ལྷ་ཕྱག་ལན་གསུམ་སྒྲོན་སོང་གིས་ཉེན་གསུམ་
འདེགས་འབྲེལ་དང་དབུ་གཙུགས་ཞུས། གདན་སའི་མཁའ་པོ་དག་གིས་རིགས་ལམ་བཀྲལ་བཟྭ་གི་བཞོ་བ་ཕུལ།
ཞབས་འཁོད་ཐོག་མའི་དབྱེས་སྒྲོན་ཀྱི་མཆོད་སྒྲིན་ལྷ་ན་མེད་པས་དེར་འདུས་ཀྱན་རབ་དགའི་ས་ལ་འཁོད་བ་ལྷ་བུའི་
སྒྲོ་བ་འཕེལ། ཡབ་ཡུམ་སྐྱ་མཆོད་བཅས་ལ་གཟིམ་ཁང་གཟིམ་གཡོག་དང་བཟའ་བུར་ཅ་དངོས་སོགས་གཞུང་
འབྲེལ་བཞོད་སྒྲིག་འཐུས་ཆང་ཞུས། ཡང་སྤྱད་ཅད་གཅོད་ཆོགས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ངལ་བ་དོན་ལྷན་དུ་གྱུར་སོང་སྐུམ་
སྟེ་དགའ་སྒྲོབས་ཀྱི་ཉམས་སྒྲུང་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཞིང་མཆོག་དམན་བར་མའི་བསུགས་བརྗོད་ལྷ་མེད་པ་ཐོབ། ཁོར་
ཡུག་ཀྱན་དུ་འབངས་རྣམས་དགའ་དད་སྒྲོ་གསུམ་ཀྱིས་འདུ་འགོད་སྐྱ་ཆོགས་ལ་བྲེལ། སྐྱ་གོང་མའི་ཞབས་གཡོག་
ནང་མ་རྣམས་ནི་ཀླུ་བའི་གསེར་ཞལ་སྒྲར་ཡང་མཇུག་བས་དགའ་དད་ཀྱི་མཆི་མས་མིག་རས་བརྒྱན། གཤེར་ལ་
གནས་པའི་སྒྲོག་ཆགས་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཆེ་ཆུང་ཀྱན་དུ་དགའ་སྒྲོའི་འབྲུག་འགྲོས་བར་མེད་དུ་བསྐྱུར། བྱ་དང་བྱེའུ་
དག་ནི་བྲེ་འགྱུར་ངག་གི་དབྱངས་སྒྲན་བར་མེད་དུ་སྒྲོག་ཅིང་འཕྱར་ཤིང་གི་ལས་ལ་བྲེལ། ལྷུ་རའི་མེ་ཉོག་ཀྱན་ཁ་
ཆེལ་ལེར་འཇུག། སྒྲོན་ཤིང་རྣམས་གྲུས་ཉམས་ཀྱིས་དུད། ལྷར་ཀ་དང་ཀྱུ་ལྷ་སོགས་ཤིང་འབྲས་རྣམས་ཡོངས་སུ་
སྒྲིན། བསིལ་རྒྱུང་དལ་བྱར་ལྷང་། ཅི་བསུང་ཕྱོགས་མེད་དུ་བྱུང་བ་སོགས་མདོར་ན་སྒྲོད་བཅུད་ཀྱན་ལས་སུམ་ཅེན་
ས་ལ་འཕོས་བ་ལྷ་བུའི་ངོ་མཆོར་དགའ་སྒྲིད་ཀྱི་རྣམ་པ་མང་དུ་མཛོན་པར་གྱུར་ཏོ།

སྐྱ་འབྲུམ་སྐྱག་མཆོར་ཀྱི་ཁྱེའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ཀླུ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྐུལ་འབྲུལ་
མེད་དུ་གཞུང་འབྲེལ་ངོས་འཛིན་ཞུས་པར་བརྟེན། ལྷར་སྐུལ་ལྷར་ཡབ་ཆོས་སྒྲིང་ཆེ་རིང་ལ་ཡབ་གཞིས་གྲུང་དང་།
ཡུམ་བདེ་སྒྲིད་ཆེ་རིང་ལ་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྐྱ་མཆོད་རྣམས་ལ་སྐུ་ཞབས་དང་སྐུ་མོ་སྐྱ་ཞབས། འབྲངས་

ཁྱིམ་ལ་ཡབ་གཞིས་སྟག་མཆོར་ཆང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཆོན་གནས་སུལ། དུན་རིང་མ་འགོར་བར་ཡབ་གཞིས་སྟག་མཆོར་ཞེས་པ་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྷ་ར་བསྐྱུར། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་པོའི་མཆོན་བདེ་སྦྱིད་ཆེ་རིང་ཞེས་པ་ལྷ་མོ་མཆོར་བསྐྱུར་ཞེས་ལྷ་སྲས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས་གང་ཉིད་ཀྱི་སྦྱ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསུངས། དེ་ལྷ་ར་ན། སྦྱའི་གཅེན་པོ་ཆེ་རིང་སྦྱོལ་མ་ལ་སྟག་ལྷ་ཆེ་རིང་སྦྱོལ་མ་དང་། ཁོང་གི་སྦྱ་ཆུ་སྦྱོར་ཆོགས་བཟུལ་གིས་ལ་སྟག་ལྷ་སྦྱོར་ཆོགས་བཟུལ་གིས་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེས་ཤེས།³⁷

དེ་ནས་རིང་མིན་མཆོག་སྦྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྤྱན་གྱིས་སྦྱོར་མོང་གཏུལ་བའི་སྤང་འོར་སྦྱ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྦྱོར་བའི་གསན་བསམ་སྒོལ་གཉེར་ཅི་ཆེར་མཛད་རྒྱུར་བརྟེན། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་དང་། སྦྱ་གོང་མའི་མཆོན་ཞབས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གཞོན་པར་གཞུང་འབྲེལ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས། དུས་དགེ་ཆེས་ཆ་བཟང་བསྐྱུན་གྱིས་གསར་མཛལ་མཛད་སྒོ་འདུག་ཟེས་རྒྱས་ངང་ཞུས།

དབུ་སྐྱ་གཙུག་ཕུད་འབྲུལ་བཞེས་དང་མཆོན་གསོལ་སོགས།

དེ་ལ་གདན་ས་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་དང་གཞུང་ཞབས་སེར་སྦྱ་སོགས་པོད་སྤྱོདས་སྦྱི་ཆོགས་ནས་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་འབྲུལ་སྦྱེས་བྱའོམ་པ་དང་བཅས། མཆོག་སྦྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་སྐྱ་གཙུག་ཕུད་བཞེས་ཏེ་དགེ་བསྟེན་གྱི་བསྐྱབ་སྒྲོམ་འབྲུལ་རྒྱ་དང་མཆོན་གསོལ་མཛད་རྒྱ། གངས་ཅན་ཞིང་གི་མགོན་པོ་ཉིད་དུ་ཞབས་ཟུང་རྩོམ་ཁུངས་སུ་བརྟན་པའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་གསར་ཅོམ་སོགས་གནང་བར་གསོལ་བ་ནན་ཚུགས་ཀྱིས་བཏབ་པ་ལྟར། པོད་ཆེ་ ༡༠ ཆེས་ ༡༩ སྤྱི་ལོ་ 1939 ཆེ་བ་ 11 ཆེས་ 22 ཉིན། གཞུང་སའི་ལས་ལ་དབང་བ་ནམས་དང་ཡབ་ཡུམ་སྦྱ་འཁོར་བཅས་འོར་སྤྱིར་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་ནས་ཆེབས་བསྐྱུར་ཆེན་མོའི་བྱེད་སྒོ་ཀྱན་ཡོངས་སུ་ཆང་བའི་ཐོག་ལྷ་ལྷན་སྦྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཞབས་སེར་བཀོད་ཅིང་། དེར་འབྲས་ཀྱན་ལ་རང་རང་གི་ལོ་གནས་ཀྱི་བབ་དང་མཐུན་པར་མཆོག་སྦྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དབུ་གཏུགས་འཆོམ་འབྲི་དང་བྲག་དབང་སྤང་མཐུད་སོགས་སྦྱལ། རྩོལ་དང་གར་མ། གཞན་པ་དང་འབྲུད་དཀོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་དགའ་སྦྱོའི་གཟིགས་མོ་སྦྱ་ཆོགས་བསྐྱུར་འབྲུལ་ཞུས།

³⁷ <<སྦྱ་མདུན་>>ཞེས་པའི་དེབ་ཉིན་དེབ་ཏུ་འདེམ་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ཀྱི་མཆོན་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་མང་ཅམ་ཡོད།

བོད་ཆེ་ ༡༠ ཆེས་ ༡༣ གྱི་ལོ་ 1939 ཆེ་བ་ 11 ཆེས་ 23 ཉིན་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་
ལག་ཁང་གི་ངོ་བོ་ཤྱུ་ཕུ་ནིའི་སྤྱུ་བྱང་དུ་ལྷ་ཕྱག་ལན་གསུམ་སྡོན་དུ་བཏང་སྟེ་མངལ་དར་སྡོན་འབྲལ་མཛད་རྗེས་
བཞུགས་གདན་དུ་བཞུགས་ཀྱིས་འཁོད། ཡོངས་འཛིན་གསུང་ཞབས་དང་བཅས་པས་གསུང་ཆོག་རྣམས་སྡོག་
འདོན་གྲུབ་མཆོམས། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱུ་ཕྱག་དང་འབྲལ་ཏེན་
གསུམ་འདེགས་འབྲལ་བཅས་སྡོན་དུ་ཁྱེ་བར་འོས་པ་རྣམས་མ་ཆང་བ་མེད་པར་མཛད་མཐར། ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་
ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་དབུ་སྤྱུ་གཙུག་ཕྱང་དང་དགོ་བསྟེན་གྱི་བསྐྱབ་སྡོམ་འབྲལ་བཞེས་བསྐྱངས་ཏེ་
མཆོན་དུ་ཡེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་ངག་དབང་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་སྤྱོད་གསུམ་དབང་བསྐྱར་
མཆུངས་པ་མེད་པའི་སྟེ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ། དེ་ནས།

ཡོངས་འཛིན་རྒྱུ་པའི་སྤྱན་པ་ཡོངས་བསལ་ནས།

རྒྱལ་བསྟན་པད་ཆལ་འབྲལ་སྤྱག་ཅིག་ཅར་དུ།

གསལ་མཛད་ཐུགས་རྗེའི་འོད་སྤང་འབར་བ་ཅན།

སྤྱལ་པའི་ཉི་གཞོན་སྤར་ཡང་འཆར་འདི་མཆར། ཞེས་གངས་རིའི་ཞིང་གི་བསྟན་འགྲོ་སྤྱོད་པའི་མགོན་དབྱང་དམ་
པར་སྤར་ཡང་གསེར་ཞལ་ཉི་མ་གཞོན་ཅུ་ཤར་ཕྱོགས་སྤྱལ་པའི་ཞིང་གི་ས་འཛིན་མཐོན་པོའི་སྟོ་ལས་མཛོན་པར་
འཕགས་པ་ལ་བསྟགས་པའི་མེ་ཏྲོག་གཏོར།

འཇམ་དཔལ་དཔལ་པོའི་ངག་ལ་དབང་སྤྱར་ཞིང་།

སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་པ་ལ།

རྒྱ་མཆོ་ལྷར་ཟབ་སྤྱོད་གསུམ་དབང་སྤྱར་མགོན།

མཆུངས་པ་མེད་པའི་སྟེ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་མཆོན་ཆ་རྣམས་སོ་སོར་གསལ་བའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་
གྲུས་པའི་དབྱངས་དང་བཅས་ཏེ་ཕུལ་ནས་གསོལ་འདེབས་ཕྱགས་བྲག་ཏུ་མཛད།

ཉམ་ཐག་སྤྱག་རུམ་འཐེབས་པའི་གངས་ཅན་འདིར།

མགོན་ཁྱོད་ཐུགས་རྗེའི་སྡོན་མེ་འབར་པའི་གཟེས།

ཕན་དང་བདེ་བའི་སྤང་བ་འབྱེད་བཞིན་དུ།

སྤྱོད་མཐའི་བར་དུ་མི་གཡོ་ཏྲག་བཏན་ཤོག ། ཅེས་སོགས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་བསྟན་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་སྤྱབས་
དམ་པར་སྤྱུ་ཆེ་མི་ཤེགས་རྟོ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བཏན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཕྱགས་བྲག་ཏུ་ཁྱེ་གནང་མཛད་པར་དེ་ཉིད་
མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐུགས་ཀྱི་གཡུང་དམ་དུ་བཞེས། དེ་ལྟར་གསར་བཙུམས་ཞབས་བཏན་གསོལ་འདེབས་
ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་འབྲལ་ལམ་ཁྱེས། དུས་དེར་འཛིན་ཏེན་ལྷ་མི་ཀུན་གྱིས་དད་པའི་མེ་ཏྲོག་གཏོར་
ཅིང་། བསྟོད་པའི་སྤྱུ་བྱངས། དགའ་བའི་དབྱངས་སྟན་དཀོལ། སྤྱོད་པའི་བྲོ་འཁྲབ་པ་སོགས་བོད་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཀུན་གྱི་

ཡིད་ལ་སྤྲོད་པ་བྱུང་བའི་དགའ་དད་སྡོ་གསུམ་གྱིས་གང་བར་གྱུར་ཏེ་དགྲེས་སྟོན་ཆེན་པོར་རོལ། དེ་ལ་སྟོབ་སྟེང་
ཐུབ་བསྟན་འོར་བཟང་གི་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ལས།

ལྷ་ལྷན་རྡོ་བོ་ཤུག་ཕུ་ཞེས་སྟོན་པར། སྤེད་སྦྱོར་རྩ་སྤྱོད་ཏེ་ཐོག་ཐུ་མཆོག་ནས་དབུ་སྟེས་གཙུག་ཕུད་འབུལ་བཞེས་དང་
འབྲེལ་དགེ་བསྟན་གྱི་སྟེས་བཞེས་བསྐྱེད་པར། ཁུམས་རར་སྟོན་ཆེན་མཛད་སྟོ་གྲུབ་འབྲེལ་འོར་སྤྱོད་བསྐྱེད་བཟང་པོ་
བྱང་དུ་ཆིབས་བསྐྱེད་གྱིས་ཉི་འོད་མེབས་སྟོན་དཀར་སྟོ་བཅས་ལྷ་རྟེན་ལེགས་འཕྱིག་བྱུང་སོང་། ཡལོང་ས་སྐྱབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་ཡབ་ཡུམ་རྣམ་གཉིས་དང་། སྤྱི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ།(1940 ལོར་ལྷ་སར་འབྱོར།) སྤྱི་ལྷ་ལོ་
དོན་གྲུབ། སྤྱི་ལོ་བཟང་བསམ་གཏན་བཅས་ལྷ་མེབས་ཡོད་གཤིས། ཐོག་མའི་ཡབ་གཞིས་འཆོ་འཛིན་སྤྲོད་པ་བསྟོ་
གཞག་སྐྱེད་སྐྱབས། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྐྱེ་ཆུང་སྤེད་དང་བཅས་ཡབ་ཡུམ་སྤྱི་བཅས་བཞུགས་ཡུལ་འོར་
སྤྱོད་ཡབ་གཞིས་ཤག་ཡོད་པར་མེབས་སྤྱི་གཉིས་མཁོ་ཆེ་སྤྱོད་གཤིས་དང་། དེ་ནས་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་རྟེན་
གཞི་དགོས་པར་བརྟེན། གཞུང་གནས་ནས་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་དགོངས་མཐུན་ལྷ་གཞུང་སྤྱོད་ལྷ་གསེབ་ཤར་དུ་ཡབ་
གཞིས་མ་ཁང་རྒྱ་ཆེ་སྤྱི་དག་གསར་རྒྱག་དང་། སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་གྱིས་གཙོས་འཛིན་ཆས་གང་དགོས་འཆོམས་
མེད་སྤྱི་གཤིས། འཁྱོངས་ཐེབས་སུ་གཉལ་ཁུལ་བྱ་ཡུལ་རྫོང་དང་། སྦྱོར་ར་གཞིས། ལྷ་ས་ཁུལ་ཉི་འགྲམ་སྤྱོད་གཞིས།
རྒྱ་མཆོ་གཞིས། ལྷ་ལོ་ཁུལ་འབྱོར་ཆེ་གཞིས། རྟོན་ལུང་ཁུལ་སྤྱོད་ཐེན་ཞིས་གཞིས། ལྷ་སའི་ཤག་བཅས་ལ་ཁུལ་
འབབ་འཁྱི་མེད་གཏན་ཆོགས་དང་བཅས་འཁྱོངས་ཐེབས་སྦྱོར་འཇགས་སྐྱེ། ཅེས་སྤྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་དཀྱུས་གཅིག་དུ་

གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆས་ 7 ཉིན་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལར་དགུ་གཏོར་འཆམ་གཟིགས་སུ་ཡབ་གཞིས་སྐྱེ་འཁོར་
དང་གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཆེ་སྤྱོད་དེ་དང་། རྒྱ་ནག་། འཁོར་པ་སོགས་ནས་ཁྱི་གསོལ་མཛད་སྟོར་ཆེད་མེབས་
སྐྱེ་ཆབ་སོགས་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་ཡང་། གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་སྟོ་དུང་གྲུབ་མེད་སྐྱབས། མཆོག་སྐྱེལ་
རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་སྐྱེར་མ་བསྐྱེད་སྤྱོད། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་<<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ཞེས་པའི་རང་
རྣམ་དབྱིན་དེབ་ལས།

འགན་ཁུར་ཅི་ཡང་མེད་པར་དགའ་སྟོའི་རང་གཅེན་པོ་དང་ལྷན་དུ་ཅེད་མོ་ཅེས་པ་དང་། བ་མ་གཉིས་ཡང་ཡང་མཇལ་བ་
བཅས་ལོ་གཅིག་དེ་དགའ་སྦྱིད་ཀྱི་རང་དུ་བསྐྱེད། དེ་ནི་མི་ཆེ་འདིའི་ནང་གི་གྲུ་ཡངས་རང་དབང་གི་དུས་སྐབས་མཐའ་
མ་དེ་རེད། ... རོས་ཀྱི་སེམས་སུ་གསལ་པོར་བྲན་པ་ཞིག་ནི། བོད་རྒྱ་བཙུ་གཉིས་པའི་རྒྱ་མཇུག་དུ་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་
དགེ་འདུན་པ་ཆོས་སྤྱན་རྒྱན་གར་འཆམ་འཁྲབ་པའི་སྐབས་དེ་རེད། གར་འཆམ་དེ་ནི་ལོ་དེ་གའི་ནང་ནག་ཕྱོགས་
ཀྱི་གེགས་དང་། བར་ཆད་གང་བྱུང་བ་རྣམས་ཕྱིར་འབྱུང་གཅོད་བཟོ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། སྐབས་དེར་
ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རོས་རང་གཞུང་འབྲེལ་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་བྱས་མེད་པས་སྤེད་གཞུང་གི་རོས་ནས་པོ་ཏེ་ལར་
གར་འཆམ་འཁྲབ་སྟོན་ལ་ལྷ་བར་འགྲོ་རྒྱུ་དེ་ལོས་ཤིང་འཆམ་པ་ཞིག་དུ་མ་མཐོང་བས་འགྲོ་མ་སྐབ་པ་དང་། ཕྱོགས་
གཞན་ཞིག་ནས་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཁྱི་དེ་མེབས་པས། སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་ཐོག་ཕྱག་དོག་

ལྷ་བྱ་བྲགས་ཆེར་བྱུང་། དེའི་དགོང་རྫོང་ནོར་གླིང་དུ་ཕྱིར་འཁོར་མཆོམས་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་འཁྲབ་ཆས་
མཆོར་པོ་སྟོན་པའི་གར་འཆས་པ་ཆོའི་ཡུས་ཀྱི་སྐྱེད་ས་སྐྱབས་དང་། དག་གི་བཤད་པ་སོགས་འཁྲུག་ཆ་དོད་པའི་ནཱ་
བ་དེ་དག་ངོས་རང་ལ་སྐད་བརྒྱ་བའི་ཚུལ་དུ་བཤད་སོང་། ཞེས་གསུངས།

བོད་ལྷགས་འབྲུག་གནས་ལོ་གསར་ཆེས་སྤྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 9 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་རྒྱལ་
ཆབ་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་གཞོན་པ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ། ཀེའུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་གཞུང་
སའི་དགྲུང་གསར་དགེས་སྟོན་མཛད་སྟོ་དེ་ཉིད་སྤར་ལམ་ལྷར་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་བསྐྱེདས། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་དུ་ཡབ་གཞིས་སྤྱ་འཁོར་དང་། སྤྱ་སྤེར་གྱི་ཞབས་འབྲིང་ནཱས་དང་ལྷན་དུ་དགྲུང་གསར་
དགེས་སྟོན་ལ་རོལ། ལོ་སར་མཛད་སྟོ་བྱབ་མཆོམས་ཡབ་གཞིས་སྤྱ་འཁོར་ནཱས་ཕྱིར་ཡབ་གཞིས་གཟེམ་ཁང་དུ་
ཐེབས་ཏེ་སྤྱ་མགོན་དང་ལོ་སར་ལེགས་སྤྱེས་འབྲལ་མི་གཞན་ནཱས་དང་ལྷན་དུ་དགེས་སྟོན་ལ་རོལ། དེ་ལ་རྒྱལ་
ཡུམ་ཆེན་མོས། “ངེད་ཅག་གིས་སྤྱ་སའི་ལོ་སར་གྱི་དུས་སྟོན་ལ་རོལ་གྱང་། གཟེམ་ཁང་དུ་ཨ་མ་དོའི་ལོ་སར་གྱི་དུས་སྟོན་
སྤར་བཅི་བྱས་པར་མ་ཟད། ལོ་སྟོར་ཉིལ་པོའི་ནང་གི་ཨ་མ་དོའི་དུས་ཆེན་གཞན་ཁག་གྱང་སྤར་བཅི་བྱས།” ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ནཱ་ཐར་མཛལ་བའི་ཆོ། ཅོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་ཞིང་པའི་བྲིམ་ཆང་དགྲུས་མ་ཞིག་སྟོ་བྱར་དུ་
སྤྱ་བྲག་མི་བྲག་གི་འདུ་ལོང་འཁྲིགས་པའི་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཆོགས་ཤིག་ཏུ་འཕྱོར་ཏེ། རང་ཉིད་ལ་བྱིས་པའི་དུས་ནས་
གོམས་ཤིང་འཇགས་པའི་སྟོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ཀུན་བརྩེ་བསྐྱར་གྱིས་ནཱ་ཀུན་འབྲུ་ཆགས་གཟབ་ནན་གྱི་ངང་དུ་འཆོ་བ་
སྤྱེལ་དགོས་པའི་གནས་བབ་དེ་ནི་ངེ་འབྲའི་དཀའ་ཆོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་ཨང་སྤྱམ་པ་ཞིག་ངང་གིས་འཆར་ལ།
སྤྱ་བྲག་དཔོན་རིགས་ཆོའི་སྟོར་མ་ཚུད་པའི་ཡབ་ཆོས་སྤྱོང་ཆེ་རིང་གི་མཛད་པ་དེ་དག་གི་འབྲུང་རྩ་ཡང་ཤེས་རྟོགས་
གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྤྱམ་ཞིང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་གསུང་གི་དངོས་ཐེན་དང་གསུང་བྲགས་
གཉིས་ཀ་ན། མཐོ་རིམ་མི་བྲག་གི་འཆོ་བར་དེ་ཅམ་བྲགས་མི་མཉེས་པ་དང་འཁྲུངས་གཞིས་གྱི་འཆོ་བ་དགྲུས་མའི་
ནཱ་པ་དག་བྲགས་ནས་གཏན་དུ་འདོར་མ་བྲལ་པའི་ཚུལ་ཞིག་བྱར་བལྟས་ལེབ་མཐོང་དུ་གྱུར་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱལ་
ཡུམ་ཆེན་མོས།

ངེད་ཅག་ནོར་གླིང་དུ་བསྐྱེད་པའི་བདུན་དང་པོའི་སྐབས། གཞུང་ཞབས་མེར་སྤྱ་དང་སྤྱ་བྲག་ལྷ་ལྷམ་སོགས་སྤྱ་མགོན་
ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་མཛལ་འབྲུང་དུ་འཕྱོར། དུས་རྒྱུན་གཞན་གྱིས་ཚུར་དོ་སྤང་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་སྐབས་དང་། ལྷག་
བར་དུ་སྐད་སྐྱར་བརྒྱད་ནས་སྤྱིང་མོལ་བྱེད་པའི་དུས་རང་ཉིད་སྤྱེན་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། སྤྱ་མགོན་མང་པོ་
ཞིག་གིས་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་ངའི་མི་ཆེ་དང་། ལྷ་སར་འབྲལ་བཞུད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐད་ཤེས་འདོད་ཆེས་ཆེར་
བྱས། དེ་ལྷར་སྤྱོད་གསུམ་གྱི་རིང་ངེད་ཅག་གིས་རྒྱས་སྟོས་ལྷན་པའི་འཆོ་བ་བསྐྱེད། དེ་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར། ལས་
ཀ་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར་གཞན་གྱི་སྤྱི་ཞུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐྱེད་དེར་སུན་སྤང་ཤིན་ཏུ་སྤྱེས། སྟོན་
བསགས་གྱི་འབྲས་བྱར་གྱས་ཞབས་དང་ཆེ་མཐོང་དུས་སྤྱ་སྤྱིན་ཡང་། བ་ཡུལ་བརྩ་ཏེ་སྟོག་ཏུ་མིག་ཚུ་ཡང་ཡང་ཤོར།

པ་ཡུལ་ཙེང་ཁ་སྟག་མཆོར་དུ་བྱིས་མིའི་འཆོ་གནས་ཆེད་ལས་ཀར་འབད་དགོས་ཀྱང་། དེར་ཞི་འཇམ་གྱི་འཆོ་བ་དང་
བརྗོད་དགའ་བའི་བདེ་སྲིད་ཡོད་ལ། བག་ལྷོད་ཅིང་རང་དབང་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ལྷ་སར་རྒྱལ་མོ་ལྷར་བཀུར་ཡང་ཙེང་ཁ་སྟག་
མཆོར་དུ་སྤྲོད་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་སྤང་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཆོར། ང་ལ་མཆོན་ན། ལས་ཀར་འབད་ཅིང་དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་མངོན་
སུམ་དུ་མཐོང་བ་ནི་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་ཆོས་པའི་གཞི་ཡིན་ལ། ལྷོན་འབྲས་ལེགས་པོ་འབྱུང་བ་དང་། བྱིས་དང་བྱིས་
མིར་དགའ་ངལ་མི་འབྱུང་བ་ནི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་འཆོ་བའི་རྩ་བ་ཡིན།³⁸ ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འདི་ལས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའམ་
བསམ་གཞིག་གི་གནད་དུ་མ་ཞིག་མཐོང་ཡང་སྐབས་སུ་མ་བབས་པས་ཞིབ་བརྗོད་བྱེད་པར་མི་སྟོ། གང་ལྟར། གང་
ལ་གོམས་པ་དེ་ལ་མཁས་པ་ནི་སྟོན་གྱི་མཁས་པའི་སྟོན་ཆེག་ཡིན་ལ། གང་ལ་འདིས་པ་དེ་ལ་དགའ་བ་ནི་སྟེ་པོ་
ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་བྱུང་སྟེ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྤྲུགས་གཤེས་དང་དགོངས་སྟོགས་ལ་ཡི་རངས་མི་ཁུ་མཁན་ཞིག་ག་ལ་
ཡོད་སྟེ་མོ།

སྟེ་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 15 ཉིན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྟེ་བྱུང་ལུ་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་ལས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་
ལྷ་སར་འབྱོར་ཏེ་ཉམས་སེམས་ཆེན་པོས། རྒྱུ་མེད་རིན་པོ་ཆེར་“ལྷ་ཞིབ་”ཞུ་རྒྱུའི་རེ་འདུན་ཞུས་ཀྱང་ཁོ་པ་ཅག་ལ་དེ་
ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་དང་དོས་བབ་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་བརྟེན། བོད་གཞུང་ནས་ཞལ་བཞེས་ཡེ་ནས་མ་
གནང་། དེ་ལྟར་རེ་དོན་དང་པོ་དེ་ལེགས་ལམ་དུ་མ་སོང་བས་སྤར་ཡང་ལེགས་སྟེས་འབྲུལ་ཆོག་པའི་རེ་སྟུལ་བསྐྱར་
མ་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་ཞུས་པས། སྟེ་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 1 ཉིན་ནོར་གླིང་དུ་ལེགས་འབྲུལ་གཞིམ་རྒྱུང་མཇལ་ཁའི་
གོ་སྐབས་ཅམ་ཞིག་ཐོབ་པར་མཛད། འབྲུལ་རྟེན་དུ་བྱག་ཆོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་ལུ་ཏེ་སྟེ་པར་ཡང་བསྟོན། དེ་ནས་
རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་ལུ་ཡིས་མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་ལེགས་འབྲུལ་གཞིམ་མཇལ་སྐབས་ཀྱི་སྟེ་པར་དེ་
ཉིད་ལོག་པར་སྤྱད་དེ། “ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་སྤྱོད་བཅུ་བཞི་པའི་ལས་འགན་འཛིན་རྒྱུར་ཆོག་མཆན་
འགོད་རྒྱུའི་བཀའ་པམ་བ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་ངན་པ་ཁོག་བཅུག་གིས་བཅོས་རྒྱན་ནམ་མཁས་མི་ཤོད་བ་སྟེ་ལ། དེ་ལ་
བོད་མི་རྒྱུས་ཅན་བསམ་ཡོད་མཁས་པ་དག་གིས་སྤྱི་ཕྱིར་དགག་པ་ཆ་ནན་དང་སྟེ་རྒྱལ་བས་ཀྱང་དག་ཐེར་གསལ་
བརྗོད་དབང་འཕེར་ནལ་མ་བྱས་ཡོད།

སྟེ་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 13 ཉིན་དབྱེན་རིའི་སྟེ་ཆབ་ Gould འོ་ལས་ནོར་གླིང་དུ་ཆེད་བཅར་གྱིས་
མཆོག་སྟུལ་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་ཁ་ཞུས་ཤིང་ལེགས་སྟེས་སྤུལ། དེ་ལ་ Gould ཡིས།

མཇལ་ཁར་བཅར་སྐབས། རྒྱུ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ནི། ལྷ་ས་ཚུགས་ཆེ་ཡང་གྲུང་ཤ་དོད་པ་དང་། མཁུར་ཆོས་དམར་ཞིང་
དབྱ་སྟེ་བཞུར་བ། སྟེ་ལ་གྲུ་ཆས་དུར་སྟེ་གྲེང་སྟེ་བེར་གསོལ་བ། ཞབས་གཉིས་སྟེ་ལ་གྲུང་གིས་བཞུགས་ཁྱིའི་སྟེང་
སྟོན་པའི་བཞུགས་སྐབས་སུ་བཞུགས་པ། གཡས་གཡོན་དུ་གཞུང་ཞབས་སེར་མོ་བའི་སྟེ་བྱུང་སྟེ་ཞབས་པད་དང་གོ་

གནས་མཚུངས་ལ་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་དང་། མཇུག་ཁ་གོ་སྤྱིག་མགོ་དཔོན་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ། ཡང་སྤྱི་ཅད་གཅོད་ལ་
གཏུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ། གཟེན་ཆུང་བདག་གཉེར་མགོ་དཔོན་གཟེན་པོ་དཔོན་མཁན་པོ། གསལ་ཆེགས་འགན་གཙོ་གསལ་
དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་རྗེ་གཉེན་ཆེན་པོས་བཞུགས་ལ་ཞིག་མཇུག། ... མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་མཇུག་ལ་ན། དེ་
སྤོན་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་ལ་ཆེན་པོར་རྒྱུ་མངའ་ཡོད་ལ་རྣམས་ནས། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱོད་མའི་ཞབས་
གཡོག་རྣམས་ངོས་འཛིན་ནས་ཞལ་ཆོར་ཞེས་ཟེར་བ་ཞིག་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་གཞི་ནས་དངོས་ར་འཕྲོད་ཅིང་ཡིད་ཆེས་རྟེན།
དེ་མཚུངས་དེར་འདུས་ཡོངས་ལ་གཅིག་མཐུན་གྱི་དོ་སྣང་གཞན་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱན་གྱི་
གཟིགས་ཕྱོགས་བརྟན་ལ་གཡོ་བ་མེད་པ་དང་། གང་མཛད་ལ་ཐུགས་གཞན་དུ་མི་གཡོང་བར་ནན་ཏན་ཆེ་བ། ཐུག་
གཉེས་མཛེས་ཤིང་ལྟ་ན་སྤྱག་ལ། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་རང་དབང་མེད་པར་སོགས་ལ་སོགས་པེད། ...
སྐབས་དེར་དབྱིན་ཇི་སྤྱི་ཆབ་ནས་འབྲལ་སྤྱེས་སུ། རྒྱ་ཆོད་པའི་མཆོས་སུ་བྱེད་ཞིག་ཕྱིར་ཐོན་ཏེ་སྐད་སྙན་སྒྲོག་པའི་
གསེར་གྱི་རྒྱ་ཆོད་འཁོར་ལོ་ཞིག་དང་། ཀྲང་པས་བསྐྱོར་དགོས་པའི་རྒྱུངས་འཁོར་རྒྱུང་དུ་ཞིག། ད་དུང་འཁོར་ལོ་
གསུམ་ཅན་གྱི་ལྷགས་རྟ་འཁོར་ལོ་གཅིག་བཅས་ཕུལ། ... མཇུག་ཁ་གོ་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོས་མཆོག་སྤྱལ་རིན་
པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲི་ལས་བཏེགས་ཏེ་མར་གདན་འཕྲོན་ཞུས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་མཁན་པོ་གཉེས་ནས་ཐུག་གཡས་གཡོན་དུ་
འདུས་ཏེ་གདན་འཕྲོན་ཞུ་སྐབས། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་ཤོར་པའི་འབྲལ་རྟེན་རྣམས་ལ་གཟིགས་བཞིན་
ཕྱིར་ཕེབས། དེ་མ་ཐག། ལོ་བརྒྱད་ལ་སོན་པའི་སྤྱི་མཆེད་སློ་བཟང་བསམ་གཏན་ཡོང་སྟེ། དོ་སྣང་དང་སེམས་ཁུལ་གྱི་
རང་དུ་ཅ་དངོས་དེ་དག་བཞོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱངས་འཛི་ཅད་བྱས། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་སྤྱི་མཆེད་ཀྱིས།
“ངས་ཅ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིད་ཡང་བཞོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཚུལ་དུས་ཐོག་ཏུ་མ་ཤེས་ཆེ། དགྲུང་གངས་བཞི་ཅམ་ལ་སོན་པའི་
སྤྱི་མཆེད་རྒྱལ་བའི་རྒྱུང་སྤྱི་ལ་རིན་པོ་ཆེས་ཁོ་ཐོར་དཀའ་ཆེགས་སྤྱིན་ངེས་”ཞེས་བཞོད། ཅེས་གསུངས།

གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ།

ས་ཡོས་རྒྱ་བ་ ༡༠ ཆེས་ ༢༡ སྤྱི་ལོ་ 1939 རྒྱ་བ་ 12 ཆེས་ 7 ཉིན་གཞུང་ས་ནས། རྒྱལ་དབང་འཛིག་རྟེན་
གསུམ་མགོན་ཐུག་ན་བརྗོད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་སྤྱོད་གཙུག་ཕུད་དང་
མཆོན་གསོལ་འབྲལ་བཞེས་སོགས་ལེགས་པར་གྲུབ་པས། ད་ནི་མི་འགྲུང་བར་མཆོག་སྤྱལ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་
རྒྱལ་པོ་སྤོན་འཁོར་དབྱར་བཞུགས་ནོར་གླིང་བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་ནས་ཞབས་བྱུང་བཏེགས་ཏེ། བྱ་འཛིན་འཕགས་
པའི་གཞལ་མེད་ཁང་དགུན་བཞུགས་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལར་ཆེབས་བསྐྱར་དང་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་མི་འཛིགས་
གདོང་ལྡན་བཏེགས་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་བཞོད་མངའ་གསོལ་བཀའ་ཤིས་དགའ་སྤོན་གྱི་མཛད་
སློ་གཟབ་རྒྱས་སུ་བསྐྱར་བའི་ཆེས་ཆ་གཏན་འཁེབས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་བརྟེན། མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་རིགས། ལྷ་སྤེ་མི་
སྤེ་མཆོག་དམན་བར་མར་བཅས་པས་ཅི་འཕྲོར་མཆོད་པའི་སྤྱིན་ཕུང་འདེགས་འབྲལ་དང་ལྷན་ཅིག་མཆོག་སྤྱལ་རིན་

བོ་ཆེའི་མཆོན་དཔེའི་གཟེ་འོད་འཕའ་བའི་སྒྲིའི་དཀྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོར་མཛལ་ཞུའི་སྐལ་བཟང་ལེགས་ལུས་ཀྱི་ཡོངས་
 རྒྱུད་མཆོག་ལ་རོལ་བའི་དུས་བཟང་བདག་གིར་ལེན་ཆོག་པ་དང་། གསེར་ཁྱིམ་མངའ་དབང་གསོལ་བའི་དུས་ཆེས་
 ལ་མ་སྤྲུག་གི་བར་དུ། དཔོན་སྡེ་སྤྱི་བུ་ཡོངས་ནས་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་འཕྲོ་ཀྱན་སྤྱོད་གི་ཆ་གཏུང་སྤྲུག་མེད་དུ་
 འདེལ་བའི་སྤྲན་མཆོག་རྒྱོན་བའི་དབང་པོ་ཉིད་དུ་སྐུ་ཆེ་བསྐལ་བརྒྱུར་བརྟན་ཅིང་མཛད་འཕྱིན་སྐབས་པོ་ཆེ་རྒྱལ་བ་
 མཆོག་གི་སྤྲུགས་བཞེད་ལྟར་རྒྱོད་སྤྱད་ཞབས་བརྟན་བདེན་སྟོབས་དང་གསོལ་སྟོན་སྐུ་བཆོག་གང་གཟབ། བསྟན་
 སྤྱད་དམ་ཅན་རྒྱ་མཆོར་བསྐྱར་འཕྱིན་མངའ་གསོལ་གཟབ་རྒྱས་བཅས་གནང་རྒྱ་དང་། མི་སྡེ་གཞུང་སྐྱེར་ཡོངས་ནས་
 རྒྱན་གོས་དག་གཙང་གཟབ་མཆོར་ཅི་འཕྲོར་གྱིས་འདིག་རྟེན་ལྟ་མི་ཀྱན་གྱི་དང་བ་དེས་འཕྱོན་སྟོ་གསུམ་རྒྱུད་པ་
 བཟང་པོ་ལྟར་གྲངས་ཏེ་རང་འཁོས་བབ་བསྟན་གྱིས་མཆོག་གསུམ་ལ་བསྟེན་བཀུར་དང་དགོ་སྐུ་བ་སྡེ་གསྐྱོར་ཅི་བྱས།
 ཁར་ཐོག་རི་ཅེ་སོགས་སུ་དར་འཇུགས་བསང་གསོལ་ལྟ་བུའི་སོགས་ནམ་དགར་གྱི་ལས་མང་འབད་སྐུ་བ་ཞུས་ཏེ།
 རིང་ནས་སྤྲུག་བའི་དུས་བཟང་དགོ་ལེགས་ཀྱི་དཔལ་ལ་རྒྱུད་བའི་ཉིན་མོ་དེ་ཉིད་དགའ་དད་སྟོ་གསུམ་དང་བག་ཤིས་
 འོད་སྤར་གིས་བསུ་བའི་སྟ་གོན་དུ་སྟོ་ཀྱན་ནས་བཀྱི་བ་ཆེ་སྤྲ་སྤྲ་ཆོགས་སྤྲུགས་གཉིས་ཁྱིམས་བཟང་སྤྲ་ཆོས་དགོ་བ་
 བརྟུ་དང་། མི་ཆོས་གཙང་མ་བརྟུ་དུག་གི་ལས་ལམ་མཐའ་དག་འབད་འབྱུངས་སྟོད་མེད་ལ་རབས་བསྐྲུགས་འོས་ཀྱི་
 ལམ་ལས་མ་འཁོརས་པར་ཅི་བྱས་བསྐུ་བ་རྒྱ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བར་འཁོད་བའི་ཡོངས་ཁྲབ་རྩ་ཆོག་
 རྒྱལ་ཐམ་ལྟན་སྤྱད་མ་ཞིག་པོད་སྟོངས་ཁོན་ཀྱན་ལ་འགྲེམ་སྟེལ་བཀྱིས།

དེ་ལྟར་མོད་སྤྱོད་ས་ལྷ་སྤེལ་མི་སྤེལ་གྲུབ་ནས་གཞུང་མའི་ཅ་ཆེ་ག་ཏུ་རི་བོའི་དྲུང་ཆོས་སྤིང་གི་སྣ་ལོན་སྣ་ཆོག་ས་
སྤོ་གྲུབ་ནས་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་མོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་དུག་ཏུ་ཕེབས་
པ་ལྷགས་འབྲུག་ལྷ་བ་ ༡ ཆོས་ ༡༣ གྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 21 ཉིན་གཞུང་ས་ནས་ཆེབས་སྐུར་རྒྱས་པའི་
སྤོལ་ག་རྒྱར་ཅམ་ཡང་མ་ཉམས་པར་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་འཁོར་ནོར་སྤྱིང་བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་ནས་པོ་བྱང་
ཆེན་པོ་པོ་ཏྲ་ལའི་གདན་འུ་མཛད་དེ། འབས་སེན་གསར་འཁོར་གི་རྟེན་འབྲེལ་མཛད་སྟོ་སྣ་ན་མ་བྱུང་བ་ལྷ་ཏུ་ཞིག་
ཞུས་པར་དེར་འདུས་གི་ནང་སྤྱོ་པོ་གྲུབ་ཏུ་ལས་པར་བྱུང། དེའི་གི་ཉིན་གྱི་ལོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 22 ཉིན་གི་
ཞོགས་པར་གསེར་ཁྲི་མང་འགསོལ་གི་མཛད་སྟོ་བསྐྱབས། དེ་ཡང་འཕགས་པ་འདི་ག་རྟེན་དབང་ལྷག་མའི་ཤ་ཆོག་ས་
སུ་ནམ་པར་རོལ་བ་མཆོག་གི་སྐུལ་པའི་སྐུ་རིན་པོ་ཆེ་དོན་གི་སྤྱད་ཏུ་མཆོན་ནས་སྟོས་ཏེ་ཡུལ་བཅུན་འཇམ་དཔལ་
དག་དབང་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་སྤིང་གསུམ་དབང་བསྐྱར་མཆུངས་པ་མེད་པའི་སྤེ་དཔལ་བཟང་པོ་
དེ་ཉིད་ནས་ནམ་འཛེན་ཉི་མ་སྟོར་གི་གཟི་བྱིན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་པ་ལྷ་ཏུའི་འཇུས་ཞལ་འོད་དཀར་གི་སྤོང་བ་ཕྱོགས་
མེད་ཏུ་བརྒྱངས་ཏེ། པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏྲ་ལའི་ཤར་བརྒྱད་ཆོམས་ཆེན་སྤིང་ཞིའི་ལུན་ཆོག་ས་གི་བྱི་བལ་རིན་ཆེན་དང་

པོས་མངོན་པར་སྤྲོས་པའི་རྒྱལ་ཁྲི་ལྷ་ཡི་བཞུགས་གནས་ཆེན་པོར། དགེ་ཆོགས་བཟང་ལོས་ཀྱི་འདེགས་འཛོག་ཡངས་པོར་སྤྲོས་པའི་ཞབས་སེན་ཕུན་ཆོགས་སྒོ་བརྒྱའི་འོད་སྤང་མངོན་པར་སྤྲོས་པ་ན། མཆོག་སྤྱལ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཤར་ཕྱོགས་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་ནས་དབྱུང་འབྱུང་ལྷ་ལྷན་ཞིང་གི་ར་བར་སྤྱི་ནང་གསང་གསུམ་ཀྱི་ཉེ་བར་འཆོ་བ་སྤྲོ་མོ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་གདན་འདྲེན་པ་ལ་མཐུ་སྟོབས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རང་ཆས་སུ་བྱུང་བ་ཡོངས་འཛོན་སྤྱི་ཆེ་བ་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་བཀའ་བྲིན་འཁོར་མཐའ་བྲལ་བ་གང་ནས་ལྷ་ཕྱག་ལན་གསུམ་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ་ཉེན་འབྱུང་མཇལ་དར་ནང་མཛོད་འདེགས་འབྱུང་མཛད། དེ་ནས་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཀྱི་ཆོ་གའི་རིམ་བཤམ་མོ་ཆེ་མ་ཆང་བ་མེད་པར་བསྐྱབས་ཏེ། ཡོངས་འཛོན་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཇོད་ཀྱི་དགེ་གི་འདབ་མ་ཀྱན་ནས་ལྷེ་མ་ཞིང་། བཛོད་བྱ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པའི་འབྲས་བཟང་ཆོས་བྱར་སྤྲུངས་པའི་མཁུལ་ལྷགས་བཤད་དང་འབྲེལ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་གཞུང་སའི་འབྱུང་སྤྱིས་བྱུ་ལོ་མ་པ་འབྱུང་ལས་ཞུས། མིད་ཆོན་བྱར་བ་དང་ཡོངས་འཛོན་སྤྱི་གཞོན་སྟག་བཟང་རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར། བཀའ་ཆོན་སོགས་དང་གཞན་ཡང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཆེན་པོའི་མངའ་ཞབས་སུ་གཏོགས་པ་སེར་སྤྱི་ཆེ་སྤྱི་ཀྱན་ནས་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ཆབ་རྣམ་གཉིས་ལ་མཇལ་དར་ལུལ། མདོ་རྒྱུད་རྒྱ་མཆོའི་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྟོད་མཁན་པོ་སྤྱིང་སྤྱལ་བྱུང་བསྟན་ལུང་རྟོགས་རྣམ་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་མཆོན་ཞབས་གསར་མཇལ་ཞུས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛོན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ཕྱི་མོ་ 1940 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 22 བོད་ལྷགས་འབྲུག་ལྷ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན། ཅེ་པོ་བྱང་གི་ཆོས་ཆེན་སྤྱིང་

ཞའི་ཕུན་ཆོགས་སུ། རོས་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་བྱང་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གདན་ཁྲིང་འཁོད་པའི་

མཛད་སྟེའི་སྐབས་མཆོན་ཞབས་ཀྱི་གསར་མཇལ་གནང་སྟེ་མཁན་སྟེ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་གལ་མགོང་བཞུགས། ཞེས་གསུངས།

དེ་ནས་རིམ་གྱིས། རྒྱ་ནག་ངོ་ཆབ་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་བ་སྤྱུ་ཀྱང་ཤིན་ཏོ་ལས་དང་། བལ་པོའི་སྤྱི་ཆབ་ངོ་ལས། འབྲུག་གཞུང་གི་སྤྱི་ཆབ། ལ་དྲགས་ཁ་ཆེ་ཆོང་པའི་མགོ་གཙོ་སོགས་ཀྱིས་མཇལ་བཅར་དང་གྲུས་འདུད་ཞུས། དཔྱིན་རིའི་སྤྱི་ཆབ་རྣམས་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་ལས་སྟོན་དགོངས་འཆར་རི་གནང་ལྟར་མཛད་སྟེ་ཉིན་གཉིས་པར་མཇལ་བཅར་ལེགས་སྤྱིས་འབྱུང་བསྟན་ཞུ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱུང་བས་ཉིན་དང་པོར་མཇལ་བཅར་མ་ཞུས། དེ་ལ་དཔྱིན་གཞུང་འབྲས་སྤྱི་ཆོན་ཆེན་སྤྱི་ཞབས་ Gould ཡིས། <<ལྷར་བཅས་སྤྱིང་ཞའི་གཙུག་རྒྱན་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་བརྒྱ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་རོས་འཛོན་ཞུ་ཚུལ་དང་། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཞོད་པ།>>ཞེས་པ་ལས།

བོད་གཞུང་ནས། དཔྱིན་རིའི་སྤྱི་ཆབ་ངོ་ལས་རྣམས་འབྱུང་སྤྱིས་དང་བཅས་ཉིན་གཉིས་པར་མཇལ་བཅར་ཞུས་ན་

ལེགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། ཉིན་གཉིས་པར་འབྱུང་སྤྱིས་བཅས་བཅར་འབྲས་སྤྱིས་མེད་ཐོག་ཉིན་དང་

མོར་ཡང་བཅར་འདོད་ཡོད་མེད་དང་། བཅར་ན་དེ་ལ་བོད་གཞུང་ནས་དགའ་བསུ་མི་ཞུ་སྟེ་པའི་དོགས་པ་གཏན་ནས་
མི་དགོས་ཞེས་ནན་ཏན་བརྗོད་གནང་། ... དེར་བརྟེན། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཁའ་དོ་ལས་ནམས་ནས་ཉིན་གཉིས་པའི་མཇུག་
སྒྲིའི་སྐབས་ཁོ་རང་མཇུགས་བཟུལ་གྱིས་སྐྱོན་བོའི་སྐྱེ་ཁའ་ནམས་དང་སྐྱོན་དུ་བཅར་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་ཅིང་། དེ་ལ་
འགྲོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གང་ཡང་མེད། ཅེས་སོགས་བྲིས། བྲིས་སུ་གོང་འཁོད་སྐྱེ་ཞབས་ Gould ཡི་ཐག་
གཅོད་དང་འབྲེལ་བཤད་དག་ལ་བྲི་ཕྱོགས་ནས་ཡིད་མ་རངས་པ་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་
གིས་དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཁའ་ཉིན་གཉིས་པར་མཇུག་བཅར་ལེགས་སྦྱེས་འབྲུལ་བར་བཀོད་སྒྲིག་གནང་བ་དེར་ཡང་ལྷག་
བསམ་མིན་པའི་འཁྲབ་སྟོན་གྱི་འབྲེལ་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད། གང་ལྟར། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཁའ་ Gould ཡི་ཚུལ་
ཡིག་དང་དེ་འབྲེལ་ཁག་དུ་སྐབས་དེའི་གནས་སྟངས་སྦྱིད་དང་། རྒྱ་མིའི་དོ་ཚབ་གྱི་ཉམ་སེམས་དང་ཕྱ་ཚུགས། རྩོན་
གཏམ་ཅི་དགར་སྒྲེལ་བ་སོགས་ཞིབ་འཛིན་བྱས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ཕྱོགས་པ་དག་གིས་ཁོ་པ་ཅག་གི་གོམས་སྒོལ་ལྟར་སྒྲ་
བྲིས་ཅན་ལ་དུ་གྱུར་པའི་རྩོན་གྱི་ཁྲག་མ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ལ་སྦྲར་ཡང་སྐྱོན་པ་རྒྱག་གང་ཐུབ་བྱས་ཡོད། རྗེས་སོར་
བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་མྱོང་ཅན་དུ་མས་ཀྱང་རྒྱ་མི་སྤུ་ཡི་གཡོ་རྩོན་སྒྲ་བྲི་ཀྱན་ལ་གསལ་བཤད་དང་ཐེར་འདོན་མང་
དུ་བྱས། གང་ལྟར། དོན་དངོས་ཐོག་མཇུག་སྒྲིའི་སྐབས་རྒྱ་མིའི་དོ་ཚབ་སྤུ་ཡིས་ཕྱ་ཚུགས་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྲིའི་ཉེ་
སར་བཅར་ཐབས་བྱས་པ་དང་། སྔོད་གནས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ཞེ་འདོད་མ་ཆེམས་པས། ཉིན་དེའི་
མཇུག་སྒྲིའི་ཁར་ཉིན་གཉིས་པའི་མཇུག་སྒྲིའི་སྐབས་སྦྲར་ཡང་གོ་སྐབས་འཆོལ་འདོད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ལ་དེ་
ལུགས་བྱ་ཆོག་པའི་སྐྱོན་སྟོན་ཞུས། མཐའ་དོན། སྤུ་ཡི་ཉམ་སེམས་ཇི་བཞིན་མ་གྱུར་སྐབས། ཉིན་ལས་རྗེས་རྒྱ་
ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲུལ་སྦྱེས་ནམས་དངོས་སུ་འབྲུལ་སྐབས་ལས་རོགས་ནམས་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ལས་སྤུ་ཡི་ཁོར་རང་
ཉིད་དངོས་བཅར་ཞུས་མེད། དེ་ལ་ Gould ཡིས།

སྐྱེ་ཞབས་སྤུ་ཡི་ཁོར་བོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་རིམ་གནས་བབ་དང་སྔོད་གནས་བཅས་ལ་སྒོལ་ཡིད་མ་ཆེམས་པ་དང་། ཉིན་
ལས་རྗེས་རྒྱ་གཞུང་གི་འབྲུལ་སྦྱེས་འདེགས་སྐབས་ཁོ་དངོས་བཅར་ཞུས་མེད། བལ་པོའི་འབྲུལ་རྟེན་དུས་ཐོག་དུ་མ་
འགྱོར་བས་བལ་གཞུང་སྐྱེ་ཁའ་ནམས་མཇུག་བཅར་བསྐྱར་མ་ཞུ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། མདོར་ན། བོད་ཀྱི་
བདག་དབང་རྒྱ་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་དུ། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱུར་མ་ཐག་སྤུ་ཡིས་ཆེད་བཅོས་རྩོན་གཏམ་དང་
རྒྱ་ནག་གི་ཉམ་བཅོས་སོགས་རྒྱའི་གསར་ལམ་ཁག་དུ་ཐོན་ཅིང་། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་ཁའ་དང་རྒྱའི་སྐྱེ་ཁའ་གཉིས་ལ་
མཇུག་དུས་སྒྲིའི་དུ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་། གནད་ཐོབ་གོ་བབ་སོགས་ཀྱི་ཐད་དགག་སྐབས་དང་སྐྱོང་ཕྱོགས་སྒྲ་
ཆོགས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མཆམས་མ་ཆད་པར་བྱུང་།

ཉིན་གཉིས་པ་སྟེ་ལུགས་འབྲུག་ཆེ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༥ སྤྱི་ལོ་ 1940 ཆེ་བ་ 2 ཆེས་ 23 ཉིན་གྱི་མཇུག་སྒྲིའི་
བསྐྱེད་པར་བཟུལ་གྱིས་སྐྱོན་བོའི་སྐྱེ་ཁའ་དུ་ལས་བརྒྱ་སྒྲིའི་ནས་མཇུག་རྟེན་གསུམ་དང་གསེར་དུལ་རིན་ཆེན།

གྲང་ཆེན་མཆོ་བ། བསེ་དུའི་དྲ། བོས་ཆེན་སོགས་འབྲུམ་སྐྱེས་སུ་བ་ཆོགས་པ་འདེགས་འབྲུམ་ཁྱེས། དེ་ནས་
དཔྱིན་གཞུང་སྐྱ་ཆོབ་ Gould དང་སྐྱོན་བཅར་མི་གྲངས་ལྷ་བཅུ་ཡས་མས་ནས་དཔྱིན་འི་བོང་མ་ཆེན་པོའི་གཞུང་
དང་རྒྱ་གར་དཔྱིན་གཞུང་རྒྱལ་ཆོབ་ཆེན་པོས་ཆེད་སྤུལ་ལེགས་སྐྱེས་གསེར་གྱི་སོ་མག་གཅིག་དང་། དེལ་ཁྱེས་མ་
བཅུ། མེ་མདའ་གསུམ། རས་ཆ་སྤྱིལ་རིལ་དྲུག་། གསེར་གྱི་ཆུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་གསེར་ཐག་རང་འཁྱིག་གཅིག་། རྒྱང་
ལེས་ལས་རྒྱང་མཐོང་གཅིག་། དཔྱིན་འི་རྟ་སྐྱ་གཅིག་། བྱེལ་སོ་སོ་བཞི་སོགས་དེལ་དངོས་གྲུ་ལོ་མ་པ་སྤུལ་བ་དང་།
དེའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་འབྲས་སྤོངས་སྐྱ་ཆོབ་ནས་ཀྱང་འབྲུམ་རྟེན་གྲུ་ལོ་མ་པ་སྤུལ།

གོང་གསལ་ཁྱེད་མོ་མོ་བཞི་པོ་རྒྱ་གར་ནས་ཁར་དང་ཁིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཉི་མ་ལ་ཡའི་མཐོ་སྒང་བརྒྱད་དེ་ལྷ་སར་
འབྱོར་སྟབས། མོག་མར་དལ་གསོ་བ་དང་ལྷ་སྐྱོང་ལེགས་པོ་དགོས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན། ཁྱེད་དེ་དག་དེ་ཞིག་དཔྱིན་
ཅི་བའི་སྐོད་གནས་བདེ་སྐྱིད་སྒྱིར་གར་བདག་ཉར་བྱས་ཏེ་མང་དུ་སྐྱོང་སྐབས་སྟན་མེད་ཅམ་ལས་དངོས་འབྱུང་ཞུས་
མེད། དེ་ལ་ Could ཡིས།

ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྩིས་སྤྱོད་ཐོ་བྱང་ནས་མི་ཞིག་བདེ་སྤྱིད་སྒྲིང་གར་ཆེད་གཏོང་གིས་བྱེད་ཆམས་ཡིན་དུ་འཕྱོངས། དེའི་རྩིས་
 སྤྱོད་ཡང་དེ་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་མི་གཉིས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་མི་གཉིས་ཆེད་གཏོང་མཛད། [གནས་སྐབས་འདི་
 ལ་དབག་ན།] གཤམ་ཏེ་སྤྲུགས་འདུན་ཅོད་ཡིན་ཀྱི་གཤམ་ལ་བཞུགས་དགོས་ཆེ་མཐར་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མར་ཐོབ་དེས་ཡིན་པ་ནི་
 གསལ་པོ་རེད། ... ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གི། སྟོག་ཆགས་རྣམས་ལ་དེས་པ་དོན་གྱིས་སྤྲུགས་བཅེ་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་ཞིག་
 ཡིན་པར་ཏ་ཅང་གསལ། དེ་ཡང་ཉིན་གསེས་རྩིས་བྱེད་ཆམས་སྤྱོད་ཞབས་ Fox ཡི་ལྟ་སྤྱོད་འོག་དེ་ཞིག་བདེ་སྤྱིད་སྒྲིང་གར་
 བཞག་ན་ལེགས་པར་མཐུན་པ་ན་ཐོ་བྱང་དུ་མ་ཉར་བར་དེ་མ་ཐག་སྤྱིར་གཏོང་གནང་མཛད། ཅས་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་རང་
 ཉིད་ཀྱི་མཉེས་སྟོགས་གཙོ་བོར་མི་འདྲིན་པར་བྱེད་ཆམས་ཀྱི་བདེ་སྤྲུག་ཉིད་གཙོགས་འདྲིན་མཛད་པར་གསུངས། དེ་
 བེ་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་ན་ལང་སྟོ་ཀྱན་ནས་གདེང་སྟོབས་ཆེས་ཆེར་ལྷན་པའི་ཁར་དོན་དངོས་ལ་བྱུང་གཏོང་
 མི་མཛད་ཅིང་། བྱ་དང་བྱེད་སྟོགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱན་ལ་སྤྲུགས་མཉེས་ཤིང་བྱམས་སེམས་ལྷན་པ་སྟོགས་སྤར་བྱིས་
 པ་གཞན་ལས་མ་མཐོང་བའི་ལྷན་སྤྱེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་བཟོད་འདོད་པའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཡིན་ལ། “བྱ་རི་དྲུགས་”
 སྟོགས་སྟོག་ཆགས་སྤྲ་མོ་ཚུན་ཆད་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྲུག་བསྐྱལ་མི་འདོད་པ་ལ་སྤྲུག་ཡིན་”པའི་འདུ་གཤིས་དེ་
 སྤྱལ་བ་དེ་དུས་ནས་སྤྲུགས་ལ་མངའ་བར་སྤར་རོ།།

ལྷགས་འབྲུག་ཟླ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡༤ གྲི་ལོ་ 1940 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 24 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲུལ་ཆབ་ར་སྤྱིར་བླ་
བླ་མོགས་སྤྱི་སྤྱིར་ཁག་མང་པོས་ཁྲི་གསོལ་འབྲུལ་ཆས་བྱལོམ་པ་བསྟར་ཏེ། བཀྲ་ཤིས་ཕྱོལ་སྟོན་གནས་གྲུས་ངང་
ཁྲི་གསོལ་མཛད་སྟོམ་རྒྱུག་བསྟར། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དཔངས།>> ལས། ལ་ཡོང་ས་ཆེན་པོའི་ཞལ་
ནས།

དེའི་(གཞི་མ་རྒྱུ་ཕུན་ཆོག་མ་འདོད་འབྱེད་པའི་)ནང་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་སྒྲོལ་ཡོད་པའི་དཔོན་རིགས་མཐོ་བ་
ཆོང་མ་མེད་པའི་ཏེ་ཏུ་ལའི་སྒྲུ་མའི་དབང་ཆའི་དམ་སྤྱུག་རྣམས་ང་ལ་སྤྲད། དེ་ནས་ཡིག་ཆ་ཁ་པམས་དང་། དཔོན་པ་ཆོར་
སྤྲོད་པའི་སངས་རྒྱུ་གྱི་སྤྱུ། ཉེན་རྩལ་ཁ་བཏགས་སོགས་ལ་དམ་རྒྱ་པམ། དེ་ཆོ་དབང་ཆ་ཆོང་མ་ཡོད་པའི་རྣམས་
མཆོན་གྱི་ཐོག་མ་དེ་རེད། ང་(ཕྱི་ལུགས་སུ)ལོ་བཞི་དང་བྱེད་ཀ་ལ་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་ཏུ་ལའི་སྒྲུ་མ་སྤྲོད་བཅུ་བཞི་
པ་འོད་སྤྲོད་རྒྱུ་ལྟར་སྤྲོད་དང་ཆོས་སྤྲོད་གཉིས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་འོད་མི་ཆོང་མས་མ་འོངས་
པའི་དུས་སུ་བདེ་སྤྱིད་ཡུན་བརྟན་ཡོང་བའི་མང་གཞི་རྒྱགས་པར་སེམས་སོ།། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྐབས་དེའི་ཁྱི་གསོལ་
མཛད་སྒྲོལ་སོགས་སུ་དངོས་སུ་བཅར་བའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དུ་མས། “མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱན་ཏུ་ཅང་ཐ་ཡང་། ཉིན་ནས་
ཉིན་བསྐྱེད་པའི་མཛད་སྒྲོལ་དང་གཞི་མ་རྒྱུ་མཛལ་ཁའི་སྐབས་སོགས་སུ་འདྲེས་ཐོན་དང་ཐུགས་འཆབ། ཐུན་སྤྲད་དང་འོར་
འཕྱུག་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་གཞུང་སྤོལ་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་གནང་བ་དང་། ཐུགས་རིག་བཟ་ཞིང་མཆོག་དཔལ་གྱི་དབྱེ་བ་མེད་
པར་མཛད་སེམས་ཆེ་བ་སོགས་ལ་ཏ་མི་ལས་པའི་སྤྱི་པོ་ཞིག་མེད་”ཅེས་ཡང་ཡང་གིས་བ་ལྟར། མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་
ཆེར་ཆེས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ལྷན་སྤྲེས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་གཞི་བྱེན་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་སྤྲོས་
མེད་ལགས་ཀྱང་། དུས་རྒྱུན་ཞལ་སྤྲུལ་གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྤོལ་ལས་སྤོལ་དང་གཟབ་ནན་ཅན་གྱི་འཕྲོ་ལུགས་
སོགས་ལ་ཐུགས་མི་མཉེས་པར་སྤྱི་པོ་སུ་དང་མཛལ་འབྲུད་གནང་ཡང་མཆོག་དཔལ་དང་རིགས་རུས། གོ་གནས།
སྤེ་རིས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་མི་དང་མི་འབྲུད་པའི་འདུ་ཤེས་ཐོག་། ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད་དང་བཅེ་སེམས་ཟབ་
མོ་གནང་གིན་ཡོད་ཅེས་བཀའ་ཡང་ཡང་གནང་བ་ལྟར། <<བཅེན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱེན་
དེབ་ལས།

ནོར་བུ་སྤྱིང་ག་དང་ཅེ་པོ་བྲང་གཉིས་སུ་སྤྲོད་དུས། དུས་ཆོད་མང་པོ་ཞིག་གད་པ་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་བསྐྱུལ། ངོས་རང་པོ་ན་
ཐ་བའི་སྐབས་ནས་ཀྱང་། གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྤོལ་ལས་སྤོལ་དང་གཟབ་ནན་ཅན་གྱི་འཕྲོ་ལུགས་ལ་མི་དགའ་བའི་ཁར།
གཞུང་ཞབས་རྣམས་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་བྱ་རྒྱུ་ལས་འཁོར་གཡོག་ཆོར་འདྲིས་གཤིབ་བྱ་རྒྱུར་དགའ། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཅིང་།
རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཀྱང་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་གསུངས་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། “ཐོག་མའི་སྐབས་སུ། ལྷ་སར་
ཅོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་གོམས་སྤོལ་དང་མི་མཚུངས་པ་ཅི་མང་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་རྒྱུས་མངའ་མེད་པ་དང་ནོར་འཁྲལ་གང་ཡང་
མི་འབྱུང་ཆེད། ངས་གཞན་གྱིས་ཅི་བྱེད་ལ་གཟབ་ནན་གྱིས་བལྟས། ཞལ་ཏ་མ་རྣམས་ཁྲིད་ཆོང་རང་དུས་ནས་ཞིག་ཡིན་ཡང་
སྤྲོ་བྱིར་འཕྲོ་ཆོག་། འདི་མི་ཆེ་བཀའ་གྱུ་ཅན་དུ་བྱུར་བ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གོམས་སྤོལ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱུན་ལྷན་
ཀྱི་གནས་སྤངས་ཤིག་སྟེ་སྤྲད་མ་བྱུང་བ་ཞིག་མིན། ངས་ཆོང་ཁང་རྒྱུད་དུའི་རིགས་དང་། ཁྲོམ་རུ་སོགས་རྩར་བཞེན་ཏེ་འཕྲོ་
སྐབས་མཐོང་བ་ཅུ་ལས་དེ་དག་ཏུ་གཏན་ནས་འཕྲོ་མ་སྤྱོད། འདི་ནི་དཔེ་མཆོན་ཅུ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ཤིང་།
ཡང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཅེ་པོ་བྲང་ཐོག་མར་མཛལ་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་ཐུགས་ཆོར་གསུང་བར།

པོ་ཏ་ལའི་རྩོ་སྐས་བརྒྱད་དེ་ཐོག་བཅེགས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཅེར་འབྱོར་བར་སྐར་མ་ཉི་ལུ་ཅམ་འགོར། ཁང་མིག་རེ་རེ་
ནང་དུ་མཐའ་མི་མངོན་པ་ལྟ་བུའི་གསེར་དབུ་གྱི་རྒྱ་ཆ་དང་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་ཞལ་ཐང་གིས་ཁེངས། དེ་ནི་འགྲེམ་
སྟོན་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ད་ནི་དེའི་གཟི་བྱན་དང་བཟིང་བཀའ་དེ་དག་སྐར་མཇལ་བའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡོང་མི་སྲིད།
གསེར་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲེན་རིམ་གྱི་འདྲ་སྐྱེ་དེ་དག་གིས་ངའི་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་བ་དབང་མེད་དུ་སློབས། པོ་ཏ་
ལར་ཐོག་མར་འབྱོར་སྐབས་སྐར་མཇལ་སྤྱོད་ཞིང་དེར་ལན་མང་བསྐྱད་སྤྱོད་བ་ལྟ་བུའི་ཆོར་སྐར་བྱུང་། དེ་སྟོན་རྒྱལ་བ་
ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་མ་འཁྱུངས་གོང་ཅོང་ཁ་སྟག་མཆོར་དུ་སྟོན་སྐབས། མི་ལམ་དུ་པོ་ཏ་ལ་ལན་མང་མཇལ་སྤྱོད་ཞིང་།
དངོས་སུ་མཇལ་བའི་ཁང་མིག་རེ་རེ་མི་ལམ་དུ་མཇལ་བ་དང་སྟོ་ཀྱན་ནས་མཆུངས་པའི་རྣམ་པ་དེས་ང་ཏ་ལས་པར་
བྱུང། ཅེས་སོ།།

ཐོག་མའི་གསལ་བསམ་དང་ཡོངས་འཛིན་ འཕོ་འགྲུར།

འདིར་ཁྱ་བ་དང་ཆེས་ཆ་ངེས་གཏན་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་ཡང་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སུ་དབྱུང་བྱངས་
བྱུག་དང་བྱི་ལུགས་སུ་ལྷ་ཅམ་དུ་ཐེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1940 ནང་། ཅེ་གཟེམ་རྒྱུ་ཆོག་མཚན་འདོད་འབྱེད་དུ་མཆོག་
སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཞུང་འབྲེལ་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་གི་དབུ་འཇུགས་མཇེད་སྟོ་བསྐྱུངས་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ནི། <<མཇེད་
རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོ།>>ལས། “བོད་ལུགས་འབྲུག་(1940)གཟའ་སྐར་མཆོག་དུ་དགོ་བའི་ཉིན།” ཞེས་
དང་། “ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོས་སྟོན་འགྲོའི་ཆོས་བཤད་དང་། སྐུབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད། ཁྱ་
མའི་རྣལ་འབྱོར་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་བརྒྱ་མའི་ལུགས་ལུང་བཅས་འབུལ་གནང་མཇེད། དེ་མེས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུ་བ་སྟག་བྲག་རིན་
པོ་ཆེས་ཡོན་ཏན་གཞིར་བྱུང་མའི་ལུགས་ལུང་དང་། ད་ཉི་རིན་ཆེན་དོན་བྱུང་གིས་མཇེད་པའི་ཀ་དཔེའི་སྤྱི་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོས་སྟོན་སྟོན་
གསལ་བཞེས་བྱུང་བསྐྱེད་ཡགོང་ས་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆོགས་
གཉིས་ཀྱི་ཞིང་མཆོག་དུ་བཀྱར་བའི་སྐྱེ་བྱུག་དང་འབྲེལ་མཇལ་དར་ནང་མཇེད་དང་མཐུལ་ཉེན་གསུམ། གསེར་ཐངས་ལས་
བྱུང་བའི་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེ་བརྟན་རེ། གོས་ལུག་གཉིས་རེ་བཅས་བྱུག་བསྐྱར་གིས་འབུལ་གནང་མཇེད་དེ་བཞུགས་
ཞབས་འཁོད།” ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། བོད་ཡིག་དབྱུངས་གསལ་རྣམས་གཞུང་འབྲེལ་གིས་ཐོག་མར་སྟོན་འབུལ་
ཞུ་གནང་མཇེད་པོ་ནི་རྒྱལ་ཁྲིམ་རྒྱུ་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོ་དང་། སྐར་ནས་སུ་མཐུད་གནང་མཁན་གཙོ་བོ་ནི་མཆོན་ཞབས་
སྤྱི་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོ་ཡིན་ངེས་ཏེ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་ལོ་རྩེ་ལོ་མཆོའི་མཇེད་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

རྒྱུད་པའི་མཁན་པོའི་མཆོན་ཁུར་བཞེས་སུས་སྐབས་ཀྱིས་དམིགས་བསམ་དགོངས་ཞུ་གནང་དགོས་རིགས་ལས་དེ་
མིན་བྱང་ཐང་ཡང་ཉག་ཐེབས་གནང་། སྐབས་འགར་ཡསྐབས་མེ་ཀུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྟན་རྒྱས། དེ་མིན་སྐྱེ་བྱུང་།

ཐེགས་ཏེ། སྐུ་ལ་ཀ་ཁའི་སློབ་ཁྲིད་དང་། ཆོས་སྤྱོད་སློབ་འཛིན་སོགས་ལ་རོགས་པ་གནང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཅིང་། གཞན་ཡང་། “ཁོ་ལོ་ལོ་བྱུག་ནས་སློབ་སྦྱོང་མགོ་འཛུགས་བྱས་ཏེ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་སྐབས་ནི་དུས་རབས་མང་པོའི་གོང་ནས་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་གནའ་སློབ་དང་མཐུན་པར་བྱས་ཤིང་། དེས་ཁོ་ལོ་ཅག་གི་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ་བཟང་པོ་དང་། བསམ་པའི་རྒྱ་ཆད་མཐོན་པོར་གནས་ཐུབ་པ་ལ་ད་བར་པན་རུས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད།” ཅེས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་མི་དམངས་>>སྤྱི་གསུངས་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་དུ། “ཐོག་མར་ལོ་གཉིས་ནང་ཡོངས་འཛིན་བགྲེས་གཞོན་ནཱ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁུན་ནས་དབྱུ་ཅན་སློབ་སྦྱོང་དང་། ཉིན་ལྷུར་དཔེ་ཆ་སློབ་འཛིན་དང་། རྒྱ་ཆད་གཅིག་ཙམ་དཔེ་ཆ་སློབ་སྦྱོང་བཅས་བསྐབས་ཤིང་། དེ་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཐོག་སྤྱིར་བཏང་གི་ཡི་གེ་དབྱུ་མེད་བསྐབས་པ་ཡིན།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ།

ཐོག་མའི་སྐབས་སུ། རྒྱུ་མིན་རིན་པོ་ཆེས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་མཛད་སློབ་སོགས་མ་ཡིན་པའི་གནང་སློབ་པ་མོ་ཆེ་གཅན་པོ་སློབ་ཐོབ་བསམ་གཏན་དང་ལྷན་དུ་གནང་། དེ་ཡང་བར་གསེང་ཁག་ཏུ་སྐྱེ་ཅིང་ལྷན་དུ་ཅེ་བ་དང་ཐུག་དཔེ་གསན་སྦྱོང་གི་སྐབས་སུ་ལྷན་དུ་ཡིག་སྦྱོང་མཛད་པ་སོགས་ནོར་བུ་གྲིང་ག་དང་པོ་ཏ་ལ་གཉིས་ཀར་གཅིག་མཆུངས་སུ་གནང་། དེ་ལ་<<བཅན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པའི་རང་རྒྱལ་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་ཀྱི་སློབ་ཆེན་ཐོག་མ་དེ་ནི་སློབ་སྦྱང་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་དུས་སློབ་ཐོབ་བསམ་གཏན་དང་པོ་དེ་གཉིས་ལ་སློབ་མཉམ་དུ་བསྐབས་པ་དང་། ནོར་བུ་གྲིང་ག་དང་པོ་ཏ་ལའི་སློབ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་པ་དེ་གསལ་པོར་བྲན། སློབ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་ཅིག་ངོས་སུ་དར་གོས་ཀྱི་རྩ་ལྷག་མེར་པོ་ཞིག་དང་གོ་བའི་རྩ་ལྷག་ཅིག་བཀའ་ཡོད། རྩ་ལྷག་དང་པོ་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དོན་དང་གཞན་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་རེད་ཅེས་ཟེར། ཉེས་པ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་དེད་ཅག་ལ་ཞེད་སྐར་སློང་སློང་། སྐབས་རེར་ངོས་རང་ལ་ཞེད་སྐར་སློང་ཆེད་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་རྩ་ལྷག་ལ་གཟིགས་ཙམ་གནང་ཡང་། སྐབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། རྩ་ལྷག་མེར་པོ་དེ་ནཱ་ཡང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་། སློབ་ཐོབ་བསམ་གཏན་ངོས་རང་དང་འབྲེལ་བའི་སློབ་མ་ལེགས་པོ་ཞིག་མིན་སྐབས། རྩ་ལྷག་གཞན་དེ་ཐེངས་གཅིག་གསན་གཉིས་ཙམ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་དགོས་བྱུང་། བསྐྱར་དུ་བསམ་སྐབས། ཁོང་གིས་ཉེས་རྒྱུ་བཟེད་པ་ནི། བོད་ཀྱི་གཏམ་

དཔེར། ར་བསད་ན་ལྷག་འདར། ཞེས་པ་ལྟར་ངོས་ཀྱི་དོན་དུ་དཀའ་སྤྱུག་སྦྱོང་དགོས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་ནཱ་སྐྱེ། ཞེས་བཀའ་སྩལ་ལ། ད་ལྟའི་ཆར་ཡང་ཕྱི་ནང་གང་སར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གནས་སྐབས་འདི་ཡང་ཡང་བཀའ་སྩལ་ཅིང་། དེ་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱ་མཆན་ནི། ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་སྐྱེ་ན་པ་མོའི་སྐབས་ནས་སྤྱི་འགོས་སྤྱི་མཆུངས་ལྟར་ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་ནས་གཞུང་ཆེན་གསན་བསམ་དང་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་འབད་བཅོན་ཆེན་པོས་གནང་སྐབས་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་མ་གཏོགས། རང་བྱུང་ལྷན་འབྲུབ་བམ་མ་བསྐབས་རང་ཞེས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། གཤུལ་བྱ་རྒྱལ་སྤྱང་ལམ་དེ་ཉིད་དུ་འགོད་པར་མཛད་པའི་སྤྱད་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཞལ་སྤྱོད་ནས།

ཐོག་མར་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེས་དོས་དང་དོས་ཀྱི་སྤྲོན་མཆོད་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་གཉིས་ལ་སྤྲོན་དུ་དཔེ་ཆ་ཁྱིད་དུས། དང་
པོར་ཆོས་སྟོན་སོགས་སྟོ་འཛིན་བྱས། དེའི་རྗེས་སུ་དོས་ཀྱིས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་དབུ་མ་འཇུག་པ་སོགས་དང་། སྟོ་
བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་གཞན་འགའ་ཞིག་སྟོ་འཛིན་བྱས། དེད་གཉིས་ལ་རྟ་ལྷག་གཉིས་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་
དར་གོས་སེར་པོས་བསྐྲས་པའི་རྟ་ལྷག་སེར་པོ་ཞིག་དང་། སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལ་འབྲེང་པའི་རྟ་ལྷག་ཅིག་ཡོད།
སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེས་དཔེ་ཆ་འཁྱིད་དུས་རྟ་ལྷག་དེ་གཉིས་བཞུགས་གདན་གྱི་ཟུར་དུ་འཛོག་། དབྱར་ཁར་ནོར་བུ་སྤྱིར་གར་
མར་ཡོང་དུས་རྟ་ལྷག་དེ་གཉིས་ཀྱང་མཉམ་དུ་ཁྱེད། དགུན་ཁར་ཅེ་ལ་འགོ་དུས་ཡར་ཁྱེད། སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་
རྟ་ལྷག་ཐེངས་འགར་བཟེད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར། དགོངས་འདག་ཁྱུགས་བདེན། ཞེས་ཀྱུ་དགོས་བྱུང་
ཡོད། དོས་ཀྱིས་ལེ་ལོ་བྱས་པ་དང་གཡོ་ཐོལ་བྱས་པར་གཞིགས་ན་རྟ་ལྷག་བཟེད་རྒྱ་ཉག་གཅིག་ཡིན་ཡང་། བལ་ཆེར་
དོས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་ཡོད་པས་མིན་ནམ། གང་ལྟར། རྟ་ལྷག་མ་བཟེད་ཅམ་ཞིག་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། ཉི་མ་
གཅིག་རྟ་ལྷག་དེས་ཅི་ཞིག་གྱེད་ཡོང་བསམས་ཏེ་ཅུང་ཅམ་ཞེད་སྤང་སྟེ་གིན་ཡོད། འདི་སྤྱིར་བཏང་ཆང་མས་ཤེས་
དགོས་ལ། ལྷག་པར་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཆོས་ཤེས་དགོས། རྩ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་དམིགས་བསམ་ལ་གང་ཡང་མེད། མཛད་སྟོ་
འཆོགས་པའི་སྐབས་སུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་གཤམ་དུ་བཞུགས། དོས་རང་བཞུགས་ཁྱིའི་སྟེང་སྟོན་གྱིན་ཡོད་
ཀྱང་། དཔེ་ཆ་འཁྱིད་པའི་སྐབས་སུ། རྟ་ལྷག་གི་འོག་ནས་དཔེ་ཆ་ཁྱིད་པ་མ་གཏོགས་བཞུགས་ཁྱིའི་སྟེང་དུ་བསྐྱེད་དེ་
དཔེ་ཆ་ཁྱིད་མེད། ཐོད་པ་ནི་དོས་གནས་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་གཙོ་བོར་གྱེད་མཁན་བྱུང་པོ་ཞིག་རེད། རྩོགས་གཅིག་
ནས་སྒྲ་སྤྲུལ་ཆོ་ཅ་ཆེན་པོར་བཅིས་ནས་བཞུགས་ཁྱིའི་སྟེང་དུ་བཞག། སྟོབ་སྟོང་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ་དབྱུག་པ་བཟུང་སྟེ་
སྟོན་པ་མ་གཏོགས་ཁྱེད་རང་ཀྱན་མཁྱེན་རེད་ཟེར་བ་དང་། རྟོགས་པ་སྟོན་སོང་རེད་ཟེར་བའམ། ཡོན་ཏན་མ་བསྐྲབས་
པར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་པ་རེད་ཟེར་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མེད།³⁹ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གང་ལྟར། རྒྱལ་ཆབ་འཕྲོ་འགྱུར་མ་བྱུང་བར་དུ།
རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཆོན་གནས་བཞེས་ཀྱང་གཙོ་བོར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་
བྱང་གི་སྤྱིད་ཚོགས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་དགོས་སྐབས། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོས་རིག་
གསན་བཞེས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་གཙོ་བོ་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་བཞེས་གནང་མཛད། རྒྱལ་
ཆབ་འཕྲོ་འགྱུར་བྱུང་རྗེས་སྤྱིད་སྟོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་བཞེས་པ་དང་མཆོན་ཞབས་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་
ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པར་བསྐོ་བཞག་མཛད་ཅིང་། སྐབས་དེ་ཤེད་ནས་ཡིག་སྟོང་དང་ཐུགས་འཛིན་སྟོར་སྟོང་
སོགས་སྐུ་ཡོན་གསན་བཞེས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་གཙོ་བོ་དེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་བཞེས་པར་
མངོན།

སྤྱི་ལོ་ 1940 ལོའི་སྟོན་ཅམ་ལ། ལྷ་སྤྱིའི་ཕུང་བསྐྱེད་དུ་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཕྱར་ཉེན་ཆབས་ཅི་ཆེ་ཡོད་
ཐུགས་ཐོན་པའི་བཤད་སྟོས་ཤིག་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་ནས་རྩ་སྤྱིར་སྤྱིར་གནད་ཡོད་ཁག་དང་ཐུགས་

³⁹ སྤྱི་ལོ་ 2004 ལོར་སྤྱིད་རྒྱུད་གྲུ་ཆང་དུ་འཛིགས་གྱེད་བཀའ་དབང་སྐབས་གསུངས།

སྒོ་འགོལ་ཡུལ་སྒྲ་མ་མཁན་པོ། བོད་གཞུང་གི་གནད་ཡོད་དཔོན་རིགས་སོགས་ནང་མའི་གྲོས་སྤྱོད་ས་པ་རྣམས་དང་
ལྷན་དུ་རྒྱལ་ཆབ་དང་ཡོངས་འཛིན་བགྲེས་པའི་མཆོན་གནས་ནས་དགོངས་ཁྱེ་མཛད་རྒྱུའི་གྲོས་སོལ་གནང་། ལོ་དེའི་
སྤང་ཅམ་ནས་རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་གིས་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ནས་དགོངས་ཁྱེ་གནང་བཞེད་ཡོད་ཚུལ་གྱི་སྐྱེད་
སྐྱོང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཅེའི་སྤྲིད་འཛིན་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁྱེ་ལེན་ལྷན་པའི་སྤང་ལམ་བར་དུ་བྱུང་། མཐར་ལོ་དེ་གའི་
མཐུག་དུ་རྒྱལ་ཆབ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྱར་འགལ་རྒྱུན་འབྱུང་རིགས་དང་བསྐྱོག་ཐབས་རྒྱུན་སེལ་དུ་སྐྱེ་མཆོམས་བསྐྱེན་
སྐྱབ་གནང་དགོས་གལ་ཆེར་བརྟེན། དེ་ཞིག་རྒྱལ་ཁྱིམ་ས་དགོངས་ཁྱེ་མི་མཛད་སྤྱི་མེད་དུ་གྱུར་ཅེས་གཞུང་གནས་
མཐོ་རིམ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་ནན་ཏན་གྱིས་གནང་ཞིང་། བཀའ་ཤག་སོགས་ནས་དགོངས་ཁྱེ་མི་མཛད་
པའི་གསོལ་འདེབས་དང་དགོངས་བསྐྱེན་ཅི་ཞུས་ལ་གསན་འཛིག་མ་མཛད་པར་བརྟེན། “བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་
གང་དགེ་རི་ལེགས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བར་ཐོག་མར་ཆོགས་འཕྱས་ནང་། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་ད་ལྟ་སྐྱེན་དར་
ཞིང་། མཛད་འཕྲིན་ཡར་རྒྱས་དང་། ས་མཆོམས་དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་ཀྱི་སྐབས་ཡིན་པས་དོས་གནས་ཀྱི་
དགོངས་ཁྱེ་ཞིག་ཨེ་ཡིན། མཐོ་རིམ་ལས་ཆོན་འཕོ་འགྱུར་རམ། ཡང་ན་ཆབ་སྤྲིད་ནང་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་འགྱུར་བ་
ཞིག་མེད་དམ་ཞེས་སྐྱོག་བཤད་འགའ་ཤས་བྱས་སོང་།” ཞེས་ཞུ་སྐབས་པས་བྲིས་དོན་ལྟར། དཔོན་རིགས་ཆོའི་ཁྱོད་
དུ་དོན་དོས་ཅི་ཡིན་མ་དེས་པའི་ཆོད་བགམ་དང་རྣམ་རྟོག་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཏེ། དབང་འཛིན་མཐོ་གྲས་འགའ་ཞིག་
གིས་སྤྲིད་སྐྱོན་སྤང་མཐུན་ཀྱི་གོ་བབ་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བ་ལྟར་སྐབས་འདིར་རང་རང་གི་གོ་གནས་ལའང་འཕོ་
འགྱུར་ཆེན་པོ་ཡོང་སྤྲིད་སྐྱེ་པའི་རང་འདོད་སེམས་ངལ་གྱིས་འཆོ་དགོས་བྱུང་ལ། དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཞེ་
འཁོན་ཅན་ཀྱི་འདོད་ཐོག་དུ་ཏྲ་ཤོད་རྒྱུག་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཀྱང་ཤར་བར་དེས།

དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་སྐྱེད་སྐྱ་ཆོགས་ཁྱོད། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ཐུགས་སྤྱད་གྲུང་
གངས་བདུན་དུ་ཐེབས་པ་བོད་ཐུགས་སྐུལ་རྒྱ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1941 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་
བ་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཁྱིམ་ཡོངས་སུ་བཞོལ་ཅིང་། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་གཞོན་པ་སྐྱེ་བྲག་རིན་པོ་
ཆེས་སྤྲིད་སྐྱོང་དང་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་བགྲེས་པའི་མཆོན་གནས་གཉིས་གཅིག་ལྷོགས་སུ་བཞེས། ལོ་དེ་གའི་བོད་རྒྱ་
བྲག་པའི་ཆེས་ཉེར་དགྲ་དང་སྤྱི་རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ཉེར་གཅིག་ཉིན་མཆོན་ཞབས་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེར་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་གཞོན་
པའི་མཆོན་གནས་དོས་འབུལ་གྱི་བཀའ་བསྐྱར་མཛལ་དར་སྐྱོན་འབུལ་ཞུས། དེ་ནས་ཁྱིམ་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སེར་
སྤང་རྒྱལ་རོང་དགེ་བཤེས་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་གཉིས་རྒྱལ་བའི་མཆོན་ཞབས་སུ་བསྐྱོ་བཞག་གིས་ལོ་དེ་གའི་བོད་རྒྱ་
བཞེ་པའི་ཆེས་བཅོ་ལྗེའི་ཉིན་མཆོན་ཞབས་གསར་མཛལ་དང་ཐུགས་འགན་བཞེས། དེ་ནས་བཟུང་ཆུང་སྤྲིད་རིན་པོ་
ཆེའི་ཐུག་དཔེ་གསན་གཞིགས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་གཙོ་བོ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཞེས་ཤིང་། ཡོངས་

འདྲིན་བཟེས་གཞིན་གཉིས་ཟེལ་དབང་གིས་ཐུགས་ཁོམ་མ་བྱུང་བའི་སྐབས་ཐུག་དཔེ་ཐུགས་འདྲིན་སོགས་ལ་
མཚན་ཞབས་ནས་གཟིགས་རྟོག་ཞུས། དེ་ལ་<<ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་>>ལས།

མིད་སྐྱོང་ཡོངས་འདྲིན་སྐྱུ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་མིད་མཛད་རྒྱའི་དབང་དང་། ཡསྐབས་རྗེ་ཡོངས་འདྲིན་སྐྱིང་རིན་པོ་ཆེ་
ཐུགས་ཁོམ་མ་གྱུར་པའི་གསེང་དབང་ལ་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་གཟབ་གཤམ་གྱི་ཡི་གེའི་སྐྱོག་དང་། ཐུགས་དམ་ཞལ་
འདྲིན་ཆོས་སྐྱོད་ཀྱི་རིགས་ཐུགས་འདྲིན་མཛད་སྤྱི་རྣམས་གསལ་སྐྱོང་གསལ་འདེབས་ཞབས་ཁུར་བཅར་དགོས་ཞེས་
མིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར། ... སྐྱུ་བཅར་ཞབས་ཁུར་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱི་བྱང་སྐྱུ་སྐྱེ་དེ་བཞིན་ཉ་ཅང་རྒྱུ་
ལངས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་ཞུས་ཡོད་ཆོད་ལ་བརྟེན་ཐོག་མར་བཅར་སྐབས་ཡགོང་ས་མཆོག་ཐུགས་འཆོར་གྱི་རྣམ་པ་
ཐུན་བུ་མཛད་ཀྱིན་འདུག་ཅིང་། དེད་རང་རྣམ་ཀྱང་མིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་སྐྱོབ་བཞིན་འཇུག་མདངས་སོགས་མེད་
པར་སྐམ་ཚུགས་འདྲིན་ཞུས་ཞུས། དགྲུང་ནའི་བབས་ཀྱིས་སྐབས་རེར་ཐུག་དཔེ་ཐུགས་འདྲིན་རྒྱགས་སྐྱུ་རྗེ་བཞིན་མ་
བྱུང་བའི་སྐབས་སྐྱའི་གཅེན་པོ་སྐྱོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལ་ཁྱེད་རང་རྣམ་དབུ་སྐྱོར་ཞུས་འདུག་ཚུལ་བསྟན་འཇུགས་ཀྱིས་
ངོ་ནག་ཐུན་བུ་བྱས་ན་དེ་གསལ་འགྲིགས་འགྲོ་བ་ལས། ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཆོག་རྒྱབ་སོགས་ཀྱི་རིགས་གཏན་ནས་ཁུ་
དགོས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འདྲིན་སྐྱིང་རིན་པོ་ཆེ་སྤར་ཡང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་
རིགས་ཀྱི་ཅོད་པན་དུ་བཞེངས་པའི་ཚུལ་ལ། ཡོངས་འདྲིན་སྐྱིང་རིན་པོ་ཆའི་མཛད་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

སྐྱེ་ཐེང་གོང་མ་རྗེ་བཅུན་སྐྱོ་བཟང་ལུང་རྟོགས་བསྟན་འདྲིན་འཕྲིན་ལས་དེ་ཉིད་རྒྱ་སྐྱུ་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་
དགྲུང་གངས་ཞེ་བདུན་ལ་ཐེབས་སྐབས་ཞེ་བར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་པ། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་སྐྱེ་ཆའི་མཛད་པ་
མཐར་མ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུར་མཛོད་ཡང་། རོན་དུ་གོང་མ་དེ་ཉིད་སྤར་ཡང་བདག་སོགས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་མཆོག་གི་
སྐྱུ་སྐྱའི་རྣམ་པར་རོལ་ཏེ། བོད་ཡུལ་ཆོས་ལུན་གྱི་ཞིང་སར་རྒྱལ་བསྟན་ཉིན་བྱེད་ཆེས་ཆེར་འབར་བའི་སྐབས་མཁས་
བྱུ་དུ་མའི་མདུན་ནས་དབང་ལུང་མན་ངག་སོགས་ཆ་ཆང་གསལ། ལུང་རྟོགས་བསྟན་པའི་བདག་པོར་གྱུར་ཏེ་བྱུ་
བསྟན་སྐྱེ་དང་། བྱེ་བྲག་སྐྱོ་བཟང་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་བསྟན་པའི་སྐྱེལ་བཟུང་བ་སྐབས་སུ་བབས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་
པད་དཀར་འཆང་བའི་སྐྱེ་འཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་བདག་ལ། ཡི་གེ་སྐྱོར་སྐྱོག་ནས་བཟུང་མདོ་སྐྱུགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་
གངམས་པ་རྣམས་བུམ་པ་གང་བྱོའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱུལ་བར་བཞེད་པར་མ་ཟད། ལྷོན་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་བྱང་ནས་བྱང་
དང་། དེ་ནས་སྤར་ཡང་དབུས་སུ་དར་བར་འགྱུར་བར་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་སར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་
པ་མེད་མེད་ལྟ་བུར་གྱུར་རྗེས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཇམ་དགོན་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་མཛོད་པར་
བཞེངས་ཏེ། བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐད་དུ་དུས་དེ་ལྟ་བུར་སྐྱེ་འཁྲུངས་པ་ཡིན་པར་
གདོན་མི་ཟེམ། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལོ་དེར་རྒྱུང་མིད་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གངས་བདུན་ཅམ་ལས་སོན་མེད་ཀྱང་། རིང་
མིན་ལྟ་ལྟར་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བཀའ་འཛིན་བསྐྱུང་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཏུ། ཡོངས་འདྲིན་སྐྱིང་
རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས། ལྷོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྤྱོད་གསུང་འདོན་དབུ་སྐྱུ་དང་སྐྱོན་འགྲོའི་གསུང་ཆོས་ཅི་རིགས།

དངོས་གཞི་སྟོན་པའི་སྐྱེས་རབས་སོ་བཞི་པ། སྤྱི་ཤིའི་བསྟན་འཕེལ་མ་དང་བདེ་སྟོན་དབུ་སྐྱེས་སོགས་ལ་གསལ་སྤྱིང་
དང་ཐུགས་རྟོག་ཞིབ་ཏུ་གནང་བའི་དབུ་ཚུགས།

ཆུང་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཏུ་དང་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་ལེགས་མཛད་མང་དག་ཅིག་གྲུབ་སྟེ།
གཞུང་ཆེན་གསལ་བཞེས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོལ་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་དང་། ཆོས་སྤྱིང་ཐུགས་འཛིན་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་
མཛད་པ་དུ་མ་ཞིག་དབུ་འཛུགས་གནང་སྟེ་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བའི་མཆོམས་སུ་ཆེས་སྐབས་མ་ལེགས་པའི་གནས་
ཚུལ་ཡང་བཞིག་བྱུང་བ་ནི། “རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་”ཞེས་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་གྲག་འགྲུལ་ཞིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། བསྐྱལ་
བའི་མཐར་ཡང་བདེན་པ་དམར་འབྱེན་བྱེད་དཀའ་བའི་བོད་ཉི་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཉིད་འབྱུང་བའི་མགོ་ཚུགས་པ་དེ་
རེད། དོན་རྒྱུན་དེའི་འབྱུང་ཆ་དང་བྱུང་རིམ་དངོས་ནི། སྐབས་དེའི་ལས་ལ་དབང་བ་དག་གིས་གསང་བའི་རྒྱ་རིམ་པ་
བདུན་ཀྱི་འོག་ཏུ་སྤྲོ་མོ་ཉིད་ནས་བཏབ་ཐེན་པའི་ཁར། འབྲུག་ཆོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཐབ་རར་“ཕྱག་རོགས་”སུ་ཞུགས་པ་
ནམས་དང་། ཁོར་ཡུག་དེ་ཉིད་དུ་འཆར་ཞིང་ལོངས་པ་དག་གིས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པར་རང་འདོད་ཕྱོགས་སྤྱང་ག་
སྟག་ཏུ་བྱས་འདུག་པས། མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་མངའ་དབང་བརྟེན་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས། སྤྱི་རབས་པ་
པལ་པ་དག་གིས་ཞིབ་ཅད་མཐེལ་བྱེན་གྱིས་བདེན་པ་དམར་འདོན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གང་ལྟར།
ཁྱུ་ཆབ་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེར། སྤྱི་ལོ་ 1935 ལོར་ཁྱུ་བའི་ཡང་སྤྱིང་ཅད་གཅོད་སྤྱད་ལྟ་མོའི་སྤྱི་མཆོར་མཆོ་
གཟིགས་སུ་ཐེབས་པའི་སྐབས་ཉིད་ནས་ཁྱུ་ཁྱི་ལས་བཞོལ་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་ཞིག་འབྱུངས་ཡོད་པ་ནི་ཞིན་ཏུ་
གསལ་ཏེ། དེ་ཡང་<<སྤྱིང་དོན་ཁྱུ་རབས་>>ལས།

དེར་ཡུ་ཁྱུ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བཀའ་སློན་ཁྱི་སྟོན་མཆོག་དགོང་ཙོ་ཆུ་ཆོད་གཉིས་གསུམ་ཙམ་རེར་བཀའ་མོལ་
གནང་བཞེན་བཞུགས་ཏེ་ཞག་བཞི་སོང་བའི་ཉིན། ཁུ་བོ་ཁྱི་སྟོན་(ཁོར་བུ་དབང་ཁྱུ་)མཆོག་ནས་ཁོ་བོར་གསུངས་
རིགས་སུ། ཁོར་རང་ཞབས་ཞུ་གནང་བ་ནས་ད་བར་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རོལ་གསུངས་ཐེས། ད་ཆ་དགྲང་ལོ་མཐོ་ཐེབས་ལ་
བརྟེན་ལས་ཞབས་ཆབས་ཅིག་དགོངས་པ་ཞུ་རྒྱུའི་སྟོན་ཐེན་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཐེབས་པར། ཁྱོ་བུར་དེ་འདྲ་ག་ལ་ཡོང་།
ཕྱག་སྤྱེལ་བཀའ་སློན་ནམས་དང་། རིགས་སྤྱི་ནམས་ཁྱུ་ཁབ་ཏུ་ཡོད་གཤེས་དེ་ཆོར་བཀའ་བསྐྱར་འབྲུ་མ་གནང་བར་
ལམ་སང་ཁྱོ་བུར་སྟོན་འབུལ་མཛད་རྒྱ་མ་འགའ་པས་ད་ལམ་ངས་སྟོན་ཐེན་བཟོ་མ་དགོས་པ་ཞེས་ཞུས་པར། ཡུ་ཁྱུ་
ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་རང་གཉིས་ཀ་ཆབ་སྤྱིང་ཀྱི་ཐུགས་འགན་དགོངས་ཞུ་གནང་རྒྱ་ཡིན་གསུངས་པར། ངས་ཞུ་
ཚུགས་ཞུས་རྒྱུན་རྒྱ་སར་མ་ཐེབས་བར་སྤྱི་རྒྱུན་ལས། ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་མེ་སྤང་ལོ་མགོ་དེར་བཀའ་སློན་དགོངས་ཞུ་
གནང་བར་མཛད་ཐེས་ལེགས་སྐྱེས་སུ་ཁྱུ་ཅེ་ཁྱུ་བཀའ་གཞིས་ཏུ་བ་གླིང་གཞིས་མ་ལག་བཅས་གཞུང་ས་མཆོག་

ནས་གསོལ་རས་སྐྱུ་ཏེ་བཀའ་བྱུར་ཐོག་སྐྱུ་བཞུགས་གནང་། ཞེས་གསལ་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1937 ནས་ཀྱང་བསྐྱད་མར་
དགོངས་ཞུ་མཛད་ཐེབས་གནང་བ་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ། དེ་ནི་སྤྱིང་སྟོན་སྤྱིང་མདུན་དང་མཛད་པ་མ་མཐུན་པའི་
དབང་གིས་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། ཁྱུ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བོད་བསྟན་སྤྱིང་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གལ་ཆེན་

ཅི་མང་ཡོད་པ་ཐུག་རོགས་སྲིད་ལྷོན་སྒྲུང་མཐུན་དང་བཀའ་བསྟུར་གནང་དགོས་པར་བརྟེན་འཕྲུལ་མ་ཉིད་དུ་ཐག་གཅོད་དཀའ་བའི་ཁར། སྐབས་རེར་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྲིད་ལྷོན་གཉིས་གནད་དོན་ཐོག་དགོངས་པ་མ་མཐུན་པར་ལས་དོན་ནམས་ནར་འགྲང་ཀ་ཀོར་ཆེ་བ་སོགས་མཛད་དཀའི་བཀའ་གསུང་ཕེབས་པས། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ནས་ཁོས་བསྟུར་ཐག་གཅོད་ཅི་བྱུང་ལྟར་ས་སྟག་ཆེ་བ་ ༩ ཆེས་ ༣༠ སྤྱི་ལོ་ 1938 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 30 ཉིན་སྒྲུང་མཐུན་ཀུན་དགའ་དབང་ཐུག་མཆོག་སྲིད་ལྷོན་གྱི་ལས་གནས་ནས་བཞོལ་ཏེ་བྱར་བཞུགས་གནང་།

རྒྱལ་ལྷོན་གཉིས་ཐུགས་ཁ་མ་མཐུན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་ཀྱང་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཐོན་པ་ལྟར་ན་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ཡབ་གཞིས་སྒྲུང་མཐུན་གྱི་བྱ་བུ་དེ་ངོས་འཛིན་གྱིད་པའམ། ཡང་ན་མཆོ་སྟོན་སྟག་མཆོར་གྱི་ཁྱེལ་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་ངོས་འཛིན་གྱིད་པའི་ཐད་ཡིན་པར་མཛོན་ཏེ། དེ་ནི། དག་སྲོང་སྲོ་བཟང་དོན་ལྡན་ནས་འཆི་མེད་མགོན་པོའི་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཁུའི་བསྐྱལ་བཟང་ལ་འོངས་སུ་སྤྱད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆོག་ཐོ་>>ཞེས་པ་ལས།

ཕྱི་རོལ་དཔངས་ཁོད་ཀྱི་སྐད་ཆར། རྒྱལ་སྲིད་གཉིས་མི་འཆམ་པའི་གནད་དོན་འགག་ཅ་དེ་ནི། རྩ་སྤྱོད་གིས་དཔལ་ལྡན་ལྷོ་མོའི་སྒྲ་མཆོའི་མཆོ་གཟིགས་ལ་གསལ་གནང་བའི་ད་ལྟའི་ར་རང་ཆོའི་ལས་ལས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་འདི་རང་ལ་ངོས་འཛིན་དང་། སྒྲུང་མཐུན་ནས་ཁོང་རང་གི་སྤྲུལ་སྤྱེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་(འཇམ་དཔལ་སྐྱལ་བཟང་)དེ་ཉིད་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་གསུངས། རྒྱལ་སྲིད་ནམ་གཉིས་ཀྱི་དབང་འཐེན་འཁྲེར་གནང་ཤེས་གནང་། ཡབ་གཞིས་སྒྲུང་མཐུན་གྱི་ལྷོས་ཕྱོགས་སྐྱེ་དག་ཆོས་ཀྱང་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ལ་ད་ལྟའི་སྤྱེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་དེ་རང་གདན་ཁུ་ཁུ་གི་ཡིན་གསུངས། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེས་མཆོ་གཟིགས་ནང་དེ་ལྟར་མཛལ་བ་ལྟར། ཕྱི་བྱ་ལྟག་མཆོར་གྱི་སྤྲུལ་སྤྱེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་ལྷོས་ཕྱོགས་སྐྱེ་དག་ཆོས་ཀྱང་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་གསུངས། གནད་དོན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཐན་ཚུན་ཐུགས་ཁ་མ་དན་བ་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་ལྷོ་སའི་སྒྲུང་ལམ་བར་གྱི་སྐད་ཆ་ཐོས་གཏམ་ལས་ཞེབ་གསལ་ངས་གཏན་ཁུ་རྒྱ་རྒྱ་མེད། ཕྱི་ལོགས་ལའང་འོད་ཕྱོགས་དེ་ག་རང་འོད་པ་རེད། ཅེས་དང་།

རྟོར་བྱར་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་<<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྲོང་རིམ་>>ཞེས་པར། དེ་དུས་ཡབ་གཞིས་སྒྲུང་མཐུན་པར་ད་ལྟའི་སྤྱེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་(འཇམ་དཔལ་སྐྱལ་བཟང་)སྐྱེ་འབྱུངས་འཕྲུལ་ཡིན་པར་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་སྤོང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་སྒྲུང་མཐུན་དུ་སྐྱེ་བལྟམས་ཡོད་ཚུལ་ལྷོ་སར་སྤོང་གཤགས་ཡབ་གཞིས་སྒྲུང་མཐུན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་གསེར་བུམ་དགྲུག་རྒྱ་བྱུང་ན་སྤྲུལ་པའི་དགོངས་འཆར་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱལ་སྲིད་ནམ་གཉིས་དགོངས་ཕྱོགས་སྤྲུལ་མིན་(མ་སྤྲུལ་པར་)སྒྲུང་མཐུན་གྱི་ངོས་ནས་ལས་ལས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཡང་སྲིད་གདན་ཁུའི་གནད་དོན་ཐོག་ཐུགས་ཁུར་དེ་ཅམ་བཞེས་ཀྱི་མི་འདུག །དེར་བརྟེན་རྩ་སྤྱོད་རྒྱལ་བོ་དགོངས་པ་ཁུ་གི་ཡིན་གསུང་དགོས་(པ་ནི་)ཡབ་གཞིས་སྒྲུང་མཐུན་ལ་འབྱུངས་པ་དེ་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་སྤོང་བཅུ་བཞི་པ་ཡིན་སྤྲུལ་པའི་གནད་ཕྱོགས་དེ་འདྲ་བྱུང་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཕྱི་ལོགས་ནས་གནས་ཚུལ་གང་ཡང་གོ་ཐོས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསལ་ལ། ཡང་དཔེ་དེབ་དེ་ཉིད་དུ། སྒྲུང་ཡང་རྟོར་བྱར་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། ཁྱེལ་ལྷོ་མོ་དོན་གྲུབ་ལྷོ་སར་གདན་ཁུ་གནང་།

སྐབས་སྤྱིད་སྒོན་སྒྲུང་མདུན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་འཁྲུག་ཆ་དོད་པོས་སྒྲེང་ཕྱོགས་སྒྲེལ་བར་མ་ཟད། སྤྱིད་སྒྲོང་སྐྱུག་བྲག་
རིན་པོ་ཆེས་ཀླུ་སྤྱིད་སྒྲོང་སྐབས་ཀྱང་འགའ་ཞིག་གིས་ཡང་སྤྱིད་ངོས་འཛིན་ཡག་པོ་བྱུང་མེད་ལུགས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་བསྒྲགས་པའི་སྐོར་གསུངས་འདུག་ལ། ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ནུབ་གོང་མཚུངས་ཡོད་པ་རིས་
པས་བཤད་པར་བྱའོ།།

སྒྲུང་མདུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་སྤྱི་དྲུག་རིན་པོ་ཆེར་ངོས་འཛིན་ཞུས་པའི་སྤྱ་གུ་དེ་ཀླུ་བའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ངོས་འཛིན་
དགོས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི། རྣམས་སྤྱིད་ནས་ཆེབས་རྟ་དུ་མ་ཤོར་ཏེ་སྒྲུང་མདུན་གྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་འཇུག་བ་དང་། ཀླུ་བ་
སྤྱ་གོང་མའི་འཁྲུངས་སྤྱ་ཤེས་རབ་བཅན་པོ་ཞེས་པས་སྤྱ་གུ་དེ་ཀླུ་བའི་ཡང་སྤྱིད་ཡིན་པར་ལུང་བསྟན་པ། ཡང་སྤྱིད་
ཅད་གཅོད་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སྤྱ་སྤྱ་སའི་སྤྱ་གུ་ཆོས་ཤེས་བྱམས་ཁྲིར་ཏེ་སྒྲུང་མདུན་གྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་འཇུག་བ།
སྤྱ་གུ་དེ་འཁྲུངས་སྐབས་རྟགས་མཆན་བཟང་པོ་ཤར་ཟེར་བ་བཅས་རེད་ཅེས་གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་དུ་གསལ་ལ།
ཤེས་བྱམས་འཁྲིར་བའི་སྤྱ་གུ་ཆོ་ནང་དུ་འཇུག་སྐབས་སྒྲུང་མདུན་གྱིས་ཡར་པོས་ཏེ་ང་འབྲས་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་
མོ་བཤམས་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་བྲིས་འདུག། དེ་ནི་གཞན་ལ་འཁྲུག་པ་སྤྱིད་པའི་འཕྱུལ་ཅེད་ཅིག་མིན་ནམ་སྤྱི་
གཤམ་དུའང་འདི་འབྲེལ་འགའ་ཞིག་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ།།

སྤྱི་ལོ་ཆེག་སྒྲོང་དགུ་བརྒྱ་སྟུ་མ་ཅུ་མོ་ལའི་ལོར་ཀླུ་ཆབ་རུ་སྒྲེང་སྤྱ་འཁོར་ཆོས་འཁོར་ཀླུ་གྱི་ལྷ་མོའི་སྒྲ་
མཆོར་མཆོ་གཞིགས་སྤྱ་ཤེས་སྐབས། མཆོ་མཇལ་ལས་ཀླུ་ཆབ་རུ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་དབང་ལ་འཕོ་འགྱུར་དང་
སྤྱ་ཆེར་གཞོད་འགྱུར་གྱི་རིགས་ཅི་འབྱུང་གཞིགས་སྤྱ་དུ་བྱུང་ཡང་། དེས་སྤྱ་ཀླུ་ཆབ་མཆོག་གིས་ཚུང་སྤྱིད་རིན་པོ་
ཆེར་སྤྱ་བགལ་འགལ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མི་འབྱུང་སྤྱད་ཞབས་རིམ་གནད་སྤྱིན་བསྐྱབས་པ་ལས་ཀླུ་ཆབ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱ་
དབང་སྤྱ་སྤྱ་སོགས་སྒོས་གཏོང་ཆེན་པོ་མཛད་ཅེས་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བྲགས། ཀླུ་ཆབ་ལས་དགོངས་ཞུ་མཛད་པའི་
སྒྲེང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནི། བསྐྱབ་ཁྲིམས་མི་གཅོང་བའི་བཤད་ཡམས་དེ་རེད། དེ་ལ་སྤྱིད་སྒྲོང་སྐྱུག་བྲག་རིན་པོ་
ཆེའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཆོས། སྒོ་གང་ས་ནས་བྲ་སྤྱིག་ལེགས་བྱུབ་ཀྱིས་པོད་མི་ནང་ཁུལ་དང་ཕྱི་སྤྱིང་བ་གཉིས་ཀར་
སྤྱ་བ་བྱེད་བདེན་དབང་དང་བཅས་ཏེ། རུ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེར། ཆབ་སྤྱིད་ཐོག་དགའ་ཉེ་ཕྱོགས་སྤྱང་དང་། སྤྱ་བྲང་གི་ཆོས་
གཞིས་དང་ཆོང་ལས་རྒྱ་བསྐྱེད། བསམ་པ་སྟོན་ཐོན་ཅན་ལ་ལ་ལ་བསྟོན་འཇུགས་དང་ལེ་ཐོགས་ཁག་དགྲིས། ཤེས་
འཛིན་སྤྱིག་བསམ་ཅན་དུ་མ་ལ་སྤྱང་ཆུང་ཉེས་འགལ་དང་བཅོན་འཇུག་མནར་གཅོད། དཔོན་གནས་ལས་བཞོས་ཐད་
སྤྱ་བས་རྟེན་གསོལ་རས་མཐོ་གཞིགས་སོགས་རན་འཆང་སྤྱ་དགུ་བྱས་བྱས་པའི་མཐར། འབབ་ས་དངོས་ནི་སྟོན་
ཁྲིམས་མི་གཅོང་ཟེར་བའི་གནད་དོན་དེ་རེད། ཀླུ་ཟུར་གྱི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཆོས། རུ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་བརྟམས་
པའི་དུས་དང་སྤྱ་ན་ཕ་མོའི་སྐབས་ནས་བྱུབ་པ་བརྟེས་པའི་སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོའི་རྟགས་མཆན་རང་ཆས་སྤྱ་མངའ་བའི་

ཀླུ་ལས་བཅས་ཏེ་མཛད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་ཤུགས་ཀྱིས་བགྲངས་པ་དང་། ཀླུ་ཁྲི་ལས་བཞོལ་བའི་
རྗེས་ནས་ཀྱང་གཞན་ལ་དགོ་ཀླུ་སྒྲོང་གི་བསྐབ་སྒྲོམ་གནང་ཞིང་། དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་སྐབས་སུ་འདྲུགས་
མཆོན་དུ་མ་བྱུང་བ་སོགས་སྐབ་བྱེད་སྒྲུ་ཆོགས་འགོད་ཅི་ཐུབ་བྱེད། དེ་ལྟར་ན་ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར། དེ་ཡིན་
འདི་མིན་གྱི་སྒྲོམ་ཆོག་གནད་ཐིངས་པ་ཞིག་སུས་ཀྱང་འཛོག་དཀའ་བར་སྤང་། <<བཅོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>> ཞེས་
པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ལས།

རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་ཀླུ་ཆབ་ཀྱི་མཆོན་གནས་ནས་དགོངས་ཁུ་གནང་བའི་རུ་མཆོན་གཙོ་བོ་ནི། བསྐབ་གཙང་མིན་
པའི་བཤད་ཡམས་ཤིག་ཁྲབ་པ་དེ་རེད། དེ་དུས་ངོས་རང་ལོ་དུག་ཙམ་ལས་སོན་མེད་ཀྱང་ཁོང་གི་ཆབ་ཏུ་སུ་འོས་མིན་
གྱི་འདོད་ཀླུ་བྲིས་པར། ངོས་ཀྱིས་སྒྲག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་བདམས་པ་དང་། དེ་ནས་སྒྲག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་
སྐྱབ་གཉེས་པ་དང་། སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབ་གཞོན་པ་གནང་བ་རེད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱོད་བྱོགས་དེ་ལྟ་བུ་
ཞིག་གང་སར་ཁྲབ་ཡོད། <<རུ་སྤྱོད་སྐྱབ་ཐེང་ལྷ་པ་ཐུབ་བསྐྱན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྐྱན་པའི་ཀླུ་མཆོན་གང་གི་
མཛད་རྣམ་མདོ་ཙམ་བཛོད་པ>>ཞེས་པ་ལས། རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱིས་ཀླུ་མཆོན་གྱིས།

རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་པར་སྤྱོད་སྤྱོད་གནང་འདོད་མེད་པ་གང་ལགས་ཤེ་ན། སྤྱོད་སྤྱོད་ལོ་མང་གནང་ཆེ་དེ་ལྟ་བོ་
རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་གསུམ་པར་དབྱེ་ཉིས་བྱུང་བ་དང་། བསྐྱན་རུ་སྤྱོད་ལ་ཡང་དབྱེ་ཉིས་བྱུང་སྐབས་སྤྱོད་སྤྱོད་
དགོངས་ཁུ་གནང་ཅིས་ཡོད་པས། དགོངས་པ་ཁུ་ན་འགའ་མིན་སྒྲོར་དང་། ས་གནས་སྤྱོད་གཞུང་གི་ཆབ་སྤྱོད་། ཏུ་
ལའི་ཁྲ་མ་དང་། རུ་སྤྱོད་གཉིས་སྐྱབ་བཅས་སྒྲོར་དེ་ལྟ་བུ་ལས་དོན་སྒྲོར་ལ་བྲ་པའ་མཁན་མེད་གོ་སྤྱོད་གི་ཁྲ་མར་
བྲ་པའ་ཏུ་བཅུག་གནང་བའི་འབྲས་བུར། “དེ་ལྟས་སྤྱོད་སྤྱོད་གནང་ཆེ་གཞུང་སའི་ཆབ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཅུན་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་
སྐྱབ་སྐྱབ་། ཁྲ་བྲང་གི་ལས་དོན་བཅས་ལ་བཟང་པོ་ཡོད་དུང་། ཀླུ་པ་བའི་པོ་ཆེ་དགྲང་ལོ་བཅུ་གཅིག་ལས་ཏ་ལམ་
བཞུགས་པ་མི་འདུག ། སྤྱོད་སྤྱོད་དགོངས་ཁུ་གནང་ན་གོང་ས་མཆོག་སྐྱབ་ཆེ་རིང་ཞིང་རུ་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཐུགས་
འགན་བྲག་བཞེས་ཐུབ་པ་དང་། སྤྱོད་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་ཆེ་རིང་ཞིང་མཛད་འཛིན་རུ་སྤྱོད་པོ་ཡོང་བ་འདུག །” ཅེས་
གསལ་བར་སྤྱོད་སྤྱོད་དགོངས་པ་ཁུ་རུ་སྤྱོད་ཐུགས་ཐག་བཅད་དེ་སྐབས་དེར་མཛོད་པ་རྫོགས་པ་དང་། ལས་རོགས་བཞི་སྤྱོད་
སྤྱོད་གནས་སྐྱལ་སྐྱལ། གཟིམ་དཔོན་དག་དབང་སྒོ་ལྟན། མཁར་རྫོགས་སྐྱལ་སྐྱལ། ང་རང་བཅས་པར་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བར་
ང་ཆོས་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་བཞེས་ལྟར་སྤྱོད་སྤྱོད་དགོངས་ཁུ་མཛད་རུ་སྤྱོད་མོས་མཐུན་ཁུ། ཞེས་བྲིས་འདུག་ལ། བྲིས་སུ་
རུ་སྤྱོད་ཆབ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་གསུང་མགྲུར་ཞིག་བཞེངས་འདུག་པ་<<རུ་སྤྱོད་དབང་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཁུ་
བསྐྱལ་བཟང་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆོག་མོ།>>ཞེས་པར་གསལ་བ་འདི་ལྟར།

འཇམ་སྤྱོད་དགའ་བའི་ཁོར་བུ། རུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཉིང་ནས་སྤངས་ཡོད།།
རུ་སྤྱོད་མཆོན་བཟུལ་ཤིས་དགྲ་བཅེགས། མཛེས་པའི་ཉིག་ལ་བཞོད་ཡོད།།
བྲ་རུ་སྤྱོད་ཁྲ་སྤྱོད་མོའི། གསུང་སྤྱོད་པོད་ལ་བསྐྱར་ཡོད།།
བྲ་ཆུན་པ་ལུལ་བྲན་བྱུང་། རང་ལུལ་བྲོགས་ལ་ལོག་འཁྲོ། ཞེས་སོ།།

ལྷན་ཚབ་རྩ་སྐྱོང་འོག་ལོ་ཆེས་དགོངས་ཁུ་མཛད་པའི་སྐྱེས་ལྷི་ལནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཐད། བར་ཞི་ཆེ་
འུར་དག་དཔར་བསྟན་སྐྱོང་གི་<<མི་ཆའི་ལོ་ལྷན་དངོས་ལྷུང་བདེན་པའི་རང་སྐྱོང་>>ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་སྟོན་དུས་མཁན་ཟུར་རིན་པོ་ཆེ་རུ་སྐྱེད་དུ་ཕེབས་སྟོར་བཀའ་མོལ་འཕྲོས་པར། རུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེས་པོད་ཀྱི་
 རྒྱལ་པོ་དགོངས་པ་ཞུ་སྐབས་ང་རང་སྟོོ་མང་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་ཡིན། དེ་སྟོར་སངས་ཉིན་པོད་སྟོངས་ཆོགས་འདུ་རྒྱགས་
 བསྐྱས་རྒྱས་པ་ཆོགས་རྒྱའི་སྟུབ་དེར། བཀའ་སྟོན་ཆེ་མ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་ནས་གཤོག་པོ་ཞིག་ཆེད་མངགས་
 འབྲས་སྤངས་སྟོོ་མང་ཆེ་བྱང་དུ་བཅར་བ་ས་སྲིབ་ཅམ་ལ་འབྱོར་གདོང་ལན་བསྟར་དོན། ང་རང་དོ་རྒྱབ་བཀའ་སྟོང་
 གཟིམ་ཤག་དུ་ཡོང་དགོས་གསུངས་འདུག་པར་དེ་འབྲས་གསོལ་དཔོན་དང་བཅས་ཏེ་ཐོག་དགོན་པ་ནས་ཐོན་ཏེ། ལྷ་
 ལྷན་མེ་རུ་དོན་དབང་གཟིམ་ཤག་དུ་འབྱོར་འབྲས་ཞབས་ཁྱས་བརྒྱད་སྟན་མེང་ཁྱས་ཏེ་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་བཅར་བར། བཀའ་
 ཆུས་སངས་ཉིན་ཆོགས་འདུ་ཆོགས་ཀྱི་རེད། ཆོགས་འདུའི་དོན་གནད་རྒྱབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པ་ལས་དགག་ཆ་བྱས་ན་
 མི་འགྲིགས་ཞེས་བཀའ་མངགས་གནང་བྱུང་། ... ཆོགས་འདུར་གོ་བསྟར་ལ་རྒྱལ་ཆབ་རང་འཇགས་གནང་རོགས་ཞུ་
 རྒྱུར་གོས་འཆམས་བྱང་ཅིས་ཆོགས་འབྲས་སྟན་བཅར་སྟན་མེང་ཁྱས་མོང་བྱང་། རུ་སྐྱེད་ནས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་
 ཐོག་སྲིད་སྟོང་གསར་པ་ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་གནང་རོགས་ཞུ་དགོས་གསུངས་པ་བཀའ་ཤག་དང་། བྱང་
 ཅིས། ཆོགས་འབྲས་བཅས་ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་གི་སྟུ་མདུན་དུ་བཅར་ནས་སྟན་མེང་ཁྱས་པར་ལམ་སངས་ཞལ་
 བཞེས་ལ་རྒྱལ་ཆབ་སྲིད་སྟོང་འཕོ་ལེན་ཉི་མ་གཅིག་རང་ལ་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་བའི་གནས་རྒྱལ་བྱང་མཆར་ཞིག་བྱང་
 མོང་ཡང་། དེ་སྐབས་རྩ་བའི་གནད་དོན་ངས་མི་ཤེས་ཀྱང་ཉེ་སྟོན་ང་རང་རུ་སྐྱེད་དུ་བསྟོན་སྐབས་རྒྱལ་ཟུར་རིན་པོ་ཆེས།
 ང་རང་རྒྱལ་པོ་དགོངས་པ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ཆབ་གསར་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་བསྟོར་རོགས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཆང་མ་བཀའ་
 ཆོན་ཆེ་མ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་ལགས་ཀྱིས་བཀའ་སྟོན་གནང་བྱུང་བ་དེ་རང་ལ་ཆ་འཛིག་བྱས་པ་ད་ཆ་ལས་ཀ་དེ་
 ཝོར་འདུག་ཅེས་བཀའ་གནང་ཐུགས་མཁན་ཟུར་ནས་ཐུན་ཆོར་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། འདིའི་ནང་དུ་གསལ་བ་ནི་
 བཀའ་སྟོན་ཆེ་མ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་རོ་སྟོག་མི་མཆུངས་པའི་གཤོ་རྒྱས་ཟབ་མོ་དེ་རེད་ལ། གཤམ་དུའང་
 ཁོང་གི་གནད་ཕྱོགས་དུ་མ་ཞིག་རིམ་གྱིས་འབྱུང་རོ།།

ལུ་རྟ་རབ་བཞེས་ཆེན་མོ།

སྐུལ་པའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་པོ་ད་ལུགས་སུ་དགའ་བྱངས་བསྐྱད་དུ་ཕེབས་པ་པོ་ད་མུ་ཉི་མཱ་པ་ ༡ ཆེས་
 ༡༠ གྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན། རི་རྩུང་ཡོངས་འཛིན་ཆས་གཉིས་ཀྱི་ཆས་ཐར་སོགས་སུ་གསལ་བ་ལྟར།
 ལྷ་ལྷན་སྐུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། མིང་སྲོང་རྟག་པར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐའ་སྐྱབས་མ་དང་། ཡོངས་འཛིན་
 མིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དུས་ལོ་བ། མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ཕྱོགས་དན་མཛད་པ་སོགས་དང་
 པའི་དཔེ་འདུན་གྱངས་ཆང་པའི་དབུས་སུ་བར་མ་རབ་བྱུང་དང་ཆེགས་སྐྱ་མ་དཔེ་མུལ་གྱི་བསྐྱབས་སྐྱོམ་ཆས་བར་དག་

པ་ཕུལ་བ་ན། རྒྱུ་མིན་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གྲངས་བརྒྱད་ཅུ་ལས་སོན་མེད་ཀྱང་སྤར་གོམས་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་
སྤྱ་སད་དེ་བསྐྱབ་སྒྲོམ་བཞེས་པ་ལ་ཐུགས་སྒོམས་མངའ་བ་ཅུ་མ་ཡིན་པར་གང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་སྤར་སྤར་གི་
ཆ་སྤ་མོ་ནས་ཕྱག་ལེན་དུ་བསྟར་བར་མཛད་པའི་དགོངས་པ་བཅོས་མིན་དུ་འཁྲུངས། བོད་ཆེས་ ༡༡ ཉིན། གཞུང་
གནས་ནས་“ཚུ་རྟ་རབ་བཞེས་”དགྲེས་སྟོན་གཟབ་རྒྱས་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པར་དགྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད།

ཚུ་རྟ་རབ་བཞེས་ཀྱི་འཕྲོས་དོན་ཞིག་ལ། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་དང་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་
གོ་གནས་ལས་རེ་ཞིག་བཞོལ་བ་ནི། གོང་དུ་བཛྲོད་པ་ལྟར་ཚུ་རྟ་རབ་བཞེས་མི་འགྲུང་བར་ཡོང་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་ཆབ་
རང་ཉིད་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེར་དགོ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་སྒྲོམ་འབྲུལ་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རེད་
ཅེས་སྐབས་དེ་ཉིད་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཡིག་ངག་གཉིས་ཐོག་དུ་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་མིན་དོན་
ཐད་ཕྱག་ལས་གནང་ཕྱོགས་དང་དཔོན་རིགས་ནང་ཞུལ་མ་མཐུན་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་སྟེ་མང་ཡོད་ཐོག་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱིང་
ཕྱོགས་ཤིག་བྱུང་བ་ནི་འབངས་མི་སེར་གྱི་སྒྲོར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར། བདེན་བདེན་འབྲེལ་རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲེལ་
པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་སའི་ཞུལ་དུ་བྱུང་བར་བརྟེན་གདན་ས་ནས་ཀྱང་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་རབ་བཞེས་མཐུན་པོ་
དེ་འབྲུལ་བ་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་དེ་ནི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་
ཞིག་རེད་ཅེས་དགོངས་ཚུལ་འདོན་མཐུན་བྱུང་། དེ་ཡང་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱབ་གཙང་མིན་པས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་
བགྲེས་པའི་མཆོན་གནས་ཐོག་བཞུགས་ཐབས་མེད་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་བགྲེས་པའི་མཆོན་གནས་ནས་དགོངས་ཞུ་
མཛད་པར་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་གོ་གནས་ནས་ཀྱང་ཐེབས་ཐོན་གནང་དགོས་སྐབས་རྒྱལ་ཆབ་ལས་བཞོལ་བ་རེད་ཅེས་ཟེར་
ལ། རབ་བཞེས་བྱུང་སྟེ་གནས་སྤངས་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་ལྡན་དུ་གྱུར་པ་ན་རྒྱལ་ཁྲི་ཕྱིར་ཅིས་བཞེས་ཆོག་པའི་ནང་མའི་
གྲོས་སོལ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་ཟེར། འོན་ཀྱང་། གོང་དུ་ཞུ་སྐབས་པའི་ཆོག་བྲངས་པ་ལས། གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་
པའི་ཁྲིད་དུ་“དངོས་གནས་དགོངས་ཞུ་ཞིག་ཨེ་ཡིན་”སྟུམ་པ་དང་། “མཐོ་རིམ་ལས་ཆོན་འཕོ་འགྱུར་”མི་ཡོང་ངམ་
སྟུམ་པ། ཡང་ན་“ཆབ་སྲིད་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞིག་མེད་དམ་”སྟུམ་པ་སོགས་དོགས་འདྲིགས་དང་སེམས་
ངམ་བྱས་པ་སོགས་ལ་གཞིགས་ན། “བསྐྱབ་གཙང་མིན་”པའི་གཏམ་དེ་བདེན་རྒྱུ་དག་ཐེར་མེད་པར་ལོག་བཤད་
རྒྱུ་འབྲུམས་སུ་ཕྱས་པ་ཞིག་མིན་ནམ་སྟུམ་པ་ཞིག་ངང་གིས་འཆར་ཡང་ཁ་ཆོན་གཙོད་དཀའ་བའི་གནས་ཆེན་པོ་
ཞིག་གོ།

ལྷ་ལྡན་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་ཆིབས་སྐྱར་དང་བཀའ་ཆོས་
ཐོག་མ་སོགས།

ཐོད་ཆེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 2 ཉིན། ཀུན་བདེ་སྤྱིར་ཏེ་ཆོག་ཏེ་ཐོག་ལུས་སློན་ལམ་ཆེན་
མོར་དམ་འཛིན་དགེ་བཤེས་མཆོན་ཏྲགས་དང་འབྲེལ་ཇི་ལྟར་ཆིབས་སྐྱར་གནང་བར་གསོལ་འདེབས་ལུལ་བ་ལྟར།
ལྷ་ལྡན་སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཆོག་མཁོན་དུ་གསེར་ཞལ་ཐོག་མར་བསྐྱར། དེ་ལ་རྩེ་སྒྲ་མ་སྒྲོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་
གྱིས། རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་གདམས་ངག་བདུད་རྩིའི་བཅུད། །སྤྱིར་པོའི་རོ་ལ་རང་ཉིད་ཅེ་གཅིག་ཏུ། །གནས་ཤིང་
གཞན་ཡང་དེ་ལ་འགོད་འདོད་པའི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐོག་མར། རང་ཉིད་གྱིས་གང་གི་དོན་དུ་མིའི་སྤྱི་བ་
བཟུང་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་གང་ནས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལམ་དང་། གང་དུ་གནས་པའི་བདེ་བ་
ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་དེ་ཉིད་ལ་འགོད་པའི་སྤྱད་དུ། སྤྱིད་འཇུག་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱད་ནད་ཅམ། །བསལ་ལོ་
སྤྱུལ་དུ་བསམ་ན་ཡང་། །པན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་པས། །བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་གྱར་ན། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ཅམ་རྣ་བར་ལྟར་ཞིང་དོན་ཕྱོགས་རེ་བ་ཅམ་ལ་སྒོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཀྱི་
ལུང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རང་བཞིན་གྱིས་རྫོགས་པར་འགྱུར་བའི་གཞན་པན་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་
དང་། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། བསོད་ནམས་རྒྱུད་དུས་ཆོས་འདི་ལ། །ཐེ་ཆོམ་ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར། །ཐེ་ཆོམ་ཐོས་པ་
ཅམ་གྱིས་ཀྱང་། །སྤྱི་བ་རྒྱལ་པོར་བྱེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས། དེ་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་རིགས་
པ་འདི་ཡིས་ནི། །ལྟ་ངན་བྱ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད། །ཅས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་ཉིད་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་གས་སྤྱུལ་
པའི་ཐེ་ཆོམ་ཐོས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོག་སྐྱབས་པོ་ཆེ་རྫོགས་ཤིང་ཉེས་བརྒྱ་མ་ལུས་ཆོག་མེད་དུ་
འཛོམས་པའི་རྒྱས་པ་བྱུང་བར་ཅན་འཛོག་པར་བྱེད་པའི་ཟབ་དོན་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་མཛོན་པར་གཟེགས་པ་
དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལས་བརྒྱམས་པའི་སློན་འགྲོའི་བཀའ་ཆོས་ཟབ་མོའི་གྲུ་ཆར་གྱིས་དེར་
འདུས་སེར་སྐྱ་དག་ཞན་བར་མ་ཞི་ཤག་དུ་མའི་རྒྱུད་བརྒྱན་པར་མཛད་ཅིང་། རིན་ཆེན་ཐེང་བ་ལས། གང་ཞིག་དཔག་
མེད་དུས་གནས་ཏེ། །ལུས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་དོན་དུ། །བྱང་ཆུབ་དཔག་ཏུ་མེད་འདོད་ཅིང་། །དགེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་
བྱེད་པ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གདུལ་བར་བྱ་བ་རྣམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་པ་བཞིའི་སྤྱིར་བ་ཅི་རིགས་སུ་འགོད་
པར་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་། དཀོན་མཆོག་ཏེ་ལ་ལའི་གཟུངས་ལས། དད་པ་སློན་འགྲོ་མ་ལྟར་སྤྱིད་པ་དང་། །ལོན་ཏན་
ཐམས་ཅད་སྤང་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད། །དོགས་པ་སེལ་ཞིང་རྒྱ་པོ་རྣམས་ལས་སྤྱོལ། །དད་པ་བདེ་ལེགས་གྲོང་ཁྱེར་
མཆོན་བྱེད་ཡིན། །དད་པ་རྣྟོག་པ་མེད་ཅིང་སེམས་དང་བྱེད། །ང་རྒྱལ་སྤྱིར་ཞིང་གུས་པའི་རྩ་བ་ཡིན། །དད་པ་ནོར་
དང་གཏོར་དང་རྒྱུད་པའི་མཆོག་ །ལག་པ་བཞིན་དུ་དགེ་སྤྱད་རྩ་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སློན་པ་བཅོམ་ལྡན་

འདས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེ་སྤྱི་མའི་རྟོགས་པ་བརྟུན་པ་རྗེས་སུ་སྤོས་པ་ལས་རྒྱུད་ལ་མི་བྱེད་པའི་དད་པའི་ས་བོན་གྲུང་པོ་ཅིག་
ཅར་དུ་འདེབས་པའི་དོན་དུ་སྐྱེས་རབས་སོ་བཞི་པའི་ཁྲིད་དང་། མཐར་། རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསགས་པའི་
དགོ་པའི་ཅ་བ་མ་ལུས་པ་སྤྱིར་རྗེ་ཅ་བར་གྲུང་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུན་དུ་གནས་ཤིང་འཕེལ་བ་
དང་། འགོ་བ་རྣམས་གནས་སྐབས་བདེ་ཞིང་མཐར་ཐུག་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་པའི་གོ་འཕང་འཕྲོལ་པའི་རྒྱུར་བསྐྱོར་བའི་བྱིར་
བསྟན་འབར་མ་དང་བདེ་སྟོན་གྱི་དབུ་སྐྱེལ་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས་བོད་འབངས་མ་ལུས་པ་སྤྱི་མི་ཤེས་པའི་དགའ་
བདེའི་གནས་སུ་བཀོད། དེ་ལྟར་མཛད་པའི་གནས་ཆེ་སྤྱི་གང་ལ་ཡང་སྐྱེ་ན་རྒྱུད་དུའི་དུས་ནས་ཆགས་སོགས་མི་
མངའ་བའི་མཛད་པ་ལྟར་བཞེས་པ་དེས། བོད་འབངས་སྤྱི་དང་སྟག་པར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་འཁོར་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་
ཀྱི་ངལ་བ་ཡོངས་སུ་བསལ་ཏེ་སྤྱི་ན་མེད་པའི་གདེང་སྟོབས་ཆེས་ཆེར་རྟེན་པར་བྱེད་པའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
བསྐྱུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ།

ལོ་སྟོན་མ་ནས་བཀའ་སློབ་གནང་བ་རི་བཞིན་སྤྱིར་བཟར་བཀྱིས་འབྲས་ལེགས་ལམ་བྱུང་བར་མཛད་སྟོ་གྲུབ་མཆོམས་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོག་སྟོབ་དཔོན་རྒྱུད་ཉིད་ལྟ་ཁང་དགོ་དག་དབང་ལྷན་གྲུབ་ལ། གནས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་
ཁྱར་སངས་སོང་ཞེས་གསུངས་འདུག་པ་ལྟར་ན། དེ་ནི་སྤྱི་མིས་མང་ཆོགས་ལ་ཆོས་བཤད་བཀྱིས་པའི་ཐོག་མ་ཡིན་
པས་ཐུགས་ཁུལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ཆོད། ཅེས་དང་། <<བཅན་གྱིས་ཀྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས།
ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་བཞེས་པ་སྤྱིར་སྤྱིར་སྟག་ཐུག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་གཞོན་པ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། གསོལ་
གཟིམ་མཆོད་གསུམ་གྱི་མཁའ་པོ་རྣམ་པ་བཅས་ལ་གཅིག་མཛུངས་ཀྱི་ཐུགས་འཆབ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག ། ཁོང་ཆོ་
ཐུགས་སྟོ་མ་བདེ་བའི་རྒྱ་མཆོན་གཙོ་བོ་ནི། མཛད་སྟོའི་མགོ་ནས་མཐུག་བར་དུ་ངོས་རང་བཞུགས་ཁྱི་མཐོན་པོའི་སྟེང་
ཡོད་པས། གལ་ཏེ་དཀའ་ངལ་བྱུང་ན་སུས་ཀྱང་སྟབས་བདེ་པོའི་རང་རྟོགས་རམ་གནང་མི་ཐུབ་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་།
ངོས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ནི་ཆོག་རྣམས་སྟོ་ཐོག་ནས་སྟོར་སྐབས་མིན་ཅམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། མཛད་སྟོའི་དུས་ཡུན་ཤིན་ཏུ་རིང་
བས་སེམས་ཁྱར་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་ཆབ་གསང་རྒྱས་མི་ཡོང་ངམ་སྟམ་པ་དེ་རེད། གང་ལྟར། ངོས་རང་ལོ་
ན་རྒྱུད་ཞིང་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱེ་བ་ཐོག་མ་ཡིན་ཡང་མཐར་ཐམས་ཅད་བདེ་སྟོག་ངང་གྲུབ། ཅེས་གསུངས། འདིའི་ཐད་སེར་
སྤྱད་རི་འབྱར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྩང་ཞིབ་ཅམ་གསུངས་པ་ནི། <<དགོ་སྤྱི་གལ་སྤྱི་སྤྱིར་བ།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་
ལས།

ཆོ་འབྲུལ་རྒྱ་བའི་ཆེས་བཅོ་ལྷའི་སྤྱོད་གསུང་ཆོས་ར་བར་ཆེབས་བསྐྱུར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་ཞབས་རྩལ་ལ་སྤྱི་
པོས་རེག་པའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་ནས་གལ་གནས་སུ་འཁོད་པ་ན། གསུང་ཆོངས་པའི་དབྱངས་ཀྱིས། དུན་ཆོགས་དགོ་
ལེགས་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱི་བརྒྱུད་སྟོ་ཀ་རེ་རེ་བཞིན་དབུ་བསྐྱེལ་སྤྱིར་སྟོལ་ཉམས་མེད་དུ་སྐྱེལ། དེ་མཆོམས་ཤིག་ཏུ་སྐྱེལ་
པའི་ཆོས་སྟོར་དོ་རྗེ་གསུམ་ལྟན་ཁོག་བརྒྱམས་ཀྱིས་དེར་བྱོན། དགུ་འཆམས་དང་འབྲེལ་བའད་ལྟ་བུའི་སྤྱད་དེ་ཡགོང་
ས་ཆེན་པོར་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་ཞུས། དེ་ནས་སྤྱིའི་འཕྲིས་སུ་བཅར་ཏེ་ལུང་འབུལ་ཞུ་བའི་ཆེ་རུ་དར་

གྲིས་སྤྱི་གཞིགས་གཡོན་སྤྱིགས་ཡོངས་སུ་བཀའ་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཀྱང་། ཉམས་སྤང་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་བར་ཞལ་གྱི་
དགྲིལ་འཁོར་དགྲེས་པའི་འཇུག་བག་དང་ལྷན་པར་མཇལ་བས། ཆོས་སྦྱོར་འདི་ཉིད་ཐོན་དུ་འཁོལ་བའི་རྟགས་སུ་འདུག་
སྟམ་ནས་དད་གྲུས་སྟག་པར་འཕེལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱི་མཐོང་རྟལ་འབྱོར་དགའ་ལྷན་ལྟ་བུར་མར་གྲགས་པ་དང་།
ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་བཀའ་འདི་ཆེ་སོང་བ་སྐལ་བཟང་བཤོ་སྐལ་དུ་ནོད། རྩེ་སྤྱི་མ་བཀའ་འདི་འཁོར་
མཐའ་མེད་པའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཆེ་འདི་ལ་ལྟོས་པའི་ཟབ་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་བདུན་ཅི་ཐོག་མར་ཐུང་བ་ནི་དེའོ། ཞེས་གསུངས། དེ་
ལྟར་སྤྱི་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་མཛད་ཆེན་ཐོག་མ་འགའ་བདེ་སྟག་དང་བསྐྱེད་སྟེ་ཕྱིར་སོ་བྱང་སོ་ཏ་ལར་ཆེབས་
ཞལ་བསྐྱེད།

ལོ་དེར་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་གི་ཐུགས་སྦྱོར་དབུ་འཇུགས་མཛད་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་
ཟུར་ཅམ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དབུ་མེད་འབྲི་སྟོག་གསན་བཞེས་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་ནི་གཟིམ་དཔོན་མཁན་པོ་མཁའ་
རབ་བསྟན་འཛིན་མཆོག་ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོས། “དེ་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཐོག་སྤྱིར་བཏང་གི་ཡི་གེ་དབུ་མེད་བསྐྱབས་པ་ཡིན། དེའི་དགེ་ཀན་ནི། མདོ་ཁམས་ནས་ང་ཆོ་
ལྷ་སར་བསུས་ཏེ་མཉམ་དུ་ཕེབས་མཁན་མཁའ་རབ་བསྟན་འཛིན་ཞེས་པ་སེར་མོ་བའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་རེད། ཁོང་ཐུགས་
གཤིས་བཟང་ཞིང་། སྤྱ་གྲུ་ཆུང་ཆུང་ལ་སྟོབ་སྟོན་མཁས་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྤར་སྟོལ་སྟོབ་སྟངས་ཐོག་ནས་སྟོབ་
སྟོན་གནང་གི་ཡོད།” ཅས་དང་། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྩེའི་རོལ་མཆོ།>> ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

མཁན་པོ་དམ་པ་ཕྱིས་སུ་སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོ་གནང་བ་དང་། འགོ་སྟོད་ནས་ང་ལ་བོད་ཡིག་དབུ་མེད་བསྐྱབ་གནང་མཁན་
དེ་རེད། དེ་དུས་ནག་ཚུ་མཁན་པོ་ཞུ་གི་འདུག། ... ང་དང་རྒྱུན་དུ་གཤིབ་སྟོད་མཁན་དེ་ཆོའི་ནང་པ་ཡུལ་ནས་མཉམ་དུ་
ཡོང་བ་མཁན་པོ་དམ་པ་གཅིག་སུ་ཆགས་ཡོད་སྟབས། དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད། མཁན་པོ་དམ་པས་གྲུས་ཞབས་
ཀྱང་ཞེ་བྲག་གནང་གི་མ་རེད། སྤྱིར་དེ་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུར་གྲུ་གི་རེད། ཡིན་ནའང་། བཀའ་མོལ་སྟན་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོད་པ་མ་
རེད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གཟིམ་དཔོན་མཁན་པོ་གནང་ཐུས་ཐོག་ངོས་ལ་ཡི་གེ་བསྐྱབས་གནང་བ་རེད། རྩེ་སྤྱི་སྐལ་
རེར་ངས་ཐོན་ཐུ་འཁྲབ་དུས། རྒྱག་གཏམ་དང་ཐུར་ཐ་ལྟ་བུ་ཡང་གནང་གི་རེད། དེ་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུར་ནས་སྤྱི་མཐུད་
གཤིབ་རྒྱུ་རེད་པོ་ཡིན་ཅང་ངས་བཅི་བཀྱར་ཞུ་གི་ཡོད། དེར་སང་ཆ་བཞག་ན་ཡང་ངོས་ཀྱི་སྤྱི་མཐོང་གསལ་ལ་བཅིས་
ནས་མཁན་པོ་དམ་པའི་མཆོན་སྟགས་ཀྱང་བཟང་གི་ཡོད། ཅས་མཁན་པོ་དམ་པའི་རྟལ་ཐར་དང་ལྷན་དུ་རྒྱལ་བ་རང་

ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཆར་བའི་མཛད་ནཱ་དུམ་བུ་ཞིག་ཀྱང་བཀའ་སྟུལ། རྒྱང་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ན་སྤྱི་བའི་སྐལ་སྤྱི་སྤྱི་ཅེད་
གནང་རྒྱར་གིན་དུ་མཉེས་ཤིང་། གཞན་དང་མི་མཚུངས་པར་སྤྱི་ཁམས་དང་ཐུགས་ཁམས་གཉིས་ཐད་ནས་འཆར་
སྤྱིད་ཏེ་ཅང་སྤྱིར་བས། “སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་རེད་གཉིས་ཆད་ལས་བཞུལ་བའི་ཅེད་མོ་ཅེ་བར་བཞེན་པོ་བྱང་ནས་
ཞིད་དེ་སྤྱིར་སྟོབ་ཅིག་དུ་བཏང་”ཞེས་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གིས་
རྒྱང་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ཡོན་གསན་སྦྱོར་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཆེར་བཞེས་ཀྱིས་གཅིན་པོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་མཆོག་

སྒྲིབ་གཉེན་སྒྲོབ་བྱ་ཞིག་ཏུ་གཏོང་གནང་མཛད། སྐབས་དེར་ཐུགས་ཆོར་ཅི་བྱུང་གསུང་བར། <<བཅན་ཤོལ་གྱི་རང་
དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས།

སྒྲོ་བཟང་བསམ་གཏན་སྒྲིབ་ཏུ་གཏོང་སྐབས་ངོས་རང་པལ་ཆེར་ལོ་བརྒྱད་ཅམ་དུ་སོན་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་སྒྲོབ་བྱུང་བའི་
རྒྱུན་གྱིས་ངོས་གྱི་སེམས་སུ་སྒྲོ་སྒྲུག་ཆེན་པོ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་། དེ་ནི་ཁོང་མ་གཏོགས་ངོས་དང་ཡབ་གཞིས་གྱི་བར་དུ་
འབྲེལ་མཐུད་པ་གཞན་གཅིག་གྱུང་མེད་པས་རེད། དེ་ནས་བཟུང་ཆོས་པ་བཅོ་ལྔའི་ཉིན་གྱི་སྒྲོབ་བྱའི་གྲང་གསེང་གི་སྐབས་མ་
གཏོགས་ཁོང་ལ་ཐུག་པའི་གོ་སྐབས་མེད། དེད་གཉིས་ཐུག་སྟེ་ཁོང་གི་རྒྱུ་འབྲས་ལོ་རྒྱུ་བའི་སྐབས་དེ་དེར་ངོས་གྱིས་སྒྲེལ་ཁུང་ནས་ཅེ་རེར་
བཟླས། ཁོང་ག་ལེར་རྒྱུང་རིང་དུ་ཡལ་འགྲོ་བ་དང་བསྐྱེད་ནས་ངོས་གྱི་སེམས་ཁོང་དུ་ཆད་མེད་པའི་སྒྲོ་སྒྲུག་གིས་ཁོངས་པར་གྱུར་
པའི་རྣམ་པ་དེ་ད་དུང་ཡང་གསལ་པོར་བྲན། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གཅེན་པོ་སྒྲོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ལྟན་དུ་སྒྱུ་ཅིད་
གནང་རྒྱུ་དེ་སྒྲོ་རེར་ཐེངས་གཅིག་ལས་མེད་པར་གྱུར་ནའང་། དུམ་ཆེན་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ལྟན་དུ་
ལན་རེར་འབྱུངས་གཞིས་གྱི་བག་ལེབ་བམ་གོ་རེ་བསྐྱམས་ཏེ་མཛལ་འབྲུད་དུ་ཐེབས་པ་དེས་ཐུགས་ལ་སྒྲོ་སྒྲུང་ཆོས་
ཆེར་སྒྲིབ། ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ནི་བཟང་བཅུང་གཡོ་སྒྲོལ་ལ་སྟན་གསལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡུག་ས་མཆོག་ནས་
ལན་དུ་མར་གསུངས།

བཀའ་དབང་ཐོག་མ་གསན་བཞེས་དང་ལྷགས་བསྟེན་ སྒྲོམ་སྒྲུབ་སོགས།

ཀླུ་པའི་ཆུང་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་ནི། སྒྱུ་ན་ཕ་མོའི་དུས་སུ་སྒྱུ་ཅིད་གནང་རྒྱུ་དང་། ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིག་དང་དཔེ་ཆ་
ཐུགས་འཛིན་གནང་བ་སོགས་དགོན་པའི་བྱ་བཅུན་ན་ཆུང་དག་གི་རྒྱུན་ལྷན་གྱི་བཀྲི་བ་ཅམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། དེ་
ལས་བཀལ་ཏེ་ཆོས་ཤོགས་གྱི་གནང་སྒྲོ་ཆེ་ཁག་གྱུང་དགྲང་གྲངས་བདུན་བརྒྱད་ཅམ་དུ་སོན་པའི་སྐབས་ནས་མཛད་
ཅུས་པའི་སྒྲོབས་པ་སྒྲོ་སྒྲུག་ཏུ་བརྟན་པ་ཞིག་ཡིན། བཀའ་དབང་ཐོག་མ་ནི། རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཆོའི་
མངའ་བདག་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་སྒྲུག་བྲག་རྩོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དྲུང་ནས་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་བཀའ་
དབང་གསན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེ་ཡང་ཡུག་ས་སྒྲུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས།

པལ་ཆེར་ངོས་གྱི་མི་ཆེ་འདྲིང་དབང་དང་པོ་དེ་འཛིགས་བྱེད་གྱི་དབང་ཞུས་པ་ཡིན་པ་འདྲ། ཁྱེད་རང་ཆོ་ཁ་ཤས་གྱིས་
གོ་སྒྲོལ་ཡོད། དེ་དུས་ངོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་ཆུང་བས་དབང་ཞུས་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་ཅིད་མོའི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་འདྲ།
དེའི་སྐབས་གྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་འཇུག་པ་སོགས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་འཛིགས་བྱེད་
གྱི་དབང་ཞུས་པའི་གསང་མཆོན་དེ་སྤང་མཛད་རྩོ་རྩེ་ཡིན་པ་ད་ལྟ་ཡང་བྲན། དེ་ལ་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་བཏང་ན། གསང་
མཆོན་དུ་“རྣམ་པར་སྤང་མཛད་”ཅེས་ཟེར་བས། གཞན་དོན་ཅུང་ཅམ་ཞིག་ཡོང་བུ་པ་མིན་ནམ་སྐྱམ་པ་ཞིག་སེམས་

སུ་འཛུགས་པ། འདི་ནི་དོས་ཀྱིས་ཁྱེད་རང་ཆོར་ནང་ཆགས་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། ཕྱིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་
ཆའི་མདུན་ནས་འཛིན་གསུང་གི་དབང་དང་ཁྱེད་སོགས་ཞུས་ཤིང་། དབང་ནི་ལན་མང་ཞུས་ཡོད། ཡང་། སྐབས་མེ་ཁྱི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེས་མཆན་ཞབས་གནང་བའི་དུས་དེར་དགོང་རྩོད་ཅོད་པར་མེས་སྐབས། འཛིན་གསུང་གི་བསྐྱེད་
རྩོགས་ཀྱི་ཁྱེད་ཆ་ཆང་བ་མིན་པར་སྤང་འཁོར་གྱི་ཐད་ཀ་ལྟ་བུ་དང་། སྐྱ་གསུམ་ལམ་འབྱེར་གྱི་ཐད་ཀ་འཛིན་མིགས་སྒྲོར་
སོགས་བཀའ་འདྲི་དགོངས་སྒྲོར་ཞུས་པར་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་ཁྱི་
བྱང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་ཁྱེད་ཀླུ་མ་ཚོར་བ་མིན་ཡང་ཐོར་ཅམ་ཐོར་ཅམ་ཐོར་ཐོར་ཡོད།⁴⁰ ཅེས་སྐབས་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བྱུང་ཅམ་ཞིག་གསུངས་ཏེ་གསལ་ཞིང་རྒྱས་པར་ནི་ཁྱོམ་ཆོགས་སུ་ནམ་དུ་ཡང་མི་གནང་།
<<གོང་ས་སྐྱ་མེད་བརྩ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས། ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས།
ཁོ་ལོ་བརྩན་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་བྱང་ནས་བཀའ་དབང་ཐོག་མ་དེ་ཞུས། དེ་དུས་སེམས་སུ་ཞི་
བདེའི་སྤང་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་བྱུང་བ་དུང་ཡང་གསལ་པོར་འདྲ། དེའི་རྗེས་སུ་འདྲུག་དབང་ནམ་ཞུས་ལ་དེ་ལྟ་
བུའི་ཆོར་སྤང་དེ་རྒྱན་མཐུད་ནས་ཡོང་། དེ་ལྟར་ནང་པའི་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་དད་པ་བརྟན་དུ་གྱུར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
རང་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ་དེ་མ་ཞོར་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངེས་པ་བརྟན་པོ་རྟེན། ཅེས་དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་
མི་དམངས།>> ལས།

རང་གི་སེམས་ལྷགས་ཆེ་བའི་སྐབས། ཆོས་ཀྱི་དག་སྤང་ཡང་དེ་བཞིན་ཆེ་བའི་བྱུང་སྤྱེ་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་རིམ་པ་རེ་
རེ་བཞིན་རིམ་འཛིན་གྲུ་རྒྱུ་གིས་ལོ་བརྩན་ཅམ་ལ་སོན་སྐབས། སེམས་རྒྱུད་ལ་ཆོས་ལ་དད་གྲས་ཀྱི་རྩ་
ལྷགས་ཐོབ་པ་དེ་གསལ་པོ་འདྲ། སྐབས་དེར་ཞི་བ་དང་། བདེ་བའི་སྤང་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་རྗེས་སོས་བསམ་
ཀྱི་སྐབས་པལ་ཆེ་བར་རང་རྒྱུད་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་བཞིན་པའི་ཐོག་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་། དད་པ་རྩེ་འཕེལ་དུ་སོང་
སྤྱེ་ལམ་མ་ཞོར་བ་དང་ཁྱེད་སྤང་བཅན་པོས་དེ་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱུང་། ཞེས་གྲུང་གསུངས་ལ། འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་ལོ་ན་
བདུན་བརྩན་ཅམ་དུ་སོན་པའི་བྱིས་པ་པལ་བ་དག་གིས་སྐབ་རྩ་བ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་སྟེ། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ནས་
ལྷགས་བསྐྱེན་སྒྲོམ་སྐབ་ཀྱི་དབྱེ་འཇུགས་གྲུང་མཛད་ལ། དེ་ནས་བཟུང་ལོ་བསྐྱར་ཆགས་སུ་དགྲན་དུས་བདུན་པ་ག་དུ་
མའི་རིང་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་གང་རུང་དང་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་དག་འདུན་པ་བགྲེས་གསུང་པ་དང་ལྟན་ཅིག་
བསྐྱེན་མཆོམས་སུ་བཞུགས། དེའི་ཐད་<<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་
ནས། “བསྐྱེན་མཆོམས་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཕྱི་རོལ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་བའི་མི་ཆོག །དེ་ལ་ཐོག་མར་དཔེ་ཁྱེད་ཐེངས་གཅིག་དང་། དེ་
ནས་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་གཞིགས་རྟོག་འོག་ཡུན་རིང་ཆོ་ག་འདོན་པ་དང་སྒྲོམ་སྐབ་བྱེད་དགོས། བྱིས་པ་ཞིག་གི་ངོས་
ཐད་ནས་བཤད་ན། དེ་ནི་དུས་རྟག་དུ་སྤྱིད་སྤང་ལྷན་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ལ། ལྷགས་བསྐྱེན་གནང་ཡུལ་
ལ། རྒྱལ་མཆོག་བརྩ་བཞི་གསུམ་ལ་ཆེན་པོ་ནས་པོ་བྱང་སྤྱོད་ངོས་སུ་ཉི་འོད་པོག་པའི་བསྐྱེན་སྐབ་ཁང་རྩི་སྤྱིད་ལྷན་པ་ཞིག་

⁴⁰ སྤྱི་ལོ་ 2004 ལོར་སྤང་རྒྱུད་གྲུ་ཆང་དུ་འཛིན་གསུང་བྱེད་བཀའ་དབང་སྐབས་གསུངས།

གསར་བཞེངས་གནང་ཡོད་ཀྱང་། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་པོ་བྱང་བྱང་ངོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པའི་སྐབས་ནས་
སྤྱི་མཉམ་ན་རིམ་གྱིས་ཐམ་མ་ཆད་པར་བསྟེན་མཆོམས་གནང་བའི་བསྟེན་སྒྲུབ་ཁང་ཉིང་པ་སྤྲལ་ཆེ་ཞིང་གྲང་དད་ལྡན་
བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་བདམས་ཏེ་ལོ་ལྟར་བསྟེན་སྒྲུབ་གནང་། དེ་ཡང་སློབ་དཀར་དང་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཆེ་སྒྲུབ་
སོགས་ཆེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་མང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་བསྟེན་མཆོམས་སོགས་ཀྱང་མཛད་། དེ་ལ་
ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སྟུ། “ངས་སྤྱ་གྲུའི་སྐབས་ནས་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱང་
ལ་དཀའ་ངལ་ལྷུང་ལེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། གྲུ་ཡངས་ནས་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན།” ཞེས་དང་། “དཔེ་ཆ་ལ་བཟུ་རྒྱུར་ཏེ་
ཅང་དགའ་པོ་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་། ང་རང་གི་སློབ་སྦྱང་ནམས་དགེ་ཆུན་བཞེས་གཉེན་གྱི་བྱུགས་འདོད་ཁེངས་པའི་
གང་ལེགས་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 12 ཉིན། ཨ་རིའི་སྤྱི་ཚབ་ Ilya Tolstoy དང་ Brooke Dolan གཉིས་
སྤྱིད་འཛིན་གྱིས་རྒྱལ་པའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེར་བསྐྱར་བའི་འཆོམས་འཕྲིན་སྤྱི་ལོ་ 1942 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 3
འཁོད་པ་ཞིག་དང་། འབྲུལ་དངོས་ལེགས་སྦྱེས་སྤྱ་གསེར་གྱི་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་དང་། དདུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་
གྲུ་གཟིངས་རྒྱང་དུ་ཞིག ། སྤྱིད་འཛིན་གྱི་འདྲ་པར་གཅིག་སོགས་བསྐྱམས་ཏེ་ལྷ་སར་འབྱོར་ཅིང་། མི་རིང་བར་རྒྱང་
སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱིད་སྦྱོང་སོགས་ལ་མཛུལ་འབྲུང་ཞུས་ཏེ་ལེགས་སྦྱེས་ལུལ། སྤྱིད་བོད་གཞུང་གིས་ཀྱང་ལ་གོང་
ས་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་བོད་ཚུ་ལུག་ཟླ་བ་ ༡ ཆོས་ ༡༩ སྤྱི་ལོ་ 1943 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 24 འཁོད་པའི་འཕྲིན་
ལན་དང་དངོས་སྦྱེས་བཅས་ཨ་རིའི་སྤྱིད་འཛིན་ལ་བརྒྱུད་བསྐྱར་གནང་། དེ་ལ་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་རང་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོར་ཏེ་ཅང་དགའ་པོ་དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་ཞན་ཆའི་ཁྱོད་ཀྱི་གཅིག་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་(སྤྱི་
ལུགས་སྤྱ་)ལོ་བདུན་ལ་སོན་སྐབས། ཨ་རིའི་སྤྱིད་འཛིན་གྱིས་ཐོག་མར་བརྒྱུད་གཏོང་གནང་བའི་ལེགས་སྦྱེས་གསེར་
གྱི་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་དང་། དདུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་གྲུ་གཟིངས་རྒྱང་དུ་ཞིག །འཕྲིན་ཡིག་གཅིག་བཅས་འབྱོར།
དེ་ལ་འདྲིར་ལོ་རྒྱུས་ཁྱད་མཆོར་པོ་ཞིག་ཡོད། ལོ་བདུན་ཅམ་ལ་སོན་པའི་སྤྱིས་པ་ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས་བཤད་ན། ཚུ་
ཆོད་འཁོར་ལོར་དགའ་སྤང་ཆེ་བ་ལས་ཡི་གེ་ལ་དོ་སྤང་མེད། སྐབས་དེར་དབྱིན་རིའི་སྤྱི་ཚབ་ལྷ་སར་ཡོད། དབྱིན་སྐད་
ཤེས་པའི་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་ལས་བྱེད་ཅིག་བརྒྱུད་དེ་ཨ་རིའི་སྤྱི་ཚབ་གཉིས་འབྱོར་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གོ་ཐོས་བྱུང་།
ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་ལེགས་སྦྱེས་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་དེས་པ་ན། ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བཤད་པས། གཞུང་
འབྲེལ་མཛུལ་འབྲུང་མ་བྱུང་གོང་ནས་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་དེ་འབྱུང་ཤོག་ཅེས་ངག་འཕྲིན་བཏང་བ་ཡིན། “བྱ་རྒྱུང་”དེ་རི་

འབྲེལ་ཐབས་སྒྲིལ་བྱེད་པ་ཆེ་བ་ལ་ཨང་། མ་ལེན་དམ།⁴¹ ཞེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་བཀའ་གནང་། དེ་ནས་ཀྲུང་ལྷ་མཐུད་གསུང་དོན། “རྗེས་སུ་དབུལ་གྱི་ལྷ་གཞིངས་ཚུང་ཚུང་དེ་རྗེས་ཚུའི་སྤྲོད་བཞག་པ་ན་ལྷིད་ཆད་ཏེ་ཅང་སྤྲོད་བས་ཚུའི་ནང་དུ་ཐིམ། དེ་ལྷར་ཚུ་ཆོད་འཁོར་ལོ་དེའི་ཐད་དོ་ཆད་གོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལྟར། ཡི་གེ་དེ་ཐེངས་འདིར་(2010ལོར་)ཨ་རིའི་སྤྲོད་འཛིན་ཨོ་ལྷ་མར་མཛལ་འཕྲད་སྐབས་གཞི་ནས་མཛོད། དེ་ལྷར་སྤྱི་ལོ་ 1942 ནས་ 2010 ཡི་བར་ཏེ་པལ་ཆེར་ལོ་བདུན་ཅུ་ཐམས་པ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་སུ་ད་གཞིན་མཛོད་བ་རེད།” ཅས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་ཨ་རིའི་སྤྲོད་འཛིན་གྱིས་ཕུལ་བའི་ཕྱག་ཁྲིས་དེ་བོད་དུ་མ་གཞིགས་པར་ཨ་རིར་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་གཞིགས་པའི་ཚུལ་གསུངས།

བོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་དགྲུང་ཕེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1943 ལོའི་ཉིན་ཞིག ། ཡལོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚུང་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེ་གོང་མས་གཅེས་ཉར་གནང་བའི་ཕྱག་རྩལ་གྱི་ཁོད་ནས་སློག་བརྟན་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས་རྩིང་བ་གཉིས་དང་། སློག་བརྟན་གྱི་སྤྱིན་ཤོག་འཁོར་ལོ་བཅུ་ཕྲག་ཁ་ཤས་བཅས་གསར་རྟེན་བྱུང་ཡང་ཐོག་མར་དེ་དག་བཀོལ་སྤྱོད་ཤེས་མཁན་ཞིག་མ་རྟེན། ཕྱིས་སུ་ནོར་བུ་སྤྲིང་གར་འཆོ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་གྲུ་བ་ཆན་པ་སན་འབྱོར་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཤེས་པར་མཐུན། གྲུ་བ་དེ་ནི་ཁོའི་པ་མ་གཉིས་ཀ་སྐྱེ་གོང་མར་དད་གུས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྐབས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་ཕུལ་བ་ཞིག་སྟེ། རྗེས་སུ་ཡལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་དུ་ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་ནོར་བུ་སྤྲིང་གར་འཆོ་སྤྱོད་བྱས་པ་ཞིག་རེད། སན་འབྱོར་ལགས་ཀྱིས་སློག་བརྟན་སྟོན་པ་དང་སྤྱོད་ཤོར་ཆེ་བཅོ་བཙུལ་རྒྱག་པ་སོགས་ཚུང་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེར་གཞིགས་མའི་སྤྱི་ལུ་བསྐྱབས། སློག་བརྟན་དེ་ཆོའི་ནང་གི་གཅིག་ནི་དབྱེན་ཟེའི་རྒྱལ་པོ་ George V (1865-1936) འི་སྟོན་སྐབས་བརྟན་པའ་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། དེའི་ནང་འཛམ་སྤྲིང་གར་སའི་དམག་ཆས་བཞིན་ཇམ་ཅན་གྱོན་པའི་དམག་མའི་རུ་སྤྲིག་སོགས་ལྷད་མོ་ཏེ་ཅང་ཆེ་བ་ཞིག་དང་། གཞན་ཞིག་ནི་སློང་འི་སྐབས་ནས་བྱད་མེད་ཞབས་མོ་འབྲའ་མཁན་རྣམས་ཕྱིར་ཐོན་ཏེ་ཞབས་མོ་རྒྱག་པ་སོགས་མིག་འཕྲུལ་གྱི་རང་བཞིན་གསལ་བའི་སློག་བརྟན་ཞིག་ཡིན། ལེགས་ཤོས་ནི། དངོས་བཤུས་སློག་བརྟན་ཏེ་གསེར་གྱི་གཏེར་ཁ་ནས་གསེར་བཞོ་བའི་རྣམ་པ་རིམ་བཞིན་བརྟན་པའ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུང་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེས་གསེར་ཁྲོ་ལས་ཀ་བ་རྣམས་ཀྱི་དཀའ་ཆོགས་དང་། བཤུ་གཞོག་གལ་རིམ་གྱི་དོ་གཏོང་དོ་མ་རྣམས་གསལ་ལེར་མཐུན། དེ་ལ་<<གོང་ས་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམས་>> ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

⁴¹ སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 7 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྟན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྟོན་གཤམ་ཅན་ Barkha Dutt ནས་བཙུང་འདྲི་ཞུས་པའི་ལན་དུ་སྟུལ།

སློབ་བརྟན་ལལ་ཆེར་སུམ་ཙུ་ནས་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་ཞིག་ཡོད། དེ་དག་ལས་ངོས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བྲན་པ་ནི། Tarzan
དང་ Boer War ཞེས་པའི་སློབ་བརྟན་གཉིས་དང་། དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གི་ཁྱི་སྟོན་བརྟན་པལ་བཞིས་པའི་སློབ་
བརྟན་གཅིག ། གཞན་ཡང་རྩ་འབྲུལ་སྟོན་པའི་སློབ་བརྟན་དུ་མ་བཅས་རེད། ... སློབ་བརྟན་དེ་དག་གིས་ངོས་ཀྱི་གཅན་
པོ་དང་ངོས་རང་གཉིས་ཀྱི་ཡིད་དབང་མེད་དུ་སློབས་སོང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར་རྒྱའི་གྲ་པ་སུན་
འཁྱར་ཞེས་པ་འདས་སྐྱོངས་སུ་གྱུར་པས་སློབ་བརྟན་གཟིགས་མོ་གནང་བར་སྐྱེད་ལ་ཐན་བྱ་བྱུང་ཡང་། སྐབས་དེ་
དུས་རྒྱུང་མི་དེ་ལོ་པོ་ཆེས་ཆག་སྟོན་རྒྱུང་པའི་རིགས་བཟོ་བཅོས་གནང་བྱལ་པས་སུ་མཐུད་ནས་གཟིགས་མོར་ངོས་
ཉིན་ཞིག་སློབ་བརྟན་སྟོན་ཁྱེད་དེར་ཆག་སྟོན་ཆེ་ཙམ་ཞིག་འོར་སྐབས་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་ཐབས་གནང་ཡང་སྒྲིབས་
རིང་ལེགས་འབྲུལ་མ་བྱུང་། མཐར་སློབ་རྫས་ཀྱིས་སློབ་མཁོ་འདོན་ཁྱེད་རྒྱལ་སོགས་ཇི་བཞིན་མཐུན་རྟོགས་བྱུང་བ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་བཞིན་བཀོལ་སྟོད་ཁྱེད་སྐབས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་“དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས་སློབ་གི་རང་
བཞིན་དེ་ཐོག་མར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ལ། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་མ་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་ངོས་རང་གཅིག་བྱ་ཡུན་
རིང་མགོ་འཛོམ་དགོས་བྱུང་།” ཞེས་དང་ཡང་། “སློབ་བརྟན་སྟོན་ཁྱེད་དེར་ཆག་སྟོན་འོར་ཏེ་མེད་སྟོད་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་
སྐབས། སློབ་རྫོང་ལེལ་རྫོག་ནམས་ཕྱིར་བཏོན་ཏེ་པོ་ཏ་ལའི་གཟིམ་ཁང་གི་སྒྲུབ་ཁང་ནས་མར་གཡུགས་ཏེ་སར་བརྟལ་བ་
ན། གས་གཏོར་གྱི་སྐྱ་སྟུང་པོ་ཞིག་ཀྱང་འབྱུང་། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་སྟོན་རེད།” ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་སྤར་ཡང་བལ་པོའི་ཆོང་
པ་དག་བརྒྱུད་དེ་སློབ་གི་ལེལ་རྫོག་གསར་པ་དག་མཁོ་སྐྱབ་མཛད།

ཆོས་གསུམ་ཐན་བརྟག་དང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་

གནད་དོན་འགའ།

དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1943 ལོའི་ཡས་མས་ཤིག་ནས། རྩ་སྟག་རྒྱལ་སྲིད་གཉིས་ཀྱིས་སྤར་གྱི་ཞལ་དན་བཞིན་གཞུང་
འབྲེལ་ལས་དོན་ཐག་གཅོད་ཆེ་ཁག་ལ་བྱན་མོང་བཀའ་བཟོས་དང་བྱུགས་ཐག་མཉམ་གཅོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེར་ཡང་
འགྱུར་སྟོག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། རྩ་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཅི་མང་གོ་གནས་མར་འབབ་དང་སྟག་བཀའ་ཕྱོགས་ཀྱི་
དཔོན་རིགས་དུ་མ་གོ་གནས་ཡར་སྤར་སོགས་ཕྱོགས་ཁག་གི་ནམ་པ་རེ་གསལ་དུ་གྱུར་པའི་ཁར། རྩ་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་
དཔོན་རིགས་དུ་མ་སློང་གྱུར་ཏེ་སྟག་བཀའ་ཕྱོགས་སུ་འབྱར་བ་སོགས་“རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་”ཀྱི་སྒྲུབ་བྱ་དེ་ག་ལེར་འབྲས་
པ་ནས་འཆར་བའི་མགོ་རྒྱགས། དེ་ལ་<<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྟོང་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་
བྱ་>>ཞེས་པར་བཀའ་བྱུར་གྱི་སྤྱི་ལོ་དེ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས། “རྩ་སྲིད་ཐོག་བྱོལ་སུ་གཏོགས་པའི་གནད་ཡོད་
གཞུང་ཞབས་དང་། གནད་སའི་མཁན་པོ་དང་ལས་སྡེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྲིད་སྟོང་སྟག་བཀའ་ཐོག་སྤྱི་ལོ་གནད་ནས་བསྟན་

འདྲགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ལས་གནས་ནས་འཕོ་ལོན་གནང་བ་དང་། འགའ་ཤས་ཁྱིམ་སྐྱོན་དུ་སྦྱར་བ། འགའ་ཤས་གནས་
དབྱུང་སོགས།” ཞེས་དང་། <<མི་ཆེད་བྱུང་བ་བརྗོད་བཤད་པ།>> ལས་སྐྱུག་ལྟ་བུ་ཆོག་གས་བཟུང་གིས་ཀྱིས།

གང་ལྟར། ༡༩༥༡ ལོར་ཡོངས་འཛིན་སྐྱུག་ཐག་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་དབང་བསྐྱུང་རྗེས་སྐྱུ་ཐག་མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་
འགའ་ཤས་ཀྱིས་སྐྱུག་ཐག་ཐོང་བའི་སྐྱུག་མཐོན་པ་མཐར་ཐྱིན་ལ་ངོ་དགའ་སྤྱེལ་ལང་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་ཐུར་རྩ་
སྤྱིང་ལ་སྤྱང་བྱག་དཔར་འཛིན་བྱས་ཏེ་རྩ་སྐྱུག་ཐོང་བའི་གཉིས་དབང་དབྱུགས་ཤིང་གང་སྐྱུ་བ་བརྒྱུ་ཡོད་པ་དེའི་དམིགས་
ཡུལ་ནི། རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་ཐོང་རང་འཇགས་གནང་རྒྱུ་འགོ་བཙུག་ཆུང་བཟོ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། ... དེ་སྤྱི་རྩ་སྤྱིང་སྤྱི་
སྤྱིང་ཁི་བཞུགས་སྐྱབས་བསྐྱོ་བཞག་གནང་བའི་གནས་ཡོད་དཔོན་རིགས་གནས་དབྱུང་དང་ཡང་ན་གཞོན་ལུགས་སྤྱི་
དེ་དགོངས་པ་ཁུ་རུ་བཅུག་པ་བཅས་ལག་ལེན་བསྟར་ཐོག་ནས་ཀྱུ་རྩ་སྤྱིང་ལ་མ་དགའ་བ་དང་། སྐྱུག་ཐག་ཐོང་བའི་ཉི་

ལོས་སྐྱུ་ཐག་འགའ་ཤས་རིམ་བཞིན་གནས་ཡོད་དུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱ་རྒྱུའི་ངན་གཤོམ་ཞིག་བརྒྱུ་མས་པ་དཔེར་ན། ཞེས་གསུངས།
སྐབས་དེར། “གནང་བྱུང་⁴² རྒྱང་ཏྲ་དམའ་བས། །མེ་སྦྱོགས་འཐོར་མདེལ་ཕོག་སོང་། །གསེར་གྱི་ཅིག་པ་བཅིགས་ནས།
ཐུར་⁴³ལ་དར་ལྷོག་བཅུགས་སོང་།” ཞེས་བའི་ཡིག་བསྐྱུར་ཞིག་ལྟ་སའི་ཁོམ་གཞུང་དུ་བྱུང་།

དེ་ལྟར་སྤྱི་དབང་འཕྲོག་ཅོད་དང་ནང་ཁུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་སྐྱུག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་
མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བཅུར་ཕེབས་པ་བོད་ཤིང་སྤྱེལ་ཆོ་བ་ ༡ ཆེས་ ༣ སྤྱི་ལོ་ 1944
ཆོ་བ་ 2 ཆེས་ 26 ཉིན། པོ་ཏྲ་ལའི་རྒྱལ་བའི་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ལོ་གསང་བ་གསུམ་ལ་མི་དང་
མི་མིན་གྱི་གཞོན་ཅིང་འཆེ་བའི་རིགས་ཡོད་མེད་དཔྱད་པར་“ཆེས་གསུམ་ཟན་བཟླ་”བཀྱིས་འབྲས་སུ་སྐྱུ་བྱུར་
འཚུབ་སྤྱོད་ཉེན་དོགས་ཅི་ཆེ་ཡོད་ལུགས་ཕེབས་པར། གཞུང་གནས་ནས་དགོན་སྡེ་ཆེ་མ་ཀྱུན་གྱིས་ཞབས་རིམ་
གནང་སྤྱིན་འབད་སྐྱབ་དང་། གདན་ས་གསུམ་དང་བོད་གཞུང་སེར་སྐྱ་ཐུན་མོང་ཐོག་བཟླ་བཞུགས་རྒྱས་འབུལ་ཁུ་
རྒྱུའི་གཏན་འཕེབས་གནང་བ་རྒྱལ་ཐུར་རྩ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་གསན་པ་དང་། དེ་མ་ཐག་སྐྱུ་སར་ཕེབས་བཞེད་གྱི་
ཐུགས་འདུན་ཐག་པོ་ཡོད་ལུགས་གནང་ཡོད་ཁག་ལ་བརྒྱུད་སྤྱེལ་གནང་བས། གདན་སའི་མཁན་པོ་རྣམས་ནས་ལོ་
དེའི་སྤོན་ལམ་གྲོལ་མཆོམས་བཀའ་ཤག་ཏུ་དངོས་བཅར་གྱིས་བཟླ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱལ་ཐུར་མཆོག་གདན་ཁུ་
དགོས་ཚུལ་ཁུས་ཀྱང་། རྒྱལ་ཐུར་གྱི་“གཟིགས་སྤྱིང་དང་ཐུགས་སྤོ་ལིང་འགའ་གནང་ཡུལ་གཙོ་བོ་”བཀའ་སྤོན་ཆོ་མ་
བཟླ་པ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་ཁོང་ཁོ་བྱུག་པོའི་ངང་། འདི་གར་སྤྱི་ཐོང་སྐྱུག་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་བཞིན་དུ་རྒྱལ་
ཐུར་རྩ་སྤྱིང་གདན་ཁུ་བྱེད་པ་ནི། “ལ་ཐེལ་སྤྱང་ལ་སྐྱུགས་ཐེལ་”གྱི་དཔེ་ལས་མ་འདས་ཤིང་། གདན་ས་གསུམ་གྱི་

⁴² མདོ་སྐྱུང་སྤྱི་བྱུང་བཀའ་སྤོན་གནང་བྱུང་བ་པར་རྗོད་རྒྱུ་ཡིན།

⁴³ ཐུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས།

མཁན་པོ་ཆོས་ཆོས་འཆད་ཉན་དང་བསྐབ་པ་སློབ་གཉེར་གནང་སྟེ་བཞུགས་ན་ལེགས། ཞེས་སོགས་ལན་འདེབས་གནང་སྟེ་བཀའ་ཤག་ནས་དོས་ལེན་མ་གནང་། དེ་ལ་སྟག་ལྷ་ཕུན་གྱི་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>> ལས།

རུ་སྟག་གཉིས་དབར་སྒྲ་སློབ་གྱི་འབྲེལ་དམ་ཟབ་ཡོད་སྟབས། སྟག་བྲག་དགྲུང་ལོ་མཐོ་རྒྱུན་སྤྱོད་སྒྲར་ཡང་རུ་སྤྱོད་གིས་ཚུར་བཞེས་བདེ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་སྤྱོད་བསྐྱོས་ལུགས་དང་། ལོ་གསུམ་ནས་རུ་སྤྱོད་གིས་རང་འཇགས་གནང་གི་ཡོད་ཆོད་བཅས་སྤྱིར་གྲགས་བྱུང་བར་བརྟེན་བཀའ་སློན་སྒྲ་མ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་དང་། བཀའ་སློན་བོན་ཤོད་གཉིས་གྱི་བསམ་པར། སྤྱོད་བརྗོད་ལེན་ཡང་ཡང་བྱས་ན་བཀའ་སློན་ནཱ་ས་གྱི་གནས་སྟངས་གཡོ་འགྲུལ་ཐེབས་མི་ཡོང་ངམ་སྟམ་པའི་དོགས་འཆར་བྱུང་སྟེ། རན་གྲོས་བྱས་ནས། ཞེས་པ་ལྟར། ཁོང་གཉིས་གྱིས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་དུ་མ་བཞེངས་གོང་ནས། ཐོག་མར་རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་རྗེས་མང་ཅམ་གྱིས་ཤིང་། མཐར། “ལོ་གོང་ས་ཆེན་པོས་ཆོས་སྤྱོད་ལུགས་གཉིས་གྱི་མཛད་འགན་མ་བཞེས་བར་དུ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱོད་གནང་དགོས་” ཞེས་པའི་ཆོག་གནང་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཞོ་བུ་ཆེ་ཞིང་སྟོག་དཀའ་བ་ཞིག་བཅོས་ཏེ། སྤྱོད་གི་ཕྱག་ལས་ཅིས་སྤྱོད་གྲ་སྒྲིག་གི་བྲེལ་བེད་སྐབས་རྒྱལ་ཆབ་རུ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་མཁུན་ནས་མཆན་ཏགས་ཞུས་ཏེ། རྗེས་སུ་གཤམ་ཏེ་སྤྱོད་ཆོག་བྱུང་ན་རྒྱལ་ཆབ་རང་ཉིད་ནས་ཞལ་བཞེས་མཛད་ཟིན་པའི་དངོས་དབང་མཆན་ཏགས་སྟོན་རྒྱུའི་སྟོག་ཏུ་སྟག་གྲུ་སྤྱོད་སྟེ་སྟག་ལས་བྱས། དེ་ལྟར་ཅོད་ཆོག་ནཱ་ས་བོད་བསྟན་སྤྱོད་གྱི་དོན་མ་ཡིན་པར་གཞུང་འཛིན་མཐོ་རིམ་གྱི་གོ་གནས་འབའ་ཞིག་སྤྱོད་བཅངས་བྱས་པའི་དབང་ཁོ་ན་ཡིན་པེས་ལྷ་བུའི་བྱ་སྤྱོད་སྟེ་ཆོགས་སྟེལ་བར་མཛོམ་གྱི་མཐར། གང་ལྟར། རྒྱལ་བུར་སྟོས་བཅས་གྱིས་བསྟུད་མར་ནང་མའི་བཀའ་བསྐྱོས་དང་ཐབས་ལམ་གཞན་འཆོལ་གྱི་མཐར། སེར་བྱེས་འདུ་ཁང་ཉམས་གསོ་བྱུང་བའི་རབ་གནས་མཛད་སྟོར་ཐེབས་བཞེད་ལྟར་སྟོན་དུ་སྐབ་པར་འོས་པ་ནཱ་ས་ཡོངས་སུ་བྱུང་མཆམས་རྒྱས་སྟོས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ངང་ལྷ་སར་ཆེབས་ཐེབས་གནང་། ལྷ་སྤྱོད་ཆེ་དབང་དོན་རྗེས་གིས་པའི་<<རུ་སྟག་གཉིས་གྱི་འགྲུལ་རྒྱུན་དང་། རྒྱལ་བུར་རུ་སྤྱོད་ལྷ་སར་སྤྱོད་འགྲུག་བྱེད་པར་བསྤྱོད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་>>ཞེས་པར།

སྐབས་དེར་གྱི་རྒྱུ་ཡོངས་གྲགས་སྤྱོད་སྟོགས་ནང་རུ་སྟག་གཉིས་དབར་སྒྲ་སློབ་གྱི་འབྲེལ་དམ་ཟབ་ཡོད་སྟབས། སྟག་བྲག་དགྲུང་ན་མཐོ་རྒྱུན་སྤྱོད་སྒྲར་ཡང་ཚུར་བཞེས་བདེ་ཡོང་ཆེད་དུ་བསྐྱོས་ལུགས་དང་། ལོ་གསུམ་ནས་རུ་སྤྱོད་གིས་རང་འཇགས་གནང་གི་ཡོད་ཆུལ་སྤྱིར་གྲགས་བྱུང་བར་བརྟེན། བཀའ་སློན་སྒྲ་མ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་དང་། བཀའ་སློན་བོན་ཤོད་གཉིས་གྱི་བསམ་པར་སྤྱོད་བརྗོད་ལེན་ཡང་ཡང་བརྒྱབ་ན། བཀའ་སློན་ཆོའི་གོ་གནས་ལའང་གཡོ་འགྲུལ་ཐེབས་མི་ཡོང་སྟམ་པའི་དོགས་འཆར་བྱུང་སྟེ། ཁོང་གཉིས་གྱིས་རུ་སྤྱོད་གི་དེ་སྟེའི་མཛད་རྗེས་སྟོར་དང་། སྤྱོད་གསར་པའི་ཆེ་འདོན་བྱེད་སྟོར་དང་། ཐོབ་བཅོས། སྤྱོད་གི་ཐམ་ག་ཤོགས་ཐོབ། བཞུགས་ལུལ་སོགས་བྱེད་སྟོའི་ནཱ་གངས་མང་པོ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཞོ་བུ་ཆེ་བའི་འཆར་གཞི་ཞིག་བཅོས་པ་དེའི་ནང་། “གོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོས་ཆོས་སྤྱོད་ལུགས་གཉིས་སྟག་བྲག་སྤྱོད་བཞེས་མ་བྱུང་བར་བོད་ལྗོངས་ཆབ་སྤྱོད་འཕྲིན་ལས་གྱི་མཛད་པ་

སྲིད་སྲོད་སྟག་ཐག་གིས་ཐུགས་འགན་སྲེད་བཞེས་གནང་དགོས།” ཞེས་པའི་ཆོག་གནང་ཅིག་བཞོད་དེ་གཟུང་འཁོར་གཅིག་ནས་སྲིད་སྲོད་གསར་བར་ཐུག་ལས་ཅིས་སྲོད་རན་པའི་ཐུགས་ཐེལ་ཆེ་བའི་སྤང་ཞིག་ལ། སྲིད་སྲོད་རྩ་སྤྲེང་ལ་ཆོག་མཆན་ཞུས་འདུག །དེ་ནི་ལོ་གསུམ་སོང་མཆམས་ཅོད་སྤྲེང་བྱུང་ན་འགོག་རྒྱུ་བཟོ་ཅིས་ཤེད་པའི་སྟོག་གཡོ་ཞིག་རེད། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྩོག་ཟེང་གི་སྐབས་སུ་གནས་ཚུལ་སློབ་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1944 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 3 ཉིན་གྱི་དགོང་ཕྱི་ཆུ་ཆོད་བཅུ་བ་ཙམ་ལ་ལྷ་སའི་བྱང་ཕྱོགས་ནས་གནམ་གྲུ་ཞིག་ཡོང་སྟེ་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་སོང་བ་མང་པོས་མཐོང་ཐོས་བྱུང་བ་དེ་རེད། ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ། སྟེ་གདོང་རྫོང་སྤྲོད་ཤོད་བྱུང་གི་གྲུ་བའི་ངོ་ཆ་ནས་སྟོན་ཞུ་ལུ་ལས་གསལ། རྒྱ་གར་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་དམག་མཁོའི་ཅ་དངོས་དཔོར་འབྲེན་ཤེད་པའི་ཨ་རིའི་གནམ་གྲུ་ཞིག་བསམ་ལས་དང་ཉེ་བའི་རྫོང་ཞེས་པའི་ཡུལ་གྱི་གཙང་འགམ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་། གནམ་གྲུའི་ནང་ཡོད་མི་ལྔ་མཆོངས་གཏུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སར་བབས་པས་བརྟེན་སྲོན་ཆེར་མ་བྱུང་། བོད་གཞུང་ནས་མི་ལྔ་པོ་ལྷ་སར་བསུས་ཤིང་མི་རིང་བར་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཆམས་བར་སྐྱེལ་མ་དང་བཅས་ཕྱིར་གཏོང་བྱས། བོད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་གཏན་སྡོད་ཨ་རིའི་བྲག་དམག་དབུ་ལས་ལ་སྤྲོད་ཕྱིན་ནོར་སྲོན་དེ་ལྟ་བུ་མི་ཡོང་བའི་བཞོད་ཁྲབ་བསྐྱགས་པར་ཨ་རིའི་ལས་ཤེད་ནས་ཁས་ལེན་གཙང་ཞུ་གནང་།

སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ། འཕན་པོ་སྟོན་གྲུབ་རྫོང་དུ་སེར་བྲེས་གྲུ་ཆང་དང་སྟགས་པ་གྲུ་ཆང་གི་འབྲུ་འདེད་པ་འགས་འབྲུ་བུན་ཆ་འདེད་བྲས་པ་མི་དམངས་ཀྱིས་རྫོང་ལ་ཞུས་པར་རྫོང་སྤྲོད་ངོ་ཆ་བའི་ཀྱིས་དེ་ལྟར་ཆ་འདེད་བཏང་ན་སྤྲོད་མི་དགོས་ཞེས་མི་དམངས་ལ་བཀའ་གནང་སྟབས། འབྲུ་འདེད་པ་གྲུ་བ་དེ་དག་གིས་ཅོད་རྩོག་ཆེས་ཆེར་བསྐྱངས་པའི་ཐོག་ཉིས་དུང་ཆ་བས་ཆེར་བཏང་མཐར་རྫོང་དཔོན་སྐུ་ཆ་བ་རྒྱུ་འདས་སུ་གྱུར། དེ་ནས་གཞུང་ས་ནས་བཀའ་ཞིབ་པ་བསྐོ་བཞག་གིས་ཤེད་གཉེ་རྣམས་ཞིབ་སར་ངོ་བཅར་དགོས་པའི་བཀའ་ཡིག་བཏང་ཡང་ངོ་བཅད་ག་རྣམས་དུས་ཐོག་ངོ་བཅར་མ་ཞུས་པ་དང་། འཆར་ལོའི་སྟོན་ལམ་ཆོགས་མགོན་དུ་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེབས་སྐུར་བསྐྱང་འཆར་ལའང་སེར་བྲེས་ཀྱི་དགོ་འདུན་པ་རྣམས་མི་ཐེབས་རྒྱ་ཐག་གཅོད་བྲས་པ་སོགས་གཞུང་དང་དགོན་པའི་བར་དུ་རྩོག་སྤྲེང་འུགས་ཆེར་བྱུང་། དེ་ལ་དགོ་བཤེས་སྟོན་གྲུབ་བཟོད་པ་མཆོག་གི་རང་རྣམ་དཔེན་དེབ་ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1945 ལོའི་སྟོན་ལམ་སྐབས་སེར་བྲེས་ཀྱིས་ཐག་གང་བཅད་པ་དེ་ནི་ནོར་འཁྲལ་དུ་སེམས་ལ། སྐབས་དེའི་མཁན་པོ་ནི་ཉེ་ཆོར་ཁམས་ཆོན་གྱི་དགོ་བཤེས་དག་དབང་རྒྱ་མཆོ་ཞུ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དེ་རེད། ང་ཆོས་ཁོང་ལ་དགོ་བཤེས་དག་རྒྱལ་ལགས་ཞེས་ཟེང་ཞིང་རྩ་སྤྲེང་རིན་པོ་ཆེ་དང་འཛིན་གྲུ་གཅིག་པ་ཡིན། ... སེར་སྤྲོད་ཀྱི་དགོ་འདུན་པ་ཡོངས་དང་སྟགས་པ་གྲུ་ཆང་གི་དགོ་འདུན་པ་པམ་མོ་ཆེ་བཅས་སྟོན་ལམ་དུ་ཐེབས་ཀྱང་སེར་བྲེས་པ་རྣམས་མ་ཐེབས།

བྱེས་པ་གྲུ་ཆང་ནི་སེ་རའི་ཆུ་ལས་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། མཁན་རིན་པོ་ཆེས་མ་འགོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་ཅག་མ་ཕྱིན། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུ་ལ་ཆར་པ་ཚུ་གོགས་དང་ཉི་མ་མེ་གོགས་ཀྱི་དཔེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་རྩར་དང་ཁྲག་དུ་མ་ནས་བྱང་སྤང་ཡང་མ་བྱིས།

ཆུང་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གངས་བཅུར་ཕེབས་སྐབས། ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་དང་བྲུག་དཔེ་ཐུགས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་སྟངས་དུ་ཉགས་གསལ་ལམ་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་བསོ་སྟེང་གནང་ཚུལ་ཐོག་ཐུགས་གཉེར་ནན་ཉན་དུ་གནང་བའི་དབུ་བཅུགས། དེ་ནི་གཞུང་དོན་ཆེ་སྤྱ་ཀུན་ལ་མཐེལ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་ཤིང་གཅོད་པའི་ཡན་ལག་མེད་དུ་མི་རུང་བའམ་ཀླུ་པའི་གསུང་རབ་ཀུན་ལ་མཁས་པའི་ཆམ་དཔྱོད་ཅལ་དུ་འབྱེན་པའི་ཐབས་མཆོག་སྤྲོད་མེད་པ་ཞིག་དང་། མོད་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྲད་ཆོས་འབྱུང་ཐོན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་པས། ཡོངས་འཛིན་ནས་ཆུང་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེར་དགྲུང་ན་སྤོའི་སྐབས་སུ་སྟོབ་གནང་མཛད། དེ་ལ་ཡལོངས་མཆོག་ནས། “དེ་འདྲ་ཡིན་སྟབས། རོས་རང་ལོ་བཅུ་ལ་བསྐེབས་སྐབས། སྟོབ་ཆོན་འདི་ཉིད་ནན་ཉན་གྱིས་སྟོང་མགོ་བཅུགས།” ཞེས་བཀའ་སྤྱད།

སྤྱི་ལོ་ 1944 ལྷ་པ་ 12 ཆོས་ 3 ཉིན་ཀླུ་རྩར་རྩ་སྟེང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱིར་ལྷ་སར་འཕྱོར་ཅིང་། དེ་ནས་རིང་མིན་ཀླུ་པའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱད་སྟོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་མཛུལ་འབྲང་གནང་ཞིང་། སྤྱད་ནས་སྤྱད་སྟོང་ལ་རྩར་མཛུལ་ཐོག་ཀླུ་ཆབ་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཕྱིར་ཅིས་བཞེས་མཛད་བཞེད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཁྲུས་ཀྱང་། ཐུགས་འདུན་ལྟར་ཀྱི་གསུང་ལན་ཅི་ཡང་མ་ཕེབས་པའི་ཁར། ཀ་ཀོར་དུ་མ་མཛད་པས་ཀླུ་རྩར་མཆོག་ཐུགས་པམ་དང་བཅས་ཕྱིར་ཕེབས་དགོས་བྱུང་། ཕྱིར་རྩ་སྟག་ཀླུ་སྤྱད་གཉིས་ནི་སྤོབ་ཡིན་ཅིང་། སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱད་སྟོང་དུ་བཞེངས་ནས་ལོ་དང་ལོ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྤར་གྱི་ཞལ་དན་ཐག་གཅོད་བཞེན་གཞུང་གནས་ཀྱི་བྲུག་ལས་ཆེ་ཁག་རྣམས་འཛིང་ཅན་རྣམས་བྲུག་བྱིས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཀླུ་རྩར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ཐུགས་ཐག་གཅོད་པར་མཛད་ཀྱང་། དེ་ནས་རྒྱུ་གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་ཡིག་འབྲུལ་ཆད་པར་མ་ཟད། བཤད་ཡམས་སྤྲོ་ཆོགས་རིམ་པར་བྱུང་བར་བརྟེན། སྤར་གྱི་ཐུགས་བཞེད་ཇི་བཞེན་འབྲུབ་དཀའ་བའི་ཐུགས་ཆོར་བྲག་པོ་ཞིག་རྩ་སྟེང་སྟོན་འཁོར་ཀུན་ལ་འཁྲུངས་ཡོད་ཆོད། དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོན་གནས་ཆེ་ཤོས་ཞིག་དུ་བསྟང་ཆོག་པའི་“རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུ”ཞེས་པ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་མགོ་ཚུགས་ཏེ། གཞུང་གནས་དབང་འཛིན་མཐོ་གས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་ཉིན་ཞག་ཐུགས་གཅིག་གི་སྟོན་གསུམ་ཀྱི་བྱ་བེད་ཐམས་ཅད་དེའི་སྟེང་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་བའི་རང་ཚུལ་ཡང་བཤད་བྱུང་། གང་ལྟར། དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་སྤྱི་གཡའ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་སྤྱིར་ཡང་ཡང་བྱུང་བ་ནི། སུས་གསར་ཅོམ་བཅུས་པ་ཞེས་དཀའ་བའི་བདེན་མིན་རྒྱུ་མིན་དང་སྟོན་སྤྱར་ཅི་ཡིན་མ་དེས་པའི་དཔེན་སྟོང་དཀྱོག་གཏམ་ཀྱི་ཡིག་གྱུར་དེ་དག་རེད། དེ་དག་ནི་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་འཇགས་སྤྲོ་ཞིང་གོ་རྒྱ་ཐབ་པ། གཞས་ཆོག་དུ་སྟོང་བདེ་ཞིང་བྲུབ་ཆད་

སྤྱི་འཇུག་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། ལྷ་སའི་ཁྲིམ་གཞུང་སོགས་སུ་སྤྱིར་འབྲེམ་བྱས་མ་ཐག་ལྷ་སའི་མཐེལ་དུ་བྱུང་འགྲོ་བ་ཞིག་
ཡིན་ལ། སྐབས་དེའི་དཔོན་རིགས་ཆོར་དམག་རྩས་སམ་མཆོན་ཆ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡོད་པའང་དེ་ཡིན། ཡོད་
སྤངས་བསྐྱར་ན། དེ་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་སློ་ཁ་སྤྱིར་བཏོན་ཏེ་མཆོག་དུ་སྤྱིར་བཏོན་པ་ཞིག་དང་། གཡུལ་འབྲུག་དངོས་ཀྱི་སྤྱི་གོ་
ཀླུ་ས་པ་ཅན་ཞིག་གྲང་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག །འདིར་རྒྱ་སྤྱི་གོ་གི་སྐབས་སུ་བྱིར་བྱུང་བའི་ཡིག་གྲང་དེ་དག་
ལས་དུ་མ་ཞིག་གོ་རིམ་མེད་པར་དཔེ་མཆོན་ཅུ་དུ་འགོད་པར།

བྱུང་གི་གཤོག་པ་བཅག་སོང་། (བྱུང་རམ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་པོ།)
དོམ་གྱི་མཐེལ་པ་བཏོན་སོང་། (དོམ་པོ་བ་མཐེན་རབ་དབང་བླུག །)
ལྷ་ལ་གཞོད་པ་བསྐྱུལ་ན། (ཅིས་དཔོན་ལྷ་ཁང་པ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན།)
གདོང་ལ་ཐོར་བ་དོན་ཡོང་།

དེང་སང་རྒྱལ་པོ་བྱེད་པར། །ལས་སུ་སྤྱི་པོ་མི་འདུག །
བོན་གྱི་མཁས་པ་དགོས་གིས། །ལྷ་ཡི་སློང་དགོས་གིས། (བོན་ཡོད་ཆེ་བརྟན་དོ་ཇེ།)

གནད་གི་རྒྱ་ཅ་བཅག་སོང་། (གནད་བྱུང་བ་བསྐྱོད་ཇེ།)
བྱུང་ལ་དར་ལྷོག་བཅུགས་སོང་། (བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས།)
འབྲི་ཆུན་བཤམ་ལ་ཐབ་ནས། (ཅིས་དཔོན་འབྲི་ཡུལ་བ།)
ལྷ་ལ་ཉིས་བཅེགས་བརྒྱབས་སོང་། (ལྷ་སྐབ་པ་དབང་བླུག་བདེ་ལྷན།)

ཉིས་ཁྲི་འབྲེད་བརྒྱུད་ཡོང་སོང་། །སུམ་ཁྲི་དཔྱི་མགོ་བརྒྱབས་སོང་། (ཁྲོག་རྟ།)
ལྷ་ཁྲི་ཐམ་པ་མེད་པར། །ཞབས་པད་ཡོང་ས་མ་རེད། ། ཅེས་སོ།

སྤྱིར་ཡིག་གྲང་དེ་དག་ནི་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཅ་འཛིན་དུ་མི་རུང་ལ། གནད་དོན་གང་ཡང་
མི་སྟོན་པའང་མིན་པས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་སློག་སྤངས་ཤིག་དང་གོ་བ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་དགོས་ཞེས་འདིར་
སློག་མཁན་ལ་ཆེད་དུ་ཞུ་འདོད་བྱུང་། དེ་ལྟར་འབྲུག་ཅོད་དང་རྒྱལ་པམ་ཐོབ་ཡོད་ཀྱི་རྣམ་པ་འབྱུང་དུ་དོད་པའི་ཡིག་
འབྲུམས་འདི་དག་ལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་“ཡིག་བསྐྱར་”ཞེས་ཟེར། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་འགར་“ཡིག་སྐྱར་”དང་“བསྐྱར་
ཡིག་”སོགས་གྲང་འབྱུང་། དོན་ནི། གནས་གང་ཞིག་དུ་སུས་བཞག་འདིས་བསྐྱར་མི་ཤེས་པའི་སློན་བརྗོད་གསང་
ཡིག་གམ་ཡིག་འབྲུམས་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་དང་རྒྱ་མི་དང་འབྲེལ་འབྲེས་ཆེ་བའི་བྱི་སྤྱིར་པ་དུ་
མས། དེ་དག་ནི་མི་དམངས་ཀྱིས་བྲིས་འབྲེམ་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་རུལ་སྤངས་སུ་བྱུང་པའི་གཞུང་
འཛིན་དཔོན་རིགས་ཆོར་འོ་ཆོལ་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་སྤྲོ་ཞིང་། བོད་མི་འགའ་ཞིག་ནས་དམངས་ཁྲོད་ཅོམ་རིག་

གི་ནཱ་པ་ཞིག་ཏུ་སྦྱུང་ཅི་ཐུབ་ཀྱིས་སྟོན་སྟོན་འགྲིག་འགྲིག་སྒྲ་ཆོག་གསུང་བྱེད་ཀྱང་། དོན་གྱིས་བཤད་ན། སྐབས་དེའི་མི་དམངས་ཀྱིས་དཔོན་རིགས་ནང་ཁྱལ་གྱི་རྟོག་སྒྲེང་ཟ་ཞིང་ཟ་བ་ནཱ་ས་ཇི་བཞིན་མི་ཤེས་པའི་ཁར། ཡི་གེ་འབྲི་རྩལ་དང་སྲིད་གྱི་དབང་ཅོད་ལ་དོ་སྣང་ཅན་ཡང་མེད་པ་སོགས་སྟོགས་གང་ནཱ་བལྟས་ཀྱང་། དེ་ནི་མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་ཤེས་ཡོན་པའི་ཁྲོད་ནས་སྒྲེལ་ཞིང་བྱུང་བ་ཞིག་ལས་དམའ་རིམ་དམངས་ཁྲོད་ནས་བྱུང་ཞིང་ཁྱབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པ་ནི་སྒྲོ་ནཱ་དུ་གནས་པ་སྤྱད་ཀྱང་ཤེས་ཀྱིས་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར། ཡིག་བསྐྱར་གྱི་བྱེད་རྒྱས་ནི་ཆོད་གཞལ་དཀའ་བ་ཞིག་སྟེ། གང་ཟག་སྒྲེར་གྱི་འཁོན་འཛིན་ནས་གཞུང་སའི་སྲིད་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་སྟོན་བྱེད་པ་དང་། སྤང་མར་ཡང་རྒྱ་དམར་ལ་ངོ་ཆོལ་གྱི་འཕོད་སྤྱུལ་སྟོན་པ་སོགས་མདོར་ན་ཆགས་ཤོག་ཉི་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟེ་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་པ་ཅན་མོ།།

མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་བཞེས་སོགས།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བཅུ་གཉིས་སུ་ཐེབས་པ་མེ་ཁྲི་ཁྲ་བ་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1946 ཁྲ་བ་ 4 ནང་།མཆོན་ཉིད་རིག་པར་དངོས་གཞི་གསལ་བཞེས་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ཅེ་པོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་དགའ་ལྗན་ཡང་ཅེར་བསྐྱེད་སྤྱེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱུས། ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་བཟེས་པ་སྟེ་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྤྱི་གཞོན་པ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། སྒོ་མང་གྲུང་དུ་རྒྱ་མཆོ་སྤྱིར་སྤྱལ་སྤྱ། སེར་སྤང་དགོ་བཤེས་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་བཅས་ལྟན་བཞུགས་ཀྱིས་ཐོག་མར། མཁའ་མཉམ་མ་དང་། འཇམ་དབལ་མཆོན་བརྗོད་སོགས་ཞལ་འདོན་གནང་བར། རྒྱ་མཆོ་སྤྱིར་དང་དགོ་བཤེས་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་གཉིས་ཀྱི་གསུང་སྐད་ཟ་སྟོམ་དང་མཐོ་དམའ་མ་སྟོམས་པ་དགོད་བྲོ་བ་ཞིག་བྱུང་བས། ཐོག་མར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་བཞད་མོ་ཤོར་ཞིང་། དེ་ནས་རྒྱུད་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་རིམ་གྱིས་བཞད་མོ་ཤོར་བས། སྲིད་སྦྱོང་སྟེ་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་སྦྱོར་པོའི་ངང་ཞལ་མདངས་ནག་རོག་གེར་བཞུགས། དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་མ་རྒྱུགས་པར་སྤྱི་མཐུད་བཞད་མོ་ཤོར་བས་དེར་ཡོད་ཀྱན་བཞད་མོ་དབང་མེད་དུ་ཤོར། དེ་ནི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་གསལ་བསམ་མཁས་པའི་ཅེ་མོར་སོན་རྒྱའི་རྟགས་དང་རྟེན་འབྲེལ་དུ་མདོན་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས།

རིགས་ལམ་གསལ་བཞེས་ཀྱི་མཛད་སྒོའི་ཞལ་འདོན་ནཱ་ས་བྱུབ་མཆོམས། ཡོངས་འཛིན་སྲིད་སྦྱོང་སྟེ་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱིར་སྟོན་བྱེད་པ་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་བསྐྱེད་གཞུང་གི་ཁ་དོག་དཀར་དམར་དང་། གཞི་

ལྷོག་པ་དོས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་སྤྱང་ནས་རྟགས་གསལ་འཕེན་ཚུལ་དང་ལན་འདེབས་ཚུལ་སོགས་རིམ་བར་
བཀའ་ཁྲིད་འབྲུལ་གནང་མཛད། དེ་ནས་བཟུང་ཉིན་ལྟར་དཔེ་ཁྲིད་དང་དཔེ་གཟིགས་བསྐྱངས། མཆོན་ཞབས་གསུམ་
ནས་རེས་མོས་ཀྱིས་ཉིན་རྒྱབ་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་ཁུ་ལྷོ། སྤྱང་ཆོན་དངོས་ཡོངས་འཛིན་ལུང་ལྷོག་པའི་བསྐྱུས་གྲུ་
དང་། བཅི་བཞག་ར་སྤྱང་བསྐྱུས་གྲུའི་སྤྱང་ནས་མཛད། བསྐྱུས་གྲུ་གསལ་སྤྱང་གྲུབ་རྗེས་ཨ་གྲུ་ཡོངས་འཛིན་ཀྱི་སྤྱོ་
རྟགས་ཀྱི་སྤྱོམ་གཉིས་ཐུགས་འཛིན་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་ལུང་ལྷོག་པའི་སྤྱོ་རྟགས་ཀྱི་སྤྱང་ནས་གསལ་བསམ་མཐིལ་
ཕྱིན་པར་མཛད། དེ་ནས་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་གསལ་སྤྱང་གཞན་ནཱས་སྤྱང་རྒྱན་ཉམས་མེད་ཐོག་མི་
འགྲུང་བར་གདན་སར་ཆོས་གཞུག་མཛད་རྒྱུའི་སྤྱོན་འགྲེལ་སྤྱོ་གོན་དུ་གཞུང་ཆོན་གསལ་བཞེས་གནང་མགོ་བཙུགས།
མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གསལ་བཞེས་ཀྱི་ཐད་དུ་<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ང་ལོ་བཙུ་གཉིས་ལ་མ་བསྐྱབས་གོང་ནས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོབ་སྤྱང་དངོས་གཞི་དེ་འགོ་རྟགས་བ་རེད། དེ་
སྐབས་ཐོག་མར་མ་སྤྱིད་པ་ཐུན་བྱ་བྱུང། སྤྱོན་དུ་ལོ་བྱུག་ལ་བསྐྱབས་སྐབས་ཀྱི་ལོ་ལོ་ལས་ཀྱང་ཐུན་བྱ་བྱུགས་ཆེ་ཅམ་
བྱུང་ཡང་། རིམ་བས་གོམས་འདིས་ཀྱིས་ནཱ་ཞིག་ནས་སྤྱོབ་སྤྱང་ལ་དཀའ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་བྱུང། དེ་ནས་མཐོ་རིམ་
སྤྱོབ་སྤྱང་དང་། སྤྱོམ་འཛིན་རྒྱ། དེ་སྤྱོར་གོ་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱ། སྤྱོབ་གཉེར་བ་མཁས་པ་གཞན་དང་ཆོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཅི་
བ་འདིས་ལན་ཀྱི་བཏོ་སྤྱང་སོགས་བྱེད་དགོས་པ་རེད། ངས་ཐོག་མར་སྤྱོ་བ་ར་མི་ཏ་ཞེས་པ་པར་ཕྱིན་ནས་སྤྱོབ་སྤྱང་
གཙོ་བོར་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། དེའི་སྤྱོར་ལ་འགྲེལ་བ་དཔེ་ཆ་པོ་ཉི་ལྷུ་ཕྱག་ཅམ་ཡོད་པར་བརྟེན་དགོན་པ་ཆོའི་མཐོ་
རིམ་སྤྱོབ་གཉེར་བ་ནས་དཔེ་ཆ་དེའི་ཁོད་ནས་འདེམས་ཀྱི་རེད། དོས་ནས་རྩ་བ་གཞིར་བཟུང་རྒྱ་དང་། དེའི་འགྲེལ་བ་རྒྱ་
གར་བརྟེན་ཏ་སེལ་ལྷ་ལྷ་འཕམ་སེལ་བཟང་པོ་ནས་བཅུམས་པ་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དང་། རྒྱལ་དབང་སྤྱོ་སྤྱང་ལྷ་པས་
ལྷགས་ཆོམ་མཛད་པ་ཤོག་གངས་སུམ་བརྒྱ་གཉིས་ཅན་པ་པར་ཕྱིན་སྤྱོ་བཟང་དགོངས་རྒྱན་བཅས་བདམས་པ་ཡིན། དེ་
ནས་བཟུང་ཉིན་རེར་དཔེ་ཆ་ཤོག་ལྷེའི་གསུམ་ཆ་གཅིག་སྤྱོ་འཛིན་ཐོག་། དེ་ལས་མང་བའི་དཔེ་སྤྱོག་དང་། གོ་དོན་རྟགས་
ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཞོར་དུ་ཆོད་མ་རིག་པ་དང་། ཆོད་པའི་རིགས་ལམ་སྤྱོབ་དགོས། དེའི་སྤྱོར་རོགས་རམ་
བྱེད་མིར་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་གྲུ་ཆོང་བདུན་ནས་སྤྱོབ་གཉེར་བ་མཁས་པ་མི་བདུན་བདམས་ཡོད་པ་རེད། མེ་ལག་ཁྲོ་
བརྒྱད་པར། ང་ལོ་བཙུ་གསུམ་ལྷག་ཅམ་སོན་སྐབས་འབྲས་སྤྱངས་དང་། མེ་ར་དགོན་པ་གཉིས་ལ་སྤྱིག་ཞུགས་བྱས། ཞེས་

བཀའ་སྤྱུལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་ཡ་གོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས། “དོས་
བསྐྱུས་གྲུ་སོགས་ལ་སྤྱོབ་སྤྱང་བེན་རྗེས་རྒྱན་འཇུག་གི་རྩ་བ་དང་། སྤྱོབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་བ་དོན་
གསལ་དང་། མཛོན་རྟགས་རྒྱན་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་བཤད་ཡ་གོང་ས་སྤྱ་བ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་སྤྱོ་བཟང་དགོངས་
རྒྱན་བཅས་ཀྱི་སྤྱང་ནས་བཀའ་ཁྲིད་སྤྱུལ། ཉིན་རེ་བཞིན་ཤོག་བྱའི་བྱེད་ཅམ་སྤྱོ་འཛིན་གྱིས་རྒྱགས་འབྲུལ་ཡང་ཁུ་དགོས། དེ་
རྗེས་དབུ་མ་ཐེག་མཆོག་རྒྱ་མཆོར་འཇུག་པའི་གྲུ་རྗེས་དང་། དྲང་རེས་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་པོ། རྣམ་འགྲེལ་རྩ་བ། འདུལ་བ་
མདོ་རྩ་བ། འདུལ་སྤྱོར་དང་བཅས་པར་རིམ་བཞིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐུགས་ཞིབ་བྱས་རྟགས་གནང་སྟེ་བྱས།

རྟགས་གང་གནང་གཞིར་བཟུང་དེ་གིས་རིམ་པ་བཞེན་སྒོ་འཛིན་བྱས། མཛོད་ཅ་བ་ཕྱིས་སུ་དེད་རང་དགེ་བཤེས་དམ་བཅའ་
འཛིན་ཉིད་མཆོམས་རང་ངོས་ནས་དང་དོད་གིས་སྒོ་འཛིན་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་དང་། <<ངོས་གི་ཡུལ་དང་ངོས་མི་
དམངས་>>ལས།

ང་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ཙམ་ལ། ཤུགས་ཆེད་མཐོ་རིམ་སྒོ་བ་སྒྱུར་ཐོག་མར་བྱེད་སྐབས་གོ་རྟགས་དཀའ་ཙམ་བྱུང་ནའང་། དེ་
ནས་ཉིན་ཁ་ཤས་རྗེས་ལ་སྤར་གྱི་སྒོ་བ་སྒྱུར་ནང་བཞེན་དཀའ་ངལ་མེད་པ་དང་གསལ་དུ་ཕྱིན་སོང་། གོམས་ན་སྤར་བའི་
འགྲུར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་རྒྱ་གར་གི་མཁས་པ་ཞི་བ་ལྷ་ས་རི་སྐད་གསུངས་པ་དེ་རང་གི་
ཉམས་སྒྱུར་ཐོག་ནས་དེ་ག་ཡིན་པ་ཤེས་རྟགས་བྱུང་། སྒོ་བ་ཆོན་གཞན་དག་སྒོ་བ་སྒྱུར་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་རིམ་པས་དཀའ་
ངལ་མེད་པ་ཡོང་གི་འདུག །དེར་བརྟེན། ད་དུང་དེ་ལས་མང་བཤེས་འདོད་དང་། དེད་རང་གིས་སྐབས་བབ་གི་སྒོ་བ་
སྒྱུར་ལས་ལྷག་པ་བྱེད་ཐུབ་པའི་སྒོ་བས་པ་སྐྱེས་ཏེ། ད་དུང་དེ་ལས་ལྷག་པའི་སྒོ་བ་ཆོན་གཞན་ཡང་དགེ་ཆུན་ལ་སྒོ་བ་
རོགས་གནང་ཞུ་འདོད་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ལྷ་སྤྱོད་རྒྱལ་དོན་དང་སྤྱད་ལྷ་ཕུན་བཟུང་གཉིས་ རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱོད་པ།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་སོན་མཆོམས་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཆོས་སྤྱི་གི་ཐུགས་འགན་བཞེས་རྒྱུར་ངེས་
པ་ལ། དེ་ཞིག་སྤྱི་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱི་ཞུ་རམ་འདེགས་སྤྱོད་མཁན་ནང་མ་ཞིག་དགོས་ངེས་སུ་གཟིགས་ཏེ། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་
སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་གཉིས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐུར་གནང་སྟེ་སྤྱི་གཅིན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་
མཆོག་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྒོ་བ་སྒྱུར་ལ་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་དེ་སྤྱོད་ལྷ་སྤྱོད་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གིས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་
གོ་ཐོས་བྱུང་ལ། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>⁴⁴ཞེས་པའི་དབྱིན་ཀློང་ལས་ལྷ་སྤྱོད་མཆོག་གིས།

རྒྱ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས། ལྷ་སྤྱོད་པོད་རང་བཅོན་དུ་གནས་དགོས་པ་དང་། པོད་གཞུང་དང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་བར་གྱི་
འབྲེལ་བ་དེ་ཐལ་ཆ་མེད་ཅིང་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་རན་པོ་ཞིག་ཏུ་གནས་པར་བྱེད་པ་ལ། རྗེ་ལེགས་སུ་འགྲོ་བཞེན་
པའི་པོད་རྒྱུ་འབྲེལ་བ་དེ་གནད་འགག་ཏུ་གཟིགས། རྒྱ་མཆོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྒོ་བ་
སྒྱུར་ལ་གཏོང་དགོས་པའི་ཐུགས་འདུན་འཁུངས། སྐབས་དེར་རྒྱ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས། ཡག་ན་ཐུག་ན། གང་ལྟར་ཡང་།

⁴⁴ Kalimpong ཞེས་པ་པོད་སྐད་ཏུ་འབྲི་སྒོ་ལ་ཡི་གེ་རྟིང་མ་རྟམས་སུ། བཀའ་སྐོན་སྤྱད་དང་ཀ་ལོན་སྤྱད་སོགས་ཏེ་བསྐུས་ན་ཀ་སྤྱད་ཅེས་
འབྲི་ཡང་འདིར་ཀ་ལིམ་པོང་ཞེས་བྲིས། གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལྷ་སྤྱོད་སྐབས་མཛད་ནཱ་སྤྱོད་སྤྱད་གཉིས་པར་ཁང་དུ་མ་བསྐུལ་གོང་ལྷ་སྤྱོད་རྒྱལ་དོན་
གི་སྤྱོད་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལག་ཏུ་མ་འགྱུར་སྤྱད། དེར་གསལ་པའི་དོན་གནད་གང་ཡང་ལུང་འཛིན་བྱེད་ཐབས་མ་བྱུང་ཡང་། འབྲེལ་དེ་ལྷ་སྤྱོད་
སྐབས། ཐོགས་པོ་དུ་མས་རྟིང་སྤྱལ་གནང་བ་ལྟར་གནས་ཚུལ་དུ་མ་ལུང་འཛིན་གྱིས་ཁ་སྐོན་བྱེད་འདོད།

ཐོད་ལ་རྒྱ་ནག་གི་ཤུགས་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་ཡིན་པ་མཁྱེན་ཡོད། དེ་ནི་ཁོ་ཐོ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་[སྤྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་]སྒྲོབ་
སྟོན་སྤྱི་ཁྱེ་བར་གསོ་སྦྱོང་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་རེད། གཤམ་ཏེ་ཐོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁྱེ་བར་ཆེད་དུ་བདམས་པའི་རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆའི་ཁྱིམ་མི་དེས། རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གཞུང་། ཆབ་སྲིད། རྒྱུ་ཡིག་བཅས་ལེགས་པར་སྦྱངས་ཏེ་རྒྱ་
ནག་གི་སྒྲོར་ལ་གོ་རྟོགས་ཟབ་པོ་བྱུང་ན། ཐོད་རྒྱ་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཕན་ཐོགས་འབྱུང་བར་ཐེ་ཆོས་མེད་ཅིང་། རྒྱ་ནག་
གིས་རང་ཉིད་མཛོང་བ་ལྟ་བུའི་གོ་རྟོགས་དང་རྒྱུས་མཛའ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་དང་དབྱིན་གཞུང་ལ་འབྲེལ་
བ་བྱེད་སྐབས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོང་གིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་སྤྱི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཕན་པའི་གནད་འགག་ཏུ་འགྱུར་
ངེས་ཡིན། ཞེས་གསལ་བར་གསུངས། ཡང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “རྒྱ་སྤྱི་འཛིན་པོ་ཆེས་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་
པས་རྒྱ་སྤྱི་ལ་ཞལ་གདམས་སུ། གཤམ་ཏེ་ཐོད་ཀྱིས་རང་ས་རང་སྤྱང་གི་ཐབས་ལམ་ཞིག་མ་རྟེན་ཆོ། ལུ་རུ་སྤྱི་དཔར་ཤོག་
དབང་འཛིན་པའི་འོག་ཏུ་ཅི་བྱེད་རང་དབང་བུའ་བའི་སོག་ལུའ་ཀྱི་གནས་སྤངས་དེ་ལྟ་བུ་ཐོད་གདམས་ཅན་སྤྱོད་ས་སྤྱོད་འབྱུང་
ཉེན་ཆེ་བའི་ཉེན་བདེ་དང་ལུང་བསྟན་གནང་བ་རྣམས་སྤུགས་ལ་བཅངས་ཡོད།”⁴⁵ ཅེས་དང་ཡང་། “རྒྱ་སྤྱི་འཛིན་པོ་ཆེས།
རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བསྐྱབ་བྱ་སྟེ་ཐོད་ཀྱི་ས་འབྲེལ་དབང་ཤུགས་ཅན་གྱི་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ལ་ལུ་མཐུད་
མཐུན་ལམ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་ཡང་གཟབ་ནན་གྱིས་སྤུགས་ལ་བཅངས་ཡོད། འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱ་སྤྱི་འཛིན་པོ་
ཆེ་ནི་རྒྱ་མི་ལ་ཆེས་ཆེར་དགའ་བའི་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཡང་། ཁོང་གིས་རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་གར་
དབྱིན་གཞུང་གཉིས་ལ་ཕྱོགས་སུ་མ་ལྟར་བའི་འབྲེལ་ལམ་སྟོམས་པོ་ཞིག་རྟེན་ཐབས་གནང་བ་ལས་རྒྱ་ཕྱོགས་ལ་དགའ་བེར་
བ་དེ་བདེན་པ་མིན།” ཞེས་གསུངས་ལ། གཤམ་ཏུ་བྱང་བར་འགྱུར་བའི་གཏེར་སྟོན་འཕྲིན་ལས་སྤྱིང་བ་དང་དོན་གྲུབ་
ཀྱན་བཟང་གཞན་པན་གྱི་ལུང་བསྟན་སོགས་ཀྱང་འདི་དང་སྦྲུང་ནས་བསྒྲགས་ན། གཞུང་འཛིན་ཕྱོགས་ཀྱིས་བཤད་

⁴⁵ འདི་དང་ལུང་ཆེན་ཕྱི་མ་གཉིས་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྱག་བ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༡ན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པའི་
ཞལ་གདམས་ལས། “ད་ལྟ་ཁད་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་གཉིས་ཕྱོགས་སུ་དབྱང་སྐབས་བཅོན་པས་མཐུན་ལམ་གང་གཟབ།
ཞེ་འཁོན་འཛིན་པའི་ས་མཆོམས་རྒྱུད་ཁག་ལ་པ་རོལ་པོའི་མགོ་གཞོན་ཆེད་དུ་བདམས་གོ་རྟོགས། དེའང་དཔག་ཅེད་ཕྱོགས་འཕེར་གཞན་སྟེ་
ནོན་ངེས། ལྷག་པར་དེང་སྐབས་སྟེགས་ལྗེའི་རང་མདངས་ཀྱན་ནས་དར་ཞིང་། ཡང་སྟོས་དཔར་པོའི་ལས་ལུགས་ཆེས་ཆེར་བདོ་བས་ཐེ་བཅུན་
དམ་པའི་སྤྱི་སྤྱི་ཅད་གཅོད་མི་ཆོག་པ་དང་། ཆོས་བྱེད་དགོན་སྟེ་ཁག་གི་མཆོད་རྒྱུན་ཅ་སྟོགས་ཀྱིས་དགེ་འདུན་པ་དཔག་མིར་བཅུག་པས་མཆོན་
རྒྱལ་བསྟན་མིང་མེད་དུ་བཅོམ་པ་དྲ་ཁྱེ་ལུ་ཀྱི་ལས་ལུགས་རི་བྱུང་གོ་མོས་བྱུང་དང་འབྱུང་སྤྱི་སྟོལ་ལྟར་འབྱུང་འགྱུར་ཐོད་སྤྱོད་ས་ཆོས་སྤྱི་
གཉིས་ལྟར་གྱི་ཞིང་འདིར་ཡང་བྱིན་གདམས་ནས་ལྷགས་པར་ངེས་པས་དེ་སྐབས་རང་ས་རང་སྤྱང་མ་རྒྱས་ན། རྒྱལ་བ་ཡལ་སྤྱི་ལུ་མཆོན་
བསྟན་འཛིན་སྤྱི་འཕགས་མིང་མེད་དུ་འཛོམས་ཤིང་། ལྷ་བྱང་ཁག་དང་། བསྟན་འཛིན་ཆོས་བྱེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱི་འཛིན་དབང་མཆོད་རྒྱུན་དང་
བཅས་པ་ཅ་བརྒྱག། །ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་བཞེད་རྒྱུ་ཆབ་སྤྱི་དང་པ་གཞིས་རྒྱ་ལོར་ཅ་སྟོགས་དབྱ་ཡའི་བྱན་དུ་དབང་མེད་
འབྱུངས་ཤིང་། ཡིད་ཅན་ཀྱན་ཀྱང་མནར་གཅོད་འཛིགས་སྒྲག་གི་དུཤམ་ཉིན་མཆོན་མི་འཁྲོལ་བའི་དུས་ཤིག་འབྱུང་ངེས་པས།” ཞེས་སོགས་
གསུངས།

ཅིང་གིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ངེས་ཤེས་གཞན་ཞིག་ཉིད་དེ་སྐབས་དོན་ལ་གོ་རྟོགས་མི་འདྲ་བ་དེ་འབྱུང་སྟེང་པར་མ་བཟད།
སྐབས་བབ་ཀྱི་གནད་གསང་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲ་ཁྱོ་ཁ་རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱོགས་པར་ངེས་སོ།།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1945 ལོའི་བོད་ཆེན་པོ་འཕྱོད་ཀྱི་མ་ཆོག་པོ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་དང་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་
བག་(མག་པ་)སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོག་གས་བཟུལ་གཉིས་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས། ཆོང་དོན་དང་མི་སྣ་མངའ་
འཕྲད་སོགས་སྐབས་དོན་ཡོངས་སུ་བྱུང་མཐའ། སྤྱི་ལོ་ 1946 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 4 ཉིན་རྒྱ་གར་ནས་འབར་མ་བརྒྱད་
དེའི་ཕྱི་ཉིན་ནན་ཅིན་དུ་འབྱོར། སྐབས་དེར་གོ་མིན་ཏང་སློན་གཞུང་ཁྲུང་ཆེན་ནས་ནན་ཅིན་དུ་སློ་བའི་སྐར་ཡིན། ནན་
ཅིན་དུ་བོད་གཞུང་དོན་གཅོད་གསར་བ་མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་བཟང་པོ་དང་ཅེ་མགོན་ཐུབ་བསྟན་ཆེ་བཟོན་སོགས་
བོད་མི་ཉེར་བརྒྱད་ཅམ་ལྷན་དུ་འཛོམས་ཞེས་ཡབ་གཞིས་སྟག་ཕུན་གྱིས་གིས། ཀླུ་མ་སྟག་གཉིས་རྒྱ་ནག་དུ་བསྐྱོད་པ་
ནི་སློབ་སྦྱོང་ཁོ་ནའི་ཆེད་ཡིན། སྐབས་དེའི་དོན་གནད་འགའི་ཐོག་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོག་གས་བཟུལ་གྱི་<<མི་ཆེའི་བྱུང་
བ་བརྗོད་པ་>>ཞེས་པར།

དམག་ཆེན་གཉིས་པ་མཐུག་འབྲེལ་ཇེས། གོ་མིན་ཏང་གཞུང་གིས་དམག་འཁྲུག་ཀླུ་མ་ཐོབ་པའི་རྣམ་འབྱུང་མཆོན་
ཁྲེད་དུ། རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་ཞི་ལྷོང་ཡོང་ཐབས་གོ་མིན་ཏུ་ཅུང་ཅེས་པའི་ཀླུ་མ་ཡོངས་ཀླུ་མ་དམངས་ཆོག་ཆེན་བསྐྱོང་
ཆོག་གས་བྱ་རྒྱ་དེར་བོད་གཞུང་ནས་འཕུས་མི་ངེས་པར་གཏོང་དགོས་ཞེས་དེ་འདྲན་ཞུས་པ་ལྟར། ལྷ་སྟོན་གོ་མིན་ཏང་གི་
དོན་གཅོད་ཁྲུང་ཁྲེད་ཉེན་ཅུང་ལན་གྱིས་བོད་གཞུང་ནས་བོད་དོན་སྐྱོར་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་ལ་དེ་ངེས་བཀའ་འཕྲོད་ཞུ་བྱུང་
དོན་དག་འབྱུང་རྒྱུའི་དེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་ལུགས་ཞེས་དབུ་སྐྱོར་གཡོ་ཞུ་བྱས་པ་ལྟར་བོད་གཞུང་ནས་བོད་ལྗོངས་ཆོག་གས་
འདུ་ཉུགས་བསྟུས་རྒྱུས་པས་ཆོག་གས་གྲོས་གྱིས་ཇ་སག་གི་མཆོན་གནས་ཡོད་པ་སེར་སྤྱི་གཉིས་དང་། ལས་བྱ་བཅས་
ནན་ཅིན་དུ་ཆེད་བརྗོད་གིས་བོད་རང་བཅོན་རྒྱུ་ཁབ་ཅིག་དུ་ངོས་ལེན་ཡོང་ཐབས་སུ་ཆོག་ཐོའི་ནང་། བོད་རྒྱ་གཉིས་
སྣ་ས་ནས་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་དང་། བོད་རྒྱ་གཉིས་ནི་སྐད་དང་། ཡི་གེ། ཆས་གོས། གོ་མས་གཤེས་
བཅས་གྱིས་ཤུག་གྱེ་ཡོད་པས། འཕྲི་རྒྱ་ཤར་རྒྱུད་དར་ཅེ་མདོ་ཡན་གྱི་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་རྣམས་བོད་གཞུང་གི་མངའ་
འོག་དུ་ཅིས་སྦྱོང་དགོས་རྒྱ་དང་། སྐད་ལ་གོང་ས་ཏུ་ལའི་ཆེ་མ་མཆོག་དང་། བཞུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་
སྟེང་ངོས་འཛིན་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་ནས་ཐེ་རུས་མི་ཆོག་པ་བཅས་རང་བཅོན་ཁས་ལེན་ཁྲེད་དགོས་ཞེས་པའི་ཆོག་དོན་
མཛོན་གསལ་མ་བཞོད་པ་ཅམ་ལས་དོན་དུ་རང་བཅོན་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཅ་དོན་བཞོད་པའི་ཆོག་ཐོ་ཞིག་ཇ་སག་ཇ་
ལས་རྣམས་ཀྱིས་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་ལ་འབུལ་རྒྱ་བཀའ་མངགས་ཡོད་ལུགས་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་གར་འབྱོར་
ནས་ཟླ་བ་གཅིག་ཅམ་གྱི་ཇེས་སུ། ཅང་ཅེ་ཉེ་ཡང་ཁྲུང་ཆེན་ནས་ནན་ཅིན་དུ་ཕེབས་ཤིང་བོད་གཞུང་གི་གཡུལ་ཀླུ་མ་
བཟུལ་གྱིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་མི་སྤྱི་ཆབ་ཇ་སག་གཉིས་ཀྱིས་ཅང་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་དངོས་སྤྱིས་སོགས་ཕུལ།⁴⁶ ཀླུ་མ་དོན་

⁴⁶ སྟེང་དོན་ཀླུ་མ་རབས་ལས། “ཤིང་བྱ་ 1944 ལོ་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་ཨ་དབྱིན་མཐུན་ཕྱོགས་ཀླུ་མ་ཁབ་ལ་ཀླུ་མ་ལེགས་ཐོབ་
བྱུང་བས་བོད་གཞུང་ནས་ཨ་མི་རི་ཀ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་བདག་པོ་དབྱིན་ཇི། རྒྱ་ནག་བཅས་པར་གཡུལ་ཀླུ་མ་བཟུལ་གྱིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་བར་ཇ་སག་

དང་སྟག་ཕུན་གཉིས་སོགས་དང་ཡང་ལྷན་ཅིག་མཛུ་འཕྲད་གནང་། དེ་ནས་ཀླུ་སྟག་གཉིས་ཀྱང་ཉེར་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཕེབས་པར་ལྷ་མོ་ཆེ་འི་དང་མཛུ། དུང་ཡིག་ལྷ་ཆེས། “ལྷ་སྤུས་མཆོག་སྐྱེ་གཟུགས་འིང་ལ་གྲུང་ཤོད་ཅིང་བཞིན་ཉམས་ཀྱི་ནཱ་འགྲུང་མཛུན་བཞིན་” ཞེས་དང་། “སློབ་ཆོན་གཙོ་ཆེ་ཀླུ་ཡིག་དང་། དེ་ནས་འུ་བཞིན་ཆབ་སྤིན། མོ་ཀླུ། དཔལ་འབྱོར། སྤྱི་ཆོགས་འིག་པ། དངོས་ཁམས་རྒྱན་ཤེས། ཅིས་འིག་།རྒྱན་མཁོའི་ཤེས་འིག་།དབྱིན་ཇི་སོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་སྟེ་མང་གནང་བཞེས་མཛུན་པ་རེད།” ཅེས་དང་ཡང་། “དུས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་ཀླུ་ས་ནན་ཅིང་དུ་བོད་མི་སློབ་གཉེར་བ་མོ་མོ་བརྟུ་སྟག་འགའ་ཞིག་ནས་མཐོ་སློབ་ཁག་མང་ནང་དུ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་བཞིན་འདུག །” ཅེས་གསུངས།

ཀླུ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དུ་སློབ་སྦྱང་གནང་བར་ཅང་ཅེ་ཅེ་ནས་རྒྱ་སྦྱོར་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད་མོ་རོ་དུ་མའི་འིང་ཅོག་ཅེ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མཉམ་ཟ་མཉམ་འཁྲུང་ཡང་བྱས་ཞེས་ཡི་གེ་དག་ན་གསལ། དེ་ལ་ཀླུ་མོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས།

ཅང་ཅེ་ཅེ་ཡིས་ཡབ་གཞིས་ཆང་གི་ཁྱིམ་མི་འགར་སློབ་སྦྱང་སྤྱད་དེ། སྤང་མར་དེ་དག་གིས་བོད་ལྗོངས་འཛིན་སྦྱོར་གྲུབ་པའི་རེ་འདོད་བཅངས་པ་རེད། དམག་སྤྱི་ཅང་ཅེ་ཅེ་དང་སྐྱེ་ལུ་ལྷ་ས་གཉིས་འདིའི་ཐད་ཉ་ཅང་གྲུ་ཡངས་པོ་དང་རེད་རང་ལ་ཡག་པོ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དམག་སྤྱི་ཆེན་མོས་སྤྱད་པ། “ཁྱེད་རང་གིས་དངོས་གནས་རང་བཅན་ཐོབ་པར་འདོད་ན། ངས་རྒྱ་སྦྱོར་བྱ་རེས་ཡིན། ངས་བོད་རང་བཅན་ལ་རྒྱ་སྦྱོར་བྱ་རེས་ཡིན།” ཞེས་ཟེར། ཞེས་<<བོད་ཀྱི་བྱང་བ>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཚུལ་པ་བོར་གསུངས་པ། ཡང་། “བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་ཅང་གི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ཕྱིས་སུ་དམར་ཤོག་པ་དག་གིས་བཤད་པའི་སྦྱང་དང་གཉན་ནས་མི་མཚུངས།” ཞེས་སོགས་བོད་ལྗོངས་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་པར་ནས་ཡང་མི་བཟོད་པ་དང་། “ཅང་གིས་བོད་རང་བཅན་དུ་གནས་པར་དགག་བྱ་མི་བྱེད་པའི་ཁར། ཕྱི་ཀླུ་ཀྱི་གཡོ་རྒྱས་མ་འབྲེས་པར་འདི་གཞོགས་འདེགས་དང་ལྷན་དུ་ཀླུ་བ་འིན་པོ་ཆེས་བོད་ལྗོངས་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱར་ཉེ་སྤྱུ་མཐུད་རང་བཅན་དུ་གནས་པར་འདོད་ན། དེ་ལ་རྒྱ་སྦྱོར་བྱེད་རེས་ཡིན་ཞེས་ཟེར།” ཞེས་<<ཀ་ལིམ་བོར་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པར་ཅང་གི་ལྷ་ཚུལ་དང་ཁོས་ཅི་བཟོད་གསལ་བར་བྲིས་འདུག་པ། ཅང་གིས་སེམས་ཁུལ་བྱ་ས་གཙོ་བོ་ནི། བོད་དེ་ནཱ་ཞིག་རྒྱ་གར་དང་དབྱིན་ཇི་སོགས་ཀྱིས་དཀའ་ཆོགས་མེད་པར་ཁོ་པ་ཅག་གི་གཡོ་རྒྱས་འོག་འཇུག་སྤིང་པ་དེ་རེད། ཅེས་

ཐུབ་བསྟན་བསམ་འཕེལ་དང་། ཇོ་སག་ཁེ་སྤྱད་(ཀུན་བཟང་ཅེ་)བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ལས་བྱ་དང་བཅས་གཏོང་གནང་མཛུན་རྒྱུའི་བྲ་སྤྱིག་སྐབས། ལྷ་སྤྱོད་རྒྱ་གར་དོན་གཙོ་དེ་ཅར་སན་ནས་ཕྱི་ཀླུ་ལས་ཁུངས་སུ་ཞུ་གསལ། ཕྱི་མོ་རྒྱ་ནག་དུ་གོ་མིང་རྒྱ་ཅུའི་ཞེས་པའི་རྒྱ་ནག་ཀླུ་མོ་ཡོངས་ཀྱི་ཆོགས་འདུ་ཆེན་མོ་ཚུགས་རྒྱུར། དེར་བོད་གཞུང་ནས་ཆོགས་འཕུས་སྐྱེ་ཆབ་གཏོང་གནང་ཆེ་དབྱིན་བོད་ཤིང་སྟག་ ༡༩༡༤ མིམ་ལའི་ཆིངས་དོན་དང་འགལ་ཆར་འཕྱོ་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ལའང་ཕུགས་སྦྱོན་གང་མིན་བྱེད་རྒྱུར་(བཞེན་)དེ་འདྲ་མིན་ཤིག་། ཅེས་འདི་སྐོར་དང་། གོ་བཞུ་ཆབས་ཅིག་བཏང་བར་བཀའ་ཤིག་ནས་ཕྱི་ལས་བརྒྱད་གསུངས་གསལ། ད་ལམ་རྒྱ་དབྱིན་ཨ་གསུམ་དམག་ཆེན་གཉིས་པར་ཀླུ་ཁ་ཐོབ་པས་གཡུལ་ཀླུ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་རྒྱུ་ཁོ་ན་ལས། གཞན་ལས་དོན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་རེད།” ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ན། རེ་ཅར་སན་(H. Richardson)ནས་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་ལས་ལེགས་ལམ་དུ་ནཱ་ཡང་གཏོང་འདོད་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།

།ཀྱང་ལྷ་སྐྱུ་མཆོག་གིས་གསུངས། དེ་ལ། བོད་ལྗོངས་ལ་ཐེ་གཏོགས་དང་འཕྲོག་ཆེན་སྒྲིལ་བཅས་སའི་དབང་
 ཆ་འཕྲོག་ཅོད་ལ་འབད་བ་ལྟོད་མེད་དུ་སྟོན་པའི་རྒྱ་དཔོན་ཞིག་གི་སྐད་ཆ་དེར་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་ཡིད་
 ཆེས་གཙང་འགེལ་བྱེད་མི་སྤྱབ་པ་སུས་ཀྱང་ཤེས་ལ། ལྷའི་གཙུག་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྱུབ་ཀྱང་གནད་ཀ་ཅི་ཡང་མི་
 ཏོགས་ཤིང་ཡིན་མིན་དབྱེ་འབྱེད་མི་སྤྱབ་པའི་“རྩོ་བཟང་”རམ་“མོངས་པ་སྐྱད་ཆུང་”ཆུ་ལྷ་གར་ཁྱིད་ཀྱི་དཔེར་གྱུར་པ་
 ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པར་མ་ཟད། སྤྱ་བ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྟོལ་བའི་བརྒྱལ་ཞུགས་ཅན་ཞིག་ཅི་དེ་བས་ཀྱང་མིན། གང་ལྟར།
 འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་འགའ་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ་བ་ནམས་རང་གིས་བསྐྲགས་པ་ཅེས་མ་ཡིན་པར་སྟོག་
 མཁན་གཞན་གྱི་མིག་མདུན་དུ་འདྲེན་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་བདུད་འཛུམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྩེས་
 <<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དྲངས་ཤེས་འབྱུལ་གྱི་མེ་ལོང་>> ལས།

[illegible]

མཆོག་མ་མཐུག་བསྐྱེད་ཅི་མེད་ཀྱིས་ཁབ་བདེ་འཇགས་མ་བྱུང་བའི་བར་དེར་བྱང་ཕྱོགས་དཔག་དཔོན་ལྟ་བུ་བད་ལུ་
དང་། ལྟོ་ཕྱོགས་དཔག་དཔོན་ཅང་གེ་ལྷག་གཉིས་དཔག་འཇུག་ལོ་བསྐྱུད་བྱུང་སྐབས་མེ་ཅིང་གཡུང་དཔོན་མཁན་པོ་
ཞིག་སྤར་ནས་གདན་ས་གསུམ་རེ་མོས་ཀྱིས་གཏོང་སྟེ་ལ་ལྷང་། འཕྲོ་རེས་མེར་སྤྲད་དགེ་བཤེས་སྟོ་པོ་དཀོན་མཆོག་
འབྱུང་གནས་ལ་ནང་དོན་ལྷ་སྟོ་ནམས་བཀའ་མངགས་ཀྱིས་བསྟོ་བརྗོང་བསྐྱུངས་ནས་ལོ་ངོ་ཁ་ཤས་མེ་ཅིང་གཡུང་རྟ་
དཔོན་དུ་བཞུགས། མཐར་ཅང་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་སྟེ་རྒྱལ་ས་ནན་ཅིང་དུ་རྒྱགས། ཅང་ལ་ལྷ་ལྷ་ཞི་གཏན་འཁེལ་མཆོམས་
གཡུང་དཔོན་མཁན་པོ་དཀོན་མཆོག་འབྱུང་གནས་རྒྱ་སྐད་ཀྱང་ལེགས་ཤེས་ཡོད་སྟབས། ཅང་ལ་ཐོད་གཞུང་གི་བཀྲ་
ཤེས་བདེ་ལེགས་ཀྱི་འཆོམས་འདི་ཐད་ཀར་ཁྱེས། དེར་ཅང་གིས་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ཆུ་མའི་སྐུ་མཐུན་དུ་ངའི་མི་སྣ་
ཞིག་གཏོང་དགོས་ཡོད་ཀྱང་རྒྱ་མི་མ་གཏོགས་གཏོང་རྒྱ་མེད། རྒྱ་མི་བཏང་ན་བྱགས་དོགས་མཛད་རྒྱུར་བརྟེན་ངོ་ཆོབ་
དུ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་ལྷ་ཡིག་འབུལ་བར་ཁྱེད་རང་བཅར་སོགས་གསུངས། ཞེས་སོགས་མེ་ཅིན་ཡུང་རྟ་ཀྱང་
དཔོན་པའི་མཁན་པོ་དགེ་བཤེས་དཀོན་མཆོག་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་ཏར་འཕྲིན་ཐོག་
དགོངས་སྟོར་བཀའ་འདི་ཁྱེས་ཏེ། མཐར་ཐོད་དུ་ཕེབས་ཤིང་གཟིམ་རྒྱུང་ངོ་མཆོར་དབལ་འཁྲིལ་ནང་ཅང་ཅེ་མེད་ལྷག་

མེས་པུལ་བར་ཡགོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་དགེས་བཞེས་བསྐྱེད་ས་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཏུ་ཐ་མ་ལྟོག་སྟེང་
བས།

ཅད་ནས་ཁྱོད་ལྟོང་པོར། བར་ལས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡོ་མང་བདེ་འཇགས་མ་བྱུང་། བོད་འདི་ཤི་རྒྱལ་དང་ས་འཛེས་ཡིན་ཏུང་
རང་བཅན་དུ་བཞུགས་པ་འདི་ནི་བོད་ལ་བཀའ་བློན་ཆེ་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་ལ་འདར་བྱ་བ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷགས་རི་བཅན་པོ་
ལྷ་བྱ་བྱུང་། བོད་ལ་རྒྱ་ནག་ནས་རོགས་རམ་རིམ་ཞིང་ཁྱེད་ལོ་ལ་མོགས་ཀྱི་ཞེས་གསུངས། བོད་གངས་
ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དུ་ཞི་བདེ་སྤིང་འཇགས་རང་རང་བཅན་དུ་གནས་པ་དེས་མི་རིགས་
ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་ཡུན་རིང་ཞི་བདེ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ཀྱང་གསལ་ཡིན་ཡང་། མིད་ཆོལ་ནི་རུ་མཆོག་གིས་དབྱིན་རིས་རྒྱ་
གར་དབང་སྐྱུང་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་ཅ་དོན་ལངས་ཕྱོགས་རྒྱུན་འབྱོངས་བྱས་པ་དེས་སྤྲ་ནག་མ་རིམ་ཞིག་ནང་འཛིན་
བྱས་ཡོད་ཡང་།

དེ་ནས་གཡུང་དགོན་མཁན་པོར་རྒྱ་མཐི་གོ་མིང་སྟེ། སྤར་ལོག་མདུན་ཅང་གཡུ་ཞིང་བཀའ་ལན་སྤྲུག་དམ་བཀའ་
 ཡིག་དང་། ཉེན་སྲུང་བཅས་འབྲུལ་བསྐྱར་བསྐྱངས། བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་དོན་གཅོད་ཀྱང་རིམ་བཞིན་སྟེ། སྤར་ལོག་སྐུ་
 བོད་ས་མཆོམས་སྤྱ་པན་ཚུན་གཉིས་ཀའི་མི་མང་བདེ་བར་འཁོད་ཆེད། ཤིང་སྟག་སིམ་ལའི་ཆེང་ས་ཡིག་གི་འབྲུ་དོན་
 འགལ་མེད་མཐུག་སྐྱོང་འཕལ་དུ་དགོས་ལུགས་བཀའ་མངགས་པེབས། སྐུ་ཚབ་དོན་གཅོད་གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་རྒྱ་
 གླ་མ་དང་། ཅེ་མགོན་བྱམས་པ་ཆོས་དབང་། ཅེ་མགོན་དག་དབང་བྲགས་པ། ཅེ་མགོན་དག་དབང་བྱལ་མཆོན། ལྷ་ཅེ་
 རྩོད་སྤྱོད་ཅེ་བྱང་ཆོས་འཕེལ་ཐུབ་བསྟན་བཅས་སྟེ། བོད་དོན་སྐོར་སྐུ་ཚབ་ནམས་ནས་བཀའ་དགོངས་ལྟར་སྐུ་
 རྩོགས་སྤྱ་བཀའ་མོལ་རིམ་བར་ལྷ་སྐབས་སྐུ་བོད་གཉིས་དབང་དཀྱིན་ཇི་བར་བཞུགས་མ་དགོས་པ་དང་། ས་མཆོམས་
 དབྱེ་འབྱེད་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ལྟར་ལྷུས་འཐུས་རིམ་བཟུང་ལྷུས། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་
 ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྐུ་མའི་ཁ་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད་གཤིས། བར་བཞུགས་སྐུལ་ཁབ་དཀྱིན་གཞུང་རིམ་བར་དགོས་ཞེས་
 ལོ་བསྐྱེད་བཀའ་མཐའ་ནན་རིམ་བར་པེབས་ཏེ་ལོ་ཤས་འབྱངས། ཞེས་གསལ། དེ་ནས་ཁ་གཏད་ཀྱིས་ཅང་ཅེ་ཅེ་འཛིན་
 བཟུང་བྱས་ཏེ་གཡུ་ཞིའི་གོ་གནས་ནས་དགོངས་པ་ལྷ་དགོས་བྱུང་བར། ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་
 སྐུ་ནག་ཏུ་ཏར་འཕྲིན་གཏོང་གནང་གིས་གཡུ་ཞིའི་གོ་གནས་སྤར་བཞིན་རང་འཇགས་གནང་དགོས་ལུགས་བཀའ་
 སྟེ། བཀའ་ཏར་དེ་ཉིད་སྐུ་གཞུང་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་ནས་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་དོན་གཅོད་དུ་འབྱོར་བ་ཅང་ལ་ཐད་
 ཀར་སྟེ། ཅང་གིས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ནམས་ལ་དགེ་སྟོན་བཞུགས་ཏེ་མཐར་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་
 ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་སྟན་མིང་འབྲུལ་དགོས་ཞེས་མངགས། ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པའི་བཀའ་ཡིག་ཏར་འཕྲིན་དེ་ཉིད་
 སྐུ་ནག་ཏུ་འབྱོར་བས་སྐུ་དཔོན་ནམས་ཀྱིས་གོས་བསྐྱར་རིམ་བར་བཞུགས་ཏེ་མཐར། ཅང་གིས་གཡུ་ཞིའི་གོ་གནས་
 ནས་དགོངས་པ་ལྷུས་པ་དེར་བོད་ཀྱི་རྒྱ་མཐི་གླ་མས་ཀྱང་མོས་མཐུན་མཛད་མི་འདུག །དེས་ན། ཅང་གཡུ་ཞིར་རང་
 འཇགས་འོས་ཚུལ་གོས་འཆོམ་གྱིས་ཅང་གདན་ལྷུང་བཟུང་སྟེ་གཡུ་ཞི་རང་འཇགས་གནང་སྐུ་བྱུང་བ་རེད། ཡགོང་ས་སྐུབས་

མགོན་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཞོར་འཛོམས་སུ་ཅང་འདི་བོད་ཀྱི་སྒྲ་མ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་རེད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་གྱི་ཡོད་འདུག །” ཅེས་སོགས་དུ་སྒྲ་མ་ལྟོག་སྟེང་པས་བྲིས་འདུག་པས་ཞིབ་དུ་དེར་བལྟ་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

སྒྲ་ཡང་བོད་དོན་སྐོར་བཀའ་མོལ་འཛོམས་མཐུན་ཞུས་ཏེ། མཐའ་དོན་སྐྱེ་ཆབ་དོན་གཅོད་རྣམས་ནས་བར་བཞུགས་ཐང་རྒྱ་སྐྱོགས་ནས་ཁས་ལེན་ནས་ཡང་མི་ཞུ་བས། སྒྲ་འཛོམས་ས་མཆོམས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་ཁེ་གང་ལོན་ཞིག་བཞེས་ཐབས་མཛད་འོས་བསམ་འཆར་སྟན་ཞུ་བུལ་འབྱོར་ལ། བཀའ་ལན་དུ་ས་མཆོམས་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་སྟངས་འཆར་གཞི་རིམ་འདུག་གསལ་པོ་མཐུན་དགོས་པེབས་པ་བཞིན། རྒྱ་བོད་བཀའ་མོལ་ཞུས་ཏེ་ཅང་ནས་གསུངས་གསལ། སྒྲ་འཛོམས་དར་ཅེ་མདོ་ཡན་ལུ་རྒྱ་དང་། ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་ཆེན་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་མཆོན་བསྟོད་བཅས་ཆབས་ཅིག་འབུལ་བར་ཡོན་ཀྱང་ཆེན་པོ་གཅིག་ཆེད་བཅར་ཞུ་ཡིན་གསུངས་འདུག་པ་ལྟར། སྐྱེ་ཆབ་དོན་གཅོད་ཐུན་མོང་སྟན་ཏར་ལུ་འབྱོར་སྐབས། བོད་ལྗོངས་སྐྱེ་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་མཐུན་བསོད་ནམས་དཔན་པས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཞི་དབྱིངས་སུ་མནལ་ཚུལ་བསྟན་པའི་ཉིན་མོ་དེར་འཁེལ་བས་སྒྲར་དོན་ཆེན་འཇའ་ཡལ་དུ་གྱུར་སོང་། ཞེས་ལྟོག་སྟེང་དུ་སྒྲ་མས་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བྲིས་འདུག །དུ་སྒྲ་མ་ལྟོག་སྟེང་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བཟང་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1926 ལོར་ཅེ་བྱང་དུ་བསྐྱོད་བཞག་སྐུལ་ཏེ་ཡགོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར་གཞིས་རྒྱུད་ནང་མ་ཁང་གི་བཀའ་ཡིག་ཞབས་ཞུ་བར་ཚུད་དེ་ལོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ཞབས་འདེགས་ལུལ། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་པ་གོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་སྐབས་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོའི་མཁན་ཆབ་དུ་བསྐྱོད་བཞག་གིས་གོ་མོར་པེབས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིར་ལྟ་ལྟན་དུ་གདན་འདོན་ཞུ་མཁན་གཙོ་བོའི་གས་ཏེ། མདོར་ན་ལོ་མང་རིང་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱོ་ཐོག་གཉིས་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཆེན་པོར་སྤྱི་ཞུ་མཁན་བོད་མི་བྱས་རྗེས་ཅན་ཞིག་ཡིན། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་>>གསུང་དོན།

དུ་སྒྲ་མས་གསུང་གི་ཡོད། སྐྱེ་གོང་མ་གཤེགས་ཁར་སུ་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ས་མཆོམས་སྐོར་དེ་ཐག་གཅོད་ཡག་པོ་བྱེད་ཐུབ་མ་སོང་ཞེས་གསུངས་པ་རེད་ཟེར་བ་འདུག །” དུ་སྒྲ་མས་གསུངས་ན། ཁོ་རང་ནང་མ་ཁང་གི་བྱུག་བྲིས་ཞབས་ཞུའི་གས་སུ་ཡོད་སྐབས། སྐྱེ་གོང་མ་དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་སངས་ཉིན་དེར་ཅང་གི་སྐྱུར་འཕྲིན་ཞིག་འབྱོར་སོང་། དེའི་ནང་ས་མཆོམས་སྐོར་བཀའ་མོལ་ཞུ་གི་ཡིན་ཞེས་འཁོད་འདུག་ཀྱང་། བདག་པོ་རྒྱག་མཁན་གང་ཡང་བྱུང་མ་སོང་ཟེར་གྱི་འདུག ། ... བསམ་པོ་མདའ་དཔོན་བཙུན་ནས་སྟོད་དེ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་རྗེས་བརྫོད་དོན། སྤྱི་ཆབ་སྟོད་བཟང་བཟ་གིས་ལགས་རྒྱ་ནག་དུ་མཁན་མགོན་པོ་གསུམ་བྱས་རྗེས་བོད་ལ་ཡར་ལོག་ཡོང་དུས། ཟེ་ཁོན་ཁོང་ཆེད་ཡིན་ནམ་ཁོན་དུ་ཡིན་ནམ་གང་ལྟར། མིའུ་ཅོ་ཆེད་ཟེར་བ་དེ་སྤྱི་པ་བོད་ཁ་རིན་པོ་ཆེས་གསུང་ཆོས་གནང་ས་དེ་དང་ཐུག་ནས་སྟོད་བཟང་བཟ་གིས་ལགས་གདོང་བོད་གཞུང་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་མེ་སྐྱོགས་གཅིག་དང་། མེ་མདའ་དེ་འཇའ་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར་བོད་གཞུང་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་ཐུག་རྟགས་དེ་ཆོ་བསྐྱུར་ནས། དེང་སྐབས་གོ་མིང་ཏར་པམ་ཉེས་འགོ་བཞེན་པ་དང་། གྲུང་ཁན་གཞི་ནས་ཡར་སྐྱེབ་ཡོང་གི་ཡོད། ད་ལྟའི་དུས་ཆོད་འདིའི་ནང་། བོད་རང་བཙན་བསྐྱུབ་རྒྱུའི་དུས་ཆོད་ཡག་གོས་རེད། ཅེས་ལན་བསྐྱུར་བྱུང་། ལྷ་སར་བསྐྱེབས་པ་དང་སྟག་བྱག་རིན་པོ་ཆེར་

མཛེས་ཁ་ཞིག་སྟེན་མེད་ཞུས་ཏེ་ཡིའུ་ཅེ་ཆིང་ནས་མངགས་པའི་སྐོར་སྟེན་མེད་ཞུ་རྒྱུ་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པར། མཛེས་ཁ་
དུས་ཐོག་དེར་མ་རག་པ་དང་རྗེས་སུ་མཛེས་ཁ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་དེ་ཉམས་ཞུས་པར་ཡང་ཐུགས་སྦྱང་གང་ཡང་གནང་མ་
སོང་ཞེས་བསམ་པོ་མཉམ་པོ་མཉམ་པོ་ལ་གསུངས་བྱུང་བེད་ཀྱི་འདུག ། ད་དུང་བསམ་པོས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོན་
འཕོད་སྐད་སྒྲུང་གྲང་གོ་གོ་ཕྱི་སྤོང་དེས་བྱེད་མི་ཡོང་ཞེས་ཆག་སྐོ་མ་ཆེ་དེ་འབྲེལ་བེད་ཀྱི་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཉོར་ཟུར་
བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་ཀྱང་།⁴⁷ ཅང་ཅེ་ཅི་རྒྱ་ནག་སྐྱམ་ས་ནས་ཐའེ་ཨན་ལ་བྲོས་བྱོལ་དུ་འབྱོ་ཁར་ལྷ་སའི་
བོད་སྡོད་རྒྱ་མིའི་དོན་གཅོད་ཁར་ནས་བཀའ་ཤག་ལ། གོ་མིང་ཏང་སྲིད་གཞུང་པམ་ཉེས་སུ་འབྱོ་བཞིན་ཡོད་པས་བོད་
རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་སྐོར་གང་མཁྱོགས་སྐད་ཆ་འོད་དགོས་པར་སྐྱལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས།

སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར་རྒྱ་ནག་གྲང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པ་རེད། བལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་ 1948 ལོར་རྒྱ་
གར་གཞུང་གིས་དེར་སྐབས་རྒྱ་ནག་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འབྱོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེས་བོད་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས། འཆར་གཞི་
ཅི་ཡོད་ཅེས་བོད་གཞུང་ལ་ཉེན་བརྟེན་ཞིག་བཏང་འདུག ། དེ་དུས་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་ང་ཆོའི་ངོས་ནས་ཉེན་ཁ་
གང་ཡང་མཐོང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་ལན་སྤྲད་པ་རེད་ཟེར། གོ་ཐག་གང་འབྲེལ་སྡོད་འདུག་གས། ང་ཆོའི་གདན་སའི་མཁན་
པོ་རྣམས་པ་དང་དགེ་འདུན་པ་ཆོར་ཆོགས་ལ་མང་པོ་དང་འབྲེད་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་གས་འགྲིག་གིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་ཏེ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད། དེ་མིན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་རྒྱ་དཀར་ནག་གིས་ག་རེ་ག་རེ་བྱེད་
ཀྱིན་ཡོད་པ་དེ་ཆོའི་ཐད་དོ་སྐད་ཅེ་བ་ནས་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་དེ་ནི་ཏེ་ཅང་ཞབས་འབྲེན་ཡིན། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ཉེན་
བརྟེན་བཏང་དུས་ང་ཆོ་བོད་པས་ཉེན་ཁ་མཐོང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་འགྲུལ་སྐྱོད་མ་བརྒྱབས་པར་བསྐད་པ་རེད། རྗེས་སུ་རྒྱ་
གར་གྱི་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་སོགས་ནས་དེ་དུས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བསམ་སློབ་བཏང་ཡོད་ཅེས་འོད་
ཀྱིན་འདུག །⁴⁸ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། གོང་དུ་གསལ་བའི་སྐོར་གཅིན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གི་གསུང་དེར་
དོགས་འདྲིགས་མེད་པར་བྲང་ཚུགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་དབྱེད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད་དམ་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ཆ་དུ་མ་འདིར་དབྱེད་
གཞིར་བྲངས་ལ། དོན་ཡོད་པར་དགོངས་ན་ཞིབ་དུ་དབྱེད་འཆལ་ཞེས་ཀྱང་ཞུ་བར་སློབས་སོ།།

ལྷ་ས་སུ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་རྒྱ་ནག་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འགའ་ཞིག་གི་ཐད་དུང་ཡིག་ལྷ་
མོ་ཆེ་རིང་གི་<<བཙན་ཁོལ་རྒྱལ་སློབ་>>ལས།

སློབ་ཞོར་དུ་དུས་ཆོད་ནས་བྱུང་སྐབས་རང་གཞུང་གི་སྤྱི་ཆབ་དོན་གཅོད་ཁར་དུ་གྲུས་ཚུལ་དུ་ཡང་ཡང་ཕེབས་བཙར་
གནང་གི་ཡོད་པ་དང་འབྲེལ་པཎ་ཆེན་སྤྱི་ཆབ་དོན་གཅོད་བཀའ་མཐོང་ཅའི་འདྲིགས་མེད་ལགས་ཀྱི་མདུན་ལའང་ཐུག་
འཕྲད་དང་སྤྱིར་བཏང་གི་བཀའ་མོལ་འབྲེལ་གཞུགས་གནང་བར་ཕེབས་གནང་མཛད་ཀྱི་འདུག །དེའི་སྐོར་གྲུས་ལྷ་ཆེས་

⁴⁷ དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤྱོད་རིམ་ཞེས་པར་གསལ།
⁴⁸ སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་ 6 ཆེས་ 28 ཉིན་ཨི་ཊྲ་ཡིར་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་སྐྱལ་བའི་བཀའ་སློབ།

མཆོར་གྲོང་གསེབ་ནས་སློབ་ཁྱེད་ལྟ་བུ་གི་ཞིང་ཁམས་སུ་འོངས་པའི་ཡབ་གཞིས་ཆང་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ཅི་ཞིག་
བྱེད་ཐུབ་པས་སྙམ། དེ་ལྟར་ཡབ་ཆེན་གྱི་གཤེགས་རྒྱུན་ལ་ཐེ་རུས་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་བར་ཡུན་རིང་གོ་མེད་ཆོར་
མེད་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁར། ད་ཏུང་དེ་ལས་སྒྲིག་སྟེ་བྱི་ནང་གཉིས་སུ་མི་སྟན་པ་སྣ་ཆོགས་བརྗོད་པ་ནི་མ་བྱང་བ་ཆེན་པོ་
ཞིག་སྟེ་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ་བྱག་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ་སྤར་ནས་ལན་མང་བྱུང་བར་མངོན།

རྒྱལ་ཡབ་ཆེན་པོ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གི་འདས་དོན་ཐད་ཡུམ་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོ་མོའམ་རྒྱལ་ཡུམ་བདེ་
སྐྱིད་ཆེ་རིང་མཆོག་ནས་<<འདི་ལྱ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ། -ཨ་མ་ཞིག་གི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

བྱ་རྒྱུད་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་སྐྱེས་ནས་ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་འདི་བཟའ་རྒྱ་ཆེ་ལས་འདས། དེ་ནི་ང་
ལ་མཆོན་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་ཆོད་འཇལ་བའི་རྒྱགས་སྒྲོང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། རང་གི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་ཆོད་སེམས་ཀྱི་
ཆ་ནས་ངས་རྒྱགས་འབྲས་གང་ལེགས་ལེན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞེས་དགའ་སྟོབས་ངང་ཤོད་འདོད་བྱུང་། དབང་འཛིན་པ་མང་
པོས་འདི་གཡོ་ཐོལ་བྲལ་བའི་གཤིས་ཀ་དང་ཤེས་ཡོན་མེད་པའི་གནས་སྟངས་རྒྱ་མཆོན་ཏུ་བྱས་ཏེ་ཁེ་བཟང་ཟ་ཐབས་

བྱས་ཀྱང་། ངས་སུ་ལ་ཡང་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཤུགས་གཅོག་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་གཏན་ནས་སྦྱིན་མ་སྟུང་། ཞེས་གསུངས།
གསུང་ཆོག་དུམ་བུ་འདིས། གཞན་གྱིས་དུས་ནས་དུས་སུ་ཁེ་བཟང་ཟ་འདོད་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་དང་བསྟོན་བྱེད་སྣ་ཆོགས་
བྱས་ཀྱང་མགོ་བོ་གཏན་ནས་མ་བསྐྱར་བའི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་ཆོད་སེམས། རན་པ་ཁོག་བཅངས་ཀྱི་གནས་ལུགས་
དུས་ཐོག་ཏུ་རྟོགས་པའི་སྤྱང་བྱུང་། དར་རྒྱུད་གང་དུ་གྱུར་ཀྱང་གཤིས་སྒྲོང་མི་འགྱུར་བའི་བྱང་རྒྱལ་སོགས་ལ་
སྟོབས་པ་ཆེན་པོའི་ངང་བྱིར་བྱན་ཐེངས་ཤིག་གནང་འདུག་པ་འདི་བོད་ཡིག་སྟོན་མཁན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་སྤར་བསྟར་
དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་སྟེ་བྲིས་ལ། ཡང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས།

ཁོང་ར་མ་སྐར་གཞིས་ཀར་ཉིན་གཅིག་གི་ཐུག་འཕྲད་ཏུ་བསྐྱོད་དེ་བྱིར་ཡོང་དུས། མོ་པའི་ནང་ན་ཐུག་ཆེན་པོ་ལངས་ཏེ་
དེ་སྤར་རྒྱ་བ་གཅིག་ཙམ་འགོར། རིམ་གྱིས་གཟུགས་གཞི་ཀང་དུས་ལྟར་བསྐམས་ཤིང་རུས་ཤུགས་ཡོད་ཆོད་ལྷག་མེད་
དུ་ཟད་རྗེས་ཆེ་ལས་འདས། ཁོང་ཆེ་ལས་འདས་སྐབས་ངས་ཁོང་གི་སྤྱ་རྒྱུད་དང་འོག་སྒོ་ནས་ཁྲག་ཐོན་པ་མཐོང་། ཁོང་
ཐུག་འཕྲད་ཏུ་འགྲོ་སའི་གཞིས་ཀའི་ཐུག་མཛོད་དེས་དུག་བྱངས་པ་རེད་ཅེས་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཁོང་ཆེ་ལས་འདས་
སྐབས་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་ཙམ་ཡིན། ཞེས་རང་གི་སྤྱ་རྒྱ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གི་འདས་རྒྱུན་གྱི་བྱར་ཙམ་ཞིག་ཕྱོགས་སྟོན་

གནང་འདུག །དེ་ལྟ་བུ་ཅུང་ཟད་རེ་གཤམ་དུ་ཡང་རིམ་བར་ཐོན་ངེས། <<བཅན་གྲོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>ལས།

ད་རེས་ཡབ་ཆེན་ནས་པ་དེ་སྤྱ་གཤེགས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་རྒྱུན་དེ་ནི་དགྲུང་ལོ་བཞེས་པོ་དང་། སྤྱན་གཞིའི་རྒྱུན་
པས་སྤྱ་གཤེགས་པ་ཞིག་མིན་པར་སློབ་བསམ་སྒྲོར་ངན་པས་དུས་མིན་འདས་གྲོངས་སུ་སོང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་སློ་
དོགས་སྟེ་གཞི་ཞིག་ཆགས་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མི་ཆོས་བརྗོད་གསལ་ལ་གཞིགས་ནའང་། སྤྱི་ལོ་ 1947
ལོའི་ཉིན་ཞིག །རྒྱལ་ཡབ་མཆོག་དང་ཐུག་མཛོད་སྤྱ་འཁོར་བཅས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་སྤྱིང་རྒྱུད་སྤྱོད་སུ་ཡོད་པའི་ཡབ་
གཞིས་གཞིས་ཀ་ར་མ་སྐར་ཞེས་པར་གཟེགས་སྐྱོར་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་སྟེ། དེ་ཉིན་གཞིས་ཀའི་ནང་སྤྱོད་བཞུགས་ཀྱི་

དགོང་མོའི་གསོལ་ཆོགས་བཞེས་མེས་སུ། དུས་ཡུན་མི་རིང་བར་གསོལ་པོའི་ནང་དར་ཐུག་རྒྱག་པའི་སྦྱོན་གཞི་ཆབས་
ཆེ་པོག་སྟེ། རྒྱ་གཅིག་ཅམ་རིང་ལྷ་རྩེ་བསྟེན་གཏུག་བྱས་ཀྱང་འག་བསྐྱེད་མ་བྱུང་བར་དགོངས་པ་རྫོགས་པ་རེད།
དགོངས་པ་རྫོགས་མཆོམས་ཞལ་མདངས་ནག་པོར་གྱུར་པ་དང་། ཞལ་དང་ཤངས་ཁུང་སོགས་ནས་ཁྲག་ཐོན་པ་
སོགས་ཡ་མཆོན་སྟེ་གཞི་དེ་འདྲ་བྱུང་བར་ཀུན་གྱིས་དོགས་གཞི་དང་། སྐྱེང་མོལ་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཉེས་
ཆབས་ཅན་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ་ལ། སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས། <<མི་ཆའི་བྱུང་བ་བརྗོད་
པ་>>ཞེས་པའི་དེབ་སྤེང་དང་པོར། “སྐབས་དེའི་དངོས་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་ནི་རྒྱལ་ཡབ་མཆོག་ཉིན་གཅིག་ལྷ་སའི་ཉེ་
འཁོར་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་འཁྱེད་ས་གཞིས་སྟེ་ཕུ་གཞིས་སུ་ཕེབས་ཏེ་གསོལ་གྱིས་པག་ཤིག་ཞིག་མཆོད་ནས་བསྐྱེད་གཞི་པོག་སྟེ་རྒྱ་
གཅིག་ཅམ་པོད་སྦྱོན་སོགས་ཀྱི་སྦྱོན་བཅོས་གང་གཟབ་གནང་ཡང་པན་བསྐྱེད་མ་བྱུང་བར་སྐྱ་གཤེགས་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་
བྲིས་ཤིང་། སྐྱེད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས། <<སྐྱ་མདུན།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཏུ། “ཁོ་པོའི་སྐྱེད་བྱེད་
དམ་པ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱིས་གཡོ་གསོད་བྱས་པར་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།” ཅེས་དང་། <<ཀ་ལིམ་པོར་གི་ཐུག་པ་
ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་། ལྷ་སའི་ལྷོ་ངོས་སུ་ཡོད་པའི་ར་མ་སྐང་གཞིས་ཀར་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཉེར་པ་
ཞིག་གིས་གཞུང་གི་བཀོད་མངགས་ལྟར་སྐང་ཆེན་སྦྱོན་པ་ཞེས་པའི་དུག་ཕུལ་ཏེ་བཀོངས་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་
པའི་ཚུལ་བྲིས་འདུག་ལ། དེའི་རྩིས་ཀྱི་གཏོར་ཆོལ་གཏོར་སའི་དམིགས་འབེན་ནི་རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་ཚུལ་
ཡང་རྒྱ་མཆོན་དང་བཅས་ཏེ་བྲིས་འདུག། རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་དུག་གིས་བཀོངས་པའི་ཚུལ་དེ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་
མོ་དང་ལྷ་སྐུ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་གཅེན་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྦྱོལ་མ་
གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིད་ཆེས་གནང་བའི་ཚུལ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱ་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ།

ཡུམ་ཆེན་བསོད་ནམས་མཆོ་མོའམ་རྒྱལ་ཡུམ་བདེ་སྐྱེད་ཆེ་རིང་མཆོག་ནི། འཛིག་ཉིན་གྱི་གཡོ་ཐོལ་ལམ་
རན་རུས་སོགས་ཀྱི་ལྷ་དྲ་སྟོ་ཅམ་ཡང་མ་འདྲེས་ཤིང་ཞལ་ཞེ་མཚུངས་པའི་བྱེད་མེད་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། རང་
ཉིད་ཀྱི་ཁྱུང་ཆོར་དང་དངོས་བྱུང་རྣམས་ཐུགས་སྟོབས་ཆེན་པོས་སྤྲ་གསང་དང་ཡོ་འཁྱོག་སྟོ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་
གསུང་ཐུབ་མཁན་ཞིག་ཡིན། དེར་བརྟེན། ཐོག་མར་ཨ་མ་དོན་སྣ་ལྷ་སར་ཕེབས་སྐབས་རྩ་སྐྱེང་དགོན་པར་རྒྱལ་ཆབ་
ཀྱིས་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཆོགས་སུ་ཐུགས་གཟབ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ལོལ་གནང་བ་དང་། བྲིས་སུ་ལྷ་ས་མཐེལ་གྱི་
མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཆོགས་དང་འབྲེལ་བའི་འཆོ་བའི་གནས་བབ། རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་ཆའི་ཁྱུང་ཆོར་སོགས་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་
བར་གསུངས་ཡོད། རྣམ་ཐར་ལས།

ངས་མི་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་ཚུལ་དེ་ཅམ་མི་ཤེས་ལ། ལྷ་སའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་སྐོར་སྐྱང་དགོས་པ་ཏུ་ཅང་མང་། ཞིང་པ་
ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས་ང་རང་འདྲ་ཆུགས་དང་གཡོ་ཐོལ་མེད་པའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་ནས་འཆར་ལོངས་བྱུང་ཞིང་། ཅོང་ཁའི་
ཡུལ་དུ་ཡོན་ཏན་དེ་གཉིས་ཀར་གཙོ་འདོན་ལུགས་ཆེར་བྱེད། ས་ལོག་དར་འཐག་གི་ཐབས་རུས་དེ་ངས་གཏན་དུ་མི་
ཤེས་ལ། སྐབས་དེར་འཛིག་ཉིན་ནི་ཡ་ང་སྐྱེང་རྩེ་མེད་པ་ཞིག་དང་དཀའ་ཆོགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཤེས། རིམ་གྱིས་

ལྷ་སའི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་མིན་པར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ལྷ་སར་འབྲོར་ནས་ཅང་
མ་འགོར་བའི་སྐབས། ལྷ་སྤྱ་ལྷ་ལྷ་མ་གྱིས་ཀླུ་ཡུམ་མཆོག་ལ། “སྤྱ་བྲག་ཚོ་དང་ལྷན་དུ་བཞུགས་སྐབས་དོགས་ཐོན་དང་
སྤྱ་བ་ཅུང་དུ་བྱེད་དགོས་པའི་”བསྐབ་བྱ་ལུ། དེ་བཞིན་དུ་ཆ་རོང་ཨ་མ་དང་རག་ཁ་ཤག་ལྷ་ལྷ་མ་གཉིས་ནས་ཀྱང་ལྷ་
སྤྱ་ལྷ་ལྷ་མ་གྱི་བསྐབ་བྱ་དང་མཆུངས་པར། སྤྱ་མཐོན་ཚོ་མངལ་འཕྲད་དུ་ཐེབས་སྐབས་ཏ་ཅང་བྲང་ཚུགས་ལྷན་པར་
བྱེད་པ་དང་བཀའ་མོལ་མང་པོ་གནང་ན་མི་ལེགས་པའི་བསྐབ་བྱ་ལུ། ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྤྲུགས་ལ་རང་ཉིད་
ལ་ལྷན་སྤྱེས་སུ་ཡོད་པའི་གཤེས་ཀ་དེ་བསྐྱར་ནས་བག་ཐོན་གནང་དགོས་པའི་ཚོར་སྣང་ཡང་བ་ཞིག་དང་། དེ་དང་
ལྷན་ཅིག་འབྲུང་འབྲུང་ཅི་ཡོང་གི་ཕྱོགས་སུ་འང་སྤྲུགས་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། སྐབས་དེར་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ལྷ་སའི་
ཡུམ་སྐད་མི་མཐུན་པས་ཅི་གསུངས་ལ་གཞན་གྱིས་གོ་བ་ལོག་པར་ལེན་མི་ཡོང་ངམ་སྤྱམ་པའི་སྤྲུགས་འཆབ་ཀྱང་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཞེས་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོ་རང་ཉིད་དགྲང་ན་མཐོ་ཐེབས་སྐབས་སུ་གསུངས་ལ། ཀླུ་ཡམ་ཆེན་པོ་ཡང་
གཡོ་ཐོལ་དང་རོ་སྒོག་ཀྱབ་མདུན་མེད་པར་སྤྲུགས་ལ་གང་ཤར་ཞལ་ནས་དེ་མ་ཉིད་དུ་གསུང་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྐབས་
མཐོ་རིམ་པ་ཆོའི་སྒྲོར་མ་བབས་པའི་ཆུ་ཡིག་ཆ་དུ་མའི་ནང་གིས་ཡོད། གང་ལྟར། ཀླུ་ཡམ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གི་
ལོ་རྒྱུས་དུས་བྱ་འགའ་རེ་གི་ཀླུ་གྱི་སྐད་དུ་མང་ཙམ་གྱིས་འདུག་ཀྱང་། བོད་གངས་ཅན་པའི་སྐད་དུ་ད་བར་སུས་ཀྱང་
སྐད་གསང་མཐོན་པོས་སྤྱ་མ་སྤྱབ་པར་གོ་མེད་ཚོར་མེད་དུ་བཞག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་མ་བྲང་ཞིང་སྐྱོ་ལོས་པ་ཞིག་
ཡིན། ཅུང་ཟད་རེ་གིས་ཤིང་ཤོད་པ་ནི། ཀླུ་ཡམ་མཆོག་རྩ་ལ་དགའ་ཞིང་རྒྱ་ཏམ་ཆེ་བ་དང་། ཚོར་ལོག་རྒྱག་ཅིང་
བཅན་ཤེད་བྱེད་པ། སྤྲུགས་གཤེས་རྒྱབ་ཅིང་ཤེས་ཡོན་མེད་པ། དམའ་ལ་སྤང་ཞིང་དབང་ཤུགས་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད་
ཅེས་པ་ཙམ་ལས་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་ལྷ་བྱ་རེད། དེ་ནི་ཁ་དཔེར། གཡག་ཞར་གྱི་རྩ་ཞེས་པ་ལྟར་
གྱུར་འདུག་ཅིང་གོང་དུ་བཅོད་པ་དག་ཀྱང་། ནད་མཁྱིས་པ་ཅན་གྱི་མིག་ལམ་ན། །དུང་དཀར་པོའི་ཁ་དོག་མེར་པོར་
སྤང་། ཞེས་པ་ལྟར་མ་གྱུར་པའི་ངེས་པའང་མི་འདུག་སྤྱམ་ཡང་། འདིར་“སྐབས་འཆོལ་”གྱི་བྱི་བ་དང་དུ་བྲངས་ཏེ་
ཞེས་དུ་དཔྱོད་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་མི་འདོད།

སྐབས་དེར་ཡམ་གཞིས་གྱི་གནས་སྤངས་ཇི་ལྷ་བྱ་ཞིག་དུ་གྱུར་རམ་སྤྱམ་ན། སྤྱིར་ན་ཡམ་གཞིས་སྤྱ་འཁོར་
ནམས་ལྷ་སར་འབྲོར་ཙམ་ནས་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་སྤར་སྒོལ་ལྷག་བསམ་དང་གཟིགས་རྟོག་ཞབས་ཞུར་དམིགས་ཏེ་
ལས་བྱ་དུ་མ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཡོད་པ་ནི་ཀུན་གསལ་ཡིན་ཡང་། བར་མཆོམས་ཤིག་ནས་ཡམ་ཆེན་གྱི་གནང་སྤྲུགས་
འགའ་གཞུང་སའི་སྒྲོར་མ་བབས་པས་སྤངས་འཛིན་དོན་ནད་བྱས་པའི་ཁར། འདི་དང་དེ་ལྷ་བྱ་ནམས་བྱེད་མི་ཆོག་ཅེས་

དོན་ཆེན་དུ་མ་བཞོད་པའི་བཀའ་ཡིག་ལུལ་ཏེ་སྐྱེས་འཛིན་ཆེར་ཆེར་བྱས།⁴⁹ ལྷག་པར་དུ་<<བཅན་ཀློལ་ཀླུ་སྐྱོབ་>>
ལས།

ཀླུ་ཡབ་ཆེན་པོ་མཆོག་དགོངས་པ་རྫོགས་ནས་བཟུང་ཡབ་གཞིས་གཞིས་ཤིག་དང་གཞིས་ཀ་སོགས་ལ་ཕྱི་ནང་གི་ལྷ་
སྐྱོང་གནང་མཁན་དང་འགྲོ་བྱེད་གཏོང་འོང་གང་ལའང་བོད་གཞུང་གིས་ཐད་ཀར་ལྷ་རྟོག་གནང་མཁན་གྱི་འཆོ་འཛིན་སྐྱ་
ཆབ་མི་སྐྱ་ཆེད་འཇུགས་གནང་བ་བཞིན་ཁོང་ཆོའི་ཆོག་མཆན་མེད་པར་འགྲུལ་སྐྱོད་བྱེད་ས་མེད་ངེས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་
ཡིན། དེ་ཡང་ཀླུ་ཡབ་མཆོག་གཤེགས་ནས་ཞག་ཞེ་དགྲའི་རིང་གི་འདས་མཆོད་གྲུབ་རྗེས། ཅེ་མཁན་མགྲོན་ཆེ་བ་
བྱས་པ་མཆོས་བཟང་མེབས་ནས་“ད་པན་ཡབ་གཞིས་ཕྱི་ནང་འགན་འཁུར་ཀླུ་ཡབ་ནས་གནང་བར་མ་ཟད། ཨ་མདོ་བ་
སོགས་གང་བྱང་ནས་ཐེ་རུས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཆོད་འདུག་པས་ད་ཆ་ཀླུ་ཡབ་མཆོག་སྐྱ་ཆེ་མ་ཟིན་པས་ད་ཕྱིན་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་
ཕྱི་ནང་བྱེད་སྐོ་གང་ཅི་ཁྱོད་ཆོས་འགན་འཁུར་དགོས་པ་འདི་སྐོར་ཀླུ་ཡུམ་མཆོག་ལའང་སྐྱ་སྐྱོན་ཟིན་པས་དེ་ལུགས་
འཇུག་ཤོར་མེད་པ་དགོས་སྐྱའི་བཀའ་མེབས་འདུག”ཅེས་<<ཡབ་གཞིས་སྐྱ་ག་འཆོར་བའི་ལོ་ཀླུ་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་
ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཁྱའི་བརྒྱུད་རིམ་ཅུང་ཟད་སྐྱེད་བ་>>ཞེས་པར་དགོན་མཆོག་ལྷ་སྐྱབས་ཀྱིས་བྲིས་པ་ལྟར་ན་
སྐབས་དེའི་གཞུང་ཞབས་དེ་དག་གིས། ཀླུ་ཡབ་ཆེན་པོ་དང་ཁོང་གི་དགའ་ཉེ་ཨ་མདོ་བ་ནཱས་ལ་མི་དགའ་བའི་
ནཱ་འགྲུར་མཛོན་གསལ་དུ་བསྟན་ཏེ། ཡབ་གཞིས་ཀྱི་བདག་དབང་ཡོད་ཆོད་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ།
དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་ལྷ་ས་ཀླུ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ཡུམ་ཆེན་དང་ཀླུ་བའི་ཆུང་སྲིད་སོགས་ལ་མཇུག་
འདོད་བྲག་པོས་ཕྱིར་རྒྱ་གར་ཀ་སྐྱག་ཏུ་འབྱོར་སྐབས་ལམ་གྲོན་སོགས་མ་འདང་བས་ཡབ་གཞིས་ལ་གང་མཆོགས་
དདུལ་བརྗེས་གཏོང་ལེན་གནང་དགོས་པའི་ཏར་འཕྲིན་ལུལ་བར་ཆེ་ཤིས་རིང་བཀའ་ལན་མ་འབྱོར་བའི་ཁར། མཐར་
བཀའ་ལན་དུ་དདུལ་བརྗེས་གཏོང་རྒྱ་མེད་ལུགས་དང་། ལམ་གྲོན་མི་འདང་བ་བྱུང་ཡོད་ན་དེ་ནས་སྐྱ་གཡུ་ཀྱིས་
གང་སྐྱར་ཕྱིར་མེབས་དགོས། དེ་སྐྱར་ཕྱི་ཀླུ་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཆེ་ཡབ་གཞིས་ནས་འགྲོ་བྱེད་གཏོང་རྒྱར་དགའ་
ངལ་ཏ་ཅང་ཆེ་ཞེས་ཡབ་གཞིས་སྐྱ་ག་མཆོར་གྱི་འཆོ་འཛིན་ཤིག་ཁ་བ་འགྲུར་མེད་བསོད་ནཱས་སྐྱོབས་རྒྱས་དང་།
མཁན་ཆེ་དོམ་པོ་མཁྱེན་རབ་དབང་ལྷག་ལྷན་རྒྱས་ཀྱིས་བཀའ་ལན་གནང་བ་འབྱོར་བར་ལྷ་ས་ཀླུ་དོན་མཆོག་
ཐུགས་པམ་དང་སྐོ་དོགས་ཆེན་པོར་གྱུར། དེ་ལྟར་རང་ཡུལ་གྱི་ཀླུ་སྐྱའི་འགམ་དུ་འབྱོར་གྱང་བོད་དུ་ཕྱིར་མེབས་
གནང་རྒྱའི་ཐུགས་རེ་ཡོངས་སུ་ཟད་དེ་འཆར་གཞི་ལ་འགྲུར་སྐྱོག་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་བྱང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་
བྲིས་འདུག་ལ། <<བཅན་ཀློལ་ཀླུ་སྐྱོབ་>>ལས།

སྐབས་དེར་དོན་གྱི་བདག་པོ་རིམ་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་མེབས་གནང་གཏན་འཁེལ་བ་དང་ལམ་གྲོན་འདང་མིན་སྐོར་མཁྱེན་
རྟོགས་ཡོད་བཞིན་པར་ཐུག་སྐྱེ་གཏོང་རྒྱར་བཀའ་འགོག་དམ་བསྐྱགས་གནང་སྐྱོགས་འདིའི་ཐད་མི་སུ་འདྲ་ཡིན་ཡང་སྐོ་

⁴⁹ ཡབ་གཞིས་སྐྱ་ག་འཆོར་བའི་ལོ་ཀླུ་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཁྱའི་བརྒྱུད་རིམ་ཅུང་ཟད་སྐྱེད་བ་ཞེས་པར་གསལ།

དོགས་སྐྱེ་གཞི་ཙམ་མ་ཟད། ... ལམ་གྲོན་གནང་རྒྱ་བཀག་འགོག་གནང་བ་དང་འབྲེལ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བོད་
ནང་དུ་འབྲལ་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བཅན་ནན་གནང་མཛད་བཅའ་ལ་བལྟས་ན། ལྷ་སྤྲས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་བོད་དུ་
ཆེད་མངགས་བཀག་འགྲུག་གནང་དགོས་དོན་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། སྤྱི་དོན་གྱི་ཐོག་དུ་མཐོང་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་
ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་པར་རྟགས་མཆོན་གསལ་པོ་ཞིག་ཕྱིར་མཛོན་གྱི་ཡོད་པར་དེ་དག་གཤམ་གསལ་གྱི་གནད་དོན་ཐད་
ནས་ར་འཕྲོད་ཐུབ། ཅེས་གསུངས། ཡང་དུང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་གསུང་དོན། རྒྱ་ནག་དུ་བཞུགས་སྐབས་སུ།
“ལྷ་ག་དོན་དུ་བོད་ནས་འཕྲིན་ཡིག་ཕེབས་དགོངས་སོགས་ལ་བལྟས་ན་ལྷ་སྤྲས་མཆོག་རྒྱ་ནག་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཡིན་ཤིག་
གི་དབང་དུ་བཏང་སྟེ་མཐའ་གཅིག་དུ་བོད་ནང་བསྐྱོང་འགྲུག་ཆེད་དུ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་རྟགས་མཆོན་གསལ་པོ་བསྟན་
ཡོད་པ་རེད།”⁵⁰ དེར་མ་ཟད། ལྷ་སྤྲས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱི་ཐུགས་རེ་བལ་ཏེ་ཀ་སྤྲུག་དུ་བཞུགས་
སྐབས་འགོ་གྲོན་གྱིས་མ་འདང་བར་འཆོ་བ་ཐབས་རྟགས་སུ་གྱུར་སྐབས། བོད་གཞུང་ཆོང་འབྲེལ་གཞིགས་སྒྲོར་
“ཆོགས་གཙོ་སྒྲོ་ཞུ་སྐབ་པ་མཆོག་དང་། རིམ་བཞི་སྒྲོ་མཐའ་ཡར་འབྲེལ་བཅས་ཁོང་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་མདུན་དུ་མཛལ་བཅར་
གིས་ཁྱེ་བ་མུ་ཚུགས་མཐའ་འབྲུད་ཞུས་ཀྱང་སྐྱོ་རོ་ལྷན་རྒྱས་ནས། ཡབ་གཞིས་གཞིམ་ཤིག་གི་འཆོ་འཛིན་ལྷན་རྒྱས་ནས་
གནང་བའི་བཀའ་སློབ་དེ་རང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མཐུན་དབྱངས་གཅིག་གྱུར་གནང་བར་མ་ཟད། ད་དུང་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་གནང་
ན་གང་ལེགས་ཡོང་རྒྱ་བཅས་བཀའ་སློབ་འཕར་སྟོན་བརྒྱབས་པ་ལས་དཔུལ་བཟེས་རྒྱག་རྒྱ་གཏོན་ནས་མེད་ལུགས་གསུངས་
ཏེ། དཔུལ་བཟེས་རྒྱག་རྒྱར་པན་གྲོགས་མ་གྱུར་བར་ལྷ་སྤྲས་མཆོག་པར་མཛལ་བཅར་ཞུས་པར་ཁོང་རྣམས་ནས་ཏ་ཅང་གི་
བསུན་སྒྲུང་དང་མི་སྒྲོ་བའི་རྣམ་འགྱུར་མཛོན་མཆོན་ཅན་སྟོན་གནང་མཛད་པ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་དུང་ཡིག་ལྷ་མོས་གྲིས་
འདུག །དེ་ལྟར་ཡབ་ཆེན་སྐྱེ་མ་བཞུགས་པ་དང་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གནས་བབ་གཞན་དབང་སྐབས་བསྐྱེད་ཁོ་ནར་གྱུར་
པའི་ཁར། གཞུང་སར་“དོན་རྒྱུན་གཞན་འབྲེལ་”ཀྱི་སྒོ་དོགས་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་ལྷ་སྤྲས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
དོན་དངོས་སུ་“དཔའ་བོ་རྒྱབ་ཆད་”རོ་མར་གྱུར་བར་མ་ཟད། སྐྱེ་ཆེ་ཁྱིལ་པོ་བོད་ཀྱི་དོན་དུ་བཏང་སྟེ་རི་ལྟར་འབད་
ཀྱང་ཐམས་ཅད་པན་མེད་གཞོད་འགྱུར་དང་བཟང་ལན་ངན་འཇལ་དུ་གྱུར་ཏེ། གནས་སྐངས་དེ་ལས་ཡོངས་སུ་ཐར་
བའི་སྐབས་ཤིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་བྱུང་མེད་ཆོད། གང་ལྟར། དཔོན་རིགས་ཆོས་ལྷ་སྤྲས་རྒྱལ་ལོ་དོན་མཆོག་ལ་གཞུགས་
མེད་གྲིབ་བཟོ་བསྟུད་མར་བྱས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་སྐྱོབ་པའི་དགོངས་གཞི་རྣམས་ལེགས་ལམ་དུ་མ་བཏང་བ་དེས་བོད་ཀྱི་
སྤྱི་དོན་ཐོག་གསལ་དཀའ་བའི་གྲོང་གུན་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ནི་ཤིག་ལྷན་ཡོངས་ལ་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན།
སྐྱེད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་དང་ཕྱག་ལས་ཅི་གནང་ཞིབ་དུ་ཤིས་པར་འདོད་ན་<<བཅན་
ཁོ་ལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>སོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱའོ།

⁵⁰ ཆོག་འདི་རྣམས་བཅན་ཁོ་ལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།

འར་ཕྱོགས་མཉམ་འབྲེལ་ཆོགས་ འདུ་སོགས།

སྤྱི་ལོ་ 1947 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 23 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷི་ཡིར། འར་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མཉམ་འབྲེལ་ཆོགས་འདུ་(Asian Relations Conference)ཆེན་མོའི་སྤྱིང་དེར་འདུས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་འཕུས་ཆབ་དང་མཚུངས་པར། རྒྱལ་མིང་བོད་དང་རྒྱལ་དར་བཅས་གསལ་འཁོད་ཐོག་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་རྣམས་མཉམ་ཞུགས་གནང་བའི་ཚུལ་ཞིག་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ན་སློབས་ཉམས་དང་བཅས་འཁོད་འདུག་ཀྱང་། ལོ་རྒྱུས་དབྱེ་ཞིབ་པ་འགའི་གཞིགས་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན་པར་མངོན། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་རྣམས་པས་ཆོགས་འདུའི་སྤྱི་བྱུང་ནི་ཅུ་དང་གཞན་ཡང་མེས་དཔལ་ཆེན་པོ་རྟན་རྟེ་སོགས་གནད་ཡོད་ཁག་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་དང་སྤྱི་སྤྱོད་གི་བཀའ་ཡིག་དང་གནད་སྐྱེས་རྣམས་འབྲུལ་ལམ་ཁྱུས་ཤིང་། སྐབས་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་བརྒྱས་དང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྤང་རིམ་བྱོན་གྱིས་མཛད་པ་སྤྱོད་ལུགས། རྒྱ་བོད་ས་མཚམས་ཀྱི་གནས་བབ་སོགས་བོད་གཞུང་ནས་ཆེད་བསྐྱིགས་ཆོག་ཐོར་བཀོད་པ་རྣམས་ལྷག་ལུས་མེད་པར་ཁྱུས། སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཐབས་རྒྱགས་སུ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་ལམ་མང་དུ་བདག་གིར་བཞེས་པ་ལས་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་ལྷག་མ་ཙམ་ཞིག་ད་དུང་ལུས་ཡོད་པར་མངོན། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

1947 ན་དག་དོན་དེ་སྐོར་ལེ་འགྲིགས་གཏན་འཁེལ་ཡོང་ཆེད་དུ་བོད་དང་། རྒྱ་མིའི་སྐྱེ་ཆབ་མིམ་ལའི་ཆོགས་འདུར་དབྱིན་རིས་འཁོད་བསྐྱུལ་བྱས། སྐྱེ་ཆབ་གསུམ་པོ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོག་ནས་མཛུལ་འཛོམས་གྱིས། ... རྒྱ་མིས་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་ཚུལ་བཛྲོད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ནང་རྒྱ་མིའི་དབང་ཆ་འཛིན་མཁན་གཏན་ནས་མེད། རྒྱ་ནག་དང་། རི་མིན་གྱི་དམག་འཁྲུག་སྐབས་བོད་ནས་ཐེ་བྱས་བྱས་མེད་ཅིང་། དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་བོད་བར་གནས་སུ་བསྐྱད་དེ། བོད་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་ནས་རྒྱ་ནག་དུ་དམག་མཁོའི་ཡོ་བྱད་གཏོང་ཐབས་བྱས་ཀྱང་བཏང་ཡོད་པ་མ་རེད། དུས་སྐབས་དེར་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱུ་བོད་མིའི་རང་དབང་རང་བཅན་ཁྱེད་ཀྱི་བྱེད་པའི་ལས་ཀ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་མི་འདུག །དེ་ནི་སྐབས་དེར་དེ་འདྲ་ཞིག་ངེས་པར་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུར་མཐོང་གི་ཡོད་འདུག །འོན་ཀྱང་། སྐབས་རེ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་བྱེད་སྤངས་ནས་ཁོང་ཆོས་གནས་སྤངས་དེ་དག་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་ཁྱེད་སྤངས་སྐྱེལ་བྱུང་འདུག་པ་དཔེར་ན། སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་ནི་ལྷི་ཡིར་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་ཁག་གི་སྐྱེ་ཆབ་ཆོ་ཆོགས་འདུའི་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་ཕྱིན་ཏེ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་རྒྱལ་དར་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་དང་། ཐོབ་ཐང་དེ་ཆོའི་སྐོར་སུས་ཀྱང་ཆོད་སྐྱོང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་བཀའ་ལྷུལ། མཁས་དབང་ཐམ་གཏོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས།

ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་མཁའ་དྭགས་པའི་དོན་ཆོད་གཅིག་ཡོད་པ་ནི། ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༣ དང་ ༤ རང་རྒྱ་གར་རང་བཅོན་
འཛོལ་རྒྱུ་ཐག་ཆོད་ནས་བར་བཞུལ་གཞུང་གིས་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྐབས་རེད། ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༥ ཉིན་
དབྱིན་ཇིས་རྒྱ་གར་ཐོག་མངའ་དབང་མཐུག་བསྐྱུས་ནས་རྒྱ་གར་རང་བཅོན་བསྐྱར་གསོ་བྱ་རྒྱུའི་གཏན་འཁེལ་ཟིན། རང་
བཅོན་བྱུང་རྗེས་རྒྱ་གར་གྱིས་ཤར་སྤོང་ཨེ་ཤི་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མའི་དབུ་འཁྱིད་རྒྱུའི་དགོངས་ཚུལ་ལྟ་བུ་ཡོད་འདུག །
དེ་ལ་བརྟེན་ནས། ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༣ དང་ ༤ རང་ཤར་སྤོང་ཨེ་ཤི་ཡ་འབྲེལ་ལམ་གྱི་ཆོག་ཆེན་དེ་ཆོག་པ་ལ་རེད།
ཨེ་ཤི་ཡ་འབྲེལ་ལམ་ཆོག་ཆེན་ཆོད་སྐབས་ནི་རྩ་ས་མགོ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་གར་བར་བཞུལ་གཞུང་གི་བསམ་ཚུལ་དུ་
བོད་དེ་རང་བཅོན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་གར་རང་བཅོན་བྱུང་རྗེས་བོད་དང་ཆབ་
སྲིད་དཔལ་འབྱོར་ཆོས་རིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡག་པོ་གཞག་རྒྱུའི་ཐུགས་འདོད་ཡོད་པ་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། ཨེ་ཤི་ཡ་
འབྲེལ་ལམ་ཆོག་ཆེན་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ ༣༣ མགྲོན་འབོད་བྱས་པ་དེའི་ནང་བོད་དང་འབྲུག་ཚུད་ཡོད། དེ་དུས་རྒྱ་ནག་
གོ་མིན་ཏང་གཞུང་གིས་བོད་པའི་སྤྱི་ཚབ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་དགག་བྱ་བྱགས་ཆེར་བྱས་ཡོད་ཅུང་། རྒྱ་
གར་གཞུང་གིས་གསན་མེད། ... དེ་ནས་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་གཞན་ཞིག་གང་བྱུང་བ་རེད་ཅེ་ན། རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མས་
རྒྱལ་སྤྱི་གཏོང་རྒྱ་དང་རྒྱལ་དར་སྤྱིང་དགོས། ཁྱེད་ཆོའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་དང་རྒྱལ་སྤྱི་གོ་སྤྱི་གཞན་དགོས་ཞེས་བརྗོད་
སྐབས། གཞི་ནས་རྒྱལ་སྤྱི་དང་རྒྱལ་དར་གྱི་དགོས་མཁོ་བྱུང་བ་རེད། དེ་དུས་བོད་ལ་རྒྱལ་དར་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐ་སྙད་
ཙམ་ཡང་མེད་པའི་སྐབས་ཤིག་རེད། སྐབས་དེར་གྲ་བཞི་དམག་སྐར་གྱི་དམག་དར་ཞིག་ཡོད་འདུག །དེ་ནི་ Union
Jack (དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་དར་)ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། ད་ལྟའི་ང་ཆོའི་རྒྱལ་དར་དེ་རེད། དེ་ང་ཆོའི་རྒྱལ་དར་ཡིན་ཞེས་སྤྱི་ཚབ་
ཆོའི་གསོལ་ཅོག་མདུན་དུ་བཟུམ་ཡོད། དར་ཆ་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་གྱི་ངོ་བོར་འབྱར་བ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་ཆོད་
འདུག །རྒྱལ་སྤྱིའི་རྒྱལ་དུ་བསམ་པོ་ཐའི་རི་ཁོང་ནམ་པ་ཆོས་གཞས་ཤིག་བཏང་བ་རེད་ཟེར་གྱིན་འདུག ། གཞས་དེ་ལ་
མིང་ཞིག་འདུག་ཡང་ད་ལྟ་དེངས་བརྗོད་འདུག ། དེ་ནས་རྒྱལ་སྤྱི་དང་རྒྱལ་དར་གྱི་ཐ་སྙད་ཙམ་བྱུང་འདུག་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱི་
ངོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བཅོན་ཕྱིལ་དུ་འབྱོར་རྗེས་མ་གཏོགས་མེད།⁵¹ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། སྐབས་དེར་སྤྱི་ཚབ་
ནམ་པས་གསུང་བཤད་ཀྱི་དོན་དང་། ཕྱི་མིར་འབྲེལ་བ་འཛིན་ཕྱོགས་སོགས་སློ་དུ་མ་ནས་གོ་ཆོད་པོ་ཞིག་བྱུང་མེད་
པ་དང་། མཐར་རྒྱ་གར་གྱིས་རམ་འདེགས་གནང་འདོད་ལྟར་བོད་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོས་དང་། ཐུགས་དོན་
གཟིགས་རྒྱུ་སོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱལ་བཞིན་མ་བྱུང་བར་གཟིགས་པས་སྤྱི་ཞབས་ནི་རུ་སོགས་ཡིད་ཐང་ཆད་པའི་
རྒྱལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།

སྤྱི་ཚབ་ནམ་པ་གྱིར་ལོག་གནང་ཁར། མོས་(བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚབ་སྣེ་ལེན་གནང་མཁན་)རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ང་རང་སྤྱིར་ངོས་
ནས་བོད་ཀྱི་དོན་དུ་ཞབས་འདེགས་གང་ཡོང་ཞུས་ཡོད། མཐའ་མར་གནད་དོན་རི་འགྲུར་ཁྱེད་ཆོའི་ཐུག་ལ་ཡོད་པ་མ་
གཏོགས། ང་ཆོས་བྱེད་ཐུབ་ཐབས་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་ཞུས་འདུག །དེས་ནི་རུ་ཡང་ཏ་ཅང་ཡིད་ཐང་ཆད་ཡོད་

⁵¹ འདི་དང་གཤམ་ཆོག་གཉིས་ཀ་གྱི་ལོ་ 2013 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 24 ཉིན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐར་གསུང་བཤད་གནང་བ་ལས་བྱངས།
126

པར་མངོན། ... ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོ་ལྷན་པ་བཟུང་བོད་གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ལས་རིམ་གང་ཞིག་བཅུམས་ཀྱང་ལས་
ལྷོངས་མ་ཕྱིན་པ་དེས་ནི་རྩའི་བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུང་ལྟ་བུ་ཆད་པ་དང་། ཡི་ཐུག་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཁེ་ཅིན་དུ་སྐྱེ་མཁུན་
མཛུལ་བ་དང་སངས་བུ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱུང་འདུག། ཅེས་ཀྱང་གསུངས། མདོར་ན། ལྷན་པ་དེ་དག་དུ་བོད་གཞུང་རང་གི་
ངོས་ནས་ཀྱན་གྱི་འདོད་སྒོ་ཁེངས་པ་ཞིག་དང་། ཀླུ་དོན་ཡི་རངས་ལོས་པ་ཞིག་སྐྱབ་སྐྱབ་མེད་པ་གསལ་པོ་རེད།
ལྷན་པ་དེ་ནི། ཀླུ་པའི་མཆོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲོ་བ་གཉེར་ཞོར་དུ་ཡིག་གཟུགས་འབྲི་
སྦྱང་སོགས་སྒྲོན་འགྲོའི་སྒྲོ་བ་ཆོན་དུ་མར་སྐྱགས་བཅོན་གནང་བཞིན་པའི་དུས་ཡིན། ཡིག་གཟུགས་འབྲི་སྦྱང་ནི་སྤར་
སྒྲོལ་རི་ལྷ་པ་བཞིན་དབུ་མེད་ཅན་སྟེ། དེ་ཡང་དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ནས་བཅུ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་འབྲི་སྦྱང་གནང་། དེ་ལ་
ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<བཅོན་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས། “སྒྲོག་སྦྱངས་ཟེན་ནས་ལོ་བཅུ་གསུམ་
ལ་མ་སོན་གྱི་བར་དུ་ཡིག་གཟུགས་སྦྱངས་ལ། དེ་ནི་ཡིག་གཟུགས་སྦྱང་བཟར་གྱི་ལས་རིམ་དེ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས། འདི་
ནི་སྤར་སྒྲོལ་ཅན་ཞིག་རྒྱན་འཛིན་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། ཤེས་རིག་རྒྱ་མཆོའི་པ་མཐར་སོན་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་མེད་དུ་
བཞུགས་དགོས་པའི་སྒྲེས་བྲུ་ཞིག་ལ་དེ་ལྟར་དུས་འགྲུང་སོས་དལ་གྱི་རང་དུ་སྐྱེ་ཡོན་འབྲུལ་བ་ནི་ཅུང་སྒྲོ་རོར་ཤོད་
དགའ་བ་ཞིག་ཡིན། ཅུང་མིད་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་ལྷན་པ་སྤྱི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱགས་ཆོར་རིམ་པར་བྱུང་ཡོད། གང་ལྟར།
དགྲུང་གངས་བཅུ་གསུམ་དུ་ཕེབས་མཆོམས་རང་འབྲུལ་གྱིས་གཞན་ལ་སྦྱང་གིང་སྟེང་དབུ་ཅན་ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་མ་
དཔེ་འབྲི་དུ་བཅུག་སྟེ་རང་སྦྱང་མཛད། དེ་ལ་གསོལ་གཟིམ་ཆོས་དབུ་ཅན་སྦྱངས་ན་དབུ་མེད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ཤོར་
འགོ་བའི་བཀའ་མོལ་ཞུས་ཀྱང་མ་གསན། ཡིག་གཟུགས་འབྲི་སྦྱང་སྐབས། བལ་ཆེར་ཉིན་ལྷར་རྒྱལ་དབང་བཅུ་
གསུམ་པའི་ཆུ་སྒྲེལ་ཞལ་གདམས་བུ་འབྲི་གནང་བར་མ་ཟད་ལྷགས་སྒྲོག་གནང་ཞིང་གནད་ཆེན་རྣམས་སྐྱགས་
འཛིན་ཡང་མཛད་ཅེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དེ་ཁྱེད་དེ་བ་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་གསུངས། དེར་
མ་ཟད། རི་མོའི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་སྐྱགས་གཉེར་གནང་སྟེ་རི་མོ་སྤྲོ་ཆོགས་གིས་ཤིང་། བདེ་སྦྱིད་སྦྱིང་གའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་
ཆོས་སྐུལ་བའི་ཆོན་དང་པིར་སོགས་སྦྱད་ཏེ་དེང་རབས་ཀྱི་རི་མོ་འབྲི་སྦྱང་ལའང་སྐྱགས་བཅོན་ཆེས་ཆེར་གནང་བར་
མངོན། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱོད་ནས། “གཟིམ་གཡོག་བསམས་འབྲུབ་ནོར་དུ་རི་མོར་མཁས་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཞལ་བའི་
སྤང་ལ་རི་མོ་འབྲི་བ་ལྷ་བྱར་མཁས་པོ་ཡོད།” ཅེས་དང་ཡང་། “ངོས་ནས་རི་མོ་གང་འཆོམས་གིས་བ་ཡིན། ཡང་སྐྱེ་དེ་འདྲ་
ཡང་འབྲི་གི་ཡོད། དཀྱིལ་འཁོར་ཡང་གིས་བ་རེད། དཀྱིལ་འཁོར་རྗེས་སུ་ཆེད་མངགས་སྦྱངས་པ་ཡིན།” ཞེས་མཛད་ནས་
རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རིག་པའི་གནས་གང་ལ་ཡང་སྤང་
ཅུང་མི་མཛད་པར་ཐམས་ཅད་སྐྱགས་སུ་ཅུད་པར་མཛད་མཁན་ཞིག་ཡིན།

རྩ་ལྷན་གི་དོན་རྒྱུ་དང་བཅུ་གསུམ་
དབྱང་ཀེལ།

གྱི་ལོ་ 1947 བོད་ཆེ་ ༡ ནང་། “སིད་མྱོང་སྐྱལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཇོ་སག་བསྐྱེད་པ་མཐར་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་བསྐྱར་
 གྲོས་འདེགས་ལུང་ལུང་”⁵²མཁན་བྱེད་དག་དབང་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཤག་ཏུ་འགད་རྩིས་ཞིག་འབར་གས་བྱུང་བས་རྒྱ་སྐྱལ་གི་
 རོན་ཆེན་དེ་ཚོ་རར་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཁམས་ནས་ཡོང་ཟེར་བ་ཞིག་གིས་མདོ་སྐད་སྤྱི་ཁྱབ་གཤམ་ཐོག་གིས་སིད་
 མྱོང་སྐྱལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་འབྱུང་དངོས་སུ་བཏང་བ་རེད་ཅེས་སྐམ་ཚུང་ཞིག་སྤྲད་དེ། རྩིས་སུ་ཁ་བྱེ་བ་ན་འབར་
 གས་བྱུང་བ་ཅན་ལས་སུ་ལ་ཡང་སྟོག་སྒྲིན་སོགས་མ་བྱུང་ཡང་། གཞུང་ཕྱོགས་སམ་དཔོན་རིགས་འགས་རྒྱ་སྐྱེད་
 ཕྱོགས་ཀྱི་རན་རུས་ཡིན་དེས་ཀྱིས་ཁྱེད་སྤྱིལ་བདེན་དཔང་ཅད་འཆོལ་བྱས། སྤྱིལ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ། འགད་
 རྩིས་དེ་ཉིད་བྲ་སྤྱིལ་བྱེད་པོ་ནི་སྐྱལ་བྲག་ཕྱོགས་གཏོགས་ཏེ། རྒྱ་སྐྱེད་ཕྱོགས་གཏོགས་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་
 རུས་རན་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྤྱིལ་མཁན་ཡང་བྱུང་། རོན་ཀྱིས་བཤད་ན། སྐྱལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་འབྱུང་རྒྱུའི་སྐམ་ཚུང་
 དེ་མཁན་ཚུང་དག་རྣམས་ཀྱིས་འབྱུང་སར་མ་སྤུལ་བར་མི་མག་ཆེ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༧ གྱི་ལོ་ 1947 ཆེ་བ་ 3 ཆེས་ 8
 བར་རང་ཤག་ཏུ་ཉར་བའི་རྒྱ་མཆན་རོ་མ་ཅི་ཡིན་ནམ། སིད་མྱོང་ལ་འབྱུང་རྒྱུའི་ཕྱག་རྟགས་གཤམ་འོག་བས་རང་
 དགར་ཁ་འབྱེད་པོད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། སྐམ་ཚུང་དེ་སྐྱལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་མ་སྤུལ་བའི་རྒྱ་མཆན་ལྷ་སྐུབ་བས་བྲིས་པ་
 དང་ལྷ་སྤྱི་ཆེ་དབང་རྫོ་རྩེ་སོགས་ཀྱིས་བྲིས་པ་མི་མཐུན་བཤང་ཅི་ཡིན་ནམ། མཁན་ཚུང་དག་རྣམས་ཀྱི་ཆ་པོ་དགེ་འདུན་
 ཟེར་བས་ཁ་བྱེ་སྤྱི་སྤྱི་འབར་གས་བྱུང་ཡང་སྟོག་སྒྲིན་མ་བྱུང་བ་ཟེར་བ་དེ་ཡང་ལ་མཆན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། འགད་རྩིས་
 ཡོད་པ་སྤར་ནས་ཤེས་ཡོད་དམ། སྐམ་ཚུང་ཁ་འབྱེད་ས་ཅན་ལ་ཡང་མཁན་ཚུང་དག་རྣམས་ཀྱི་ཤག་དང་ཁོའི་ཆ་པོ་
 དགེ་འདུན་ཀྱི་སྤྲོད་གནས་ཞེས་མི་མཐུན་པར་འབྱུང་བཤང་ཅི་ཡིན་ནམ། འདི་དག་ལྷ་སུའི་རྩེ་བ་མང་པོ་ཞིག་མི་སྤྱི་ཀ་
 མེད་ཡིན། རྒྱལ་ལོ་རོན་གྱུ་བ་མཆོག་གིས།

[ངའི་སྐྱེད་བྱེད་དམ་པ་ཚོས་སྐྱེད་ཆེ་འིང་གི་རྩེས་ཐོགས་སུ་གཏོར་ཤོས་གཏོར་པ་ནི་རྩ་སྐྱེད་འཛིན་པོ་ཆེ་འདྲ། རྩ་སྐྱེད་
 འཛིན་པོ་ཆེ་དཔྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཁོང་གིས་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་གོ་གནས་ཕྱིར་ཅིས་ལེན་གནང་བའི་འཇམ་ཚུང་
 མཚམས་འཛོག་མ་གནང་བ་དེ་འདྲ། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྩ་སྐྱེད་འཛིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་འཁོར་ཞིག་གིས་འགད་རྩས་བཞག་སྟེ་
 ལྷག་བྲག་འཛིན་པོ་ཆེ་དཔྱོད་ཅིས་བྱས་པ་དང་། གསང་རྩས་དེའི་རྒྱབ་ཏུ་རྩ་སྐྱེད་འཛིན་པོ་ཆེ་ཡོད་པའི་ཉེས་འཇུགས་བྱས་
 གང་། དོན་རྩི་མས་འགད་རྩས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བཞག་ཡོད་མེད་ཀྱང་མི་ཤེས་ལ། གལ་ཏེ་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་རྩ་

52 གུན་སྒྲིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དེབ་དང་ཕོར་གསལ་བ་ལྟར་གྲིས།

སྤྱི་ལོ་ལྷོ་ཆེ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་ཀྱང་མི་ཤེས། གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་སྒྲོམ་ཐོབ་ཡང་འགད་ཇུས་ཤིག་སྟག་
བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མཉུན་དུ་འཁྱོད་བ་དང་འབར་གས་བྱུང་བའི་སྐད་ཆ་མེད། འོན་ཀྱང་། ཉེས་འཇུགས་དེ་ཉིད་རྒྱུང་རིན་
པོ་ཆེས་[སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྟག་བྲག་]དཔྱོད་ཅིས་གནང་བའི་བདེན་དབང་དུ་ཅིས་བ་རེད།⁵³ ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། རྒྱུན་དེ་དག་
གི་དབང་གིས་རྒྱུང་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་བབ་རེ་བྲལ་བྱངས་ཟད་དུ་འགྱུར་ངེས་རེ་གསལ་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས།
རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེས་གསང་སྟབས་ཀྱིས་ཉེ་ཉོར་བརྒྱ་དཔོན་གྱི་བུ་དོན་གྲུབ་ནས་རྒྱལ་དང་། ལ་དཀར་བུ་མཐུ་སྟོབས་
གཉིས་ཆེད་གཏོང་གིས་རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་རེ་བཅོལ་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལྟ་སྟོན་རྒྱ་
གར་ཆོང་དོན་སྒྲུ་ཆབ་རེ་ཅར་སན་(Richardson)⁵⁴གིས་བོད་གཞུང་ལ་ཞུས་པས་གནས་བབ་སྤར་བས་རྩ་བྱ་དུ་
གྱུར། དེར་བརྟེན། མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པའི་བྲན་ནས་དུ་མ་ཞིག་གིས་གཞུང་དོན་ཁ་ཁྱེར་གྱིས་སྤེར་གྱི་འཁོན་ལན་
སྟོག་འདོད་དང་། སྟག་བྲག་བྲག་མཛོད་བསྟན་པ་མཐར་ཐིན་དང་། ལག་རོགས་མཁན་བྱང་དག་དབང་ནས་རྒྱལ། རྟེ་
མཐོན་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྟོན་སོགས་ཀྱིས་“རྒྱལ་ཁ་སྟོན་སྤྱར་”གྱི་བྱ་རིམ་རི་སྟེད་ཅིག་བཅའ་ས་འདུག་ཅེས་སྟག་ལྟ་
ཐུན་ཆོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས་ལ། གཞུང་འཛིན་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་རིམ་བས་དབྱིན་རིའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་
མཁས་དང་བཟང་འབྲེལ་སྤར་སྟག་གནང་འདུག་པར་མངོན། སྤྱིར་བཏེ། དབྱིན་རིའི་བས་“ཉིན་མོ་ལྟ་ལ་ལྟ་ཁང་བཞེངས་”
རོགས་དང་། མཆོན་མོ་འདྲེ་ལ་ལྟ་ཁང་བཞེས་རོགས་”ཞེས་པ་ལྟར་འཇམ་སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་མི་མཐུན་པའི་དབྱིན་
དཀྱུག་དང་ཕྱ་མའི་ལས་ཚུལ་སྟོན་ཆོགས་ཤིག་བཅའ་ས་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བཅོས་ཤེས། གང་ལྟར། སྐབས་དེའི་
བཀའ་སྟོན་ནི། ང་མོད་དག་དབང་འཛིན་མེད་དང་། ལྟ་སྟེ་དབང་རྩོམ་། ཀ་ཤོད་པ་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། བཀའ་སྟོན་
སྤེ་མ་རམ་པ་ཐུབ་བསྟན་ཀུན་མཁྱེན། ཐུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་བཅས་ཡིན།

མེ་མག་ཁྲ་བ་ ༩ ཆེས་ ༩༣ སྤྱི་ལོ་ 1947 ཁྲ་བ་ 4 ཆེས་ 13 ཉིན། བཀའ་སྟོན་སྤེ་མ་རམ་པ་ཐུབ་བསྟན་
ཀུན་མཁྱེན་དང་། ཐུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། ཀ་ཤོད་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། ལྟ་སྟེ་དབང་རྩོམ་། སྤྱི་བྲལ་མཁན་པོ་
མཁྱེན་རབ་བསྟན་འཛིན་བཅས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མཉུན་དུ་མཉམ་བཅར་གྱིས་རྒྱལ་བྱུང་རྒྱུང་
ཕྱོགས་ནས་དབྱང་རོགས་ཐོབ་སྤྱད་རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བ་གནང་ཚུལ་དང་། གནས་ཚུལ་རྩ་བྱ་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་
གནས་བབ། ལག་གང་སྤྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་སོགས་སྤྱིའི་བྱུང་བ་དང་དོགས་གནས་ཁག་ཞིབ་གསལ་ཞུས་
ཉེ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་སྤར་གདན་ཞུ་དགོས་པའི་བཀའ་བསྟར་གནང་། སྐབས་དེར་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་ནས། ཞལ་མདངས་འགྱུར་ཞིང་། སྤུན་བྱུང་མཆི་མས་ཁེངས། ལྟགས་དབྱུགས་ཉལ་བའི་ངང་མོས་མཐུན་

⁵³ <<ཀ་ལམ་པོང་གི་སྟག་པ་ལས་བཅོམ་།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ ༤༤ ན་ཡོད།
⁵⁴ དབྱིན་རིའི་ H. Richardson བོ་སྐབས་དེ་ཤེད་ཀྱི་སྤྱི་གནས་སྟོན་གང་གྱི་འཁྲལ་འཁྱེད་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཚུལ་གཞན་དུ་འདུག་པས་ལ། <<ཀ་
ལམ་པོང་གི་སྟག་པ་ལས་བཅོམ་།>> ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ ༤༤ སོགས་སུ་འདུང་རྒྱལ་དོན་གྱིས་གསལ་བར་བྲིས་འདུག །

གནང་སོང་ཞེས་ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ།⁵⁵ ལྷག་ལྷ་ཡུན་ཆོག་ས་བཀ་ཤིས་ཀྱི་<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་བ་>དེ་བ་མེད་
དང་པོ་ལས།

སྲིད་སྐྱོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནས་ཚུལ་གསན་མ་ཐག་ཐུགས་པམ་བྱུང་བར་བརྟེན། སྐྱུན་ཆབ་བསིལ་ཞིང་།
 བཀའ་ཤག་གིས་སྲིད་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་གདན་ཞུའི་འགོ་འདོམས་བཀའ་བློན་གཅིག་འཁྲོ་དགོས་ལ་བཀའ་བློན་སུ་འོས་བསྐྱོ་
 བཞག་གནང་དགོས་ཞུས་པར། བྱུང་ཁང་འཁྲོ་དགོས་གསུངས་འབྲལ་བྱུང་ཁང་གིས་ལམ་སེང་རོགས་པར་བཀའ་བློན་
 གཅིག་གཏོང་རོགས་ཞེས་ཞུས་པ་ཉམས། བཀའ་བློན་སྟག་སྐྱུ་ཆེ་དབང་དོན་རྩེ་བྱུང་ཁང་གི་རོགས་པར་བསྐྱོ་བརྩོང་གནང་
 འདུག ཅེས་གསལ། དེ་ལྟར་སྲིད་སྐྱོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ཞལ་རས་འབྱུང་ཞིང་སྐྱུན་ཆབ་བསིལ་བ་དང་།
 ཐུགས་དབུགས་ཉལ་ཞོར་བྱལ་བྱུང་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོང་འབྲུག་ཞལ་བཞེས་གནང་བར་དབག་ན། རང་ཉིད་སྲིད་
 སྐྱོང་ཡིན་ཡང་སྐྱུ་དབང་མེད་པར་ཐམས་ཅད་གཤམ་འོག་དབང་འཛིན་པ་དག་གི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའམ། མོད་བསྟན་
 སྲིད་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཆེ་བཞེས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱལ་བྱུང་ཀྱི་གཤམ་འོག་པ་ཆོའི་མཛད་སྲོད་ལ་ཐུགས་པམ་བྱུང་བ།
 ཡང་ན། དབྱིན་རིའི་གཡོ་ཐབས་འོག་ཚུད་པའི་སྐྱུ་བྲག་དག་གི་གནས་ཚུལ་བརྩོད་བབ་ཀྱིས་ཐུགས་ལ་འཛིགས་སྐྱར་
 འབྱུངས་པ་གང་ཡིན་སོགས་ལ་བསམ་གཞིག་དང་དབྱེ་ཞིབ་མི་བྲུ་ཀ་མེད་ལྟ་བུའི་སྐྱར་བ་བྱུང་ཡང་། དུས་སྐར་ནང་
 ཅོར་མེད་འབྱུལ་བལ་ཞིག་ཡོང་རེ་བལ་བས་རེ་ཞིག་བཞག ། ཡང་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྩོད་པ་>>ལས།

དེ་མེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་བཀའ་ཤག་ཏུ་ནུན་ཅིང་དོན་གཅོད་མཁན་མགྲོན་ལོ་གསུམ་ནས་རུ་སྐྱེད་གི་རོ་ཆབ་ཏེ་ཉོར་བརྒྱ་དཔོན་བུ་དོན་རྣམ་དང་། ལ་དཀར་བུ་མཐུ་སྟོབས་གཉིས་ཀྱིས་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་ལ་ཤོད་ཏུ་འགྲུ་དབྱར་དང་འགྲུ་ཆས་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་གནས་བྱ་སོགས་དགོས་ལུགས་ཞུས་འདུག་པར་རྒྱ་གཞུང་ནས་དེའི་སྐོར་ཉིན་གསུམ་ཟེས་ལན་གསལ་སྤྱད་འཇུག་བཤད་ལུགས་འཁོད་པའི་གསལ་ཏར་ཞིག་ལུས་འཕྲོར་བྱུང་འདུག་པའི་སྐོར་བཀའ་སློན་ཟླ་མ་རམ་པ་ཐུབ་སྟན་ཀྱན་མཁུན་དང་། ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། ཀམ་ཤོད་པ་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། ལྷ་སྤྱི་ཆེ་དབང་རྟོ་ཆེ། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་མཁུན་རབ་བསྟན་འཛིན་བཅས་ལྟན་ཆོགས་ཀྱིས་གསལ་ཏར་དེར་བལྟས་ཟེས་ཆང་མ་ཏང་སངས་ཏེ། ཁྱེད་མོ་སོས་གང་དགའ་ཅི་འགྲུ་གི་བསམ་རྒྱུ་མང་ཅམ་བཏོན་མཐར་བཀའ་སློན་ཟུར་ཁང་གིས་ཉི་ཆར་དབྱིན་ཇིའི་སྤྱི་ཆབ་པེ་ཅར་སན་(H. Richardson)ནས་གསལ་གནས་གསལ་པོ་གསུངས་པ་མ་གཏོགས་ང་ཆོ་མགོ་དུལ་སྤྱི་བས་མི་ཆོར་བ་ལྟ་བུའི་ལས་ཀ་གང་མིན་ཡོང་གཏན་འཁེལ་ཞིང་། ད་རེས་ཀྱི་གནས་རྒྱུ་འདི་ནི་ལག་པ་འགྲོགས་སྤྱི་ཉིང་ལྟ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པ་མེད། སྟོན་ལ་རུ་སྐྱེད་ལྷ་སར་གདན་ཞུ་བྱ་རྒྱུ་དེ་མེད་ཅེས་བཤད་པ་དེ་ལ་བཀའ་

55 ཤོང་གསལ་རྩལ་བཤམ་འོན་པོ་མེད་ལྟེ་སྟེ་དེ། ལྷ་ཆ་བདམས་པ་ཤིག་སྟེ་ལཱ་ཤེ་ནང་། ལྷ་ལྷ་མེ་དཔར་དེ་རྗེ་འོ་<<རྩལ་གཉིས་ཀྱི་བཤམ་སྟེན་དང་
 ལྷ་པ་ལྷ་རྩལ་ལྷ་པར་སྟོང་བཤམ་ལྟེ་དཔར་པ་སྟོང་པའི་བལྟ་དེས་>>ཞེས་པ་དང་། ཀའོད་མོས་ལྷ་པ་ཉི་མའི་<<ལྷ་པ་ལྷ་རྩལ་དང་རྩལ་
 བཤམ་པར་ལྟེ་འོན་སྟེ་སྟེ་ཤང་བྱ་དུ་ལྷིས་པ་>>འོག་སྟེ་ལྷ་གསལ།

ཐོན་པ་ཞེས་པ་དང་། སྤྱི་ཁྱབ་མཐའ་ལོ་བཅས་ནས་མོས་མཐུན་བྱས་སོགས། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་རྩམ་རིམ་ལོ་ཆེ་བཅོན་
འདུག་པ་ད་སྐབས་ཐོག་དང་གི་ཡོང་ཆེན་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་མངོན། མཐའ་དོན། ཉིན་དེ་གའི་མཆན་མོར།
གཞུང་གནས་ནས་བཀའ་ལློན་ལྷན་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ། དམག་སྤྱི་དང་སྐུ་སྐུ་སྐུ་
བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། རིས་བཞི་ཞུ་སྐབ་བ་ལྟོ་གསལ་དོན་གྲུབ། མདའ་དཔོན་ལྷན་ཁང་པ་མགོ་དམག་ཉིས་བརྒྱ་ལྟོ་
ཆེད་གཏོང་གིས་རྩམ་རིམ་ལོ་ཆེ་དགོན་པ་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 17 ཉིན་ཅེ་ཕར་ཆེན་
ཚོགས་ཏུ་བཅོན་འདུག་ཞུས་ཤིང་། རྩམ་རིམ་ལོ་ཆེ་དཔོན་ལྷན་ཁང་གི་སྐོ་པ་སྐོ་ཐེལ་དང་། ལོ་བབ་གནས་དཔྱད་
བཅོན་འདུག་སོགས་རིམ་པར་བྱས་ཏེ། རྩམ་རིམ་ལོ་ཆེ་དཔོན་ལྷན་ཁང་གི་བར་དུ་ནང་ཁུལ་འབྲུག་འཛིང་ཆེན་པོ་
ཞིག་ཡུང་། དེ་ལ་བྱང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་<<བཅོན་ལོ་སྐུ་སྐུ་སྐུ་>> ལས།

[illegible]

རྒྱལ་རྒྱུ་མཆོག་གི་སྤྱད་བྱ་དོན་མ་པར། རོག་མར་ཅིས་དཔོན་སྤང་ཤར་དོན་ཆེ་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་བྱ་བྱུང་འཁོར་སྤང་
 ཤར་ཨོ་རྒྱན་ཀླུ་མོལ་དང་ཅེ་བྱུང་མེ་དྲུ་བ་སྤུབ་བསྟན་ཉི་མ་གཉིས་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཀྱང་། ཅེ་བྱུང་སྤུབ་ཉི་མས་རྒྱལ་
 རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེར་གྱས་བཅི་ཞབས་འདེགས་གང་བྱས་ཞུས་པར་བརྟེན་སྐྱོ་བྱུང་བརྗེ་བསྐྱུར་གྱིས་ཅེ་བྱུང་ཤར་ཅེ་ཡེ་
 ཤེས་སྤུབ་བསྟན་བསྐྱོ་བཞག་བྱས། སྤང་ཤར་ཨོ་རྒྱན་ཀླུ་མོལ་ནི་“སྤང་ཤར་དོན་རྒྱུན་”གྱི་དབང་གིས་སྤར་ནས་
 རྒྱལ་རྒྱུ་མཆོག་ལ་ཞེ་འཁོན་ཡོད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་སྤུབ་བསྟན་ལ་ཡང་ས་ཁང་བདག་དབང་གི་རྒྱུན་པས་ཞེ་འཁོན་
 ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡེ་སྤུབ་རང་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མས་བཤད། རྒྱལ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་བཙོན་དུ་བཞུགས་སྐྱབས།
 མིད་སྐྱོང་སྟག་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་བའི་ཆུང་མིད་རིན་པོ་ཆེར་དངོས་མཛལ་གྱི་འབད་བཙོན་ལན་དུ་མར་གནང་
 འདུག་པར་མ་ཟད། རྟགས་ཐག་ཉི་བའི་དཔོན་རིགས་སོགས་ལའང་རེ་བཙོན་སྐྱབས་འཛོལ་གནང་ཡང་སྤར་བྱག་ཅན་
 གྱི་བར་ཆད་ལ་བརྟེན་ནས་རྟགས་རེ་ལ་དོན་འབྲས་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། <<སྐྱུ་མ་དུན>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚུམ་བ་པོས་
 རོག་མར་མཆོག་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་བཀའ་ལན་དུ།

ཐེངས་གཅིག་རྒྱུད་རིམ་ལོ་ཆེ་མཁུན་ཐང་ནས་ཤེས་སྒྲིག་བྱས། རིས་རང་ཐབས་ཆེད་དུ་ཡོད། གསོལ་ཐབས་པ་འགས་
སྤེལ་བྱས་ཡིང་བསྐྱུས་པ་འདྲ། རིས་ཀྱང་ཁོང་ཆོད་པར་དུ་བཅད་ས་ཏེ་བསྐྱུས་པས་རྒྱུད་རིམ་ལོ་ཆེ་རྒྱུད་རིང་ཙམ་

[illegible]

མེ་མག་རྒྱ་བ་ ༣ ཆེས་ ༡༩ གྲུ་ལོ་ 1947 རྒྱ་བ་ 5 ཆེས་ 18 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པའི་ཆ་ཚུ་ཆོད་གཉིས་པ་ཙམ་
ལ་གཤེགས་སུ་བྱ་གསལ་ཁ་མེད་པའི་ངང་རྒྱལ་ཟུར་རྒྱ་མཚོ་རིན་པོ་ཆེ་བཙོན་ཁང་དུ་སྤྱུ་བན་ལས་འདས།⁵⁷ དེ་ལྟར་
རྒྱལ་ཟུར་རྒྱ་མཚོ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཁོང་དུ་བཞེངས་ནས་བཙོན་དུ་སྤྱུ་ཆོའི་འཕེན་པ་མ་རྩོགས་ཀྱི་བར་དུ། ཡལོང་ས་
བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྲུགས་བཙོན་དལོངས་དོན་བཞེན་མཉམ་དུ་བ་ཆོས་སྲིད་ལ་ཚུགས་ཡོང་བར་ཚུ་བརྒྱ་ཟམ་
འདུས་ཀྱིས་སྤྱི་སྐོབ་དམ་གཙང་བྱ་སྤྱིའི་ཁོང་དུ། བོད་གཞུང་མཐོ་རིམ་པ་ཅུང་ཤས་ཀྱིས་འདོད་དབང་མོངས་ཞེན་དང་
བདེན་རྒྱལ་ཤེད་འདེས་བསམ་བན་སྤྱོད་རྒྱལ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ནང་ཁྲལ་དབང་ཆོད་ཐོབ་ཤོར་དང་གཡུལ་འཁྲུག་རྒྱལ་
པམ་གྱི་ལས་གཞི་སྤྱ་ཆོགས་བཅུམས་ཏེ་བོད་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་ཐད་ཆེ་སྤྱར་རྒྱུང་འདུ་དང་ཚུལ་མིན་འགལ་ཁོངས་
བསྐྱད་མར་བྱས་པར་སྤང་། རྒྱལ་ཟུར་རིན་པོ་ཆེའི་གཤེགས་སུ་བྱ་ལ། སྲིད་དོན་ཁྲིམ་རྒྱུད་དང་ཤོག་ཁག་དཔྱེ་འབྱེད་
ཤོགས་ཞེ་སྤྲུགས་སུ་བཅངས་པའི་བདེན་རྒྱལ་སྤྱད་ཅན་གྱི་སྤྱིར་སྤྲུགས་སྤྱ་ཆོགས་ཡོད་སྐབས་ཙམ་གནད་སྤྲུགས་འདོད་

56 ཏཱ་ལ་འགྲུར་མ་ཡུར་གོང་པོ་དྲ་ཆུ་ཡི་དྲ་སྤྱོད་མེ་ཁེ་ཤ་བ་མོག་ས་ནའང་སྐུལ་ས་འཕེལ་སྤྱོད་དཔོན་པ་མང་།

57 གོང་དུ་མྱེས་པ་སྟག་ཕུན་དང་མིང་དོན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ལྟར་ཡིན་པ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་ཕྱོད་མེ་ཆེའི་དང་ནམ་དུ་(པོད་)ཆེ་བ་གསུམ་པའི་
ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིད་གྱི་མཆན་མོར་གཤེགས་ཚུལ་གསུངས། བཙེན་སྤྱང་ཅེ་དུང་ཡེ་ཤེས་སྟབ་བསྟན་གྱིས་མི་ཆེའི་མྱོང་ཆོར་གསལ་བར་བཤད་པ་
ཞེས་པར། བཙེན་དུ་བཞུགས་ནས་ཉིད་གྲངས་བཅུ་བདུན་ཙམ་འགྲོ་བའི་མཆན་མོར་དགོངས་པ་རྩོགས་ཞེས་སོགས་མི་འདྲ་བར་ཡོད།

མི་ཐུབ་པའི་ཁར། འཕྲུལ་རྒྱུན་ལ་ཡང་། སྤྲོན་ལོག་གཡོ་འབྲུལ་ཁྱུས་པ་དང་། དག་རྒྱུང་ཁྱུས་པ། སྐྱུ་ཕུང་ལ་སྐྱུག་ཐིག་
ཐོན་འདུག་ཟེར་བ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པའི་སྐྱེད་ཕྱོགས་སྤྲོལ་སྤྲོལ་བྱུང་ཡོད། ལྷ་སྤྲུལ་རྒྱལ་ལོ་
དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས།

གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་རང་བཞིན་འདས་རྒྱུན་(བཀོད་སྤྲོད་པ་མིན་པ་)གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་ཆེ་མ་ཟེན་པའི་
གནས་ཚུལ་བསྐྱབས་ཀྱང་། དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་སྤྲོན་ལོག་ལ་མེད་ལ་ད་ལྟ་ཡང་མེད། རྗེས་སུ་རྒྱ་གར་དུ། སྐྱུ་ཕུང་
གདན་འདྲེན་ཞུ་མཁན་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་སྤེལ་གྱི་ཞབས་བཅར་བ་ཞིག་གིས་ཁོ་བོར་གསུངས་པ་ལྟར་ན། སྐྱུ་ཕུང་སྤྱོད་
མ་ཁས་ཁེངས་འདུག་ལ། རྒྱུང་རྗེས་དག་པོ་བྱས་པས་པལ་ཆེར་ངོས་འཛིན་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། འདས་དང་
ཞལ། སྤྲོན་ཁུང་བཅས་ནས་སྐྱུ་ཁྱག་མང་དུ་བཞུར་འདུག །དེ་ལྟར་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་མཛན་དག་པོ་བཏང་བར་མ་ཟད།
དུག་ཕུལ་བར་ཡང་ཞབས་བཅར་བ་ཁོང་གིས་དོགས་པ་བྱེད་བཞིན་འདུག །⁵⁸ ཅེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་

པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

སྐྱག་ཐག་རིན་པོ་ཆེར་བྱག་མཛོད་བསྐྱན་པ་མཐར་ཕྱིན་དང་། སྤྲོལ་མཐོན་ཐུབ་བསྐྱན་ལེགས་སྒོལ། མཁན་བྱུང་དག་དབང་
ནས་རྒྱལ་སོགས་དང་། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་མཆེད་ཇ་སྐག་དང་། བཞི་སྤྲེ་སྤྱོད་གནས་སྤྲུལ་སྐྱུ། སེར་བྲེས་མཁར་རྩོ་
སྤྲུལ་སྐྱུ་སོགས་ཞབས་འབྲིང་འགའ་ཤས་གྱིས་དབྱེན་བཅོས་ཏེ་ལོག་པའི་སྤྲོན་བསྐྱོད་དུ་མ་སྤྲེ་ཕྱི་རིམ་གསོག་རྒྱུན་གྱིས་
ཕན་ཚུན་དགོངས་པ་སྤོད་གཅིག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ལྟ་བུས་རྩ་སྤྱོད་ཕྱོགས་གཏོགས་ནས་རང་ཉིད་ཆུག་པར་བྱེད་པའི་ཆོ་ག་

དང་པོ་སྤྲིད་སྤྱོད་སྐྱག་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་ལ་བསྐྱོ་བའི་རྣམ་པ་ཐོན་གཤིས། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་རང་ཉིད་གྱི་དགོངས་
ཚུལ་དང་བྱེད་གཏེ་ཁག་ཅིག་ངོས་འཛིན་གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། “བར་
སྐབས་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་གི་ནང་དུ་སྐྱག་ཐག་རིན་པོ་ཆེར་མཆོན་སྤྲད་ཞུ་མཁན་དེ་འདྲ་ཡོང་གིན་འདུག་ཀྱང་། ཆབ་སྤྲིད་གྱི་
གནས་ཚུལ་དང་གཤམ་འོག་གི་ཞབས་བྲེ་ཞུ་མཁན་ཆོའི་གནས་ཚུལ་ནི་ཁ་ཁ་རེད། དེ་མ་གཏོགས། ལྷ་མ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པ་རེད། སྐྱབས་སུ་མཆི། ཏ་ཅང་བཀའ་འཛིན་ཆེན་པོ་ཡིན། དབང་དང་ལུང་། ཁྲིད་སོགས་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཁྱུས་ཡོད།”⁵⁹

ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་།

རྩ་སྤྱོད་རྩོ་རྗེ་འཆང་ངོས་གྱི་ལྷ་མ་ཡིན། མཆོམས་རེར་མི་ལམ་ཡང་གཏོང་གིན་འདུག །ཁོང་ལ་དད་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཡོད།
རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱག་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་གསུང་ཆོས་གསན་ཡོད། རྗེས་སུ་ཆབ་སྤྲིད་གྱི་དབང་ཆའི་
གནས་ཚུལ་གྱི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་སྐབས། སྤྱོད་གནས་ལྷ་མ་དང་མཁར་རྩོ་སོགས་མཐའ་མར་ཁྱུ་ཐུག་སྤྲེ་སྐྱག་ཐག་རིན་
པོ་ཆེའི་སྐྱུ་ལ་བསྐྱོ་བའི་ལས་ཀ་བརྩམས་ཡོད། མགོ་སྤོད་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་རྩ་སྤྱོད་ནས་ལྷ་ས་བཞི་སྤྲེ་ལ་ཚུར་བྱག་
ཐིས་གནང་སྤྲེ་དེ་ལྟར་མ་བྱེད་ཅེས་བཀའ་སྤྱོད་གནང་འདུག ། གང་མཆོམས་ནས་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་བྱག་ཐིས་

⁵⁸ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༧ན་ཡོད།

⁵⁹ སྤྱི་ལོ་ 2004 ཡོར་འཛིགས་བྱེད་སྤྱོད་ཁྲི་སྐབས་ཤིག་གསུངས།

ལྷག་བསྐྱར་མ་གཞན་བ་སྐབས་དེར་བཀའ་ཤག་གིས་ང་ལ་བསྐྱབ་ནས་མཛོད་བྱུང་། ལྷག་མིས་ལྷག་བསྐྱར་མའི་ནང་། རྒྱ་
ཆུང་མ་ཤོར་བར་གཟབ་གཟབ། ཅས་མིས་བ་གཞན་འདུག རྒྱ་ཆུང་ནི་སྟག་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་རེད། ཁོང་ཆོས་སྟག་ལྷག་
རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ལ་ཐོ་འཆར་བའི་འཆར་གཞི་ནི་འབར་ཇས་སྐུ་རྒྱ་དེད། རྒྱ་ཆུང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱ་མ་ཆད་ལྷན་སྐུ་
མའུན་སྐུ་གོང་མས་ཡང་སྤྱད་ཐོས་འདྲིན་འབྲུམ་མེད་གཞན་བ་ཞིག་རེད།⁶⁰ ཅས་གསུངས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་བའི་ཆུང་སྤྱད་
རིན་པོ་ཆེ་ཐོད་ལྷགས་སུ་དགྲུང་གངས་བཅུ་གསུམ་དང་སྤྱི་ལྷགས་སྟང་ན་བཅུ་གཉིས་སུ་ཕེབས་ཡོད་མེད་ཅམ་ཡིན།
ཡང་སུ་མཐུད་ནས་གསུངས་དོན།

ང་བདག་པོ་རྒྱལ་མཁན་དེ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་རེད། གནས་རྒྱལ་གང་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ངའི་ཆོས་ཁྱེ་སའི་སྒྲ་མ་དང་། ང་ལ་
ཐོག་མར་སློག་སློབ་མཁན་གྱི་སྒྲ་མ་ཡིན་པས་དད་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཡོད། དེ་ལ་འཇུར་བ་གཏན་ནས་མེད། ཐུག་གིས་དེ་
མཐོང་རྒྱབས། ཨ་ཅོ། ཆག་སློ། སུན་མོང་གཏུམ་བྱའི་ངོར་དེ་འདྲ་བྱུང་འདུག་ཨང་བསམ་པ་ལས། དད་མོག་གཏན་ནས་
མེད། རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེར་དད་པ་ཡོད་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་སྒྲ་མ་སྟག་བག་རིན་པོ་ཆེའི་
སྒྲ་ལ་བརྗོད་བའི་བྱ་བ་བཅུ་མས་ནས་སྒྲ་ཆེན་མ་ཤོར་བར་གཟབ་གཟབ་བྱེད། ཅེས་གསུངས་པ་དེ་ཡང་དག་པ་རེད་ཅེས་
བརྗོད་མི་ཐུག། དེ་མི་ཤོར་འཁྲུལ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། བཀའ་གསུང་འདི་ལྟ་བུ་དཔྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་དཔེ་བ་གཞན་དུ་འང་

གཞུངས། ཡང་།

བཤེས་གཉིན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་སྒྲིན་ནས་དང་པ་དང་དག་སྤང་སྤྱོད་བའི་བསམ་སྒྲོལ་དེ་དང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་ལག་ལེན་བསྟར་
རྒྱ་གཉིས་ཐ་དད་སོ་སོ་ཡིན། རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཆ་བཞག་ན། རང་གི་སྒྲིན་མ་གྲོང་མ་ཚོའི་ནང་ནས་སྐབས་མགོན་
སྟག་གྲག་རེན་པོ་ཆེ་དང་། སྐབས་མགོན་རྩ་སྤྱང་རེན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་རྟོག་ཅེ་འཆང་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ་དང་
བཤང་སྐྱེ་གིན་འདུག །ཡིན་ནའང་། རོས་རང་གི་རོར་རྟོག་ཅེ་འཆང་དུ་མཐོང་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཁོང་རྣམ་པ་ཚོས་གང་
མཛད་པ་དེ་དག་ཆང་མ་ཡང་དག་པ་རེད་ཅེས་རྟོག་གིན་མེད། དངོས་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མི་ཀུན་དང་མཐུན་བའི་
གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱང་ཡོད་ན་ཡག་པོ་རེད་ཅེས་བརྟོག་རྒྱ་དང་། ཐུན་བྱ་ཞབས་འདེན་དང་མཚན་ཤས་སུ་འགྲོ་
བའི་རིགས་ཡོད་ན་དེ་ནོར་འབྲུལ་རང་ལ་རོས་འདེན་བྱེད་རྒྱ་ལ་གཏོགས། འདི་སྒྲིན་མ་ཡིན་ཞེས་ཅི་མཛད་ལེགས་པར་ལྟ་
དགོས་ཞེས་རྟོག་གིན་མེད་ལ། དེ་ལྟར་བརྟོག་ན་འགྲིག་ཐབས་ཀྱང་མེད།⁶¹ ཅེས་བཀའ་ལླུང་།

[illegible]

⁶⁰ ལྷོ་པོ་ 2008 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 8 ཉིན་འབྲས་སྤངས་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལག་ལྷོ་བ་པལ་དང་ལས་ཀྱངས།

⁶¹ ལྷ་མོ་ 1994 ཟླ་པ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་གསུམ་པོའི་ཆོལ་པ་ལས་བྱངས།

སོགས་དཔལ་བསྐྱུགས་ཆེ་བས། ཆོས་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པའི་བཀའ་མོལ་གནང་ས་གཙོ་བོ་ནི་ཅེ་སྟེ་བྲང་དང་ནོར་གླིང་གི་
གདངས་སོགས་དཔལ་འཛིན་ལས་བྱེད་ཅམ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཡལ་གཞིས་སུ་ཐེབས་མི་ཆོག་པ་ནི། ཡི་གེ་དག་ཏུ་
འཁོད་པ་ལྟར་ན་ཆུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེའི་འཕྲོད་བཞེས་ལ་གཟབ་ནན་བྱེད་པའི་ཆེད་ཅམ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཀླུ་ཡུམ་
ཆེན་མོ་སོགས་སྐྱེ་བྱུང་དུ་ཆུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་བཅར་ཞུ་མི་ཆོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་རེ་ཞིག་བརྟུན་དཀའ།
གཅིག་ཏུ་ན། ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་ཆུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེར་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་བསྟན་མར་ཞུས་ཆེ་ཐུགས་སེམས་
ཡོངས་རྒྱུགས་ཐོས་བསམ་སྒྲོབ་གཉེར་གྱི་སྟེང་བསྐྱེད་མི་ཐུབ་པར་དགོངས་པའི་ཐུགས་དོགས་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན་
སྤྲིད་ལ། དོན་གྱིས་བཤད་ན། ཀླུ་བའི་ཆུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཕྱོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་བྱིས་པ་དཀྱུས་མ་ལྟར་
བདག་སྟོང་བྱེད་ཆོག་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གང་ལྟར། དེའི་རྗེས་ནས་ཀྱང་མཚན་ཞབས་རྣམས་ཞབས་ཞུར་
ཐེབས་སྐབས་མཚན་ཞབས་གན་གཞོན་སུ་ཡིན་ཡང་མཚན་ཞབས་གཞན་ཞིག་རོགས་ཆེར་མེད་པར་སྐྱེ་བྱུང་དུ་
ཐེབས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱུགས་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ཡང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་གནང་གསལ། མཚན་ཞབས་རེ་རེ་བྱས་ཏེ་ཐེབས་ན། དེ་དུས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་
ཅང་། བྱི་ལོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཞུ་ཡོང་དགོངས་པའི་ཐུགས་དོགས་ཀྱི་རྣམ་
པ་སྟན་བྱ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་མཚན་ཞབས་གཉིས་རེ་ཐེབས་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བྱུང་སྐད་འདུག ། དེར་
བརྟེན། མཚན་ཞབས་བཞེས་པ་རེ་དང་གཞོན་པ་རེ་ཐེབས་པ་རེད། ཅས་མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྟོར་རྗེའི་རོལ་མཆོར་
གསུངས། གང་ལྟར། དོན་རྒྱུན་དེའི་སྐབས་སུ། གསང་འདུས་འཇམ་དཔལ་རྟོ་རྗེའི་གསེར་སྐྱེ་བྱིན་ཅན་དང་སྟོལ་མ་
གསུང་འཕྱོན་མ། ལྷ་མ་གསེར་གླིང་པ་དང་རྩོ་བོ། འཕྲོམ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་གདུང་རྟེན་སོགས་བཞུགས་པའི་དཔེན་
གནས་ཆེན་པོ་འཕྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་གདན་ས་བཀའ་གདམས་བསྟན་པའི་རྒྱ་མགོ་བྱང་རྩ་སྟོང་རྒྱལ་
བའི་འབྱུང་གནས་དེ་ཉིད་ཉམས་ཉེས་སུ་བཏང་འདུག་པ་ནི་འབྲེལ་ཐོག་རྟོག་བརྗེས་ཞེས་པའི་དཔེར་གྱུར་པར་མ་ཟད།
བྱེད་པོ་རང་ཉིད་རྟོག་འཕྲོའི་གནས་སུ་འབྲེན་པའི་ལས་ཚུལ་ཡང་བཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེའི་ཐད་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་
རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་མཛད་ས་ཡང་དགོན་རི་ཁོད་དུ་ཡུལ་དབང་མཆོག་དང་། དེད་ཆོ་ཆེབས་
ཞབས་རྣམས་དང་བཅས་པས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ཆ་བཟོས་ཀྱིས་དག་སྟོབ་མཛད། དེ་ལྟར་ལོར་རྩ་སྟོང་རྒྱལ་བུར་
རིན་པོ་ཆེ་ལྟོས་པར་བཅས་པ་ཉམས་ཉེས་པའི་སྐབས་དཔག་མི་རྣམས་ཀྱིས་དཔལ་གྱི་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཡུན་པ་བལྟས་པ་
དང་། མཆོད་རྟེན་དང་སྐྱེ་བཞུན་གྱི་སྤྱོད་བཀོག་པ། མེ་མདེལ་གྱིས་སྟོན་ཅན་དུ་བྱས་པ། གསང་འདུས་ཀྱི་དཀྱིལ་
འཁོར་སྟོས་བསྐྱང་ཞིག་དབྱུག་པས་འདས་བྱུ་ལྟར་བཅོམ་སྟེ། སེལ་བྱར་སྤྱངས་པ་སོགས་སྟོགས་མ་ལས་ཀྱང་ཆེར་
སྟོགས་པའི་རང་མདངས་ཉི་བའི་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་ངན་མང་དུ་བརྩམས་པ་དུ་མ་ཞིག་མཐོང་ཆོ། བཀའ་གདམས་
བསྟན་པའི་རྒྱ་མགོ་གནས་ཆེན་ཁྱང་པར་ཅན་འདིར་ཉམས་གྱུད་ཀྱི་གནས་སྐབས་འདི་འདྲ་བྱུང་འདུག་སྟེ་ཡིད་གདུང་

གི་ཆོར་བ་སྐྱེས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྩ་སྐད་དོན་རྒྱུ་ཤིས་མཆོན་པའི་ནང་འབྲུག་ལྷ་ཤིའི་སྐབས་མཐོ་རིམ་སྐྱེས་པ་འགས་རང་མཐོ་ཆེ་འདོད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཅོད་འཐེན་འབྲེང་གིས་པན་ཚུན་བར་ཞེ་འཁོན་དང་ཉོལ་རྒྱགས་ཀྱིས་རང་སྐྱེས་རང་ཉོས་ཀྱི་ལས་ངན་མང་དུ་བསགས་པ་དེས། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་མི་འདོད་པའི་རྒྱུ་འབྲེང་སྐྱེ་ཆོགས་བརྒྱུ་མེད་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཆོགས་ལ་རམ་འདེགས་ཆེས་ཆེར་བྱས་ཡོད་པར་གདོན་མི་ཟ་སྐྱེས་ལ། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྲུལ། “ལས་ངན་བ་མི་རབས་སྤྱ་མས་བྱས། འབྲས་བྱ་ངན་བ་མི་རབས་རྗེས་མས་སྤྱོད་” ཞེས་དུས་རྒྱུ་ཞལ་ཞོབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ཡང་གནད་འགག་དེ་ལྟ་བུ་དག་ལ་དགོངས་སོ་སྐྱེས་མོ།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དཔྱིན་དེབ་ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོའི་དཔྱིད་མགོར། ཡིད་སྤྱོད་པའི་དོན་རྒྱུ་ཞིག་བྱུང་། དོན་རྒྱུ་དེ་ནི། མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ཆོས་རང་གཅེས་འཛིན་གྱི་དབང་དུ་སོང་སྟེ་སྤྱིར་དོན་ཆེད་གཉེར་བྱས་ཆོ་མི་རིགས་དེའི་ལས་དབང་ལ་གཞོད་པའི་མཁུག་འབྲས་ངན་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས་པའི་དཔེ་མཆོན་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་རྟགས་གསལ་གཏོང་བ་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་མེ་ར་དགོན་པའི་ཕྱོགས་ནས་གྲགས་པའི་མེ་མདའི་སྤྱུ་མ་ཞིག་ཐོས། དེ་མ་ཐག་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ལེལ་དེ་དོན་དངོས་ཞིག་གི་སྟེང་བེད་སྤྱོད་གཏོང་དགོས་སྐྱེས་པའི་འདོད་ལྟ་གསུངས་པར་དང་བཅས་ཕྱིར་བརྒྱགས། དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་སེམས་སྤྱི་ལོ་མེ་མདའ་རྒྱག་པ་ནི་གཞན་གྱི་ཆོ་སྟོན་འཕྲོག་པའི་དོན་ཡིན་སྐྱེས་སྟེ་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་། རྗེས་སུ་ཤེས་གསལ་ལ། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་ལོ་དུག་གི་གོང་དུ་རྒྱལ་ཆབ་ལས་དགོངས་ཁྱེ་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་འགན་དབང་ཕྱིར་ཅེས་བཞེས་གནང་འདུན་བྱུང་བ་དང་། དེ་ལ་གྲུ་བ་དང་དཔོན་རིགས་སྤྱི་ལོ་འགས་རྒྱལ་སྤྱོར་ཁྱེས། རྒྱལ་སྤྱོར་ཁྱེ་མཁན་དེ་དག་ནི་སྐད་བཀའ་རིན་པོ་ཆེར་གྲོལ་སེམས་ཀྱིས་སྒྲིག་རྒྱས་གཤོམ་མཁན་དེ་ཆོ་རེད། དེའི་རྒྱུ་པས་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་བཅོན་འཕྲུག་ཁྱེས་པར་མ་ཟད། ཁོང་གི་རྗེས་འབྲང་སྤྱོར་ཞིག་གི་ཆོ་སྟོན་ཀྱང་ཤོར་དགོས་བྱུང་ཡོད། དེའི་རྗེས་སུ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་པོ་ཏ་ལར་གདན་འདྲེན་ཁྱེས་སྐབས། ཁོང་གིས་ངོས་རང་ལ་མཇལ་འབྲང་ཆོག་པའི་རེ་སྤུལ་གནང་འདུག་ཀྱང་། སྐབས་མ་ལེགས་པར་སྐབས་དེའི་འབྲེལ་ཡོད་ཆོས་ཀྱི་ཆབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་བྱས། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་བཅོན་དུ་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་ཡོད། ངོས་རང་ན་ཆོད་མ་ལོན་པའི་སྐབས་ཀྱིས་གཞུང་ཁྲིམས་ལ་ཐེ་རྒྱས་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཤིན་ཏུ་ཅུང་ལ། དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཀྱང་རེད། ཡིན་ཡང་། རྗེས་སུ་སྐབས་རེར་ཅོད་རྩྭ་གྱེད་པའི་ཐད་ངོས་ཀྱིས་ལས་དོན་གང་ཞིག་སྐབས་མ་སྐབས་པར་འབྲས་ཞོར་དུ་ཕྱིན་པ་ཅེ་ཞིག་ཡོད་དམ་སྐྱེས་སྟེ་བསམ་གཞིག་བྱས། གལ་ཏེ་ཐེ་རྒྱས་ཕྱེད་སྐབས་ཡོད་ཆོ་བོད་ཀྱི་དགོན་རྒྱུད་གི་གསུ་སྤྱོད་གཏོགས་ཤིང་། བཞོད་པ་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྩ་སྤྱོད་དགོན་པ་དེ་ཉིད་གཏོར་བཅོམ་ལས་པལ་ཆེར་སྤྱོད་སྐབས་ཡོད་སྟེ། ཅོད་རྩྭ་གྱེད་པའི་མགོ་མཁུག་ཤིལ་པོར་བསམས་ན་དེ་དག་ཆང་མ་ནི་དོན་མེད་སྟེན་རྟགས་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་ཞོར་འབྲུལ་ཡོད་ཀྱང་། ངོས་རང་སྤྱོད་ཀྱི་ངོས་ནས། ཁོང་ནི་ངོས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཆོས་ཐོག་མའི་ཡོངས་འཛིན་ཡང་ཡིན་པས་དད་གུས་ཟབ་མོ་ཁྱེ་བཞིན་ཡོད། ཁོང་དགོངས་པ་

ལྷ་འདྲ་ལས་འདས་ཤེས། རོས་ཀྱི་མིང་རྒྱུད་དུ་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་མཆོན་གྱི་ཆ་ཤས་ནམས་ཀྱང་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་སོང་། དེ་
ནས་ལོ་མང་སོང་མཆོམས། ཆོས་སྐྱོང་གི་བཀའ་ལུང་ལྟར་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་རྒྱུད་དེ་དག་ཕྱིར་རོས་ཀྱི་མིང་
ཁོངས་སུ་སྦྱར་ཡང་བཅུག་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་གྱི་རྒྱུད་གཉིས་ནི། “འཇམ་དཔལ་”
དང་“ཡེ་ཤེས་”ཞེས་པ་གཉིས་ཏེ། མཆོན་ཤིལ་སོར། ལུབ་སྟོན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་བྱ།
དེ་ལྟར་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་ཅམ་ཡང་ལྷག་ལུས་མེད་པར་གཙང་སེལ་བྱ་འདོད་ཀྱི་སྒྱུར་བ་
ཅི་རིགས་བརྩམས་འདུག་ཀྱང་། གཞུང་བསྟེན་དབང་སྤེལ་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱེད་
རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་རྒྱུད་གཉིས་རྒྱལ་བའི་མཆོན་ཁོངས་སུ་སྦྱར་གསོ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ལུལ། གསལ་
སོར་བཤད་ན་དེ་ནི། གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་དག་གི་བྱེད་བབ་དེ་དག་ལོར་འཛོལ་ཅན་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་
སྐྱེད་རིན་པོ་ཆའི་དག་འདོན་ལྷས་པའི་ནམ་པ་ཞིག་དུ་མཛོན་ཏེ། གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ནས་གཞུང་གི་མཛད་
ཕྱོགས་དང་གཞུང་འཛིན་ཆོར་མཉེས་མཉེས་དེ་ཅམ་མ་མཛད་པའི་ཚུལ་བྲན་ཅམ་གཤམ་དུ་རིམ་གྱིས་སྒྲོ་བར་བྱའོ།

རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་སྟོབས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། དེ་ལས་ཀྱང་ཉེ་ཆ་བས་
 ཆེ་བའི་ལས་གཞི་འགའ་ཞིག་བཅས་ས་འདུག་སྟེ། དེ་ལ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས།

རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེའི་གཤེགས་སྐུན་ངོ་མ་དེ་གསལ་པ་འདོན་གཏན་ནས་བྱ་སྤུལ་མེད་མོད། མི་མང་པོས་ཐེ་ཆོས་ཅི་ཡང་
མེད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་ནི་ཆེད་དུ་བཀོངས་པ་དེ་རེད། གཞུང་སྲོལ་ནས་ལྟ་སའི་ནང་གང་སར་སྤྱར་ཡིག་བཟམས་
ཏེ། རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེ་རང་བཞིན་གྱི་མཚུངས་ལྟར་སྤྲོ་ཆེའི་འཕེན་པ་རྫོགས་པ་ཡིན་པས། བདེན་དཔང་མེད་པར་
གཤེགས་སྐུན་གཞན་གང་འདོད་དུ་སྤྲས་ཆེ། ཉེས་ཆད་དཔག་སོ་གཅོད་ངེས་ཞེས་བསྒྲགས། ... རའི་བཟའ་རྒྱ་དང་རྩ་སྐྱེང་
རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་སྲོགས་པོ་རྒྱུས་སྤུལ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གཉིས་ཀ་རྟ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཉེས། གཤམ་ཏེ་སྤྲེགས་དེར་དཔེ་བཟའ་
རྒྱ་འཆོ་ཡོད་ན། རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེ་འདོན་བཟུང་དང་སློབ་གསོད་བྱ་རྒྱ་ནི་དེ་འདྲའི་སྤུལ་བདེ་པོ་ཞིག་མི་ཡོང་། ལྷ་
མཆན་ནི། རའི་བཟའ་རྒྱར་ང་རང་ལས་ཆ་སྐུན་མང་དུ་ཡོད། ཁོང་གིས་མ་མཐར་ཡང་དེ་འདྲའི་ཞི་འཇམ་རང་རྩ་སྐྱེང་རིན་
པོ་ཆེ་འདོན་བཟུང་དང་བཅོན་འཇུག་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པ་དེ་ཡིན། རའི་བཟའ་རྒྱར་དུག་དངས་པར་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་
ཆེས་བྱེད་པའི་ལྷ་མཆན་ཡང་འདི་རེད།⁶² ཅས་སྤུལ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་གི་འདས་སྐུན་ཡང་ཟུར་ཅམ་གསུངས་
ཡོད། གཞན་ཡང་། ལྷལ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་དེ་ཉིད་དགྲུང་གངས་ཞེ་བདུན་དུ་ཕེབས་སྐབས་སྤྱུ་གཤེགས་པའི་དོན་
སྐུན་སོགས་ཀྱི་ཐད་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྤུལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ <<སྤྱུ་མདུན། >> ཞེས་པའི་ཡབ་གཞིས་ཆང་གི་ཕོ་སྤུས་སུ་
གསུང་དོན།

ཁོ་ཐོ་མི་སྤྱི་དུ་དམ་པ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱིས་གཡོ་གསོད་བྱས་པར་ངས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཁོང་ནི་ཞིང་པ་དགུས་
མ་ཞིག་དང་གྲིང་དོན་གྱི་སྒྲོར་གང་ཡང་མི་ཤེས་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་རྩ་སྤྱད་ཆོད་ཆོད་གི་སྒྲོར་གང་ཡང་མི་

⁶² DALAI LAMA, MY SON—A MOTHER'S STORY ཞེས་པ་ལས་བྲངས།

ཤེས། ང་ཆོས་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་དང་གི་བྱིས་མི་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་སེམས་ཐག་ཏུ་ཅང་ཉེ་པོ་བྱེད། ཁོང་གི་དཔེ་བྱེད་
བྱེད་དམ་པར་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལྷག་པོ་སྤྱོད་པ་གཏོགས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གནས་
དབྱུང་གཏོང་འདོད་ཡོད་པའི་སྤྱོད་ཆ་ཞིག་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང་། དེ་ནི་ཁོང་གླ་སར་གནད་འཛིན་ཞུ་མཁན་དེ་རྒྱུད་རིན་པོ་
ཆེ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་ཆ་ཀྱིས་རེད། ཁོང་ཆོས་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་པམ་ཉེས་སུ་གཏོང་བའི་འཆར་གཞི་འདིར་སྐབས། ཡགོང་
ས་མཆོག་གིས་མ་འོངས་པར་སྲིད་དབང་གི་ཐུགས་འགན་བཞེས་དུས། ཁོང་ཆོས་ཉེས་ཆད་གཏོང་སྲིད་སྤྱོད་པའི་
འཛིན་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཡོད། དེར་བརྟེན། ཁོང་(མཆོག་ལྷུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་)ལྷ་ས་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་བྱས་ཏེ་ཆབ་རྩ་ཁོ་པ་
ཆོས་འདོད་པའི་འོས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱོད་འཛིན་བྱ་འདོད་པ་རེད། དཔེ་བྱེད་བྱེད་མཆོག་གི་ཐད་ལ་
བཞད་ན། གལ་ཏེ་ཁོང་གསོན་པོར་ཡོད་ཆེ་ཁོ་པ་ཆོའི་སྐྱོག་རྩལ་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་དེས་ཡིན། དེར་བརྟེན། ཁོང་ལ་
དུག་བྱངས་པ་རེད། ཅེས་གསུངས། འདི་ལྷ་བྱའི་ལོ་རྒྱུས་འགའ་ཞིག་སྒྲོག་པའི་ཁོད་ནས་སྒོ་བྱར་དུ་དོགས་པ་དུ་མ་
ཞིག་གཅིག་ཟེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་བ་ནི། རྒྱལ་བུར་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་ཙམ་མེད་པའི་འདོད་ཀྱི་ཁྱེན་པས་ཐག་ཞོར་
འབྲེང་འབྱུང་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན། རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་རྒྱལ་བུར་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་ཙམ་མེད་པའི་འདོད་ཡིན་
ནམ། ཡང་མིན་ན། དེ་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པར་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་
སོགས་རེད། གང་ལྟར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་སྐབས་དེའི་བཀའ་འགག་གི་དན་རྩལ་ལས་ཡབ་གཞིས་ཆང་ཉེན་ཁར་
འཕྱད་པའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་གསུང་དོན།

ང་ཆོའི་བྱིས་ཆང་ནི་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སེམས་ཐག་ཉེ། ཁོང་བཙོན་འཇུག་མ་ཞུས་གོང་བཀའ་འགག་གིས་དཔེ་བྱུང་
མག་པ་གཉིས་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་སྐྱོད་འགྲུག་བྱ་ཐབས་བྱས་ཏེ། བྱུང་མག་པ་གཉིས་ཕྱིར་ལྷ་སར་འབོད་འགྲུག་བྱེད་
པར་མི་ཞིག་ཆེད་གཏོང་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཁོ་མོར་གསུངས། བཀའ་འགག་གིས་དཔེ་བྱུང་ནམས་དང་མག་པ་བཅས་བཙོན་
དུ་འཇུག་འདོད་ཀྱང་། ཁོང་ཆོ་གླ་སར་མེད་པས་བྱ་ཐབས་བྱས། དེར་མ་ཟད། བཀའ་འགག་གིས་དང་དང་དཔེ་བྱུང་མོ་བཅས་
ཕྱིར་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་གཏོང་འདོད་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་ཡུམ་མཆོག་གིས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་ས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་ལྷ་སར་འགྲུག་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་ལ་<<ག་
ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཆེན་པོ་དགྲུ་པའི་ནང་གསལ་པ་ལྟར་ན། དང་པོ་ནི། ལྷ་ས་མཆོག་
1946 ལོའི་ཆུ་བ་ 4 ནང་རྒྱ་ནག་དུ་འབྱོར་ནས་ཅང་མ་འགོར་བའི་སྐབས་ཏེ་ཡབ་ཆེན་འདས་པའི་ཟེས་སུ། སྲིད་སྐྱོང་
ལྷག་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་འགག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་ཇ་སག་ཐུབ་བསྟན་བསམ་འཕེལ་མཆོག་ལ་ཏར་འཕྲིན་
བཏང་སྟེ་ལྷ་ས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ཕྱིར་བོད་དུ་གཏོང་ཐབས་བྱེད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་བཀོད་རྩལ་གནང་བ་⁶³དེ་

⁶³ ཏར་འཕྲིན་ནང་། ཡབ་ཆེན་འདས་ཟིན་པས། ལྷ་ས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ཕྱིར་མ་ཐེབས་ན་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོར་སྐྱེད་ཆེ་ཚུལ་དང་། ཕྱིར་ཐེབས་
མཆོམས་ཡབ་ཆེན་ལ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་བཀའ་བཟོས་མཆོན་གནས་དང་ཡབ་གཞིས་གུང་གི་གོ་གནས་གཉིས་ཀ་གནང་དེས་ཞེས་གསལ་བ་
དང་། ཐུབ་བསྟན་བསམ་འཕེལ་གྱིས་ལྷ་ས་མཆོག་ལ་གཞུང་གི་འཕྲིན་དོན་ཞུས་སྐྱོང་ཡང་གསལ་སྐབས་ཀྱིས། “བོད་གཞུང་ཁྱེད་ལ་དོགས་

ཡིན། གཉིས་པ་ནི། རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་རྗེས་སོགས་སུ་ནན་ཅིན་དུ་སྤྱོད་པའི་བོད་གཞུང་སྐྱེ་
ཆབ་སྐབ་བསྟན་བཟང་བོར་བོད་གཞུང་གིས། ལྷ་སྐས་མཆོག་རྒྱ་ནག་དུ་བཞུགས་ཆེ་བོད་གཞུང་ལ་གནོད་ཆབས་ཆེ་
བས། རྒྱ་སྐྱེད་གས་དང་འགོ་བོན་ཅི་ཙམ་གཏོང་དགོས་ཀྱང་ཕྱིར་བོད་དུ་གཏོང་ཐབས་བྱ་དགོས་ཞེས་འགྲུག་ཐབས་
འབད་བཅོན་གནང་བ་དེ་རེད། གསུམ་པ་ནི། བོད་གཞུང་ཆོང་དོན་སྐྱེ་ཆབ་ནན་ཅིན་དུ་འབྱོར་ཏེ་ཞུ་སྐབ་པ་དབང་སྐྱེག་
བདེ་ལྟན་གྱིས་འཇམ་མཁས་གྱིས་འགྲུག་ཐབས་བྱས་པ་དེ་རེད། བཞི་པ་ནི། དྲུང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་སོགས་ལྟར་
ན།⁶⁴ ལྷ་སྐས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་རྒྱ་ནག་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་སྐབས། ཞུ་སྐབ་པ་སོགས་གྱིས་འཇམ་མཁས་ཞེ་དག་
སྐྱ་ཆོགས་གྱིས་ཕྱིར་བོད་དུ་གཏོང་ཐབས་དང་འགྲུག་ཐབས་ཞུས་པ་དེ་རེད།⁶⁵

<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པར་གསལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ། སྐབས་ཤིག་ལྷ་སྐས་
རྒྱལ་ལོ་དོན་བྱུབ་མཆོག་གིས་རྒྱ་གར་སྐྱེད་ཏོག་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་མཆོག་ལ་“རྒྱུང་འཕྲིན་ཁ་པར་”ལྷུ་བར་ཡུམ་ཆེན་
གྱིས་ཕྱིར་ལྷ་སར་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་མོལ་རྒྱུར་ཙམ་ཡང་མ་གསུངས་པར་རྒྱ་གར་དུ་བཅད་འཕྲིན་ལ་
བསྐྱུགས་ནས་སྤྱོད་ཅེས་གསུངས། ཁ་པར་ཐོག་རྒྱལ་ཡུམ་མཆོག་གིས་ནང་གཏམ་རྒྱུར་ཙམ་ཡང་མ་གསུངས་པ་ཅི་
ཡིན་སྟུང་ན། དེ་ལ་ཡང་གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ཡུམ་ཆེན་གྱིས་བཅད་སྤྱོད་གནང་བའི་རྒྱུང་འཕྲིན་ཁ་
པར་དེ་བདེ་སྐྱོད་སྐྱོང་གར་ཡོད་པའི་དབྱིན་རི་ཅར་སན་(Hugh Richardson)གི་རྒྱན་སྤྱོད་ཁ་པར་ཡིན་པ་དེ་རེད།
ཅང་མ་འགོར་བར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་རྒྱལ་ལོ་དོན་བྱུབ་པ་གནང་བའི་གསུང་འཕྲིན་དང་བཅས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཙུང་
པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཆེད་གཏོང་གནང་བར་གསུང་འཕྲིན་དུ། ཡུམ་ཆེན་གྱིས་ལྷ་སྐས་མཆོག་ཕྱིར་ལྷ་སར་ཐེབས་མི་རུང་བ་
དང་། གལ་ཏེ་ཕྱིར་ཐེབས་ཆེ་གཙུང་པོ་ལྷ་མོ་དོན་བྱུབ་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེ་ལ་ཡང་ཉེན་ཆབས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་གསན་པ་ན་
རྒྱལ་ལོ་དོན་བྱུབ་མཆོག་ཏེ་ལས། ལྷ་སྐས་མཆོག་གིས། “དེ་ནས་ཞང་པོའི་དྲུང་ནས་བའི་སྐྱོད་བྱེད་དམ་པ་དང་རྒྱལ་ཆབ་
རྩ་སྐྱེད་གཉིས་རི་ལྟར་བཀོངས་པའི་བྱུང་བ་ཆ་ཆང་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ལ། མཐར་བོད་གཞུང་གིས་ཅིའི་ཕྱིར་འབད་བ་ཆེན་པོས་
བཕྱིར་འགྲུག་ཐབས་བྱས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་ཤེས། ཁོང་ཆོས། ངས་ཡབ་ཆེན་གྱི་འདས་རྒྱུན་ལ་འཁོན་ལན་སློག་པའི་ཐབས་

པ་བ་གིན་འདུག”ཅེས་ཉེན་བཅད་ལྷུ་བའི་རྒྱལ་ལོ་ཙམ་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༣དང་༡༤ན་གསལ།
ཐུབ་བསྟན་བསམ་འཕེལ་ནི། ཐོན་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ལྷ་སའི་ཏར་ཁང་སློབ་གྲུང་ཐེབས་སྐབས་ཀྱི་སློབ་སྦྱི་ཡིན་ཞེས་གསུངས།

⁶⁴ གོང་དུ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་ཞེས་པའི་ཆོན་པའི་ནང་ལྷུང་འཕྲིན་སྐྱེ་གཉིས་ཡོད་པར་གཞིགས་འཇལ།

⁶⁵ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༦ན། “ཅིས་དཔོན་ཞུ་སྐབ་པ་ནི། ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱི་འབེལ་ལས་དོན་གྱི་
སློབ་སྦྱོར་པ་ལྟེ་ཕྱི་འབེལ་དྲུང་ཆེ་དང་མཚུངས་ལ། ང་ཕྱིར་འགྲུག་ཐབས་བྱེད་མཁན་ཕྱི་མ་དེ་རེད། ཞུ་སྐབ་པ་ནི་བོད་གཞུང་གི་སྐྱེ་དག་དབང་
ལུགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་དང་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེའི་ཡུན་རིང་གི་དཔྱ་ཆ་ཞིག་ལྟེ། སྤྱིད་སྤྱོད་ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་འཁོར་ནང་མ་
ཅུང་ཤས་ཤིག་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་གཅིག་རེད། ཁོང་ནི་འདི་ཡབ་ཆེན་དང་རྩ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བཀོངས་པའི་གསང་བའི་གཡོ་རྒྱུ་གྱི་རྒྱབ་དོགས་སུ་
དཔོན་རིགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་གཅིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་མེད།” ཅེས་གསུངས།

བསྟན་མིང་སྙམ་སྟེ་ར་ཡང་མེད་པར་བཟོ་འདོད་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས།⁶⁶ དེ་ལྟར་ན། གཤམ་ཉེ་ལྷ་སྙམ་མཆོག་ཕྱིར་ལྷ་
སར་མེབས་ན། ཐོག་མར་ལག་འཛིག་ས་སུ་ཡིན་ནི་སྟོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད་ལ། ལྷ་སྙམ་ཀླུ་དོན་མེད་ན་དེའི་
ཤུལ་དུ་ཡུམ་ཆེན་གཅེན་གཅུང་དང་བཅས་པ་ཉིན་ཁ་ལས་སྐྱོབ་སྤྱོད་མཁན་ཞིག་གཤམ་ཡོད་སྙམ་ཞིང་། སྐྱེ་འབྱས་སྟག་
མཆོར་གྱི་ཞིང་པའི་བྲིས་ཆོར་དཀྲུས་མ་ཞིག་སྟེ་གཉུག་མར་གནས་པའི་སྐྱེ་བྱ་གི་དཀྲིལ་འཁོར་དུ་སྐྱོ་བྱར་གྱིས་
ལྟགས་པའི་ཡབ་གཞིས་ཆོར་གི་ལས་དབང་ནི་དེ་ཙམ་དུ་ཐད་པར་གྱུར། གང་ལྟར། ཀླུ་བའི་ཆུང་མིང་རིན་པོ་ཆའི་
ཐད་ལ་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་སྐྱ་ཆའི་ལོ་ཀླས་སུ།

དུས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ། སྐབས་མགོན་རིན་པོ་ཆེ་[འདི་]ཀླུ་བའི་ཡང་མིང་མིན་པ་དང་བདམས་ནོར་ཤོར་བའི་སྐད་ཆ་
ཞིག་ཁྱབ་མགོ་ཚུགས་ཏེ། བའི་བྱ་[ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་]ནི་སྟེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་འི་ཡང་མིང་]དང་། ཀླུ་དབང་བཙུ་གསུམ་པའི་
སྐྱ་ཉེ་ཞིག་གི་བྱ་སྟེ་དུག་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་རེད་ཅེས་བཤད། ... དེ་དུས་ཀླུ་བ་རིན་པོ་
ཆེ་དགུང་གངས་བཙུ་བཞིར་མེབས་ཡོད། ཅེས་ཀྱང་གསལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ཁོར་རྒྱུང་དང་མགོན་
མེད་སྐབས་མེད་ལྷ་བྱར་ལུས་པའི་སྤྱགས་ཆོར་ཡང་བ་ཞིག་བྱར་བའི་སྐབས་སུ་ཞབས་པད་ཆ་རོང་གིས་སྤྱགས་གསོ་
ལུལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོས་གསུངས། <<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་ཆབ་སྲིད་སྐྱོང་
རིམ།>>ཞེས་པ་ལས། “དེ་ལྷ་ཡུམ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཆུང་མིང་དོས་འཛིན་ལྷ་སར་གདན་ཞུ་སྐབས་མིང་སྟོན་གྱི་ཕྱོགས་
ནས་འཁྲལ་ཆ་སྐྱོང་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཡང་མིང་དོས་འཛིན་ཡག་པོ་བྱུང་མེད་ལུགས་སྟག་བྲག་མིང་སྐྱོང་གནད་སྐབས་སྐད་
ཆ་དེ་འདྲ་ཡང་བྱར་ཙམ་ལྟགས།” ཞེས་ཉོར་བྱར་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། མིང་སྟོན་སྐད་
མདུན་གྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་བྲེལ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཡང་མིང་འཁྲལ་བཤམ་ཡིན་མིན་གྱི་སྐྱོང་ཚྭ་དེ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་
ཆེས་མིང་སྐྱོང་གནད་བའི་སྐབས་སུ་འདྲ་གཅོད་ཡལ་དུ་གྱུར་མེད་པ་གསལ། འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ནི། ཡོངས་འཛིན་
སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ལ་མདོ་སྐད་ནས་མེབས་པའི་བྲེལ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་ཀླུ་བའི་ཡང་མིང་ཡིན་མིན་
ཐད་སྤྱགས་དོགས་ཡོད་པར་སྙམ་ཀྱང་མི་འདོད་ལ། ཀླུ་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གི་གཤེགས་རྒྱུ་ལ་ཡང་ལེ་ཁག་སྟེ་
ཙམ་ཡང་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན།

གཞན་ཡང་ཀླུ་བའི་ཡང་མིང་གྱི་ཐད་དུ། ཞབས་པད་བྱར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་
རྟོ་རྟེ་སོགས་གྱིས། ཀླུ་ཡབ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེ་རིང་གིས་རྟེ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཟུ་ཤིས་སྐྱུན་པོའི་ཆོར་པ་གཅོད་པ་ཆེ་
བཟུན་གཉིས་ལ་“རྒྱ་བོང་རེ་སྟོག་རྟོན་དུ་ལུལ་”བའི་དབང་གིས་མདོ་སྐད་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་བྲེལ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དེ་ཉིད་
ཀླུ་དབང་སྐྱ་བོང་མའི་ཡང་སྟུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ་མ་ལེགས་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་སྟུལ་འཁྲལ་བཤམ་ཡོང་སྐད་

⁶⁶ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྱག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༢ན། ཀླུ་ཡུམ་མཆོག་ལ་ཞལ་པར་ལུལ་བ་དང་། ཅིའི་ཕྱིར་བོད་གཞུང་གིས་
ཕྱིར་འགྲུག་ཐབས་བྱས་པ་སོགས་ཞིབ་ཙམ་དང་། ཡབ་གཞིས་དང་རྟེ་སྐྱོང་ཕྱོགས་གཉོགས་ལ་སྟེ་མཐུན་ཅི་བྱུང་ཡང་བྱར་ཙམ་གསལ།

ངེས་པར་དུ་གསེར་བྱམ་དགྲལ་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཉོག་སྒྲིབ་བསྐྱེད་མར་བྱས་ཏེ། མཐར་ཐུགས་པད་ཟུང་ཁང་དབང་
ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་། ཐུགས་པད་ཀ་ཤོད་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། ཐུགས་པད་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ། ཐུགས་པད་སྒྲ་མ་རམ་
པ་སྐྱབ་བསྐྱེད་ཀྱན་མཁུན་བཅས་ཀྱིས་གསེར་བྱམ་དགྲལ་མིན་ཐད་ཅེ་འཕགས་པ་ལོ་གི་ཤུ་འདི་སྐྱ་བྱུང་དུ་ཐན་བརྟག་
བསྐྱེད་རྒྱུར་ཐག་བཅད་དེ་གསོལ་བ་ཤུར་ཚུགས་སུ་བཏབ་སྟེ་ཐན་བརྟག་བསྐྱེད་བར། འཕགས་པ་ལོ་གི་ཤུ་འདི་
མཛོད་སྐྱ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་ཏེ་ཐན་རིལ་སྒྲུག་སྒྲོད་དུ་ཕོག་པས་བཀའ་སྒྲོན་རམ་པས་གསུང་བྲགས་ཆེན་པོས། “སྐྱ་
ཐུགས་ནམ་པ་ཆོ། གཟིགས་ཨང་། གཟིགས་ཨང་།” ཞེས་ལན་འགར་གསུངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་“དུ་ལྷའི་སྐྱབས་
མགོན་ཚུར་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་སྐྱ་གོང་མའི་ཡང་སྲིད་འབྲུལ་བྲལ་ངེས་ཉིད་ཡིན་པས་གསེར་བྱམ་
བསྐྱེད་དགྲལ་མི་དགོས།” ཞེས་པའི་ཐན་རིལ་དེ་ཉིད་སིར་སྐྱ་དང་བཅས་རྒྱུད་ངེར་མཚོངས་པས་བྱ་ཐབས་གཞན་མ་
ཉིད། དེ་ལྷར་ངན་རྩས་དེ་དག་ལམ་དུ་མ་སྒྲོངས་པས་སྲིད་སྐྱོང་གི་ཤོད་འགག་ནས་སྐྱོ་བྱུང་དུ་བཀའ་སྒྲོན་སྒྲ་མ་རམ་
པར་“ལས་ཁུར་ནས་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་”པའི་ཡིག་ཚུར་ཐེབས་པར། བཀའ་སྒྲོན་སྒྲ་མ་རམ་པས་སེར་སྒྲོད་བྲལ་ཆང་
ནས་བྲལ་བ་བརྒྱ་སྐྱེད་ཞིག་ཐུགས་རིམ་སྐྱབ་མཁན་ཡིན་ཐོས་ཀྱིས་གཟིམ་ཤག་གི་སྐྱོར་སྐྱུང་བར་འབྲེལ་འཛོག་ཀྱེད་
དགོས་བྱུང་བ་སོགས་ཞིབ་གསལ་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་ལྷའི་བསྐྱལ་བཟང་ལ་ལོངས་སུ་སྐྱུང་པའི་
པོ་རྒྱུས་ཆོག་ཐོ།>> ཞེས་པར་འཁོད་འདུག་པས་དེར་གཟིགས།

རྒྱལ་ཆབ་རུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་བཙོན་དུ་སྐྱ་ཆེའི་འཕེན་པ་རྫོགས་པ་ནི། ཚུར་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་གོགས་
བསྐྱོག་ཕྱིར་ཆེད་དུ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐྱེད་ཕྱོགས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་རུ་སྐྱེད་
རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ནས་རྒྱལ་བའི་ཚུར་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་“བཅུ་གསུམ་དགྲུང་ཀེག་”གི་གོགས་སྒྲོག་དུ་མཛད་པ་དེ་ལྟ་
བྱ་ཞིག་མཛད་པ་དེད་ཅེས་ཟེར། སྐྱབ་ཀྱེད་ནི། ཡང་སྐྱལ་ཅད་གཙོད་སྒྲོད་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཚོར་མཚོ་གཟིགས་སུ་ཐེབས་
སྐབས། བཀའ་སྒྲོན་ཁི་སྒོན་དང་མཁན་བྱུང་རམ་པ་གཉིས་ལ་བྱུར་ཅམ་གསུངས་པ་ལྷར་རྒྱལ་ཆབ་རང་ཉིད་ལ་དབྱ་
ཉེས་དང་། རུ་སྐྱེད་སྐྱོ་ཁང་གི་མཐའ་སྐྱོར་དམག་གིས་བཟུང་བ་སོགས་རྒྱུན་ལྷན་དུ་མ་ཡོང་རྒྱ་གསལ་གཟིགས་བྱུང་
བས། མཚོ་གཟིགས་བྲལ་རྩེས་རྒྱལ་ཆབ་ནས་དགོངས་ཞུ་མཛད་བཞེད་ཀྱི་ཐུགས་འདུན་རིམ་པར་གསུངས་མཐར་
རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་གོ་གནས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱལ་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གངས་
བཅུ་གསུམ་དུ་ཐེབས་སྐབས། ལྷ་སྐྱའི་བཀའ་ལུང་དང་སྒྲ་སྒྲོན་མཁན་ཆེ་མཁུན་རབ་ཞོར་བུའི་དབྱུངས་འཆར་ཅིས་
འབྲས་བཅས་སུ་རྒྱུར་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་སྐྱར་འཚུབ་ཆ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་དོན་རྒྱབ་དུ་ཐོར་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱ་ཆོགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་དེད་ཅེས་པ་དེ་དེད།
འདི་ནི་སྐྱེ་པོ་པལ་པ་དག་གི་སྒོ་ཆོད་དང་བསྐྱེད་ན་སྐྱོ་ལ་དེ་འདྲའི་འདུག་བདེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཆོད་དུ་མི་སྒྲུང་ཡང་། སྐྱེས་

བྱ་ཆེན་པོ་དག་གི་མཛད་པ་དུ་མ་ཞིག་རང་དགར་དཔོག་ཐུབ་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། གང་ལྟར། བཀའ་བླུང་སྟོན་སྟེང་ཐུབ་
བསྟན་འོར་བཟང་གི་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ལས།

ཀླུ་ཐུང་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ཞུ་ཐག་ཆོད་དེ། རྒྱ་ ༣ ཆོས་ ༡༧ ཉིན་སྐྱེ་ཁམས་བདེ་མིན་གྱི་སྟོན་གསང་འབྱོར་འབྲེལ་སྒྲ་
སྟོན་པ་ཆེད་གཏོང་གནང་ཡང་། དེའི་མཆོན་མོ་ཆུ་ཆོད་ ༩ བར་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སོང་ཞེས་སྤྱི་ཚོགས་སུ་སྟོན་
གསང་འབྱོར། སྟོན་ཆོའི་བསམ་པར་སྤྱེས་བྱ་དམ་པ་རང་དབང་ཐོབ་པའི་བདག་ཉིད་རེད་བསམ་པ་བྱུང་། རྩ་སྤྱོད་རིན་
པོ་ཆེ་སྟེང་། སྐྱུང་གནས་སྒྲ་མས་སྤྱེས་བྱ་དམ་པར་མཛད་དཀའ་གང་བྱུང་ཞུས་འདུག་ཀྱང་། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་དགག་བྱ་
གང་ཐུབ་མཛད་པ་ཐུག་གིས་ངོ་མ་ཁག་ནས་ར་འཕྲོད་གསལ་པོ་འདུག ། སྐྱུང་གནས་སྒྲ་མས་རང་གིས་མེ་མདའ་
བརྒྱབས་ཏེ་ཤི། དེ་བྱིངས་ལེ་ཐོགས་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱད་བཀའ་དབྱེད་སྟེ། ལོ་དེར་བོད་ནང་ཁུལ་མཆོད་ཡོན་
དམ་འགལ་ཐབས་རྒྱགས་བྱུང་ཡང་། ཐོགས་གཅིག་ནས་དགོངས་བཞེས་གནང་ན། ལོ་དེར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་བཅུ་གསུམ་དགུང་སྟེག་ཏུ་ཕེབས་གཤིས། རྒྱ་མ་ལྷའི་ཐུགས་དམ་དགོངས་དོན་སྐྱེ་བྱུང་ཤིག་ཏུ་འཆུབ་པ་དང་།
ལྷག་པར་གཞུང་སྟོན་ཅིས་ཁང་གིས་དབྱངས་འཆར་ཅིས་འབྲས་སྟོན་ཞུ་བར་བར་ཡང་། “ལོ་དེར་བན་སེར་མའི་ཐོགས་
ནས་ཐེང་འཁྲུག་ཡོང་བ་འདུག །དེ་བྱུང་ན་སྐྱེ་བྱུང་འགལ་སྟེན་བརྒྱུ་དེས། དེ་མིན་སྐྱེ་བྱུང་འགལ་སྟེན་བརྒྱུ་ཏུ་མེད་པ་
ཞིག་འདུག”ཅེས་གསལ་བས། སྐྱེ་བྱུང་ཞབས་རིམ་རྒྱ་ཆེ་ཕྱི་མཛད་པར་བརྟེན། ཆེ་ཐོགས་ཆུང་འགྲུང་ཡིན་པེས་
སུ་འདུག་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཁྱེད་སྤྱི་ཡིག་རིགས་བོད་དུ་ལུས་པས་སྐྱུན་བསྟར་ཞུ་བྱུང་། མན་འཕྱོག་ནས་
དག་སྤྱེལ་ཞུས་ན་ཐོགས་བཅུའི་རྒྱལ་སྐས་དབང་གསོལ་འཕེར་བ་ཡིན། ཞེས་གསལ། རྩ་སྟོན་དོན་སྟེན་གྱི་ཅ་བའམ་རྩ་
སྒྲར་རྒྱས་ཉེས་པོག་པའི་སྟོན་ལྟ་བུར། ལལ་གཞིས་སྟག་ལྟ་སྟོན་ཆོགས་བཀའ་ཞིས་ཀྱིས་<<མི་ཆའི་བྱུང་བ་བཛྲོད་
པ།>> ལས།

དེ་སྟོན་སྐྱེ་བཅར་ཐུབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་དང་། ཅིས་དཔོན་ལུང་གར་ལ་རྒྱས་ཉེས་པོག་པ་དེ་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་
ཆེར་ལེ་ཁག་མེད་ཅིང་། ཀླུ་ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་མཆོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ་ས་མཐའ་མདོ་
སྤྱད་ནས་འཁྲུལ་བཤམ་གདན་ཞུ་གནང་བའི་བྱས་རྒྱུ་སྟེ། བོད་གཞུང་གི་ཆོང་གཞིས་མང་པོ་ཐུགས་རྗེ་ལེགས་འབུལ་དུ་
འབྲེལ་དགོས་ཞེས་བོད་སྤྱོད་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་གདན་ས་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་རྣམས་དང་། འབྲས་མི་བཅས་ཀྱིས་
དགོངས་འཆར་བཏོན་པ་དེ་ལ་ཁྱུང་རམ་གྱིས་དགག་ལན་བརྒྱབ་པའི་སྟེན་གྱིས་ཁྱུང་རམ་ལ་རྒྱས་ཉེས་བྱུང་བར་མ་ཟད།
རྩ་སྟོན་གི་དཀའ་སྐྱུག་མང་པོ་ཞིག་སྤྱོད་དགོས་བྱུང་། དེ་བཞིན་ཁྱུང་རམ་མི་ཆང་གི་མཁར་དབང་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ་
བཅས་སྐབས་དེར་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཐོས་སྐབས། ཞིབ་མཐོང་རྒྱ་སྟེན་མ་རྟོགས་ཀྱང་ལུགས་སྟོན་དེ་ནི་ཡག་པོ་
མ་རེད་སྟེ་མ་བྱུང་། རྒྱུ་སྤྱོད་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་སྣ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་འབྲས་སྐབས་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་སྟོན་གྱི་
འབྲུང་སྟངས་བཀའ་འབྲི་ཞུས་པར་ཅ་བ་ཁྱུང་རམ་ལ་བདེན་པ་ཡོད་བཞིན་དུ་མི་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་དཀྱིས་
མཉེས་ཡོང་ཐབས་སུ་རྒྱ་བཞོ་གཡོ་ཞུས་ཀྱི་སྟེན་བསམ་ཉེས་ཆད་པོག་པ་དེས། རྒྱུ་སྤྱོད་རྒྱ་བྱུང་ལ་རྒྱས་ཉེས་པོག་
པའི་ས་བོན་ཞིག་བཏབ་ནས་བཟུང་ཆབ་སྤྱི་དག་སྟེགས་པོག་གི་གཟི་བརྗེད་ཉམས་དམས་སུ་འབྱོ་བའི་མགོ་ཚུགས་

སོ།། ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། རྩ་སྤྱི་ཉམས་ཉེས་ཀྱི་འབྱུང་ཙམ་ནི་དེ་འབྲེལ་སྤྱོད་པ་བདེ་པོ་ཞིག་གི་ལ་ཡིན་སྟེ། ཙམ་ བ་ད་དྲུང་རང་མཁའ་ན་མཛོད་པར་མི་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པར་གདོན་མི་ཟེའོ།།

གོང་དུ་གསལ་བའི་ཁྱུང་རམ་གྱི་དགག་ཀྱག་གི་སྒྲོར་ལ། སྐབས་དེར་བོད་ལྗོངས་ཆོགས་འདྲའི་ཐོག་ཁྱུང་ རམ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་པོས་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་རྗེས་ལ་སྤྱགས་རྗེ་ལེགས་འབྲུལ་དུ་གཞུང་གཞིས་མང་པོ་འབྲུལ་ དགོས་དོན་མེད་ལ། དེ་ནི་རི་བོ་བཟས་ནས་མ་བརྒྱགས། རྩ་མཆོ་བརྒྱངས་ནས་མ་ངོམས། ཞེས་པའི་དབེ་ལྟར་རེད་ ཅེས་བཤད་པ་དེ་ཉིད་སྤྱིར་ཡང་ཆོགས་བཅད་དུ་བསྐྱེབས་ཏེ་དམངས་ཁྲོད་དུ་བཟུམ་པ་ནི།

རི་མ་ཐང་གི་སྤྱང་གི་བརྒྱགས་ནས་འདུག། རྩ་གཉིས་བར་གྱི་མ་ཐོ་ངོམས་ནས་འདུག།

རི་བོ་བཟས་ནས་མ་འགྲངས་ཀྱིས་ཆབ་དེ། རྩ་མཆོ་བརྒྱངས་ནས་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་རོ།⁶⁷ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། ཁྱུང་ རམ་གྱི་སྐད་ཆ་དེ་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེར་དམིགས་ཏེ་གསུངས་པ་ཡོངས་གྲགས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་། ཡིག་ཆ་གཞན་ན། དེ་ ནི་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེར་དམིགས་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པར་ཁེ་སྤྱད་སྤྱི་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་རྩ་མཆོན་ དང་བཅས་ཏེ་བྲིས་པའང་མཐོང་།⁶⁸ རྩལ་ཟུར་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེས་རང་ཉིད་ལ་དབུ་ཉེས་མ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་པ་ཙམ་ལ། སྤྱོད་པ་དུ་ལུང་བསྟན་གྱི་ཚུལ་དུ་གཞས་ཆོག་གམ་བྲོ་ཆོག་ཅིག་འབྲི་ཚེ་མཛད་དེ་བྲོ་བ་རྣམས་ལ་བསྐྱབས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ལུང་བསྟན་འགའ་ཡང་མཐོང་དུ་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལྟར། <<རྩ་སྤྱིར་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གི་མི་ཆེའི་སྤྱོད་པ་>> ལས།

རི་ལ་མོ་ལ་གི་ཅི་འབྲེལ་འདི། རི་ལ་མོ་ལ་གི་གསེར་སེར་པོའི་རི།།

གསེར་སེར་པོའི་རི་ལ་གསེར་བྱ་བས། བྱ་གསེར་བྱ་མི་སྤྱོད་འགྲོ་ཉིན་མོར།།

མཆོ་གསེར་མཆོ་འདི་ལ་གཡས་སྒྲོར་ཀྱག། སང་ཡང་ཡང་མཛལ་བའི་སྤྱོད་ལམ་ཤོག། ཅེས་སོགས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཏེ་ཆ་ ཆང་བར་མ་བྲིས། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་སོགས་སྤྱོད་པ་ལྟར་གཏོར་སྤྱོད་འཕྲིན་ལས་སྤྱིར་བས།

བྱང་རྩ་སྤྱིར་གཡུ་ལུག་སྤྱོད་པོ་དེ། རམ་རྩ་ལུང་ནགས་མའི་ཐོགས་སྤྱོད་ཆེ།།

གཡུ་ལུག་སྤྱོད་པོ་མ་འགྲེལ་བར། རྩ་ལུང་ནགས་ཆལ་མཆོ་དང་འགྲོགས།།

མེ་དམར་པོས་སྤྱོགས་དེ་ཉི་མི་རུས། བོད་སེང་ཆེན་གཡུ་རལ་མཐའ་ནས་རྩས།།

དེ་ལོན་ཀྱང་བདུད་སྤྱིའི་བར་ཆད་མང། རུབ་སྟག་ཀླན་ལོང་བའི་སྤྱིར་ཤད་གིས།།

ལུག་སྤྱོད་ཙམ་བ་བསྐྱེལ་ཉིན་ཡོད། དེ་བྱུང་ན་རྩ་ལུང་སེལ་བྱར་འཛོར།།

མེ་དམར་པོས་རི་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་བྲུབ། གངས་ཅེ་ནས་བཞུས་ཏེ་གཡལ་རི་ངོམས།།

སེང་མ་བྱ་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་བྲལ། དབང་ཡོད་ཆོ་དབང་མེད་ཐོ་ཡོར་འབྲ།།

⁶⁷ བར་ཞེའི་མི་ཆེའི་པོ་རྩས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྤྱོད་སོགས་ན་གསལ།

⁶⁸ རྩ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་འདོན་ཐེངས་བརྒྱ་དུག་པའི་ཡབ་གཞིས་ལྟ་སྤྱིའི་ཁྱིམ་ཆང་གི་པོ་རྩས།

དབུས་ཀྱི་སློབ་གཏོད་སློབ་སྟོན་དེས། །ཤར་ཀྱི་སྟོན་མཛད་སྤེལ་སྟོན། །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དོ་སྤྲོས་ཀྱིན་བཟང་
གཞན་པན་གྱིས་ཀྱང་།

བྱང་རྩ་སྤྲོད་གི་མ་ཁ་དེ་ཡིས། །མོད་ཆོས་སྤིད་སྤྱོད་བར་བར་ཆད་ཀྱི།

དབང་མ་གྱུར་རྟེན་འབྲེལ་གཤམ་མེད་དུ། །འཕྱིག་གྱུར་ན་མོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་པན། །ཞེས་སོགས་ཀྱང་འབྱུང་། མོད་
གསལ་དག་ལ་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱར་ཏེ་འབྲེལ་བ་ཤད་གསལ་ཞིང་ཐེངས་པ་ཞིག་འབྲི་འདུན་མཆེས་ཀྱང་།
སྐབས་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་སྟོན་མཁན་ལ་བཅོལ་ཏེ་བཞག །ཡང་རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ཆོ་
མཛད་འཕྲིན་ལ་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་ཐོ་མཆོམས་པའི་བྲ་ལུང་ཞིག་ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཆོན་ཞབས་རྒྱ་
མཆོ་སྤྱང་སྐུལ་སྐུ་གཉིས་ཀྱིས་དངོས་སུ་གཟིགས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་འོག་ཏུ་འབྲི་བར་འདོད་དོ།

འདིར་ཞོར་དུ་མོད་འདོད་པ་ཞིག་ནི་ལུང་ཤར་དོ་རྩེ་ཆོ་རྒྱལ་གྱི་མིག་འབྲས་བཏོན་པའི་ཐད་རེད། དེ་ཡང་སྤིད་
གཞུང་སྐྱབ་གི་དོན་དངོས་རྣམས་སྤྲ་གསང་བྱས་ཏེ་བྲི་བྲིགས་སུ་ལུང་ཤར་གྱི་མིག་འབྲས་འདོན་མཁན་རྩ་སྤྲོད་རིན་
པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་དཀྱོག་གཏམ་སྤེལ་བ་དེས། དམངས་ཁྱོད་དུ་རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མི་དགའ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཞིང་། ལྷག་
པར་དུ་བཅོན་དུ་བཞུགས་སྐབས་ལུང་ཤར་དོ་རྩེ་ཆོ་རྒྱལ་གྱི་བྲ་ལུང་ཤར་ཨོ་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་འཁོན་འཛིན་བྲག་ཏུ་
བྱས་ཏེ་བཅོན་བཞུགས་ཀྱི་རིང་དང་དགོངས་པ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་སྐབས་གཉིས་ཀར་སྐྱེད་ལ་མང་དུ་བྱུང་བའི་
ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡིག་ཆ་འགའ་ན་གསལ་ཅུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དཀྱོག་གཏམ་དེ་ནི་དོན་དངོས་ཡིན་ཆོད་དུ་མི་སྤྱང་སྟེ།
མཁན་བྱང་རྩ་སྤྲོད་མ་སྐབ་བསྟན་ཞོར་བཟང་གིས་བྲིས་པའི་<<བྲ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་རྣམ་གཞག>>ལས།

ལུང་ཤར་ལ་བཀའ་དབྱང་སྐུལ་སྤྱོད་སྟོན་མཛད་ཤག་ནས་ཆོགས་འདུར་བཀའ་བསྟར་གནང་སྟེ་བཀའ་བྲོས་གནང་
སྐབས། དེ་ལ་གཞུང་པན་བྱས་རྗེས་ཡོད་པའི་བཀའ་མོལ་ཆོག་ཟུར་ཅུ་སུས་ཀྱང་གསུང་མཁན་མི་འདུག །སྐྱབ་པར་
ལྷུལ་དབང་སྐྱེ་སྤྲོད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། ཀྱན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་སྤྲོད་བདུན་པ་གཉིས་ཀྱི་
དབར་མེལ་འཇུག་ཞུ་མི་བྱེད་གཏེ་མི་དན་འདི་རང་ཡིན་ཞེས་ཆོགས་གཏེ་རྣམས་དང་། གཞུང་ཞབས་ཆོགས་འཇུག་མི་
བྲག་པལ་ཆེར་ཞལ་གཅིག་གསུམ་ཐོག་ནས་སྟོན་གི་ཉིས་པ་ཁོ་ནར་སྤྱགས་ཐག་གཅོད་མི་མང་བ་འདུག ། སྐབས་དེར་
གདན་ས་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་ཟུར་རྣམས་ནས་སྟོན་ཐོག་ཉིས་པ་བཅད་ན། ལྷུལ་པའི་ཡང་སྤིད་འཁྱོན་རྒྱ་(ད་དུང་
ཁྱོན་མེད་པ་)ཡིན་སྐབས་སྤྱད་ཡང་སྤིད་ཁྱོན་སྐབས། ཆོས་ཐབ་བདུད་ཐབ་ཀྱི་དཔེ་ལྟར་སྤྱང་ཡང་རྒྱལ་པའི་མཛད་པ་
དང་དུས་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བའི་ལོག་སྟོན་མཐུ་ཅན་གྱི་ཞབས་ཞུ་བར་སྐྱེ་བ་སྤངས་པ་ཡིན་ན་གང་མིན་བྱེད་ཀྱི་རེད་ཅེས་
གསུངས་ཏེ་སྟོན་ཐོག་ཉིས་པ་ཅ་ཡང་བྱུང་སོང་ཡང་། མིག་འབྲས་བཏོན་ཏེ་ཆོ་བཅོན་དུ་འཇུག་རྒྱའི་བྲོས་འཆམ་གྱིས་
འཆར་འབྲལ་གནང་སོང་བར། སྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ང་ནི་དགེ་སློང་གི་སྟོན་ལྷན་ལ་
བརྟེན། མིའི་སྟོན་ལ་ཉམས་ཉེས་ཡོང་གཞིའི་དབང་པོ་ཡན་ལག་གཅོད་འབྲེལ་འདི་ལྟ་བུར་ནམ་ཡང་ལག་རྟགས་བརྒྱབ་
པ་མི་ཡོང་ཞེས་ཉེས་པའི་འཆར་གཞི་བཀའ་ཤག་བརྒྱུད་ཆོགས་འདུར་བྱིར་སྟོན་སྐུལ་སོང་ཡང་། བཀའ་དབྱང་ཡང་ཆོ་

གནང་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ཐེད་གཤིས། སྤར་ཡང་འཆར་གཞི་སྒྲིབ་ཕུལ་དེ་རང་བཀའ་ཤག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
སྤར་མཐུན་གྲུང་ནས་ཐག་གཅོད་ཕྱག་རྟགས་གནང་སྟེ་ཆོག་པ་འདྲེ་བརྒྱུད་བཀའ་དབྱེད་སྤུལ་སོང་། སྐབས་དེར་ཕྱང་ཤར་
གྲིས་སྤྱབས་གནས་སྒོ་གཏོད་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེར་ཞུས་པར་བརྟེན་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ངས་དེས་བཤའ་བའི་
ལག་པར་བཤའ་ལྷག་ཅིས་སྤྱད་སོང་ཞེས་ཐུགས་པམ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་གནང་བ་ཡོངས་སུ་སྟོན། ཞེས་གསུངས་ལ། <<ཀ་
ཡིས་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པར་ཕྱང་ཤར་གྱི་ཉེས་ཆད་ཐག་གཅོད་གནང་མཁན་ཁྱི་སྒྲོན་ཡིན་ཚུལ་ཕྱང་
ཤར་གྱི་བུ་ལྷ་སྤྱུ་ཆེ་དབང་རྟོ་རྟེ་འག་ལས་སོས་ཚུལ་གསལ་ལ། རུ་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྱི་སྒྲོན་གཉིས་སོགས་མ་ནས་
དག་སྒྲུབ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཞོར་དུ་བྲིས་འདུག །ལྷ་སྤྱུ་ཆེ་རྟོ་རྟེ་གྲིས།

དེ་ནས་ཞིབ་དཔྱད་པ་ཆོས་འཆར་གཞི་བཟོས་ཏེ་ཉེས་ཆད་དུ་མིག་འབྱས་གཉིས་ཀ་འདོན་རྒྱ་བཀོད་ནས་ཕུལ་བར་རྒྱལ་
ཆབ་རུ་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་དོན། ང་ནི་སྤར་ཡང་ཡིན་པས་འདིར་ལག་རྟགས་བརྒྱབས་ན་མི་འགྲིག །ཁྱེད་ཆོས་
གཟིགས་རོགས་གནང་གསུངས་པར། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤར་མཐུན་ནས་ཐུགས་ཁག་མི་འདུག །ང་ཆོས་ཞུས་ཆོག་ཅིས་བཤའ་
ནས་དེ་འབྲམ་བཀའ་སྒྲོན་ཁྱི་སྒྲོན་ལོར་བུ་དབང་རྒྱལ་དང་། བཀའ་སྤྱུ་དགེ་འདུན་ཆོས་དར། བཀའ་སྒྲོན་གནང་བྱུང་བ།
སྟེ་མགོན་ཕུན་རབ་པ་བཅས་དང་ནང་གོས་གྲིས་རུ་སྤྱུ་དམར་པོའི་ལས་ལྷགས་བྱས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤར་མཐུན་གྱིན་
དགའ་དབང་ཐུག་ནས་ལག་རྟགས་བཀོད་དེ་སྤྱན་གཉིས་བཏོན་ནས་ཆེ་བཅོན་དུ་ཐག་གཅོད་བྱས། ... དེ་རྗེས་ང་རང་
སྤར་ཡང་ཞབས་སྤྱོད་ཞུ་བའི་མ་ཟད། བཀའ་ཤག་ནང་བཀའ་མགོན་ཡང་བྱེད་ཐུབ་གཤིས། བཀའ་སྒྲོན་རྣམས་དང་
འབྲེལ་ཟབ་ཆེ་ཅན་བྱུང་སྟབས། སྤར་ལགས་སྤྱོད་བཀོད་ཡོང་ཐབས་སྒོར་བཀའ་ཤག་བརྒྱུད་སྤྱན་ཞུ་ཕུལ་སོགས་རུ་སྤྱང་
རིན་པོ་ཆེའི་མཐུན་དུ་རོ་བཅར་བདེ་སྤྱག་ཞུས་པར་རུ་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་དོན། ཕྱང་ཤར་འཛིན་བཟུང་བྱེད་
སྐབས། ང་རང་ནས་འགོག་ཐབས་བྱས་རུང་བཀའ་སྒྲོན་ཁྱི་སྒྲོན་དང་སྤར་མཐུན་སོགས་ནས་མ་ཉན་སྟབས་བྱ་ཐབས་
ཟད་སོང་། དེ་སྐབས་ངའི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་ཕྱང་ཤར་ལ་གསང་བར་ཞིག་གཏོད་རྒྱ་བྱུང་ན་སྤྱུལ་ཡང་ང་རང་ནི་ཕྱི་ལ་འགོ་
ཐབས་མེད་པ་དང་། མི་གཞན་ནི་དེ་བས་གཏོད་སྒོས་མི་བཟོད་པས་ཐབས་སྤྱག་ཅིག་ཆགས་སོང་ཞེས་གསུངས་བྱུང་

བར་མ་ཟད།⁶⁹ ཅིས་སོགས་བྲིས་འདུག་པར་བལྟས་ན། ཕྱང་ཤར་ལ་ཉེས་ཆད་ཐག་གཅོད་སྤྱུལ་འདེད་གནང་
མཁན་གཅི་པོ་ཁྱི་སྒྲོན་སོགས་དང་། གོས་ཆོད་ལ་མཆོན་རྟགས་དངོས་སུ་གནང་མཁན་སྤར་མཐུན་ཡིན་པར་མཛོན་
པས་གོང་དུ་བྱངས་པ་རྣམས་མི་མཐུན་པར་འདོད་མི་རུང་། དེ་ལྟར་བཀའ་བྱུང་སྟེ་གསྟེང་ཐུབ་བལྟན་ལོར་བཟང་དང་
ཡིག་ཆ་གཞན་དུ་མ་ལས། རྒྱལ་ཆབ་རུ་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེས་རང་ཉིད་དགེ་སྤྱོད་གི་སྤྱོམ་ལྡན་ཡིན་པས་དབང་པོ་གཅོད་
འབྲེལ་གི་ཁྱིམས་ལྷགས་ཞལ་བཞེས་གནང་མི་རུང་སྟབས་ཕྱང་ཤར་གྱི་མིག་འབྱས་འདོན་རྒྱ་ཆེན་ཆོག་མཆོན་མ་གནང་
ཡང་། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤར་མཐུན་སོགས་གྲིས་ཐག་གཅོད་མཆོན་རྟགས་བཀོད་དེ་ཉེས་ཆད་བཀའ་བར་ཐུགས་པམ་གནང་

⁶⁹ <<པོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་>>འདོན་ཐེངས་གཉིས་པར། ངའི་པ་ཕྱང་ཤར་རྟོ་རྟེ་ཆེ་རྒྱལ་འབྲེལ་གསོ་བྱས་པ། ཞེས་
པའི་ཤོག་ངོས་ ༡༠༥ དང་ ༡༠༦ ན་གསལ། ‘ཐོན་ཆེ་དབང་རྟོ་རྟེ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་བ་རགས་རིམ་བཟོད་པ་’ཞེས་པར་ཡང་གསལ།

བ་སོགས་གསལ་སྟོན་བྱས་འདུག །ཅེ་ཏུང་ཤར་ཅེ་ཡེ་ཤེས་སྐྱབ་བསྟན་གྱིས་ཀྱང་<<མི་ཆེའི་སྲོང་ཆོར་གསལ་བར་
བཤད་པ།>> ཞེས་པར་རྩ་སྐྱེར་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་ཐོས་པའི་དོན་གནད་དུ་མ་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཞོད་འདུག་
པས་དེ་གསལ་འཁྱུས་པར་བྱས་ཏེ་འདིར་མ་བྲིས།

འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ནི། ལུ་བ་ཕྱོགས་པ་ལམ་ཕྱི་སྐད་སྒྲིག་མཁན་པལ་མོ་ཆེའི་བསམ་ངོ་ན་རྒྱལ་
 ཟུང་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས། རྒྱལ་ཡབ་ཆོས་སྐུང་ཆེ་རིང་བཅས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཡག་པོ་ཞིག་
 གཏན་ནས་མེད་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ནི། དབྱིན་རི་བའི་འཁོན་འཛིན་ཡིན། དེ་ཡང་
 བོད་ས་མ་ཞོར་བའི་གོང་ཅམ་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱོ་གནས་ཀྱི་བྱུང་བ་བདེན་རྒྱུ་སྣ་ཆོགས་ཐོག་
 མར་བོད་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྟེལ་མཁན་གཙོ་བོ་ནི་དབྱིན་གཞུང་གི་མི་སྣ་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་དག་གིས་དཀྱིག་
 གཏམ་སྣ་ཆོགས་སྟེལ་ཡོད། གསལ་པོར་བཤད་ན། རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྐུང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དབྱིན་རིའི་འདོད་བབ་དང་མ་
 བསྟུན་པར་སྤང་མེད་དུ་འཛོག་པའི་སྲིད་རྩ་སྤེལ་བཟུང་བ་དེ་རེད། དེ་ལ་འགའ་ཞིག་གིས་དབྱིན་རིའི་འདོད་རྩམ་དང་
 བཀོད་རྩ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགག་པ་མཛད་པའི་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པའི་བཞེངས་ཕྱོགས་དེ་ཉིད་ཐུག་བསྟར་
 གནང་བར་བརྟེན་དབྱིན་རིའི་མི་སྣ་ས་འཁོན་འཛིན་དང་དན་བརྗོད་སྣ་ཆོགས་བྱས་པ་རེད་ཅེས་ཟེད། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་
 སྐུང་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་ཡོད་རྣམས་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡིག་དག་གཉིས་ཐོག་ནས་
 བདེན་རྒྱུ་ཐུང་འདྲེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་མར་སྟེལ་མཁན་ནི་གཞུང་འཛིན་ཕྱོགས་གཏོགས་དངོས་སམ་དེའི་ཆར་
 བྱུང་བ་རྣམས་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་མི་སྣ་དེ་དག་གིས་དབང་ཅོད་རྟོག་གཞིའི་ནང་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་
 ལས་སྣ་ཆོགས་བརྩམས་ཡོད་པས་རང་ཉིད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བདེན་པ་དང་ཅིག་ཞོས་དེ་ཉིད་རྒྱུ་པ་ཁོ་ནར་སྐྱབ་འདོད་
 པས་ཡིན། དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་པལ་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུ་དུ་ཡོད་ཅིང་བཅོས་དཀའ་བའི་གཤིས་ཀ་དེ་ཡང་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་
 ཆོག་ཤིང་ཟད་བརྗོད་ན། བཅན་གྱིས་དུ་འབྱོར་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྟེལ་མགོ་རྒྱགས་སྐབས་ཕྱི་མི་
 འོ་སྤང་ཅན་དག་གིས་བོད་མིར་འབྲེལ་འདྲིས་ཀྱིས་བོད་ས་ཞོར་བའི་འབྱུང་ཅ་འཆོལ་སྐབས། རྒྱ་སྐུང་ཕྱོགས་
 གཏོགས་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་བ་རྣམས་དང་བར་གནས་པ་དག་གིས་རང་རང་གི་མཐོང་ཕྱོགས་སམ་སྟ་རྒྱུ་འོ་མ་དེ་
 ཉིད་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཐོག་བརྗོད་མ་ཐུབ་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་སྣ་ཆོགས་ཡོད། གསུམ་པ་ནི། འོ་རྒྱུས་རྣམས་ཐོབ་
 ཞོར་གཉིས་ལས་“ཐོབ་མཁན་”ལ་དབང་བའི་གནད་དོན་དེ་རེད། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མཁན་གྱིས། རང་ཉིད་ནི་ནམ་ཡང་
 ལྷན་མེད་དཀར་གཙང་ཞིག་དང་། ཞོར་མཁན་ནམ་མཁ་ཉེས་སུ་གྱུར་བ་རྣམས་གཏན་དུ་ཉེས་ཅན་ནག་རྒྱུ་དུ་
 བསྐྱབས་ཏེ་མགོ་འབྱུང་དུ་མི་འདུག །འདི་ནི་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་སྐུང་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་གནས་སྤངས་ཤིག་སྟེ་རི་སྲིད་
 རང་གཅེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བདག་ལྟ་མཆོག་འཛིན་ཀྱི་དན་རྟོག་རྒྱ་དང་བཅས་པ་མ་རུལ་ཀྱི་བར་དུ་གནས་པ་ཞིག་

ཡིན། དཔེ་མཆོན་ཚུང་དུ་ཞིག་ལ། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ས་བཅན་བཟུང་བྱས་ཏེ་“ཐོབ་མཁན་”ཏུ་གྱུར་པ་ནས། རང་དབང་ཐོག་བོད་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཅིང་། བོད་མིས་དེ་ལས་ལྷོག་པར་བཤད་པ་ནམས་“ཁྲིམས་འགལ་”ཉག་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་དོན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་བོད་མི་དབང་འཛིན་པ་ནམས་རྒྱལ་པམས་གཡུལ་འབྱེད་ཅམ་ལ་མགོ་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ་དབྱེན་རྒྱ་གཉིས་ཀས་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ནས་རྩལ་བཟོ་དང་གཡོ་འབྱུལ་གྱི་ཅིང་མོ་སྒྲ་ཆོགས་ཅེས་ཏེ་འཛིག་ཅིན་ཟིལ་པོ་སྐྱོངས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་བཅམས་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཉིད་ཏུ་དབང་འཛིན་པ་ནམས་ལ་མགོ་རུལ་སྒྲ་ཡིས་མ་ཆོར་བའི་གནས་སྐབས་ངོ་མ་དེ་བྱུང་ཡོད།

འདིར་བསམ་གཞིག་དང་ཤེས་རྟོགས་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ནི། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྟག་གྲག་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལས་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྒྲ་བྲང་གི་བདག་དབང་དང་དཔལ་འབྱོར་མཁོ་སྒྲུབ་སོགས་བྱག་མཛོད་དང་གཉེར་པ་སོགས་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཡོད་ལ། ཁོ་པ་ཅག་བྱག་མཛོད་སོགས་སུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྤྱི་དྲུང་གི་འགན་དབང་བཞེས་སྐབས་ཀྱང་བྱག་མཛོད་དང་ཉེ་ལྷོས་སོགས་ཀྱིས་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ནས་ལས་སྒྲ་ཆོགས་བསྒྲུབས་ཡོད་པ་ཡང་གསལ་པོ་ཡིན། དེ་ལས་ཀྱང་ཆབས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། རྒྱལ་ཆབ་དང་སྤྱི་དྲུང་དག་གིས་གཞུང་པའི་བདག་དབང་བཞེས་སྐབས། སྒྱ་དབང་ཅན་གྱི་སྒྱ་ངོ་འགའ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པ་བརྒྱ་འགྲུང་དུ་དྲུགས་ཏེ། སྤྱི་ཕྱོགས་སུ་ཐུགས་མེད་ཀྱང་སྒྲོ་བྱར་དུ་སྤྱི་ཁྲིར་ལེབས་མཁན་དག་མིག་མངས་ཀྱི་གཡོ་འབྱུལ་ལྟ་བུས་གྲག་མེད་འགྲུལ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་སྒྱ་ཅིང་མང་དུ་ཅེས་པ་དེ་རེད། འདི་ལྟར་བསམ་གཞིག་བྱས་ཆོ། འདི་ལ་རིམ་པ་དུ་མ་ཞིག་སྐྱར་སྟེ། དེ་ཡང་ཀུན་གྱི་མིག་དང་ན་ལམ་དུ་རྟག་དུ་མཛོན་བའམ་སྒྲོ་གནས་ལོ་རྒྱུས་སུ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་མཆོན་དངོས་སུ་ཐོན་པ་ནི་རིམ་པ་དང་པོ་སྟེ་ཆབ་སྤྱི་ལ་ཐུགས་རྒྱས་ཞན་པའི་རྒྱལ་ཆབ་དང་སྤྱི་དྲུང་ཡིན་ལ། དེ་ནས་རིམ་པ་གཉིས་པ་སྟེ་སྤྱི་མི་ཤེས་ཤིང་རྒྱ་དབང་ཅམ་ཞིག་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་བྱག་མཛོད་དང་ཉེ་ལྷོས། དེའི་དངོས་ཐོབ་དབང་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་རྒྱག་པའི་ལག་གཡོག་པ་བཅས་ཡིན། མཆོན་གསལ་ཁ་མེད་པ་ནི་རིམ་པ་གསུམ་པ་སྟེ་ཆེས་སྟག་དུ་བཞུགས་ཤིང་སྤྱི་དོན་གྱི་གཡོ་འབྱུལ་ལ་སྤོང་རྒྱས་བྱལ་དུ་ཕྱིན་པ། བོད་བསྟན་སྤྱི་ཁ་ལ་བྱེད་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱིས་བརྟན་སྤང་དང་བྲིམ་བརྒྱུད་ཉེ་ལྷོས་དང་བཅས་པ་དབང་ཤུགས་ཀྱིས་སྤོང་བའི་སྒྱ་ངོ་ནམ་པ་རེད། བོད་ཀྱི་སྒྲོ་གནས་ལོ་རྒྱུས་སུ་དེ་དག་གི་མཆོན་གསལ་འདོན་མ་བྱལ་པ་ཡང་ཁོ་པ་ཅག་སྟག་དུ་བཞུགས་ཤིང་ཐབས་རྒྱས་ལ་ཐུགས་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཐབ་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ཡིན་ལ། སྒྲོ་གནས་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་འབྱུང་རྩ་དངོས་དེ་དམར་འབྱེན་བྱེད་མི་བྱལ་བའང་རྒྱ་མཆོན་དེ་ལ་བྱག་ཡོད། འདི་ལྟར་རིམ་པ་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་བསམས་ན། བས་ཞིག་རྒྱལ་ཆབ་བམ་སྤྱི་དྲུང་ཞིག་དགོས་མཁོ་བྱུང་སྐབས་སྤྱི་དོན་ལ་ཐུགས་རྒྱས་མེད་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སྒྲ་གསལ་ཆེན་ཆོའི་ཁྲོད་ནས་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གཞན་ཞིག་ཀྱང་དེ་

མིན་ནམ་སྐྱེ་ལ། “བོད་ལྗོངས་ནི་ཆོས་སྤྱོད་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་ལ་བརྟེན་དབུ་འཁྱིད་ཀླུ་ཆབ་སྐྱེ་མ་ཞིག་སྐྱར་སྐྱོལ་ལྟར་དབུ་བཞུགས་”དགོས་ཤིང་། ཀླུ་ཆབ་སྐྱེ་མ་དེ་ཡང་མཛད་པ་མཐར་སོན་པ་དང་། ‘ཆབ་སྤྱོད་ཡོ་འབྱུར་མི་འབྱུར་བ་’ཞིག་”དགོས་པར་འདོད་པ་དེར་ཡང་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་མང་ཙམ་ཞིག་མེད་དམ་སྐྱེ་སྤྱོད་མཁན་གྱིས་དབུ་བར་འཛུགས།

སྐབས་དེར་རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་གྱི་མཐུག་མ་རིང་དུ་མ་སྐྱེས་པ་དང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ནང་འབྱུག་གཞན་སྐར་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཀླུ་ཆབ་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་གཏོགས་དང་བཅས་པ་པམ་ཉེས་སུ་བཏང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་མིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ནི་ནམ་དཔྱོད་ཅན་ལ་འཆར་དུ་མི་བྱུང་བའི་དོགས་པ་ཡིན་ཡང་། རྒྱུ་དམན་དག་ལ་འཆར་མི་སྤྱོད་བའང་མིན། དེ་ནི་ནང་འབྱུག་གི་ཡོ་ལང་སྤྱོད་ལྟར་འབྱུག་པའི་སྐབས་སུ། ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་གྱིས་བོད་མི་ནང་ཁུལ་གཏོར་བཞིག་དང་བྱས་པ་ཉམས་ཉེས་སུ་གཏོར་སྤྱད་དན་རྩལ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྐྱེས་པས་བོད་རང་ལ་ཕྱི་ཁོལ་གྱི་རེ་བ་བྲལ་བར་བྱུང་བའི་སྐབས་ཀྱིས་རེད། གལ་ཏེ་ཕྱི་འབྲུག་མེད་པའམ་ཡོད་ཀྱང་བོད་རང་ལ་ཕྱི་ཁོལ་གྱི་བྱས་པ་ཡོད་ཆེ། ཆེ་ཆུང་ལ་མ་སྤྱོད་པའི་ནང་འབྱུག་དེ་འཇགས་མི་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད། བརྗོད་སྐབས་བསྐྱར་ཏེ་བཤད་ན། རི་སྤྱོད་ཁྱིམ་བརྒྱུད་དམ་སྐྱེ་བྱ་ལམ་ལུགས་གནས་པ་དེ་སྤྱོད་དུ་ནང་འབྱུག་འཇགས་མི་སྤྱོད་ལ། མང་གཙོའི་སྤྱོད་གཞུང་གསར་གཏོད་མ་བྱས་པ་དེ་སྤྱོད་དུ་རྩ་བ་མཐུག་པའི་ཁྱིམ་བརྒྱུད་ལམ་སྐྱོལ་ལམ་སྐྱེ་བྱ་ལམ་ལུགས་དེ་ཡང་རྩ་གཏོར་མི་བྱུང་། དེ་ནི་བཅོན་གྱིས་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་སྤྱོད་མང་གཙོའི་སྤྱོད་འཇགས་ཡོངས་སུ་དབུ་མ་བརྟེན་པའི་སྐབས་ཀྱི་ནང་འབྱུག་ཆུང་དུ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་གསལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་སྐྱེས། འདི་ལྟར་བསམ་གཞིག་བསྐྱར་མར་བྱས་པ་ན། ཀླུ་ཆབ་དང་སྤྱོད་གི་ཅོད་རྟོག་དེར་“རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་”ཟེར་ཡང་། དོན་གྱིས་དེ་ནི་“དབང་འཛིན་པའི་གཡོ་ཅོད་”དམ་“སྐྱེ་བྱ་གི་ནང་འབྱུག་”ཅིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་ན་བར་བདེ་ཞིང་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་ཏུ་སེམས་སོ།།

མཐའ་སྤྱོད་དུ། ཀླུ་མཆོག་བརྩ་གསུམ་པ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མ་ཐག་སྤྱོད་དབང་ཅོད་ལེན་ནམ་“ཀླུ་ཆབ་”འཕྲོག་ཅོད་དང་ནང་ཁུལ་འབྱུར་འཛིན་པ། ཡང་སྐྱེས་གཡོ་ཅོད་ཀྱི་ས་འོག་དར་འཐག་དོན་ཆེན་ཁོག་བརྩུག་གིས་ཀླུ་སྤྱོད་གཉིས་ཐུགས་ཁ་མ་དན་པར་ཀླུ་ཆབ་ཀྱི་ཕྱག་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་འཁུར་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་དགོངས་པ་ཁུས་པ། ནང་འབྱུག་གི་ཆ་སྐབས་མ་འཇགས་པ་དང་སྐྱེ་བྱར་ཉེན་ཁ་བྱུང་བར་བྲགས་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་མི་གསལ་བའི་རང་ཀླུ་ཆབ་ཁྱིམ་པ་ལོལ་བ། ཁྱེལ་སྤྱོད་མོ་དོན་བྱུ་བོད་ལྗོངས་སྤྱོད་མི་གཉིས་ཀས་ཀླུ་པའི་ཡང་སྤྱོད་དུ་ངོས་འཛིན་གདན་ཁུ་མཛད་ཀྱང་“ཡང་སྤྱོད་བསྐྱར་འཛོལ་”ཀྱི་སྤྱོད་རྟོག་མ་འཇགས་པ། ཀླུ་ཡབ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེ་རིང་དང་ཀླུ་ཆབ་རྩ་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་གཤེགས་རྒྱུན་དོགས་གཞི་ཅན་གྱི་འོག་གཞོན་དུས་སུ་སྐྱེ་ཆེ་

གདན་སའི་ཆོས་གཞུག།

དེ་ལ་སྤར་སྒོལ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་རྩེད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་དེ་མ་མེད་པ་
མདོ་སྤགས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ཁག་ལ་གསལ་བཞེས་མཐེལ་བྱིན་གནང་རྒྱུའི་གཞུང་འབེལ་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་
གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་ཆོས་གཞུག་མཛད་སྟོན་སྤྱོད་བར། ཐོག་མར་དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྤངས་པའི་གདན་ས་
ཆེན་པོ་དང་། དེ་ནས་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་གཉིས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར་གཏན་འཁེལ་དང་། དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་
གླིང་དུ་དགོ་བཤེས་མཆོན་རྟགས་འབུལ་བཞེས་མཛད་སྟོན་སྤྱོད་སྟེན་བསྟན་ཆོས་གཞུག་མཛད་རྒྱ་གཞུང་ཕྱོགས་
ནས་གཏན་འབེབས་སྤྲུགས་ཐག་ཆོད་པ་བཞིན། ལྷོ་ལོ་ 1947 ལོའི་པོད་ཟླ་ ༩ ནང་།⁷¹ དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་
སྤངས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་གཞོན་པ་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་
ལས།

དེ་ལོ་སྟོན་མཆོས་ས་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྤར་སྒོལ་གདན་སར་ཆོས་ཞུགས་དང་། མཆོན་ཉིད་གསལ་
བཞེས་དབུ་འཛུགས་སྤང་འབྲས་སྤངས་སུ་ཆེབས་རྒྱས་གཤོམས་དང་བཅས་ཆེབས་བསྐྱུར་བསྐྱངས་པའི་ཆེབས་
ཞབས་སུ་བཅར་ཞིང་། ཀུན་དགའ་ར་བའི་བར་ཐོག་ལས་ཤལ་ཅིག་ཏུ་བསྟན། སྤྱི་ལྷོད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤར་ལས་གདན་
ས་གསུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད་བྲུ་ཆོང་བདུན་ནས་མཆོན་ཞབས་རེ་རེ་བསྟོན་གཞུག་གནང་སྟེལ་ལྟར། སྤར་ཡོད་ཁོ་པོ་ཅག་
(དགའ་ཤར་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། སེར་སྤང་རྒྱལ་འོང་དགོ་བཤེས་མཁྱེར་རབ་རྒྱ་མཆོ། ལྷོ་མར་གྲུང་དུ་རྒྱ་མཆོ་གླིང་སྤུལ་
སྐྱུ་སྐབ་བསྟན་སྤུལ་བཟང་བཅས་)གསུམ་གྱི་སྟེང་དུ་སྟོན་རྒྱུ་འོང་དགོ་བཤེས་སྟོན་བཟང་དོན་ལྡན། བདེ་ཡངས་དགོ་
བཤེས་ཆོས་འཕེལ་དགའ་བ། སེར་བྱེས་ཉར་གདོང་དགོ་བཤེས་དངོས་བྱུབ་མཆོག་བརྟེས། (དངོས་བྱུབ་ཆོགས་

གཉིས།) དགའ་བྱང་གསེར་ཀོང་སྤྲུགས་སྤུལ་སྐབ་བསྟན་སྟོན་འབྱོར་བཅས་འཕར་བསྟོན་བསྟོན་གཞུག་སྤུལ་སོང་། ཞེས་
གསུངས་ལ། མཛད་ཆེན་དངོས་གཞིའི་ཉིན་ཀུན་དགའ་ར་བའི་ཆོས་རར་གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱུ་ཡོངས་རྩོགས་དང་།
གདན་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་སྤུལ་སོགས་གལ་འཁོད་ཐོག །སྤྱི་ལྷོད་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རིན་པོ་ཆེ། མཆོན་ཞབས་བདུན་བཅས་ནས་རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་བསྟོད་པ་དང་མཁའ་མཉམ་མ་བཅས་
གསུངས། དེ་ནས་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་མཆོན་ཡང་དག་པར་བརྩོད་པ་གསུངས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་
ལེགས་པར་འཛུགས། ཞེས་པའི་མཆོས་སུ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་ལྷོད་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་པར་བྱིན་གྱི་
དབུ་ནས་བཙེ་གཞུག་གནང་བར། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཆོན་ཞབས་གསར་རྟེན་ལྷན་རྒྱས་ནས་ཆར་
གཅིག་སྟེན་སྟོར་གནང་། མཆོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ན་ཐོག་མར་མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་

⁷¹ ལྷོ་ལོ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༩ ཞེས་གསལ།

ཆེས་དབྱ་བཅུགས་ཏེ་དེ་ནས་མཆོན་ཞབས་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིམ་བར་རྟགས་གསལ་ཕྱལ་ཏེ་ལྷ་མི་ཀུན་གྱི་
དང་བ་ཅིག་ཅར་དུ་འབྲེན་པའི་མཛད་ཆེན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་བསྐྱངས། དེ་ནས་ཉིན་སོ་སོར་འབྲས་སྤྱངས་
ཆོགས་ཆེན་དང་གྲ་ཆང་ཁག་བཞི་སོགས་སུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར། དེ་ལ་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་ཟེའི་རོལ་
མཆོ།>> ལས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྲན།

ཆོས་ཁྱགས་སྐབས་གཙོ་བོ་འབྲས་སྤྱངས་ལ་ཉན་ཉན་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་བཞོ་འདུག། གཞན་དག་དམིགས་བསལ་
ཤེས་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། མི་ལམ་ནང་འབྲས་སྤྱངས་ཡང་ཡང་གཏོང་གི་ཡོད། སྔོན་མ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་ཅམ་སྐབས་ཀྱང་
ཡང་ཡང་བཏང་ཁྱོད། ... རོས་ནས་བྲན་བ་ཞིག་ལ། ཐོག་མར་སྔོན་ལ་སྒྲོ་མང་ལ་འགྲོ་དང་། ཡང་ན་སྔོན་ལ་སྒྲོ་གསལ་
སྤྱིང་ལ་འགྲོ་སྒྲོར་སྟོན་བཞིག་བྱུང་བ་རེད། མཐའ་མར་སྒྲོ་གསལ་སྤྱིང་ལ་སྔོན་ལ་བྱིན་བ་འབྲ། ... སྒྲོ་མང་མཁན་པོ་
གཉན་གྲོང་པ་ཆོས་འཕེལ་འཇམ་དབྱངས་ཡིན། དེའི་སྒྲོར་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་མཆོན་ཤས་ཏོག་ཅམ་ཡོད་པ་རེད།
ཏོར་མི་ཆོན་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མི་ཆོན་རེད། དཔེ་ཆ་དེ་ལས་བྲག་པ་ཡོད་ནའང་། དེ་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་དབྱ་
འབྲེན་གནང་བ་རེད་ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཞིག་ཀྱང་འདུག། ཁོ་རང་མགོ་དམར་བ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད། མཁན་པོ་ལས་ཐོག་
ཁོང་གིས་རྟགས་གསལ་དེ་སེམས་བསྐྱེད་བཏང་བ་བྲན་གྱི་འདུག། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱལ། དེ་ལྟར་འབྲས་སྤྱངས་ཀྱི་
ཆོས་གཞུག་མཛད་འཕྲིན་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱངས་བྱུང་སྟེ་མར་ལམ་གནས་ཚུང་ལྷོག་ཏུ་ཕེབས་སྐབས། “སྤྱལ་བའི་
ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དོ་ཟླ་གསལ་ལྷན་སྤྱན་འབྲེན་ཐོག་། ཆོས་སྐྱོང་ནས་བསེ་འབག་སྤྱུག་ཚུང་སོགས་རྟེན་རྩས་རྣམས་ཡགོང་ས་
ཆེན་པོར་གསུང་སྐབས་ཀྱིས་སྤྱན་རྒྱ་མཛད་སོང་བར་བྱར་མཇལ་ཐོབ།” ཅེས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས།
དེ་ནས་སེ་ར་ཐེག་སྤྱིང་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར།⁷² སེ་རར་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་ཟེའི་རོལ་
མཆོ།>> ལས།

དེ་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྱིང་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་ཞོགས་པར་འབྲས་སྤྱངས་ནས་ཆིབས་ཐོན་མ་
གནང་གོང་འགོ་ལས་ཆོན་པས་ཕེབས་བྱམས་བྱི་ནང་གཅོང་བཞོ་བྲ་སྤྱིག་ཞུ་སྐབས་ལག་བས་རེག་བྲག་བྱུང་ས་ཆང་མ་
ནས་མེ་སྟག་ཆེམ་ཆེམ་དུ་འགྲོ་བ་ཕེབས་བྱམས་འགོ་དམངས་ཆང་མའི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་ཅིང་། དམིགས་བསལ་ཡ་
མཆོན་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་བཟང་ངན་རྗེ་ཡིན་སྒྲོས་མ་བཞོད་པར་བཀའ་ཤག་ལ་སྟན་སེང་ཞུས་པ་དང་། བཀའ་
ཤག་ནས་སྤྱིང་སྐྱོང་སྟོན་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་དེའི་སྒྲོར་བྲགས་དམ་བཟག་དབྱེད་ཡོང་བའི་སྟན་སེང་གནང་བ་ལྟར། སྤྱིང་
སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེའི་བྲགས་དམ་དགོངས་དོན། “ཡགོང་ས་མཆོག་འབྲས་སྤྱངས་ནས་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར་རྒྱུར་དགའ་ལྷན་པོ་
བྲང་གི་སྤྱང་མ་བཀའ་རྒྱ་མ་སྒྲོ་བྲ་ལྷ་མོ་བྲགས་འཁྱེན་པའི་མཆོན་རྟགས་ལས། དན་དོགས་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་
གསུངས་ལུགས་སྐབས་དེའི་སྐྱབ་བཅར་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་དག་དབང་བསྟན་འཛིན་ལས་བརྒྱད་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། སེ་ར་
ཆོས་སྤར་དུ། སེ་ར་ཆོགས་ཆེན་དང་སེ་ར་སྤར། སེ་ར་བྲེས་བཅས་སུ་ཆོས་གཞུག་མཛད་སྒྲོ་བསྐྱངས་ཏེ། སེ་ར་

⁷² བྲ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་ཏུ། ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༤ ཞེས་གསལ།

སྤྲུལ་གྲུ་ཆང་དང་ཉར་གཏོང་ཁམས་ཆོན། བསམ་སྒོ་ཁམས་ཆོན། བ་ར་ཁམས་ཆོན། སེ་ར་ཆོས་སྤྲིངས་བཅས་སྤྱི་
ཆེད་ལེབས་གནས་གཞིགས་བསྐྱེདས།

སེ་རའི་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་ཀྱི་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྲིང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་ཡལོང་ས་མཆོག་
ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར། བདེ་ཡངས་སྤྱི་བཞིའི་ནཱ་གཞིག་དང་སེར་སྤྲིང་དུ་བྱམས་གཞུང་གི་ཐད་ནས་རྟགས་
གསལ་ལུལ། སེར་བྲེས་གྲུ་ཆང་དུ་སེར་བྲེས་མཁན་པོ་མཆོན་འདོགས་སྤྱི་“གསེར་རྟོག་རྟོག”ཅེས་བ་དེས་ཤིང་རྟའི་
སྒོལ་འབྱེད་ཀྱི་ཐད་ནས་རྟགས་གསལ་ལུལ། མཁན་པོ་དེ་ཉིད་ཆོང་ལས་གཉེར་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་དཔེ་ཆ་དེ་
ཅུ་མི་ཤེས་སྟབས། སྟག་བྲག་སྒྲ་བྲང་ལ་གསེར་རྟོག་རྟོག་ཅིག་ལུལ་ཏེ་མཁན་པོའི་གོ་གནས་ཐོབ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
བརྟེན། གྲུ་བ་ཆོས་ཁོང་གི་མཆོན་འདོགས་སྤྱི་“གསེར་རྟོག་རྟོག”ཅེས་བཏགས་ཤིང་། དེ་སྤྱི་སྐབས་ཤིག་རྟགས་
གསལ་གཏོང་མཁན་གྲུ་བ་འབྲེབ་ཏེ་ཞིག་གིས་ཁོང་ལ་རྟགས་གསལ་གཏོང་སྐབས། “ཁྱོད་རང་གི་གསེར་རྟོག་རྟོག་
དེ་ཞོག །”ཅེས་རྟགས་གསལ་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དཔོན་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་སྤྲིང་རིན་པོ་
ཆེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བའི་ཞབས་བརྟན་གསལ་འདེབས་དེ་ཉིད་འདོན་མི་ཆོག་པར་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ་
དེ་ཉིད་འདོན་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་ཡོད་ཀྱང་སེར་བྲེས་ཀྱིས་བསྐྱེད་མར་རྒྱ་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ་དེ་ཉིད་
འདོན་གྱིན་ཡོད་སྟབས། ཆོས་གཞུག་མཛད་སྤྱི་སྐབས་སྤྱི་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ་དེ་ཉིད་མི་འདོན་ཀ་མེད་
དུ་གྱུར་ཏེ་སྤྱི་གཞི་འདོན་ཞུས་ཀྱང་ཆད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་། རྒྱལ་བུར་རྒྱ་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བའི་
ཞབས་བརྟན་གསལ་འདེབས་དེར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོར་རྒྱ་གར་
བཞུགས་སྐར་རྟ་སར་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་སྐབས་གསལ་འདེབས་དེ་ཉིད་གངས་གསོག་གནང་སྟེ་ལུལ་བའི་ཚུལ་
ཞིག་ཡོངས་འཛིན་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་ནཱ་ཐར་དུ་གསལ། དེ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

དེ་ནས་ཁོ་པོའི་ལོ་སྟེག་ལྷ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པར་ཆོས་ཉེར་ལྷ་ཉིན་སྤྲིང་སྒྲ་བྲང་ནས་རྒྱ་སྤྲིང་ཏེ། རྟམ་གྲུ། རིགས་སྒོལ། ཆོ་
སྤྲིང་སོགས་རྟ་སར་བཞུགས་པའི་རིས་མེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱི་རྟམས་ལ་བསྟེན་བཀྱར་གཟབ་རྒྱས་སོག་གནས་བརྟན་
ལུག་མཆོད། སྤྱི་ཆོག། ཆོ་ཆོག། སྤྲིང་མ་དམར་ནག་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་བསྟན་སྤྲིང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཆོར་བསྐྱེད་
ཆོགས་འཕྲིན་བཅོལ། ཁོ་པོ་རིང་འཆོའི་གསལ་འདེབས་རྒྱས་པ་རྒྱལ་བུར་རྒྱ་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ་གངས་གསོག་

དང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། གང་ལྟར། ཆོས་གཞུག་མཛད་ཆེན་སྐབས་སྤྱི་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་
ལས་བརྒལ་བརྟག་གི་གནང་ཕྱོགས་ཀྱན་གཞན་གྱི་དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་སྤྱི་མ་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། ཡལོང་
ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས། ཡོངས་འཛིན་སྤྲིང་རྟོ་རྟོ་འཆང་ཆེན་པོའི་ནཱ་ཐར་ལས། “དེ་ལོའི་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་རོས་
འབྲས་སེ་གཉིས་ཀྱི་གྲུ་ཆང་ཁག་ཏུ་ཆོས་ཞུགས་དང་འབྲེལ་རྟགས་གསལ་བའོ་སྤྲིང་བྱ་རྒྱ་དང་། ཆོས་འབྲེལ་བྱ་རྒྱ་སོགས་

གང་ཅིར་ན་ཆོད་ལ་དཔགས་པའི་གང་ལེགས་བྱང་བར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལེགས་གསའི་དབུགས་དབྱང་བཀའ་
འིན་བསྟུལ།” ཅས་དང་། <<བཅན་ཁྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས།

སྐབས་དེར། འབྲས་སྤྲངས་ལ་དགེ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་བདུན་སྟོང་ལྷག་ཡོད་ཅིང་དེ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཤོས་
དེ་ཡིན་ལ། སེ་རར་ཡང་དགེ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་ལྔ་སྟོང་ཙམ་ཡོད་པས་དེ་ཙམ་ཚུང་རྒྱ་མེད། ... འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་གྲ་
ཆང་གསུམ་དང་སེ་རའི་གྲ་ཆང་གཉིས་བཅས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་རིགས་ལམ་གྱི་བཅོ་སྟོང་གྲས། ཉེ་དུས་ཀྱི་
རྟོག་ཟིང་གི་རྒྱུན་པས་བདེ་འཇགས་སྤང་སྟོབ་ཀྱི་ཐད་དུ་དོགས་ཟོན་འཕར་མ་བྱས། དེའི་དབང་གིས་ཁོ་བོ་སྟོད་བག་
མེད་པར་གྱུར་པར་མ་ཟད། གདན་ས་ཆེན་པོ་དེ་དག་དུ་མི་ཆེ་འདིའི་ནང་འགོ་སྟོད་བྱེད་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པས་སེམས་
འཚབ་ཀྱང་ཆེན་པོ་བྱང་། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མཆོན་གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་གདན་ས་གཉིས་ཀ་ཡང་ཉ་ཅང་རྒྱས་ཡོད་
གོམས་ལོབས་སུ་གྱུར་པའི་སྤང་བ་བྱང་། ཆེ་རབས་སྡེ་མ་དག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངས་པའང་རྟེན།
གང་ལྟར། དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོའི་མདུན་དུ་རིགས་ལམ་གྱི་བཅོ་སྟོང་བྱེད་སྐབས་སེམས་འཚབ་བྱང་ཡང་ཐམས་
ཅད་བདེ་སྒྲག་རང་བྱུག། ཅས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ན་ཉ་ཅང་སྤེམ་མའི་དུས་ཉིད་ནས་
རིག་པའི་གནས་གང་ལ་ཞུགས་ཀྱང་དེ་མ་ཉིད་ནས་མཁུར་རབ་ཀྱི་འདུག་པ་ཆགས་ཐོགས་མི་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་
པས་སྐབས་དེའི་མཆོན་ཉིད་བཅོ་སྟོང་གི་ཐད་དུ་འང་བྱུང་འབྲས་སྤང་ན་མེད་པ་ཞིག་བྱང་ཡོད་པར་སུ་ཞིག་ཡིད་གཉིས་
སུ་འབྱུར། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། སྐབས་དེ་དག་དུ་ཐུན་མིན་གྱི་གཟིགས་སྤང་སོགས་པལ་བའི་སྒྲོས་དཔོག་མི་བྱས་པ་དུ་
མའང་བྱང་སྤང་ཡང་བྱུང་ཙམ་ལས་གསལ་བར་མ་གསུངས་པས་ཞིབ་བརྗོད་དགའ། གདན་སའི་ཆོས་གཞུག་སྐབས་
སྐུ་ལྷའི་སྤང་བ་དམ་པོ་གནང་དགོས་པ་ནི་སྤྲོད་སྟོང་ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་གཞན་ལ་
དགའ་མིན་གྱི་ཉིན་ཁ་འབྱུང་རིགས་སུ་དོགས་པ་ཙམ་ལས་གཞན་ཅང་མིན། དེ་ཡང་རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་ལས་བྱང་
བའི་རྟོག་ཟིང་གི་ཆ་སྒྲབས་ད་དུང་ཡལ་མེད་པས་སེ་རའི་ཕྱོགས་ལ་དོགས་ཟོན་ཆེར་གནང་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་
མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་འཁོར་པ་བོང་ཁ་དང་དེ་མིན་གྱི་དགོན་གནས་དང་རི་ཁྲོད་སོགས་སུ་རྟོན་མཇལ་གནས་
གཟིགས་སོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་བྱིར་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་ཉེ་ཞོའི་མཆོན་མ་སྤེམ་མོ་ཙམ་ཡང་
མེད་པར་ཆེབས་ཞལ་མངོན་པར་བསྐྱར་ཏེ་གདན་ས་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་གཞུག་མཇུག་ཆེན་དེ་ཉིད་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་
སོ།།

དག་སྒྲུང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་སོགས་ གསན་བཞེས།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུའ་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བཅུ་བཞིར་ཐེབས་པ་ས་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་ 1948 ལོར་
མོར་སྒྲིང་གྲུ་འཛིན་པོ་བྲང་དུ། ལུང་དང་ཉོགས་པའི་ཆོས་ལ་མངའ་དབང་བརྟེན་པ་རྩོམ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་
སྐྱུ་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་བྲང་ནས་ཀུན་གཟིགས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་དག་སྒྲུང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་ཆ་ཆང་བ་
ཡོངས་འཛིན་སྒྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྱི་བྲང་རིན་པོ་ཆེ་བྲང་དང་ལྷན་ཅིག་གསན་བཞེས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྩོམ་རྩེ་འཆང་
ཆེན་པོ་ནས་ཆེད་གཉེར་གྱིས་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུའ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོར་མངའ་དབང་བསྐྱུར་བར་
བསྐྱུལ་ཅིང་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་ཟབ་ཆོས་དེ་ཉིད་བདག་པོ་རང་ལ་རྩི་བཞིན་འཕྲོད་ངེས་སུ་མཛད། དུས་དེ་ཉིད་དུ་
བཀའ་དབང་རེ་རེ་གསན་རིམ་བཞིན་སྐྱུ་ཐག་སྤྱོད་ཁྱུང་ཁྱུང་པར་ཅན་དང་མཆོན་དུ་སྐབས་འབྲེལ་མནལ་ལམ་ཁྱུང་པར་བ་
དག་བྲུང་ཞེས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་གསུངས། དེ་ལ་<<བཅན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས།
ཡང་། སྐབས་འདི་ཙམ་ཞིག་(གདན་སའི་ཆོས་གཞུག་)དུ། སྐབས་རྩི་ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་ཐག་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་
ཀུན་གཟིགས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཁྱུང་པར་ཅན་དག་སྒྲུང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་ཡོངས་རྩོགས་ཞུས། དེ་ནི་
རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་མཛད་པ་ཞིག་རེད། དེ་དུས་བདུན་ཐག་དུ་མའི་རིང་ཁྱོད་ཆོར་
ཁྱུང་པར་ཅན་ལན་དུ་མར་བྲུང་ལ། ལྷག་པར་དུ་མི་ལམ་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲུང་བ་ལན་འགར་བྲུང་ཡང་། སྐབས་དེར་དེ་དག་
གལ་འགངས་ཅན་དུ་མ་མཐོང་ཡང་། དེ་ནི་དེ་དག་ལ་གལ་གནད་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་། ཞེས་དང་། ཉིན་མོར་བཀའ་དབང་
གང་དང་གང་གསན་པ་དེ་དང་དེར་འབྲེལ་བའི་མཆོན་ལམ་རེ་རྟག་དུ་གཏོང་གིན་ཡོད་ཅེས་དང་། དེ་དུས་མཆོན་ལམ་
དེ་དག་ལ་སྐྱུ་ཐག་སྤྱོད་སྒྲུང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། བྱིས་སུ་དགོངས་པ་བཞེས་སྐབས་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་དང་
འབྲེལ་བ་ཁྱུང་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་གསལ་ཞེས་གསུངས་ལ།⁷³ ཡང་། “ཆུང་ཆུང་སྐབས་ལ། རྩོམ་རྩེ་འཆང་སྐྱུ་ཐག་
རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐོབ། དེ་དག་ཞུ་བའི་སྐབས་སུ། ཉ་ལམ་ཁུབ་རེ་
བཞིན་དུ་དབང་གང་དང་གང་ཞུས་པ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མི་ལམ་དང་མཆོན་མ་ཡོང་ཁྱོད་། དེ་དུས་མི་ལམ་དེ་འབྲེལ་གྱི་མིས་
སོང་སྐམ་པ་མ་གཏོགས་དོ་སྒྲུང་གང་ཡང་མེད། རྩིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་དང་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་དེའི་སྐྱོར་ལ་བཀའ་མོལ་
ཞུ་བའི་སྐབས་སུ། དེ་དམིགས་བསལ་ཞིག་རེད་འདུག་ག་ཞེས་བཀའ་མོལ་གནང་ཁྱོད་”⁷⁴ ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྐྱུལ། ཡང་།
<<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩིང་རོལ་མཆོ་>>ལས།

⁷³ ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩིང་རོལ་མཆོར་གསུངས།

⁷⁴ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 21 བོད་ཟླ་ ༥ ཆོས་ ༥ ཉིན་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གྲུ་སྟོན་བརྟན་བཞུགས་སྐབས་བཀའ་སྐྱུལ།

མཐའ་དོན་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ནས་ཀྱང་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་འདི་ཞུས་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བསྟེན་པ་བཏང་བ་
རེད། སལ་ཆེར་རྒྱ་བ་གཉིས་ཙམ་འགོར་མེད་དམ། དེ་དུས་བསྟེན་པ་གཏོང་བའི་སྐབས་གཉིད་ལམ་འདྲ་མ་འདྲ་གང་
འཆམས་བྱུང་། བྱུང་མཆར་པོ་དེ་འདྲའང་བྱུང་། དེར་བརྟེན། གཞི་ནས་དེ་སྔ་ཁོད་དུ་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་དང་
པོ་ཞུ་བའི་དུས་གཉིད་ལམ་བཏང་བ་དེ་ཆོ་སལ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་ས་རེད། ཉུགས་མཆོན་ཞིག་ཡོད་ས་རེད་བསམ་
པ་བྱུང་། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་ངེས་ཤེས་ཆེད་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་བསམ་སྒྲོ་འཁོར་སྒྲངས་དེ་འདྲ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ད་ལྟའི་
ཆར་ཡང་ལ་གོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱིས་དབང་དང་རྗེས་གནང་མང་པོ་ཞིག་དག་སྤང་
གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་ནས་ཁོལ་དུ་བྱུང་སྟེ་སྦྱོལ་བ་སོགས་ཆོས་སྐྱོར་དེ་ཉིད་དམིགས་བསམ་གཅིགས་ཆེན་
དུ་བཞེས་པ་ནི་གདོན་མི་ཐ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་སྐྱོར་ཆེ་རིགས་གསལ་བཞེས་སྐབས། སྐབས་རྗེ་ཡོངས་
འཛིན་སྟག་བྲག་རྩོད་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དགྲུང་ན་མཐོ་བ་དང་ཆོས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་དེ་དག་ཆོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་
ངེས་འཕྲོད་འབྲེལ་བཞེད་ཀྱིས་སྐྱེ་འལ་ཆད་མེད་བསྐྱོན་པར་བརྟེན། སྐྱེ་རྒྱུད་ལྡང་བ་དང་མཆོན་མོར་གཟེམ་མ་བདེ་བ་
སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཡང་བཞེས། དེའི་རྗེས་ཙམ་ཞིག་ལ། རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་བཀྲོན་ཡང་ཐུན་ཙམ་གནང་ཞེས་
ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ཡང་། སྐབས་རྗེ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་རྒྱུན་
གང་ཞིག་གི་དབང་གིས་རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེར། “ཉུགས་པ་ལྟ་དང་མཉམ་ཡང་། སྤྱོད་པ་མི་དང་བསྐྱུན་དགོས།” ཞེས་
བཀའ་བཀྲོན་སྤྲུལ་བར། རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་སྟགས་མ་དབྱེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་ལ་གོང་ས་
མཆོག་གི་ཞལ་སྔ་ནས།

བཀའ་བཀྲོན་དེ་གནང་དུས་ང་འཆོག་པ་ཐ་བྱུང་། རྣམ་ཀླུ་བཀའ་ཆོས་ཞུ་དུས་སྐྱུར་སྐྱུར་བྱས་ནས་སྤོང་གི་ཡོད། དེ་དུས་
སེམས་ནང་སྤྱོད་པ་མི་དང་བསྐྱུན་ནས་ངོས་ཀྱིས་བཀའ་ཆོས་ཞུས། སྐྱིག་ཁུར་ནས་བསྐྱུང་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་དེ་མིན་སྟེ་
ལ་ཞེད་དགོས་ཀྱི་རེད་བསམ་པ་བྲན་ནས་སྐྱུར་སྐྱུར་བྱས་ཏེ་མ་བསྐྱུང་པར་ཀེར་ཀེར་བྱས་པ་ཡིན། གསུང་བརྗེད་ཀྱི་ན་
ལོག་ཐུན་བྱ་ཞུས་འདུག ། གནས་ཚུལ་དེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་མཁྱེན་འདུག ། ངོས་ཀྱི་གདོང་གི་རྣམ་འགྲུར་ཡང་འགྲུར་
སོང་གསུང་གི་འདུག ། ཅེས་མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིད་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསུངས་ཤིང་། སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུལ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། མཆོན་ལམ་དུ་ཐེངས་འགར་མཛལ་སྐབས་མཉེས་པོ་གནང་གིན་འདུག་ཅེས་
ཀྱང་གསུངས།

རྒྱ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུད་བའི་རྗེས་ལ། མཆོན་ཞབས་དང་སྐྱེ་འཁོར་ཆོའི་ནང་ཞུལ་དུ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་
བྱུག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱིས་མགོ་འཕྲེན་ནས་སྟོགས་རིས་མཛད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་པའི་བཀའ་མོལ་ཞིག་ཡོད་པ་
གསལ་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས། རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་མཆོད་དཔོན་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏོན་ལགས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་
ཆེའི་མདུན་དུ་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར། “གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་འདུག ། གཟབ་གཟབ་གནང་དགོས་

ཀྱི་འདུག་”ཅེས་སྟུན་སེང་ཁྱེད་གནང་མཛད། འདིའི་ཐད་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་<<མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྟེང་ཟླའི་རོལ་
མཆོ་>>ལས། “སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱག་ལས་གནང་སྟངས་སྟོར་ངས་སྟོན་བཞིན་བྱས་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ།” ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་དུས་སྐབས་མེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དངོས་གྲུབ་ཆོག་གིས་གཉིས་གཉིས་ཞལ་ཞོ་ཆ་པོ་དང་། ཕྱགས་པུན་སྟེན་པོ་
ཡིན་ཅང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཕྱོགས་ཡག་པོ་ཡོང་གི་མི་འདུག་ཅེས་ཞབས་ཅོར་གང་འཆམས་སྟོག་གི་ཡོད་པ་
རེད། དེ་སྐབས་ང་ཆོས་དམར་ཆེན་སྐར་གསུམ་ཟེར་བ་ཕྱག་མཛོད་ཆེན་མོའི་མགོ་དམར་པོ་ཡིན་པ་དེ་དང་། ཆེན་ཞེས་
པ་རྒྱ་འབྲམ་སྒྲུང་བྱེད་ཡིག་ཆེན་མོ་སྟུ་ཁྱེད་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེར་ཟེར་ཞིང་། སྐར་ཞེས་པ་སྟེ་མགོན་ཐུབ་བསྟན་
ལེགས་སྟོན་སྐར་སྐར་ཞེས་ཡིན་པ་དེར་ཟེར་གྱི་ཡོད། ད་དམར་ཆེན་སྐར་གསུམ་གྱིས་བྱེད་གྱི་མ་རེད། དེ་ཆོར་ཆོ་ཡོད་
པ་མ་རེད། ཅེས་ང་དང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། དངོས་གྲུབ་ཆོག་གིས་གཉིས། ཟླ་སྟག་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ང་ཆོ་
འཛོམས་དུས་དེ་འདྲའི་ཞབས་ཅོར་ཞེ་བྲག་སྟོག་གི་རེད། རྒྱ་མཆོ་སྟེང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲིག་པོ་ཡིན་ཅང་ང་
ཆོས་དོགས་ཐོན་བྱེད་གྱི་ཡོད། དེ་འདྲའི་དགོངས་ཚུལ་ཡོང་སྟེད་གྱི་རེད་པ། དེ་མིན་སྐབས་དེའི་ཁ་ཕྱག་གི་རྒྱ་མཆོན་
གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་བོད་པའི་ཁ་རྒྱན་ལ་ཡོད་པའི་རྟོགས་པ་ལྟ་དང་མཉམ་ཡང་ཟེར་བ་སྟེར་
བཏང་ཐོག་གསུངས་པ་ཡིན་སྟེད་གྱི་རེད། ཅེས་དགྲེལ་ཆེའི་གྲུ་ཡངས་གྱི་གསུང་བབ་ཅིག་ཀྱང་ཐེབས། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་
སྟེང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་དུ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱང་སྟེད་རིན་པོ་ཆེ་སྟུ་ན་སྟེ་བ་དང་། དབུ་སྐྱ་གཙུག་ཕྱད་འབྲལ་
བཞེས་དང་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མཛད་བྲེལ་ཆེ་བ་སོགས་གྱི་རྒྱུན་ལས། རྩ་སྟེང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་
སྐབས་འགོ་མེམས་བསྟེད་དང་། མདོ་ལུགས་སྒྲ་མའི་ནལ་འཕྲོར་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་བརྒྱུ་མར་བྲགས་པའི་ལྷགས་ལུང་།
ཆེ་དབང་སོགས་ལས་བཀའ་ཆོས་གཞན་དེ་ཅུ་གསན་མེད་ཆོད་དུ་སྟང་། སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་སྟེ་བྱེར་
ཡོན་ཉན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་། ལམ་གཅི་ནམ་གསུམ། ཡགོང་ས་ལྟ་བུ་པ་ཆེན་པོའི་དག་སྟང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་
གྱི་ཆོས་སྟོར་ཡོངས་རྫོགས། རིན་འབྲུང་བརྒྱ་ཅ། གསེར་ཆོས་བཅུ་གསུམ། སྟག་ཕྱའི་དག་སྟང་བཅུ་གསུམ། དགེ་
འདུན་རྒྱ་མཆོའི་ཡི་དམ་སྐབས་སྟོར་སོགས་གསན་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། དེ་ལྟར་སྐབས་མེ་ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་རྩོ་
ཟླའི་འཆང་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་དགྲུང་ན་མཐོ་ཐེབས་གྱིས་སྐྱེ་ངལ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་ཡང་། མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་རིང་མིན་རྒྱལ་
བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་གྱི་མངའ་བདག་ཆེན་པོར་བཞེང་ངེས་ལ་བརྟེན། ཆོས་སྟོར་ཆེ་བའི་རིགས་དུ་མ་ཞིག་སྐྱེ་ངལ་ལ་
མ་འཛེམས་པར་ཆོས་གྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་འཕྲོད་ངེས་སུ་མཛད་མཐར། སྐབས་ཟླའི་སྟེང་རྩོ་ཟླའི་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་
ཆོས་བཀའ་གཞན་དང་གཞན་ཡང་གསན་དགོས་གྱི་བཀའ་མོལ་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྟེ་ནས་
ཡོངས་འཛིན་སྟེང་རིན་པོ་ཆེའི་ནམ་ཐར་ལས།

དེ་དུས་ཡོངས་འཛིན་སྟེང་སྟོང་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་སྟུ་ན་མཐོ་ཅུ་མེམས་གྲུབ་པས་བཀའ་དབང་གསུང་ཆོས་རྒྱུ་རིང་
གནང་བའི་སྐབས་སྟེ་མཉེལ་པོ་གནང་གིན་འདུག། སྐབས་ཤིག་ལ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་སྟེང་རིན་པོ་ཆེ་ནི་བསམ་

གྲིས་མི་ཁྲབ་པའི་སྒྲ་མ་ཡིན། གསང་བ་འདུས་པ་ལ་སོགས་པའི་དབང་ཆེན་རིགས་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་མདུན་ནས་
གསན་ན་ཡིག་པོ་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་བྱུང་བ་དང་། ལོ་ལྟར་དགྲུན་སོག་ཅེར་སྟོད་སྐབས་འཆར་ཅན་ལྷག་ལྷ་
གང་རིགས་ཀྱི་ལས་རྒྱུ་བསྟེན་མཆོམས་རེ་བྱེད་སྐབས་ལ། འགོ་སྟོད་སྐབས་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོམས་རིགས་སྐུ་ལྷན་
བཞུགས་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། རྗེས་སྐུ་ལོ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆོམས་རིགས་སྐུ་ལྷན་བཞུགས་
འཆར་ཅན་གནང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་མཐའ་མཆོམས་མདོ་ཁམས་སྤྲད་
ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྐུ་ཡོན་མདུ་བྱུང་བ་ལུས་བ་དང་། བོད་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ་ད་ཆ་
འཛམ་གླིང་ཆེ་ཆུ་ཀུན་གྱི་གཞུག་ན་གཞི་བྱིན་གྱི་ཉི་མ་ལྷན་མེར་འསྟོ་བའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་
ནམས་ཀྱི་སྐུ་ཐིན་ནི་ནམ་དུ་ཡང་གཞུག་པའི་སྐབས་མ་མཆིས་པ་ཞིག་གོ་སྐྱེས་སོ།།

མཁུན་རྒྱ་དང་ཉམས་རྟོགས་འཕེལ་ ཚུལ་སོགས།

རྒྱུད་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་དགྲུང་ན་ཕ་མོའི་སྐབས་ནས་རིམ་གྱིས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་དང་དག་ཡིག་སོགས་
ཐུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་སྟོགས་ལ་ཐུགས་གཉེར་མཛད་ཡོད། སུམ་རྩ་བ་དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་རྩ་འབྲེལ་གྱི་
གཞུང་སྤྱིར་ཏེ་ཆ་ཆར་བར་ཞིབ་ཏུ་གསན་པའི་དུས་ནི། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་ནམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བོད་ལུགས་སྐུ་
དགྲུང་གངས་བཙུ་ལྟར་མེད་པ་སྐྱེ་ལོ་ 1949 ལོའི་ལོ་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་ཡིན་ལ། <<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་
དམངས།>> ལས། “དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དག་ཡིག་དང་། སུམ་རྩ་གསལ་བཞིན་གནང་
སྟེ། བོད་ཡིག་སྟོབ་སྟོང་དེ་ནམས་ཆར་མར་ལོ་ལྷ་ཙམ་འགོར། དེའི་རིང་ལའང་རྒྱན་དུ་སྤྱད་པོང་དཔེ་ཆ་སྟོབ་སྟོང་བྱེད་དགོས་
ཀྱི་ཡོད་དེ། སྟོབ་སྟོང་དངོས་གཞི་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྟོབ་སྟོང་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་སྟོབ་སྟོང་གི་སྟོན་
འཕྲོའི་ཆ་གས་ལྟ་བུར་གྱུར།” ཅེས་རིག་གནས་གསན་བསམ་གྱི་ཐད་སྐྱེ་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལྟར་ཐུན་མོང་
རིག་གནས་ལའང་སྐུ་ན་ཕ་མོའི་དུས་ནས་གསན་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། བོད་ལུགས་སྐུ་དགྲུང་གངས་བཙུ་ལས་
མས་སྐུ་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ཆེད་གཉེར་གྱིས་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་དེ་ནོར་
སྤྱིར་དབུ་ཅེ་བྱང་རྒྱུ་དགའ་འབྲེལ་དུ་ལམ་རིམ་སྤྱིར་ལམ་དམར་ཁྱིད་དང་ལམ་རིམ་འཛམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གཉིས་
སྐབས་པའི་སྟོང་ནས་ལམ་རིམ་གྱི་ཉམས་ཁྱིད་ལེགས་པར་གསན་ཏེ་ཐུགས་ཉམས་སྐུ་བསྟར། སྐབས་དེར་ཐུན་མོང་
རིག་གནས་ཀྱི་མཁུན་རྟོགས་སྟོས་མེད་ཐོག་ནང་དོན་རིག་པའི་མཁུན་རྒྱ་ཡང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བཞིན་པའི་ཁར།

མདོ་ལྷགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཉམས་ཏྲོགས་ཅི་རིགས་པ་མཆོམས་མེད་དུ་འཕེལ། དེའི་ཚུལ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོས་དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་སུ་གསུང་དོན།

ཉམས་སྤོང་རྣམས་གོམས་འདིས་སུ་བྱུང་སྟེ་ལོ་བཙུ་ཅམ་བསྐྱབས་སྐྱབས་སངས་རྒྱས་བཙུ་ལྷན་འདས་ཀྱི་བཀའ་
དྲིན་རྗེས་སུ་བྱན་པའི་མོས་གྲུས་ཀྱི་སྤང་བ་འཆར་བར་མ་ཟད། རྒྱ་གར་འབགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནས་བོད་ལ་
ཟབ་མོའི་ཆོས་སངས་མེད་དུ་བསྐྱབས་པ་དང་། དེ་རྣམས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་ལ་བསྐྱར་ཏེ་ཉར་
ཆགས་སྟབ་པ། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་དེ་རྣམས་གཞལ་མི་རུས་པའི་བུ་ལོན་
ཞིག་སྤོང་རྒྱར་བསྐྱད་པ་ལྟ་བུར་གསལ་དཀའ་བ་རེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་རང་དོན་གྱི་བསམ་པ་མིན་པར་
གཞན་དོན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་ཆེས་མང་པོ་བཏང་སྟེ་བྱམས་སྟོང་རྗེ་སྟོན་ཚུལ་རྣམས་ཐན་བུ་ཤེས་ཏྲོགས་བྱུང་། ཆོས་ཀྱི་ཡིད་
ཆེས་དེ་ཡང་རྒྱས་འགྲོ་སྐབས། གཞན་གྱི་རིག་གནས་དང་། ཆོས་ཀྱི་བགྲོ་སྒྲེང་། རྫོ་འཛིན་བྱ་རྒྱ། གཞན་ཡང་ཉམས་

ལེན་བྱ་རྒྱའི་རིགས་རེ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་སྟབ་པའི་སྟོབས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་བྱུང་། ཞེས་སྟགས་ཀྱི་ཁེངས་པ་སྐྱུང་བའི་གསུང་ཆོག་
དུ་མ་དང་བཅས་བཀའ་སྟུལ། <<གོང་ས་སྐྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་
ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས།

དོས་རང་ལོ་བཙུ་ཅམ་དུ་མོན་པ་ན། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་
བར་མཛད་པའི་འབགས་ཡུལ་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་དེ་ཉིད་བོད་རང་
ཉིད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཅིང་འཛིན་པ་ལ་མཛད་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་དེད་གྲུས་འཕེལ་ལ།
དེར་མ་ཟད། བདག་ལས་གཞན་གཅེས་པར་འཛིན་པའི་སྤང་བ་རྒྱས་མགོ་ཚུགས་ཤིང་། སྤྱོང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའང་ཆོག་
གི་སྟོ་ཚུལ་ཅམ་ཞིག་མིན་པའི་ཆོར་སྤང་རྒྱས་མགོ་ཚུགས། དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སྤང་བ་དེ་དག་རི་
ཅམ་ཀྱིས་འཕེལ་བའི་ཆེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སྟོ་སྟོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འཕེལ་ཏེ་ནམ་ཞིག་དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་
གཅིག་གོགས་སུ་སྐྱར་པ་ན། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་ཏྲོགས་ཟིན་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པའི་བྱན་རིག་
གི་རུས་པ་གཉིས་ཀྱང་འཕེལ་ལ། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཞུས་པ་མེད་པའི་གདེང་སྟོབས་ཀྱང་རྟེན་པར་མ་ཟད། དགག་སྐྱབ་
ཀྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་ཆལ་དེ་ཡང་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། ཞེས་གསུངས།

ལོ་དེའི་དགུན་ཐོག །རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དགོས་པ་གང་ཞིག་ཆེད་གཟིགས་ཀྱིས་མཆོན་
ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་རྒྱལ་ཡང་གསང་དུག་རི་ནག་པོའི་ཕྱི་ནང་གསང་བའི་རྟེན་རྫས་ཆ་ཆང་བ་གསུང་
བཞེངས་དགོས་པའི་བཀའ་ཕེབས་པ་ལྟར། ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས།

སྐུའི་རྟེན་དུ་རྒྱལ་མཆོག་གོང་མའི་སྐུར་རས་ལ་བྱུག་རྫས་རྣམས་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ལེགས་པར་བྱུགས་ཤིང་།
གཟའ་སྐར་བྱེད་སྤྱོད་དུག་ཅིང་རྒྱལ་བའི་ཉིན་བཟོ་བོ་ལྷ་གིས་དབྱ་བྱང་དཔལ་འབྱོར་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཐོབ་
ཅིང་། རྒྱན་དུ་བདག་བསྐྱེད་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཐུས་ཅན་ལྟར་བསྐྱེད་དང་འཕེལ་རས་གཞིར་སྐྱེ་གིས་ཟིན་མཆོམས་སྟེ་
མཆེད་ཀྱི་གནས་ཡིག་དང་། ཐུགས་ཀར་སྟགས་འཁོར་བཀོད་པའི་སྟེང་སྤང་ཡང་ཆོན་ཀྱིས་བསྐྱར་ཏེ་ཆད་ལྷན་དུ་

བཞེངས་པ། གསུང་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་བྱང་བྱར་སྟོན་སྟགས་བྲིས་པ་དང་། གཤིན་རྗེ་པོ་མའི་འཁོར་ལོ་སྟགས་ཅན།
སྟགས་རྟེན་སེང་ལྷེང་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོད་དབྱུག་ཅ་བ་ལྷུང་བྱའི་དབལ་ཅན། ཡུམ་གྱི་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་ཅེ་གསུམ་དར་
ནག་སྟགས་ཅན་གྱིས་བརྒྱན་པ། འཁོར་སྟོན་པོའི་རྟེན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་རལ་གྱི་སོ་གཉིས་མ་དུག་ཁྲག་གིས་དར་སྒྲུབ་པ་
སྟོན་པའི་ཡུ་བ་ཅན་དང་། ཁྲབ་འཇུག་གི་རྟེན་སྒྲུང་དམར་པོ་འོག་ཅན་(པོ་འབྲས་མ་བཏོན་པ་)གྱི་རྩ་ལས་བཟོས་པའི་
གཞུ་གྱི་རྒྱས་ཀྱིས་གཞུ་རྒྱད་ཅན་ལ་ཟངས་ཀྱི་མདའ་བཀའ་བ། བྱི་རྟེན་མ་དེ་དང་གཡག་རྟོག་ཞེས་ཅན་གྱི་གཟུགས་
བརྟན་གྱི་མཁྱིན་པར་པ་ཤིང་གི་བྱང་བྱ་སྟགས་ཅན་བཏགས་པ། བྱང་རྟེན་དར་ནག་ལ་གྱི་ཁྲག་དང་། སི་རྒྱུ་ར། བཟླ་རྟ།
ཉི་མ། ལྷ་ཅི་རྣམས་ཀྱིས་སྦྲུ་དང་། སྟགས་བྲིས་པ། གསང་རྟེན་རབས་ཆད་པོ་མའི་ཐོད་པའི་ལྷག་པར་གཤིན་རྗེ་པོ་མའི་
ཞལ་རང་བྱུང་འབྱུང་དོད་དུ་གྲུབ་པ་ཆོན་གྱིས་གསལ་བར་བྱས་པ་ཁ་སྦྱོར་གྱི་ནང་རོ་རས་ལ་བྲིས་པའི་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྦྲུ་
དང་། དུག་པོའི་ཐུན་རྩས་དང་གཟུངས་སྟགས་ཀྱིས་བཀའ་བ་སོགས་བེའུ་བྱས་བཀའ་རྒྱ་མ་ནང་གསལ་ལྟར་འདུ་བྱས་པ་
བཅས་རྟེན་རྣམས་ལེགས་པར་གྲུབ་མཆོམས་ལྟར་བསྐྱེད་བཏོན་བཞུགས་སོགས་སྦྲུབ་པ་ཆད་ལྷན་དུ་བཞུགས་ཏེ་སྦྲུ་རྟེན་
ཐང་ག་མ་གཏོགས་དེ་མེན་རྟེན་རྩས་རྣམས་བཞུགས་སྦོད་རྟེན་སྦྲུང་དུ་བསྦྱ་ཆགས་ཀྱིས་པོ་ཏ་ལར་རྒྱལ་མཆོག་ན་རིམ་
གྱི་གཟིམ་རྒྱུང་མཆོན་གཟིམ་ཁང་དུ་བཞུགས་གསོལ་ཞུས། ཞེས་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྦྲུལ་རིན་
པོ་ཆའི་སྟགས་བཞེད་རི་བཞིན་ཞུས། དེ་ལྟར་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་བཀའ་སྲུང་གཉན་པོ་ཆོས་རྒྱལ་ཡང་གསང་གི་བྱི་
ནང་གསང་བའི་རྟེན་རྩས་རྣམས་འདུ་བར་གནང་བའི་ཆེ་ལྷན་སྦྲུ་ཆོགས་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ།

དེ་སྐབས་ཐོག་མར་རྟེན་རྩས་འདུ་བཞུད་པའི་སྐབས་ཐུན་གྱི་སྦོད་ཤག་ཏུ་མཆོན་མོ་སྲར་མེད་གྱི་དེག་སྦྲུ་དང་། ཆོགས་སྦྲུ་
ཡང་ཡང་བྱུང་བ་དང་། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ཞལ་ཐང་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་གཟིགས་འཕེབས་སྦྲུན་ཞུར་འབྱལ་ཉིན་དེར་སྦྲུ་བཅར་
སྦྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་མཁྱེན་རབ་བསྟན་འཛིན་ལ་སྟོ་བྱར་དུ་སྦྱེད་གི་པོག་པ། ཁོ་པོ་ལྷ་སའི་ཤག་ཏུ་བསྦྱོད་སྐབས་ཤིག་
བཞོན་ཏེས་བསྦྱར་བ་སོགས་འཚུབས་སྟོངས་སྦྲུ་ཆོགས་བྱུང་བ་ཆོས་རྒྱལ་ཡང་གསང་འདི་ཉིད་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་
བཀའ་སྲུང་ཆོས་ཤིན་ཏུ་གསང་བ་དང་གཉན་པར་བཏོན་འདི་སྐབས་དམ་ཅན་འདུ་བའི་མཆོན་མར་མངོན། ཞེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས། དེའི་མཇུག་ཏུ་སྦྲུར་ཡང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྦྲུལ་རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་སྦྲ་ནས་ལྷ་མོ་དཔག་ཐོར་
མའི་རྟེན་རྩས་རྣམས་གསང་བཞེངས་ཞུ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་ལྟར་མཆོན་ཞབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེ་བཞིན་
ཞུ་གནང་མཛད་པ་དང་། དེའི་རྗེས་ཙམ་ཞིག་ལ་སྐབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་སྦྲུ་བྱང་ནས་རྒྱལ་བའི་
མཆོག་སྦྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཆོན་ཞབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་གིས་སྦྱིད་ཤོད་པའི་ཡིག་ཆའི་སྦྱེད་ནས་གདུགས་
དགར་ལྷ་བཅུ་བདུན་མའི་དབང་ཆེན་སྦྲན་ཅིག་གསལ། དེ་ལ་ལྷ་མོ་དཔག་ཐོར་མའི་རྟེན་རྩས་གསང་བཞེངས་སྟོར་
ཞེབ་རྒྱས་མཁྱེན་པར་དགོངས་ན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་ལ་གཟིགས་འཆོལ།

གོང་དུ་བྲིས་པ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྦྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྟགས་སྟོན་ཉམས་བཞེས་ཆག་མེད་
ཐོག་ཆོས་སྲུང་གཉན་པོ་དག་གི་རྟེན་བཞེངས་སྟགས་བཀོད་སྦྱ་བྱིར་མཛད་པ་སོགས་ཅི་ཡིན་སྟུམ་ན། དེ་ནི་བསྟན་པ་

དང་འགྲོ་བའི་དོན་ཉག་གཅིག་ཡིན་པ་ནི་སྒྲོམ་མི་དགོས་ཀྱང་། སྐབས་འབྲེལ་ཐད་ཀའི་རྒྱུ་ནི། མི་འབྱུང་བར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་བྱིན་ནང་གི་བར་དུ་གཙོད་པ་རི་སྟེང་ཅིག་ཡོང་རྒྱུར་གཞིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་ལ། དེ་ལྟར་གཞིགས་བསྒྲིག་གནང་བ་ལས་རེ་ཞིག་བདུད་སྟེའི་བར་ཆད་དངོས་སུ་མ་བྱུང་ཡང་ཉག་ས་མཆོན་ངན་པ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་ལྷན་ལས།

དེ་ལོ་(1950)དབྱར་སྟོད་དུ་ལྷ་ས་འོ་སྟོ་ཕྱོགས་བྱམ་པ་རའི་ཐད་ནས་ཞོགས་པ་ཐོ་རེངས་ཐན་སྐར་དུ་བ་མཐུག་རིང་ཆུ་གཅིག་ཅམ་ཤར་བ་དང་། སེ་རར་ལམ་རིམ་འཆད་སྐབས་དེར་ཉིན་གཅིག་མཆོན་མོ་སྟོད་ཡོལ་ཅམ་ལ་སེ་རའི་སྟོ་ཕྱོགས་གྲ་བཞི་དམག་སྐར་གྱི་ཐད་ཅམ་གྱི་ནམ་མཁའ་ནས་སྟོ་བྱར་དུ་མེ་མདའ་མང་པོ་བརྒྱབས་འདྲའི་སྐྱ་སྐད་གྲགས་ཤིང་། དེའི་མཐུག་ཐོག་ས་ཅམ་ནས་ས་གཡོས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བ་ཡུན་རིང་བརྒྱབས་ཏེ་སེར་བྱེས་གྲུ་ཁང་གི་དབུ་ཅེའི་གསེར་ཟངས་གྱི་གཞི་ར་དང་། ཀླུ་མཆོན་གྱི་བྲིལ་བྱ་རྣམས་ཀྱང་སིལ་སིལ་དུ་རང་ཁྱོལ་བྱེད་གྱི་འདུག་པས་ཁོ་ལོ་གྲུ་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱད་སྟེ་སྐབས་ཐོག་མར་འཛིགས་སྒྲག་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བསམ་ཆོ། ལས་མ་བྱས་པ་དང་མི་འཕྲད་ཅིང་བྱས་པ་རྒྱུད་མི་ཟ་བའི་རྒྱལ་ལ་སྟོ་གདེང་བཅས། གནས་མདའི་སྐྱ་སྐད་དེ་དང་ས་གཡོས་དེ་བོད་ས་ཁུལ་ཡས་མས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དུས་མཚུངས་སུ་བྱུང་འདུག་ལ། རྒྱ་སྟོ་རྒྱ་དམར་གྱི་དུག་རྒྱུད་ས་དེ་འོངས་ཉེའི་ཐན་ལྷས་

སུ་སྐར་། ཞེས་གསུངས། <<བཅན་ཁྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཀྱང་། སྟེ་ལོ་ 1950 ལོའི་དབྱར་ཁའི་ཞོ་སྟོན་དུས་ཆེན་གྱི་སྤྱི་ལུང་དེར། རོར་སྒྲིང་དུ་ཀླུ་མ་འོ་མཆོག་སྟུལ་རིན་པོ་ཆེ་གཞིམ་སྟོད་ནས་བྱིར་ཕེབས་སྐབས་ཞབས་འོག་ནས་ས་གཡོས་པའི་ཐུགས་སྐར་བྱུང་ཞིང་། ས་ཡོམ་དེ་སྐར་ཆ་དུ་མའི་རིང་བརྒྱབས། དེ་ནས་ཀྱང་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་གྱི་བར་སྐར་ནས་ལྷིར་སྐྱ་ཆེན་པོ་སྟུམ་ཅུ་ནས་བཞི་བཅུ་ཅམ་གྲགས་པ་གསལ། དེའི་བྱི་ཉིན་དེ་དག་བོད་གཞུང་སྐར་དམག་གི་མེ་སྟོགས་ཆོད་ལྟའི་ལྷིར་སྐྱ་ཨེ་ཡིན་དགོངས་ཏེ་རྩད་ཞིབ་གནང་བ་ན་དེ་ལྟར་མིན་པའི་དོན་གནད་གསལ་པོ་བྱུང་བའི་ཁར། ལྷིར་སྐྱ་གྲགས་སའི་བར་སྐར་དུ་འོད་མདངས་དམར་པོ་ཞིག་འཕྲོས་པ་མཐོང་མཁའ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་འདུག །ལྷས་དེ་དག་ནི་ལྷ་སའི་ཁུལ་གཅིག་སུ་མ་ཡིན་པར་དེའི་ཉེ་ཁུལ་མང་པོ་དང་། ཤར་ཕྱོགས་ཆབ་མདོ། ལུ་ཁུལ་ས་སྐྱ་སོགས་སུ་འདྲུང་འདུག་པའི་རྒྱལ་གསུངས། མི་རྣམས་ཀྱིས་ས་ཡོམ་སོགས་ལྷས་ཡ་མཆོན་ཅན་དེ་དག་ནི་རང་ག་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་སྟེང་ལ། དེ་ནི་ལྷ་ཆོས་སྐྱོང་སྐར་མས་བོད་ལ་རྒྱུན་ངན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོང་བར་རེས་པའི་བརྟ་བསྟན་པ་ཞིག་རེད། ཅས་ཀྱང་བཀའ་སྟུལ།

དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་གསལ་སྟོང་།

ཀླུ་མའི་མཆོག་སྟུལ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱིན་སྐད་ཐུགས་གཉེར་གནང་བའི་ཐོག་མ་ནི། སྟེ་ན་ཤིན་ཏུ་སྤྱི་བའི་སྐབས་ཏེ་གད་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ཡུན་རིང་སྟེང་གནང་བའི་དུས་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་

གད་པ་ནམས་དང་ལྷན་དུ་སྐྱེ་ཅིང་སྤྲོ་ཆོགས་ཅེས་ཏེ་དེ་དང་ཞོར་དུ་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཆོག་འགའ་ཞིག་ཀྱང་སྤྲུགས་འཛིན་གནང་། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱང་བ་>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱི་ཅིང་མོ་ཅེ་རོགས་ནི། གད་པ་ནམས་དང་ལྷ་ཁང་གི་དགོན་གཉིས་གྲུ་པ་འགའ་ཞིག་ཡིན། རོན་གྱིས་བཤད་ན། དེ་ལྷོན་བོད་ཀྱི་དམག་མི་བྱེད་སྤྱོད་བའི་གད་པ་དེ་ནམས་ཀྱི་ས་ནས་དབྱིན་སྐད་ཐོག་མ་སྤྲངས་པ་ཡིན། ཁོང་ཆོས་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཆོག་སྤྲུམ་དག་པ་དུ་མ་ཞིག་དམག་སྤྱོད་གི་སྐབས་སུ་སྤྲངས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྷར་དབྱིན་ཆོག་འགའ་སྤྲུགས་འཛིན་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་དགྲུ་ཙམ་དུ་ཕེབས་སྐབས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་མཐུན་ཏོགས་གནང་བྱུང་བའི་སྤྲུགས་ཅེ་ཆེས་ཆེར་བྱང་སྤེ་དབྱིན་ཡིག་རང་སྤྱོད་གནང་རྒྱུའི་སྤྲུགས་འདུན་འཁུངས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>> ལས།

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོ་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད་མོད། སལ་ཆེ་བར་འདོད་པ་ཁེངས་ཐབས་མ་བྱུང་། དེ་བཞིན་ས་ཁྱ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཡང་ཡང་དོ་སྣང་གིས་བལྟས་ཏེ། ཐག་རིང་གི་ཡུལ་དེ་ཆོའི་ནང་མི་ཆེ་སྤྱེལ་སྤྲངས་རི་འོ་ཞིག་ཡོད་དམ་སྤྲུམ་ཡང་། ལུང་པ་དེ་ཆོ་མཐོང་སྤྱོད་བའི་མི་སུ་ཞིག་ཀྱང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་གཏུགས་མེད། དེ་ནས་ངས་དེ་བཞིན་གྱི་ནས་དབྱིན་རི་རང་སྤྱོད་མགོ་བརྟུགས་པ་ཡིན། ང་ཆོའི་ཁྱིམ་མཆོས་འབྲེལ་བ་ཉེ་བོ་ཡོད་པ་ནི་དབྱིན་རི་རེད། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་ར་ལྷ་སར་ཡོང་བའི་ལོ་དེར་བྱང་བ་དེའི་གནས་ཚུལ་ཀ་སྤྲུག་བོད་ཡིག་གསར་ཤོག་ཏུ་བཀོད་པ་ཐོག་མར་དགེ་ཆེན་ནས་སློག་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། དམག་ཐག་མ་ཆོད་གོང་དུ་ང་རང་ནས་སློག་སྤྲུབ་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྷར་དགྲུང་གངས་བརྒྱུད་དགྲུ་ཙམ་དུ་ཕེབས་ས་ནས་བོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གནས་སྤངས་ཀྱང་མཐུན་འདོད་ཆེན་པོ་འཁུངས་ཤིང་། དགྲུང་ལོ་བརྟུ་གངས་སུ་ཕེབས་ས་ནས་སྐབས་ཐོག་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་རྒྱུགས་མཐུན་འདོད་ཀྱི་སྤྲུགས་ཅེ་སྤྲུལ་ལས་ཆེས་ཆེར་འཕེལ། དེ་ལྷན་ཡང་། གནས་ཚུལ་དེ་དག་གི་ཡོང་ཁུངས་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཙམ་ལས་མེད། དེ་ཡང་པར་རིས་ཙམ་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་བོད་བསྐྱར་བྱས་པའི་དབྱིན་རིའི་ཆོགས་པར་དང་། ཀ་སྤྲུག་ཏུ་འདོན་སྤེལ་བྱས་པའི་བོད་ཡིག་ཆོགས་པར་ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོའི་གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་ཞེས་པ། དབྱིན་སྐད་ཤེས་པའི་མཐོ་རིམ་མི་སྤྲོ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དབྱིན་རིའི་ཆོགས་པར་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསར་འགྱུར་ནམས་བོད་བསྐྱར་བྱས་མེད་པ་དང་། གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་དེ་ཉིད་ཕྱག་ཏུ་འབྱོར་དགའ་བ། མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་པོ་བྱང་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་ལ་ཐད་ཀར་བཀའ་འདི་གནང་མི་ཆོག་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་སྤྲུགས་འདོད་དེ་དག་འགྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་པལ་ཆེར་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར། དེར་བརྟེན། མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ནས་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གཉིར་གནང་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པར་དགོངས་ཏེ་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཐོག་མར་དབྱིན་ཡིག་རང་སྤྱོད་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་བོད་མི་འགའ་ཞིག་དང་། བོད་ནང་ལོ་བདུན་འབྲི་མཁན་ཕྱི་གླིང་པ་ Heinrich Harrer ཞེས་པ་སོགས་ལས་དབྱིན་སྐད་སློབ་གཉིར་ཐོན་བྱུ་མཛད། དེ་ལྷན་ཡང་། སྐབས་དེར་དབྱིན་

ཡིག་སློབ་གཉེར་གནང་བ་དེ་ཀུན་གྱིས་ཡི་རངས་ཁྱུ་ས་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མེད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་དང་མཆོན་ཞབས་འགའ་ཞིག་ནས་རྩལ་བ་དང་མི་རྩལ་བར་གསུངས་པ་སོགས་འགལ་ཆུན་ཕན་བྱ་བྱུང་བས། སྐབས་རེར་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསང་སྟབས་ཀྱིས་གསན་སྤྱོད་མཛད་དགོས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

སྤྱི་ལོ་ 1951 རྗེས་ནས་ཀྱང་སྤེང་རིང་འཛིགས་མེད་ལགས་སྐབས་སྐབས་སུ་ནོར་གླིང་དུ་མེ་ཉོག་འདེབས་འཇུགས་སུ་མེབས་ཤིང་། ཁོང་གི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ལྷན་པའི་ནང་ཕྱག་ལས་གནང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཡང་། རོས་ཀྱིས་ཁོང་དང་ལྷན་དུ་དབྱིན་ཡིག་སྤྲུངས་ཤིང་། གཙོ་བོ་ནི་དབྱིན་ཡིག་གི་བརྗོད་སྟོན་རེད། ཅེས་གསུངས། སྤེང་རིང་འཛིགས་མེད་ལས་དབྱིན་

སྐད་གསན་སྤྱོད་གནང་བའི་ཚུལ་ལ།

ད་གིན་ལྷ་ཁང་ནང་དུ་གོ་མ་བ་སློས་པ་དང་སྤེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་ཀྱི་གདོང་དེ་ལྷང་སྟེ་སྤང་བ་ལ་ཤར་བྱུང་། ཁོང་འདས་ཆར་བ་རེད། གཞན་བྱེད་ཐབས་མེད་ཀྱང་སློན་ལམ་ཞིག་བརྒྱབས། ཁོང་ནི་མི་སྤྱི་མེམས་ཅན་ཞིག་དང་མི་སེམས་བཟང་ཞིག་རེད། ཏ་ལམ་བག་ཆགས་བཟང་པོ་དང་སྤྱི་གནས་བཟང་པོའི་མི་ཞིག་རེད་ཅེས་བཤད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། རོས་ཀྱིས་བོད་ནས་སྤེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་རྒྱུ་མངའ་དང་རོཤེས་ཀྱིན་ཡོད། སྤེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་ཀྱིས་རོས་ལ་སྒོག་ཏུ་དབྱིན་རི་ཕན་བྱ་བསྐབས་པ་རེད། གཙོ་བོ་ནོར་གླིང་དུ་མེ་ཉོག་ལྷན་ར་བཟོ་བར་ཡོང་། ཞོར་ལ་དབྱིན་རིའི་སློབ་དེབ་སྒྲིག་། སྤེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་ཀྱིས་ཁྱེད་རང་ཆོ་སྤྱ་གུ་མང་པོའི་དགོ་ཆུན་བྱས་པས་མ་ཆད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་དབྱིན་རི་སློབ་པའི་

དགོ་ཆུན་ཡང་བྱས་པ་རེད།⁷⁵ ཅེས་བཤད་སྤྱལ། དེར་མ་ཟད། དྲིས་སུ་ལྷ་སར་ཐོག་མར་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟླ་ཤེས་སོགས་ལས་རྒྱ་ཡིག་ཀྱང་གསན་སྤྱོད་མཛད་དེ་སྤྲད་ཆགས་པར་ལྷགས་སྒྲིག་གནང་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱི་སྐད་ལ་ཐུགས་གཉེར་གནང་བ་ནི་སློ་བུར་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པའི་སྐབས་ནས་སྟོན་པོ་ལྷ་བྱ་ཞིག་སྤྱོད་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་དབྱིན་སྐད་མི་མཁྱེན་ཡང་པོ་ཏ་ལར་འཛམ་གླིང་ས་ཁྲ་དང་དབྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་སྤྲ་ཆོགས་གཅེས་ཉར་མཛད་ཡོད་ཅིང་། རྒྱང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་ཐོག་མར་ས་ཁྲ་གཞིགས་པ་ལས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་རྣམས་མཁྱེན་འདོད་དང་། དེ་ནས་ཕྱི་སྐད་ལ་ཐུགས་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་རང་སྤྱོད་། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱུ་མཐུད་དབྱིན་སྐད་ཤེས་པ་དག་ལས་ཐུར་སྤྱོད་གནང་བར་མ་ཟད། ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་ལ་དེ་ཅེས་འཇུག་པོ་མ་བྱུང་བས་གསང་སྟབས་ཀྱིས་གསན་སྤྱོད་གནང་བ་ནས་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་སྤྱི་བོ་བབྱང་གིས་མི་ལང་བ་ལེགས་ལམ་དུ་འགོད་པར་མཛད་བཞིན་པ་བཅས་ལ་བསམས་ན། རྒྱལ་མཆོག་ན་རིམ་གྱི་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ལ་གཅིག་འབྲེལ་ཤིང་སྟག་ཏུ་འདུག་པ་ནི་གདོན་མི་ཐ་སྤྲུམ་ལ། ཡགོང་ས་

⁷⁵ སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 22 ཉིན་སུ་རིང་སློབ་ཐུག་ཆོར་སྤྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

མཆོག་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་མཆོག་དང་པོ་ནས་བརྒྱ་བཞི་པའི་བར་དང་། ཡང་ལན་རེར་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་ནས་
དེ་ལ་ཐུག་གི་བར་གྱི་མཛད་པ་སྤྱེལ་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་བར་མ་བཟད། མཆོས་པ་རེར་འབྲུངས་རབས་ལྔ་མ་གཞན་
དང་སྤྱེལ་ཏེ་གསུངས་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་དཔོག་ཐུབ་སྟེ།

ཆུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་འབྲུལ་རིག་དང་ཕྱི་མི་རྣམས་ལ་ཐུགས་སྦྱང་དང་འབྲེལ་འདྲིས་གནང་བ་དང་། དབྱེན་
རིའི་སྐད་ཡིག་ལ་ཐུགས་བརྩོན་མཛད་པ་སོགས་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “བསྟོད་པ་གཏོང་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་ནས་
བཤད་ན། ངོས་ཀྱིས་དབྱེན་རི་སྤྲངས་པ་དེ་མ་འོངས་སྟོན་གཞིགས་དེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག་གི་དེད།” ཅེས་བཀའ་གནང་བ་དང་།
དེ་ནས་དགག་དགོས་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གཞིགས་ཏེ་སྤར་ཡང་། “འོན་ཀྱང་། མ་འོངས་སྟོན་གཞིགས་དེ་འདྲ་ག་ལ་ཡོད།”
ཅེས་གསུངས་ཏེ་གསུང་སྔ་མ་ཕྱིར་བསྟུ་མཛད། དེ་ཡང་ཆེས་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། རྒྱལ་མཆོག་
རང་ཉིད་ནས་ཉིན་བཞིན་སྟོ་སྟོང་ཆོག་བརྒྱད་མ་བརྒྱས་ཏེ་ཉམས་བཞེས་ཆག་མེད་དུ་སྟོང་བའི་སྤར་དུས་ཁོར་མོ་ཡུག་
ཏུ་དམན་ས་ཉག་གཅིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱི་ཁེངས་སྤྱང་དང་
དམན་ས་བཞེས་པའི་རྣམ་ཐར་ཐར་པ་ལ་བསྟུགས་པ་ཆེས་ཆེར་མཛད་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་ཤེས་བྱས། འོན་ཀྱང་།
བསྟན་པར་མ་འབྱེན་པ་དང་འགོ་བ་སྟུ་བར་བྱེད་པའི་ལས་རྒྱལ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཐུགས་འདྲེམས་སྟུ་ཙམ་ཡང་མེད་
པར་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་ཐེར་འདོན་དང་ཡོ་བསྐང་གནང་བ་ཡིན།

ཉིན་ཞག་ཐུགས་གཅིག་གི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྟུས་དང་ འཕྲོས་དོན་འགའ།

འདིར་བཙན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཁོལ་དུ་བྱུང་ཞིང་བར་མཆོས་ཀྱི་འཕྲོས་དོན་རྣམས་
དོར་ཏེ་ཆུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྟུ་ན་པའི་སྐབས་ཀྱི་མཛད་རིམ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་ལ།

ངོས་རང་ཉི་མ་ཤར་བའི་རྩེ་སྟུ་ཡར་ལངས་རྒྱར་གཏན་ནས་མི་དགའ་བས། ཞོགས་པ་ཞིག་ལ་གཉིད་ཤོར་ཏེ་ཡར་
ལངས་པའི་ཆེ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱི་ངོལ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་འཆོག་པ་ཐོས་སོང་། དུས་རྒྱན་ངོས་
རང་པོ་ཏ་ལར་ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཆོད་དུག་པ་ལས་མས་ཙམ་ལ་མལ་ལས་ལངས། དེའི་རྩེ་སྟུ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་ཙམ་གྱི་
རིང་སྟོམ་སྟུ་བྱེད་ཅིང་། རྒྱ་ཆོད་བདུན་པ་ཡོལ་ཙམ་ལ་ཞོགས་ཟས་ཟ། ཞོགས་ཟས་ནི་རྟག་ཏུ་རྩ་དང་ཙམ་པ། སྤར་ཅི་
དང་ཡང་ན་བྱ་རམ་བཙས་དེད། དེ་ནས་སྟོབ་ཆེན་ཐོག་མ་ནི་མཁྱེན་རབ་བསྟན་འཛིན་ལགས་ཀྱི་མདུན་དུ་དབུ་མེད་འབྲི་
སྟོག་སྤྱང་རྒྱ་དེ་ཡིན། སྟོག་སྤྱངས་ཟེན་ནས་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ལ་མ་སོན་གྱི་བར་དུ་ཡིག་གཞུགས་སྤྱངས། བོད་ཡིག་ལ་
དབུ་ཅན་དང་དབུ་མེད་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་དབུ་ཅན་ནི་དཔེ་ཆ་ལྟ་སྟོག་གི་དོན་དང་། དབུ་མེད་ནི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་
ཆ་དང་འཕྲིན་ཡིག་འབྲི་གཏོང་གི་ཆེད་དུ་ཡིན། ངོས་རང་ལ་གཞུང་གི་ལས་དོན་ཆེད་དེས་པར་དུ་དགོས་པ་ནི་དབུ་མེད་

འབྲི་སྒྲིག་ཤེས་རྒྱ་གཅིག་ལྟ་ཡིན་ཡང་། དབུ་མེད་ཡིག་གཟུགས་མཁྱེགས་ཅན་སྤངས་པར་བཞེན་དབུ་ཅན་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ཀྱང་རང་སྤྱོད་བྱེད་ཐབས་པ་བྱུང་། ཡིག་གཟུགས་འབྲི་སྤྱོད་གི་རྩེས་སུ། དཔེ་ཆ་སྒྲོ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ལ་སྒོར་ཟེན་པ་རྣམས་ཕྱིས་སུ་རྒྱགས་སྤྱོད་ཀྱང་བྱ་དགོས། སྒོ་འཛིན་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་ཆེགས་མེད་པས་(ཡུན་རིང་སྤྱོད་རྒྱུར་)སུན་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་། འདིར་ཞོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སྒོ་འཛིན་སྤྱོད་དུ་བྱ་བ་པ་ལྟར་དུས་རྒྱུན་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་བརྟེན་འགོ་བ་དེ་ཡིན། རྒྱ་ཆོད་བཅུ་པ་ཅན་ལ་གཞུང་ཞབས་ཆོར་མཇུག་འབྲུག་བྱ་དགོས། དེ་ནི་ངོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་རྒྱུ་བའི་སྐབས་ནས་མགོ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། མཇུག་འབྲུག་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཆོམས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཏེ་ཉིན་གྱི་བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྒྲུ་གཞོན་པར་སྤར་སྒོ་འཛིན་ཟིན་པ་དེ་ཉིད་རྒྱགས་སྤྱོད་བྱ་དགོས། དེའི་འཕྲོར་ཡོངས་འཛིན་ནས་ཕྱི་ཉིན་སྒོ་འཛིན་གང་བྱ་དགོས་པ་རྣམས་ལྷགས་སྒོག་དང་ཞིབ་འགྲེལ་གནང་། དེའི་རྩེས་སུ་ཉིན་དེའི་དུས་སྐབས་གལ་ཆེ་ཤོས་ཏེ་ཅེད་མོ་ཅེ་བའི་དུས་ཆོད་དེ་ཤར་བ་ཡིན། རྒྱ་ཆོད་དང་པོ་ཡོལ་ཅན་ལ་ཉིན་གྱི་མ་མཁུ་སྐབས་བདེ་ཞིག་བཟུང་རྒྱ་དང་། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་ཉིན་རྒྱབ་ཀྱི་སྒོ་བ་ཆོན་མགོ་འཇུགས་བྱ་དགོས། དེ་ཡང་དུས་ཡུན་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་དང་བྱེད་ཀ་ཅན་གྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་སྒྲུ་གཞོན་པའི་བྱེད་ནས་སྤྱིར་བཏང་གི་ཤེས་བྱ་རྣམས་སྤང་རྒྱུ་དེ་རེད། ངོས་ཀྱིས་སྤངས་པའི་སྒོ་བ་ཆོན་རྣམས་ནི་དགེ་བཤེས་དམ་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་དགེ་འདུན་པ་བྱེད་པ་ཀྱིས་སྒོ་བ་གཉེར་བྱ་དགོས་པའི་རིགས་ཡིན། དེ་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་གི་མགོ་འཁྲིད་ཅིག་ལ་མཆོན་ན་རིས་སུ་ཆད་པ་དང་། ཕྱོགས་དུ་མ་ནས་ཆ་མ་ཆང་བ་ཞིག་རེད། དེའི་རྩེས་སུ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་གི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཉིན་དེའི་བརྟེན་གཞིའི་ཐོག་རིགས་ལས་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱེད་ཚུལ་འབྲིང་། རྒྱ་ཆོད་བཞི་པའི་སྟེང་ཇ་དང་། དེའི་འཕྲོར་མཆོན་ཞབས་གཉིས་མེབས་ཏེ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་ལྷག་ཅན་གྱི་རིང་རྟགས་གསལ་གཏོང་དགོས། མཐར་རྒྱ་ཆོད་ལྷ་དང་བྱེད་ཀ་ཅན་ལ་ཉིན་དེའི་དུས་སྐབས་དཀའ་ཆེགས་ཅན་དེ་ཡོངས་སུ་མཇུག་རྩོགས་པ་ཡིན། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་གཟུམ་ཤག་དུ་ཕྱིར་མེབས་བྱུང་བ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ངོས་རང་བྲེལ་འཚུབ་རང་རྒྱུད་ཤེས་བྱེད་ཏེ་གཟིམ་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་འགྲོ། སོ་བྲང་གི་ཡང་སྟེང་ནས་དེ་དང་ཁད་ཉི་བའི་ལྷགས་པོ་རིའི་སྤྲན་ཅིས་ཁང་ནས་རྒྱུ་ཆད་དུ་གནས་པའི་ལྷ་ལྷན་ངོ་ཁང་ཆེན་མོའི་བར་གྱི་ཡུལ་ལྷོངས་དེ་དག་མཐོང་ཐུབ། ངོས་རང་ཉ་ཅང་ལྟ་བུར་དགའ་བའི་གནས་ནི་དམར་པོ་རིའི་རྩ་བར་ཆགས་པའི་ཞོལ་གྱི་གྲོང་སྟེང་གཡས་གཡོན་གྱི་ས་ཁུལ་དེ་དག་ཡིན། ངོས་རང་སོ་བྲང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་ནི་ཞོལ་བཙོན་ཁང་གི་བཙོན་པ་རྣམས་བྲམས་པའི་ནང་པར་རྒྱུར་འགྲོ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་དེར་འཁེལ། བཙོན་པ་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་གྲོགས་པོའི་འདུལ་ཤེས་བཅངས་ཏེ་གཟབ་ནན་གྱིས་ལྷ་བ་བཙོན་པ་ཆོས་ཀྱང་ཤེས་སྐབས་ཁོ་ཆོས་ངོས་རང་མཐོང་མ་ཐག་བྱག་འཆལ། ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་ཆོ་མི་རེ་ངོ་རེ་བཞིན་ངོས་འཛིན་བྱུང་པས་སུ་ཞིག་བཙོན་ཁང་དུ་གསལ་དུ་འཕྱོར་བ་དང་སུ་ཞིག་བཙོན་ཁང་ནས་ཐོན་ཟེན་པའང་ཤེས། རྒྱུད་ཤེས་ལས་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་ནས་གཟིམ་ཁང་དུ་རི་མོ་འབྲི་བ་སོགས་ཅེད་མོ་ཅེ་བའི་དུས་ཆོད་དུ་རྒྱུང་བཟུང་ཡོད། དགོང་མོའི་རྒྱ་ཆོད་བདུན་པ་ཡོལ་ཅན་ལ་དགོང་ཟས་ཟ། ངོས་ཀྱི་རྒྱུ་ཟས་ནི། ཇ་དང་། ལུ་ཐང་། སྐབས་རེར་ཤ་ལྟ། ཞོ། ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་གཟུང་འཁོར་རེའི་ནང་བསྐྱུལ་བའི་བག་ལེབ་ཀྱི་རིགས་སྒྲ་ཆོགས་པ་དག་ཡིན། དེ་དག་ལས་ངོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་བའི་བག་ལེབ་ནི། ཨ་མ་དེའི་བག་ལེབ་སྟེ་རྒྱུང་ཞིང་གོར་ལ། ཕྱི་ངོས་མཁུགས་པོར་གྱུར་ཅིང་ནང་སྟེང་སོབ་སོབ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ངོས་ཀྱིས་རེ་འདོད་

བཏོན་པ་ལྟར་སྐབས་མང་པོར་གད་པ་རེ་བྱང་དང་ལྟན་དུ་དགོང་ཟས་ཟ་རྒྱའི་གོ་སྐབས་བྱང་། ཁོ་ཆོའི་པོར་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་ལ་ཁོ་པ་ཅག་ནི་ཟ་མ་མང་དུ་ཟ་མཁན་ཤི་སྟག་ཡིན། སྐབས་རེར་ནཱ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་དགེ་འདུན་པ་འགའ་ཤིས་དང་
ལྟན་དུ་འདྲ་དགོང་ཟས་ཟ། དུས་རྒྱུན་གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ་(གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་དང་། གཟིམ་དཔོན་མཁན་
པོ། མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ།)ལྟན་དུ་ཟ་ལ། མཆོམས་རེར་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་དང་ལྟན་དུ་འདྲ་ཟ། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་མེད་
སྐབས་རེད་ཅག་གིས་སྐད་ཆོར་བརྒྱབས་ཏེ་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་དེ་ནི་ཏ་ཅང་སྤོ་སྤང་ལྟན་པ་ཞིག་ཡིན། དགོང་ཟས་གྲུབ་པ་དང་
རོ་སྐས་ཆོན་པ་བདུན་བརྒྱད་དེ་མོད་ཀྱི་ར་སྒོར་དུ་དཔེ་ཆ་སྒྲོར་སྒྲོར་དང་ཁ་འདོན་བྱེད་པར་འགྲོ་དགོས། འོན་ཀྱང་། མོ་
ན་རྒྱུང་དུས་འགན་མེད་བག་ཡངས་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་སྒྲོར་སྒྲོར་མ་བྱས་པར་སྤྱང་
གསར་པ་རྟོག་བཟོ་དང་ཡང་ན་མཆོན་མོ་དེར་སྤྱང་ཅི་ཞིག་མོད་མིན་ཐད་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་
ལས་སྤྱན་པ་བའི་སྐབས་ཀྱི་མཛད་ཚུགས་རོལ་ཅམ་ཞིག་མཁྱེན་རྟོགས་བྱུང་པའི་སྟུང་ལ། དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་
ནོར་སྤྱང་དུ་འདྲ་ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་པལ་ཆེར་འདི་དང་མཚུངས་ཞེས་བཀའ་གནང་། གོང་དུ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ “སློ་འཛིན་སྤྱང་དུ་བྱ་བྱུབ་པ་ལྟར་དུས་རྒྱུན་ལྟན་རིང་མ་སོང་བར་བརྟེན་འགྲོ་”བར་གསུངས་པ་
ནི་ཁོངས་སྤྱང་གི་ནཱ་པ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་ནི་དེ་ལྟ་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནི་ད་ལྟའི་སྐབས་སྤྱང་སྤྱན་པ་མོའི་དུས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་ནཱ་མས་མ་བསྐྱེལ་བར་གསུང་བ་དང་། བཀའ་ཆོས་སྤོལ་བའི་སྐབས་དག་དུ་འཕགས་པོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཆེ་
རྒྱུང་སྤྱ་ཆོགས་ལས་ལུང་འདྲེན་ཐོགས་མེད་དུ་གནང་བ་སོགས་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་ལ། སྤྱི་ཞབས་ Michael
Harris Goodman གྱིས་བརྒྱུམས་པའི་<<གོང་ས་སྤྱི་སྤྱང་བཟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་>>དུ་ཡང་། “ཡོངས་
འཛིན་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེས། སྤྱི་མདུན་ལ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་ཐེན་ན་དེ་ཉིད་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་ཞེས་གསུངས་ལ། གཅེན་པོ་
སློ་བཟང་བསམ་གཏན་གྱིས་ཀྱང་། སྤྱི་མདུན་ནི་ཐུགས་རིག་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་བཟ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཐུགས་འཛིན་
ཀྱི་རུས་པ་ནི་འགན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས།” ཞེས་གྲིས་པ་ལས་ཀྱང་ཤེས་རུས་སོ།།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེའི་ བཞུགས་གནས།

སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ན་རྒྱུང་བའི་དུས་སུ་ཁང་མིག་རེ་རེའི་ནང་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྤྱ་རྟེན་ཆོས་
གསུམ་དང་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་རིགས་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་རྒྱ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཡགོང་ས་བཟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་
སྤྱང་ཀྱི་ཉིར་སྤྱད་དག་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཡང་། སྤྱི་ཅེད་ཅེ་རོགས་གད་
པ་འགའ་ཞིག་གིས་འདྲེ་སྤྱང་ཡང་ཡང་ལུས་ཤིང་པོ་ཏ་ལའི་སྤྱན་ཁང་ཆོའི་ནང་དུ་གདོན་འདྲེ་ཡོད་པར་ལུས་པར་བརྟེན་
“ཁང་པ་དེ་ཆོའི་ནང་འགྲོ་མ་པོད་”ཅེས་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་<<པོད་ཀྱི་བྱང་བ>>ཞེས་པར་གསུངས།

དུས་རྒྱུན་གྱི་བཞུགས་གནས་ཐད་ལ། <<གོང་ས་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་>>ཞེས་པའི་དབྱིན་
དེབ་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར། བོ་བུ་པོ་ཏ་ལར་གཟིམ་ཁང་སོགས་རྒྱུན་སྡོད་ཀྱི་ཁང་མིག་བཞི་ཙམ་ཡོད་པ་ལས་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་
པ་གྲུ་དཔེ་ཁང་ནི། གཞི་ཁྱོན་ཆེ་ཞིང་ཕྱག་དཔེའི་རིགས་མང་ལ་ཅིག་ལྟེན་སུ་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུའི་མཛད་ནཱ་
རིས་ཞིབ་འབྱོར་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། སློབ་གཉེར་གྱི་བར་མཆོམས་རྣམས་སུ་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུའི་མཛད་ནཱ་བཞོད་
པའི་རི་མོ་སོགས་ལ་གཟིགས་ཞིབ་མང་དུ་མཛད། དེ་ནི་དོན་ཅི་ཞིག་གི་སྤྲད་དུ་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་བཞེད་རྣམས་
ཕྱགས་སུ་ཆུད་པར་མཛད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཞེས་བཞེད་ཆོག །<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་
མཆོག་གིས།

དགུན་ཁར་བོ་ཏ་ལར་སྤོད་དུས། གྲང་སེང་དང་སློབ་ཆེན་མེད་པའི་སྐབས་སུ། ཅིག་ངོས་སུ་བྲིས་པའི་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུ་
ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་མཆོན་པའི་རི་མོ་དག་ལ་ལྟ་བར་བསྐྱོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཆོག་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་
(གསེར་གདུང་དགེ་ལེགས་འདོད་འཇོ་)དུ་ལྟེན་སུ་རིས་ཡོད་པས་དེ་དག་མཛུལ་བར་ཡང་བསྐྱོད། སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་
པའི་མཛད་རིས་དག་ནི་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུའི་མཛད་རིས་དང་བསྐྱར་ན་བྲིས་དེ་ཙམ་ལེགས་རྒྱ་མེད། ཅེས་བཀའ་གནང་།

སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་གཟིམ་སྡོད་ནི། ཡགོང་ས་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཞོད་ལྟར་དང་རབས་ཀྱི་གསང་སྤྱོད་དང་
མཐུན་པར་བཟོས་ཤིང་། གྲང་བའི་རིག་པ་ལས་སློབ་ཆེད་གཟིམ་སྡོད་ཀྱི་བཞུགས་སྐྱེགས་ཤིང་གིས་བྱས་ཤིང་བགས་
པས་གཡོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཅི་པོ་བུ་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་གཟིམ་སྡོད་གཞན་མེད། ཞབས་གཡོག་གཞན་གྱིས་གཟིམ་
སྡོད་དེ་ཉིད་བཞོལ་སྡོད་ཆོག་མིན་ཐད་སུ་ལ་ཡང་དོགས་པ་མེད་ཀྱང་། སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་མཆོག་
རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པའི་ཁར་སྐྱག་མཆེར་ནས་མཉམ་པེབས་ཀྱིས་ལྟ་སར་ལྟ་བཞུགས་དང་། བོད་
ཡིག་སློབ་གཉེར་དང་དཔེ་ཆ་ཕྱགས་འཛིན་སོགས་ལོ་དུ་མའི་རིང་མཉམ་པེབས་མཉམ་བཞུགས་ཁོ་ན་གནང་བ་ཞིག་
ཡིན་ཡང་། རྒྱུ་མེད་རིན་པོ་ཆེས་གཟིམ་སྡོད་དེ་ཉིད་བེད་སྡོད་ཆོག་པའི་ཆོག་མཆན་ནས་ཡང་གནང་མེད། གཟེན་པོ་
སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་མཆོག་གཟིམ་སྡོད་དུ་པེབས་ཅིས་ནས་བྱས་ལ། རྒྱུ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ནས། “སློབ་བཟང་། ཁྱེད་
རང་ཡང་མི་གཞན་དག་དང་མཆུངས་པར་ཅིས་ཀྱང་བྱེ་རོལ་དུ་འགྲོ་དགོས།”⁷⁶ ཞེས་གསུང་སྐབས་གཟེན་པོ་ཉིད་ནས་
“བེད་སྡོད་གཏོང་མི་ཆོག་པ་ཅི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་ཕྱགས་པམ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི།
གཟིམ་སྡོད་དེ་ཉིད་ཡགོང་ས་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཆེད་གཉེར་གྱིས་“རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ”འི་དོན་དུ་གསར་བཙོ་
གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། “རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ”འི་མཛད་འཕྲིན་དང་བཞེད་པ། མཆོན་གནས་སོགས་གང་དང་ཅི་ལ་
ཡང་བདག་གཟེས་གནང་དགོས་པའི་མཛད་འགན་ཆེན་པོ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པའི་རྒྱུ་མཆན་གྱིས་རེད་སྟེ།

⁷⁶ དེ་དག་ཡགོང་ས་སྐྱེའོ་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་ཞེས་པར་གསལ།

[illegible]

རྒྱུད་མིང་རིན་པོ་ཆའི་དགྲུག་བཞུགས་པོ་གར་གི་མཆོན་གཟེས་ཁང་ནི། པོ་གར་པོ་ཏ་པའི་བདུན་ཐོག་ཏུ་ཡོད་
 པའི་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་མཆོན་གཟེས་ཁང་སྟེ། དེ་ནི་དགར་ཆ་མེད་ཅིང་གར་དད་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱུད་
 མིང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་རྒྱུད་དུ་གཟིམས། གཅེན་པོ་སྟོ་བཟར་བསམ་གཏན་མཆོག་ལ་རྒྱུད་མིང་རིན་པོ་ཆའི་གཟེས་ཁང་གི་
 ཉེ་བཞིས་ཀྱི་གཟེས་ཁང་གཞན་ཞིག་བཏོད་སྟེ་གཞུགས། དགྲུང་པོ་བརྒྱད་ཙམ་དུ་ཐེབས་པའི་གཅེན་པོ་སྟོ་བཟར་བསམ་
 གཏན་མཆོག་དེ་རྒྱུད་སྐུ་རྒྱུད་དུ་གཟིམ་མ་ཁྱོད་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་གཅིག་ཤུར་གཟིམ་རྒྱུར་སྐྱབ་སྒྲུར་ཡང་།
 ཞབས་གཡོག་ཆོས་“སྐུ་གྱའི་ཡད་མོ་མ་ཤེད། མི་བཟུང་བར་ལོམས་དེས།”ཞེས་ཞུས་པས་གཅིག་ཤུར་གཟིམ་དཀོས་
 རྒྱུར། རྒྱུད་མིང་རིན་པོ་ཆེ་ནི་དེ་པས་སྟོག་སྟེ་གཅིག་ཤུར་གཟིམ་རྒྱུར་སྐྱབས་ལ་དོགས་སྒྲུང་དང་མི་བདེ་བ་སོགས་ཅི་
 ཡང་མ་རྒྱུར། དེ་ཡང་ཁྱེད་སྐྱ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་དོས་པ་རྒྱུས་པ་ནས་བརྒྱུད་མདོ་སྟོན་ནས་
 སྐྱ་རྒྱལ་དུ་ཐེབས་བཞུད་ཀྱི་སྐྱབས་དང་གཞུང་སའི་མཛད་སྟོ་སོགས་གར་གི་སྐྱབས་སུ་འདྲུགས་ལ་འཆེར་སྒྲུར་དང་

འཛིགས་སྒྲག། མཉེལ་དུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་སོགས་གང་ཡང་བྱུང་མེད། བོད་མི་ཆོས་དེ་ནི་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྱལ་
ཡིན་པས་དེ་ལྟར་ལོས་ཡིན་སྟེ་པ་ཅམ་ལས་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཏུ་པལ་ཆེར་བཅིས་མེད་ཀྱང་། ཚུལ་དེར་ཉག་ཏུ་
ཏ་ལས་པར་གྱུར་པ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྣ་ཁག་ཡིན། གང་ལྟར། རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཁང་དེ་ནི་བཀོད་པ་
མཛེས་ཤིང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཆོན་ཁ་ཡལ་མ་མྱོང་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། ཡུན་རིང་ཉམས་གསོ་དང་དོ་དམ་ཚུལ་བཞིན་
མ་བཀྱིས་པས་རྙིང་གོག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་<<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡགོང་ས་
སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས།

དེ་ནི་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱབས་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་སྤྱས་ཀྱང་བཀོལ་སྤྱོད་མ་བྱས་པ་ཞིག་མིན་ནམ་སྟེ་ལ།
དེར་གང་ཡོད་པ་ནི་རྙིང་གོག་ལ་སྟག་རེད། ཅིག་ངོས་སུ་དབྱངས་པའི་རས་ཡོལ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་དུས་རབས་དུ་མར་
བསགས་པའི་ཐལ་རྩལ་གྱིས་ཁེངས་ཡོད། གཟིམ་ཁང་དེའི་ཐུར་གཅིག་ཏུ་མཆོད་གཤོམ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་དེའི་མདུན་དུ་
མར་ཁུས་གང་བའི་མཆོད་ཀོང་དང་ཡོན་ཆབ། ཞལ་ཟས་བཅས་ཡོད་ལ། དེ་དག་ནི་ཅི་ཅི་རྣམས་ལ་འབད་མེད་དུ་ཐོབ་
པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཡིན། ཅི་ཅི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ཅི་འདོད་དུ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པར་སྒྲག་སྒྲང་སོགས་གཏན་ནས་མི་བྱེད།
སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་སྤྱིར་རྩི་པོ་ལ་སྟག་ཡིན་པས་ངོས་རང་དེ་དག་ལ་ཤིན་ཏུ་དགའ། མཆོན་མོར་ངོས་གཟིམ་
ཁྲིའི་སྤྱིང་ཉལ་བའི་སྤྱབས། ངོས་ཀྱི་རོགས་པ་(ཅི་ཅི་)རྣམས་གང་སར་ཡར་རྒྱགས་མར་རྒྱགས་བྱེད་པའི་སྤྱོད་དེ་གསལ་
པོར་ཐོས་ཤིང་སྤྱབས་རེར་ངོས་ཀྱི་ཉལ་སར་ཡང་ཡོང། གཟིམ་ཁང་ནང་མཆོད་གཤོམ་དང་གཟིམ་ཁྲི་གཉིས་མ་
གཏོགས་ཅ་དངོས་གཞན་མེད་ལ། གཟིམ་ཁྲི་ནི་སྤྱོམ་སྤྱོར་དང་རྒྱབ་སྟེ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་ཡོལ་རས་དམར་པོ་རིང་དུ་འཐེན་
པ་ཞིག་ཡིན། ངོས་རང་ཉལ་ཆས་ཀྱི་འོག་ཏུ་འཁུམས་ཏེ་ཉལ་བའི་དུས། སྤྱབས་སྤྱབས་སུ་ཅི་ཅི་རྣམས་གཟིམ་ཁྲིའི་ཡོལ་
བ་དམར་པོའི་སྤྱིང་འགོས་ཏེ་གཅིན་པ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱང་བྱེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་
གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྱལ་དང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཁ་ལོ་སྤྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་
འཆར་ལོངས་གནང་བའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་ཤིང་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་སྟེ། བྱུང་བ་འདི་
ལྟ་བུ་དག་ནི་བོད་འབངས་དཀྱུས་མ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སུ་ནམ་དུ་ཡང་འཆར་མ་མྱོང་བ་ཞིག་རེད།

བཞི་པ། རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན་དང་ཐུགས་གཤིས་སྐྱེ་ཅིང་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྲེ་བ།

རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུའ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུལ་མདོ་སྐད་ཅོང་ཁ་སྟག་མཆོར་ནས་ལྷ་ལྷན་དབྱར་བཞུགས་པོ་བྲང་
ཆེན་པོར་ཞབས་སེན་ཐོག་མར་བཀོད་པའི་ཆེ། རང་ཉིད་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་གོང་མའི་ཡང་སྐུའ་འཁྲུལ་བྲལ་ཡིན་མེན་
སོགས་གཞན་གྱི་སྒོ་དོགས་དང་སེམས་ངལ་ཡོངས་སུ་ཞི་བར་བྱ་བའི་སྒྲིབ། དེ་མཉིད་དུ་རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན་གྱི་
མཛད་པ་ཞིག་སྟོན་པར་མཛད་དེ། དེ་ཡང་རྒྱལ་དབང་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་རྒྱས་ཉེར་སྐྱེད་ཅི་མང་གཅེས་ཉར་
བཀྱིས་པའི་སྟོང་ཆེ་ཚུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་སྤྲེ་སྟེ་པོར་བརྒྱག་ཏུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་འཆོལ་བཞིན་པ་ལྟར་
བྲལ་འཁྲུབ་ཆེན་པོའི་ངང་ཡར་རྒྱག་མར་རྒྱག་གནང་བཞིན་པ་ཡུམ་གྱིས་གཟིགས་ཤིང་ཏ་ལས་པར་གྱུར་པའི་ཆེ།
གོས་ཆེན་གྱིས་བརྟམས་པའི་སྐམ་ཚུང་ཞིག་རྟེན་པ་དང་ཡུམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་འཆོལ་བཞིན་ཡོད་དམ་ཞེས་བྲིས་བར།
སྐམ་ཚུང་འདྲིའི་ནང་དུ་“ངོས་ཀྱི་སོ་ཡོད་”ཅེས་བཀའ་ལན་གནང་སྟེ་སྐམ་ཁ་སྤྲེ་བ་ན་ཏག་ཏག་རྒྱལ་དབང་བཙུ་གསུམ་
པ་ཆེན་པོའི་ཆེམས་ཆབ་རྟེན་སོན་བྱུང་སོང་ཞེས་ཡུམ་གྱིས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱིན་ཡིག་གི་
དཔེ་དེབ་དུ་མར་གནས་སྟངས་དེ་ཉིད་འགྲེལ་བཟྍ་མཛད་། གཞན་ཡང་། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་
མཆོ།>> ལས།

དེ་རྗེས་སྐར་ལམ་ལོ་ལྟར་གཟིམ་ཚུང་གཟབ་གསོལ་དང་ཆབས་ཅིག་ནོར་གླིང་གཞུང་སྟོའི་འགག་གི་དར་ཆེན་ན་བཟའ་
གསར་བརྗེས་ཞུ་རྒྱའི་དབུ་ཏོག་ལ་རབ་གནས་ཞུ་ཆེད། རོར་གླིང་ཁང་གཉེར་ཅེ་བྱུང་ནས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་བརྒྱུད་
ཕུལ་བའི་དབུ་ཏོག་ཉི་འོད་ཆོམས་ཆེན་ནང་ཡོད་སྟུག། (1939 ལོའི་ཟླ་བ་ ༤ ཆོས་ ༩ ཉིན་མཆོག་སྐུའ་རིན་པོ་ཆེ་ཉི་
འོད་ཆོམས་ཆེན་ནང་ཆེམས་བསྐྱར་གནང་ཞོར་མགོན་ཆེས་སྟན་སེང་མ་ཞུས་གོང་དར་ཆེན་དབུ་ཏོག་སྟན་ལམ་དུ་
ཐུགས་ཞིབ་ཚུབ་མ་ཐག་སྟན་བསྐུལ་མ་དགོས་པར་དགོངས་པ་གྲོང་བརྗོལ་ལྟ་བུས་ཕྱག་ནས་འཁྲུང་ཤོག་ཅེས་བཀའ་
གནང་སྟེ་དབུ་ཏོག་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱག་ནས་གཏོར་གནང་མཛད་། དེ་ནི་རྒྱལ་མཆོག་གོང་མ་རིམ་པའི་མཛད་པ་
རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན་མཛོན་སུམ་ཆོད་གྲུབ་ལ་སྐྱེ་བཅར་ཞབས་ཞུ་བ་རྣམས་ཀྱང་ངོ་མཆར་ཞིང་དང་པའི་མཆེ་མ་དབང་
མེད་དུ་ཤོར། ཞེས་གསལ། ཡང་། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཆོ།>> ལས།

དུས་སྐབས་དེའི་ལས་མས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནོར་གླིང་བསྐལ་བཟང་པོ་བྲང་ནས་སྐྱེན་གླིང་གཟིམ་ཚུང་ཁག་སོགས་
ལ་སྐྱེ་འཆས་ལྟ་བུར་ཆེམས་བསྐྱར་གནང་སྐབས། ཉིན་ཞིག་གཟིམ་ཚུང་འཆེ་མེད་མཆོག་འབྲིལ་ནང་མེམས་ཉེ་ཞབས་
ཞུར་སྐྱའི་གཅེན་སོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་། སྐྱེ་བཅར་གཟིམ་དཔོན་མཁན་སོ་མཁའུ་རབ་བསྟན་འཛིན། གསོལ་
དཔོན་བཞེས་པ་སྟོ་བཟང་སྦྱོན་པ་སོགས་ཡོད་ཅིང་། གཟིམ་ཚུང་དེའི་ཕྱག་སྐམ་ཤེལ་སྟོམ་ནང་ཡར་རྒྱལ་མཆོག་གོང་མའི་
སྐྱེ་དུས་ནས་ཡོད་པའི་ཐུགས་མཁོའི་ཉེར་སྐྱེད་སྐྱེ་ཆོགས་ཡོད་པའི་ཁྱོད་ནས་དམིགས་བསལ་མིང་སྟོམ་མ་གནང་བར་སྐྱེ་

ཆས་པ་གི་འབྱེད་ཤོག་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་དང་། གསོལ་དཔོན་བགྲེས་པས་སྐྱེ་ཆས་སྒྲེ་ཁ་འགའ་ཤས་རེ་རེ་བཞིན་
འབྲུལ་གནང་མཛད་པར་འདི་མ་རེད། འདི་ཡང་མ་རེད། ཅེས་གསུངས་པའི་མཐུན། ལྷ་སི་ལིན་(Vaseline)ཤལ་སོས་
(བྱུག་རྩམ།)ཟད་འཕྲོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཕྱལ་བར། འོ། འདི་རེད་ཅེས་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ནས་ཤལ་དམ་གྱི་ཁ་གཙང་བྱེ་གནང་
གིས་ལྷ་སི་ལིན་ཤལ་སོས་དེ་ནས་ཕྱག་ལ་བྱུགས་པ་གནང་ཞིང་། དེ་ནི་སྟོན་གནས་རྩིས་བྲན་གྱི་མཛད་པ་ཐེ་ཆོམ་དང་
བྲལ་ཞིང་ངོ་མཆར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་སྔ་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་གོང་མས་མཛད་སེང་དུ་མེ་ཉྱག་འདེབས་འཇུགས་
སོགས་གནང་རྩིས་ཕྱག་བསེལ་གནང་སྟེ་ལྷ་སི་ལིན་ཤལ་དམ་དེ་ནས་ཕྱག་ལ་བྱུགས་གནང་གི་ཡོད་པ་སྐབས་དེའི་སྐྱེ་
བཅར་ཞབས་ཁྱེ་བ་རྣམས་དང་། ལྷག་པར་སྐྱེ་གོང་མའི་གསོལ་དཔོན་བགྲེས་པ་ནས་སྣང་ངེར་བྱུགས་བྲན་སོས་པ་དང་
དགའ་དད་གུས་གསུམ་གྱི་ཆོར་བ་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་། ཞེས་གསལ། མཛད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་བསྟན་པར་དགོས་པ་
དམིགས་བསལ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་ངེས་ཀྱང་འདིར་ལོ་རྒྱུས་གྱི་བབ་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་དབྱེད་བཛྲོད་སྟེ་ཆེ་དོན་
དངོས་ལས་བརྒྱལ་ཏེ་ལོག་བཤད་གྱི་གཞིར་འགྱུར་བའི་ཉེན་ཆབས་ཆེ་བར་བརྟེན་རེ་ཞིག་བཞག །

ཡབ་གཞིས་ཆང་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་ རིན་པོ་ཆེ།

སྐྱེ་ན་ཐ་བའི་སྐབས་སུ། མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡབ་ཡུམ་གྱི་གཟེམ་ཁང་དུ་ཕེབས་ཏེ་འཁྲུངས་གཞིས་གྱི་
བཞེས་པ་སྐྱིད་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཨ་མ་དོའི་བཞེས་བག་(གོ་རེ་)དང་། བཞེས་སྟོང་། བག་ཀུམ་བཅས་བཞེས་རྒྱུར་
མཉེས་པས། གཟེམ་ཁང་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ནས་བག་ཀུམ་དང་བཞེས་སྟོང་ཕུལ། ཉེན་ཞིག་ཡུམ་
གྱིས་བཞེས་སྟོང་ཕུལ་ཏེ་བཞེས་བཞིན་པའི་སྐབས་སྐྱིད་ཁལ་ཁན་པོ་ཕེབས་པར་རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེ་བྱུགས་མ་
དགུས་པར་“མར་རྒྱགས་ཤིག །”ཅེས་བཀའ་གནང་བའི་རྒྱལ་ཡང་རྩིས་སོར་ཡུམ་གྱིས་གསུངས། དགྲུང་གྲངས་བཅུ་
གཉིས་ཡས་མས་ཤིག་ཏུ་ཕེབས་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་ནས་རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེས་ཉ་བག་སྟོང་གསུམ་མཆོད་པ་མི་
ལེགས་པར་གཟེགས་ཏེ་ཡབ་གཞིས་སུ་ཕེབས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱུ་མཛད། དེ་ལ་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་ནས།
“ཡབ་གཞིས་གྱི་རྒྱལ་སྟོའི་འབྲིས་སུ་བསྐྱེད་སྐབས་སྐབས། དེར་འགོ་ཆོག་གི་མེད་བསམས་ནས་རྒྱལ་སྟོར་མིག་གིས་
ཀྱང་ལྟ་གི་མེད། ལྷག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་བཏང་རྩིས་ངས་བཅི་སྤང་ནན་པོ་བྱེད་གྱི་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། སྤྱིར་
ཉ་བག་སྟོང་གསུམ་ནི་རིག་པར་གཞོད་ཅིང་། ཡ་གོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་བྱ་སྟོར་མཆོན་བཞེས་མ་གྲུབ་
གྱི་བར་དུ་གཏན་ནས་བཞེས་མེད་ལ། རྒྱུད་སྟེད་རིན་པོ་ཆེས་ཉ་བག་སྟོང་གསུམ་མཆོད་མི་ཆོག་པའི་རྒྱུ་མཆོན་ཡང་
དེ་ཅམ་ཞིག་ཏུ་བྱུག་པར་ངེས། ཡ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་རང་ལོ་ལྷ་ཡས་མས་སུ་སོན་སྐབས་ལྷ་སར་འཁྱོར་ཅིང་། དེ་ནས་ཨ་མ་ལགས་དང་བུ་ཉེ་ཟུར་དུ་བཞུད། དབྱར་དུས་སུ་ཉིན་ལྷང་ཨ་མ་ལགས་ངོས་རང་གཟིགས་པར་ཕེབས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱང་ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་དུ་བསྐྱོད། དེ་ལྷར་ལོ་དུ་མ་སོང་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་སྲོང་ནས་པ་མའི་གཟིམ་ཁང་དུ་འགྲོ་སྲོད་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་གནང་བས་ཅུང་ཙམ་མི་དགའ་བར་གྱུར་ཀྱང་ཁོང་གིས་ལམ་སྟོན་དེ་རི་བཞིན་དང་ལེན་ཞུས་ཏེ་གཏན་ནས་འགྲོ་སྲོད་མ་བྱས། འོན་ཀྱང་། གྲིས་པ་ཞིག་གི་ངོས་ཐད་ནས་བཀད་ན། ཉག་ཏུ་བྱུང་འབྲས་ཐོན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་དེ་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་བརྟེན། ངོས་རང་མ་སྲིད་པའི་སྐབས་ཀྱང་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སློབ་སྲོང་གི་དུས་ཡུན་ཆར་བ་ན་དེ་མ་ཐག་ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་དུ་སོང་སྟེ་ཡུན་ཙམ་བཞུད། ཐོག་མའི་དུས་སུ་“ད་ནི་གཏན་ནས་ཕྱིར་མི་འགྲོ་”ཞེས་སེམས་ཐག་བཅད་ཀྱང་། ཉིན་རྒྱུ་ཀྱི་སློབ་ཆོན་མགོ་འཇུགས་ལ་ཉེ་སྐབས་རང་འགྲུལ་གྱིས་ཁྱ་སིམ་མེར་ཕྱིར་ལོག།⁷⁷ ཅེས་གསུངས།

གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྐལ་ རིན་པོ་ཆེ།

རྒྱུ་མིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཅེད་ཅེ་རོགས་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་མ་ཞུས་གོང་རྒྱལ་ཡབ་ཀྱི་ཆ་མོ་དགའ་བ་གཡང་སྟོན་ཡིན་པར་སྐྱའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མའི་སྐུ་རྒྱ་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསུངས། ལྷ་སར་ཆིབས་སྒྱུར་མ་བསྐྱངས་གོང་སྐུ་འབྱུང་དུ་བཞུགས་པ་ནས་གཅེན་པོ་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་ཉིད་ཡིན་པ་སློབ་མེད་ཐོག་། ལྷ་སར་ཕེབས་ནས་གཟིམ་འགག་ནམས་དང་། དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་གད་པ་དང་རང་རྗེ་བ་སོགས་ཡིན། དེ་དག་ལས་ཀྱང་བྱུགས་མཉེས་ཤོས་དང་དུས་རྒྱུན་གསུང་སླེང་མང་དུ་གནང་ས་གཙོ་བོ་ནི་གད་པ་ནམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་མཐའ་ཁུལ་གྲོང་གསེབ་ཁག་ནས་ཡོང་ཞིང་པལ་མོ་ཆེ་བོད་གཞུང་གི་དམག་མི་བྱར་པ་ཡིན། དེ་དག་དང་ལྷན་དུ་གསོལ་རྩ་བཞེས་ཤིང་སྐུ་ཅེད་ཅེ་བ་སོགས་ཀྱི་ཞོར་དུ་བཀའ་མོལ་སྒྲ་ཆོགས་ཉིན་བསྟུང་ནས་གནང་བར་མ་ཟད། གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཆོའི་གནང་བྱུགས་འདྲ་མིན་དང་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་ཐད་ཀྱང་གསུང་སླེང་མང་དུ་མཛད། ཡབ་ཡུམ་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཀྱང་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་ཞབས་གཡོག་ནམས་དང་ལྷན་དུ་སྐུ་ཅེད་གནང་། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

ངོས་དང་སློབ་བཟང་བསམ་གཏན་གཉིས་ཀྱིས་སྐུ་གྲུ་ལོ་མཉམ་གཞན་ཅེད་གོགས་སུ་བསྟེན་མི་ཆོག་ཀྱང་། ཅེད་རོགས་མེད་པའི་དགའ་ངལ་མ་བྱུང་། ཞོར་གླིང་དང་པོ་ཏ་ལ་གཉིས་ཀར་གད་པ་དང་ཞབས་གཡོག་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་མང་ཆེ་བ་

⁷⁷ སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོའི་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ནང་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྒྱན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྟན་ཐགས་ཅན་ Barkha Dutt ནས་བཅར་འདྲི་ཞུས་པའི་ལན་དུ་གསུངས།

དར་མ་རེད། འགའ་ཞིག་ལ་ཤེས་ཡོན་མཉན་བྱ་ཡོད་ཀྱང་གཞན་དག་ནི་ཤེས་ཡོན་གཏན་ནས་མེད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན། ཁོ་པ་
ཅག་ལས་མང་ཆེ་བ་ནི་དམག་མི་ཟུར་པ་ཡིན་ཞིང་ལས་ཀ་ནི། གཞིམ་ཁང་གི་ཅ་དངོས་སྤྲིག་གཤོམ་དང་ཞལ་བའམ་
མཐེལ་ཤིང་བྱི་བདར་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། ངོས་རང་ཞལ་བའི་སྤྱང་རྒྱགས་ཤུད་བྱེད་རྒྱར་ཏུ་ཅང་དགའ་བས་གད་པ་ཆོས་ཞལ་
བ་བྱི་བདར་བྱས་ཡོད་མེད་ལ་ངོས་ཀྱིས་དོ་སྤྱང་དམིགས་བསལ་བྱས། རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་ངོས་རང་གཉིས་
ཆད་ལས་བཞལ་བའི་ཅེད་མོ་ཅེས་པར་བརྟེན་རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་པོ་བྱང་ནས་ཁིད་དེ་སྒར་གྱི་སློབ་བྲལ་ཞིག་ཏུ་བཏང་
སོང་བས། གད་པ་དེ་དག་མིན་པའི་ཅེད་རོགས་གཞན་མེད་པར་གྱུར། འོན་ཀྱང་། ཁོ་ཆོ་ནི་ངེ་འདྲའི་ཅེད་རོགས་ཡག་པོ་
ཤ་སྟག་རེད་ཨང་། ཁོ་ཆོ་ལོ་ན་ཡར་སོན་ཀྱང་སྤུ་གྲུ་ལྟར་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱར་ཤིན་ཏུ་དགའ། ཞེས་གསུངས། གཅེན་པོ་རྫོ་བཟང་
བསམ་གཏན་མཆོག་སླེར་སློབ་ཏུ་གཏོང་སྐབས་རྒྱུད་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་དགྲུང་གྲངས་བརྒྱད་ཅུ་མ་ལས་མེད་པས་མེད་ལ།
དེ་ནས་བཟུང་དུས་རྒྱུན་ཅེད་རོགས་ན་མཉམ་ལོ་རྒྱུད་ཞིག་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར། གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
ངོས་རང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཡང་། ལག་ལེན་ངོ་མའི་ཐོག་ཁི་ཆང་མས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་དུས་སྐབས་ཁྱད་པར་ཅན་
གྱི་སྐབས་མ་གཏོགས། དུས་རྒྱུན་ངོས་རང་གྱིས་པ་དྲུས་མ་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་འབྲེལ་གཤེན་དང་བདག་སྤྱོད་བྱེད་
པ་ལྟར། ཡབ་གཞིས་གྱི་ཞབས་གཡོག་ཆོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད། ངོས་རང་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་ལྟ་སྤྱོད་གང་ཡང་ཐོབ་
མེད། གད་པ་དང་ཞབས་གཡོག་ཆོས་ཁོ་པ་ཅག་གི་སེམས་ནང་དུ་ཅི་ཡོད་ངོས་ལ་ཐད་ཀར་ཤོད་རྒྱར་སྐྱབ་སྐྱབ་མི་བྱེད།
གད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངོས་རང་ལ། ཁོ་ཆོ་འེ་འཆོ་བའི་བདེ་སྤྱག་དང་། རྫོ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་ཆོ་འེ་ལག་འོག་ཏུ་ཁྲིམས་གཏོད་
སྤྱོད་ཚུལ་སོགས་སྤྲ་གསང་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཤོད་པར་མ་ཟད། ཉིན་རེར་ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་ཆད་ལྟག་
མེད་པར་ཤོད། དེ་ལྟར་ངོས་ཀྱིས་རྒྱུད་དུ་འེ་དུས་ནས་འབངས་གྱི་འཆོ་བ་དེ་དག་འཆོགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་
རྟོགས་བྱུང་ཡོད། ... ངོས་རང་པ་མ་གཉིས་གྱི་ཞབས་གཡོག་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་སྤོད་རྒྱར་ཤིན་ཏུ་དགའ་ཞིང་། པ་མའི་
གཞིམ་ཁང་དུ་ནམ་བཙར་ལ་དུས་ཡུན་རིང་ཤོས་དེ་ཁོང་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་བསྐྱལ། ཞབས་གཡོག་དེ་དག་ལས་མང་ཆེ་བ་
ཨ་མ་དོ་བ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཆོས་ངོས་ཀྱི་པ་ཡུལ་དང་དེའི་ཉེ་ཁུལ་གྱི་གནས་སྤངས་འདྲ་མིན་གསུང་སྐབས་ཉན་འདོད་ཆེན་
པོ་བྱུང་། ... སྐབས་རེར་ངོས་ཀྱི་བྱིས་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ཁེར་རྒྱུད་ལྟ་བུ་དང་། ངོས་རང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལས་མས་སུ་
སོན་སྐབས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡབ་ཡུམ་གྱི་གཞིམ་ཁང་དུ་འགྲོ་སྤྱོད་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་མཛད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་
གྱི་རྒྱལ་བུ་གཞོན་ནུ་དོན་གྲུབ་དང་རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་མཐའ་མ་སུའུ་ཡིས་གཉིས་ཀྱི་(འབངས་མི་སེར་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་
བྱེད་མི་ཆོག་པའི་)འཆོ་བ་དེ་ངོས་རང་ལོ་ན་རྒྱུད་བའི་སྐབས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཟུར་ཅུ་ལའང་བསྐྱར་ཐབས་མེད། དེ་ཅུ་དུ་
མ་ཟད། ངོས་རང་རིམ་བར་འཆར་ལོངས་བྱུང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་གཞན་གྱི་དང་བ་འདྲེན་ནུས་པའི་མི་སྤྲ་གང་མང་
ཞིག་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱ་རྒྱུ་ཡང་བྱུང་། ཞེས་གསུངས།

གཟིམ་འགག་ཆོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་ རིན་པོ་ཆེ།

རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞབས་གཡོག་ཆོ་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྱུ་ཅིང་སྤྱ་ཆོག་ཅེ་གནང་མཛད་པ་
དེས་དེ་དག་གི་རྒྱུ་ལ་སྤྲོ་ན་མ་བྱུང་བའི་འདོད་ཆེམས་དང་སྤྱོད་སྤྲོ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྤྱིན་ཡོད་པ་ནི་ཆོད་དབག་གི་ཡུལ་
ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱུ་མིན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷོ་སྤྱིང་དུ་བཞུགས་སྐབས། གཟིམ་འགག་ཆོའི་སྐྱེར་བཞོན་
ཏེ་ངོས་ཀྱི་“རྟ་ཡིན་”ཞེས་དང་། སྐབས་རེར་“རྟ་ཡིན་”ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་ན་བ་གཉིས་འཐེན་ཏེ་གང་
སར་ཐེབས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐུགས་རི་བརྒྱལ་ཏེ་སྤྱིད་རྒྱུའི་འགྲམ་དུ་ཐེབས་ནས་གཙང་པོའི་ནང་གཟིམ་འགག་
ཆོའི་མཛེང་པར་བཞོན་ཏེ་རྒྱ་ཅིང་གནང་བ་སོགས་ཀྱང་མཛད། དེ་མཚུངས་ཉ་ལ་ཡང་ཐུགས་ཤིན་དུ་དགྲེས་ཤིང་
གཙང་རྒྱུའི་ནང་ཉ་རྣམས་པར་རྒྱུར་རང་དབང་དུ་འཁྱུག་འགྲོས་ཤེད་པར་གཟིགས་ཆེ་ཐུགས་ཤིན་དུ་མཉེས་མཉེས་
མཛད་པ་སོགས་ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས་དངོས་སུ་གསུངས། ཐོན་ཤིང་དང་མེ་ཏོག་སོགས་
རང་བྱུང་སྤྱེ་དངོས་དང་། བྱ་དང་བྱེལ་སོགས་འདབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་དང་གཙན་གཟན་རི་དྲགས་སོགས་ལ་ཐུགས་
ཤིན་དུ་མཉེས་པས། སྤྱོད་སྤྲོ་བའི་སྐབས་སུ་དབྱར་བཞུགས་པོ་བྱང་དུ་མེ་ཏོག་ལྷུས་ར་དང་སྤྱན་གཟིགས་ཁང་སོགས་
སུ་ཐེབས་ཏེ་དུས་ཡུན་རྒྱ་ཆེན་དུ་མའི་རིང་གཟིགས་མོར་གཡེངས་ཏེ་བཞུགས་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་
ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

དེད་རང་སློབ་སྤྱོད་གི་བར་གསེང་ལ་མེ་ཏོག་དང་ཤིང་འགྲམ་སྤོང་པོ། གཞན་ཡང་སྤྲོ་བ་དང་། མ་བྱུ་སོགས་ཀྱི་གསེབ་ལ་
པར་རྒྱུར་རྒྱགས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ཇིང་མཆོད་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ཁར་ཅིང་མོ་ཅེ་སྐབས་ཐངས་གཉིས་ཙམ་སྤྱོད་གསེབ་བྱུང་
སྤྱོད། མཆོད་དེའི་ནང་ཉ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཆོར་ངས་ལྟོ་ཟས་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་སྐབས་དེ་ཆོས་དེད་རང་གི་རྟོག་སྤྱོད་ཐོས་པ་
ཙམ་གྱིས་རྒྱ་ཁར་ཐོན་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་ཆོའི་སྐྱེར་ལ་ཁོ་པོ་གཅིག་བྱར་བསམ་མཐོ་གཏོང་སྐབས་ཉ་དེ་ཆོས་སྤྱོད་པོ་མ་
བྱས་པར་རྒྱ་དམག་གི་རྟོག་སྤྱོད་ཐོས་སྐབས་ཡར་ཐོན་ཡོང་གི་མེད་དམ་བསམ་གྱི་འདུག །གལ་སྲིད་ཉ་ཆོ་(རྒྱ་ཁར་)དོན་
ཡོད་ན་རྒྱ་མིས་ཉ་རྣམས་འཛིན་ཐོས་ཡོད་ལས་ཆེ་ངས། ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་ནས་ཀྱང་བོད་མི་རིགས་པར་
ཟད། བོད་ཀྱི་ཐོད་ས་སུ་གནས་པའི་སྤྱོད་ཆགས་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཐུགས་ཁུར་ཆད་མེད་གནང་བཞིན་ཡོད་པ་
ཤིན་དུ་གསལ། གང་ལྟར། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་གཟིམ་འགག་ཞབས་གཡོག་རྣམས་དང་
ལྷན་དུ་གཙང་འགྲམ་དུ་ཐེབས་རྒྱུ་དེ་ཅུང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བ་ཞིག་དུ་གཟིགས་པར་བརྟེན། རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་སུ་མཐུད་
སྤྱིད་རྒྱུའི་འགྲམ་དུ་ཐེབས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་མཛད།

ཐུགས་མཉེས་ཤོས་གནང་ཡུལ་གསོལ་དཔོན་སློ་བཟང་སྤྱན་པ་དང་ ཡུམ་ཆེན།

སྤྱིར་ཡལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཐུགས་ལ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་སོགས་ཀྱི་བྱི་མ་ཙམ་ཡང་མི་མངའ་བ་ཀྱན་གསལ་ཡིན་ཡང་། སྤྱན་པ་བའི་དུས་སུ་ཐུགས་བཅེ་ཟབ་མོ་གནང་ས་ནི། སྤྱི་ཉེའི་ཁོད་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་སྤྱི་བཅར་ཆོའི་ཁོད་ནས་གསོལ་དཔོན་སློ་བཟང་སྤྱན་པ་སོགས་ཡིན་པ་ལྟ་བུར་མངོན། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ནི་ཞིང་བའི་བུད་མེད་དུས་མ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཀྱན་ལ་བྱམས་པ་དང་སྤྱིར་རྗེ་ཆེ་ཞིང་གཞན་ལ་གཞོད་བའི་ལས་པ་མོ་ཙམ་ཡང་མི་སྦྲུབ་བའི་ཁར་རང་ལ་ཕན་བཏགས་མ་བཏགས་ཀྱི་སྤྱི་བོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་ཉག་གཅིག་སྦྲུབ་མཁན་ཞིག་སྟེ་སྤྱན་སྤྱེས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱིས་ཐུག་བའི་བོད་ཀྱི་སྤྱིད་མ་ངོ་མཆར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱན་ལྷ་ལྷ་ཡང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ནི་ཀྱན་ལ་ཉེ་རིང་མེད་བའི་བྱམས་བཅེའི་གཏིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་བྱམས་བཅེའི་སློབ་དཔོན་ཐོག་མ་དེ་ཡང་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཏྲག་ཏུ་གསུངས། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་<<ཡལོང་ས་ཏུ་ལའི་སྤྱ་མའི་མཛད་ནཱ་>>ལས།

ངོས་ཀྱི་ཨ་མ་ལགས་ནི། ཐུགས་རྒྱུད་བཟང་ཞིང་གཞན་ཕན་ལྷག་བསམ་གྱིས་ཐུག་པ་སྟེ་སྤྱི་བོ་ཀྱན་ལ་ཐུགས་ཁུར་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། སུ་ཞིག་བཀེས་སློམ་གྱིས་མནར་བ་གཟིགས་ཆེ་རང་ཉིད་ལ་བཟའ་བཏུང་ཅི་ཡང་མི་ལྷག་ཀྱང་གང་ཡོད་སྤྱོད་སྤྱོད་གིས་སྤྱིན། དེ་ལྟ་བུའི་བྱམས་བཅེ་ཟབ་མོ་ལྷན་ཡང་བྲིས་ཆང་སྤྱོད་བར་འགོག་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མ་ཐེབས། ཁོང་ནི་གནས་སྤངས་གང་ལ་ཡང་གོམས་སྤྱོད་ཞིང་གཟིགས་རྒྱུ་ཡངས་པ་ཞིག་ཡིན། གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་བྱུང་རྗེས་གོ་སྐབས་མང་པོ་ཞིག་གསར་དུ་ཐོན་པ་ན། ངོས་ཀྱི་སྤྱན་མཆོད་རྣམས་ལ་ཤེས་ཡོན་འཕུས་ཆང་ཞིག་ཐོབ་དགོས་པའི་ཐག་གཅོད་གནང་། ཞེས་བྱམས་སེམས་ལྷན་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཐུགས་སྤྱོད་པས་དང་གཟིགས་རྒྱུ་རིང་བའི་ཚུལ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གསུངས། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས། དེ་སྤྱོད་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཐུ་གེ་ཡོང་སྐབས་རྒྱ་རིགས་བཟའ་ཆོ་གཉིས་རང་གི་བྱིས་པ་ཤི་བའི་ངོ་བོར་དུ་བཟུང་སྟེ་སྤྱན་མཆོར་དུ་ཟས་སྤོང་བར་ཡོང་བ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་གཟིགས་ཏེ། ཐོག་མར་ཟས་སྤྱན་ཞིང་དེ་ནས་བྱིས་པའི་ཕུང་པོ་དུར་སྤྱས་བྱ་བར་རོགས་རམ་དགོས་མིན་བྱིས་པར། བཟའ་ཆོ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བྱིས་པའི་ངོ་དེ་ཟ་ཅིས་ཡོད་པའི་ཚུལ་བསྟན་པས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོའི་ཐུགས་ལ་འཛིགས་སྤྱོད་ཆང་མེད་སྤྱེས་ཤིང་བྲིས་ཀྱི་ཟ་མ་ཡོངས་རྫོགས་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་དང་སྤྱགས་ཏེ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་ནི་བྱམས་སེམས་ཅན་གྱི་བུད་མེད་བྱུང་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་གསུངས།

གསོལ་དཔོན་སློ་བཟང་སྤྱན་པ་ནི། བྱིས་པ་རྣམས་དགའ་བའི་སྦྱང་གསུང་བ་དང་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་སོགས་མེད་ལ། ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཤེས་ཡོན་གཏིང་ཟབ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཀྱང་མིན་པར་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་གསུངས།

དེ་ལྟར་འདྲ། དགྲུང་ལོ་བཅུ་དགྲུའི་སྤྱིང་ནས་རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་གསོལ་དཔོན་གནང་ཞིང་། རྒྱུང་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་
ནག་རྒྱུང་མེགས་འབྱོར་བྱུང་བ་ནས་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་གསོལ་ཆོགས་ཕུལ་བ་དང་། གཞན་ཡང་སྤྱགས་
གཤེས་འཇམ་ཞིང་བབ་ཆགས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། མ་མ་ལྟར་རྒྱུང་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཡང་སྐྱུ་པར་དུ་བཟུང་སྟེ་
གཅེས་སྦྱོང་གནང་ཞིང་བཞེས་པ་ཕུལ་ཏེ། མེགས་བཞུགས་སོགས་གནས་དུས་བྱུང་མེད་ཀྱིས་སྟོ་ཀྱན་ནས་གཟིགས་
རྟོག་ཞལ་ཞེ་གཉིས་མཚུངས་པར་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། ཀེའུ་ཆང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་སྐྱུ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་
ཡོད་ཅིང་། མདོ་སྤྱད་ནས་རྒྱུང་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ལྟ་སར་མེགས་པར་མ་ཟད། དེ་ནས་ཀྱང་ལྷན་བཞུགས་
གནང་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྤྱགས་གཤེས་ཤིན་དུ་འཇམ་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དམིགས་བསལ་གྱིས་སྤྱགས་མཉེས་པའི་
གསུང་སྤྱིང་མང་དུ་བྱུང་། ཕྱིས་སུ་སྐྱུ་ན་ཡར་སོན་པའི་ཆེ་སྤྱགས་མཉེས་ཤོས་དང་སྐྱུའི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་
གང་གི་ཐད་དུ་ཡང་སྤྱགས་ཡིད་ཡོངས་སུ་གཏོད་ས་ནི་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཡིན། གསོལ་དཔོན་མཁན་
པོ་སྟོ་བཟང་སྤྱིན་པ་མཆོག་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་ཚུལ་ནི་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་
ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ནག་རྒྱུང་བསྐྱེད་པས་དུས་(གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་སྟོ་བཟང་སྤྱིན་པ་མཆོག་)མེགས་བསུའི་གསུ་སུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་
ནས་བཟུང་ངོས་དང་མཉམ་གཤིབ་བྱས་ཤིང་། སྐབས་དེ་དག་དུ་ངོས་ལ་ཞོགས་པ་ཐང་ཁྱག་ནང་ནས་སྤྱགས་སྦྱོང་གི་
ཡོད། སྤྱགས་སྦྱོང་མཁན་དཔོན་པོ་ཡིན་ཅིང་། མི་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་རྣམ་དཔྱད་ཅིག་ཡོད་ན་ཡང་། སྤྱིར་བཏང་
སེམས་ཅན་པལ་ཆེར་གཅིག་མཚུངས་ལྟར་ལྟོ་སྦྱོང་མཁན་དེར་དགའ་ཤོས་བྱེད་གྱི་ཡོད་བཟོ་འདུག །དེ་མིན་རྒྱ་མཆོག་
གཞན་དག་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། རྒྱན་ལྷན་ལྟོ་ཆས་གསོལ་ཐབ་ནས་གཏོང་གི་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱགས་དེ་འཆར་ཅན་དཔོན་
པོས་ཐང་ཁྱག་ནང་གཡོས་ཏེ་སྦྱོང་ཅིང་། སྤྱགས་འབྲེལ་ཤ་སྐམ་པོ་དང་། ལུ་རམ་སྐར་མ། སྤྱང་ཅི་སྐར་མ་སོགས་འཆར་
ཅན་ཁོང་གིས་སྦྱོང་བ་དང་། གསོལ་ཐབ་པ་ཆོས་འབྱེར་ཡོང་བའི་ཉིན་གྱང་ཁ་ལག་ཀྱང་དཔོན་པོས་དཀར་ཡོལ་ནང་
སྤྱགས་ནས་སྦྱོང་གི་རེད། དགོང་མའི་སྤྱག་པ་ཅམ་སྤྱག་ཀྱང་དཔོན་པོས་སྦྱོང་གི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། དཔོན་པོ་ལ་
བཅེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད། ... དཔོན་པོ་སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་མི་ཉ་ཅང་བཟང་པོ་ཞིག་དང་བབ་ཆགས། མགོ་དམར་པོ་རྒྱ་
ཐེགས་ཆག་ཅིག་ཡོད་པ་དང་། གདོང་ནག་པོ་ཨོག་ཆོམ་སྤན་བྱ་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། དཔོན་པོའི་འགྲམ་
པའི་སྤྱིང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད། ངོས་དཔོན་པོའི་པར་དུ་བསྐྱད་ནས་ཁོང་གི་ཆེ་བ་དེ་འཛིབ་གྱི་ཡོད། དེ་ནི་བཅེ་བ་ཆེན་པོ་བྱེད་
གྱི་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ད་དུང་རྟགས་མཆོན་གསལ་ཤོས་ཤིག་ནི། ཞོགས་པ་བྱུང་ངེ་གོལ་བ་དང་། ཕྱི་ངོ་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་
པའི་ཐོག་བཅས་སུ་དགོང་གཉིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡང་ན་སྤྱག་སྤྱག་རིན་པོ་ཆེ་མེགས་ནས་འཆར་ཅན་
ཕྱག་དཔེ་དཔེ་ཁྱིད་གནང་གི་ཡོད། སྤྱ་དགོང་སོ་སོར་ཕྱག་དཔེ་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་དང་བྱེད་ཀ་
ཅམ་རེ་རྟག་པར་རྒྱགས་ཤིང་། སྤྱ་དགོང་ཕྱག་དཔེ་རྒྱགས་པའི་སྐབས་སུ་གསོལ་གཟིམ་གཞན་དག་ཆོ་གྱང་སེང་རེག་
སྟེ། དེའི་རིང་སོ་སོའི་ཤག་ལ་ཕྱིན་ནས་མི་སྤྱག་འབྲུད་སོགས་གྱི་དུས་ཆོད་རེག་གི་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། དཔོན་པོར་
འགོ་ས་ཡོད་མ་རེད། ངོས་སྤྱག་དཔེ་རྒྱགས་དུས་དཔོན་པོ་ངོས་པར་དུ་སྦྱོང་དགོས་གྱི་ཡོད། ཅེ་ལ་ཡིན་ན། གཟིམ་རྒྱུང་

ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྱེད་དང་། འོར་བུ་སྤྱིང་ཁར་ཆབ་སར་ཕྱག་དཔེ་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་གཉིས་ཀར་གཟིམ་ཆུང་སྒོ་
འགག་གི་ནང་དུ་བསྐྱད་ནས་དཔོན་པོའི་གཟན་ཤམ་གང་རུང་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་མཐོང་བར་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
གལ་སྲིད་དཔོན་པོ་མ་བསྐྱད་པའམ། གཟན་ཤམ་གྱི་སྒྲེ་ཙམ་མཐོང་རྒྱ་མེད་ན་ངོས་རང་དུ་གི་ཡོད། དཔོན་པོ་ཡོད་ན་
ངོས་ནས་དཔེ་ཆ་སྒྲུར་བ་དང་། དཔོན་པོ་མེད་ན་དུ་གི་ཡོད་པ་རེད། ཆུང་དུས་དེ་ལྟ་བུའི་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་གར་
དུ་བསྐྱེབས་ཆེས་ཀྱང་ས་བག་ཨ་ཤ་རམ་(Swarg Ashram)དུ་སྒྲོད་དུས་ངོས་མཉམ་ཞལ་ལག་མཚོད་པར་ཕེབས་ཀྱི་
ཡོད། དེ་དུས་ཨ་མ་ལགས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་པོ་བྱང་འདྲིར་སྒྲོས་ཆེས་མ་གཤེགས་བར་ཁོང་ངོས་སར་ཕེབས་
ཀྱི་ཡོད་ལ། ངོས་ཀྱང་དཔོན་པོའི་སར་འགོ་གི་ཡོད། དཔོན་པོ་གཤེགས་ནས་ཕྱང་པོ་འབྱེད་བའི་སྐབས་ངས་ཐོག་ཁ་
ནས་བལྟས་པ་ཡིན། ཁོང་གི་དཔལ་བ་མཐོང་བྱུང་བས་ངོས་རང་མིག་རྒྱ་ཤོར་སོང་། ཨ་མ་ལགས་གཤེགས་དུས་ཀྱང་
དམིགས་བསལ་མིག་རྒྱ་ཤོར་མ་སོང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་(སྤྱིང་རྡོ་རྗེ་འཆང་)དགོངས་པ་རྫོགས་དུས་སེམས་ཏ་
ཅང་སྒྲོ་བྱུང་། དཔའ་པོ་རྒྱུ་ཆད་ཟེར་བ་ལྟར་བསྐྱེས་ས་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་སྒྲུང་ཆད་མེད་བྱུང་ཡང་། མིག་རྒྱ་ཤོར་མེད་པ་
འདྲ། ཞེས་དང་། བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་ལས། “སྐུའམ་རེར་ངོས་ཀྱི་སེམས་སྟ། ཟས་སྟར་བའི་བྱ་བ་དེ་ནི། མཛེལ་
འབྲེལ་གྱི་གཞི་ཅ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆོར་སྒྲུང་འབྱུང་།” ཞེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས།

གད་པ་ཚོ་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོག་སྤྱལ་ རིན་པོ་ཆེ།

གད་པ་ཚོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་ཐོག་མར་བརྗོད་འདོད་པ་ནི། གད་པ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་དག་གི་
ལག་རྩིས་ཕྱོགས་ཙམ་སྟེ། དེ་ཡང་བོད་དུ་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་དང་གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་སོགས་གསར་
འཛུགས་གནང་བ་ནས་བཅན་བྱོལ་དུ་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་གསར་གཏོད། མཐར་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱེད་བར་ལྷག་
ཆད་མེད་པར་འབངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་མགོ་བློད་ལ་གནང་བའི་བར་གྱི་ལམ་སྟོལ་མ་མེད་པ་འདིའི་བརྒྱུད་རིམ་
རིང་མོའི་ཁྲོད། དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་དེ་དག་གིས་བྱས་ཆེས་མི་དམན་པ་ཞིག་འཛོག་ཐུབ་ཡོད་ཅེས་ཞོར་དུ་ཞུ་འདོད་
ལ། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་མཚོག་གིས་འཁོས་ཆུང་དབང་མེད་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞུས་སྐྱང་
མེད་རྒྱང་བསྐྱར་མི་མཛད་པར་གསན་འཛོག་ཐུགས་རྟོག་ནན་ཏན་དུ་གནང་སྟེ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་སྤར་སྟོལ་
ལེགས་བཅོས་དང་སྟོལ་མེད་གསར་གཏོད་མཛད་པ་དང་། བོད་ས་ཤོར་བ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་
གད་པ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་དེ་དག་དང་། ཉམ་རྒྱང་བར་ཚུགས་ཅན་གྱི་གཞུང་ཞབས་དག་གི་བྱས་ཆེས་ཆེ་པ་
ཀུན་ལ་ཆེ་བསྟོད་བསྐྱེད་པ་བྱས་པ་བློ་ཤོད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བྲན་གསོ་ཡང་ཡང་མཛད་པ་ནི། ཆོས་སྲིད་ཀྱི་དབུ་བློད་གཞན་ལ་མེད་

པའི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་འགག་སྒྲོམ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ཤར་གི་
ལོང་ཁུལ་དུ་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ།

ངོས་རང་རྒྱུང་པའི་དུས་སྤྱི་ཅེད་མོ་ཅེ་རོགས་ནི་ཅེ་པོ་བྱང་དང་ལོར་བྱ་སྤྱིང་གའི་གད་པ་དེ་ཆོའི་གས་རེད། ལྷོང་ཇེ་ཨང་།
ཁོང་ཆོ་གྲོང་གསེབ་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་དོགས་ཆེན་པོ་སོགས་གང་ཡང་མེད། ལྷག་བསམ་ནཱ་དག་རེད། ང་ཆོ་མཉམ་དུ་
ཅེད་མོ་ཅེས། དེ་ནས་སྐད་ཆ་འདི་དུས། ཁོང་ཆོས་ལྷ་སའི་ནང་དུ་སྐད་ཆ་ཅེ་ཞིག་ཤོད་གྱིན་ཡོད་མེད་དང་། བྱང་དང་མ་
བྱང་པའི་གནས་ཚུལ་ཅེ་ཞིག་བྱུང་བ་སོགས་ཐོལ་མེད་གྱི་ངང་ནས་ཤོད། གཞུང་ཞབས་པ་ཆོར་དེས་ན། འདྲ་ཆགས་པོ་
དང་སྤམ་པོ་ལྷ་བྱ་བྱེད། གད་པ་དེ་ཆོ་མང་ཆེ་བ་ནི་གྲོང་གསེབ་ནས་ཡོང་བའི་བོད་གཞུང་གི་དམག་མི་བྱུང་བ་ཡིན་པས་
ལྷག་བསམ་ནཱ་དག་ཡིན། ཁོང་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་ཞིང་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་དེ་ར་བཏུང་། དེ་ནས་སྐད་ཆ་འདི་སྐབས།
རྒྱལ་པོས་བྱང་པོ་བྱས་མ་སོང་བེར་བ་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཕྱག་མཛོད་ཀྱིས་བྱང་པོ་བྱས་མ་སོང་བེར་བ་སོགས་མང་པོ་ཤོད།
དེར་བརྟེན། རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ནས། ངོས་ཀྱི་སེམས་སྤྱ། ང་ཆོའི་སྤྱིག་འཛུགས་ཀྱི་འགོ་སྐྱེད་པ་དེ་མི་རེ་བྱུང་གི་ལག་ཏུ་
དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པས་དེར་སྤྱོན་ཆེན་པོ་འདུག་ཨང་སྤམ་པ་ཞིག་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་
ལྷོང་ཇེ་འོ་ལ་མཆོ་ལས། “གད་པ་བསམ་འགྲུབ་སྐྱེད་ཤོད་མཁན་གཙོ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ཅེད་མོ་ཅེས་ནས་འཁྲབ་རྒྱུ་དེ་
ཙམ་རང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁོ་ཆོ་ངོས་དང་མཉམ་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱུར་ཏུ་ཅང་དགའ་པོ་བྱེད་གྱི་རེད། ཕྱགས་གཅིག་ནས་རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེ་ལ་དགའ་ཞེན་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་མདུན་སྤྱོད་པོར་ཞབས་བྱེ་ཡིན་སྐབས་ཞེན་ཁོག་ཆེན་པོ་འདུག་ཏུ་
ལས་པའི་ཞེན་ཁོག་ཡོད་པ་རེད། ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷག་བསམ་དང་ཞེན་ཁོག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་ཡིད་
འགྲུལ་ཐེབས་ངོས་ཀྱི་བཀའ་གསུང་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་སྤྲུལ། ཡང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་རང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཨ་མ་ལགས་དང་ཞལ་གྱིས་ཉེ་བསྐྱེད་པས་ཁེར་རྒྱུ་ལྷ་བྱ་ཡིན་ཀྱང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་
ནས་ཨ་མ་ལགས་དང་སྤྱོན་མཆེད་ནཱ་ས་ཏྲག་ཏུ་མཛལ་འཕྲད་དུ་ཐེབས་ཤིང་། ད་དུང་གད་པ་སོགས་ངོས་ཀྱི་འཁོར་
གཡོག་ནཱ་ས་ཀྱང་ཡོད་པས་དེ་ལྷ་བྱ་མིན། གཞུང་འབེལ་མཛད་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་གད་པ་སོགས་ཀྱིས་ངོས་ལ་
གྲུས་ཚུལ་ཆེས་ཆེར་སྤྱོན་པ་ནི་སྤྱོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་མོད། དེད་ཅག་ལྷན་དུ་ཅེད་མོ་ཅེ་དུས་ངོས་རང་ལ་བྱིས་པ་
སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་གི་ལྷ་ཚུལ་བཟུང་སྟེ་གྲུས་ཞབས་གཏན་ནས་མི་བྱེད་པའི་ཁར། དུས་རྒྱུན་འགྲན་བསྐྱར་སྐབས་ངོས་
རང་པམ་པར་བྱས་པས་ཐེངས་འགར་དུ་ཡང་སྤོང་། དེ་ནི་ངོས་རང་གཞན་སྤྱི་ལས་ཀྱང་པམ་མི་འདོད་པའི་དབང་གིས་
རེད། བྱིས་སྤྱི་ཅེད་རོགས་དེ་དག་ལས་འགའ་ཞིག་ངོས་ཀྱི་ཕྱོགས་པོ་ཡག་ཤོས་སྤྱི་གྱུར། ཁོ་ཆོར་ཤེས་ཡོན་མེད་ཀྱང་
བྱང་རྒྱུགས་ལྷན་པའི་ཁར། ཡིད་ཆེས་སྤོས་འགའ་བྱ་བྱུང་བ་ཤིན་ཡིན།⁷⁸ ཞེས་ཀྱང་གསུངས། གད་པ་ཆོས་རྒྱུང་སྤྱིད་
རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱགས་ལ་འདིགས་སྤྱང་སྤོང་ཆེད་པོ་ཏུ་ལའི་སྤྱན་ཁང་དེ་དག་གི་ནང་དུ་གདོན་འདྲེ་ཡོད་པ་དང་འུག་པས་

⁷⁸ སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོའི་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱུན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྤྱན་གྲགས་ཅན་ Barkha Dutt ནས་བཙུང་འདི་
ཞུས་པའི་ལན་དུ་སྤྲུལ།

སྤྱ་གུ་ཟ་བ་སོགས་ཀྱང་ཞུས། གཞན་ཡང་། གད་པ་ཆོའི་མདུན་ནས་སྤྱ་སྤྱང་དང་འབྲེ་སྤྱང་སྤྱ་ཆོགས་གསན་པར་མ་
ཟད། རོར་བྱ་སྤྱིང་གའི་གད་པ་ཨ་པོ་བསམ་འབྲུབ་ཟེར་བ་སོགས་ལས་རོར་སྤྱིང་གཡུལ་འབྱེད་སོགས་གེ་སར་གྱི་
སྤྱང་ཡང་མང་དུ་གསན། དེར་མ་ཟད། གསོལ་ཇ་དགྲུགས་ཏེ་གད་པ་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་བཞེས་པ་སོགས་ཀྱང་མཛད། དེ་
ལ་<<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་ཐེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་སྤྱི་རོར་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོས།

ཡང་ངོས་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱའི་གས། ཇ་བཟོ་རྒྱར་དགའ་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོད། གསོལ་ཐབ་ནས་ཇ་ཁུ་དང་མར་སྤངས། མདོར་
མོ་དེ་ག་དེ་ཡིན་ནམ་གསོལ་ཐབ་ནས་ལེན་གྱི་མེད། མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་དེའི་སྐབས་གྲུ་འཛིན་པོ་བྲང་གི་དགོན་
གཉེར་ཡིན་པ་དང་། དེར་མདོར་མོ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ངོས་རང་དེར་གཡར་བར་འགྲོ་གི་ཡོད། རྗེས་སུ་མཆོད་
དཔོན་ལགས་གྱིས་གསུང་གསལ། ངོས་དེའི་སྐབས་རྒྱང་རྒྱང་ཡིན་ཅིང་། མཆོད་དཔོན་ལགས་གྱི་འཁྲིམ་ནས་མདོར་མོ་
གཡར་ཏེ་སྐལ་པར་ཁྱེར་འགྲོ་སྐབས། ཡང་བ་(སྤོས་མི་བཟོད་པ་)ཞིག་ཡོད་ཅེས་གསུང་གི་འདུག། དེ་ནས་གད་པ་ཆོ་
ཆོགས་བསྐྱད་ས་དེར་བྱིན་ནས་འདྲེ་ཆོས་ཇ་བསྐྱེལ་ཏེ་ངོས་ནས་ཇ་བཟོ་གི་ཡོད་པ་མེད། ” ཇ་བཟོས་ཆར་ནས་འདྲེ་

ཆོས་མཉམ་དུ་བགོ་བཤའ་བརྒྱབས་ནས་འཁྱུང་གི་མེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། མདོར་ན། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས། “ངོས་
གྱི་མི་ཆེ་སྤྱིད་པོའི་རང་བསྐྱལ་རྒྱ་བྱུང་བའི་འབྱུང་ཅ་གཙོ་བོ་ནི་ཅེད་མོ་ཅེ་རོགས་ཆོ་མེད། ཁོང་ཆོའི་བར་ཀླན་གཞོན་གྱི་ཁྱད་
བར་ཡོད་ཀྱང་། ཆང་མ་སྤྱོ་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱང་བ་ཡལ་དུ་མེད་ཅིང་ཀྱ་དེ་ཅེད་མཆར་ལ་དགའ་བཤུག་མེད། ཁོང་ཆོ་ཉེ་འཁྲིམ་སུ་
ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁེར་རྒྱང་གི་སྤྱང་བ་ཞིག་སྤྱོ་མ་སྤྱོད།” ཞེས་གསུངས།

སྤྱ་ཅེད་དང་འབྲུལ་ཆས།

སྤྱ་ཅེད་དང་འབྲུལ་ཆས་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ། བྱིའི་སྤྱང་ཚུལ་དུ། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་
ཆེ་སྤྱ་ཅེད་ཅེ་བ་པལ་མོ་ཆེ་བྱིས་པ་པལ་པའི་སྤྱོད་ཚུལ་དང་མཆུངས་པར་མཐོང་སྤྱིད་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་རིམ་པས་མཛལ་
བ་ན་དེ་ལྟ་མིན་པར་ངས་ཤེས་ཟབ་མོ་ཉིད་བྱུག། སྐབས་འགར། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས།
“ངོས་རང་བྱིས་པའི་སྐབས་སུ་ཅེད་མོ་ཅེ་རྒྱ་མ་གཏོགས་དཔེ་ཆ་ལ་དོ་སྤྱང་ཅ་ནས་མེད།” ཅེས་དེ་དུས་བྲག་དཔེ་
གཟིགས་རྒྱར་མི་མཉེས་པའི་བཀའ་སྤྱུལ་ཀྱང་། དོན་གྱིས་དེ་ནི་གདུལ་བྱའི་སྤྱོ་གཤེས་དང་འཆོམ་པར་ལམ་དུ་འཁྲིད་
ཚུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྤྱོ་བཀའ་གདམས་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་ནའང་དེ་ལྟ་བུ་མང་། དེ་ལྟར་བཀའ་སྤྱུལ་བའི་དགོས་
དོན་གཞན་ཞིག་ནི། སྤྱོ་བོ་རྣམས་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་གྱིས་ལས་དང་ཆོས་ལ་བསྐྱལ་བའི་སྤྱད། སྤྱོ་བོ་ཐ་མལ་
པའི་ཚུལ་སྤྱོན་རྒྱ་དང་། འབད་བ་བསྤྱོན་ན་མཆོག་དམན་སུས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་གྱིས་བརྟེས་པའི་གནས་སམ་གོ་
འཕང་དེ་ཉིད་མདོན་དུ་བྱ་བྱུབ་པར་སྤྱོན་པའི་ཆེད་ཡིན། གད་ལྟར། རྒྱང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནི། འཁྱུངས་གཞིས་སུ་
བཞུགས་སྐབས་ནས་ཀྱང་ཆེས་སྤྱང་བྱུང་འཛོམས་ཤིང་“བསམ་གཞིག་”མཛད་རྒྱ་དང་། གནས་སྐབས་དང་འབྱུང་

འགྲུང་གི་དོན་ཅི་མང་ཞིག་ཅིང་མོའི་ལམ་ནས་སྟོན་པར་མཛད་པ་སོགས་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་ནམ་ཐར་མང་དུ་མངའ་བ་
ཞིག་ཡིན།

རྒྱུང་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱིར་སྤྱི་སྤྱིང་བས་སྤུལ་བའི་ཅིང་ཆས་སྣ་ཆོགས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོས་མཁོ་སྤྱབ་གནང་བའི་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་དུ་མ་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཐུགས་མཉེས་ཤོས་ནི།
རྒྱ་ཆོད་འཁོར་ལོ་དང་། རྒྱངས་འཁོར། རྒྱང་ཤེལ། མེ་འཁོར་འབྲུག་ལུགས་སོགས་ཡིན་ལ། ཐུགས་མོས་ཆེར་གནང་
ས་གཞན་ཞིག་ནི་མེ་ཁྲོ་(Meccano)ཞེས་པ་ཆ་ཤས་བསྐྱིགས་ཏེ་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་འབྲུག་ལུགས་སྣ་ཆོགས་བཟོ་སྤྱིག་
བྱེད་ཆོག་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་དེ་ཉིད་དགྲུང་གྲངས་བཙོ་ལྟར་མ་ཐེབས་བར་དུ་ཅི་གནང་བར་མ་ཟད། མཐར་བཟོ་སྤྱིག་གི་
རྒྱས་ཅལ་ཡང་སྤུལ་དུ་བྱུང་བར་གྱུར། གཞན་ཞིག་ནི། ལྷེ་མིག་རྒྱག་རྒྱ་ཡོད་པའི་མེ་འཁོར་དང་ཞེ་ཉེས་བཟོས་པའི་
དམག་མི་ཅིང་འགྲན་གྱི་ཅིང་ཆས་ཆ་ཆར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཡིན། དགྲུང་ན་རྒྱང་ཡར་སོན་པའི་སྐབས་སུ། ཞ་
ཉེས་བཟོས་པའི་དམག་མིའི་འབྲུག་ལུགས་དེ་ནམས་སྤར་བཞུས་ཏེ་གྲུ་པའི་འབྲུག་ལུགས་སུ་བསྐྱར་ཞེས་ཡགོང་ས་
མཆོག་རང་ཉིད་ནས་མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསུངས། འབྲུལ་ཆས་སམ་ཅིང་ཆས་དེ་དག་ལས་
བེད་སྤྱད་ཆེ་ཤོས་ནི་རྒྱང་ཤེལ་ཏེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྣ་ས་མཐེལ་གྱི་དངོས་ཡོད་འཆོ་བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་བཙོན་
ཁང་དང་བཙོན་པ་ཆོར་གཟིགས་ཞིབ་གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་བའི་གོ་ལ་སོགས་ལ་ཡང་བརྟག་དབྱེད་རྒྱ་ཆེར་གནང་།

རྒྱུང་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ན་སྤྱི་བའི་སྐབས་ནས་འབྲུལ་ཆས་གསར་བའི་རིགས་གང་ཞིག་ཐུག་དུ་འབྱོར་བ་ན།
བྱིས་པ་གཞན་ལྟར་ཅིང་མོར་གཡེངས་ཏེ་མི་བཞུགས་པར་ཐོག་མར་གཟིགས་ཞིབ་ལམ་ཅམ་གནང་སྟེ། དེ་ནས་སྤྱི་
ལག་ནམས་སོ་སོར་སྤུལ་ཏེ་དེ་དག་རི་ལྟར་བཟོས་ཤིང་སྤྱི་ལག་རེ་རེའི་བྱེད་ལས་ཅི་ཡིན་སོགས་ལ་རྟོག་ཞིབ་ནན་
ཏན་དུ་གནང་བ་དང་། སྤར་ཡང་སྤར་བཞིན་བྱིར་བསྐྱིག་རྒྱུར་ཤིན་དུ་མཉེས། དེ་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱན་འཕྲིན་
གསར་འགོད་པ་སྟོན་གྲགས་ཅན་ Barkha Dutt ནས་བཙར་འབྲི་ཞུས་པར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཆོན་རིག་གི་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྟོགས་དང་བརྟག་ཐབས་སྤྱད་དེ་དོན་དངོས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དེར་གལ་གནད་དང་
ཕན་ཚུབས་གཉིས་ཀ་ལྷན། ངོས་རང་རྒྱུང་དུས་ནས། དེའམ་འདི་“ཅི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་དེ་དག་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད།
“... ཅིང་ཆས་རྒྱང་བ་ནམས་ལག་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་ཡུད་ཅམ་རིང་ཅིང་མོ་ཅེས་ཤིང་། དེ་ནས་ནང་གི་སྤུལ་བྱེད་ཀྱི་མ་ལག་
ནམས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱས་གང་དང་ཅི་ཡིན་ནམ་སྟུམ་སྟེ་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོས་ཁ་བྱེས། དེ་ལྟར་ཅིང་ཆས་མང་པོ་ཞིག་འཕྲོ་
བརྒྱག་དུ་བཏང་། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་མཆོག་གིས་“<<གོང་ས་སྤྱི་བྱེད་བརྒྱ་
བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

མཆོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས་ཐོག་མར་ཅ་དངོས་དེ་དག་གི་སྤྱི་ལག་ནམས་གོ་རིམ་མེད་པར་སོ་སོར་གཏོར་ཏེ་གང་སར་
བཀྲམ་ན་ཡང་། རྗེས་སུ་གོ་རིམ་མ་འཇུགས་པར་བྱིར་བསྐྱིག་རྒྱུར་བྱང་ཆ་ལྷན་པ་ཞིག་དུ་འགྲུང་། ཡང་རྒྱུང་སྤྲོད་རིན་པོ་

ཆེས་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་གསོལ་རས་སུ་ལུལ་བའི་རྩ་ཆོད་འཁོར་ལོ་རྒྱུས་ཁ་ཕྱེ་སྟེ་ཆ་གས་རྒྱུས་སོ་
སོར་བཟུམ་པའི་གནད་སྣངས་དེས་ཞབས་གཡོག་ཆོར་བྱགས་འཆབ་ཆེན་པོ་སྟོང་། དུས་རྒྱུན་ཞབས་གཡོག་ཆོས་དེ་
སྟར་མི་གནད་བའི་ཁྱེ་བ་ཡང་ཡང་འཐེན་ཀྱང་གསན་འཛོག་མི་མཛད། གཤམ་ཏེ་ཞབས་གཡོག་ཆོས་ཁྱེ་བར་གསན་
འཛོག་གནད་སྟེ་ཉིན་གཅིག་ཅེས་བཞུགས་ཀྱང་། བྱི་ཉིན་སྤར་བྱི་འཕྲོ་ནས་སྤར་ཡང་སོ་སོར་ཕྱལ་བ་དང་བྱིར་སྤྲིག་པ་
སོགས་མཛད་པ་ནི་ཐེ་ཆོས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་ངེ་ལྟར་ལྟ་ལག་རྒྱུས་ལུལ་བ་དང་བསྐྱིགས་པ་དེ་ར་ཆོས་སུས་
ཀྱང་མི་ཤེས་ན་ཡང་། མཐར་རྩ་ཆོད་འཁོར་ལོ་རྒྱུས་སྤར་བཞིན་འཕྲོ་བཞིག་བྱེད་ངེས་ཡིན། ཞེས་གསུངས། ཡགོང་ས་

སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གསུང་དོན།

ངེས་ཀྱིས་བརྒྱན་ངེས་དུས་དེབ་སྐབས་སུ་མཐོང་བའི་འབྲུལ་ཆས་ན་མས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཐོག་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་ནི་ལྷར་ཡིན་
མིན་ཤེས་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་མ་ཟད། དེ་དག་ངོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་།
ཡིན་ཡང་། སྐབས་དེར་འབྲུལ་ཆས་ཉུང་ཚུ་ཞིག་ལས་པོད་དུ་འབྱོར་མེད། དེ་དུས་ལྷ་ས་འདི་ནང་དུ་ཆག་སྐྱོན་ཤོར་བའི་
རྒྱངས་འཁོར་གསུམ་དང་སྐམ་སྒྲོག་གཅིག་ཙམ་ལས་མེད། ཁོར་བུ་སྤིང་གར་ཡོད་པའི་སྐམ་སྒྲོག་དེས་སྒྲོག་འདོན་སྤྱོད་
བྱེད་དགོས་པའི་ཁྱལ་ཡིན་ཡང་ཆག་སྐྱོན་ཤོར་ཟེན་པས་ཉུག་དེའི་ཉེ་འགམ་དུ་སོང་སྟེ་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་ཐབས་བྱས་པ་
ཡིན། ངོས་རང་སྐབས་མེར་དེ་ལ་མགོ་འཁོར་ཉེ་ཟ་མ་བཟའ་རྒྱ་དང་ར་བཏུང་རྒྱུའང་རྗེད་སྤོང་། གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་
མོ་བཟང་སྤྱོན་པ་ལགས་ནས་ངོས་ལ་མཆོམས་འཛིག་བྱ་རྒྱུར་ཞུ་བ་ཡང་ཡང་འཐེན་ཀྱང་། ངོས་རང་དེར་མགོ་འཁོར་
དགས་པས་ཟ་མ་རྗེས་སུ་ཟ་ངེས་ཡིན་ཞེས་ཁས་ལེན་བྱས་ཉེ་ཁོང་གི་ཐུགས་བག་ནི་ལྷོད་དུ་གཏོང་རྒྱ་ལས་བཟོ་ལས་
མཆོམས་འཛིག་མ་བྱས། གར་ལྷར། སྐམ་སྒྲོག་དེ་ཡང་ཡང་སྐྱོན་ཤོར་ཀྱང་ངོས་ཀྱིས་དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་ནི་བཞིན་
བཟོ་བྱབ་པ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་ཆོག །རྗེས་སུ་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱངས་འཁོར་ཁ་ལོ་བའི་སྒོའ་སྤྱོད་བྱེད་སྤོང་བའི་པོད་པ་གཞོན་རུ་
ཞིག་ལ་ཐུག་སྟེ། རེད་གཉིས་ནས་“Dodge”ཉུགས་ཙན་གྱི་རྒྱངས་འཁོར་དེ་ནི་བཞིན་བཟོ་བྱབ་པ་བྱུང་། “Austin”
ཉུགས་ཙན་གྱི་རྒྱངས་འཁོར་གཉིས་ལས་ལྷ་ལག་དུ་མ་རྒྱངས་ཉེ་པན་རྒྱན་ལ་བརྗེ་བརྒྱར་བྱས་ཉེ་བཟོས། དེ་ནི་རྟ་ཅང་སྒོ་
སྤང་ཐུན་པའི་དུས་སྐབས་སྤང་བུ་ཞིག་རེད། ཅེས་པོང་གསལ་དཔེ་དེབ་དུ་བཀའ་གནང་། ཡང་<<བཙན་ཁྲོལ་གྱི་རང་

དབང་། >> ལས།

མོན་རྒྱུད་བའི་དུས་སྟེ། རོས་རང་ཏུ་ཅང་དགའ་བའི་ལས་ཀ་ནི། འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་སྒྲུབ་ག་སོ་སོར་སྤལ་ཏེ་སྤར་ཡང་
བསྒྲིག་སྒྲུ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། རོག་མའི་སྐབས་སུ་འབད་བཅོམ་བྱས་པར་ཏྲག་ཏུ་བྱུབ་འགྲམ་སོན་རྒྱུར་དགའ་ཡང་།
རོས་ཀྱིས་རྒྱུད་ཟད་བྱུང་ཆ་ཅན་དུ་སྒྱུར། ཅེས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། སྒྲུབ་སྤྱོད་སྐབས་ནས་སློབ་མཁན་
དང་ལམ་སྟོན་བྱ་མཁན་སྟེ་ཡང་མེད་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དང་རབས་འབྲུལ་རིག་གི་སློབ་སྦྱོང་མང་དུ་མཛད། ཅམ་
བའས་སྤགས་སྒྲུ་དེ་མི་དང་ཁང་ལ། མེ་འཁོར་དང་བྱ་གཞིངས་སོགས་འདྲ་གཟུགས་འདྲ་མིན་བཟོ་བ་དང་། འཕར་
མཆོངས་བྱེད་ལ། ཅེད་རོགས་གད་བ་རྣམས་དང་སྟོན་དུ་འགྲན་བསྡུར་གནང་རྒྱུ་སོགས་ལ་སྤགས་ཡིན་ཏུ་མཉེས་པར་
རང་རྣམ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ལ། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཆོ།>> ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

ལོ་གསར་དང་དན་པ་དགུ་འཛོམས་སོགས་གྲུང་གསེང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལྷང་གསེབ་
ཤར་ནས་ཡར་ཡོང་གི་རེད། ཞོགས་ཇ་ཆར་ཙམ་ལ་སྒོ་བཟང་བསམ་གཏན་ཡོང་གི་རེད། དེ་ནས་ང་གཉིས་མཉམ་དུ་
ཅིང་ཆས་དེ་ཆོ་བཀའ་སྐུ་ཅིང་མོ་ཅི་གི་ཡོད། དེ་ཆོས་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག །རྗེས་སུ་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་འགྲོ་
སྐྱེས་ཤེས་པ་དང་། འཕྲུལ་འཁོར་ལ་དགའ་པོ་བྱེད་པའི་དོ་སྣང་བསྐྱེད་རྒྱ་བཅས་ལ་པན་ཐོགས་བྱུང་འདུག །དོས་གྱི་མི་
ཆོ་དེ་གྲེག་ནའོ་ལོ་ཇི་(Technology)ཟེར་བའི་བཅོ་རིག་ཐོག་དུས་ཆོད་བསྐྱེད་པ་རེད། རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ནས་གྲེག་ནའོ་
ལོ་ཇིར་དོ་སྣང་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་ཆོད་རིག་ལ་དོ་སྣང་སྐྱེད་པ་པལ་ཆེར་དེ་འདྲ་ཡིན་པ་འདྲ། དེ་དག་
ཅིང་མོ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་པལ་ཆེར་ཤེས་ཡོན་རེད། ཅས་བཀའ་སྐྱེད། གཞན་ཡང་། <<དོས་གྱི་ཡུལ་དང་དོས་གྱི་མི་
དམངས་>>ལས། “ནོར་བུ་སྤིང་གར་སྒོག་གི་ཨ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཡང་ཡང་སྒྲོན་ཤོར་གྱི་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཁག་འདོགས་བྱས་
ཏེ་ཡང་ཡང་བཤེགས་གྱི་ཡོད། འཕྲུལ་འཁོར་ཡོ་ཆས་དེས་འཁོར་ལོའི་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་སྐྱེས་དང་། དེས་ལྷགས་ཁབ་ལེན་
གྱི་རྒྱས་པ་ཇི་ལྟར་བཅོས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། དེ་ལ་སྒྲོན་ཤོར་སྐབས་ངས་ཡང་ཡང་བཅོ་སྐྱབ་གྱི་ཡོད། ངས་རིག་པ་དེ་ལྟ་
སར་ཡོད་པའི་མོ་ཁོར་རྩིང་པ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་བཅོ་སྐྱབ་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས།

འགན་བསྐྱེད་དང་དམག་ཅིད།

ཀླུ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ན་ཆོད་པ་མའི་དུས་ནས་སྐུགས་རིག་དང་ཞེ་སྒོ་བས་འགན་ཁྲ་བལ་བ་ཞིག་
ཡིན་པས། ཉིན་རེའི་སྐབས་དོན་སྒྲོབ་ཆོད་རྣམས་ཆོགས་མེད་དུ་མཐེན་པར་བཞེན་སྐབས་རེར་སྐྱེ་ཅིང་ལ་གཡེང་བ་
ལྟ་བུས་གསན་སྒྲོང་ལ་སྐུགས་སྐྱེད་དོན་མ་གནང་བ་ལྟ་བུ་རེ་ཡང་བྱུང་བར་མཛོན། དེ་ཡང་ཉིན་ཞིག་མཐེན་རབ་
བསྐྱེད་འཛིན་མཆོག་གིས་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེར་མ་ཁུས་པར་གསང་སྐབས་ཀྱིས་ཐབས་ཤིག་དེས་པར་དུ་འཐེན་
དགོས་སྐུམ་སྟེ། མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་གནང་ས་གད་པ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་དང་
ལྟན་དུ་འགན་བསྐྱེད་ཞིག་བཀོད་སྒྲིག་ཁུས། དེ་ལ་<<བཅོན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་ལས་ཡུལ་ལོང་ས་
མཆོག་ནས།

སྤྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། དོས་གྱིས་སྒྲོང་ཆོད་རྣམས་སྐྱེད་དུ་ཤེས་པས་ཡོངས་འཛིན་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་
མ་བྱུང་། བོད་ཀྱི་མཁས་མཆོག་རྣམས་དང་ལྟན་དུ་གཤེགས་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་སྒྲོབས་གང་འཆོམས་ལེགས་པོ་ཡོད་
པར་ཤེས་དུས་ཡིད་ལ་འདོད་ཆེས་བྱུང་། ཡིན་ནའང་། དུས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་རང་ཉིད་དཀའ་རྒྱ་ཁྱེད་ཀྱི་མི་རྩེད་པ་ཙམ་

ཞིག་གི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་བྱས། ཞེས་སྐུགས་རིག་ཏུ་ཅང་ལེགས་པོ་ཡོད་ནའང་། ཉིན་རེའི་སྒོ་བ་ཆོད་ཐོག་རྒྱགས་
འཕྲོད་པ་ཙམ་དང་དཀའ་ངལ་ལ་མི་འཕྲད་པ་ཙམ་ཞིག་གཙོ་གཉེར་གནང་བ་ལས། དེ་ལས་ལྷག་པའི་སྐུགས་བཅོན་
ཆེར་མ་གནང་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ནས་སྐར་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

གང་ལྟར། ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལོངས་འཛིན་ཆོས་ངོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ལ་ཡར་སྐྱོད་དེ་ཙམ་མེད་པར་གཟིགས་ཏེ་ཐུགས་ངལ་བྱུང་
ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐུན་རབ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ངོས་ཀྱིས་དགའ་མོས་བྱེད་སའི་གང་པ་ཞོར་བྱ་དོན་གྱུབ་དང་པོ་
གཉིས་ལ་རྒྱལ་སློབ་བཅོས་མ་ཞིག་བཏང་སྟེ་འགན་བསྐྱར་བྱེད་དུ་བཅུག། དེ་ཡང་མཐུན་རབ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ངོས་
ལ་གསང་བ་བྱས་ཏེ། དེས་ལན་ཡོངས་རྫོགས་སྟོན་ཆུན་ནས་ཞོར་བྱ་དོན་གྱུབ་ལ་གསུངས་འདུག་པས་འགན་བསྐྱར་
དེའི་ནང་ངོས་རང་མཁ་པར་མ་ཟད། གནས་ཆུལ་དེ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་ཤེས་པས། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སློབ་མ་
ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ཐབས་རྒྱས་དེ་ལས་དུ་སོང་སྟེ་དེ་ཞིག་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཁྱོད་ངང་སློབ་སྦྱོང་ལ་འབད་བཅོན་ཐག་པོ་
བྱས། ཡིན་ནའང་། དེས་གྱིས་སེམས་ཤུགས་དེ་ཉམས་པར་བརྟེན་ངོས་རང་སྤར་གྱི་ལམ་རྒྱུ་དེར་བྱིར་སློབ་བྱས་པ་
ཡིན། ... གལ་ཏེ་ཆུང་དུས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་སྐབས་འགན་བསྐྱར་བྱེད་ས་ངོ་མ་ཞིག་ཡོད་ན་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དེས་
སྟེ། ངོས་ལ་སློབ་གྲོགས་མེད་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆད་གཞི་འཇལ་བྱེད་དམ་བསྐྱར་ས་ཞིག་གཏན་ནས་མ་བྱུང་།

ཞེས་

གསུངས། ཡང་། <<བཅོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་གསུང་དོན།

ཐོག་མར་ངོས་ནས་ཅིད་གྲོགས་ཀྱན་པ་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་སྤྱོད་ཞིག་གིས་(མི་དང་འབྲུལ་ཆས་སོགས་ཀྱི་)འདྲ་གཟུགས་སྤུལ་
དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཟོ་བྱུང་མིན་ཐད་འགན་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་མི་རེ་རེར་སྤྲུགས་ཆེ་ཆུང་གཅིག་མཆུངས་སྤྱད་དེ་
ཆུ་ཆོད་བྱེད་ཀ་ལྟ་བུའི་ནང་སྤྱོད་ཞིག་གིས་དམག་མའི་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་བྱུང་པར་བལྟས་ལ། དཔྱད་ཞིབ་བྱེད་མཁན་ནི་
ངོས་རང་ཡིན། ངོས་བཟོ་ཆུལ་མཁས་པོ་ཡོད་སྐབས་ཅིད་འགན་དེའི་ནང་ཤོར་བའི་ཉིན་ཁ་མེད། དུས་རྒྱུན་ངོས་ཀྱིས་
འདྲ་གཟུགས་ལེགས་པོ་བཟོ་མ་བྱུང་མཁན་ཆོ་འགན་བསྐྱར་གྱི་གས་ནས་བྱིར་འབྱུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷན་པ་དེར་འགན་
ལ་ཆོའི་ལག་ནས་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་ཉིས་ལྟ་བུ་ཙམ་སྤངས་ཏེ་ངོས་ཀྱི་འདྲ་གཟུགས་འགའ་ཁོ་ཆོར་འཆོར་
གིན་ཡོད། དེ་ལྟར་ངོས་རང་དམག་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་སྤྲུང་བ་ཡིན། ལྷན་པ་དང་འདྲ་གཟུགས་བཟོ་ལེན་བྱས་པ་ལས་
ཡིད་ལ་དགའ་སྤང་ཆེན་པོ་འདྲེས། དེ་ནས་ང་ཆོ་དམག་འཐབ་ལ་ཞུགས་ཏེ་འགན་བསྐྱར་བྱེད། ལྷན་པ་འདི་དག་ཏུ་
ངོས་ཀྱིས་རང་གི་འདོད་པ་སྤྱར་བྱས་ལ། དེ་ནི་དུས་རྒྱུན་ངོས་རང་ལ་ཤམ་ཉེས་འབྱུང་བའི་རྒྱ་དེ་ཡིན། ཞེས་རང་ལ་ཡོན་ཏན་
དང་བྱས་པ་མེད་ན་མཆོན་གནས་དང་དབང་ཤུགས་ཙམ་གྱིས་ནམ་ཡང་ཐོབ་དཀའ་བའི་གནས་ལུགས་གསུངས། དེ་
ནས་ཀྱང་།

གང་པ་རྣམས་ལ་མཆོན་ན། ཅིད་འགན་གྱི་སྐབས་གང་དུ་འདོན་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་ཞིག་ནམ་ཡང་མི་སྟེར། ངོས་ཀྱིས་
རང་ཉིད་ཐོབ་ཐབས་སྤྱུ་ཡང་ཡང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་གནས་བེད་སློབ་བྱས་ཀྱང་དེ་ལ་ཕན་བྱས་གང་ཡང་མ་བྱུང་།
ངོས་ཀྱིས་བྱས་པ་གང་ཡོད་བཏོན་ཏེ་ཅིད་འགན་དུ་ཞུགས་ནའང་། ལྷན་པ་པལ་མོ་ཆེར་པམ་ཉེས་བྱུང་སྟེ་ངོས་རང་ཁོང་
ཁྱོ་ལངས་དགོས་པ་དང་ཁུ་ཆུར་བེད་སློབ་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་སྤྱུ་བསྐྱལ། དེ་ལྟར་འདྲ། གང་པ་ཆོས་ངོས་ལ་གོ་
སྐབས་གཏན་ནས་མ་སྦྱིན་པའི་ཁར་ལན་དུ་མར་དུ་སྤྱོད་འཆོར་དགོས་པའི་གནས་སྤྱུ་འདྲ་བསྐྱལ། ཞེས་གང་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོ་
ཅིད་ཅེ་བའི་སྐབས་སྤྱུ་བྱང་པོ་བྱང་བཞག་དང་གཡོ་ཐོལ་སྤེལ་ལང་མེད་པར་ཆུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྟན་དུ་ལོ་མཉམ་
གྱི་འགན་བསྐྱར་ལྟ་བུ་སྤྱར་སྤངས་པའི་རྣམ་པ་དེ་གསལ་བར་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་སྤར་ཡང་།

ངོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་བའི་ཅེད་འགྲན་གཞན་ཞིག་ནི་དམག་དབུང་ཏུ་སྤྲིག་བྱས་ཏེ་དམག་ཅེད་ཅེ་རྒྱ་སྟེ། དེ་ནི་ངོས་
ཀྱིས་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་བྱེད་ས་གང་པ་དམག་ཟུར་ཞོར་བུ་དོན་བྱུང་གིས་བསྐྱབས་པ་ཞིག་ཡིན། ངོས་རང་ཆུང་དུའི་
སྐབས་སུ་ཉག་ཏུ་སྤྲིན་སྤང་དང་རལ་དུབ་ཀྱི་སྤང་བ་མེད་པར་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་ལུས་པོ་
གཡོ་འགུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཅེད་མོའི་རིགས་ཀྱན་ལ་དགའ་ཞིང་། མཐོ་ལྗོངས་ཅེད་འགྲན་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དགའ། ཅེད་
འགྲན་དེ་ནི་ས་གཤོང་གི་གཞོགས་གཅིག་ནས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བརྒྱགས་ཏེ་ཐིག་ཆད་ཞེ་ལྷ་ཅན་གྱི་ཤིང་ལེབ་སྟེང་ནས་
པར་མཆོང་རྒྱ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཅང་མ་འགོར་བར་ཅེད་མོ་དེ་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་བཀག་སྡོམ་གནང་མོང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ་
ལ། ཉིན་ཞིག་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཕྱག་འཁར་བ་སོའི་མགོ་རྒྱན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་དབུ་ཐོག་བྲག་ཏུ་
བསྐྱོར་ཏེ་སྤྱི་ཅེད་ཅེ་བའི་སྐབས་ཕྱག་ནས་ཤོར་ཏེ་གཅེན་པོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་ལགས་ཀྱི་དབུ་ལ་ཐོག་པའི་ལོ་
རྒྱས་ཤིག་ཀྱང་གསུངས། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ཅེད་འགྲན་གྱི་ཆེད་དུ་ངོས་ཀྱིས་དམག་སྟོང་བྱེད་ཚུལ་དེ་གང་པ་ཆོའི་མདུན་ནས་སྤངས། ང་ཆོ་ཅེད་མོ་ཅེས་པར་མ་ཟད་
ཤིང་གི་མེ་མདའ་ཡང་ཡོད། ངོས་རང་དམག་ལུགས་ཀྱི་གུས་ཉམས་སྟོན་སྤངས་དེ་ལ་མཁས་པ་ལྷ་བྱུར་གྱུར་ཡོད་པས།
དང་སྐབས་རྒྱ་གར་གྱི་དམག་མི་ཆོས་དམག་ལུགས་ཀྱི་གུས་ཉམས་སྟོན་པའི་ཆེ་ཞོར་འབྲུལ་ཤོར་བ་ན་ངོས་ཀྱིས་དེ་མ་
ཐག་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། དེ་ནི་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་དམག་མི་གཉིས་ཀར་སྟོང་བཟར་སྟོང་མཁན་གཅིག་སྟེ་དབྱེན་རི་
ཡིན་པའི་སྟབས་ཀྱིས་རེད། ཅེས་བཀའ་གནང་། སྤྱི་ཅེད་གནང་བའི་ཐད་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་བ་རྩམ་པ་པོས། “ཅེད་

མོའི་རིགས་གང་དག་ཅེས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་འདྲི་བྱས་པར།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “ཉུང་མཐར་ཡང་གང་པ་བཅུ་ཅམ་ཡོད་ལ། དེད་ཅག་ཆད་མར་ཤིང་གི་མེ་མདའ་ཡོད།” ཅེས་ཅེད་མོའི་
རྣམ་གྲངས་རྣམས་ཐད་ཀར་མ་གསུངས་པར་དམག་ཅེད་ཀྱི་སྟོར་བཀའ་སྩལ།

ཡང་རྩམ་པ་པོས། “སོ་ཉ་ལའི་ཡང་སྟེང་དུ་ཅེས་པ་ཡིན་ནས།” ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “མ་རེད། མ་རེད། ཞོར་བུ་སྤྱིང་གར་ཅེས་པ་ཡིན། སྤར་དམག་སྤར་དུ་སྟོང་སྟོང་བ་གང་པ་ཞན་པ་དེ་དག་
ངོས་རང་དང་མཉམ་དུ་མེ་ཏོག་ལྷུ་མ་རའི་གཡས་གཡོན་དུ་བསྤྲིགས་ཏེ་གོམ་བཟོད་བྱས།” ཞེས་གསུངས།

རྩམ་པ་པོས། “སྤྱི་མདུན་ཁྱེད་རང་དམག་སྤྱི་ཡིན་ནས།” ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “མ་རེད། དམག་ཟུར་གཅིག་དམག་སྤྱི་བྱས་ཏེ། ངོས་ཀྱིས་ཁོའི་བཀའ་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་རེད།” ཅེས་
གསུངས།

རྩམ་པ་པོས། “ཁྱེད་ཅག་མར་སྤང་ཐང་དུ་ཉལ་ཏེ་དམག་རྒྱག་པའི་ཆོལ་བྱས་སམ།” ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “རེད། རེད།” ཅེས་སྟོན་ཉམས་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་ལན་སྩལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

“ཐོག་མར་དེད་ཅག་དམག་ཅེད་ཅེས་ཤིང་དེ་ནས་ལྷ་མོ་འབྲུག། དེ་ནས་སྤར་ཡང་དགོང་མོར་དམག་ཅེད་ཅེས་པ་ཡིན།” ཞེས་
ཅེད་མོའི་རྣམ་གྲངས་འགའ་གསུངས།

འདིར་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་ལྷན་སྐྱེས་མཛད་པའི་སྤྱག་དཔེ་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་རྣམས་དང་གཞན་
 གྱི་བཀའ་ལན་དུ་གསུངས་པ་ཁག་གྲང་བསྐྱིགས་ཏེ་མཇལ་ཆེ་མཛད་པ་ཆེ་པ་ཀུན་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་
 རེད་ཨང་སྐུམ་པའི་ཆོར་སྤང་འགོག་མེད་དུ་འབྱུང་ཡང་། ཏུས་ཀྱིས་ཉེ་བར་གཏུགས་ཤིང་གནས་སྤངས་གཞན་གྱི་
 དབང་ལས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་འཕྱིར་འདོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་མི་བསྐྱུ་ཐབས་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་ལྷུང་བ་ནི་པངས་སེམས་བཟོད་
 དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ་ཡང་། ཅུང་ཟད་རེ་འཕྱི་ཐུབ་པ་ནི་འཕྲེལ་ཆད་ཀུན་ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོ་མ་སྐྱོན་རས་
 གཟེགས་དང་འབྲལ་མེད་སྤི་ཁྱའི་སྐུལ་བཟང་མཛོན་དུ་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་བའི་རེ་སློན་གིན་དུ་ཆེ་ཞེས་
 མཆོམས་སྦྱིར་བའི་ཚུལ་དུ་སྤྱོད་ཏེ་སྤྱོད་པ་དོན་ཆད་དུ་བཟོད་པར་འདོད་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་ཅུང་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོན་
 གཞོན་པའི་ཏུས་སུ་དམག་ཅེད་ཅེས་ཤིང་མེ་མདའ་སོགས་ལ་ཐུགས་མཉེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པ་དེ་ལ་ཆེས་མད་དུ་བྱུང་
 བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་སྒོར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་ཐེའི་རོལ་མཆོར་དངོས་
 སུ་གསུངས་པ་རྣམས་ལས་ཆོག་སྒྲ་དུ་མ་རེ་བསྐྱུས་ཏེ་འགོད་པར། “དེ་ཏུས་ངོས་རང་དམག་ཅེད་ཞེ་དག་ཅེ་གིན་ཡོད།
 མེ་མདའི་ཀར་ཏོར་(cartridge ཟངས་སྤྱག་)དེ་འབྲ་གཟེམ་ཅུང་ཁོངས་ལ་ཡོད་པ་མ་རེད་ལ། དམག་སྐར་ནས་ཀྱང་རག་གི་མི་
 འདུག །ངོས་ནས་མཆོན་ཞབས་ཆོར་མེ་མདའི་ཟངས་སྤྱག་འབྲེར་ཤོག་ཅེས་མངགས་པ་ཡིན། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ཟངས་
 སྤྱག་བཅུ་གྲངས་ཤིག་བསྐྱམས་ཐེབས་བྱུང་། རྒྱ་མཆོ་སྤིང་གིས་གཅིག་གཉིས་ཤིག་བསྐྱམས་ཡོད་པ་འབྲ། དངོས་བྱུ་ཆོགས་
 གཉིས་ལ་མངགས་པ་ཡིན་ཀྱང་ཅུང་ཅུང་གཅིག་མ་གཏོགས་སྤྱད་མ་བྱུང་།” ཞེས་དང་ཡང་། “གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་
 བསྐྱན་པ་ལགས་སུ་ཟངས་སྤྱག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་ཏེ། ཏ་ལམ་བཞི་བཅུ་ལྔ་བཅུ་ཞིག་མེད་དམ། ཉེ་མ་གཅིག །གསེར་ཀོང་
 རིན་པོ་ཆེ་མཆོན་ཞབས་ཡིན་ཅང་ཕྱི་ཚུལ་དུ་རྟགས་གསལ་གནང་བར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། དོན་ལ་ཟངས་སྤྱག་ཆག་པ་
 གཅིག་བསྐྱམས་ཐེབས་ཏེ་ངོས་ལ་གནང་བྱུང་། ཟངས་སྤྱག་དེ་ཆོ་ཡོད་ཅང་། མདེལ་ཅེའི་ཞུ་ཉེ་དེ་ངོས་ཀྱིས་ལུག་བརྒྱབས་ནས་
 ཞུ་ཉེའི་མདེལ་བསྐྱར། མདེལ་ཁུག་དེ་གཟེམ་གཡོག་ལགས་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་ནས་གྲོངས་མཁན་དེས་བཟོས། དེའི་ནང་
 མདེལ་རྩལ་མ་དེ་དག་ལྷགས། ཤིང་གི་མེ་མདའ་རྩལ་མ་དེ་འབྲ་ཡང་བཟོས་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་གནང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུང་བར། “ངས་ད་ལྟ་འདི་བཤད་དགོས་པ་ཟངས་སྤྲུག་མངགས་པའི་ནང་
ནས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་མང་གོས་བསྐྱམས་ཡོང་བ་རེད། དངོས་བྱུང་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དགོ་སྤྲུག་ཐ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
དང་ཁོང་གཉིས་མར་འཕྲོ་རྒྱུ་འཕྲོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྐབས་མེ་མདའ་ཉལ་ཉལ་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དངོས་བྱུང་ཚོགས་
གཉིས་ཀྱིས་ཟངས་སྤྲུག་ཐེབས་ཆག་གཅིག་མ་གཏོགས་སྤྲད་ཡོད་པ་མ་རེད། རྗེས་སུ་འདི་སེམས་སུ་བྲན་པ་ཞིག་ལ། གསེར་
ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་ཟངས་སྤྲུག་འབྲེང་གོག་ཅེས་ཞུས་པ་ལྟར་རྩུང་ཐག་འབད་ཐག་གནང་ནས་ཐེ་ཚོམ་སོམ་ཉི་མེད་པར་མང་
ལོས་བསྐྱམས་ཡོད་ཅང་། ཟེང་འཐུག་སྐབས་ནོར་བུ་སྤྱིང་ག་ནས་ཐར་ཐབས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ངང་དུ་ཐར་འདུག །” ཅེས་
མཚན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་པའི་མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེའི་བཀོད་མངགས་ལྟར་གནང་བས་རྒྱ་

དམག་སྤོང་ལྷ་འཁྲིགས་པའི་བར་གསེང་ནས་ཐར་ཐུབ་པ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གསུངས། ཡང་བཅན་གྱི་ལ་དུ་མེད་པ་
ཁའི་སྐབས་འབྲེལ་གནས་ཚུལ་གསུང་བར།

“དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས་ང་ལ་དཔེ་ཆ་ཁྲིད་སྟབས་ཞེ་དག་རྩ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། གཟིམ་
དཔོན་མཁན་པོ་བསམ་མཁར་དོན་ཡོད་ལགས་ཆེད་མངགས་དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ལ། ‘ང་ཞོར་བྱ་སྤྲིང་ག་ནས་
ཐོན་རྒྱ་གཏན་འཁེལ་སོང་། ཁྲིད་རང་ཞོར་བྱ་སྤྲིང་གར་མ་སྟོང་། བྲག་ར་སྐྱ་སྐྱག་ཏུ་འང་མ་སྟོང་། སེ་རར་ཡང་མ་སྟོང་།
དགའ་ལྗན་ལ་རྒྱགས་’ཞེས་ལན་སྟེལ་དུ་བཏང་བ་ཡིན།” ... “ཟིང་འབྲུག་སྐབས་གཟིམ་དཔོན་ལགས་ལན་སྟེལ་བར་
འགོ་དུས། (དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས་)སེ་རར་ཡང་མ་སྟོང་གསུང་གི་འདུག་གས། ཞེས་དེས་བྱུང་བར། (གཟིམ་
དཔོན་ཀྱིས་)སེ་རར་ཡང་མ་སྟོང་། དགའ་ལྗན་ལ་མེད་པ་གསུང་གི་འདུག་ཅེས་ལན་སྟེལ་བ་ཡིན་ཟེར་གྱི་འདུག ། ངོས་
ནས་ལན་བསྐྱར་བ་བཞིན་དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས་གནང་ཡོད་ན། རྒྱ་གར་ལ་མེད་པ་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་མཚན་

ཞབས་དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ལགས་རྒྱ་གར་དུ་མེད་པ་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུངས། སྐར་ཡང་གསུང་བར།

གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ངོས་རང་ཐོན་པའི་དགོང་ཚོ་དེར་ལྷ་སར་བཞུགས་འདུག ། སང་ཉིན་དེར་ཞོར་བྱ་སྤྲིང་གར་བྱུང་
ཐར་མེད་པ་པ་ཡིན་གསུང་གི་འདུག །དེ་དུས་དཔོན་པོ་སྐྱ་གཞོན་པ་དུ་བཞིན་འདུག །ད་ཡག་མ་སོང་། ཁྱུ་ལ་བ་རིན་པོ་
ཆེ་བཞུགས་མེད་པ་རེད་དགོངས་ནས་ཤར་རྒྱག་ལྷ་སར་མེད་པ། དེ་གར་ཐུན་བྱ་བཞུགས་ནས་དགའ་ལྗན་ལ་མེད་པ་པ་
དང་། དེ་ནས་རྒྱར་(རྒྱ་གར་དུ་)མེད་པ་པ་ཡིན་གསུང་གི་འདུག །གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ཐར་མེ་ཤེས་པ་ཞིག་ཐར་
འདུག །རྗེས་སུ་ངོས་ཀྱི་བསམ་མཁོར་འཁོར་བ་ཞིག་ལ། གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་ཐངས་སྐྱག་ཏུར་ཐག་འབད་ཐག་གིས་
བསྐྱབས་ནས་བསྐྱམས་མེད་པ་པ་དང་། དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས་ཐངས་སྐྱག་ཐེབས་ཆག་གཅིག་མ་གཏོགས་མ་
གནང་བ་རེད། མ་གཞི་སོ་སོའི་སྐྱ་ལས་རེད། དངོས་གྲུབ་ཆོགས་གཉིས་ཞོར་སྤྲིང་ནས་བྲག་ར་སྐྱ་སྐྱག་ཏུ་མེད་པ་པ་
དང་། བྲེས་མཁན་བྱུང་གཅོང་པ་རྒན་ཐབས་མཁས་ལགས་དང་ཁོང་གཉིས་ཉེ་པོ་ཞེ་དག་རེད། ཆོས་ཁྲོགས་རེད། དཔེ་
ཆ་ཡག་མཉམ་རེད། ཁོང་གཉིས་མཉམ་དུ་བཞུགས་པ་དེ་སྐར་ཟིང་འབྲུག་ལངས་ནས་མེད་པ་མ་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ཆོ་ངོས་
ནས་གང་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མེད་ནའང་། གནས་ཚུལ་ཡོང་བ་ལ་ཞིབ་མོར་ལྷ་སྐབས་རྟེན་འབྲེལ་འདྲ་པོ་ཞིག་བསྐྱིག་རྒྱ་མེད་
དམ་སྙམ་པ་ཡོང་གི་འདུག །⁷⁹ ཅེས་དམག་ཅིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་ཐར་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་བཀའ་སྐྱེལ། གོང་དུ་

རྒྱུད་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱ་ཅིད་གནང་ཆད་ཐ་མལ་པའི་སྟོན་ཚུལ་དུ་སྐར་ཡང་དེ་ལྟར་མིན་ཞེས་བཤད་པའང་གོང་
གསལ་ལྷ་བྱ་དག་ལ་གཞི་བཅོལ་ཏེ་སྟེས། མེ་མདའི་མདེའུ་སོགས་བཟོ་གནང་མཛད་པའི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་
ནས།

སྤྲ་མོ་ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱུད་རྒྱུད་སྐབས་ལ་ཆག་རྒྱག་སྟོང་། ཞེ་ཉེ་དང་འབི་མི་ཀྱ་ཀྱའི་ལྷགས་ཀྱིན་(མངར་ཟས་རྒྱག་སྟོང་
)སྐར་གི་ལྷགས་ཤོག་ཤ་ཀར་སྐབ་པོ་དེ་འདྲའི་སྐར་ལ་ཆག་རྒྱག་སྟོང་། ཐོ་བཤུགས་ཆེ་དགས་ན་མི་ཁྲུང་མིགས་འགོ་
གིན་འདུག །ལྷགས་རྒྱུད་རྒྱུད་བྱས། མཐུབ་མོས་དུད་དེ་ཆག་བརྒྱབས། ཅིད་མོ་ཅེས་ནས་སྤྲིད་པོ་ཡོད། ལྷགས་དང་

⁷⁹ ལུང་ཆོག་འི་རྣམས་མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤྲིང་རྟེན་པོ་མཆོ་དེ་བ་གསུམ་པ་ལས་བྱུངས།

ཟངས་དེ་ཆོའི་གྲས་དེ་བཞུ་ཐུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཞེ་དང་། ཉི་ཆ་བཞུས་ནས་མེ་མདའི་མདེའུ་འབྲོ་བོ་དང་། སྤྱི་
བརྟན་འབྲུ་དང་། བད་ཤག་(སྒོར་མོ་)དེ་འབྲུ་ཡང་བཟོ་མྱོང་། ད་ལྟ་ཁྱེད་རང་ཆོར་འཁོར་ལོས་བསྐྱོར་རྒྱུ་སྤྱད་པ་ཡག་པོ་
ཞིག་འདུག ། ལྷ་སར་ངོས་ཅེད་མོ་ཅེས་པའི་སྐབས་ལ་རྒྱ་གར་བའི་སྤྱད་པ་ཞིག་ཡོད། སྐབས་རེར་ནི་བོད་པའི་སྤྱད་པ་
ཞིག་ཡོད། དེ་ཡང་མང་པོ་རྒྱག་མྱོང་། མེ་འབར་པོ་དང་། སུ་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་སྐབས་སྤྱད་པོ་ཡོད་གིན་ཡོད།⁸⁰ ཅེས་གསུངས།

རྒྱུ་ཤེལ་དང་འཕེན་མདའ།

ཅེད་ཆས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་ཐུགས་མཉེས་ཤོས་གནང་ས་གཞན་ཞིག་ནི་རྒྱུ་མཐོང་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་པོ་ཉ་ལར་
བཞུགས་སྐབས། དགོང་རྒྱུ་ཤེལ་བསྐྱམས་ཏེ་གཟེམ་ཁང་གི་ཡང་སྤེང་དུ་ཕེབས་ཏེ་གང་སར་གཟིགས། ལྷག་
བར་དུ་ཞོལ་བཅོན་ཁང་གི་བཅོན་པ་རྣམས་ལ་མར་གཟིགས་ཤིང་། བཅོན་པ་ཆོས་ཀྱང་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་སྤྱར་ཏེ་
ཡང་ཐུག་འཆལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཉམ་ཆུང་སྒྲོ་བོ་དག་གིས་འཆོ་བ་སྤྱེལ་སྤངས་སོགས་ལའང་གཟིགས་ཞིབ་ནན་
ཏན་དུ་གནང་། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་བའི་སྐབས་ནས་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱག་སྤྱོད་ཆོགས་གཟིགས་ཤིང་གསན་པ་སོགས་ལས་
སྤྱོད་ཆོགས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞེས་ཤིང་། བཤས་རར་འཆོང་རྒྱུ་འགལ་ལུག་ཉམ་ཆུང་སོགས་ཡང་ཡང་
གཟིགས་པས་རྒྱ་བདག་གཉིས་ཀར་བཅེ་བས་དགོངས་ཏེ། བདག་པོར་དདུལ་འབབ་ཀྱིང་མེད་དུ་སྤྱུལ་ཐོག་སོག་སྤྱི་
གནང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཉིས་ཁྲི་ཅུ་ལ་མི་འདིགས་སོག་གི་སྤྱོད་པ་རྒྱ་ཆེར་གནང་། སྤྱད་ནས་ཀྱང་གཞུང་སའི་མཛད་
ཆེན་ཁག་ཏུ་དཀར་སྒྲོང་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་ཕེབས་པ་སོགས་སྤྱོད་པ་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་མཛད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
བསྐྱུངས་ཡོད། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དེ་ཕྱིན་དེབ་ལས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

པོ་ཉ་ལའི་ཡང་སྤེང་ནས་རྒྱུ་ཤེལ་བརྒྱུད་དེ་ཞོལ་གྱི་བཅོན་པ་དཀྱུས་མ་རྣམས་ལ་ཉིན་རེ་བཞིན་བསྐྱུས་ཤིང་མང་པོ་
ཞིག་ནི་ངོས་ཀྱི་གོགས་པོ་ལྷ་བྱར་གྱུར་ཡོད། མང་ཆེ་བཅེས་ཅན་དཀྱུས་མའི་རིགས་ཡིན་ཀྱང་ངོས་རང་གིས་པའི་
སྐབས་ནས་དེ་དག་གི་སྤྱག་བསྐྱུས་ཆོར་ཞིང་། འགའ་ཤས་ཀྱི་སྤྱོད་ཤིང་སྤྱོད་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་། ངོས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱི་
ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་འགན་དབང་རྒྱངས་མ་ཐག་བཅོན་པ་ཡོངས་རྫོགས་སྤྱོད་བཀོལ་བཏང་། གནས་སྤངས་དེ་དག་ཡང་ཡང་
མཐོང་ཞིང་། འབྲུལ་རིག་དང་དེང་རབས་འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཡར་སྤྱེད་སོང་བ་བཅས་དང་བསྐྱུན་ནས་རིམ་གྱིས་
དེང་རབས་སྤྱོད་ཆོགས་སུ་བསྐྱུར་བའི་འདོད་ཤུགས་ཀྱང་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་
རྒྱུ་ཤེལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ཞོལ་དཔའ་སྤྱིང་དུ་ཡོད་པའི་བཅོན་པ་དེ་ཆོ་ཁམས་གསུམ་ཐོག་ཁ་ནས་གསལ་པོར་མཐོང་གི་རེད། ངོས་ཀྱིས་དེ་དུས་
རྒྱུ་ཤེལ་ཐོག་ནས་ལྷ་གི་ཡོད་པས། བཅོན་པ་མང་ཆེ་བ་ཉག་པར་མཐོང་གི་ཡོད་སྐབས་མི་ངོ་ཡང་ཆོད་ཀྱི་ཡོད། ... དེ་

⁸⁰ སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 10 ཉིན་དགོད་བོད་མིའི་རྟོན་བཞེངས་བཟོ་གྲུར་སྤེལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད་ལས་འབྲུངས།

དུས་ངོས་ཁམས་གསུམ་ཐོག་ཁར་བསྐྱབས་པ་དང་། བཅོམ་པ་དེ་ཆོས་ངོས་རང་ངོ་ཤེས་ཀྱི་འདུག །ཁོ་རང་ཆོ་ཆབ་གསར་དུ་ཐོག་ཁར་ཡོང་དུས་ཡིན་ནའང་རེད། དཔའ་ལྗིང་ནང་བསྐྱད་ཡོད་ནའང་ངོས་ལ་བལྟས་ཏེ་ཐལ་མོ་སྦྱར་ནས་སྤྲོད་ཀྱི་རེད། མར་ཡང་ངོས་ཀྱིས་མི་ངོ་ཆོད། ཡར་ལ་ཡང་ཡ་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེ་མེས་ལ་འདུག་བསམས་ནས་སྒྲོན་ལམ་བརྒྱབས་ནས་སྤྲོད་ཀྱི་འདུག །ཡང་བཅོམ་པ་གསར་པ་ཞིག་བསྐྱབས་འདུག་ཟེར་བ་དང་། ཡང་བཅོམ་པ་ག་གོ་མོ་ཞིག་མི་འདུག་ཟེར་བ་སོགས་ངོས་ཀྱིས་ལྟ་དུས་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན། བཅོམ་པ་ཆོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བཤད་མ་ཐག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། བཅོམ་པ་རྣམས་ཁག་གཉིས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། བཅོམ་པ་ཁག་གཅིག་སྤང་ཅེ་ཤག་ནས་ཡོང་བ་དང་། ཡང་ཕྱོགས་མཐའ་ནས་སྡེ་པ་ཞོལ་བའི་ཁོངས་ནས་ཁག་གཅིག་ཡོང་གི་འདུག །མི་གསོད་ཁྲག་སྦྱོར་དང་རྒྱུན་མ་བརྒྱས་པ་སོགས་སྐྱེ་བ་ཀྱི་འདུག །སྐབས་གཅིག་ཁམས་པ་རེད་ཟེར་བ་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བསྐྱབས་སོང་། བཅོམ་པ་འཆར་ཅན་མཐོང་བ་དེ་ཆོ་དེ་སྤྱེ་སེ་རའི་ཟིང་འབྲུག་གི་ལེ་ཐོགས་ཡོད་པའི་བཅོམ་པ་དེ་ཆོ་རེད། རྗེས་སུ་རྒྱལ་སྤྲོད་ཆོས་སྤྲོད་བཞེས་སྐབས་དེ་དག་ཆང་མ་སྒྲོད་པ་རེད། དེ་ཆོའི་ནང་བཅོམ་པ་བྱ་སྒྲུ་མ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་སེ་རའི་མཆན་ཐོ་དང་པོ་ཡིན་ནམ་ཅིག་རེད་ཟེར་ཀྱི་འདུག །བཅོམ་པ་ནང་ནང་དུ་འདྲུག་སྒྲོག་སེར་པོ་ཞིག་གྱུར་འདུག །ཁོ་ཁོང་ཁོ་ཁོས་ནས་ག་དུས་ཡིན་ནའང་ཅེ་པོ་བྲང་ལ་རྒྱབ་བསྒྲོགས་ནས་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་མིན་གཞན་དག་དཔེར་ན། གན་སྒོ་དགའ་ཟེར་བ་དགོ་བཤེས་རེད། སྡེ་པ་ཞོལ་པས་རྟ་ལྷག་གཞུས་དུས། རྒྱལ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པ་ཞེས་སྐད་རྒྱག་གི་འདུག་ཅེས་ཟེར་ཀྱི་འདུག །རྗེས་སུ་དེ་ཆོ་ཆང་མ་སྒྲོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

དེ་བཞིན་དུ། མཆན་མོར་རྒྱང་ཤེལ་བསྐྱམས་ཏེ་པོ་བྲང་གི་ཡང་སྤྲོད་དུ་མེས་ཏེ་ནམ་མཁའི་རྒྱ་སྐར་སོགས་ལ་ཡང་གཟིགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་མཛད་དེ། གནའ་བོའི་ཤོད་སྤོལ་དང་དངོས་གཤེས་ངོ་མ་གཉིས་གཤེས་བསྐྱར་ཀྱིས་ངེ་བཞིན་མཐུན་མིན་སོགས་ལ་བརྟགས་པ་ཡང་ཡང་མཛད་པས་གནས་ལུགས་མང་པོ་ཞིག་མཐུན་རྒྱབ་གནང་། དཔེར་མཆོན་ཞིག་ནི། ཉི་ཁྲའི་འཁོར་ཕྱོགས་དང་རྒྱ་བར་རང་འོད་ཡོད་མེད། རི་རབ་དང་དེའི་གྲིབ་མ་ཡོད་མེད་སོགས་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲ་ཅམ་ནས་ངེ་བཞིན་མཐུན་རྟོགས་བྱུང་བར་མ་ཟད། སྤྱིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་ནམ་པ་གཉིས་ལ་ཡང་རྒྱང་ཤེལ་བརྒྱད་དེ་རྒྱ་བའི་ཡིན་ལུགས་ངོ་མ་རྣམས་སྦྱར་འབྲུལ་ཞུ་གནང་མཛད་པ་དེ་རེད། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ལོ་མང་པོའི་གོང་དུ། ཨ་མེ་རི་ཀས་འབྲུལ་ཆས་བཟོས་ཏེ་རྒྱ་བའི་སྤྲོད་དུ་ཕྱིན། དེ་ནས་རྒྱ་བའི་སྤྲོད་ཕྱོགས་པར་བརྒྱབས་པར་མ་ཟད། རྒྱ་བའི་སྤྲོད་ནས་འཛམ་བུ་སྤྲོད་ཡང་པར་བརྒྱབས། རྒྱ་བ་དེ་ཤེ་དོང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་བྲག་རྩོ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས། ད་རྒྱ་བའི་སྤྲོད་ལ་མི་བསྐྱབས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ཅེད་མོ་དང་སྐྱགས་ཏེ་དགོ་བཤེས་སོགས་ངོ་ཤེས་པ་འགར་པར་དེ་བསྐྱར་དུས། ཁོ་ཆོས། “དེ་རྒྱ་བ་ཨེ་ཡིན་ནམ། གནམ་གྱུ་དེ་རི་རབ་ཀྱི་ཟུར་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བབས་པ་མིན་ནམ།” ཞེས་གསུང་མཁན་བྱུང་། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ནི། རི་རབ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་བྱས་ཏེ་བསམ་སྒོ་གཏོང་གིན་ཡོད་སྐབས། སྒོ་བྱར་དུ་སྒོར་མ་ཤོང་བའི་རྒྱུན་ཀྱིས་རེད། རྒྱ་བའི་སྤྲོད་ནས་མར་འཛམ་སྤྲོད་པར་བརྒྱབས་པ་དེར་བལྟས་ན་འཛམ་བུ་སྤྲོད་ཕྱིལ་མོ་ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ། ཕྱིལ་མོ་དེའི་དབྱས་ལྟ་བུ་

ཞིག་ཏུ་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཟེར་བ་ཞིག་མཐོང་རྒྱ་མེད། ཉི་ཁྲའི་འཁོར་སྤྲུགས་སོགས་དངོས་སུ་མཐོང་བའི་ཐོག་ནས་རི་
རབ་ཀྱི་གྲིབ་ནག་གིས་བསྐྱབས་པ་མིན་པ་དེ་ཡིན་ཏུ་གསལ། དེ་བཞིན་དུ་ང་ཚོས་ཡོངས་གྲགས་ལ། ཁྲ་བའི་འོད་དང་ཉི་
མའི་འོད་ཅེས་ཁྲ་བ་ལ་འོད་ཡོད་པར་གྲོག་གིན་ཡོད་ཀྱང་། ཁྲ་བ་ལ་འོད་མེད་པ་ཡང་གསལ་པོ་ཞེ་བྲག་རེད། སྤྱ་མོ་ངོས་
ལྷ་སར་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ། རྒྱུ་མེལ་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཡོད། རྒྱུ་མེལ་ནས་ཁྲ་བར་ལྷ་དུས་ཁྲ་བའི་སྤྲེང་དུ་རི་ཡོད་པ་
མཐོང་། ཁྲ་བར་རང་འོད་མེད་པར་ཉི་མའི་འོད་ཡིན་པའི་རྟགས་མཚན་ནི་ཉི་མ་མར་བྱལ་རིམ་གྱིས་ཁྲ་བའི་སྤྲེང་གི་རིའི་
གྲིབ་གཟུགས་དེ་ཡར་ཡོང་གིན་འདུག་པ་དེ་རེད། དེ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1956/1957 ལས་མས་ཅམ་ལ།
ཁྲ་བཟླག་གསལ་པོ་ཡོད་པའི་དགོང་མོ་ཞིག་ངོས་གྱིས་རྒྱུ་མེལ་བཟུགས་ཉེ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་གདན་འཕེན་
ལུས་ནས་ཁྲ་བའི་སྤྲེང་ལ་རི་འདུག་ཅེས་སྒྲུབ་འབྲུག་ལུས་པ་ཡིན།⁸¹ ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་སྤྲིང་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་མ་བསྐྱེད་པོར་རྒྱལ་བའི་ཚུང་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེར་གཙོ་
ཆེར་བྲལ་དཔེ་གསལ་གཟེགས་དང་སྤྱུ་ཅིང་གནང་རྒྱ། གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྒོ་ཁག་ལ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱེད་རྒྱ་སོགས་
ལས་དགུང་ནའི་དབང་གིས་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་བྲལ་ལས་གཞན་དེ་ཅམ་མེད་པས་བར་གསེང་རྣམས་སུ་རྒྱུ་མེལ་སྤྲེད་
ལྷ་སའི་ཉི་མོར་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་དང་ཡུལ་ལྗོངས། ཉི་མའི་བཙོན་ཁང་དང་བཞུགས་རར་ཆོང་བསྐྱར་དུ་འདེད་བཞིན་པའི་
ཐོག་ལྷག་སོགས་ལ་གཟེགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་གནང་།

བཞུགས་རར་ཆོང་བསྐྱར་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་ཉམ་ཚུང་བཞུགས་ལྷག་འབྲི་གཡག་སོགས་མགོན་པོ་གང་གི་སྤྱན་
འོག་ཏུ་ཚུད་པ་རྣམས་ལ་བཅེ་བས་མ་བཟོད་པར་མི་འཛིགས་པའི་སྤྱན་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ། ལ་གོང་ས་
སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྲིང་རྗེའི་རིམ་མཚོ>>ལས།

ངོས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་གཙོ་བོ་དེ་ནི་ར་ལུག་སོགས་ཆེ་ཐར་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དབྱར་ཁར་ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁར་བསྐྱེད་དུས་མཐོང་
རྒྱ་མེད་ཀྱང་། དགུན་ཁར་ཅེ་ལ་ཁྲ་བ་བྲལ་ཅམ་སྤྲེད་པའི་རིང་སྤྱ་དགོང་ནམ་འོག་དང་། བྲལ་དཔེའི་དུས་ཆོད་ནང་ཞིད་
པའི་སེམས་ཅན་ངོས་གྱིས་མཐོང་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་མིན་ངོས་རང་ཞོགས་པར་ལངས་པ་ནས་བྱལ་ཁྱེད་ནང་མ་ཁང་
གི་བྱང་ངོས་སྤེལ་ཁུང་ནས་ལྷ་གི་ཡོད། རྒྱེ་རགས་རྒྱུད་ར་མོ་ཆེ་དང་། ར་བར་སྤྲིང་གཉིས་ཀྱི་བཞུགས་ལྷག་དེ་ཆོ་འཕྲིད་
འགྲོ་གི་འདུག །ཅེས་མཚན་མོར་གཟེམ་པའི་སྐབས་དང་ཉིན་མོར་བྲལ་དཔེ་གསལ་སྤྲིང་གི་སྐབས་མ་གཏོགས་
བཞུགས་རར་འཁྲིད་པའི་བཞུགས་ལྷག་འབྲི་གཡག་སོགས་གང་མང་སྤྱན་འོག་ཏུ་ཚུད་པ་དང་། དེ་དག་ལ་ཐུགས་བཅེ་
བས་ཡང་ཡང་གཟེགས་པའི་ཚུལ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

བཞུགས་རྒྱའི་འབྲི་གཡག་དང་ར་ལུག་ངོས་ཀྱིས་མཐོང་ཆོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། བཞུགས་རྒྱ་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཆེ་ཐར་བཏང་ཟིན་པ་དང་། བཞུགས་རྒྱ་གསལ་དུ་མ་བསྐྱབས་བར་སུས་ས་མ་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ་བཞུགས་ར་སྤྲིང་པར་

⁸¹ སྤྱི་ལོ་ 2006 ཁྲ་བ་ 1 ནང་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྲིངས་མཚོད་རྟེན་དུ་དབང་སྐབས་གསུངས།

སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་པ་མིན་ནས། དེར་སངས་ལ་གོང་འཕར་འདུག་ཟེར་བའི་སྐད་ཆ་ཡང་བྱུང་སོང་། ཞེས་བཤའ་རྒྱ་སེམས་ཅན་སྤྲོད་འོག་ཏུ་ཆུད་ཆད་ཆེ་ཐར་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པས། བཤམ་ར་སྤྲོད་པར་གྱུར་པ་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱིས་ལ་གོང་འཕར་བའི་ཆུལ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་བཞིན་གཟེམ་འགག་ཆོས་དོ་དམ་བྱས་པའི་མཇལ་ཁའི་སར་སྤལ་བའི་དདུལ་འབབ་རྣམས་བཞག་སའི་མཛོད་ཆུང་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་དདུལ་སྤྲོད་གཏོང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འོག་སྤྲོ་མང་པོ་བཏང་ཅང་སྐབས་ཤིག་མཛོད་ཆུང་གི་དདུལ་རྫོགས་པའི་གནས་ཆུལ་ཡང་བྱུང་བ་རེད།” ཅེས་གདུལ་བྱ་དང་པ་ཅན་གྱིས་སྤལ་བའི་རྒྱ་དངོས་རྣམས་གསོག་འཛིག་དང་ཅི་འདོད་དུ་བཀོལ་སྤྲོད་མི་གནང་བར་བཤའ་རྒྱའི་སེམས་ཅན་ཉམ་ཆུང་དེ་དག་སྤྲོ་གནང་བས་མཛོད་ཆུང་ཡང་སྤྲོད་པར་གྱུར་བའི་ཆུལ་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་སྤལ་མཐུད་གསུང་དོན།

ཆེ་ཐར་བཏང་བའི་ར་ལུག་སྤྲུ་རྩེས་བསྐྱམས་ན་པལ་ཆེར་ཉིས་ཁྲི་བརྒྱལ་བ་ཡོད་ཀྱི་རེད། དེ་ནི་ར་རང་གིས་བསམ་སྒོ་བཏང་ཡང་ཡོན་ཏན་རེད་བསམ་གྱི་འདུག །དེ་འདྲའི་ཐོག་སྤྲི་ཆགས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་གང་ཡང་འཁོར་གྱི་མེད། ཡང་དོས་ཀྱི་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་ལ་སྐམ་པོ་དང་བག་ལེབ་ལྟ་བུ་དེ་ཆོར་སེར་སྤྲུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་འགྲོ་བ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་སྤྲོ་རྒྱུ་ལ་བསྤྲི་ཆགས་ཉེ་སྤོན་ཆུང་གཏན་ནས་མི་གནང་བ་དང་། མཆོག་སྤལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཅི་འབྱོར་བག་མེད་དུ་མི་སྤྲོད་པར་སེར་སྤའི་ཆུལ་འཛིན་པའི་རྣམ་ཐར་དེ་ཡང་ལྟན་ཅིག་གསུངས། སྤར་ཡང་གསུང་བར།

ར་ལུག་ཆེ་ཐར་གཏོང་དུས་དོས་རང་ཆེ་རིང་པོ་ཡོང་གི་རེད་བསམ་པའི་ཀུན་སྤྲོད་ཁྲོན་ནས་མེད། སེམས་ཅན་དེ་དག་སྤྲོད་རྩེ། དེ་དག་སྤྲོ་བ་སྤལ་ན་སྤམ་པའི་གཞན་པན་གྱི་བསམ་པ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཆེ་ཐར་བཏང་ན་ར་ཆེ་རིང་པོ་ཡོང་གི་རེད་བསམ་པའི་བསམ་སྒོ་གང་ཡང་མེད། དེ་ཡང་བྱུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒོམ་པའི་ས་པོན་འདྲ་པོ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་བཞག་ཡོད་པ་འདྲ། ཞེས་རྒྱལ་སྤམ་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྲོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དམ་ཆོས་འོ་མ་བསྐབས་པ་ལས། །མར་གྱི་ཉིང་ཁུ་བྱུང་བ་ཡིན། ། ཞེས་པ་ལྟར་སྤོན་པ་བཅོམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལས་ཆོས་ཀྱི་ཉིང་ཁུའམ་ཡང་བཅུད་དུ་གྱུར་པ་གཞན་པན་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་མོ་ཉིད་ནས་སྤལ་སྤྲོད་ལ་གོམས་ཤིང་། ལྟན་སྤྲོས་སུ་མངའ་བའི་ཆུལ་ལུགས་ཀྱིས་བསྐྱན། དེ་ལྟ་བུའི་སྤལ་སྤའི་ཆོར་སྤྲུ་ན་མེད་པ་གཞན་ཡང་གསུང་བར།

ཆུང་ཆུང་སྐབས་དོས་རང་པ་ལུལ་ན་ཡོད་དུས་ལོ་བཞི་ཅུ་ཡིན་པ་ཡོད། འབྲུ་གཉིས་རྒྱག་རེས་བརྒྱབས་པ་ཡིན་ན་འབྲུ་ཐོབ་མཁན་དེར་དོས་ནས་པར་གྲོལ་བྱས་ནས་ཤོར་མཁན་དེ་སྤྲོ་བ་ཀྱི་ཡོད། ཡང་དེ་ཕྱོགས་སུ་སྤྲོད་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། སུ་ཡིན་ནའང་ཤོར་མཁན་དེ་རེས་པར་སྤྲོ་བ་ཀྱི་ཡོད། ཁྲིས་རྒྱག་རེས་རྒྱག་དུས་ཀྱང་ཤོར་མཁན་ཁོ་ན་ག་དུས་ཡིན་ནའང་སྤྲོ་བ་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་བཤའ་སྤལ། འོག་སྤྲོ་ཆེ་ཐར་གྱི་མཛད་པ་དེ་པལ་ཆེར་དགྲུང་གངས་བཅུ་གཉིས་ལས་མས་ཤིག་ནས་དབྱུ་འཇུགས་གནང་བ་ཡིན་འདྲ་ལ། ཆེ་ཐར་གཏོང་བར་འགྲོ་མཁན་ནི་སྤལ་སྤའི་ཐོས་གནང་སའི་གད་པ་ལོར་བྱ་དོན་གྲུབ་ཡིན། དེ་ལ་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས།

ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཡོད་སྐབས་ངོས་རང་གྲོ་མོར་མ་བྱིན་གོང་རེད། དེ་དུས་ངོས་པལ་ཆེར་ལོ་བཅུ་གཉིས། བཅུ་གསུམ།
བཅུ་བཞི་ཙམ་ཡིན་གྱི་རེད། ... གྲོ་མོར་བྱིན་པའི་བྱལ་དུ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གོངས་འདུག། ཞོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལ་ངོས་གྲིས་
རྒྱ་མཚོ་གསལ་བར་ཆེན་ཞེས་མིང་འདོགས་བྱས་ཡོད། ལྷ་སར་ཉི་ཆ་རྒྱག་པར་གཏོང་དགོས་ན་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གཏོང་
བ་དང་། ར་ལུག་ཆེ་ཆར་གཏོང་བར་ཡང་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གཏོང་གི་ཡོད། གང་དུ་བཏང་ཡང་ལམ་སང་རྒྱག་འགྲོ་གི་
རེད། པལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གངས་ཙམ་མིན་ནམ། ... ཉང་ལ་དཀའ་ངལ་འབྲལ་དུས་རོགས་བྱེད་མཁན་ལྷ་བྱར་ངོས་
རང་འཁྲིལ་དེར་མེད་པ་དང་། མཐའ་མར་གོངས་པ་བཅས་ལ་སེམས་སྒྲོ་བོ་བྱང་། ད་ལྟའང་སྤྱང་རྩེ་བསམ་པ་བྲན་གྱི་
འདུག། ཡང་རང་རྩེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོ་ཡང་ངོས་རྒྱང་དུས་ཉ་ཅང་འདིས་ཆེན་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་ངོས་གྲོ་མོར་འགྲོ་བྱལ་དུ་
གོངས་འདུག། ཞོར་བུ་སྤྱིར་གའི་སྐྱག་ཆང་གི་འཁྲིལ་ལ་ཁང་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རང་རྩེ་བའི་སྤྱོད་ཤག་རེད། དེར་ཉལ་སར་
ལུས་སྐྱབས་གོངས་ཁར་ཁ་དབུ་གཡལ་ངོས་སུ་སྒྲོག་རོགས་ཞེས་བཞོད་ནས་ངོས་རྒྱག་དུ་སྤྱོད་ས་དེར་ཕྱོགས་ནས་

མོངས་འདུག ། ཅེས་བྱང་བཀའ་སྒྲུབ། དེ་ལྟར་བཤད་རྒྱུར་བྱུར་བའི་སེམས་ཅན་ཉམ་ཆུང་རྣམས་ལ་མི་འདིགས་
 མོག་གི་སྤྱིན་པ་རྒྱ་ཆེར་གནང་བ་ནི། ཅ་བ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་རྒྱད་ལ་རང་ཆས་སུ་མངའ་ཞིང་
 འཕྲལ་རྒྱུན་རྒྱང་ཤེལ་ལས་གཟིགས་ཤིང་གད་པ་སོགས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཇི་བཞིན་ལྷས་པ་སོགས་ལས་བྱུར་
 བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་དགྲུང་ན་ལྷ་མོའི་སྐབས་ནས་སྤོན་གོམས་པའི་གཞན་པན་བྱང་ཆུབ་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་
 རྒྱད་ལ་རྒྱན་ཆགས་སུ་མངའ་བ་དང་། མོག་རྒྱ་ཆེ་ཐར་གཏོང་བར་སྐྱ་རྒྱ་པངས་མེད་དུ་གཏོང་བ་སོགས་གཞན་པོར་
 རྟོས་པ་ཅི་ཡང་མི་མཛད་ཅིང་། སྐྱ་ན་ཡར་སོན་པ་ནས་བྱང་གཞན་ཀྱི་ལུས་པོངས་དང་དབང་ལུགས་སོགས་ལ་རྟོས་
 པ་ཡེ་མི་མཛད་པར་ཉག་དུ་“ཤོར་མཁན་”ཉིད་སྟོབ་པར་མཛད་པ་སོགས་དཔག་པར་དཀའ་བའི་རྣམ་ཐར་མཐའ་ཡས་
 པ་ཞིག་ཡོད།

གཞན་ཡང་ཁྱེད་མདའ་མ་ལེན་མདའ་དང་འཕེལ་བའི་བྱུང་བ་ཞིག་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུད་མིན་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེ་
མོང་མའི་སྐྱེ་ཆས་ཅི་ཡོད་ཐོར་བཞོད་པའི་ཐོ་གཞུང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་སྐབས་སྐུལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོར་ཁྱེད་དཀོན་གྱིད་ཀྱི་འཕེན་མདའ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནོར་བུ་སྤྱིང་གར་ཉར་ཆགས་བྱས་ཡོད་པར་མཐེན། དེ་ནས་
བརྒྱུད་འཕེན་མདའ་དེ་གཅེས་ཉར་གནང་། ཉིན་ཞིག་རྒྱུད་མིན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷག་དཔེར་པེབས་དུས་ཁྱེད་ཞིག་གི་སྐྱེ་
བཅད་ཡོད་པ་གཟིགས། དེ་ནས་ལྷག་དཔེ་མགོ་འཇུགས་གནང་སྐབས་ནི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེར། “ད་གིན་འདྲེ་འདྲེ་(ཁྱེད་
ཁྱའི་རིགས་ཤིག་)ཡིས་ཁྱེད་རྒྱུད་དེའི་མགོ་བཞོག་འདུག །ད་འདྲེ་འདྲེ་བསྐྱེད་སྐྱུང་ན་འཕེན་མདའ་འདིས་དཀོན་གྱི་ཡིན་”
ཞེས་སོགས་འཕེན་མདའི་ཡོ་རྒྱས་དང་དེ་བསྐྱེད་སྐྱུང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་བཅས་གསུངས་པར་ནི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
མོས་མཐུན་ཞུས། ལྷག་དཔེ་རྒྱལ་སྐབས་འདྲེ་འདྲེ་བསྐྱེད་སྐྱུང་སོང་བས་རྒྱུད་མིན་རིན་པོ་ཆེས་དེ་མ་ཐག་སྐྱེུ་ཁྱུང་
ནས་འཕེན་མདའ་འཕངས་པ་འདྲེ་འདྲེ་ལ་སོག་སྟེ་མར་ཟགས། འདྲེ་འདྲེ་ལ་སྐྱས་སོག་པ་ནི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེར་གསུངས་

སྐབས། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས། “ཨ་ཁ་ཁ། ཐེབས་ཀྱི་མ་རེད་བསམས་བྱུང་”ཞེས་ཐུགས་འགྲོད་དང་བཅས་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་ནས།

ངོས་ཀྱིས་ནུས་པ་རྒྱུད་བ་པམ་མཁན་དང་ཤོར་མཁན་དེར་ག་དུས་ཡིན་ནའང་ཤ་ཆ་བྱས་ནས་སྤྱང་སློབ་བྱས་པའི་སྐད་ཆ་རེད། འོན་ཀྱང་། བསམ་སྒོ་དེ་མཐའ་ལ་ལྷུང་ནས་པར་ཕྱོགས་དེར་སྤྱང་རྩེ་མེད་པར་ཆོལ་གཏོར་བྱས་པ་དེ་འཆེ་མེད་རང་མ་རེད་ལ། གཞི་ཅའི་སྤྱང་རྩེས་ཉམ་ཐག་པ་དེ་སློབ་རྒྱུ་བསམ་སྒོ་ཕྱགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟ་བུའི་འགྲོ་བ་ཉམ་ཐག་པ་ནམས་དཀའ་སྤྱག་ལས་སློལ་བའི་མཛད་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་དེ་སྤྱད་ཅིག་རིམ་པར་བསྐྱངས་པ་ལས། རིམ་གྱིས་སྤྱན་ལར་སོན་པ་དང་བསྐྱུན་ནས་བཤའ་ལུག་སློག་སྤྱོད་ཐར་གཏོར་བ་ཅམ་གྱིས་ནུས་པ་དེ་ཅམ་ཞིག་ཐོན་དཀའ་བར་གཟེགས་ཤིང་། སེམས་ཅན་ཅི་མང་ཆེ་སློག་གི་འཛིགས་པ་ལས་སློབ་པར་ཐབས་ལམ་ཉག་གཅིག་ཡོད་པ་ནི། གང་གི་དོན་དུ་སློག་གཅོད་པའི་དམར་ཟས་ཀྱི་འཆོ་བར་ལེགས་བཅས་བྱ་དགོས་པར་དགོངས་པ་སོགས་ཅུང་ཟད་འོག་ཏུ་འབྱུང་ངོ་།།

ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྲུལ་ རིན་པོ་ཆེ།

ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་འགྲོགས་འབྲེས་གནང་བའི་ཐད་ལ། རྒྱལ་བའི་རྒྱུད་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱན་གཞོན་པའི་སྐབས་སུ་ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་བདེ་སྤྱད་སྤྱིང་གར་དབྱིན་རིའི་ཆོང་དོན་སྤྱོད་ཆ་བ་དང་སྤྱན་པ་སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དུ་མ་དང་། བོར་སྤྱིང་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པར་ཕྱལ་བའི་རྒྱ་མིའི་བྲལ་པ་རྒན་པ་ཞིག །གཞན་ཡང་ Heinrich Harrer དང་ Peter Aufschnaiter སོགས་མི་གངས་བཅུ་གངས་ཤིག་ལས་མེད་ལ། དེར་ཡོད་ཀྱང་གྱིས་རྒྱུད་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་འདོད་ཆེས་ཆེར་བྱས་པར་བརྟེན་པལ་མོ་ཆེ་མཛད་སྒོ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལན་རེ་གཉིས་ཅམ་མཇུག་ཡོད་ཀྱང་འབྲེས་གཞིབ་དེ་ཅམ་མེད། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་པ་ཞིག་ཀྱང་བོད་དུ་འབྱོར་ཏེ་རྒྱལ་བའི་རྒྱུད་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་འདོད་ལྷགས་ཆེར་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལ་<<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་ནལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱོད་ཐབས། >> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་རང་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་པ་ངོ་མ་ཞིག་དངོས་སུ་མཇུག་བ་ནི། ཁོ་བོ་ལོ་ན་རྒྱུད་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཉིན་མོ་ཞིག །རལ་པ་འབྱུང་ཞིང་དཔལ་བར་ཐལ་ཆེན་གྱི་རི་མོ་དཀར་པོ་གསལ་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་ཞིག་པོ་བྲང་པོ་ཏེ་ལར་འབྱོར་བ་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་ཁོས། ཏུ་ལའི་ཆུ་མ། ཏུ་ལའི་ཆུ་མ། ཞེས་གསུང་སྐད་ཆེན་པོ་བསྒྲིན་ཏེ་ངོས་རང་མཇུག་འདོད་ཀྱི་ནམ་པ་བསྐྱུན་ཡང་། ཁོང་གིས་བོད་སྐད་མི་མཁྱེན་པ་དང་ཉེ་འཁོར་གྱི་བོད་མི་ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱ་གར་

གྲི་སྐད་མི་ཤེས་པ་ས། ཞབས་གཡོག་རྣམས་དང་གཟིམ་འགག་སོགས་ཆང་མ་ཟང་ཟིང་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་འགོག་ཐབས་
བྱས། ཞེས་གསུངས།

གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐུ་ཞབས་ Heinrich Harrer དང་ Peter Aufschnaiter གཉིས་ནི། རྒྱལ་བའི་མཆོག་
སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ལུགས་སུ་དགྲུང་གངས་བཟུ་གཅིག་ཏུ་ཕེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1945 ཟླ་བ་དང་པོའི་ནང་། རྒྱ་གར་
དབྱིན་རིའི་དམག་བཙོན་ནས་ཤོས་ཤོལ་གྱིས་ལྷ་སར་འབྱོར་ཏེ། མི་རིང་བར་བོད་གཞུང་གིས་སྐུ་ཞབས་
Aufschnaiter ལ། ག་བཞི་ཚློག་འཕྲུལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་གཞི་ཚློག་ཁང་གསར་རྒྱལ་གི་ལས་བཞོས་དང་། སྐུ་
ཞབས་ Heinrich Harrer ལ། ལུགས་པོ་རིའི་མདུན་གྱི་སྤྱི་ཤིང་འདེབས་འཛུགས་དང་སྤྱིད་རྒྱའི་རྒྱ་རགས་གསར་
རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་པར་ལས་བཞོས་གནང་བ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། ལྷ་སར་ཡོད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཀུན་ལས་
མཉམ་གཤིབ་དང་ཐུགས་འདིས་སུ་གྱུར་བ་ནི་ Austria ནས་ཡིན་པའི་སྐུ་ཞབས་ Heinrich Harrer ཞེས་བོད་
ནང་ལོ་བདུན་དང་སྤྱི་ཤིང་གཅིན་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་གཉིས་འབྲི་མཁན་སྟན་གཤམ་ཅན་དེ་
ཡིན། དེ་ཡང་ Harrer རང་ཉིད་ཀྱིས་བྲིས་པའི་<<བོད་ནང་ལོ་བདུན>>ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར། དངོས་སུ་མ་
མཇུག་གོང་ནས་གཅིན་པོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན་བརྒྱུད་དེ་རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེས་ Harrer ལ་སློག་བརྟན་པ་བ་
བསྐྱུན་དང་པར་ལེན་བྱ་རྒྱུ། སློག་བརྟན་ཁང་དང་སྐུ་སློག་ཁང་གསར་རྒྱལ། སྐུ་སློག་དང་སྐུ་མ་འཁོར་གྱི་ཆ་ལག་
སྟོན་སྤྱིག་ཤུལ་རའི་སློ་ཆེ་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ལས་ཀ་སྟེ་མང་མང་གསལ་ཆ་མཛད་པས་ཁོས་དགའ་སྤང་ཆེན་པོས་དེ་
བཞིན་བབྱིས། མཐར་ཐོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དུ་འབོད་འགྲུག་གིས་ལྷན་འཛོམས་གནང་། ཐོག་མའི་མཇུག་འབྲུད་ཀྱི་ཉིན་
མོར། རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བར་མཆོམས་རྩེད་ཟུང་ཅུ་ཡང་མེད་པར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བཀའ་འདི་སྟ་
ཆོགས་གནང་བས་སྐུ་ཞབས་ Harrer ཀྱི་སེམས་སུ། ན་ཆོད་ཀྱི་སྐུ་གྲུ་ཆེས་ཆེར་ཕྱ་ཡང་མཁུན་དཔྱོད་རབ་དུ་ཡངས་
ཤིང་ཐུགས་སྤང་གཞན་ལས་ཆེ་བ། དེས་དོན་རྣམས་གཏིང་ཟབ་ཅིང་དེས་ལན་རྟེན་དགའ་བ་སོགས་འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཡིན་
ནམ་སྟུམ་སྟེ་ཉ་ལས་པར་གྱུར་ཅིང་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་དབང་མེད་དུ་ཤོར། དེ་ནས་སློག་བརྟན་སྟོན་དུ་བཟུག་པར་རྒྱུང་
སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་རེ་ལྟར་མཁྱོགས་སྤྱར་གྱིས་སྐུ་མ་ཕུབ་པར་རྩེད་ཟུང་ཟད་ཞུས་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་
ཆེ་རང་ཉིད་ནས་སློག་བརྟན་སྟོན་ཆས་རི་བཞིན་བཀོལ་སྤྱོད་གནང་བར་ཁོང་དེ་ལས་ཀྱང་ཉ་ལས་པར་གྱུར། <<བོད་
ནང་ལོ་བདུན>>ལས། “སྐུ་མདུན་ནི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རེ་རེ་བཞིན་མཐེལ་བྱིན་པར་མཁུན་འདོད་གནང་བ་
ལས་ཡིན་ཤིག་དང་མ་བརྟགས་གྲུ་ཆོམ་དུ་འཛོག་མཁན་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁོང་རྒྱུང་
སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་གཤིས་དང་མཁུན་སྟོབས་སོགས་ལ་རྒྱས་ཡོད་དུ་གྱུར་བ་ནས་བཟུང་། སྟོན་རྒྱུན་ནས་བྱེད་
སྟོ་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུ་སྤྱིག་འཕྲུལ་ཆང་དང་བཀའ་འདི་གང་གནང་ལ་དྲར་བཙོན་གྱིས་ལན་འདེབས་ཞུས་པ་སོགས་སྟོ་
གང་ས་ནས་སྤྱི་ཞུ་ཆེན་པོ་བསྐྱབས། སྐབས་དེར་རྒྱུང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱི་མི་མགོ་སེར་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་མཇུག་

འདྲོམས་གནང་སྟེ་འབྲུལ་ཆས་བཀོལ་སྟེད་དང་ཕྱི་སྐད་ཐུགས་གཉེད། བཀའ་མོལ་འབྲུལ་མིན་དང་སྐྱེ་ཅིང་སྤྲོ་ཆོགས་ཅེ་
བ་སོགས་སྤར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་བྱུང་བའི་ཁར། ལྷོ་ཡུལ་དུ་ཆུད་དཀའ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན་འཁོར་
གཡོག་འགའ་ཞིག་ལ་ལྷོ་དོགས་དང་ཡི་མ་རངས་བ་སྐྱེས། དེ་ལྟ་ནའང་། རྣམ་པ་གཉིས་གཟུང་འཁོར་རེར་ལན་རེར་
མངལ་འདྲོམས་གནང་སྟེ། འབྲུལ་ཆས་བཀོལ་སྟེད་ཅམ་དུ་མ་བཟུབ་ཕྱོགས་སྟེ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཡོ་རོབ་སློང་གི་
གནས་སྤངས་དང་། དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་གནད་དོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཟོ་སློང་ཐུགས་ཆེར་མཛད། དེ་ལྟར་འབྲུལ་
རིག་སོགས་ལ་སྤངས་བཅོན་དང་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཆོ་བའི་གནས་བབ་སོགས་ལ་ཐུགས་ཞིབ་ནན་ཏན་དུ་གནང་།
གལ་ཏེ་སྟོན་གྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་མ་འོངས་སྟོན་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་མཐུ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་བ་གང་ཡང་མེད་
པ་ཞིག་ཡིན་ན། གནས་དུས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་འོག་དུ་མི་ཁག་དག་གི་ལྷོ་ཡུལ་དུ་འཁོར་ཅམ་ཡང་མ་སྟོང་བའི་མཛད་པ་
དེ་ལྟ་བུ་དག་གིས་བ་སུ་ཞིག་གི་ལྷོ་རོང་རི་ལྟར་འཆར་བུབ་བམ་སྟུམ།

སྟོད་གོས་ཁྱག་མ་ཅན་རྩས་འགོད་གསར་གཏོད་དང་ཁྱད་ཡོན་ ཐུགས་གཞིས་སོགས།

སྐབས་དེ་ཡིད་ཅིག་དུ། བྲ་ཆས་ཀྱི་སྟེང་དུ་མནའ་རྒྱའི་སྟོད་ཐུང་དམར་པོ་ཁྱག་མའམ་ཨམ་ཕྱག་ཅན་ཞིག་
ཆུང་སྟེད་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ནས་རྩས་འགོད་དང་ལམ་སྟོན་གནང་སྟེ་གསར་བཟོ་གནང་ཞིང་། ཨམ་ཕྱག་ནང་དུ་
འབྲུལ་ཆས་བཞིག་སྟེག་གི་སྐབས་སུ་མཁོ་བའི་ཉེར་ཆས་ཆུང་དུ་རྣམས་ཏེ་གཟེར་གཏུ་(screwdriver)དང་། གྱི་ཆུང་
སོགས། དེ་བཞིན་ཞ་སྐྱུག་ཆོན་མདོག་ཅན་དང་སྐྱག་སྐྱག་། མངར་ཟས་སོགས་སྐྱགས་ཏེ་སྟོབ་གཉེར་གྱི་བར་སྟོང་གི་
སྐབས་དག་དུ་མནའ་བས་པར་མ་བཟད། དེ་ལ་ཐུགས་སྟོབས་ཆེན་པོ་གནང་གིན་འདུག་ཅེས་སྐྱེ་ཞབས་ Harrer རྣམ་
གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཀྱང་སྐྱེ་ཞབས་ Harrer བེ་མི་སྟོ་སྤང་ཅན་ཞིག་དང་ལྟ་སའི་ཡུལ་སྐད་ལེགས་པར་
མཁྱེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། ལྷན་འདྲོམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གྲུས་ཞབས་དོར་ནས་ཐད་ཀར་སློང་མོལ་གནང་མཁན་
ཞིག་ཡིན་པས་ཐུགས་ཤིན་དུ་མཉེས་ཞེས་གསུངས།

གཞན་ཞིག་ནི། མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར།
ཅེ་པོ་བྲང་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཤིག་། ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོས་མཆོ་སྟོན་ཟེ་ཡིང་པའི་སྟོལ་ལྟར་རྒྱ་མ་ཞིམ་པོ་ཞིག་བཟོས་
ཏེ་ཅེ་པོ་བྲང་དུ་བསྐྱར་གནང་མཛད་པ་བཞེས་པའི་རྒྱུན་ནས་གང་ལྟར་སྐྱེ་སྐྱང་ཕན་བུ་བཞེས་པ་དང་གསོལ་དཔོན་གྱི་
སྐྱེ་མཆེད་ཅིག་རྩ་སློང་བྲང་དང་ལས་ཀའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། ལྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསོལ་

དཔོན་གནས་དབྱུང་མཛད་རྒྱུ་ངེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གསལ་མ་ཐག །སྤྲུལ་བྲག་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་དུ་གཟིམ་
དཔོན་མཁན་པོ་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ་གནས་དབྱུང་མི་གནང་བའི་ཁྱེ་སྤྲུལ་མཛད་པས་གསོལ་དཔོན་གནས་དབྱུང་
ལས་བསྐྱབས་ཤིང་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་གཞན་ཡང་མང་དུ་བྱུང་སྤང་།

ཡང་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་བ་སྤྲུལ་ན་རྒྱུད་དུ་འདི་དུས་སུ། ར་སྤྲུལ་དང་འཆམ་འབག །བྲུ་བ་དང་
གཞུག་ལག་ཁང་། མེ་འཁོར་དང་བྲུ་གཟིངས། མེ་སྤྲུགས་དང་གནམ་གྲུ་སོགས་ཀྱི་འབྲུ་གཟུགས་སྣ་ཆོགས་བཅོས་ཏེ་
ཅེད་རོགས་ནམས་དང་ལྷན་དུ་ཅེད་འགྲན་གནང་བ་དང་། འཆམ་དང་ལྷ་མོ་འཁྲབ་བ། དམག་ཅེད་དང་མཆོངས་
རྒྱགས་གནང་བ། རྒྱུ་བརྟན་པ་བ་བསྐྱུན་དང་འབྲུ་བ་བསྐྱུན་པ་སོགས་གང་ལ་དེ་འཆམ་གྱིས་བགྱི་བ་སྣ་ཆོགས་
ལྷུང་བཞེས་པ་ཞིག་སྟེ། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “ཅེད་མོ་དག་འཁོས་དམིགས་བསལ་མེད་ན་ཡང་། དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། དེར་མ་ཟད། དངོས་གཤེས་དང་ཆོས་ཉིད་དུ་བྱུབ་པ་ཞིག་གམ་གནས་
སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གང་རུང་གི་དོན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ཟེ། མིས་ནམ་ཉིད་གིས་བཏགས་པའི་ལེགས་ཉེས་
དང་ཡག་བཙོག །སྤྲུ་གྱི་སྒོལ་ཀ་དང་རྒྱུན་འཇགས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་སོགས་ལ་སྟོས་པ་ཡེ་མི་མཛད། རིགས་པའི་སྤྲུབ་
བྱེད་མེད་པའམ་གནས་ལུགས་མ་གཟིགས་ཆེ་ཟེར་ཆད་སྤྲུན་དུ་མི་བསུ་ཞིང་། ཆོས་དང་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་
ཡང་འབྲུ་འབྲུ་བདེན་བདེན་དུ་སྤྲང་ཡང་དང་མེན་མི་མཛད། གནས་ལུགས་དང་སྤྲུབ་བྱེད་ནམ་མ་ལུན་ཆེ་སྤང་མདོའི་
སྤྲང་པོ་དང་བསམ་མེད་བྱིས་པ་རྩལ་ཆད་ཀྱི་བསམ་རྩལ་དང་འདོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཀྱང་གཅིགས་ཆེར་འཛིན་མཁན་ཞིག་
ཡིན། དེ་ནི་སྤྲུ་ཆེ་ཕྱིལ་པོའི་མཛད་པ་དང་གཏན་དུ་འབྲུལ་མ་སྤྱོད་བའི་ནམ་ཐར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། ནམ་དཔྱོད་ཅན་ཀུན་
ལ་ཡོད་དགོས་ཀྱང་ཡོད་མ་སྤྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེར་མ་ཟད། ཅེད་ཆས་སོགས་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་ཐུག་དུ་འབྱོར་བ་ན་
ཕྱིའི་བཟོ་བཞོད་དང་ནམ་པ་ཅམ་ལ་དབྱུ་མི་འཁོར་བར་དེ་དག་གི་པན་རུས་དང་བྱེད་ལས་སོགས་སྤྲུ་ཞིབ་ཀྱི་རིགས་
པས་ཡང་ཡང་བཏགས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ནི། སྤྲུ་ན་སྤྲུ་མའི་སྐབས་ནས་གཏུགས་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱོད་
བརྗོལ་བའི་དན་ཏགས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཆོག །གཞན་ཡང་། ཡལོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲུ་ནས། “སྤྲུ་
དང་འབྲུད་ཀྱང་མི་དང་མི་འབྲུད་པའི་འདུ་ཤེས་ཐོག་འབྲེལ་འབྲིས་བྱེད་པ་ལས་”ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུང་བ་ལྟར་
དབུལ་སྤྲུག་དང་གོ་གནས། དག་ཞན་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། རོ་སོ་སྤྲང་བ་དང་ཉེ་རིང་མཛད་པ་སོགས་གཏན་དུ་
མི་མངའ་བ་ནི་སྤྲུ་ཆེ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་འཁྱུངས་གཞིས་སྤྲུག་མཆོར་ནས་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དང་། དེ་ནས་འཛམ་
གླིང་གི་ཆེ་ལྷ་ཀུན་ཀྱི་པོ་བྲང་ནམས་སུ་ཕེབས་བཞུགས་གནང་བའི་བར་ཀྱི་འགྱུར་མེད་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་མཛད་
སྤྱོད་ནམ་ཐར་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཡང་། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་སོགས་ཡེ་ནས་མི་མངའ་ཡང་།
གཞུང་སའི་ལས་འཛིན་དཔོན་རིགས་སེར་སྐྱ་མགོ་བདེ་བླ་འབྲུལ་ཅན་ལ་སྤྱགས་མི་མཉེས་པར་འབངས་མི་སེར་སྐྱ་
དགྲུས་མ་ཐོལ་བྲལ་གཉོས་ཚུང་དག་ལ་སྤྱགས་སྤང་གིན་ཏུ་གཤེན་པ་ལྟར། ཀླུ་མའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་
ཞབས་གཡོག་འཁོས་ཚུང་བྲང་ཚུགས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱགས་བཅེ་ཆེ་ཞིང་། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་སྤྱགས་
གཤེས་མངའ་བ་ཞིག་སྟེ། གཞན་པན་ལྷག་བསམ་གྱི་གཏེར་དུ་གྱུར་ཅིང་སྤྱགས་རྗེའི་ཐོད་ཁོལ་གཏན་དུ་ཡལ་མ་སྤྱོད་
བ་ཞིག་ཡིན། དེར་མ་ཟད། བཅན་པོ་དབང་ཤིང་ཅན་ལ་ཁོལ་ལན་སྤྱོད་པ་དང་། ང་ཀླུ་ཁེངས་དེགས་ཅན་ལ་འགྲན་
སྤྱོད་བ། མ་དང་འཁྱོག་པོར་གྱུར་པ་རྣམས་དང་པོར་སྤྱོད་ཞིང་། གཡོ་སྐྱ་གྲུ་གྲུའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ་སྤྱགས་བཅན་
པ། རོ་སྒོག་རྒྱབ་མདུན་སྤེལ་ལད་ཅན་ལ་སྐམ་ཚུགས་ལྡན་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་སྐྱ་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་དང་ཡོངས་སུ་
མཐུན་ཞིང་ཆོས་སྤྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བར་མེད་མི་དུང་གི་མཛད་པ་ལྷན་ཆགས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་སྤྱིས་
བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་རིང་གི་རྣམ་པ་ལྟ་བུར་མཛད་པ་ནི། སྤྱི་པོ་པལ་བ་དག་ཆགས་སྤང་གི་དབང་དུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་
མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་ལྷོག་པའི་ཆར་གཅོད་རྗེས་འཛིན་གྱི་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་སྟེ། དབྱ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ཁོ་ཡང་
འབྱུང་པོས་བཟུང་བ་ལ། །སྤོན་པ་འབྲུག་པ་མིན་དེ་ལྟར། །སྤྱབ་པས་ཉོན་མོངས་དག་གཟིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་
འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། །ཞེས་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས། གཞོད་བྱེད་ཀྱིས་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ན་
ཉོན་མོངས་པའི་གཞོན་གྱི་དབང་དུ་སོང་བར་གཟིགས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་དེས་བསྐྱངས་པའི་ཉེས་སྤྱོད་མཐའ་དག་
འགོག་པའི་སྤྱད་དུ། བསམ་པས་སེམས་ཅན་མི་གཏོང་ཡང་སྤྱོད་བསམ་མི་སྤྱན་པ་འདུལ་པའི་མཛད་པ་མཛོན་དུ་བྱ་
བར་གསུང་བ་ལྟར་དང་། ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་། བྱེད་པ་པོ་གང་ཟག་ལ་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉེ་
རིང་མེད་པར་སྒྲོམ་དགོས་ཀྱང་། དེས་བྱས་པའི་བྱ་བ་ངན་པ་རྣམས་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་ཅི་བྱས་ལ་ཡི་རངས་དང་
བསྐྱགས་བརྗོད་མི་བྱ་བར་ཐབས་སྤྱ་ཆོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྤྱི་པོ་མོངས་པ་རྣམས་ལེགས་ལམ་དུ་འགོད་དགོས་པར་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན།

གསན་བསམ་སྤྱགས་གཏེར་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཀྱང་། སྤྱགས་རིག་སྤྱོད་དུ་བརྗོད་པས་གཞུང་སྤྱགས་ཆེ་སྤྱ་གང་
ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྐྱར་བ་ཅམ་གྱིས་ཆེགས་མེད་དུ་མཐུན་པ་དང་། གང་མཐུན་པ་དག་བསྟེལ་བ་མི་མངའ་
ཞིང་གཞུང་དོན་རྣམས་ལ་བྲལ་དུ་མི་གཏོང་བར་ཐམས་ཅད་གྲུང་བསྐྱིགས་ཏེ་རང་གིས་སྤྱགས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་བ་
ཞིག་ཡིན། ཚུང་སྤྱིད་ཀྱི་སྐབས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་མཛུབ་ཁྲིད་གནང་བའི་ཉིན་རེའི་སྤྱང་གཞི་རྣམས་ཆེགས་མེད་
དུ་མཐུན་པས་དེ་ལས་བརྒལ་ཏེ་སྤྱོད་གཞི་གཞན་རྣམས་སུས་ཀྱང་མ་བསྐྱབས་པར་སྤྱགས་སྤྱོད་གནང་སྟེ། ཕྱི་ནང་གི་
རིག་པའི་གནས་ཅི་མང་བྱང་རྒྱལ་པར་གྱུར། ཡ་མཆོན་པ་ཞིག་ནི། དགྲུང་གངས་བརྒྱད་དགྲུར་སོན་པ་ནས་བཀའ་

དབང་ཟབ་མོ་གསལ་ཅིང་ལྷགས་བསྟེན་དུ་བཞུགས་པར་མ་ཟད། མདོ་དང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་གང་ཞིག་ཉམས་སྤྱོད་
བསྟེན་ཀྱང་སྐབས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་སྤྱོད་ཟབ་མོ་བྱུང་བ་སོགས་བརྗོད་པར་དཀའ་བའི་ནཱ་པར་ཐར་པ་
བསམ་གྱིས་མི་བྲལ། སྤྲུགས་གཤམ་གྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་། གཞན་དོན་དུ་རང་བཞོལ་བ་ལས་རང་དོན་དུ་གཞན་བཞོལ་
བའི་གཤམ་གཤམ་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཐད་ལས་སྐབས་ནས་མེད་པར་མཛོད་ཏེ། དེ་ཡང་<<མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྤྱོད་མེད་པོའི་
མཆོ་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

དེ་དུས་ངོས་གཉོམ་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ། ངོས་རྒྱུ་དུས་རྒྱུ་པའི་པོའི་ཆོགས་དང་དུས་པའི་ཆོགས་དེ་ཆོན་གི་ཡོད།
ན་དུས་ཕུར་མཁན་བྱུང་ན་ཐག་གི་འདུག་ཀྱང་ངོས་ན་གི་འདུག་ཅེས་ཉེ་འཁྲིས་སུ་གསོལ་གཟེམ་ཉལ་བསྟེན་ཡོད་ཀྱང་
སྐད་ཅ་བ་ནས་གཏོང་གི་མེད། དེ་ཡང་རབས་པོ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་འདྲ། རེས་སུ་དཔོན་པོས་གསུང་དོན། ངོས་ན་སྐབས་ཉལ་
སའི་ནང་མིག་རྒྱ་བཏང་ནས་དུ་གི་རེད། ཅེས་དང་། ‘ཞབས་སྟེན་གྱི་འདུག་གས་ཞེས་ཞུས་ན། ན་གི་འདུག་ཅེས་གསུང་
གི་རེད། ལམ་སང་ཡར་ལངས་ནས་ཞབས་སྟེན་གྱི་ཡོད་ཅེས་དང་། ངོས་དུས་པ་ཡིན་སྐབས་ཁོང་ཆོས་མཁྱེན་
ནས་ཡར་ལངས་པ་མ་གཏོགས། ངོས་ནས་སྐད་གཏན་ནས་གཏོང་གི་མ་རེད། སྤྱ་གྲུ་རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ཏ་ཅང་ཡར་ལངས་
དང་གཉོམ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་དཔོན་པོས་གསུང་གི་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་ལ། དུས་རྒྱུ་གྱི་སློབ་གཉེར་དང་མཛད་
པའི་སྐོར་ལ། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་ཅམ་ཡིན་པའི་སྐབས་ལ་སློབ་སྦྱོང་དེ་ཅམ་མ་བྱས་པ་དེར་དུང་ཡང་འགྱུར་ལ། དེ་མིན་ད་
ལྟའི་བར་གྱི་བྱ་བ་དང་ཐག་གཅོད་གལ་གནད་ཅན་གྱི་རིགས་གང་ལ་ཡང་འགྱུར་བ་ཅ་བ་ནས་མེད།”⁸² ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་
ལས་དཔོག་བྱས། མདོར་ན། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

སྤྱིར་བཏང་བརྗོད་ན། ང་སྤྱ་གྲུའི་སྐབས་སྤྱི་དཔོན་མེད་པ་མ་ཡིན། དགེ་ཆུན་ནཱ་མས་ཀྱིས་ང་ལ་བྱམས་སྦྱོང་གནང་བ་དེ་
དུས་རྒྱུ་དུ་སྤྱོད་བཅང་གྱེད་ལོས་པར་མ་ཟད། ཁོང་ཆོས་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོན་གནང་བ་དེས་སློབ་སྦྱོང་བས་དང་། དགའ་བའི་
ཟད་མི་ཤེས་པ་ཐོབ་བྱུང་ཞིང་། དོན་གནད་གཞན་དག་ཤེས་འདོད་བྱས་པ་ལའང་ཁོ་པོའི་འདོད་པ་ཁེངས་ཐབས་གང་ཟབ་
གནང་ཡོད། ལོ་ན་གང་མཆོམས་སོན་སྐབས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་སལ་ཆེར་སྤར་མི་ཤེས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་།
སྐབས་དེ་འདྲའི་རང་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་སོན་ཅིང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་ང་ཆོའི་ཡུལ་དུ་བཅན་འཇུག་གྱེད་པའི་དུས་སྐབས་
དེར་ངའི་ཡུལ་གྱི་འགོ་འཁྲིད་གྱེད་བཅུག་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར། སྤྱ་གྲུའི་པའི་དུས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་
བཞེས་བསྟེན་མར་བསྐྱེད་པ་ལས་སྤྲུགས་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བའི་སྤྱ་ན་མེད་པ་འབྱུངས་ཤིང་། སྤྱི་ནང་གི་
ཤེས་བྱའི་གནས་ཅི་མང་ལ་ཡང་སྤྲུགས་འདྲིས་ཞིབ་དུ་མཛད་པས་ཐོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱ་ན་མ་བྱུང་བའི་
མཁྱེན་རབ་ཀྱི་ཅལ་གཞོན་བུའི་དུས་ནས་རབ་དུ་རྒྱས་པར་བྱུང་། དེ་ལྟར་སྤྱི་ཡས་ལྟར་ན་དགྲུང་གངས་བཅོ་སྤྱ་དང་
ཐོད་སྤྲུགས་སྤྱ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཐེབས་ཅམ་ནས་ཐོད་ཆོས་སྤྱན་ཞིང་གི་སྤྲུགས་གཉེས་ཀྱི་སྤྲུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་

⁸² སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 7 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ NDTV བརྒྱན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྤྲུག་གསལ་ཅན་ Barkha Dutt ཀྱིས་བཅར་འདྲི་ཞུས་
པའི་ལན་དུ་གསུངས།

ལྷ་དང་རྩ་མོ་གྲ་བརྒྱ་བཞི་བའི་ཆེན་པོ་ཏི་ཙུང་དྭགས་ཀྱི་འཁོར་ལྕེ་དང་། རྩ་མོ་

མཛད་ནུས་པའི་མཐུ་སྟོབས་ཡོངས་སུ་རྫོགས། མདོར་ན། རྒྱལ་པའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནི། གོག་འཕྲོས་སྤྱབ་
ཅམ་ནས་འཕྲོ་བ་མི་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྟོག་ཆགས་སྤ་མོ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་བདེ་སྤྱག་པ་ཡང་སྤགས་ཁུར་དང་སྟོབ་འདོད་ཀྱི་
སྤགས་གཤེས་རང་ཆས་སུ་མངའ་ཞིང་། སྟེས་སུ་དར་མའི་ཚུལ་བཟུང་སྟེ་དཔུང་རོགས་དང་སྤྱབས་སྦྱིན་པ། ཤེས་པར་
བྱ་བའི་གནས་གང་པ་ཡང་མཁྱེན་འདོད་དང་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་འབྲུག་པའི་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་ཅལ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་
གོ།

ལྷ་པ། སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་
སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་བྲི་བ།

ཉམས་རྒྱུད་རིམ་སོང་གི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ།

བཀའ་བློན་ཆེན་མོ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ། བོད་རྒྱལ་པོ་མཆོམས་ཀྱི་སྐོར་དང་ཕྱི་
ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ། རང་ཁྱེད་འཕུས་ཆང་ཡར་སྐྱེད་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཐུགས་བཅོལ་བསྐྱེད་མར་གནང་ཡང་དོན་
འཁྲོལ་མ་བྱུང་ཞིང་། སྐུ་མུ་རན་ལས་འདས་རྗེས་ཀྱང་བོད་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་དག་ཞན་སུས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་
དགོངས་གཞི་དང་ཕྱག་ལས་རྒྱན་འཁྲོངས་མ་བྱུང་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གནས་བབ་དེ་ཕྱོགས་སྒྲ་ཆོགས་ནས་རིམ་
རྒྱུད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་། སྐབས་དུ་མར་རང་བཅོལ་བཅུན་སྲུང་དང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་མིར་
འཛུལ་ཞུགས་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐུལ་མ་དང་ཉིན་བདུ་ལྷུ་ཕྱིར་བྱུང་ཡང་། མཐོང་རྒྱ་དང་ཤེས་འཛིན་སོགས་གང་
ཐད་ནས་ཆ་རྒྱུན་ཞན་པས་ནར་འགྲུང་ཀ་ཀོར་དང་གཏམ་མཚུགས་སྐྱོད་འཛིན་ཅམ་ལས་དུས་བསྐྱེད་ཞུ་སྐོར་དང་རང་
འཁྲིའི་ལས་འགན་རྗེ་བཞེན་མ་བསྐྱབས་པར་ནང་ཁྱེད་འབྲུང་འཛོམས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་འགན་དུ་བཞེས་པས། བོད་
ཆོས་ལུན་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ་སུས་ཀྱང་སྐྱོབ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རྗེ་ཞན་དུ་གྱུར་ཅིང་རྒྱ་ནག་གི་དམག་དོན་
སྐྱོབས་ལུགས་རིམ་འབྲེལ་གྱིས་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ཁྱུར་མིང་གཏོང་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྐབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་
1948 ཅམ་ནས་སྐུའི་གཅེན་པོ་སྐྱག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་བོད་སྐད་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་པའི་བོད་གཞུང་དཔོན་
རིགས་འགས། རྒྱ་ནག་ནང་ཁྱེད་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ལུགས་ཆེ་དུ་འགྲོ་བཞེན་པ་དང་ཡང་སྤྱིར་རྗེ་མེད་པའི་
དམག་འཐབ་བར་མེད་དུ་སྤེལ་བཞེན་པ་སོགས་ཀྱི་བབ་ལ་གཞིགས་ན། རིང་མིན་རྒྱ་ནག་ཕྱི་པོ་དམར་ཕྱོགས་ཀྱིས་
དབང་སྐྱུར་བྱ་དེས་སྒོས་མེད་ཐོག་བོད་སྐད་ས་ཁྱེད་རྒྱལ་ནམས་ཀྱང་བཅུན་བསྐྱེད་དེས་གཏན་མེད་པར་ཅིར་འགྲུང་ཆ་མི་
འཆོལ་བས་ཐོག་མར་རང་ས་རང་བཟུང་བྱུང་ཐབས་སུ་འབད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་བྱུང་དོན་ལྟར། སྐྱག་
མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆོ་སྤྱོད་ཀླང་ཆའི་སྐུ་ལོ་དང་འབྲུམ་རུའི་དཔོན་པོ། དེབ་ཀོང་གི་ཤར་སྐལ་ལྷན་རྒྱུ་མཆོ། ལྷ་
བྲང་གི་ཨ་ལགས་སྤྱིར་ཆང་སོགས་མདོ་སྐད་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ལྷ་ཆེན་དཔོན་རིགས་ཆེ་གས་འགའ་དང་ལྷན་དུ་
གསང་སྐབས་ཀྱིས་ཞིབ་མོལ་གནང་སྟེ་ཐབས་རྒྱས་རིམ་འཆོལ་གྱིས་འབད་བ་སྐྱ་ཆོགས་བསྟེན། དེ་ཡང་བོད་གཞུང་
དང་མཉམ་སྤེལ་དབྱུང་རོགས་གཅིག་གྱུར་ཐོག་སྤེལ་ན་ཕྱིར་ཀོལ་གྱི་རྒྱས་པ་སྐྱག་པོར་ཐོན་པར་དགོངས་ཏེ་ཐབས་
ཤེས་ཡོད་རྒྱ་རྒྱལ་སྐྱགས་གནང་ཡང་། མཐར་མདོ་སྐད་སྤྱི་བྱུང་འཕོ་འགྲུང་དང་། གཞུང་སའི་དཔོན་པོ་དང་ལྷན་དུ་

དགོངས་ཕྱོགས་མ་མ་སྐྱབ་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་མཉམ་འབྲེལ་མ་སྐྱབ་པ་སོགས་འབད་པ་
ནམས་སྐྱགས་རེ་བཞིན་དོན་འཁྱོལ་མ་བྱུང། དེར་བརྟེན། སྤང་ནས་མདོ་སྤང་རང་ཕྱོགས་ནས་བོད་གཞུང་གི་རམ་
འདེགས་སམ་དཔྱད་རོགས་ཡོད་ཅེད་ལ་མ་སྒྲོས་པར་བྲག་ཆོལ་དུ་ཞུགས་ཏེ་ཕོ་ཐད་ལོ་ལ་སྐྱག་གི་བར་དུ་བྱ་དམར་ལ་
གཡུལ་བཞུགས་ཀྱང་མཐར་དམག་འཐབ་ཀྱི་ཉམས་སྨྱོང་དང་བྲག་ཆས་ཀྱི་སྤྱས་འབོར། གཅིག་ལྷུང་ཀྱི་བཀོད་
འདོམས། སྐྱག་པར་དུ་མར་སླེ་ཉུང་གིས་བརྟན་དཀའ་བ་སོགས་སྐྱེ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་གཡུལ་ལས་
བྱུལ་མ་སྐྱབ་པ་དང་།⁸³ །ཁམས་ཕྱོགས་སུའང་གནས་སྐྱདས་སལ་ཆེ་དེ་མཚུངས་བྱུང་ཡོད།

སྐབས་དེ་དག་གི་ཐོད་གཞུང་དབང་འཛིན་པའི་མིང་དོན་གྱི་བསམ་སྒྲོམ་མིང་སྟོགས་གྱི་འདུ་ཤེས་དེ་དེ་ལྟ་
བུ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྟག་སྟ་ཕུན་ཚོགས་བཟ་ཤིས་གྱི་<<མི་ཆའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>དེའི་སྟེང་དང་མོར་
བྱུང་ཙམ་གསལ་བ་འདི་ལྟར།

[སྤྱི་ལོ་1948ལོའི་]ཉིན་གཅིག་ཤོད་འགག་ནས་ད་རེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱང་ནམས་སྤྱོད་སྟེ་མཐོན་གྱི་ལྷ་སའི་ཤག་ཏུ་
 གྱུར་ཆུ་ཆོད་གསུམ་པའི་ཚོག་ཁྲིད་རང་རོ་བཅར་ཚོག་འབུལ་དགོས། ཞེས་བཀའ་ཡིག་པེབས་པ་ལྟར་དུས་ཚོག་རོ་
 བཅར་གྱིས་ཁ་སང་རྒྱ་ནག་དང་། ལྷོ་ཕྱིའི་རྒྱ་སྐད་བཅས་ཀྱི་རྒྱང་བསྐྱགས་རྒྱང་འཕྲིན་ཚོག་ནས་གནས་ཚུལ་ཅི་ཐོས་
 ནམས་སྟེ་མཐོན་ལ་ཕུལ་བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་བྱང་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ནམས་བྱང་ཁྲབ་གྱི་ཤག་ཏུ་ཤོར་བའི་སྟོར་
 དང་། ཞེས་སོགས་རྒྱ་དམར་གྱིས་གོ་མིན་ཏང་རིས་གྱིས་པམ་ཉེས་བཏང་སྟེ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་བཅན་འཛིན་གྱི་ཆ་
 རྒྱལ་མཐོ་རུ་འགོ་བཞེན་པ་དང་། རྒྱ་ས་ཡོངས་བཅན་བསྐྱར་བྱུང་རྗེས་ཤོད་སྟོངས་ས་ཁུལ་དུ་ཡང་བཅན་འཛུལ་བྱ་
 དོགས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡར་ཁྱབ་བྱས།

དེས་ན་ཐོད་རང་བཅན་ཡིན་པའི་སྐོར་གྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་དང་། ཨ་དབྱིན་ཀླམས་ནས་རྟོགས་རམ་ཡོང་
 ཐབས་ལྷན་གནང་མཛད་ན་ལེགས་པའི་བསམ་ཚུལ་ལྷུས་པ་གསན་མ་ཐག་ཞལ་རས་ནག་པོར་གྱུར་ནས་རྒྱང་འཕྲུབ་
 འཕྲུབ་ལྷ་བྱས། སྤས་སྤྱ་ཞབས། ཐོད་རང་བཅན་ཡིན་ཡིན་པ་རེད། ཐོད་རང་བཅན་མ་རེད་སྤྱས་ཟེར་གྱི་འདུག །རྒྱ་མི་
 ཐོད་དུ་ནམ་ཡང་ཡོང་ཐུབ་གྱི་མ་རེད། དུས་སྤྱ་རབས་ནས་ད་བར་ཐོད་ལ་ཡོང་གི་རེད་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་ཤིང་མཁན་གྱུར་
 ཡོད་ཀྱང་ཡོང་མ་ཐུབ་པ་རེད། ད་དུང་ནམ་ཡང་ཡོང་ཐུབ་གྱི་མ་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཐོད་ཁ་བ་ཅན་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་
 ཁབ་འདིར་ལྷ་ཆོས་སྐྱོར་སྤང་མ་ནམས་གྱི་ཐུགས་རྩེ་བྱིན་རྒྱབས་གྱི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་ནམ་ཡང་ཡོང་ཐུབ་གྱི་མ་རེད། དེ་
 ལ་ཡིད་ཆེས་ལྗོས་འགའ་བྱེད་དགོས། ད་རེས་སྤས་སྤྱ་ཞབས་ཁྱེད་རང་གིས་ང་ལ་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་ཕྱི་མི་
 སྤྱ་ལའང་གསུངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། གལ་སྲིད་སྐད་ཆ་དེ་གྱུར་ན་དཀྱོག་གཏམ་དུ་འགྲོ་གི་རེད་ལྟོ། ཞེས་
 གསུངས་ཏེ་ནམ་འགྱུར་ནན་པོ་བསྟན་པར་བརྟེན། ཐུན་གྱིས་ལྷུས་པའི་གནས་ཚུལ་ནམས་ཆོག་པོ་འདྲ་བརྒྱུ་ཡོང་ངམ་
 སྤྱམ་ནས་ཞེད་སྐྱང་ཆེན་པོ་སྤྱེས་གྱུར་བ་དང་། ལམ་སངས་དགོངས་དག་ལྷུས་ཤིང་། ཕྱིས་སྤྱ་ལའང་ཤོད་གྱི་མིན་ཞེས་

⁸³ ལྷག་མཆེར་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ།

ཁས་ལེན་ལྟ་བུ་ཏུ་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་ན། སྐབས་དེའི་དཔོན་རིགས་པལ་མོ་ཆེས་ལྷ་ས་མཐེལ་གྱི་
འབངས་མི་རྣམས་དབང་དུ་སྦྱར་བའི་དབང་ལྷགས་ཅམ་ལ་ཚྲོམ་སེམས་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པ་ལས་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་
སྐབས་མི་མཐེན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཕྱི་དབང་རྣམས་ལྟ་སྲུང་གིས་འགོག་པའི་ཡིད་ཆེས་སྤོངས་ཞེན་ཆེ་བ་སོགས་ལས།
བོད་དེ་རལ་བོ་ལྟན་པས་མི་ཁེབས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་གྱུར་བ་མཐོང་བྱུང་མེད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་
<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་ནག་གི་རྒྱུང་འཕྲིན་ལ་ཉན་མཁན་སྟེན་པ་(སྤུན་ཆོགས་)བཟུ་གིས་སྤིང་སྦྱོང་གི་བྱུང་ཡིག་ཆེན་མོའི་མདུན་དུ་རྒྱུང་
འཕྲིན་ལས་གང་བཤད་པ་རྣམས་ཏུ་བར་བཅར་ཏེ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་བོད་དུ་ཡོང་བའི་ཉན་ཁ་ཆེ་ཚུལ་ཞུས་པར། བྱུང་
ཡིག་ཆེན་མོས། བོད་འདི་སྤྱི་ཆེན་རྣམས་བཞུགས་ཡུལ་ཡིན་པས། ཁོང་ཆོས་གནོད་པ་ཅི་ཡང་སྦྱེལ་མི་བྱུང་ཅེས་
བཤད། ཅེས་དང་། དེ་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “ཇི་འདྲའི་སྤོངས་པ་ལ་ཨང་”ཞེས་སྟགས་པམ་ཆེན་པོས་
གསུངས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་“སྤོངས་དད་རང་རེད་”ཅེས་གསུངས། གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་པའི་ཁྲིད་དུ་འབྱུངས་སྐབས་
དེ་ལྟ་བུ་དུས་ནས་དུས་སུ་བྱུང་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། <<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྦྱོང་རིམ>>ཞེས་
པར་ཉོར་བྱུང་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་ཀྱང་།

སྟག་བྲག་རྒྱལ་པོའི་སྐབས། བོད་འདི་ཕྱིའི་དབང་བསྐྱར་འོག་མི་ཚུད་པའི་ཐབས་ཁུར་གཙོ་འདོན་གང་ཞིག་ལ་བོད་རང་
བཅན་བསྐྱབ་བྱའི་དམིགས་དོན་གལ་ཆེའི་ཐོག་སྐབས་བབས་གསེག་གཙོད་སྟགས་ཁུར་ཆེ་བཞེས་གནང་མ་བྱུང་བའི་
གནད་དོན་གཙོ་བོ་གཅིག་གཉིས་ཤིག་བྱུང་ཡོད་པ་གང་ལ་ཞེ་ན། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་མཆོམས་ཆོད་
གཡུལ་རྒྱལ་ལེགས་འབྲུལ་བསྐྱར་བྱུང་རྗེས་ ༡༩༥༦/༡༩༥༧ ལོར་རྒྱ་ནག་ནང་འབྱུག་ཆེར་ལངས་གོ་མིང་ཏང་དམག་
དོན་པམ་ཉེས་ཅང་ཅད་ཕྱིས་རྒྱ་ནག་སྐྱམ་ས་སྒོས་བཏང་ཐའི་ཆར་ལ་བྲོས་གཡོལ་འགྲོ་ཁར་ལྷ་ས་སྤྱིད་སྤྱོད་པའི་ནང་ཡོད་
བོད་སྤྱོད་རྒྱ་མིའི་དོན་གཙོད་ཁང་ནས་བཀའ་ཤག་ལ་སྟན་སེང་ཞུས་དོན། ད་ཆ་གོ་མིང་ཏང་གི་དམག་དོན་ཐོག་
པམ་ཉེས་འགྲོ་གི་ཡོད་དུས་ད་པན་བོད་འདི་རྒྱ་བོད་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་ཟབ་རང་གནས་ཡོད་ཅང་ཕྱི་རྒྱལ་གཞན་གྱིས་
དབང་ཡོད་ཤོད་བྱུང་མེད། ད་ཆ་གོ་མིང་ཏང་དམག་པམ་གྱི་ཡོད་ཅང་ཁྲིད་རང་ཆོ་བོད་རང་དབང་རང་བཅན་དགོས་ཆེ་
འདི་ནས་མར་སྟན་སེང་ཞུས་ཆོག་ཉིན་གངས་ ༡༥/༡༠ནང་ལན་གསལ་འཁོར་ངེས། འོན་ཀྱང་ཁྲིད་རང་ཆོ་པལ་ཆེར་
མགོ་ཐོན་ཨེ་ཡོང་། བོད་རང་བཅན་ཁེར་སྤྱོད་བྱས་ཆེ་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གིས་སུ་ཐོབ་བརྒྱབ་སྟེ་བོད་ནང་བཅན་
འཛུལ་བྱེད་ངེས་ཁྲིད་རང་ཆོ་རང་ས་རང་བཟུང་གིས་སྤྱོད་བྱུང་མིན་བཀའ་ཤག་ལ་འདྲི་བསྐྱར་ཞུས་པར། བཀའ་ཤག་
ནས་ལམ་འབྲལ་ཅེ་ཨེ་ཆམ་དང་རྩོ་བོ་དབུ་སྤྱིའི་སྒོ་མཆོར་གྱི་ཐོག་ཁར་རབ་གསལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་སོ་སོར་བོད་
སྤོངས་ཆོགས་འདུ་བསྐྱོངས་ཆོགས་གནང་སྟེ་གཞུང་ཞབས་སེར་སྤྱོད་གདན་སའི་མཁན་འབྱུངས། བྱུང་ཅེས་དང་བཅས་
ལྟན་ཆོགས་ཉིན་གསུམ་རིང་གང་འགའ་དགོངས་བསྐྱར་གནང་སྐབས། འབྲུམ་ཐང་བྱུང་ཡིག་(ཆོས་འཕེལ་བྱུང་བསྟན་
)ཆེ་མོས། རང་བཅན་བྱེད་པར་ལས་སྤྱོད་ཐོན་ནས་མེད། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཆུང་ཁྲད་མེད་རྒྱལ་
ཆོགས་ནང་རྒྱབ་སྟེགས་འཛིན་མཁན་ཆོགས་མིང་ཞུགས་རྒྱ་དང་། ཁུངས་གང་ཞིག་ལ་སྦྱོབ་གསོ་རོགས་རམ་བྱེད་འོས་

བཀའ་འདི་གནང་བར་མ་ཟད། ཁོ་ཁོ་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱུ་མཐུད་བསྐྱད་དེ་སློབ་སྦྱང་བྱ་ཅིས་ཡོད་དམ་ཡང་ན་ཕྱིར་བོད་དུ་ལོག་
 ཅིས་ཡོད་ཅེས་ང་རང་སྒྲེར་གྱི་འཆར་གཞིའི་ཐད་ཀྱང་བཀའ་འདི་གནང་སོང་། ཁོང་གིས་ང་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱད་ན་ལེགས་
 ཚུལ་གསུངས་ཀྱང་། ད་དུང་ཁོ་ལོ་སྐབས་ཐག་གཅོད་གང་ཡང་བྱས་མེད་ཅེས་ཞུས། དེ་ལྟར་གཟུང་འཁོར་གཅིག་ཙམ་བསྐྱད་
 རེས་ཕྱིར་ཀ་སྤྱུག་དུ་ལོག་སྟེ་དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1949 ལྷ་ 10 ནང་ཀལ་ཀ་ཏྲ་(Calcutta)རུ་གནས་སྡོད་བྱས་ཤིང་དེར་ཆོ་བ་
 བདུན་ཙམ་བསྐྱད། ... རོན་དག་གཉིས་པ་དེ་ནི། དམར་ཤོག་དཔག་དཔོན་གྲུ་ཏེ་ཡིས་སྐན་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་དེ་
 རེད། ཁོང་གིས། བོད་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ནག་དང་ལྷན་དུ་མཇུག་འབྲེལ་དགོས་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཤོད་དགོས་པ་
 དང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆོ། བཅོངས་འཁྲོལ་དཔག་གིས་བཙན་འཇུག་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ངས་ཀ་སྤྱུག་དུ་ཡོད་པའི་
 བོད་གཞུང་ཏར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་ཐུབ་བསྟན་བཟང་པོར་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ་རྩ་བ་གི་གནས་ཚུལ་དེ་བོད་གཞུང་ལ་ཞུ་
 རོགས་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་སྤྱ་ཞབས་ནེ་རུ་ཡིས་པེ་ཅིན་གྱི་རྒྱ་གར་སྤྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་སྤྱ་ཞབས་ Sardat Panikkar
 ངའི་སར་ཆེད་གཏོང་གིས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་དོན་དག་གཟབ་ནན་གྱིས་སྤྱབ་བཞེན་ཡོད་པས། བོད་གྱི་ཕྱོགས་
 ནས་དཔག་འཐབ་གྱི་བྲ་སྤྱིག་བྱེད་དགོས་པ་དང་མི་དཔངས་ལ་སྤྱུལ་འདེད་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་སྟོན་བརྗོད་སྤྱད་པར་མ་
 ཟད། གནས་ཚུལ་དེ་ཅམས་དེ་མ་ཐག་བོད་གཞུང་ཏར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་བརྒྱུད་དེ་བཀའ་ཤག་ལ་སྟན་གསང་ཞུ་དགོས་པ་
 དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་དཔག་ཆས་གོ་མཚོན་སོགས་རོགས་རམ་གང་ཐུབ་གྱིས་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་གསུངས། ཨ་
 རིའི་སྤྱ་ཆབ་དོན་གཅོད་སྤྱ་ཞབས་ Anderson ནས་ཀྱང་བོད་ལ་རོགས་རམ་ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེས་དེས་བྱུང་། དེ་ལ་ཁོ་
 ལོས་སྐན་གྱིས་བོད་གཞུང་གི་ཆབ་དུ་བཀའ་ཤོལ་ཞུ་མི་ཐུབ་ཀྱང་གནས་ཚུལ་ཡང་ཞུ་བྱ་དེས་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་གནས་
 ཚུལ་ཅི་བྱུང་བོད་གཞུང་ཏར་འཕྲིན་ལས་བྱེད་ཐུབ་བསྟན་བཟང་པོར་བཤད། དེ་ལྟར་ཏང་། བོད་གཞུང་གི་ཕྱོགས་ནས་ཆོ་
 ཤས་འགོར་ཡང་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་མ་འབྱོར། སྤྱ་ཞབས་ནེ་རུ་ཡིས་སྤྱ་མཐུད་བོད་གཞུང་གི་ཕྱོགས་ནས་བཀའ་ལན་ཅི་
 ཡོད་འདི་ཅད་གནང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ཆོད་སྐར་མ་རེ་རེའི་ནང་དུ་གནས་ཚུལ་རྩ་བ་ཤག་དུ་འགྱུར་བཞེན་ཡོད་པ་དང་། བོད་
 གྱིས་བྲ་སྤྱིག་ཡོངས་སུ་ཆང་བར་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཏར་གལ་གནད་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་སྟོས་མེད་ཅེས་དང་། རྒྱ་ནག་གིས་
 བོད་བཙན་བཟུང་བྱེད་ཐབས་བྱས་ཀྱང་། བོད་རང་ཉིད་གྱིས་བརྟན་ཚུགས་འདོན་དགོས། གལ་ཏེ་ཨ་མདོ་དང་ཁམས་
 ཞུལ་རྒྱ་དཔར་གྱིས་བཙན་འཇུག་བྱས་ན། དེས་པར་དུ་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་ཐང་ག་དང་སྤྱ་འབྲུ། ཆོས་གཞུང་རྩ་ཆེན་སོགས་
 ཐོག་མར་ལྷ་སར་དཔོར་འདེན་བྱ་དགོས་ལ། ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་དཔོར་འདེན་བྱ་ཆོག་ཅེས་གསུངས། ད་དུང་ཁོང་
 གིས། རྒྱ་གར་གྱིས་བོད་ལ་གོ་མཚོན་དང་མདེུ་སོགས་རོགས་རམ་མཁོ་སྟོད་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆ་ཆང་བྱ་དེས། དགོས་
 མཁོ་བྱུང་ན། ལྷ་སའི་བྱི་རོལ་དུ་གནས་བྱ་འབབ་ས་གསར་སྤྱན་བྱས་ཏེ་གནས་བྱ་ཆེད་གཏོང་གིས་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་
 མ་མཚོག་ལྷ་ས་ནས་གདན་འདེན་ཞུ་དེས་ཞེས་སྤྱ་མཐུད་ནས་གསུངས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱ་གར་གྱིས་སྤྱར་དང་མི་
 བརྒྱུངས་པར་གང་ཅིའི་རམ་འདེགས་བྱ་འདོད་གྱི་ནམ་པ་བསྟན་འདུག་ཀྱང་། རོན་ལ་ནི་རང་ཐོན་གཟབ་ནན་དང་རང་
 རོན་རང་གཅེས་ཙམ་ཞིག་གཅོར་བཟུང་བྱས་པ་ལས་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་འདོད་མེད་པ་བྱུང་བ་སྟེ་
 ཁག་ལས་གསལ། གསལ་བར་བཤད་ན། བོད་ལ་མཐའ་གཅིག་དུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ན་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་
 གཞོད་པའི་ཞེད་སྤང་ཡོད་ལ། ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཚུད་ཆེ་ས་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་བདེ་

འཇགས་སོགས་ལ་ཤིན་ཏུ་གཏོང་ཆབས་ཆེ་བ་ཡིན། ཡང་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གིས། “ཨ་རིའི་སྐྱེ་ཆབ་དོན་གཅོད་དང་པེ་ཅིན་གྱི་རྒྱ་གར་སྐྱེ་ཆབ་དོན་གཅོད་གཉིས་ནས་ཐངས་གསུམ་ཙམ་སྤྲོད་ལ་འབྲེལ་བ་གནང་ཡང་། ལྷ་ས་ནས་ལན་གང་ཡང་འཕྱོར་མ་སོང་།” ཞེས་གསུངས་ལ། ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་སུ། རོག་མར་སྐྱེ་ཞབས་ནི་རུ་ཡིས་ཆེད་དུ་མགོན་འཕྲོད་གནང་སྟེ་བོད་རྒྱའི་གནས་བབ་ཐད་བཀའ་མོལ་གནང་སྟེ་བོད་ལ་རོགས་རམ་བྱ་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟགས་ཆེར་བསྟན་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་སྡོད་པའི་ཨ་རིའི་གཞུང་ཆབ་གྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཚུར་འབྲེལ་བ་གནང་བ། ལྷ་ལྷ་ཏེ་དམར་ཤོག་ཏར་གི་རྒྱལ་སྤང་མགོ་གཙོར་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་མ་ཐག་བོད་གཞུང་གི་གྲོས་མོལ་ཆོགས་ཚུང་པེ་ཅིན་དུ་ཆེད་གཏོང་དགོས་པའི་ཚུལ་བརྒྱུད་བསྐྱར་བྱས་པ་སོགས་གསལ། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་བ་ལས་ལྷ་སྤྲས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གིས།

སྐབས་མཆོམས་འདིའི་བར་དུ། ངས་བོད་གཞུང་ལ་སྐྱེ་ཞབས་ནི་རུ་འཇུག་གཉིས་དང་། ཨ་རིའི་གཞུང་གི་བཅའ་འཛིན་གཅིག །དམར་ཤོག་ཏར་གི་དམག་དཔོན་མཐོ་ཤོས་ལྷ་ལྷ་ཏེའི་བཅའ་འཛིན་གཉིས་བཅས་ལྷ་ཙམ་བསྐྱར་ཡང་གསུང་ལན་གཅིག་ཀྱང་མ་འཕྱོར། ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱིས་རོགས་རམ་བྱེད་འདོད་པ་དང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པས་གྲོས་མོལ་བྱེད་འདོད་པ་དེ། འོ་ན། བོད་གཞུང་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་དམ། གཉིད་ནས་བསྟན་ཡོད་དམ། ཡང་ན། མི་ལམ་མི་བཞིན་ཡོད་དམ། བཀའ་ལན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། [སྐབས་དེར་]ནང་ཁྱེད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཅོད་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་ལྗོངས་འཛོར་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཆོ་མོངས་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་འབྱུར་ལྗོག་དེ་ལ་བཞེན་ནས་བོད་ལྗོངས་ལ་ལྟགས་རྒྱུ་ཅི་འབྱུང་གིས་མེད་ལ། རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་ལ་མེམས་ཁུལ་ཅི་ཡང་བྱས་མེད། [དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ]གཅིག་ལ་གཅིག་བརྒྱུད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དུ་ང་ཚོས་གོ་བའི་སྐད་ཆ་ནི། ལྷ་ལྷ་ཏེ་སྲིད་གཞུང་གི་སྟེ་འཁྲིད་དཔོན་རིགས་ཆོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་དང་ང་རང་གསོད་ཅིས་ཀྱི་ངན་རྒྱས་སུ་མཐུད་འཐེན་བཞིན་པ་དེ་དེ། ཁོང་ཆོར་བྱེད་འབྲེལ་བྱ་ས་གཅིག་ཉིད་ཡོད་པ་ནི་དབྱིན་ཇི་ཡིན་ལ། དངོས་སུ་ཐུག་ས་ནི། བོད་གཞུང་དེ་ཉིད་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་ཆེས་ལྷ་ལྷ་ཏེ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད་པར་འདོད་⁸⁴པའི་དབྱིན་ཇི་རེ་ཅར་སན་(H. Richardson) དེ།⁸⁵ བོད་གཞུང་གིས་ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་བཅས་ལ་ལན་འདེབས་རི་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཤིས་

⁸⁴ རེ་ཆུར་ཤི་སྤྲོད་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་གྲུང་གསེང་ལ་འཕྱོར་ཏེ་ལྷ་སྤྲས་མཆོག་གི་ཞལ་ལ་ཅེར་ཏེ། “རྒྱལ་ཁབ་སུ་ལ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྲིད་ལྟགས་ལྷ་ལྷ་ཏེ་འཕགས་ཀྱི་ལམ་སློལ་མེད།”ཅེས་བཞོད་དེ་གཡོ་བསྟོད་བྱས་པ་དང་། རེ་ཅར་སན་ནི། “[སྲིད་ཀྱི]གོ་ཉོགས་ཞན་པའི་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཆོ་མགོ་སྐོར་གཡོ་སྟོད་བྱེད་པའི་དབྱིན་ཇིའི་གསང་ལས་སྐྱབ་མཁན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་།” ཞེས་སོགས་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༡ན་ཡོད།

⁸⁵ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༢ན། སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་རྒྱ་གར་རང་བཅོན་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་ལྷ་ཏེ་རེ་ཅར་སན་གྱིས་སྤྲོད་ནས་ལྷ་སྟོད་རྒྱ་གར་སྐྱེ་ཆབ་དང་དབྱིན་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་གཉིས་ཀྱི་བྱས་པའི་ཚུལ་གསལ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1950 ལྷ་ལྷ་ཏེ་ 4 ཆོས་ 1 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱིས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་ལྷན་དུ་སྲིད་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ཕྱོགས་འབྲེལ་ལམ་གསར་འཛུགས་བྱས་ཏེ།

པར་ལུས་ཤིང་། སྲིད་ཚུགས་ཀྱི་གོ་ཉོགས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒྲ་མ་དག་གིས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ལ་བཅན་འཛུལ་བྱེད་
ལྷན་ཐབས་མེད་པར་འདོད། [དེར་བརྟེན།] ང་མེས་པ་ལས་ཀྱི་སྐོང་དུ་ཚུད་ཅིང་ཐང་ཆད། ཁོང་ཁོ་སྤྱིས་ཤིང་ཡིད་བསུན།
དགོད་དགོས་སམ་ཡང་ན་དུ་དགོས་པའང་མ་ཤེས། འཛོན་ཐང་མེད་ཅིང་སྤྲ་ནག་མ་ཐོགས་སུ་སྟེན་པའི་པའི་བོད་གཞུང་
དང་། ཁྱུ་ཁབ་དེ་དག་ལ་ཀླུ་འདེབས་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཅམ་ཡང་མེད་པ་དེ་ཡིད་ལ་ཤར་ཆེ་ད་དུང་ཡང་མི་སྤྱིད་པའི་
མེས་པ་ལས་ཆེན་པོ་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས། ཅིའི་ཕྱིར་བོད་གཞུང་གིས་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་ཁྱུ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་སྤྱ་
མཐུད་འབྲེལ་བ་གནང་སྟེ་ཕྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་རྩ་བ་ཅན་ནམས་སྟེན་སེང་ཁུས་ཀྱང་བོད་གཞུང་ནས་ཡ་ལན་མ་
སྤྱད་པ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་མགོ་རུལ་སྤྱ་ཡིས་མ་ཆོར་བའམ། ཆོར་ཀྱང་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན། ཅི་
བྱེད་འདི་བྱེད་ཀྱི་ལམ་གྱུ་ཞིག་མ་རྟེན་པ་ཡིན་ནམ། དེ་མིན་ན་རྒྱུན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། དེ་ལ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་ཁྱུ་ལ་
ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས་<<སྤྱ་མདུན>>ཞེས་པའི་དཔེ་དཔེ་ཚོམ་པ་པའི་བྱི་བར་ལན་འདེབས་གནང་སྐབས་དགོངས་
ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་ལས་གཅིག་ནི་འདི་ལྟར།

རྒྱ་མཆོག་གཅིག་ནི། ང་ལ་ཡིད་ཆེས་མ་བྱས་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་ཁོང་ཆོས་རུ་སྤྱིའི་རིན་པོ་ཆེ་བཀོངས་རྗེས།
རུ་སྤྱིའི་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཉེས་སམ་“ཁྱུ་ཁབ་རོ་ལོག”ཟེར་བའི་བསྐྱབས་གཏམ་ཡིག་ཆ་ཞིག་སྤེལ་བ་རེད། ཡིག་ཆ་
དེའི་མཐུག་ཏུ། ཁོང་ཆོས། རུ་སྤྱིའི་རིན་པོ་ཆེའི་རྗེས་འབྲང་ཁྱུ་ལོ་དོན་གྲུབ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡོད་ཅིས་ཀྱིས་འདུག །དེའི་གོ་
དོན་ཅི་ཡིན་ནི་གསལ་པོ་རེད། ཨ་མ་ལགས་གྱིས་ངའི་སྤྱིའི་བྱེད་དམ་པ་དང་རུ་སྤྱིའི་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་གཤེགས་རྒྱུན་
རོ་མ་དེ་མཐུན་པའམ་ཡང་ན་སྤྱགས་དོགས་གནང་བ་གང་ལྟར་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་སྤྲན་ལ་བྱག་གིས་
ཤིག་གནང་སྟེ་ང་རང་ལུས་དུ་ཕྱིར་མ་ཡོང་ཞེས་དང་། དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཉེན་ཆབས་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། ཁྱུ་ལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་
ལྷན་ཡང་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅིས་གསུངས་བྱུང་། དེར་མ་ཟད། ངས་རྒྱ་མིའི་དོན་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་ཁོང་
ཆོས་དོགས་པ་བྱེད་བཞིན་འདུག་ལ། ཁྱུ་ལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བདེ་འཇགས་ཡོང་མིན་དེ་ང་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་མིན་ལ་རག་
ལས་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། མདོར་ན། སྤྱི་ནོར་ལགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་

<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིའི་རྗེའི་རོལ་མཆོ>>ལས།

རུ་སྤྱིའི་རིན་པོ་ཆེར་འཛུལ་བྱ་སྤྱིའི་སྤྱིའི་སྤྱི་ཡོན་པར་བཞག །བོད་རང་གི་ནང་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤྱིའི་སྤྱིའི་སྤྱི་ཡོན་
མེད་ཁར་དགུང་ལོ་ཡང་གཞོན་གཞོན་རེད། སྤྱག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དགུང་ལོ་བཞེས་པོ་ཡིན་ནའང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉམས་
སྤྱིའི་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་དུས་ཆོགས་འདུའི་ནང་། ང་ཆོར་བྲག་དབང་གནང་མཁན་སྒྲ་མ་ཞིག་དགོས་ཞེས་དེ་
འབྲ་བཤད་པ་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག །སྤྱག་བྲག་བྲག་མཛོད་ཆེན་མོས་གང་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། གཞུང་ཞབས་ཆོའི་ནང་
ནས་ཀྱང་སྤེལ་ལང་འབྲ་པོ་འབྲལ། ཏོག་ཅམ་མ་འགྲིག་ན་བཟོ་ལྷ་སྤྱིའི་དེས་ཡིན་སྤྱབས་སྤེལ་ལང་ཀྱང་མ་འབྲལ་རང་

མཐར་ཐེ་ཅར་སན་གྱི་ལག་ནས་ལྷ་སྤྱིའི་རྒྱ་གར་སྤྱི་ཆབ་ཀྱི་གོ་གནས་སྤངས་ཏེ་སྤྱི་ཆབ་གསར་པ་བསྐྱོ་བཞག་གནང་བའི་ཚུལ་ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་
དཔེ་གྱི་གོ་གནས་(༤༤)ན་གསལ།

འཁམས་ཆགས། ... ཆེག་སྒྲིང་དགུ་བརྒྱ་སྐུམ་ཅུ་མོ་གངས་ནས་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུའི་བར་ལོ་མང་མོ་རྒྱུད་ཐོས་སྤྱོད་མོང་བ་
དངོས་གནས་འཁྱོད་པ་སྤྱི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1949 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 1 ཉིན་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོ་མཉེ་ཅི་རྒྱུད་གིས་པེ་ཅིན་དུ། རྒྱ་ནག་མི་
དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་དབུ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཞེས་འཛམ་གླིང་ཤིང་པོར་ཁྲབ་བསྐྱེད་སྤྱོད་པེ་ཅིན་དུ། བོད་ས་
དབང་སྐྱུར་བྱ་འདོད་ཀྱི་ངན་རྒྱུས་དང་དམག་སྤྲུལ། རྒྱལ་ཐབས་སོགས་ཐམ་མི་ཆད་པར་བརྩམས། དེ་ནས་བོད་ཀྱི་
སྤང་ཕྱོགས་ནས་དབུང་འཕྲུག་འདང་རེས་དངོས་སྤྱོད་བརྩམས་ཏེ་“བོད་ནས་སྤྱི་རྒྱལ་བཙན་འཛུལ་རིང་ལུགས་པའི་
ཁུས་ལུགས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་རྒྱུ་”ཞེས་དོན་ཆོད་བཅུ་འཁྱོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་འབྲེལ་སྤྱོད་བྱས་པར། བོད་གཞུང་ནས་
བོད་རྒྱ་གཉིས་མཆོད་ཡོན་ཅན་ལས་གཅིག་འོག་གཅིག་འདུས་མིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། གལ་ཏེ་བཙན་འཛུལ་
བྱས་ཆེ་བོད་ཕྱོགས་ནས་པོ་ཐད་མོ་ལ་ཐུག་ཀྱང་ཀློང་འཛིང་བྲག་རྒྱ་བྱ་རེས་ཡིན་ཞེས་ལྟ་སའི་རྒྱུང་འཕྲིན་བརྒྱུད་བོད་
རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་ཀྱི་སྤྱད་ཐོག་ནས་བསྐྱེད་པའི་གཏམ་ཉིན་ལས་རིང་སྤྱོད། དེ་ལྟ་བུར། རྒྱ་དམག་གིས་བསྐྱུད་མར་བོད་
སྤང་ཕྱོགས་ནས་རིམ་བཞིན་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ། བོད་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཅི་མང་བཀག་སྤྱིལ་དང་རྒྱུང་འཕྲིན་
འཕྲུལ་ཆས་བཙན་འཕྲོག་བྱས་པ་སོགས་ཆབ་མདོ་མངའ་སྡུག་དེ་ཉིད་ཉིན་འགན་སྒོས་མི་བཟོད་པའི་གནས་སྤྱོད་གྱུར་
བ་མདོ་སྤྱི་ལྟ་སྤྱོད་ཆེ་དབང་རྒྱུ་ཆེས་བཀའ་ལག་ལ་ཁུས་པས། བོད་གཞུང་ནས་ཅེས་དཔོན་ར་པོད་དག་དབང་འཛིགས་
མེད་མདོ་སྤྱི་བཀའ་སྒྲོན་ལས་འཕར་དུ་བསྐྱོ་བཞག་ཐོག་ཆེད་གཏོང་གནང་། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་ནས་ལྟ་སྤྱོད་ཆེ་
དབང་རྒྱུ་ཆེར། ར་པོད་ཆབ་མདོར་མ་འཁྱོར་བར་དུ་དེ་ལྟར་བཞགས་རྒྱུ་དང་འཁྱོར་ནས་ཀྱང་མདོ་སྤྱིའི་འགན་དབང་སྤྱོད་
མཐུད་གནང་དགོས་ཞེས་བཀའ་པེབས་ཀྱང་། བཀའ་སྒྲོན་ལྟ་སྤྱོད་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དུས་རྒྱུས་ཐོག་པ་སོགས་
བཀའ་ལག་ལ་སྟོན་སེང་རིམ་པར་ཁུས་ཏེ་དང་ལེན་མ་ཁུས། སྐབས་དེར་ལྟ་སའི་ཡིག་བསྐྱུར་དུ།

ལྟ་སྤྱོད་སྒྲོད་ནས་པེབས་བྱུང་། །ར་པོད་རར་ཞེན་མི་ཤེས།།

རྒྱུ་ལགས་རག་ཁབ་ལག་གིས། །ཉན་ཉན་གནང་རོགས་གཞོངས་དང་།།

སྒྲོན་ཆད་སྤེ་པ་གཞུང་ལ། །སྤྱོད་སེང་ཁ་སྤྱོད་ཡོད་རེད།།

ད་ནི་འཕར་བ་སྤྱུང་བྱིས། །བསྐྱེད་སྤྱོད་རྒྱུང་ལ་བསྐྱུར་བ། །ཞེས་བྱུང་། ལྟ་སྤྱོད་དེ་གར་མ་བསྐྱུད་པར་ལུ་རྒྱུགས་མཐར་སྤྱོད་
བྱས་པར་གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། སྐབས་དེར་ལྟ་སྤྱོད་རྒྱུས་རྒྱུས་ཀྱི་དམག་གིས་ཆབ་མདོ་བཙན་འཛུལ་བྱ་གཏན་འཁེལ་བ་
ཡོངས་སྤྱོད་པེ་ཅིན་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། དེ་ལ་<<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་པོད་དུ་ཆབ་སྤྱོད་སྤྱོད་རིམ་>>
ཞེས་པར་ཉོར་བྱུར་བཟོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་བྱིས།

མདོ་སྤྱོད་སྤྱི་ཁྲབ་ཀྱི་ས་ཁོངས་རྒྱ་ལུལ་རྒྱ་རྒྱུད་དང་། མདོ་ཁམས་སྤྱོད། དེ་བཞིན་རི་བོ་ཆེ་དང་རྒྱུང་པོ་སྤྱོད་ཆེན་སོགས་

ས་གནས་གང་ས་ནས་དབུར་རྒྱ་དགུན་འབྲུ་དང་། རྒྱུང་། བེ་སྤྱོད་སོགས་སྤྱོད་དངོས་སྤྱོད་རྒྱུ་རྒྱུ་རིགས་ཏེ་ཅང་ཁྱོད་ཆེ་མ་

མཐར་ཁལ་རྒྱལ་ལྷ་བརྒྱའམ་དོ་གངས་སྟོང་ཕྱག་བཀལ་བ་སྦྱབ་གསོག་གནང་སྟེ་སྡེ་དགེ་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་བཅོང་བས་མཆོན་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་དང་ལྷ་སྦྱ་ཆོང་འབྲེལ་གཞི་རྒྱ་གང་ཆེ་གནང་བར་བརྟེན། བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་རྒྱ་མིའི་ལས་ལོག་དང་ལག་སྟེལ་མཐུན་འགྲིག་དམ་པོ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཆེ་ ༤ པའི་ནང་ལྷ་སྦྱ་མདོ་སྤྱིའི་ལས་ཁུར་འཁུར་དུས་རྒྱ་མིས་ཁྲབ་མདོ་བཅེངས་བའོལ་གཏོར་གཏན་འཁེལ་བའི་སྐད་ཆ་ལྷ་སྦྱ་སྤྱ་ས་ནས་གོ་ཐོས་བྱུང་ཡོད་པ་འདྲ། གང་ལགས་ལེ་ན། ལྷ་སྦྱའི་བཀའ་མཐོན་དང་སྦྱ་མཆོད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ལུང་ཤར་བྱང་རྒྱལ་དོ་རྩེ་ལགས་འཁོར་ཞག་དགོངས་ཞུས་ཡར་ལམ་དཔལ་འབར་ལ་ཡོད་དུས་ཕན་རྒྱུ་མཆོད་སྟོན་ནས་ལྷ་སྦྱ་མདོ་སྤྱི་འཁུར་གྲབས་ཡོད་མེད་ཅིས་པར། ལྷ་སྦྱ་ས་འཁུར་བར་དུ་རྒྱ་མི་ཡོང་གི་མ་རེད་ཅེས་ཆེག་ཐག་ཆོད་པོས་བཤད་བྱུང་བ་སྐད་ཆ་དེར་རྒྱ་མཆོན་ཞེ་དག་འདུག་སྟེ་ཡང་། ཕན་ནས་ད་པན་མི་སྤྱི་ཞིག་ལ་དེ་སྟོར་སྦྱང་སྦྱང་མེད་ལ་ཁ་སང་ལྷ་སྦྱའི་སྟོར་སྐད་ཆ་འདི་མཁན་ཞིག་བྱུང་ཡང་བྱི་བསྐྱགས་བྱས་མེད། ད་རེས་རང་གཞུང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ཕན་ལ་གཤམ་གཅིགས་ཆེ་གཞིགས་པོ་རྒྱས་བཀའ་རྒྱུ་འཁུར་བར་མེད་པས་ཚང་གསལ་བཤད་ཞུས་པ་ཡིན། ཞེས་སོགས་ཞེས་ཅིམ་གསུངས། གང་ལྟར། ཆེས་རྒྱ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཁག་མཐའ་མཆོམས་ཞུས་ནས་འབྱོར་སྐབས་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ཐོག་གོས་བསྐྱར་དང་ཐབས་རྒྱས་སྟོན་མ་སྟེལ་བའི་ཐབས་ལ་བསམ་བློགས་གཅིག་སྦྱོར་གྱིས་འབད་བཅོན་འཕར་སྟོན་དང་རྒྱག་གཅིག་མཆོང་གཅིག་ཚུལ་བཞིན་མ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་ཤོད་དུ་ཡོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་བཞག་གོ།

ས་སྐང་རྒྱ་བ་ ༤ ཆོས་ ༡༣ སྤྱི་ལོ་ 1949 རྒྱ་བ་ 11 ཆོས་ 2 ཉིན། བོད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་མགོ་གཙོ་མའོ་ཅི་ཏུང་ལ།

“གྲང་ཕན་སྤྱི་ཁྲབ་མདོ་རྒྱལ་ཏུང་མཆོག་ལ། བོད་འདི་འཕགས་པ་སྦྱན་རས་གཞིགས་ཀྱིས་སྦྱོང་བའི་གདུལ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་ཡུལ་ཁྲད་པར་ཅན་ཡིན་པས་སྤར་ནས་ད་བར་བྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ལའང་དབང་ཆ་མཐོར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅོན་ཐོག་རང་ས་རང་སྤྱང་ཆོས་མཐུན་གྱི་བཞུགས་སྤྱོད་ཡིན་ན། མཆོ་སྟོན། ཤིན་ཅང་སོགས་རྒྱ་བོད་ས་སྡེ་འདབ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ས་མཆོམས་པན་ཚུན་ནས་དབུང་དམག་བོད་སར་བཀལ་བསྟོད་གསར་སྟོས་རིགས་མི་འབྱུང་བའི་ཞལ་བཞེས་ཐོག ། ས་མཆོམས་ཀྱི་ཞི་དག་དཔོན་རིགས་སོ་སོར་དེ་དོན་བཀའ་ཁྲབ་ཐབ་ནན་གནང་སྟེ་སྟོ་བདེའི་བཀའ་ལན་ཡང་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ས་སྡེའི་ཁོངས་ནས་བར་ལམ་རྒྱ་ནག་ཁོངས་སྤྱི་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱ་ནག་ནང་འཁྲུགས་དབྱེ་བ་ཆོད་མཆོམས་རིམ་བས་བཀའ་མོལ་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་དེ་དོན་དགོངས་འཛགས་ཞུ། བོད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ནས། ས་སྐང་རྒྱ་ ༤ ཆོས་ ༡༣ ལ་ཕུལ།”⁸⁶ ཞེས་པའི་ཡི་གེ་འདི་ཕུལ། དེ་མཆུངས་བོད་རྒྱ་ཞི་འགྲིག་ཡོང་སྐད་པེ་ཅེན་དུ་སྦྱ་ཆབ་ཆེད་གཏོར་ཐད་བོད་གཞུང་གིས་ཐན་བཟྱག་བསྐྱོལ་འབྲས་ལྟར་ཅེ་ཕྱག་མཁན་ཚུང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་པོ་དང་ཅིས་དཔོན་ཞུ་སྐབ་པ་དབང་ཕྱག་བདེ་ལུན་གཉིས་བོད་གཞུང་ཆེད་སྦྱོད་སྦྱ་ཆབ་ཏུ་བསྟོ་བཞག་ཐོག །ཡལ་གཞིས་སྟག་ལྷ་ཕུན་

⁸⁶ ངག་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེང་གཉིས་པ། ལོ་རྒྱུས་ཐགས་བསྐྱས་ཞེས་པ་ནས་བཤུས།

གངས་མེད་ལ། གྲགས་ཡང་རང་ཚུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན། ལྷག་བར་དུ་དབྱིན་ཇི་ནི། “བར་པོའི་མི་ལ་འབྲོག་པོའི་
ལམ་སྟོན་པ། །སྤུ་མེར་སྤུའི་རིགས་ལ་དོགས་ཐོན་གྱིས།།” ཞེས་དགོ་ཆོས་ཀྱིས་སྟོམ་ཆོག་བཞོད་དེ་གདམས་པ་
གནང་བ་དོན་ཐོག་དུ་ཁེལ་ཡོད་སྟེ།

སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 21 ཉིན་བཅོམ་པའི་གོ་ཙམ་དམག་ཐེང་བ་དབྱུང་འཇུག་གྲེད་མགོ་བརྩམས་
པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 7 ཉིན་ཁམས་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་དུ་མ་ནས་དུས་གཅིག་ཏུ་ཚུར་གྲོལ་བྱས་ཏེ་
དུས་ཕུན་སུད་དུའི་ནང་པོད་དམག་དྲུག་སྒྲོང་མིན་ཅམ་རྩ་མེད་དུ་བཏང་། དེ་ལྷན་རྒྱ་དམར་གྱིས་པོད་ཤར་ཕྱོགས་ནས་
དེམ་ཐོས་གྱིས་མཐར་བཞག་འཛོལ་ར་པོད་རོ་ལས་དང་དམག་སྐར་མགོ་དམག་བཅས་པ་འཛིན་བཟུང་བཞག་པ་སྤྱི་ལོ་
བྱས། ལྷགས་སྨྟ་ཟླ་བ་ ༥ ཚེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 18 ཉིན་ནས་ཆབ་མདོ་ནས་རྒྱང་སྤིང་གྲེད་
བཞིན་པའི་རྒྱང་འཕྲིན་ཆད་པས་རྫོང་གི་གནས་བབ་སྤར་ལས་ཀྱང་མཛོན་གསལ་དུ་གྱུར་སྟབས་བདེ་སྤྱིད་སྤིང་
གར་ཆེད་བཅར་གྱིས་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ལ་དོན་དངོས་སྟན་པེང་ཁུས་ཏེ་བདེན་རྒྱུ་འཆོལ་ཐབས་གནང་ཡང་།
རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་མོན་ཏྲ་དབང་ཕྱོགས་སུ་དཔོན་དམག་ཆེད་
གཏོང་གིས་ས་ཁུལ་དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པའི་བསྐྱགས་གཏམ་སྟེལ་བ་སོགས་པོད་གཞུང་ལ་འབྲེལ་
ཐོག་དོག་བརྗེས་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅམ་ཞིག་ལྷུང་སྒྲངས་པ་ལས་པན་ཕྱོགས་མ་བྱུང་།⁸⁸

རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛུགས་འགན་
འཁུལ་བཞེས།

གྲུ་ལོ་ 1950 མོའི་སྟོན་མཆོག་ནས་ <<བཅན་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པའི་དཔྱིན་དེབ་ཏུ་གསལ་བ་
 ལྟར། མི་དམངས་ཀྱིས། “དཀི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་སྟོན་གྱི་སྐུ་དབང་ཡོངས་རྫོགས་འབྲུལ་བའི་དུས་ལ་བབས་
 ཡོད་”ཅེས་ཤུགས་ཆེར་སླེང་བའི་མགོ་བཅུགས། དོན་གྱིས་ན། གྲུ་ལོ་ 1948 མོ་ནས་ལྷ་སའི་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་ཡིག་
 བསྐྱར་བཀའ་སྟེ་གཞུང་ལ་སྟོན་བརྗོད་དང་གང་སྐྱར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་སྟོན་གྱི་སྐུགས་འགན་
 འབྲུལ་དགོས་ཞེས་བསམ་ཚུལ་བཏོན་པར་མ་ཟད། ཡིག་བསྐྱར་དེ་དག་དམངས་ཁོང་དུ་སྐྱར་སྒྲངས་པའི་གནས་ཚུལ་
 ཡང་བྱང་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་དག་གང་པ་ཆོས་སྐྱ་གསར་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཁྱེས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་
 བས་ཀྱང་ངེ་བཞིན་མཐུན་ཡོད་ཀྱང་། རྟོགས་གཅིག་ནས་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ན་སྤྱོད་པ་དང་རྟོགས་གཞན་ནས་

⁸⁸ བོད་གཞུང་ཅེ་ཡིག་ཆ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་ཞེས་པར་གསལ།

ཕྱི་ནང་གི་ཤེས་བྱའི་གནས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསལ་བསམ་ཅམ་ཞིག་གཅིག་ཆར་མཛད་པ་ལས་སྤྱི་དབང་བདག་གིར་བཞེས་པའི་འདུན་པ་ཞིག་ཐུགས་ཀྱི་ཟུར་དུའང་མ་འཁུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 7 ཉིན་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་ལ་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བའི་འབོད་སྐྱེལ་ཞུས་པ་དང་དེ་ནས་ཀྱང་ཉར་འཛིན་གཉིས་ཅམ་ཕུལ་ཡང་དོན་འབྲས་ཡེ་ནས་མ་བྱུང་། རྒྱ་དམག་གིས་ཆབ་མདོ་བཙན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བོད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་དབུང་སྐྱོད་བྱ་རྒྱུའི་ནམ་པ་སྤར་ལས་ཇི་གསལ་དུ་གྱུར་པ་ན། ཁོར་སྤིང་གཟིམ་ཆུང་ཉི་འོད་འབྱེལ་དུ་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱི་དབུས་ཕྱོགས་ཐུག་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་ཤག་། ཡུང་ཅིས་བཅས་ལྷན་འཛོམས་ཐོག་བཀའ་བསྐྱར་དང་འབྲེལ་ཆོས་སྐྱོར་གནས་ཆུང་དང་དགའ་གཤོང་གཉིས་སྐུན་འདྲན་བཀའ་ལུང་ཞུས་པར། དགའ་གཤོང་ཆོས་སྐྱོར་གིང་བྱ་ཅན་ནས་རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུན་སྤར་སྐུ་བྱ་དང་འབྲེལ་བོད་ལྗོངས་ཆབ་སྤྱི་དྲུག་གི་མཛད་དབང་བཞེས་རྒྱུའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་ཅེས་ཞུ་གནང་མཛད་ཅིང་། གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་དེ་མཆུངས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཕུལ། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<བཙན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས།

དོན་གནད་འདིའི་ཐད། དུས་ཟིང་འདིའི་སྐབས་སུ་ངོས་ཀྱིས་དབུ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཡང་འགན་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བཞེས་པར་དུང་དགའ་ན་སོན་མེད་ཅེས་བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འཛིན་མཁན་ཁག་གཉིས་བྱུང་བར། ངོས་ཀྱིས་ཕྱི་མ་དེར་སོས་མཐུན་བྱས། འོན་ཀྱང་སྐབས་མ་ལེགས་པར་ངོས་ལ་གོས་བསྐྱར་མ་བྱས་པའི་ཁར། གཞུང་ཕྱོགས་ནས་གནད་དོན་དེ་ཆོས་སྐྱོར་ལ་བཀའ་ལུང་ཞུ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས། དེ་ནི་ཏ་ཅང་སློ་འཆབ་ཆེ་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་རེད། མཐར་ཆོས་སྐྱོར་ཆེན་པོ་(གནས་ཆུང་)ངོས་ཀྱི་མཐུན་དུ་ཐེབས་ཏེ་མཛུལ་དར་དང་བཅས་“དུས་ལ་བབས་ཡོད”ཅེས་གསུངས། “ དེ་དུས་ཆོས་སྐྱོར་གིས་ལོ་ཤས་རིང་གཞུང་ཕྱོགས་ལ་མདོན་གསལ་དོད་པོས་ཅིས་མེད་སྤར་ཆུང་བྱས་ཀྱང་ངོས་ལ་གུས་ཞབས་ཆེན་པོ་གནང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གཞུང་བསྐྱོན་དབྱ་ལྟའི་གཅོ་བོ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གཞུང་ཕྱོགས་ལ་དགོངས་ཚུལ་མི་ལེགས་པ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་ཞིབ་གསལ་བཟོད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ནམ་གཞག>>ལས།

བསྐྱན་སྤང་གནས་དགའ་ནས་གཉིས་གཟིམ་ཆུང་སྐུན་འདྲན་མཛད། དེར་བཀའ་ཤག་གི་ལུང་ཞུར། མདོ་སྤྱད་དུ་ས་ཤོར་ཆབས་ཆེ་དང་། མདོ་སྤྱི་ཞི་བླ་འོ་ལས་ནམས་ཀྱང་གོ་སོས་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྐབས། རང་ས་རང་ལོན་གྱི་ཐབས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཞུ་འགའ་ཅེས་གསལ་འདུག་པར། ཞབས་རིས་རྒྱ་ཆེ་བསྐྱབ་རྒྱ་ཞིག་བཀའ་ལུང་སྐུལ་ཏེ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྐུ་སངས། དེའི་རྗེས་སུ་དགའ་གཤོང་གནས་སྤང་ཆེན་པོ་སྐུན་འདྲན་གནང་བར་བཀའ་ལུང་ཕྱོགས་མཐུན་གནད་ལྟེ་སྐུ་ལལ་ཉིའི་མཆོམས། ཐུན་རང་སེམས་སམ་མ་བཟོད་པར་སློ་བྱར་དབང་མེད་ཀྱིས་དགའ་གཤོང་གནས་སྤང་ཆེན་པོར་འདི་ལྟར་ལུང་བསྐུལ་ཞུ་ཐལ་དུ་གྱུར། གཅོ་བོ་རྒྱལ་བའི་སྐུ་ཕྱར་འགལ་རྒྱུན་མེད་པ་དང་། ཡང་སློས་བོད་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྐྱན་ཆབ་སྤྱི་དབུས་དུ་གནས་ཐབས་ཇི་ལེགས་བསྐྱན་སྤང་ཡེ་ཤེས་སྐུན་ལྷན་གཟུགས་ཅན་མི་

བཞིན་ངོ་སྤྲོད་མཛད་དགོས་མེད་པས་སྒྲུང་དོར་བཀའ་ལུང་གསལ་པོ་ཞིག་གནང་དགོས་ཞེས་ཞུས་པར། དགའ་གདོང་གནས་སྤྲང་ཆེན་པོ་སྤྲང་ཡང་སྤྲང་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྲུང་ག་པོ་ཐུང་བཞིན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྲུ་ཐེབས། ཡང་བཞེངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྤྲུན་སྤྲང་བརྒྱུད་པ་ལྟ་གསུམ་བཅའ། དེ་ནས་ཞབས་བྲུས་བཅུགས། ཐུག་ཐལ་མོ་སྤྲུང་། ཡགོང་ས་སྤྲུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞལ་དཀྱིལ་ལ་ཆེར་གཟིགས་ཏེ་ངང་ཅམ་བཞུགས། དེ་ནས་ལྷ་ཁྱིམ་འཁོད་དེ་བཀའ་ལུང་དུ། རིན་ཆེན་གསུམ་དང་། མི་མང་བཅས་པའི་རེ་འདོད་ལྟར་ཡགོང་ས་སྤྲུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྤྲིད་ཀྱི་མཛད་ཁྲབ་སྤྲུབས་སུ་བབས་པ་ཡིན། རོན་ཀྱང་མ་རྟེན་རྩ་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ་སྤྲུ་སངས། ཞེས་སྟོག་སྟེང་སྤྲུབ་བསྟན་འོར་བཟང་གིས་གསུངས་ལ། <<རྒྱལ་ཁམས་ཉལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་བསྟུས་སོགས་ཀྱས་པའི་འབེལ་གཏམ་ཕྱེ་ཆོན་ལྔ་ལྔ>>ལས་ཁེ་སྤྲད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱིས།

ཡགོང་ས་ཡསྤྲུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། སྤྲིད་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་ཤག་བཅས་ལྟན་རྒྱས་སོག་ནས་བསྟན་སྤྲང་གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་། དགའ་གདོང་གནས་སྤྲང་རྣམ་གཉིས་སྤྲུན་འཛེན་མཛད། བཀའ་ལུང་གསལ་ཁ་མཛད་བདེ་རང་མ་རྒྱུད་གཤེས་དགའ་གདོང་སྤྲུ་ཡལ་ཉེའི་མཆོམས་མཁན་དུང་ཏུ་སྒྲ་མ་རོང་རྣམ་སྤྲུབ་བསྟན་འོར་བཟང་ནས་གཉེར་དུ་གཏད་པའི་ཆོས་སྤྲང་ཡེ་ཤེས་སྤྲུན་ལྟན་ལ་བཞེན་རང་བཞིན་ངོ་སྤྲོད་མཛེས་ཐོལ་མ་ཡིན་པའི་སྤྲང་དོར་རི་དགོས་བཀའ་སྤྱོད་གསལ་རྒྱུ་གནང་རན་དེས་སུ་འདུག་ཅེས་ལུ་སྤྲུག་སྤྱེ་དག་ནན་ཞུ་མཛད་མཆོམས་དགའ་གདོང་ནས་ཡགོང་ས་ཡསྤྲུབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྲུན་སྤྲང་བརྒྱུད་ཐུག་གསུམ་མཛད། ཞབས་བྲུས་བཅུགས་ཏེ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བསྟན་སྤྲིད་ཀྱི་མཛད་ཁྲབ་དུས་ལ་བབས་པ་ཡིན། རོན་ཀྱང་། མ་རྟེན་རྩ་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཐེབས། དེ་འབྲལ་གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤྲུན་འཛེན་བསྤྲུང་དུ་ཞུས་པར། དུས་ལ་བབས་རྒྱལ་སྤྲོན་ནས་སྤྲུས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་ཐེབས། སྤྲོན་སྤྲུས་ཞེས་པ་སྤྲུགས་དོགས་མ་ཆོད་པར་རྗེས་སོར་བཀའ་ཤག་ནས་གནས་རྒྱུང་དུང་ཡིག་ལ་བཀའ་ཅད་ཀྱིས་ལུང་དེབ་ལ་གཟིགས་ཞེས་སྤྲུབས། སྤྲང་སྟོལ་སྤྲུ་བ་ངོ་རེ་བཞིན་བཀའ་སྤྱོད་རེ་གནས་རྒྱུང་སྤྲུ་གསོལ་དུ་ཐེབས་དགོས་བཞིན་དེའི་སྤྲོན་བཀའ་སྤྱོད་རམ་པ་བ་སྤྲུ་གསོལ་དུ་ཐེབས་སྤྲུབས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཁོངས་གནང་ཡོད་དེས་སྤྲུབས་འབྲལ་སྤྲུགས་སྤྲང་མ་རྒྱུད་བ་སོགས་རི་ལྟར་ལུས་པ་མ་གཏོགས་དོན་སྤྲིང་བཀའ་ལུང་ཅེ་མཐུན་ལ་བཞེན། ཞེས་སྤྲུབས་

དེའི་གནད་དོན་དུ་མ་གསལ་འདོན་བྱས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ལོན་ན་སྤྲུབས་རྒྱ་མི་ཐོག་མར་ཡོང་མ་ཡོང་གི་སྤྲུབས་དེར། གནས་རྒྱུང་གིས་གཞུང་གི་དབྱར་གསོལ་དགུན་གསོལ་གྱི་སྤྲུབས། ངོས་ཀྱི་མདུན་དུ་དགའ་པོའི་རྣམ་འགྲུར་སྤྲོན་གྱིན་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྲུ་ལྷའི་དོན་དུ་ལུང་རྒྱག་དགོས་པ་དེ་ཆོ་ངོས་ཀྱི་མདུན་དུ་ཆ་ཆང་བརྒྱབས། དེ་ནས་བསྟན་སྤྲིད་ཀྱི་སྤྱོད་ལུང་ཞུ་སྤྲུབས་ཁེལ་དགོད་བྱས་ཏེ་སྤྲོད་ཀྱི་རེད། ཐེངས་གཅིག་དགའ་གདོང་ཞུ་སྤྲུན་འཛེན་དང་བཅས་བཀའ་ཤག་ནས་ད་ཆ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྤྲིད་འགག་དོག་པོ་ཞིག་ལ་བསྐྱབས་ཡོད་པས་ལུང་གསལ་པོར་གནང་རོགས་ཞེས་དག་ཞུ་བྲུགས་ཆེར་གནང་སྤྲུབས་གནས་རྒྱུང་གིས། ཏ་ཏ་ཞེས་ཁེལ་དགོད་ཅིག་བྱས་ཏེ་སྤྲུ་སངས་སོང་། 1952 ཅམ་ནས་ངོས་ཀྱིས་གནས་རྒྱུང་ཟུར་དུ་གཟིམ་རྒྱུང་སྤྲུན་འཛེན་ཞུ་རྒྱུའི་མགོ་བཅུགས་ནས་རིམ་བཞིན་འབྲེལ་བ་ཟབ་དུ་ཕྱིན་པ་རེད། འབྲེལ་བ་རི་ཅམ་གྱིས་ཟབ་དུ་ཕྱིན་པའི་

ད་ལྟ་ལོན་ཆུང་བས་འགན་འཁུར་མི་སྤྱུལ་ཚུལ་བཟོད་པ་ཡིན། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་སྤྱི་ཟླ་ཟླ་མོ་མོའི་དབར་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་དུས་
ཡུན་རིང་པོར་ང་ཚོའི་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་དམས་སུ་བྱིན་ཡོད་པ་དང་། སྤན་ལོན་ཆུང་སྐབས་ང་ཚོའི་གཞུང་
ནང་མི་མཐུན་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཞིང་། ཆབ་སྲིད་སྲོལ་སྲུང་ཉམས་ཀྱི་ཁྱུང་ཉེ་མི་པལ་ཆེ་བས་འགན་དབང་
ལ་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་པའི་དུས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱེད་པས་ཡོད། ད་ཆ་བཙན་འཛུལ་གྱི་ཉིན་ཁའི་འོག་ང་ཚོའི་ཆེག་བསྐྱེལ་
དགོས་མཁོ་སྤར་ལས་ཆེ་བ་བྱུང་བ་དང་། ཡུལ་མི་ཆང་མས་མོས་བཀྱར་བྱེད་ཡུལ་ནི་སྤན་ཚམ་ཡིན། སྤན་ནས་ཐེ་
ཆོམ་བྱས་པར་བརྟེན་ཆོགས་ཆེན་ཆོགས་ཤིང་། བཀའ་ཤག་གི་རེ་འདུན་ལ་ཆོགས་ཆེན་ནས་རྒྱབ་གནོན་བྱས་པར་
བརྟེན་ང་ཚོའི་རྒྱལ་རབས་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཉན་འགན་ཅན་དེ་འབྲེལ་སྐབས་རང་གི་འགན་འཁུར་དང་དུ་མ་ཆངས་
པར་འཛོག་ཐབས་མ་བྱུང་ཞིང་། སྤན་ལོན་ཆུང་དུ་ཡིན་ཀྱང་། ཆུང་དུའི་དུས་སྐབས་དེ་རྒྱབ་བསྐྱར་ཐོག་།རང་ངོས་
ནས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་རང་གི་ལུང་པའི་འགོ་འཁྲིད་ཐོག་།རྒྱས་ལྷགས་ཅན་གྱི་རྒྱ་དམར་གྱི་ཁ་ལ་བྱེད་པའི་འགན་འཁུར་
དེ་སྒོ་གཡེང་དང་བཅས་ལེན་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེར་སྤྱི་ཟླ་སྤྱི་ཟླ་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་བོད་ཀྱི་
གནས་བབ་ཐད་ཐུགས་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཁར། སྤྱི་ཟླ་སྤྱི་ཟླ་ལ་གཞན་གྱིས་མ་རངས་པའི་སྤྱོད་བཟོད་དང་།
མི་དམངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་དེ་ཅམ་མ་ཞུས་པ་བཅས་བྱུང་བ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ཏུ་ཡགོང་ས་
མཆོག་གིས་གསུངས། ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 9 ཉིན་ང་བོད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ལ་ཏར་འཕྲིན་བཏང་སྟེ་རྒྱ་གཞུང་དང་ཞི་
འབྲིག་གོས་མོལ་བྱ་དགོས་པའི་གོས་གཞི་བཏོན། ཟླ་བ་དེ་གའི་ནང་ཆབ་མདོ་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གསར་
འཛུགས་བྱས།

དེ་ལྟར་ལྷགས་སྟག་ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 6 སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 17 ཉིན། རབ་འབྲུམས་རྒྱལ་བ་ཀུན་
ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་དང་མཐུན་རབ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ནམ་འབྲུལ་གངས་ལྗོངས་སྤྱི་འགོ་མ་ལུས་པའི་མགོན་སྐབས་ཟླ་ན་
མེད་པ་ཡགོང་ས་ལྷ་མའི་ནམ་འབྲེན་རྒྱལ་མཆོག་བཙུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་བྱི་ཐུགས་སུ་དགྲུང་གངས་
བཙོ་ལྷ་དང་བོད་ཐུགས་སུ་བཙུ་བྱག་ཅམ་ལས་མ་ཐེབས་ཀྱང་། འཛིགས་པ་མེད་པའི་ལང་ཆོ་དར་ལ་བབ་ཅིང་བྲུམས་
བཙེའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ཀྱི་འཕྲུག་པ་སྒོར་དུ་བརྒྱུ་བའི་མཐུ་ལས། བོད་ལྗོངས་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འགན་སྤར་
ཡང་བདག་གིར་བཞེས་པའི་འགྲུར་མེད་གཡུང་དམ་ཐབ་མོ་མངོན་དུ་མཛད་པའི་ཐུར་ཐུགས་བྱུང་རྒྱལ་ཁྱི་མཐོན་པོའི་
སྤོ་ལ་ཞབས་བྱུང་མེ་ཏོག་དཀར་པོའི་སེལ་མ་འབྲུམ་ཐག་དུས་གཅིག་ཏུ་གཏོར་བ་ན། གངས་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཀུན་གྱི་
སྤྱིང་ལ་ཐད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བདེའི་སྤང་བ་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་བྱུང་།

དེ་ཡང་ཅེ་པོ་བྲང་ཆོམས་ཆེན་སྤྱི་ཞེའི་ཐུན་ཆོགས་སུ་སྤྱི་ན་དགོན་པའི་དངོས་པོ་སྤྱོད་ཆོགས་པ་མཆོད་
པའི་རྩས་སུ་བཀམ་ཞིང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་གཞུང་སའི་ཆེ་རྒྱ་མཐའ་དག་ལྷན་དུ་གདན་འཛོམས་པའི་དབུས་སུ།
ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་གང་ཉིད་ཅེ་གཟིམ་ཆུང་ཐུན་ཆོགས་འདོད་རྒྱ་གཡུས་སུ་འཁྲིལ་བའི་
གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྱི་མཐོན་པོར་ཞབས་

སེན་མངོན་པར་བཀོད་འཕྲལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབྲལ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བཀྲལ་བརྟག་བཟོ་སྒྲིང་། གཞུང་སའི་རྟེན་འབྲུང་མཛུལ་དར་འབྲལ་བཞེས་སོགས་སྤར་ལམ་སྲོལ་བཟང་ཉམས་མེད་དུ་ཞུས། རྒྱལ་བའི་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་གངས་ལྗོངས་སྤྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་སྐྱབས་དམ་པར་སྤྱེ་ཆོ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་རྒྱས་འབྲལ་ཞུ་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་མཐུལ་ལྡན་གསུང་བཤད་གནད་དུ་སྤྲོས་པ་འབྲལ་ལམ་ཞུ་གནད་མཛད་པ་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོས་སྤྲུགས་སུ་བཏགས།

དེ་ལྟར་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྲུགས་འགན་ཡོངས་སུ་བཞེས་སྐབས་མཛད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དེ་མ་ཉིད་དུ་བསྐྱུངས་པ་ནི་ཉེས་ཅན་བཅོན་པ་རྣམས་སྤོད་གྲོལ་གནད་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་སྤྱལ་ན་ཏ་ཅང་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་བཅོན་པ་རྣམས་ལ་སྤྲུགས་བཅེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། རྒྱལ་སྤྱིད་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛད་ཁུར་བཞེས་མཆོམས་བཅོན་གྲོལ་གནད་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེད་ཟབ་མོ་སྤར་ནས་ཡོད་ཐོག ། དགོངས་བཞེད་དེ་ཉིད་བོད་གཞུང་སྤྲན་ཅིས་ཁང་གི་ཅིས་འབྲས་སུ་འང་གསལ་ཐོན་བྱུང་བ་ཅིས་པ་ནས་གཞུང་སར་སྤྲན་སེང་བུལ་ཏེ་བཀའ་ཤག་སྤྲན་རྒྱས་དང་བྱུང་ཅིས་བཅས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱར་རིམ་པར་གནད་བར། སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་དག་གི་དགོངས་བཞེད་ལའང་ཅི་མི་སྤྲུལ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་བཅོན་པ་དམིགས་བསལ་རེ་བྱུང་སྤོད་གྲོལ་གཏོང་རྒྱ་ལས་བཅོན་པ་བྱིངས་སུ་མཐུད་བཅོན་འཛིག་བྱ་རྒྱུའི་གྲོས་མགོ་བཏོན་ཅིང་། ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་དང་སྤྲན་ཅིས་ཁང་གི་ཅིས་འབྲས་ལྟར་བཅོན་པ་ཡོངས་བཅོན་གྲོལ་དགོས་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་སྤོ་རྒྱུང་རང་ཐོན་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གཞན་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>ལས།

སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་རག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་ནས་ཆེ་བཅོན་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་སྤོད་བཟོལ་གཏོང་དགོས་ན། སྐབས་མགོན་སྤྱིད་སྤོང་སྤྲུག་བྲག་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་ཐོག་ནས་སྤོད་བཟོལ་གནད་བ་ཞིག་གསལ་འདོན་དགོས་སྤྲུགས་གསུངས་སོང་། དེར་ཅིས་དཔོན་དགོངས་མོས་མ་བྱུང་བས་བཀའ་མོལ་ཁྲིག་རྒྱུ་ཆེ་ཅོམ་བྱུང་སོང་ཡང་། ཆང་མར་གསལ་འདེབས་ཅི་ཤེས་ཞུས་ཏེ་ལེ་འགྲིགས་ཅོམ་ངང་ནས། དེ་ཉིན་ཆོགས་འདུ་ཉམས་བསྐྱུས་རྒྱས་པའི་ཐོག་བཀའ་བསྐྱར་ཟ་ཞིབ་ཞུས་པར། ཆོགས་འཕྲས་རྣམས་བཀའ་བཟོས་ཀྱིས་ད་ལམ་མཛད་ཆེན་གལ་ཆེ་འདི་ཐོག །རྒྱལ་ཁབ་མདུན་པས་མཆོན་རྒྱུ་ཁྲོད་གཞིས་ཡོངས་ལ་བཅོན་བྱའི་མིང་ཐོགས་ཆད་གང་ན་ཅི་ཡོད་རྣམས་གཅིག་ཁྱང་མ་ལུས་པར་མི་འཛིགས་སྐབས་སྤྲན་ཀྱིས་སྤོད་བཟོལ་གཏོང་དགོས་ཞེས་གྲོས་མཐུན་གཏན་འབེབས་གནད་སོང་བ་ལྟར། རྒྱུ་ཁྲབ་ཡོངས་ལ་དེལ་བསྐྱགས་བཀའ་རྒྱ་དུས་གཅིག་ཏུ་སྤྲུལ་ཏེ་རང་གི་བསམ་འཆར་ཞུས་པ་མཛད་བྱས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་ཏེ་དུས་སྐབས་

མཛད་པར་སྤོན་སེལ་དགེ་འདོན་ཐན་བྱ་ཞུས་ཞུལ་ཡིན། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་མིང་གནས་གཅིགས་འཛིན་དང་འབྲུང་འབྲུང་ཉེན་དོགས་ཀྱི་སྤོ་བག་མི་བདེ་བ་འགའ་བྱུང་འདུག་ཀྱང་མཐར་བཅོན་པ་གང་ན་སུ་ཡོད་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་དབང་བྲག་ན་པར་སྤོ་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་སྤོད་གྲོལ་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་སྤྱེ་འགྲོ་མ་ལུས་པ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་སྤྲུགས་

བསྐྱེད་ཐབས་མོ་མཛད་དུ་མཛད། འདི་ནི་མི་རིང་བར་འཛིན་ཏེ་ཞི་བ་དེའི་དེད་དཔོན་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་བཞེང་བར་འགྲུང་བའི་སྤྱན་བཅའ་མ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཞིག་ཏུ་འདར་བཅིའོག་ལ། ཡབ་གཞིས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྱན་ཆོག་པ་བཟླ་ཤིས་ཀྱིས། <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བཞིན་པ་>>དེ་བ་སྤངས་གཉིས་པ་ལ།

བོད་ཆུ་ ༡༠ ཆེས་ ༩ གྱི་ལོ་ 1950 ཆུ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ཆུ་སྐྱེས་ཐེངས་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་དུག་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འཁུར་བསྐྱེད་བཞེས་གནང་འབྲེལ་སྤྱི་བོ་པལ་ཆེར་སྒོ་ལས་འདས་པའི་མཛད་བཟང་ངོ་མཆོར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ནི། སྐབས་དེར་བོད་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ཁྲིམས་འགལ་ཅན་གྱི་བཅོན་པ་ཡོད་རིགས་ཆང་མ་ཆུ་ཆོས་གོང་གསལ་གྱི་མཛད་སྤྱིའི་ཉིན་དེ་རང་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་སྤོང་བཤོལ་གཏོང་དགོས་པའི་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་ཤག་ཏུ་བཀའ་པལ་དོན་ལྟར། སྤོང་བཤོལ་གནང་སྟེ་བཅོན་ཁང་ཁག་གི་ནང་གནང་བའི་སྤོལ་བཟང་ལྟར་དཀར་ཅི་བཏང་ཞིང་། བཅོན་སྤོལ་གནང་ཁོངས་སུ་འོར་སྤིང་སྤྱི་སྤྱང་དཔག་སྤྱར་དུ་བཅོན་དུ་ཡོད་པའི་རྩ་སྤྱིང་ངོ་སྤྲུལ་འཛམ་དཔལ་རྒྱལ་མཆོར་དང་། མཁར་དོ་སྤྱལ་སྤྱ། ལྷོ་ཁ་སྤྱེ་གདོང་རྩོང་གི་བཅོན་དུ་ཡོད་པའི་ཀ་ཤོད་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ། གཞན་ཡང་ལྷོ་ལོལ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཁང་དང་། རྒྱ་ཁབ་རྩོང་གཞིས་ཁག་མཐའ་དག་གི་བཅོན་དུ་ཡོད་པའི་ཉིས་ཅན་ཡོངས་རྩོགས་དུས་ཐོག་ཏུ་སྤོང་བཤོལ་གནང་བའི་རྒྱལ་ཆེན་མཛད་བཟང་འདིས་སྐབས་དེར་བོད་ནང་ཁུལ་དུ་རྩ་སྤྲུལ་གཉིས་སོ་སོའི་སྤྱུགས་ཞེན་གྱི་འགལ་བ་སེལ་བའི་སྤྱན་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། སྤྱི་སྤྱུགས་ནས་རྒྱ་དཔལ་བཅོན་འཛུལ་བའི་ཉིན་ཆབས་ལའང་རང་ལྟགས་ཀྱིས་པན་རུས་ལྷན་བ་བཅས་སྤྱི་སྤྱིར་གང་སར་བཀའ་བྲིན་གཞུག་རུས་བྲལ་བའི་མཛད་འཛིན་བསྐྱུངས། ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་འོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་གི་གནས་བབ་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལོ་རྒྱུས་སུ་“བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་”དང་“བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་”ཞེས་སོགས་སྤྱན་སྤྱན་བཅིང་བཅིང་གི་གཏམ་སྤྱི་ཆོག་པ་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དུ་བོད་སྤྱད་སྤྱུགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་ཅམ་ཞིག་སྤར་ནས་གཞན་གྱི་དབང་སྤྱར་འོག་ཚུད་ཡོད་པས། བོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་དབང་ལུང་བསྐྱར་བའི་ས་ཁོན་ནི་སྤར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་འཁོད་པ་ལྟར་ཆེ་རྒྱ་མེད་ལ། ཡོད་པ་དེ་ཡང་ཡུན་རིང་ནང་ཁུལ་ཅོད་རྟོག་ལ་དབུ་འཁོར་བྲགས་པའི་དབང་གིས་བདག་སྤྱང་ཚུལ་བཞིན་གནང་བྱུང་མེད་པའི་གནས་བབ་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་སྐབས་འབྲེལ་རྒྱ་དཔལ་གྱིས་བོད་ས་ཡོངས་རྩོགས་བཅོན་བཟུང་བྱ་རྒྱུའི་སྤྱི་ཐོན་སྤྱུགས་སྤོ་མོ་ནས་བྱུང་བའི་ཁར། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་གཡོལ་ཐབས་དང་འཛམ་མཁས་ཅམ་ཞིག་ལྟར་སྤངས་ཏེ་དོན་པན་གནད་དུ་ཕྱིགས་པའི་རམ་འདགས་ཡོང་རེ་བྲལ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་དང་། གཞུང་སའི་དཔོན་རིགས་ཆོས་ཀྱང་རྒྱ་རྩོད་ཞེས་འབྲང་དང་དབང་ཅོད་ནང་འཁྲུག་གི་སྤར་རྒྱུ་རེ་ཞིག་དོར་ཏེ་སྤྱི་དབང་ལས་གཡོལ་ཐབས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་འདོན་བྱེད་པའི་དུས་སུ་ཁེལ་ཡོད། མདོར་ན། ཡིག་བསྐྱར་དུ། “ཆབ་སྤྱི་དགའ་མཁུ་དགྲུ་མཁུ། [རྒྱལ་བའི་ཕྱག་ལ་ཕུལ་སོང་།]” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟ་སའི་སྤར་

ལས་ཁག་ཏུ་སྤྲོ་གཉིས་ཀྱི་གདངས་སུ་བྱངས་པ་ལྟར། བཟུང་ན་འཛིན་རྒྱ་མེད་ཅིང་སློང་ན་སེམས་རྩ་གཟེར་བའི་
གནས་སྤངས་སུ་སྤྱར་ཡོད།

བྱེས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲོ་མོར་ཆིབས་བསྐྱར།

སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་སུ་མ་
བཞེས་པའི་བདུན་སྟག་གཉིས་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་སྤྱི་འཇུག་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བུ་མཆོག་སྐྱ་
འབྲུམ་ནས་ལྷ་སར་འབྱོར་ཏེ་བོད་སྤྲོད་ཕྱོགས་ཀྱི་རྩ་བའི་གནས་བབ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཁོང་
ལ་ངན་སྐྱལ་ཅི་ཞུས་ཡོད་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱི་འཇུག་པོ་ལ་འཛིན་ཞུས། དེ་ཡང་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་མཆོ་སྟོན་ལུལ་
དུ་རྒྱ་དམར་གྱི་བླ་མ་དམག་དབུང་ཆེན་འབྱོར་བས་སྤྱི་འཇུག་པོ་དབང་ཆ་ཡོངས་སུ་ཤོར་བ་དང་། བོད་ཁམས་དེ་ཉིད་
རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ལས་ཡིན་པ། བོད་ས་ཡོངས་རྩོགས་གྲང་ཐུན་རིང་ལུགས་སུ་བསྐྱར་རྒྱ་སྟག་པོ་ལྟར་དེ་སྟག་མཆོར་
རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྒྱ་དམར་གྱི་སྐྱ་ཆ་བ་གྱི་རོ་བོའི་ཐོག་ལྷ་སར་ཕེབས་དགོས་པ་དང་། ལས་དོན་རི་བཞིན་འབྲུབ་ན་བྱ་
དགར་“བོད་དབུས་ཕྱོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གྱི་ལོ་གནས་”སློང་རྒྱ་སྟག་པོ་གཡོ་ཐབས་སྐྱ་ཆོགས་བྱས་ཀྱང་སྟག་མཆོར་
རིན་པོ་ཆེས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་། མཐར་རྒྱ་དམར་གྱིས་དེ་ལྟར་མ་བསྐྱབས་ཆེ་སྟག་ཉིན་ཡོང་ངེས་ཀྱི་འཛིགས་
སྐྱལ་དང་སྟན་གཙོར་བསྐྱར་མར་ཞུས་སྟབས། སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་ལ། གནས་རྒྱལ་ལེགས་ཉེས་ཅི་ཡིན་
ཡང་བོད་གཞུང་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་ངེས་པར་དུ་ཞུ་དགོས་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་རང་
ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་སྟག་ལ་ཡང་ཉིན་ཁྱེད་ཁ་ཅི་བས་ཆེ་སྟབས། བྱི་རྒྱལ་དུ་རྒྱ་དམར་གྱི་ལས་འགན་ཞལ་བཞེས་གནང་ཞུས་ཀྱིས་ལྷ་
སར་ཕེབས། དེ་ལ་<<བཙན་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་དེབ་ལས།

སྤྱི་ཟླ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆེས་མཁར་ཏེ་ངོས་ཀྱིས་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་ལེན་པའི་མཛད་སྒོ་མ་རྒྱལ་ས་
གོང་གི་བདུན་སྟག་གཉིས་ཙམ་གྱི་སྤྱི་འཇུག་པོ་ལྟར་དུ་ངོས་ཀྱི་གཙོན་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་སར་འབྱོར། དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས་
ཁོང་རོ་མེས་པ་ཙམ་ལས་འབྲེལ་འདྲིས་རྒྱས་མང་འདེ་ཙམ་མེད། སྐབས་དེར་ཁོང་སྐྱ་འབྲུམ་དགོན་པའི་མཁན་པོ་ཡིན།
ངོས་རང་རྒྱལ་པའི་ངོས་སྐྱལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱང་རྩེས། དགོན་པ་དེ་ཉིད་དུ་ཁེར་རྒྱུ་གི་སྤྱང་བ་དང་བཙས་རྒྱ་རོ་བཙོ་
བརྒྱད་ཙམ་སྤྱོད་སྤྱོད། དེད་ཅག་མཛལ་མ་ཐག་དེ་སྟོན་ཁོང་གིས་དཀའ་སྤྱུག་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཐུངས་པ་དང་། ད་དུང་ཡང་
སེམས་འཆབ་དང་འཛིགས་སྐྱག་ཆེན་པོའི་ངང་གནས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། ཁོང་གིས་གནས་རྒྱལ་ཅི་བྱང་འབྲེལ་བཤད་
གནང་དུས་གསུང་སྒྲིག་འདར་ཞིང་གསལ་ལ་མི་གསལ་ཙམ་ལས་གསལ་པོར་གསུང་མི་ཐུབ། དེད་ཅག་སྐྱེས་ས་དང་སྐྱ་
འབྲུམ་དགོན་པ་ཆགས་པའི་ཨ་མ་དོའི་ཞུལ་དེ་ཉིད་རྒྱ་ནག་དང་ཁད་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བས། རྒྱ་དམར་གྱིས་གང་མགྱོགས་བཙན་
འཛུལ་བྱ་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད། བཙན་འཛུལ་བྱས་མ་ཐག་ངོས་ཀྱི་གཙོན་པོ་ཁོང་བཙན་གཞོན་གྱི་ལོ་གསུང་བརྒྱུ་བཙན་པ་

ལྷ་བྱུང་བཀའ་སྤྲིལ་དང་། སྤྱི་འབྲུམ་དགོན་པའི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲིལ་ཆེན་པོའི་འོག་ཏུ་བཅུག། ... རྒྱ་
དམར་གྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཞི། སྤྱི་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་ངོས་རང་ལ་རྒྱ་དམར་གྱི་དབང་རྒྱུར་དེ་ཉིད་ཁས་ལེན་དུ་
འཇུག་རྒྱུ་དང་། གལ་ཏེ་ངོས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་ཆེ་ངོས་རང་སློབ་གསོའི་བྱ་རྒྱུ། དེ་དག་གྱེད་ཐུབ་ན་ཁོང་ལྷ་སར་
གཏོང་རྒྱུར་མ་ཟད། ལས་དོན་དེ་དག་རི་བཞིན་འབྱུང་ཆེ་བྱ་དག་འཆེན་པོ་སྤྱོད་རྒྱུ་དེ་རེད། ཅེས་གསལ། གསལ་པོར་བཤད་
ན། སྤྱི་མཆོར་རིན་པོ་ཆེར་བསྐྱལ་བའི་རྒྱ་དམར་གྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཞི། ལོ་ལྷའི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཡོངས་རྫོགས་ཅ་
མེད་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་འོར་བུས་རྒྱ་དམར་གྱི་འདོད་བབ་དང་མི་མཐུན་པར་གནང་ཆེ་སྤྱི་དགོང་
རྒྱུ། སྤྱི་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེ་ལྷར་གནང་ཆེ་བྱ་དག་པོར་དབྱུས་སྤྲུགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གྱི་གོ་གནས་འབྲུལ་རྒྱུ་
ཞེས་པ་དེ་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱི་སློབ་ལ་གཞོན་པའི་དཔེ་རྒྱུ་བོད་མིའི་མདུན་དུ་ཁ་
ནས་གསལ་བར་ཐོན་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་དཔེ་རྒྱུ་དེ་ལྷ་བྱུང་བསྐྱེད་མར་བཅུམས་པ་འོག་ཏུ་ཅུང་ཟད་
འབྱུང་ངོ་།

སྤྱི་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་འཁོར་ནག་ཚུར་འབྱོར་སྐབས་བོད་གཞུང་ལ། མདོ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་ཆེན་དཔོན་ཆེན་དུ་
མའི་ཐུགས་རེ་ལྟར། དཔོན་འབངས་གཏོས་ཆེ་བས་རྒྱ་དམར་ལ་གྲོ་ལ་ལན་སྤྱོད་རྒྱའི་འདུན་པ་འུགས་ཆེར་ཡོད་ཀྱིང་།
རུས་སྤོབས་ཀྱིས་འདང་དཀའ་བས་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་བསྐྱོར་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་གོ་མཆོན་གྱི་རམ་འདེགས་དགོས་
ཚུལ་སོགས་གསལ་བའི་སྟན་འཛིན་ལྷ་སར་བ་དང་། ལྷ་སར་འབྱོར་བ་ནས་ཀྱང་གོང་གསལ་གྱི་སྟན་འཛིན་ལན་
ལ་ཐུགས་རེ་ཆེན་པོས་ཡུན་རིང་དང་སྤྱི་གིས་དོན་པན་རམ་འདེགས་ཡོང་བར་འབད་བ་གང་ཐུག་གནང་ཡང་དཔེ་
བ་འབྲས་མེད་ཅམ་ལས་རེ་འབྲས་དོན་སྤྱི་གང་ཡང་མ་བྱུང་བས་སྤྱི་ཆེའི་ནང་འབྱུང་མ་སྤྱོད་པའི་ཐུགས་པམ་ཆད་
ལས་འདས་པ་བྱུང་ཞེས་གྲགས་⁹⁰ ཀྱང་འདིར་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཞོད་པར་མི་སྟོ། གང་ལྟར། བོད་རང་སྤྲུགས་ནས་ཡུན་
རིང་སྤྱོད་ཐུགས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མ་བསྐྱེད་པར་རུས་མེད་ཉམས་རྒྱུ་དུ་གྱུར་པས་འབངས་རྣམས་དཀའ་སྤྱི་གི་
གནས་སུ་གྱུར་བ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་སྤྲུགས་ནས་འདོད་རམ་གདུག་རྒྱུ་ཅན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ལ་ང་བ་དག་འཛེམ་མེད་དུ་
སྤེལ་བཞིན་པའི་གནས་སྤྱངས་རྩ་བཅུ་ཅན་དེའི་སྐབས་སུ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་མཆོག་ནས་སྤྱོད་
འགན་བཞེས་མ་ཐག་ཡིན་སྐབས། ཅི་མཛད་གཏོལ་བྲལ་གྱི་སྤྱི་དཔེ་རིམ་པར་བྱུང་ཡང་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་མཐུ་རུས་
ཉག་གཅིག་ལས་རང་སྤྲུགས་ནས་རྒྱལ་ཐབས་ལ་པན་རེས་ཀྱི་རྒྱས་བཟང་སྟོ་འདོན་ཚུལ་བཞིན་བཞུགས་པའི་གཞན་
མ་བྱུང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

⁹⁰ སྤྱི་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ།

སྐབས་དེར་བོད་དོན་འདི་དག་བཀའ་ཤག་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་སུ་ཞུས་འབྲས་སྐྱབས་སྤྱད་རིང་དེ་བསམ་
པར། ཐོག་མའི་ལས་དོན་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་སྟོན་ལྟར་ཞི་མོལ་འགྲིག་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་མི་ནས་གཞོན་འགལ་ཇི་
ཆེར་མ་བཏང་གོང་ཞི་འཕྲོས་ཡོང་ཐབས་བྱས་ན་སྟེ། ཆབ་མདོའི་དམག་དཔོན་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་
བའི་ནང་། ང་ལོ་ན་མ་སོན་བར་བོད་དང་རྒྱ་ནག་བར་ལ་འབྲེལ་ལས་སྤྱད་པོ་བྱུང་ཡང་། ད་ཆ་སྔར་རང་ནས་ལས་འགན་
སྒྲུབ་པར་བརྟེན་རང་དེའི་བར་སྤར་གྱི་མཛའ་གྲོགས་འབྲེལ་ལས་བཟང་པོ་བསྐྱར་གསོ་བྱེད་འདོད་ཡོད་ལུགས་དང་།
བོད་དམག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རྣམས་ཕྱིར་སློག་དགོས་པ། རྒྱ་དམག་བོད་སར་བཅན་འཛུལ་བྱས་པ་རྣམས་ཕྱིར་
འཐེན་དགོས་ལུགས་བརྗོད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་བཞེས་སྐབས་བོད་ཀྱི་ལས་
དབང་རིང་མོ་རྒྱུད་ཁའི་མར་མེ་ལྟར་དེས་གཏན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བའི་ཁར། རྒྱ་དམག་གིས་བོད་མདོ་
སྟོད་སྤང་གཉིས་ནས་བཅན་བཟུང་གིས་དབུས་སུ་གོམ་ཁ་ཕྱོགས་བཞེན་པའི་སྐབས་ཡིན་སྟབས། བོད་འབངས་
རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་དངངས་སྒྲག་དང་བཟོད་དཀའ་བའི་སྤྱད་བསྐྱེད་བྱུང་ཞིང་། བོད་ལྗོངས་ཆོག་ལ་འདུ་ནས་རེ་ཞིག་
ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དེས་བར་དུ་ཉིན་གཡོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་བསམ་ཚུལ་གཅིག་མཐུན་བྱུང་
སྟེ་བཀའ་ཤག་བརྒྱུད་གསེར་སྟན་རིན་པོ་ཆེར་སྟན་སེང་ཞུས། དེ་ལྟར་འདུང་། བོད་འབངས་རྣམས་དཀའ་སྤྱད་གི་
གནས་སུ་གྱུར་སྐབས་སྐབས་དང་མགོན་དང་དབྱང་གཉིད་ནམ། “སེམས་གཏོད་ས་”ཉག་གཅིག་ཡོད་པ་ནི་ཡགོང་
ས་མཆོག་ཉིད་ལས་གཞན་མིན་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གྱུར་རང་ཉིད་གང་གི་དོན་དུ་སྐྱེའི་སྤྱི་བ་བཞེས་པའི་
འབངས་རྣམས་སྤང་ཅིག་གྱུར་འདོར་བར་མི་མཛད་པས་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་དོན་ལ་མོས་མཐུན་མ་མཛད།
<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

སྐབས་དེར་རང་ངོས་ནས་མི་མང་ལ་རོགས་རམ་གང་ཐུབ་བྱས་ཏེ་སྤྱད་འདོད་ལས། འགྲོ་རྒྱུར་འདོད་པ་མེད་སྟབས་རེ་
འདུན་དེ་ལ་འདོད་བབས་མ་བྱུང་ན་ཡང་། བཀའ་ཤག་ནས་བརྗོད་ནན་ཆེ་བར་བརྟེན་མཐར་སྤྱད་ཁོང་ཆོའི་རེ་འདོད་ལ་
ཉན་འཛིག་བྱས་པ་ཡིན། བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད་པ། དཔེར་ན། ངའི་རང་བཞིན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་
དེད་རང་ན་གཞོན་གཟུགས་ཐང་ཞིག་ཡིན་གཤིས། མི་མང་ལ་དཀའ་ཉེན་རི་ལྟར་བྱུང་བྱུང་རང་གི་བགོ་སྐལ་མཉམ་དུ་
སྤྱོད་འདོད་ཡོད་ཀྱང་། བོད་མི་ཆོས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་ནི་ཤིན་ཏུ་ཆ་ཆེར་འཛིན་ཞིང་། ངས་རང་ཉིད་ལ་སྤྱོད་
བྱེད་རྒྱུའི་བསམ་པ་ལས་ཆེས་སྤྲུག་པ་མི་མང་ནས་བདག་གཅེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ།>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཤར་ཕྱོགས་བཅན་འཛུལ་བྱས་པའི་རྗེས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་ངོས་ཀྱིས་
དབང་ཆ་ཅིས་ལེན་བྱས། འགན་དབང་སྒྲུབ་པ་ཐག་ངོས་ཀྱིས་སེམས་འཁྱར་བྱེད་ཡུལ་ནི། དཔོན་རིགས་འགའ་ཤས་
ཀྱིས་ངོས་རང་སྤྱི་མཐུན་ལྟ་སར་བསྐྱད་ན་ལེགས་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་སྟོ་ངོས་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཆམས་སུ་སོང་ན་

བཟང་བའི་བསམ་འཆར་བཏོན་པའི་ཐད་རེད། ད་ལྟ་གསལ་པོར་བྲན་པ་ནི། རྒྱལ་ཁབ་དེར་ཅི་ཡང་གཏོལ་མེད་དུ་སྤྱད་ཏེ་ཐག་གཅོང་བྱ་དགའ་བའི་གནས་སུ་སྤྱད་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དེའི་གནས་སྤངས་ཏེ་ཅང་ཇ་འགྲོ་དང་ཉེན་ཁ་ཅན་དུ་སྤྱད་ཡོད་པར་མ་ཟད། རོས་ཀྱིས་ཐག་གཅོང་ཅི་ཡོད་ཐད་སྤོང་སྤོང་ཡང་མང་པོ་བྱུང་སྟབས་སུ་བསྐྱར་སྤྱི་བསྐྱར་ལན་མང་ཡང་བྱ་དགོས་སྤྱད། རོས་ཀྱིས་པར་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་འདི་རྒྱལ་ལ། ཅི་འགའ་གང་ལེགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཤོད་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ལ། ཐ་ན་གང་པ་ཆོར་ཡང་ཁོ་པ་ཅག་ལ་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་འདི་ཅད་བྱས། བསམ་ཚུལ་ནི་འད་མིན་སྣ་ཆོགས་རེད། ཅས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་མཛད་དགའ་མང་དུ་འབྱུང་བ་ལས་མཐར་ཐོ་མོར་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱར་སྐྱར་བྱགས་ཐག་ཆོད། ཡང་
<<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས། “དེར་བཏོན་ངས་འགོ་སྐྱེའི་ག་སྤྱིག་བྱས་ཤིང་། མ་ཐོན་གོང་མིང་སློན་གཉིས་བསྐྱོས་པའི་གཅིག་མེར་མོ་བསྐྱོ་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་། གཅིག་ནི་མོ་མང་གཞུང་དོན་བྱས་པའི་ཉམས་སྤྱོད་ཅན་སྤྱ་ཁང་པ་ཡིན། ཁོང་གཉིས་ལ་དབང་ཆ་ཆོར་མ་སྤྱད་དེ་འགན་འཁུར་མཉམ་དུ་ལེན་བཅུག་ཐོག་། དོན་གལ་ཤིན་དུ་ཆེན་པོའི་རིགས་མ་གཏོགས་རོས་ལ་དེ་བསྐྱར་མི་དགོས་ཞེས་མངགས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཐོ་མོར་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱར་སྐྱེའི་ག་སྤྱིག་དུ་མཁན་ཆེ་སྐོ་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་ཅིས་དཔོན་བདེ་མཁར་པ་(སྤྱ་ཁང་པ་)ཆེ་དབང་རབ་བཏོན་གཉིས་མིང་སློན་ལས་ཆོབ་དང་། དེ་བཞིན་བཀའ་སློན་ལས་ཆོབ་དང་དྲུང་ཆོབ་བཅས་ཀྱང་བསྐྱོ་བཞག་བསྐྱངས་ཏེ། ཡུག་བསྐྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་ཡུག་འཁུར་སྤྱལ་བ་སོགས་ལས་བགོས་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་བར་མཛད། རྒྱལ་ཁབ་དེར་ཅི་ཡང་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>དེ་བ་སྤོང་གཉིས་པ་ལས་སྟག་ལྟ་བུ་ཆོགས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས།

རེས་སུ་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་གོ་སྐོས་ཞིག་ལ། བཀའ་ཤག་དང་། ལྷུང་ཅིས། བོད་ལྗོངས་ཆོག་མཁན་འདུ་བཅས་ཀྱིས་རྒྱ་
 དམར་གུང་ཁབ་ཏང་གི་བྱེད་སྟོན་ལ་ཡིད་ཆོན་འཕེར་བ་གཏན་ནས་མེད་པས་ལྷ་སར་འདབ་ཤོལ་བྱས་ན་སྐྱེ་བུའི་ཉེན་
 སྲུང་དང་བཅས་ཡགོང་ས་ཡུལ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་རེ་ཞིག་གྲོ་མོ་ཅམ་ལ་ཆིབས་སྐྱར་གནང་ན་ལེགས་ཚུལ་བསམ་གྲོས་
 གཅིག་མཐུན་གྱིས་ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་སྤྱི་ཞུས་ཆོག་པོ་འབུལ་ལམ་ཞུས་པ་ལྟར། ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་
 ཐུགས་གཏན་འཁེལ་མཆོམས་གནད་ཡོད་དཔོན་རིགས་ཆང་མ་ལྷ་སར་ཕུས་དོགས་སློ་འཆབ་གྱི་ངང་ནས་ཀྱེས་སུ་
 ཆིབས་ཞབས་ཁོངས་མེབས་འདོད་ལས། གཞིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་འདོད་གནང་མཁན་
 སུ་ཞིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། ཞེས་དང་། སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས་ཀྱང་། “ཆིབས་ཞབས་ཁོངས་མེབས་འདོད་ལས། གཞིས་
 རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་འདོད་གནང་མཁན་མ་བྱུང་རྒྱུན།” ཞེས་སོགས་བྲིས་འདུག་པ་ལྟར། བང་
 ཁུལ་ཙོད་རྟོག་ཅམ་ལ་དབུ་འཁོར་བའི་སྐྱེ་བྱུག་མི་བྲག་རྣམས་གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་བསྐྱེབས་སྐབས། “རང་ཉིད་
 ”རང་མགོ་གང་ཐོན་དང་གང་ཐར་ཅམ་ཞིག་ཞེ་ཐུགས་སུ་བཅངས་པ་ལས་“སྤྱི་དོན་”རྣམས་ཡིད་ཀྱི་ངོས་སུ་འཆར་
 ཅམ་ཡང་ཐུབ་མེད་པར་སྒྲང་། སྤྱིང་བ་རང་སྤྱིང་དུ་བྲལ་ཏེ་བསམས་ན་དེ་ནི་ལྷག་བསམ་དང་དབའ་ངར་གཉིས་ལྡན་
 ཞིག་མིན་ཆེ་ཏེ་ཅང་དཀའ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པས་ལེ་ཁག་འགོལ་མི་རུང་ཡང་། བང་ཁུལ་འབྱར་འཛོམས་ཀྱི་“རྒྱས་

བཟང་དེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱོད་ཅིས་ཅམ་ཡང་མ་གནང་བ་ནི་བསུགས་པར་འོས་པའི་གནས་སུ་མཐོང་དགའ། འདིར་
དགོད་ཀྱང་གོ་ལ་བྱ་ཡང་གོ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་ཡིག་བསྐྱར་དུ།

དབང་པོ་ལྷ་པོ་ཡོད་ཀྱང་། །མི་གོ་ཆོད་པ་མི་འདུག །

བྱབ་ཆུང་སྒོན་མ་དགོས་ན། །རྒྱ་པོ་རྒྱགས་པ་ཡོད་རེད།། ཅེས་བཀའ་སྒོན་རམ་པ་བྱབ་བསྐྱར་ཀྱན་མཁྱེན་དང་། བཀའ་
སྒོན་བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། བཀའ་སྒོན་མདོ་མཁར་བ་ཕུན་ཆོགས་རབ་རྒྱས། བཀའ་སྒོན་ལྷ་སྤྱོད་དབང་
རྩོ་རྩེ། བཀའ་སྒོན་ལས་འཕར་བ་ང་པོ་དང་ག་དབང་འཛིགས་མེད་བཅས་ལྷ་དང་། རྒྱ་རིང་པོ་ཡོད་པ་བཀའ་ཆབ་སྒྲ་མ་
བྱབ་བསྐྱར་རབ་ཡངས། སྤྱི་ལ་རྒྱགས་པ་བཀའ་ཆབ་ཤུ་ཁ་བ་འགྱུར་མེད་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་གཉིས་བཅས་
ལ་བྱར་ཟ་སྤེལ་བ་དེ་རེད།⁹¹ རོན་དངོས་སུ་མི་བྲག་དག་གི་རྒྱུད་ཆོད་མི་ཐེག་ལ་ཐེག་འདོད་ཀྱང་ཆེར་མེད་མོད།
སྐབས་དེ་ལྷ་བྱ་ལའང་འཁོན་སེམས་ཀྱི་མཚུག་མ་མ་བཏང་བར་ཁྲལ་གཏམ་ལོག་འབྲམས་དང་རྩས་རན་བརྒྱུད་སྤེལ་
བྱ་འདོད་ཀྱི་བསམ་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་དམངས་ཁོད་དུ་སྤེལ་བ་འགའ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ནི་ཅུང་སྒོར་ཆུང་དགའ་བ་ཞིག་རེད།
སྐབས་དེར་སྒོན་ཅིས་དོ་དམ་མཁྱེན་རབ་ཞོར་བྱ་མཆོག་གིས་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་བྱ་མཛད་པ་དང་བཅས་བར་ཅིས་བསྐྱོར་
བར་རྒྱལ་དབང་ཆོངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་ཆུལ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བབས་འདུག་པས་སྤྱི་འཁོར་ནང་མ་
འགའ་སྟོ་བག་ཆེས་ཆེར་མི་བདེ་བར་གྱུར་པའི་གནས་ཆུལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་འདུག་པ་<<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་
གཞག>>ཏུ་གསལ།

དེ་ལྟར་ཡགོངས་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཆོག་ནས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་ཏེ་སྒྲ་
བ་གཅིག་ཅམ་ཡང་ཉེལ་པོར་མ་འཁོར་བའི་སྐབས་ཏེ་བོད་ལུགས་སྟག་སྒྲ་བ་ ༡༡ ཆེས་ ༡༡ སྤྱི་ལོ་ 1950 ཟླ་བ་ 12
ཆེས་ 19 ཉིན་གྱི་སྤྱ་ཆར། སྤིང་ཆབ་གཉིས་ལ་མཛལ་དར་གནང་། མགོན་ཁང་དུ་ཆོས་སྤྱང་ལ་འཕྱིན་ལས་བསྐྱལ།
ནག་ཕྱོགས་ཀྱི་བགེགས་ཆོགས་རང་ཞིར་འགྱུར་བའི་ལུགས་སྒོན་མཛད། དགོས་དབང་གིས་དཀྱུས་ཆས་མནའས་བ་
སོགས་ག་སྤྱི་གཡོངས་སུ་བྱུབ་པ་ན། ཆིབས་ཞབས་སུ་སྤིང་བྱར་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་
པོ་ཆེ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱི་བྱབ་མཁན་ཆབ། གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ། རྣམ་གྲུའི་གསུང་ཞབས། བཀའ་ཤག་
ལྷན་རྒྱས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟོ་བཟང་བསམ་གཏན། གཙུང་མོ་རྩེ་བཙུན་
པ་སྒྲ། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མའི་བྱ་དང་བྱ་མོ་གཉིས་སོགས་རྒྱལ་སྒོན་སྤྱི་འཁོར་གནད་འདུས་ལྷ་ལྷན་པོ་བྱང་ནས་
ཆིབས་ཐོན་གྱིས་གོ་མོར་ཉེན་གཡོལ་དུ་ཐེབས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 1 ཉིན་སེར་སྤྱིའི་ཐེབས་བསུ་གང་

⁹¹ བར་ཞིའི་མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྒྲར་གཟིགས།

རྒྱལ་དང་བཅས་གྲོ་མོར་བདེ་ལེགས་བྱུང་། འགའ་ཞིག་གིས་ཆེས་ 2 ལ་གྲོ་མོར་འཕྱོར་ཞེས་ཟེར། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཕྱི་རྒྱ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་བརྒྱ་དགུ་ཉིན་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཐོན་དགོས་བྱུང་བར། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་དེ་ཉིན་ལྷ་ལྷན་ནས་ཕྱག་མཛོད་རྫོང་མཐའ་ལུང་རིགས་དང་། གསེལ་དཔོན་ཐུབ་བསྟན་ཆེ་རིང་སོགས་ཞབས་གས་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ཕེབས། དེ་རུབ་བཞུགས་ཡུལ་མཉེས་ཐང་བཟ་ཤིས་སྤང་གི་དགོན་པར་བཞུགས་སྤྱི་གཞུང་ཡོད་ཀྱང་། བཞུགས་ཡུལ་གར་ཡོད་སྟན་སྟོན་མ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་གྲིས་དགོན་པ་ཡོལ་ནས་མར་ཅམ་ཕེབས་ཟེན་རྗེས། དགོན་པའི་ལས་སྒྲེ་ཕེབས་རྗེས་སུ་བཅར་ཏེ་ཡར་གདན་འདྲེན་ཞུས། ཞབས་ཕྱི་ཆོའི་རྫོང་ཡར་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བ་དེ་ནི་གར་སྤྱར་རྒྱལ་སར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་རྒྱའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིག་རྩལ་བཟོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལ་འདིར་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་ཕེབས་ལམ་གྱི་སྐྱོར་གསལ་ཅམ་གསུངས་འདུག་པས་དེ་ཉིད་གྲིས་གསལ་བར་བྱས་ན་འདི་ལྟར།

སྤྱི་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་མཉེས་ཐང་བཟ་ཤིས་སྤང་དུ་བཞུགས་ཞག་སར་བསྐྱད་དེ། མཉེས་ཐང་སྐོལ་མ་ལྷ་ཁང་གི་ནང་རྟེན་རོ་མོ་རྗེའི་ཐུགས་དམ་སྐོལ་མ་གསུང་འཕྱོན་དང་། གསེར་གླིང་པའི་གདུང་རྟེན་འབྲེལ་མེད་མཆོད་རྟེན་སོགས་མཛལ་ཁ་ཐོབ། དེའི་ནངས་པར་ལྷང་སྤང་ས་ཐོག་དུ་ཕེབས་སྐྱབས་ལྷང་དགུན་ཆོས་སུ་ཕེབས་པའི་གདན་ས་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་ཆེབས་བསྐྱར་མཛད་གྱི་ཡོད་སྟངས་གསལ་ཐོས་གྲིས་དགེ་འདུན་ཁྱོན་ཆེ་ཞིག་གིས་ཕེབས་ལམ་མཛལ་སྐྱག་ཞུས་འདུག་ཀྱང་། ཡལོང་ས་མཆོག་ན་བཟའ་དཀྱུས་ཆས་མནའ་བས་བཞེས་སྐྱབས་ཞལ་མ་ཆོར་བའི་རང་སྟོན་ཕེབས་གྲུབ་ཅིང་། སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོ་མོ་དེར་འཕྱོར་སྐྱབས་དགེ་འདུན་མང་པོས་མཐའ་སྐྱོར་གྲིས་བྱུ་སྒྲེ་གཡས་གཡོན་ཀྱན་ནས་ཁ་བཏགས་དང་། དདུལ་སོགས་འཕེན་གནང་དང་། བཤུམས་ཤིང་རྟ་ཁ་བཟུང་སྟེ་མི་གཏོར་བ་སོགས་བྱེད་དཀའ་ཆེན་པོ་བྱུང་བར། དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་རིང་མིན་མཛལ་རྒྱ་སོགས་ཐུགས་གསོའི་བཀའ་མོལ་ཞུས། དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་དདུལ་མང་པོ་གཏོར་བ་རང་སར་ལུས་གཤེས་ལམ་རྒྱར་གྱི་གྲོང་གསེབ་པ་རྣམས་ལ་དདུལ་གྱི་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་ཐུ་ཐོབ་ཆོད་ཡིན། དེ་རུབ་རྒྱ་ལུལ་གྱི་གྲོང་ཁྱིམ་ཞིག་དུ་བསྐྱད་ཅིང་དེར་ཡང་གདན་སའི་དགེ་འདུན་མང་པོ་ཞིག་རྗེས་སྒྲེགས་གྲིས་སྤར་ཡང་འབྲུག་སར་ཕེབས། ཐུགས་ཐམ་གྱ་ཁ་ཐོན་ནས་རྒྱ་པོ་རིའི་སྐྱབ་གནས་སུ་གྲུབ་ཐོབ་ཐང་རྟོང་པའི་གནས་རྟེན་རྣམས་མཛལ། དེ་ནས་གམ་པ་དང་ཡར་འཕྱོག་ཁ་རོལ། རྒྱལ་ཅེ། བག་རི་སོགས་རིམ་བརྒྱད་གྲིས་གྲོ་མོ་སྤང་རྒྱ་འབྲིར་གྲོ་མོ་སྤྱི་བྱུ་གྱི་ལས་ཁང་དུ་ཡལོང་ས་མཆོག་བཞུགས་ཤིང་། ཐོན་ཏེ་འཁོར་དང་། རྒྱལ་ལུམ། སྤྱག་འཆོར་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལམ་གཞིས་སྐྱ་འཁོར་རྒྱ་འཕེ་རྒྱ་མང་ཞེས་པའི་ཁྱིམ་ཆང་གི་སྟེང་ཤོད་མོ་མོར་ག་བསྐྱིགས་འདུག་པར་གནས་མལ་བྱས། ཞེས་གསུངས། ཕེབས་ལམ་རིང་དུ་བཞུགས་ནས་ཉིན་ཁ་མེད་པའི་གནས་སུ་ཕེབས་འཕྱོར་བྱུང་མཆོམས། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་སུ་མཐུད་དཀྱུས་ཆས་མནའ་བས་ཏེ་མི་དམངས་ལ་གསང་བ་མཛད་ཞོར་འབངས་གྱི་བདེ་སྐྱག་དང་འཆོ་བའི་གནས་བབ་སོགས་གྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་ཡང་ཡང་གནང་བས། དེ་སྟོན་འབངས་གྱི་ཐོག་དུ་བར་པོ་མ་བྱུང་བ་དང་འཆོ་བའི་ཁ་སྐྱབས་ཤིན་དུ་

ཞན་པ་སོགས་མཁྱེན་རྟོགས་བྱུང་སྟེ། ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་གང་མཁྱེན་པ་འབངས་ཀྱི་འཆོ་བའ་བཅས་སྐྱུར་
དང་རོགས་རམ་གནང་རྒྱུ་ཞེ་དཔ་བརྟན་པོ་མཛད་ཅེས་<<བཅན་གྱོལ་ཀྱི་རང་དབང་>>ཏུ་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་
ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།

གཟའ་འཁོར་གཉིས་ཅམ་རིང་རྒྱང་འགྲུལ་མཛད་མཐར་གྱོ་མོར་ཕེབས་འབྱོར་བྱུང་སྟེ། ཐོག་མར་དེ་ཕྱིན་ཅུང་
སྤིང་སྐབས་ཀྱི་ཕུ་དང་ཅེད་ཆས་ཀྱི་རིགས་རྒྱན་གཏོང་ཞུ་མཁན་ས་གནས་གཞུང་ཞབས་གང་དེའི་གཞིམ་ཤག་ཏུ་
བཞུགས། གྱོ་མོར་བཞུགས་རིང་། ཐོག་མར་། བོད་རྒྱ་ཞི་མོལ་ཡོང་ཐབས་སུ་དགོངས་ཏེ་མའོ་ཅི་ཏུང་ལ་སྦྱལ་རྒྱུའི་
ཕྱག་ཐིམ་དང་ལྷན་པོ་སྤྲོད་པར་ཆེན་ཆེ་བརྟན་དང་མཁན་བྱུང་ཆོས་འཕེལ་ཐུབ་བསྟན། ལྷག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟ་
ཤིས། ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་ལྷེ་ལིར་བཅའ་སྟོད་རྒྱ་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་སར་ཆེད་གཏོང་མཛད། ལྷེ་ལིར་བོད་གཞུང་དང་
རྒྱ་མིའི་སྐྱེ་ཆབ་ལྷན་ཐངས་གཉིས་ཅམ་མཛལ་འཛོམས་བཀའ་མོལ་གནང་མཐར་མདོ་སྤྱི་བཀའ་ལློན་ར་པོད་དག་
འཛིགས་ངོ་ལས་གསུམ་ཆབ་མདོ་ནས་ཐད་ཀར་པེ་ཅིན་ཏུ་ཕེབས་རྒྱུ་དང་། གྱོ་མོ་ནས་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་ཏུ་དཔག་
སྤྱི་ར་སྤྲོད་པེ་སྤྲོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་མཁན་བྱུང་ལྷུ་ཏྲ་ར་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར། ལས་བྱུང་ལྷག་ལྷ་
ཕུན་ཆོགས་བཟ་ཤིས། ལས་ཆན་ཏུ་ས་འདུ་རིན་ཆེན་ངོ་ལས་བཅས་རྒྱ་གར་ནས་ཏོང་གོང་བརྒྱད་པེ་ཅིན་ཏུ་ཕེབས་
རྒྱུར་གཏན་འབེབས་གནང་།

ཐུགས་ཡོས་ལོ་སར་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 7 ཉིན། ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་དང་ཡོངས་
འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ། རྣམ་གྲུ་གསུང་ཞབས་བཅས་ནས་ལྷ་མོའི་ཆོས་གཏོར་འབྲུལ་
གནང་མཛད་ཅིང་། དེར་ཡོད་གཞུང་ཞབས་སོགས་དང་བཅས་དགྲུང་གསར་མཛད་སྟོ་སྐབས་བདེ་ཞིག་བསྐྱུངས།
དགྲུང་གསར་ཆོས་གསུམ་གཟབ་གསོལ་བྱུང་རྗེས་གྱོ་མོ་སྤྲོད་བཀའ་བརྒྱུད་དགོན་པར་གནས་གཞིགས་དང་། དེ་ནས་
གྱོ་སྟོད་ཏུང་དཀར་དགོན་ཏུ་བཞུགས་མལ་གནས་སྟོ་མཛད། སྐབས་དེར། རྒྱན་སྟོལ་ཀྱི་འགྲོ་ཕྱགས་དང་གཞུང་
འཕེལ་ཀྱི་མཛད་སྟོ་གཟབ་ནན་ཅན་དེ་དག་ཏུང་ཕྱིན་པར་བརྟེན་ཐུགས་བཟ་ཐེ་སྟོད་ཏུ་གྱུར་ནའང་། འབངས་རྣམས་
ཀྱིས་ཆོས་སྤིང་གང་ཐད་ནས་དེ་སྟོས་སྟོར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞུས་པར་བརྟེན་གསན་བསམ་སྤར་ལྷག་གནང་དགོས་པའི་
དགོངས་ཚུལ་བསྐྱུད་མར་འབྱུངས་པ་དང་། རྒྱན་འགྲོགས་གད་པ་ཆོ་ཡང་ཐུགས་ནས་གཏན་ཏུ་འདོར་མ་ཐུབ་པའི་
ཚུལ་སོགས་<<བཅན་གྱོལ་ཀྱི་རང་དབང་>>ཏུ་གསུངས།

དེ་ལྟར་སྤིང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྟོག་འཛིང་དང་ཅི་མཛད་དེས་གཏན་བྲལ་བའི་མཛད་དཀའ་ཆོས་ཆེར་འཕྲད་ཀྱང་།
ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཏུང་ནས་
གཞུང་ཆེན་གསན་བཞེས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་མཛད་ཅིང་། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་གཅིག་གི་རྩ་ཐུགས་ལས་བསྟན་དང་།

དཔལ་ལོ་ལུགས་ཀྱི་ཐུགས་མཛུགས་ཆེན་པོའི་ལས་བསྟན། ཆོས་རྒྱལ་ནང་སྐྱབ་ཀྱི་བསྟན་པ་བཅས་རིམ་བར་མཛད་རྒྱུར་
སྐར་ཡང་སྐྱབས་མཛུགས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་དེ་དག་གི་བཀའ་དབང་དང་དམིགས་རིམ་སྐྱོང་ཚུལ་
སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ཞིབ་རྒྱས་སུ་གསན་ཞིང་དེ་མཛུགས་ལུགས་བསྟན་ཡང་མཛད། བར་མཆོམས་སུ་ས་དེ་གའི་མི་
དམངས་ལ་ཕྱག་དབང་མཛད་ཁ་དང་བཀའ་ཆོས། དེ་ཁྲོད་དང་མཆོམས་ཁང་སོགས་སུ་སྐྱེ་འཆས་དུ་ཕྱེབས་པ་
སོགས་ཀྱང་མཛད། དེ་ལ་<<བཅོན་གྱི་རང་དབང>>ལས།

ས་དེར་གང་མཐོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་དབང་མེད་དུ་སྟོགས་པས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་གྲུང་
གསེང་ཞིག་གནང་བར་དེ་སྐུལ་ཞུ་འདོད་ལུགས་ཆེར་བྱང། སྐབས་དེའི་ཉིན་གསེང་རིང་འབྲམ་སྐྱོད་བྱས་པའི་སྐྱིད་སྣང་དེ་
ལྟ་བུ་ཞིག་སྐར་མ་བྱང་བའི་ཆོར་སྐར་སྐྱེས། ཉིན་ཞིག་གཡུང་བྱང་བོན་གྱི་དགོན་སྡེ་ཞིག་ཏུ་ཡང་འབྲལ་བཅུད་བྱས།
འོན་ཀྱང་། མེས་པོས་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། དཀའ་རྙེད་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་ཞིག་མིག་མཐུན་དུ་ལྟགས་ཡོད་པ་དེ་རེད། ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ། གྲོ་མོར་བཞུགས་པའི་དུས་སྐབས་དེར། རྒྱ་གར་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོགས་ནས་སྟོན་པ་ཐུགས་མཛུགས་
དང་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལྷན་གྱི་རིང་བསྐལ་བྱིན་ཅན་སྐུན་འབྲལ་དུ་འབྱོར་བར་དབྱས་གཅོང་གི་བོད་མི་ཅི་མང་
སྟོས་མེད་ཐོག་འབྲས་སྐྱོངས་དང་ལ་དྲགས། བལ་ཡུལ་སོགས་ནས་ཀྱང་མཛད་མི་མང་དུ་འཛོམས། ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས་མི་དམངས་ལ་འཕགས་མཆོག་ཐུགས་མཛུགས་ཆེན་པོ་བརྒྱ་གཅིག་ཞུས་ཀྱི་བཀའ་དབང་ཐབ་མོ་བསྐྱར་བར་ངོ་
མཆར་བའི་ལྟས་བྱང་པར་ཅན་ཡང་བྱང།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ཤར་དུ། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་བཀའ་སྟོན་ང་ལོད་པར་སྐུལ་བའི་
ཐུག་དམ་ལྟན་སྐྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་དང་ཕྱག་འཁྲུངས། རྒྱ་གར་སྤྱི་ལོ་སྟོན་མེ་རུ་ལ་མངགས་བཅོལ་གྱི་ཕྱག་བྲིས་དང་
བཅས་གོང་གསལ་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་ངོ་ལས་གྲོ་མོ་ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང། སྤྱི་ལོར་མཛད་འབྲངས་སྐབས་སྤྱི་ལོ་སྟོན་
མེ་རུ་སྟོན་སྟོན་ཞུས་པའི་ལན་དུ།

བོད་གཞུང་གི་ཞི་མཐུན་གྱི་ལས་ནས་འབད་ཐབས་བྱེད་པ་དེ་ཡག་པོ་རེད། དམག་དོན་ལག་བསྟར་བྱེད་མི་རུང་། བོད་དེ་
རྒྱ་ཁོངས་མིང་ཅུ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན་སྟོན་གང་ཡང་མེད། བོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་མ་
བྱས་ན་རྒྱ་མིས་ཉན་གྱི་མ་རེད། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་སྤྱི་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་མཐའ་དག་བོད་གཞུང་ལ་བྱེད་འཇུག་གི་མ་
རེད། དེ་དག་ཀྱང་ཁས་ལེན་གནང་དགོས་པ་ཆགས་ཀྱི་རེད། དེ་མིན་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་བཅེངས་འཁྲོལ་དམག་མི་
སྟོད་རྒྱའི་སྐྱོར་རིམ་པར་དུ་འོད་ཀྱི་རེད། བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་རྒྱ་མིའི་དམག་དབྱང་གཏོང་བསྟོད་མི་བྱེད་པའི་ཐོག་ཐབས་
མཁས་གང་ཅིའི་འབད་འཐབ་བྱེད་གལ། གལ་སྤྱིད་རྒྱ་དམར་བོད་ལ་འཛོག་རྒྱའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཆེ་བོད་ལ་དཀའ་ངལ་
འབྲང་པའི་ཐོག་རྒྱ་གར་ལའང་གཞོན་སྟོན་ཡོད་གི་རེད། བོད་ནང་གི་དབང་ཆ་ཐོབ་གང་ཐུབ་ཀྱི་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས་
ཞེས་པ་བཅས་བཀའ་སྟོན་གནང་བྱུང་བ་ལས། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་རྒྱ་ཞི་མཐུན་གྲོས་མོལ་ཐོག་བར་བཞུགས་ཡོང་

བཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་ཀྱང་། སྐབས་དེར་ཡང་བསྐྱར་མཇུག་སྐྱོད་བྱས་ཀྱང་ཞལ་བཞེས་གནང་མ་སོང་། ཞེས་སྐབས་ལྟ་བུ་ཆོག་པ་བཟུངས་ཀྱིས་<<མི་ཆེད་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>དེ་བཞིན་གཉིས་པར་གསུངས། སྐབས་དེ་ཡིད་དུ། བཟུངས་སྐབས་ལོ་ལྔ་བྱང་དང་ལྔ་བཞི་ཁག་སྟེ་མགྲིན་ནས་ཁམས་ཆ་བ་དཔལ་ཡོད་དང་མི་ཐང་། ཨ་མ་དོ་བཅས་སོ་སོ་ནས་འབྱུངས་པའི་འོས་སྒྲུལ་གསུམ་གྱི་མཆོན་འཁོད་ཐུག་གིས་འབྲུལ་རྟེན་དང་བཅས་ཏེ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་སྐུ་སྲུང་ཕྱལ་ཏེ་པཎ་ཆེན་སྐུ་གོང་མའི་ཡང་སྒྲུལ་དུ་སྒྲུགས་དམ་བཤུག་ཅན་དོས་འཛིན་གནང་བའི་སྐབས་འཇུག་ཀྱང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་གི་ཅེན་དུ་“ཁྱོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་”ལ་མིང་རྟགས་འགོད་ཉེར་ཁེལ་ཡོད་པས། བཤུག་ཆོན་དང་མོད་ཀྱིས་སྐྱོག་འཕྲུལ་ཕྱལ་ཏེ་ཨ་མ་དོར་འབྱུངས་པའི་འོས་སྒྲུལ་དེར་ཐུག་རྟགས་མ་སྒྲུབ་ཆེ་བོད་རྒྱ་ཞི་མོལ་ལ་གཞོད་སྐྱོན་ཡོང་ཕྱགས་ཀྱང་པར་བརྟེན་དེ་ཕྱགས་སྒྲུགས་ཐག་གཅོད་པར་མཛད་ཅེས་ཡིག་ཆ་ཁག་ན་གསལ། དེ་ལྟར་ཀྱང་གཞིགས་པཎ་ཆེན་སྐུ་མེད་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་སྐུ་གོང་མའི་ཡང་སྒྲུལ་དུ་དོས་འཛིན་མཛད་པར་བོད་ཀྱི་ལས་དབང་ཉམས་རྒྱུ་དང་ཅོད་རྟོག་རིམ་འབྱུང་གི་རྒྱ་སྲུང་ནས་བསགས་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ཐེ་གཏོགས་བྱུང་ཡང་། དོན་དངོས་སུ་ཡང་སྒྲུལ་འབྲུལ་བྱལ་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་ཡེ་ནས་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

སྐབས་དེར། བེ་ཅེན་དུ་གཡོ་ཐོལ་དང་ཞི་བླ་སྐྱ་ཆོག་ཀྱི་ལམ་ནས་བོད་ཁམས་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་ཁོངས་སུ་འཇུག་རྒྱའི་ཐབས་རྒྱུ་བསྐྱེད་མར་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གྲོ་མོ་ནས་རྒྱུང་འཕྲུལ་ཐོག་བོད་སྐད་ནང་བརྒྱུད་བསྐྱགས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁག་གསལ། དེ་དག་ནི་རྒྱ་དམར་ཀྱིས་འབངས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་བཞིན་པ་དང་སྤྱི་དུས་ཡང་དག་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་སྟོན་ནས་ད་ལྟའི་བར་འཇུགས་མ་སྐྱོང་བའི་དེལ་བསྐྱགས་ཅམ་ཞིག་སྟེ་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྒྱགས་ཀྱི་རིགས་གང་ཡང་བརྒྱུད་གཏོང་བྱས་མེད། མཐར་དགོང་འོ་ཞིག་ལ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་བོད་ས་གནས་སྤྱི་གཞུང་གི་འཕུས་མི་ལྟན་འཛོམས་ཐོག་བོད་ལྗོངས་ཞི་བའི་བཅེངས་འགྲོལ་བྱ་ཐབས་ཀྱི་“ཁྱོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་”ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཐེན་ཞེས་སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་བསྐྱགས་པ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་སྟོ་བྱུང་དུ་གསན་པས་སྒྲུགས་པམ་ཆད་ལས་འདས་པ་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས།

དོས་ཀྱིས་རང་གི་རྩ་བ་གཉིས་ལའང་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མ་སྐྱབ། སྤར་བརྒྱགས་ཏེ་ཆང་མ་འབོད་འགྲུག་བྱེད་སྐྱམ་ཡང་གཡོ་འགྲུལ་ཅམ་ཡང་བྱེད་དཀའ་བར་གྱུར། རྒྱུང་འཕྲུལ་ལས། རི་ལྟར་འདས་པའི་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྱག་གམ་དེ་ལས་མང་ཅམ་གྱི་རིང་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ཕྱགས་ཀྱི་དབང་ཕྱགས་བོད་དུ་སིམ་འཇུག་དང་། ‘གཡོ་ཐོལ་དང་བླ་ཆུབ་’ཀྱི་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ལག་བསྐྱར་བྱས་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་། བོད་དང་བོད་མི་རྣམས་བླ་གཡོག་ལམ་སྟོལ་དང་སྒྲུག་བསྐྱལ་གྱི་སྐོར་དུ་བྱིད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་བསྐྱགས། འབྲུ་ཆགས་བཅས་སྟེ་དང་གཡོ་རྩལ་ལྟན་ཅིག་དུ་འབྲེས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་དེ་དག་ཐོས་སྐབས་དོས་ཀྱི་ཕྱིས་ལ་ན་རྒྱག་བྱུང་། ... ང་མོད་ལ་དོས་ཀྱི་ཆབ་དུ་ཡིག་ཆ་གང་ལ་

ཡང་མིང་ཉགས་འགོད་ཆོག་པའི་དབང་ཆད་སྤང་མེད་ཅིང་ཁོང་གིས་བྱེད་ཆོག་པ་ནི་གྲོས་བསུར་བྱ་རྒྱུ་ཙམ་རེད། ཁོང་གིས་དེ་ལྟར་མི་བྱ་བའི་དོན་དུ་བོད་གཞུང་གི་སྤྱལ་དམ་དེ་ངོས་ཀྱིས་སློབ་མཉམ་ཁྲུང་གིས་བདག་ཉར་བྱས་ཡོད།
དེར་བརྟེན། ཁོང་ལ་བཅན་དབང་བྱུང་བ་ནི་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནི་སློབ་འཆབ་སྦྱེད་གོས་པའི་གཞི་ཞིག་ཡིན། ཞེས་
དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ང་མོད་ནི་རྒྱ་མིའི་བཅོན་པ་བྱས་ཏེ་ཡུན་རིང་སོང་ཞིང་། སྤྱི་ཆབ་གཞན་ཆོ་ཡང་བཅོན་པ་དང་ཆ་མཐུན་ཡིན། ཁོང་ཆོར་
སློབ་སྟོན་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་སྟབས་མཐར་དབང་མེད་དུ་གྲོས་མཐུན་དེར་མིང་ཉགས་བཀོད་འདུག། ཡིག་ཆ་ཁུངས་
གཏན་ཡོད་ཆེད་དམ་སྤྱལ་རྒྱག་དགོས་པར་ཁོང་ཆོས་ཀྱི་ཀོར་བཞུགས་རྒྱ་མིས་པེ་ཅིང་དུ་བོད་ཀྱི་ཉགས་ཐེལ་འབྲ་
བརྒྱས་བཅོས་ཏེ་ང་ཆོའི་སྤྱི་ཆབ་ཆོར་ཡིག་ཆའི་ཐོག་པ་བ་བཅུག་པ་རེད།⁹² ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་
པའི་དཔེ་དེབ་ཚུམ་པ་སོས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ། སྐབས་དེར་རྒྱ་དམག་ལྷ་ས་དང་མི་རིང་བའི་སར་བཅར་ཏེ་པེ་ཅིན་དུ་
གྲོས་མོལ་བྱ་དགོས་པའི་སྤྱུལ་མ་ཡང་ཡང་བྱེད་སྐབས། སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་གང་གིས་ཀྱང་དམག་རྒྱགས་མ་བཏང་
བ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་བཅན་འཛུལ་བྱུང་བའི་ཐེས་སུ་འཇམ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཞུ་སྤྱུལ་ལ་ཡ་ལན་མ་
སྤྲད་པ་སོགས་ཡིད་ཆེས་སློབ་གྲོལ་ཇི་ལྟར་མཛད་ཀྱང་དོན་འབྲས་གང་ཡང་མ་སོན་པ་དེར་ཁོང་ཁྱོད་མ་སྤྱོད་ངམ་
ཞེས་ཐད་ཀར་ཞུས་པར། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་“ཁོང་ཆོའི་ཐོག་སློབ་མ་བྱུང་།” ཞེས་དང་ཡང་། དེ་དུས་ང་ཆོས་“འགྲོད་
པ་དང་བཅས་ཏེ། ‘དེ་ནི་ང་ཆོས་ང་ཆོ་བརྒྱལ་སོང་’ཞེས་སམ། ‘དེ་ནི་ཁོ་ཆོས་ང་ཆོ་བསྐྱུས་སོང་’ཞེས་བཤད་པ་རེད།” ཅེས་
དང་། “ངོས་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་གཅིག་ནི། ཡོང་ངེས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་དེ་དག་ཇི་ཙམ་གྱིས་ཐག་རིང་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་སེམས་འཆབ་ཆེ་
ལ། ཉེ་སར་བསྐྱབས་པ་ན་སེམས་འཆབ་དེ་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བ་དེ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 23 ཉིན་པེ་ཅིན་དུ། རྒྱའི་བཅན་དབང་འོག་བཞག་པའི་“གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་
བཅུ་བདུན་”ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་སྤྲོད་རྒྱུ་ཅན་དེར་མིང་ཉགས་བཀོད། དེའི་དགོང་མོར་“མིང་ཉགས་བཀོད་པའི་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་ཆེད་དུ་གྲོས་མོལ་བྱ་ཡུལ་ཡུས་རྟོ་ཆའོ་ལ་གསོལ་སྟོན་བཤམས་སྐབས། སློབ་མཉམ་མཁའ་སྤྱན་ནག་ཏུ་ཀྱང་ཏེ་

⁹² <<ཀ་ལི་མ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཅོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “དེར་སྐབས་ཀྱང་བོད་མི་འགས་ང་མོད་རྒྱལ་འཛོམ་བ་དང་རྒྱ་
མིའི་རྒྱལ་ཁྱི་རེད་ཅེས་ཐེར་ཡང་། དེ་ནི་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་བཤད་ན་བདེན་པ་མ་རེད། ང་མོད་ལ་རང་དབང་མེད། གནས་ཚུལ་ཇི་བཞིན་མ་རྟོགས་
པར་སེམས་གཏིང་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྒྱ་མིའི་རྒྱལ་ཁྱི་བྱེད་མཁན་གྱི་བོད་རིགས་ཆེས་ཉུང་འཕྲིན་ལས་བྱུང་མེད། རྒྱ་མི་ལ་མཉམ་རྒྱུ་བྱེད་པ་
ནི་ཉགས་ཏུ་བཅན་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་མོད་ལ་དོན་གཞན་གཞན་ཞིག་བདམ་པའི་རང་དབང་ཡོད་ན། ཁོང་གིས་འདོད་པའི་
འདམ་ག་དེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ལ་རང་དབང་མེད། ང་མོད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཛེང་བ་གཞན་ལག་ཏུ་འདོགས་པ་འདོད་པར་
དགོས་དབང་གིས་ཕྱི་རྒྱུ་འགྱུར་བསྟན་པ་ཙམ་ལས་རྒྱལ་འཛོམ་བ་མ་རེད། ཁོང་ནི་སྐབས་འཛོལ་བ་ཞིག་སྟེ་སྤྱི་མཐུན་འཛིན་རྟེན་འདིར་འཛོ་
འདོད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་ང་མོད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་དང་བོད་ལ་བཅངས་པའི་ལྷ་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་འདུག་སྟེ། གྲོས་ཀྱོལ་རང་
དབང་གིས་འཛོ་བ་དག་གིས་འདི་ལྟར་ཡང་ཞེས་ན་ལོགས།

མཁུ་དཔལ་འབྱུག་ཅིང་། དག་ཚར་སྒྱུར་འཆུབ་ཆེན་པོ་ལྟུང་།” ཞེས་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས། དེའི་
པོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐུ་ཆབ་ནི། བཀའ་མཛོན་དང་པོད་དག་དབང་འཛིགས་མེད་དང་ཁེ་སྒྲིད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས།
མཁན་བྱུང་ལྟ་ཅན་རྒྱུ་བ་བསྟན་བསྟན་དང་། མཁན་ཚུར་རྒྱུ་བ་བསྟན་ལེགས་སྟོན། རིམ་བཞི་བསམ་པོ་བསྟན་འཛིན་
དོན་གྲུབ་བཅས་དང་། པོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་སྒྱུར་ནི་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཟ་ཤིས་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཕྲུལ་མེའི་
མིང་ཁྲར་མེད་པའི་པོད་རིགས་ནི་དཔག་སྐར་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་འབེལ་གཏུགས་སྡེ་ཆོན་གྱི་སྤྱི་ཁྱབ་འབའ་བ་ཕུན་
ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་སྐད་སྒྱུར་ཨ་མ་དེ་མོ་ཆར་ཕུན་ཚོགས་བཟ་ཤིས་བཅས་ཡིན་ཞེས་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཀྱིས་གསུངས།
དེ་ལྟར་“ཞི་མོལ་”ཏུ་བསྒྱུར་པའི་མོས་མོལ་རིམ་བར་བཞུད་པའི་སྐབས་དག་ཏུ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཅོན་དབང་དང་
འཛིགས་སྐུལ་དངོས་ལུགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བྱས་པ་སོགས་དོན་དངོས་ནམས་ཚོགས་འདུའི་སྐད་སྒྱུར་ཏུ་ཕེབས་པ་
སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཟ་ཤིས་སོགས་ནས་དངོས་ཁྱོད་གསལ་རྩིན་ཏུ་བྲིས་འདུག་པས་དེ་དག་ཏུ་བལྟ་ལ། རོ་སག་ཁེ་
སྒྲིད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱི་<<རྒྱལ་ཁམས་ཉལ་པའི་པོ་རྒྱུས་དོན་བསྐྱུས་སོགས་གས་པའི་འབེལ་གཏམ་སྡེ་
ཆོན་ལྷ་ལྟན>> ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་བཀའ་རྒྱོན་ང་པོ་ད་ལ་མ་དོ་སྤྱིའི་ལས་ཐམ་དང་། ལས་བྱ་སོ་སོར་ཡང་སྐར་ཐེལ་ཡོད་ཀྱང་འདོན་འཇུག་མ་མཛད་པར་རྒྱ་དམར་རང་ནས་ང་ཚོ་སོ་སོའི་མིང་འཁོད་ཤིང་ཐེལ་གསར་བཞོས་ཀྱིས་དོན་སྤྱིང་པོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷགས་ཡོས་ཕྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 23 ཉིན་པེ་ཅིང་ཆེན་གྱིན་ཉིན་ཁེས་གོང་མའི་པོ་བྱང་ནང་གོས་མཐུན་མ་ཟུར་ལ་མིང་ཉགས་འགོད་གནང་མཛད། མིང་ཉགས་བཀོད་ཟིན་མཆམས་རྒྱ་དམར་སྤྱི་ཚབ་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྒྱེས་ཀྱས་ཉན་དང་། པོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚབ་གཙོ་བོ་བཀའ་རྒྱོན་ང་པོ་ད་ལ། སྤུ་ལུ་ཞི་ལུ་རྩེ་བཙས་ནས་གསུང་བཤད་རེ་གནང་སྟེ་མཛད་སྟོ་གྲོལ། ང་པོ་ད་ཀྱི་གསུང་བཤད་ཀྱང་རྒྱ་དམར་ལ་གོ་བསྐྱར་འདོད་བསྐྱུན་མ་གཏོགས་རང་ཚུལ་དངོས་དོན་གང་བྱུང་གསུང་ལུལ་མི་འདུག ། གསར་བཞོས་ཐེལ་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོང་དགོས་དང་དགོས་མིན་ཟེར་བར་རྒྱ་གཞུང་རང་ནས་ཐུགས་ཉར་གནང་དགོས་གསུངས་པས་ཐེལ་དང་། སྤྱི་ལུ་ཡིག་ཆས་སོགས་འབྲེལ་སྟེན་ཁང་དུ་སྤྱི་གཉར་བྱ་རྒྱ་ཟེར་བ་བཙས་ཁིང་ཚོ་རང་ལ་ཅིས་སྤོད་གནང་། ཞེས་གསལ།

གྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 15 ཉིན་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བཞུགས་པའི་མོད་གཞུང་དོན་གཅོད་རྩ་བུར་གཉིས་དང་།
 དེམ་བཞི་བསམ་པོ་སྤྲས། དཔག་སྤིད་ཐུ་ཡོན་གྱི་མགོ་དཔོན་རྒྱ་རིགས་ཀྱང་ཅེན་མཉུ་སོགས་མོ་མོར་འབྱུང་ཅིང་།
 གྱི་ཉིན་ལ་མོད་ས་མཆོག་དང་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་ཏེ། དེམ་ཐག་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་གྱི་མོས་དོན་ལ་མོས་མཐུན་དང་།
 བཅི་བཀྱར་ཡོད་ཅེས་སོགས་མཐོ་ཅི་དྲུང་ལ་ཐུག་གིས་གནང་དགོས་ཚུལ་ཞུས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་མཛད། སྐབས་དེར།
 མོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་དུ་བསྐྱད་པ་དེ་ཉིད་བཅོན་ཤིང་གིས་བཞག་པ་དང་། རྒྱ་དཔག་མོད་དཔུས་ཕྱོགས་སུ་
 དག་སྐྱོད་སུ་མཐུད་བྱེད་བཞིན་པ། ལྷ་ལྷན་ཁུལ་དུ་དུས་བདེ་ཞོལ་འཇགས་མེད་པར་དན་སྐྱུལ་ཐང་མིང་ཆེ་བ་སོགས་

ལ་བརྟེན་ཞབས་གཡོག་ཆོར་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱེད་ཐད་འགན་བཅོད་དཀའ་བའི་སེམས་ངལ་ཆེས་ཆེར་བྱུང་
བས། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་ཆབ་ལྷོག་སྟེང་སྤུལ་བསྟན་ནོར་བཟང་གིས་གསང་སྟབས་ཀྱིས་སྐུབས་ཇེ་ཡོངས་འཛིན་ནས་
གཉིས་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་དང་ལྷ་ལྷན་གར་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་འོས་ཀྱི་བཀའ་ཅད་ཞུས་པར་སྤྱི་ཕྱེད་བརྟག་
འབྲས་སུ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་འོས་མ་ཐོན་པ་དང་། རྒྱལ་བའི་གཞིམ་ཁང་གི་ལྷ་མོ་གསུང་འབྲེན་མའི་སྤྱན་རླུང་སྤུལ་ས་
དམ་ཐན་བརྟག་ལན་དུ་མར་བསྐྱེད་པར་ཡང་སྤར་ལྷར་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་ཐད་བརྟག་འབྲས་བཟང་ཕེབས་མ་
བྱུང་། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་མཇུག་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་ཇེ་འོ་ལ་མཆོར་གསུངས་པ་ལྟར་ན། རྒྱ་གར་དུ་གདན་འདྲེན་
ཞུ་འདོད་མཁན་ནི། གཙུག་པོ་ལྷ་སྤུལ་པ་དང་། དེ་ནས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བྱུང་ཁང་སོགས་ཡིན་ལ། ལྷ་ལྷན་དུ་
གདན་འདྲེན་ཞུ་འདོད་མཁན་ནི། སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཏུ་མ་སོགས་ཡིན་པར་མ་ཟད། རང་ནས་དཔྱིན་དེབ་དུ་
གསལ་བ་ལྟར་གདན་ས་ཁག་གི་མཁན་པོ་ནམས་དང་སྤྱིད་ཆབ་ནས་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་གར་སྐྱུར་
ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་དགོས་པའི་འདོད་བབ་ཤུགས་ཆེར་བསྟན། གཞན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་འགས་རྒྱ་གར་ནས་ཕྱག་ཐོས་
ཆེད་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་སྐུ་ནི་བོད་ཀྱི་བདེན་དོན་དང་བདེན་དོན་འཐབ་ཅོད་
ལ་པན་པའི་གནང་སྟོན་ཉག་གཅིག་དེ་རེད་ཅེས་སོགས་ཞུས།

སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ཨ་རིར་ཕེབས་ནས་ཨ་རིའི་གཞུང་གི་མི་སྣ་ཁག་དང་བཀའ་མོལ་གནང་བའི་ནང་དོན་
ནམས་སྐུ་ངོ་པ་ལྷ་དང་ལྷན་དུ་པན་ཚུན་གཏོང་རེས་གནང་། དེ་ལ་ཨ་རིའི་ཕྱི་སྤྱིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤར་བྱོགས་ལས་
དོན་ཆེན་པའི་དབྱུ་འཛིན་སྐུ་ཞབས་ Dean Rusk སོགས་དང་མཇུག་འབྲུང་གནང་བར་ཨ་རིའི་གཞུང་གིས། ཡལོང་
ས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་མཆོག་བོད་དུ་བཞུགས་སྐུ་ནི་ཉར་ཅད་ཉེན་འགན་མི་བཅོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེས་པར་དུ་བོད་
ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང་དགོས། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ན་བོད་དང་ས་ཁད་ཉེ་བས་ལེགས་ཀྱང་། གལ་
ཏེ་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆོ། ཐའི་ལན་(Thailand)རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་ནང་པའི་བསྟན་པ་དར་བའི་གནས་ཡིན་པས་དེར་
ཕེབས་ན་ལེགས་ལ། ཨ་རིའི་གཞུང་ནས་གང་ཅིའི་མཐུན་འགྱུར་འབྲུལ་དེས་ཞེས་གསུངས་པ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་
ཆེས་སྐུ་ངོ་པ་ལྷ་དང་གཏོང་གནང་མཛད། སྐབས་དེར། རྒྱ་གར་གྱི་གསར་ཤོག་དུའང་ཡལོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱིད་དོན་སྐུབས་བཅོལ་དུ་ཕེབས་འཆར་ཡོད་ཚུལ་སོགས་རིམ་ཐོན་བྱུང་བ་དང་། བོད་འབངས་
ནམས་སྤར་ལས་སློབ་གཞི་བདེ་ཐབས་མེད་པའི་གནས་སུ་ཀྱང་བ་སོགས་བག་སྟོད་པར་དཀའ་བའི་ཐང་ཐང་དུ་གྱུར། དེ་
ལྟར་གནང་སྟོན་གཅིག་དུ་མ་ཁེལ་བར་བསྟོ་སྤོང་དང་སྤུལ་ས་མ་ལུན་བཞེས་ཀྱིས་བརྟག་ཐབས་སྤྲོ་ཆོགས་བསྟེན་ཏེ་
མཐར་ཡལོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་གཙུག་ཀྱང་ལ་བཀའ་འདི་དགོངས་སྟོར་དང་

བསྐྱེད་ཏེ་སྤྱད་ས་སྤོབས་ཆེན་པོས་ལྷ་ལྷན་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་མཛད་རྒྱུར་སྤྱད་ས་ཐག་ཆོད། ཡལོང་ས་སྤོབས་མགོན་ཆེན་
པོའི་ཞལ་སྤྲུལ།

གལ་ཏེ་སྤྱི་མཐུན་ནས་གཞུང་ཞབས་ཆོར་བཀའ་སློབ་གནང་སྐབས་མ་བདེ་བ་ཡོད་ན། ཁོས་(སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་
)ཉན་གྱི་མི་འདུག་ཅེས་ལབ་གསུང་གི་འདུག། དེ་སློ་ཁོག་ཆེན་པོ་རེད། འགག་ཅ་ཞིག་ལ་སྤྱད་གི་ཡོད་པ་རེད། རྣམ་རྒྱུན་
ཅག་ཅིག་རིགས་ལ་རྩས་གཏོགས་ཁྱོན་ནས་མི་གནང་བ་དང་། དེ་འབྲེལ་འགག་ཅར་སྤྱད་དང་སྤོབས་འབྲེལ་ར་ཏ་ལས་
སོང་། སྤྱི་རྒྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད་དེ། ཞལ་རས་ནག་པོ་གནང་བྱས་ཏེ་སྤྱད་ནས་གསུང་གི་འདུག། གནས་སྐབས་འདི་འདྲ་
ཞིག་གི་སྤངས་ལ་བསྐྱེད་ས་ཡོད་པ་རེད། ད་ཕྱི་ལོག་གནང་ན་ཞེ་བྲག་ཡག་གི་རེད། གཞུང་ཞབས་ཆོའི་ཐོག་ནས་མཛད་
དཀའ་ལྷོ་ཡོད་ན་སྤྱད་ས་(སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་)ཁོས་ཉན་གྱི་མི་འདུག་ཅེས་ལབ་གསུངས་བྱུང་། ར་ཏ་ལས་སོང་། ཅ་
བའི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཏ་ཅང་གནད་འཁེལ་པོ་དང་། སྤྱིར་པོ་གནང་སྤོབས་མཁན་ཞིག་རེད། སྤྱོད་ས་མེ་ཁྱི་བྱང་རིན་
པོ་ཆེ་ཏ་ཅང་གི་ཐབས་མཁས་སྤྱད་ས་མེ་གནང་མཁན་ཞིག་རེད། ཅེས་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་པོ་མཆོ>>ར་
བཀའ་སྤྱད་ས་ལས་སྤོབས་དེའི་རྩ་བྱ་གི་གནས་ཚུལ་ལེས་ཏོགས་སྤོབས་དེས། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་
གཞག>>ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། མཁན་བྱང་ཏུ་སྤྱོད་ས་སྤོབས་བསྐྱེད་ནོར་བཟང་མཆོག་གིས་ཡལོང་ས་མཆོག་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་
དུ་གདན་ཁྱེད་ཆེད་འབད་པ་གནང་བར་ཞབས་འབྲེལ་འགག་ཞིག་སྤྱད་ས་མ་མཉེས་པར་བྱར་ཆོགས་བྱས་ཏེ། ཏུ་སྤྱོད་ས་
སྤོབས་ནོར་མཆོག་བྱར་འདེད་མཐའ་འབྱུང་གཏོང་ཐབས་རྩོག་གཉིས་ནས་བཅུམས་ཚུལ་ཡང་བྱར་ཅམ་གསལ།
<<པོད་ཀྱི་བྱང་བ>>ཞེས་པའི་རྩ་བ་པོས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ། ལྷ་སར་ཕྱིར་ཕེབས་མཛད་པ་དེ་གཞུང་བསྐྱེད་
ཆོས་སྤྱིར་གི་བཀའ་ལུང་ལ་བཞེན་ནས་བྱང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཀའ་འབྲི་ཞུས་པར། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས། “དེ་མ་
རེད། བཏག་དབྱེད་འགའ་བྱས་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོར་གྲོ་མོར་བྱང་བའི་ཐག་གཅོད་ཆེ་ཁག་རིགས་གང་ལ་ཡང་སློ་འགྱོད་
མེད་ལ། 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱོད་པ་དང་དེ་ནས་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱོད་དེ་ཕྱིར་པོད་དུ་ལོག་པ་བཅས་ཆང་མར་
ནོར་འཁྲལ་སློ་འགྱོད་ཅ་ནས་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱད།

དེ་ལྟར་སྤྱད་ས་ལོས་ཟླ་ ༥ ཆོས་ ༡༧ སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 20 ཉིན་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱིར་པོ་ཆེ་པོ་
དང་གྲེས་ཏེ་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར། ཕེབས་ལམ་དུ་འབངས་དད་པ་ཅན་དང་ས་གནས་དཔོན་
རིགས་ཆེ་སྤྱི་ལྷན་གྱིས་བསུ་སྤྱོད་རྒྱ་ཆེར་ཞུས། སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 26 ཉིན་རྒྱལ་ཅེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་
སྤྱིའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་མཐུལ་འདེགས་འབྲལ་དང་སྤོབས་སྤོབས་ཅེ་ཞུས་དཀྱིས་མཉེས་ཆེན་པོས་
སྤྱད་ས་ལ་བཏགས། དེ་གར་འབགས་མཆོག་སྤྱད་ས་མེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་གནང་བར་རོ་མཆོར་བའི་ལྷས་བྱང་
པར་ཅན་ཞིག་བྱང་བྱུང་། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡལོང་ས་སྤོབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་
ནས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷ་ ༥ ཆེས་ ༢༠ ནང་། ལྷགས་ཡོས་ལྷ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཁོ་བོ་ལྷོ་མ་ནས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་
ཁབ་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་རྒྱལ་ཅེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེར་སེར་སྐྱ་མི་མང་ཆོར་སྐྱགས་ཇེ་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་ཞིག་
བཀྲིས་པར་ཅ་བའི་ལྷ་མ་མཆོག་ཀྱང་དབང་གཤམ་དུ་ཕེབས། ཁོ་བོས་བགེགས་གཏོར་གཏོར་སྐབས་འཁོར་འབྲུ་དང་
མཉམ་དུ་རྩོམ་ལག་ནས་ཤོར་བ་གར་སོང་མེད་པ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱ་འགག་གི་ཨམ་སྐག་ཏུ་ལྷུང་ཞིང་། དེ་
འབྲལ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་སྐྱ་བཞེངས་ཀྱིས་རྩོམ་ལྷན་པ་ཕྱིར་སྐྱོལ་གནང་བ་ནི་སྐབས་དེར་མང་པོས་གནས་རྒྱལ་འདི་
ཉིད་རོ་མཆར་ཆེ་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ཏུ་ཅང་གི་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་ཞུས། ཞེས་གསུངས། དེའི་ཕྱི་ཉིན་དཔལ་འཁོར་ཆོས་
སྡེ་ནས་ཆེབས་ཞབས་བཏེགས་ཏེ་རིམ་པར་ཕེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་དང་ལྷ་ཁང་གནས་ཆེན་ཁག་བཅས་
ལ་རྟེན་མངལ་གནས་གཟིགས། དམངས་ལ་བྱག་དབང་མངལ་ཁ་སོགས་གང་ལ་དེ་འདོད་ཀྱིས་རྩིས་འཛིན་སྐྱགས་
སློན་རྒྱ་ཆེར་སྦྱོར་བའི་ཕྱར་བོད་ལྷ་ ༤ ཆེས་ ༩ ཕྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 6 ཉིན་⁹³ཏེ་ཆེས་དུས་བཟང་པོར་ལྷ་
ལྷན་དུ་བདེ་ཕེབས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ།

ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ཆེས་ཤར་ལ་ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱིས་བག་རི་དང་། རྒྱལ་ཅེ། ལྷ་དཀར་ཅེ། ཡར་འབྲོག་ཁབས་སྡེར་། ལྷག་
ལྷུང་དགོན། དཔལ་དེ། ཉ་སོག་ཁབ་ཆོས་འཁོར་ཡང་ཅེ། མཉེས་ཐང་རུ་སྟོད། ཆག་གུར་སྡེར་གར་གཞུང་གནས་ཀྱི་
ཕེབས་བསྐྱའི་བཞུགས་སྡིག་། ལྷག་བག་རི་ཁོད་སོགས་ལ་རིམ་ཕེབས་ཀྱིས་སྦྱིད་ཆལ་སྐྱ་སྡེར་དུ་གཞུང་གི་ཕེབས་བསྐྱ་
དངོས་གཞི་སྒར་སྟོལ་རྒྱས་གཤོམས་ཀྱི་མཛད་སྟོལ་དང་བཅས་ཁོར་སྡེར་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་ཀྱི་
བར་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་ཆེབས་ཞབས་སུ་ལྷན་རྒྱས་དང་སྡེར་རེས་མེད་སྐབས་སྐྱར་ཀྱིས་བཅར། ... སྐབས་མགོན་སྡེར་
ལྷན་སྐྱག་བག་རྩོམ་འཆང་གོ་མོ་ནས་སྟོན་ཕེབས་ཀྱིས་སྐྱག་བག་རི་ཁོད་དུ་བཞུགས་སྟོན་འཇགས་སུས་ཀྱི་ཞབས་སོར་
ལ་མཛོན་པར་བཏུང། ཅས་དང་། <<བཅན་བྱོལ་ཀྱི་རང་དབང>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཕེབས་ལམ་ཀྱི་

གནས་སྐྱངས་གསུང་བར།

ངོས་ཀྱིས་དོགས་ཐོན་མེད་པར་སྟོམ་དང་སྡིག་པ་རུ་ཅ་ལག་ཏུ་ལེན་སྐབས་ལ། སྐལ་ལའང་སྐང་དོགས་དེ་ཅུ་མེད། འོན་
ཀྱང་། ཏུ་ལ་དགའ་སྐྱང་མེད་ཅིང་ཕྱི་འབྲུ་ཀྱང་དུག་(caterpillar)ལ་ཆོར་སྐྱང་མེད། གང་ལྟར། སྐབས་འདིར་ཐང་ཡངས་
པོའི་སྐྱང་བཞོན་པ་ཡོད་ཀྱིས་བསྐྱལ་ཏེ་བསྦྱོད་པར་སྦྱིད་སྐྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་། དོན་ཀྱིས་བཞོན་པ་དེ་ནི་རུ་སྡེར་རིན་པོ་ཆའི་
ཆེབས་ཟེལ་“སྡེ་དཀར་འཁོར་ལོ་”ཞེས་པའི་བཞོན་ཟེལ་འགྲོས་ཤིན་ཏུ་བཟང་ཞིང་རྒྱག་ཤེད་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་
ལ། ངོས་རང་དེ་དང་འབྲེལ་ལོབས་སུ་གྱུར། ཆེབས་དཔོན་ཀྱིས་བཞོན་ཟེལ་དེ་གཞུགས་བོངས་རྒྱང་ཞིང་བཟིན་ཉམས་
མེད་པས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་མི་འོས་ཞེས་ངོས་ཀྱིས་བཞོན་ཟེལ་དེ་ཉིད་བདམས་པར་འདོད་མོས་མ་གནང་། ཞེས་དང་། དེ་
ནས་ཁོར་སྡེར་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་འགྱོར་སྐབས་ཀྱི་གནས་སྐྱངས་ལ། “སྡེར་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ངོས་ཀྱི་དགའ་མོས་བྱེད་
ས་གང་པ་ཁོར་དུ་དོན་གྲུབ་ལོ་དེའི་མགོ་སྟོད་དུ་འདས་གོངས་སུ་གྱུར་བ་ཤེས་འབྲལ་ཡིད་ལ་སྦྱོར་སྐྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཁོང་ནི་

⁹³ ལྷ་ལྷན་དུ་ཕེབས་ཆེས་ལ་མི་མཐུན།

ངོས་རང་རྒྱུ་དུས་ཀྱི་ཅེད་རྟོགས་དགའ་སྤང་ཆེ་ལོས་དང་། ཡིད་ཆེས་སྒོ་འགེལ་བྱེད་ས། དུས་རྒྱུན་དུ་སྒོ་སྤང་སྒོང་མཁན་དེ་
ཡིན།” ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་། སྒྱུ་ན་ཏ་ཅང་མ་བཤེས་སྐབས་སུ་གད་པ་ལོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གདོང་གི་རྣམ་
འགྱུར་འདྲ་མིན་བསྟན་ནས་རྒྱུ་མིན་རིན་པོ་ཆེར་ཞེད་སྤང་སྒོང་ཞེད་། དགྲུང་ན་རྒྱུ་ཡར་མོན་པ་ནས་ཅེད་མོ་རྒྱུ་
པོའི་རིགས་ཅེས། དམག་ཅེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་པན་རྒྱུན་འཛིང་རེས་དང་། ཡང་སྐབས་རེར་ལོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ལག་
པས་རྒྱུ་མིན་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱམས་པའི་ཆེ་དམག་གི་ཁོའི་གདོང་པར་བརྟགས་ཏེ་ཁྲག་ཐོན་པ་སོགས་བྱུང་ནའང་ད་
དུང་སྒོ་སྤང་གི་རྣམ་པ་དེ་མི་ཡལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་སོགས་གསུངས། “ལོར་བུ་དོན་གྲུབ་ཆེ་ལས་འདས་པ་དེས་ངོས་ཀྱི་
བྱིས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཡལ་ཐེན་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།” ཞེས་དང་། “ད་ནི་དུས་སྐབས་དེ་བསྐྱུར་ལོག་ཀྱི་ག་
ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་བྲགས་ཤིན་ཏུ་འཁྲེང་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས།

སྐབས་དེ་ཤེད་དུ། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཕྱིར་ལྷ་སར་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་བ་གསར་ལམ་ཁག་ཏུ་བསྐྱགས་པ་
སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེས་གསན་པས་བྲགས་འཆབ་བཟེད་མེད་དུ་སྐྱེས་ཤིང་ཨ་རིའི་ཁུལ་དུ་གད་ཅིང་ཇ་འག་གིས་
འབད་བ་སྒྲ་ཆོགས་བསྟེན་པར། ཨ་རིའི་བྱི་མིན་ལས་ཁུངས་ནས། མོད་ལ་གསར་བའི་གནམ་གྲུ་ཆེད་གཏོང་གིས་
ཡལོང་ས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གི་ཕྱོགས་སུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཅིས་ལ། དགྲུན་དུས་གནམ་གཤེས་གང་བའི་སྐབས་ཡིན་
སྟབས་ཡར་འབྲོག་གཡུ་མཆོའི་འབྲུག་རོམ་སྟེང་གནམ་གྲུ་འབབ་བྱུང་མིན་དང་། ཡལོང་ས་མཆོག་དེ་གར་གསར་
སྟབས་ཀྱིས་ཐེབས་བྱུང་མིན་སོགས་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་། སྐབས་དེར་སྐུ་རོ་པ་
ལྷས། ཡལོང་ས་མཆོག་མོད་དུ་བཞུགས་གཏན་འཁེལ་བས་རེ་ཞིག་གི་ལ་ཐེབས་རྒྱུའི་དགོངས་འཆར་མེད་པའི་
གནས་འཕྲིན་བྲུལ་བ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེར་འཕྱོར་བས་སྐབས་དེའི་ལས་དོན་དུ་མ་ཞིག་བྲག་ཐོན་དུ་བསྐྱར་མ་
བྱུང།⁹⁴

⁹⁴ སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལ་གཟིགས།

དྲུག་པ། གཞིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་བྱིར་ཕེབས་ཀྱིས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་བསྐྱེད་མར་
བསྐྱེད་པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ།

དམར་ཤོག་ནང་འཇུག་དང་སྐྱོན་གཙོར་དབྱེན་སྒྲིལ།

སྤྱི་ནོར་ཡེ་ཤོར་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྐྱོན་འཁོར་ལྷ་སར་བདེ་ཕེབས་བྱུང་སྟེ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ཏེ། སྤྱི་
ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 8 ཉིན་རྒྱ་མིའི་ངོ་ཆ་བ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་འུ་འུ་ལས་ལྷ་སར་འབྱོར། ཉིན་ལས་རྗེས་འཛིན་ཉིན་སྤྱི་
སོལ་ལྷར་སྲིད་བཀའ་ལྷན་རྒྱུ་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ལ་གསོལ་སྐྱོན་བཤམས་པར་ལྷ་སའི་མི་དམངས་ཀྱིས་མི་
འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཆེ་ཅམ་བསྐྱོན། སྤེལ་ནས་ཀྱི་རིམ་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ལས་རྣམས་ཀྱང་འདོད་ཆེས་པོ་དེ་ཅམ་མ་བྱུང་། དེ་
ནས་བཟུང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་བོད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཆོར་མཛུགས་འབྲུག་ཀྱིས་གོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་
ལེགས་བྱུང་བ་དང་། བོད་རྒྱ་གཉིས་མཐུན་སྦྲིལ་དམ་ཐབ་དགོས་པ་སོགས་བཅོས་སྦྲིག་འཇམ་མཁས་ཅམ་ཞིག་
གཙོ་འདོན་ཀྱི་སྒོ་ནས་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་གཡོ་འབྲུལ་ཀྱིས་འགྲུག་ཐབས་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོའི་དབྱར་མཆའས་གོ་མོ་ནས་བྱིར་ལྷ་སྐྱོན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བྱུང་སྐབས་ལྷ་ས་གཙོས་པའི་
གཡས་གཡོན་ཀྱན་གྱི་གནས་བབ་ཆེས་ཇོ་དག་དུ་འགྱུར་བཞིན་པ་དང་། གཞུང་གི་རྒྱལ་ས་དང་འབངས་ཀྱི་ཉལ་ས་
གཉིས་ཀ་བདེ་འཇགས་མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཀྱང་། ཡེ་ཤོར་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བྱུག་དཔེ་གསན་
གཟིགས་དང་འཇུག་རིག་བྱུགས་གཉེར་སོགས་གནང་སྒོ་མང་ཅམ་ཞིག་སྤར་རྒྱུན་བཞིན་མཛད། དེ་ལ་ཡེ་ཤོར་ས་
མཆོག་གི་ཞལ་སྤར་ནས་གསུང་དོན། “སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་ནི་ཆུ་ཆོད་ཉེར་བཞིའི་རིང་སྤྱོད་པ་ཞིག་མ་རེད། སྐབས་དེར་
དུས་ནས་དུས་སུ་དེ་རིང་དང་མཆུངས་པར་ང་ཆོ་གད་མོ་དགོད་པའི་གནས་སྤངས་བྱུང་ལ། ང་ཆོ་བོད་མི་རྣམས་ཁྱེད་ཅག་ཨ་
རི་བ་དང་མི་འབྲསྟེ། དོན་གང་ཞིག་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་ཆོ་ཨ་རི་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་སེམས་སྤྱུག་བྱེད་ཀྱང་བོད་མི་ཆོས་
དེ་ལྷར་མི་བྱེད་”ཅེས་ཡིད་ཁྱུམ་པ་ཁོ་ནས་དཀའ་ངལ་ལ་གདོང་གཏོད་དཀའ་བ་དང་དོན་ཐམས་ཅད་འཇུག་ཤོར་དུ་
གཏོང་ངེས་པའི་གནད་དོན་དེ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དཔེ་དཔེ་ཚུམ་པ་སོར་གསུངས།

སྐབས་དེར། སྲིད་དོན་གྱི་གཞི་རྒྱུགས་རི་ལྷར་ཆེ་ཡང་བྱིའི་རྒྱུན་ལོར་དེ་དག་གིས་ཡེ་ཤོར་ས་མཆོག་གི་
བྱུགས་ལ་བྱུགས་རྒྱུན་དེ་ཅམ་སྟེར་བྱུང་མེད་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོད་སྟེ། སྤར་རྒྱུན་ལྷར་གསན་བསམ་དང་བྱུགས་སྤར་
ཡོད་པའི་མཛད་སྒོ་ཁག་སྤར་རྒྱུན་ལྷར་མཛད། དེ་ལ་ཡེ་ཤོར་ས་མཆོག་གིས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དཔེ་དཔེ་

ངོས་གྲོ་མོ་ནས་ཕྱིར་འབྱོར་མ་ཐག། ངོས་ཀྱིས་མི་ཞིག་ལ་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་བཟོ་བཅོས་བྱེད་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱས།
དེ་ནས་ཁ་ལོ་བའི་ཆོག་མཆན་མེད་པར་ངོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱུ་འཁོར་བསྐྱོད། འཛིབ་འཁོར་ལ་ལྡེ་མིག་དགོས་ཤིང་དེ་
ཁ་ལོ་བའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པས་བེད་སྤྱོད་གཏོང་མ་བྱུང། སྐྱུ་འཁོར་གཞན་གསུམ་དེར་ལྡེ་མིག་མི་དགོས་སྐབས་ངོས་
ཀྱིས་གསང་བའི་སྒོ་ནས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང། སྐབས་ཤིག་སྐྱུ་འཁོར་གཅིག་ལྟུང་རའི་ནང་དུ་བཟུང་སྒྲོན་བྱུང་
སྟེ་མཐུན་གྱི་སྒྲོག་དེ་ཆག། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཁ་ལོ་བར་དེ་སྟོན་དགོས་པ་སྒྲོས་མེད་ཡིན་ཀྱང་དེ་ཞིག་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་
པའི་ངང་དུ་ལུས། ... དེ་ནས་ཡགོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཕྱག་ཆས་པ་ལམ་གཅོད་བྱེད་གྱི་གཅོད་གྱི་དེ་སྤྱད་དེ་ཤེལ་གོར་
གོར་ཞིག་ག་སྤྲིག་བྱས། གཅོད་གྱི་དེ་ནི། ངོས་ཀྱིས་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཁོས་ར་ཞིག་དང་པལ་ཆེར་མཚུངས་པའི་
མཛོད་ཁང་དེར་སྟེད་པའི་ཅ་དངོས་ཁོད་གྱི་གཅིག་ཡིན། ངོས་ཀྱིས་ཤེལ་གོར་གོར་ཞིག་གཏུབ་སྟེ་དེ་ནས་བྱེ་མ་ཀ་ར་
བསྐྱོལ། གར་མོར་གྱུར་པའི་བྱེ་མ་ཀ་ར་དེ་ཤེལ་གྱི་ངོས་སུ་བྱགས་ཤིང་སྤིང་བལ་འལ་འལ་བཟོས་ཏེ་དེར་སྐྱར་བ་ན།
ཆག་སྒྲོན་མ་ཤོར་བའི་སྒྲོག་དེ་དང་འབྲེལ་མཚུངས་སུ་གྱུར། རྗེས་སུ་སྐྱུ་འཁོར་ཁ་ལོ་བས་དེ་ཤེལ་ཡོད་མེད་ངོས་ཀྱིས་
ཤེས་རྟོགས་མ་བྱུང། ... ཕྱི་ལོགས་སུ་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དང་མི་དམངས་གཞན་བཅས་ཡོད་པས་ངོས་རང་རང་གིས་
སྐྱུ་འཁོར་གཏོང་རྒྱ་དེ་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མ་དེད། དེར་བརྟེན། ངོས་ཀྱིས་ཞབས་ཕྱི་བའི་ཁོང་དུ་གྲུ་བ་ཁན་པ་བྱུང་
བྱུང་ལྟར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་སྐྱུ་འཁོར་གཏོང་སྐྱེད་སྐྱབས་ཏེ། ཉིན་ཞིག་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ལྷགས་རི་སེར་པོའི་ཕྱི་
ལོགས་སུ་སྐྱུ་འཁོར་གཏོང་སྐབས་སྒོ་ལ་བཟུངས་པས་དངངས་སྐྱག་ཆེན་པོ་བྱུང། ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྐུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 22 ཉིན་“རྒྱལ་བྱང་བོད་བསྐྱོད་དབྱུང་སྟེ་”ཞེས་པའི་རྒྱ་དམག་མཆོ་སྟོན་ནས་
ལྷ་སར་ཐོན། ཆེས་ 28 ཉིན་ཀྱང་གོ་རྟུ་དང་ཐན་གོན་སུན་གཉིས་ཀྱིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་དམག་སྟེ་བརྒྱད་པའི་དབྱུང་དམག་
ཆབ་མདོ་ནས་ལྷ་སར་ཐོན། ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 9 ཉིན་དེ་སྟོན་ཆབ་མདོ་བཅོན་བཟུང་བྱེད་མཁན་དམག་སྤྱི་མང་ཆེ་མེ་
ཡིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་རྒྱ་དམག་དྲུག་བརྒྱ་ལྷག་ལྷ་སར་འབྱོར་ཅིང་། དེ་དང་མཚུངས་པར་སྤར་ཡང་མདོ་སྤྱད་ཁུལ་ནས་
ནག་རྒྱ་བརྒྱད་དམག་དཔོན་རྩན་མིན་གྱིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་རྒྱ་དམག་ཆེག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ཅན་ལྷ་སར་འབྱོར་བར། ཀྱང་
ཅེན་ཕུའུ་ཡིས་སྐུལ་མ་བྱགས་ཆེར་བྱས་པ་ལྟར་བོད་གཞུང་ནས་དེ་དག་ལ་སྟོད་གནས་དང་བཟུང་བཅའ་སྟགས་
བཀོད་སྤྲིག་དང་སྟེ་ལེན་གང་རུས་བྱ་དགོས་བྱུང། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམག་སྟོང་ལྷག་དུ་མ་སྒོ་བྱར་དུ་འབྱོར་བས་ཁེར་རྒྱུ་
དུ་ཡུན་རིང་འཆོ་བའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ཅིར་འགྱུར་ངེས་གསལ་ཅན་དུ་གྱུར་ཅིང་། རིམ་གྱིས་བཟུང་ཆས་སྟགས་
མཁོ་དངོས་ཀྱི་རིན་འབབ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འཕར་བར་བརྟེན་སུ་གེ་སྟགས་དཀའ་སྐྱུག་ཆེས་ཆེར་ཡོང་
ངེས་སྐུལ་སྟེ་ལྷ་སའི་མི་དམངས་རྣམས་སེམས་འཆབ་ཆེན་པོའི་ངང་དུ་བྱུང།

སྤྱི་ལོ་ 1951 ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 19 ཉིན་རྒྱ་དམར་གྱི་དམག་སྤར་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ཁོངས་ནས་དམར་
དམག་ཁ་སྟོན་མཆོན་ཆ་དང་བཅས་ཏེ་འབྱོར་བས་ར་རྗེ་དག་ཏུ་གྱུར། མིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

ཆབ་མདོར་བཅན་འདྲེ་མེད་ཀྱི་དཔོན་མང་ཆེས་མིས་ཀྱི་འོག་ལ་བཅེངས་བཀོལ་དམག་མི་ཟེར་བའི་རྒྱ་དམག་
སྤུས་སྒོར་ཐམ་བ་ལྟ་སར་རྒྱ་ ༡ ཆེས་ ༩ (Sept. 9th 1951) ཉིན་འབྱོར་བ་དང་དུས་མཚུངས་ལྟ་བུར་བཀའ་སློན་དཔོན་
དག་དབང་འདེགས་མེད་ཀྱང་ཕེབས་འབྱོར་གནང་། དེ་ནས་རྒྱ་བ་གཉིས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ལ་དམག་སྤྱི་ཀྱང་གོ་སྒྲ་དང་། ཐན་
ཀོན་སན་གྱི་འོག་ལ་རྒྱ་དམག་སྒོར་ཐམ་བ་ལྟ་སར་འབྱོར་ཏེ། དེ་ཆོའི་ཁོངས་ནས་དམག་ཆོ་ཁ་ལས་
འབྲུག་རྒྱ་གསུམ་བལ་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་ས་མཆོམས་མཆོ་སྤྱད་དང་། བག་རི། གོ་མོ། གཉའ་ནང་། ཉེད་སྤར་སོགས་ལ་
རིམ་བས་བཏང་བ་དང་། ཞི་བའི་ལས་ཁྱེད་པ་དང་། རྒྱ་མི་དལ་ཅོལ་ལས་ཁྱེད་པ། ཆོང་རིགས་བཅས་ཀྱང་ཐམ་མི་ཆད་
པར་ཁྱོན་ཆེ་འབྱོར། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་བཀའ་ལག་གིས་ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་ལ་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་
སྤར་བཞིན་བོད་མིར་ཡོད་པ་རང་སོར་འཛོག་དགོས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བའི་དོན་ཆོན་གསུམ་ཅན་ཞིག་གནང་བར་
ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་ཡིས། ཡལོང་ས་རྩ་ལའི་རྒྱ་མའི་སྤྱད་དབང་སོགས་ལ་འགྱུར་བ་མི་འགོ་བ་དང་། དམར་དམག་གིས་མཐའ་
མཆོམས་དམ་སྤར་བྱ་རྒྱ། བོད་དམག་ནམས་བཅེངས་འགོལ་དམག་ཏུ་བསྐྱར་རྒྱ། དམག་ཆས་ནམས་རྒྱ་ནག་ནས་
ནང་འཕྲེན་བྱ་རྒྱ་སོགས་བཤད་དེ་མགོ་སྤོར་ཐབས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 1951 རྒྱ་བ་ 9 ཆེས་ 28 ཉིན་རྒྱ་ནག་གི་ངོ་ཆབ་
ཀྱང་ཅིན་ཕུའུ་ངོ་ལས་མའོ་ཅེ་ཏུང་གི་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་དམག་མི་ལྟ་བུ་ཡས་མས་བཅས་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དུ་
ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱི་མདུན་དུ་བྱག་རྟགས་འདེགས་འབུལ་དུ་བཅར། སྤྱི་ལོ་ 1951 རྒྱ་བ་ 9 ཆེས་ 30 ཉིན་བོད་
གཞུང་ནས། ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བ་བཅུགས་ནས་ལོ་གཅིག་འཁོར་བའི་རྒྱལ་སྤོན་དུས་ཆེན་
ལ་བཀའ་ལྷན་ལེགས་མཆོན་ཆེད་ཏར་འཕྲིན་ཐོག་མ་དེ་བཏང་། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་ཆོག་ལས་འདུ་
དང་མཇུག་འཕྲད་སོགས་ལ་ཡལོང་ས་སྤྱི་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྤྱད་དོས་ཕེབས་བཞུགས་དགོས་པའི་སྤྱི་ལ་
ཡང་ཡང་བྱང་ཡང་། བཀའ་ལག་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་སོགས་ཡོངས་སུ་བྱུང་མེད་
པས་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་འདུ་ཆོག་སུ་ཕེབས་བཞུགས་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་གནང་། རིམ་གྱིས་རྒྱ་དམག་
ནམས་མཆོམས་མ་ཆད་པར་ལྟ་སར་འབྱོར་ཅིང་ཕྱོགས་མཐའི་ས་གནད་ཁག་ཏུ་འང་འབྲེམ་འཛོག་བྱས་པ་སོགས་སློ་
གང་ས་ནས་ཐར་ཐབས་མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར།

སྐབས་དེར། རྒྱའི་ངོ་ཆབ་ནམས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱི་མདུན་དུ་བཅར་སྐབས་བོད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་
དང་ལྟན་དུ་བཅར་བ་དང་། གཙོ་ཆེར་སྤྱིད་ཆབ་ནམ་གཉིས་དང་ལྟན་དུ་བཅར། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་དུས་རྟག་ཏུ་ཁོ་པ་
ཅག་བོད་ལ་རོགས་སྤྱོད་ཏུ་ཡོང་ནའང་བོད་འབངས་ནམས་ཀྱིས་རྒྱ་དམག་ལ་མི་དགའ་བའི་ནམ་འགྱུར་ཞི་བྱག་གཉིས་
ཐད་ནས་སྤོན་པ་དང་། མཐུན་འགྱུར་མི་སྤྱོད་པ་སོགས་བཤད་པར་སྤྱིད་ཆབ་ལྷུ་ཁང་བས། ས་མཆོམས་སུ་དཀའ་ཆོག་
བཟོ་མཁན་ནི་རྒྱ་ནག་ལས་མེད་པ་དང་། བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་རིང་རང་མགོ་རང་ཐོན་
ཀྱིས་འཆོ་བ་སོགས་བཟོད་དེ་སྤྱིད་ཆབ་གཉིས་ནས་ཆོལ་ལན་ཁུམ་མེད་དུ་སྤྱད་པ་ནམས་རྒྱའི་སློང་མ་བབས་པ་ལན་

མང་བྱུང་བར་བརྟེན། ལྷ་ཁང་པས་ཕྱོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་ཀློང་འཁྱགས་ཆེ་བྱ་བཏང་སྟེ། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་གྱི་དོན་གནད་རྣམས་ཅིས་མེད་དོན་རྒྱལ་དང་འགལ་འདས་བསྐྱར་འཛོལ་སྤྲོ་ཆོགས་བྱེད་བཞིན་པའི་སྒྲིན་གནད་མང་བྱ་བཏོན། དེ་ལྟར་སྲིད་ཆབ་གཉིས་ནས་རྒྱའི་འདོད་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པར་“ཅི་གསུང་བཀའ་སྤྱབ་”མ་ཁུས་པའི་ཁར། རང་ཐོན་སྤྱ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སྒོ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཀློང་ལ་འཇག་གཅིག་མཐུག་གཉིས་མཐུན་བྱས་པ་དང་། དམངས་ཁྲོད་དུ་འདྲ་མེད་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྤྲོ་ཆོགས་བསྟན་ཏེ་དོ་ཀློང་རིམ་པར་བྱུང་། <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་སྟག་ལྟ་སྟན་ཆོགས་བཟུལ་གྱིས།

ཉིན་ཞིག་གང་ཅིང་ལྷ་ཁོར་སྲིད་ལྟན་གྲུབ་དགའ་ཆལ་གཟུང་བྱུང་བྱེད་པ་མཆོག་མཇུག་བཅར་སྐབས་སྲིད་ཆབ་རྣམས་གཉིས་གྲངས་ལྟན་བཅར་གནང་ཡོད་པ་དང་། གང་ཅིང་ལྷས་སྲིད་ཆབ་རྣམས་གཉིས་ལ་གོང་ས་མཆོག་དང་ལྟན་བྱུང་བཞུགས་པ་དེར་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན། དེ་ཉིན་གྱི་གསུང་སྐུར་ནི་གང་ཅིང་ལྷའི་སྐད་སྐུར་ཨ་མདོ་གྲོ་ཆང་སྟན་ཆོགས་བཟུལ་གྱིས་དང་། ཐུན་གཉིས་ཡིན། ལ་གོང་ས་མཆོག་ཞལ་སྟོན་གཟུངས་ཀྱིས་བཞུགས་སྒོམ་བྱུང་བཞུགས་ཡིང་། སྤྱི་ཆབ་གང་ཅིང་ལྷ་དང་། ཁོང་གི་རོགས་མི་གཅིག་གཡོན་ཕྱོགས་དང་། སྲིད་ཆབ་རྣམས་གཉིས་གཡས་ཕྱོགས། སྐད་སྐུར་གཉིས་བཞུགས་གདན་གཞན་ལས་དམའ་ཙམ་སྟོན་བསྟན་ནས་པན་ཚུན་གྱི་གསུང་སྐུར་ལྷ་བྱས། གང་ཅིང་ལྷ་ཡིས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ། བར་ལམ་རྒྱ་ཐོད་གཉིས་གྲོས་མཐུན་ལག་ལེན་བསྟར་ཕྱོགས་སྐོར་བཟོ་སྐྱེད་ཐེངས་འགའ་ཤས་བྱུང་ཡང་པན་ཚུན་བསམ་ཚུལ་མ་མཐུན་པར་རྟེན་སྤྱུག་རྟེན་ཞན་བྱུང་བའི་སྐོར་ཁུས་པར། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་སྐྱེད་བར། སྲིད་ཆབ་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་ད་ལྟ་གང་ཅིང་ལྷས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་སྟན་མེད་ཁུས་བདེན་ལ་ཐུང་ཐད་དན་མིན་གྱི་དགག་ལན་ལྟ་བུ་གནང་རྟེན་གང་ཅིང་ལྷ་དོ་གཏོང་དམར་པོར་གྱུར་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་རབ་བྱུང་འབར་ནས། ཁྱེད་གཉིས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྒྲ་མདུན་ལ་གྲས་ཞབས་དང་། བཅི་བཀྱར་མེད་པར་ཉམ་ཁུའི་སྟོན་ཁ་ལན་སྟོན་པ་འོས་སྤྱ་མ་མཆིས་པ་རེད། ཅིས་ཆོག་ནན་མང་དག་གིས་ཁ་རྒྱུང་བཟུང་པོ་བཏང་བར་བརྟེན་ཐོན་སྐད་སྐུར་གཉིས་འཛིགས་སྤང་ཆེན་པོ་སྤྱེས་པའི་འོག་ཡུད་ཙམ་རིང་པན་ཚུན་གྱི་གསུང་སྐུར་རྟེན་མེད་པའི་སྐུར་མ་ཐུབ་པར་ཉར་སངས་པ་ཞིག་བྱུང་བའི་སྟུང་། སྲིད་ཆབ་སྤྱ་ཁང་པས། སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་འདིར་གཙོ་བོར་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་འོག་ང་ཆོས་ལས་ཀའི་འགན་ཁེར་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཙམ་ལས་ཀ་བྱེད་སྐྱེད་སྐོར་སྟན་མེད་ཁུ་བའི་ལས་འགན་ཡོད། དེ་ཁུ་དབང་མེད་པ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད། གང་ཅིང་ལྷ་ཡིས། ཁྱེད་གཉིས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྒྲ་མདུན་ལ་སྐད་ཆ་འཁྱགས་ཆེན་པོ་བཤད་པ་དེ་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མར་གྲས་ཞབས་དང་། བཅི་འཛོག་མི་བྱེད་པ་ཉ་ཙམ་ཐབས་རྟུགས་ཡིན་ལྟགས་བཤད་དེ་སྲིད་ཆབ་སྤྱ་མས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཆོག་ཏུ་(ཀྲེ་ཀ་མེ་ཡོ་ཀོན་ཤི)དེ་གང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་གསུང་བའི་

རང་མཇུག་འཕྲད་དེ་མི་དགའ་བའི་རང་ནས་གྲོལ་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “སྲིད་ཆབ་གཉིས་གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་སྐབས་དེར་སྲིད་ཆབ་བདེ་མཁར་བས། ང་ནི་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེས་སྲིད་ཆབ་ཏུ་བསྐྱོད་གཞག་གནང་བ་ཞིག་ཡིན། ཁྲོད་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་ཉན་སྟུང་གྱི་མ་རེད། སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེས་ང་ལ་ཆུ་ལ་མཆོང་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཤེབས་གང་མཆོང་གི་རེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ་འཛིགས་

ཞུས་སྐྱེ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ལན་འདེབས་ནན་པོ་གནང་འདུག། “ཅེས་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཞིབ་ཏུ་ཡོད་པས་དེ་དག་ཏུ་
བལྟ་ལ། རྒྱ་དམར་མགོ་གཙོ་ཆོས་ཉེས་འགེལ་བྱེད་ཚུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། སྤིང་ཆབ་གཉིས་ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར་གྱི་
གསང་ཉལ་བ་རེད་ཅེས་བ་དེ་རེད། དེའི་ཡོང་རྒྱུ་ནི། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་དམངས་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་མིར་མི་དགའ་བའི་རྣམ་
འགྱུར་ཤུགས་ཆེར་བསྐྱར་བར་རྒྱ་མིས་མགོ་གཙོ་ན་ཐབས་བྱས་པར་བྱུང་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅིན་
ལུ་སོགས་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱབ་ཏུ་གཞན་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པར་བརྟེན། མི་དམངས་ཀྱི་དོ་རྒྱལ་འཇགས་པར་
སྤིང་ཆབ་གཉིས་ལས་གནས་ནས་ཅ་དགོངས་མ་ཞུས་ཐབས་མེད་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་ཉེས་འདོགས་ཆེད་བཟོ་ཞེས་
བ་ཞིག་རེད། དེ་ལ་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས།

ཟླ་བ་དྲུག་ཙམ་ལ་ང་ལྷ་སར་སྤོང་རྒྱུན་རིང་ཏྲག་པར་རྒྱ་མིའི་དཔོན་པོ་ཆོའེ་སར་ཕྱིན་ཏེ། དེ་འབྲམ་བྱེད། དེ་འབྲམ་བྱེད།
ཅེས་ཡོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་མའོ་ཅི་ཏུང་གི་སྤྱི་ཆབ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས། མདང་དགོང་ཡང་ས་དབང་བྱུང་ཁང་ཐེབས་ཏེ་
ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཁྱེད་རང་སྐྱེགས་བ་རེད། མི་དམངས་ལ་འཆོག་པ་ཟ་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། འཁྲབ་མཁན་ནི་མི་
དམངས་དེ་ཆོ་རེད། འཁྲབ་མཁན་དེ་ཆོར་འཆོག་པ་ཟ་བ་སྐྱེགས་བ་མ་རེད་དམ། ཞེས་བཤད་པར། ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས་
སྤྱི་དོ་ས་དབང་ཆེན་མོ་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ལ། དེས་ན་སྤྱི་ལ་འཆོག་པ་ཟ་དགོས་པ་རེད་ཅེས་བྲིས་པར། སྤྱི་དོ་ས་
དབང་ཆེན་མོས། དེའི་རྒྱབ་ལོགས་ལ་དེ་འབྲམ་བཟོ་མཁན་དེ་སྤྱི་ཁང་དང་སྤྱི་བཟང་བཟུ་ཤིས་གཉིས་རེད། ཅེས་གསུང་
གིན་འདུག་ཅེས་ཟེར། ངས་སྤྱི་དོ་ས་དབང་ཆེན་མོས་དེ་འབྲམ་གསུངས་པ་མ་གཏོགས། དེ་འབྲམ་རེད། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་
མི་དམངས་ཀྱི་ཁོག་པ་བརྒྱུངས་པ་དེ་འབྲམ་ཅ་བ་ཉིད་ནས་གནང་གིན་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན།⁹⁵ ཞེས་ཡོངས་གྲགས་
སྤྱི་གསུངས་ལ། << ཀ་ལི་མ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ། >> ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་། “ཀྱང་ཅིན་ལུ་དང་བཀའ་སློན་བྱུང་
ཁང་གཉིས་ཐུག་སྐབས་ཤིག་སྤྱོན་འཇུགས་བྱ་གཏན་འཁེལ་ཏེ། རྒྱ་མིའི་དམག་དཔོན་ཆོས་སྤིང་ཆབ་གཉིས་ལ་ཨ་རིའི་གསང་
ལས་བ་ཡིན་པའི་ཉེས་འཇུགས་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་བྱུང་དུ་རྒྱ་མིས་བོད་རིགས་དོ་རྒྱལ་བ་ཆོ་བཞག་སྟེ་སྤིང་ཆབ་སྤྱི་ཁང་པ་དང་སྤྱི་
བཟང་བཟུ་ཤིས་གཉིས་གཏོར་རྒྱལ་གཏོར་སའི་དམིགས་འབེན་ལ་བསྐྱུར།” ཞེས་སོགས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བྲིས་
འདུག་ལ། རྒྱ་མིས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མི་རྣམས་ཁོ་པ་ཅག་གི་ལག་ལྷན་ཏུ་ཅི་འདོད་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་སྤྲད།
ཐོག་མར་ལྷ་ས་མཆོག་ལག་ཆར་སྤྱོད་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་གསལ་འབྲི་གནང་འདུག།

དེ་ལྟར་དཀའ་ངལ་རིམ་འབྲད་ཀྱི་མཐར། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་སྤིང་ཆབ་གཉིས་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པའི་སོ་
ཉལ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་བོད་མཛའ་འབྲེལ་ལ་མི་དགའ་བ་སོགས་སྤྲས་ཏེ། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་
མཇལ་འབྲད་ཞུ་སྐབས་སྤིང་ཆབ་ལྷན་བཅར་མི་ཆོག་པའི་རྟོག་སྒྲིང་དང་བསུན་གཙུག་མང་དུ་ཞུས། གནས་སྤངས་དོ་
མའི་ཐོག་བོད་ཀྱིས་རྒྱ་དམག་ལ་དག་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་ཁ་གཏད་མི་ཆོག་པའི་གནས་བབ་ངེས་གསལ་སོགས་ལ་བརྟེན་

⁹⁵ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 10 རྫང་འབྲས་སྤྱི་ཁྲིའི་ཁྱེད་ཀྱི་གཞོན་ནུ་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་ཐོག་ཏུ་གསུངས།

ནས་མི་དམངས་ལ་བརྟེན་གསུམ་མི་འབྱུང་བ་དང་ཞི་འགྲིག་ཡོང་ཐབས་ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོ་དམིགས་ཀྱིས་ངེས་པར་རྒྱ་
ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་བབ་དེ་དག་དང་ལེན་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལུ་
ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

ལྷ་ཁང་པས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་དུ་འབྲུག་གྲུ་པར་གཞིགས་ཡོད་ན་ལས་འཁུར་ལས་ལྷག་པ་སློག་ཀྱང་གཏོང་གི་
ཡིན། དེ་མིན་རྒྱ་མིས་ང་ཚོར་བཀའ་གནང་དགོས་དོན་མེད། རྒྱ་མིའི་བཀའ་ལ་མི་ཉན་ཐག་ཆོད་ཡིན་གསུངས་པར། ...
ཀྱང་ཅིང་ལྷ་ས་སྐབས་དེར་དོན་གཤམ་རྒྱུ་དུ་བཏང་ཡང་། དེ་རྗེས་སྤྱི་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིག་བཏང་འཁྱོར་ནང་། ལྷ་ཁང་པར་
བོད་དང་རྒྱ་ནག་མཐུན་འབྲེལ་བྱེད་འདོད་མི་འདུག་ན་ཁོང་གི་ལས་འཁུར་གྱི་འཐུན་དགོས་ལུགས་ཤིས་འདུག་ཅིང་།
དེ་སྐོར་བཀའ་ཤག་ཏུ་འཁུར་བཞིན་འདུག །བཀའ་ཤག་ནས་སྤྱི་མཐུན་གཉིས་ཀར་དགོངས་པ་ཞུར་བཅུག་ན་ལེགས་ཚུལ་
བསམ་འཆར་སྤྱད་བྱུང་ཞིང་། གནས་ཚུལ་དེ་ཅི་མཐར་ཐུག་སྐབས་དཀའ་ཆོགས་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་
བྱུང་། ལྷ་ཁང་པས་སྤྱི་མཐུན་ཆེན་པོས་རྒྱ་མིར་ལན་འདེབས་བྱས་པ་དེར་སྤྱི་ལ་བཞེས་ཆོད་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ཡང་ན་
ལྷ་ཁང་པ་ལུ་མཐུན་ལས་ཀ་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱ་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་མིའི་བཀའ་བཞིན་གྱིར་འཐུན་བྱེད་རྒྱ་དེ་གཉིས་རེད། ཅེས་ལྷ་ཁང་
པའི་གནང་ཕྱོགས་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་བརྩེ་མཛད་ཀྱང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུངས་དང་བོད་ཀྱི་
གནས་བབ་གཉིས་ཀ་རྗེ་བླ་མ་རྒྱ་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐད་ཡིན་སྐབས། འདས་ག་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གཏན་
འབེབས་གནང་དགོས་མིན་ཐད་མཛད་དཀའ་ཅི་ཆེར་འཕྲད་འདུག །དེའི་ཐད་ཀྱི་གནད་འགག་གསུང་བར། ཡལོང་ས་
མཆོག་གིས། “དེ་ལ་གནད་དོན་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ལྷ་ཁང་པའི་ལུས་སློག་གི་ཉིན་ཁ་དང་། གཉིས་པ་མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་
གནད་དོན་དེ་རེད། ལྷ་ཁང་པའི་ལུས་སློག་ནི་ཁོ་རང་གིས་ཉིན་ཁའི་ནང་བཅུག་ཐོབ་པ་དང་། ངས་ལས་འཁུར་ལུ་མཐུན་གྱིས་
བཞག་ཀྱང་རྒྱ་མིས་ཐབས་སྤྱོད་ཆོགས་ཤིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཐོང་གི་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་ལྷ་ཁང་པ་ལུ་མཐུན་
ནས་ལས་གནས་ལུ་བཞག་ན་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ཁོང་གི་སྤྱོད་ལ་ཉིན་ཁ་བཟོ་ངེས་དང་། ལས་འཁུར་ནས་དགོངས་
པ་ཞུར་བཅུག་ཆེ་བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་ཅིར་འགྱུར་ངེས་ཆ་མེད་པའི་གནས་སྒྲུངས་དེ་གསལ་པོར་
གསུངས།

གནས་སྒྲུངས་རྗེ་བླ་མ་རྒྱ་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་དེར། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས། བོད་ཀྱིས་ལུ་མཐུན་རྒྱ་
མིར་ངོ་མྱོལ་བྱས་ཆེ་འཁོན་འཁུག་རྒྱུ་མི་ཆད་པར་ཡོང་རྒྱ་དང་། འཁོན་འཁུག་བྱུང་ཆེ་མི་དམངས་ཐོག་དཀའ་སྤྱུག་
དང་ཁྱོད་གྲུན་གསལ་དཀའ་བ་སྤྱོད་ཆོགས་ཡོང་ངེས་སོགས་ལ་བརྟེན། ཐུགས་འདོད་མེད་བཞིན་དུ་དོན་ཆཅན་བཅུ་
བདུན་དུ་འཁོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་དོན་འཁྱོལ་ཡོང་ཐབས་ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོ་འདོན་གནང་བའི་ཐོག །འཆེ་མེད་ཞི་བ་
སྤྱི་པོར་བྱས་པའི་གནང་ཐབས་རྩད་འཁོལ་གྱིས་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱུག་ཉག་གཅིག་ཐུགས་ལ་དགོངས་ཏེ་མཐར།
ངས་སྤྱོད་པམ་ངར་བཀའ་ཤག་གིས་བསམ་འཆར་ལྟར་སྤྱི་མཐུན་གཉིས་ལས་འཁུར་དགོངས་ཀྱི་བྱ་དགོས་བཞིན་ཅིང་།
སྤྱི་མཐུན་གཉིས་པའི་སར་འཕྲད་འཁྱོར་སྐབས་ཁ་བཏགས་དང་། འབྲ་པར། དངོས་སྤྱི་བཅས་སྤྱད་པ་ཡིན། ངའི་

ལ་ཐུགས་སྒྲུབ་མི་གཤེན་པའི་གནས་གཤམ་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱིའི་སྒྲུབ་ཚུལ་དུ་གཏུལ་བྱ་ལས་མ་དག་པ་ལ། གང་ལ་གང་
འདུལ་དེ་ལ་དེར་སྟོན་པ་ཞེས་ངེས་སྒྲིག་གསུངས་པ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་དེ་དག་གི་ཁམས་དང་མོས་པ་དང་དབང་པོ་
སོགས་དང་མཐུན་པར་གཅིག་དུ་མ་ངེས་པའི་མཛད་པ་སྒྲུབ་ཆོག་པ་འགག་མེད་ལྷན་གྲུབ་དུ་བསྟན་ཏེ་འཕྲིན་ལས་ངེས་
སྟེན་བསྐྱེད་པ་ཞི་སྒྱུ་རིན་པོ་འདྲེ་ཆེ་བའི་གནས་སྤྱོད་ལ། སྒྲུབ་ནས་ཀྱང་གནས་དུས་གཉིས་འཕྲུང་ཅན་སོགས་
དགོས་པ་དུ་མ་རྗེས་པར་གཞིགས་ཏེ་སྒྲུབ་ཆེ་དེ་ཉིད་དུ་དངོས་སྤྱོད་གསེར་ཞལ་ལྷན་དུ་མ་འཛོམས་ཀྱང་། ཞིང་བརྗེས་པའི་
ཚུལ་བསྟན་ཏེ་ཡབ་སྐུ་སྐྱེས་གཉིས་ཀ་མདོ་ཁམས་སྒྲུབ་དུ་ཡུལ་ཁད་པོ་ཉི་ཉེ་བའི་སར་སྒྲུབ་ལྷན་པའི་མཛད་པ་མདོན་
དུ་མཛད་པ་ཞི་བསྟན་སྤྱིད་གང་ལ་བསམས་ཀྱང་གཞལ་དཀའ་བའི་བཀའ་རིན་གྱི་གནས་སྤྱོད་འཁུམས་སོ།།

རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་སྐྱེས་གཉིས་སྒྲུབ་གཞོན་པའི་དུས་སྤྱོད་ ཡིག་རིགས་ཁག་དུ་གསལ་བ་ལྟར་གཞུང་ཁྲའི་ལས་
འཛིན་པ་ནམས་དང་ཞབས་བཅར་ཆོའི་སྒྲོ་རོ་ནས་སྤྱིར་གྱི་འགལ་ཆ་ནམས་གཙང་ཡལ་དུ་མ་གྱུར་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་
སྐུ་སྐྱེས་འཛོམས་ཀྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་དུས་སྤྱོད་པ་ན། རྒྱ་ཡུག་ཟླ་བ་ ༣ ཆེས་ ༩ ཟླ་ལོ་ 1952 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་
29 ཉིན་ཀྱན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོག་སྟོན་འཁོར་ལྷན་དུ་ཕེབས་འཁྱོར་གྱིས་གསེར་ཞལ་ལྷན་དུ་
འཛོམས། སྐབས་དེར་ཡང་། རྒྱགས་སོ་སོ་ནས་འགལ་ཆ་སྟོན་མ་དང་སྤྱིར་སྟོན་དུ་མ་སྟེལ། དེ་ཡང་རྒྱ་འདྲེ་ཁོག་
ཞུགས་ཀྱི་མི་སྤྱོད་དང་ཞབས་འབྲིང་འགས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་སྐྱེས་ཀྱི་བཞུགས་ཁྱི་སྟོན་འཁྱོར་སོགས་ཀྱི་ཐད་མ་མགྲུབ་པའི་
ནམ་འགྱུར་དང་སྤྱིར་སྟོན་བཅོས་ཤིང་། དེ་ནས་ལོར་སྤྱིར་སྟོན་དུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་སྐྱེས་སྤྱིར་མཛལ་མཛད་དགོས་
བྱུང་བ་སོགས་ཡིག་ཆ་འགའ་ན་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན།⁹⁶ རྒྱ་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་གིས། “ཕན་ཚུན་བཞུགས་མོལ་སྐབས་
བཞུགས་ཁྱི་མཐོ་དམན་གཅིག་པ་བྱེད་དགོས་ལུགས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་བྱུང་བའི་སྤྱི་སྟོན་ལ་རྒྱས་གཏོགས་དབང་ཡོད་བཤད་
དེ་ཆེད་མངགས་དགྲུགས་སྟོན་བཅོས་ནས་ནང་མར་ཅོད་སྟོན་ཟང་ཟིང་བསྐྱེད་པ་དང་། འགལ་ཟླ་ཆེན་པོ་ཆགས་སྤྱིར་ཉིན་ཁ་
ལ་གྱུར་འདུག །” ཅས་དང་ཡང་།

ལྷ་སྐུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གིས་རྒྱ་དམར་གྱི་ཞི་བླ་གཉིས་ཀྱི་གནད་ཡོད་སར་བཅར་ཏེ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྟོན་རྒྱུ།
རྒྱ་བོད་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་གྱི་དགོངས་དོན། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་
གཞིར་བཟུང་གིས་འགྲེལ་བཙོན་དང་འགྲེལ་ཚུད་པ་བརྒྱབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཀྱན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་པོ་ཆེ་པོ་ཆེ་པོ་
གནད་ཡོད་ཞབས་ཞུ་བཀའ་མཐོང་ཅའི་འཛིགས་མེད་སར་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་ངོ་སྟོན་མེད་པའི་སྟོན་རྒྱ་དམར་ནས་
འཛིན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་དང་། རང་ཅག་བོད་མི་སྤྱིའི་ཁྱི་ཁྱི་ཐོབ་ཆ་ཅ་ཆེར་གཞིགས་དགོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཁ་ཞེ་གཉིས་
མེད་ཀྱི་སྟོན་རྒྱས་བསམ་ཤེས་སྟོན་འགྲུག་གནད་བ་དང་། ད་ཆ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤི་གསོན་དང་། ཤ་ཐད་རྒྱས་ཐུག་དུས་

⁹⁶ སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་སོགས་ལ་གཞིགས།

སྐབས་རྩ་དག་ཆེ་བ་འདི་འབྲེེ་སྐབས་སུ་ཙོད་རྟོག་སྟོན་ཆ་སྤོ་ཅམ་ལ་འཁོན་འཛིན་ཞེ་སྒང་གཏན་ནས་བྱེད་མི་རུང་
བའི་དགེ་

སྟོན་དཔེ་སེལ་དང་སྟོ་གཏད་ལ་ཆའི་རེ་སྐལ་མཐའ་འབྱུང་གིས་ཁྱུས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་སོགས་གསུངས། དུས་དེ་ནི། རྒྱ་
དམར་གྱིས་བོད་ལའང་ཁྲིམས་སུ་“ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་བཅེངས་འགོལ་ཕྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་”ཞེས་པ་དང་། གཙང་ཁུལ་དུ་
“ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་ཡིག་ཆང་”དམ་པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་ཁུལ་དུ་
“བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་”ཞེས་ཆ་གསུམ་དུ་བགོས་ཏེ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་སྲིད་གཞུང་ཁུས་མེད་མམ་
ཉེས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་སམ་ནང་ཁུལ་འཛོར་ཞིག་དུ་འབྲོ་བའི་རྒྱ་སྐྱ་ཆོགས་སྐབ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འཁེལ་ཡོད།
<<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་ཀྱང་།

ཁོང་ནམས་ཀྱི་རེ་འདོད་ལ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲད་དང་འབྲེེ་མཉམ་གྱི་བཞུགས་ཁྲི་སོགས་དགོས་འདོད་ཡོད་པར་བརྟེན་
ཐོག་མའི་མཛའ་འབྲུད་དེ་བདེ་སྟོན་བག་ཐེབས་ཤིག་རང་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཉིན་མཛད་སྤྱོད་ཐོན་ནས་སྟོས་མེད་དུ་རེད་
གཉིས་མཛའ་འབྲུད་གིས་གསོལ་ཆོགས་ལྷན་དུ་བྱས་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་རེད་གཉིས་ཞིབ་སྟོན་གང་ལེགས་བྱུང་ཞིང་།
སྤན་གྱི་གནས་སྤངས་དང་། ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་སུ་བསྐྱབ་པ་ཀན་པ་ལ་བརྩེ་འཛོག་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར། མཆོག་སྐལ་
རིན་པོ་ཆེས་གོ་བབས་ཀྱི་བརྩེ་འཛོག་དངོས་འབྲེེ་བཅོས་མེད་གནང་གི་འདུག་པར་མ་ཟད། མཛད་སྟོན་གང་ཅི་བོད་མི་
དངོས་གནས་དང་བ་འབྲེེ་བ་ཞིག་བྱུང་། ཁོ་བོའི་བསམ་པར་གཞན་གྱིས་བཅོས་པ་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དགོངས་
པ་བཞེས་ཚུལ་ལེགས་པོ་འདུག་པ་དང་། དམ་པ་རང་ཉིད་བཅོས་མེད་རང་བབས་སུ་བཞག་ན་རྒྱ་མིས་བོད་དུ་བྱེད་
སྤངས་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་། བོད་ལ་རྒྱལ་སྟོར་དེས་པར་གནང་གི་རེད་བསམ་བྱུང་། ཞེས་ཞབས་འབྲིང་ཆོས་རྟོག་སློང་བཅོས་
ཀྱང་ཀུན་གཟིགས་མཆོག་སྐལ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ལ་དམ་པའི་བྱུང་ཆོས་རང་ཆས་སུ་མངའ་བའི་ཚུལ་གསུངས།
སྐབས་དེར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་དངོས་སུ་མཛའ་སྐབས་ཀྱི་བརྟན་རིས་ལྟར་མོར། ཡགོང་ས་མཆོག་བཞུགས་
ཁྲིའི་སློང་བཞེངས་ཏེ་ཀུན་གཟིགས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་མཆུལ་རྟེན་གསུམ་བཞེས་བཞིན་
པ་དངོས་སུ་མཛའ་དུ་ཡོད་པའང་རྟོག་སློང་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་ཡིན། ཡང་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་མཛའ་འཛོམས་སྐབས་
ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གཟིགས་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

མཛད་སྟོན་གྱི་ཆ་པོ་དེ་ཆར་རྩེས་ལའང་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུད་ནང་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་གཉིས་སྐྱ་རྒྱུད་མཛའ་བ་ཡིན། དེ་
ཉིན་ཟིང་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མིའི་སྐྱ་སྐྱུང་ཆོའི་མེ་མདའ་སྐྱག་སྐྱག་ཁྲིར་ཏེ་གཟིམ་རྒྱུད་ནང་འཆང་ཁ་བརྒྱབས་ནས་ཡོང་
གཤམ་བྱས། དེ་སྐབས་གཟིམ་འགག་ཆ་སྤེང་པས་རྟ་ལྷག་གཞུས་གཤམ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད། གལ་ཆེ་བ་
ཞིག་ལ། དེ་ཉིན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་གཉིས་གསོལ་ཆོགས་མཉམ་དུ་བཞེས་ཏེ་བཀའ་མོལ་སྤན་བྱ་ཞུ་བྱུང་།
དོས་རང་ཨ་མ་འདོད་སྤྱ་ཡིན་ཡང་ལྷ་སར་བསྐྱེད་ནས་ལོ་གང་འཆོམས་ཤིག་བྱིན་པ་དང་། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཨ་
མ་འདོད་སྤྱ་ཡིན་པའི་ཐབས་མ་ཐག་པ་དངོས་གནས་ལྟར་མེད་པའི་བྱིས་པ་དགྲུང་ལོ་གཞོན་གཞོན་ཞིག་འདུག ། རང་
བཞིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བབ་དེ་རང་ལ་བཞག་ན། དངོས་གནས་ཡག་པོ་ཡོང་བ་འདུག་སྐུམ་པའི་མཐོང་ཚུལ་གསལ་པོ་བྱུང་།

དེ་ནས་བཟའི་སྐྱོན་པོར་མེད་པ་ལ་རྟེན།⁹⁷ ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཡང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས།>>
ལས།

ལྷ་སར་གཞིགས་སྒྲོར་གྲུབ་རྗེས་ཕྱིར་མེད་པ་ཁར་ལུགས་མཐུན་མཛད་སྒྲོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོན་མཇུག་གནད་རྒྱ་ཁྱོད་
འགྲིག་མ་བྱུང་ཡང་། ལྷ་སྐྱེར་ནས་ལོར་སྒྲིང་དུ་ངོས་ཀྱི་སར་མཇུག་བཅར་དུ་མེད་པ་གནད་བྱུང་། ལྷ་བས་དེར་ཁོང་གི་རྣམ་
འགྲུར་ཐུན་བྱ་འགྲུར་ཡོད་པ་དོ་སྣང་བྱུང་སྟེ། ལྷོ་སྐྱོབ་ས་མཐོ་ཅམ་གནད་དགོས་ལྷ་ས་ཁར་བུང་བའི་རྣམ་པ་ཞིག་གསལ་
པོར་འདུག། ཐུན་ནས་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོན་སྐུལ་གསལ་འདེབས་ལྷ་ས་དོན་དུ། རང་རེ་གཉིས་མཆུངས་ཆོས་
ཀྱི་སྒོ་བ་སྒྲོང་བྱེད་རྒྱ་གལ་འགངས་ཆེ་ཆུལ་སྒྲོར་དང་། ལྷ་གོང་མ་གཉིས་སྐྱུགས་སྣང་བདེ་མིན་རི་ལྷར་ཡང་། རང་རེ་
གཉིས་ཀ་མི་རབས་གསར་བར་བརྟེན་སྤར་གྱི་གནས་ཆུལ་བརྗེས་ཏེ་རང་རེ་སྐྱུགས་མཐུན་ཡོད་པའི་དགོངས་བཅངས་
གནད་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལུགས་བཅས་ལྷ་ས་པར་ཁོང་ནས་མོས་མཐུན་གང་ལེགས་གནད་བྱུང་། ཞེས་དང་། “འོན་ཀྱང་བཤ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་ལེ་ཁག་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་སྣང་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དུམ་བུ་
རེ་གཤམ་དུ་འང་ལན་ཁ་ཡར་འབྱུང་བས་དེར་གཞིགས།

རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྷ་སྒྲོར་དང་ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་ དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱི་དོ་ཆབ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས་བཀའ་ལག་ལ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆུན་བཅུ་བདུན་
བཞག་ནས་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཅམ་སོང་བར་བརྟེན། བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་དང་གཅོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་
ཏུང་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་ལྷ་བར་ཆོག་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་དགོས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མེས་རྒྱལ་ནང་
ལྷ་ས་དུ་ལྷ་སྒྲོར་བྱ་བའི་སྤྱད་བོད་ཀྱི་ཆོག་པ་ཞིག་ཀྱང་གཏོང་དགོས་ཞེས་པའི་སྐུལ་སྐྱུག་ནས་སྐྱོན་གཅོར་ཡང་
ཡང་བྱུང་བས། མ་འགྲུངས་པར་ངོ་སའག་སྤེལ་ཤར་སྐྱབ་བསྐྱན་ཐར་པ་དང་། ལྷ་ས་ལྷ་སྐྱོན་ཆོག་པ་བཟའི་ས། ལྷ་འི་
གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་གསོལ་གྱི་ཆོག་པ་ཆུང་དང་། ལྷ་སྒྲོར་ཆོག་པ་པའི་ཁོངས་སུ་
མཁན་ཆུང་སྐབ་བསྐྱན་བསམ་མཆོག་སོགས་གཞུང་ཞབས་མེར་སྐྱེད་དང་། གདན་གསུམ་གྱི་འཕུས་མི། ཆོང་འཕུས།
ཆབ་མདོ་ལྷ་གྱི་འཕུས་མི་བཅས་མི་གངས་དུག་ཅུ་ལྷག་ཅམ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ལོ་དེའི་ཆོ་བ་ 10 ཆོས་ 1 ཉིན་
རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་། མའོ་ཅེ་ཏུང་གིས། “དེ་སྔོན་ཕྱི་རྒྱལ་བཅན་འཛུལ་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མན་ཐུ། གོ་མིན་
ཏང་ལོག་སྤྱོད་པ་བཅས་ཀྱི་དཀྱིག་ཤིང་དང་། གདུག་རྩལ་ཅན་གྱི་བཅན་གཞོན་ལ་བརྟེན་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་

⁹⁷ སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 8 ཉིན་བཤ་ཆེན་སྐྱེའང་བཅུ་བ་གཤམ་ནས་ལོ་བཅུ་འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན་སྟེང་གསུངས།

ཁ་བྲལ་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་སོང་ཡང་། ‘ད་ཆ་བོད་དེ་མེས་ཀྱི་འདུ་ལོག་’སྐབས་འབྱུང་བ་དེ་ཉ་ཅང་དོན་སྤྲོད་ཆེན་པོ་
ཞིག་རེད། བེ་ཅིན་དང་། རྒྱ་ཉལ་གྱི་ཁྲིམ་བཅས་ཁྱེད་རང་ཆོས་བདག་དབང་གྱི་རྒྱུ་ལྡན་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ཅེས་བཅེ་དྲུང་ཆེན་པོ་
ཡོད་མདོག་དང་། འཇུག་དཔལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ཐོག་ནས་དངོས་འགལ་གྱི་རྩོད་གཏམ་མང་པོ་བཤད།” ཅེས་<<མི་ཆེའི་བྱུང་
བ་བརྗོད་བ་>>ལས་ཡབ་གཞིས་སྟག་སྟ་ཕུན་ཆོག་ས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས། དེ་ནས་སྟག་ཕུན་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་
རིང་སྒྲོལ་མ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་གཞིགས་སྒྲོར་དང་འབྲེལ་རིམ་གྱིས་
སོག་ཡུལ་དང་ལུ་རུ་སུ་བརྒྱད་དེ་ཨོ་མི་ཏི་རི་ཡར་གཞིགས་སྒྲོར་དུ་ཕེབས་ཏེ་གྲུང་ཁུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གཙོ་རྒྱུར་
ནས་ཕེབས་པའི་བྱི་མི་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་ཆོག་ས་འདུར་ཞུགས། དེ་ནི་བོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་གསལ་སྟོན་ཤིང་ལ་
བསྐྱེད་ཀྱི་འཛིན་ཆེད་རེད།

སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོའི་ལོ་མགོར། རྒྱ་ནག་བེ་ཅིན་དུ་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལའི་ཁྲོ་མའི་དོན་གཙོད་ལས་ཁུངས་
སམ་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་ཞེས་བཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་གཏན་ཁེལ། དེ་ནི་སྟོན་གོ་མིན་ཏང་གི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་
ས་ནན་ཅིང་དང་། ཁུང་ཆེན་བཅས་སུ་བོད་ཀྱི་དོན་གཙོད་ཁང་ཞེས་བཞུགས་ཡོད་པ་དེ་གོ་གནས་མར་བབ་ཀྱིས་“རྒྱ་
ལའི་ཁྲོ་མའི་དོན་གཙོད་ལས་ཁུངས་”ཞེས་བར་བསྐྱར་བཞིག་རེད། ལས་ཁུངས་དེ་གསར་འཛུགས་ཆེད་ལོ་དེ་གའི་སྤྱི་
ཟླ་ 9 པའི་ཆེས་ཤལ་ཅན་ལ། ལྷ་ཆབ་དོན་གཙོད་སྤྱི་ཁབ་བར་ཐའི་རི་རམ་བ་རྣམས་རྒྱལ་དབང་ཕྱུག་དང་། མཁན་ཅུང་
ཆོ་བཟང་བསྟན་འཛིན། ལས་བྱུང་ཕྱང་ཅན་སྐས་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོ་དང་། ཅེ་མཐོན་ཏང་བ་མདོ་སྟགས་མཐར་ཕྱིན་
ནས་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཉིད། ཡོད་མཐོན་ཆོ་བཟང་དོན་གྲུབ། ཡོད་བྱུང་དགོ་རྒྱས་བ་བསྟན་འཛིན་རྟོ་རྟེ་བཅས་བསྐོ་
གཞག་གནང་སྟེ་སྟེ་ཤོན་དུ་རྒྱ་མི་དཔག་དཔོན་ཞིག་དང་སྐད་སྐྱར་དུ་འདུ་རྒྱ་མི་ཞིག་བཅས་སྟེ་ས་ནས་ཐོན་པ་དང་། བེ་
ཅིན་དུ་འཕྱོར་འབྲལ་སྤྱི་ལོ་ 1953 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 24 ཉིན་དོན་གཙོད་ལས་ཁུངས་དེ་ཉིད་གསར་འཛུགས་གནང་།
ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་དོན་ནི། ཆོག་ས་འདུ་ཁག་ལ་མཉམ་ཞུགས་ཀྱིས་རྒྱ་མིས་གང་བཤད་ཉན་རྒྱུ་དང་། བོད་ནས་རྒྱ་
ནག་དུ་ཕེབས་མཁན་ལ་སྟེ་ལེན་རྒྱས་སྟོན། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སྒྲོལ་གྲར་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་སྒྲོལ་ཕྱུག་དང་བཞ་
ཆེན་དོན་བྱེད་ཁང་གི་ལས་བྱེད། བེ་ཅིན་དུ་གཏན་སྟོན་བོད་རིགས་གཞན་བཅས་ལ་འབྲེལ་མཐུད་བྱ་རྒྱུ་ཅན་ཞིག་
ལས་བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཐད་བཀའ་མོལ་གྲོས་བསྟར་སོགས་གནད་ཆེའི་ལས་དོན་གང་ཡང་མེད་པར་མདོན་ལ།
འགོ་གྲོན་རྒྱ་སོགས་སོགས་འདང་ཅན་ཞིག་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཏང་། དེ་ལ་<<རང་ཉིད་རོ་སྟོད་>>ཅེས་པ་ལས།

རང་ཆོ་རོ་ལས་དང་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་ཆོའི་སོགས་ཐོབ་དང་། དགོས་དུལ་རྒྱ་རེ་བཞིན་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་ནས་ཞུ་
ལེན་དང་། རྒྱ་སྟོན་། ཡིག་ཆས་སོགས་ཀྱི་འགོ་ཆ་ཁག་གཏོང་རྒྱ། ཅེས་ཁྱ་བཞེ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཆང་མ་ཁོང་ཆོས་
བྱས་ཏེ་རང་ཆོ་བོད་རིགས་ནས་ཐེ་རྩལ་མཉམ་ལས་གང་ཡང་བྱེད་དགོས་ཀྱི་མེད། རམ་བ་ཐའི་རི་དང་མཁན་ཅུང་ཆོ་
བསྟན་སོ་སོར་རྒྱ་རེར་སྟོར་ 160 རེ་དང་། ལས་བྱ་བཞི་སོ་སོར་རྒྱ་རེར་སྟོར་ 110 རེ། ལུས་སོ་སོར་སྟོར་ 14 རེ།

ཞབས་ཕྱི་མི་རེར་སྒྲོར་ ༣༠ རེ་བཅས་ཡོད་ཅིང་། བོད་སྒྲོར་གསུམ་ལ་ལྷན་སྐྱེས་ཞབས་ཕྱི་བཅས་ཀྱི་སྒྲུ་རེའི་འགོ་གོན་
མ་ལྷང་བར་ལོ་ལྷར་བོད་ནས་དབུལ་བཞེས་བཞེས་དགོས་བྱུང་སོང་ཞིང་། ང་ཚོ་ཅེ་བྱང་མི་མེད་ཆོར་སྒྲུ་ཐོགས་དེས་ལྷང་
ཅམ་ཡོང་གི་ཡོད། ཅེས་སྐབས་དེའི་ལས་བྱེད་རྩ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་ལ་སྟག་ཕུན་གྱིས་ཀྱང་
ཟུར་ཅམ་གྱིས་འདུག །བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་གླེང་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་གིས་རྟག་ཏུ་“དུ་ལའི་སྒྲུ་མའི་གནད་དོན་”ཅམ་ལས་
བོད་སྲིད་གཞུང་གི་གནད་དོན་ཞིག་མེད་པའི་སྲིད་ཁྲུས་དམ་འཛིན་བྱས་ཏེ་བཤད་དང་འོད་བཞིན་པ་ནི་པལ་ཆེར་དུས་
དེ་ཅམ་ནས་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྟེ།

ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་སྐུ་གདུང་ མཆོད་རྟེན་གྱི་རབ་གནས།

མཁས་པ་དང་བྲུབ་པའི་དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དོ་རྩེ་འཆང་དག་དབང་གསུང་རབ་ཐུབ་
སྟོབས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་སྟོད་ལུང་བདེ་ཆེན་རྫོང་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1874 ལོར་འབྲུངས་ཤིང་། གནན་ས་
ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྤངས་པའི་ཡ་བྲལ་སྒོ་མང་གྲུ་ཆང་དུ་ཆོས་གཞུག་མཛད་དེ་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་
ཀྱི་ཨང་རིམ་དང་པོ་བཞེས། སྤྱི་ལོ་ 1930 ལོར་ཡལོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཆོན་ཞབས་གནང་། དེ་ནས་
ཡལོང་ས་བཙུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པ་དང་བགྲེས་པའི་མཆོན་གནས་རིམ་པར་བཞེས་ཐོག་
ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ལ། ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་རི་ལྷར་ཅ་གསུམ་ལྷ་ཡི་ཞལ་གཟིགས་དག་པའི་
སྤང་བ་འགག་མེད་དུ་བྱུང་སྟེ་ལུང་བསྟན་དབང་བསྐྱར་བཞེས་པ་ཕྱིས་འབྲུང་གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་ཡི་གེར་མཛད་པ་དག་
སྤང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་དུ་གྲགས་པའི་ཆོས་སྒྲོར་སོགས་མདོ་སྟགས་ཐབ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་མཐའ་ཡས་
པ་ཕུལ་ཏེ་བསྟན་པ་དེ་འཛིན་དང་བཅས་པར་བཀའ་བློན་ཟད་མི་ཤེས་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོའི་
དགུན་ཁར་དགོངས་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཆེན་པོར་མདོན་པར་ཐེམ་པའི་རྒྱལ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དགོངས་པ་
གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས། དགུན་ཁའི་ལྷགས་བསྟོན་དུ་བཞུགས་ཡོད་པས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་
སྟག་ལུང་བྲག་རི་ཁོད་དུ་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་སྐུ་གདུང་ཞུགས་འབུལ་དང་དགོངས་རྫོགས་མཆོད་འབུལ་དུ་
ཆེབས་སྐྱར་གནང་མ་ཐུབ། དེ་ལ་<<བཙན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ཆེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དགེ་ལ་དང་དགེ་ལ་ཀྱི་དགུན་ཁ་ཡོངས་སུ་སྤྱི་ལོ་སྟོབ་གཉེར་གྱི་མཁུག་སྟོང་ཐོག་
བཙན་པ་ཆེར་བསྐྱེད་བྱས། དེ་ནི་ལམ་རིམ་གྱི་དམིགས་རིམ་སྟོང་མགོ་བཙུགས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་རེད། དམིགས་
སྒྲོར་དེ་དག་ནི། སྒོ་རིམ་གྱིས་སྤངས་ཏེ་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་མདོན་དུ་བྱ་བའི་རྒྱལ་གསལ་བར་བསྟན་པའི་གཞུང་ཞིག་གཞི་

ཅར་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། རོས་རང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ལྷོ་མོའི་སྐབས་ནས་མདོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་རྣམས་རྒྱན་མ་
ཆད་པར་བྱས་པའི་སྤར་སྤགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཡང་ཁྱེད་པོའི་མགོ་བཙུགས། སྤགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ནི་གསར་
ཞིང་སྤར་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཉམས་སྲུ་ལེན་རྒྱ་དང་། ལུང་རྒྱན་ཁྱེད་པོ་སྤགས་འདུས་ཡོད། རོས་ཀྱིས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མང་
གཞི་འདིར་བའི་སྐབས་སྲུ་རྒྱ་བ་རེ་རེའི་མཆོམས་ནས། རང་རྒྱུད་ལ་ཉམས་ཉོགས་ཅུང་ཟད་རེ་སྐྱེས་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།
དགྲུག་ཁའི་བསྐྱེན་མཆོམས་དེ་བྱེད་པའི་སྐབས་དེར། ཡོངས་འཛིན་སྤག་བྲག་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་སྲུ་རན་ལས་འདས་
པའི་གནས་ཚུལ་དེ་གོ་སྐབས། སྤྱི་གདུང་ཞུགས་འབུལ་དུ་འགྲོ་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་འགྲོ་མ་ཐུབ། ཡིན་ཡང་། མཆོད་
འབུལ་ཁྱེད་པར་བ་ཞིག་བྱས་པ་ཡིན། ... ཀྱུན་གཟིགས་པ་ཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་ཏེ་ཅང་མ་འགོར་བར། རོས་རང་
སྤག་བྲག་རི་ཁོང་དུ་གདན་ཞུ་བྱུང་བར་དེར་བསྐྱོད་དེ་རྒྱ་ཆོད་བཙོ་ལྷ་ཅམ་གྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་གདུང་
མཆོད་རྟེན་ལ་རབ་གནས་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པ་ཞིག་ཐུབ། ... སྐབས་དེར་གནས་ཚུལ་ཡ་མཆོན་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྤྱི་ཕུང་
ཞུགས་འབུལ་གྱི་སྐབས་སྲུ་སྤག་བྲག་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་ཐོང་མ་འཆོགས་པར་ཡི་དམ་གྱི་མཆོན་སྤགས་རང་བྱོན་དུ་
བབས་པ་མཇུག་བ་དེ་ཡིན། ལྷ་ཆེན་ཆོར་འགྲེལ་བཟོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྷ་བྱུང་བ་ནི་སྤྱིར་
བཏང་གི་དོན་དག་ཅིག་རེད། སྤྱི་ཕུང་ཞུགས་སྐབས་རེར་ཡི་གེའི་རྣམ་པ་དང་མཆོམས་རེར་སྤྱི་བརྟན་གང་ཅུང་གི་རྣམ་
པ་ཐོན་ལ། གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱལ་དབང་སྤྱི་གོང་མའི་སྤྱི་ཕུང་དུ་བྱུང་བ་ལྷ་སྤྱི་ཕུང་རང་གི་སྤྱི་ཕུང་རྣམ་པ་དེ་དག་དོས་
སྲུ་མཇུག་རྒྱུ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། <<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤྱོད་རིམ་>>ཞེས་པ་ལས་སྤག་

བྲག་རྒྱ་བྱང་གི་ཞབས་སྤྱོད་སྤྱི་ཞབས་དག་དབང་ཆོས་འཕེལ་གྱིས།

སྤག་བྲག་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་སྤྱིར་འདེབས་རྒྱུ་བཤད་ཞུ་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱི་ཕུང་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་
གཞན་དོན་དུ་གཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ཕུང་ཞུགས་འབུལ་སྐབས་སྤྱིའི་ཀ་ལི་དང་ཅིབས་མ་སྤགས་སྤྱི་ཕུང་ལས་ཡ་སྤྱ་རྒྱའི་
མཆོན་སྤགས་རང་བྱོན་འཁུངས་པ་མཐོང་ཆོས་སྤྱོད་བྱུང་པོ་མཆོར་བའི་གནས་ལུགས་མང་པོ་ཞིག་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པ་
དང་། ... ལུས་པ་རྒྱ་བྱང་དུ་བསྐྱེབས་དུས་སྤྱི་ཕུང་རིན་པོ་ཆེ་ཁྱི་བཤོལ་རྒྱ་མ་སྤྱི་གཞུགས་གནས་ཚུལ་ཆ་ཆོང་བྱུང་
འདུག །རང་གིས་གོ་ཐོས་སྲུ་སྤྱི་ཕུང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་མཐོལ་ལ་ཨ་རང་བྱོན་ཞིག་ཡོད་སྐབས་ཞབས་ཉོག་ཅམ་
འཁྱོགས་པ་གནང་གི་ཡོད་ལུགས་མ་ཟད། རོས་སོར་གཞུགས་རྟེན་སྤྱི་ལམས་ཀྱི་ཐད་ཀྱང་སྤྱི་གཞི་འདི་ཡིན་དོས་
བཟུང་མི་ཐུབ་པའི་སྤྱི་ལམས་ཉོབ་ལྷང་མནལ་ཞུག་པའི་ཚུལ་བཞེས། ཞབས་མཐོལ་གྱི་ཨ་རང་བྱོན་དེ་ཡང་ཉོག་ཅམ་ཆེ་
དུ་སོང་ཚུལ་གོ་ཐོས་ཅམ་ལས་དོས་སྲུ་ཞིབ་མཇུག་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། དེས་ན། སོ་སོ་སྤྱི་བོད་གིས་སྤྱིས་བྱ་
ཆེན་པོ་རྣམས་ཐ་མལ་པར་མཐོང་སྤངས་དེ་ལ་གཟབ་ནན་དོགས་མ་བྱས་ཆེ། འདི་ཕྱི་གཉིས་མེད་ཡོང་རྒྱུར་གདོན་མི་
ཟ་ལ། ལྷོན་པ་བཙོམས་ལྷན་འདས་གྱིས་ཀྱང་། ང་དང་ང་འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་ཆོད་བཟུང་གི། གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་
གི་ཆོད་གཟུང་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་གདམས་པ་སྤྲུལ་ཡོད། འཕྲོས་དོན་གཞན་ཞིག་ལ།
ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སོ་ནམ་ཕྱིར་སྤྱི་ལྷན་དུ་ཆིབས་སྤྱིར་སྐབས། སྤག་བྲག་རི་ཁོང་དུ་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དང་ལྷན་
དུ་ཉིན་ལས་བཞུགས་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་སྤག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུང་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་

ཕུལ་བ་སོགས་སྟེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྤྱོད་པ་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཡིད་བཞིན་ནོར་བུས་<<བཅན་གྱི་རང་དབང་>>ལས།

དེ་ཅག་ཞལ་གྱིས་སྐབས། ཁོང་བཞག་སྟེ་འགྲོ་རྒྱུ་མེས་སུ་སྤྱོད་པ་གང་འཆམས་བྱུང་བར་མ་ཟད། མོས་གུས་ཀྱང་
ཆད་ལས་འདས་པ་བྱུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་། སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་མཛད་འགན་བཞེས་སྐབས་ཁོང་གི་མཚན་མཐོང་ལ་སྤྱོད་
ཤོར་བ་དེས་ངོས་རང་ལ་མི་སྤྱིད་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ད་དུང་ཡང་ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ། ཁོང་གིས་ཐུག་མ་རང་གནང་ནས་
བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་དོན་གྱི་བྱ་གཞི་ལས་གནང་མེད་ན་ཅི་མ་རུང་སྟུམ་པ་འཆར། མ་གཞི་ནས། ཁོང་ལ་གཞུང་ས་དང་འཛིན་
སྤྱོད་གི་ཐུགས་རྒྱས་མེད། དེར་བརྟེན། སྤྱོད་བཅར་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པའི་ལས་དོན་ཐོག་ཁོང་གིས་ལེགས་པོ་ཞིག་གནང་
མི་ཡོང་ངམ་སྟུམ་སྟེ་དེ་སྐབས་བྱས་པ་དེར་རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ནའང་། དེ་ནི་ཐོད་ཀྱི་བྱེད་སྤངས་རེད། ཆོས་
ཕྱོགས་ནས་མཚན་མཐོང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་གོ་གནས་སུ་རང་བཞིན་གྱིས་
ངོས་བར་མཐོང་བ་རེད། མཛུལ་ཐེངས་མཐུང་མའི་སྐབས་དེར་ཁོང་གིས། ངོས་རང་གྱིས་པའི་དུས་སྐབས་སུ་ཁོང་གིས་
བཀག་རྒྱ་ནན་མོ་མཛད་པར་དགོངས་པ་དྲུངས་རོགས་གཞོངས་ཞེས་གསུངས་སྐབས། ཁོང་ལྟ་བུའི་མཁས་བླ་མ་གཉིས་
ལྟན་གྱི་ཐུག་པ་སྤྱོད་པ་ཞིག་གིས་ངོས་རང་ལ་དེ་ལྟར་གསུངས་པར་ཡིད་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། ལོ་གོང་
ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་འདི་ལྟར་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ནི། སྤྱི་དོན་གྱི་མཁྱེན་རྒྱ་གང་ཡང་མེད་པའི་སྤྱོད་ཆོ་
རང་སར་མ་བཞག་པར་རྒྱལ་ཆབ་བམ་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་གོ་གནས་སུ་ལྷུ་ཚུགས་ཀྱིས་བདམས་ཏེ། རྗེས་སུ་མ་འཛོན་
མ་འཐུས་པའི་རྒྱུ་བཤད་དང་སྤྱོད་བཅོམ་ཞུས་པའི་ལས་སྟོན་དེ་ཆེས་མི་ངོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་རེད་སྟུམ་ལ།
ལོ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་རིང་མོ་ནས་བོད་དང་ཉི་མ་ཡའི་ཁུལ་གྱི་རབ་བྱུང་དགེ་འདུན་ཐུག་ཆོས་སྤྱི་དོན་
ཆོགས་པ་ཁག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཆབ་སྤྱི་ཀྱི་ལས་ལ་དབུ་འཁོར་མི་རུང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་གིན་ཡོད།

ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་གསར་འཛུགས།

གོང་དུ་སྤྱས་ཐེན་པ་ལྟར་བོད་ནང་དུ་ཆེས་ཇ་བྲག་དང་གཉན་འཕྲང་གི་གནས་སྤངས་དེ་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་
རེ་སྤྱག་ནས་རེ་སྤྱག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་དུས། རྒྱ་དམར་གྱིས་རྒྱལ་གཅིས་ལྷག་བསམ་དང་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་ཞུས་པ་མེད་
པའི་སྤྱི་ལོ་ཆབ་རྣམ་གཉིས་སྤྱི་འགན་ནས་གནས་དབྱུང་གཏོང་དགོས་པ་དང་བོད་རྒྱལ་ལས་དོན་གང་ཅིར་ཐེ་
གཏོགས་བྱ་མི་ཆོག་པར་བྱེད་དགོས་པའི་སྤྱུལ་འདེད་དང་སྤྱོད་གཅོར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བྱས་ཤིང་། དེ་ལྟར་མ་བྱས་ཆེ་
བྲག་ཞོལ་ཡོང་ངེས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་དངོས་ལྟགས་བརྒྱུད་གསུམ་ནས་བསྟན་པར་བརྟེན། མི་དམངས་ལ་བརྟུན་གསུམ་གྱི་
ཆེན་པོ་མི་འབྱུང་བའི་སྤྱད། སྤྱི་ལོ་ཆབ་གཉིས་ལ་བདེན་པ་ཡོད་ཀྱང་བདེན་པ་འགྲོ་ས་མེད་པའི་གནས་སྤངས་ཐབས་
འཛུགས་ཀྱི་འོག་ནས་རང་དབང་མེད་པར་སྤྱི་འགན་ནས་དགོངས་ཞུ་བྱ་དགོས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སུ་ལོ་གོང་ས་

སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གཞུང་ཆེན་གསུམ་བཞེས་མཚུགས་སྐྱོད་གི་བར་གསེང་ནས་བོད་ལྗོངས་བསྐྱོན་སྲིད་
ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཆེ་སྤྱོད་པ་ལུས་པ་དངོས་བཞེས་ཐུག་བསྐྱོར་མི་གནང་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ཡུལ་གྲོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འགན་ཡོངས་རྫོགས་ཐུག་
བསྐྱོར་བཞེས་གནང་བའི་མཛད་ཆེན་ཀྱི་ཐོག་མའི་གསུམ་སྤྱོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཆོགས་ལེགས་བཅོས་དང་སྲིད་
ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་གནང་མགོ་བཙུགས། དེ་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆ་ནས་དབུལ་སྤྱོད་གི་བར་ཁྱད་ཆུང་
དུ་གཏོང་བ་དང་། ཁྱིམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་སྤྲོམས་དང་བདེན་ཡོང་བ། དབང་ཆའི་ཆ་ནས་གཞིགས་པ་ཆ་འདེད་
མེད་པར་བྱ་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་རེད་ལ། དེ་དག་གྲང་མདོར་བསྐྱུས་ན་འབངས་མི་དགུས་མ་ཞུས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་
ཆེད་ཁོ་ན་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱར་གད་པ་སོགས་ཅེ་དང་ལོར་སྤྱིར་ཕོ་བྲང་གི་དམའ་རིམ་ལས་བྱེད་དགུས་མ་ཞུས་དང་
ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་ཡང་ཡང་གནང་བ་ལས་འབངས་མིའི་བདེ་སྤྱོད་གི་སྐོར་ལེགས་པར་མཐུན་པ་དང་། གཞུང་སའི་
གནང་སྤྱོད་དུ་མ་ཞེག་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཁྱིམ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་དང་ཡང་མི་མཐུན་པར་གྱུར་བ། གོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་
གནང་བའི་སྐབས་མཐའ་ཁྲུལ་མི་སེར་ཆོའི་འཆོ་བའི་གནས་སྤངས་ཡང་བའི་གནས་སྤྱོད་ཀྱང་སྤྱར་མེད་སྐྱུར་
འཛོགས་དུ་ལུས་པ་གསལ་གཟིགས་བྱུང་བ་སོགས་ལས། གོ་མོ་ནས་བྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེབས་ཞལ་འཁོར་འཕྲལ་ཡུན་
རིང་ཐུགས་ལ་བརྒྱགས་པའི་སྤྱར་སྲོལ་འགའ་ལ་ལེགས་བཅོས་གནང་བཞེད་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་དོན་འཁྲོལ་ཡོང་
སྲིད་དགོངས་པ་ནན་བཞེས་ཀྱི་མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་བཅོས་བསྐྱུར་ཆོགས་པ་ཞེག་གསར་འཛུགས་གནང་། སྤྱར་
སྲོལ་བཅོས་བསྐྱུར་གནང་རྒྱུ་དེ་ནི་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་འཛིན་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ནས་ཐུགས་བསྐྱོད་སྤྱོད་དུ་བཏང་བེན་
པ་ཞེག་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་མཆོག་གོང་མ་གསེང་ཞལ་འཆོ་བཞུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་སྐྱོད་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐུག་
བསྐྱོར་རི་བཞིན་གནང་བྱུང་མེད། སྐབས་དེའི་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཆོའི་སྤྱི་སྲོལ་བྱེད་བབ་ཀྱི་ཐད་ལ་ཡུལ་གྲོང་ས་
མཆོག་ནས།

དེ་སྤྱོད་དུ་དོས་རང་ཆུང་དུས་ནས་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱོད་ཐུག་ཐུག་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་མཐུན་དུ་བསྐྱོར་བ་རེད།
ལྷ་མ་གཉིས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། གཞུང་འོག་གི་ཞབས་བྱི་ཞུ་མཁན་ཆོ་དབང་ཆ་གཅིག་སྤྱད་
བྱེད་པ་ལྷ་བྱ་ཞེག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་བཀའ་སློན་ཆོ་དང་དུང་སྤྱོད་ཆོ་ཡིན་ནའང་དབང་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་
དང་བདེན་མེད་པ་ཞེག་དུ་གྱུར་བས། ལྷ་སའི་ནང་། ལྷེང་ནས་ཟ་ཆོད་མ་ཟེན། །འོག་ནས་མི་ཟ་ཀ་མེད།། ཅས་པའི་
གཞས་ཤིག་གྲང་གཏོང་སྲོལ་བྱུང་བ་རེད། གང་ལྟར། མགོ་ཁྲིད་ཆོས་འབྲུལ་བ་བཞེས་པ་དང་། ལས་ཆེན་རེ་རེ་ཞུ་བའི་
སྐབས་སུ་སྐབས་འཛིན་ཞེས་དུལ་མང་པོ་འགོ་སོང་བཏང་ནས་ཐོབ་ཐབས་བྱས། དེ་ལྟར་ཡོང་གིན་ཡོད་སྐབས། རང་
ཉིད་ལ་ལས་ཆེན་ཐོབ་ཆར་བའི་རྗེས་ལ། སྤྱད་བེན་པའི་དུལ་དེ་སྤྱར་བཞོད་གོས་པ་རེད། དུལ་དེ་རྫོང་གཞིས་དང་སོ་
སའི་ལས་ཀ་བྱེད་ས་དེའི་མི་དམངས་ལ་བཤུ་གཞིགས་བཏང་སྟེ། མི་དམངས་ཀྱི་ས་ནས་དུལ་ཟ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་

འདྲ་ཡོད་གིན་འདུག། གང་ལྟར་བྱེད་པ་མེད།⁹⁸ ཅེས་གཞུང་སའི་ལས་འཛིན་ཆའི་ཁྲིད་དུ། གོ་གནས་གསར་བ་
གང་ཞིག་ཐོབ་ཆེད་ཐོག་མར་སྐྱབས་འཛིན་ཞེས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་རིགས་ལ་འབྲུལ་བ་བཏེགས་ཏེ་གོ་གནས་ཐོབ་
ཟིན་པ་ན། སྲར་སྐྱབས་འཛིན་དུ་བཏང་ཟིན་པའི་གོ་གནས་དེ་མི་སེར་གྱི་ལག་ནས་ཐོབ་ཐབས་བྱེད་མཁན་མང་དུ་
ཡོད་པར་གསུངས། དེ་ནས། གོང་དུ་བྱངས་ཟིན་པ་ལྟར། གཡོ་ཐོལ་བྲལ་ཞིང་ལྷག་བསམ་དང་དད་ཞེན་འགྱུར་བ་མེད་
པའི་གང་པ་ཆའི་ས་ནས་གཞུང་འཛིན་མཐོ་རིམ་པས་བྱང་པོ་མ་གནང་བའི་རིགས་དང་། གཞུང་སའི་དབང་ཆ་པལ་མོ་
ཆེ་མི་སྒྲ་རེ་བྱུང་གི་ཕྱག་དུ་ཡོད་པ་སོགས་ཡང་ཡང་གསན་པས་གཞུང་སྲིད་སྲོལ་སྤྱད་པ་དེ་ནི་འཁྲུལ་ཅན་དུ་
གཟིགས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། ཡང་།

ད་མན་གྱི་ལུགས་སྒོལ་ཆོས་གཞིས་དང་། སྒྲེ་གཞིས། སྒྲེ་དཔོན་མི་བྲག་མི་སེར་དཀྱིས་མ་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་
རིགས་ཅ་བ་ནས་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས། ... དཔེར་ན། འབྲས་སྤྱངས་ལ་ཆོས་གཞིས་རྒྱ་ཆེ་ཐག་ཆེད་ཡོད་པ་དང་།
དེ་དག་འབྲས་སྤྱངས་ཀྱི་དགོ་འདུན་བདུན་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་རང་ལ་ཤ་ཁུ་ཤ་ཐེམ་དངོས་གནས་བྱུང་ཡོད་ན། ཁོང་ཆའི་
འཆོ་བ་རྒྱུན་ལྷན་དེ་ལས་བཟང་བ་ཏན་ཏན་ཡོང་མིད། ... ཆོས་གཞིས། ཆོས་གཞིས་ཟེར་ཏེ་འགན་སྲུང་མདོག་བཤད་པ་
མ་གཏོགས། འོན་ཏྲེ་ཤེད་ཤེད་ཆེད་འགའ་ཞིག་གས། སྒྲེ་ཁག་ལ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་སོགས་སྟོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་ངོས་
ཀྱིས་སྤྲོ་ས་ནས་མཐོང་བ་དང་། གཞན་ཡང་དགོས་པ་མང་པོའི་སྤྱད་ཆེད་མངགས་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་གསར་དུ་
བཅུགས་པ་ཡིན།⁹⁹ ཞེས་བསྐྱར་བཅོས་མི་བྱ་བུ་མེད་ཀྱི་གནས་སྤྱངས་དེ་དཔེགས་འཛུགས་ཀྱིས་གསལ་བར་
གསུངས། དེ་ལྟར་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་གཞུང་སའི་འགོ་ལུགས་ཅི་སྟེད་ཅིག་པ་ཆེ་བུ་རབས་སུ་བྱུང་བའི་དབང་
གིས། གཞིས་ཀ་ཁག་སོགས་ཆོན་པ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཕྱག་པོར་གྱུར་ཀྱང་འབངས་མི་པལ་མོ་ཆེ་དབྱལ་ཞིང་
མོངས་པའི་ཁར། ཕྱག་པོ་སྐྱེད་བང་ཅན་གྱི་བཅོན་ཤེད་སྟོང་དགོས་པ་དང་། ཁལ་ལྷལ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ཆེགས་ལ་
ཕྱག་པོ་སོགས་གཟིགས་ཏེ་ལེགས་བཅོས་ནས་བསྐྱར་བཅོས་མཐེལ་བྱིན་པར་གནང་སྟེ་འབངས་མི་ཉམ་ཐག་རྣམས་
འཆོ་བའི་དཀའ་སྤྱུག་ལས་བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། རིམ་གྱིས་ཁྲིམས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་རྣམས་བསྐྱར་བཅོས་
གནང་སྟེ་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀ་ཁྲིམས་ཀྱིས་འཆོ་བའི་ལས་དུ་འབྲིང་རྒྱུའི་ཐབས་མང་དུ་སྟེན་པར་གནང་། སྤྱི་ནོར་
ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པའི་ལོ་མཇུག་དེར་སྐྱག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་ཞུ་གནང་སྟེ་ངོས་ཀྱིས་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་ཁུར་བ་རེད། སྐབས་ཐོག་དེར་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས་གོ་མོར་ཉེན་ཡོལ་དུ་བྱིན། གོ་མོ་ནས་བྱིར་སྒྲ་
ས་ལ་བསྐྱབས་ཏེ་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ད་གཉིས་ལོར་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་

⁹⁸ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ཤར་ཤི་ལོང་ཁུལ་དུ་གསུངས།

⁹⁹ སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 29 ཉིན་བཀའ་སྤྱུལ།

ཆོག་ས་བཅུག་ས་ཉེ་ཆོག་ས་འདྲ་ཅག་ས་བསྐྱུ་ཤིག་ཆོག་ས་པ་རེད། ང་མོད་ལ་ཡང་གསར་མེད་བསམ་སྒྲོ་ཉིག་ཅམ་ཡོད་
པས་ཐོག་མར་ང་མོད་ཀྱིས་མགོ་བྲིད། དེ་ལྟར་ང་མོད་ཀྱིས་མགོ་བྲིད་དེ་ཁྲལ་དང་འུ་ལག་བྱུན་ཆགས་སོགས་མང་པོ་
ཞིག་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བའི་མགོ་བཅུག་ས།¹⁰⁰ ཞེས་དང་། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།
ངས་མོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་རྒྱུ་ལོ་ཉུང་བྱེད་ཞིག་ནང་དེ་སྐོར་བསྐྱར་བཅོས་འགའ་ཤས་བཏང་བ་ཡིན། སེར་སྐྱུ་མི་
གངས་ལྔ་བཅུ་སྐོར་ཡོད་པའི་བསྐྱར་བཅོས་ཆོག་ས་པ་ཞིག་དང་། རྒྱུན་ལས་ཆོག་ས་ཆུང་ཞིག་བཅུག་ས་ཉེ་ཆོག་ས་པ་ཆུང་
བ་དེས་གང་དང་གང་ལ་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས་པར་བརྟག་ཞིབ་དང་། བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་འཆར་གཞི་
བཀོད་དེ་ཆོག་ས་ཆེན་དེ་བརྒྱུད་ཕན་ལ་འབྲལ་རྒྱུའི་ལས་དོན་བྱས་པ་རེད། ཅེས་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོག་ས་གསར་འཛུགས་
ཀྱི་གོམ་རིམ་དང་པོ་དེ་རིམ་ལྟར་བསྐྱར་ས་པའི་སྐོར་ལམ་ཅམ་གསུངས། དེ་ལྟར་ཐོག་མར་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་
གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ། རྒྱུན་ལས་ཆོག་ས་ཆུང་གིས་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་ཡུལ་རྣམས་རྩད་ཞིབ་བྱས་ཉེ་ལེགས་བཅོས་
ལས་ཁུངས་སུ་སྒྲུབ་སྒྲོན་ཞུ་རྒྱུ་དང་དེ་ནས་གང་གཏན་འབེབས་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་མོད་ས་མཆོག་ལ་སྒྲུབ་གསེང་ཞུས་
ཉེ་བཀའ་འཁོལ་བྱུང་བ་ན་ལག་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་སོགས་གཏན་འབེབས་གནང་།

ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་དངོས་སུ་གསར་འཛུགས་མ་མཐོང་གོང་། གཞུང་ས་ནས་དབུས་ཁུལ་དུ་དགེ་
བཤེས་གྲ་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱིས་དགེ་བཤེས་གཏོང་སྒྲིའི་དོན་དུ་མཐུན་རྒྱུན་འཛུལ་སྐྱབ་མང་དུ་བསྐྱོན་དགོས་པས་གཞུང་
ཆེན་གསན་བསམ་ལ་དོ་ཤོག་ཆེས་ཆེར་མི་འཕྲད་པའི་དོན་དུ་དམིགས་ཉེ་ཐེབས་སྐྱར་ལས་ཁུངས་དང་། དེ་ནས་ལྷ་
ལྷན་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་མོར་མཆོད་འབུལ་ཞལ་འདེབས་སྒྲུར་མཁན་མང་དུ་བྱུང་བས་དད་མེས་རྣམས་དོན་མེད་འཛོར་
རྒྱུན་དུ་མི་འགོ་བའི་ཆེད་དུ་མཆོད་སྐྱོན་ལས་ཁུངས་སོགས་གསར་འཛུགས་དང་། དམག་དོན་དང་ཤེས་ཡོན་བསྐྱེ་
གནས་རྒྱ་སྐྱེད་ཕན་བྱ་གནང་བ་སོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་གསལ་བའི་ལས་ཀ་དུ་མ་ཞིག་བརྩམས་འདུག་པའང་
ཉ་ཅང་དགའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོ་ནས་ལས་དོན་ལ་དོ་ཤོག་འབྲུགས་ཆེར་མི་འབྱུང་སྤྲད་
ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་བསྐྱར་བཅོས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་གཞུང་སྐྱེད་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་ཆེན་པོ་གནང་
རྒྱུའི་མཐོང་པ་རྒྱ་ཆེར་བཞེས། དེ་ནི་གསལ་པོར་བཤད་ན་གཙོ་བོ་ནི། འབངས་མི་སེར་ཀྱི་དོན་དུ། གཞུང་འཛིན་ཀྱི་
ལམ་སྒོལ་དང་། སྐྱེར་བདག་གི་གཞིས་ཀ །དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ཆོས་གཞིས་སོགས་གནད་ཆེ་ས་དག་གི་མངའ་ཐང་
བདག་དབང་དང་གསོལ་ཐོགས་ལས་སྤྱོད་བྱུན་གཏོང་ཁྲལ་འཇལ་དང་ལས་སྐྱུལ་ཆ་འདེད་སོགས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་སུ་
ན་མ་བྱུང་བ་ཞིག་གནང་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ལ་ལ་མོད་ས་མཆོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་དེ་དག་ལས་“བསྐྱར་བཅོས་གལ་

¹⁰⁰ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་བྱང་ཤར་གྱི་ལོང་ཁུལ་དུ་གསུངས།

གནད་ཆེ་ཤོས་ནི་སྒྲེང་གིས་འཛིན་སྐྱོད་བྱེད་པའི་གཞིས་ཀ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན། དེ་རྣམས་ལོ་མང་པོའི་སྔོན་ནས་སྒྲེང་ཁག་
ཆོར་སྤྲད་དེ་ཁོང་ཆོའི་པ་གཞིས་སུ་གྱུར་བ་¹⁰¹དེར་བསྐྱར་བཅོས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། <<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས་>>ལས།

སྒྲེང་ཁག་དེ་ཆོའི་ཁོངས་སོ་ནམ་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ནི་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་ལྷ་རྟོག་འོག་མེད། ཁོང་ཆོ་ལ་སྒྲེང་ཁག་
གི་ལུགས་སློལ་ལྟར་གྱི་དབང་ཆ་དེ་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། སྔོན་མ་པལ་ཆེར་ལྷ་སར་སྤྲད་དགོས་པར་བརྟེན་དབང་ཆ་དེ་དག་
ཁོང་ཆོའི་གཉེར་བྱ་གཞི་ཆོར་སྤྲད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ལེགས་བཅོས་ཆོག་པ་དང་། བཀའ་འགན་ནས་སྤར་གྱི་ལུགས་སློལ་
དེ་ལ་བརྟག་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་པའི་བསམ་ཚུལ་འབྱོར་བྱུང་། གཞིས་ཁག་ཆེན་པོ་པལ་ཆེར་གཞུང་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་དང་།
སྒྲེང་པའི་ནང་མི་ཆོར་རིན་སྤྲོད་རྒྱ། གཞུང་ཞབས་མི་འགོར་དཔུལ་ལོགས་སྤྲོད་རྒྱ། ས་ཞིང་དེ་རྣམས་སོ་ནམ་པ་
ཆོར་བགོ་རྒྱ་བཅས་བྱས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་སོ་ནམ་པ་ཆོར་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་ལྷ་རྟོག་འོག་གནས་སྤངས་འབྲ་
མཚུངས་ཡོད་རྒྱར་མ་ཟད། ཁྱིམ་ས་ལུགས་ཀྱང་ཆ་སྤོམས་ཡོད་གི་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་བསྐྱར་བཅོས་ཤིག་དགོན་ཁག་ཆོར་
སྤྲད་ཡོད་པའི་གཞིས་ཀ་ཆེན་པོ་ཆོར་ཡང་གཏོང་དགོས་ཀྱང་། སྔོན་ལ་སྒྲེང་ཁག་ཆོར་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱ་བྱས་པ་རེད། ...
ང་ཆོས་སྤར་གྱི་གནས་སྤངས་ནས་དེར་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོག་སུ་བསྐྱར་རྒྱའི་འགོ་འཇུགས་ཤིག་བྱས་ཀྱང་། སྤྱོད་ཀྱི་མེད་
པའི་གནས་ཚུལ་གྱིས་འགོག་རྒྱུ་བྱུང་ཞིང་། བོད་མི་པལ་པ་ཆོར་དཔུལ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་མང་པོ་བསྤྲད་ཡོད་པ་
དེ་སྐོར་དང་དང་པོ་གཞུང་གིས་མ་འོངས་པར་ཁོང་ཆོའི་འཆོ་ཐབས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་རེ་འདུན་ཇི་ཡོད་ལེན་གཞན་
ཞིག་ནང་བརྟེན་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་སྤྲོད་ཆོས་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་བཞེས་མ་ཐག་ནས་“རྒྱལ་
བ་དོན་ཀྱི་བདག་པོ་”ཞེས་པའི་མཆན་དོན་དང་མཐུན་པའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས་ཏེ། བོད་མི་ཉམ་ཐག་ཆོར་ཆེད་
དམིགས་ཀྱིས་བསྐྱར་བཅོས་གནང་རྒྱའི་སྤྱུགས་བཅོན་རིམ་པར་བསྟེན་ཀྱང་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཕྱོགས་སྤྱོ་ཆོག་པ་ནས་
འགོག་རྒྱུ་དང་སྤྲོད་གཅེར་ཡང་ཡང་བཅོས་པའི་ཁར། ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་འདོད་མོས་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ལུགས་
ཆེར་བསྐྱར་པར་བརྟེན། བཞེད་དོན་རྣམས་སྤྱུགས་རེ་ཇི་བཞེན་དོན་འབྲེལ་འབྱུང་བྱུང་མེད། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>
ཞེས་པར་རྩོམ་པ་པོ་དང་ལྷན་དུ་བཟོ་སྒྲིང་གནང་བ་ཁག་དཔུས་གཅིག་ཏུ་འགོད་པར།

བྲན་གཡོག་ལས་ལུགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྤྲོད་དེ་དག་ངས་མི་ཤེས། གང་ལྟར། འབྲ་མཉམ་མིན་པའི་གནས་སྤངས་
ཤིག་ཡོད་སྟབས་མི་སྐྱོ་པོ་རྣམས་ལ་རོགས་པ་ཞིག་ངས་པར་དུ་བྱ་དགོས་སྟུམ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1952 ལོར་བསྐྱར་བཅོས་
ཆོག་པ་ཞིག་བརྟགས་པ་ཡིན། བསམ་ཚུལ་དེ་དམར་ཤོག་མ་བསྐྱེད་པའི་གོང་ནས་ཡོད་ཀྱང་དེ་དུས་ངོས་རང་ལ་དབང་
ཆ་མེད། བོད་འག་ཕྱོགས་སུ་དམར་པོའི་ཤོག་ཁག་འབྱོར་མཆན་ངོས་རང་གིས་[རྒྱལ་སྤྲོད་ཆོས་སྤྲོད་ཀྱི་]འགན་
སྐྱུངས་མ་ཐག་གོ་མོར་འགོ་དགོས་བྱུང་ཞིང་། 1951 ལོའི་མགོ་སྟོད་དེ་གོ་མོར་བསྐྱུལ། དེ་ནས་ཕྱིར་འཁོར་བ་དང་
ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོག་མགོ་འཇུགས་ཀྱི་ཤ་སྤྱིག་བྱས། གང་ལྟར། བསམ་ཚུལ་དེ་སྤར་ནས་ཡོད། ‘བྲན་གཡོག་’ཅེས་
པའི་ཆེག་དེ་ངོས་ཀྱིས་མི་ཤེས་ལ། དེ་ནི་ཐལ་ཆ་ཅན་གྱི་ཆེག་ཅིག་རེད། དེང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་(གཞན་ལྟར་)ཆེག་དེ་

¹⁰¹ ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་སུ་གསལ།247

མཛད་སྤྱོད་ཤེད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་དེ་སྤྱོད་ཆོར་དེ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྙད་མེད། དེ་དུས་“ཉམ་ཐག་ཆབ་འབངས་”ཞེས་ཟེར། ང་
ཆོས་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་གསར་འཛུགས་ཤེད་སྐབས། དེ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྙད་མང་པོ་ངས་མི་ཤེས། གང་ལྟར། ཐོག་
མར་རྟ་ཁལ་ཁལ་ལུས་དང་དེ་ནས་ཁལ་འབབ་སྤྱོད་སྤྱད་བཅོས་སྦྱར་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཐུག་པོ་ཆོར་དབང་བའི་
གཞིས་ཀ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཕྱིར་གཞུང་ལ་སྤྱོད་འབྲུལ་བྱ་རྒྱ་སོགས་གོམ་པ་རིམ་བཞོན་གྱིས་བཅོས་སྦྱར་གཏོང་
བའི་འཆར་གཞི་བསྐྱེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་ང་ཆོས་ལུ་མཐུན་ནས་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་འདོད་མོས་མ་བྱས་པར་
འགོག་རྒྱུ་བཅོས་ཤིང་ཁོ་པ་ཅག་གི་ལམ་ལུགས་དང་མཚུངས་པར་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་བསྟེན་པ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ།
རྒྱ་དམར་གྱིས་དེ་ལྟར་འགོག་རྒྱུ་བཅོས་ཏེ་ཁོ་པ་ཅག་གིས་འབད་པ་བསྟེན་ཁལ་བྱས་པ་ནི། མོད་འབངས་དབྱུལ་
མོངས་རྣམས་སྤྱོད་མཁན་དེ་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མ་མ་ཡིན་པར་ཁོ་པ་ཅག་ཡིན་པར་སྟོན་ཐབས་འབའ་ཞིག་བྱ་རྒྱུའི་
ཆེད་ཡིན་པ་ལས་མོད་མིར་ཤ་ཆ་དང་ལྷག་བསམ་དཀར་བ་ཞིག་མིན་པ་ནི་མིག་ལྡན་ཀྱང་གྱིས་མཐོང་ཐུབ་པ་ཞིག་
ཡིན་པས་སྤྱོད་བྱེད་འདྲེན་པའི་ངལ་བ་བསྟེན་མི་དགོས།

གཞན་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ཤི་མཛད་འགན་མ་བཞེས་གོང་ནས་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ལ་དབྱུས་ཁལ་དུ་སྦྱུམ་འཁོར་བཞོན་པའི་གཞུང་ལམ་ཞིག་ངས་པར་དུ་གསར་སྦྱོར་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་
བྱུང་ཞིང་། གང་པ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་སོགས་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་ཡང་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “བསམ་
ཚུལ་དེ་གོ་མོར་མ་ཕྱིན་གོང་ནས་ཡོད། ངོས་ནས་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལ་བཤད་པ་ལྟར་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་གྱིས། ‘རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེར་འཁོར་ལོའི་ལམ་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་སྦྱོར་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ལྟགས་ཆེན་པོ་འདུག’ཅེས་སྟོན་མ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་
ཡོང་མཁན་གཟིམ་གཡོག་ལགས་ལ་བཤད་འདུག།”¹⁰² ཅེས་དང་ཡང་། “མོད་འདིར་སྦྱུམ་འཁོར་མཛད་སྤྱོད་གཏོང་ཐུབ་པའི་
ལམ་ཁ་ཞིག་བཅོ་དགོས་ཀྱི་འདུག་བསམ་པའི་སེམས་ཆོར་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་དང་། ལུ་མཐུན་ནས་གསུང་དོན། གོ་མོ་
ནས་“ལྟ་སར་བསྐྱེད་པས་རྗེས་སྦྱུམ་འཁོར་གྱི་ལམ་ཁ་ཞིག་ངས་པར་དུ་བཅོ་དགོས་ཀྱི་འདུག་སྦྱུམ་པའི་སེམས་ལྟགས་ཆེན་པོ་
སྤྱོད་བྱུང་།” ཞེས་སྐབས་དེའི་མོད་མིའི་སྤྱོད་ལུས་དུང་མ་ཤར་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་གཟིགས་རྒྱུ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་
དག་བཀའ་སྤྱུལ། <<མོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས། “ངོས་ཀྱིས་སྤྱི་ཤི་འགན་དབང་མ་སྤངས་གོང་ནས་འདིའི་(གཞུང་ལམ་
གསར་བཅོ་)ཐོག་བསམ་སྤྱོད་ལྟགས་ཆེན་ཡོད། རྒྱ་གར་ནས་མོད་ཁལ་བརྒྱུད་དེ་ལྟ་སའི་བར་དུ་གཞུང་ལམ་ཞིག་བཅོ་འདོད་
ཆེན་པོ་བྱུང་།” ཞེས་དང་། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་རྗེའི་རྩལ་མཆོ>>ལས། “དེ་བཞིན་རྟ་ཁལ་ལུས་ལག་ཟེད་པ་བཅོ་ཐུབ་པ་དེ་
ཆོའི་སྐོར་ངོས་གོ་མོར་འགོ་བའི་སྐབས་ཚུར་ལམ་རྟ་བཞེན་ནས་ཡོང་དུས་ལམ་ཁ་འདིར་འགོ་ཐུབ་པ་འདུག། འདི་བར་སྦྱུམ་
འཁོར་འགོ་ཐུབ་པ་འདུག་བསམ་པ་མང་པོ་བྱུང་། གང་ལྟར་སྦྱུམ་འཁོར་བཏང་སྟེ་རྟ་ཁལ་ལུས་ལག་ཟེད་པ་བཅོ་ཐུབ་ན་
བསམས་པའི་བསམ་སྤྱོད་མང་པོ་འཁོར་སྤྱོད་། དེ་འདྲ་དེ་འདྲ་བྱས་ནས་རིམ་བས་ང་ཆོས་ལམ་གཞི་གསར་པ་ལེགས་བཅོས་

¹⁰² ལུང་ཆོག་རྣམས་མཛད་ནཱ་རྒྱ་སྤྱི་རྗེའི་རྩལ་མཆོ་ལས་བྱུངས།

ཆོག་པ་འདུ་ཞེས་པ་དེ་བཅུག་པ་རེད། ལེགས་བཅོས་ཆོག་པ་འདུ་དེས་ལས་ཀ་གང་འཆམས་བྱས་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ།

དུས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུར་དགྲའ་ན་ཡིན་ཏུ་སྤང་ཡང་བོད་དུ་གཞུང་ལས་གསར་སྐྱབ་གནང་རྒྱ་སོགས་སྤྲུགས་སུ་
འཁྱུངས་པ་ནི་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་སྟེ་བྱིས་པའི་ན་ཆོད་མ་ཡོལ་བའམ་ཡོལ་མ་ཐག་པ་དག་ལ་གཞན་གྱི་སྤྱུལ་མ་ཅོམ་
ཡང་མེད་པར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲོ་རྩེ་འཆར་མི་སྤྲུལ། གང་པ་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལ་དེའི་ཐད་བཀའ་མོལ་གནང་བ་དེར་
ཡང་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་སྟུང་སྟེ། གང་པ་སོགས་དམའ་རིམ་ལས་ཀ་བ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་དག་དང་སྟུན་དུ་
སྤྱ་ཅིང་གནང་རྒྱ་ཅོམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་སྤྲུགས་བཞེད་ཆེ་སྤྱ་ཅི་རིགས་བཀའ་བསྐྱར་གནང་ཞིང་། དེ་དག་གི་ས་ནས་
དུས་རྒྱུན་གཞུང་སའི་དབང་འཛིན་པའི་དག་ལས་གསན་དུ་མེད་པའི་གནད་དོན་གང་མང་ཞིག་མཁྱེན་ཉོགས་བྱུང་
བས་སྤྲུགས་ཐག་ཉེ་བར་གྱུར་བ། མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་དང་སྟེ་ཁག་པལ་མོ་ཆེ་དེར་རབས་བསྐྱར་བཅོས་ལ་
སྤྲུགས་མི་མཉེས་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་མང་ཅོམ་ཡོད་པས་སྟུང་། གང་ལྟར། གཞུང་ལས་གསར་རྒྱག་ཤིང་རྒྱ་དེ་ནི་རྒྱལ་
ཁབ་ཅིག་གི་ཡར་རྒྱས་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལ་མཆོན་ན་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་མ་མཐའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་ཀྱང་གསལ་
ཡིན་ཡང་། དུས་རབས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་རྗེས་སུ་བསྐྱར་བའི་བོད་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཆེའི་
སྤྲུགས་སུ་ལས་གཞི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་འཁོར་བ་ལ་ལེ་ཁག་ཅི་ཡང་མེད་ཀྱང་། གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཅིའི་བྱིར་
བོད་དེ་དུས་རབས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བསྐྱར་བ་ཡིན་པ་དེ་རེད།

ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོག་པ་ཀྱི་ཆོག་པ་ཁོངས་སུ་བྱག་ལས་གནང་མཁན་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྟ་བུ་ཆོག་པ་བཟ་
ཤིས་ཀྱིས་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་ཆོག་ཉུང་དོན་འདུས་ཀྱི་སྟོམ་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུངས་པ་འདི་ལྟར།

ལེགས་བཅོས་སྟན་ཆོག་པ་ཀྱི་ཆོག་པ་གཙོ་ཆུན་གཞོན་གསུམ་ཕུད། ཆོག་པ་མི་སྤྱུལ་རྩ་ཅོམ་ཡོད། ལེགས་བཅོས་
ཆོག་པ་འདུ་དེ་རྒྱ་བྱུང་རྗེས་མཐའ་དག་ལ་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་བྱག་ལས་མཛད་སྟོགས་སྒྲོར་བཀའ་བསྐྱར་གནང་
སྐབས་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་ཆོག་པ་འཐུས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་གཞིས་ཁག་ལ་ལེགས་བཅོས་གཏོང་འདོད་མེད་པའི་
དགོངས་འཆར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འུགས་ཆེན་གནང་སྟབས། ལེགས་བཅོས་ཀྱི་བྱག་ལས་ལ་འགོག་རྒྱུ་ཆེན་ཆེན་པོ་བྱུང་།
སྟོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཆོག་པ་འདུ་དེ་རྒྱ་སྟོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ལ་མ་བབས་པ་བྱུང་ཡང་། དངོས་སུ་དོ་སྟོལ་
ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མ་བཏོན་པར་སྒྲོག་དུ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་རི་སྟོང་བསྟན་པར་བརྟེན་ཆོག་པ་གཙོ་བཀའ་སྒྲོན་པ་མོད་
ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་གོས་འཆར་དེར་ལས་སྟོངས་མི་ཡོང་བའི་འགལ་རྒྱུན་མང་པོ་འཕྲད་པ་དེ་གཞིགས་པས་དེའི་ཐོག་
སྤྲུགས་སྤང་རིེ་རྒྱུར་དང་། ལེགས་བཅོས་ཆོག་པ་འདུར་ལེབས་རྒྱ་རིེ་རྒྱུར་དུ་སོང་ནས་མཐར་ལེགས་བཅོས་སྟན་ཆོག་པ་
ཀྱི་འགན་ཁུར་དེ་དུང་ཅིས་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུག་པར་བབས་ནས་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དམིགས་ཡུལ་ཀྱི་དོན་སྟོང་
རིམ་པས་ཉམས་བརྒྱག་དུ་སོང་ནས་མཐའ་མ་ལེགས་བཅོས་སྟན་ཆོག་པ་དེ་རྒྱ་བྱུང་རྗེས་ཁག་གི་ལོ་རེའི་ཐོག་
འབབ་ཀྱི་ཅིས་རྒྱག་དང་། རྗེས་གཞིས་མི་འགོ་ཁག་ལ་ཐོགས་ཐོབ་སྟོང་སྟོགས་ཀྱི་ལས་དོན་དོ་དམ་བྱ་མཁན་ཞིག་དུ་

ལྷོད། ཅེས་སྐྱོན་ཕྱ་མོའི་སྐབས་ནས་སྤྲུགས་ལ་བརྒྱགས་པའི་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་མཛད་པ་དེར་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཐད་
ནས་འགོག་རྒྱུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། འགོག་རྒྱུ་ལ་གདོང་ལེན་སྤྲུབ་མཁན་མ་བྱུང་བར་མཐར་ཉམས་རྒྱུ་
དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། གནས་སྐབས་འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་དབང་བཅུ་བཞི་པའི་སྐབས་ཅན་མ་ཡིན་པར་བོད་
ཀྱི་ཉེ་བས་ལོ་རྒྱུས་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་བྱུང་ཡོད་ལ། ལྷོད་པར་དུ་རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཡང་
བྱུང་ཡོད།

བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་པ་ནི་སྤྲུག་པོ་རྣམས་དབུལ་པོར་བསྐྱར་རྒྱུ་དང་སྤྲུག་པོའི་རྒྱ་དངོས་དག་གཞུང་བཞེས་བྱེད་
རྒྱ་སོགས་གཞན་ཀྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་འབངས་མི་དགུས་མ་ཆོ་
དབུལ་པོངས་དང་དཀའ་སྤྲུག་ལས་སྦྱོར་བ་དང་། འབ་མཉམ་ཡོང་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། སྐབས་དེ་ཤིང་དུ།
རྒྱལ་བ་དོན་ཀྱི་བདག་པོ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ནས་སོག་མར་ཆེས་དམའ་ངེས་ན་ཡོད་
པའི་ཉམ་ཐག་བདག་མེད་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བའི་གནས་བབ་ལ་སྤྲུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་ཉམ་ཐག་ལྟ་
སྦྱོང་ཁང་ཞིག་ཀྱང་གསར་འཛུགས་མཛད་དེ། རྣམ་གཅོད་དང་། ཞ་བོ། ཡོང་བ། འོན་སྤྲུགས་སོགས་ལ་ཟས་གོས་
གནས་མལ་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུ་སོགས་གཞུང་ས་རང་ནས་ནར་གཏོང་གིས་ཉམ་ཐག་དང་བདག་མེད་གང་མང་ཞིག་དཀའ་
སྤྲུག་གི་གནས་ལས་ཁོ་ལ་བར་མཛད་ཡོད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡབ་གཞིས་སྤྲུག་ལྟ་བུ་ཕུན་ཚོགས་བཟུ་གིས་ཀྱིས་གསལ་བར་
གསུངས།

ལྷ་སྐས་རྒྱལ་དོན་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་དང་ཆུ་འབྲུག་ མི་དམངས་ཚོགས་པ་སོགས།

ལྷ་སྐས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལྷ་བ་ 9 རང་¹⁰³ཨ་
རིར་འབྱོར་ཏེ་དེར་གཞུང་ལས་ངོ་ཤེས་འགས་མི་ཐུན་རྫོང་ཉི་སྟོན་གྲ་ཆེན་མོར་(Stanford University)རིན་མེད་
སྟོན་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་ཕུལ་ཏེ་ཕྱིར་བོད་དུ་ཐེབས་ནས་རང་སྟོན་གཞན་ལག་ཏུ་འཛོག་པའི་སློན་ཉགས་མ་སྟོན་
རོགས་ཞེས་བཞོལ་འདེབས་ཡང་ཡང་ཞུས། དེ་ལ་རྒྱལ་དོན་གྱིས་གསུང་དོན། “ངས་བྱེད་དགོས་པ་ནི་དགོས་མཁོ་ཆེ་
བའི་དུས་སུ་བོད་ལ་སྤྱི་ཞུ་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་ཡིན།”¹⁰⁴ ཞེས་དང་། ཡང་། “བོད་མི་མང་ཆེ་བས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས།

¹⁰³ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྲུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པར། 1951 ལོའི་ 10 པའི་ཟླ་མཇུག་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཕ་ཤིན་ཏོན་དུ་འབྱོར་ཅིང་། སྤྲུག་མཆོད་
བཟེས་པ་སྤྲུག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་གནས་སུ་ལྷོན་བཞུགས་གནང་བའི་ཚུལ་སོགས་གསལ།

¹⁰⁴ ཆོག་རྣམས་ Kundun ཞེས་པ་ལས་བྱུངས།

ངས་དམར་ཤོག་གི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་ཀྱང་ཀླུ་རིགས་དང་ཀླུ་རིགས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་གཏོང་སྤངས་ཤེས།” ཞེས་གསུངས་ཏེ་
ཨ་རི་བའི་རོགས་རམ་དང་བསྐྱབ་བྱ་དང་ལེན་མ་གནང་། ཀླུ་དོན་མཆོག་པོ་དེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་
དཀར་ནག་དང་རྒྱུ་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་ཁག་གི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་སོགས་ཀྱིས་འབྲེལ་གཏུགས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བྱས་ལ།
ཀྱི་པོ་དེ་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཤེས་པའི་དོན་དང་གསལ་འདེབས་བྱ་དགོས་ཤིང་ཆེ་དེ་མ་ཉིད་དུ་འབྲེལ་གཏུགས་བྱ་ས་
ནི་པལ་ཆེར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་ཀླུ་ལོ་དོན་གྱུ་བ་གཅིག་ཤུར་གྱུར་ཡོད། དེ་ནི་གཙོ་བོ་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་
པ་དང་ཀླུ་སྐྱེའི་གནས་ཚུལ་མཐུན་པ། ཀྱི་སྐད་དང་དབྱིན་སྐད་མཐུན་པ་སོགས་འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་སྣ་
ཆོགས་འཛོམས་ཡོད་པས་རེད། དེར་བརྟེན། ཀླུ་དོན་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་གང་གི་དོན་དུ་སློབ་སྦྱོང་གནང་བ་དང་ཕྱི་
ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་པའི་དགོས་དོན་རྣམས་ཐུགས་ནས་མ་དོར་ཅིང་། གནས་ཚུལ་རྣམས་ཆེས་ངོ་ཤལ་ཅན་དུ་འགྱུར་
བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་པོ་དེ་འབངས་རྣམས་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡལོང་ས་མཆོག་སྐྱེ་བྱུང་དུ་འཛོག་པར་ཐུགས་སྒོམ་མ་
བཟོད་པར་བྱེད་པོ་དུ་དབྱ་ལོག་དབྱང་འདེགས་སུ་ཕེབས་སྐྱེའི་ཐུགས་ཐག་གཅང་ཆོད་ཀྱིས་སྐྱེ་ལོ་ 1952 ཟླ་བ་ 2
ནང་ཉོང་གོང་ནས་སྐྱེ་ཆུང་ལྷན་ཅིག་ཀྱི་གར་དུ་ཕེབས། སྐབས་དེར་ཀླུ་ཡུལ་ཆེན་མོ་ཡང་གྲོ་མོ་ནས་ཀྱི་གར་དུ་
ཕེབས་ཏེ་ཀ་སྐྱག་ཏུ་བཞུགས་ཡོད་པས་དེར་ཡུལ་སྐྱེའི་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་། དེ་ནས་མ་འགྲངས་པར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་
ཀླུ་དོན་མཆོག་ཀླུ་ཡུལ་ཆེན་མོ་དང་སྐྱེའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མ། གཙུང་པོ་མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ། སྐྱེ་འཁོར་
གཞན་རྣམས་དང་བཅས་པོ་དུ་ཕེབས་ཏེ། སྐྱེ་ལོ་ 1952 ཟླ་ 3 ཆེས་ 20 ཉིན་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་དང་ལྷན་འཛོམས་ཀྱིས་ཉིན་ཉིལ་པོར་སྐྱེའི་གསུང་སློང་དང་སྟོན་བཞུགས་གནང་། དེ་ལ་<<ཀ་ལིམ་
པོར་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས།

ཐོག་མའི་མཇུག་འཕྲད་སྐབས། ཉིན་གང་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་ཞུ་བ་ན། བཀའ་མོལ་མགོ་བཙུགས་
ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་པོ་དེ་ལ་བཙོས་སྐྱུར་རི་ལྷར་བྱེད་དགོས་མིན་ཐད་སློང་སློང་གནང་བས་ངའི་སེམས་ལ་དགའ་
སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེས་དེ་མ་ཐག་པའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ཐུགས་མོས་གནང་བར་མ་ཟད། ང་པོ་ད་
གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཆེར་ཐུག་སྟེ་ངས་བཏོན་པའི་བསམ་འཆར་རྣམས་ངོས་ལེན་གནང་ཐབས་བྱེད་དགོས་པའི་
བཀའ་གནང་། ... ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ངའི་སྐྱེན་མཆེད་ཡིན་ཡང་། ཏུས་དེ་ནས་བཟུང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་
གནས་བབ་གཏན་དུ་འགྱུར་ཏེ། སྐར་དང་བྱིས་ཆང་གི་གནད་དོན་ཐོག་གོས་བསྐྱར་ཅ་ནས་མ་བྱས། ཨ་མ་ལགས་དང་
ངེད་ཅག་སྐྱེན་མཆེད་རྣམས་སྐབས་རེར་དགོང་ཟས་ཐོག་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་འཛོམས་ཀྱང་། བྱིས་ཆང་གི་
གནད་དོན་མ་སློང་བར་པོ་དེ་ཀྱང་གནད་ཐོག་སློང་མོལ་གནང་། ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེ་ཆེ་ཉིལ་པོ་པོ་དེ་མི་རིགས་
ཀྱི་བདེ་དོན་ཐོག་བསྐྱེལ་བ་ལས་ཁོང་ལ་སྐྱེ་སྐར་གྱི་གནད་དོན་གང་ཡང་མེད། ... ངས་རང་ཉིད་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱ་
ཁྱིའི་ལྷ་ཏུར་བཙོན་དང་ཅི་གསུང་བཀའ་སྐྱབ་ཞུ་བའི་པོ་དེ་དཔྱད་མ་ཞིག་ཏུ་བསམས་ཤིང་། ངའི་ལས་ཀ་ནི་བཀའ་
གསུང་དང་ལེན་གྱིས་ཁོང་ལ་སྐྱེ་ཞུ་བསྐྱབ་ཀྱི་དང་། ཁོང་གི་བཞེད་དོན་མཐའ་དག་ནི་ངའི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་བོད་དུ་ཕེབས་མེས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མཐུན་ཏོགས་སྤྲོད་ཐོག་མར་རྒྱ་གཞུང་གི་དོ་ཆབ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་དང་དམག་དབུང་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དམག་སྤྱི་ཀྱང་གོ་ན། རྩན་མིན། ལང་ཆེ་མ། ཨ་ལོ་ལུ་ཀྱང་བཅས་གནད་ཡོད་དག་ལ་མངལ་འཕྲད་གནད་སྟེ་སྤོང་མོལ་རིམ་པར་བྱས། སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ཆོའི་སེམས་སུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ལ་མི་དགལ་བའི་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་ཙམ་ལ་དམིགས་ཏེ་བཟོད་བསྐྱུན་ཆེན་པོས་འཇམ་མཁས་ཙམ་ཞིག་སྤྱར་སྤྲངས། དེ་ནས་ཡགོང་ས་སྤྱུ་རྒྱལ་མགོན་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པར་གདན་ས་ཁག་དང་བོད་གཞུང་དབང་འཛིན་པའི་གཞིས་ཀའི་གནས་བབ། དཔོན་འབངས་བར་ཀྱི་བྱ་ལོན་དང་ཁལ་འབབ་སོགས་ཀྱི་ཐད་སྤྱར་བཅས་གཏོང་དགོས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གཞུང་ལ་སྟན་འབུལ་གནང་། དེ་ལ་ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གིས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ལམ་སྟོན་སྤྱར་སྤྲང་ཆབ་སྤྱང་ཁང་པ་དང་སྟོ་བཟང་བཀའ་ཤིས་སོགས་གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་ཆོའི་སར་ཕེབས་ཏེ་བཅས་སྤྱར་དགོས་པའི་ཚུལ་བཀའ་བསྤྱར་གནང་ཡང་མོས་མཐུན་མ་གནང་བའི་ཚུལ་ཁོང་གི་སྤྱི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ་བར་གསུངས།

བཅས་སྤྱར་ཀྱི་ཐོག་མཐམ་སྟེ་འཛེན་དུ་སྟག་མཆོར་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཁག་ནས་ལྷ་ལྷན་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོ་གཞིས་ཁོ་ན་ཡབ་གཞིས་ཆང་གིས་བདག་ཉར་གནང་རྒྱ་དང་། ལུང་གསེབ་ཤར་གཞིས་ཀར་བོད་གཞུང་ནས་གཞུང་གཉེར་སྟོབ་བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ། དེ་མིན་རྣམས་གཞུང་ལ་གཅང་འབུལ་གནང་རྒྱའི་དགོངས་འཆར་བཏོན་པར། མཐོ་རིམ་ཁོད་ནས་རྒྱལ་སྤྱིར་མ་ཐོབ་པའི་ཁར། མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཤུགས་ཆེར་བསྟན། སྤྱིང་ཆབ་གཉིས་ནས་རྒྱལ་དོན་གྱུབ་ལ། ས་ཞིང་བཅས་བསྤྱར་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དེ་“སུ་ལ་ཡང་མ་བཤད། བཀའ་སྟོན་ཆོར་ཡང་མ་བཤད་ན་ལེགས། ལྷ་སའི་ཁལ་དུ་སོ་སྤུལ་བས་ཁེངས་ཡོད།”¹⁰⁵ ཅེས་གསུངས། <<བཅན་ཞོལ་རྒྱལ་སྤྱོད།>>ལས།

ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་འཛིན་ཕྱོགས་ཐད་དམར་སྤྱིད་ལ་ཞོལ་ཐབས་ཡོངས་སུ་དགོན་མཆོག་ལ་གསོལ་འདེབས་དང་། ཐུགས་གཏོད་ཉག་གཅིག་གནང་བའི་ཆེན་ཀྱིས་ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གི་ལྷོ་དོན་ལ་གཟིགས་ཆུང་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་དང་གཅིག ། གཉིས་སུ་ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་རང་ཡུལ་དང་བྲལ་ནས་ལོ་མང་སོང་ཞིང་། སྤྱི་བཟེས་དང་། གཞོན་སྤྱིས་ནང་ཁོང་གི་མེས་འབྲངས་རྒྱལ་སྤྱིར་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ། ལྷ་ག་དོན་དུ་རྒྱ་ནག་ལ་སྟོབ་གཉེར་ལ་བཞུགས་པས་གཞུང་ཞབས་འགའ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཕུགས་སུ་ཐེ་ཆོམ་སྤྱིས་པ་སོགས་སྤྱིན་ཆ་ཆགས་ཡོད་སྟབས་ཁོང་རང་ལ་བདེན་པ་དང་དགོ་མཆོན་ལྷན་པའི་སེམས་ཤུགས་དང་སྟོབས་པ་ཡོད་ནའང་། རྒྱལ་གཉེར་མེས་སྤྱིང་བྱ་མཁན་ཉུང་བས་ད་རེས་ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ནས་ཐབས་བཅོན་འབད་སྤྱད་གནང་བར་འབྲས་བྱ་ཐོན་རྒྱ་སྟོས་ཅི། ད་དུང་ལྷ་སྤྱུ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ནི་རྒྱ་དམར་ལས་དམར་བ་འདུག་ཅེས་དང་། གཟིམ་ཤག་སྤང་གསེབ་ཤར་གཞུང་ལ་འབུལ་རྒྱུ་ལས་སྤྱི་ཡང་། བོད་ཆོས་

¹⁰⁵ ཁོང་ལོག་གི་ཆེག་རྣམས་ Kundun ཞེས་པ་ལས་བྲངས།

མིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྒོལ་རྒྱན་བཟང་པོ་དང་། གདན་ས་གསུམ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་ཤོད་དབུས་གཙང་ནང་སྤྱོད་པ་
གཟེམ་ཤག་སུམ་བརྒྱ་ལྟ་ཅམ་ཡོད་པ་དེ་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་ལ་བསམ་སྒོ་མ་བཏང་བ་དེ་ནི་དཔེ་མི་

མིད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྐྱོང་གཏམ་ཆགས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དགོངས་གཞི་ཁག་ལེགས་ལམ་དུ་མ་བཏང་། དེ་ནས་
རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀོད་སྤྱི་གཏོང་གི་“ངལ་ཅོལ་བཅས་སྐྱར་བ་”ཟེར་བའི་རྒྱ་རིགས་པོན་ཆེ་བསྐྱད་མར་འབྱོར་ཏེ་ལྷ་ས་
མཐིལ་སོགས་སུ་མི་འབོར་སྒོ་བྱར་དུ་འཕར་བས་བཟང་བཅའ་མཁོ་དངོས་མི་འདར་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཅི་ཆེ་བྱུང་།
སྐབས་དེར། “རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་མི་མང་གི་འཆོ་བའི་ཐོག་ཆེད་བཟོ་བྱས་པའི་དཀའ་སྤྱུག་དེ་རིགས་ལ་འབྲལ་སེལ་
ཡོང་ཐབས་ཀྱི་རེ་འདུན་བྱས་ནས་རང་རེའི་མི་མང་ལ་ཤ་ཆ་དང་། གཅེས་པའི་སྒོག་འདོར་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཞེན་མི་སྣ་
སེར་སྤྲད་བྱུག་ཟུར་དམ་ཆོས་བསོད་ནམས་ནས་དང་སྤངས་དབུ་ཁྱིད་འགན་བཞེས་གནང་སྟེ། རྒྱ་འབྲུག་ལྷ་ས་མི་
མང་ཆོགས་པ་ཞེས་པ་ཆེད་བཅུགས་ཀྱིས་བཅན་དབང་མཁར་གཅོད་ཅན་གྱི་དག་གཞོན་བཅན་བཟུང་ལ་ཞེ་སྐོལ་རེ་
སྐྱལ་བྱ་རྒྱའི་ལས་འགུལ་དབུ་བཅུགས་གནང་བ་རེད།” ཅེས་བཅན་སྐོལ་རྒྱལ་སྒྲོབ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ཆོགས་མི་ཆོས་
རྒྱ་གཞུང་གི་དོ་ཆབ་སོགས་ལ་ཐད་ཀར་མི་འབོར་ནང་འབྲེན་མི་བྱེད་པ་དང་མི་དམངས་ལ་དཀའ་སྤྱུག་མི་སྒྲོད་པ་
སོགས་ནན་ཏན་གྱིས་བཤད་པ་དང་། བོད་གཞུང་ལ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་མིད་རྒྱུས་ལ་དམ་དོན་གནང་དགོས་པ་
སོགས་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀའི་བདེ་ཐབས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བསྐྱབས། ལྷ་ས་མི་དམངས་ཆོགས་པའི་བྱེད་ཕྱོགས་
ལ་རྒྱ་གཞུང་གི་དོ་ཆབ་ལས་བྱེད་སོགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་དེ་མ་ཉིད་དུ། “ལོག་སྒྲོད་ཤོག་ཁག”ཅེས་མིང་འདོགས་
བྱས་པར་མ་ཐད་འཛིགས་སྐྱལ་སྣ་ཆོགས་བྱས་པས། ལྷ་ས་སྐྱལ་དོན་མཆོག་གིས་མི་དམངས་ལ་གྱོང་གུན་ཆབས་
ཆེན་ཡོང་རེས་སུ་གཟིགས་ཏེ་རྒྱ་རིགས་རྣམས་ལ་གསལ་བཤད་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་ཕྱོགས་ལ་སྒོ་བསྐྱུན་
དགོས་པ་སོགས་གསུངས་ཀྱང་པན་བྱས་མ་ཐོན་པར། ཆོགས་མི་དབུག་ཅམ་རྒྱ་དམག་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཤིང་
རང་གཞུང་ནས་ཀྱང་ལས་འགུལ་འབྲལ་མར་མཆམས་འཛིག་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་མི་གནང་ཀ་མེད་དུ་སྒྱུར།

སྐབས་དེར་བོད་མི་མཐོ་རིམ་མི་སྣའི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་ལ་སྒྲོན་བརྗོད་ཅམ་
ལས་རྒྱབ་སྒྲོར་མེད་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་ཕྱོགས་ནས་བཅོས་སྐྱར་རམ་བཅིངས་འགྲོལ་བྱེད་མཁན་ནི་ཁོ་པ་ཅག་ཡིན་པ་
དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་དང་ཡབ་གཞིས། བོད་གཞུང་བཅས་ནི་མི་དམངས་ལ་མཁར་གཅོད་གཏོང་མཁན་ཡིན་པར་
སྐབས་སྤྱད་ངན་རྒྱུས་སྣ་ཆོགས་བཤམས། དེ་ལྟར་བྱི་ནང་གཉིས་ཐད་ནས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ལ་འགོག་རྒྱུ་མང་
དུ་བཟོས་པར་བརྟེན་བྱུག་ལས་ལ་གྲུབ་འབྲས་མ་ཐོན། དེ་ནས་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པ་
ལས།

ངས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་སྐད་ཆར་ཉན་ཡང་། རྒྱའི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱབ་སྒྲོར་བྱས་མེད་ལ། བོད་རིགས་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་
སྐོལ་གྱི་ལས་འགུལ་དུ་ཡང་ཞུགས་མ་ཐུབ། དོན་ཀྱང་། མིད་ཆབ་གཉིས་ལ་ཨ་རིའི་གསང་ཉལ་བའི་ཉེས་འཛུགས་ཤོག་

པ་དང་། གཞུང་འཛིན་དཔོན་རིགས་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱུ་ཅུ་ཙམ་གྱིས་རྒྱ་མིར་མཉམ་རྒྱལ་སྤྱད་པའི་གནས་སྤངས་ འོག །ཅི་མཛད་གཏོལ་བྲལ་གྱིས་ སོ་བྲང་ནང་ཁེར་རྒྱུ་ལུས་པའི་དཔེ་གཞུང་སོ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བོད་མི་ དམངས་ལ་ཤུ་ཆ་དང་གདུང་མེས་མེད་པ་ག་ལ་ཡིན། གལ་ཏེ་རས་མཛོན་གསལ་དོད་སོས་བོད་མིའི་རྒྱུ་ལ་རྒྱལ་ གྲོལ་བྱས་ཆེ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་གཞོན་ཆེན་དུ་འགྱུར་སྟེ། སྤྱི་ཡུལ་དང་ལ་གནས་ཚུལ་མ་ དེས་ཡུང་། སྤྱི་མཐུན་དུ་དེ་ལྟར་གནས་པ་ཡིན་ན། ཉིན་ཞིག་རས་རང་ཉིད་བོད་རྒྱ་གཉིས་ལས་སྤྱི་ཞིག་གི་ཕྱོགས་སྤྱི་ ལངས་ཡོད་མེད་དང་། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་སྤྱི་ལངས་ལུས་ཀྱི་དཔེ་དོ་གཉིས་མ་ཞིག་ཡིན་མིན་གསལ་བཤད་ མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། ... དེ་ནི་ར་ཆོ་ཆག་སྒོ་ཆེན་སོ་ཞིག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན། གལ་ཏེ་གནས་སྤངས་ ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་ཆོ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མེ་པའི་བོད་མི་རིགས་དང་རྒྱ་མིའི་དམག་དབུང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ ཁྲག་རི་བོ་པའི་འཁྲལ་ཅོད་བྱུང་སྟེ། ཡུལ་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ལྷ་ཡང་ཉེན་ཁའི་གནས་སྤྱི་ལྷུང་སྟེ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་ ཆག་སྒོ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ར་ཆོ་ཕྱི་ཕྱོགས་སྤྱིའི་འབྲེལ་བ་པར་ཟད། ཁྲིམ་མཆེས་རྒྱ་གར་ལ་ཡང་དོན་དངོས་ཀྱི་འབྲེལ་ བ་མེད་པར་བོད་ནང་ལོགས་སྤྱི་བཀག་སྐྱིལ་བྱས་ཏེ། སྤྱིའི་རིགས་རམ་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པར་རྒྱ་མིས་རྒྱུ་བཟུང་དང་ དམར་གསོད་གཏོང་ལ། གཅིག་བྱས་ན། གནས་སྤངས་དེ་ཕྱི་མི་སྤྱི་ཡུལ་མི་ཤེས་པའང་ཡོང་སྟེ། ཅེས་བོད་དུ་དེ་ཕྱིར་མ་ བཞུགས་པར་ཐབས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཅད་འཚོལ་མི་གནང་ཀ་མེད་བྱུང་བའི་རྒྱ་ཆེན་ཇ་འག་ཅན་དེ་གསུངས། དེ་ལྟར་ བཟུང་ན་ལག་པ་འཆིག་ཅིང་བཏང་ན་རྩ་མ་གཅིག་པར་ངེས་པ་ལྟ་བུའི་ཁོང་གི་“གནས་སྤངས་དེ་སྤྱི་མཐུན་ནས་སྒྲོན་ བཞིན་ཀྱི་ཡུལ་ལས་གཡོལ་དཀའ་བའི་གནས་སྤྱི་ཡུལ།” ཅེས་ཡུང་རྒྱལ་དོན་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུས།

སྐབས་དེར་ཐབས་ཤེས་གཅིག་ཉིད་གཟིགས་པ་ནི། ཕྱི་ཕྱོགས་སྤྱི་ཐེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཁྲབ་བསྐྱུགས་དང་ སྟོན་གཞུང་གཞན་ལ་རིགས་པན་ཀྱི་འབོད་སྐུལ་ཁུ་རྒྱ་དེ་རེད། རྒྱལ་དོན་མཆོག་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་སྒོ་བཟང་ བསམ་གཏན་གཉིས་ལ་གྲོས་བསྟུར་གནང་བར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་སྟོན་ གྲོན་ནི་དུ་སོགས་ལ་ཡང་གནས་ཚུལ་རི་བཞིན་ཁུ་དགོས་ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་ལ་མ་ཐེབས་གོང་ཅི་གནང་ཐད་ལ་ རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས།

བོད་ནས་མ་ཐོན་གོང་། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཆང་མར་སྒོར་སྒོར་བྱས་ཏེ། མཛོད་ཁང་དག་དུ་ དངོས་སོ་ཅི་ཡོད་ཆང་མ་མི་མེར་ལ་སྤྱད་པར་མ་ཟད། མི་མེར་ཆོའི་མདུན་དུ་ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར་སྟེག་བཏང་སྟེ། ད་ གས་བཟུང་ཁྱེད་ཆོས་ཡབ་གཞིས་ལ་སྒོད་དགོས་པ་དང་ཆད་པ་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བཤད།¹⁰⁶ ཅེས་གསུངས། <<ཀ་ལིམ་ བོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་ཡུང་། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས། རྒྱ་གར་དུ་མ་ཐེབས་གོང་བྱ་ཡུལ་ དང་སྒྱུར་རའི་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་དག་དུ་དཔུལ་དངོས་ཀྱི་བུན་སྒྲིད་སོགས་ལ་བཞག་པའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར་ སྟེག་བཏང་ཞིང་། ས་ཆ་རྣམས་མི་མེར་ལ་ཕྱིར་བདག་པར་བྱས། འབྲུ་མཛོད་ཀྱི་སྒོ་ཕྱེ་སྟེ་འབྲུ་རིགས་ཡོད་ཆད་མི་

དམངས་ལ་བགོས་པ་སོགས་མི་སེར་དུད་ཆང་དུག་བརྒྱ་ཙམ་ལ་རང་དབང་ཆ་ཆང་ཐོབ་པར་བྱས་པའི་ཚུལ་གསལ་
བར་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་གཅེན་པོ་ཀླུ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས། འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་དོན་པ་ས་ཡི་རངས་དང་རྒྱལ་
སྤྱི་མ་གྲུ་ཡང་ཡབ་གཞིས་གཞི་འཛིན་གྱི་སྤྱི་དབང་བཅོན་གྱིས་སྤྱད་དེ་གཞིས་ཀར་གང་ཡོད་ནཱ་མ་མི་སེར་ལ་
གནང་བར་མ་ཟད། ཁྲལ་དང་བྱ་ལོན་སྤྱོད་འཇལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ནཱ་མ་མི་སེར་སྲེག་གནང་སྟེ་ཡལོང་ས་མཆོག་ལའང་མ་
ཁུས་པར་གསང་རྒྱ་དམ་པའི་རང་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས། སྤྱི་གཅེན་པོ་ཀླུ་ལོ་དོན་གྱིས་ཅི་མཛད་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་
ན། ཐོད་ཡིག་གི་དཔེ་དཔ་བཅོན་གྲོལ་ཀླུ་སྤྱོད་དང་མི་ཆེའི་བྱང་བ་བཟོད་པ། ཚུ་སྐང་དཔལ་བོ་དག་གི་མི་ཆེའི་ལོ་
རྒྱུས་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཁོང་གི་སྤྱི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་གཙོས་འབྲེལ་ཡོད་དབྱིན་དཔ་བཅས་སུ་གཟིགས་པར་
འཆོལ།

ཁྱོད་ཞིབ་ལས་ཁྲུངས་གསར་འཛུགས།

ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་མཛད་པ་ལས་སྤྱོད་འབྲུང་བར་བྱི་ནང་གཉིས་ཐད་ནས་བར་དུ་གཅོད་པ་རི་
སྟེད་ཅིག་འབྲུང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཐུགས་སློབས་མ་ཁུམ་ཞིང་ཐུགས་རེ་
མ་ཡལ་བར་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོའི་མཇུག་ཙམ་ལ་ཆེས་མཐོའི་ཁྱོད་ཞིབ་ལས་ཁྲུངས་གསར་འཛུགས་གནང་། མཛད་པ་
ལས་དུ་མི་གཏོང་བའི་འགོག་རྒྱ་ཆེ་སྤྱི་ཅི་ཙམ་མང་ཡང་ཐུགས་ཀྱི་སློབས་པ་དང་རེ་བ་གཏན་དུ་མི་འདོར་བ་ནི་ཀླུ་
མཆོག་བརྩུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་པའི་ཐུགས་གཤིས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་ཡིན། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས།
རྒྱལ་དང་བྲལ་དགོས་ཤིང་སློབས་པ་ཡལ་མི་རུང་ལ། རེ་བ་མེད་ན་འཛིན་ཏེན་འདིར་འཆོ་ཐབས་མེད་པའི་ཚུལ་
ཡང་ཡང་གསུང་སྤྱོད་། གང་ལྟར། དེ་ནི་གཞུང་སའི་ཁྱོད་དོན་ཁྲིམས་ཞིབ་ལ་བྱང་ཚུགས་མེད་ཅིང་། གཡོ་རྒྱས་མང་
ཙམ་ཡོད་པ་སྤྱི་མོ་ནས་གཟིགས་ཤིང་ཐུགས་པམ་ཡང་བསྐྱད་མར་བྱུང་བ་དང་། གང་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་ལས་
ཀྱང་མང་དུ་མཁྱེན་ཡོད་པས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད་པར་གཟིགས་ཏེ་ཆེད་འཛུགས་གནང་བ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་
ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས།

ངོས་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་བོད་ལ་ཡོད་དུས་ནས། ཀླུ་ཆབ་ཀྱིས་དབང་ཆ་ཐོན་ནས་ཡོད་དུས་བྱང་པོ་མེད་པ་སོགས་གོ་ཡང་
མང་པོ་གོ་སྤྱོད་ལ། ཐེངས་གཅིག་ངོས་རང་རང་གིས་ཀྱང་དངོས་སུ་མཐོང་སྤྱོད་། དེ་དུས་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་རེད།
ཀླུ་ཆབ་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ལ། གཟིམ་ཤག་པ་ལྟའི་མི་སེར་སློ་བོ་ལགས་ཤིག་འདུག །དེས་པ་
ལྟ་ལ་ཁ་མཆུ་བཙུགས་ཏེ་ཁ་མཆུ་དེ་རྗེས་སུ་ཤོད་འགག་ལ་བསྐྱེབས་པ་རེད། ཅེའི་ཤོད་འགག་གི་ཐོག་ཁ་དེ་ཤར་རྒྱུད་
གཟིམ་རྒྱུང་ཁལ་ཡོད་པ་རེད། ཐོག་ཁ་དེར་ཤེལ་སློ་དང་ལྷགས་བྱ་ཡོད་པའི་གནས་གཡེང་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་ཡོད། དེ་དུས་
གང་པ་ཆོས་དེའི་གསེང་ནས་ཉན་ཏེ་ལྟ་བཞིན་འདུག །ངོས་རང་གང་པ་ཆོར་ཏེ་ཅང་འཆམ་པོ་ཡོད། རེད་ཆོས་ཇ་ཡང་

མཉམ་དུ་འབྲུང་། ཟ་མ་ཡང་མཉམ་དུ་བཟས། དེ་ནས་མཉམ་དུ་འབྲུང་། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་འཆམ་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོང། སྐབས་
དེར་གད་པ་ཞིག་གིས། མཛུབ་མོས་བརྒྱ་བཞུག་ཏེ་དེར་ཤོག་ཅེས་ཟེར། རོས་རང་རྒྱན་མའི་གོམ་བཟོད་ལྟར་གོམ་བ་
ཤུགས་ཆེར་མ་བརྒྱབས་པར་ཁུ་མིམ་མེར་དེར་ཕྱིན་ཏེ་མར་བཞུགས། དེའི་སྐབས་ཀྱས་ན། ཁ་མཆུ་ཐུག་ནས་ཁུ་བ་ལེན་
གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་འབྲེལ་ཡིན་ཅང་། སྤྲེལ་མཐོན་གྱིས་ཁུ་བ་འབྲུལ་མཁན་དེའི་བདེ་སྤྱད་ཆང་མ་ཉན་དགོས་པ་རེད། ཡིན་
ཡང་། ཉན་གྱིན་མི་འདུག། སྤྲོ་བོ་ལགས་ཀྱིས་ཡང་བདེ་སྤྱད་ཤོད་པའི་སྐབས་ལ། མར་གཤེག་གཤེག་བཏང་སྟེ་སྤྲོ་ལགས་
གྱི་ཁ་བགག། མ་འབྲིག་པ་དང་མ་འབྲུས་པ་དེ་ཆོའི་གྲས་མར་བཤད་པ་སོགས་བྱས་པ་དེ་དོས་རང་རང་གིས་མཐོང་
སོང། དེ་ནས། ཨ་ཅི། ཆག་སྒྲོ། ཁྱིམ་སྤོང་པ་བྱང་བོ་བྱང་བཞག་ཅིག་མེད་ན། ད་གང་ཡང་མི་འདུག་བསམས་སོང།
དེ་དོས་རང་རང་ལ་ཡོང་སྟོང་། དེར་བརྟེན། དེ་དུས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་སྐྱབས་དེ་ཡག་པོ་མི་འདུག་བསམས་
ནས། དེའི་རྗེས་ཏེ་རྒྱ་མི་བསྐྱབས་ཆར་བའི་མཆོམས་ལ་ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་བཅུགས་ནས་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་
བའི་འབད་བཅོན་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ནས་གྲོད་ཞིབ་ཟེར་བ་ཞིག་བཅུགས་པ་རེད།¹⁰⁷ ཅེས་གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གསར་དུ་

བྱར་འཇུགས་གནང་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མ་བཀའ་སྤྱལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

ནམ་རྒྱུན་མེར་མོ་ཆོའི་གྲོད་ཁ་མཆུ་བྱང་བ་ཡིན་ན་ཡིག་ཆང་ལ་གཏུག་པ་དང་། སྤྱི་བོའི་གྲོད་བྱང་བ་ཡིན་ན་བཀའ་ཤག་
ལ་འབྲོ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཕྱོགས་སྤྱང་གི་སྤང་ལ་ཕྱིན་ཏེ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་མེད་པས་གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁང་ཞེས་པ་
ཞིག་བྱར་དུ་བཅུགས་ཏེ་དེའི་མགོ་ཁྲིད་དུ་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་ཆེན་མོ་བསྐྱོས་པ་ཡིན། དེ་དུས་གཡུ་ཐོག་ནི་བྱང་བོའི་ཆང་
འཛིན་ས་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། གཡུ་ཐོག་གིས་གྲོད་ཞིབ་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ། ཁ་མཆུར་ཐུག་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་གཡུ་
ཐོག་གི་གཟིམ་ཤག་ལ་བཅར་ཏེ་འབྲུལ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲོག་རྩལ་དུ་སྤྱད་འདུག། གཡུ་ཐོག་གྲུང་པོ་ཞེ་བྲག་ཡིན་ཅང་། རྩལ་
བ་དེ་བྱངས། དེ་ནས་ལས་ཁུངས་སུ་ལྷན་རྒྱུན་འཛོམས་པའི་སྐབས་ལ། སྒྲོག་རྩལ་སྤྱོད་མཁན་གྱི་མི་དེ་ཤོག་ཅེས་
གསུངས་ཏེ་གྲོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་འཆོགས་པའི་དཀྱིལ་ལ་མི་དེར། “གྲོད་རང་ཁ་སང་རྩལ་པ་འདི་ཁྱེད་ནས་ངའི་སར་
ཡོང་བ་རེད། རྩལ་བ་བཟས་ནས་ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་རྒྱ་ཅ་བ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའི་སྤོང་གནས་ཚུལ་དང་བྱང་བོ་
བྱང་བཞག་གི་ཐོག་ནས་སུ་ཞོར་ཡོད་མེད་དང་། སུ་ལ་བདེན་པ་ཡོད་མེད་བཅུགས་ཏེ་ཐག་གཅོད་དགོས་པ་རེད་མ་
གཏོགས། རྩལ་བ་བཟས་ནས་ཐག་གཅོད་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁྱེད་རང་གིས་རྩལ་བ་དེ་མར་འབྲེད།”ཞེས་མར་སྤྲོག་
བཏང་འདུག། དེ་དུས་གཡུ་ཐོག་གིས་དེ་འབྲེད་བཤད་པ་རེད་ཅེས་ཟེར་བ་ཞིག་བྱང་སོང། དེ་ལྟར་གྲོད་ཞིབ་བཅུགས་པ་
ཡིན། དེ་སྤྱར་མེད་གསར་སྤྱོས་རེད་ལ། ལེགས་བཅོས་སྤྱི་ཆོགས་བཅུགས་པ་དེ་ཡང་སྤྱར་མེད་གསར་སྤྱོས་རེད།¹⁰⁸ ཅེས་དང་།

ཡང་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས།

¹⁰⁷ སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་ཚོགས་ཅེས་
སྤྱོད་གནང་བཞེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲིངས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་སྤྱོད་གནང་སྐབས་གསུངས།

¹⁰⁸ སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

ང་ཆོར་ཁྱིམ་ཁང་ཟེར་བ་ཞིག་ཟུར་དུ་མེད་པས། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་པལ་ཆེར་ལྷ་བརྒྱུ་བ་ཞི་ལོར་གྱོད་ཞིབ་
ལས་ཁུངས་ཟེར་བ་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་དེའི་མགོ་ཁྲིད་གཡུ་ཐོག་གིས་བྱས། གཡུ་ཐོག་ནི་སྤྱིར་བཏང་མི་ཏེ་ཅང་བྲང་ཚུགས་
ཅན་ཞིག་ཏུ་ཅི་བ་ཡིན། ནམ་རྒྱུན་མེར་མོ་བའི་ཁ་མཆུ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ཡིན་ན་ཅི་ཡིག་ཆང་དང་། སྤྱི་ལོའི་ཁ་མཆུ་བྱུང་ན་
བཀའ་ཤག་གིས་ལྷ་བའི་སྟོལ་ཡོད་བ་དེ་ཉིད་མི་དགོས་པར་བྱས་ཏེ། གྱོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཟུར་དུ་བཙུགས་ཏེ་དེ་ལྟར་
ཕྱིན་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། ང་ཆོས་མང་གཙོའི་བཅོས་བསྐྱར་བཏང་སྟེ་རྣམས་པ་ཐོན་པ་ལྷ་བྱ་བྱས་པར་རྒྱ་མིས་དགག་བྱ་
བྱེད་ཀྱིན་འདུག། དེའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། རྒྱ་དམར་གྲུང་ཁུན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མང་གཙོའི་བཅོས་བསྐྱར་དེ་རྒྱ་ནག་རང་ལ་ཇི་
ལྟར་བཏང་བ་བཞིན་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། བོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསར་གཏོད་བྱས་ཏེ་མང་གཙོ་བཅོས་སྐྱར་
བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་བོད་པ་ལ་རན་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད་ལ། བོད་པ་ལ་རན་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། དེ་རྒྱ་མི་ཁོ་རང་ཆོས་
འདོད་པ་ལྟར་གྱི་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་བར་འགལ་ཆུན་དུ་འགྱུར་བ་དེ་རེད། དེ་ལྟར་རྒྱ་མིས་འདོད་མོས་མ་བྱས་པར་འགོག་
ཆུན་བཅོས་པས་རྣམས་པ་ཐོན་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བ་རེད།¹⁰⁹ ཅེས་བཀའ་ལླུ་ལ། གཡུ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཆོག་གྱོད་
ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་དོད་པ་དུ་“བྲག་འདེམས་ཀྱིས་བསྐོས་གཞག་གནང་བ་ལྟར་ལས་ཁུངས་དབུ་འཇུགས་གནང་
སྐབས་ནས་བཟུང་ངོ་ལས་ཆེ་སྤྱོད་མས་ལ་ཞོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱོད་མེད་པའི་བཞེད་དགོངས་དང་། གཞུང་སའི་མཆོན་དོན།
མི་དམངས་ཀྱི་པན་བདེ་བཅས་ལ་ལྷག་བསམ་ནས་དག་གིས་གྱོད་དོན་གང་ཞིག་ཀྱང་དགའ་ཉེ་ཕྱོགས་ལྟར་དང་། དཔུལ་
དངོས་རྗེས་འབྲངས་སུ་མ་སོང་བར། བདེན་རྒྱུན་གསལ་འབྱེད་འཕམ་འཕམ་ཐག་ཆོད་སྐབས་དགོས་རྒྱུའི་ཁྱབ་འདོམས་དང་
མཐུག་གཞིན་རྒྱུན་བསྐྱོངས་གནང་ཡོད། དུག་ལས་དངོས་གཞི་གནང་སྐབས་དུས་ཡུན་ལོ་གཅིག་ཙམ་ནང་རྒྱ་ལོར་ཅན་གྱི་
གྱོད་གཞི་ཆེ་ཁག་བརྒྱུད་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཐག་གཅོད་གནང་བར་བྲང་བདེན་བྱུང་མིན་གྱི་སྒྲུབ་ཀ་དང་། ལྷ་ཅོད་སྤྱོད་ལོག་གི་གནས་
ཚུལ་གཅིག་ཀྱང་འབྱུང་གྱོད་མེད། དེ་བཞིན་ཉིན་རེའི་ལས་དོན་ཚུང་ཙག་རྣམས་ཀྱང་སྐབས་འཕམ་མོ་སོར་ཐག་གཅོད་གནང་
ལུགས་སྐབས་དེའི་ཕྱག་རྒྱ་གས་སྤྱོད་ཆ་རྒྱུ་མཁན་ཚུང་སྤྱོད་གཞིན་སྐབས་བསྐྱར་མཆོག་གྲུབ་ནས་གསུངས་བྱུང་།” ཞེས་
“<<ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་སྤྱོད་མེད་བ་ཆེ་ལོང་ཙམ་མ་བཅོས་ལྷག་
པར་བརྗོད་པ་>>”ཞེས་པར་གཡུ་ཐོག་ཆེ་རིང་སྟོལ་དཀར་གྱིས་གསུངས་ཤིང་། གཡུ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ་ནི།
ཐུགས་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་ཡོ་འབྲོག་མེད་པའི་མི་བྲང་ཚུགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ལ་ཞོང་ས་མཆོག་ནས་བསྟོད་བསྐྱེད་གས་
ཡང་ཡང་གནང་། བཅན་གྱོལ་དུ་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིའི་འཐབ་ཅོད་ཁྲོད་རྒྱ་རམ་ས་ལ་ནས་ཀལ་ཀ་ཏ་དང་དེ་ནས་ཐའི་ཐན་
དུ་ཐེབས་པའི་སྟོར་གྱི་རྒྱ་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་རིམ་གྱིས་འབྱུང་། གྱོད་ཞིབ་ཀྱི་ཕྱག་ལས་མ་གནང་གོང་བོད་དུ་
གཡུ་ཐོག་ལ་དཀར་པ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་ལས།

རྒྱ་སྤྱོད་དབུ་ཉེས་མ་བྱུང་ཙམ་ལ་མཛོད་གོས་མེར་པོའི་ཕྱི་སྤྱིལ་བྱས་པའི་སྤྱོད་ཆུང་ཞིག་མདོ་སྤྱི་རྩ་སག་གཡུ་ཐོག་ནས་
འབུལ་རྒྱ་བསྐྱར་བྱུང་ཞེས་ཁམས་པ་ཞིག་ནས་རྒྱ་འབུལ་སྐྱར་བྱུང་ཡིག་ཆེན་པོའི་ཕྱག་མཛོད་ལ་སྤྱད་འདུག་པ་དང་།

¹⁰⁹ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་གི་ལོང་ཁུལ་དུ་བཀའ་ལླུ་ལ།

དེའི་སྐབས་སྒོམ་དེ་འབར་གས་བྱང་ཚུལ་གོ་ཐོས་བྱུང་། སྐབས་དེར་སྤྱོད་ས་ཆེར་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་སྐབས་བཀའ་
ཅད་གནང་མཁན་རིགས་གང་ཡང་བྱང་མ་སོང་། ... སྤྱོད་ས་ཆེ་མཆོག་ནས་སྒྲན་རང་ལ་གསུང་གསལ་ཞིག་ལ། ང་
མདོ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་འཕེལ་འཛུགས་ལྷན་པུ་འཕྲོད་ཆེས་ཕྱི་ལོ་ 1947 ལོ་མཇུག་ཅན་ལ་ངོ་ཤེས་ཤོད་མགོན་ཞིག་ནས་
བཙོན་དོན། སྐྱབས་གྲག་ཕྱག་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་། སྤྱི་བྱ་གཉིས་བཅས་ནང་གོས་ཀྱིས་མདོ་སྤྱི་གཡུ་ཐོག་ནས་མདོ་སྤྱི་
ཁུལ་གྱི་མི་མེར་ལ་བཅའ་གསུང་ཆད་མེད་བྱང་ཚུལ་གྱི་སྒྲན་ཞུ་ཞིག་སྒྲོག་ཏུ་བཙོན་འབྲུལ་བྱ་རྒྱུའི་གྲུབ་གཤོམ་བྱེད་པ་
གསལ་ཞབས་བརྒྱུད་གོ་ཐོས་བྱུང་བས་གཟབ་གཟབ་གནང་དགོས་ཞེས་གསང་བཅད་བྱང་བར་བརྟེན། ལམ་སངས་རྒྱ་
གཅིག་རིང་སྒྲན་བཅས་འཕྲོད་བསྟེན་ཆེད་དགོངས་འཁྲུལ་ཡོང་བ་ཞེས་དགོངས་སྒྲན་སྤུལ་ཏེ། ཉིན་གསུམ་པའི་ཞིགས་
པའི་ཆུ་ཆེད་གཉིས་པའི་ཐོག་ངོ་གཡོག་འགྲམས་བསྐྱས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དུ་ཐོན་ཡོང་བ་ཡིན། ང་ལ་དེ་འདྲ་བྱེད་དགོས་དོན་
ནི། ང་མདོ་སྤྱིར་མ་ཐོན་ཅན་ལ་ཐེངས་གཅིག་སྐྱབས་གྲག་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཡུ་ཐོག་ངོ་སྐྱབས་ལ་བཀའ་སྒྲོན་
བསྐྱོས་ན་ཡག་པོ་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་གསུང་སྤྱོད་སྐབས་མི་གཞན་དག་ནས་ངས་བཀའ་སྒྲོན་བྱེད་དོགས་ཀྱིས་ཁ་བསྐྱར་
བྱེད་ཐབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་སྐབས་ང་ལ་གསང་བཅད་ས་བྱང་ན་ཐའི་རི་ཁུང་རམ་པ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་པོ་ནང་
བཞུགས་ཆགས་ཀྱི་

ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། བོད་གསལ་ཆོན་པ་གཉིས་ལས་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་སྟེ། རུ་སྐྱབས་གི་
དོན་རྒྱུན་ཁོད་དུ་འབར་ཆས་བཀོད་སྤྱིག་བྱེད་མཁན་དོན་གྱིས་སུ་ཡིན་དང་། དབང་ཆའམ་གོ་གནས་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱིད་
སྤྱོད་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་དང་ཡ་རབས་ཀྱི་ལས་ཚུལ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་བསྐྱར། ཡོལ་བའི་རྒྱབ་ཏུ་གཡོ་འབྲུལ་གྱི་
སུ་འབྲེལ་འཁུལ་ཆོན་མང་པོ་བཀོད་སྤྱིག་སོགས་ཀྱིས་ཉེས་མེད་ནམས་ལ་གཟུགས་མེད་གི་བ་བཙོན་ལྟ་བུའི་ཉེས་འགལ་
སོགས་སྤྱོ་པོ་རང་ག་བ་དག་གི་སྒྲོར་ཡང་འཆར་དགའ་བའི་བྱ་སྤྱོད་སོགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བསྐྱར་མ་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་
ལྟ་བུར་ཡོད་ཀྱང་དགོས་མེད་དུ་མཐོང་སྟེ་འདྲིར་བཞག །

རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ གསན་བཞེས་སོགས།

དེ་ཡང་བོད་ཆུ་འབྲུག་རྒྱ་བ་ ༣ གྱི་ལོ་ 1952 གླ་བ་ 5 ནང་། གནས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་འཕགས་པ་འཛིག་
རྟེན་དབང་ཕུག་གི་གཞུག་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ཅེ་པོ་ཏ་ལའི་ཆོམས་ཆེན་སྤྱིད་ཞིའི་ཕུན་ཆོགས་སུ། སྟོན་པ་ཕུན་སུམ་
ཆོགས་པ་རིགས་བརྒྱའི་ཁྲབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་སྤུལ་རྩོ་རྩེ་འཆར་རྩེ་བཙུན་ཕུབ་བསྐྱར་
ཕུང་རྟོགས་ནམ་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་དཔལ་བཟང་པོ་གང་ཉིད་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་པོར་
བཞེངས་ཏེ། དུས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་སྟོན་པ་ཤུག་ཕུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དཔལ་མཆོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱལ་བཅོམ་

ལྷན་འདས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱོར་བའི་དུས་ཆོས་བྱུང་བར་ཅན་ནག་པའི་ཉ་དང་བསྐྱུན།
ཆོས་ལུན་སྤྲུལ་ཆོག་པ་བ་སྟེ་བ་འདི་ཉིད་ལ་སངས་རྒྱུ་མཆོག་གི་འབྲས་བུ་བདེ་ལྷག་ཏུ་སྟེར་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་
པོ་གཉིས་མེད་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་བསྐྱར་ཟབ་མོ་སྤུལ་བར། འཁོར་ལུན་སྤྲུལ་ཆོག་པ་བ་ཟབ་ཆོས་འདི་
ཉིད་ཀྱི་བདག་པོ་ཆེན་པོ་འཛིན་ཏེན་དབང་པོ་ཚུ་སྟེས་འཛིན་པའི་སྤྱུ་འབྲུལ་ཁ་བ་རི་པའི་ལྷ་སྤུལ་དུ་རྒྱལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་
བཅོན་དུར་སྤྲིག་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་བྱོན་པ་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱིས་མཆོན་
ཞབས་ཁྱི་བྱང་རྩོམ་ཆེ་ཆེ་འཆང་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྐྱར་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོ་མཆོག་དང་ལྷན་ཅིག་ལེགས་པར་
མཛོས་སོ།། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡུག་དང་སྤྱུ་བས་མགོན་ཆེན་པོས།

ལྷན་ནས་རྒྱུད་སྟེ་གཞན་དང་བཞད་སྟོལ་མི་འབྲ་བའི་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་སྤུལ་རྟོད་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་
བཏབ་པར་དབྱེས་བཞིན་དུ་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་ཏེ་ཅེ་པོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུང་སྟོ་བཟང་མདུན་སར་བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཐུགས་དཀྱིལ་ཀྱི་ལས་བསྟེན་ཆོད་ལྷན་མཛད་རྩེས་ལྷ་སའི་སྤྱུ་བྱང་དུ་ཁ་སྐོང་སྤྱིན་སྟེ་གཞན་དང་། ཆེག་
སྟོང་དགྲ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་དག་ཉིས། བོད་ཚུ་འབྲུག་ཡོར། པོ་ཏ་ལའི་ཆོམས་ཆེན་སྤྱིད་ཞིའི་ལྷན་ཆོག་སྤྱུ་སྟོབ་མ་རྩེས་
འཛིན་གྱི་ཆོག་དང་། དེ་རྩེས་ས་ཆོག་གི་སྐོར་རྣམས་དང་། སའི་ལྷ་མོ་ལྷག་གནས་སོགས་སྤྱུ་གོན་གྱི་རིམ་བ་རྣམས་
སྤྱོན་དུ་སོང་བའི་སྤྱོན་རྒྱལ་ཆོན་ལ་བཏེན་ཏེ། སྤྱུ་གསུང་ཐུགས་ཡོངས་སྤྱུ་རྩོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལེགས་པར་
བཞེངས། སྤྱུ་བ་ཅིང་མཆོད་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཞུགས་ཤིང་དབང་བཞི་ཡོངས་སྤྱུ་རྩོགས་པ་བཞེས་ནས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཤུག་ཐུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དང་པོའི་སངས་རྒྱུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱུ་བཞེངས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་སྟོབ་པ་བཟང་པོ་ལ་
སོགས་པ་སྤུལ་ལྷན་གྱི་སྤྲུལ་བུ་རྣམས་ལ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་མཛད་པ་ནག་པའི་ཉ་བའི་
དུས་ཆེན་དང་བསྐྱུན་ཉིན་གསུམ་རིང་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པའི་སྐོར་དང་། གྱིས་པ་ལྷར་འཇུག་པའི་དབང་བདུན།
མཆོག་དབང་གོང་མ་གསུམ། རྩོམ་སྟོབ་དཔོན་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་དབང་མཐའ་ཉིན་དང་བཅས་པ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་
པོའི་འགྲེལ་ཆེན་འི་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་དགོངས་པ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྟོལ་མང་དུ་མཆིས་པ་ལ།
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་སྟོབ་པ་བཟང་པོ་ལྷར་བསྐྱུགས་པར་མཛད་པ་རྩོམ་པ་ཆེན་པོའི་བཞེད་སྟོལ་
ལྷན་སོང་མ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་མཁས་གྲུབ་སྤྱུ་བའི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་དང་། དཀྱིལ་
འཁོར་གྱི་ཆོག་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པ་བཞེན་ཆོད་མ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པའི་
བཞད་པ་སྤྲ་ཞིབ་རྒྱུ་པར་མཛད་ཅིང་། ཐུག་ལེན་རྣམས་ཀྱང་སྤྱུ་ཆོས་སྤྱུ་མ་སོང་བར་ཟབ་ཅིང་རྒྱུ་པར་གནང་བས་
དབང་བདེ་འཕྲོད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། གྱི་ནང་གཞན་གསུམ་གྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གནད་མཐའ་དག་ལ་མ་རྟོགས་པ་དང་
ལོག་པར་རྟོག་པའི་ཐེ་ཆོམ་གྱི་འི་མ་མ་ལུས་པ་བསལ་ཏེ། དཔྱིད་ལྷན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུད་དོན་མཐའ་ཆོད་པའི་གོ་
བ་ཡོངས་སྤྱུ་རྩོགས་པ་སྟེར་བར་མཛད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཟག་མེད་ཆོས་ཀྱི་བདུན་ཅི་མངར་པོས་ཡོངས་
སྤྱུ་གཏམས་པ་སྤྱིད་ཞིའི་གདུང་བའི་སྟོམ་པ་ཅིག་ཅར་དུ་འཕྲོག་པའི་ཞལ་གྱི་བུམ་བཟང་ལས། “རྩོམ་སྟོབ་དཔོན་བདག་
པོ་ཆེན་པོའི་དབང་གི་ཁོངས་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དམ་ཆོག་བསྐྱར་པའི་རྩེས། རྒྱུད་རྣམས་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་ཡི། །སྟོབ་མ་འདི་ནི་

ཕུལ་བ་ལགས།། ཞེས་གཙོ་བོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་སྐབས་(ཡོངས་འཛིན་)རིན་པོ་ཆེ་ཅུང་ཟད་ཐུགས་སྐྱོ་ཉམས་མཛད་
ཅིང་། རོས་ལ་ཡང་ཆོར་བ་དེ་མཆུངས་ཤིག་བྱང་།” ཞེས་སྟོན་པ་བྱང་པར་ཅན་རྗེ་རྫོགས་དཔོན་གང་གིས་འཁོར་མཆོག་
ཏུ་བྱུང་པ་རྗེ་རྫོགས་མ་གང་ལ་ཆོས་རྒྱལ་འདིའི་དབང་བསྐྱར་ཟབ་མོ་སྦྲུལ་ཏེ། ཆོས་ཆོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཉིད་ལ་འཕྲོད་
པར་མཛད་ཅིང་། གཙོ་བོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ། དཀོ་ཁྱོད་ཉིད་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། རྫོགས་དཔོན་ཐུགས་དང་རྒྱུད་
འཛིན་པར། །སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་དང་། །ལྷ་རྣམས་དག་ཀྱང་དགོངས་པར་འགྱུར། །སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་བཅེ་དོན་དུ། ཁྱོད་ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་ཆོག་བཞིན། །རབ་ཏུ་འབད་དེ་བྲི་བར་བྱ། །ཞེས་དང་། སངས་རྒྱས་
རྗེ་རྗེ་ཅན་ཀུན་གྱིས། །དེ་རིང་ཆེ་ལྷན་དབང་བསྐྱར་ཏེ། །ཁམས་གསུམ་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཡི། །བདག་པོ་ཉིད་དུ་ཁྱོད་
ངེས་སོ། ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གདམས་ཤིང་དབུགས་དབྱུང་མཛད་པའི་དུས་སུ་བབས་པའི་ཆེ། ཟད་མི་ཤེས་པའི་
དགའ་བདེ་དང་གཞལ་བར་དཀའ་བའི་མོས་གུས་མཛོན་པར་བརྟམ་པས་རྗེ་རྗེ་ཅན་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་ཟག་པ་མེད་པའི་
ཐུགས་གསང་འོ་མའི་ཆུ་གཏེར་ཆེན་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཀུན་ནས་གཡོས་པར་བྱུང་ཏོ། །

དེ་ལྟར་རྗེ་རྫོགས་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྱན་ཀྱིས། དབང་བསྐྱར་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་ཐོབ་པས་རྗེ་རྗེ་
སྟོན་མ་ཁྱོད་ཉིད་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རྗེ་རྗེ་ཅན་དཔོན་ཉིད་དུ་འོས་ཤིང་། རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་རང་གིས་ཉམས་སུ་
ལེན་པ་དང་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་སྟོན་པ་དེ་དག་འཛིན་པ་པོར་འགྱུར་བར་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་དང་།
དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྷ་དག་གིས་ཀྱང་དགོངས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་གཞན་ལ་དབང་བསྐྱར་སོགས་མཛད་པའི་ཆེ་ཡང་
སྐྱོ་ངལ་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཤིང་ཐུགས་བཅེ་བ་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་གདུལ་བར་བྱ་བ་དག་གི་དོན་དུ་
འགྱུར་ངེས་ཤིག་ཅི་ནས་ཀྱང་གནང་བར་འཆོལ་ལ། གཞན་ཡང་སངས་རྒྱས་རྗེ་རྗེ་ཅན་ཀུན་གྱིས་དེ་རིང་ཆེ་ལྷན་ཁྱོད་
ལ་དབང་བསྐྱར་ཏེ། རྒྱ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་བདག་པོར་འགྱུར་བས་
རྗེ་རྗེ་སྟོན་མ་ཁྱོད་ཉིད་དགའ་བ་དང་སྟོན་པ་ཆེན་པོ་ཅིས་ཀྱང་བསྐྱེད་པར་རིགས་སོ། ། ཞེས་གདམས་ཤིང་དབུགས་
དབྱུང་མཛད་པའི་ཆེ། རྗེ་རྗེ་སྟོན་མ་གང་གི་ཞལ་སྤྱན་ཀྱིས། གཙོ་བོས་རྗེ་ལྟར་བཀའ་སྦྲུལ་བ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་
བདག་གིས་བཀྱི། ཞེས་ཞལ་བཞེས་གཡུང་དམ་བརྟན་པོ་མཛད་པ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རྒྱུད་སྤེ་སྤྱི་དང་ཁྱོད་
པར་དུ་མཆོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དུལ་ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་པའི་བཀའ་
དབང་ཟབ་མོ་ལན་གངས་སུ་མ་ཁྱོ་སོ་གསུམ་ཙམ་གནང་སྟེ་གདུལ་བྱ་རྗེ་སྟོན་ཅིག་སྟོན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་པ་དང་།
ད་དུང་ཡང་དེའི་རྒྱལ་འདོར་བ་མེད་པར་མཛད་ངེས་པ་ནི་སུ་ཡང་ཐེ་ཆོམ་མི་དགོས་པའི་གནས་སུ་འཁྱུགས་སོ། ། དེ་
ལ་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཀྱིས། “ཕྱི་ནང་གཞན་གསུམ་དབྱེར་མེད་དུས་འཁོར་ལོ། །ལེགས་པར་

འདོམས་མཁས་རིགས་ལྷན་བད་མ་དཀར། །རྟོ་ཤེའི་ལྷོངས་སུ་དགོ་བའི་བཤེས་སུ་སྟོན། །དང་པོའི་སངས་རྒྱས།” ཞེས་ཆེད་
དུ་བསྐྱབས་སོ།།

སྐབས་དེ་ཤེད་ཅིག་དུ། རང་ཅག་ཁ་བ་རི་བ་རྣམས་ཀྱི་མེ་ཏོག་གང་ལ་པོག་པའི་ལྷ་སྐལ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་མཆོག་གིས། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱགས་དམ་ཀྱི་ཉེན་དུ་འཛིགས་ཤིང་དཔལ་གཅིག་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྔ་
སོགས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་གསར་བཞེངས་དགོས་ཚུལ་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་
བཀོད་དམ་དོན་གནང་སྟེ་རྒྱལ་བ་མཆོག་གི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་ལེགས་གྲུབ་བྱང་མཆོམས་འབུལ་ལམ་ཁྲུས་པའི་
རྣམ་ཐར་དུམ་བུ་ཞིག་གི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1953 བོད་ཚུ་སྐལ་ལོའི་དབྱར་ཐོག་། “ཡལོང་ས་སྐལ་པས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་
གཞུང་གནས་ནས་ཅེ་པོ་ཏ་ལའི་ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་དཔར་ཁང་བྱང་པོས་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་ལྷ་ཁང་གསར་བཞེངས་ནང་
འཛིགས་ཤིང་དང་། དུས་འཁོར། ལྷ་མོ་རིག་བྱེད་མ་གསུམ་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཐོག་ཆད་གསུམ་བ་རེ་གསར་བཞེངས་མཛད་པའི་
སྐུ་རྒྱ་བྱིན་ཆུབས་དང་། བཟོ་བོ་ལྟར་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱ། སྐུ་བརྟན་ཐིག་ཆད་དང་། བཟོ་དབྱིབས་ལ་ལྷ་ཏོག་བྱ་རྒྱ། གཟུངས་སྐུབ་
གཟུངས་འབུལ་ཁྲུ་རྒྱ་སོགས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ཀྱི་ཁྲུ་སྟོ་རྣམས་བཀའ་སྐུལ་ཁུར་དུ་བཟོད་པར་བྱས་ཏེ་བསྐྱབས་ཤིང་།
མཐུག་དུ་རབ་གནས་རྒྱས་བ་ཉིད་གསུམ་རིང་ཡལོང་ས་མཆོག་ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་ཏེ་ལྷག་གནས་ཀྱི་མེ་ཏོག་འཐོར་གནང་
མཛད།” ཅེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལས།

ཡོངས་འཛིན་གསར་བསྐྱོད་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ ལྷགས་བསྟེན།

སྤྱི་ལོ་ 1953 ཟླ་བ་ 11 རན་། བཀའ་ཤག་དང་བྱང་ཅིས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱར་སྟན་གསན་ཁྲུས་དོན་ལྟར།
ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་གཞོན་པའི་མཆོན་གནས་ནས་སྐུ་བགྲེས་པའི་མཆོན་
གནས་སུ་འཕོས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་སྔ་ཡལྱལ་མཆོག་བཏུ་གསུམ་བ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་ཕུར་ལྷོག་སྐུལ་སྐུ་བྱམས་བ་རྒྱ་མཆོའི་མཛད་ལམ་
ལྟར། གླིང་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཆོན་གནས་བཞེས་དགོས་ཚུལ་སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོའི་ཟླ་ 10 ཆོས་ཤར་
དུ་བཀའ་ཤག་དང་། བྱང་ཅིས་ཀྱིས་སྟན་གསང་ཁྲུས་དོན་བཞིན་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་གསར་མཛལ་ཀྱི་ཉེན་འབྲེལ་
མཛད་སྟོ་གནང་། དེ་ནས་བཟུང་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྔར་སྤྱིད་སྟོང་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་ལུལ་ཤོད་གཞིམ་
ཚུང་རིག་གནས་ཀྱན་གསལ་དང་། འོར་གླིང་དུ་ཆེབས་རྒྱ་མཛོའི་གཞིམ་ཚུང་ནས་ཞབས་བརྟན་ལྷ་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་དུ་སྟོ་
བཞུགས་བསྐྱངས། ཅེ་དང་། འོར་གླིང་སོགས་གང་དུ་བཞུགས་ལུལ་དེར་རྩེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་ལམ་རིམ་

ཆེ་འཕྲིང་རྒྱུ་གསུམ། རྗེ་པ་པོང་ཁའི་གསུང་གི་ལམ་རིམ་ཟེན་གྱིས། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྒྱལ་རྣམས་པར་བཤད་པའི་སྟོན་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སྤྲེང་བ་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་
རྒྱལ་གསལ་པར་སྟོན་པ་སྟོོ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་བཅས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་གཟིགས་རྟོག་གནང་ཆེད་གདན་ཁྲུ་གནང་ནས་རྒྱན་
དུ་ཐུགས་ཞིབ་ཡང་ཡང་མཛད། ཅེས་གསུངས། སྐབས་དེར་མཆོན་ཞབས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་། རང་རྣམས་དུ་
གསལ་བ་ལྟར། བཀའ་ཤག་དང་བྱང་ཅིས་ནས་དེའི་ཕྱི་ལོར་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་བསྟེན་རྫོགས་སྟོན་བཞེས་བསྐྱུང་
རྒྱ་གཏན་ཡོངས་སུ་ཁེལ་བར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བའི་མཆོན་གནས་བཞེས་རྒྱ་
དང་། ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུང་བའི་མཆོན་གནས་བཞེས་དགོས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་གཏན་འབེབས་བྱུང་
རྒྱལ་ཁྲུ་དོན་ལྟར། ཞལ་བཞེས་ཟབ་མོ་གནང་སྟེ་དབུས་འབྱུར་ལྷ་ལྷན་ཞིང་གི་སྤྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་
སོགས་སུ་མཆོད་འབུལ་རྒྱ་ཆེ་དང་འབྲེལ་སྟོན་དུ་མཛད་པར་འོས་པའི་སྟོན་པོ་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བའི་ཆེ།
གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་དབྱར་བཞུགས་ནོར་གླིང་པོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུང་བྱང་རྒྱུ་དགའ་འབྲེལ་དུ་མི་འཛིགས་གདོང་
ལུས་བཏེགས་པའི་རྒྱལ་ཁྲི་མཛོན་པར་མཐོ་བའི་སྟོན་ལ། ཉི་མ་བྱེ་བའི་འོད་ཟེར་དུས་གཅིག་དུ་འཕྲོ་བ་ལྷ་བྱའི་གཟི་བྱིན་
ཀྱི་དཔལ་ལྷམ་མེར་འབར་བ་འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷག་གི་སྤྱལ་བའི་སྐྱ་རྒྱལ་མཆོག་མཐོང་བ་དོན་ལྷན་
ཡལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གང་ཉིད་ངོ་མཆར་བའི་བརྗེད་བག་དང་བཅས་བཞུགས་གདན་ཡོངས་སུ་འཇགས་པ་
ན། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པས་མཛོན་པར་བཏུད་དེ་གསར་མཛལ་གྱི་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་སོགས་དང་
བཅས་གཞུང་འབྲེལ་སླ་སྟོབ་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་མཆོམས་སྟོར་དུ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་པན་ཡོན་ལས་བཅུམས་པའི་
སྟོན་འགྲོའི་བཤད་པ་མདོར་བསྟུས་དང་། སླ་མ་ལྷ་བརྩ་པའི་ལྷགས་ལུང་བཅས་འབུལ་བཞེས་བསྐྱུངས།

སྐབས་དེ་དག་དུ་གཞུང་ཆེན་མཆོན་ཉིད་སོགས་གསན་བཞེས་སུ་མཐུད་མཛད་སྐྱུར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་
པོ་ཆའི་བྱང་ནས་ཆོས་བཀའ་ཟབ་མོ་རི་སྟེད་ཅིག་གསན་བཞེས་གནང་བའི་རྒྱལ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་རྗེས་ཐུན་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། དགུན་ཐོག་ཅིག་ལ་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་དེ་སྟོན་སྟག་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་མ་
བྱུང་བའི་གསང་འདུས་མི་བསྐྱེད་རྟོ་རྗེ་དང་། བདེ་མཆོག་ལུ་ཨི་པའི་དབང་ཆེན། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོའི་ཡིག་ཆའི་
སྟེང་ནས་བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་གྱི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་སྟོང་ཁྲིད། བཀའ་གདམས་པ་ཆོས་བྱ་ཆོས་ཀྱི་ལུང་། རྒྱལ་
མཆོག་བདུན་པའི་གསུང་དགའ་ལྷའི་ཁྲིད་ཡིག་གི་བཤད་ལུང་བཅས་སྟུལ། ཡང་གཡར་ཐོག་གཅིག་ནོར་གླིང་གྲུ་འཛིན་
པོ་བྱང་གི་དབུ་ཅེར་དབུལ་རྒྱའི་གསུང་གི་སྟེང་ནས་འཛིགས་བྱེད་ལྷ་བརྩ་གསུམ་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་སྟོང་ཁྲིད། བྱང་
རྒྱུ་དགའ་འབྲེལ་དུ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་འཁུལ་འཁོར་དང་། དུག་ཅུ་མའི་ཁྲིད། ཞེ་ཁྲོ་སྒྲགས་སྒྲུབ་སྒྲན་མོར་དང་སྒྲན་མིན་
ཀྱི་ཁྲིད། དུས་འཁོར་འབྲེལ་ཆེན་ཅི་མེད་འོད་ཀྱི་མཆོན་བྱའི་བཤད་ལུང་བཅས་ཁུས་སྟུལ་གསལ་པོར་བྲན་གྱི་འདུག །དེ་
མིན་གསུང་ཆོས་གཞན་གང་འཆོམས་ཁུས་གནང་ཡོད་ཀྱང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ཐོབ་ཡིག་བོད་དུ་ལུས་སྐབས་ཞིབ་གསལ་

འབྲི་མ་ཐུབ། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1953 ལོའི་དགྲུན་ཁར། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་དབལ་
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་བསྟེན་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་གསུང་ཞབས་སུ་བཅར། དེ་ལ་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས། “ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་
དཀྱིལ་གྱི་ལས་བསྟེན་བཅད་རྒྱ་མཛད་པའི་གསུང་ཞབས་སུ་བཅར་ཏེ་ལས་རྒྱུད་གི་བསྟེན་པ་ཁ་སྐོང་སྤྱིན་སྟེག་དང་བཅས་པ་
བསྐྱབས།” ཞེས་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་སྦྱལ་
བར་རྒྱ་དམར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་དུས་འཁོར་གྱི་ལྷགས་བསྟེན་གནད་མེད་ཚུལ་གྱི་སྟོན་འཛུགས་
དང་སྐོ་སྐྱར་གྱི་དཀྱོག་གཏམ་ཆད་ལས་བཀའ་བ་ཞུས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རབས་ཀྱི་གསུང་ལས་ཐོས་རྒྱུ་ཡོད། དེ་ལ་
དགྲུང་ལོ་གོ་དྲུག་ཏུ་མེབས་པ་དུས་འཁོར་ལྷགས་བསྟེན་སྐབས་ཀྱི་གསུང་ཞབས་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆད་གི་དབུ་མཛད་ཟུར་
པ་ཐུབ་བསྟེན་མཆོག་ལྷན་ལགས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་སྐབས་དེ་དག་གི་རྣམ་ཐར་དུ་མའི་ཐད་འདྲི་རྟོག་ཞུས་པར།¹¹⁰

དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གྱི་ཐད་ལ། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབས་ཐེགས་པ་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་རྣམ་གསན་
བཞེས་མཛད་པ་དང་། སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་ཁང་གསར་དོ་རྗེ་འཆང་གི་སྐྱབས་ལྷན་ནས་གསན་པ་རེད། ཡལོང་ས་མཆོག་
གིས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནད་སྐབས། རྒྱ་མིས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་དུས་འཁོར་གྱི་དབང་ཆེན་གསན་པའི་རྗེས་
ལ་ལྷགས་བསྟེན་གནད་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བསྟོན་འཛུགས་དཀྱོག་གཏམ་ཆེད་དུ་སྟེལ་གྲང་། དེ་ནི་བདེན་པ་ཅན་ལས་མ་
རེད། དུས་དབང་གསན་པའི་རྗེས་ལ་ཡལྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་དུ་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དང་།
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ། མཆོད་དཔོན་ཆེན་མོ། དབུ་མཛད་དང་རང་བཅས་ལྷན་དུ་ལྷགས་བསྟེན་རྒྱུ་པ་ཞིག་གནད་པ་རེད།
ལྷགས་བསྟེན་དུ་བཞུགས་རིང་རྒྱ་མིས་ཡང་ཡང་སུན་གཅོར་བཟོས་སོང་། ལྷགས་བསྟེན་གྲུབ་ནས་སྤྱིན་སྟེག་གྲང་རྒྱས་
ཐག་ཆོད་ཅིག་གནད་པ་རེད། ཅེས་གསུངས། རྣམ་གྲུ་དབུ་ཟུར་ཐུབ་བསྟེན་མཆོག་ལྷན་ལགས་ནི། ཡལོང་ས་བཟུ་
གསུམ་པའི་བྱང་རྣམ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། ཡལོང་ས་བཟུ་བཞི་པའི་དུས་སུ་ལོ་བཟུ་གཉིས་རིང་དབུ་མཛད་ཀྱི་ཐུགས་
འགན་བཞེས་ཏེ་གསུང་ཞབས་སུ་རྟག་བཅར་ཞུས། རྒྱ་ནག་གི་བཅོན་དུ་བཞུགས་སྐབས། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་
ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ཐོས་དཔལ་བཟང་པོས་ལྷགས་ཚོམ་གནད་པའི་ཡལྱལ་བའི་ཞབས་བཟོན་གསོལ་འདེབས་<<རྒྱལ་མཆོག་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆེན་པོ་སྐྱབས་པའི་བཟུ་བཞི་པར་ཞབས་བཟོན་དུ་གསོལ་བ་འཆི་མེད་བདུད་ཅིའི་དབྱངས་སྟོན།>>
ཞེས་བྱ་བ་སྟོན་པར་དུ་མ་བཀོད་པ་དེ་ཉིད་བཅོན་ཐོགས་གཞན་ལས་གསན་ཏེ་ཐུགས་འཛིན་གནད་པ་དང་། བཅོན་
ཐོགས་སྐབས་ཡིག་འབེབས་ལེགས་པར་གནད་པ་བཅོན་ཐོགས་དུ་སྤྱི་ལོ་ 1983 ལོར་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་ཐུལ་ཏེ་དེ་
ཉིད་ཀྱི་ཆོག་དོན་བཞིན་ཡཞབས་ཟུང་ཡུན་དུ་བཟོན་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་དུ་ཞུས། དེའི་རྗེས་ཅམ་ལ་ཡལོང་
ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་གཞན་ཞིག་ནས་བཟོན་བཞུགས་འབུལ་གཏན་ཁེལ་བར། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱོ་

¹¹⁰ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 15 ཉིན་ཚོམ་པ་པོས་དངོས་སུ་བཅར་འདྲི་ཞུས།

ནས། བྱེད་སྒོ་གཞན་མི་དགོས་པར་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་དེ་ཉིད་ནན་ཏན་གྱིས་ཆར་གསུམ་ཅན་གསུང་སྒྲོག་གནང་ན་དེ་གས་འཕྱུས་ཞེས་གཅིགས་ཆེན་དུ་མཛད།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དབུ་ཟུར་ཟུབ་བསྟན་མཆོག་ལྡན་ལགས་ལ་མངལ་ཁའི་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། རྒྱའི་བཙུན་ཁང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྐྱེད་ལ་གང་དང་ཅི་བྱུང་བཀའ་འཁྱིལ་གནང་བར། “ཉེན་ཁར་འཕྲད་སྡོང་”ཞེས་ཞུས། དེ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་གསུངས་པར། བཙུན་སྐྱེད་བ་ཆོའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་བྱ་སྡོད་ཀྱི་དབང་གིས་“རྒྱ་མི་ལ་བཅེ་བ་བཞག་གཤམ་བྱས་བྱུང་”ཞེས་ཞུས། དེ་ནས་བཟུང་ཡར་ལྷུ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། “ཁོང་གིས་སྤྱིང་རྩེ་ཉམས་པའི་ཉེན་ཁ་བྱུང་ཞེས་ཟེད། རྩུག་སྤྱག་པོ་གཏོང་མཁན་ལ་ཁོང་ཁྱོ་སོགས་མི་དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཆབ་དུ་སྤྱིང་རྩེ་བསྒྲུམས་པ་རེད། དེའི་དབང་གིས་ད་ཆ་ཁོང་ལོ་དགུ་བཅུ་གོ་གངས་སུ་སོན་ཡང་གཞུགས་པོ་བདེ་པོ་དང་སེམས་པ་སྤྱིད་པོ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་འདུག །” ཅེས་སོགས་པོད་མིའི་ཁྱོད་དུ་ཆོས་པ་ཉམས་ལེན་པ་གཤམ་མ་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅེས་ཆོས་ལྷན་པ་སྤྱོད་པའི་པོ་འདུས་པའི་སར་ལན་མང་གསུངས་ལ། དེ་སྔོན་སྐྱེད་བྱེད་བཀའ་ལྡན་གྱི་དགོང་པའི་ལུག་ཀྱི་དམར་གྱིས་དམར་གསོད་གཏོང་སྐབས་ཀྱང་། དགོ་བའེས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས།

དེས་ན་རྩེ་བཙུན་སྐྱེད་པ་ཐུགས་རྩེ་ཅན། མར་གྲུར་འགྲོ་བའི་སྤྱི་སྤྱི་བ་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱན།

མ་ལུས་ད་ལྟ་བདག་ལ་སྤྱིན་པ་དང་། བདག་གི་བདེ་དགོང་གཞན་ལ་བཏང་བ་ཡིས།

འགྲོ་ཀྱང་བདེ་དང་ལྡན་པར་བྱིན་གྱིས་སྒྲོབས། ཞེས་ཐུགས་སྤྱོད་གསུངས་མ་ཐག་རྒྱ་དམར་གྱིས་དམར་གསོད་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གསུངས་ཤིང་། དགོ་བའེས་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་བསྐྱེད་པ་བཞུགས་པ་ལྡོད་ཡང་ཡང་གནང་བ་ཡོངས་གཤམ་སུ་གྲུར་ཡོད། དབུ་ཟུར་ཟུབ་བསྟན་མཆོག་ལྡན་ལགས་འདི་ལོར་དགུང་ལོ་ ༤༤ ལ་ཐེབས་ཀྱང་སྐྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་བབ་ལ་བསྟན་ན་དེ་ལས་གཞོན་པའི་སྤྱིང་བ་སྤྱིང་ཞིང་། ཁོང་གིས་“ད་ལྟའི་བར་དུ་འཆོ་སྤྱོད་ཟུབ་པ་ནི། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཐུགས་རྩེའི་བཀའ་འཁྱིལ་ཉག་གཅིག་ཡིན། དེའི་པ་མ་གཉིས་ཀྱང་དགུང་ལོ་དེ་ཅན་མཐོ་པོར་མ་ཐེབས་པར་འདས། ང་འདི་ཅན་དུ་སྤྱོད་ཟུབ་པ་ནི་ཁོང་གི་ཐུགས་རྩེས་མིན་ན་གཞན་ཅིས་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ལ། “ཡར་ལྷུ་ལ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱེད་ཐུགས་ཀྱི་བཅེ་བ་ནི་ཆོད་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཉ་ལས་པ་ཞིག་རེད། ཉ་ལས་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་ཡང་ཡང་བཞགས། སྐབས་དེར་དབུ་ཟུར་ཟུབ་བསྟན་མཆོག་ལྡན་ལགས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལས་ལགས་ཀྱིས། “ཁོང་གིས་དགོངས་པ་བཞེས་སྐབས་ལ་བརྟགས་ན། གཡོ་བ་མེད་པའི་དད་པ་ཟེར་བ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཨང་སྟམ་པ་ཡོང་”ཞེས་གསུངས་ཏེ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་སོ།

བསྟན་ཚོགས་སྟོན་བཞེས་དང་དུས་དབང་ཐོག་མ་ སྟོན་སྟེལ།

ལྷ་བཅས་སྲིད་ཞེའི་གཙུག་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཁམས་གསུམ་འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་མ་འབྲིས་པའི་མཛད་བཤེས་
མཆུངས་ཆེ་མ་མཆིས་པ་གང་ཉིད་དགྲང་གངས་ཉི་ཤར་པེབས་པ་བོད་ཤིང་རྟ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་ ༡༥ ཟུ་ལོ་ 1954
རྒྱ་བ་ 2 ཆེས་ 17 ཉིན། དབུས་འགྲུར་ལྷ་ལྷན་ཞེང་གི་སྤྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོའི་ཇོ་པོ་ཤུ་སྟེ་ལེ་སྟན་
སྲར་བསྟན་པར་རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་བདག་གིར་བཞེས་པའི་མཛད་ཆེན་
བསྐྱེད་པར། གངས་ཅན་ཁ་བའི་ལྷོངས་ཀྱི་འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ་སྐྱབས་མཆོག་ཤར་པ་ཆོས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་
སྤྱལ་རྗེ་བཙུན་ཐུབ་བསྟན་ལུང་རྟོགས་རྣམ་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་དཔལ་བཟང་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱན་གྱིས་མཁན་སློབ་
སྤྲུགས་མ་དང་། དགའ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཐོག་པ་མེར་བྲེས་ཐུབ་བསྟན་ཀྱན་དགས་དུས་བསྟོ་བ། ཡོངས་འཛིན་
ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་བཙུན་སློབ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོ་ནས་གསང་སྟེ་སྟོན་པའི་སློབ་
དཔོན། “དགའ་ལྷན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་འབྲས་སློབ་གྲིང་མི་ཉག་བཟའིས་སྟོང་འདུས་དང་བྱང་ཅེ་ཆོས་རྗེ། མཆོན་ཞབས་རྣམ་པ་
སོགས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་ཁ་སྟོང་མཛད་དེ་དགེ་འདུན་བཙུ་ཆོགས་ཀྱི་དབུས་སུ་བསྐྱབ་གཞི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་
བསྐྱབ་སྟོན་ད་ཆོག་ཉེས་མེད་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་སྟོན་རྣམ་པར་དག་པ་འོད་བཞེས་ཀྱིས་འདུལ་འཛིན་ཀྱན་གྱི་གཙུག་རྒྱུ་དུ་
མངའ་གསོལ་བའི་མཛད་ཆེན་བསྐྱེད་པ།” ཞེས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཡང་དམ་པ་གང་གི་རང་
རྣམ་དུ།

ཁོ་པོ་ནས་གསང་སྟོན་གྱི་རྗེ་བ་ཞུ་སྐབས་གངས་ལྷོངས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བདག་པོ་ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་
མགོན་ཆེན་པོར་སྟེ་གསུ་ཅན་མ་ཡིན་ནམ། ཆོས་རྒྱལ་མ་ཡིན་ནམ། བ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སོགས་ཞུ་རྒྱུ་བག་ཆ་
བའི་ཡ་མཆོན་ཞིག་བྱུང་ཡང་། འདུལ་བ་རང་གི་དགོངས་དོན་ཕྱག་བཞེས་ཡིན་སྟབས་སྟོང་ཁམས་བསྐྱེད་དེ་གསོལ། ཞེས་
གསལ་ལ། དེ་ཉིན་སྤྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་བྱམས་ར་ཆེན་མོར་གཞུང་སའི་ལས་ཀྱི་སྟེ་མོ་བ་དང་དགོན་སྟེ་ཁག་
སོགས་ཀྱི་མི་སྣ་གནད་ཆེན་རྣམས་གལ་དུ་བསྟར་ཅིང་སྟོན་ཆེན་དཀར་སྟོ་གཟབ་རྒྱས་སོགས་དང་འབྲེལ་འབྲེལ་ཆོན་
འདེགས་འབྲེལ་ཞུ་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་གི་གསང་གསུམ་
འཕྲིན་ལས་དང་བཅས་པའི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྷོངས་སུ་སོ་ཐར་གྱི་སྟོན་རྒྱུ་སྟེ་ཕྱི་རི་ལྟར་
དར་བའི་ཚུལ། བསྟན་པའི་རྩ་བ་འདུལ་བ་ཡིན་པ་སོགས་ལས་བརྩམས་པའི་མཐུལ་ལྷགས་བཤད་སྟན་པའི་རག་ཏུ་
བངས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་འབྲེལ་གནད་མཛད། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ནས་བོད་ལྷོངས་ལྷ་སྟེ་མི་སྟེ་སྟེ་དང་ཅེ་ཤོད་བྱུང་སྟེ།
བཟའིས་ལྷན་པོའི་སྤྱང་སོགས་ནས་སྲར་སྟོལ་ལེགས་འབྲེལ་གྱ་རྟོམ་པ་བར་མ་ཆད་པར་བསྟར་བར་ཡང་ཡོངས་

འདྲིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ནས་མཐུལ་ལྷགས་བཤད་མཛད་ཅེས་རང་རྣམ་དུ་གསུངས། དེ་ལྟར་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་སྟོན་བདག་གིར་བཞེས་པའི་མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ལ། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
གི་ཞལ་སྤྲན་གྱིས་ཡོངས་འདྲིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་འདོན་ཕྱིར་སྤྲོ་ལོ་ནས་སྟུན་སེང་སྤྱི་ཐེངས་གསུམ་ལུལ་བ་ལྟར། ལོང་རྒྱའི་ཆོས་བཙོ་ལྷ་ཉིན།
རོ་པོ་ལྷ་ལྷ་སྟེའི་སྟུན་སྤྲོ་བ། བཏན་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱུང་དང་ལྷན་ཞིང་། གངས་རིའི་ཁྲིད་ཀྱི་འདུལ་འདྲིན་ཀྱན་ཀྱི་
གཏུག་རྒྱན་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་གང་ནས། ད་ཆོག་ཉེས་མེད་ཕུན་ཆོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཁོ་བོ་བསྐྱབ་གཞི་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པའི་དགེ་སྟོང་གི་དངོས་པོར་སྐྱབ་པར་མཛད་པའི་བཀའ་བློན་བྱང་རྒྱལ་སྟེང་པོའི་བར་དུ་གཞལ་བར་དགལ། ཞེས་ཆོག་གི་
ཉུང་དོན་འདུས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་སྒྲ་ན་མེད་པ་སྟུལ། དེ་ལྟར་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
མནོས་པ་ནས། རི་སྐད་དུ། དེ་དང་ཤེས་བཞིན་ལྷན་པ་ཡིས། །ཚུལ་བྱིས་མ་ཡིན་ཡིད་མི་མཛད།། ཅེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ཚུལ་མ་ཡིན་པའི་ཉེས་པའི་རིགས་སྤྱོད་ཅེས་ཞིག་ཀྱང་གསང་གསུམ་ཀྱི་སྟོན་གང་དུ་ཡང་བསྐྱབ་པར་མི་མཛད་
པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བདག་གིར་བཞེས་སོ།།

སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་པའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབ་པའི་ཀྱི་མཛད་ཆེན་གྲུབ་རྗེས།
ལས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱིས་མཛོན་པར་མཐོ་ཞིང་མཆོམས་སྟོར་སྟོན་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་ཐག་དམ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་པ་ཡལ་
གཞིས་ལྷ་སྤྱིའི་ལུས་གཡང་འདྲིམས་ཆེ་རིང་མཆོག་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་ཕུར་ཚུགས་སུ་བཏབ་པ་ལྟར། རིགས་
ལྷན་བསྐྱེད་དཀར་པོ་གསུམ་ལྷན་དུར་སྤྱིག་འདྲིན་པའི་རྣམ་པར་བྱོན་པ་མཆོག་གི་སྤྱལ་པའི་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཡལོང་ས་ལྷ་
མའི་འབྲེལ་བ་གང་གི་ཞལ་སྤྲན་གྱིས་དབྱེས་བཅེ་ཆེན་པོས་མཆོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱལ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་དབང་ཆེན་སྟོན་སྟོལ་མཛད་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཐབ་མོ་གནད་སྟེ་ལྷ་ལྷན་དང་དེའི་ཉེ་ཁུལ་ཀྱི་གདུལ་བར་བྱ་བ་མ་
ལུས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགའ་བ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད། དེ་ལྟར་ཤིང་རྩ་རྒྱ་བ་ ༣ ཆེས་ ༡༥(སྤྱི་ལོ་1954ལྷ་བ་
5ཆེས་17)དང་སྐབས་ཁེལ་བར་མཛད་དེ་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་རིང་ནོར་སྤྱིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་སྤྱིངས་ཆའི་སྟེང་
རིགས་བརྒྱའི་བྱུང་བདག་ཆེན་པོ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་པའི་དབང་པོ་གང་ཉིད་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབྱེལ་འཁོར་ཀྱི་
བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ། གདན་སའི་མཁན་པོ་ལས་རྒྱུར་དང་སྤྱལ་དགེ་བཤེས། འབངས་མི་སེར་སྐྱ་བཙས་ཆོས་ཁྱ་
བ་འདུམ་སྤྱལ་བར་མཐོང་བ་བརྒྱུད་པའི་ཕྱག་ལེན་ཀྱི་ཆ་སྤྱོད་ཅེས་ཡང་ཉམས་པ་མེད་པར་སྟོན་དུ་སྟུན་མོང་
ལས་སྤྱང་གི་ཆོས་བཤད་དང་། བར་དུ་དབང་བཟོ་འཕྲོད་ཤེས་ཀྱི་བཤད་པ། མཐུག་ཏུ་དགེ་བ་རྣམས་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་
པོར་བསྟོ་བའི་རིམ་པ་སོགས་མཁས་པ་རྣམས་དབང་མེད་དུ་མགྱུ་བ་སྤྱེད་ཅིང་། གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་སྤྱི་བཞིའི་ས་བོན་
གྱུར་པོ་ཐེབས་ཤེས་ཀྱི་གདམས་པ་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་མཛོན་པར་བརྒྱན་ཏེ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་སོགས་ན་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ཉིད་དང་གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་བརྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཤད་

པའི་ལུགས་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འདུལ་བ་མེད་པར་ཐོག་མའི་སྟོ་གོན་དང་དངོས་གཞི་དབང་ཆེན། མཐུག་གི་ཆོ་གའི་
དེམ་པ་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་བྱུང་པར་མཛད། དེ་ནི་མགོན་པོ་ཉིད་ནས་སྐྱེ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་དཔལ་དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་སྟེ་ཐོག་མ་དེ་ཉིད་ལགས་སོ།།

ཁ་བ་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་རྣམས་ཉམས་དམའ་ཞིང་རྒྱད་པའི་སྐྱབས་རྒྱུ་སྐྱབས་པོ་ཀུན་ནས་འཐེབ་
བཞིན་པའི་སྐྱབས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ལྟ་ལྟ་གཡང་འདྲོམས་ཆེ་རིང་མཆོག་ནས་གསོལ་འདེབས་ཕྱར་ཚུགས་སུ་ཞུས་
པ་དེ་ནི་ནམ་ཡང་བརྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་བཀའ་བློན་གྱི་ཕྱར་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ་སྟེ་ལ། ལྟ་ལྟ་གཡང་འདྲོམས་ཆེ་རིང་
མཆོག་ནི། བཤད་སྒྲ་ལྟོན་ཆེན་དཔལ་འབྱོར་དོ་རྩེའི་གཙུང་མོ་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་མར་བྱིས་ནས་བྱིས་མེད་པར་རབ་ཏུ་
བྱུང་། སྐབས་ཤིག་ནས་སྐྱེ་སར་བབས་ཏེ་ཡུམ་དང་ལྷན་ཅིག་བཞུགས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་དབང་བཙུགས་པའི་སྐྱེ་
མཆེད་སྤང་མཐུན་གྲང་གི་བྱར་བཞེན་ཆུང་མ་ལྟ་བུ་གནད་སྟེ་སྤྱི་བཅུ་འབྲུངས། བཤད་སྒྲ་ལྟོན་ཆེན་ལ་སྤྱི་མོ་
གཉིས་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་གྲང་འདྲིལ་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་ཁབ་ཏུ་བསྐྱུས་ཀྱང་ཆུང་མ་ཁྱེན་པ་དེ་ཉིད་རིང་པོར་མ་
ཐོགས་པར་འདས། གཞོན་པ་རྣམ་རྒྱལ་དབང་མོར་སྤྱུ་གྲུ་མ་སྐྱེས་པས། སྤྱི་མོལ་དེམ་བྱས་མཐར་ལུས་གཡང་
འདྲོམས་ཆེ་རིང་མཆོག་གྲང་འདྲིལ་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆུང་མར་ཐེབས་ཏེ་མི་ལོ་དུ་མ་སོང་ཡང་སྤྱུ་གྲུ་མ་བྱུང་བའི་
ཕྱར་གྲང་འདྲིལ་མེད་ནམ་རྒྱལ་དགྲང་ལོ་སོ་བདུན་དུ་ཐེབས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1918 ལོར་སྐྱོན་མཐར་གྱིས་འདས། དེ་ལྟར་
ལྟ་བུར་བྱིས་རྒྱུད་འདྲིན་མཐར་མ་བྱུང་བར་བརྟེན། ཕྱང་ཤར་དོ་རྩེ་ཆེ་རྒྱལ་གྱི་བྱ་ཕྱང་ཤར་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་རང་ལོ་བཙུ་
གཉིས་སུ་སོན་སྐབས་ལྟ་བུར་བྱིས་འདྲིན་དུ་སོང་། སྐབས་དེར་ལྟ་བུའི་ལུས་སྐྱེ་གཡང་འདྲོམས་ཆེ་རིང་མཆོག་དགྲང་
གངས་མཐོ་ཅན་དུ་ཐེབས་ཡོད་པས་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་དང་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ལོ་ངོ་སུམ་ཅུ་ཅན་གྱི་བར་བྱུང་ཆེ། དེ་
ནས་བཟུང་ཕྱང་ཤར་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་ལྟ་བུ་གཟུང་ཤིག་གི་གཞི་འདྲིན་དུ་གྱུར་ཅིང་ཕྱིས་སུ་ལྟ་བུ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་ཞེས་
གྲགས། ཡབ་གཞིས་ལྟ་བུ་དགའ་ཚལ་ནི། ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱུད་པའི་ཡབ་གཞིས་དང་། རེས་
སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བཙུགས་པར་ཡབ་གཞིས་གསར་རྒྱག་མ་བྱས་པར་ཡབ་གཞིས་གཉིས་ལྷ་བསྐྱེལ་བ་ཞིག་ཏུ་
མངོན།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ལྟ་བུ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་ཁོང་ཅིས་དཔོན་ཕྱང་ཤར་གྱི་བྱ་ཡིན་པའི་དོན་དངོས་རྒྱ་གྲགས་
པོད་གྲགས་ཡིན་པའི་ཁར། ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གསལ་བར་བྲིས་འདུག་ནའང་། དེ་སྟོན་ཅིས་དཔོན་ཕྱང་ཤར་གྱི་
དོན་རྒྱུན་སྐབས་སུ་སྐར་དོན་གཙོར་དམིགས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཕྱང་ཤར་གྱི་བྱ་ཡིན་པའི་གཞུང་སྟོན་བྲིས་པ་སོགས་ཀྱི་
གནས་ཚུལ་དགོད་སྟོ་སོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་ཀ་ཤོད་ཆོས་རྒྱལ་ཉི་མ་ཅིས་དཔོན་ཕྱང་ཤར་གྱིས་སྟེ་ཁྱིད་སྟེག་འཇུགས་
བྱས་པའི་སྐྱིད་སྟོགས་ཀུན་མཐུན་གྱི་ཆོགས་ཁོངས་སུ་ཡོད་སྐབས་ཆོགས་པ་དེའི་ནང་མའི་འཆར་གཞི་ཡིན་ལུགས་

ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྒོར་ཞིག་བཀའ་སྒྲོན་ཁྱི་སྒོན་ལོར་བྱ་དབང་རྒྱལ་ལ་བཤད་པས། ཅིས་དཔོན་ལུང་ཤར་དོ་རྩེ་ཆེ་རྒྱལ་
ལ་བཅོན་འཇུག་མནར་གཅོད་པོག་པ་དང་། ཀའོད་པ་དང་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་གཉིས་ལས་ཀའི་གོ་བབ་ནས་གནས་
དབྱུང་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ་གཡོ་ཁམ་མང་དུ་བྱས་པར་ཡིག་བསྐྱར་དུ།

ཀའོད་པོག་ཁའི་སྤང་ནས། །གསེར་གྱི་ཕྱར་དོ་བརྒྱབས་པས།།

ཡབ་གཞིས་ལྷ་ལྷམ་སྐྱ་ཞབས། །དབྱི་མགོ་གཡས་པ་བཅག་སོང་།། ཞེས་ཀའོད་པའི་རྒྱུན་པས་ཡབ་གཞིས་ལྷ་སྐྱའི་སྐྱ་
སྐས་ཆེ་དབང་དོ་རྩེ་ལ་ཉེས་པ་པོག་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཁྲིམ་བསྐྱགས་བྱས། དེ་ནས།

ཀུན་དགའ་ལོར་བྱ་བྱུང་ན། །ག་རེ་བྱས་ཀྱང་ཆོག་གིས།།

ལུས་སྒོག་སྐྱེན་པའི་པ་མ། །གོ་བརྩེས་བྱས་ཀྱང་ཆོག་གིས།། ཞེས་ལྷ་སྐྱ་ཆེ་དབང་དོ་རྩེས། ལུང་ཤར་གྱི་དོན་རྒྱུན་དབང་
གིས་ཐག་ཞོར་འབྲེང་འདུད་མི་ཡོང་བ་དང་ལས་གནས་སུ་སྤར་བཞིན་སྤྱོད་ཆོག་པའི་ཆེད། ཁོ་རང་ཅིས་དཔོན་ལུང་
ཤར་གྱི་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་དཀར་སྤྱིར་པའི་བྱ་ཡིན་ཚུལ་རྒྱུ་རྩེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཞུང་ལ་རྒྱན་བཟོ་སྤྲོལ་བྱ་བའི་
གནས་ཚུལ་གསལ་བར་བསྐྱགས་པ་¹¹¹སྤྱི་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་སོ།།

ལྷ་སྐྱའི་ལྷམ་གཡང་འདྲོམས་ཆེ་རིང་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ལ། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤྱོན་མ་ལྷ་སར་སྤོང་སྐབས་པོ་བྱང་གསར་པ་བརྒྱབས་ཆར་རྩེས་ཉིན་གཅིག་ལྷ་སྐྱའི་ཕོ་བོ་ལྷམ་གཡང་འདྲོམས་ཆེ་རིང་
ལགས་མཇུག་ཁར་བསྐྱབས་བྱུང་། སྤྱིང་རྩེ་ཡང་། ཁོང་གིས་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱ་ཆེ་བརྟན་པའི་དགོངས་པ་བཞེས་
དགོས། སྐྱ་ཆེ་མ་བརྟན་ཆེ་ཡང་སྤྱིད་ཅིག་པེབས་ནི་པེབས་དགོས་ལ། ཡང་སྤྱིད་པེབས་ནས་ཀྱང་བྱག་དཔེ་འདི་ཙམ་
བསྐབ་གནད་དགོས་པ་དང་། སྐྱ་ལས་འདི་ཙམ་བསྐྱོན་དགོས་པས་ཆོ་གང་ཡོད། ད་ལྷ་བྲག་དཔེ་གཟིགས། སྐྱ་ལས་
ཆར་མ་བསྐྱོན་ཆར་བས་སྐྱ་ཆེ་རིང་པོར་བཞུགས་ན་ལེགས་པ་མ་གཏོགས། ཡང་སྤྱིད་གཉིས་པ་ཞིག་པེབས་ཏེ་སྤར་

ཡང་གཞི་ནས་སྒོ་བ་སྤོང་གནད་དགོས་བྱུང་ན་སྐྱ་མཉེལ་རོགས་རེད་ཅེས་རྫོད་སྤོང་།¹¹² ཞེས་བཀའ་སྐྱལ། གོང་གསལ་གྱི་
བཀའ་མཆོད་འདི་ཉིད་དུས་སྐབས་དུ་མར་གསུངས་པ་ནི། བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་དཀྱུས་མ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོ་
གའི་འགྲོས་སམ་མཁས་པའི་གསུང་ཆོག་བརྗོད་པོ་དག་དང་མི་འདྲ་བར་ཨ་མས་རང་གི་གཅེས་པའི་བྱ་ལ་གྲོང་ཆོག་
པལ་པའི་ལམ་ནས་གདམས་པ་ལྟར་སེམས་གཏིང་གི་རེ་བ་དེ་ཉིད་འདྲེམས་ཐོན་མེད་པར་ཞུས་པས་དེ་ཉིད་རྒྱལ་
དབང་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་ཏ་ཅང་འཇུག་པོ་ཞིག་བྱུང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ནམ་སྐྱམ་སྤྱི་སྤར་ཡང་ཅུང་ཟད་འཕྲོས།

¹¹¹ གས་པོའི་འབེལ་གཏམ་དང་། མི་ཆེའི་སྤོང་ཆོར་གསལ་བར་བཤད་པ་སོགས་ལ་གཟིགས།

¹¹² སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 29 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དྭ་སར་བཀའ་སྐྱལ།

བདུན་པ། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྱེ་བ།

རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར།

རྒྱལ་དབང་སྐྱ་ཐེང་ན་རིམ་གྱིས་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་ཐེས་ཡལ་གཞིས་སུ་གདན་ཅུ་
འབུལ་བའི་སྤར་ལམ་རྒྱན་སྒོལ་ཡོད་པ་ལྟར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་ཡུལ་ཡོད་བཞེན་ལོར་བུ་མཆོག་སྟག་མཆེར་
ཡལ་གཞིས་སུ་གདན་འདྲེན་ཅུ་སྐྱལ་ཕུལ་བ་ལྟར་ཞལ་བཞེས་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོའི་མགོ་སྟོན་ཅམ་ལ་སྟོན་
འཁོར་ཡལ་གཞིས་ལྷང་གསེབ་ཤར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་གྱིས་ཉིན་གསུམ་ཅམ་བཞུགས་ཞག་མཛད་དེ། མཛད་སྟོའི་རིམ་
པ་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱངས་ཐོག་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཡལ་གཞིས་སུ་འཁོར་ཞབས་གས་དང་བཅས་པར་
ལེགས་སྐྱེས་གྱུ་ལོམ་པ་སྐྱལ།

ལོ་དེར་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ཤེ་ཅིན་དུ་སྐབས་དང་པོའི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་ཟེར་
བ་བསྐོར་འཆོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་གི་ཅ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱ་གཏན་ཁེལ་བར་བོད་ནས་འཐུས་མི་བཅུ་ཡོད་དགོས་
ཤིང་། འཐུས་མི་རྣམས་ཡུལ་ཡོད་པ་མཆོག་ནས་བསྐོ་གཞག་གིས་དབུ་ཁྲིད་གནང་དགོས་པའི་བཞུ་ལན་ཕུལ་བར། བོད་
མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་ཡོད་པ་མཆོག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་འཐུས་མི་གནང་རྒྱུར་རྒྱལ་བའི་མཆོན་གནས་དང་མི་མཆུངས་ཤིང་།
སྐབས་དེའི་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྟོན་དང་གཡོ་རྒྱས་སོགས་གང་འཆོམས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པས་ཕྱོགས་གང་ནས་
བལྟས་ཀྱང་ཡིད་ཉོན་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ཆིབས་སྐྱར་ལ་འདོད་མོས་ཅ་ནས་མ་གནང་། དེ་ལྟར་ཀྱང་། ཡུལ་ཡོད་པ་
རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་འགན་དང་བོད་མིའི་བདེ་ཐབས་འབའ་ཞིག་ཐུགས་ལ་བརྟགས་
ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅི་ཏུང་ལ་དངོས་སུ་མཛལ་འཕྲད་ཀྱིས་གྲོས་མཐུན་ནང་ཁོང་ཆོས་ཁས་ལེན་ཅི་བྱས་
ལག་བསྟར་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་སྦྱང་དང་། དེ་ལྟར་མ་གནང་ཆེ་པན་སོགས་གཞན་གང་ཡང་
ཡོང་ཐབས་བུལ་བར་མ་ཟད། སྐབས་དེར་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་རང་དབང་དང་བོད་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་ཐོན་ཅམ་ལྷག་ལུས་
སུ་གྱུར་པ་དེ་ཡང་མི་རིང་བར་ཅ་བསྐྱུ་ཏུ་འགྲོ་བར་དགོངས་ཏེ། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཐེབས་ཐོན་མཛད་རྒྱུའི་ཐུགས་ཐག་གཅོང་
བཅད་མཛད། དེ་ལ་ཡུལ་ཡོད་པ་མཆོག་གིས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་མཐོ་ཤོས་དང་ངོས་རང་ཐུག་འཕྲད་ཀྱིས་གྲོས་མཐུན་ནང་ཁོང་ཆོས་ཁས་ལེན་ཐེ་བྱས་རྣམས་ལག་
ལེན་བསྟར་དགོས་བཞུགས་སྟེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཡིན། ... ངོས་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུར་སའི་
མི་དམངས་རྣམས་འདོད་བབས་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིན་ན་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་ཨེ་ཐུབ་སྟམ་པའི་འདིགས་སྤར་
ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། རང་ལ་བཅན་ཉར་བྱེད་དོགས་ཀྱི་འདིགས་སྤར་མ་བྱུང་ཞིང་། འགྲོ་དགོས་པ་རང་གི་ལས་འགན་དུ་
མཐོང་ནས་སེམས་ཐག་བཅད་དེ། ཁོར་སྤྱིད་དུ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་སྟོ་མི་འཁོར་ཆེན་པོ་འདོམས་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་

ཐོན་ནས་ལོ་གཅིག་ནང་ཕྱིར་ལོག་བྱ་རྒྱུ་ཁོས་ལེན་བྱས་པ་ཡིན། ... རྒྱ་མཆོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས། 1954 ལོར་ཐོན་མྱ་
ས་ནས་ཐོན་རྒྱུ་མྱིད་ཚུའི་ཁར་ཆོས་ཀྱི་མཛད་སྤྱིའི་སར་ལྷ་སའི་མི་དམངས་ཁོ་བོ་དགའ་སྤྱིལ་ཆེད་དུ་འཛོམས་སྐབས་
ཁོང་ཆོ་སྤྱི་བའི་རྣམ་འགྲུར་གསལ་པོར་བསྟན་སྐབས་ཐོན་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ཕྱོགས་ཐོན་ཐོག་མའི་སྐབས་དེར་དགའ་སྤྱིལ་དུ་ལྷ་
བའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། ཞེས་འབདས་མི་རྣམས་ཀྱིས་འབྲལ་མི་པོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱིར་མངོན་པ་གཟིགས་པ་
ལས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཡང་བཟོད་དགའ་བའི་ཐུགས་ཆོར་འབྱུངས་ཏེ། ཐེབས་སྤྱིལ་
མཛད་སྤྱིའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ལ་ཡང་ཐུགས་དཀྱིས་ཆོར་ཀྱིས་རོལ་བའི་སྐབས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་བའི་ཚུལ་
གསུངས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

རྒྱ་ནག་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཞེས་མིང་བཏགས་པའི་ཚོགས་འདུ་བྱ་གཏན་ཁེལ་ཏེ་
བོད་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་ནས་འཐུས་མི་དགོས་པའི་ཁོངས་ཐོན་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་བྱེད་སྤྱིའི་འཐུས་མིར་ཡོང་
དགོས་ཞེས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྒྲིཊ་ཆ་བ་ཀྱང་ཅིན་ལུས་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་འབད་བ་ཐུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ཆེད་མངགས་
ཀྱིས་ལན་འགའ་ཤས་ནན་བསྐྱེལ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་པར་ཁས་ལེན་ཅ་བ་ནས་མ་བྱས་སྐབས། མཐའ་དོན་ཁོང་ཆོས་
ལགོང་ས་མཆོག་ལ་སྟན་ཏེ་ཞུ་ནས་ཆེ་ཞུས་རྒྱུ་ལགོང་ས་མཆོག་ནས་ད་ལས་ཁས་ལེན་ཀྱིས་ཞེས་པར། མཛད་དགའི་ཀ་
ཀོར་ཞུ་རུས་བལ་བས་ཁས་ལེན་མི་ཞུ་མཐུ་མེད་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་དབུས་གཙང་ཁོངས་ནས་ལགོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། ཀུན་གཟིགས་པ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། ཁོ་བོ་ཅག་། བཀའ་སྤྱོད་ར་པོད་དག་དབང་འཛིགས་མེད། རྒྱལ་
བའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤྱོལ་མ། བཀྱས་སྤྱིའི་ཇ་ཟག་བཀྱས་མཐོང་བ་བཅས་ལ་གཏན་འཁེལ་བ་བཞིན། ལགོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་། སྐབས་ཇེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། སྤོན་ཁོལ་སྤྱིར་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ།
བཀའ་ཤག་། བྱང་ཅིས་སོགས་སྤྱི་འཁོར་དང་བཅས། ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་བོད་ཤིང་ཏྲ་ཆ་བ་ ༥ ཆོས་ ༡༡ སྤྱི་ལོ་ 1954 ཆ་བ་ 7 ཆོས་ 11 ཉིན་ལོར་སྤྱིར་པོ་བྱང་ནས་ཐེབས་
ཐོན་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་བར་ཆེབས་ཞལས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གཞུང་ཞལས་གནད་ཅན་
ཁག་། ཡལ་གཞིས་ནས་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་གཅེན་པོ་སྤྱོད་བཟང་བསམ་གཏན། གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤྱོལ་མ། མངའ་
རིས་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ། སྟག་ལྷ་ཐུན་ཚོགས་བཀྱའིས་སོགས་སྤྱི་འཁོར་སེར་སྤྱི་འཁོར་ཆེན་བཅས་
ཐེབས།

ཆལ་གྱང་ཐང་དུ་ཐེབས་འཁྱོར་སྐབས། རྒྱ་གར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚོགས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་འབྲས་ལྗོངས་
རྒྱལ་ཕྱས་གཙོ་འཁོར་ཀྱིས་ལགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་མཇལ་ཐུག་ཏེ། སྟན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ཐུང་ན་
ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱའཁོར་བའི་དུས་བྲན་དུ་ཆེད་ཐེབས་སྐབས་འཇུག་ཡོང་བའི་གདན་ཞུའི་
མཁོན་འབོད་ཐུལ། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་སྟན་འཁོར་ཐུགས་བསྐྱེས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་
རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིར་དུ་གནས་གཟིགས་ཏེན་མཇལ་མཆོད་འབུལ་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་ཆེབས་ཞལས་ཐོག་མ་བསྐྱར།

དགའ་ལྷན་དགོན་པའི་ཉེ་འཁྱིམ་སུ་མེབས་འབྱོར་གྲུབ་མཆམས་ཆེབས་པ་ལས་བཞོལ་ཅིང་གསེར་སྤྲོད་ཆེན་མོར་
ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ་སྐྱུ་ཕྱག་ཕུལ་རྗེས་སྐྱུ་ལ་ཆོས་གོས་དང་དབྱེ་ལ་བཅུ་ལྷ་གསལ་ཏེ་སྟོན་འཁོར་ཞབས་ཐང་དུ་མེབས། རྗེ་
ལྷའི་གཟིམ་ཆུང་འོད་ཟེར་ཕྱག་ཏུ་ཕྱགས་པའ། དགའ་ལྷན་གསེར་ཁྲི་ཁྲི་རབས་གོ་དྲུག་པ་སྐབ་བསྟན་ཀྱན་དགའ་རིན་
པོ་ཆེས་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། དེ་ནས་གསེར་གདུང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་དུ་སྟོན་འཁོར་ལྷན་རྒྱས་ནས་
དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་འཛིགས་ཤིང་གི་བདག་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྲོད་མཆོད་རྒྱས་འབྲུལ་དང་། ཆོས་
རྒྱལ་ཁང་དུ་ལན་དུ་མར་སྐྱུ་རྒྱང་དུ་མེབས་ཏེ་བཀའ་སྤྲོད་ཆོས་གི་རྒྱལ་པོར་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུལ།

པོད་རྒྱ་ ༥ ཆོས་ ༡༥ སྤེལ་ 1954 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 15 ཉིན་དགའ་ལྷན་ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་གསེར་ཁྲི་
ཆེན་མོའི་སྤྲོད་ནས་དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོར་གསོ་སྤྲོད་གི་མདོ་ཐོག་མ་འཆད་ཅིང་། མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པའི་
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་དང་བྱད་པར་དུ་དཔལ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་སློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་གསེར་བཟང་བཙོ་མ་
ལྷ་བུའི་རིང་ལུགས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ཐུགས་སློན་དང་། འདུས་སྤེ་དེ་ཉིད་གིས་
གཙོས་འདུལ་བ་འཛིན་པའི་སྤེ་རྣམས་དབྱར་མཆོ་ལྷར་རྒྱས་པའི་ཐུགས་སློན་མཛད། ཉིན་དེ་ཉིད་དུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་
བྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྤྲོད་ནས་བསྟོན་བཀྱར་མཐུན་སྤྲོད་གནང་བར། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གང་རྗེ་ལྷར་རྗེ་སྤྲོད་མ་
སློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཉིད་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་བྱང་བཀོད་པ་དང་ཚུལ་གཉིས་པ་མེད་པར་
ཞབས་བྱང་རྫོ་རྗེའི་རི་མོ་གསེར་ཁྲི་ཆེན་པོར་མངོན་པར་བཀོད་པ་དང་དུས་མཚུངས་པར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེ་མཆོག་ནས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུ་གནང་མཛད་ཅིང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ནས་ཞལ་འདོན་དབྱེ་
བསྐྱུལ་དང་ཐུགས་སྤྱི་བྱའི་དོན་ཀྱན་ལ་ཐུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་
ལས།

དེ་སྐབས་ཁོ་ལོ་ཅག་གི་ཤག་ཆང་ནས་རྟེན་མཆོག་རྣམས་ལ་མཆོད་སྤྲིན་དང་། ཆོགས་ཆེན་གྱི་དགེ་འདུན་འདུས་པའི་
ཆོགས་སུ་མང་པོ་དང་། བཞེས་ཐུག་འབྲས་ཆོ། སྐྱུ་འབྱེད། འབྱེད་ཐེབས་མ་ཅ་བཅས་གྱི་བསྟོན་བཀྱར་དང་འབྲེལ་
ཡལོང་ས་མཆོག་ཆོགས་མགོན་དུ་འཛམ་མགོན་སྤྲོད་པའི་གསེར་ཁྲིའི་སྤེད་སྤྲོད་བྱངས་ཏེ་མཐུལ་བཤད་འབྲུལ་དང་འབྲེལ་
བའི་བདོག་པའི་དངོས་འབྲུལ་མཆོད་སྤྲིན་དུ་བསྟར། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེ་དག་དུ་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་དུ་ཆེབས་མེབས་གིས་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུལ་བའི་དུས་གྱི་སྤེ་བྱའི་གཟིགས་སྤང་ལ། <<བཙན་
བྱོལ་གྱི་རང་དབང>> ལས།

སྐབས་དེར་དོན་དག་ལ་མཆོན་ཅན་ཞིག་བྱང་བ་ནི་པོད་གྱི་ཆོས་སྤང་མ་ཉིདའི་ཞལ་ཅན་གྱི་སྐྱུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ཞལ་གྱི་
ཉམས་དང་གཟིགས་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་མངོན་གསལ་ཅན་ཞིག་བྱང་བ་དེ་རེད། དང་པོར་མཛལ་དུས་སྐྱུ་འབྲེདའི་
ཞལ་རས་ཞི་བའི་ཉམས་དང་བཅས་ཏེ་བྱར་དུ་གཟིགས་ཤིང་། ངོས་རང་དགའ་ལྷན་ནས་ཐོན་སྐབས་ཁོ་ཉམས་ཆེན་པོས་

ཡོང་ཕྱིན་སྐྱབས་སུ་གཞིགས་པ་མཛད། དེ་དང་ཕྱིན་མཆོངས་པར་ངོས་རང་བཅན་ཕྱོད་ཡོང་བའི་སྐབས་སུ་འདྲ་
དགའ་ལྡན་དགོན་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་(ཆོས་རྒྱལ་ཁང་) གི་ཅིག་ངོས་ནས་ཁྲག་འཛིག་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་
ཐོས།¹¹³ ཞེས་མཛད་ཐེངས་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་བསྟན་སྲུང་ཆེན་མོ་དཔལ་ཅན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་གྲུས་ཉམས་ཀྱིས་
ཡམོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་དངོས་མཛད་ཞུས་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་པ་དང་། ཐེབས་ཐོན་སྐབས་སུ་དུས་
སྐབས་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྲུང་སྐབས་སྤྱིའི་གསང་བ་གསུམ་ལ་ཉེ་བར་འཆེ་བའི་འགལ་རྒྱུན་སྤྱི་མོ་
ཙམ་ཡང་མི་འབྱུང་བའི་འཕྲིན་ལས་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱབ་དེས་པའི་བརྟུ་རྟགས་སུ་བྲག་དུ་ཁྲིས་པའི་རྣམ་པས་ཞལ་ཤར་
ཕྱིན་སྐྱབས་སུ་གཞིགས་པའི་ཚུལ་མཛད། <<ཡོང་ས་རྒྱལ་དབང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་སྐྱ་ཆེ་སྟོང་གི་མཛད་རྣམ།>>
ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

མོད་ཀྱི་ཆོས་སྲུང་རྣམས་ཀྱི་གསུང་སྤྱིའི་རྣམ་པ་མཐར་ཐུག་དུ་བཅིས་པའི་མ་ཉེའི་དབྱ་ཅན་གྱི་བསྟན་སྲུང་ཆེན་མོ་
ཞིག་ཡོད་ལ། ཡམོང་ས་མཆོག་དགའ་ལྡན་དུ་ཆིབས་ཐེབས་གྲུ་མ་ཐག་ཆོས་སྲུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་འོད་སྐྱབས་ལུགས་པའི་
མགོན་ཁང་དེར་ཐེབས་ཉེ་འཕྲིན་ལས་བསྐྱལ། སྐབས་དེར། སྤྱི་འོད་འཕྲིན་ལས་སྤྱི་འོད་དེ་གྲུས་ཉམས་རང་ཅི་
གསུང་བཀའ་སྐྱབ་གནང་རྒྱུའི་བརྟུ་བསྟན། ཡམོང་ས་མཆོག་དགའ་ལྡན་ནས་ཆིབས་ཐོན་མ་མཛད་ཡོང་སྲུང་ཡང་མགོན་
ཁང་དེ་ཉིད་དུ་ཐེབས་ཉེ་རྒྱུན་སྤྱིའི་ལྷ་ཁང་དུ་འབྱལ་གནང་མཛད་སྐབས་སྤྱི་འོད་དུ་སྤར་ལྷ་རྟུ་སྤྱི་
མ་དུད་པར་བྲག་པོའི་རྣམ་པ་དང་བཅས་ཉེ་ཤར་ཕྱིན་སྐྱབས་སུ་གཞིགས་པ་གསལ་བར་མཛད་པས་ཐུགས་ལ་ཡ་མཆོན་པའི་
སྤང་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཞེས་གསལ་ལ། དཔེ་དེབ་གཞན་དུ་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་གྲིས་འདུག་ཀྱང་མ་བྱངས།

ཐེབས་ལམ་དུ། རྒྱུའི་ངོ་ཆབ་ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས་ཁོ་པ་རང་ཉིད་ལ་ཡང་ཡམོང་ས་མཆོག་དང་མཆོངས་པར་
སྟོང་གྲུར་སོགས་གོ་སྤྱི་གྲུ་དགོས་པའི་རྣམས་སྤྱི་མོ་མང་དུ་ཞུས་པ་སོགས་ཞབས་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་སྟོ་ལ་འབབ་དགའ་
བའི་རྣམ་འབྱུང་ཅི་ཆེར་བསྟན། སྐབས་དེར་རྒྱ་མི་དེས་འབད་བ་ཆེན་པོས་གྲུས་ཉམས་བཅོས་མ་དང་དག་འཛམ་
གྲུས་ཆོག་བརྟོད་ཞུས་བྱས་ཀྱང་། རོན་གྱིས། རྒྱུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་མོད་ཀྱི་སྤྱི་བྲག་
དཔོན་རིགས་དང་སྤྱི་བྲག་གསུམ་ཅན་རྣམས་མེད་པར་བཟོ་འདོད་ཅན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། གཞན་ལ་གནོད་པའི་
ལས་བྱེད་པར་ཡང་བའི་སེམས་ཆོར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། རྒྱུ་བཟུང་རིམ་པར་གནང་མཐར་ཁྲི་འདུ་
དུ་འཁྱོར་ཅིང་དེ་ནས་གནས་གྱུའི་ནང་ཐེབས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་ཡམོང་ས་
མཆོག་ནས། “དེ་ནས་རིམ་གྱིས་མདོ་ཁམས་ཡུལ་གྲུ་མང་པོ་བརྒྱུད་དེ་རྒྱ་ནག་ཁྲིན་དུར་ཐེབས།” ཞེས་དང་། ཡང་། “དེ་
ནས་ཁོ་བོ་དང་མཉམ་དུ་ཁྲིན་དུ་མོང་ཁྲིར་ནས་གནས་གྱུའི་ཐོག་མའི་རྩལ་ཞེས་པར་ཐེབས། དེར་སྤར་ལྷ་སའི་རྩལ་ཞེས་པོ་ཆེ་

¹¹³ DALAI LAMA-Man Monk Mystic ཞེས་པར་འཛིགས་བྱེད་ཅེས་གྲིས་པ་དོན་ལ་འདི་ཡིན། 272

བཞུགས་ཡུལ་གྱི་ལྷ་ཁང་དང་། བཞུགས་ཁྱི་བཅས་ལ་མཇལ་ཁ་ཞུས།” ཞེས་བཀའ་སྩལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་ཅིན་པོ་
ཆེད་རང་རྒྱལ་ལས།

དེ་ནས་ཅིན་ཐུང་འབྱོར་ཞིང་ཅིན་ཐུང་ནས་ཡུལ་པ་མཆོག་སྐྱེ་འཁོར་ཅུང་ཤས་དང་ལྷན་དུ་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
ཅིན་པོ་ཆེ་དང་། ཐུན་ལྷ་བུ་བཅས་གནས་གྲུའི་ཐོག་ནས་ཤིའི་རྒྱ་དུ་འབྱོར། ཤིའི་རྒྱ་དུ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་ཅིན་
པོ་ཆེ་གཙང་ཕྱོགས་ནས་བྱང་ལམ་བརྒྱུད་པེབས་པ་དང་ཡལ་སྤུལ་མཇལ་འཕྲད་མཛད་ཅིང་། སྤུལ་སྤུལ་སའི་རྩོ་བོ་ཅིན་པོ་
ཆེ་བཞུགས་སའི་ལྷ་ཁང་དང་། དེར་རྩོ་བོའི་བཞུགས་ཁྱི་སྤྱོད་པ་ཞིག་མཇལ་རྒྱུ་འདུག་པར་ཡུལ་པ་མཆོག་དང་ལྷན་
བཅས་གྱིས་མཇལ། དེ་ནས་མེ་འཁོར་ཐོག་པེ་ཅིང་དུ་འབྱོར། པེ་ཅིང་དུ་ཡུལ་པ་མཆོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཅིན་
པོ་ཆེ། ཐུན་བཅས་གཡི་ཁ་རྩོ་ཞེས་པས་བཞུགས་སྤྱིག་འདུག་པ་དེར་བསྐྱད། ཅེས་ལྷ་སའི་རྩོ་བོའི་སྤུལ་གྱི་བཞུགས་ཡུལ་
ལྷ་ཁང་བཞུགས་ཁྱི་དང་བཅས་པར་མཇལ་བའི་རྒྱལ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གསུངས། ཤིའི་རྒྱ་དུ་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་རྒྱལ་
གཉིས་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་ཞིང་དེ་ནས་པེ་ཅིན་བར་དུ་ལྷན་དུ་པེབས། དེ་ལ་<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་
>>ལས། “ཤིའི་རྒྱ་དུ་པཎ་ཆེན་ཅིན་པོ་ཆེ་དང་ར་ཆོ་ལྷན་དུ་བྱུང་། པཎ་ཆེན་ཅིན་པོ་ཆེ་ཁོ་བོ་ལས་སྐྱེ་ན་རྒྱུང་ཡང་། མི་ཆོས་
ར་ལས་བགྲེས་པ་ཡོད་རྒྱལ་གླིང་གི་ཡོད་འདུག །སྐབས་དེར་ངོས་རང་(ཕྱི་ལུགས་ལྷར་ན་)ལོ་བཅུ་དགུ་དང་། ཁོང་དགུང་ལོ་
བཅུ་དྲུག་རེ། ཁོང་གི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་ནང་འཆར་ལོངས་གནང་བ་རེད།” ཅེས་གསུངས། ཤིའི་རྒྱ་ནས་
མེ་འཁོར་ནང་པེབས། དེའི་ཐད་ཀྱང་གོང་གསལ་ལས།

རྒྱ་ནག་གི་གྲོང་ཁྱེར་ཅིན་དུ་བར་མོ་འོར་དང་། དེ་ནས་ཤིའི་རྒྱ་བར་གནས་གྲུ། དེ་ནས་དམིགས་བསལ་གྱི་མེ་འཁོར་
ཐོག་པེ་ཅིང་དུ་ཤར་བསྐྱོད་བྱས། ལོ་ཤས་གོང་ནས་ངས་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་རིགས་ལ་དོ་སྣང་དགའ་མོས་ཆེ་བསམ་ལ་
གཞིགས་ན། མེ་འཁོར་དང་། གནས་གྲུར་དངོས་སུ་ཞུགས་སྐབས་མི་ལམ་བཟང་པོ་མིས་པ་འདྲའི་དགའ་ཉམས་ཤིག་
ཡོང་དགོས་ཀྱང་། དེའི་ཆེ་ངའི་བསམ་སྒྲོར་སྤྱིད་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཁྱེད་དང་། རང་གི་ལས་འཁུར་ལྷི་བས་ནོན་ཏེ་ཆོར་བ་གསར་
པ་དེ་ཆོར་དགའ་སྐྱིད་དུ་སྐྱོད་པའི་སྤང་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་། ཞེས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་པོད་མི་རིགས་བསྐྱར་སྤྱིད་དང་བཅས་
པའི་བདེ་དོན་འབའ་ཞིག་སྤྲུགས་ལ་བརྒྱལ་པས་ལྷོད་བག་དང་སྤྱོད་སྤང་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་ལྷ་བུའི་སྐྱེ་སྤྱིར་གྱི་གནས་
བབ་གསུངས། དེ་ལྷར་སྐྱེ་ཆེགས་ཆེན་པོའི་རང་ཤིང་ཏྲ་ལྷ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 4 ཉིན་རྒྱ་
ནག་གི་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་དུ་པེབས་འབྱོར་བྱུང་། པེ་ཅིན་གྱི་མེ་འཁོར་འབབ་རྒྱགས་སུ་ཞབས་པོར་འཁོད་འཕྲལ་རྒྱ་ནག་
གི་ཀུའུ་ཞི་གཞོན་པ་ཀུའུ་ཏེ་དང་སྤྱིད་སྤྱོད་ཀྱི་ཞེན་ལེ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་དཔོན་རིགས་དུ་མས་པེབས་བསྐྱུ་ཞུས།
མི་ཆོགས་ཆེན་པོས་ཐལ་མོ་བརྟམས་ཏེ་དགའ་སྤང་གི་འཁོད་སྐྱེ་ཆེས་ཆེར་བསྐྱུགས། དེའི་རྒྱལ་ལ། <<གོང་ས་སྐྱེ་
སྤང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྒྱལ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡུལ་པ་མཆོག་གིས།

མང་ཆེ་བ་ནི་སློབ་ཕྲུག་གསལ་ཡང་ན་ན་གཞོན་དུ་ཁག་གི་ཁོངས་མི་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་འདུག་ལ། ཁོང་ཆོས་ལག་པ་དེ་བ་
ཞོར་སྐད་སྒྲ་བསྒྲགས་ཏེ་དགའ་བསུ་ཞུས་སོང་། འོན་ཀྱང་། རོས་ཀྱི་སེམས་སུ། གལ་ཏེ་གོང་རིམ་ནས་ངོ་ཚྏ་ལྱི་རྣམ་
འགྱུར་སྟོན་དགོས་པའི་བཀའ་བཏོད་བཏང་ཆེ་ཁོང་ཆོས་དེ་མ་ཐག་དེ་ལྟར་བྱ་རེས་ཡིན་སྟེ་དགའ་སྟོན་རྣམས་འགྱུར་
དེར་ཡིད་ཆེས་གཏན་ནས་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་ལ། སྐབས་དེར་ཁོས་མཐུན་དུ་བསྟན་པ་སོགས་དང་བོད་མིའི་རེ་
སྐུལ་འདོད་བབ་བཅས་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིང་ཡང་མ་བྱས་པར་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་མི་ཟེར་བ་མི་གངས་ཉིས་
འབུམ་ཉིས་ཁྲི་ཅིང་བོད་དུ་ལྷགས་འབྱོར་བྱུང་ཡོད་པའི་ཁར། ཁ་བཤད་དོན་ལ་མ་གནས་པར་བོད་མི་རིགས་རིག་
གཞུང་དང་བཅས་པ་གཞི་མེད་དུ་གཏོང་བའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་ནས་གསལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་སུ་
ཞིག་གིས་རྒྱུ་རྒྱུ་རྣམས་འགྱུར་བཅོས་མ་དག་ལ་ཡིད་རྟོན་བྱེད་ཐུབ་བཤ།

མེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་ནས་ཉིན་དུ་མའི་རིང་སྐྱོད་ལ་གསོ་ཆེད་སྟོན་བཞུགས་ལྟ་བུ་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་ཡུ་མོང་ས་
མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས། བཀའ་སློན། སྤྱི་ཁྱབ་མཁའ་ཆབ་སྐྱའི་གཅེན་པོ་སློབ་ཐབས་བཀའ་བཏན་བཅས་
མའོ་ཅེ་རྒྱུ་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་སྐབས་མའོ་ཡིས་བོད་ཐོག་དུ་སེམས་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་
ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སློན་སྐྱེ་འཁོར་བཅས་འགྲུག་ཐབས་ཅིང་ཞིག་སྤྱར་སྒྲངས། དེའི་རྗེས་སུ་གསུང་སྒྱུར་དུ་ཐུན་ཆོགས་
དབང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་ཡུ་མོང་ས་མཆོག་སྐྱོར་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་ལ་མཇལ་ཐེངས་གཉིས་པ་གནང་སྐབས། བོད་ལ་ད་པན་
ཅེ་བྱུང་དང་ཕྱིས་སུ་ཅེ་འབྱུང་ཐད་ཡུན་རིང་བཀའ་མོལ་གནང་། གཙོ་བོ་ནི་བོད་ལ་རང་དབང་དང་བདེ་སྲིད་དགོས་
པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་སྤངས་འཛིན་འོག་མི་འདུག་རྒྱུ་
དགོངས་འཆར་ལྷགས་ཆེར་འདོན་གནང་མཛད།

དེ་ལྟར་ཕྱི་ཕྱགས་ལྟར་ན་དགྲུང་གངས་བཅུ་དགྲུ་ཅིང་ལས་མ་ཐེབས་པའི་བོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡུ་མོང་ས་རྒྱ་ལའི་
སྒྲ་མ་མཆོག་དང་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་གཉིས་མཇལ་འཕྲད་གནང་སྐབས། མའོ་ཅེ་རྒྱུ་ནི་རང་
ལོ་དུག་ཅུ་རེ་གཅིག་དུ་སོན་ཅིང་། དྲག་འཛིང་དང་མནར་གཅོད། དམར་གསོད་སོགས་ལ་ཅི་མི་སྟམ་པའི་གཙོ་འཛིན་
དང་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཁོ་པའི་མི་ཆེའི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་གལ་གནད་ཅན་དེ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་
བྱུ་ཕྱགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆེད་མཁས་པ་འགས། མའོ་ཡིས་རྒྱ་ནག་ཕྱི་པོ་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་སྐབས་མི་གངས་ས་ལ་ཉི་
ཤུ་ཅུ་ལྷ་ཅིང་ཀྱི་སློབ་ཤོར་ཡོད་ཅེས་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ས་ལ་བཞི་བཅུ་ལྷག་གི་སློབ་ཤོར་ཞེས་སྟེ་ནག་ཉིས་
ཆེ་ཤོས་སུ་བཅིས། གངས་ཀ་དེ་དག་བདེན་མིན་རྗེས་ལྟར་། སྐྱེ་ཞབས་ Phillip Short ལགས་ཀྱིས་གྲིས་པའི་
Mao: A Life ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་དུ། “རང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེ་སློབ་མང་དུ་འགྲོག་མཁན་གྱི་མགོ་ཁྲིད་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་ལྟ་
ཞིག་འགྲོ་བ་མའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་འབྱུང་ཐོང་མེད།” ཅེས་གྲིས་པ་ནི་ཉིས་ཅན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་འགག་ཟིན་པའི་ཆོག་དུམ་
ཞིག་རེད་སྟེ་ལ། ཡུ་མོང་ས་མཆོག་ནས་འཛམ་གླིང་གི་ནག་ཅན་ཆེན་པོ་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་དང་ Hitler གཉིས་བསྟར་ཏེ།

Hitler འི་ཁོ་པའི་ལངས་ཕྱོགས་དང་བསམ་ཚུལ་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཕྱིར་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ་ཆོ་ཁག་གཞན་ཞིག་
ཅ་མེད་དུ་གཏོང་མཁན་ཞིག་དང་། མའོ་ཅི་ཏུང་ནི་གཡོ་རྩལ་གྱི་གདོང་འབག་གྱོན་ཞིང་“བཅའ་སྡུལ་”དང་“རོགས་
རམ་”ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྤྱད་དེ་མི་དམངས་དམར་གསོད་གཏོང་མཁན་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས།¹¹⁴ རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་
ཞིག་གི་གཙོ་འཛིན་དུ་བསྟན་པའི་མི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་ལྟན་དུ་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱ་དེ་སྟབས་བདེ་པོ་ཞིག་མིན་ལ། ཁོ་
པའི་འདོད་པར་མེད་པའི་དོན་འབྲས་ཞིག་སོན་པར་གནང་རྒྱ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ལས་སྒྲ་པོ་ཞིག་ག་ནས་ཡིན། དེའི་ཚུལ་
ལ་སྤྱོད་པར་ཡོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

ངོས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག་ཏུ་སོན་པ་¹¹⁵གང་ཡང་མི་ཤེས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན། རྒྱ་ནག་གི་འགོ་འཁྲིད་མི་
ཁན་མོ་དུག་ཅུ་བཀལ་བ་དེ་ཆོའི་དོ་ཡ་མི་མོན་བཞེན་དུ་ཁོང་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་སྤྱོད་མོལ་བྱ་དགོས་པ་བྱུང་། ཁོང་ཆོར་ཡ་
རབས་བྱེད་པའི་ཆོས་ནི་མེད། སྤྱིད་དོན་གྱི་ཐོག་ཏུ་ནི་འབྲུ་ཆེས་ཆུང་ཐོས་གྱི་སྤྲེགས་ར་བྱེད་པའི་འོག་རང་ཕྱོགས་སུ་
འབྲལ་ཡུན་ཁེ་མན་གང་མོན་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྒོ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བའི་དཀའ་འགན་ཞིག་ཏུ་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་དཀའ་ངལ་དེ་གའི་ནང་ནས་ཉམས་སྤྱོད་གི་ཡོན་ཏན་མང་པོ་འཇགས་སྒྲུབ་པ་
བྱུང་།¹¹⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་བཀའ་མོལ་རིམ་བར་གནང་བའི་རྗེས་སུ་མའོ་ཅི་ཏུང་གིས། གྲོས་
མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་དུ་གྲགས་པའི་དོན་ཆེན་བཅོ་ལྔ་པ་སྟེ། “གྲོས་མཐུན་དེ་ཉིད་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བའི་འགན་
ལེན། གྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྤྱིད་གཞུང་ནས་བོད་ལ་དམག་སྤྱོད་ཕྱེད་ལོན་ལྟན་ཁང་དང་། ས་གནས་དམག་སྐར་གྱི་དམག་སྤྱོད་
ཁང་འཇུགས་རྒྱ་དང་། གྲུང་དབྱང་ནས་བཏང་བའི་ལས་བྱེད་མ་ཆད། བོད་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡང་གང་མང་དུ་གྱེ་ལས་ཀ་
བྱེད་རྒྱ། དམག་སྤྱོད་ཕྱེད་ལོན་ལྟན་ཁང་ནང་འགོ་མི་རྣམས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་དང་། ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོ། དགོན་པ་
གཙོ་ཆེ་བཅས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཤ་ཞེན་ཡོད་པ་གྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྤྱིད་གཞུང་ནས་བསྐྱོས་པའི་འཕྲུལ་མི་དང་། གནད་
ཡོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆང་མ་མཉམ་གྲོས་ཐོག་ནས་མིང་ཐོ་ཡུལ་ཏེ་གྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྤྱིད་གཞུང་ལ་བསྐྱོ་གཞག་གནང་བ་ལུ་
རྒྱ།”¹¹⁷ ཞེས་གསལ་བའི་ཆོད་དོན་ལྟར་བོད་དུ་དམག་སྤྱོད་ཕྱེད་ལོན་ལྟན་ཁང་ཞེས་པ་འཇུགས་རྒྱུར་སྤྲེགས་མོས་མེད་
ཆེ་རང་སྤྱོད་ལྟོངས་ག་སྤྱིག་ཕྱེད་ལོན་ལྟན་ཁང་ཞེས་པ་ཞིག་གསར་འཇུགས་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་ཡོད་དམ་ཞེས་
ཡོང་ས་མཆོག་ལ་བཀའ་འབྲི་ཞུས།¹¹⁸ འཆར་དོན་ལྟར་གྱི་དམག་སྤྱོད་ཕྱེད་ལོན་ལྟན་ཁང་ཞེས་པ་འཇུགས་པ་ནི་
བོད་ལྗོངས་ཁྱེལ་པོ་རྒྱ་དམར་དབུས་གཞུང་གི་ཐད་ཀའི་འཛིན་སྤྱོད་རམ་སྟངས་འཛིན་འོག་འཇུག་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་

¹¹⁴ The Story of Tibet ཞེས་པར་གསལ།

¹¹⁵ དབུས་ནས་མེ་ཅན་དུ་ཕྱིབས་སྐབས་བོད་ཡུགས་ཀྱི་དགྲ་ལྷན་པའི་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས་ཉིད་གཅིག་ཏུ་ཕྱིབས་ཡོད།

¹¹⁶ སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 9 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ན་སར་གསུངས།

¹¹⁷ སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས་བྱངས།

¹¹⁸ མི་ཆའི་བྱང་བ་བརྗོད་པར་གཞིགས།

ཆོག་མཁན་མི་རྣམས་ཀྱང་ཅ་བའི་རྒྱ་དམར་དཔུས་གཞུང་ནས་ཐག་གཅོད་བྱ་འདོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ་བོད་ལ་ཕྱི་
ནང་གི་རང་དབང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་དང་ཕྱོགས་སྤྱ་ཆོག་མཁན་ནས་གཅིག་མཚུངས་སུ་འགྱུར་
ངེས་པ་དེ་རེད། <<མི་ཆེའི་བྱང་པ་བརྗོད་པ།>> ལས།

དེ་ནས་དུས་ཡུན་གང་ཙམ་སོང་རྗེས་ཉིན་ཞིག་མའོ་ཅི་རྒྱུ་མོ་བྱར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཞུགས་ཡུལ་དུ་འཆམས་འདྲི་
ལྟ་བུར་བཅར་ཏེ་དུས་ཡུན་ཚུ་ཆོད་གཅིག་ལྟག་ཙམ་པན་ཚུན་སླེང་མོལ་མཛད། སྐབས་དེར་མའོ་ཡིས་ཡགོང་ས་མཆོག་
ལ། ཁྱེད་རང་ཆོར་རྒྱལ་དར་ཞིག་ཡོད་པ་མ་རེད་དམ། དེ་བཞག་ན་འགྲིག་གི་རེད་ཅེས་ཞུས་འདུག །ཡགོང་ས་མཆོག་
པེ་ཅིན་དུ་བཞུགས་རྒྱུ་རིང་མའོ་དང་མཛལ་འཕྲད་སྡེ་ཕྱི་བཞི་ཙམ་གནང་ཞིང་། ཐེངས་ཤིག་མའོ་ཡིས་སངས་རྒྱས་
བཙུན་ལྟན་འདས་ཀྱིས་མི་དམངས་ལ་པན་པའི་མཛད་པ་བསྐྱེད་སྤྱད་པ་སོགས་ཞུས་འདུག་པ་དེ་ནི་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་
རྣམ་པ་མཆོན་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཆོག་མཁན་ཆེན་ཆོག་མཁན་རིང་ཡགོང་ས་མཆོག་ཆོག་མཁན་དུས་མང་ཆེ་བར་
ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པ་ཞིང་། གཞན་ཡང་བོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱབས་གཞི་བྱ་དོན་རྗེ་འཆང་དང་། བཀའ་
ཚོན་ར་མོད། སྤྱི་གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྤོལ་མ། བུན་ཆོག་མཁན་དབང་རྒྱལ། རྒྱ་མི་ཀྱང་གོ་རྒྱ། པན་མིང་། བཀྱས་སྤྱི་ཁོངས་
ནས་ཀྱན་གཟིགས་པ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་དཔུལ་རྒྱ། ར་སྤྱོད་འཛིན་མེད། ཆབ་མདོ་མངའ་ཁུལ་
ནས་སྤོལ་མངའ་སྤོལ་རྒྱལ། དེ་མིན་གཞན་ཞིག་བཅས་བསྐྱོམས་སྤྱི་ཚབ་བཅུ་གཉིས་ཙམ་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་བཙན་བསྐྱེད་
འོག་ཀྱང་རྒྱ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཆོག་མཁན་ཆེན་ཐེངས་དང་པོའི་ཆོག་མཁན་ཆེན་ཐོག་
ཞུགས་དགོས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། མའོ་ཡིས་བོད་ལ་སེམས་ཁུར་ཆེ་ཚུལ་དང་རོགས་པན་གང་ལུས་བྱ་རྒྱ་སོགས་
འབྲེལ་ཆགས་བཙུན་རྒྱ་རི་ལྟར་བཞག་ཀྱང་། སླེང་མོལ་རིམ་པའི་ནང་“བོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་”ཞེས་ཡང་ཡང་
བསྐྱེད་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཐུགས་སྤྱད་ཆེན་པོ་གནང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་མའོ་ཡིས་ཐབས་སྤྱ་ཆོག་མཁན་གྱིས་
བསྐྱེད་ཐུགས་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ཐུགས་རྒྱུད་བྱང་ཞིང་གཡོ་ཐབས་ཞེས་པ་ཞིག་ཐུགས་ཀྱི་བྱར་དུའང་ཉིད་
དུ་མེད་པའི་ཁར། ཉིན་མཆོན་ལྟོས་མེད་དུ་འགྲོ་བ་སྤྱི་དང་ལྟག་པར་དུ་བོད་འབངས་མི་སེར་གྱི་བདེ་སྤྱག་འབའ་ཞིག་
ཐུགས་ལ་བཞག་ཡོད་པས། ཐོག་མའི་དུས་སུ་མའོ་ཡི་རྣམ་འགྱུར་དང་གསུང་བབ་སོགས་ལ་ཐུགས་ཅུང་ཟད་ཞོར་
བར་མཛོན་ལ། ལྟག་པར་དུ། མ་ཅ་རིང་ལུགས་ཐེར་བར་འགོག་ཆོལ་དང་འབངས་མི་སེར་ལ་རོགས་རམ་བྱ་རྒྱ་
སོགས་བརྗོད་དེ་སྤྱི་ཆོག་མཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་པན་ཡོན་མང་དུ་བརྗོད་པར་ཐུགས་མོས་བྱུང་ཡང་། རིམ་གྱིས་
དམར་ཞོག་པའི་ཐོག་མའི་ལྟ་བ་དང་བསམ་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡང་། ཁ་ཞེ་མི་མཚུངས་ཤིང་ཞེ་འདོད་རྟོགས་དཀའ་བའི་རྣམ་
པ་དེར་སྐབས་ཤིག་ནས་ཐུགས་དོགས་ཅུང་ཟད་འབྱུངས་པར་མཛོན་ཏེ། དེ་ཡང་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས་>>ལས།

ནང་པའི་ཆོས་འདི་ལེགས་པོ་ཡིན་ལུགས་དང་། ལྷོན་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་སྤྱོད་ལེན་མོད། མི་དམངས་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་རྒྱུའི་གཞན་པའི་བསམ་སྒྲོམ་མང་པོ་བཏང་ཆུང་། རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ་ནི་བྱད་མེད་སེམས་བཟང་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཆུང་།
སོགས་བརྗོད། ངང་ཅམ་ནས་ཁོང་གི་མེད་པའི་གནད་མོང་། ཁོ་པོ་ནི་ཁོང་གི་བརྗོད་ཆོག་དེ་རྣམས་ཀྱི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་
ནང་གི་གནད་དོན་རྗེ་ཡིན་སྒྲོར་འཆར་དཀའ་བ་བྱུང་། ཞེས་དང་། ལྷོན་པ་འཁོར་ལྷན་རྒྱས་རྒྱ་ནག་ཁུལ་གྱི་གཞིགས་སྒྲོར་
གྲུབ་སྟེ་མཐའ་མའི་མངལ་འཕྲད་སྐབས། མའོ་ཡིས་རྒྱ་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོའི་སྒྲོར་འགྲེལ་བཤད་རིང་ཅམ་
བརྒྱབས་པའི་རྗེས་ལ། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་དབྱེ་ཁྲིད་དགོས་པ་སོགས་གཡོ་རྒྱས་དེ་སྒྲར་ཡང་
བསྐྱར་ཏེ། དེ་ནས་མའོ་ཅི་ཏུང་“ངའི་ཕྱོགས་སུ་ཅུང་ཟད་ཉེ་བཅས་ཀྱིས་སྐད་ལུགས་ཆུང་རྒྱས་བརྗོད་གསལ། ཁྱེད་རང་གི་
མཐོང་ཆུང་དང་གནས་ཆུང་ཉ་གོ་མོང་། འོན་ཏེ། ཆོས་ནི་དུག་རེད། དེ་ལ་སྒྲོན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད། མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་
དང་ཡུལ་གྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་བཀག་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་རེད། མོད་དང་སོག་པོ་གཉིས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དུག་དེ་འབྲམས་པ་རེད་བརྗོད།”
ཅེས་མའོ་ཡིས་རང་གི་ཞེ་ཕུགས་ཀྱི་འདོད་ཆུང་ངོ་མ་དེ་སྤྱོད་སྐྱོང་བྱེད་མ་སྐྱབ་བའམ་བྱེད་འདོད་མེད་པར་ཁ་ནས་
བརྗོད་པའི་ཆུང་དེ་གསུངས་ལ། དེ་ལྟར་གཞི་ནས་མའོ་ཅི་ཏུང་གིས་ཀྱི་ནང་མི་མཆུངས་པའི་གཡོ་རྒྱས་ངོ་མ་དེ་གི་རྒྱུ་
བསྐྱར་འདུག །ཡང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “སྐད་ཅིག་དེ་ཉིད་དུ་ཁོང་ང་ཆོའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་ཁུལ་སྒྲོན་ལུགས་ཅན་
ཐབས་རྒྱགས་ལེགས་པོ་པར་གོ་རྟོགས་བྱུང་།” ཞེས་གཙོ་འཛིན་དུ་བསྟན་པའི་རྒྱ་དམར་མའོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ལས་དང་སྒྲོན་ལམ་ལུགས་ཆེན་གྲུབ་པའི་བསྟན་དབྱེ་རྣལ་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངེས་ཤིང་སྟེ་
པའི་ཆུང་གསུངས་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་། “ཡ་མཆོན་གྱི་སྐྱེད་མོལ་རྣམས་ཟིན་རྗེས་ཁོ་པོ་དང་མཉམ་དུ་མོ་ཁོར་འགྲམ་དུ་ཡོང་
སྟེ་འགོ་ཁར་གཞུགས་པོར་ཅ་ག་དགོས་ཆུང་འཕྲེང་ཉམས་དང་བཅས་བཤད་བྱུང་། རྒྱ་ནག་ནས་མ་ཐོན་གོང་མའོ་ཅི་ཏུང་གི་
རྒྱུན་གཤིས་དེ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་ཡོད་པ་ངེས་ལྟོད་བྱུང་།” ཞེས་སྒྲར་ཡང་ལུ་མཐུད་འཕྲེང་སེམས་ཆེ་ཆུང་གྱི་གཡོ་
ཐབས་བསྟན་པར་མ་ཟད། ལྷོ་ཞབས་མའོ་ཡིས་གང་བཤད་ཁ་ཞེ་མི་མཆུངས་པའི་གཏམ་དུ་ངེས་པའི་ཆུང་ཡང་
གསུངས། གྲོ་ལུ་ཨེན་ལེ་ཡི་ཐད་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས། གྲོ་ལུ་ཨེན་ལེ་ནི་“ཁོང་ཁོའི་རྣམ་འགྱུར་ནམ་ཡང་སྟོན་པ་ཨེ་
སྤྱིད་སྟམ་པ་ཞིག་སྟེ། གཡོ་སྐྱུ་ལ་ལེན་ཏུ་མཁས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། རྗེས་སུ་བར་ལམ་བལ་ཡུལ་དུ་ཆོགས་འདུ་ཞིག་
གི་སར་ཁོང་ཁོ་ལངས་ཏེ་མདུན་ཅོག་ལ་ཁུ་ཆུར་གཞུས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལེགས་པོ་ཐོས་བྱུང་བར་གཡོ་སྐྱེའི་རྒྱ་རལ་
འདུག་སྟམ་པ་བྱུང་།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱོད།

གྲི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 15 ཉིན།¹¹⁹ “ཡུལ་ཡོངས་འཕུས་མི་ཚོ་གསལ་ཆེན་” ཞེས་པར་ གུན་གཟིགས་
 པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྒྲུབ་ཅིག་ཆེའམ་སྒྲུང་བསྐྱེད་པེད། རྒྱ་དཔོན་གཉིས་ཀྱི་འདུན་འཕུས་སོན་མིན་དང་སྒྲུ་
 ཆོག་གསལ་ཆེ་མིན་ལ་མ་གཟིགས་པར་ཆོག་མཁའ་འདུ་ཆེ་ཆུང་ཅི་རེགས་སྒྲུ་ཆེད་ཐེབས་མང་ད། མཐར་ཆོག་གསལ་ཆེན་སྟེང་གྲི་
 འོར་ཡུལ་ཡོངས་སྐྱེའམ་མཐོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡུལ་ཡོངས་མི་དཔངས་འཕུས་མི་ཚོ་གསལ་ཆེན་གྱི་ཆོག་གསལ་གཙོ་གཞིན་
 པའི་གསལ་དང་། གུན་གཟིགས་པར་ཆེན་སྒྲུང་བ་མཐའ་ལས་མཆོག་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཆོག་གསལ་གྱི་ཆོག་གསལ་གཙོ་གཞིན་པའི་
 གསལ་སྒྲུ་ཆེད་དམིགས་གྱིས་བདམས།

དེ་ལྟ་བུའི་རྩོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་འབྲུག་ཆ་དོད་པའི་དུས་ལུན་དེ་དག་གི་རིང་། ལྷོང་ས་སྐྱལ་བའི་དབང་པོ་
མཆོག་གིས་ཐོག་མར་པོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ནས་རྒྱུན་སྲོལ་གྱི་མངའ་སྡོད་རྒྱས་སྲོལ་ཅན་དང་། གཞུང་ཞབས་གྱི་
པོད་ལུགས་ཀྱིས་ཉམས། ཆོས་ཀྱོགས་མངའ་དེས། ད་དུང་ཆེབས་རགས་དང་ཐེབས་བྱམས། གཟེས་རྒྱུང་དང་
བཞུགས་ཁི། བྱག་དང་བྱག་དབང་སོགས་པོད་གྱི་ཆོས་སྤྱིད་གྱི་སྲོལ་ཀ་སོགས་སྐྱུ་རྒྱལ་ཏུ་བསྐྱར་རྟེ། མི་འཕྲོད་ཀྱོག་
ཆང་བརྗོལ་བ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ནག་གི་མི་འཕྲོད་འབབ་ཚུགས་དང་གནམ་ཐང་། བྱོང་ཁྱེད་སོགས་བརྒྱུད་དེ་རྒྱལ་ས་ལེ་ཅན་
དུ་ཐེབས་རྟེ། འངས་སྤྱིང་སྤྱིང་མགོ་ཁྲིད་དུ་བྲགས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་གཙུག་ལྷན་མཉམ་ཅི་ཏུང་དང་། རྟེན་ཞེན་ལེ། བྱུ་རྟེ།
མི་ཏུ་ཕྱོད་ཆེ། ཉན་ཞུ་ཐེན། ལུ་ཏུ་སྤྱིའི་མཐོ་དམ་མི་སྣ་ཁི་རོ་ཞོ་རྒྱུ་ཏུ་(Khrushchev)སོགས་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་
གྱི་ནེ་ཏུ་དང་ནེ་ཏུའི་སྐས་མོ་ཞེན་དེ་ར་གན་རྟེ། དེ་བཞིན་གཞུང་ཆབ་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་ཆེ་སྟ། བྱི་ནང་གི་གསར་
འགོད་པ། གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ། བཟོ་བ་དང་ཞིང་པ་སོགས་འཕགས་པ་རྒྱུན་རས་གཟིགས་གྱི་རྣམ་
སྐྱལ་ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་ཅན་ཡང་མེད་ཅིང་། བྱག་དབང་དང་བྱིན་རྒྱལ་ཞེས་པའི་ཆོག་ཅན་ལ་ཡང་ཡིད་རྟོན་མི་
ཡིད་པའི་མི་སྣ་ཆེས་མང་པོར་མངའ་འཕྲད་གནང་ཞིང་། དེ་དག་གི་ལག་པ་བྱག་གིས་འཇུས། ཀྱན་ལ་ཞལ་འཇུས་
བརྟན། ཞལ་རས་དང་གདོང་གཏད་དེ་སྤྱོད་མོལ་ཐད་ཀར་གནང་། རྒྱ་དཔོན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་གསོལ་ཅོག་གཅིག་གི་
སྤྱིང་ལུགས་སྤྱིན་མངའ་། ཀྱན་གྱི་ཞབས་སྟེགས་ལ་མཐོ་དམའ་མེད། ད་དུང་ཐ་མག་གི་དུ་ཕྱི་དང་ཨ་རག་གི་ཆང་ཕྱིའི་
ཁོད་དགའ་སྟོན་དུ་བསྐྱེད་པའི་འདུ་ཆོགས་ལ་ཞུགས། རྒྱ་དཔོན་གྱིས་རྒྱ་ལུགས་རྣམ་ཁོ་བ་ཅག་གི་ཐུང་མས་ཐ་མ་
ཐངས་རྟེ་རྒྱལ་བའི་གསོལ་སྤྱིང་དུ་བཞག། མཐོ་ཡི་སྒོ་གཙོང་གི་ནད་གཞི་འགོས་མི་ཡོང་ངམ་དགོངས་རྟེ་ཐུགས་
དོགས་འབྱུངས། དེ་རྣམ་པོད་མི་ཆོས་དད་ཅན་རྣམས་གྱི་སྤྱིའི་ཡུལ་དུ་འང་འཆར་མ་སྤྱོད་པའི་གནས་རྩལ་སྣ་མང་གི་
འོག་ཏུ་སྤྱོགས་སྣ་ཆོགས་ལ་བསྐྱེན་མཁས་དང་ཐུགས་སྤྱང་མང་དུ་གནང་བར་མ་ཐད། ཆོགས་འདུ་དང་མངའ་འཕྲད་

¹¹⁹ <<BUDDHIST IN NEW CHINA>> ཞེས་བརྒྱ 1954/9/20 the Dalai Lama and Panchen Ngoerhtehni casting votes for the Constitution of the People's Republic of China in the first meeting of the First Session of the National People's Congress ཞེས་གསལ།

ཀྱི་བར་གསེང་སྤྱད་དེ་རྒྱ་སྐད་དང་ལུ་རུ་སྤྱི་སྐད། མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་སོགས་ལ་ཡང་ཐུགས་གཉེར་དང་
གསན་སྦྲང་མཛད། དེ་ཡང་<<གོང་ས་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ།>> ཞེས་པ་ལས།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་གྲུ་ཁན་གྱི་བྱང་བར་ཐུགས་གཉེར་ལུགས་ཆེར་གནང་ལ།

རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཆོག་བཀུ་ཐག་དུ་མ་མཐུན་པར་མཛད་དེ་ས་གནས་ཀྱི་གསར་འགྱུར་ཡང་ལྷགས་སྒྲོག་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། ཤར་ཏུར་གི་སི་ཐན་ནས་ཡུ་གུར་གྱི་མི་ཞིག་གིས་རོགས་རམ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུ་རུ་སྤྱི་སྐད་ཀྱི་ཐུགས་

སྦྲང་མཛད། ཅེས་གསུངས་ལ། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་སྐབས་དེར་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཡིག་འབྲུ་ཉིས་

སྟོང་ཅུ་ཐུགས་འཛིན་གནང་བའི་ཚུལ་གསུངས། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་ཟླའི་རོལ་མཆོ་>>ལས། “རྒྱ་ནག་ཁུལ་

དུ་ལྷ་སྐོར་གྱི་སྐབས་ལེ་ཅན་དུ་གང་འཆམས་ཤིག་བསྟན་ཅིང་། དེ་སྐབས་ཐོག་མར་ངོས་ཀྱིས་མདའ་དཔོན་གྱི་ས་ནས་རྒྱ་

ཡིག་བསྐབས་པ་ཡིན། རྒྱ་ཡིག་པ་ལ་ཆེར་ཡིག་འབྲུ་སྟོང་ཐུག་གཅིག་གཉིས་ཤིག་ཤེས་ཀྱི་མེད་དམ། འགོ་སྟོད་མའི་ཅེ་ཏུར་

དང་དེ་མིན་ཁོ་ཆོར་ཐུག་སྐབས་ཟེ་ཡིང་པའི་ཡུལ་སྐད་མ་དག་པ་དེ་མ་གཏོགས་རྒྱལ་ཐུབ་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་བ་ཁ་ཤས་ལྷ་སྐོར་

དུ་བསྟོད་རྗེས་ཡང་བསྐྱར་ལེ་ཅན་དུ་འབྱོར་ནས། རྗེས་སུ་ཡུལ་ཡན་ལན་མཉམ་ངོས་ནས་རྒྱ་སྐད་གང་འཆམས་བཀུབས་པ་

དང་། རྒྱ་ཡིག་གིས་ནས་ཤོག་ཤོག་ཐན་བྱ་བྱས་པ་རེད། ལྷ་སྐོར་དུ་སྟོད་སྐབས་བར་གསེང་ཡོད་ན་ཉིན་ལྷར་ཡིའུ་གོ་མིན་ཡོང་

བ་དང་། སྐད་སྐྱར་ཐུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་ནས་བྱས་ཏེ་འབྱོར་མེད་གལ་རེས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ག་འདྲ་བྱས་ཏེ་བྱུང་བའི་ཚུལ་

དང་། གྲུ་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བ་ག་འདྲ་ཡིན་མིན། འཛམ་བུ་གླིང་ལ་འགྱུར་བ་ག་འདྲ་བྱས་ནས་འགྲོ་ཡི་ཡོད་མེད། མ་ཙེ་

རིང་ལུགས་དང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བྱུང་བར་སྐོར་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཞེ་དག་ཉན་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སླུལ་

ལ། <<བཅན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས།

ངོས་རང་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་བའི་དམར་ཤོག་མི་སྣ་འགའ་ཞིག་ནི་དངོས་གནས་མི་གཤེས་ལེགས་པོ་དང་། ལས་དོན་སྐྱབ་

སྐབས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་རྩ་ནས་མི་བྱེད་པ་ཤ་སྟག་རེད། སྐར་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ངོས་ཀྱིས་ཁོང་

ཆོའི་ས་ནས་དོན་དག་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་སོགས་པན་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་དག་ལས་གཅིག་ནི་གངས་རུང་

མི་རིགས་ཀྱི་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་སུ་གོ་གནས་མཐོ་བའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་སྟེ་ཡིའུ་ཀེ་ཕིན་(Liu Ka-

ping)ཞེས་པ་དེ་རེད། ཁོང་ངོས་རང་ལ་རྒྱ་ནག་གི་གསར་བརྗེ་དང་མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་སྟོབ་ཁྱིད་གནང་མཁན་དུ་

བསྐོ་གཞག་བྱས། དོན་དངོས་ཐོག་ཁོང་ནི་ཁ་ཆའི་ཆོས་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་པག་ཤ་ཟ་སྟེང་

ངམ་ཞེས་ཀྱང་ཅེད་མོའི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་སྟེང་། ཁོང་ནི་སྤྱི་སྐད་ལྷན་པའི་མི་ཞིག་དང་མུ་བ་མོ་གཅིག་མེད་མཁན་ཞིག་

རེད། རེད་ཅག་ཏུ་ཅང་སེམས་ཐག་ཉེ་པོར་གྱུར་སྟབས། ངོས་རང་ལེ་ཅན་ནས་ཐོན་ཁར་ཁོང་སུ་གྲུ་ཞིག་དང་མཆུངས་

པར་སྐད་ལུགས་ཆེན་པོས་དུས་སོང་། ཁོང་གི་རྒྱུང་མ་ནི་ཁོང་ལས་ལྷན་འགྱུར་གྱིས་གཞོན་ཞིང་ཁོང་གི་སུ་མོ་བྱེད་ཆོག་

པའི་ན་ཆོད་ཅན་ཞིག་རེད། རྒྱུང་མ་དེ་ཡང་ངོས་ཀྱི་ཨ་མ་ལགས་དང་གཅིན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་མོ་

བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། ཅེས་གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བསྟོད་བསྐྱེད་ཆེས་ཆེར་གནང་བའི་སྐུ་ཞབས་ཡིའུ་

ཀེ་ཕིན་ཞེས་པ་ནི། མི་གཤེས་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པའི་རྟོས་རིགས་ཤེས་ཡོན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱ་ནག་གི་གསར་བརྗེའི་

ལས་འགྲུལ་ནང་ཞུགས་ཏེ་བྱས་ཐེས་ཆེན་པོ་འཛིན་པའི་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོང་གི་མིན་ཏང་གི་བཙོན་ཁང་དུ་
སྤོང་སྐབས་གཡོན་ལག་གི་མཚུབ་མོ་གཅིག་ཉེས་ཆད་དུ་ཤོར་བ་ཞིག་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྐྱར་
སྐབས་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གཞོན་པ་རེད་ཅེས་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་
གསུངས།

ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་པེ་ཅིན་གྱི་ཆིབས་སྐྱར་ཆེན་མོའི་སྐབས། སྤོང་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་
ཕྱག་ལས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྒྱན་གྱི་ཉམས་བཞེས་ནམས་ལྟོད་མེད་གནང་ཐོག། གཟའ་འཁོར་རེའི་མཆོམས་སུ་ནང་
སོག་གི་ཆོས་དད་ཅན་སེར་རྒྱ་པོ་མོ་བདུན་བརྒྱ་བརྒྱད་བརྒྱ་ཡས་མས་རེར་ཕྱག་དབང་དང་བྱིན་རྒྱལས། ཆོས་ཀྱི་
བསྐྱབ་བྱ་སོགས་སྦྱུང་ཅིང་། པེ་ཅིན་མི་རིགས་སློབ་གྲར་བོད་རིགས་སློབ་མ་ཉིས་བརྒྱ་ཡས་མས་ཡོད་པར་ཕྱག་
དབང་བྱིན་རྒྱལས་དང་གསོལ་རས་གནང་ཞིང་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་སློབ་
ཞིབ་རྒྱས་སྦྱང། གཞན་ཡང་། པེ་ཅིན་དུ་གཏན་སྤོང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རབས་དད་ཅན་འགས་ཅི་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
ལྟར་དཔལ་རྩི་རྩེ་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་བཀའ་དབང་བསྐྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 3 ཉིན།¹²⁰ པེ་ཉི་མཆོད་ཉེན་
ཀྱི་ཉི་ཁུལ་ཡུང་ཏུ་ཀུང་(Yung Ho Kung)ཞེས་པར་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་གཙོས་རྒྱ་སོག་གི་
ཆོས་ཁྱེ་བ་མང་པོར་ཐུགས་རྩེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་དང་དམིགས་བརྟེ་མ། མ་ཉི་སོགས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་བསྐྱུལ་བ་
སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་པའང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས། དེ་ལ་<<བཙོན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

པེ་ཅིན་དུ་སྤོང་སྐབས། རྒྱ་རིགས་ནང་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཆོས་བཤད་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱུང་ལ། སྐབས་དེའི་སྤོང་
སྐྱར་ནི་བོད་དུ་སློབ་གཉེར་བྱས་ཤིང་བོད་ཀྱི་ཆོ་མ་འགའ་ཞིག་གི་དུང་ནས་བཀའ་ཆོས་ཁྱེ་སྤོང་བའི་རྒྱ་རིགས་བྱ་བ་ཞིག་
རེད་ལ། དེ་སྤོང་བོད་དུ་དགོན་སྡེ་ཁག་དུ་རིགས་ལམ་གྱིས་གཙོས་སློབ་གཉེར་གནང་མཁན་གྱི་རྒྱ་རིགས་དགེ་འདུན་པ་
གཞན་ཡང་མང་ཅམ་བྱུང་ཡོད། སྤོང་སྐྱར་དེ་ཉིད་དང་མོས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་ཆོས་པ་རྣམས་མཉེན་མཉེས་པ་ལྷགས་ཆེར་མཛོན་
པའི་ཚུལ་དེར་ངོས་རང་ཏེ་ལས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱ་རིགས་ནང་པ་དད་མོས་ཅན་རྣམས་ལ་ཟབ་རྒྱས་ཆོས་
ཀྱི་བགོ་སྐུལ་མང་དུ་སྦྱུང་ལ། རྒྱ་ཉིའི་ཁུལ་དུ་གཞིགས་སྤོང་དུ་པེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་ཉིན་བདུན་ཅམ་མཛད་པའི་
སྐབས་ཀྱང་། རྒྱ་རིགས་དད་ཅན་བརྒྱ་ཕྱག་ཡས་མས་ཀྱིས་དགོན་པ་ཁག་དུ་གདན་ཞུས་དང་གསོལ་འདེབས་ཕུལ་བ་
ལྟར་ཆོས་འབྲེལ་དང་རྩེ་འཛིན་གྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས། གོང་གསལ་གསུང་སྐྱར་དེ་ནི་སྐབས་རྩེ་ཁང་གསར་
རྩི་རྩེ་འཆང་གི་ཞལ་སློབ་བོད་དུ་བྱ་སར་སློབ་གཉེར་གནང་སྤོང་བ་རྒྱ་རིགས་སྤོང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་སོགས་མཛད་

¹²⁰ <<BUDDHIST IN NEW CHINA>> ཞེས་པར། His Holiness the Dalai Lama expounding a sutra for monks and nuns, Buddhist laymen and laywomen in Yung Ho Kung, Peking on September 18, 1954 ཞེས་དང་། དེའི་ཕྱི་ཉིན་བཀའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཆོས་གནང་ཞེས་སྐུ་པར་བཅས་གསལ། རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས་ ༩༥ པར་ཡང་གཞིགས།

ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྲོད་མཛད་པའི་མཆོག་གསལ། དེ་ལྟར་དམངས་ཁྲིད་དུ་ཆོས་སྤྲོད་ཀྱི་མཛད་བྱེད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོར། བར་གསེང་ནས་བྱང་ལ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསལ་སྤྲོད་ལུ་མཐུན་དུ་གནང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོའི་སྤྲོད་ནས་ཐབ་མོ་སྤྲོད་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་ཐད་གསལ་བཞེས་དང་སྒྲོམ་སྒྲུབ་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེ་ལ་སྤྱོད་པ་ལོངས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲོད་ནས། “ཤེ་ཅིང་དུ་བཞུགས་རིང་ངོས་རང་ལས་སེང་དུས་ཆོད་ཐུན་བྱ་ཡོད་སྐབས་ལས་རིམ་ཆེན་མོའི་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ནས་བཤད་ཁྲིད་ཐེངས་འགའ་ཤས་ཞུས་ཀྱང་། ཆ་ཆོད་ཞུ་བ་པ་མ་བྱུང་།” ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་ནས་ཐར་དུ་བཀའ་སྤྲུལ་ལ། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་<<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་ནཱ་དཔྱོད།>> ཅེས་བའི་དབྱིན་དེབ་དུ་འདྲུང་།

ངོས་རང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་སུ་སོན་སྐབས་ནས་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བར་བཅོས་མིན་ཀྱི་དོ་སྣང་ཤུགས་ཆེར་བྱུང་ཡོད། དོན་དག་ཅིག་དུང་ཡང་གསལ་པོར་བཞུགས། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་དུ་མཉམ་ཞུགས་བྱས། སྐབས་དེར་ཉིན་ཤས་རིང་ལས་ཀ་དེ་ཅི་མེད་པའི་སྐབས་ནས་ཡོད་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་བཀའ་ཁྲིད་ཞུས། དེ་ནི་ངོས་རང་ཐབ་མོ་སྤྲོད་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བར་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཉམས་མཛན་ཞིག་རེད། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་གནས་བབ་ཇ་བྲག་དང་ཐུགས་ཁུལ་ཤིན་ཏུ་ལྷོ་བའི་གནས་དུས་དེ་ལྷ་བྱ་དག་དུ་འདྲུང་ལྷ་བའི་སྒྲོར་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསལ་བཞེས་དང་སྒྲོམ་སྒྲུབ་གནང་མཆོམས་གཏན་ནས་འཛོག་གནང་མ་མཛད།

རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་ཞེས་པ་གྲོལ་ནས་ཤེ་ཅིན་ཀྱི་མཛད་པ་པལ་མོ་ཆེ་གྲུབ་མཆོམས་ལོངས་སྤྲོད་པ་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་མོར་བྱ་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་ཀྱི་ས་གནས་ཐན་ཅིན་དང་ནན་ཅིན། ཉང་ཟུ། ཉང་ཉེ་སོགས་སུ་གཞིགས་སྒྲོར་དུ་ཕེབས།¹²¹ ཉང་ཉེར་གཞིགས་སྒྲོར་གནང་སྐབས་འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་སོགས་ཁམས་སྟོ་རྒྱུད་དགོན་ཁག་ནཱས་ཀྱིས་གདན་ཞུ་བྱུལ་བར་ཕེབས་བཞེད་མཆིས་ཀྱང་། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ས་གནས་དེར་རྒྱུངས་འཁོར་ཀྱི་གཞུང་ལས་མེད་པར་བསྟུན་དེ་བཀག་འགོག་ཞུས་སྐབས། སྟོན་འཁོར་བཀའ་བསྟུར་གནང་མཐར། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུར་བུ་ཀྲུ་པ་རིན་པོ་ཆེ། སྤྲོད་གླིང་ཁྲི་ཆབ་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཆོས་བརྒྱུད་འབྲེལ་ཡོད་ཁུངས་སོ་སོར་ཁག་བགོས་ཀྱིས་ཆེད་གཏོང་གནང་བར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཉང་ཉེ་ནས་ལོངས་མཆོག་དང་ཞལ་གྱིས་ཉེ་ཤེ་ཅིན་དུ་ཕེབས། ཤེ་ཅིན་དུ་ཉིན་ཤས་བཞུགས་རིང་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀྲུ་པ་རིན་པོ་ཆེ། གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་སྤྲོད་གསུམ་ལྷན་དུ་ཀུན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་བཅར་དུ་ཕེབས། སྐབས་དེར་རྒྱའི་ཆོས་དད་པ་དུ་མས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་རེ་སྐུལ་བྱུལ་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་གསལ་སྤྲུལ་ཀྱིས་བཀའ་ཆོས་ཀྱང་སྤྲུལ། དེ་ནས་རིང་པོར་མ་སོགས་

¹²¹ ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་ནཱ་དུ་གཞིགས།

པར་ཐོན་ཁུལ་དུ་ཐེབས་ཏེ་བོད་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ གྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 23 ཉིན་དར་ཅི་མཛོར་ཐོན་ཤིང་སྤྱལ་
ལོའི་མོ་སར་གྱི་དབྱེས་སྟོན་པ་རེད།¹²² མི་ཉལ་ས་ཐོག་དུ་ཐེབས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་པའོར་
འབབ་ལོའི་ཁུལ་དང་། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་པའོར་སྡེ་དགའི་སྟོགས། སྟོན་གྱིང་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་པའོར་ཉལ་རོང་
སྟོགས་སྤྱ་ཐེབས་ཐོན་གནང་།

སྐྱུ་འབྱུང་སྐྱུ་མཆོར་དང་གདན་ས་ཆོད་པོ་ལྷ་ཁང་བཟ་གིས་འབྲིལ་
སོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར།

སྤྱི་ཚེས་༧་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆུལ་ལའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིར་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐུ་འཁོར་
 ལྷན་ཆུས་བཅས་ཆུ་ནག་གི་ཁོང་ཁྱེད་ཁག་གི་གཞིགས་སྒོར་ཡུལ་ནས་ཕྱིར་ལེ་ཅིན་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱངས་ཏེ་ཐོད་
 ལེན་འཇུག་ཆེ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 23 ཉིན་ཐོད་འཇུགས་པོ་སར་གྱི་དགའ་སྟོན་ལ་རོལ་ཅིང་།
 ཐོད་ཆེས་གཉིས་དང་གསུམ་ཉིན་ཡར་ཐོད་སྒོལ་ཉམས་མེད་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་དང་ཆོས་འོགས་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ལུ་མཐུད་
 བས་བསྐྱངས། ཐོད་ཆེས་བཞི་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན།¹²³ ཐོད་གཞུང་དོན་ཁྱེད་ལས་ཁྱེད་ས་ལུ་མཛེ་
 ཅེ་དྲུང་གིས་གཙོས་ཆུ་དམར་གྱི་ཆེས་མཐོ་དཔོན་རིགས་ཁག་ལ་ཐོད་འཇུགས་ཀྱི་ལོ་སར་བཞུགས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་
 ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་སྤྱི་ཚེས་༧་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས།

རྒྱ་མི་རྒྱལ་སྐད་ལ་སྒྲེ་མེན་མཐོན་སྟོན་མང་པོ་བྱས་སྟབས། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོད་ཀྱི་ལོ་མར་དང་སྟབས་ལ་སྒྲིགས་
 ཀྱིས་གསོལ་སྟོན་ཞིག་ལུལ་ཞིང་། ཆང་མ་ཐོད་ཀྱི་ལུལ་གོམས་གཤིས་ལུགས་དང་མཐུན་པར་བྱས་པ་ཡིན། ར་ཆོས་
 མཐོན་ཤིག་ནང་མཐུན་པ་སྟུན་པའི་བཀོད་ཡོད། ... ཐོད་དུ་ལོ་མར་སྐབས་ཆེད་དུ་བཟོ་བའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་རིགས་ལ་སྒྲིགས་
 བཀོད་བྱས་ཤིང་། རེད་ཅག་གི་ལུགས་སྟོལ་ལ་ཁ་ཟས་ཀྱི་ལུད་དཀོན་མཆོག་ལ་འབྲལ་བའི་མཆོན་ཉགས་སུ་སྟེང་དུ་
 ཟུང་ཟད་གཏོར་སྟོལ་ཡོད། ལུགས་སྟོལ་དེ་མཐོ་ཅི་རྒྱུང་ལ་བརྫོད་སྐབས་ཁོང་ནས་སྟུང་བཟེང་དུ་གཏོར་ཞིང་། དེ་ནས་
 ཁོང་ནས་རྒྱལ་འཕྲུལ་མི་འབྲ་ཅས་ཞིག་དང་སྒྲགས་སྟུང་བྱས་ལའང་གཏོར་མོང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་མོང་
 ཁེར་ཁག་དུ་ཆུ་པ་གསུམ་སྟུག་རིང་གཞིགས་སྟོར་གནང་བ་ལོགས་རྒྱ་ནག་དུ་ཁོན་པ་སྟོམས་སྟེ་རྒྱ་པ་སྟུག་ཅས་

¹²² ཞིབ་རྟུ་ཡོངས་འཛིན་བྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

¹²³ BUDDHIST IN NEW CHINA ཞེས་པར་གྱི་ལོ་ 1955 ལྷ་པ་ 2 ཚེས་ 24 ཉིན་མཛེས་ཏུང་ལ་ལོ་སང་གི་གསོལ་སྟོན་བཤམས་ཞེས་
གིས།

བཞུགས་ཏེ་མཐར་སྒྲིལ་ 1955 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 12 ཉིན་¹²⁴པེ་ཅིན་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་རྒྱ་བཞུད་རིམ་པར་གནང་
མཐར། ལན་གྲུ་གནས་ཐང་དུ་ཕེབས་འབྱོར་སྐབས་མདོ་སྤང་ཁུལ་གྱི་སྤྲ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་གནད་ཡོད་ཆོ་ཕེབས་བསྐྱར་
བཅར་ཏེ་ཆེད་བསྐྱིགས་བཞུགས་གནས་སུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཤིང་དེ་ནས་ཟླ་ལིང་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས། དེར་
བཞུགས་ཞག་མཇུག་རིང་དེར་སྤྱོད་མཁས་པ་དང་དཔོན་རིགས་ཆོས་དགའ་བསུའི་གཟབ་སྟོན་དང་འདོད་དོན་སྟོན་
སྟོན་ཞུས། དེ་ནས་ཁྱུ་ལ་མཆོག་པུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་གང་དུ་སྐྱུའི་མཆོན་དཔེའི་མེ་ཏོག་མདོན་པར་བཞད་པའི་
ཡུལ་སྟག་མཆོར་དང་ཁད་ཤིན་ཏེ་ཞིང་ཁམས་གསུམ་འགྲོ་བའི་སྤྲ་མ་ཆེན་པོ་ཟླ་བ་གཉིས་པ་ཙོང་ཁ་པ་སྒོ་
བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྐྱུ་བལྟམས་པའི་གནས་མཆོག་སྐྱུ་འབྲུམ་བུམས་པ་སྤྲིང་ཞེས་
ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དུ་ཞབས་སོར་བདེ་བར་འཁོད། དེར་སྐྱུ་འབྲུམ་གསེར་སྤྱོད་ཆེན་མོ་
ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཉེན་མཆོག་དང་སྟོ་ཁང་། འདུ་ཁང་སོགས་སུ་གནས་གཟིགས་མཆོད་བཤམས་དང་།
སེར་སྐྱུ་མི་དམངས་ལ་བཀའ་དབང་དང་ལྷགས་ལུང་སོགས་འདོད་ཆོས། རང་གཞན་གཉིས་ཀར་ཕན་པའི་བྱ་བ་
བཟང་པོ་བསྐྱབ་དགོས་པ་སོགས་ཆོས་དང་སྤྱིད་ལས་བཅུམས་པའི་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་བཅས་སྟོན་སྟོལ་མཛད། དེ་
ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཡོངས་འདྲིན་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

རྒྱ་ནག་ཁུལ་དུ་གཟིགས་སྟོར་མཛད་སྟོན་རྣམས་གྲུབ་སྟེ་ཐོན་ཆོ་སྐྱུ་འབྲུམ་དུ་འབྱོར་སྐབས་རྒྱ་མིས་བཞུགས་བསྐྱིགས་
ཞུས་པ་ལྟར་རིན་པོ་ཆེ་དགོན་པའི་ཉེ་འགྲམ་ཞིག་དུ་བཞུགས། གསེར་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་མཆོད་སྟོན་སྟོལ་སྤྱོད་

ཆོར་དང་འབྲེལ་གནས་གཟིགས་གནང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་ཁྱུ་ལ་ཡུམ་ཆེན་མོས། “སྐྱུ་འབྲུམ་དགོན་པར་ཉིན་ལྔ་ཅམ་
བཞུགས་པའི་རིང་མཇུག་སྟོན་ཆེན་མོ་ཅི་མང་ཆོགས་སོང་ལ། དེ་ནས་སྟག་མཆོར་དུ་ཕེབས།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
འཁྲུངས་གཞིས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་ལ། འཕྲོད་རིམ་ཁྱོད་དུ་འང་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས་ཞེས་སྟག་ལུན་གྱིས་
གསུངས་ཏེ་དེ་ཡང་ <<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ>>ལས།

དེ་ནས་སྐྱུ་འབྲུམ་བུམས་པ་སྤྲིང་དགོན་ཆེན་གྱི་ལས་སྟེ་དང་། གྲུ་དམངས་ཐུན་མོང་ནས་སྟོན་དུ་གདན་ཞུའི་སྟོན་ཞུ་ཡུལ་
དོན་ལྟར། དེར་ཞབས་སོར་འཁོད་ཟེས་དེ་ཁུལ་འཛོམས་པའི་སེར་སྐྱུ་མི་དམངས་ཁྱི་ཐག་ལྟག་ཅམ་རྣམས་ལ་སྐྱོན་རས་
གཟིགས་གྱི་དབང་ཆེན་དང་། མ་ཉིད་ལྷགས་ལུང་སོགས་དང་། མཇུག་དམངས་བཅས་ཀྱི་འདོད་སྟོབས་ཁེངས་པའི་
བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས། དེ་ནས་སྐྱུ་འབྲུམ་ཤར་སྟོའི་ཉེ་འགྲམ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱུའི་འཁྲུངས་ཁང་སྟག་འཆོར་དང་། དེའི་
ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་པས་ཆོས་ཟླ་ལྷ་ལོ་པའི་རྩོམ་པ་དུང་ནས་དགེ་བསྟེན་སྟོན་པ་བཞེས་གནང་ཡུལ་ཤར་

ཙོང་རིམ་ཁྱོད་དུ་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས། སྟག་འཆོར་འཁྲུངས་ཁང་དུ་ཞག་གཅིག་བཞུགས་ནས་སྐྱུ་འབྲུམ་བརྒྱད། ཅེས་
གསུངས། སྐབས་དེའི་འཁྲུངས་གཞིས་ཀྱི་གཟིམ་ཁང་ནི་སྤར་གྱི་དེ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་བསྐྱེད་གསར་བཞེངས་གནང་བ་

¹²⁴ The Last Dalai Lama ཞེས་པར་གསལ།

དེ་ཡིན། དེ་ནི་ཀླུ་ཡུམ་ཆེན་མོས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡབ་ཡུམ་སྲས་སྲོས་དང་བཅས་པ་རྗེས་སོར་ལྟ་ས་ནས་གཞིས་
སྲོས་ཏེ་ཕྱིར་སྟག་མཆོར་དུ་ལེབས་བཞུགས་ཀྱི་ཐུགས་རེ་ཆེན་པོ་ཡོད་སྟབས། ཀླུ་ཡབ་ཆེན་པོས་ལྟ་ས་ནས་
བཀའ་བཀོད་གནང་སྟེ་ཀྱུ་བསྐྱེད་གསར་བཞེངས་གནང་བ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེར། ལུལ་དེའི་མི་དམངས་ལ་ས་དེའི་
གནས་ཚུལ་དང་ཡིད་ཀྱི་འདོད་བབ་སོགས་དང་པོར་བརྗོད་པའི་རང་དབང་མེད་པར་ཀྱུ་དམར་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་བཟང་
བའི་ཚུལ་ངག་འདར་འདར་གྱིས་ཤོད་བཞིན་མིག་ནས་མཆི་མ་སྟོམ་སྟོམ་དུ་བཞུར་བ་གཞིགས་སྐབས་ཀྱུ་ཀླུ་ཡུམ་
ཆེན་མོ་དང་ཀློང་ས་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་མི་བཟོད་པའི་ཐུགས་པམ་འཁྲུངས་ཀྱང་། ཀྱུ་དམར་གྱིས་ཡོངས་སུ་དབང་
སྐྱུར་བྱས་ཐེན་པས་སེམས་གསོ་ཙམ་ལས་གནང་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་ཀློང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་
སྤྲ་ནས། “ངའི་སྐྱེས་ཡུལ་གྱི་ཉེ་འགམ་ཐེ་མིང་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ས་གནས་དེའི་དམར་པོའི་ཆོགས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ཅིག་གིས་ཁོ་བོར་
ལེགས་སྦྱར་¹²⁵རིང་པོ་ཞིག་བཤད་བྱུང་བ་ལེ་ཅིན་ལ་ཉག་ཏུ་གོ་བོས་བྱུང་བ་དེ་རང་རེད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེ་
ནི་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་གནས་གང་སར་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་བྱུང་སྟེ་ལེ་ཐེན་པའི་སྐབས་ཡིན། སྐབས་
དེའི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ངག་ནས་“སྐབས་ཆེ་བའི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་”ཞེས་སོགས་བརྗོད་དེ་དགའ་སྟོའི་རྣམ་
འགྱུར་རང་དབང་མེད་པར་སྟོན་དགོས་ཀྱང་། བད་དུ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཐུན་པ་འཐེབས་
ཡོད། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ཐན་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་ཁར། སྐྱེས་ཡུལ་གྱི་ངག་སེབ་སྟག་འཆོར་དུ་ཡང་བསྐྱར་འགོ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། ངལ་དུབ་
ཅན་གྱི་ལམ་འགྲུལ་དེའི་ནང་སྟག་འཆོར་དུ་བསྐྱེད་པའི་དུས་ཡུན་བྱུང་དུ་དེར་དགའ་སྟོ་དང་། སྟོམ་ཚུང་གི་ཁྲིམ་ཆང་དུ་
སྐྱེས་པར་དེར་རང་བཞིན་དགའ་སྟོམ་ཐེན་ཐོན་གྱི་ལོས་པ་ཡིན། རང་ལོ་བཞི་སོན་དུས་བཞག་པའི་ས་ཆ་དེ་ཡིད་ལ་
ལྟང་ལྟང་ཐན་སྐབས་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་ཡང་། མི་སུ་ཞིག་ལ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་ཁོ་ཆོའི་ད་ལྟའི་ཐུག་བསྐྱེད་ཀྱི་
གནས་སྟངས་དེ་སྟོ་བྱུར་ཐན་གསོས་ཀྱིན་འདུག །མི་དེ་ཆོར་སྐྱེད་པོ་ཡོད་མེད་ཐེན་ཐེན་པར། གྲང་ཐན་ཉར་དང་། རྒྱལ་ས་
ཆེན་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅེ་རྒྱུ་གི་འགོ་ཁྲིད་ལོག་ཤིན་ཏུ་སྐྱེད་ཅིང་། འཆོ་བ་བཟང་པོ་ཡོད་ཅེས་ཐེན་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་
མིག་མཆི་མའི་རྒྱུ་ཀྱིས་གང་སོར་བས་ཁོ་བོ་ཡང་རང་དབང་སྟེ་ཙམ་བྱལ་བའི་བརྗོད་ཚུལ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་བརྗོད་མ་

བྱས་པ་མཐོང་སྟེ་ཡིད་སྟོ་བ་དངངས་སྟག་ཏུ་བྱུང་། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཐུགས་དགའ་སྟོ་གཉིས་འབྲེས་ཀྱི་རང་ནས་
སྟེ་འབྲེས་བྱམས་པ་སྤྱིར་དང་འཁྲུངས་གཞིས་སྟག་མཆོར་སོགས་ཀྱི་གཞིགས་སྟོར་དེ་རེ་ཞིག་བྱུང་བར་མཛད། དེ་
ནས་ཀློང་ས་ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་རྣམས་ཨ་པ་ཨ་སྟོ་མཆོག་གིས་གཙོས་སྟེ་བྱང་བཟུ་ཤིས་འབྲེལ་གྱི་ལྟ་སྟེ་མི་སྟེའི་
འབྲེས་མི་གནད་ཡོད་དུ་མས་གདན་ཏུ་དང་བཅས་ཀྱན་མཁུའི་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གདན་
ས་མཁས་བྱུང་བའི་འབྱུང་གནས་སྟེ་བྱང་བཟུ་ཤིས་འབྲེལ་དུ་ཞབས་སེན་ངོ་མཆར་འདོད་རྒྱུའི་རི་མོ་མའོན་པར་

¹²⁵ ལེགས་སྦྱར་ཞེས་པ་འདིར་དབྱིན་སྟན་གྱི་ lecture ཞེས་པ་སྟེ་གཏམ་བཤད་ལ་གོ་དགོས།

བཀོད་དེ་བཞུགས་ཞག་ཉིན་དུ་མ་མཛད། དེར་འཇམ་བཞད་ཚུང་མིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གི་ཡུང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ། ཨ་
ལགས་ལྷ་ཁོ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་དབུས་ལྷ་ཁྲེ་མི་ཁྲེ་ཡོངས་ནས་དབྱེས་སྟོན་བྱ་ཆེར་བྲངས། ཆོས་མིན་གྱི་བཀའ་
མཆིད་སྟུག་པོར་མཛད། བྱ་ཆོར་ཁག་དང་རྟེན་མཆོག་རྣམས་གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས། འབངས་མི་སེར་སྐྱ་འབྲུལ་ཕྱག་
བཞུགས་བར་ཐབ་ཆོས་དང་ཕྱག་དབང་། གནད་ཡོད་ཁག་ལ་སྒྲིེར་མཛལ་བཅས་གནང་། འདུས་མང་ནས་ཆོས་ཀྱི་བཅོ་
སྟེར་ཕྱེད་པར་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། དེ་ལ་<<མི་ཆེན་གྱི་པ་བརྗོད་པ་>>ལས།

ཡགོང་ས་མཆོག་སྐུ་འཁོར་ནས་ས་པེ་ཅིན་དུ་བཞུགས་སྐབས་མདོ་སྨད་ཁུལ་གྱི་སེར་སྐུ་མི་དམངས་ནས་གདན་ཁྲིའི་སྟེན་
 མེད་ཁུས་དོན་ལྟར། པེ་ཅིན་ནས་བྱུང་བ་ཁུལ་ལན་གཅུ་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ཞབས་སེར་འཁོད་སྐབས་མདོ་སྨད་ཁྲ་བར་
 བཟ་ཤིས་འབྲིལ་སེར་སྐུ་མི་དམངས་ཀྱི་འབྲུག་མི་དང་། དེ་ཁུལ་གྱི་དཔོན་ཆེན་ཨ་པ་ཨ་ལྷོ་བཅས་མི་སྣ་དུ་མ་ཐེབས་
 བསུར་འབྱོར་ཏེ། དེ་ནས་ཀ་ཚུ་ས་གནས་སུ་ཉིན་གྲང་གསེལ་ཆེགས་གནང་སྐབས། “ ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་བཟ་
 ཤིས་འབྲིལ་དུ་ཉིན་ཞག་བདུན་(ཐེབས་ཐོན་གྱི་ཉིན་གཉིས་བཅིས་བ་ཡིན་འདྲ་ཉེ་དབྱེད་)ཙམ་བཞུགས་རིང་དེ་ཁུལ་དུ་
 འཛེམས་པའི་པོད་མི་སེར་སྐུ་མི་དམངས་འབྲུག་གཅིག་ཙམ་ལ་ཆོས་འབྲེལ་རྒྱ་ཆེ་གནང་ཐོག་ཉིན་གཉིས་རིང་ལྷོ་རྩོ་
 ཆོད་ ༡༠ ནས་དགོང་ཤོ་རྩོ་ཆོད་ ༩ བར་མཇལ་ཁ་མཆོམས་མ་ཆད་བར་བཀའ་འཁྱིལ་བསྐྱེད་ས་ཏེ་ཆར་མའི་འདོད་ལྷོ་
 ཁེངས་པ་བྱུང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཆོས་མི་འཕོར་མང་པོ་དེ་ལྟ་བུ་འཛེམས་པ་ད་པན་མཐོང་མ་ལྟོང་ཞེས་
 བཤད་ཡོད། རོབ་ཅིས་ལྟར་ན་མི་འཕོར་འབྲུག་གཅིག་སྟེག་ཙམ་ཡོད་ཅེས་ཟེར། ཞེས་གསལ་ལ། <<བཙན་ཁྲོལ་གྱི་རང་

དབང་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

བོད་ཀྱི་ཤར་ངོས་སྒྲ་བྱང་བཟའི་ས་འབྲིལ་དུ་འགྲོ་སྐབས། མི་སྟོང་བྲག་མང་པོ་ངོས་རང་མཐལ་འདོད་ཀྱིས་ཕྱོགས་སོ་
 སོ་ནས་ཡོང་སྟེ་མི་འཁོར་ཁྱོན་ཆེ་འཛིན་ས་ཤིང་། ཁོང་ཚོའི་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དད་མོས་ལ་ངོས་རང་ཉ་ལས་བྱུང་།
 གང་ལྟར། ངོས་རང་སྒྲ་བྱང་བཟའི་ས་འབྲིལ་དུ་འགྲོར་དུས་ཀྱི་ཐད་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་དོན་དངོས་ལས་གཟུང་འཁོར་
 གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ཕེབས་གཏན་ཁལ་ཡོད་ཅེས་རྒྱན་བཤམ་དེ་མགོ་སྟོར་བཏང་འདུག་པར་མི་དཔངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་
 བྱས། དེར་བརྟེན། ངོས་རང་གནས་དེ་དང་ཁ་བལ་བའི་རྗེས་ཅིམ་ལ་མི་སྟོང་བྲག་མང་པོ་ངོས་རང་མཐལ་བར་བསྐྱེབས་
 འདུག །གནས་ཚུལ་དེ་གོ་ཟོས་བྱུང་སྐབས་ཆད་ལས་འདས་པའི་སྒོ་མས་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་
 ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་སྒྲ་བྱང་བཟའི་ས་འབྲིལ་དུ་བཞུགས་རིང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཀུན་མཁྱེན་
 འཇམ་དབྱངས་བཞད་བ་སྐྱ་ཐེང་དུག་བ་དང་བྲ་གཞོན་དུ་མར་དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་སྟོན་སྩལ་ཞེས་ཡགོང་ས་མཆོག་
 ནས་གསུངས་ལ། <<བའི་པ་ཡུལ་གྱི་ཡ་ང་བའི་ལོ་རྒྱས་>>ཞེས་བ་ལས།

ཕྱི་ལོ་ 1955 ལོའི་ཐོག་ནས་ 3 བར། གངས་ལྗོངས་ཆོས་སྡིད་ཡོངས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆུལ་བའི་
དབང་པོ་སྐུ་མེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་ནག་ཏུ་ཆེབས་སྐུར་གནང་ནས་ཕྱིར་དབུས་གཙང་དུ་
ཐེབས་ཁར་སེར་སྐུ་མི་མང་ཡོངས་ཀྱིས་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པ་ལྟར། ཆོས་བླ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་བག་ཤིས་
འབྲིལ་དུ་ཞབས་སེར་བཀོད་དེ་ཉིན་ལྔ་(ཐེབས་ཐོག་གི་ཉིན་གཉིས་མ་བཅའི་པ་འདྲ་སྟེ་དབུད་)བཞུགས་ཅིང་ལ་མི་མང་ལ་

མཐའ་དོན། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་ཆིབས་སྐྱར་
བསྐྱངས་པར་དོན་པན་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ་ཞེས། དེའི་ཐད་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་<<ལོང་ས་སྐྱ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་དང་། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སོགས་སུ་སྟོགས་
གཉིས་ནས་པན་ཐོགས་བྱུང་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དང་པོ་ནི། རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པ་དེས་བོད་ཀྱི་
སྟོགས་ནས་རང་གི་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་པའི་ཡུལ་དེ་རི་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བོར་གཟིགས་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི།
དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་དུ་གསལ་པ་ལྟར་དམག་སྲིད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅུགས་ཏེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ལ་ཐད་ཀར་
འཛིན་སྐྱོང་དང་སྐྱངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་དེར་འགྱུར་བ་བཏང་སྟེ། བར་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་ད་ལྟ་བུ་
ཡོད་པའི་རང་སྐྱོང་འཛུགས་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱེད་དུ་བཅུག་གནང་བ་དེ་རེད།

རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་དང་ལྷ་སྐྱའི་ཡུང་བསྟན།

རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར་བའི་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ནས། ལོ་ངོ་གཅིག་གི་ནང་ཚུན་ལྷ་ལྷན་
རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཕྱིར་འཁོར་དེས་ཞེས་ཞལ་བཞེས་གཡར་དམ་བཟན་པོ་མཛད་པ་ལྟར། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་ལྷ་ལྷན་ནས་ཞལ་གྱིས་ཏེ་ཆེ་འོ་བཅུ་གཉིས་མིན་ཅམ་གྱི་རིང་རྒྱ་ནག་དང་བོད་ལའ་སྟོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་
མང་པོར་གཟིགས་སྐྱོར་ལེགས་པར་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 30 ཉིན་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་
ཕེབས་འཕྱོར་ལེགས་པར་བྱུང་བར། གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀས་དགའ་སྟོ་ཆེན་པོའི་རང་ཆིབས་སྐྱར་རྒྱས་པའི་ལམ་
སྟོལ་ལྟར་ཕེབས་བསུ་དང་དགྱེས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བཤམས། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>> ལས།

ཕྱི་ལོ་ 1955 བོད་ཤིང་ལུག་ལོ་བོད་ཟླ་ ༤ པ་ནང་། ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་རྒྱ་ནག་ནས་རང་གི་རྒྱལ་
སར་ཞབས་སོར་འཁོད། ཕྱི་ཉིན་དེར་ནོར་བུ་སྤིང་གའི་དབུ་གཡུ་བ་གཟིམ་ཚུང་དུ་གྱུས་པ་བཅར་དགོས་བཀའ་ལན་
ཕེབས་དོན་ཞབས་བཅར་ལུས་པར། ང་རང་ཆོས་གྲོ་མའི་སྲིད་རྒྱས་དེ་ནོར་འཁུལ་གཏན་ནས་མ་བྱུང་ཐག་ཆོད་རེད་ཅེས་

ནས་མདོ་སྐད་སྒྲ་ཐང་བཟུལ་ཤིས་འབྲིལ་དང་། དེ་ནས་སྐྱ་འབུམ་བུམས་པ་སྤིང་དང་སྟག་མཆོར། དེ་ནས་ཕྱིར་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་
དགྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་བ་དང་དབུས་སུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། ས་སྐྱ་ཕུན་
ཆོགས་པོ་བྱང་གི་གདུང་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱིན་སྤིང་གཞུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱ་ཆབ་དུ་ཁྱི་བྱང་ནས་སྟོན་དུ་ཕེབས་ཐོག་གནང་
བའི་ཚུལ་གྱིས་འདུག། རྩ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས། བཟུལ་ཤིས་འབྲིལ་དང་སྐྱ་འབུམ་སོགས་ལ། ཞེས་དང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་
དུ་ཡང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་དང་། བཟུལ་ཤིས་འབྲིལ། སྐྱ་འབུམ་སོགས་སུ། ཞེས་དང་། སྤིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ། ཐོག་མར་སྐྱ་འབུམ་དང་དེ་
ནས་སྒྲ་ཐང་བཟུལ་ཤིས་འབྲིལ་དུ་ཕེབས་པའི་ཚུལ་དང་། དེ་ནས་རིམ་ཕེབས་ཀྱིས། རྟུ། ཏེ་ཏོར་ཏེ་ཆོ་དགོན། བེ་རེ་དགོན། དར་རྒྱས་དགོན།
དཀར་མཛེས་མཆོན་ཉིད་དང་སྟགས་པ་བྲུ་ཆང་། ཞེས་སོགས་གསལ།

ཤིན་ཏུ་དགྱེས་པའི་བཀའ་བཟང་ལྷག་འཕྲོལ་ཡང་ཡང་ནན་ཏན་དུ་སྤྱི་ཕེབས་བྱུང་བར་བཀའ་འདྲི་ཆེ་ཞེས་ཞུས། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། གཞན་ཡང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱང་རྩེའི་རོལ་མཆོར་གསུང་དོན། “ངོས་རྒྱ་ནག་ནས་ལོག་ཡོང་དུས་ཀྱང་གོ་ནུ་ལྷ་ས་ནས་མར་ཡོང་བ་ཀོང་པོར་ཐུག་བྱུང་། ཀྱང་གོ་ནུ་ལ། ངོས་ལོ་གཅིག་བཟོད་ལམ་འདི་བརྒྱད་འཕྲོ་སྐབས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ནང་དོགས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ད་ཆ་ལམ་ཁ་འདི་རང་བརྒྱད་ཡར་ཡོང་དུས་དོགས་པ་ནམས་སངས་ནས་ཡིད་ཆེས་དང་རེ་བ་བྱས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པའི་ཤོད་འོག་གི་གསུང་བབ་ལ་བརྟགས་ན། སྐབས་དེར་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་གོ་མོ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་མ་ཕེབས་པར་བྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཕེབས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པ་སོགས་ལ་དོན་པན་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པའི་དགོངས་ཚུལ་ཤུགས་ཆེར་ཡོད་པར་མཛོན་ཞིང་དོན་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་པེས། འོན་ཀྱང་། ཐོག་མའི་གོས་དོན་ལ་མ་གནས་པ་སོགས་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱེད་བབ་ནམས་སྤོས་མེད་ཐོག་། དོན་དག་གལ་གནད་ཅན་འགའི་ཐད་ཐོད་མི་རང་ངོས་ནས་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་འཆུག་པའི་ལས་དོན་དུ་མ་བསྐྱབས་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བཞེད་དོན་ནམས་རི་བཞིན་འགྲུབ་མེད།

རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་ཐོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་པའི་ལས་འཛིན་ཆེ་སྟ་ཀུན་འདུས་པའི་ཆོགས་ཆེན་ཞིག་བསྐྱབ་བསྐྱོང་མཛད་དེ། རྒྱ་ནག་གི་གཞིགས་སྒྲིང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་གྲོས་ཅི་མཛད། ཐོད་མཐའ་མཆོམས་ཁྲལ་གྱི་གནས་བབ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་སོགས་ཞིབ་རྒྱས་གསུངས་མཐར། ཕྱིས་འབྲུང་གི་མཛད་རིམ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་བཀའ་བསྐྱར་ཞིབ་དུ་མཛད། དེ་འབྲལ་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་དང་བཀའ་ཤག་ལྷན་རྒྱས་ནས་བཀའ་གྲོས་ཞིབ་དུ་གནང་སྟེ་བཀའ་སློན་ང་ཐོད་དང་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཆབ་མདོ་ཁྲལ་དུ་ཞི་འཇམ་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་ལས་དོན་སྤྱད་ཆེད་གཏོང་མཛད་ཀྱང་། དོན་པན་གང་ཡང་ཡོང་དཀའ་བར་གྱུར་སྐབས་མི་འགྲངས་པར་བྱིར་ཕེབས།

ཐོད་སའི་བདག་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ཐད་ཀར་རྒྱུའི་ལག་དུ་མི་འཆོར་བ་དང་ཐོད་འབངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་མ་ལུས་པ་ཅ་བརྒྱག་དུ་མི་འཕྲོ་བའི་སྤྱད། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཏེ་ཐོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་ཐོད་རྒྱུའི་ལས་དོན་ཐད་ཐུགས་བརྩོན་ཆེན་པོ་གནང་བཞིན་པའི་ལུང་། སྤྱི་ལོ་ 1956 ལྷ་བ་ 2 ལྷ་དཀྱིལ་ཙམ་སྟེ་ཐོད་མེ་སྤྱོལ་ལོ་སར་སྐབས་སུ་སྤར་སྤར་གཞུང་བསྟེན་དག་ལྷའི་གཙོ་པོ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤྱན་འཛེན་གྱིས་ཐོད་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ནས། སློབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྷན་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་གི་ཐུགས་རྩེའི་འོད་སྤང་བྱུང་གྱི་ཕྱོགས་ནས་འཕྲོ་བར་འགྱུར་ཞེས་གོ་རྒྱུ་ཐབ་པའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་སྤྱོད་བྱུང་དུ་ལུ། དེ་ནི་ཐོད་གཞུང་ནས་འབད་པ་རི་ཙམ་བསྟེན་ཀྱང་རང་ས་གཞན་ལག་དུ་ཤོར་ཏེ་མཐར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཀུན་པན་བྱམས་བཅེའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འོད་སྤང་འཇམ་སྤྱིང་།

སྤྱི་དང་ལྷག་པར་རྒྱུ་མིང་ཁག་ཏུ་རྒྱ་ཆེར་འཕྱོ་བར་ངེས་པའི་བརྟ་བསྟན་པར་མངོན་ཏེ། འདི་འབྲེལ་ཉུང་ཙམ་ག་ཤས་
དུ་ཡང་ཅུང་འབྱུང་། དེ་ལ་<<བཅན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཞལ་སྤྲ་ནས།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་མགོ་སྟོད་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་སྐབས་སུ། གནས་རྒྱུང་གིས་དོན་དག་ཡ་མཆོན་ཅན་ཞིག་གསུངས། དེ་ནི་
ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་འོད་སྤང་རྒྱུ་ཕྱོགས་སུ་འཕྱོ་བར་འབྱུང་ཞེས་པ་དེ་རེད། རོས་ཀྱིས། དེ་ནི་ལོ་དེར་རོས་རང་རྒྱ་
གར་དུ་འཕྱོ་བའི་བརྟ་བསྟན་པ་ཙམ་མིན་ནས་སྟམ་ཡང་། ད་ལྟ་བསམས་ན་ལུང་བསྟན་དེར་གོ་རྒྱ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་
མཐོང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལུང་ཆོག་དངོས་ནི་དུས་ཤིས་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གསུངས་པ་
ལྟར། “རྒྱ་ཤེལ་ནོར་བུའི་འོད་སྤང་དེ། །རྒྱུ་ནས་འཆར་བའི་དུས་འོང་ངོ་།”¹²⁷ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་
མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་སྟོན་པ་ལུང་འདས་ཀྱི་དུས་བྲན་མཛད་སྟོར་གདན་ཁྱེད་མགོན་པོ་མཆོག་ཞེས་གསལ་འབྱོར་སྐབས།
ཆོས་སྦྱང་ནས། མགོན་པོ་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྦྱར་གནང་རྒྱུ་དེ་མ་བསྐྱེགས་སྟུན་འབྲུབ་འོང་།¹²⁸ ཞེས་བཀའ་
ལུང་གསལ་པོ་ཞིག་སྤྲུལ། དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་ཆོས་སྦྱང་ནས་བཀའ་ལུང་རིམ་པར་སྦྱལ་བ་ག་ཤས་དུ་སྟོ་བར་འབྱུང་
ངོ།།

ལོ་དེའི་སྟོན་མཆོམས་སུ་བསྟན་པའི་མཛེས་རྒྱན་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སྟོ་གོས་མཆོག་
གིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ལ། བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ལ་གོད་ཆག་ཆེས་ཆེར་བསྟུང་མར་མི་འབྱུང་བའི་
སྤང་སྤྱང་དུ་ལྟ་སའི་ངོ་བོའི་བཞུགས་ཁྱིའི་ཕྱོགས་བཞིར་མཆོད་རྟེན་བཞི་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་གི་དགྱིལ་འཁོར་
སྤངས་སུ་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་གྱི་སྤྱུ་ཞིག་བཞེད་དགོས་པའི་སྟོན་དཔོན་བསྐྱེད་ལུང་བསྟན་ཞིག་“ལུང་བསྟན་
ཐོག་རྒྱན་མིན་ནས་དགོངས་ན་ཐུབ་འབྲས་ཆེ་བ་ཁ་ཤས་མཐུག་གསལ་མཁྱེན་ཡོང་རྒྱུ་”ཞེས་དོགས་ལན་དང་བཅས་སྤྱི་རོ་
པ་ལྟ་བརྒྱུད་སྟུན་གསན་པུལ། སྐབས་དེ་ནི། ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་འཛིགས་རུང་དག་ཡི་མཆོན་ཆའི་ཟེལ་རམ་སྤྲ་ནས་སྤྱང་
འཕར་བཞིན་པས་བོད་མི་རྣམས་ཕྱི་ཚུལ་དུ་ཉམས་དམའ་བར་གྱུར་ཀྱང་། བར་དུ་ད་དུང་ཡང་ཆོས་བརྒྱུད་ཐུབ་མཐའི་
ཕྱོགས་སྤྱང་དང་ཡུལ་ཁམས་དབྱེ་འབྱེད་སོགས་ཀྱི་ཆགས་སྤང་དར་བའི་སྐབས་ཡིན་པས། དགོངས་བཞེད་ཟབ་མོ་དེ་
དག་དོན་འཁྱོལ་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེདས་ན་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་ནག་ཕྱོགས་ཐམས་
ཅད་ཟེལ་གྱིས་མཐོན་ཏེ་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོདས་སུ་སྤྲ་མཐུད་བཞུགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཆེ་ཡང་།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “དེ་ལྟར་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེདས་བསྟུན་མ་ཐུབ་པར་བརྟེན་དངོས་གནས་རྟེན་འབྲེལ་
ཞིག་ཉེས་པ་འབྱུང་ལྷག་སྟམ་ནས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ན་འགྱོད་པ་ཞིག་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལྟར། མཆོད་རྟེན་རྣམས་མ་
བཞེདས་ཤིང་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་གྱི་ཆབ་དུ་གྲུ་རུ་རྒྱ་གར་མ་བཞེདས་པས་བོད་དུ་བཞུགས་མ་ཐུབ་པར་སྟོན་འཁོར་

¹²⁷ མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྟོར་རྗེའི་རོལ་མཆོ་དེབ་སྤེང་ལྟ་བར་གསལ།

¹²⁸ མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྟོར་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསལ།

ཉུང་ཤས་ཀྱི་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་འགྲིག་པར་གྱུར། འདིར་རྟེན་འབྲེལ་ཞེས་པ་
རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མཆོམས་སྦྱར་བྱེད་ཀྱི་ཆའམ། རྒྱ་དུ་མ་རང་རང་གི་འབྲས་བུ་འབྲིན་པ་ལ་རུས་མཚུངས་སུ་མཛོན་དུ་
སྤྱོད་པ་འདི་ཆེ་རྒྱ་གང་ཞིག་གཞན་ལས་རུས་ལྡན་དུ་བྱེད་པའི་རྟེན་དང་། རྒྱའི་རང་བཞིན་ཉུང་ཟད་བསྐྱུར་ཏེ་འབྲས་བུ་
བྲག་ཞན་དུ་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་རུས་པ་སོགས་ལ་སྐབས་སྟོབས་གྱིས་གོ་དགོས་པ་ལས་གཙོ་བོའི་རྒྱ་ལ་བསམ་མི་
རུང་། རང་ཅག་གིས་རྟེན་འབྲེལ་སྤྲིག་ཅེས་སམ་འགྲིག་ཅེས་བའང་འདི་ལྟ་བུའི་སྟེང་ནས་གོ་བ་རྟེན་དགོས། གང་ལྟར།
སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

རྩོད་གསར་མཁུན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁར་ངོས་དང་མཇུག་བ་དང་། ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁར་
མཇུག་ཁ་གྲུབ་རྗེས་རྒྱུ་དུ་གཟིམ་རྒྱུ་མཇུག་ཁ་དང་ཆོས་འབྲེལ་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ་གཟིམ་རྒྱུ་མཇུག་ཁ་དང་
པོའི་ཉིན་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་མའི་ཁྱིད་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྟུང་བ་ཡིན། སྐབས་དེར་དོ་སྣང་བྱུང་མེད་ཀྱང་སྤྲིང་ཁ་ཁོང་
ཉིད་རིས་མེད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་སྤྲིང་མཁན་ཞིག་ཡིན། ... མཁུན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་ལྟ་སར་ཐེབས་ཏེ་དུས་ཚོད་ལག་
པོ་མི་འདུག །གཙུག་ལག་ཁང་གི་བཞུགས་ཁྱིའི་སྤྱོད་པ་བཞེར་མཆོད་རྟེན་རེ་རེ་དང་། རྩོད་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྲིངས་
ལ་སློབ་དཔོན་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་གྱི་སྤྱོད་པ་བཞེངས་ན་བསྟན་པར་པན་ཐོགས་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཡོད། དེ་སྐབས་
རྟེན་མའི་སྤྲིང་ཁ་ཁམས་ནས་ཡོང་མཁན་ཞིག་གི་ལུང་བསྟན་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཞེས་སྤྲིང་གཞི་བྱུང་སྟེ་མཆོད་རྟེན་
བཞེང་རྒྱུའི་རྩོད་པོ་ཅམ་ཡང་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་། སློབ་དཔོན་གྱི་སྣང་བསྟན་ཞིག་བཞེང་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་ནས་བཀའ་
ལག་གིས་འགན་བཞེས་ཏེ་གྲུ་བུ་རྒྱ་གར་མ་ཞུ་བའི་ལུགས་ཤིག་བཞེངས་ཡོད། དེའི་གནས་ཚུལ་ཁག་བཀའ་ལག་ནས་
མཁུན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་ལ་སྟན་གསན་ཞུ་སྐབས། ཨ་ཁ། སློབ་དཔོན་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་ཞིག་དགོས་མཁོ་ཡོད་
ཀྱང་གྲུ་བུ་རྒྱ་གར་མ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་པ་རེད། ད་ཆ་དཔོན་སློབ་ཉུང་ཤས་ཤིག་རྒྱ་གར་ལ་ཐེབས་སུ་བུད་པ་རེད་
ཅེས་གསུངས་ཡོད། དེ་ནི་སེམས་སྦྱོར་པོ་ཞིག་ཡིན། ངོས་ལ་སྐབས་དེ་དུས་ནས་འགྲོད་པ་ཡོད། “དུས་ངན་བསྐྱོག་ཐབས་
སུ་སྤྱོད་གསུང་སྤྲིང་སྟེན་བཞེང་རྒྱུར་སློབ་དཔོན་གྱི་ལུང་བསྟན་མང་པོ་ཡོད་ལ། མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆའི་ལུང་བསྟན་
ལྟར་སྐབས་དེར་རྩོད་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྲིངས་སུ་གྲུ་བུའི་སྣང་བསྟན་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་ན། དེར་
གཞིགས་པའི་པན་ཐོགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་སྤྲིང་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་སེམས་ནང་འགྲོད་པ་ཡོད།” དེར་བརྟེན་ན་
རམ་ས་ལར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་བཞེངས་པའི་སྐབས་སློབ་དཔོན་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་གྱི་སྤྱོད་པ་བཞེངས་ཡོད།¹²⁹ ཅེས་དང་།
མཁུན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་ཀྱིས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་པ་ལྟ་བུ་སྤྲིང་སེང་གནང་དོན། ལྟ་སའི་རྩོ་བོ་རིན་པོ་ཆའི་
བཞུགས་ཁྱིའི་སྤྱོད་པ་བཞེས་མཆོད་རྟེན་བཞེང་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་གྲུ་བུ་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་གྱི་སྤྱོད་པ་བསྟན་
བཅས་བཞེངས་སུ་བ་ན་བསྟན་སྤྲིང་དང་དུས་བདེ་ཞི་ལྟོང་ཡོང་རྒྱུར་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བར་གསུང་འདུག ། འོན་
ཀྱང་། དེ་དུས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེན་དབང་གིས། རྟེན་མའི་སྤྲིང་ཁ་བྱུང་མེད་ཡོད་པ་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཟེར་ནས་
རྩོ་བོའི་བཞུགས་ཁྱིའི་སྤྱོད་པ་བཞེས་མཆོད་རྟེན་བཞེང་རྒྱུར་དོ་སྣང་མ་བྱས་པ་དང་། གྲུ་བུ་སྣང་སྤྲིང་ཐེའི་གཞོན་

¹²⁹ སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་པ་ 1 ཆེས་ 11 ཉིན་སྤྱོད་སེང་སེང་སྐར་དུ་གསུངས།

བཞེངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དུས་འདིའི་སྐོར་འགན་གཙོ་བོ་འབྲེར་མཁན་བཀའ་སྒྲོན་ལས་རོགས་བཤད་ཟུར་གྱིས་
གྲུ་རུ་སྤང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་ལ་སློང་གཞི་ཡོད་པས་གྲུ་རུ་ཆུ་གར་མ་བཞེངས་ན་ཡག་པོ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ནས་གྲུ་རུ་ཆུ་
གར་མ་བཞེངས་པ་རེད། རྗེས་སུ་མཁའ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོས་རིན་པོ་ཆེར་གྲུ་རུ་ཆུ་གར་མ་ཞིག་བཞེངས་འདུག་ཅེས་
ཞུས་དུས། ཡ་ཆུལ་དབང་དང་དཔོན་སློབ་འགའ་ཤས་ཆུ་གར་ལ་ཐེབས་ཐུབ་པ་ཡོད་ཆུ་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་འདུག།

དེར་བརྟེན། རོས་རང་ལ་དེའི་ཐད་འབྱོར་པ་ཡོད།¹³⁰ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གསང་སྤྲུལ་གྱི་པའི་གཏེར་བྱང་ཉི་མེ་ཁ་སྤྱོད་
ལས། “ཅ་བའི་ཆོས་བདག་སྤྱི་མཆོག་གཉིས་མཁས་དང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོང་། དང་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཙུན་བཙུན་མེ་
ལྷགས་པོ་འབྲུག་(1820-1892)གི་ལོ་བ་ཡིན་མོད་ གཉིས་པ་ཆུལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་མིང་། མེ་པོ་བྱི་བའི་(1876-1933)ལོ་བ་
ཡིན་མོད་ དེ་གཉིས་གང་སྤང་བྱུང་པར་མེད་མོད་ ཅེས་དང་། “མཆོན་མ་རྩལ་གྱི་ཕུར་པ་དེ་ལྟར་ རྩོམ་མཁན་དུ་བཞུགས་དགོས་
སོ་ རྩོམ་དེས་གྲུ་རུ་འོ་སྤྱོད་ཆོས་ཀྱང་། རྩོམ་མཁན་དུ་འོངས་པར་འོང་། ལྷ་སེར་བསྟན་པ་ཉམས་མེད་བརྟན་མོ་ ཞེས་
སོགས་འབྱུང་བ་ཡགོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་སྤྲུལ་པ་འབྲེལ་ཡིན་ཀྱང་། འདིར་ཡང་གོ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་
གཉིས་ཀ་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་སྤྲུལ་ཡང་བྱངས་ལ། ཆོས་ཆུལ་སྤོང་བཙུན་སྤྲུལ་པོས། བྱང་གི་ལྷ་རྣམས་བསོས་ན་བྱི་ཡི་
རགས་ལ་པན། །བྱི་ཡི་རགས་རྣམས་བསོས་ན་བྱང་གི་ལྷ་རྣམས་ཆུལ། །མཆོད་པ་བཤམས་ཤིང་གསོལ་བ་བཏབ་
བྱས་ན། །བོད་འབངས་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་འབྲུབ་པར་འབྱུང་། ཞེས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོའི་བྱི་བྱང་གི་
ཉིན་དང་བརྟེན་པ་གང་ཞིག་ཉམས་པ་སྤྲུལ་གསོ་བ་དང་། མཆོད་ཅིང་གསོལ་འདེབས་བྱས་པའི་དགོ་མཆོན་པན་ཡོན་
ཆེན་པོ་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱང་སྤྱི་ཉེ་ཤིས་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་>>དུ་
བྱ་མེས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐུབ་བསྟན་ལོར་བཟང་གིས།

[1956]ལོ་དེའི་སྟོན་མཆོམས་སུ་མདོ་ཁམས་ནས་རྫོང་གསར་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཙུན་བཙུན་མེ་ལྷ་སར་ཆེད་དུ་ཐེབས།
ཡགོང་ས་སྤྲུལ་པ་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་མཁན་དུ་མཇུག་བཅར་མཛད་ནས་ལྷ་གསོལ་སྤྱོད་པོར། དུས་བབས་གྲུ་རུ་འོ་བྱང་
བསྟན་དུ་ཞབས་རིམ་གྲུ་རུ་ཞི་བཀའ་བྱང་པར་མེད་ཀྱང་། ད་ལས་སྤྲུལ་པ་བབས་གྲུ་རུ་སྤང་སྤིང་ཐེལ་གཞོན་སྤྱོད་རིམ་
གནང་ཡང་སྤྲུལ་བྱུང་མེད་པས་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་པས་ཞིག་ལོ་འདིའི་ཟླ་ ༡༡ རྩོན་བཞེངས་ཉེ་རབ་གནས་
མཛད་ཐུབ་པ་ཞིག་བཞེངས་བསྟན་མཛད་དགོས། དེར་ང་རང་གིས་ཀྱང་ཞབས་འདེགས་གང་འབྲུབ་ཞུས་ཆོག་པ་དང་།
ལྱང་བསྟན་ཐོག་རྩོན་མིན་ནས་དགོངས་ན། ཐུབ་འབྲས་ཟླ་བ་ཁམས་མཇུག་གསལ་མཁའ་ཡོང་ཆུ་ཞེས་གསོལ་
འདེབས་གནང་འདུག། དེའི་སྐོར་ཉིན་བཞེངས་ཞུ་སྤྱོད་སོགས་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་འགན་ཅེ་ཡིག་ཆང་དུ་བཀའ་ཐེབས་
དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཡགོང་ས་སྤྲུལ་པ་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བྱུང་འདོམས་ཆོགས་ཚུད་སྤྲུལ་པ་ཆེན་པོས་
དམིགས་བསལ་བཀའ་འགྲུ་དུ་བཀའ་ཐེབས། བཀའ་འགྲུ་ནས་ཀྱང་དོན་རྒྱས་བཅད་ཀྱིས་ཡིག་ཆང་དུ་བཀའ་གནང་

¹³⁰ སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 7 ཉིན་ཆུ་གར་རྩོམ་མཁན་དུ་དུས་དབང་སྤྲུལ་གསུངས།

དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། བཀའ་བྱུང་ཙམ་མ་ཐེབས། བཀའ་ཤག་ནས་ནང་ལུས་སུ་སོང་། བཀའ་སྒྲོན་ང་མོད་དང་
བསམ་པ་མོ་གཉིས་ལ་ཆང་མས་སྤྲུགས་དོགས་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་གཉིས་ནས་ཀྱང་གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་བཀའ་དགོངས་
ལྟར་ལུང་བསྟན་དུས་སྐབས་འགྲུངས་མེད་འབྲལ་མར་བཞེད་དགོས་དོ་འཁུར་ཆེན་པོ་གནང་གི་ཡོད་འདུག་ཀྱང་། སྐྱེ་
བཀའ་ཆབ་ཤན་ཁ་བ་འགྱུར་མེད་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས། གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་བཞེད་ན་གདན་ས་གསུམ་ནས་བསམ་འཆར་ཡོང་
གི་རེད་ཅེས་གདན་སར་ཞལ་འཕངས་ཏེ། རེ་ཆོས་མེད་པའི་དགག་ཆ་མཐའ་བཀག་གནང་རྒྱུ་གིས་དུས་ཆོད་ཆེད་
འགྲུངས་གྱུར། རྫོང་གསར་མཁུན་བཅེ་ཁུ་བ་དེ་གྲུ་རུའི་སྐྱེ་བཞེད་རྒྱུ་གཞན་ནས་བཞུགས་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ཆོད་
ཡོལ་བ་དང་རེ་ཐག་གཅིང་མ་ཆོད་ནས་ལམ་མེད་གནས་སྒྲོར་དུ་ཕྱག་ཐེབས་ནས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཐེབས་བཞུགས་
གནང་། ... གྲུ་རུའི་སྐྱེ་དེ་དུས་བབས་ལུང་བསྟན་དང་མཐུན་པར་དུས་ཐོག་འགལ་མེད་འབྲལ་བཞེད་ས་གནང་ཐུབ་པ་
ཡིན་ན། མོད་དུ་རྒྱ་མིས་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་གཏེ་ཡང་འཛུགས་མི་ཐུབ་ཅིང་། རྒྱ་མི་འབྱར་འཛུགས་སུ་འགྲོ་བ་དང་།
རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་གྲུའི་མཛད་འཕྲིན་ཁམས་གསུམ་རྩེལ་གཞོན་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་ཞེས་ལུང་བསྟན་འབྲལ་མི་སྐྱེ་མ་དེས་
ཁུ་གནང་མཛད་ཡོད་ཆོད། དེར་གཞིགས་ན་མོད་འབངས་སྤྱིའི་བསོད་ནམས་དུས་སུ་མ་སྤྲོན་པ་ལྟ་གྱུའི་སྐྱེ་གོགས་
དབང་སོང་བས་སྒྲོ་མམ་ཡིན་ཏུ་ཆེ། ཞེས་གསལ། འདི་ལ་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་གནད་དུ་མ་གསལ་འདུག་པས་ཡིག་
ཆོགས་དང་ལས་ཆོགས་ལ་མ་འཛེམས་པར་བྱངས། ལྷོག་སྟེང་པའི་གསུང་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཡིག་ཕྱེད་གོ་བས་སྒྲོག་ཚུལ་
ལ་བྱང་ཆ་དེ་ཙམ་མེད་པ་དང་། གཞུང་ཡིག་གམ་བསྐྱས་ཡིག་ལ་གོམས་ཆ་ཞན་པ་དག་ལ་ཅུང་ཟད་སྒྲོག་དཀའ་ཆོད་
དུ་སྒྲུང་ཡང་། རང་ཆོག་གིས་གསལ་ཙམ་འབྲི་བ་ལས་ཀླན་རབས་ཀྱི་གསུང་ཆོག་རང་སོར་བཞག་ན་བརྗོད་ཆེ་ཞིང་
ཁྱེད་ས་བཅོན་པར་འདུག་སྟུམ་སྟེ་རི་བཞིན་བཤུས།

ཡང་། གཞུང་བསྟན་དག་ལྟའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལུང་ལ། ཡམོང་ས་མཆོག་གི་
མཛད་འཕྲིན་དང་། གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པའི་སྐབས་ཕྱོགས། མི་དམངས་ཀྱི་ལས་བསོད་སོགས་གཙོ་གནད་མི་འདྲ་
བ་ལ་རྣམ་པ་མི་འདྲ་པའི་ཐོག་ལན་མང་གསུངས་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་འདིར་བརྗོད་མི་ཉུས་མོད། མིག་ལམ་དུ་
གཞན་ཞིག་ཀྱང་སྒྲུང་སྟེ། དེ་ཡང་<<རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་མེད་རང་བྱུང་ཟངས་>>ལས།

སྟོན་དུས་ཤིག་ཏུ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ར་སའི་མཐེལ་ནས་སྤྱི་གཏེ་ཆོགས་ཀྱི་ཉིན་ཆེ་ཡོད་པ་དང་། རང་ལྗོངས་
སྤལ་བས་མ་བསྟོགས་ན། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་གནས་ཚུང་སྟོག་ཏུ་གཟུབ་གསོལ་རྒྱས་པ་ཞིག་གི་སར་བཀའ་སྒྲོན་
རྣམས་ལ། ཁྱེད་ནང་སྒྲོན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་འབྲལ་དེ། ཞེས་སོགས་བཀའ་ལུང་མང་པོ་དང་། ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཞལ་
གཟིགས་པའི་པག་བདུན་ལྟ་མོའི་(འོད་ཟེར་ཅན་མ་)སྐྱེ་བཞེད་དགོས་པ་དང་། པག་བདུན་ལྟ་མོའི་གཟུངས་
སྤྲུགས་དེ། ཁ་བ་ཅན་གྱིས་གང་མང་སྒྲོགས། སོགས་ཐེབས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྟོ་དུ་མ་ནས་ཉིན་བདེ་དང་ཉིང་སྐྱལ་
སོགས་གནང་འདུག་པར་གསལ། གང་ལྟར། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ལུང་དོན་གཙོགས་སུ་མ་བཟུང་བ་དང་།
ཨོ་རྒྱན་བསྐྱེད་བསྐྱེད་མེད་དོ་རྗེའི་བཀའ་ལུང་ཡིན་ཆོད་དུ་སྒྲུང་པའི་མཁུན་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་ཐོས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་

དེ་ལྟར་མི་མངོན་པའི་དབྱིངས་སུ་བསྐྱུས་པ་སོགས་ཀྱི་མཛུགས་འབྲས་རིམ་ལྡན་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་དང་དེའོ་
ཞེས་བརྗོད་པའི་རྗེ་མི་སོགས་ཀྱང་བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཁྱེད་འདེགས་པོ་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་མཆོག་
དང་ཞབས་འབྲིང་དུ་མས་གསུང་སྐད་འཆོར་དགོས་པ་ཞིག་བྱུང་འདུག་པ་ནི་སྤྱི་ལུགས་ཀྱང་བསྟོན་མི་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ།
གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་ཉེན་འབྱེལ་སྤྱོད་མེད་པ་གནད་གསང་སོགས་པལ་བ་དག་གིས་བརྗོད་
པར་བྱ་བའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཀྱང་། ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་མཆོག་གིས་པེ་ཅིན་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་
ས་ཡོངས་རྗོགས་ཐད་ཀར་དབང་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་མའི་གྲོས་དོན་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པར་མཛད་དེ་
ཐུགས་རེ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བྱུང་ནས། དེམ་པས་ལོ་ཤས་རིང་ཉིན་མཆོན་ལྟོས་མེད་གྱིས་
ཐུགས་བརྩོན་གནང་ཡང་། སྤར་གྱི་ཐག་གཅོད་ནམས་ལམ་དུ་མ་སོང་བར་མཐར་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཅི་བྱ་
གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ལྟར་ཞིག་བྱུང་བ་ཀྱུན་གསལ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་གཡོ་ཁྲིམས་ལས་བྱུང་བ་
ཞིག་ཡིན་མིན་ཐད་སྤྱི་ལུགས་ཀྱང་ཐུག་ཀ་མི་བྱེད་ཀྱང་། གཡོ་ཁྲིམས་ཆེ་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བཅམས་ཕྱིན་འགྱུར་མེད་ཏེ་
བཏན་དང་འབྲུབ་ངེས་ཁོ་ཐག་ཡིན་པའི་གནས་སུ་གསུངས་དེ་སྤྱི་ལུགས་ཀྱང་བརྗོད་མི་བཟུང་སྟེ་དབྱུང་པར་འཇུག།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁྱེད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་།

སྤྱི་ལོ་ 1954 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 2 ཉིན་རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་གཉིས་དང་བོད་སྐྱོང་རྒྱ་རིགས་འགན་ཁུར་བ་བཅས་
གདན་བངས་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁྱེད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་འཛུགས་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་པ་སྤྱི་ལོ་ 1955 ཟླ་བ་ 3
ཆེས་ 9 ཉིན་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་བྱུང་ཁང་ཞེས་པ་ནས་དེ་ཐུགས་ཡོངས་སུ་གཏན་འབེབས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 1955 ལོ་
མཛུགས་ཅམ་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁྱེད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་གསར་འཛུགས་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་།
དེ་ནི་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐུ་བས་མགོ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་མའོ་ཅི་ཏུང་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐད་ཀར་བོད་
ལ་འཛིན་སྐྱོང་སྐབས་འཛིན་མི་བྱ་བའི་བཀའ་མོལ་ཡང་ཡང་གནང་བ་ལས་མའོ་ཅི་ཏུང་གིས་དེར་ཁས་ལེན་དང་། ཁང་
གི་རང་དབང་ཐོན་བུ་ཡིད་པའི་རང་སྐྱོང་འཛུགས་རྒྱུའི་གྲོས་མགོ་བཏོན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 17 ཉིན། སྲིད་སྐྱོན་གཞོན་པ་དང་ཕྱི་སྲིད་སྐྱོན་ཆེན་གཅིག་ལྷན་ཁང་ཞེས་
ཀྱིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་རྒྱུའི་རྩ་ཆ་ཆོགས་པ་ཞིག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁྱེད་ཀྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་དངོས་གཞི་གསར་
འཛུགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མཛད་སྟེའི་དགའ་སྟོན་ཆེད་བོད་དུ་འབྱོར། ཆོགས་པ་དེར་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཁག་
དང་། ཤིན་ཅང་དང་ནང་སོག་། མཆོ་སྟོན་དང་ཀན་སུཅ། ཐེ་ཁོན་དང་ཡུན་ནན་སོགས་ཀྱི་མི་སྣ། རྒྱུ་གར་འཁྲབ་
སྟོན་པ་དང་ལས་ཀ་བ་གཞན་སོགས་མི་སྣ་བརྒྱ་ཕྱག་ཁག་ལོན། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 22 ཉིན་

ནས་མགོ་འཇུགས་ཀྱིས་ཉིན་ལྗེ་རིང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འཕུས་མི་བསྐོས་གཞག་
སོགས་བྱུང་བར་བྱས། འཕུས་མིར། ཡལོང་ས་མཆོག་གཙོ་འཛིན་དང་། ཀྱན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱ་
རིགས་དཔལ་དཔོན་ཀྱང་གོ་རྟེན་གཉིས་གཙོ་འཛིན་གཞིན་པ། ར་པོད་བྱང་ཆེར་བདམས་པ་སོགས་མི་སྣ་ད་གཅིག་
ཙམ་སྟེ། བོད་ས་གནས་སྤྱི་དགའ་ནས་འཕུས་མི་ ༣༠ དང་། པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་ནས་ ༡༠ ཆབ་མདོ་བཅིངས་
འགོལ་ལྷན་ཁང་ཁོངས་ནས་ ༡༠ མི་དཔངས་ཀྱི་འཕུས་མི་ ༤ རྒྱ་རིགས་ ༥ བཅས་བསྐོས་གཞག་བྱས། དེ་ལ་<<རོས་
ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དཔངས་>>ལས།

རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་ཉེན་འབྲེལ་ནི། 1956 ཟླ་བ་བཞི་པ་ནང་ཡིན་པ་དེའི་ནང་ཐུན་ཡང་ཡོད། བོད་
ནང་ཞི་བའི་བསྐྱར་བཅོས་དུས་བསྐྱར་ཀྱིས་ཡོང་བའི་རེ་ཡུལ་མཐའ་མ་ནི་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་ལྔ་བརྒྱ་དང་
གཅིག་དེ་རེད། རེ་བ་དེ་དག་རེ་སྟོང་འཆང་བ་ཙམ་རང་མིན་པའི་བསམ་བ་བྱུང་སྟེ། དེ་ཡང་ཅ་ཁྱིམས་དང་། འཆར་དོན་
རྣམས་ཀྱང་ཡིད་དུ་མི་འཐད་པ་ཆེར་མི་འདུག་པའི་ཐོག་། ར་ཆོས་སྐབ་ཐབས་མེད་པའི་དཔར་པོའི་ལུགས་སྟེལ་ཐལ་ཆེ་
བ་རྣམས་ཀྱང་བྱིས་མི་འདུག །གཞན་ཡང་འཕུས་མིའི་ཁོངས་བོད་མི་འབོར་ཆེ་བ་ཡོད་སྐབས་གཞུང་དེའི་ཆགས་སྐངས་
ནི་ར་ཆོའི་སྟོན་གྱི་གཞུང་དང་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་མེད་པའི་རྒྱས་ཤུགས་ཙན་ཞིག་ཡོང་རྒྱུའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་འདུག ། བྱེད་
ཐབས་འདིས་བོད་ཀྱི་ལས་བྱེད་བ་ཆོས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་ས་ནས་ལས་དོན་བྱེད་སྐངས་སྟོབ་སྟོང་ལེན་པའི་གོ་
སྐབས་ཤིག་ཡོང་གི་རེད་སྟེ་སྟེ་བྱུང་། ཁོང་ཆོ་དཔར་པོའི་ལུགས་སྟེལ་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱི་ལུ་ཡོན་ལྷན་བྱེད་སྐངས་སོགས་
འགའ་ཞིག་ར་ཆོ་ལས་ལེགས་པ་ཡོད། ཅས་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ལྷན་ཆོགས་དེའི་ཅ་བའི་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་སྐངས་ཀྱི་
ཁྱིམས་འཆར་སོགས་ལ་ཐུགས་ཡིད་ཅུང་ཐད་ཆེམས་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱར་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ལག་བསྟར་བྱེད་སྐབས་
རིམ་གྱིས་རྒྱུའི་ཕྱོགས་ནས་ཁ་དན་ཆེག་ལ་མ་གནས་པ་དང་བོད་མི་ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་གཅིག་རྒྱབ་གཅིག་ལངས་
བྱེད་མ་ཐུབ་པར་རྒྱ་དཔར་ལ་སྐབས་བསྐྱར་ཆེས་ཆེར་མི་བྱེད་མཐུ་མེད་དུ་གྱུར་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་གནས་
སྐངས་ཐབས་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའི་མགོ་བརྟུགས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “མགྲོགས་སྐྱར་རྒྱ་མིའི་སྤྱི་དོན་
ཆོགས་འདུའི་ནང་བྱུང་བའི་མཐོང་ཚུལ་སྟུག་པོ་དེ་གས་ཡང་བསྐྱར་ལག་ལེན་བྱས་ཏེ་རེ་བ་དེ་དག་དེ་འཕལ་ཤུལ་མེད་དུ་
གྱུར།” ཅས་སྐར་ཀྱི་ཐུགས་རེ་དེ་མེད་པར་གྱུར་པར་གསུངས། དེའི་ཚུལ་ནི།

ངས་དོན་གནད་གཙོ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་མི་འདུག །འཕུས་མི་ཉི་ཤུ་བོད་མི་ཡིན་ནའང་དེ་རྣམས་ཆབ་མདོ་
བཅིངས་འགོལ་ལྷན་ཆོགས་དང་། བཀྲས་ལྷན་ནང་སྐང་ལྷན་ཆོགས་ཁོངས་ནས་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀ་རྒྱ་མིས་བརྒྱད་
བསྐྱལ་བཙན་འདེད་འོག་རྒྱ་མིས་རི་བརྩོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་བྱེད་མཐུ་མེད་རེད། འོན་ཀྱང་ཆབ་མདོའི་འཕུས་མི་འགའ་
ཤས་ནང་སྐང་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་ཁོངས་དེ་ཆོ་ལས་བྱེད་སྐངས་ཐུན་བྱ་བྱ་གི་རེད། རྒྱ་རིགས་འཕུས་མི་ལྗེ་ཐོག་། བོད་
མི་ཉི་ཤུ་ཐམ་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་དེས་ལྷན་ཆོགས་དེར་བོད་མིའི་སྐྱེ་ཆབ་ཡིན་པའི་མཐོང་སྐྱང་ཙམ་ལས། དོན་
ཀྱི་དབང་རྒྱས་ཆང་མ་རྒྱ་མིས་བསྐྱར་ཡོད་པ། དཔེར་ན། གཞི་ཅའི་སྤྱི་དུས་ཆང་མ་རྒྱ་དཔར་བོད་ལས་དོན་ལྷན་

ཆོགས་ཁང་དུ་གསལ་བ་ནས་བཀོད་རྟུན་གྱི་ཡོད་ཅིང་། ཆོགས་པ་དེར་བོད་མི་ཡོད་པ་མ་རེད། འོན་ཀྱང་ཆུང་
 ཅུའི་རིགས་ལ་ང་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱར་བསྐྱར་བཅོས་འདྲ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། འོན་ཀལ་ཆེན་པོའི་རིགས་ལ་གང་ཡང་བྱེད་མི་
 ཐུབ། ཅས་ལས་དོན་ལག་ལེན་བསྐྱར་སྐབས། བཟ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ནང་མ་སྤང་དང་ཆབ་མདོའི་ཁུལ་གྱི་འཕུས་མི་
 རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གཞུང་གི་འདོད་བབ་ལ་སྟབས་བསྟུན་མི་བྱེད་ཐུ་མེད་དུ་གྱུར་ཏེ་མོད་གཞུང་གི་བསམ་ཚུལ་ལ་ཐུགས་
 བན་རིགས་རམ་བྱེད་མ་ཐུབ་སྟབས། མཐར་ཁྱ་སྤྲིག་ཁྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དེ་ཉིད་རྒྱ་གཞུང་གིས་དབང་བསྐྱར་བྱ་བའི་
 གནས་སུ་གྱུར། དེ་ནི། རྒྱ་གཞུང་གིས་མོད་ཁམས་ཕྱི་ལ་ཕོ་དུམ་བུ་གསུམ་དུ་བགོས་ཏེ། ཆབ་མདོའི་ཁུལ་དང་བཟ་
 ཤིས་ལྷན་པོའི་ཁུལ་གཉིས་ཞིང་གི་ཐབས་སྤྱ་ཆོགས་སྤྱད་དེ་རྒྱ་གཞུང་གི་ཕྱོགས་སུ་འཐེན། ལྷ་སའི་ཁུལ་གཅིག་ལྷ་
 ཁེར་རྒྱུ་དུ་བཞག །དེ་ལྟར་ཆིག་སྤྲིལ་གྱི་ཤོང་བུ་གཏོར་ཏེ་དབང་སྐྱར་ཡོངས་སུ་བྱེད་པའི་ཆེ་ཆབ་མདོ་དང་བཟས་
 ལྷན་གཉིས་ལག་ཆར་སྤྱོད་པའི་རན་རུས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་རིམ་གྱིས་བདེ་ལྷག་དང་མདོན་འཁྱུར་བྱ་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་རེད།
 དེ་ལ་སྟུག་ལུན་གྱིས་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས། “གངས་འཁོར་ལ་བསྐྱས་ན་བོད་གཞུང་མང་བ་ཡོད་ཀྱང་།
 འོན་དུ་དབང་ཆ་ཆང་མ་བོད་སྤྱོད་ཀྱང་གོ་བྱང་ཁུན་ཏང་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པའི་མི་ལྷ་ཡི་ལག་ཏུ་བཟུང་
 ཡོད། དེ་བཞིན་པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་གི་ཆོགས་འཕུས་དང་། ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཆོགས་
 འཕུས་གཉིས་རྒྱ་མིས་བཀོད་རྟུན་གང་བྱས་ཀྱི་འོག་ཏུ་འགྲོ་གི་ཡོད།” ཅས་གསུངས། སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུབས་
 བཀོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་སྐུ་གོང་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དགོངས་ཇོགས་དུས་བབ་
 སྐབས་བཞུགས་སྤང་ན་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ།

རྒྱ་མིས། ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ཁྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་བྱེད་ཁོངས་ཆབ་མདོ་རྒྱ་བརྒྱད་དེ་བྱང་
 ཏུ་བཅོས། གཙང་ལ་བཀའི་ས་ལྷན་པོའི་བཤ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་ཞེས་ཡང་དུམ་བུ་གཅིག་བཅོས། དེ་ནས་དགའ་ལྷན་པོ་
 བྲང་གི་སྲིད་གཞུང་བཅས་དུམ་བུ་གསུམ་བཅོས། དེ་འབྲེལ་ཐོག་ནས་པོད་རང་སྤྱོད་ལྡངས་གྲ་སྒྲིག་ཁྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་
 བཙུགས་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་། རྩེ་ཆེ་དེ་ར་པོད་རེད། རྩེ་གཞོན་གསུམ་ལས་གཅིག་ཆབ་མདོ་བཅེངས་འགྲོལ་ཁྱ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གི་སྒྲོམ་མདའ་སྟོབས་རྒྱལ་རེད། ཁོང་མི་རྩ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། གཅིག་བཤ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་གི་ལྷ་སྒྲོན་ཡེ
 ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ་ཅིག་རེད། ཁོང་ཡང་དཔེ་ཆ་ཤེས་མཁན་མི་རྩ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། གཞན་དེ་ཁྲིབ་
 ཅིན་པོ་ཞེས་བ་དེ་རེད། ཁོང་ཆོ་ཆང་མའི་ནང་ནས་དབང་ཆ་ཆང་མ་ཡོད་མཁན་དེ་རྒྱ་མི་ཁྲིབ་ཅིན་པོ་རེད། ར་པོད་ལ་
 རྩེ་ཆེའི་མཆན་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་ལས་དོན་གཤམ་ཆེ་བའི་གསུམ་དེ་རྒྱ་མི་དེ་ལ་གཟིགས་ཀྱིན་གཟིགས་ཀྱིན་ཐག་
 གཅོད་བ་ལས་ཐབས་གཞན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ཕྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་དབྱར་ཁར། མོད་ཤར་ཕྱོགས་ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་རྒྱལ་ནས་མོད་མི་སྣེར་སྟོབས་ཅན་
མང་པོ་རང་འགྲུལ་གྱིས་འཛོམས་ཏེ་བཅན་སྐོལ་རྒྱལ་སྟོན་གྱི་ལས་འགུལ་ལ་ཤུགས་སྟོན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་

ཐག་དཔག་བོད་དུ་དབྱང་འཇུག་བྱེད་བདེར་དམིགས་ཏེ་ཆེད་དུ་བཅོས་པའི་གཞུང་ལམ་དང་ཟམ་པ་མང་པོ་གཏོར་བཅོས་བཏང་། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་<<བཅན་གྱི་ཁྱི་རང་དབང>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1956 དབྱར་ཁར་དོན་རྒྱུ་ཞིག་བྱུང་བར་བརྟེན། རོས་རང་ལ་མི་ཆེད་ནང་པལ་ཆེར་འབྱུང་མ་གྱིང་བའི་སྤྱུག་བསྐལ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་ཁམས་པ་དང་ཨ་མདོ་བའི་རང་དབང་ཆེད་ལེན་དབྱང་ཁག་གིས་འགོག་སྒོལ་བྱས་པར་བྱལ་འབྲས་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་ཟླ་ 5 དང་ 6 ལོར་རྒྱ་དཔར་གྱི་ཐག་དཔག་སྟེ་ཁག་བསྐྱོད་པའི་ལམ་ཆེན་ཟམ་པ་མང་པོ་ཞིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཅ་གཏོར་བྱས་ཤིང་། དེའི་འབྲས་བྱུང་། དཔར་གཞུང་གིས་མི་དཔངས་བཅེངས་འགྲོལ་དཔག་བཞི་ཁྱི་ཅམ་དབྱང་སྟོན་དུ་བཏང་བ་རེད། དེ་ནི་ཉག་ཉག་ངོས་ཀྱིས་སློ་གཤེད་དང་འཛིགས་སྒྲུབ་བྱས་དེ་ཉིད་རེད། འགོག་སྒོལ་ལ་གནས་སྐབས་རིང་བྱལ་འབྲས་རྗེ་ཅམ་བྱུང་ཡང་མཐར་རྒྱ་དཔར་གྱིས་ཆད་ལས་བརྒལ་བའི་དཔག་ཤུགས་དང་གོ་མཆོན་སྤྱད་དེ་པམ་ཉེས་སུ་གཏོང་བྱ་ནི་བརྗོད་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། སློ་ཡུལ་དུའང་མ་ཤར་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱ་དཔར་གྱིས་ཁམས་ལི་ཐང་དགོན་པར་གནས་ཐོག་ནས་འགྲད་རྩིས་འཕངས་པ་དེ་རེད། གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་སྐབས་ངོས་ཀྱི་མིག་གཉིས་ནས་མཆེ་མ་རང་དབང་མེད་པར་ཤོར་སོང་། འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱིས་མན་ཚུན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་སྟེལ་བྱལ་པ་ནི་སློ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ཏུ་ཁོར་སྤིང་བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ། འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་སྤྱིན་སྟོན་སྐབས་མི་དཔངས་ལ་བཀའ་སློབ་གནང་བར། “རྒྱ་མི་རྣམས་བོད་པར་ཐོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས་པ་ལས་དཔོན་པོ་བྱེད་དུ་འོངས་པ་མིན། ང་ཆོས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་ཐུབ་ན་ཁོ་ཆོ་ཕྱིར་ལོག་འགྲོ་བ་ཡིན། རྒྱ་བོད་གཉིས་འབྲེལ་མཉམ་ཡིན་པ་ལས་དཔོན་གཡོག་མིན། རྒྱ་མིས་ཡག་པོ་མ་བྱས་ན་ཕྱིར་སློག་ཆོག ། འདི་གའི་ཞབས་འབྲིང་རྣམས་ནས་ཆས་གོས་ཡ་མ་བྱང་དང་བྱེད་སྤྱོད་འབྲེལ་བྱེད་པ་ཡག་པོ་མིན། བོད་པས་བོད་པའི་ལུགས་སྟོལ་གཙང་མ་བྱེད་དགོས། ཐུན་བར་ལམ་རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་སྤྱོད་རིང་ལས་བྱེད་པ་འགས་ཏུར་ཐག་བྱས་འདུག་པར་སྟོན་ལམ་རྒྱག་གིན་ཡོད། བོད་རིགས་སེར་སྤྱོད་ཞན་ཆང་མས་གཅིག་པན་གཅིག་གོགས་བྱེད་པ་ལས་རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་བྱས་ན་རང་དབང་ཡོང་ཐབས་མེད།” ཅེས་སོགས་བཀའ་སློབ་བསྐུབ་བྱ་ནས་ཉན་དུ་གསུངས་སྐར་བ་སྤིང་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ་གསལ།

འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་རྗེ་འབྲེལ་བསྐྱོན་པ་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་དཔར་གྱིས་བཅི་ས་བཀྱར་ས་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ནི་ཡལོང་ས་མཆོག་ལས་གཞན་མེད་པ་དེ་རེད། <<མི་ཆེད་བྱུང་བ་བརྗོད་པ>>ལས།

ཁེན་ཡིས་ལྷ་སར་སྤྱད་རིང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་ཁོང་ལ་མཛད་བཅེད་མཐུན་ལམ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་སྤྱོད་ཞིབ་ཤ་མཛད་སྐབས་ཁོང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་། གོམས་གཤིས། རིག་གཞུང་། རྒྱུད་ཡིག་། ཆོས་ལུགས། བོད་མི་དཔངས་ཀྱི་བསམ་གཞི་བཅས་རོབ་ཅམ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་སྟེ་བེ་ཅིན་དུ་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་མའི་ཅེ་ཏུར་གིས་གཙོས་པའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་དེ་མི་རིགས་བྱངས་ཏུར་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བསལ་ཞིག་གནས་ཡོད་པར་བརྟེན་སྤྱད་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གོ་གནས་ལ་བསམ་ཞིབ་ལེགས་

པར་བྱེད་དགོས་ཞེས་པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན་ཡོད་འདུག་པ་དང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 7 པར་རྒྱ་ནག་ཆེད་ཏའོ་
མོང་ཁེར་དུ་སྤྱི་མཐོན་གཏོ་ཞེན་ལེས་གཙོ་སྤྱོད་བྱས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་མི་རིགས་སྤྱི་དབུས་སྐོར་བཞུགས་མོལ་ཆོག་ས་
འདུ་མ་ཆོག་ས་གོང་ཁེན་ཡིས་ཀྱང་གོ་གྲངས་ཀྱི་ཉར་དབུས་རྒྱན་ལས་ལྷན་ཆོག་ས་ཐོག་སྤར་བཞིན་བོད་ལྗོངས་ལ་
དམིགས་བསལ་གྱི་བསམ་གཞིག་བྱ་འོས་པའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་བསྐྱར་བཏོན་པ་རེད་ཅེས་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་གནད་ཡོད་
ཅིག་གི་ས་ནས་གོ་ཐོས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ལྷག་ཤུག་གི་གསུང་འདིར་བསམས་ཀྱང་། ལྐབས་དེར་ཕྱི་སྤྱི་དམར་
མིན་ལ་དོགས་པ་མེད་ཀྱང་ནང་སྤྱི་ལ་རེ་བ་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་མ་རེད་སྟེ་ལ། དེ་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
བཀའ་བློན་ཉག་གཅིག་ལས་གཞན་ཅང་མིན།

བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྩ་སྤྱོད་དུ་ ཆེབས་སྐྱུང།

བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ལོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས་ཏེ་འཆར་གཞི་རྣམས་རིམ་བས་ལག་བསྟར་བྱེད་
ལྐབས། རྒྱ་དམར་གྱི་བྱེད་བབ་གཏུག་རྩལ་ཅན་རྣམས་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རྩེ་ལྷག་ཏུ་གྱུར་པས་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་
གནས་སྤངས་དེ་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱ་དམར་འཕུལ་བ་ལྷ་བྱའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་ཡོད། ལྐབས་དེར་རྒྱ་གཞུང་གི་
དཔོན་རིགས་དང་ལྷན་དུ་བྱག་ལས་མཐེལ་བྱིན་པར་གནད་བ་དང་བོད་མིའི་ལས་དོན་རྣམས་ཐལ་ཆ་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་
བའི་སྤྱོད་འགོག་དང་སྤྱི་འཐོན་གནད་ཐུབ་མཁན་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་ལས་གཞན་སུ་ཡང་མེད། དེར་བརྟེན། སྤྱི་ནོར་
ཡགོང་ས་ལྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཉིན་མཆོན་སྟོན་མེད་ཀྱིས་ཕྱོགས་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་བྱག་ལས་རྒྱན་
པར་གནད་དགོས་པས་སྤྱི་ཆོག་ས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་རྣམ་འགྱུར་རེ་
བྱག་ཏུ་འགོ་བཞེན་པ་འགོག་ཐབས་གནད་རྒྱ་དང་། བོད་ཕྱོགས་ནས་དུས་བསྐྱེད་སྟོན་སྤྱི་གིས་སྤྱི་འཐོན་གནད་རྒྱ་དེ་
རེད། ལྐབས་དེར་བོད་མིའི་ཁྱོད་དུའང་རང་ལ་དབྱུང་ཞན་ཡང་རྒྱ་དམར་ལ་བྱག་འཛིང་བྱེད་འདོད་ཅན་གྱི་དཔལ་པོ་
དཔལ་མོ་མང་དུ་བྱུང་བ་དང་། བསྐྱེད་མཁས་བྱེད་འདོད་ཅན་ཡང་འགའ་ཞིག་བྱུང་བའི་ཁར། སྐོར་ཞིག་གིས་རྒྱའི་
ཕྱོགས་སུ་མཐུན་ལམ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་ཏེ་ཕྱི་ནང་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པར་གྱུར་པ་སོགས་གཅིག་ཏུ་མ་རེས་པའི་
རྣམ་འགྱུར་སྤྱི་ཆོག་ས་འབྱུང་བཞིན་པར་བརྟེན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབུས་སུ་བཞེངས་ཏེ་བྱག་ལས་གནད་རྒྱ་དེ་
ལས་སྤྱི་པོ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད། དེ་ནི་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ན་རིམ་གྱི་ལྐབས་སུ་མ་བྱུང་བའི་ཐུགས་འགན་ཏེ་ཅང་སྤྱི་
པོ་ཞིག་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱང་ཐུག་ཏུ་ལོན་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན་སྟེ།

དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་རྩ་བ་ཅན་དེའི་ལོག། སྐབས་སྐབས་སུ། ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེད་བའ་སྐྱེད་དེ་རྣམས་ཐེངས་ལས་རེ་ཞིག་གཡོལ་ཏེ་སྐྱེད་ལ་གསོ་སྦྱང་ཉེ་འཁོར་གྱི་དགོན་སྡེ་དང་རི་ཁྲོད་སོགས་སུ་དུས་སྐབས་ཆེན་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྤྱད། དེ་ནི་གཙོ་བོ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སྤྱི་དང་སྤྱོད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་གཙོ་འདོན་ཐོག་སྤྱོད་ཀྱི་དུང་ཐད་གསོ་བའི་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཞོར་དུ་མཐའ་ཁུལ་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དང་འདོད་སྤྱོད་སྤྱོད། གནས་སྐབས་བཅས་མཁུན་རྟོགས་ཡོང་སྦྱང་གྲང་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡལོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དགོན་སྡེ་རི་ཁྲོད་སོགས་སུ་ཆེན་སྐྱེད་གནང་སྐབས། དུས་རྒྱུ་གྱི་མཛད་ཆེན་ལྟར་ཆེན་རྒྱས་དང་ཐེབས་བསྐྱེད་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་མི་མེད་དུས་མའི་ཚུལ་དུ་ཐེབས་ཤིང་། ཐེབས་ལམ་དུ་འབངས་མི་དུས་མ་རྣམས་དང་ཐད་ཀར་མཛུལ་འཕྲད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་བསམ་ཚུལ་དང་གནས་སྐབས་ཐད་བཀའ་འདི་ཡང་ཡང་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་བོད་རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ནང་རྩ་སྤྱོད་དགེ་འཕེལ་སྤྱོད་དུ་ཆེན་སྐྱེད་གནང་སྐབས། ཐེབས་ལམ་དུ་རྩི་བོ་ཞིག་མཛུལ་བར་ཡུན་རིང་བཀའ་མོལ་གནང་། རྩི་བོ་དེས་“ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་”ཞེས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་བཀའ་འདི་ཁྱུས་པར། ཡལོང་ས་མཆོག་གས་“ང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཞབས་གཡོག་ཅིག་ཡིན་”ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་རྩི་བོ་དེའི་འཆོ་བའི་གནས་སྐབས་དང་མ་འོངས་པའི་རེ་དོགས་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདི་གནང་བར། རྩི་བོ་དེས་ཁོ་རང་གིས་བྱིས་མི་རྣམས་ཁ་གསོ་དགོས་སྐབས་ལས་ཀའི་བྲེལ་བ་ཆེ་ཞིང་། ལྷ་ས་སོགས་ཉེ་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་གང་དུ་འདྲུག་ནས་འགོ་མ་སྤྱོད་ལ། རྒྱ་མིའི་གནས་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གོ་བ་ལས་ཞིབ་དུ་མི་ཤེས་པ་སོགས་བཀའ་ལན་དུ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་བཀའ་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་སྟེ་མཐའ་ཁུལ་གྱི་འཆོ་བའི་གནས་ཚུལ་སྤྱོད་ཀྱིས་ལོན་པར་མཛད། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གས་<<བཅན་སྤྱོད་ཀྱི་རང་དབང>>ལས།

རོས་རང་འགྲུལ་བཞུད་བྱ་སའི་ཁོངས་ནས་གཅིག་ནི་ལྷ་ས་ནས་ཉིན་ལམ་དུ་མའི་མཆོག་ས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆའི་གདན་ས་བྱང་རྩ་སྤྱོད་དགོན་པ་རེད། དེར་མ་སྤྱོད་གོང་ཅམ་ལ། རྒྱ་གར་ནས་བོད་མི་མཐོ་གས་ཤིག་གིས་བཏང་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་འཕྲོར་ཡང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་གནས་སྐབས་ཆེས་རྩ་བ་དང་འཛིགས་སྐབས་ཅན་དུ་འགྲུར་བཞིན་པར་བཞེན་དོགས་ཆོན་བྱས་ཏེ། ཡི་གེ་ཁ་མ་སྤྱོད་བར་ཉིན་མོར་རང་དང་སྤྱོད་དུ་ཁྱེད་ཅིང་མཆོན་མོར་སྤྱོད་ལོག་དུ་

སྤྱོད་ཏེ་རྩ་སྤྱོད་དུ་མ་བསྐྱོད་བར་དུ་ཉར་ཆགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་སྐབས་དེའི་བོད་ཁུལ་གྱི་གནས་སྐབས་རྩ་བ་ཅན་དེ་ཆོད་གང་དུ་བསྐྱེད་པའི་དང་བཞིན་ཡང་མཆོན་པར་མཛད་ཡོད། ཡི་གེ་དེ་ནི་ང་བཞི་ལོར་ཀ་སྤྱོད་དུ་བཅུགས་པའི་“བོད་ཀྱི་བདེ་དོན་ཆོགས་པ་”ཞེས་པའི་གཙོ་འགན་པ་སྤྱིའི་གཅིན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་མཁན་ཆུང་སྟོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན། ཅིས་དཔོན་ཞུ་སྐབས་དབང་སྤྱོད་བདེ་ལྟར་བཅས་ཀྱིས་སྤྱུལ་བ་ཞིག་སྟེ་དེའི་ནང་དུ། ཡལོང་ས་མཆོག་དེས་པར་དུ་སྟོན་པ་སྤྱང་འདས་ཀྱི་རྩིས་བཅན་མཛད་སྟོར་ཆེན་སྐྱེད་གནང་དགོས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོད། གང་ལྟར།

མེབས་ལམ་དུ་གོང་གསལ་ཕྱགས་རྩེ་དེ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་བ་ལས་གནས་སྐངས་དུ་མ་རྒྱས་ལོན་བྱང་བའི་
ཐད་ལ་གསུང་དོན།

ཁོང་ནི་ཉམ་རྒྱུ་དུས་མ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། བང་པའི་ཆོས་ལ་དད་མོས་ཆེ་ཞིང་། ས་ཁྱག་དེ་ལྟ་བུར་ཡང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དར་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་མཐོང་སྐབས་དོས་ཀྱི་སེམས་སུ་དགའ་སྟོ་ཆེན་པོ་སྟེ། ཁོང་ནི་ཞིང་པ་
གཞན་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་ས་བབ་ཁོང་ཡུག་དང་མཐུན་པར་འཆོ་གནས་བྱེད་རྒྱ་ཙམ་ལས་རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་
པའི་ཁོང་ཡུག་དེ་ཉིད་ལས་བརྒྱལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་དོ་སྣང་དེ་ཙམ་བྱང་མི་འདུག ། དོས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་ས་གནས་དེ་
གའི་ལས་བྱེད་ཆོའི་སྐོར་ལ་བསམ་རྒྱལ་ཅི་ཡོད་དེས་པར། འགའ་ཞིག་དབང་ཤེད་རྩས་གཏོགས་བྱ་རྒྱུར་དགའ་ཡང་
པལ་མོ་ཆེ་བྱང་པོ་རེད་ཅེས་ཟེར། ཁོང་དང་ལྷན་དུ་སྤེང་མོལ་བྱས་ཏེ་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བས་ཡིད་
ལ་དགའ་བ་ཆད་མེད་སྟེ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ལམ་ཐང་ཁུལ་མི་དམངས་ཀྱི་འཆོ་བའི་གནས་སྐངས་དང་བསམ་

སྒྲུའི་གོ་རྟོགས་སོགས་ལ་བརྟག་དབྱེད་རིམ་པར་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་གསུང་དོན།

དེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་དོས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱང་བ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་བོད་མིའི་འཛིན་ཏེན་ལྟ་ཚུལ་དེ་དངོས་ཡོད་དང་
མི་མཐུན་ཞིང་། དམར་པོའི་བྱེད་བབ་ཀྱི་མཚུག་འབྲས་ལ་བསམ་གཞིག་མ་བྱས་པར་བྱ་མཐུད་གཅིག་བྱར་ཞི་བདེའི་ངང་
འཆོ་བར་འདོད་པའི་གནས་སྐངས་དེ་རྒྱན་གནས་ཡོང་བས་མེད་པ་དེ་རེད། ཅེས་བོད་མིའི་བསམ་སྒྲུའི་རྒྱ་ཆད་དང་དུས་
རབས་མང་པོའི་རིང་ནང་ཁུལ་ཙམ་ལས་བྱེ་བྱོགས་སུ་འབྲེལ་འདྲིས་མ་བྱས་པར་གཅིག་བྱ་ཁྲིར་རྒྱུད་དུ་བསྐྱེད་པའི་
རྩིས་འབྲས་སུ། ད་དུང་ཡང་དངོས་ཡོད་དང་མིག་སྒྲུའི་འགལ་རྒྱུན་སོགས་ལ་གདོང་ལེན་རི་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱལ་
དང་གནས་ལུགས་སོགས་མ་མཐོང་བར་བྱ་མཐུད་ལྷུ་ཚུགས་ཀྱི་ངང་དུ་གནས་པའི་རང་བཞིན་དེ་གསུངས། དེ་ལྟར་
ལ་གོང་ས་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བྱ་མཆོག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་བྱང་རྩ་སྤེང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་
པའི་རྒྱལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་མོའི་བོད་རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཁོ་མོ་རྩ་སྤེང་དགེ་འཕེལ་གླིང་དུ་བསྐྱེད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ཀྱང་ལྷན་
དུ་མེབས་ཏེ། མིན་བྱར་རྩ་སྤེང་རིན་པོ་ཆེ་བྱུང་བསྟན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གི་ཡང་སྐུལ་
རིན་པོ་ཆེར་ངོས་ནས་དགེ་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོམ་པ་འབྲལ་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལས་གཤམ་བྱགས་ཁྲུང་བཞེས།¹³¹

¹³¹ ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་སྒྲོམ་པ་གནང་བའི་སྐོར་ཞིག་མཐོང་ཡང་། རྩ་སྤེང་བསྟན་འཛིན་འཛིན་མེད་ཀྱིས་གྲིས་པའི་<<རྩ་སྤེང་སྐུ་
སྐུལ་རིམ་བྱང་སྐོར། >> ཞེས་པ་ལས། ཤིང་ལུག་ ༡༩༥༥ བོད་རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་མཆོག་སྐུ་འཁོར་དུགས་བསྐྱུས་རྩ་
སྤེང་དུ་མེབས་འབྱོར་གྱིས་ཆོས་ཉེར་བརྒྱུད་བར་ཉིན་ཉི་ཤུ་ཙམ་སྐོར་སྐོར་བཞུགས་གནང་རིང་གནས་གཞིགས་མཆོད་འབུལ་དང་། སེར་སྐུ་མང་
ཆོགས་ཀྱི་རེ་སྟོན་ལྟར་ལམ་རིམ་བསྐྱུས་དོན་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་དང་། མཇམ་ཁ་གནང་ཞིང་། རྩ་སྤེང་གླ་བྱང་ནས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་སྐུ་འཁོར་ཆང་
མར་མེབས་བསྐུ་མེབས་སྐུལ་དང་བཀྱར་བསྐུ་ཞབས་ཏོག་གཟབ་རྒྱས་ཞུས། སྐབས་དེར་ངས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་མཆོག་ནས་དགེ་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོམ་པ་ཞུས་
པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་གོང་དུ་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་ཁོང་རྩ་སྤེང་གླ་བའི་ཡང་སྐུལ་དུ་ངོས་འཛིན་མཛད་དེ་མཆོན་ལ་“བསྟན་འཛིན་
འཛིན་མེད་མཐུ་སྐབས་དབང་བྱུག”ཅེས་བཏགས་པའི་རྒྱལ་སོགས་ཀྱང་གསལ།

ཡང་དགོན་རི་ཁོང་ཅེས་པ་སྤར་དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་ནང་ཟླ་བ་དག་ཉིད་ཆེན་པོས་འབྲན་ཆུ་དང་བྲལ་བའི་ལེགས་བཤད་བྱང་ཆུབ་ལས་གྱི་རིམ་པ་ཆེན་མོ་ལྷགས་ཚུམ་གནང་ཡུལ་དེར་ཁོ་བོ་ཅག་དང་ལྷན་དུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཤོག་བྱ་ཁ་ཤས་ལྷགས་སྟོག་དང་འབྲེལ་བྱགས་སྟོན་གནང་། རྩ་སྤྱོད་འདི་ཉིད་བཀའ་གདམས་བསྟན་པའི་ཆུ་མགོའི་གནས་བྱུང་པར་དུ་སོང་གཤམ་མཆོད་འབུལ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། <<བཅའ་བྱུང་གི་རང་དབང>>ལས། རོས་རང་རྩ་སྤྱོད་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་ཉེན་གཙོའི་བྱང་དུ་སྐྱེ་བྱུག་བྱུག། དེ་དུང་བྲན་པ་ཞིག་ལ། དེ་དུས་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་མེད་པར་ཡིད་འགྲལ་ཐེབས་པའི་ཉམས་སྤངས་སྟོན་བྱང་བ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། རོས་རང་གནས་འདི་དང་རིང་མོ་ཉིད་ནས་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཆོར་ཤུགས་ཀྱང་དག་པོ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་རོས་ཀྱི་བསམ་བཤད། རྩ་སྤྱོད་དུ་སྐྱེ་བའང་ཞིག་བརྒྱབས་ཏེ་ཆོད་སྐྱབ་པ་སྟོམས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཅི་མ་རུང་སྐྱམ་པ་ཡང་ཡང་བྱུང་། ... རྒྱ་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་ནམས་དང་ལྷན་དུ་ལམ་ཀ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་གཞོན་སྟོན་འགོག་ཐབས་བསྟུང་མར་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་སྤངས་དཀའ་ཆེགས་ཅན་དེ་གཉིས་ཀ་ལས་རེ་ཞིག་གཡོལ་ཆེད་ལྷ་སའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་ཁ་བྲལ་ཏེ་བྱང་རྩ་སྤྱོད་དུ་བསྐྱོད་པ་དེ་ནི་ངལ་གསོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཡང་། “རོས་རང་རྩོ་བོ་ཡབ་སྐུ་ལ་ལས་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྩ་སྤྱོད་དུ་སྐྱེ་བ་སྐྱབས། དེ་གར་ཉེན་ནམས་ལ་མཛུལ་ཏེ་དེ་ནས་རྩོ་བོ་འཇམ་དཔལ་རྩོ་རྩེ་བཞུགས་པའི་ལྷ་ཁང་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་འབྱོར། གནས་བཤད་གྱི་མགོ་བཅུགས་མ་ཐག་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་མེད་པར་དུས་ཡུན་སྐར་མ་འགའ་ཤས་ཀྱི་རིང་། མིག་རྒྱ་མཆོམས་མ་ཆད་པར་ཤོར་ཏེ་ཏ་ཅང་སྟོ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དུས་ཅི་ཡང་མ་བསམས་ཀྱང་། རྩེ་སྐྱེ་བསམ་སྟོན་གཏོང་དུས་བཀའ་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདྲ་ལ། དེ་ཡང་རྩོ་བོ་ཡབ་སྐུ་དང་ལྷག་པར་དུ་འབྲོམ་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ལས་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་སྐྱམ་པ་བྱུང་།”¹³² ཞེས་བཀའ་སྩལ།

རྩ་སྤྱོད་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་ནམ་གཉིས་དང་བཅས་སྟོན་འཁོར་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་རིང་མཛད་ཅིང་། ཉེན་གཙོ་རྩོ་བོ་འཇམ་དཔལ་རྩོ་རྩེ་དང་། རྩོ་བོ་རྩེའི་གཏུང་ཉེན། སྤྱི་ཆོས། ལྷན་སྐྱེད། གཟིགས་དཔེ་རྒྱ་དཔེ། འབྲོམ་གྱི་གཟིགས་དཔེ་བརྒྱད་སྟོང་། རྩོ་བོའི་སྐྱེ་བཅུན་དབུ་ཡོན་མ། ལྷ་མ་རྩམ་རྟེན་ཏའི་ཐུགས་དམ་གྱི་ཉེན་གཤིན་རྩེའི་གཤིན་གྱི་ཐང་ག་སོགས་ནང་ཉེན་ནམས་ལ་ཡང་གཟིགས་ཉིག་མཛད། ཕྱིར་ཕེབས་ལམ་དུ། གསང་ཆེན་སྤྱད་རྒྱུད་གྲུ་ཆོང་སྟོད་ལུང་ལུ་རྒྱ་མིག་ལུང་དུ་དབྱར་ཕྱི་མ་ཚུགས་པའི་སྐབས་ཁེལ་བར་ཆོས་འབྲེལ་སོགས་སྩལ། མདོར་ན། གོང་གསལ་གྱི་གསུང་ནམས་ཀྱི་དངོས་ཤུགས་ལས་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོས་བོད་བསྟན་སྤྱི་དམི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་དགྲུང་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་ནས་སྐྱེད་པ་ཅི་ཅམ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་ཡོད་མེད་ཆེགས་མེད་དུ་ཤེས་ཀྱས་སོ་སྐྱམ་མོ།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་རྩ་སྤྱོད་དགོན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུགས་སྟོང་དང་དགོངས་གཞིའི་སྟོར་ལ། <<སྐྱེ་མདུན>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས།

¹³² སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 3 ནང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱི་གསུ་སྐྱེ་བཀའ་གདམས་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་དབང་གནང་སྐབས་གསུངས།

ཁོ་པོ་ཐོག་མར་ཨ་མ་མདོ་ནས་ལྷ་སར་འགྲོ་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱུང་དགོན་པ་བརྒྱུད་ཏེ་སོང་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་ནས་ལྷ་སར་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་ཀྱང་རྒྱུང་དགོན་པར་བསྐྱོད། སྐབས་དེར། ལྷ་ཁང་ལྟེ་བའི་གཙུག་རྒྱུའི་མདུན་དུ་ཡར་ལངས་ནས་སྤྲོད་སྐབས། མི་ལོ་ཆེན་སྤྲོད་ལྷག་གི་གོང་དུ་དགོན་པ་དེ་ཉིད་ཕྱག་འདེབས་པ་པོ་དང་ཇོ་པོ་རྗེ་དབལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤའི་སྐུ་ཀྱི་ཐུ་པོར་གྱུར་པ་གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་མཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོར་སྤང་ལྷགས་བྲག་ལ་ལོན་དཀའ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཁོ་པོའི་མིག་ཟུང་ལས་མཆེ་མའི་ཐེགས་པ་བར་མེད་དུ་ཐོར་ཞིང་། གཏན་ནས་མཆོམས་མི་ཆོད་པ་ལྟ་བུའི་ངང་དུ་དུ་སྤངས་རྒྱུན་རིང་བྱས། དེ་ནི་མི་ཆེ་འདིའི་ནང་ཆོར་ལྷགས་བྲག་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་ལྷགས་ཆེ་བའི་སྤྱོད་སྤང་དུ་མའི་ཁོད་ཀྱི་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གསལ་ཤིག་རེད། དེའི་མཇུག་ཏུ་ཁོ་པོའི་སེམས་སྟུ། ངོས་ཀྱི་མི་ཆེའི་མཐའ་མཇུག་དེ་གནས་མཆོག་དེའི་མཐའ་སྐོར་དུ་ཡོད་པའི་ནགས་ཆལ་རྒྱུད་དེའི་ནང་དུ་བསྐྱལ་ངེས་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་ལ། ཆོར་བ་དེ་ཉིད་དུང་ཡང་མ་ཡལ་བར་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ཅི་ཡིན་སྟུམ་ན། དེ་ནི་རྒྱལ་བའི་འབྲུངས་རབས་དང་སྟོན་པ་ཆེན་པོ་འབྲོམ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཟུར་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་དང་། སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་དུ་མས་མགོན་པོ་མཆོག་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་ཀྱི་རྣམ་སྤྱལ་དུ་ལུང་བསྟན་ཞིང་གཟིགས་པའི་ཚུལ་སོགས་གྲུང་བསྐྱིགས་ཏེ་བསམས་ན་མི་ཤེས་པ་ཆེར་མེད།

སྟོན་པ་ཐུང་འདས་ཀྱི་རྗེས་བྲན་དུས་སྟོན་དང་གནས་གཟིགས་ ཆེབས་རྒྱུར།

གོང་དུ་བཅོམ་པ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆེབས་རྒྱུར་བསྐྱུངས་སྐབས་ལྷ་སའི་ཉེ་འགམ་ཆལ་གྲུང་ཐང་དུ་ཕེབས་འབྱོར་གྲུབ་མཆོམས་བྱང་རྒྱབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་འབྲས་སྤྱོདས་རྒྱལ་སྐས་སྒྲ་མས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོར་མཇལ་ཕྱག་ལུས་ཏེ། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་མཆོག་གིས་གདུལ་བྱ་ཉག་འཛིན་ཅན་རྣམས་ཆོས་ལ་སྤྱལ་བའི་ཕྱིར་དང་སྤྱེ་བོ་ཕལ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱེ་འཆིའི་ཆོས་ཉིད་སྟོན་པའི་སྤྲད་ཐུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་བསྟན་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་འཁོར་བའི་རྗེས་བྲན་དུས་སྟོན་མཛད་སྐོར་ཆེད་ཕེབས་སྐབས་འཇུག་ཡོང་བའི་གདན་ཞུའི་མཐོན་བརྟུན་པ་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེབས་རྒྱུར་གྲུབ་རྗེས་ཀྱང་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་བྱང་རྒྱབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོགས་གཉིས་ནས་གདན་ཞུའི་མཐོན་ཤོག་ཞིབ་རྒྱས་དང་བཅས་སྟན་སྤྱལ་བསྐྱུར་མ་ཕུལ་བར་མ་ཟད། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ཐང་ཀར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་ལ་ཡང་དེའི་ཐང་འབྲེལ་བ་གནང་། དེ་ལ་<<ཐོད། ང་ཡི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་སྤྱིའི་གཞུང་མོ་རྗེ་བཙུན་པ་རྣམས།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་གར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོག་ལས་མངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤེལ་བྱ་རྒྱ་
དམིགས་ཡུལ་དུ་བཟུང་བའི་ཆོག་ལས་སྤེ་རྩིང་པ་དེར་འབྲེལ་བ་བྱས་ཤིང་། ཆོས་ཆོག་ནས་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་ལ་སྟོན་པ་
བཅོས་ལྷན་འདས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་ལ་མཉམ་ཞུགས་གནང་རྒྱུ་
མགོན་བན་ལུ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་དང་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་རྒྱ་
གར་དུ་གདན་ཞུའི་ཆེད་འབད་པ་སྤྲ་ཆོག་ལས་བསྟན་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་གིས་འདོད་མོས་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྤྲ་ཆོག་ས་
བསྟན་ཅིང་སྤྱ་ཆབ་ཅིག་ཕེབས་ན་འཕྱས་ངེས་ཞེས་ཀ་ཀོར་དང་ཉོག་བཤད་འདྲ་མིན་བྱས་ཏེ་མཐར། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་ཆབ་དུ་བསྟོར་བཞག་གནང་། དེ་ལ་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ནས་སྤྱི་སྤེར་གནད་ཡོད་རྣམས་
ལ་ཕྱ་མཐུད་འབྲེལ་ལམ་རྩིང་སྤྱལ་གནང་བས་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཡེ་ཤོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་སྤྱད་ངོས་དུས་བྲན་
མཛད་སྤྱིར་ཕེབས་གཤམ་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཤུགས་ཆེར་གསུངས་པ་དང་། བོད་མིའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ཡེ་ཤོང་ས་སྤྱབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ས་སྤེར་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མངའ་བདག་ཡིན་པར་བརྟེན་ནང་པའི་ཆོས་དཔོན་གཙོ་
གས་རྣམས་འཛོམས་སར་ངེས་པར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱར་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཞུས་མེད་དུ་བརྟེན་
མཐར། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཡེ་ཤོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་མཆོག་དང་ཀུན་གཟིགས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
གཉིས་ཀ་ཆིབས་སྐྱར་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་མི་བྱ་གཞེད་དུ་གྱུར་ཏེ་གོང་དུ་ཞུས་པའི་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་
པོའི་བཀའ་ལླང་དེ་ཉིད་དོན་ཐོག་དུ་བབས་པར་གྱུར། སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གི་ཐུགས་སྟོབས་དང་གཟིགས་
རྒྱུ་། ཕྱི་ནང་གསར་གསུམ་ཀྱི་མཛད་པ་པལ་མོ་ཆེ་བཅས་ནི། རྫོང་ག་བས་དཔོག་དཀའ་ཞིང་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞེ་
གཅིག་ཡིན་ཡང་ལས་ངན་གྱིས་བསྐྱེབས་ཏེ་ཅེ་རེ་ལོང་བར་གྱུར་པ་དག་གིས་ནི་ཅེ་མཛད་ངན་སྤྱོད་དུ་མཐོང་བས་
འདིར་བོང་བུའི་རྒྱ་བར་གསེར་སྤྲུག་མི་འདོད་པས་བྱར་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱས། <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྟེན་པ་>> ལས།
དེའི་གོང་ཅམ་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དུས་བྲན་ཆོག་ལས་ཕེབས་རྒྱུར་
བཀག་འགོག་བྱས་རྒྱུ་ཆིབས་སྐྱར་མི་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྟབས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་མཆོག་དང་། སྐྱེའི་གཅེན་
མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ། སྐྱེའི་གཞུང་པོ་མངའ་ངོས་མཆོག་སྤེལ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་རྒྱ་གར་ལ་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས་རྒྱུར་
ཐུགས་གཏན་འཁེལ་ཏེ་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་གིས་སྟན་(སྟག་སྟན་)ཡང་ཁོང་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ཐུག་རོགས་སུ་བཅར་འཕྱས་
ཀྱི་བཀའ་ཕེབས་ལྟར་ལོ་དེའི་རྒྱ་བ་ ༡༠ པའི་ནང་ལྷ་ས་ནས་གོ་མོ་བར་འཛིབ་འཁོར་ཐོག་ཉིན་གསུམ་ལས་མ་འགོར་
བར་བསྐྱེབས་ཤིང་། དེ་ནས་ཉེ་ཐོག་དུ་སྤང་ཐོག་བར་བསྟོད། སྤང་ཐོག་ནས་མོ་ཁོར་ཐོག་བཀའ་སྤྲུག་དུ་འཕྱོར་ནས་ཉིན་
ཤས་སྤྱི་ངལ་གསོ་སྐྱབས་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་སྤྱད་འཁོར་གང་འཆམས་ཤིག་རིང་མིན་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་
གནང་གཏན་འཁེལ་ཐུགས་ཀྱི་ལན་གསལ་འཕྱོར་ཏེ་ཨ་རི་ཁུལ་དུ་བཞུགས་པའི་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་སྟག་འཆོར་མཆོག་སྤེལ་
རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། རྒྱ་གར་དུ་གཏན་བཞུགས་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་

བཀའ་སྤྱུག་ནས་སྐད་ཐོག་བོད་འབྲས་ས་མཆོངས་ན་ཐོད་ལ་ཅིང་མེབས་བསྐྱར་བཅས། དེ་བཞིན་བཀའ་སྤྱུག་ཁྲུལ་
 གཏན་བཞུགས་ཅིས་དཔོན་ལྷ་སྐབ་པ་དང་། ཆོང་སྤྱི་རྟིང་པ་མཁན་ཚུང་ལྷོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་བཅས་ཀྱང་མེབས་བསྐྱར་
 བཅས་འདུག ། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 19 ཉིན་ཆིབས་ཞབས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
 རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷས་གཉིས་དང་། བཀའ་སྤྱུག་ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་མདོ་མཁར་པ་
 སུན་ཆོགས་རབ་རྒྱས། ང་པོ་ད་རག་དབང་འཛིགས་མེད། སྤྱ་བཅར་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་ཆབ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་ལྷོ་བཟང་
 བསམ་གཏན་སོགས་གཞུང་ཁོངས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་། ལྷ་སྤྱལ་དང་མི་སྣ་གནད་ཆེ་གཞན་ལྷས་དང་བཅས་ལྟ་ལྟོན་རྒྱལ་
 ཁབ་ནས་ཆིབས་ཐོན་གྱིས་གཙང་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོར་ཕེབས། སྤྱི་ཉིན་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ས་གཉིས་ཞལ་མཇལ་གསུང་
 མོལ་སོགས་མཇེད་རིམ་ལྷས་ཡོངས་སུ་བྱུབ་མཐར། མོ་མོ་བརྒྱད་སྐར་ཏོག་ཏུ་ཕེབས། “སྐར་ཏོག་ཏུ་མ་ཕེབས་གོང་
 ཉིན་གཅིག་སྟོན་གྱི་ཞག་སར་རྒྱ་གར་དུ་བཅའ་སྟོད་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ཆབ་པོ་མ་ཕེབས་བསྐྱར་བཅས། དེའི་སར་ཉིན་འབྲས་
 ལྷོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སྐད་ཐོག་ཏུ་ཆིབས་སྤྱར་པ་གནད་གོང་མེ་ལེ་གཅིག་དང་ཕྱེད་ཅུ་ཅུ་ཀྱི་སར་འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་པོ་བཟ་ཤིས་
 ལྷས་རྒྱལ་མཆོག་ཕེབས་བསྐྱར་བཅས་ཏེ་ཡུལ་ས་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་ཕེབས་ཁོར་ཐོག་གདན་ཞུས་ཀྱིས་འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་
 པོའི་ཕོ་བྱང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕེབས་དུས་གཞུང་ལམ་གཡས་གཡོན་དུ་འབྲས་ལྷོངས་མེར་སྐྱ་མི་དཔངས་ལྷས་དང་། ས་
 གནས་དེར་གཏན་སྟོད་ཐོད་མི་དང་། གནས་སྐོར་བ་བཅས་མི་བྱངས་ཁྲི་སྟག་ལྷག་ཅུ་ཕེབས་བསུ་ཞལ་མཇལ་དུ་བཅར་
 འདུག་པ་དེ་ལྷས་ཀྱི་ལག་ཏུ་མཇལ་དར་དང་། མེ་ཏོག་བདུག་སྒོས་བཅས་ཁྲིར་ཏེ་བདུག་སྒོས་ཀྱི་བྱི་བསྐྱར་ཕེབས་ལམ་ཁྲོན་
 ཡོངས་སུ་འཕུལ་བཞིན་འདུག །”ཅེས་སྤྱུག་སུན་གྱིས་གསུངས། སྐབས་དེར་འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་པོས་ཕེབས་ཁོར་གྱི་
 ཟུར་གཉིས་སུ་འབྲས་ལྷོངས་དང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ཚུང་བ་རེ་བཅུགས་འདུག་པར་སྐབས་ཤིག་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཆབ་
 དང་ལྷན་དུ་ཡོང་བའི་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཅིག་གིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ལྷངས་ཏེ་ཆབ་དུ་རྒྱ་དཔར་གྱི་རྒྱལ་དར་ཞིག་
 བཅུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་འདུག ། འབྲས་ལྷོངས་ནས་ཤི་ལི་ཀྱཱ་རིའི་བར་ཕེབས་ཁོར་དང་དེ་ནས་ལྷི་ལིའི་བར་
 གནས་བྱའི་ནང་ཕེབས། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གནས་བྱ་གཞན་ཞིག་གི་ནང་ཕེབས་ཤིང་སྤྱ་འཁོར་ལྷས་
 ཀྱང་སྐབས་བསྐྱུན་གྱིས་ཕེབས། ལྷི་ལིའི་གནས་ཐང་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་འཛིན་ཕྱག་རོགས་ Dr. S. Radhakrishnan
 དང་སྲིན་ལྷོན་ཀེ་རུ་སོགས་དཔོན་རིགས་ཆེ་སྤྱད་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་ཆབ་ཁག ། ལྷ་པའི་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་དབྱ་
 འཛིན་སོགས་ཀྱིས་ཕེབས་བསུ་གཟབ་རྒྱས་ངང་སྲིད་འཛིན་པོ་བྱང་ Rashtrapati Bhavan ཞེས་པར་གདན་འདྲན་
 ཞུས། དེར་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་འཛིན་ Dr. Rajendra Prasad དང་མཇལ་འཕྲད་གླེང་མོལ་མཇེད། དེའི་སྤྱི་ཉིན་དུས་
 རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་འདྲེན་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ལྷན་རྟེན་མཆོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1948 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 31
 ཉིན་སྤྱ་ཆའི་ནང་གི་གསུང་བཤད་མཐའ་མ་གནང་ས་དང་ཁོང་གི་སྤྱ་ཕུང་ཞུགས་འབུལ་ཞུས་ Rajghat ཞེས་པ་རྩེ་བོ་

ཡ་ལྷ་ནའི་ཉི་འགམ་དུ་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་སྒྲོར་དུ་ལེབས། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་
ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ལྷ་ལིར་འབྱོར་བའི་ཕྱི་ཉིན་སྤོང་། ར་ཇི་རྩ་ཏེ་(Rajghat)ཞེས་པའི་ས་ཆར་མཉུ་ཏ་མ་རྩན་རྟེའི་(Mahatma
Gandhi)སྐུ་གདུང་བསྐྱེད་ས་དེར་མཇལ་སྒྲོན་དུ་སྤྱིན། འཇལ་སྐྱ་ན་གཙང་པོའི་ཉི་ལོགས་ནི་ལྷ་གསེང་སྒོ་ལྷང་ཅན་
ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་མི་རྟག་པའི་སྤང་ཚུལ་ལས་ལམ་ཡིད་ལ་འཆར་བའི་གནས་དེར་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་སྐབས་སེམས་
འགལ་གཏིང་ཟབ་ཅིག་ཐེབས་བྱུང་། ཆེ་སྤང་འཇམ་སྤྱིང་འདིའི་སྤྱིང་ཁོང་དང་མཇལ་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་བྱུང་ན་ཅི་མ་
བྱུང་སྐྱམས་པའི་དུང་དུང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནལ་དུ་མི་གནས་པ་ཞིག་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ས་གནས་དེར་ལངས་སྤྱོད་སྐབས་སྒོ་
ཆེན་ཁོང་གི་ཉི་འགམ་དུ་བསྐྱེད་ས་པའི་མུ་བྱུང་སྤང་བ་ཤར་ཞིང་། དེ་ཉིད་འཆོ་བཞུགས་སྐབས་
ང་ཆོའི་དུས་རབས་ནང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱིང་སྒྲོབས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ཀྱི་རེད། ཁོང་མ་གཤེགས་བར་རྒྱ་གར་
དང་། མིའི་རིགས་སྒྲོམ་ཚུང་ཀུན་གྱི་སེམས་ཤུགས་གཅེས་འཛིན་གནང་ཞིང་། ཁོ་ཉི་སྒྲོན་པ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་
བཟང་པོ་ཞིག་དང་། མིའི་རིགས་ཀུན་ལ་ཞི་བདེ་དང་མཇལ་མཐུན་ཡོང་བར་དོན་དམ་འབད་བཅོམ་གནང་མཁན་ཞིག་ཏུ་
སྤང་། གལ་ཏེ་མཉུ་ཏ་མ་རྩན་རྟེ་ད་ལྟ་འཆོ་བཞུགས་ཡོད་ན་ཁོ་ཐོར་ཟབ་ཅིང་དཀྱེལ་ཆེའི་ཐབས་རྒྱས་སྒོ་བ་སྒྲོན་རི་འབྲ་
ཞིག་གནང་ཡོང་སྐྱམས་པ་དང་། ཁོང་ནས་ངོས་ལ་འཆོ་བཞུགས་ཞི་བའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་དགོས་པའི་སྒོ་བ་སྒྲོན་དུས་རྟག་ཏུ་
གནང་རྒྱར་གོར་མ་ཆག །ཞི་བའི་ལམ་ནས་བོད་མི་མང་གི་རང་དབང་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱས་ཤུགས་གང་ཡོད་འདོན་ཀྱི་རེད་
སྐྱམས་པ་བྱུང་། ཁོང་གིས་གསུངས་ཤིང་བྱུག་ལེན་དུ་བཀལ་བ་འཆོ་བཞུགས་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་དེར་ཁོ་བོ་ཡིད་ཆེས་སྤར་
ནས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་འཕོ་འགྱུར་མེད་པར་གནས་ཡོད་ཅིང་། དག་ཤུལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དུ་མ་ཞུགས་པར་ཁོང་
གིས་ལམ་སྒྲོན་དེར་བསྐྱོད་རྒྱར་ངོས་རང་སེམས་ཐག་བཅད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

སྒྲོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་མུང་འདས་དུས་བྲན་གྱི་མཇུག་སྒྲོར་གསུང་བཤད་ཅི་གནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་
རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ས་གཉིས་སོ་སོར་བྲ་སྤྱིག་གས་བཀོད་འདོམས་སྤར་ནས་ཕུལ་ཡོད་ཀྱང་། ས་སྤྱིང་རྒྱལ་བསྐྱར་ཡོངས་
རྒྱགས་ཀྱི་མངའ་བདག་སྤྱི་ཙོར་ཡགོང་ས་རྒྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 29 ཉིན་
གསུང་བཤད་གནང་སྐབས། རྒྱ་མིས་བཟོས་པའི་གསུང་བཤད་དེ་མ་གནང་བར་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་
ལྟར། ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོགས་ཀྱིས་གོ་སྤྱིག་དང་མགོན་འབོད་གནང་བར་ཐུགས་
རྗེ་ཆེ་ཞེས་དང་། དེ་ནས་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བསྐྱར་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱད་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་
ཆང་མས་ཐུགས་ཁུར་བསྐྱེད་བཞེས་དགོས་པ། ལྷོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྐྱར་པ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་གངས་ཅན་
ཀྱི་ལྗོངས་སུ་རི་ལྷར་དར་ཞིང་གནས་པའི་ཚུལ། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱར་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྩ་ལལ་ཉམས་ཆག་བྱུང་ཡང་བོད་དུ་
ད་དུང་ཡང་གནས་སྤར་ཡོད་པ། དུས་སྒྲོན་དེ་ལ་ནང་བ་ཡིན་མིན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ནས་མི་སྤྱ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་
ཆོས་ལ་གྲུས་བརྩི་མཆོད་མཐོང་ཆེན་པོ་ཞུ་བཞིན་པ། དུས་སྒྲོན་གྱི་བྱ་བ་གཟི་བརྗེད་ཅན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤར་སྤྱོགས་

ཡུལ་གྲུ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྒྱབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་ཡང་རིང་མིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་
དར་བྱུང་ཉམས་བཞེས་ཡོང་བའི་ཐུགས་རེ་ཡོད་པ་བཅས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བའི་
ཐུགས་རེ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ཡུང་ལས། ང་མུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སོང་བ་ན། གདོང་དམར་
ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བར་འགྱུར་རོ།། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ནི་སྤྱི་
གདོང་དམར་གྱི་རིགས་ཅན་བོད་ལ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བར་བཞེད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤུལ་ཤིས་རུབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དར་བ་ལ་དགོངས་པ་ལྟར། དེང་དུས་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ནམས་སུ་
ནང་པའི་ཆོས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་རྟགས་མཚན་དེ་ནི་ཡུང་བསྟན་པའི་དུས་ངེས་པ་ཅན་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པར་
འདུག་སྟེ་མ་པ་དང་། ཞེས་ནང་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་རིང་མིན་དར་བྱུང་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཡུང་བསྟན་
རྒྱབ་ཉེན་དང་བཅས་པ་གསུངས། དུས་སྐབས་དབྱང་ན་སོགས་གནས་བབ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འདྲ་། གསུང་རབ་བྲག་རི་
ལྷར་མཐོ་བར་བཅེགས་པའི་བར་དང་སྐབས་དག་ནས་སྟོན་གྱི་སྤྱི་སུ་དམ་པ་ནམས་ཀྱི་བཞེད་པ་དམིགས་བསལ་བ་
དག་ཁོལ་དུ་སྤྱང་སྟེ། དུས་བསྟན་གནད་དུ་ཕིགས་པའི་སྤྱི་མཛུགས་མཛད་རྒྱུས་པ་ནི་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་
འདི་ཅམ་དུ་ཟད་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་འདི་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་ཟམ་མི་ཆད་པར་སྦྱོར་བཞིན་པ་ནི་གཟུ་
བོའི་སྟོ་ཅན་ཡོངས་ཀྱིས་མཛུགས་དུ་ཡོད་པ་འདི་ཉིད་ལགས། བོད་གི་ཡུང་བསྟན་གྱི་ཐད་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱི་
ཁྲ་སྟན་པ་སྟོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་མཆོག་གིས་<<སྟོན་པ་ཐུགས་རེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ཡུང་ལྷར་སྤྱོད་པོར་ཡགོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་མཛད་འཕྲིན་ལས་འབྲེས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅམ་སྤྱི་ལ་>>ཞེས་པ་ལས། “སྐབས་བབས་
ཀྱི་ཡུང་བསྟན་གང་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ཡང་སྟོན་པས།

ང་ནི་མུ་ངན་འདས་ནས་ལོ། ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འདས་པའི་འོག །
གདོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་ནི། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་དར་བར་འགྱུར།། ཞེས་དང་།” ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ལ། ལྷ་
མོ་རྩི་མ་མེད་པས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། ང་ཡོངས་སུ་མུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ན་གདོང་དམར་
ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བར་འགྱུར་རོ།། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དུས་
བཅུ་མཛད་སྟེ་སྤྱི་སུ་མཐུན་ནས་གསུང་དོན།

ནམ་འཛེན་བདེ་བར་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་ཡང་དག་པའི་ཆོས་འཛུམ་གྱིང་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་དར་བཞིན་ཉམས་སུ་
སྤངས་ན། དེའི་འབྲས་བུར། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཡུལ་ཕྱོགས་པན་ཚུན་ཆགས་སྤང་དང་། འཇུག་ཅོད་འཛིགས་སྒྲག་གི་རྣམ་
པ་ཡོད་པ་དེ་དག་རང་ཞིར་བྱིན་ཏེ་ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དུས་ཤིག་ངེས་པར་ཡོང་སྟེད་
པ་དང་། དེང་དུས་ཞི་བདེ་ལ་དགའ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་བཙན་དབང་འོག་གནས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་ཁག་རང་བཙན་

དུ་ཐོན་ཐབས་དང་། བཅོན་འཇུག་དང་དཔག་འཁྲུག་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་ཉིན་མཆོན་དུས་དྲུག་ཏུ་བདེན་པའི་ལམ་ནས་
ཐབས་ཤེས་དང་། འབད་བཅོན་ཆེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད་ཚུལ་ཐོས་པས་ངའི་སེམས་ལ་ཡང་གཡོ་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་
བྱུང་། ཞེས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་མཐུན་པར་མ་ཟད། འཆོ་མེད་ཞི་བའི་ལྷ་
གྲུབ་དང་བདེན་པ་ལ་ཐུགས་མོས་དང་དེས་ཤེས་ཟབ་མོ་རྟེན་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བསྟན།
སྤར་ལོ་རྩ་བ་དང་། མཁས་པ། སྤྱི་ཆེན་དམ་པ་མང་པོས་དཀའ་སྤྱད་འབད་བཅོན་དུ་མའི་སྒོ་ནས་བོད་ལ་དམ་པའི་
ཆོས་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་པ་དེ་དག་ཉམས་ཆག་གིས་མེད་པར་སོང་ན་གང་མིན་ཤིང་རྒྱ་རང་གི་ཤེས་རྒྱས་ཡོད་ཀྱི་ཅལ་
དུ་བཏོན་ཏེ་དམ་པའི་ཆོས་འདི་དག་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་། ཉམས་པ་སོར་ཆུད་ཤིང་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་དཔལ་རྣམ་འཛེན་བཞི་
པའི་མདོ་སྤྲུལ་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ནས་ཉམས་རྒྱད་གཞི་མེད་དུ་
གྱུར་ཆོ། སྤྱུག་བསྐལ་ཆེན་པོའི་སྒོར་དུ་བྱིང་བའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྤྱོ་བོ་རྣམས་དེ་དག་ལས་སྒྲོབ་པའི་ཐབས་ཆ་ལག་
ཡོངས་སུ་ཆང་བ་ཞིག་གཞན་ནས་རྟེན་དུ་མེད་པའི་ཚུལ་གཟིགས་ཤིང་། རོན་གྱི་དབང་ཆེན་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་
ཚུལ་ཟབ་མོ་དེ་ཉིད་འཛིན་སྒྲོང་སྤེལ་གསུམ་གནང་རྒྱའི་གཡུང་དམ་བཟོན་པོ་བཞེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པར་མ་ཟད།
དེ་ནས་ཀྱང་ཞལ་སྤྲོ་ནས། “ཁྱེད་རྣམ་པས་ཀྱང་ཆོས་ལུན་དུ་གནས་པ་དང་། དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་ཐབས་ལམ་རྗེ་དགོ་བཀའ་
སྒོ་བ་གནང་ན་ང་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་ཡོང་བ་འདུག །” ཅེས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་བསྐྱལ་བར་མཛད། ཀུན་གཟིགས་པཎ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་ཐད། མི་དོན་རྒྱལ་རབས་ལས།

ཐུབ་རྣམས་སྤྲིག་པ་རྒྱ་ཡིས་མི་འཁྱེད་། །འགྲོ་བའི་སྤྱུག་བསྐལ་ཐུག་གིས་མི་སེལ་ལ། །

ཉིད་གྱི་རྟོགས་པ་གཞན་ལ་འཕྲོ་མིན་ཏེ། །ཆོས་ཉིད་བདེན་པ་བསྟན་པས་གྲོལ་བར་མཛད། ། ཅེས་བར་འབྲེལ་བཤད་

དང་། ད་ལས་ཆོགས་འདུར་གདན་ཁྱེད་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་སོགས་ཁྱེད་གནང་མཛད་འདུག །ཅེས་གསལ། འཕགས་ལུལ་དུ་
བཞུགས་རིང་། འཆོ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་ནས་བདེན་དོན་ཅོད་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཐད་འདི་རྟོག་གནང་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་
དངོས་ཡོད་བདེ་སྤྱུག་ཀུན་དེར་འདུས་མི་སྣ་གནད་ཅན་དུ་མར་ཞིབ་མོལ་གནང་བ་སོགས་མཛད་འཕྲིན་རྒྱ་ཆེར་
བསྐྱངས། སྐབས་དེར་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ། བོད་དུ་ཞི་བའི་ལམ་ནས་རྒྱ་དམར་གྱི་དག་སྒྲིབ་འགོག་ཐབས་
མཛད་ཀྱང་འཕལ་དུ་འགོག་པ་ཐུབ་པའི་ཁར། སྤྱི་ལ་རྣམས་འབྲས་མེད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་མདོན་རྟགས་གསལ་
བར་གྱུར་པ་སོགས་ལ་བརྟེན། ད་ནི་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་ཏེ་བོད་དོན་ཞི་བའི་ལས་འགུལ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བཞེད་ཀྱི་
ཐུགས་འདུན་འཁྲུངས། དེ་ལ་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲོ་ནས་<<དོས་ཀྱི་ལུལ་དང་དོས་ཀྱི་དམངས་>>ལས།

ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་སྒྲིང་རྩལ་ལ་བསྐྱར་བཅོས་དེས་བརྟན་ཞིག་མ་བྱུང་བར་རང་ལུལ་དུ་བྱིར་ལོག་མི་
ཤིང་པར་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱོད་རྒྱའི་ཐག་གཅོད་གསར་པ་ཞིག་མི་ཤིང་ཐབས་མེད་བྱུང་། དེ་ནི་མཐུ་ཏ་མ་ལྷན་རྟེན་དང་ཉེ་བར་
གནས་པའི་སྤར་བ་བྱུང་བ་དང་། འུ་ཆ་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་མི་སྣ་མང་པོ་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་བ་དེས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་
ཡིན་ཤིང་། ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྣ་ཐོག་མར་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་བ་ཆོ་བོད་པ་མིན་ཡང་བོད་དུ་དངོས་འབྲེལ་གྱི་ཤ་ཞེན་ཤིང་མཁན་གྱི་

སྟག་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྩལ། བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་གསར་དུ་འཁྲུངས་པའི་དགོངས་ཚུལ་དེ་དག་
 སྤྱིད་ལྷོན་ནེ་རུ་ལ་སྒྲེར་མཛལ་ཐོག་ནས་གསུངས་ཤིང་བཀའ་བསྟར་མཛད། སྤྱི་ཞབས་ནེ་རུ་ཡིས། བོད་ཀྱི་གནས་
 སྤངས་ཐབས་རྟགས་སུ་གྱུར་པར་སྒྲོ་པམ་ཆེ་ཡང་། སུས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་
 རང་བཅོལ་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཁས་ལེན་མི་བྱེད་ལ། བོད་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་ལ་དཔག་འཐབ་བྱས་ཀྱང་རྒྱ་མིས་དེ་མ་ཐག་དཔག་
 ལྷོན་བཏང་སྟེ་པམ་ཉེས་སུ་གཏོང་ངེས། དེ་བས་ཡགོང་ས་མཆོག་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཞི་བའི་ལམ་ནས་འགྲིག་
 ཐབས་གནང་ན་ལེགས་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་སྩལ། བོད་རྒྱལ་བསམ་ཚུལ་དེར་རྒྱ་དམར་ཀྱི་གཞོན་པུགས་
 འབྲེས་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ཡང་ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོང་བར་མཛལ་འབྲུད་གནང་སྟེ་བོད་
 ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་པས་བཅོལ་དབང་བསམ་མེད་ཀྱིས་གང་འདོད་བཅོས་སྦྱར་བྱེད་པ་སོགས་མི་ལེགས་
 པའི་ཚུལ་གསུངས་པས་ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ་ཡིས་དེ་ལུགས་མཐོ་ཅི་དྲང་ལ་ཁྱེད་ཞེས་ཞུས། སྐབས་དེར་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་
 སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ་ལ་བོད་དབུས་མཐའ་ཀུན་དུ་རྒྱ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
 སྤྱོད་ངན་སྣ་ཆོགས་སྟེ་མི་དམངས་ལ་དཀའ་ངལ་མང་དུ་སྤྱོད་བཞིན་པ་དང་། བཟའ་བཅའ་དང་ཅ་དངོས་ཀྱི་གོང་
 ཆད་སྒོ་བྱར་དུ་འཕར་བ་སོགས་མི་སེར་ཀྱི་འདོད་བབ་དང་མི་མཐུན་པའི་འགལ་རྒྱུན་སྣ་ཆོགས་སྤྱོད་བཞིན་པ་
 སོགས་ཐད་ཀར་སྤྱོད་བཞིན་དང་། རྒྱ་མིའི་དཔག་དབང་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་དགོས་པ། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲ་
 མཉམ་ཀྱི་ཐོག་ནས་གྲོས་མཐུན་གསར་པ་ཞིག་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་དགོས་པ་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་པ་ཡིན་ཚུལ་
 སོགས་འཛེམ་ཐོན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཐོག་ནས་བཀའ་མོལ་མང་དུ་གནང་། དེ་ལྟར་སྤྱིའི་བཀའ་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་
 མཐར། ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ་ནས་བོད་སའི་རྒྱ་མི་ལས་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་བབ་སོགས་བཅོས་བསྦྱར་བྱ་རྒྱུ་དང་། “བོད་པས་བོད་ཀྱི་
 ལས་དོན་ལ་རང་མགོ་ཐོན་འབྲལ་དཔག་དབང་རིམ་གྱིས་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད།”¹³³ ཅེས་སོགས་བཤད།

ཡགོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་རིང་། ཡར་བུ་ལ་སྤྱིའི་འཁོར་འབངས་དང་བཅས་པ་རྒྱ་
 ལུགས་སྒྲོག་འདོན་ཁང་སོགས་བཞེ་ལས་བསྟེ་གནས་དང་། མཆོ་བསྐྱེད་དང་། ལྷོ་ཕྱོགས་དཔལ་གྱི་རི། སན་ཅི། ཨ་
 རན་ཏ། ལྷ་ར་རྒྱ་སི། དུར་ཁྲོད་བསེལ་བའི་ཆལ། རྩོམ་གདན་སོགས་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་དུ་གནས་གཟིགས་
 མཛད། ལྷ་ར་རྒྱ་དང་རྩོམ་གདན་དུ་མི་དམངས་ལ་དཔལ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་གདམས་པ་

¹³³ མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩེའི་རོལ་མཆོ་དཔལ་ཐེང་བཞི་པ་ལས་བྱངས།

མང་དུ་སྐྱེལ་ཅིང་། ལྷི་ལོ་ 1956 ལྷ་བ་ 12 ནང་ Banaras Hindu University ཞེས་པའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་དུ་
གདན་ཞུས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་གཉིས་ལ་དམིགས་བསམ་ལ་ཆེ་བསྟོན་བྲག་འཁྲེང་¹³⁴འེ་བྲུལ།

ལྷི་ལོ་ 1957 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 5 ཉིན་མངུ་གུ་རུའི་གནས་མཆོག་མཆོ་བསྐྱེད་ཞེས་གྲགས་པའི་གནས་མཆོག་
ཏུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཤིང་སྟོང་འེ་འདེབས་འཇུགས་བསྐྱེད་པ་ད་དུང་ཡང་སྐྱེ་ཞིང་འཆར་བཞིན་ཡོད་ལ།
སྟོན་བ་གཉིས་ཀྱི་འཆར་ལུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་མ་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་དང་སྐྱེ་ཆེད་བབ་ཀྱང་མཛོན་པར་
མཆོན་འདུག་ཨང་སྐུ་མ་པ་ཞིག་ཡོད། ནུ་མ་གྲིས་ཀྱི་གསལ་ཆ་མ་དེས་ཀྱང་འགྲེལ་བ་ཤད་དུ། “ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྟེ་
གཞུང་གི་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་ཇ་རང་ལྷ་རྒྱུར་སིང་ལུ་བ་དཔལ་མ་རྟོ་རྟ་ཡ་མཆོག་གིས་ཞུས་པ་ལྟར། ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་
དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་གནས་གཟིགས་ལ་ཐེབས་སྐབས་བྲག་བཏབ་བ་ཡིན། ལྷི་ལོ་ ༥-༡-༡༩༥༧” ཞེས་ཉིན་བོད་
དབྱིན་གསུམ་ཀྱིས་གྲིས་འདུག་ལ། ཀྱན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་འདེབས་འཇུགས་གནང་བའི་ཤིང་སྟོང་ལ་
ཡང་འགྲེལ་བ་ཤད་དེ་མཆུངས་ཤིག་གྲིས་འདུག་པ་ཀྱན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་མཛོན་དུ་རུང་བར་ཡོད་དོ།

རྟོར་གདན་སྐབ་པའི་སྐྱེ་བཞུན་མཐོང་གོལ་ཆེན་མོའི་དུང་དུ་མཇལ་བཅར་གནང་བའི་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

སྟོན་བ་མཆོག་དེའི་སྤང་བཞུན་གང་གི་མདུན་དུ་དུ་སྟོན་གསུམ་གྱས་པས་བཏུད་དེ་གནས་པའི་སྐབས་དེར་སྟོན་པའི་

ཡོན་ཏན་དང་། གསུང་གི་བཀའ་བློན་ལྟག་པར་བྲན་པའི་དད་གྱུས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་ལོང་གཡོ་བ་དང་། སྟོན་བ་སངས་

རྒྱུས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱིས་ཆེམས་པའི་སྤང་བ་བྱུང་། ཞེས་བྲགས་ལ་ཉམས་སྤང་དམིགས་བསམ་སྤར་སྐྱག་བྲགས་ཡིད་
ཆེམས་དེས་ཤིག་འཁྲུངས་པའི་ཚུལ་གསུངས། སྐབས་དེར་སྐབ་དབང་གི་དུང་དུ་གསེར་གྱི་མཆོད་ཀོང་ཁྱ་གང་ལོངས་
པ་ཞིག་དང་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་ཞོལ་པར་ཆ་ཆང་ཞིག་འབྲུལ་ལམ་མཛད་པ་ད་དུང་ཡང་བཞུགས། སྤར་རྒྱ་ཐར་
ཐེབས་འཕྲོར་སྐབས་བོད་སྟོན་རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ཅིན་ལུ་ཡིས་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཞིག་འཕྲོར། ཡི་གེ་དེའི་ནང་། བོད་དུ་
གནས་ཚུལ་ཇ་བྲག་ཆེ་ཞིང་། སོ་ཉུལ་བ་དང་མཉམ་ལས་བྱེད་མཁན་ངོ་ལོག་པ་ཆོས་ཟིང་འཁྲུག་སྟོང་ཅིས་བྱེད་བཞིན་
པས་གང་སྤར་བོད་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་དགོས་ཞེས་སོགས་གྲིས། སྐབས་དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་སེམས་སུ་ཡགོང་ས་
མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་མི་ཡོང་ངམ་སྐུ་སྟེ་སེམས་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྤང་ཡིན། ལྷི་ལིར་གྲོ་ལུ་ཞེན་ལེ་
དང་དམག་དཔོན་རྟོ་ལུང་གཉིས་དང་མཇལ་འཕྲད་སྐབས་ཀྱང་། ཁོ་པ་ཅག་གི་སེམས་འཆབ་དེ་ནོན་མ་སྐབ་པར་རྒྱ་

¹³⁴ དམིགས་བསམ་ཆེ་བསྟོན་བྲག་འཁྲེང་ནི། Doctor of Letters ཞེས་པ་དེ་ཡིན། འདི་ལྟ་བུ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དུ་འང་འབྲུལ་སྟོལ་ཡོད་ཅིང་།
དོན་འདྲ་ཡང་མིང་གུང་མི་འདྲ་བའང་དུ་མ་ཡོད། འདི་ལ་སྟོབ་གཉིར་དངོས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་དང་། མཛད་ཇེས་ཅན་ནམ་མེས་སྐྱ་གྲགས་ཅན་ལ་
དམིགས་བསམ་ཆེ་བསྟོན་དུ་འབྲུལ་བ་སྟེ་རིགས་གཉིས་ཡོད། མི་སྐྱ་གྲགས་ཅན་མཛད་ཇེས་ཅན་ལ་སྐུལ་བ་ནི་“དམིགས་བསམ་ཆེ་བསྟོན་བྲག་
འཁྲེང་”དུ་གོ་དགོས།

གང་གི་དཔོན་རིགས་ལགའི་གཡོ་ཐོག་ཏུ་ཚུད་མི་རུང་བ་དང་། བོད་མི་ནང་གི་བོད་མི་ལགས་མཉམ་ལས་ཐོག་བོད་ཏུ་
ཐེང་ཆ་སྒྲོང་ཅིས་ཡོད་བ་སོགས་འདིགས་སྐུལ་དང་གཡོ་ཐབས་སྣ་ཆོགས་ཀྱིས་མྱིར་བོད་ཏུ་ཐེབས་དགོས་པའི་རྒྱ་
མཆན་མང་ཏུ་བགངས། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཀ་སྐྱལ་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱངས་ཏེ་མི་དམངས་ལ་འདོད་ཆོས་དང་སྐུ་མེར་
གྱི་ཉམས་བཞེས་གནད་ཏུ་སྒྲིབ་བ་མཛད། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

རྩོམ་པ་ཅིང་ཆེན་པོའི་དཀའ་ངལ་དེ་དག་གིས་སྤྲོད་དོན་སྐོར་ཡིད་ཐང་ཆད་ཅིང་། ལྷི་ཡིར་སྟོན་ཡུན་གྱི་དུས་སྐབས་ལལ་
 ཆེར་སྤྲོད་དོན་སྐོར་ལ་རྩོམས་ཏེ་ངའི་གནས་སྐོར་གྱི་དུས་ཡུན་མང་ཆེ་བ་ཚུད་ཐོས་སུ་ཐལ་པོང་། ད་ཆ་དཀའ་རྩོམ་ཆེ་ལ་
 འབྲས་བུས་སྟོངས་པའི་སྤྲོད་དོན་ལ་ཞེན་ལོག་སྐྱེས་ཡིང་། གལ་སྤྲོད་པོད་ནང་ངའི་མི་མང་ཆོའི་ལས་འགན་མེད་ན་སྤྲོད་
 དོན་ནས་དགོངས་ཁྱེད་གཤམ་པོའི་ངང་ཁྱེད་འདོད་བྱུང་། ཀ་སྐྱུག་ཏུ་སྐོམ་སྐྱབ་དང་། རེད་ཀྱི་དོན་ཏུ་འཛོམས་པའི་མི་མང་
 ཆེར་སྟོན་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འཆད་སྟེལ་བྱུང་བར་དགའ་པོ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་དཔོན་ནམས་ཀྱིས་
 སེམས་འཆབ་ཆེན་པོའི་ངང་རྗེས་འདེད་དང་བསུན་གཅིར་མང་དུ་བྱས། དེ་ནས་འབྲས་བུ་ཆེན་སྐྱང་ཏོག་ཏུ་ཐེབས་ཏེ་
 རྒྱ་བ་གཅིག་མིན་ཙམ་རིང་བཞུགས།

གྱུ་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 14 ཉིན་སྐར་ཏྲུག་ནས་ཆིབས་ཐོག་གནང་། གྱུ་ལོ་གཅིན་པོ་སློ་བཟང་
 བསམ་གཏན་སོགས་སྐྱ་གར་དུ་བཞུགས། མེབས་ལམ་ཁག་དུ་ཤོད་འབངས་དང་བ་ཅན་རྣམས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་སྒྲིམ་
 དང་ཟང་ཟེང་གི་སྒྲིན་བ་ཀྱ་ཚོམ་སོགས་ཀྱིས་ཆོམས་བར་མཛད། རྒྱལ་ཅེར་མེ་བྱ་གནས་ལོ་གསར་ཆོས་ཀྱི་དགའ་
 རྟོན་ལ་རྟེན་ཅིང་ཉིན་གསུམ་བཞུགས། གཞིས་ཅེ་རྫོང་གི་ཆོམས་ཆེན་དུ་གཞུང་ཁོངས་གཙང་ཁྱལ་རྫོང་ཁག་བརྒྱ་
 གསུམ་ཀྱི་རྩ་རྩེ་མི་རྩེ་བྱུང་མོང་ནས་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་སྐྱ་ཆེ་ཡུན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་སུ་བརྟན་
 བཞུགས་གང་རྒྱས་ཤིག་འབུལ་སྐྱབས་སྐྱབས་མཆོག་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཛུལ་སྐྱབས་བཤའ་བུལ།
 ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་ཟབ་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་དགའ་རྟོན་སྒྲིབ། རྟོན་འཁོར་གཞིས་ཅེ་ཁྱལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐྱབས་ཀྱན་
 གཞིགས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཟུལ་གིས་སྐྱུན་པོ་དགོན་གཞུང་ནས་སྤར་སྒོལ་ཉམས་མེད་ཀྱིས་གདན་ཁྱེད་
 མཛད་སྒོའི་རིགས་སྒྲེལ་མ་སྐབ་བ་ཏ་ཅང་སྒྲོ་བའི་གནས་སུ་ཆེ་ལ། དེ་ནི་སྤར་ནས་རྒྱ་དམར་ཀྱིས་གཤོ་རྩས་རན་ལས་
 སྐྱ་ཆོགས་བྱས་པ་དང་ཞབས་འབྲེང་ཆོའི་ཤེད་བབ་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མེན་པར་ཀྱན་ཀྱིས་ཤེས་
 དེས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

“མཁར་དོ་རིག་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་དོ་མེད་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་དུ། དབྱས་གཙང་གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་མའི་བཅ་པོ་དེ། །ལོ་མང་
 སྟོན་འབྱས་ཐོས་པས་རྒྱལ་པོར་སོང་། །ད་དུང་འཇམ་སྒྲུགས་ཐགས་སུ་རེ་རེ་ནས། ། ཐགས་མཁན་འཆོལ་བའི་གྲབ་
 གཤོམ་ཐང་རེ་ཆད། ། ཅས་གསུངས་པའི་ལུང་དོན་ཐོག་ཏུ་བབས་པར་སྣང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མད་པར་སྣང་ལ།
 ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱན་གཟིགས་པར་ཆེན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་མཇུག་པར་དུ་སྟེབས།

སྤྱི་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 9 ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་གཞིས་ཅེ་རྫོང་ནས་ཆེབས་བཏེགས་ཏེ་བཟའིས་ལྷོན་
པོར་གནས་གཟིགས་སུ་ཕེབས་པར་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་གཟིམ་ཚུང་དུ་གདན་འདེན་གྱིས་
ལྷན་འཛོམས་ཡུད་ཅམ་གནང་ཞིང་། རྒྱལ་བ་མཆོག་ནས་ཉེན་མཆོག་ཁག་ལ་མཆོད་འབུལ་དང་རབ་གནས། མི་
དམངས་ལ་འདོད་ཆོས་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྲོད་ཀྱིས་ཀྱང་འདིའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཀུན་
གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་གནང་སྒོ་ཐམས་ཅད་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་ཡོད་པའི་རྣམས་པ་ལོན་ཏུ་གསལ།
གང་ལྟར། སྐབས་དེའི་གནས་སྐབས་སྤྱིའི་ཐད་ལ། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱེད་བཅུ་པ་མཆོག་དགོངས་པ་གཞན་
དོན་དུ་གཤེགས་ནས་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན་མཛད་སྒོའི་སྐབས་བཞུགས་སྐྱོར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་དུ།

དེ་ནས་ང་ཆོ་རྒྱ་གར་ལ་ཡོང་བའི་སྐབས་སུ། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་མང་ཆེ་བའི་ནང་ལ་ཀྱང་གོ་དང་རྒྱ་
གར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་ཤུགས་ཆེར་ཡོད། རོས་གྱིས་གཏམ་བཤད་བྱས་པ་ཚང་མའི་ནང་དུ་ཐོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་
ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྐོར་མ་གཏོགས་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་མེད། དེ་
དུས་དེད་ཅག་དང་མཉམ་དུ་ཡོད་པའི་ཁྱེ་ལོའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཆོས་རྩལ་ཅམ་རྣམས་འགྱུར་མི་འདྲ་
བར་སྟོན་གྱིན་ཡོད་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་མེད། རྒྱ་གར་དུ་ཆུར་ཡོང་དུས་བཟའིས་ལྷོན་
པོར་བཅར་ཡང་། རྒྱ་བཅུ་དང་བདུན་ལོར་པར་ལོག་དུས་བཟའིས་ལྷོན་པོ་ལ་དཀའ་ངལ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་དགོན་པར་པར་
བཅར་མ་བདེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་། དེའི་རྒྱུ་པས་རོས་གཞིས་ཀ་ཅེར་སྤྱི་མཆུངས་ལྟར་བསྐྱེད་པ་མེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ།
ཆེས་ 10 ཉིན་བཟའིས་ལྷོན་གྲུ་ཚང་ཁག་བཞི་ནས་གདན་ཞུ་ལྟར་ཆེབས་སྐྱོར་གྱིས་འདུས་མང་ལ་ཆོས་བཀའ་སླུལ། དེ་
ནས་ཀྱང་གཙང་ཁུལ་གྱི་རྫོང་གཞིས་ཁག་གི་མི་དམངས་དང་། ས་དགེ་བཀའ་ཉིད་གི་བསྟན་འཛིན་དག་ཞན་བར་མ་
ཡོངས་ལ་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་དང་ལྷག་ལྟ་ཅི་རིགས་ཀྱི་མཆོན་སྟགས་ལྷགས་ལུང་སྟུལ་བའི་
ཐོག་ཆོས་ཀྱི་སྐོར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ངན་གཉན་འཕྲང་ཅན་འདི་ལྟ་བུར་ཆོས་ལ་གཅེས་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པ།
མི་དམངས་རྣམས་ཀྱང་ལྟ་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་དང་མི་ཆོས་གཙང་མ་བཅུ་དྲུག་གི་རྒྱ་ལས་མི་འདའ་བའི་འབད་བ་བསྟེན་
དགོས་པ་སོགས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀར་ལྟོས་པའི་གལ་གནད་ཅན་གྱི་བཀའ་མཆིད་ལྷག་པོར་སྟུལ། དེ་ལྟར་གཙང་ཁུལ་
གྱི་མཛད་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད་དེ་ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 21 ཉིན་གཞིས་ཅེ་རྫོང་ནས་ཞབས་བཏེགས།
ཕེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་སེར་སྐྱ་དག་ཞན་ཡོངས་ལ་སྐབས་བསྟན་གྱིས་འདོད་ཆོས་དང་ཕྱག་དབང་གིན་རྒྱབས། ཐུགས་
གཉིས་ཀྱི་གནད་ལས་བཅུམས་པའི་གདམས་པ་ཅི་རིགས་སྟོལ་བའི་ཐུར་ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 1 ཉིན་ལྷ་ལྷན་པོད་ཀྱི་
དབུས་འགྱུར་འཆར་ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་བདེ་བར་འཁོད། ལྷ་སར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ཡུན་རིང་མ་སོར་བའི་
མཆམས་སུ་ནོར་གླིང་སྐྱོན་བསལ་པོ་བྲང་གི་རྟོག་ཅུལ་ཆེན་པོར་གདུལ་བྱ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་མང་པོར་རྗེའི་གསུང་
བྲང་ཚུབ་ལམ་རིམ་བསྐྱས་དོན་གྱི་བཤད་ཁྲིད་ཐབས་རྒྱས་ཀྱི་བཤད་པས་ལེགས་པར་བརྒྱན་ཏེ་སྟུལ། ཟླ་བ་ 7 ནང་

སྐྱུ་བ་བརྒྱད་བཅུན་པའི་སློབ་ཤིང་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པའི་གདན་ས་སྟོད་ཕུང་མཚུར་ཕུའི་དགོན་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་ཆིབས་སྦྱར་དང་མར་ལམ་གནས་ནང་དཔལ་པོ་རིན་པོ་ཆའི་དགོན་པར་གདན་ཁྱེ་སོགས་ཀྱི་སྟོར་ལ། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་གྲུང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

དེ་ལོ་བོད་ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ནང་མཚུར་ཕུ་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱགས་བཞེད་ལྷར་ངོས་མཚུར་ཕུར་བསྐྱོད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ལྷན་དུ་ཕེབས། རྒྱ་ནག་དུ་ཕེབས་སྐབས་ནས་བཟུང་ཀམ་པ་དང་སྐྱགས་འདིས་ཆེ་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་མཇུག་འཕྲད་ཐོག །ཕན་ཚུན་ནང་མའི་བཀའ་མཆིད་ལྷག་པར་གྲོལ། མཚུར་ཕུའི་རྟེན་སྐྱམ་ཆེན་མོ་རྣམས་ཞལ་དབྱེད་སྐབས་དང་། གྲུ་རུ་མཆོན་བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་དབྱར་འཆམ་རྣམས་ལ་ཁོ་པོ་ཅག་དང་ལྷན་དུ་དབྱེས་གཟིགས་མཛད། དེ་རྗེས་གནས་ནང་དཔལ་པོ་རིན་པོ་ཆའི་དགོན་པར་གདན་ཁྱེ་ལྷར་ཕན་དང་ལྷན་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཞག་གཅིག་བཞུགས་རྗེས་སྐྱ་སར་ཕེབས། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།
རྟེན་གཙོ་ཀམ་པ་གྲིས་རྩ་འབྲུལ་གྱིས་བཞེངས་པའི་སྐབས་ཆེན་འཛམ་གླིང་རྒྱན་དང་། རྗེ་དུས་གསུམ་མཁའ་པའི་གདུང་རྟེན་བཀའ་ཤིས་འོད་འབར་སོགས་མཛུལ། ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ཆེས་བཅུ་ཉིན་དབྱར་འཆམ་ཞེས་གྲགས་པ་གྲུ་རུ་མཆོན་བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་གར་འཆམ་གྱི་སྟངས་སྐབས་བརྗེད་ལ་སྟོད་ཆགས་པ་དང་། དཔལ་པོ་མཁའ་འགྲོའི་གར་འཆམ་གྱི་གར་དཔོན་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ནས་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་ལྷན་མའི་དགའ་སྟོན་སྤངས། དེར་ཉིན་གཅིག་མཚུར་སྐྱའི་རྟེན་སྐྱམ་ཆེན་མོ་རྣམས་ཞལ་དབྱེ་དང་འབྲེལ་བཀའ་བརྒྱད་གསེར་ཐེང་གི་སྐྱ་རབས་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་འཕགས་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་དུ་མའི་བྱིན་རྟེན་སྐྱ་ཆོགས། ལྷ་ནག་གསེར་མདོངས་ཅན་སོགས་ཡལོང་དུ་གཟིགས་འབྲུལ་མཛད་ཞར་ཞེས་མཛུལ་གྱི་སྐལ་བཟང་ཐོབ། ཅེས་གསུངས།

གསེར་གྲི་ཁམས་གསུམ་ཐེལ་གཞོན་གསར་བཞེངས་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ བཀའ་དབང་གཉིས་པ་སྤྲིན་སྟོལ།

རབ་འབྲུམས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་སྐྱགས་རྗེའི་ཕུང་པོ་སྤྲིད་ཞེད་གཙུག་རྒྱན་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་སྟོན་པ་སྤང་འདས་ཀྱི་རྗེས་བྱམ་དུས་སྟོན་དང་འཕགས་ལུལ་གནས་གཟིགས་སུ་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། རོར་གླིང་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་ཞབས་བྱང་མཛོན་པར་བཀོད་ཏེ་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པའི་སྐབས་ཉིད་ན། དཔལ་དང་འགྱུར་པས་འཆོ་ཞིང་སྟོང་གི་སྟོབས་ལྷགས་གཞར་ཡང་ཟད་དུ་མེད་པ་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་གཙོས་མདོ་ཁམས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་དད་ལྡན་སྐལ་བ་ཅན་རྣམས་ནས་གྲོས་བསྐྱར་བསམ་ཕྱོགས་འགལ་མེད་ཅེ་མཐུན་བྱང་སྟེ། བོད་གཞུང་མཆོད་སྦྱོན་ལས་ཁྲངས་བརྒྱད་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུར་གསེར་གྲི་ཆེན་མོ་ཁམས་གསུམ་ཐེལ་གཞོན་གྲི་ཅོག་དང་བཅས་པ་སྐྱུ་བ་བཟོ་འབྲུལ་ལམ་ཐོག །སྐྱ་ཆེ་མི་ཤིགས་རྟོ་རྗེའི་ངོ་བོར་རྟག་བརྟན་གསོལ་འདེབས་

དང་ཟུང་ཀླུ་ཆོས་ཀྱི་བདུན་ཅི་སྤྲོད་སྤྱོད་ཡོང་བའི་གསལ་བ་ཕུར་ཚུགས་སུ་བཏབ་པར། བཀའ་ལས། ཀླུ་བ་ན་
འཇམ་གྱི་བཀྲུགས་ཁྲི་དེ་ཉིད་ལས་གསར་བཞེངས་ཀླུ་སྤྲོས་ཀྱི་དགོས་པ་ཆེར་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་ཐེབས་ཀྱང་།
གོང་གསལ་དད་ལྡན་ནཱ་ས་ཀྱིས་ཁྱེན་བསྐྱར་དུ་ཕུལ་བར་ཞལ་བཞེས་བཀའ་བཟང་སྤྲོད་བསགས་ཀྱི་ལས་དང་
སྤྲོད་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུར་སྤྲོད་བར་གྱུར་པས། དེ་མ་ཉིད་དུ་གསེར་ཁྲི་གསར་བཞེངས་ཀྱི་སྤྲོ་གོམ་ལ་ཁྲུགས་པ་ན་མི་
འིང་བར་གསེར་མང་དུ་འདུས་པས་གསེར་ཁྲི་ཁྲི་ཅོག་དང་བཅས་པ་སྤྲོ་ཀླུ་བྱ་དུ་དང་སྤྲོ་ཉིག། །གཟི་སོགས་འཛིག་
ཉིན་ན་དགོན་པའི་རིན་པོ་ཆེ་དེ་སྤྲོད་ཀྱིས་རབ་དུ་བཀྲུན་ཏེ་གྲུབ་པར་བྱས་པ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་དུ་གསལ་བ་ལྟར་
དང་། གསེར་ལྷག་ནཱ་ས་ཅི་བྱའི་ཐད་སྐབས་དེའི་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གྲོལ་མཆོམས་ཚུ་བཞི་སྐར་བྱག་དང་མཆོད་
སྤྲོད་ལས་ཁུངས་གཉིས་གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ། རོ་པོ་ཤུ་སྤྲོ་མེད་སྤྲོད་སྤྲོད་གསེར་སྤང་སྤྲོ་ལས་གྲུབ་པའི་ལྷ་
བཟེད་གཅིག་དང་གསེར་སྤང་ལྷ་བཟུ་ལས་གྲུབ་པའི་མཆོད་ཀོང་གཅིག། །འཕགས་པ་པོ་ཤི་ཤི་རའི་སྤྲོད་སྤྲོད་གསེར་
སྤང་བཟུ་དང་ལྷ་བཟུ་ལས་གྲུབ་པའི་ལྷ་བཟེད་གཅིག། །བྲམས་པ་མཆོད་བཞིའི་དུང་དུ་གསེར་སྤང་ལྷ་བཟུ་ལས་གྲུབ་
པའི་ལྷ་བཟེད་གཅིག་བཅས་བཞེངས། འདི་ནི་ད་ལྟ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་པ་དང་མཐུན་པར་བྲིས་ཤིང་། ཨ་འབྲུག་
མགོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས། “དེ་རྗེས་སྤྲོ་པོ་ ༡༩༤༥ ལྷ་བ་ ༩ ཆོས་ ༡༡ དང་། བོད་ས་ཁྲི་ ༡ ཆོས་ ༣ ཉིན་གྲུས་ཆོ་ཚུ་
བཞི་སྐར་བྱག་དང་། ཨ་མདོ་བཅས་སེར་སྤྲོ་མི་མང་སྤྲོ་ནས་སྤང་པོ་གསེར་ཁྲི་བཞེངས་འབྲུལ་ཁྲུས་པའི་ལྷག་མཆོད་ལྷ་བྱ་པོ་
ལྟར་”¹³⁵ ཞེས་སོགས་གསལ། སེར་སྤྲོད་རི་འབྲུར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་<<དགེ་སྤྲོ་གསལ་ཀྱི་སྤྲོད་བ་>>ལས།

ཆུ་བཞི་སྐར་བྱག་ནས་གསེར་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་གསར་བཞེངས་གྲུབ་པའི་འཕྲོས་གསེར་ཏོ་ལ་ཉིས་བཟུ་བདུན་ཅུ་སྤྲོར་གྱིས་
བསྐལ་བཟང་མཆོད་ཀོང་བཟོ་བཀོད་ཐོན་པ་ཞིག་བཞེངས་ཏེ་རོ་པོའི་སྤྲོད་སྤྲོད་ཕུལ་འདུག་པ་ནི། རོ་ཁང་དུ་གསེར་ཀོང་
བཟུ་སྤྲུག་ཁག་ཀྱི་ཆེ་པོས་སྤྲོ་འདུག། །གསེར་ཁྲི་གསར་བཞེངས་ཀྱི་རིང་ཆུ་བཞི་སྐར་བྱག་གི་སྤྲོ་ལ་འཕྲུགས་བཟོས་ཏེ་

ཀླུ་མིར་ཆོལ་ལན་སྤྲོ་གྲུའི་བྲ་སྤྲོ་སྤྲོད་བས་སྤྲོ་བཟུ་དུ་བཏང་ཡོད་པར་སྤྲོད། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྐབས་དེའི་པོ་
ཀླུ་ཀྱི་ཐད་ལ། སྤྲོ་རབས་པ་ནཱ་ས་ཀྱིས་དད་པ་དང་གཏོང་པོད་ཆེན་པོས་མཛད་རྗེས་སྤྲོ་ལྷག་དུ་བཞག་པར། སྤྲོ་
རབས་པ་དག་གིས་ལ་ཀྱུར་བསྐྱར་པའི་ཞེན་དང་ཆགས་པའི་དབང་གིས་དེད་བྱས་དེད་འཛོན་གྱི་ཡིག་རིགས་དུ་མ་
མཐོང་དུ་ཡོད་ཅིང་། གསེར་ལྷག་གིས་མཆོད་ཆས་ཅི་བཞེངས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཡང་ཡིག་ཆ་ནཱ་ས་ཅུང་ཟད་མི་
མཐུན་པ་རེ་སྤང་ཡང་རེ་རེ་བཞིན་འདྲིར་མ་བྱངས། གང་ལྟར། གསེར་ཁྲི་འབྲུལ་བཞེས་ཀྱི་མཛད་སྤྲོ་ཆེན་པོ་དེ་ཅི་པོ་
ཏ་ལའི་ཆོམས་ཆེན་སྤྲོད་ཞིའི་ཕུན་ཆོགས་སུ་བསྐྱེད་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དགྲེས་བཅེའི་ཕྱག་དབང་དང་རི་
དགའི་བཀའ་སྤྲོ་བ་ཟུང་པོ་སོགས་ཀྱིས་དད་ལྡན་སྤྲོད་བདག་དང་བཅས་པ་འདི་སྤྲོ་ཀྱན་དུ་དགེ་བའི་གནས་སུ་འགོད་

¹³⁵ སྤྲོ་པོ་ 1961 ལོར་ཆུ་སྐར་དུས་འཛོལ་སྤྲོད་གསུང་བཤད་སྐབས་གསུངས།

པར་མཛད། གསེར་ཁྱིའི་འབྲུལ་བཞེས་དང་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གྱི་སྐོར་ལ་<<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་
བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྒྲུ་>> ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་ཤིག་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་ཚུ་བཞི་སྐྱང་བྲུག་ནས་སྡེ་ཁྱིའི་དེ་གསེར་ཁྱི་གསོལ་ཅག་རང་
འགྲིགས་ཤིག་ཕུལ་བའི་མཛད་ཆེན་ཅེ་ཆོས་ས་ཆེན་སྲིད་ཞེའི་ཕུན་ཆོགས་སུ་གནང་བྱུང་ཡང་། སྐར་ཡང་ཁོར་སློང་
བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་སྤྱིངས་ཆའི་སྤྱིང་གསེར་ཁྱི་བསྐྱོན་པར་བཞུགས་ཞབས་འཁོད་ནས་ཨ་མ་དོ་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཆོས་
སྤྱིན་བདག་གསོལ་འདེབས་ཞུས་དོན་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་སྟོན་པོར་དང་བཅས་པ་དཔྱེས་བཞིན་སྦྲུལ་
སྤྱིན་སྐབས་མི་དམངས་འདུ་ཆོགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བས། ཞེས་དང་། བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་སེར་སྤྱད་རི་འབྲུར་
རིན་པོ་ཆེ་ནས། “ཚུ་བཞི་སྐྱང་བྲུག་ནས་གསེར་ཁྱི་བྱུང་ནས། ཨ་མ་དོ་སྤྱིན་པས་ལོ་སྤྱ་མ་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་
བཏབ་པ་ལྟར་”ཞེས་གསུངས། <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྤོང་པོའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ་>>ཞེས་པ་ལས།

སྤྱིར་བཏང་མདོ་ཁམས་གཉིས་ལྟ་ས་དང་ཀ་དོར་སྐྱང་གསུམ་བཅས་སུ་འགྲོ་སྟོན་བྱས་པའི་ཆོང་རིགས་ཁག་དང་བྲུ་ས་
ཁག་གི་བྲུ་ས་རྣམས་མ་གཏོགས་བྱུང་མེད་ཀྱི་རིགས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བས་པལ་ཆེར་ངོ་ཤེས་ཤིག་སྟག་ཆགས་ཡོད་པ་ཡིན།
མ་ཟད་དེང་སང་གསར་དུ་སྤྱིབས་པ་ཁག་རྣམས་མདོ་ཁམས་སྤྱད་ཕྱོགས་ཆང་མར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅོན་གཞོན་མི་
བཟོད་པ་བྱས་པས་དབྱུས་ཕྱོགས་སུ་ཉེན་ཡོལ་འོང་བ་མདོ་ཁམས་གཉིས་སྤྱིད་སྟག་འདྲ་མཉམ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད་པས་
ཕན་ཚུན་སྤྱད་ཆ་བཤད་ན་བསམ་ཚུལ་གཅིག་ཡུར་འོང་བ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། མ་ཆད་ལས་འགྲུལ་འདི་
བསྟན་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས་ཁོང་ཆོ་དབྱུས་ཕྱོགས་སུ་མི་ཉུང་ཤས་ལས་མེད་ཡུང་སེམས་ཤུགས་ཆེན་པོ་
ཡོད་པ་ཕག་རི་དང་གྲོ་མོ་བཅས་སུ་དམག་ལངས་བྱེད་འཆར་སྐབས་སུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཞེས་གསུངས། ཡང་ཆོང་
རིགས་གཞན་དག་མང་པོ་ཞིག་གིས་བསམ་ཚུལ་སྤྱིང་སྤྱིང་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཞབས་རིམ་དང་བརྟན་བཞུགས་
འབྲུལ་བའི་སྤྱིན་བདག་ཅམ་མ་ཆད་མདོ་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་དཔལ་པོ་པོ་མོ་བྱངས་ལས་འདས་
པ་བསད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་དང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་
ཆོས་སྤྱིན་བདག་བྱེད་རྒྱ་ཞིག་བྱང་ན་ཕན་ཡོན་ལྷ་མེད་ཆེ་ཚུལ་གྱི་སྤྱིང་སྤྱིང་བྱེད་མཁན་ཡང་མི་ཉུང་བ་འདུག ། དེར་
བརྟེན་གོང་གི་བསམ་ཚུལ་དེ་དག་པལ་ཆེ་བ་མོས་མཐུན་གཅིག་ཡུར་བྱུང་བས་དེ་ཉིན་ཆོགས་འདུ་གྲོལ་སོང་། ཞེས་ཨ་འབྲུག་
མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་མཆོག་ནས་སྡེ་ཁྱིའི་དེ་གསེར་ཁྱི་མར་ཆོལ་གསུམ་མི་འདུས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཞབས་རིམ་
དང་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་རྒྱ་དང་། དུས་དབང་དང་ལམ་རིམ་བཀའ་ཆོས་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་ཞུ་རྒྱུར་གྲོས་
འཆས་བྱུང་ཚུལ་གསལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ནས་བརྟན་བཞུགས་སྐབས་འབྲུལ་ཆོན་འདེགས་འབྲུལ་ཞུ་རྒྱའི་ག་སྤྱིག་བྱེད་ཕྱོགས་སྐོར་གྲོས་མོལ་བྱས་པས། དེ་
སྤྱིན་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་ཆོན་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཕུལ་སྤྱིང་མེད་པ་ཞིག་འབྲུལ་རྒྱ་ག་སྤྱིག་བྱེད་དགོས་ཀྱི་འདུག་
ཅས་གྲོས་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ཆང་མས་བསམ་སྤྱོད་བཏང་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཁོར་བུ་མཆོག་ལ་སྐབས་ཞུ་
འབྲུལ་ཐོ་སྤྱོག་སྐབས་སྐབས་ཞུ་འཆོན་བརྟེན་ལ་ཞབས་བདག་གསེར་ཁྱི་མདོན་མཐོའི་བྱང་དུ་ཞེས་འགོད་བྲིས་གནང་བ་

ཅམ་ལས་གསེར་ཁྱི་དངོས་སྤྱི་ལོ་འདུག་པས། ད་ཆ་གསེར་དག་མ་ལས་གྲུབ་པའི་གསེར་ཁྱི་ཞིག་གསར་བཞེངས་ཞུ་རྒྱུ་
དང་། དེ་གྲུབ་པ་དང་གསེར་ཁྱི་མཛད་སྒོ་དང་སྤྲུགས་ཏེ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ཟབ་མོ་ཞུ་རྒྱུའི་སྡོན་འགྲོའི་
གསུང་ཆོས་སྤྱད་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཆོས་གནང་སྟོལ་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་གྲོས་ཐག་ཆོད། ཅེས་གསེར་ཁྱི་གསར་
བཞེངས་ཞུ་རྒྱུའི་ཐད་གྲོས་འཆམ་བྱུང་ཚུལ་གསལ་ལ། དེ་ནས་ཨ་མདོ་སྤྱོན་པ་རྒྱ་མཆོས་ཀྱང་དུས་དབང་ཞུས་པའི་
སྒོར་སོགས་གསལ། གང་ལྟར། གསེར་ཁྱི་ཆེན་མོ་ཁམས་གསུམ་ཟིལ་གཞོན་གསར་བཞེངས་ལེགས་གྲུབ་ཀྱི་མཛད་
སྒོའི་དབྱེས་སྟོན་གྲུབ་རྗེས། དད་པ་དང་གཏོང་བའི་དངོས་པོ་སྤྲུམ་མཐོ་ཞིང་ནམ་དགའ་ལས་བསོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དུས་
སྤྱི་སྤྱོན་པ་ཨ་མདོ་སྤྱོན་པ་རྒྱ་མཆོ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་འདུག་ལྷན་ལྷན་སྤྱོད་གར་ལན་མང་དུ་སྤྱོད་ཏེ་གསོལ་བ་སྤྱར་
ཚུགས་སྤྱད་པའི་ལོ་རྒྱུ་འདུག་ཏེ། འཕགས་པ་འཛིན་ཏེན་དབང་ལྷག་གི་རྣམ་རྟེན་རིགས་ལྡན་པ་སྤྲུམ་དགའ་པོ་དང་ཞལ་
གཉིས་སྤྱི་མ་མཆོས་པ་མཆོན་ཅམ་ཀྱིས་ཀྱང་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་རྒྱུད་ལ་ཐར་པ་ཆེན་པོའི་ས་ཐོན་གཤེན་པོ་ཆེགས་
མེད་དུ་འཛོགས་པ་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱོད་ཀྱིས། མེ་བྲ་ཆེ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༤ དང་ ༡༥
དང་ ༡༦ སྤྱི་ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 8 ནས་ 10 བར་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་རིང་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ནོར་སྤྱིང་
བསྐལ་བཟང་པོ་བྲང་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་ཐེངས་གཉིས་པ་དེ་ཉིད་འཁོར་
ཆོགས་འབྲུམ་ཐག་བཀལ་བར་ལེགས་པར་སྦྱལ། ཐོག་མར་གསུང་ཆངས་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་སྤྱོད་བུ་གསུམ་ཀྱི་ལམ་
ཀྱི་རིམ་པ་སྤྱི་ལས་བརྒྱུ་ཏེ་མཆོག་དམན་ཀྱན་ཀྱི་སྒོ་མོས་དང་མཆོམས་པའི་སྡོན་འགྲོའི་ཀྱན་སྒོར་བཅོས་ཚུལ་ཀྱི་
རིམ་པ་ཀྱན་ཀྱི་ཡིད་འཁུལ་ངེས་དང་སྟོན་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་ཡོངས་སྤྱོད་གྲུབ་པར་མཛད། དངོས་གཞིའི་ཉིན་གཉིས་
ཀྱི་རིང་གིས་པ་ལྟར་འཕྲུག་པའི་དབང་བདུན་སོགས་མ་ལུས་པ་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་བཤད་པ་ཞལ་གསལ་ལ་གོ་བདེ་བས་རྩོ་
རྩེ་ཐེག་པའི་གནད་གྲོལ་ཅིང་། རྩོ་རྩེ་འཆང་དང་གྲུབ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་མེད་པ་གཞིར་བཟུང་། མཐོང་བ་
བརྒྱུད་པའི་ཕྱག་བཞེས་རི་མ་མེད་པའི་མན་ངག་གིས་རྣམ་པར་བརྒྱན་ཏེ་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སྤྱོད་པའི་ས་ཐོན་
ཐེབས་ངེས་སྤྱོད་ཀྱིས་དུས་དབང་སྤྱོད་བདག་ནས། བཀའ་རིན་གཏང་རག་གི་ཡོན་ཏུ་གསེར་རྩོ་ལ་ ༥༠ དང་དཔུལ་ལྡ་
བཅུ་མ་ ༣༠༠ གོས་ཆེན་གྲངས་ ༣༥ བགས་རིགས་ཅ་ཆེན་སོགས་འབྲུལ་བ་སྤྲུམ་མཐོ་བ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས། དེ་
ནས་བཟུང་སྤྱོད་བྲང་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ལ། ཨ་མདོ་སྤྱོན་བདག་ཅེས་པའི་མཆོན་སྟོན་ཐོབ་ཅེས་<<བསྟན་སྤྱད་དང་
ཁྱེད་ཀྱི་ཐུག་པ་>>ཅེས་པར་གསལ།

གོང་དུ་གསལ་བའི་མེར་སྤྲད་རི་འབྱར་སྤྱལ་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་ 1981 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 29 ཉིན་ལྷ་ས་ནས་
ཕེབས་ཐོན་ཀྱིས་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས་ཤིང་། པེ་ཅིན་དུ་ཀྱན་གཟིགས་པ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱག་རོགས་དང་བཅས་ཏེ་ལྷ་
ས་ར་མོ་ཆེའི་རྩོ་པོ་མི་བསྐྱེད་རྩོ་རྩོ་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅི་རིམ་ཕེབས་མ་སོགས་ཉིན་རྒྱུ་ཉིན་ཅན་ཅི་མང་
ལྷན་ལྷན་དུ་གདན་ཞུ་མཛད་པོ་སྤྱོད་བསྟན་པ་ལ་བྲུ་བ་རྒྱ་ཆེར་སྤྱོད་མཁན་ཀྱི་སྤྱོད་བུ་དམ་པ་ཞིག་ཡིན།

ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟ་ཤིས་ནི། བོད་བརྟན་སྲིད་མི་རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་བྱས་རྗེས་འབྲུད་དུ་སོན་ཞིང་། བོད་
ལ་ལྷག་བསམ་དགར་ཞིང་དང་པ་དང་སྤྱི་ཕྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་མཐོ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལ་བྲག་པ་ལྟར་དང་། ཨ་
མདོ་སྤྱི་བ་བྱ་མཆོ་མཆོག་ནི། མདོ་སྤྱི་བ་བྱ་ལྟར་དུ་འབྱུངས་ཤིང་། ལྷ་ཡུལ་སྤྱི་བ་དམག་ཁོངས་སུ་འབྱུངས་
སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོར་ལྷ་སར་ཐེ་ཆོང་ལས་གཉེད། སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་སྤྱི་
ཞིང་པའི་བརྟན་སྲིད་དང་སྤྱི་བ་དམག་གི་མགོ་འཛིན་ཡང་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་བཅན་ཁྱོད་དུ་འབྱོར། མདོ་
སྤྱི་བ་ཆོས་ཁའི་ལས་འཛིན་ཀྱི་བྲག་ལས་ཀྱང་གཉེད། སྤྱི་ལོ་ 1967 ལོར་དོར་སྤྱི་དུ་སྤྱི་བ་དམག་པ་སོགས་
<<བརྟན་སྲིད་དང་སྤྱི་བ་དམག>>ཅེས་པར་གསལ།

གྲུ་མོ་ 1957 ཟླ་བ་ 10 ནང་། རོང་གི་དབྱར་གནས་སྐོལ་མཆོངས་ལགོང་ས་མཆོག་གནས་ཆེན་བྲག་
 ཡེར་པར་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་ས། མ་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་དབྱར་གནས་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་བྱས་མཆོན་དང་། སྟོང་བཅན་སྤྱག་
 ཏུ་རིག་འཛིན་ཀྱ་མ་རས་བཞེངས་པའི་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ། སྟོང་བཅན་སྐུའམ་ཀྱི་རྣམ་སྟར། དཔལ་སྟེའི་མགོན་ཁང་།
 ལྷ་ཡུང་དཔལ་རྟོག་ཀྱི་སྐུ་བ་སྤྱག་། རྟོ་པོ་རྗེའི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྱག་། སྤྲས་ཡུང་རི་ཡུང་བཅན་ཀྱི་ལྷ་ཁང་སོགས་སུ་གནས་
 གཞིགས་མཆོད་འབུལ་དང་། ཨོ་རྒྱལ་སངས་རྒྱས་གཉིས་པའི་གཞིམ་སྤྱག་ཟླ་བ་སྤྱག་ཏུ་ཆོགས་འཁོར་ཀྱི་མཆོད་སྟོན་
 སྟོ་འབུལ་མཛད། རྒྱུད་སྟོན་གྲ་ཆར་དང་ཡེར་བ་གྲ་ཆར་གི་དགེ་འདུན་འདུས་སྟེས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་སྟར། ཡེར་བ་
 ལྷ་རི་སྟེར་པོའི་མགུལ་ཏུ་འདུས་ཆོགས་ཆེན་པོར་བྱང་ཆུབ་པམ་སྟོན་ཀྱི་སྤྱགས་ཡུང་སྐུ། མར་པམ་ཡོངས་འཛིན་
 སྟེར་རྟེ་རྗེ་འཆར་ནས་སྐར་པ་རི་ཁོང་དུ་གདན་ཞུས་སྟར་དེ་གར་ཞབས་སོར་འཁོད། བཏུན་བཞུགས་དང་གསོལ་
 འདེབས་འབུལ་པམ་ཞུས་ཤིང་ཉིན་དུ་མར་སྟོན་བཞུགས་མཛད་པ་སོགས་ཡོངས་ཁྲིའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

ཡུལ་པ་འི་ཁྱོད་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་མཛད་དུས་ཀྱི་བྱུང་བའི་ཐད་ལ་ཡ་མེད་ས་སྐྱལ་བའི་དབང་པོ་རང་ཉིད་ནས་
ཡོངས་འཛིན་གྱིར་རྟོ་རྗེ་འཆར་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ལས།

བོད་ལྗང་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཁོ་ཤོ་བོ་བྲག་ཡེར་བ་ནས་ལྷ་སར་སྤྱིར་ཡོག་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐར་བ་དེ་ཁོད་དུ་
 ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ནན་ཐེབས་པ་ལྟར་བཅར་སྐབས་དེ་ཁོད་ཀྱི་དགེ་སྤྱོད་རྣམས་ནས་ཐེབས་ལམ་དུ་སེར་སྤྱོད་དང་།
 ཅ་བའི་ལྷ་མ་མཆོག་གི་རོལ་དུ་བདུག་སྟོས་བསྐྱམས་ཏེ་བཞུགས་འདུག་པ་མཛད། ཆོས་སྐུ་གསལ་ཅེ་བཞེས་
 འབྲས་དང་འབྲེལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆུལ་རྟེན་གསུམ་སྟེ། ཉིན་གྱི་སར་སྤྱོད་བ་བ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་སྐར་ལ་དེང་འཛོལ་
 དགེ་མཆོན་སྟེལ་པའི་ཆོ་ག་མཛད་ཅིང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་མཆུལ་སྟེག་དུ་བསྐྱམས་ཏེ་འཕགས་པ་
 སྤྱོད་རས་གཟིགས་ཀྱིས་སྟགས་ཅི་ལྟར་བསྤྱོད་ཚུལ། སྤྱོད་རྣམས་ནས་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་ཚུལ། སེམས་ཅན་ཉམ་
 ཐག་ཚུལ་སོགས་ལྟགས་བཤད་ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་དང་འབྲེལ་རིང་འཛོལ་གཞིན་སྟུལ་གནད་བར་རོས་རང་ཡིད་དབང་མེད་
 དུ་གཤོས་ཤིང་། མིག་ནས་མཆི་མ་འཁྲུག་བ་དང་བཅས་ཅ་བའི་ལྷ་མའི་སྟགས་བཞེད་བཞིན་དེང་སོར་འཛོལ་དང་།
 བསྐྱར་འགྲོའི་དོན་ཆེན་འབྲལ་བ་སོགས་ཀྱི་གསལ་འདེབས་སྤྱིང་ནས་ཞུས། ཉིན་གཅིག་ཟླ་ག་མཛོད་སོགས་ལྷ་བྱང་གི་

ཀྱུལ་མཚན་འཕྱུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོ་འཛུགས་བྱ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད། ལྷོད་ཆ།

ལས་བྱེད་ནམས་ལ་སྒྲ་མའི་ཞབས་ཕྱི་ཚུལ་བཞིན་བགྱིས་པའི་ཕན་ཡོན་སོགས་ཀྱི་བཤའ་བ་དང་བཅས་ད་མུས་བཞིན་
སྒྲ་མ་དོ་རྗེ་འཆང་གི་ཞབས་འདེགས་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་དགོས་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་བྱས། རོས་རི་ཁོད་དུ་ཞག་བཞི་བསྐྱེད་རྗེས་
ནོར་གླིང་དུ་བྱིར་ལོག་བྱས། ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཡོངས་འཛིན་ནམ་གཉིས་རི་ཁོད་དེ་ཉིད་དུ་ལྷོད་བཞུགས་སོགས་མདོ་
སྤགས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་དག་ལས་བརྩམས་པའི་གསུང་གླེང་མང་དུ་མཛད།

བརྒྱད་པ། དཔལ་རི་བོ་དགོ་ལྷན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་
བྲམ་སློང་དམ་འཛིག་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

གདན་གསུམ་དུ་བྲམ་སློང་དམ་འཛིག་།

མེ་བྲ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར། རྒྱ་ནག་ཆེན་ཏའོ་མོང་ཁྱེད་དུ་མི་རིགས་དོན་ཁྱེད་ཕྱ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པས་གཙོ་
སློང་འོག་མི་རིགས་རང་སློང་ལག་ལེན་བསྟར་ཕྱོགས་སློང་གི་ཆོགས་འདུ་བསྟོངས། དེ་ལ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་སུ་
བགོས་པ་ཁག་ཉེར་དགའེ་འཕུས་མའི་ཁོངས་སུ་བོད་ལྗོངས་སམ་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་དང་། བཅ་ཆེན་ནང་
མ་སྒང་། ཆབ་མདོ་མངའ་སྡུལ་ནས་ཀྱང་འཕུས་མི་ཤིབས། དེ་ཡང་<<མི་ཆའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

༡༩༥༦ ལོ་ལྷ་ ༤ ཆེས་ ༤ ཉིན་རྒྱ་ནག་ཆེན་ཏའོ་མོང་ཁྱེད་དུ་ “ ཆོགས་འདུ་དེའི་ཐོག་སྤྱི་དོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པའི་དེ་
སློན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཀྱང་གོ་གྲང་ཁན་ཏང་གིས་མ་འོངས་པའི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྗེས་མི་རིགས་
གངས་ཉུང་ས་སྡུལ་ནམས་ལ་རང་ཐག་རང་གཙོ་དང་། ཡང་ན། རྒྱ་ནག་དང་ཁ་བྲལ་ཆོག་པའི་དབང་ཆ་སློན་རྒྱ་དང་།
རོགས་རམ་བྲམ་སློང་འཁོད་ཡོད་པ་དེ་ད་ཆ་ཀྱང་གོའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས་བརྗོད་པ་བྱུང་
བཅས་བཏང་ནས་མི་རིགས་ས་སྡུལ་རང་སློང་ཞེས་པ་འཛུགས་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཤིག་ལ་འབྲེལ་བ་ཤིང་བྱས། ཞེས་

གསུངས། ཆོགས་ཐོག་དེར་བོད་ཀྱི་འཕུས་མིས་གཙོས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་མི་འགས་རྒྱ་ནག་གི་ཁྱེད་
བབ་དེར་མོས་མཐུན་མེད་པའི་རྒྱལ་ཆོག་བསྒྲགས་ཀྱང་དོན་པན་ཡོང་རྒྱའི་ཆབ་དུ་འཛིགས་སྒྲུང་གི་སློན་མར་གྱུར།
དེ་ལྟར་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་གནས་བབ་དེ་སྤར་བས་ཐབས་རྟུགས་སུ་གྱུར་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་
གིས་དོ་སྣང་དང་མེམས་འཆབ་ཆེན་པོ་བྲམ་སའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་དོན་དངོས་ཐོག་རྒྱུད་ནང་གི་མར་མེ་ལྷ་བྱར་
གྱུར། དེ་ནས་སྤར་ལྷག་བཅོན་འཛུགས་དང་སློག་གསོད་ཀྱི་ལས་ཀ་མང་དུ་བརྒྱུས། བོད་མི་ནང་སྡུལ་ཡོངས་སྤར་
བས་མི་བདེ་བར་གྱུར། བོད་ཤར་ཕྱོགས་སྡུལ་ནམས་སུ། སྤར་ནས་བཅོན་འོག་དུ་བཅུག་ཟིན་པའི་ཐོག་རིམ་གྱིས་
ཀན་པའི་དག་ན་ཡལ་མེད་དུ་གྱུར་པ་“ར་བརྒྱད་ལོ་”ཞེས་པའི་དགའ་སྤྱུག་གི་ལོ་རྒྱུ་རིང་མོ་སྤེ་ཆོགས་འདུ་དང་གཡོག་
ལས། “འཐབ་ཚོད།” བཅོན་འཛུགས། དམར་གསོད། ལྷ་གེ་སོགས་ཆོད་ལས་བཀལ་བ་བྱུང་ཞིང་། དུར་ཁྱོད་ཡོངས་
མེས་རོས་ཁོངས་ཤིང་ཁང་བྱིས་ནམས་སྟོང་པར་གྱུར་པ་སོགས་དཔྱལ་བའི་སྤྱུག་བསྐལ་མི་ཡུལ་དུ་སློང་བའི་དུས་
སྐབས་ཡང་བདེ་བྱུང་། ལྷ་སའི་སྡུལ་དུ་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ནས་འབྱོར་བ་ནམས་དང་གཞུག་མར་གནས་པའི་བོད་
འབངས་སྤྱི་དང་སྤྱི་བས་ཅན་ནམས་གྱིས་གཙོ་སྤེ་བྱིད་དེ་རྒྱ་རྒྱལ་གྱི་ལས་འགུལ་རིམ་བར་བརྒྱུས། རྒྱ་དམར་གྱིས་དག་
གོན་གྱི་གསྐྱེག་ཨང་གསར་གྱིས་དམག་སློན་དང་གོ་མཆོན་དཔོན་འཛིན་བྱས། བོད་འབངས་ནམས་འཛིགས་སྤར་

གིས་བཅོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་བསྐྱུལ། བོད་མི་ཕྱིར་འབྲུད་དང་སྒོལ་གསོད། རོ་དམ་སོགས་མཆོམས་མ་ཆད་པར་
བྱས། ལྟུལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་སྐྱེ་བུ་དང་གནད་ཡོད་ལྷག་འཛོན་ཅན་དག་གི་ཆེ་སྒོག་ཀྱང་དཔོག་དཀའ་བའི་
ཉེན་ཆབས་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུལ་ཤིས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1961 ལོར་ཆུ་སྐང་དུས་བཟོ་རོ་སྤོད་
གསུང་བཤད་དུ་དངོས་སྤོང་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་གསལ་བཤད་གནད་ཡོད་པ་འདི་ལྟར།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༩ ཉིན་བོད་བཀའ་ཤག་དང་། གནན་ས་གསུམ། དམག་སྐར་ཁག་གི་འགོ་འཁྲིད། དམག་
སྤྱི་སོགས་ཞི་བླ་ཆོལ་གསུམ་གྱི་ཆོགས་འདུ་ཞིག་ཟུར་དུ་ཆེད་ཚུགས་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་ནས་བཞོད་གསལ་དེང་སང་སྤྱིར་
གཏམ་དུ་ཁམས་པ་དང་། ཨ་མདོ་གཉིས་ནས་ཆོགས་འཆོགས་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་གྱི་འདུག་ཀྱང་།¹³⁶ ཞེས་སོགས་དོན་དམ་དུ།
རྒྱ་དམར་གྱིས་བཀའ་ཤག་ལ། བོད་མི་སུས་ཀྱང་རྒྱ་མིར་ངོ་རྒོལ་ཐེང་སྤོང་སོགས་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པའི་སྐུལ་སྤོང་
གསལ་བསྐྱགས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཞོད་པ་ལྟར། བཀའ་ཤག་ནས། སྤོད་ཁང་སོ་སོའི་ཁང་བདག་ནམས་དང་། གནན་
སའི་མཁན་པོ་ནམ་པ། དམག་སྤྱི་སོགས་ལ་རང་ཁོངས་མི་སྣ་ཆང་མར་རྒྱ་མིས་བཤད་པ་ལྟར་ཐེང་སྤོང་ངོ་རྒོལ་
སོགས་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་ཞི་ལྷོད་དང་སྤོད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྐྱགས་མི་བྱེད་མཐུ་མེད་དུ་གྱུར།

དེ་རྗེས་གུས་ཆོ་ཆུ་བཞེས་དུག་དང་། ཨ་མདོ་བཅས་གྱི་དབྱང་རྒོལ་བྱེད་ཕྱོགས་སྒོར་ཆོགས་འདུ་ཞིག་མི་འཆོགས་
ཐབས་མེད་བྱུང་། དཔྱ་པོ་རྒྱ་དམར་སྤོས་ཅི། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་ནན་དོ་དམ་ལུགས་ཆེ་ཡོད་པར་བརྟེན་
རྒྱ་བོད་དབྱང་ཁག་ནས་མཁེན་ཆོར་བྱུང་ཆེ། རང་རེར་ཞི་བླ་ཉེས་བཀོད་རྗེ་འདྲ་ཞིག་གནད་ཡོད་སྐུལ་པས་སྤོད་གས་
དང་། གང་ཅིའི་ཉེན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན་འཕྲལ་འཕྲལ་ཆོགས་འཛོམས་མི་སྐབ་པར་འཕར་འགྲངས་གཞོད་སྒྲོན་
ལུགས་ཆེ་བྱུང་། ཞེས་རྒྱ་མིར་ངོ་རྒོལ་བྱེད་ཕྱོགས་ཐད་ཆོགས་འདུ་ཡང་ཡང་འཆོགས་དགོས་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་བཀོད་
མངགས་བྱས་པ་ལྟར་བཀའ་ཤག་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མི་ཆོག་པའི་གསལ་བསྐྱགས་བསྐྱུངས་པས། ཆོགས་འཛོམས་
གོས་བསྐྱར་ཡང་ཡང་བྱ་རྒྱུར་གཞོད་སྒྲོན་ཐེབས་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། གསེར་ཁྲི་བཞེངས་འབྲལ་ཁྲུས་རྗེས།
མཆོད་འབྲལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གནད་སྒོར་ཞིབ་གསལ་གསུངས་འདུག་ཀྱང་འདྲིར་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས།

དེ་ལྟར་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མཐོང་མ་སྤོང་བའི་གནས་བབ་འདིགས་རྩམ་ཅན་དེའི་འོག་དུ་ཡང་། ལྟོང་ས་
རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ནས་གང་གི་དོན་དུ་ཐུགས་བསྐྱེད་པའི་དམ་བཅའ་ཕྱ་མོ་ནས་ཀྱང་སྤོད་པ་ཅུང་ཟད་
ཀྱང་མི་མངའ་བར་བསྐྱད་མར་སྤིད་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱུའི་བར་དུ་ཐུགས་རྗེའི་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་ཐུག་ལས་བར་མ་
ཆད་དུ་གནད་ཞིང་། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་གཞུང་ཆེན་གསན་བསམ་སྤྱ་མཐུད་གནད་སྤྱེ་གཞུང་ཆེན་བཀའ་བོད་ལྷ་གསན་
བཞེས་ལེགས་བྱུང་གིས་དཔལ་རྣམས་ལྷ་ལྷུའི་མཁས་པའི་ཁྱུ་མཆོག་དག་དང་འགྲན་བཅོད་པ་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྲམས་
སྤྱ་བ་ལ་གཞན་གྱི་བྱིང་ལ་མི་འཛོག་པའི་རྒྱལ་ཐབས་ཆེན་པོ་མཛོན་དུ་མཛད་པ་ན། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་ཞེས་སྤིད་

¹³⁶ ཁོང་འོག་གཉིས་བསྐྱར་སྤོང་དང་སྤོངས་དམག་ཅེས་པ་ལས་བལྟས།

པ་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་གྲུ་སྒྲོར་དམ་འཛིན་གི་མཛད་ཆེན་གྱི་སྟོན་ལ་མཛོན་པར་སྤྲོགས་པར་མཛད། དེ་ཡང་བོད་ས་ཁྱི་བོད་ཟླ་ ༤ ཆེས་ ༩ གྱི་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 25 ཉིན། འབྲས་སྤངས་སུ་ལེབས་བསུ་གཟབ་རྒྱས་ངང་ཆེབས་སྦྱར་གྱིས་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་ཞེས་སྟན་པའི་གྲགས་པ་འབར་བའི་གཞུང་མེད་ཁང་ཆེན་པོའི་དབུ་ཅེའི་གཞིམ་རྒྱུད་གལ་བར་ཞབས་སེན་གྱི་རིམ་མཛོན་པར་བཀོད། པོ་བྲང་ཆོམས་ཆེན་དུ་རྟེན་གསུམ་བཏེགས། དཔྱེས་སྟོན་བཤམས། ཆོས་གྱི་བཟོ་སྦྱང་ལུལ། འདུས་པ་ཀུན་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྱེལ། ཕྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཚབ་དང་བཅས་པ་གྲལ་དུ་འཁོད་པ་སོགས་མཛད་སྟོ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ན། འབྲས་སྤངས་ཆོགས་ཆེན་དུ་ཞབས་འཁོད་གྱིས་མཛད་པ་སྤར་སྟོལ་ལྟར་བསྐྱངས། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ལྷ་སྤང་འབྲེལ་ཅན་དག་ལ་བོད་སྤྱི་གྱི་དོན་དུ་ལས་བཞེའི་འཕྲིན་ལས་སྤྱལ་བར་མཛད། ཆེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་ཟླ་བྲང་ནས་ཆོགས་ཆེན་དགེ་འདུན་ཡོངས་ལ་མང་ཇ་བསྟེན་བཀྱར་མཛད་པར་ཆོགས་མགོན་དུ་གདན་འདྲུས་པ་ལྟར་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་བཀོད། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་འབུལ་སྤྱེས་གྲུ་ལོམ་པ་དང་བཅས་བཏུན་བཞུགས་འབུལ་གནང་མཛད་པར་དཔྱེས་པ་ཆེན་པོས་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་འཕྲིན་ལས་མཐའ་ལས་པ་བསྐྱངས།

བོད་ཟླ་ ༤ ཆེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 30 ཉིན་འབྲས་སྤངས་གྲུ་སྒྲོར་དམ་འཛིན་གི་དངོས་གཞི་མཛད་ཆེན་སྦྱང་བའི་སྤྱོད་ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་གསོ་སྦྱང་གི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཆེབས་སྦྱར་གྱིས་མཛོན་འཆད་དེ་གསོ་སྦྱང་གྲུབ་མཆམས་ཕྱིར་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་ལེབས། དེ་རྗེས་ཆོགས་ཆེན་དོ་གཅུལ་དུ་དམ་བཞེས་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་པོའི་སྟོ་ལ་ཞབས་བྲང་མཛོན་པར་བཀོད་པ་ན། དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོས་སྤྱི་ཕྱག་དང་འབྲེལ་རང་རང་གི་གནས་སུ་འཁོད་ཅིང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་བཞུགས་ཁྱིའི་གཡས་གཡོན་དུ་བཞེད་ཆགས་ཀེར་བཞུགས། སྤར་སྟོལ་རྣམས་ཉམས་མེད་ཐོག་ལེགས་པར་གྲུབ་མཆམས་སྟོ་སྤྱི་མཁན་པོ་པརྟ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ནས་རྣམ་འབྲེལ་དང་། སྟོ་མང་མཁན་པོ་སྤྱལ་བཟང་ལེགས་ལྡན་མཆོག་ནས་དབུ་མ། འག་སྒྲོར་མཁན་པོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ནས་པར་ཕྱིན་གྱི་དགའ་བའི་གནད་ལས་བརྩམས་ཏེ་རྟགས་གསལ་ལུལ་ཞིང་། མཁས་པའི་དབང་པོ་གཞན་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ནས་ཀྱང་སྐབས་བབས་གྱི་གཞུང་ཆེན་ཁག་གི་དགའ་གནད་ཐོག་བརྒལ་བཏུག་ལུལ། དེར་མ་ཟད། གཞུང་བསྟེན་དག་ལྟའི་གཙོ་བོ་གནས་རྒྱུད་འོད་ལྡན་དགར་པོ་ནས་ཀྱང་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་སྟོན་བཏང་གིས་བདེན་པ་བཞེ་ལས་བརྩམས་པའི་བརྒལ་བཏུག་བཟོ་སྦྱང་ལུལ་བར་ཀུན་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

གྲུ་སྒྲོར་དམ་བཅའ་དངོས་གཞིའི་སྤྱལ་ཆོགས་ཆེན་དོ་གཅུལ་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སྟོན་གྱི་གཡས་གཡོན་དུ་བཞུགས་ཁྱིའི་སྤྱི་བཞུགས། མཁན་པོ་ལས་བྲུང་སོགས་བརྒལ་བཏུག་མཁན་རྣམས་གྱི་བཟོ་སྦྱང་ལུལ་ཆད་སོགས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེ་ལ་བཀའ་བསྐྱར་ཐོག་། ཁྱི་བྲང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆམས་བདེ་མཛད། དམ་བཅའ་མཛད་

ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པའི་སྐབས། རིང་ནས་བསྟེན་པའི་སྤང་མའི་གཙོ་བོ་དག་ལྟ་ཡོད་ལྟ་དཀར་པོ་ཡང་སྒོ་བྱར་རྟེན་གཞིར་ཁོག་བསྐྱམས་ཀྱིས་སྤོང་ལ་རྟེན་གསུམ་གནང་རྗེས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་ལེགས་འབྲུལ་མཆོན་བྱེད་མཇུག་དར་ཞིག་སྤུལ། ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས། ཆོགས་ཆེན་གྱི་རྟོག་ཅུལ་ཆེན་མོར་རིག་གྲོལ་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོའི་དབུས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཐོག་མར་མཆོད་བརྗོད་སྟོན་དུ་འཁོར་བའི་གསུང་བཤད་དང་འབྲེལ་དམ་བཅར་བཞུགས་པར་འབྲས་སྤྱངས་ཀྱི་མཁན་པོ་རྣམས་དང་། རིགས་ལམ་ལ་བྱང་རྒྱལ་པའི་དགེ་བཤེས་དྲག་གས་རྣམས་ནས་བཀའ་ཤོད་ལྗེའི་གནད་ལས་བརྩམས་ཏེ་བཀྲལ་བཞག་སྤུལ་བར་གསུང་ལན་ཐོགས་མེད་དུ་སྤུལ་རྗེས། སྒོ་སྒོ་གཉིས་ཀྱི་མཁན་པོ་དམ་བཅར་འཁོད་པ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཞུགས་གསལ་འབེན་གནང་སོགས་མཁས་རྣམས་མགུ་བ་སྦྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་འོད་སྤང་སྒོ་བར་མཛད་སོང་། ཞིང་། ཞེས་གསུངས། དམ་བཅའ་བ་གཉིས་བཞུགས་གནད་དུ་འཁོད་པ་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། ལྷན་པའི་བ་དན་འཛིན་རྟེན་གསུམ་ན་གསུམ། ཞེས་པས་དབུ་བྱངས་ཏེ་བཀྲལ་བཞག་མཛད། དེའི་རྒྱལ་ལ་<<དགེ་སྤྲེག་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་>>ལས།

དེའི་ཐོག་མར་མཆོད་བརྗོད་གསུང་བའི་སྐབས་སྒོ་བྱར་དུ་གསུང་མཆོམས་མཛད་དགོས་པའི་སྤྱན་རྒྱལ་གནང་བ་ཞིག་གྱུར་ཐོས་བྱང་བའི་ཆེ། ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྟོགས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་འཁྱུངས་པ་གོར་མ་ཆག་སྐྱམ་པ་བྱུང་། ཕྱིས་བཞུགས་སྐར་རྟ་པའི་པོ་བྱང་དུ་རྗེ་སྤྱི་ཞེའི་གཙུག་རྒྱུ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་པའི་དབང་པོར་མཇུག་ཐུག་དུ་བཅར་བའི་སྐབས་ཤིག་དུ་རྟོག་བཟང་པོའི་རོ་མཆོག་འབྲུལ་དུ་བྱོ་བའི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་གླེང་མོལ་གྱི་རྒྱལ་དུ་སྤུལ་འཕྲོས་ཤིག་དུ། སྤང་འབྲས་སྤྱངས་རྟོག་ཅུལ་དུ་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་ཉིན་མཆོད་བརྗོད་སྤྱོད་པའི་མཆོམས་དེར་རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་འཛིན་དན་ནས་མཆི་མ་རང་དབང་མེད་པར་འབྲེན་དགོས་པ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་ཐེབས་བྱུང་བའི་ཆེ། རྒྱལ་བསྟན་རྒྱལ་པའི་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དགོངས་དོན་རྣམས་ཤིང་རྟེན་པོའི་གཞུང་ཐུགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཛོད་དུ་མཛད་པའི་དབང་གིས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ལོན་མི་ཐུབ་པའི་དད་གྲུས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་འཁྱུངས་པ་སྒོས་མེད་ཐོག་། ད་དུང་སྐབས་དེར་འཛམ་གླིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་སོགས་ཀྱི་གཟིགས་སྤང་འབྲེལ་བྱང་ཡོད་པར་གོར་མ་ཆག་སྐྱམ་པ་བྱུང་། ཞེས་དང་། <<བཅན་གྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས་མགོན་པོ་ཉིད་ནས།

ཉིན་དང་པོར་འབྲས་སྤྱངས་ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ། དགེ་འདུན་སྟོང་ཐུག་དུ་མ་དང་སྤྱན་དུ་སངས་རྒྱས་བྱང་ལེམས་དང་འཕགས་བོད་ཀྱི་མཁས་བླུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྟོན་པ་གདངས་དབྱངས་སུ་འཐེན་པའི་སྐབས་མིག་ནས་མཆི་མ་དབང་མེད་དུ་འཆོར་བའི་ཡིད་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། འཕགས་པ་འཛིན་རྟེན་དབང་ཐུག་གི་རྣམ་སྤྱུལ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་སྤང་འབྲས་སྤྱངས་སུ་ཆོས་གཞུག་མཛད་སྐབས་སྟོན་གནས་རྗེས་དན་སོགས་ཉམས་སྤང་ཁྱད་པར་བ་བྱུང་ཡོད་ལ། དགྲུང་གངས་བཙུ་བཞི་བཅོ་ལྔ་ཅམ་དུ་ཐེབས་པའི་སྐབས་ནས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་དང་རྒྱ་བོད་ལོ་པཎ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་འཛིན་དན་ཏེ། ཐུགས་ལ་ལོན་དཀའ་བའི་དད་གྲུས་ཆེས་ཆེར་འཁྱུངས་པ་དང་། དགྲུང་གངས་བཙུ་བཙུག་བཙུ་བདུན་དུ་ཐེབས་པའི་ཆེ་ཐབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྟོན་ལ་ཐུགས་སྤང་འགོག་མེད་དུ་འཁྱུངས་པའི་རྒྱལ་ཡང་ཡང་།

གསུངས་པ་སོགས་ལ་བརྟགས་ན། ལུན་མོང་སྤང་ཆོད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་སྤྱོད་ན་མེད་དུས་ནས་ནང་གི་ཉམས་ ཉོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དཔོག་པར་དཀའ་བ་དེ་སྤྱོད་ཅིག་འཁུངས་ཡོད་པ་ནི་གཤོན་མི་ཟ་བའི་གནས་སུ་འཁུམས་ལ། དེའི་ ཚུལ་འགའ་ཞིག་གཤམ་དུ་རིམ་བཤ་སྒྲོ་བར་འགྱུར་རོ།།

དེ་ལྟར་གཞུང་ཆེན་དམ་འཛིན་གི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས་མཐར་ཆོགས་མང་ལ་ཆོས་འབྲེལ་དང་། འབྲས་ སྤངས་སྤྱིང་སྒྲོར་ལ་ཆེབས་ཐེབས་ཀྱིས་སྤྱོད་པས་བཞིར་ཁྱུས་གསོལ་རབ་གནས་སོགས་མཛད་དེ་སྐྱབས་བབས་ཀྱི་ མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། བོད་ཟླ་ ༤ ཆེས་ ༡༥ ཟྱེ་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 10 ཉིན་འབྲས་སྤངས་དགོན་ ཆེན་ནས་ཐེབས་ཐོན་ཀྱིས་གནས་ཚུང་ཕྱོག་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་ ལས།

འབྲས་སྤངས་ཀྱི་མཛད་ཆེན་གྲུབ་རྗེས་མར་ལམ་གནས་ཚུང་ཕྱོག་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་སྐྱབས་སྤྱོད་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ ཉེན་གཞིར་ཁོག་ཐེབས་ཀྱིས་ཀུ་བ་སྒྲིའི་དོ་སྐྱེས་ཀྱི་གཤམ་དུ་ཐེབས་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་གྲུས་བརྟན་ཕྱག་འཇུག་ ཀྱིས་འདུ་ཁང་དུ་གདན་ཞུའི་ཐོག་གྲུ་ཆང་ནས་གསོལ་སྟོན་དཀར་སྒྲོ་འབྲལ་བཤམས་དང་། ཆོས་སྒྲིང་ནས་བསེ་འབག་ སྤྱག་ཚུང་སོགས་ཉེན་རྒྱས་སྤྱན་བསྐྱར་ཞུ་གནང་མཛད་ཅིང་། ཡལོང་ས་མཆོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ། ལུན་བཅས་ཡོད་སར་བཀའ་སྒྲོན་རྣམས་འགྲུག་འཁོད་གནང་སྟེ། མགོན་མེད་པའི་དུས་ངན་ཤར་ཉེན་ཡོད་ཅེས་པ་ལ་ སོགས་པའི་བསྐྱོན་སྤྱིང་སྒྲོར་བཀའ་ལུང་འགའ་ཤས་གནང་སོང་བར་སྐྱབས་དེར། རང་གཞན་ཆང་མའི་འཆར་སྒྲོར་ ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་པར་འགལ་སྟེན་ཀྱི་ལུང་ཡིན་པར་དོགས་ཀྱང་། རྗེས་སོར་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་ཏེ་བོད་སྤྱོངས་

མགོན་མེད་དུ་ལུས་རྒྱ་དེ་ལུང་བསྐྱར་བ་ཡིན་ཆོད་སྤང་། ཞེས་གསུངས། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཚུལ་དེ་རྣམས་ སྤར་ནས་མཁུན་ཡོད་དེས་ཀྱང་། ཟྱེ་མཐུན་ཀྱི་ལས་ཚུལ་བརྒྱུག་དུ་མེད་པའི་འབྲས་བུ་སྤྱིན་པའི་དུས་སུ་བབས་པར་ གཞིགས་པའམ། གསུངས་ཀྱང་བྱི་ནང་གི་བརྒྱུད་སྤྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་བཅོས་སུ་མེད་པའམ། ཡང་ན། དགོས་པ་ཁྱད་ པར་ཅན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་གང་ལྟར་ཡང་ཟུར་ཅམ་མམ་གྱི་རྒྱ་ཅམ་ལས་གསལ་བར་གསུངས་མི་འདུག་གོ།

བོད་ཟླ་ ༤ ཆེས་ ༡༥ ཟྱེ་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 11 ཉིན་སེ་ར་ཐེག་སྤྱིང་དུ་ཆེབས་ཐེབས་སྐྱབས་ཐེབས་ བསྐྱུང་མཛད་སྟོ། གཞུང་སའི་བསྐྱོན་བཀྱར། ཉེན་མཛལ་གནས་གཞིགས་སོགས་རྒྱས་པར་བསྐྱུངས། ཆེས་ 15 ཉིན་བཞུགས་ཁྱིར་འཁོད་པ་དང་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་མཛད་པ་རྣམས་གྲུབ་མཆམས། སེར་བྱེས་མཁན་པོ་སྟོ་བཟང་ དབང་ཕྱག་དང་། སེར་སྤྱད་མཁན་པོ་དག་དབང་གཤམ་པ། སེར་བྱེས་ཏེ་རྟོར་ཡེ་ཤེས་བསོད་ནམས། སེར་སྤྱད་སྟོན་ པ་སྤང་ལུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སོགས་ལུང་རིགས་སྤྱོད་པའི་དབང་ཕྱག་བཅོ་ལྔ་ཅམ་ཀྱིས་བཞུགས་ཀྱི་བཟོ་བ་ཕུལ། དེ་ནས་ སེར་བྱེས་མཁན་པོ་སྟོ་བཟང་དབང་ཕྱག་དང་སེར་སྤྱད་མཁན་པོ་དག་དབང་གཤམ་པ་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ ཅ། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་རྩ་ཤེའི་མཆོད་བརྗོད། གང་གིས་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འགྱུར། ཞེས་པ་ལས་བྱངས་ཏེ་ཉེན་

འབྲུང་འགག་སོགས་བརྒྱད་དང་བྲལ་བའི་ཚུལ་ལས་བརྒྱལ་བའི་བརྒྱལ་བརྒྱལ་མཛད་པ་སོགས་སེ་རའི་གྲུ་སྒྲོར་
མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། རོར་སྤྱིང་པོ་བྲང་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུང།

འབྲོག་རི་པོ་ཆེ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་ཆོས་གཞུག་དང་གྲུ་སྒྲོར་དམ་འཛོག་མཛད་པའི་ཚུལ་
ལ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1947 ལོར་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤྲངས་དང་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྱིང་དུ་ཆོས་གཞུག་མཛད་ཆེན་
བསྐྱུངས་ཐེན་ནའང་། སྤར་གྱི་སྒོལ་ལྟར་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་ཆོས་གཞུག་གི་མཛད་ཆེན་སྤྱིང་བཞེས་
མཛད་མེད། དེར་བརྟེན། སྐབས་འདིར་དཔལ་ལྡན་མེད་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་
རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་ཆོས་གཞུག་དང་གྲུ་སྒྲོར་དམ་འཛོག་ལྟན་ཅིག་མཛད་པར་ས་བྱི་བོད་ཆེ་ ༡ ཆེས་ ༡༦ སྤྱི་ལོ་ 1958
ཆེ་བ་ 9 ཆེས་ 28 ཉིན་རོར་སྤྱིང་པོ་བྲང་ནས་སྟོན་འཁོར་ཕྱགས་བསྐྱུས་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་ཆེབས་འཁོར་དུ་བཞུགས་
ཏེ་དགའ་ལྡན་ལ་ཞོལ་བྱན་འབག་ཐང་ངམ་བཅུན་མོ་སྤྱིངས་ཞེས་པའི་བར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས། དེ་ནས་ཆེབས་
པར་བཅེབས་ཏེ་དགའ་ལྡན་དགོན་པའི་མདུན་ངོས་ཕྱག་འཆལ་སྐར་དུ་ཐེབས་འབྱོར་གྲུབ་མཆམས་ཆེབས་ལས་
བཞོལ་བ་དང་། དགོན་པར་ཞལ་ཕྱགས་ཏེ་སྐྱུ་ཕྱག་ལན་གསུམ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐྱུ་ལ་ཆོས་སྒྲུབ་དང་དབུ་ལ་
བཏུ་ཞུ་གསོལ། སྐྱུ་རྒྱ་དང་སྒོས་འཛིན་སོགས་ཀྱིས་མདུན་བདར་ཏེ་ཡི་ཁྲིའི་ས་འཛིན་གྱི་ཐོང་བ་རིང་མོ་ཕྱགས་སུ་
བཞུད་པ་ལྟ་བུའི་དབུས་སུ་ཁྱུ་མཆོག་རྒྱབས་པོ་ཆེའི་སྐབས་ཀྱིས་རྗེ་ཆེ་མ་སྒོ་བཟང་ལྷགས་པའི་དཔལ་གྱི་གདན་ས་དེ་
ཉིད་དུ་ཞབས་སོར་མཛོན་པར་བཀོད། དགོང་ཤོར་སྒོ་བྱར་དུ་སྐྱུ་འཁོར་ཕྱགས་བསྐྱུས་བཅས་ཡངས་པ་ཅན་གསེར་
གདུང་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་རྟེན་མཛལ་གནང་མཐར་སྟོན་འཁོར་ཡོངས་ཀྱིས་སྐྱུ་ཕྱག་མང་དུ་འབྲུལ་གནང་མཛད།
ཚུལ་བསྟན་ཐུན་མོང་བའི་སྤར་ངོར་ཐེབས་ལས་དུ་སྐྱུ་ཆོགས་ཆེ་བའི་ཁར། སྐྱུ་ཕྱག་མང་དུ་མཛད་པ་དང་ན་བཟའ་ལ་
དེ་ཅམ་དོན་ན་མ་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་ལས་དུས་དེར་སྐྱུ་ཆོད་ཀྱི་སྐྱུང་གཞི་བཞེས་པའི་ཚུལ་མཛད་པས་ཡོངས་
འཛིན་ཞབས་འབྲིང་དང་བཅས་པ་ཕྱགས་འཆབ་ཆེན་པོར་གྱུར། ཞབས་འབྲིང་ཆོས་མཛད་ཆེན་ཁག་དུས་འབྱུངས་
གནང་སྤྱིང་ཡོང་བའི་སྐབས་འབྲུག་ཞུས་པར། བཀའ་ལས། རྗེ་ཆེ་མའི་གདན་སར་མཛད་སྒོ་དང་པོ་དེ་ཡིན་པས་དེ་
ལྟར་གནང་མི་རུང་བས་སྐྱུ་རུས་བྱ་དགོས་ཞེས་གསུང་ཐེབས། དེ་ལྟར་བོད་ཆེ་ ༡ ཆེས་ ༡༧ དང་ཆེ་བ་ 9 ཆེས་
29 ཉིན་ནས་དགའ་ལྡན་རྒྱ་སྤྱིའི་མཛད་སྒོ་སོགས་འཆར་དོན་ལྟར་བསྐྱུངས། བོད་ཆེས་ ༣༣ ནས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་
འཇམ་མགོན་རྒྱ་མ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གདུང་རྟེན་གྱི་མདུན་དུ་སྟོང་མཆོད་དང་ཆོགས་འཁོར་རྒྱས་གཤོམ་དང་ཆོས་
རྒྱལ་ཁང་དུ་གཟབ་གསོལ་བསྐྱུང་ཆོགས་སོགས་གནད་སྤྲོན་མཛད།

བོད་ཆེ་ ༡ ཆེས་ ༣༧ དང་ཆེ་བ་ 10 ཆེས་ 10 ཉིན་གྲུ་སྒྲོར་དམ་འཛོག་གི་མཛད་སྒོར་གཞུང་ས་ནས་
ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་རྟེན་མཆོག་སྐྱུ་སྤར་མཆོད་འབྲུལ་རྒྱས་གཤོམ་དང་དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོར་བསྟེན་

བཀྲ་མང་ཇ་སྐྱ་འབྲེད་སོགས་གང་རྒྱས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ། ཕྱི་ཉིན་མཛད་ཆེན་དངོས་གཞིའི་སྐྱབས་ཡུལ་ས་
རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ཆོག་ཆེན་དོན་གཅུལ་སྤེད་དུ་མི་འཛིགས་སེང་གའི་ཁྲི་ལ་ཞབས་བྱུང་མཛོད་པར་བཀོད་པ་
ན། ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་སོགས་སྤར་ལམ་ཉམས་མེད་དུ་བསྐྱེད་སྤྱོད། དེ་ནས་དགའ་བྱུང་མཐུན་པོ་ཡེ་ཤེས་
དགའ་བ་དང་། དགའ་ཤར་མཐུན་པོ་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ། དགའ་བྱུང་མཐུན་བཅའ་ཤར་གསེར་ཤོད་སྤྱུལ་སྤྱོད། ཤར་ཅེ་
མཐུན་བྱུང་རྒྱ་མཆོ་དབང་སྤྱུག་སོགས་མཐུན་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ཕྱིར་གཞུང་ཆེན་གྱི་ཟབ་གནད་ཐོག་
བཀལ་བཟླ་གི་བཟོ་བ་ལུལ། དགའ་ལྡན་ཤར་བྱུང་གི་མཐུན་པོ་ལས་ཐོག་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པའི་ཆེ།
ཡུལ་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་མཛོད་གནས་དུག་པའི་ཆོག་། བདེན་གསུམ་མཐོང་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་། །ཆོས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་འཛོལ། ཅེས་པ་ལུང་འཛིན་གནང་སྟེ་ཉམས་གསལ་གཏོང་གནང་མཛད་པས་དེར་
འདུས་བྲག་ཞན་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་གཞིག་དུ་མེད་པའི་དད་མོས་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད། དེ་ལ་ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་གླིང་རིན་
པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཤར་བྱུང་གི་མཐུན་པོ་རྣམ་གཉིས་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ལ་མཛོད་ཆ་བ། བདེན་གསུམ་མཐོང་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་།
ཆོས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་འཛོལ། ཅེས་པ་ལས་བརྒྱུམས་ཏེ་ཉམས་གསལ་འཕེན་པར། ... རྗེ་སྤྱི་མ་ཙེང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་
གཞུང་ཉེན་སོགས་ཉེན་མཆོག་རྣམས་ལ་ཁོ་པོ་ཅག་ནས་སྤྱུག་གནས་ཀྱི་ཆོ་ག་བཀྱིས་སྐྱབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་ཐེབས་ཏེ་དམ་ཡེ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྐྱེད་བར་མཛད། དེ་ནས་དགའ་ལྡན་དབང་བསྐྱར་རིར་སྤྱོད་ཆོ་སྤྱོད་བསངས་གཏོང་
བར་བསྐྱོད་སྐྱབས་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་གཡག་ལ་ཆེབས་ཏེ་སྤྱོད་ཐེབས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཅང་དབྱེས་པའི་ཉམས་མཛད། སྤྱི་
ཁྱེའི་ལེགས་ཆོགས་འཕེལ་བའི་སྤྱུགས་སྒྲོན་མཛད་པ་ལོར་མ་ཆག་། ཅེས་བཀའ་གནང་། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་ཁང་དུ་ཉེན་
སྐྱམ་དམ་འབྱར་མ་ཞལ་བྱེ་སྟེ་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྐྱ་འགག་དང་། སྤྱི་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་སོགས་ནང་ཉེན་
འགངས་ཆེན་རྣམས་མཛལ་གནང་མཛད་པ་སོགས་གདན་གསུམ་གྱི་བྱ་སྒྲོར་དམ་འཛོག་ཆེན་མོ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བར་
མཛད། དེ་ལྟར་ཕྱིར་ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་བའི་ཐེབས་ལམ་ཆལ་གྱུང་ཐང་དུ་ཅུང་ཟད་སྒྲོད་བཞུགས་ངང་བྱག་
དཔེ་གཟེགས་པའི་སྐྱབས་སུ། རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ཅེན་ལུ་ཡིས་བཀའ་ཤག་བརྒྱད་རྟོག་གླིང་མང་དུ་བྱུག། དེ་ལ་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡུལ་ས་མཆོག་ཞང་བཀའ་འབྲུམ་གཟེགས་ཞེས་ཀྱིས་སྤྱོད་བཞུགས་མཛད་སྐྱུར་སྤྱོད་རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ཅེན་ལུ་ནས་རྒྱ་
བཞི་སྐར་དུག་གི་དམག་མིས་སྟེ་མོར་རྒྱ་ཕྱོགས་དང་དམག་འཐབ་ཀྱིས་མི་གསོད་ཐལ་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོང་བཞིན་པ་དེ་དག་
དུ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་། ས་གནས་གཞུང་གིས་བཀའ་སྤྱོད་འགན་ལེན་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆེ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བྲག་
གཞོན་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་འཛིགས་སྤྱུལ་སྤྱོད་སེང་བཀའ་ཤག་བརྒྱད་ལུང་འབྱོར་བྱུང་གཞིས་སྤྱུགས་དམ་སང་
རྒྱུན་མི་བཟད་པ་བྱུང་སོང་། དེའི་ནངས་པར་ཡུལ་ས་མཆོག་སྤྱུགས་ཉམས་མི་སྤྱོད་པའི་ངང་ལོར་གླིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་

བསྐྱེད་པུ་ ཞེས་གསུངས། རྒྱ་མིའི་ཕྱོགས་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་རྟོག་སྒྲིབ་དང་བསྐྱེད་གཙུག་ཅིང་འཕྱུར་གྱི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་འཕྱུར་བ་དང་མཛད་རྒྱུ་ནི་སྐབས་དེ་ལྟར་གྱི་ཐུགས་རེའི་གཙོ་གནད་དུ་མངོན་ལ། དགྲ་ལ་སྤྱོད་ཅིང་བསྐྱེད་པུ་ཞེས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་དགོ་ཆེན་གྱི་མཆོག་དུ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་ཡང་<<བཙན་ཕྱོག་གི་རང་དབང>>ཞེས་བར་གསལ་བར་གསུངས།

དེ་ལྟར་ན་གསུགས་རྒྱ་སྤེའི་དབྱང་གི་གདུག་རྒྱུ་དབྱར་གྱི་ན་བུ་ལྟར་འཁྲིགས་ཤིང་ཡུན་རིང་དབང་ཅོད་ལ་དབུ་འཁོར་བའི་རང་སྤེ་མཐོ་རིམ་ཕྱོགས་ལ་འགོག་སྲུང་གི་ཐབས་རྒྱས་ཅ་བལ་དུ་གྱུར་བར་བརྟེན། ཆོས་སྤྱོད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འགན་བསྐྱེད་བཞེས་བྱུང་ཙམ་ནས་དབྱར་དབུག་གི་བཞུགས་གནས་པོ་བྱང་གཉིས་སུ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་མཛད་པའི་རྒྱུ་འདྲི་བཞེས་སྤྱོད་དཀའ་བར་གྱུར་ཏེ་ཁོ་མོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་དགོས་པ་སོགས་སྐྱོ་ཆེ་གས་དང་མཛད་དཀའ་ཆད་ལས་བཀལ་བ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ཡང་། <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག>>ལས།

རྒྱ་དཔོན་རྣམས་ལ་བཀའ་མོལ་གནང་སྐབས་ཡུལ་སྐྱོད་མགོན་ཆེན་པོ་སྐུ་ན་སྤངས་ལང་། ཐུགས་སྐྱེས་གསུང་སྤོངས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཅིང་། ཇི་སྐད་དུ་ ཚུལ་ཆེན་གཞན་གྱི་བྱིང་མི་འདྲི། ཆོག་རྗེས་ཆོག་བདག་སྐྱེ་མཁས་པ། ཆོག་ལ་དབང་བ་ཆོག་མཐའ་ཡས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོག་དོན་དགག་པ་མེད་པའི་བཀའ་ལན་རེ་རེ་གནང་སྐབས། རྒྱ་དཔོན་གཉིས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་བལྟ་རེས་བྱེད་ཀྱི་འདུག ། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སུ་དང་གང་ལ་ཡང་ཐུགས་བག་ཆེ་བ་དང་ཁྲོད་ཁྲོད་པོར་འགྱུར་བ་སོགས་སྤྱོད་པོ་ཐ་མལ་བ་ལ་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་མཐའ་དག་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཏེ། མི་ཆེན་དབང་ལྡན་ཅན་དག་གི་མདུན་དུ་གཟི་བྱེན་དང་བརྗིད་བག་གི་དཔལ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་ཉམས་པ་མེད་པར་བོད་ཆོས་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གཡང་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་སྐྱོ་ཆེ་གས་བསྐྱེད་མར་མཛད།

ལོ་རྒྱུ་ཆེས་གངས་ཇི་བཞེན་མ་དེས་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོའམ་ 1958 ལོའི་དབྱར་ཁར་ཡུལ་སྐྱོད་མགོན་ནས་ནོར་སྤྱོད་ཆོས་རའི་ནང་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་དང་། དགུན་ཐོག་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་ལམ་རིམ་བསྐྱེད་དོན་གྱི་བཀའ་ཁྲིད། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དམག་ཐོར་མའི་རྗེས་གནང་སྐུ་ལ་ཅིང་སྐབས་དེར། ཆོས་ཁྱབ་བར། དེ་རིང་ནས་བཟུང་བྱེད་རང་རྣམས་ཁེར་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་བྱེད་ཅག་དང་ལྷན་དུ་ཡོད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་མེབས་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་ར་མོ་ཆེ་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་སྐུ་བའི་ཚུལ་བཅས་<<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྤྱོད>> ཞེས་བར་གསལ།

ལྷ་རམས་དམ་འཛིན་གི་མཛད་པ།

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོ་སྟེ་བོད་སྤྱི་ཐོག་གསུམ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙོན་འཇུག་དམར་གསོད་ཕྱ་གེ་
སོགས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་སྤེལ་བཞིན་པ་དང་། བོད་དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་འང་བྲག་སྒྱུད་དང་གཡོ་སྦྱར་གྱི་ལོ་
ལང་སོགས་གསན་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་གཅིག་ཟེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འབྱུང་བཞིན་པ་སྟན་དུ་ཡང་ཡང་གསོལ་བས་
སྤྱི་ཆོགས་དང་ཐུགས་ངལ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཀྱང་གདན་གསུམ་གྱི་ལྷ་སྒོར་དམ་འཛིན་ཆེན་མོ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བར་
མཛད་དེ། ལྷ་གསོལ་ལྷ་ར་ས་པག་ལོ་སར་གྱི་མཛད་རིམ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པ། བོད་ཆེ་ ༡ ཆོས་ ༥ སྤྱི་ལོ་
1950 ཆེ་བ་ 2 ཆོས་ 12 ཉིན་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོ་ཅེ་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལ་ནས་ཞབས་བཏེགས་
ཏེ་གངས་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱིས་རྒྱན་འཛིན་ཐེབས་བསུ་སྤྱན་མེད་པའི་ལུགས་སུ་བྱས་ཏེ་ལྷ་ལྷན་སྤྱལ་བའི་གཙུག་
ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཞབས་བྱུང་ཀུན་ཏུ་དགེ་བའི་བཀའ་གིས་གྱི་རི་མོ་མཛོན་པར་བཀོད། ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་རྣམས་
གེགས་མེད་བདེ་ལྷག་ངང་བསྐྱེད་པ།

བོད་ས་པག་ཆེ་ ༡ ཆོས་ ༡༣ སྤྱི་ལོ་ 1959 ཆེ་བ་ 2 ཆོས་ 21 ཉིན། ལྷ་ལྷན་གསུང་ཆོས་ར་བའི་ནང་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་དབུས་གོ་བབ་ཅན་གྱི་ཆུ་སྤྱལ་ཆེ་པ་དང་གདན་གསུམ་གྱི་མཁན་ལས་བྱུང་། བཀའ་
སྒྲོན་དང་ཡབ་གཞིས་སྤྱི་འཁོར་སོགས་གནད་ཡོད། གདན་གསུམ་གྱི་མང་ཚོས་ལུང་རིགས་སྤྱི་བ་དང་སྤྱུགས་བཙུན་
སོགས་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་པོ་མེར་སྤྱི་བྲག་ཞན་བར་མ་ཁྲི་སྤྱུག་དུ་མ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། ལྷན་མཆོག་
ཐུབ་པའི་དབང་པོ་དང་ཟེས་འཇུག་མཁས་བྱུང་དག་གི་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་སྤྱི་བ་ལ་འགྲན་པའི་ཆུ་དང་བྲལ་
བ་འཛམ་སྤིང་མཁས་རྒྱའི་དབུས་ན་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཏོག་ལྷ་མངོན་པར་མཐོ་བ་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་སྤྱལ་
འཕགས་པ་འཛིན་ཏེན་དབང་ལྷག་ཡུལ་ས་རྒྱལ་མཆོག་བཙུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱན་གྱིས་གཞུང་ཆེན་
བཀའ་བོད་ལྷ་ལ་གསན་བསམ་མཐར་སོན་པའི་འབྲས་ཏྲགས་སུ་ལྷ་ལྷན་ཆོ་འཕྲུལ་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ལྷ་སྒོར་རབ་
འབྱམས་པའི་མཆོན་ཏྲགས་བཞེས། དེ་ཡང་ལི་ཁྲིའི་ཆུ་འཛིན་གསར་བས་ས་ཆེན་ཡོངས་སུ་བཀའ་བ་ལྷ་བྱའི་དགེ་
འདུན་ལུང་རིགས་སྤྱི་བའི་ཁྲུ་ཆོགས་ཆེན་པོའི་དབུས་སུ་མི་འཛིགས་སེང་གས་བཏེགས་པའི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་
ཐུགས་ལ་ཁྲུ་ཁྲུ་པ་དང་འཆོར་འཆོར་བ་སོགས་ཐུགས་བཀའ་ཆོ་བའི་སྤྱང་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་འཛིགས་པ་
མེད་པའི་གནས་མཐའ་དག་བདག་གིར་བཞེས་ཏེ་འབྲིང་བཀའ་གཟེ་བྱིན་གྱི་དཔལ་ཀུན་ནས་མངོན་པར་གྱུར་པའི་ཆེ།
རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་བཀ་བྱུང་ཆེན་པོ་རྣམས་ལའང་འགྲན་བཟོད་དུ་རུང་བར་སྤྱུམ་པའི་གངས་ཅན་མཁས་
པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་བྱེད་པའི་ཐབ་གནད་བཀའ་བཏྲག་གི་བཟོ་བའི་ཆོས་དབྱེད་ས་
སྟན་པོ་སྟན་གྱི་དབང་པོར་གསོལ་བ་ན། གཞུང་ཆེན་ལྷའི་ཐབ་གནད་ཀྱི་གསུང་ལན་རྣམས་དོན་གྱི་ཆ་ལས་ཅུང་ཟད་

ཀྱང་ཡོ་བ་མེད་པར་ཐོགས་མེད་དུ་སྦྱལ་བས་ཀྱན་ཏུ་ལས་པར་གྱུར། གཞུང་བསྟེན་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་
ཡང་རྟེན་གཞིར་རང་ཕེབས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་པའི་བརྒྱལ་བརྟག་གི་བཟོ་བ་ལུལ་ཅིང་
ལེགས་སའི་མེ་ཏོག་ཀྱན་ནས་གཏོར། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རྟགས་གསལ་ལུལ་བའི་ཚུལ་ལ། ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྩམ་ལས།

ཉིན་གྲང་དམ་བཅའི་སྐབས་གནས་ཚུང་སྦྱལ་བའི་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཡང་རྟེན་གཞིར་ཁོག་བརྩམས་ཐོག་བབས་ཀྱིས་
ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་པའི་རྟགས་གསལ་མདོར་བསྟུས་ཤིག་འབུལ་གནང་དང་
འབྲེལ་ལེགས་སའི་ལུང་འབུལ་གནང་མཛད། ཅས་དང་། <<དགེ་སྤྲེལ་ལས་ཀྱི་སྤྱིང་བ>>ལས།

ཆང་མས་ཡིད་ཅེ་གཅིག་པས་གསུང་གི་བདུད་ཅིའི་དགའ་སྟོན་སྤྱིང་བཞིན་པའི་ལུང་། བླ་ཆོ་སྤྱད་སའི་ཉེ་མཆོམས་ན་
གནས་ཚུང་སྦྱེན་ཏུ་ཆ་མ་བཞུགས་འདུག་པར། སྤོ་བྱར་སྦྱལ་བའི་ཆོས་རྒྱལ་རྟོ་རྟེ་གྲགས་ལྷན་ཐོག་བབས་ཀྱིས་ཞབས་
གཉིས་ཐད་ཀར་བརྒྱུད་པའི་དུང་། ལྷག་པ་རྒྱལ་ཏུ་འབྲེལ་སོང་བར་གཡས་གཡོན་གྱི་མཁན་སྡེ་ཆོས་སྦྱུ་རྒྱལ་ནས་སྤྱིར་
སོང་ཞིང་། དེ་མཆོམས་སྤོ་མ་ལྷ་ཁང་སྤྱགས་ནས་གནས་ཚུང་བའི་སྦྱུ་ཞབས་མང་པོས་དབུ་མོག་སོགས་སྤྱ་ཆས་
བསྐྱམས་ཏེ་སྦྱར་སྟབས་སུ་བྱོན་ནས་བསྟོན་འབུལ་ཞུས་སོང་བས། ལྷ་ཁོག་ཏུ་བརྩམས་ནས་ལྷ་ཆས་བསྟོན་པ་མཛད་
བའི་ཐོག་མ་སོང་སྟབས་ལྷ་དཔོན་ཆེ་བར་མ་ཟད། དབུ་མོག་བསྟོན་པའི་ཆེ་མཁུལ་སྤྱིག་བསྐྱམས་ཆོས་པས་སྦྱུ་རྟེན་
གཤེགས་མེ་ཡོང་ངམ་སྤྱུ་པའང་བྱུང་། དེ་ནས་གནས་ཚུང་བའི་རྩ་ལྷ་དུང་རྒྱ་དང་བཅས་སྦྱལ་བའི་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་
པོས་ཡགོང་ས་བྱག་ན་བསྟོའི་བཞུགས་ཁྱི་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་དེར་སྦྱར་སྟབས་སུ་བཅར་ནས་དགུ་འཆས་དང་པད་ལུང་
སྟོན་དུ་འགོ་བའི་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ལས་བརྩམས་ཏེ་རྟགས་གསལ་ལུལ་བའི་ཐོག་། ལུང་འབུལ་ཡང་ཞུས་སོང་བ་

མཛད། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྷར་སྦྱ་གྲུང་དགོང་གསུམ་གྱི་དམ་བཅའ་ཆེན་མོ་དང་བཤད་ཚུང་དམ་བཅའ་སོགས་

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། གངས་ཅན་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱི་སྤྲེལ་ལ་དགའ་བ་དང་སྟོབས་པའི་སྤྱང་བ་རབ་ཏུ་རྒྱས་ཤིང་།
ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རྟོ་རྟེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་བསམ་བཞེད་ཀྱི་ལུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་རེ་འབྲས་མཛད་དུ་བྱུང་བ་འདི་ལྷ་
བྱ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་ནི་རྟོ་རྟེ་འཛའ་རྩེ་མཆོར་བའི་གནས་སུ་ཆེ་ཡང་ཞེས་སྤྲེལ་དགྲེས་ཉམས་ཆེན་པོ་མཛད་
དེ་ཆོས་ཆེར་བསྐྱགས་པར་མཛད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཐོད་ས་པག་ཆེ་བ་དང་ཐོའི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ཉིན། བླ་ཆོ་འབུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གྲ་བསྟོར་རབ་འབྱམས་པའི་མཛད་
སྟོའི་སྐབས་ཞོགས་ཆོགས་མང་པ། གསུང་ཆོས་ར་བའི་དམ་བཅའ། གྲང་ཆོགས་མང་པ། ཉིན་གྲང་དམ་བཅའ། སྟོན་
ལམ་གྲང་པ། དགོང་རྟོའི་དམ་བཅའ་ཆེན་མོ། བཤད་ཚུང་དམ་བཅའ་སོགས་ཆང་མར་ཕེབས་ཏེ་ལུང་རིགས་སྦྱ་བའི་ལུ་
མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་བོར་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་གཞུང་དག་གི་དགའ་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་བརྒྱལ་བརྟག་མཛད་
སྐབས་སྤྲེལ་ཞེས་ཞན་ཏན་དང་འབྲེལ་དམ་བཅའ་གྲུབ་རྗེས་ཁོ་བོར་དགྲེས་པའི་གསུང་གི་བདུད་ཅི་རབ་དགའི་ལང་ཆོ་
མཆོག་ཏུ་བརྟམ་པར་མཛད། ཅས་བཀའ་གནང་། ཐོད་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན། བྱམས་ར་ཆེན་མོར་གཞུང་ས་ནས་

ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་གཞུང་ཆེན་གསན་བཞེས་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་དགའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་

བཤམས་ཤིང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དང་མཆོན་ཞབས་བཅས་ལ་རྒྱལ་བའི་གཞུང་ཆེན་གསུམ་བཞེས་ཀྱི་
ཞབས་ཞུ་ལེགས་འབྲུབ་བྱུང་བའི་གཏང་རག་གི་འབྲུལ་སྐྱེས་གྲོལ་པ་བཏེགས། བོད་ཆོས་བཙུ་ལྷའི་ཉིན། བླ་མས་ར་
ཆེན་མོར་མང་ཐོས་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་འབྲེལ་གསོ་སྦྱོང་གནང་བར་ཆོགས་དབྱུས་སུ་ཆེབས་ཐེབས་
ཀྱིས་གསོ་སྦྱོང་གི་མདོ་འཆད། ཉིན་དེར་གསུང་ཆོས་ར་བར་འདུས་མང་ལ་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་སྦྱལ་རྒྱུའི་གྲ་
སྒྲིག་འཐུས་ཆང་གྲུབ་ཀྱང་། བོད་ཆོས་བཙུ་གསུམ་ཉིན་ནས་རྒྱ་དམར་ཀྱིས་གསུང་རའི་ཐད་ཀྱི་རྒྱ་མིའི་སྤྲོད་ཁང་གི་
སྤྱི་དང་སྤེལ་ཁང་ཁར་བྱེ་པད་བཅེགས་ཏེ་འཛིང་རགས་བཟོས་པ་དང་། སོ་ཁྱེད་དུ་མེ་མདའ་བཙུགས་པ། རྒྱ་དམག་
གིས་སོ་ཉལ་བྱས་པ་སོགས་མི་དམངས་ལ་དོགས་པའི་སྤྱང་བ་གཅིག་ཆེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་བས། རྒྱལ་བའི་སྤྱི་
ལུང་དམིགས་ཏེ་གཞུང་དམངས་གཉིས་ནས་གསུང་ཆོས་ར་བར་ཆེབས་སྦྱར་མི་མཛད་པའི་གསོལ་འདེབས་ཞུས་
པས་དགའ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་གནང་དགོས་པ་བྱུང་། བོད་ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༡༤ ཟླ་ལོ་
1959 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 24 ཉིན། ར་མོ་ཆེའི་ཛོ་པོ་མི་བསྐྱོད་དོ་རྩེའི་སྤྱན་སྲར་སྤྱན་འཛེན་བྱས་གསོལ་སོགས་དང་། ཆོ་
དཔག་མེད་ལྷ་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་ཏེན་མཛལ་གྲུབ་མཆོམས་ནོར་གླིང་དུ་ཆེབས་སྦྱར་ཀྱིས་ཉིན་ཤིང་ལྷོད་
བཞུགས་གནང་། རྣམ་ཀུན་ཀྱི་གཞུང་ལས་མཛད་པའི་ཁག་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ལྷ་གཅིག་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ལྷ་ལྷོ་ཆོ་འཕྲུལ་སྦྱོན་ལས་ཆེན་མོའི་རབ་འབྲམས་
པའི་མཆོན་བཞེས་མཛད་ཆེན་ཀྱི་བར་གསལ་ནས་སྤྱི་ལྷོ་དུ་སྦྱོད་བཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅུང་ཟད་མངོན་ཡང་། ལྷ་ལྷོ་ར་
དུ་བསྐྱོན་སྤྱི་ལོ་ལྷ་ལོ་རིགས་དང་བཅས་པ་ཆགས་འཛིག་གི་དབྱེ་མཆོམས་མི་གསལ་བའི་གཉན་འཕྲང་གི་དུས་ངན་
འཛིགས་པ་ཅན་དེ་ཉིད་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་རྩ་རྩེ་བཀ་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པར་བཞེན་ཐུགས་སེམས་སྦྱོ་བའི་སྤྱང་བ་ཞིག་
ག་ལ་མཆོས་ཀྱང་། བཙུ་ལྷོ་འདས་ཀྱིས། སེམས་ཅན་ལས་ཀྱིས་ཤི་བ་ལ་ཀུན་དགའ་བོ་ཁྱོད་སྤྱང་ན་མ་བྱེད་
ཅིག །ཅེས་བཀའ་སྦྱལ་བའི་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་བོད་མིའི་སྤྱི་མཐུན་ཀྱི་ལས་ཚུལ་ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་པ་ལ་མཛོན་
དུ་སྤྱོད་ཐེན་པས། སྤྱོད་པ་བཙུའི་རབ་འབྲམས་ཞིང་གི་རྒྱལ་བ་དེ་སྤྱི་མཐུན་ཐམས་ཅད་དང་འཛིག་ཏེན་ཀྱི་དཀར་སྤྱོད་པས་
སྦྱོང་བའི་ལྷ་མཐུ་བོ་ཆེ་མ་ལུས་པ་བོད་གངས་ཅན་ཞིང་དུ་ཞལ་འཛོམས་ཀྱང་བཙུ་སྤྱི་མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད།
དེ་ལྷོ་ནའང་། བཙུ་བ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་འཕགས་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉམ་ང་
བར་གྱུར་པ་གཟིགས་པ་ན། མ་གྲུ་གཅིག་པ་ལ་བཙུ་བ་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་བྱམས་ཤིང་བཙུ་བའི་
ཐུགས་རྩེའི་འཕེལ་འབྲས་ཆེ་དུ་འགྲོ་བ་ལས་ཡལ་བར་འདོར་བའི་སྐབས་ཤིག་ག་ལ་མངའ།

དེ་ལྟར་བོད་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༣ ཡུལ་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 1 ཉིན་ལ་གོང་ས་མཆོག་སྟོན་པའོར་རྒྱལ་ས་
བརྒྱུ་ས་ཁོར་མེར་བྱེད་པའི་ཡུལ་ནས་སྤྱད་པའི་ལྷ་སྟོན་གཞིག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྤྱད་བསྐྱུངས། བོད་ཚེས་ ༢༣ བཤད་ཚུར་དཔ་
བཅའ་སྟེགས་ཀྱི་མཛད་རིམ་བསྐྱུངས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱེད་རིམ་ལོ་ཆའི་རང་རྒྱུ་ལས།

སྒྲིབ་པམ་གྲོལ་ཉེའི་ཉེན་གཅིག་ཡགོང་ས་མཆོག་ལྟར་སྒོལ་གྱུང་ཆོག་མང་པོའི་སྐབས་ཆོག་པ་དབུས་སུ་ཞབས་སོར་
ལའོད་ཐོག་།དེར་སྐབས་སྒོལ་གྱ་ཁག་ཏུ་ངག་ཐོག་ནས་དེ་བའི་རྒྱལ་ས་ལེན་པའི་སྒོལ་དང་མཚུངས་པར་ཁོ་ལོ་ནས་སྒྲོར་
ལགོད་ཀྱི་དེ་ཆོག་ཏུ་བཀའ་སྟོང་ལྟའི་རྒྱ་གཞུང་ཁག་གི་ནང་ནས་ཆོག་མང་བཅད་སྟོློ་ཀ་སྒྲ་ཆོག་མང་གི་ག་རིམ་པར་སྒོལ་ཆེས་
ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཆོག་མང་བཅད་སོ་སོར་དོན་འགྲེལ་རྟགས་སྒྲོར་ལགོད་གནང་མཛད་ཅིང་། གྱུང་ཆོག་མང་པོར་

[illegible]

ང་ཚོར་སྲིད་དོན་གྱི་རྟོག་འཛིང་དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཚོས་གྱི་སློབ་གཉེར་སུ་མཐུད་གིས་བྱེད་པའི་སྐལ་
བཟང་ཐོབ་ཅིང་། འཁུར་བཅོན་ཆེ་ཤོས་བྱེད་ཡུལ་སྤར་ནས་དེ་རང་ཡིན་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་དེ་རང་ཡིན། གལ་སྲིད་
གོ་སྐབས་བྱུང་ན་མང་ཐོས་གདམས་པར་ཤར་པའི་མཁས་པའི་བྱུང་དུ་འདྲུ་འཛི་སྤངས་པའི་སློ་ནས་ཚོས་གྱི་སློབ་གཉེར་
འབའ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ཡོད། འབྲེལ་བ་ཤད་སློན་བཟོད་ཟེན་པ་ལྟར། རྒྱ་གསུ་སློང་(རྒྱ་སློང་དམ་བཅའ་)དེ་དག་ནི་མཁས་པ་
དང་སྐུབ་པའི་དགེ་བཤེས་མང་ཚོགས་གྱི་དབུས་སུ་བཟོ་སྐྱེད་བྱེད་དགོས་ཤིང་། དེ་འབྲའི་དུས་སྐབས་དེ་ནི་སྤར་རང་ཉིད་
ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཡུལ་སྤྱི་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་རེད། དུས་དེར་དམ་པའི་ཚོས་གྱི་འབྲེལ་གདམ་གྱི་
གནད་དོན་ཞིབ་ཅིང་ཆེས་སྤར་བཟང་ལ་མང་བས་སྤན་གྱི་ཤེས་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་ངོམས་ཤིང་ཆོམས་པའི་དགའ་བ་ཟད་མི་
ཤེས་པ་བྱུང་། ཞེས་གྲུང་བཀའ་སྤྲུལ།

137 བཤོད་རྒྱལ་གྱི་ཆེན་མིང་རྩེ་མོ་ལ་མཆོ་དང་མིང་དོན་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ཀར་ཆོས་ 34 ཞེས་དང་། བཅོན་ལྷོ་ལྷི་རང་དབང་དང་ངོས་ལྷི་
ལྷལ་དང་ངོས་ལྷི་མིང་མངས་གཉིས་ཀར་སྤྱི་ཆ་3 ཆོས་ 5 ལ་མིང་དོན་མིང་དུ་ལེབས་གསུངས།

ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ནང་མའི་ བཀའ་ཡིག་སོགས།

ལྷ་ལྡན་སློན་ལམ་གྱི་མཛད་ཆེན་ཁག་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་
བའི་དབང་པོ་མཆོག་ལ་ནང་མའི་བཀའ་ཡིག་ཅིག་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།
ལྷ་བརྩུང་དགུ་ལོའི་སློན་ལམ་མཛད་ཆེན་གྱི་སྐབས་དེར། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སློན་ལམ་གྱི་
མཛད་ཆེན་ཐོག་ལ་འཆོམས་ཞུ་དང་བཅས་བྱང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཙུང་ལགས་གཏོང་གནང་མཛད་པ་ལྟར་ཁོང་བསྐྱེད་སྤྱོད་
སོང་། ཁོང་གི་མདུན་ལ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་བྲག་སམ་ཞིག་འདུག །བྲག་སམ་དེའི་ནང་ལ། ད་གནས་ཚུལ་ཁྱོད་
ནས་ཡག་པོ་མི་འདུག །བོད་གཞུང་དང་ང་ཚོ་ཆང་མས་དོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་དང་རྩ་སྤྲུགས་གཅིག་སྤྱིལ་གྱི་ཐོག་ནས་
ཤུགས་རྒྱག་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དེར་བརྟེན། ཞིབ་ཐའི་ཁྱེད་ཕྱོགས་ཅི་ཡོད་ཀྱང་བཀའ་སློབ་གནང་རོགས་
གཞོངས། ཞེས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་བྱང་། བྲག་བྱིས་དེའི་ཐོག་ལ་བྱང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཙུང་ལགས་ཀྱིས་དག་ཐོག་ནས་ངོས་
རང་ལ། བར་སྐབས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་འཁྲུངས་ལུལ་མདོ་སྐྱད་ཕྱོགས་ནས་སྤྱི་ཉེ་སོགས་ཡར་བསྐྱེད་སྤྱོད་
འཁྲུངས་ལུལ་གྱིས་མཆོན་པའི་མདོ་སྐྱད་དང་ཁམས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་མིས་གདུག་རྩལ་དང་མནར་གཅོད་རི་འབྲུ་ཞིག་གཏོང་
གིན་ཡོད་པ་དེ་དག་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སློན་ལ་གསལ་པོར་ཞུས་པས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པར། ད་ང་ཚོ་
ཆང་མས་གདུང་ཤུགས་གཅིག་སྤྱིལ་གྱི་ཐོག་ནས་རྩ་སྤྲུག་པ་འདོན་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་དགོངས་པར་འགྱུར་བ་ཉ་ཅང་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཁྱོད་ཡོད་ཅེས་ཟེར། སློན་ལམ་གྱི་སྐབས་དེ་ནི་སྤྱི་ཆུ་གཉིས་པའི་ཆུ་མཐུག་ལ་འཁེལ་ཡོད་ཅིང་གནས་ཚུལ་
ནི་ཉ་ཅང་རྩ་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེར་བརྟེན། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་དེ་མ་ཐག་ལྷགས་ལན་སུལ་ཏེ་གསལ་པོ་ཞིག་
ཞུ་རྒྱུ་དེ་ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ནའང་། མཐའ་མ་དེར། སྤྱི་ཆུ་གསུམ་པའི་ཆེས་པ་བརྩུ་བདུན་གྱི་དགོང་མོར་ངོས་རང་ལྟ་ས་
ནས་ཐོན་ཏེ་སྤོང་ཡོང་བ་རེད། ལྷོ་ཁར་འབྱོར་མ་ཐག་དེ་ནས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གནས་སྐབས་དེ་འབྲུ་དེ་འབྲུ་བྱང་
སོང་། ད་ཁྱེད་སྐབས་འདི་འབྲུ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཤ་འཁོད་པའི་བྲག་བྱིས་ཤིག་སུལ་བ་ཡིན། བྲག་བྱིས་དེ་
ཡ་གོར་འབྱོར་སུབ་ཡོད་མེད་ངོས་ཀྱིས་མི་ཤེས། གང་ལྟར། བྲག་བྱིས་ཤིག་སུལ་བ་ཡིན། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནི། ཞེ་
ས་མ་ཞུས་ན། ཉ་ལས་པའི་སྤྱིང་སྤྱོད་ཆེན་པོ་སྤྲེག་གཏུབ་འཁེར་བའི་མི་ཞིག་རེད། ལྷོ་ཁོག་ཡོད་མཁན། ཆོས་ཕྱོགས་
ནས་བསྟན་པའི་བྱ་བ་ལ་མཛད་རྗེས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཐོག ། བོད་སྤྱི་བའི་དོན་དུ་ཐུགས་ཁུར་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བཞེས་
མཁན། བདེན་པའི་འཐབ་ཚོད་གནང་མཁན་མིག་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་རེད།¹³⁸ ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་ཀུན་
གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་བོད་མི་སྤྱི་བོ་གནས་བསྟན་ཡོངས་ནས་དོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་གྱིས་རྒྱ་དཔར་ལ་
གཏོང་ལེན་གནང་རྒྱུའི་དུས་ལ་བབས་པ་དང་། གཞུང་སྐྱོ་གཉིས་དམ་ཆེག་འོ་ཆུ་གཅིག་འབྲེས་ལྟ་བུ་དགོས་པ་སོགས་
ནང་མའི་གནས་ཚུལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཚུལ་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

¹³⁸ སྤྱི་ལོ་ 2009 ལོར་བཞུགས་སྐར་དུ་པཎ་ཆེན་སྤྱིང་བརྩུ་བ་གཤེགས་ནས་མི་ལོ་ 30 འཁོར་བའི་དུས་བར་སྐབས་གསུངས།

གཤམ་ཆེ་ཤོས་ནི། དུས་དེ་ནས་བཟུང་གཙུང་ལགས་ཀྱིས་ངོས་ལ་བརྟེན་པ་བཞིན་པའི་ཆེན་པོ་ཆེད་པ་འཛིན་པའི་རང་ཐོག་གི་
ཉམས་སྦྱང་དང་། གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་རང་སྟོབས་དགོངས་པའི་རྒྱལ་ཚོགས་པའི་མཆོས་ནས་བཟུང་
རིན་པོ་ཆེད་མཛད་པ་རྣམས་ཐར་དང་། སྲིད་རྒྱས་འཛིན་སྤངས་རང་ཚུགས་བརྟན་པོར་བཟུང་ནས་མཐའ་མར་སྤྱད་ལས་
མ་འདས་བར་དེ་གའི་ཐོག་ནས་ཐེབས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ང་རང་ཆོ་ཆང་མས་མཐོང་གསལ་ལྟར་ཡིན། རིན་པོ་ཆེད་སྐྱེ་
ངལ་དང་། སྐྱེ་སྟོག་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ཡང་སྟོས་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་
བསྟན་པ། ལྷག་པར་དུ་བོད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པའི་རང་དབང་གི་དོན་དུ་མཐའ་མར་སྐྱེ་སྟོག་སྟོས་གཏོང་
གི་དབའ་བོར་གྱུར་པ་འདི་ནི་ཆོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པར་ཡིག་འབྲུ་ཁྱི་བདུན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཉ་ཅང་གསལ་བོར་
མཐོང་བ་འདི་ཡིན། ཁོང་ནི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། སྤྱགས་བསྐྱེད་སྟོན་ལས་དུས་སྤྱིན་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་གསལ་བོ་རེད།¹³⁹ ཅེས་མཛད་པ་རྣམས་ཐར་ལ་བསྟན་པ་ཆེས་ཆེར་མཛད་པ་ནི། སྲིད་དོན་པར་བསྟན་པ་དག་
གིས་མི་དམངས་ཀྱི་མདུན་དུ་སྐྱབས་དོན་གཙོ་བོ་གཉེར་དང་། རོ་སོ་ཨེ་ལོན་གྱི་རེ་བས་བཅོས་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་
པར། དོན་དངོས་རི་བཞིན་གསུངས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་སྤྱུ་གྲུ་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་“ཆོང་པ་
རྒྱགས་པ་”སོགས་འཕགས་ཆེན་དམ་པ་དག་ལ་ཁྱེ་བར་མི་འོས་པའི་སྐྱེ་སྐྱུར་ལས་ངན་བསགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱིར་
ནས་བཞགས་པ་བྱེད་དགོས་པ་ནི། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཐད་ནས་གཤམ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། ཡང་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས།

པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་འཆོ་ཞིང་གཞེས་ནས་བཞགས་པའི་སྐྱབས་ལ་བསམ་སྟོན་ནང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེས་བོད་ནང་
འུགས་བསྐྱེན་རྒྱ་གང་ཡོད་བསྐྱེན་གྱི་རེད་བསམས་ནས་སྟོ་གཞག་ས་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་ཀྱང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་
དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་ང་ཐོད་ནི་ཉ་ཅང་བཟེས་བྲགས་པ་དང་། དེ་མིན་མི་རིགས་ཀྱི་དབའ་བོ་མང་པོ་ཡོད་ནའང་ལོ་
རྒྱས་དང་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་རྒྱས་པ་དམིགས་བསལ་འདོན་མཁན་མེད།
དེར་བརྟེན། པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་བོད་ནང་གནས་ཚུལ་གསར་པ་ལྷགས་དུས་བསམ་སྟོན་ནང་
པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་བཞགས་ཡོད་རོགས་བྱས་ན་སྤྱི་པའི་ལག་རྒྱགས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོང་གིན་འདུག །པའི་ཆེན་པོ་
པོ་ཆེ་བཞགས་ཡོད་ན་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོང་གནང་གི་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་རང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་བསོད་ནམས་དམན་
པའམ། གང་ལྟར། རྒྱུ་ལྟར་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། གཤམ་ཉེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགར་བྱས་
ཅི་པར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། “ ང་ཆོ་ཆང་མས་ཞི་བར་གཤེགས་པ་པའི་ཆེན་པོ་ཆེད་མཛད་པ་རྣམས་ཐར་
ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་ཁྱེ་གིན་ཡོད། ཁོང་སྤྱི་ལས་འདས་པ་ལ་ང་ཆོར་བྱ་ཐབས་མེད་ཀྱང་། ང་ཆོར་བྱེད་ཐབས་གཅིག་
ཡོད་པ་ནི། ཁོང་གི་སྐྱེ་ཆེད་རིང་སྐྱེ་ལས་བསྐྱེན་པའི་དོན་དག་ད་ལྟའང་འགྲུབ་རྒྱུར་ལུས་ཉེ་བསྟན་ཡོད། པའི་ཆེན་པོ་
ཆེར་དད་མོས་ཡོད་པ་དང་། པའི་ཆེན་པོ་ཆེད་མཛད་རྣམས་ལ་ཡི་རངས་ཡོད་མཁན་ང་རང་ཆོ་ཆང་མས་ཁོང་གིས་
འབད་བརྟེན་གནང་བའི་དོན་དག་དེ་ང་ཆོ་བོད་སྐྱེ་པའི་ལས་འགན་ཡང་ཡིན་པས། དེའི་དོན་ལ་ང་ཆོས་སེམས་འུགས་

¹³⁹ སྤྱི་ལོ་ 1999 ལྷ་པ་ 1 ཆོས་ 28 ཉིན་པའི་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་གཤེགས་ནས་ལོ་བཅུ་འཁོར་བའི་དུས་བྲག་ཐོག་གསུངས།

དང་སྒྲིང་སྒྲོབས་བསྐྱེད་ནས་ཁོང་གི་བཞེད་དགོངས་ཡོངས་རྫོགས་མཐར་ཕྱིན་འབྲུག་ཐབས་སུ་འབད་བཅོམ་ལྷེད་
དགོས། ཞེས་གུང་གདམས་པར་མཛད།

མདོ་སྨད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསུང་བསམ་མཛད་ཚུལ་
མདོར་བསྡུས།

[illegible]

ངོས་རང་ངོ་ཆ་སྤྲིན་པོ་འདྲ་པོ་པལ་ཆེར་རེད། རྒྱུང་ལངས་ན་ངོ་ཆ་རལ་ནས་སྒོ་ཁོག་ཏོག་ཅམ་ཡོད་པ་ལས། དེ་མིན་
རྒྱུང་རྒྱུང་ནས་ནས་ངོ་ཆ་སྤྲིན་པོ་དང་། གཉེས་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་རེད། ཉམས་གསལ་གཏོང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཉམས་པ་དེ་འདྲ་
གཏན་ནས་བྱེད་ཤེས་ཀྱི་མེད། ལྷག་པར་མཆོན་ཞབས་ཆང་མ་དགེ་བཤེས་ལ་སྟག་ཡིན་ཅང་། དེ་ཆོར་འགྲན་རྒྱ་མི་ནུས་
པ་ལྟ་བུས་སྒོ་ཞུས་པ་དང་འཆོར་སྒྲུང་ཡང་ཡོད་གི་ཡོད། ཅེས་མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་བཀའ་སྟུལ། དེ་
ལྟར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ཡོངས་སུ་བྱུགས་ངེས་དང་ཉམས་བཞེས་སུ་བསྟར་ན་ཡང་། སྐབས་དེའི་སྤར་ལམ་
རྒྱན་སོལ་ལ་བྱུགས་སྒོ་དེ་ཅམ་མ་ཁྲིངས་པའི་ཚུལ་ལ།

མཆོན་ཞབས་ཆོའི་སྐོར་ངོས་ཀྱིས་ཉམས་པར་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། མཆོན་ཞབས་ཆོའི་འོག་ལ་ངོས་དང་ལོ་མཉམ་པ། ངོས་ཀྱིས་
པར་བྱིན་ལྟ་བུས་པར་བྱིན་ལྟ་བཞིན་པ་དང་། དབྱ་མ་ལྟ་བུས་དབྱ་མ་ལྟ་བཞིན་པ་དེ་འདྲ་མི་བཅོ་ལྷ་ཉི་ཤུ་ཞིག་མཉམ་དུ་
ཡོད་པ་ཡིན་ན། ངོས་ནས་ང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་བལྟ་རྒྱུ་རེད། ཉན་ཉན་ཆོད་བྱུགས་དེ་བས་ཆེ་བ་ཡོད་རྒྱུ་རེད། དེ་མ་
རྒྱུང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྟུལ། སྤྱིར་དབང་ལུང་ཁྲིད་རྒྱན་སོགས་མདོ་སྟགས་ཀྱི་ཟབ་ཆོས་རི་སྟེད་ཅིག་ཡོངས་
འཛིན་སྟག་བྲག་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་གསན་བཞེས་ཡོངས་སུ་བྱུབ་ཀྱང་། དགྲུང་ནའི་སྟབས་དང་སྟོན་
འགྲོའི་སྟགས་གཉེར་གནང་ཡུལ་མང་དུ་ཡོད་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་གཞུང་ཆེན་གྱི་བཤད་པ་རྒྱ་ཆེར་བྱུབ་མེད་པས།
མདོ་དང་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོ་སྤྱིའི་གཞུང་བཤད་འཆད་ཉན་གཅོ་ཆེར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་
བྱང་ནས་མཛད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་བདེ་སྟོད་སུམ་ཉམས་སོགས་རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་དང་ལམ་རིམ་སྒོ་སྟོང་གི་སྐོར་པལ་
མོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་གསན་པར་མངོན། ཡང་ཞལ་སྟེན་ནས།

ཅ་བའི་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མདུན་ནས་སྒོ་སྟོང་དེ་ཆོ་ཞུས་ནས་བཟོ་ལྟ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། སྟོམ་འདྲ་པོ་ཆགས་ཡོད་
པ་རེད། ལམ་རིམ་དང་སྒོ་སྟོང་སོགས་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ལྷག་གི་རེད། མཆོན་ཉིད་ཀྱི་
གཞུང་དང་། རྒྱུད་དང་། རྒྱུད་འགྲེལ་སྐོར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་འགྲན་རྒྱ་བཤེས་པ་ཉམས་པ་ཞིག་རེད། དངོས་བྱུབ་
ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས། ལམ་རིམ་སྒོ་སྟོང་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་འགྲན་རྒྱ་དང་བཤེས་པ་རེད། གཞུང་བཤད་གནང་རྒྱུར་མདོ་
སྟགས་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་འགྲན་རྒྱ་དང་བཤེས་པ་རེད། དེའི་སྐོར་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་འདྲ་
ཞིག་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་གཉིས་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་གནང་དགོས་ལ། གཉིས་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་གི་རེད། ཅེས་

གསུང་གི་ཡོད། ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྟུལ། གཞན་ཡང་། དུས་རྒྱུན་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཅམ་
དུ་སོན་པ་ནས་དམ་པའི་ལྷ་ཆོས་དཀར་པོ་ཉམས་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་འདུན་པ་བྱུགས་ཆེར་བྱང་ལ། ལོ་བཅུ་དྲུག་ནས་བཅུ་
བདུན་ཅམ་གྱི་བར་དེ་ནས་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་སྐོར་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱང་། དེ་ནི་མཆོན་ཞབས་དངོས་བྱུབ་
ཆོགས་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་འབྲིན་ཡིན། ཁོང་སྟགས་ལ་བྱུགས་སྒྲུང་དེ་ཅམ་ཡོད་པ་མ་རེད་”ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་
གནང་བ་ལྟར། ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་བྱུགས་སྒྲུང་འགོག་མེད་དུ་འབྲེན་པར་མཛད་མཁན་ནི་མཆོན་ཉིད་ཞབས་
ཞུ་བ་དངོས་བྱུབ་ཆོགས་གཉིས་མཆོག་ཡིན་པར་མངོན།

ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གསན་བཞེས་གནང་ཚུལ་དེ་སེམས་སྦྱངས་དགའ་གསུམ་སོགས་གནང་ས་ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་བ་བྱེད་ས་ཀྱིས་ཐོག་མར་མདོ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་དང་དེ་ནས་ཐབ་མོ་སྤྱོད་ས་ཀྱི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་བའི་ཚུལ་དང་མི་འདྲ། དེ་ནི་སྤྱོད་ས་གཞིན་པའི་དུས་ནས་དབང་ལུང་ཁྱེད་གསུམ་ཡང་ཡང་གནང་དགོས་པ་དང་། མདོ་སྤྱོད་ས་ཀྱི་ཐབ་གནད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱོད་ས་རིག་གིས་མི་ཆུན་པ་ཞིག་མེད་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ཡིན་ཆོད་དུ་སྤྱང་། དེར་བརྟེན། མདོ་སྤྱོད་ས་ཀྱི་གསན་བཞེས་མ་གྲུབ་གོང་ནས་སྤྱོད་ས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ཡང་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ལ། སྐབས་དེའི་སྤྱོད་ས་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་དང་འཆད་ཉན་གནང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི། གསང་བ་དེ་འཛིགས་གསུམ་སྟེ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་གཞུང་ལ་སྤྱོད་ས་སྤྱོད་ས་ཆེར་ཆེར་གནང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེའི་ཚུལ་ལ་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་ཐེངས་མཆོ་>>ལས།

ངོས་ནས་བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་མཆོན་དམིགས་བསལ་ལྟ་བུ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ནས་གསང་བ་འདུས་པར་མོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ... ཅེ་རུབ་བརྒྱུད་འགག་ནས་ཞབས་ལྷ་ཁང་ལ་འཁོ་སའི་སློབ་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་། རྒྱལ་མཆོག་འཛམ་དབའ་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱོད་ས་གསང་གསང་དེ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ལྗེ་བས་རིས་ནང་བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་གི་གསང་བ་འདུས་པ་དེ་སློབ་འཆད་པོ་དང་དགའ་པོ་ཡོད་གི་ཡོད། རྒྱུ་ཆེན་གཙོག་ནི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་(སྤྱིར་དོ་རྒྱ་འཆད་)གསང་བ་འདུས་པ་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་བ་དེས་ཀྱང་སྤྱོད་ས་རྒྱུ་ཐེབས་པ་མིན་ནམ། དེ་དུས་གསང་བ་འདུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤེས་ནས་དོ་སྤྱོད་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་ན་ཡང་། རིས་བཞིན་གསང་བ་འདུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤེས་ཏེ་མོས་པ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་ཅན་དམར་པོ་ཡིན་ནམ། སེང་ལྗེད་འདྲ་བའི་ཤིང་བརྟོས་དཔེ་སྟོད་སྤྱོད་སྤྱོད་མཁན་བྱུང་། དེ་ཁ་ཕྱེ་བ་དང་དེའི་ནང་རྒྱུ་ཐེབས་པའི་ཆེད་ཤེས་པ་ཞིག་འདུག །དེར་ངས་སློབ་ལམ་ཞིག་བརྒྱབ་ཏེ་ཁ་ཕྱེ་དུས།

རིན་ཆེན་དུ་མས་སྤྱོད་པའི་ཁྱེད་ཀྱི་ཐེབས་པ་ཞིག་ལྟར་པ་བྱུང་། རིན་ཆེན་པོ་ཆེན་གྱིས་།

འདུས་པ་གསང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱོད་ས་བཅུ་ནི། །གནང་ནས་འདི་ཡི་བདག་པོ་གྱིས་ཤིག་གསུངས།།

དཔལ་ལྷན་སྤྱོད་པའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །སྤྱོད་ས་བཅུ་གཉིད་ནས་སྤྱོད་ས་དང་སྤྱོད་ས་རྒྱ་ཡིས།།

ལན་གསུམ་དཔལ་ལྷན་དུ་བྱེད་དུ་བརྒྱབ་ས་པས། །སྤྱོད་ས་མར་པའི་དགོངས་པ་བསྐྱེད་པའི་གནད།།

རྒྱུད་དང་འཕགས་པའི་མན་ངག་ཡིན་པར་ངས། །ཞེས་པའི་ཆེག་དེ་འདུག་པ་མཐོང་མ་ཐག་དགའ་ལྷང་ལྷང་དང་།

ངོས་རང་གསང་བ་འདུས་པར་འཆད་ཉན་ཏོག་ཅན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ་བསམ་པ་བྱུང་། དེའི་སངས་ཉིན་དེར་རྒྱུད་སྟོད་

མཁན་པོ་མི་ཉག་ཆེ་བརྟན་གྱིས། གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་རོགས་ཞེས་སྤྱོད་སེང་འབྱོར་ཞིང་། དེ་ནི་ངོས་

ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཏུ་བཅིས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱུ་ཐེབས་སྤྱོད་ས་ཀྱི་དཔལ་དང་ཚུལ་ཡོངས་སུ་

མཆུངས་པར་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བའི་ལུང་བསྟན་མཛོན་སུམ་དུ་ཐོབ་པ་

སོགས་མདོ་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མང་དུ་མངའ་བ་གཤོན་མི་ཟེའོ།།

དགུ་པ། རང་དབང་གླེང་ལངས་ཆེན་མོ་དང་བཅན་བྱེལ་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་བྲེ་བ།

ཏྲུ་མིའི་དམག་སྐར་དུ་གདན་ཞུ།

ས་ཁྱིའོད་ཆུ་ ༡༩ ཆེས་ ༢༩ གྱི་ལོ་ 1959 ཆུ་བ་ 2 ཆེས་ 6 ཉིན།¹⁴⁰ ཅེ་ཤོ་བྱང་དུ་དགུ་གཏོར་འཆས་གཟིགས་ཀྱི་མཛད་སྡོམ་བསྐྱེད་ས་པར། དམག་དཔོན་གཞིན་བ་ཏེན་ཡུ་ཏུང་ཞེས་བ་སོགས་རྒྱ་མི་དུ་མ་ལས་དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་བཅར་མེད། ཁོ་བ་ཅག་གིས་མི་འགྲུང་བར་ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐར་དུ་རྫོས་གར་འབྲལ་སྟོན་ཀྱི་གཟིགས་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་རྒྱུའི་སྟོར་བཀའ་ཕོལ་ཅུང་ཅམ་ཞུས་པར། བཀོན་པོ་མཆོག་ནས་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་གོལ་མཆོམས་ཤེབས་བཞེད་ཀྱི་བཀའ་ལན་གནང་། སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་མཛད་སྡོམ་སྐྱུང་བཞེན་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱ་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་ཁོ་པའི་ལག་ལྟོགས་གཉིས་ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐར་དུ་རྫོས་གར་གཟིགས་མོར་ནམ་ཤེབས་ཀྱི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞུ་བར་ཆེད་གཏོང་བྱས།

ང་དགུ་ལོའི་སྒོན་ལམ་གྱི་སྐབས་དེ་ནི། ཟླ་གས་གཅིག་ནས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་
ནས་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཆོན་ཉག་ས་བཞེས་པ་དང་། མི་དམངས་ལ་འདྲ་ཆོས་སྤུལ་བ་སོགས་དགའ་སྟོང་
དང་སྟོབས་པ་སྐྱེ་འོས་པའི་དུས་སྐབས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཟླ་གས་གཞན་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཅན་ཤིང་དང་གཏུག་
རྩལ་གྱི་ཡོ་ལང་རེ་དག་ཏུ་གཏོང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས། རྒྱལ་འབངས་མ་ལུས་པ་བག་ཐེབས་སྤྲུགས་པ་དེ་ཞིག་
གཏན་ནས་བྱང་མེད། དེ་ལྷ་བྱའི་ལེགས་ཉེས་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་འབྱེད་དགའ་བའི་དུས་སྐབས་ཏེ་པོད་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༩
ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 20 ཉིན་¹⁴¹རྒྱ་མིའི་དཔལ་སྐར་གྱི་ལས་བྱེད་གཉིས་ཡལོང་ས་མཆོག་རྒྱའི་དཔལ་སྐར་དུ་ཆེའམ་སྐར་
གནང་བའི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་གནང་བར་འཕོད་སྐུལ་ཞུ་བར་འཕྲོད། དེ་ནི་ལྷ་རམས་དམ་འདོག་གི་སྤྱ་བུ་དེ་
ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་>>ལས།

མཐུན་སྟོན་དང་། ལྷགས་སྟོན་གྱི་ཡེད་སྟོན་དག་གིས་མེད་སྟེངས་སུ་གནས་པའི་ཉིན་གཅིག་ལྷ་མིའི་ལས་ཡེད་གཉིས་
ནས་ཐོན་ཐུག་འཕྲད་དཔོན་ལྷན་ཟེར། ཁོང་གཉིས་ནི་ལས་ཡེད་ཆེ་གས་མེན་ཞིང་། དཔག་དཔོན་ཐོན་ཀོན་སུ་ལྷིས་
བཏར་ཐུགས་ཟེར་གྱི་འདུག །ཁོང་ནས་ལྷ་མིའི་དཔག་སྐར་ནང་རྒྱོན་པར་ཞིག་པ་ཕན་ལྷའི་ཡ་སྟེག་ལུས་ཡོད་པ་ལྟར་

¹⁴⁰ མཛད་ནུས་ཀྱི་ཆོག་སྒྲིབ་རྣམས་མཆོད། མི་ཆོད་པའ་ཡ་ཤོད་པ་དང་མི་མཐུན་པར་གླེ། ༡༩ ཆོས་ ༢ ཞེས་གསལ།

141 དུས་ཆེས་འདི་བཞིན་བཅན་གྱིས་གྱི་རང་དབང་དུ་གསལ།

དེའི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་གྱིད་དགོས་ཟེད། འདི་སྐོར་སྤྱིར་བཏང་གི་ཐོས་སྒྲིབ་ཞིག་ཉིན་འགའི་སྡོན་ནས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་པ། དེ་ནི་གོང་དུ་བཅོམ་པ་ལྟར་བོད་ལྗང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་དགའའི་ཉིན་གྱི་དགུ་གཏོར་འཆམ་གཟིགས་ཀྱི་སྐབས་དེ་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་སྡོན་ལམ་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལྟ་མཐུད་དེ་གསུང་དོན།

སྐབས་དེར་གནད་དོན་གཞན་གྱི་སྐོར་བསམ་སྒྲོལ་གཏོང་ཁོམ་མ་བྱུང་ཞིང་། ཁོང་གཉིས་ལ་ཉིན་བཅུ་སྐོར་རྗེས་མཛད་སྒྲོ་ཐེན་འཕྲུལ་དུས་ཆེས་སྤྱད་འཐུས་བཅོམ་པར། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་དུས་ཆེས་ལམ་སེང་གཏན་འཁེལ་དགོས་ལུགས་ལྟ་ཚུགས་ཀྱིས་དེ་ལ་འདོད་བབ་གྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་ཀྱང་། ཡང་བསྐྱར་མཛད་སྒྲོ་གོལ་ན་མ་གཏོགས་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་མི་ཐུབ་ཚུལ་བཅོམ་མཐར། ལན་དེ་དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ལ་འབྱེད་རྒྱ་སྒྲོ་མོས་བྱས་པོང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁྱེད་དམར་གྱི་གྱེད་བབ་དེ་ཉིད་རྣམ་ཀྱན་དང་མི་མཐུན་པར་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུང་བར།

དེ་ལྟར་ཡོང་ལུགས་དེ་ནི་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་སྟེ། རྣམ་ཀྱན་དམག་དཔོན་རང་ངའི་སར་ཡོང་ན་མ་གཏོགས་ལན་འཛིན་རྣམས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་གྱེད་པ་བརྒྱད་འབྱོར་གྱི་རེད། རྣམ་ཀྱན་མང་ཆོགས་ཀྱི་མཛད་སྒྲོའི་སྤྱན་སེང་རིགས་མགོན་ཆེ་པ་ལྟ་བུ་བརྒྱད་ནས་སམ། ཡང་ན་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་བརྒྱད་ནས་ཡོང་དགོས། དེར་བརྟེན། རྣམ་ཀྱན་དང་མི་འབྲེལ་བར་རྒྱ་རིགས་ལས་གྱེད་ཚུང་གས་གཙུག་ལག་ཁང་ནང་དར་སྤྱད་འཕྲུལ་དུ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་དག་ཤེས་མཁན་ཆོར་ཡིད་དོགས་ཐན་བྱ་བྱུང་། ངའི་ལས་གྱེད་དཔོན་རིགས་ཆོ་གནས་ཚུལ་དེ་ལ་འདོད་བབ་མ་བྱུང་བའི་ཁར། དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ནས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཚན་མཛོང་ལ་དམའ་འབེབས་གྱེད་ཐབས་བྱས་པ་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་

བྱས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། རྒྱ་མིས་དེ་ལྟར་བྱས་པར་བོད་གཞུང་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་མི་དགའ་བ་ཆེས་ཆེར་བྱས་ཀྱང་། རྒྱ་མི་དེ་ལྟར་མཆོག་ནས། “གལ་སྲིད་རྒྱ་མི་ཆོ་མི་དགའ་བ་ཆེར་བྱུང་ན། རྒྱུ་ཚུང་ཚུང་ཞིག་གིས་དོན་མེད་རྒྱུན་རན་ཡོང་བའི་ཉིན་ཁ་ཡོད། འདི་འབྲེལ་སྐབས་ཁོང་ཆོ་དགའ་པོ་མ་བྱུང་བའི་རྣམ་འཛུར་ནི་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བསྐྱར་གྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་ཁོ་བོ་ཅག་གི་བསམ་པར་རང་ཡུལ་གྱི་དོན་དུ་གནད་དོན་ཚུང་དུ་འདི་རིགས་ལ་དོ་སྤངས་མ་བྱས་ན་ལེགས་པར་མཛོང་ཞིང་། དེ་མིན་ང་དང་ངའི་གཞུང་གི་གནས་སྐབས་དམའ་བྱ་གཏོང་བ་དེ་རྗེས་ལྟ་གཏོང་རྒྱའི་ཉིན་ཁ་ཡོད་པ་རེད།” ཅས་བོད་མིའི་བདེ་སྤྱད་ལ་དགོངས་ཏེ་བསྐྱར་མཁས་མཛད་པའི་ཚུལ་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 6 ཉིན།¹⁴² དམག་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་ནས་སྐད་སྒྱུར་བརྒྱད་སྟེ་བཅར་སྟེ་མཁན་དགའ་བྲང་ལ་ཁ་བར་བཏང་སྟེ་དམག་སྐར་དུ་ཆེབས་སྒྱུར་གྱི་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་མཛད་མིན་དང་། ཉི་མ་དེ་གར་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་གྱི་ལན་གསལ་པོ་ཞིག་དགོས་པ་སོགས་ཆ་འདེད་བྱས་པར་བརྟེན། རྒྱ་མི་དེ་ལྟར་མཆོག་གིས་ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལན་གནང་། གོང་དུ་བཅོམ་པ་ལྟར་ཆེས་ 7 དང་ 8 གཉིས་ལ་འཛིགས་གྱེད་དམའ་གཅིག་གི་དབང་གི་སྟེ་གོན་དང་དངོས་གཞི་བཅས་སྤྲུལ། བོད་ཆེས་ 30 ཟླ་ཆེས་ 9 ཉིན་གྱི་

¹⁴² ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་དམངས་སྤྱི་ཆེས་ 7 གསལ།

སྤྱོད་པོ་བྱང་དུ་རྒྱན་བཞུགས་དགེ་འདུན་ལས་བྱེད་ནཱ་ས་དང་ལྷན་དུ་གསོ་སྦྱང་མཛད། ཉིན་དེའི་ཞོགས་པའི་རྒྱ་
ཆོད་དུག་པའི་ཐོག་སྐྱ་སྤང་མདའ་དཔོན་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟ་གིས་མཆོག་མལ་ལས་བཞེངས་མ་
ཐག་རྒྱ་མིའི་དམག་སྐར་ནས་ལས་བྱེད་གཉིས་ཡོད་སྟེ་སང་ཉིན་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་དམག་སྐར་དུ་
གཟིགས་མོར་ཕེབས་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་ཡོད་པས་ཕེབས་སྐྱིག་སོགས་གོ་བསྐྱར་གྱི་ཆེད་དུ་ལྷ་རང་ཕེབས་དགོས་
ཞེས་བཤད། སྐྱ་སྤང་མདའ་དཔོན་གྱིས་རྒྱ་མི་གཉིས་ལ། ཞོགས་རྩ་འཐུང་རྩེས་དེ་མ་ཐག་ཡོད་ངེས། ཁྱོད་གཉིས་སྟོན་
ལ་བྱིན་ན་འགྲིག་ཅེས་གསུངས། རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་གཉིས་སོར་སྟེ་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་སྤྱར་ཡང་བྱིར་ཡོད་སྟེ་ད་
ལྷ་རང་འགོ་དགོས་ཞེས་བཤད་པས་དེ་འབྲལ་དམག་སྐར་དུ་ཕེབས། དེ་གར་དམག་དཔོན་ཉེན་གཟུ་རྒྱུ་དང་དང་རྒྱུ་
གཉིས་གྱིས་བསྐྱགས་ནས་ཡོད་པ་གཟིགས། དམག་དཔོན་གཉིས་གྱིས་སྐྱ་སྤང་མདའ་དཔོན་མཛལ་མ་ཐག་འཆོམས་
འདི་དང་གུས་ལུགས་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་མ་འཐུར་དུག་པོ་དང་བཅས་ཉེ་སང་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་
དམག་སྐར་དུ་ཕེབས་རྒྱ་ཡིན་པ་ཤེས་མ་བྱུང་ངམ་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་རྒྱ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་ད་ཐེངས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་
ཕེབས་སྐབས་སྐྱ་སྤང་ཁྱིད་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་བཤད་པར། མདའ་དཔོན་གྱིས། རྒྱ་ཀུན་ཡགོང་ས་མཆོག་གར་དུ་
ཕེབས་ཀྱང་སྐྱ་སྤང་དམག་མི་ཉི་ཤུ་ནས་སུམ་ཅུའི་བར་བཅར་བ་ཡིན་ལ། ད་ཐེངས་ཀྱང་དེ་ལུགས་ངེས་པར་དུ་བྱེད་
དགོས། གལ་ཏེ་སྐྱ་སྤང་མ་བཏང་ན་བོད་མི་དམངས་ཡོངས་གྱིས་མོས་མཐུན་གཏན་ནས་མི་བྱེད། རོན་དངོས་བཤད་
ན། སང་ཉིན་ཡགོང་ས་མཆོག་དམག་སྐར་དུ་ཕེབས་གཏན་འཁེལ་བ་ངས་གཏན་ནས་ཤེས་མེད་ཅེས་གསུངས་མ་
ཐག །རྒྱ་དཔོན་གཉིས་དེ་ལས་ཀྱང་རྒྱབ་སྦྱོང་ཅན་དུ་གྱུར་ཉེ། ཁྱོད་རང་སྐྱ་སྤང་མདའ་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་ཡོད་པ་
ཞིག་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་མ་ཤེས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་གིས་བཤད་མ་བྱུང་ངམ་ཞེས་བཤད།
དེ་ལྷར་རྒྱ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་ནས་རྒྱན་དང་མི་འབྲ་བའི་རྒྱ་འཐུར་རྒྱབ་སྦྱོང་ཅན་བསྐྱེད་མར་བསྟན་པ་དང་པན་ཚུན་
ཤོད་ངེས་མང་དུ་བྱས་མཐར། རྒྱ་དཔོན་གྱིས། སང་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་ཕེབས་རྒྱ་དེ་དུས་རྒྱན་བོད་རང་སྦྱོང་སྦྱོངས་གྱི་
ཆོགས་འདུར་ཕེབས་པ་དང་གཏན་ནས་མི་འབྲ་བས་ཕེབས་ལམ་དུ་སྐྱ་སྤང་དམག་མི་འགྲེམ་འཛོག་བྱེད་པ་དང་།
ཕེབས་ཡུལ་དུ་སྐྱ་སྤང་བ་འཁྲིད་པ་སོགས་གཏན་ནས་མི་ཆོག །ད་ངེས་ཁྱོད་ལ་སྐད་ཆ་ཐད་ཀར་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། འདི་
དམག་སྐར་ཡིན་པས། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ཁོང་གི་ཞབས་འབྲིང་བ་འགའ་ཤས་མ་གཏོགས་ཕེབས་མི་ཆོག །སྐྱ་སྤང་བ་
འཁྲིད་མི་དགོས། སྤང་བྱ་ང་ཆོས་ལྷ་ངེས་ཡིན་ཞེས་སོགས་མང་དུ་བཤད་པར། སྐྱ་སྤང་མདའ་དཔོན་མཆོག་ནས། སྐྱ་
སྤང་ནམ་རྒྱན་ལྷར་མ་ཁྱིད་ན་སྤྱོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་འགྲིག་ཐབས་མེད་པས་དེའི་ཐད་བསམ་སྒོ་ནན་ཉན་དུ་
གཏོང་དགོས་ཞེས་རྒྱ་མཆོན་དང་སྤྱོགས་ནས་གསུངས་པར། རྒྱ་དཔོན་གྱིས། གལ་ཏེ་སྐྱ་སྤང་མི་གཏོང་ཐབས་མེད་
ཡིན་ན། རྟོ་ཟམ་པན་ཆད་དུ་མ་གཏོགས་སྐྱ་སྤང་བ་བཞག་མི་ཆོག །རྟོ་ཟམ་ནས་དམག་སྐར་བར་དུ་བཅིངས་འགྲོལ་

དམག་མི་བཞག་ཆོག། དེའི་ཚུན་སྐྱ་སྐྱང་སྐྱ་ཡང་ཡོང་ན་མི་འགྲིག། གཤམ་ཏེ་སྐྱ་སྐྱང་ངེས་པར་དུ་དགོས་ཆེ་གོ་མཆོན་གང་ཡང་མེད་པའི་སྐྱ་སྐྱང་བ་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཁྲིད་ཆོག་ཅེས་ནན་བཤད་བྱས།

སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱི་ཐུགས་ལ། རྒྱ་མིས་བཤད་པ་ལྟར་བྱས་ཆེ། བོད་མི་རྣམས་སློབ་གྲྭ་བདེ་པོ་ཞིག་གཏན་ནས་ཡོང་མི་སྲིད་ལ། དེའི་ཚུན་གྱིས་གནད་དོན་ཅི་འབྱུང་ཡང་ཆོད་དཔག་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་དགོངས་པའི་སྐྱབས་སུ། དམག་དཔོན་ཏེན་ཅུ་ཉུང་གིས་སྦྱོད་ལམ་ཅུང་ཟད་རེ་འཇམ་དུ་བཏར་སྟེ། དོགས་པ་ཟ་མི་དགོས། རྒྱ་ལའི་སློབ་མའི་སྐྱང་བྱང་ཆོས་ཁས་ལེན་བྱས་ཆོག། སང་ཉིན་ལོག་སྦྱོད་པ་རེ་བྱུང་གིས་སྐྱལ་སློང་བྱས་ཏེ་རྟོག་ཟེང་ཐན་བྱ་སློང་སྲིད། གང་ལྟར། སང་ཉིན་རྒྱ་ལའི་སློབ་མའི་ཕྱག་རོགས་བཀའ་སློན་ཆོས་ཀྱང་གཡོག་པོ་གཅིག་རེ་མ་གཏོགས་འཁྲིད་མི་ཆོག་ལ། གོ་མཆོན་གྱི་རིགས་གང་ཡང་ཁྲེ་ཏེ་ཡོང་མི་ཆོག། གནས་ཚུལ་དེ་ཁོང་ཆོར་བན་ལན་སྦྱད་ཟེན་ཅེས་བཤད། འོན་ཀྱང་། སྐྱབས་དེར་བཀའ་སློན་ཆོ་མཐོན་འཛོད་བྱས་མེད། དེའི་ཐད་ལ། <<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས།>> ལས།

སྐྱབས་དེར་སྐྱ་གསུམ་པའི་ཆེས་དགྲའི་དགོང་པོའི་བར་རྒྱ་ལའི་སློབ་མ་སྐྱ་སྐྱར་གྱི་ལས་བྱེད་པ་མ་གཏོགས་དཔོན་རིགས་གཞན་དག་གཅིག་ཀྱང་མཐོན་འཛོད་བྱས་མི་འདུག་ཅིང་། དེའི་དགོང་པོར་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་པ་གཉིས་ནིར་གླིང་དུ་ཡོང་སྟེ་བཀའ་ཤག་གི་འཐུས་མི་དྲུག་ལ་མཐོན་ཤོག་སློང་མིན་ཅམ་སྦྱད་དེ་དག་ཐོག་ནས་བཞོད་དོན། བཀའ་ཤག་གི་འཐུས་མི་རེ་ནས་གཡོག་པོ་རེ་ལས་མཉམ་འཁྲིད་མ་བྱེད་ཅེས་རྣམ་ཀྱུན་དང་མི་འདྲ་བའི་རེ་འདུན་ལྟ་བུའི་བཅན་བཀའ་རྒྱ་མིའི་

སྦྱར་བཏར་གི་སློབ་ལྟར་བཏར་འདུག། ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གྱིས། ཡགོང་ས་མཆོག་སྐྱ་ངལ་གསོ་ཡུལ་དང་། གཞིགས་མོ་གཞིགས་ས་སོགས་སུ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བར། ག་སྒྲིག་གང་ཡང་མེད་པར་ཁང་བ་དག་གི་ནང་དུ་ཅ་དངོས་ཅག་ཅིག་མིག་ཏུ་མི་སྐྱལ་པ་མང་པོ་ཞིག་སྐྱངས་ཏེ་བཞག་ཡོད་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་སློབ་གང་གཞིགས་མོར་གདན་འདྲན་ཞུ་རྒྱུའི་བཅོ་ལྷ་ཞིག་མཐོང་ཡུལ་ན་མེད་པས་སྤར་ལས་ཀྱང་ཐུགས་དོགས་ཆེན་པོར་གྱུར། དེ་ལྟར་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་མཆོག་མཐོགས་སྐྱར་གྱིས་ནིར་གླིང་པོ་བྲང་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཅེ་མཁན་མཐོན་ཆེ་བ་པ་ལྟ་བུ་བསྟན་འོད་ལྡན་དང་སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་གཉིས་ལ་གནས་ཚུལ་མ་ལུས་པ་ཡར་ཁུ་གནང་། མཐོན་སྤྱི་གཉིས་ནས། གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ཏ་ཅང་རྩ་བའི་ཉེན་འགན་སློབ་མི་བཅོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྐྱབས་དེ་མ་ཐག་ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་གསེར་ཞལ་མཇམ་ན་མ་གཏོགས་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་བཅར། དགའ་བྲང་དང་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་གཉིས་གྱིས་གནས་ཚུལ་སྤྲུལ་སྤྲོས་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་ཕྱ་བར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྟན་དུ་གསོལ་བ་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཅི་ཡང་མ་གསུངས་པར་ཡུད་ཅམ་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་མཐར། གནས་ཚུལ་ཐབས་སྦྱོ་པོ་དེ་འདྲ་ཨེ་ཡོང་། སང་ཉིན་མ་ཕྱིན་ན་པལ་ཆེར་མི་འགྲིག་ཅེས་བཀའ་གནང་བར། སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་སོགས་གྱིས། སང་ཉིན་གྱི་གདན་ཞུ་དེ་རྣམ་ཀྱུན་དང་མི་འདྲ་བར། སྐྱ་སྐྱང་དམག་མི་འཁྲིད་མི་ཆོག་དང་།

ཁྱེད་ཀྱང་མེ་མདའ་འབྱེད་མི་ཆོག་པ། སེམས་ལམ་ཁག་ཏུ་སྐྱེ་སྤང་འཛིན་མི་ཆོག་པ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ནས་བལྟས་
ཀྱང་སྐྱེ་སྤྱོད་ཉེན་ཆབས་ཡོང་ངེས་ཀྱི་དོགས་གཞི་ལྟོ་ཏུ་ཆེ་ཞེས་ཁྱེས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “དེ་འབྲེལ་དོགས་པ་
ཁྱེད་དགོས་པ་ཨེ་ཡོད། ཕྱིན་ཀྱང་སྐྱོན་ཨེ་ཡོང་།” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་མཐར། “དགའ་བྲང་ཁྱེད་རང་གིས་སང་ཉིན་
དཔག་སྐར་དུ་འགྲོ་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་ལས་དོན་རྣམས་སུ་མཐུད་ནས་སྐྱབས།” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་སེམས་རྒྱར་ཐུགས་
ཐག་གཅོང་གཅོད་མཛད།

སྐྱེ་སྤང་མདའ་དཔོན་མཆོག་གཟེམ་རྒྱུད་ནས་ཕྱིར་སེམས་མ་ཐག་གཟེམ་རྒྱུད་ལྟག་སྒྲིའི་འགྲམ་དུ་མཁན་རྒྱུད་
ཏྲ་ར་བ་མདོ་སྒྲགས་མཐར་ཕྱིན་ནམ་དུ་ལྟ་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྐྱེ་ཏྲ་ར་ཞེས་ཁྱེ་བར་མཛད། དེ་གར་མཁན་རྒྱུད་ཏྲ་ར་
བས་སྐྱེ་སྤྱོད་མཆོག་ལ། ཁྱེད་རང་ལ་སྐྱེ་སྤང་མདའ་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་
སྐྱེའི་ཉི་འབྲེལ་གྱི་གས་སུ་གཏོགས་པས་སྐྱེ་སྤྱོད་འགན་ཆེན་པོ་ཡོད། སེམས་གཏན་འཁེལ་བའི་གནས་རྒྱུད་དེ་བདེན་
པ་ཡིན་ན། ཁྱེ་སྐོ་གར་ཅེར་གཟབ་ནན་གང་ལེགས་གནང་དགོས་ཞེས་ཐུགས་འཆབ་ཆེན་པོས་གསུངས། སྐབས་དེར་
ཅེ་མགོན་ཡེ་ཤེས་སྐྱེན་གྲུབ་དང་ཅེ་མགོན་བར་ཞི་དག་དབང་བསྟན་སྐྱོང་གཉིས་ཀྱང་དེར་སེམས་ཏེ། རྣམ་པ་གསུམ་
གས་དགོངས་རྒྱུ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས། དེ་ནི་ཏུ་ཅང་ཉེན་འགན་ཆེན་པོ་ཡིན། བར་ལམ་མདོ་སྐྱེད་ཁུལ་གྱི་སྒྲ་ཆེན་
མི་ཆེན་ཁག་ལ་མགོན་འཛོད་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་མཐར་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། དེར་སྐབས་ལྟ་སའི་མང་ཆོགས་
ཀྱི་ཁོད་དུའང་རྒྱ་མིས་ཡགོང་ས་མཆོག་པེ་ཅིན་དུ་ཆོགས་འདུ་ཞིག་ལ་གདན་འདྲེན་ཁྱེ་ཅིས་ཡོད་པུགས་ཀྱི་གནས་
རྒྱུ་ཞིག་ལྟར་ལྟར་དུ་སྒྲོག་བཞིན་འདུག། ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཛད་བཅར་གྱིས་ཆེབས་སྐྱུར་ཕྱི་
བཞོལ་གནང་བའི་འཛོད་སྐྱེལ་སྐྱེན་ཁྱེ་ཁྱེ་འབྲུལ་དགོས་ཞེས་བཤད། དུས་དེར། ཅེ་མགོན་རྒྱལ་མཆོན་ལགས་ཀྱང་
སེམས་ཏེ་དགོངས་རྒྱུ་གཅིག་མཚུངས་གསུངས་པས། ཆང་མ་སྐྱེན་དུ་ཐོག་མར་སྐྱེ་ཏྲ་བ་སྐྱེ་མཆོག་གི་མདུན་དུ་
བཅར་ཏེ་དགོངས་རྒྱུ་རྣམས་ཁྱེས་པར། སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་དགའ་བྲང་གི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་གནས་རྒྱུ་རྣམས་
བསྐྱར་ཁྱེ་གནང་ན་ལེགས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཅར།

སྐབས་དེར་ཆང་མ་སེམས་འཆབ་དང་ཅི་ཁྱེད་གཏོལ་མེད་ཀྱི་ངང་དུ་ཡོད་པས། བན་རྒྱུན་བར་ཅོད་གླེང་ལྟ་
བུའང་ཐུན་ཅིམ་བྱུང་ཡང་སུ་མཐུད་གནད་དོན་ཐོག་ནན་གསུང་ཡང་ཡང་གནང་མཐར། གནད་དོན་དེའི་ཐད་ཡགོང་ས་
མཆོག་ལ་ཁྱེས་ན་མ་གཏོགས་མི་རེ་གཉིས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་བྱ་མི་ཐུབ་པར་ཆང་མས་གཅིག་མཚུངས་སུ་གསུངས།
དགའ་བྲང་དང་པ་ལྟ། སྐྱེ་སྤྱོད་བཅས་གསུམ་གཟེམ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱར་དུ་བཅར་ཏེ་བསམ་དོན་རྣམས་ཁྱེས། ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས་གནས་རྒྱུ་ལ་དེ་འབྲེལ་ཨེ་ཡོད། འགྲོ་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་ཟེན་པས་ད་ཆ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགའ། མི་
དཔངས་ལ་སེམས་འཆབ་དང་ཟ་ངེ་ཟེང་ངེའི་རིགས་གང་ཡང་མ་ཁྱེད་ཅེས་ཤོད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ་ཏེ་སེམས་གཏན་

ཡོངས་སུ་བཞེས་བ་ཤིང་། དེ་ལ་སྤྱི་དཔྱད་ཞིབ་པ་གཙུག་གྱུར་ཆེན་པོ་ལ་ཤོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ནས་
<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་>>ལས།

སྐྱུ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་སྤྱིར་ལོག་རྗེས་གོང་གསལ་བཀའ་བཀོད་རིམ་བྱས་སྐོར་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཁག་དང་གོ་བཅུ་
མང་པོ་བྱས་མཐར་དེ་ལྟར་ཁོང་ཚོས་གང་ཐེར་གྱི་བཅན་དབང་དེ་རང་ལ་ཉན་སྐྱུ་མ་གཏོགས་ཐབས་མེས་གཞན་མེད་པ་
ལྟ་བུར་མཐོང་སྟེ་འགྲོ་སྐྱེའི་འཆར་གཞི་གཏན་འཁེབས་བྱས། རྒྱ་མིའི་གདན་ཁུ་དེར་ཡིད་དོགས་ཆེ་ཐོག་།གསང་སྐྱེ་བྱེད་
དོན་དེས་དོགས་གཞིའི་སྟོན་མ་ལྟ་བུར་བྱུང་འདུག །ཅེས་དང་<<མང་ད་རྣམ་སྐྱེ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་
ས་མཆོག་གིས།

དེ་མཁུག་བསམ་སྒྲོལ་གཏོང་བ་ཞེན་བསམ་པོ་ཞབས་པད་ཀྱིས་ངོས་ལ་བསྐྱར་བའི་བོད་ཡིག་ཆགས་པར་དེའི་ནང་།
ཁམས་ཁུལ་དྲག་པོས་བཅོས་བསྐྱར་གཏོང་སྐྱངས་གསལ་པོ་བཀོད་པའི་རྒྱ་མིའི་གདུག་རྒྱབ་དེ་ཆོ་དན་པ་དང་། ངོས་རང་
ཡང་སྤར་འཕྲོ་མ་སྤོང་བ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལའང་འབྱུང་མ་སྤོང་བའི་རྒྱ་མིའི་དམག་སྤར་ལ་འཕྲོ་རྒྱ་དེ་ལ། ...
དངོས་དོན་ལའང་སངས་ཉིན་ང་ཆོ་རྒྱ་མིའི་དམག་སྤར་ནང་དུ་བསྐྱེད་པ་ཆར་ནས། ངོས་དང་བོད་མི་དམངས་གཉན་བྲལ་
དུ་འཕྲོ་བའི་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྒྱལ་མི་ཡོང་བའི་གདེང་ཆོད་གང་ཡང་མེད་པ་བཅས་གཞི་ནས་ངོས་ཀྱིས་ཉིན་ཁ་ཆེ་
བའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་བྱས་མེད་དམ་བསམ་པ་སོགས་གང་ལྟར་སེམས་གཏོང་དུ་སྒྲོ་གཤེད་དང་ཐེ་ཆོས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
བྱུང་ལ། དེའི་དགོང་མོར་གཉིད་ཀྱང་ཡག་པོ་ཁུག་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ། འོ་ན། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་རན་སྤྱོད་སྤེལ་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ནུས་མེད་དུ་གཏོང་དགོས་ན་
ཐོག་མར་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་མཆོག་གྲག་མེད་འགྲལ་མེད་དུ་མི་འཛོག་ཀ་མེད་ཡིན་པར་མཐོང་བའི་
རྒྱུ་ཀྱིས་རེད། དེ་ལྟར་ཡོང་བར་བྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཅིག་ནི། རྒྱ་ནག་ཏུ་གདན་འདྲན་ཞུས་ཏེ་དོ་དམ་བཅོན་
འཇུག་ཞུ་རྒྱ་དང་། གཉིས་པ་ནི། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་བས་ཉན་མི་བཟོད་པའི་དོན་གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། དེ་སྟོན་
རྒྱ་དམར་གྱིས་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟག་མཆར་རིན་པོ་ཆེར་མངོན་སུམ་འཛེམ་མེད་ཀྱིས། གཤམ་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་
རྒྱ་གཞུང་གིས་ཅི་བཤད་ལ་མ་གསན་པར་རྒྱ་མིའི་འགལ་སྐྱར་བཞེངས་ཆེ་“སྒྲོག་གསོད་”བྱ་དགོས་ཞེས་བསྐྱལ་བ་
དང་། རྒྱ་དཔོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་“སྤྱང་མ་འཁོར་གཞིའི་ཤ་རུལ་མེད་པར་བཟོ་དགོས་”ཞེས་བཤ། དེའི་རྗེས་སུའང་།
རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱད་མར་“སྤུལ་གསོད་པ་ལ་སྤུལ་མགོ་བརྒྱུད་དགོས་”པར་བཤད་བཤ། དེར་མ་ཟད། གཤམ་དུ་འབྱུང་
བ་ལྟར་སྤྱ་སྤྱར་ཉན་ཆབས་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་གནས་སྤངས་ཐོན་པ་དེ་རེད།

སྐལ་བཟང་དེའི་གནས་སྤངས་གཞན་ཞིག་ནི། <<རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་རོས་ཀྱི་མི་དཔངས་>>ལས། “ཁོ་ལོ་འཛིན་
ཕྱེད་ཀྱི་ཆེ་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མི་མང་གིས་ཤེས་ཏོགས་ལྷུང་པ་ནི་རྗེས་སྒྲམ་ནང་པེ་ཅིག་དུ་སྐྱེས་པ་མི་དཔངས་
འཇུག་མི་ཚོགས་ཆེན་འཚོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེར་རོས་འགོ་དགོས་ཞེས་སྐྱེས་ནས་བརྩོད་ཕྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།”
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐྱེས་པའི་སྐབས་སྐྱེས་པ་མི་དཔངས་འཇུག་མི་ཚོགས་ཆེན་དུ་ཡགོངས་

མཆོག་པེབས་དགོས་ཀྱི་འཛོད་སྐུལ་ནན་ཏན་དུ་བྱས་པར་བཀའ་ལན་ངེས་གསལ་གང་ཡང་གནང་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་
གཞུང་ནས་པེ་ཅན་དུ་ཡོང་ས་མཆོག་པེབས་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་གཟུང་འཁོར་གཅིག་ཅུ་ཀྱི་གོང་ནས་ཁྲབ་བསྐྱེད་གསུངས་
ཟེན་ཡོད་པ་དེ་རེད། བོད་ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་མིས་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེན་དཔོན་ཆེན་རྣམས་ལ་ཅི་བྱས་པལ་མོ་ཆེ་ཤེས་
རྟོགས་ཡོད་པའི་ཁར། གནས་སྐད་ས་ཡ་མཆོན་ཅན་དང་དབང་ཤེད་ཅན་དེ་ལྟ་བུ་གཅིག་ཇེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་
བར་བོད་མི་རྣམས་དོགས་པ་དང་ཐེ་ཆོམ་མི་སྤྱེ་ག་མེད་ཡིན། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།
ཡ་མཆོན་ཅན་ཀྱི་གདན་ཁུ་གསར་པ་དེ་དག་ནི་ངའི་འདོད་བབ་མེད་བཞིན་དུ་རྒྱ་ནག་དུ་བཅན་འཁྲིད་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་ཤེས་
ཡིན་པར་མི་མང་ཆོས་རང་བཞིན་གྱིས་སེམས་ཐག་བཅད་འདུག །ཡང་། མི་མང་གི་བསམ་སྒྲོར་ཡིད་དོགས་འབྱུང་གཞི་
གཞན་ཞིག་ནི། བོད་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ཁག་དུ་སྐྱ་མ་ཆེན་པོ་འགའ་ཞིག་རྒྱ་མིའི་དམག་དཔོན་གྱིས་ཐུགས་སྒྲོར་གདན་
འཛིན་ཁུལ་ཇེས་སྐྱ་མ་དེ་ཆོ་སུས་ཀྱང་མཐོང་ཐོས་མེད་པར་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་བོད་མི་པལ་ཆེ་བས་ཤེས་རྟོགས་ཁར།
མི་སུ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་མཁན་གྱིས་ནས་འཁྲིད་རྒྱུ་དེ་རྒྱ་མིའི་བྱེད་སྐད་ས་ཤིག་ཡིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།
གང་ལྟར། ཉིན་དེའི་མཐའ་མའི་གོ་སྤྱི་ག་དང་ཐག་གཅོད་ནི། གོང་ས་མཆོག་གིས་ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་
ལས། “བཀའ་ཤག་གི་འཕྱས་མི་སྤྱེ་རྒྱུ་མ་སོང་བར་ངོས་དང་མཉམ་དུ་འགོ་རྒྱུ་བྱས། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་
མཆོན་ནི། གལ་ཏེ་གནས་ཚུལ་སྤྱུག་པོ་བྱུང་ན་ཅུང་མཐར་ངོས་གཅིག་བྱར་མ་ལུས་ཅུ་ཡོང་བའི་རེ་འཆར་ཡིན།”
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱེ་ཉིན་ཉིན་གྱང་ཡོལ་ནས་རྒྱ་ཆོད་དང་པོའི་སྤྱང་རྒྱུའི་དམག་སྤྱར་དུ་ཆེབས་སྤྱར་བསྤྱར་རྒྱུ་དེ་
རེད།

རང་དབང་སྤྱིར་ལངས་ཆེན་མོ།

བོད་དབུས་ཁུལ་ལ་མཆོན་ན། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱུ་དགུའི་ལོ་དེ་ནི་རྩ་བཅུ་གི་གནས་བབ་ཆེས་ཆེ་
མོར་སོན་པའི་ལོ་དེ་རེད། དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་བླ་དམག་སོགས་རྒྱ་རིགས་པོན་ཆེ་སྤར་འབྱོར་ཐོག་།དམག་སྤོན་
བསྐྱེད་མར་བཏང་སྟེ་བླ་འཛིན་གི་བླ་སྤྱི་ག་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་འཕྱས་ཆང་དུ་བཏང་ཟེན་པའི་ཁར། ཡོང་ས་རྒྱལ་བ་
ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་སྤྱ་སོག་ཚུན་ཆད་ལ་ཁོ་ལ་བའི་སྤྱོར་བ་ངན་པ་ཚོས་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་དང་། བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་
ནས་ཀྱང་ཤར་ཁུལ་ནས་འབྱོར་བའི་མི་དགུས་སྤྱིང་སྤྱོད་པས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་ཆོལ་གསུམ་མི་སྤྱ་སྤྱ་ཆོགས་སྤར་
སྤྱུག་ཕྱོགས་འདུས་བརྒྱབས་ཏེ་རྒྱ་ཁོ་ལ་གྱི་ལས་ཚུལ་ཅི་རིགས་ཐད་སྤོས་གཏོང་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པ་དང་། སྤྱི་
གཅིན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་བོད་ཕྱིར་བཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་ཚུལ་དང་ཞི་བླ་གི་རྣམ་པ་ཅི་རིགས་
འཆོལ་སྤྱོད་དང་བླ་སྤྱི་ག་།ལག་བསྐྱར་སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་པོའི་ནང་མ་བྱུང་བའི་བཅན་ཁོ་ལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་

ལས་འགུལ་སྤར་ལྷག་བསྟུན་མར་སྒེལ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འཁེལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་བླ་སྤྲིག་དང་
འགལ་ཆེན་པོའི་འོག་ལྷ་སའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་ཉིན་བཞིན་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་མངོན་སྟོན་གཉིས་ཐད་ནས་
འགལ་ཅོད་དང་དམག་འཛིང་སོགས་ཞི་བསྐྱེད་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ནམས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འབྱུང་བཞིན་
ཡོད།

སྤྱི་ཆཱ་གསུམ་པའི་ཆེས་དགུའི་ཉིན། ཡལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱོད་ས་ཀྱིས་ཕྱི་ཉིན་རྒྱ་
 མིའི་དམག་སྐར་དུ་ཆེབས་སྐྱར་མ་བསྐྱངས་ཆོ། རྒྱ་དམར་གྱི་ངེས་ནས་ཞེ་བཞོན་སྤང་སེམས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་འབྲལ་
 མི་དམངས་ཐོག་བྲག་གཞོན་དང་དམར་གསོད་སོགས་འབྱུང་རྒྱ་སྟོས་མེད་ཐོག། དེ་ལས་ལྷག་པའི་གནས་ཚུལ་ཐབས་
 རྟགས་ཅི་འབྱུང་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་པས་དམག་སྐར་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱང་རྒྱའི་ཐུགས་ཐག་བཅད་པ་དང་། རྒྱ་དཔོན་
 ཆོས་ཡལོང་ས་མཆོག་ངེས་པར་དུ་ཐེབས་དགོས་སྒྲིང་ཆ་འདྲེད་ཡང་ཡང་བྱས་ཀྱང་བཞུགས་ལུལ་སོགས་ལ་གྲ་སྒྲིག་
 གཏན་ནས་མེད་པའི་ཁར། གོ་མཆོན་ཐོགས་པའི་སྐུ་སྤྱང་སོགས་ལྷན་བཅར་ཞུས་མི་ཆོག་པ་སོགས་ནན་བརྗོད་
 ལུགས་ཆེར་བྱས་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཉིན་མོ་དེ་རང་ལ་དམངས་ཁོད་དུ་བྱལ་མགོ་བཙུགས། དེར་བརྟེན། ཐོག་
 མར་ཐོད་མི་ཤེས་འཛོན་ཅན་དུ་མ་ནས་མགོ་བཙུམས་ཏེ་ཆེས་རྩ་བྱ་གི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིག་ངག་གཉིས་ཐོག་ནས་
 གང་སར་བཟུམ་པ་དང་ལྷ་སའི་སྤང་ལམ་ཁག་ཏུ་ཡིག་བསྐྱར་སྐྱར་བ་སོགས་ཐེལ་འཆུབ་དང་འཛིགས་དངངས་ཆེན་
 པོའི་ངང་ཉིན་མཆོན་གཉིས་ཀྱང་གང་སར་དོན་གནད་དེ་རང་གི་སྤྱིང་དུ་བཟོ་སྦྱང་དང་གོ་བསྐྱར་སྤྱོད་ཆོགས་བྱས་
 མཐར། སྤོག་ལ་བབས་ཀྱང་ཆེབས་སྐྱར་དེ་ཉིད་ངེས་པར་དུ་ཕྱི་བཤོལ་མི་བྱེད་ཐུ་མེད་ཡིན་ཞེས་མགྲིན་དབྱངས་
 གཅིག་གྱུར་གྱིས་བརྗོད། ཡལོང་ས་མཆོག་ཀྱང་སྤྱི་ཆེས་དགུའི་མཆོན་མོ་དེ། “བྲག་ཅིང་རྩལ་ལ་རན་དབྱང་ཆེ་བའི་
 རྩོགས་གཅིག་དང་། སྤྱིང་སྤྱོདས་དང་རུས་ཞེན་གྱིས་གང་བའི་རྩོགས་གཉིས་སྤངས་འཛོན་མི་ཐུབ་པའི་རྩ་བྱ་གས་ཆག་གི་
 གནས་ཚུལ་ཅི་ཡོང་ཆ་མ་འཆོལ་བའི་སྤྱོད་གཡོང་གིས་གཉིད་ཀྱང་ཆེར་མ་བྱུང་བའི་བྱབ་མོ་འདས་”¹⁴³ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 ཐུགས་གཡོང་ཆེན་པོས་བསྐྱལ་གནང་བར་མངོན།

ས་པག་བོད་རྒྱ་ ༡ ཆེས་ ༡ གྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་དེ་ནི། རང་དབང་སྐར་ལངས་ཆེན་མོ་ལས་
གསུམ་བཅུའི་དུས་རྒྱུ་ཞེས་བོད་ཕྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་གྲག་འགྲུལ་ཉམས་མེད་དུ་གནས་པའི་ཉིན་མོ་སྟེ་བོད་དར་རྒྱུ་གི་
དཀྱིག་མཆམས་ཆེན་མོར་འཁེལ་བའི་དུས་ཆེས་གཤམ་གནད་ཅན་ཞིག་ཡིན། ཉིན་མོ་དེའི་ཞོགས་པར་མཆོན་གྱི་ཐུན་
པ་ཡོངས་སུ་དག་ཀྱང་ཉི་འོད་ས་ལ་མ་པབ་པའི་གོང་ཅམ་ནས། ལྷ་སའི་གཡས་གཡོན་གྱི་གྲོང་གསེབ་ཁག་དང་
དགོན་སྡེ་ཁག་སོགས་རི་གྲོང་དང་དགོན་གྲོང་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་མཆམས་ཡེ་ནས་མེད་པར་གང་ས་ནས་བོད་མི་སེར་སྐྱ་

143 རྩོམ་གྱི་ཡུལ་དང་མི་དམངས་སྤྱི་གསལ།

འག་ཞན་བར་མ་དང་ཀན་དར་གཞོན་གསུམ་ཁི་ཕྱག་དུ་མ་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་དང་རྒྱག་གཅིག་མཆོང་གཅིག་གི་
ཚུལ་གྱིས་ནོར་སྤོང་པོ་བྱང་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་རིམ་གྱིས་འདུས་ཤིང་མང་ནས་མང་དུ་གྱུར། པོ་བྱང་གི་ལྷགས་རིའི་ཕྱི་
ནང་མཐའ་སྒྲོར་ཀུན་དུ་མི་དམངས་སྐྱ་སྐྱར་སྒྲོང་ཕྱག་གཅིག་ལྷག་བསྐྱད་དེ་སྐྱར་བ་བཏན་པོ་བྱེད་པའི་མགོ་བརྩམས།
སྐབས་དེར། བོད་འདི་རང་བཅོན་ཡིན་བཞིན་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་འདས་པའི་མི་པོ་དགྲའི་རིང་ཁྲིམས་འགལ་བཅོན་
གཞོན་དང་། མནར་གཅོད་བརྒྱབ་གསུམ་ཆོད་མེད་བཏང་བའི་ཁར། ཡལོང་ས་མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་དབུ་བསྒྲོར་
ནས་འཛིན་བཟུང་བྱ་ཅིས་བྱེད་བཞིན་པ་རང་དགར་འཛོག་མི་རུང་བ་སོགས་རྒྱ་ཁོལ་རང་སྐྱར་གི་བརྗོད་ཆིག་འབྲ་
མིན་འཁོད་པའི་ཡིག་རིགས་འཛེམ་མེད་དུ་བཀམ་ཞིང་། “སྤྱི་ནོར་ཡཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ཆེབས་སྐྱར་མ་གནང་
རོགས།” ཞེས་སོགས་སྒྲུང་འབོད་ཤུགས་ཆེར་བྱས་པས། གཞུང་ཞབས་མང་ཅམ་ཞིག་ཀྱང་རང་དགར་སྤྱོད་བཟོད་མ་
བདེ་བས་མི་དམངས་ཀྱི་སར་ཕེབས། བཀའ་སྒྲོན་རྣམས་ཉིན་དེར་ཆེབས་ཞབས་སུ་བཅར་དགོས་པས་བཀའ་སྒྲོན་ང་
པོ་དེ་མ་གཏོགས་པའི་གཞན་རྣམས་སུ་ཕྱིར་ནོར་སྤོང་དུ་འཕྱོར། སྐབས་དེར། བཀའ་སྒྲོན་བསམ་བློ་པོ་བྱང་བ་ཆེ་
དབང་རིག་འཛིན་རྒྱ་དམག་སྐྱ་སྐྱར་བ་གཅིག་དང་བཅས་འཛིན་འཁོར་ནང་ཡོང་སྐབས་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐོག་མར་
འཛིན་འཁོར་ཁ་པོ་བ་རྒྱ་མི་དེ་ཉིད་མཐོང་མ་ཐག་དོ་གཞུས་པས་བཀའ་སྒྲོན་བསམ་པོའི་མགོར་ཕོག་སྟེ་བཞུ་མེད་དུ་
བརྒྱལ། དེ་འབྲལ་གཞུང་ཞབས་འགས་བསམ་པོ་འཛིན་འཁོར་དེ་ཉིད་དུ་བཞག་སྟེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ཆབ་སྲོད་ས་བདེ་
སྤྱིད་སྤོང་གའི་སྒྲན་ཁང་དུ་བསྐྱལ། དེ་ལྟར་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཇ་ཇེ་བྱག་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ངར་
ཤུགས་ཀྱང་སྤར་ལས་འཕེལ་ཏེ་སྤྱི་ཀྱང་འགོག་མི་ཐུབ་པའི་ཆད་དུ་བསྐྱེད་པས།

དེ་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཡབ་གཞིས་མཛོད་པ་ལྷ་སྐབས་དང་པ་ལྷའི་མཛོད་པ་སྟེལ་གོང་
སོགས་འཐུས་མི་དྲུག་ཅུ་ཡས་མས་ཤིག་དྲག་འདེམས་བྱས་ཏེ། ཡལོང་ས་མཆོག་སྐྱ་སྐྱར་མེད་པར་ཆེབས་སྐྱར་
བསྐྱར་རྒྱ་ནི་ཅིས་ཀྱང་སྒྲོས་མི་བཟོད་པས་ཆེབས་སྐྱར་ཕྱི་བཞོལ་ཡོང་ཐབས་གནང་རྒྱ་དང་། མི་དམངས་ཀྱིས་པོ་བྱང་
སྐྱར་ཆོག་པ། བོད་འདི་རང་བཅོན་ཡིན་པས་རྒྱ་མིའི་དབང་སྐྱར་འོག་སྤྱོད་ཐབས་མེད་པ་སོགས་བཀའ་ཤག་ལ་ཁུ་
བར་བཏང་བར། བཀའ་ཤག་ནས། གནས་ཚུལ་དེ་རྣམས་ལྷག་ཤུས་མེད་པར་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་ཇེ་བཞིན་སྟན་སེང་
ཁུ་རེས་ཡིན་ལ། མི་དམངས་ཞི་འཇམ་དུ་གནས་པར་བྱ་རྒྱ་དང་། ཟེང་སྒྲོང་ཐལ་ཆ་ཅན་སོགས་མི་འབྱུང་བར་འབད་པ་
བྱེད་དགོས་སོགས་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་ཕྱིར་བསྐྱོད་པས། དེ་འབྲལ་བཀའ་ཤག་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་
དང་གནས་སྐྱངས་བཅས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་སྟན་སེང་དང་འབྲེལ་རྒྱལ་སྒོན་ཡོངས་སྟན་དུ་བཀའ་བཞུགས་གནང་
མཐར། ཉིན་དེའི་ཆེབས་སྐྱར་ཕྱིར་འཐེན་གནང་རྒྱ་དང་། བཀའ་ཤག་རྒྱ་མིའི་སར་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཤུགས་ཇེ་བཞིན་
གསུང་རྒྱ། ཚུལ་དེ་དག་མི་དམངས་ལ་ཡང་ཇེ་བཞིན་འབྲེལ་བཟོད་གནང་རྒྱ་བཅས་གཏན་འཕེབས་མཛད།

སྐབས་དེ་ཡིད་ཅིག་ཏུ། ཆབ་མདོ་འཕགས་པ་ལྷ་དགེ་ལེགས་ནས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་མཆོད་མཁན་ཆུང་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཆོད་ཞེས་པའི་གྲུ་བ་དེ་ནོར་གླིང་ནས་ལྷ་སའི་སྤྲོད་ཤག་ཏུ་སོང་སྟེ། སྤྲོད་ཆུ་ཆོད་བརྒྱ་གཅིག་ཅུ་ལ་
ལུས་ལ་རྒྱ་ཆས་སྤྲས་ཤིང་སྐྱོད་བར་མེ་མདའ་བཏགས། གདོང་ལ་མིག་ཤེལ་ནག་པོ་གོན། རྒྱ་མིའི་ལུགས་ལྟར་ཁ་
རས་བརྒྱབས་པ་བཅས་རྒྱ་མི་ངོ་མ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱས་ཤིང་རྒྱང་འཁོར་ལ་ཞོན་ཏེ་ཕྱིར་ནོར་གླིང་གི་གཟེམ་སྒྲིའི་ཉེ་སར་
འབྱོར། མཁན་ཆུང་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོད་དུས་རྒྱན་ནས་རྒྱ་མིར་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་བ་མི་དམངས་ཀྱིས་སྤར་ནས་
ཤེས་ཤིང་། ཉིན་དེའི་བྱེད་སྤངས་ལ་དཔག་ན་ཡང་རྒྱ་མིའི་སོ་སྤྱལ་ལས་རྒྱའི་ལས་དོན་སྤྱོད་མཁན་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་
ཡིན་པེས་སྤྲུལ་སྟེ་འཛིན་བཟུང་བྱས། བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོད་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་ལག་བས་མེ་མདའ་འཇུག་ཏེ་ཕྱིར་
ཁོ་ལ་བྱ་ཅིས་བྱས་པས། མི་དམངས་ནམས་དེ་ལས་ཀྱང་ཁོང་ཁོ་ཆེ་བར་རྒྱར་ཏེ་དབྱག་བས་གཞུས་ཏེ་ལྷ་ལས་དུ་
བསྐྱལ། དེ་ནས་ཅི་བྱུང་ཐད་<<ཕྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་>>ལས།

བཀའ་ལློན་ནམས་ནོར་གླིང་ལུགས་པའི་གཟེམ་སྒྲིའི་ཡང་སྟེང་དུ་ཕེབས་ཏེ་རྒྱང་བསྐྱགས་ཐོག་མི་མང་ལ་གསུངས་པ།
ཁྱོད་ཆོའི་འཕྱས་མིས་ཁྱེད་ནམས་ཡུལ་གྲོང་ས་ཆེན་པོར་སྤྲོད་པེ་ཁྱེད་གནང་བར། ད་ཉིན་རྒྱ་མིའི་དཔག་སྤར་ལ་
གཟེགས་མོར་ཆེབས་སྤྱད་གནང་རྒྱ་མིན་པའི་ཞལ་བཞེས་གཙང་མ་ཐོབ་པས་སྒོ་གཡེང་བྱེད་མི་དགོས། ཆེབས་སྤྱད་མ་
སྤྱོད་པའི་ཡོང་རྒྱུ་ནམས་བཟོད་པར་ང་ཆོ་ད་ལྷ་རྒྱ་མིའི་དཔག་སྤར་ལ་འགོ་རྒྱ་ཡིན། སོ་བྱང་སྤྱད་བྱ་སོགས་སྤྱད་སྤྱད་
དཔག་སྤར་དང་། རང་གཞུང་དཔག་སྤར་ནམས་ཨང་གསར་གྱིས་ཡོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོ་ཆང་མ་རང་རང་གི་སྤྲོད་ཁྱིམ་སོ་
སོར་ལོག་སྟེ་ཞི་འཇམ་བྱས་ཏེ་སྤྲོད་དགོས། ཞེས་པ་ལྟར་བཀའ་ཤག་གིས་ཐག་གཅོད་ནམས་མི་དམངས་ལ་བྱུང་
བསྐྱགས་བྱས། དེ་ལྟར་ནུང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ཞལ་བཞེས་དེ་ཅུ་གྱིས་མི་ཆོག་བར་རྗེས་སོར་ཡང་གདན་ཁྱེད་ལྷ་
བྱ་དག་ལ་ཆེབས་སྤྱད་མི་བསྐྱུང་བའི་ཞལ་བཞེས་པེས་པར་དུ་དགོས་ཚུལ་ནན་བཟོད་བྱས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་
དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

ཁོ་ཐོའི་ཐོག་མའི་འཆར་སྟོན། ངོས་རྒྱ་མིའི་སྤྲོད་སྤྱད་དུ་མི་འགོ་བའི་བྱུང་བསྐྱགས་བྱས་པ་དེས་ཁོང་ཆོའི་སྤྲོད་འཕོད་
འཇགས་ཏེ། རང་གནས་སྤྱོད་ལོག་རྒྱའི་རེ་སེམས་བྱུང་ཡང་། དེས་པན་ཀུས་ལྷེངས་པ་མ་བྱུང་། ངོས་དེ་ཉིན་མི་འགོ་བའི་
ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཅུ་གྱིས་མི་ཆོག་བར་མ་འོངས་པར་ཡང་རྒྱ་མིའི་སྤྲོད་སྤྱད་དུ་གདན་ཁྱེད་རིགས་ལ་ནམ་ཡང་མི་འགོ་
བའི་ཁས་ལེན་མ་བྱས་ན་ཁོང་ཆོ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་རྒྱ་མིན་ཚུལ་འགོ་འཁྲིད་ཆོས་བཟོད་ཀྱི་འདུག །རྒྱུན་པར་ཆབས་ཆེན་
ཞིག་སེལ་ཐབས་སྤྱ་རེ་འདོད་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ནས་འགོ་འཁྲིད་མང་བ་ཞིག་ལོག་ན་ཡང་། མི་མང་
པལ་ཆེ་བས་སོ་བྱང་བྱ་སོགས་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག ། ཅིས་བཀའ་སྤྱལ། དེའི་རྗེས་ཆུ་ཆོད་དང་པོ་ཅུ་ལ།
བཀའ་ལློན་ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་སོགས་རྒྱུངས་འཁོར་ནང་བཞུགས་ཏེ་རྒྱའི་དཔག་སྤར་དུ་ཕེབས་ཅིས་
གནང་བར་མི་དམངས་ཀྱིས་ཡུལ་གྲོང་ས་ཆེན་རྒྱུངས་འཁོར་དུ་བཞུགས་ཡོད་མེད་ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཏེ་བཞུགས་མེད་
པ་ཤེས་འཕྲལ་བཏང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སྤྲོད་རྒྱ་དཔོན་མཐོ་ཤོས་ཀྱང་ཅིན་སྤུང་དང་ཀང་གོ་རྩ་གཉིས་པེ་ཅིན་དུ་བསྐྱོད་དེ་

ཕྱིར་འཁོར་མེད་པས་ལས་འགན་ཆང་མ་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་འཁྱར་ཡོད། ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་
ཆེབས་སྐྱུར་ཕྱིར་འཐེན་གནང་བ་དེ་ལྟ་ས་ནས་གོ་ཡོད་པའམ། ཡང་ན་ཆོད་དཔག་གིས་ཤེས་པ་གང་ལྟར་ཡང་། ཁོ་
པས་བཀའ་ལློན་རྣམས་མཐོང་མ་ཐག་གཏོང་ལ་ཁོ་གཉེར་བསྐྱུས་ཤིང་མིག་ལོག་གིས་བལྟས། དབྱུགས་ཏུལ། ལུས་
པོ་འདར། རྒྱབ་སྟེགས་སྟེང་སྟོང་བཟོད་མ་བདེ་བར་པར་འགོ་ཚུར་འགོ་བྱས། དེ་ལྟར་སྐྱོ་འཚུབ་འཚུབ་ཀྱི་ངང་དུ་ཡུད་
ཅམ་ལུས་རྩེས་གཞི་ནས་རྒྱབ་སྟེགས་སུ་བལྟད་པ་ན། བཀའ་ལློན་ཟུར་ཁང་གིས། ད་ནངས་ཞོགས་པར་མི་དམངས་
རྣམས་འདྲ་འདྲོམས་ཀྱིས་བཀག་འགོག་ཆེན་པོ་བྱས་སྟབས་ཡལོང་ས་མཆོག་སྒྲོས་གར་གཟིགས་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་
གནང་མི་ཐུབ་པ་དང་། གནས་སྟངས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་བར་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་གསུངས་པ་ཐན་
ཀོན་སན་གྱིས་གོ་མ་ཐག་ཁོ་པ་སྤར་ལས་ཀྱང་ཁོས་ཏེ་རྒྱབ་སྟེགས་ལས་སྒོ་བྱར་དུ་ཡར་ལངས། ཅོག་ཅེའི་སྟེང་ཁུ་
ཚུར་གྱིས་གཞུས། མིག་ཅ་དམར་མདོག་ཏུ་གྱུར། གཏོང་གཤིས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ཏེ་སྐད་ལུགས་ཆེན་པོས་“ལོག་སྟོང་
པ་ཁྱོད་ཆོས་མི་དམངས་ལོག་སྟོང་པ་ཁ་ལ་ཁྱེར་ཏེ་གྲུང་དབྱེད་ལ་ངོ་ལོག་རྒྱལ་རྒྱུའི་ལས་ཀ་བྱས་འདུག ། ད་བར་ང་ཆོས་
བཟོད་སྟོམ་བྱས་ཀྱང་། ད་ནི་བཟོད་སྟོམ་བྱེད་མི་ཐུབ།” ཅེས་སོགས་དབྱུགས་ཏུལ་ཞོར་སྟེགས་དཔོན་དང་བཅས་ཏེ་
བཤད། དེ་ནས་ཀྱང་“ད་ཆ་ལོག་སྟོང་པ་ཁྱོད་ཆོས་འདི་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་ཐལ་ཆ་ཅན་བྱས་སྟབས་ང་ཆོས་དྲག་པོའི་ལས་ཀ་ལག་
བསྟར་བྱས་ཏེ་སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་ཡོད་ཆད་མེད་པར་བཟོ་ངེས་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཟོད་པར། འགྲེལ་བ་འགྱུར་མེད་
བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་སོགས་ཀྱིས་མཐེ་བོང་གནམ་དུ་བསྐྱེདས་ཏེ་འཇམ་མཁས་རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་། ཆོག་གཅིག་
ཀྱང་ན་བར་མི་འགོ་བའི་ཁར། རྒྱ་དཔོན་གཞན་དག་ནས་ཀྱང་ཐན་ཀོན་སན་དང་མཚུངས་པར་ཆོག་རྩལ་མང་དུ་
བཟོད། དེ་ལྟར་པར་བཤད་ཚུར་བཤད་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར། རྒྱ་དཔོན་ཆོས་སྐད་ཆ་མ་བཤད་པར་ལོག་བྱའི་སྟེང་ཡི་
གེ་བྲིས་པ་པར་སྟེར་ཚུར་ལེན་བྱས་ཏེ་སྒྲོག་རྩལ་ཤིག་གི་ཐོག་གོས་མོལ་བྱས་རྩེས། ཐན་ཀོན་སན་གྱིས། བཀའ་ལློན་
ཆོས་མི་དམངས་ལ་དགེ་སྦྱོར་གསལ་བཤད་བྱས་ཏེ་འདྲ་འདྲོམས་དང་ཐིང་སྟོང་མེད་པར་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ན།
ང་ཆོས་ཉིན་འགས་རིང་བལྟས་ཆོག་ཅེས་བཤད་པར། བཀའ་ལློན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་རིང་ཞི་འཇགས་བྱུང་ན།
དེ་ནས་རིམ་པས་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་བྱས་ཆོག་སྟམ་སྟེ་ཁས་ལེན་གཅང་མ་གནང་། དེ་ནས་བཀའ་ལློན་རྣམས་
དགོང་ཤོའི་ཚུ་ཆོད་ལྟ་པ་ཅམ་ལ་འོར་སྒྲིང་དུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་སྟན་སེང་ཞུས།

ཡལོང་ས་མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་ནས་ཉིན་དེའི་ཆེབས་སྐྱུར་ཕྱིར་འཐེན་གནང་བའི་ཁར། རྩེས་སོར་ཡང་
གདན་ཞུ་དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་ལ་ཆེབས་སྐྱུར་མི་གནང་བའི་ཞལ་བཞེས་གནང་བར་བརྟེན་མི་དམངས་པལ་མོ་ཆེ་ཞོར་
སྒྲིང་ནས་ཕྱིར་རང་སར་ལོག་ཐེན་ཀྱང་། མང་ཅམ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་སྒོ་བག་མ་བདེ་བར་དེ་ལྟར་ཞོར་སྒྲིང་པོ་བྱང་གི་
གཞུང་སྒོ་འགོག་སྐྱུང་བྱས་ཏེ་བལྟད། ཉིན་དེར་ལྟ་སའི་ཁོས་གཞུང་དུ་པོད་མི་མང་པོ་འདུས་ཏེ་ཁོས་སྒྲོར་བྱེད་ཞོར་“རྒྱ་

མི་ཆམས་སྤྱད་དུ་བྱ་བ་ཏུ་ལོག་དགོས། བོད་ཀྱི་བདག་པོ་བོད་མི་ཡིན། བོད་རང་བཙན་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་སོགས་
པའི་སྐད་འཛིན་གྱང་བྱ་བ་ཏུ་བྱས། ཆོག་ས་འདུ་ཆོག་ས་ཏེ་མོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བར་བྱ་མི་ཆོས་བཅི་
འཛོག་མ་བྱས་པར་བརྟམ་བཤིག་ཏུ་བཏར་ཚུལ་དང་། བོད་མི་ཆམས་ཀྱིས་དོག་ཅ་གཅིག་སྤྲིལ་གྱིས་བྱ་ཆོས་བྲག་
འཛིན་ཤེད་དགོས་པ་སོགས་བརྗོད། རོར་དུ་སྤྱིང་གར་ཡང་དགོང་འོ་ཚུ་ཆོད་དུག་པ་ཙམ་ལ། གཞུང་ཞབས་དམང་
རིམ་གཞིན་གས་བདུན་ཅུ་ཙམ་དང་མི་དམངས་ཀྱིས་འདེམ་སྐྱུལ་བྱས་པའི་མགོ་ཁྲིད་ཆམས། སྤྱ་སྤྱང་དམག་མི་བཙས་
སྟན་འཛོམས་ཀྱིས་སྟེ་སའི་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་མི་དམངས་ཀྱིས་འཛིན་སྐྱ་བསྐྱུགས་པའི་ནང་དོན་ཀྱང་ལ་བྱུང་སྤྱོད་དང་
མོས་མཐུན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་དབང་སྤྱད་ལ་ཁས་ལེན་མེད་པའི་གསལ་བསྐྱུགས་བྱས་ཤིང་། སྤྱ་སྤྱང་དམག་མི་
ཆམས་ནས་བྱ་མིས་སྤྱད་པའི་དམག་ཆས་ཤུད་དེ་བོད་གཞུང་གི་དམག་ཆས་སྤྱས་པ་སོགས་རང་དབང་སྤྱིར་ལངས་
ཀྱི་འདུ་ཡོང་བྱ་ཆེར་དགྱིགས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གསན་འཇུག་གནས་སྟངས་ཐབས་རྟུགས་
སྤྱ་འཇུང་རིམ་དགོངས་ཏེ་ཐུགས་འཆབ་ཆེན་པོས་མགོ་ཁྲིད་ཆོར་བརྗོད་སྟོན་དང་ཞེ་སྤྱིང་ཡོང་བར་འབད་དགོས་པའི་
བཀའ་སྟོན་ལས་སྟོན་མང་དུ་གྱུར། བོད་མི་ཆམས་བྱ་མིའི་ཤེད་བབ་གདུག་རྩལ་ཅན་དག་ལ་ཡིད་ཆེས་ཅ་ནས་མེད་
པས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སྟོན་ལ་ཡང་ཕན་བྱས་དེ་ཙམ་མ་ཐོན།

དེའི་དགོང་མོར། ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ། དམག་སྐར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་ཐུགས་
འདོད་ཡོད་པར་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དེ་རིང་ཡོག་སྟོན་པ་འགའ་ཤིང་གི་ཁྱེད་བཟ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆིབས་སྐྱར་མ་
ཐུབ་ཀྱང་སྟོན་མེད། ཅེས་སོགས་འཁོད་པའི་བྲག་བྲིས་ཤིག་ཕུལ་བར། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་ཀྱང་རྒྱ་མིའི་ཁོང་ཁོ་
ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ། དེ་རིང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཡང་མུ་མཐུད་དེ་ལྟར་མི་འབྱུང་བའི་ཐད་སྟོབ་སྟོན་གནང་བཞིན་པ་
དང་། གནད་དོན་མྱིང་འཇགས་བྱུང་མཆོམས་མཛུམ་ཆོག་ཅེས་སོགས་རྒྱ་མིའི་འདོད་བཟ་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པའི་
བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་མིའི་ཡི་གེ་གསུམ་ལ་བཀའ་ལན་ཐེངས་གསུམ་ཅུ་གནང་བའི་ཡིག་དོན་དང་རྒྱབ་
སྐྱོངས་སོགས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སུ་གསལ་བར་འགོད་གནང་མཛད་ཡོད། མདོར་ན། དེ་
ཉིད་ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

ངས་པོད་མིའི་མགོ་བཟེང་ཡུན་ཅིང་བྱས་པའི་རིང་སྤྱོད་དེའི་གནས་ཚུལ་ལྟ་བུ་ལྷུང་མ་སྟོང་། བླ་མི་འབར་ལ་ཁད་པའི་
མེ་རི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གནས་པ་ལྟ་བུར་ལྷུང་ཅིང་། རྟོགས་གཅིག་ན་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་སྟོ་ཀྱན་ནས་བྱེད་པའི་མི་
མང་གི་སྐད་སྒྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། རྟོགས་གཅིག་ན་མཆོན་ཆའི་དབྱར་སྟོབས་ཆེ་བའི་རྒྱ་མིའི་དཔག་དབྱར་ནམས་ཡོད།
གལ་སྲིད་དེ་གཉིས་ཅེ་སྟག་ཏུ་ལྷུང་ན་འབྲས་བུ་རྩི་འབྱུང་ཆང་མས་ཤེས་ཆོད་ལྟར། པོད་མི་མང་སྟོང་སྟག་མང་པོ་བསལ་
སྤྱོད་ཡོང་རྒྱུ་དང་། དབྱས་གཅིང་། སྟོ་དྲགས་རྒྱ་བྱབ་ཆང་མར་བཅོན་གཞོན་དང་། བཀར་གཅིང་བཟོད་ཐབས་དཀའ་

བའི་དྲག་པོའི་དབང་བསྐྱར་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་མཐོང་གི་རེད། དེ་འདྲིའི་འབྲལ་ཁྱེན་ནི་ངོས་རྒྱ་མིའི་དཔག་སྐར་དུ་འགྲོ་
དགོས་མིན་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་ནང་ཞི་བདེར་བསྐྱར་བའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ཡང་ངོས་རང་གཅིག་ཕྱི་ཐོག་དུ་བབས་ཏེ།
ངས་མི་མང་གི་ཞེ་སྤང་རྒྱུ་དུ་གཏོང་བ་དང་། རྒྱ་མི་ཁོང་ཁྱོ་ཆེ་རུ་མི་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོང་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་། ཞེས་
བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཐབས་ཚུལ་སྤྲོ་ཆོག་སྤྱད་དེ་འབད་བཅོན་གནང་
ཡང་། བན་རྒྱས་དེ་ཙམ་མ་ཐོན་པར་ཆེས་ 11 ཉིན་མི་དཔངས་ཀྱི་རར་ཤུགས་རེ་དྲག་དུ་གྱུར་ཏེ། འོར་སྤྱིང་བཀའ་
ཤག་ཡིག་ཆང་གི་ཉེ་འགམ་དུ་སྤྱང་དཔག་དྲག་ཙམ་བཞག་ཅིང་བཀའ་སྤོན་རྣམས་རང་དགར་ཕྱིར་སྤྱོད་མི་སྤྱབ་པར་
བྱས། སྐབས་དེར། བསམ་པོ་དང་ར་མོད་གཉིས་མ་ཐེ་བའི་བཀའ་སྤོན་བཞི་དང་མི་དཔངས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་རྣམས་ར་
དྲག་གི་ཆོག་ས་འདུ་ཆོག་ས་ཏེ་བཀའ་ཤག་ནས་མི་དཔངས་ཀྱི་འདུ་འཛོམས་སྤྱར་དུ་གྲོལ་དགོས་པའི་སྤྱལ་མ་བྱས་
བས་མི་དཔངས་ཀྱི་རར་ཤུགས་རུང་ཐད་ཞི་འཇམ་དུ་གྱུར། མི་དཔངས་ཀྱིས། རྒྱ་མིས་གཡོ་རྒྱས་ཅལ་དུ་བཏོན་ཏེ་
ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་ནག་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་སྤྱེ་སྤྱེ་སའི་བྱང་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་དུ་འགྲོ་ལམ་ཁར་འཛིང་
ར་བཅོས་ཏེ་དྲག་ཞོལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤུགས་ཆེར་ཡོད་པས། རྒྱ་དཔོན་ཆོས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་ལ་འཛིང་ར་
དེ་དག་མེད་པར་བཅོད་དགོས་ཀྱི་བཀོད་མངགས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་གཉིས་ཙམ་ཕྱལ་བས། བཀའ་ཤག་ནས་སྤྱར་ཡང་
མི་དཔངས་སྤྱེ་འཁྲིད་མཁན་ཆོ་འབོད་འགྲུག་གནང་སྤྱེ་སྤྱོད་སྤོན་བྱས་ཀྱང་། དེ་ནི་རྒྱ་མིའི་དཔག་སྤོན་དབྱང་འཇུག་
འགོག་ཐབས་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་ནག་དུ་བཅོན་དབང་གིས་གདན་འདྲེན་ཞུ་མི་སྤྱབ་པའི་ཆེད་ཡིན་ཞེས་སོགས་
ཞུས་ཏེ་ལམ་སྤོན་དང་ལེན་ཞུ་པར་ཐད། དེ་ལས་རར་ཤུགས་ཆེ་རུ་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་མིས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གཡས་
གཡོན་དུ་འཛིང་ར་བཅོས་ཡོད་པར་མ་ཐད། ར་མོད་སོགས་སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དེ་ལྟར་བྱས་ཆོག་ན། རེད་ཅག་གིས་
རྒྱལ་བའི་པོ་བྱང་སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་དེ་ལྟར་བྱས་མི་ཆོག་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་སོགས་ཞུས། དེ་ལྟར་གནས་
སྤངས་ཞི་འཇམ་མེད་པའི་ཁར་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཐད་ཀར་གདོང་སྤྲུག་འབྱུང་བའི་གནས་བབ་མངོན་གསལ་ཅན་དུ་འགྱུར་
བཞིན་པས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྤྲུགས་འགན་དང་སྤྲུགས་འཆབ་སྤྱར་ལས་ཆེ་རུ་གྱུར་སྐབས། ཡགོང་ས་མཆོག་སྤྱ་
ངོ་མས་མི་དཔངས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆབ་བདུན་རྩ་ཡས་མས་ཤིག་འབོད་འགྲུག་གནང་སྤྱེ་སྤྱོད་ཀྱི་བྱང་ཁྱེན་དང་ད་ལྟའི་
གནས་བབ། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཉིན་ཆབས་སོགས་ཞིབ་འཁྲུལ་གནང་། སྐབས་དེར་མི་དཔངས་རྣམས། གཅིག་ནས་
ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་གསུང་བརྗོད་མ་སྤྱབ་པ་དང་། གཉིས་ནས་སྤྱ་ཕྱི་ཉིན་འགན་བཅོད་དཀའ་བས་རེ་ཞིག་ཅི་
བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པར་གྱུར། ཡག་ཉེས་གང་ལ་སྤྲུག་ཀྱང་རྒྱལ་བ་ཡོད་བཞིན་འོར་བུའི་བཀའ་གསུང་དུས་གཏན་དུ་
འདོར་མི་སྤྱབ་པ་ནི་བོད་འབངས་ལྷག་བསམ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སེམས་གཤེས་ཡིན་པར་བརྟེན། སྤྱེ་འཁྲིད་པའི་ཆོག་ས་
འདུ་འཆོག་ས་ལུལ་དེ་འོར་སྤྱིང་ནས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་པོ་ཏ་ལའི་ཞོལ་དུ་གནས་སྤོས་ཏེ། ཡགོང་ས་མཆོག་སྤྱ་མཐུད་
སྤྱང་སྤྱོད་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་མི་བོད་ནས་ཕྱིར་ལོག་དགོས་པ། བོད་དོན་བོད་མིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་ལུགས་

སྒོ་གནས་པའི་དངོས་རྟོག་ཡི་བོ་ཞིག་ལ་མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་ལ་སྐུལ། རོན་གྱང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ནོར་
མེར་སྲུང་སྦྱོར་བྱེད་པའི་འདྲ་ལོར་དེ་ད་དུང་འདཁས་ཅིང་།

ཆེ་བ་ 3 ཆེ་ས་ 12 ཉིན་གྱི་མཛོད་། བྲ་བ་ཞིག་དང་ཁོའི་རོགས་པ་གཉིས་འབྲས་སྤྲངས་དགོན་པར་འཁོ་བའི་
ལམ་བར་དུ་རྒྱ་དམག་གིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་བསད་བ་ཤོད་མི་འགས་མཛོན་སུམ་དུ་མཛོད་བས། ཤོད་དམག་
གིས་རྒྱ་མིའི་འགྲིམ་འབྲུལ་འབབ་ཚུགས་སུ་མེ་མདའ་འགའ་བརྒྱབས་པར་བརྟེན་པན་ཚུན་འཁྲུག་འཛིང་ཚུར་ཟད་ཤོར་
ཡང་ཉེན་ཆ་བས་ཅན་དུ་མ་གྱུར། ཉིན་དེར་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་བྱང་མེད་འག་ཞེན་མཛུགས་དུ་མ་འདུས་ཏེ། ལྷ་གསོལ་
དང་འཕྲིན་སྐུལ་བྲས་རྗེས་རྒྱ་རིགས་སྟོད་ས་ཁག་གི་ཉེ་འབྲས་དུ་བསྐྱོད། སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་“ཤོད་མི་མེར་སྐྱ་
ནམས་དོག་ཅ་གཅིག་སྤིལ་གྱིས་བཅན་རྒྱལ་རྒྱ་དམར་ཤོད་ནས་མཐར་སྟོད་གཏོང་། ཤོད་འདི་སྤར་ནས་རང་བཅན་ཡིན།
ལྟོང་ས་སྐྱབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྐྱ་ཆེ་ཁྱི་ཟླ་དུ་བརྟན་པར་ཤོག །ཤོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་ཆབ་སྟོན་ལུན་དུ་
བརྟན་པར་ཤོག །” ཅས་པ་སོགས་འཤོད་ཆིག་དུ་བྲངས་ཏེ་སྐད་འཤོད་ལྟགས་ཆེར་བྲས། རྒྱ་དམར་གྱི་དར་ཆ་དང་།
མཛོ་ཅི་དུར་སོགས་གྱི་འབྲ་པར་ནམས་མེར་སྟེག་བཏང་། དེ་ལྟར་ལྷ་སའི་བར་སྐོར་དུ་བསྐྱོད་དེ་རམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་
དར་སྟེ་འཁྲིད་བྱང་མེད་སྟེར་སྟོབས་ཅན་དག་པམ་འབྲུག་ཁ་ཆའི་དཔོན་རིགས་ཆོའི་སར་བཅར་ཏེ་རྒྱ་མིའི་ཁྲིམས་
འགལ་འགྲུལ་སྟོན་ལ་དཔར་པོ་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་གྱི་འཤོད་སྐུལ་ཡང་ཁུས།

དེ་ལྟར་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་སྟོགས་མ་བྱུང་བར་ཡུན་རིང་ལུས་མཐར། ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 16 ཉིན། རྒྱ་མིའི་
 མྱོགས་ནས་ཀྱང་། དཔག་དཔོན་ཐོན་གོན་སན་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག་དང་ལྷན་དྲུང་པོད་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་
 དང་བཀའ་ཤག་གིས་མི་དཔངས་གྱི་སྡེ་འབྲིད་པ་ཆོ་དང་འབྲེལ་ཐག་གཙོད་དགོས་ཤིང་། ཡོག་སྟོན་པའི་བསམ་ཚུལ་
 ལ་འགོག་ཆོལ་བྱེད་དགོས་པ། ཡལོང་ས་མཆོག་གྱི་མྱོགས་སུ་འབྲིད་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བདེན་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་ཉེན་
 ཚབས་ཤིན་དུ་ཆེ་བ། གལ་ཏེ་ཐོས་ཀྱིས་དྲུ་སྟེ་ཡོགས་སུ་ཐར་ཀྱང་སྤྱིར་པོད་དུ་ཐེབས་མི་བྱུང་བ་སོགས་དང་། རོར་
 སྤྱིར་པོ་བྱང་གི་སྐྱགས་རི་ནང་མའི་ནང་དུ་ཡལོང་ས་མཆོག་དང་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་ཁག་ལྷན་དྲུ་བཞུགས་ཏེ་དཔག་
 དཔོན་ཐོན་གོན་སན་ལ་བཞུགས་གནས་གསལ་པོར་གསུངས་ན། རྒྱ་དཔག་ནས་འགོ་བ་སྤྱང་ཁག་ཐེག་བྱ་ངེས་ཡིན་
 སོགས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་རིང་མོ་ཞིག་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་ཕུལ་བ་འབྱོར། དེ་ནི་ཆེས་ལ་ང་བའི་ངན་རྒྱས་ཤིག་ཡིན་
 བར་སུས་ཀྱང་ཤེས་ངེས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དཔངས་>>ལས།

ང་ཚོ་དེ་བས་མ་ཆོད་ལྟར་རྒྱ་ལིས་པོ་བྱང་དང་མི་མང་སྟོར་ཅིས་ཡོད་པ་དང་། ཐབས་ཤེས་བྱུང་ན་ངོས་མོག་སྐྱོན་མ་བྱུང་
བ་ཤེད་འདོད་ཡོད་པ་དེ་ང་པོ་ད་ཀྱི་ས་ནས་ཤེས་པ་རེད། ཁོང་གིས་བཀའ་ཤག་ལ་བཏང་བའི་ཡིག་པུ་རྫོང་ཁྱེད་ཀྱང་ཕྱགས་
མ་ཐུག་ལྟ་བུར། ལྷ་རབ་མི་མང་ཆོ་པོ་བྱང་ནས་ཕྱིར་ལོག་གསལ། མ་མཐར་ལྷགས་འི་དེ་ཕྱི་ལོགས་སུ་འཕད་ཐབས་དགོས་

ཚུལ་གྱིས་ཡོད་འདུག །ཁོང་གིས་དཀའ་ངལ་རྗེ་ཡོད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ལུགས་དང་། གཤམ་སྤྱི་མི་མང་པོ་བྱང་ནས་བྱིར་སློག་
མ་སྐབ་ཆེ་ངོས་བརྟན་སྤང་ཆེད་པོ་བྱང་ནས་རྒྱ་མིའི་དཔག་སྐར་དུ་འཁྱེད་ཐབས་དགོས་ལུགས་བརྗོད་ཅིང་། ད་ལྟའི་ཆར་

ངོས་པོ་བྱང་གི་ས་ཕྱོགས་གང་དུ་སྤྱོད་མིན་གྱི་ས་ཁྲ་ཞིག་གཏོར་དགོས་ལུགས་བརྗོད་འདུག ། ཅེས་གསུངས། འོན་ཀྱང་།
ཡགོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་ཚུལ་དང་མི་དཔངས་ཀྱི་བསམ་ཕྱོགས་གཉིས་གཅིག་དུ་འཁེལ་མེད། མི་དཔངས་ཀྱི་
དོགས་པ་ཆེ་ཤོས་ནི་རྒྱ་མིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱར་སྤང་སྐྱོབ་ཀྱི་རྒྱ་པར་ཟད། དེ་ལས་སྒྲིག་སྟེ་གཡོ་ཐབས་སྐ་
ཆོགས་ཀྱིས་སྐུ་སློག་འཕྲོག་རྒྱུའི་འབད་བཅོམ་བྱ་ངེས་ཡིན་སྟེ་མ་ཤེ་དེ་དང་། དེ་ནི་རང་དགར་ཆོད་དཔག་བྱས་པ་ཙམ་
མ་ཡིན་པར་དོན་དངོས་ར་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཆེས་ 13 དང་ 14 གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་མོར་རྒྱ་མིའི་སྤངས་འཁོར་
ཆེ་བས་གཉིས་ཀྱི་ནང་རྒྱ་དཔག་གསུམ་རེ་བསྐད་དེ་ནོར་སྤྱིང་གི་བྱང་སྤྱོད་འགམ་དུ་མངོན་ཆུང་གིས་འབྱོར་བ་དང་།
རྒྱ་མིས་སྐ་སའི་ཁྱོང་ཁྱོང་དང་ལྷག་པར་དུ་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་ལ་ཁ་གཏད་པའི་མེ་སློགས་ཀྱི་རྒྱང་སྤྱོད་ཆད་གཞི་ལེན་
པ། མེ་མདའ་དང་མེ་སློགས་དཔོར་འཕྲེན་བྱེད་པ། ཆེས་ 15 ཉིན་རྒྱ་དཔག་ཞི་ཆས་ཀྱོན་པ་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་ཤིག་
ལུགས་སྐྱུད་ཀ་པའི་སྟེང་འཕྲེགས་ཏེ་བཟོ་བཅོས་བྱེད་ཁུལ་གྱིས་ས་ཐིག་ལེན་པ་སོགས་བོད་མི་ཆོས་དངོས་སུ་མཐོང་
ཡོད་པ་གཞུང་ལ་སྟན་པའི་ཁུལ་ཡོད། དེ་ལྟར་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་གཏོར་བཅོམ་བྱ་ཅིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་
བས་བོད་དཔངས་རྣམས་ཀྱིས་པལ་ཆེར་ཆེས་ 16 ཡས་མས་ཤིག་ལ་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དུ་མེ་སློགས་རྒྱག་ངེས་སྟེ་
སྟེ་སྤྱོད་འཆབ་དང་དངངས་སྐྱག་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་སྤྱང་།

སྐབས་དེར། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཕྱགས་ལ། སྐུ་ཉིད་གང་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་གསལ་པོར་མ་ཤེས་ན་རྒྱ་
མིས་རེ་ཞིག་མི་དཔངས་དང་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་གཉིས་ཀ་དཔར་གསོད་དང་ཅ་གཏོར་མི་བྱེད་པར་དགོངས་ཏེ། རྒྱ་མིའི་
དཔར་སྐར་དུ་དོན་དངོས་ཐེབས་བཞེད་མེད་ཀྱང་། གང་མཁྱོགས་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལན་གནང་སྟེ་བཞུགས་
གནས་ཀྱི་ས་ཁྲ་སོགས་གསལ་འདོན་མ་གནང་། དེ་ནི་མི་དཔངས་སྤྱོད་ཕྲག་མང་པོའི་ཆེ་སློག་མི་འཆོར་བ་དང་ནོར་
སྤྱིང་གྲང་གོག་དུ་མི་བསྐྱར་བའི་སྟེན། རྒྱ་མིའི་བྲག་སྤྱོད་བྱིར་འགྲུང་དང་མི་དཔངས་ནོར་སྤྱིང་ནས་བྱིར་སློག་བྱེད་
ཐབས་ཀྱི་དུས་ཤིག་འཆོལ་ཐབས་གནང་བ་དེ་དང་། སྐབས་དེར་དོགས་གཞི་ཅན་གྱི་མི་རྣམས་པར་ཟད། ནོར་སྤྱིང་
ནས་བྱག་གིས་བྱིར་གཏོར་བ་དང་ནང་དུ་འབྱོར་བ་གང་ལ་ཡང་མི་དཔངས་ནས་ཞིབ་བཤེར་དང་དོགས་ཐོན་ཆེན་
པོས་བཀག་འགོག་ཡོངས་སུ་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། གཞུང་གི་ངོས་ནས་གསང་སྐབས་ཀྱིས་ཡི་གེ་པར་སྐྱེལ་ཆུང་
ལེན་བྱས་ཏེ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཞི་འཇམ་ཡོང་སྟེན་འབད་བཅོམ་བསྐྱུད་མར་གནང་། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་ཡང་ཡགོང་ས་
སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་ལ་ཕྱགས་རེ་གཅིག་ཉིད་ཡོད་པ་ནི། དུས་གཅིག་ལ་བོད་མི་སྤྱོད་ཕྲག་
མང་པོའི་ཆེ་སློག་མི་འཆོར་བ་དང་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་ལ་མེ་སློགས་ཀྱི་གཏོར་བཅོམ་མི་ཐེབས་རྒྱ་དེ་དང་།

སྒོ་བྱུང་གྱི་ཐག་གཅོད་ཆེན་མོ།

ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ཆོད་པའི་པ་ཙམ་ལ། མེ་སྐྱོགས་གྱི་སྐྱ་སྐད་ཆེན་པོ་གཉིས་འཕྲོ་རིམ་འཕྲོར་
བྲགས་མ་ཐག་སྐྱོགས་མདེལ་གཉིས་ཁོར་སླིང་པོ་བྱང་གི་བྱང་སྐྱོའི་འབམ་གྱི་འདས་ཐུབ་ཏུ་སྤྱང་ཡང་གས་འཁོར་མ་
སྤྱང་། རྒྱ་མིས་མེ་སྐྱོགས་འཕངས་པར་བརྟེན་མི་དམངས་གྱི་ཁོར་ཁྱོད་དང་དངས་འཆབ་སྤྱས་ཀྱང་གཞོན་མི་སྤྱབ་པའི་
ཅེར་སོན། པོ་བྱང་ནང་པོགས་གྱི་དཔོན་རིགས་ཞབས་འབྲིང་ཡོད་ཆོད་ཀྱང་ཅི་བྱེད་མ་ངེས་པའི་དངས་འཆབ་ཏུ་
སྤྱང་ཉེ་དུས་ཆོད་སྐར་ཆ་གཅིག་ཀྱང་ཆུད་ཆོས་སྤྱ་མ་བཏང་བར་རྩ་བལ་གིས་ཐབས་ཤིག་འཆོལ་དགོས་སྤྱམ་ཡང་
དོན་པན་ཅན་གྱི་ཐབས་གཞན་མ་ཆེད། སྐབས་དེར། མི་དམངས་གྱིས་ཁོར་སླིང་པོ་བྱང་གི་སྐོ་ཐམས་ཅད་བཀག་ཡོད་
པས་རྒྱ་མི་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་རྒྱ་ཕིན་ཏུ་དཀའ་ལ། ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་མཐའ་དག་ཀྱང་ཤེས་དཀའ་བའི་གནས་སྤྱུང་།
དེ་ལ་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

དེའི་ལན་འདེབས་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ལས་འགན་ཁོ་མོ་གཅིག་ཕྱར་ཡོད་ན་ཡང་། མིན་ལུགས་འཕྲོ་འཕྲུང་ཆགས་
 འཛིག་དང་། འཛིག་རྟེན་བྱ་གཞག་འདི་རིགས་ལ་ཉམས་སྦྱང་གང་ཡང་མེད་སྟབས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྒྱ་མིའི་
 རྩེ་རྒྱུ་ལ་འོག་རྩེད་པ་དང་། རང་ཉིད་འཆི་བ་ལ་འཛིགས་སྤང་དེ་ཅམ་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་མཐའ་མ་འཆི་རྒྱ་
 དང་། དེ་ཡང་བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་ཞིག་ཏུ་འཆི་བ་ལ་མི་འདོད་པ་སྤྱེ་དོན་མེད་ཅིང་། ཁོ་མོ་ཅག་མིན་པའི་རྒྱ་མཆོ་
 འདིར་སྤྱི་ལི་གངས་མེད་པ་བྱས་ཡོད་དེ། འདི་འབྲེལ་དོན་ཆེན་སྤང་གི་བ་དགོན་ཞིང་། ལྷན་རྫོངས་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པའི་
 གྱིས་པ་འགས་ཀྱང་རང་གི་ལུང་པའི་དོན་ཏུ་ལུས་སྟོག་འདོར་བར་བྱེད་ན། འདི་གྱི་ཁས་ལེན་ཞིང་ལས་འབྲས་བསྐྱེད་
 ཤེས་པར་རྣོ་མ་པའི་མི་དག་ཆོས་མེད་རྒྱང་མིན་པར་ལུགས་གཉིས་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་འགྲོའི་སྤང་ཏུ་འཆི་བར་ཅི་
 རོངས་སྟམ་པ་བྱུང་། འོན་ཏེ། རའི་བསམ་ཚུལ་དེ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་མི་མང་གི་འདོད་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་
 ཤེས་ཐུབ། ཁོང་ཆོས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཞི་ལོན་ཏུ་ཅ་ཆེར་འཛིན་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་ལོ་མཐའ་མ་ཆོན་ཏེ་གས་
 སམ་ཐོད་མའི་སྟོག་ཤིང་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་གྱིས་དེ་ལས་གཅིས་སྤང་ཆེ་བ་བྱེད་ལུས་གཞན་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཁོང་
 ཆོའི་བསམ་པར། གལ་མིན་པའི་ལུས་སྟོག་རྒྱ་མིའི་མཆོན་འོག་ཏུ་རྩེད་ཐོས་ཕྱིན་ན་ཐོད་གྱི་སྟོག་ཀྱང་ཆད་པར་ཡིད་
 ཆེས་བྱེད་པ་རེད། ཅེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ཆེས་བཅུ་བདུན་གྱི་ཉིན་མོ་དེ་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པའི་ཐུར་སྤྱེལ་
 བཞེན་ཐག་གཅོད་གནད་ཏུ་ཐིངས་པ་ཞིག་དེས་པར་ཏུ་གནང་དགོས་པའི་དགོངས་ཚུལ་འབྲུངས་ཀྱང་། བཀའ་རྒྱོན་
 སོགས་དཔོན་རིགས་ཆོས་སྤར་ནས་ཡང་ཡང་ལུས་པ་ལྟར་བཅན་བྱོལ་གནང་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པར་གྱུར།
 དེའི་ཚུལ་ལ་མིན་ཞིའི་གཙུག་རྒྱུ་ཡགོངས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>> ལས།

སྐབས་འདི་ཙམ་ཞིག་ལ། རོས་གྲིས་ཐེལ་སྐབས་ངང་གནས་ཆུང་སྤྱན་འཛེན་གྲིས། རོས་ངང་འདི་སྤྱང་ལྟོད་དགོས་སམ།
ཡང་ན། རོས་བྱོལ་དུ་འཁྱོད་དགོས། གང་ཞིག་བྱས་ན་ལེགས། ཞེས་ཟིམ་བར། གནས་ཆུང་གིས་སྤྱ་མཐུང་ལྟོད་དགོས་
བ་དང་། རྒྱ་མི་མཉམ་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་ན་ལེགས་ཞེས་གསལ་པོར་གསུངས། སྐབས་དེར་དེ་ནི་ཐབས་ལམ་ལེགས་

ཤོས་དེ་ཡིན་ནས་སྤྲུལ་པའི་དོགས་པ་བྱུང་ཞིང། དེ་སྔོན་སྤྱི་ཁབ་པས། མི་ལུ་ཐུག་ན་ལྟ་ལ་འདྲི། ལྟ་ལུ་ཐུག་དུས་རྒྱུན་ཤོད།
ཅེས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དེ་བཞག་ཏེ། དེའི་ཕྱི་རྩོད་མོ་བརྒྱབས་ཏེ་བརྟག་དབྱུད་ནན་ཏན་དུ་བྱས་པར་གནས་ཆུང་གི་བཀའ་
ལུང་དང་ཡོངས་སུ་མཆུངས་པའི་བརྟག་འབྲས་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་དམངས།>>

ལས།

དེ་འདྲའི་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ནི་དོན་གནད་ཆུང་དུ་ཞིག་མིན་ཅིང། མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་ལ་ཐུག་ཡོད་
སྟབས་དོན་གནད་ཤིག་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ལར་ནས་ང་མོད་ཀྱིས་བོས་བྱོལ་མི་ཐུབ་ཆུང་བཟོད་པ་ལྟར་བོས་བྱོལ་ཐུབ་
མིན་ཡང་ངེས་པ་མེད་ལ། གལ་ཏེ་ལྟ་ས་ནས་བོས་བྱོལ་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་འགྲོ་ཡུལ་གང་དུ་ཡོད། བོད་མཐའ་མཆམས་ཀྱི་
ས་གནས་ཤིག་བརྟན་སྤང་ཐུབ་པས། ཡང་ན་ཕྱི་རྒྱལ་ཞིག་ཏུ་སྤྱུལ་བཅོལ་གང་ནས་ཐོབ། གལ་སྲིད་དོས་ཕྱིན་ན་རྒྱ་
མིས་རྩ་ཆའི་གྲོང་ཁྱེར་དེ་སྟོར་བཅོལ་དང་། མི་མང་དམར་གསོད་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ནས། ཡང་ན། དོས་ཕྱིན་པ་ཐོས་ན་མི་
མང་རྣམས་ཁ་འཐོར་དུ་ཕྱིན་ཏེ་གང་འཆམས་ཤིག་ལ་སྔོག་སྒྲོབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ལན་འདེབས་ཐག་གཅོད་
དཀའ་བའི་བྱི་དོན་མང་པོས་ཁྲུང་པར་ལྡིང་ནོན་ཆེན་པོ་བྱུང། མི་ཆང་མར་རྒྱ་མིས་མི་གསོད་སྟོར་བཅོལ་འགོ་འཇུགས་
མ་བྱས་གོང་དོས་ཀྱི་སྔོག་སྒྲོབ་རི་ལྟར་བྱ་སྤྲུལ་པའི་དངངས་འཆབ་ཅམ་ལས། དེ་མིན་བྱ་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་གདེང་གང་ཡང་
མེད་པའི་གནས་སུ་བསྐྱེད་སྤྲུལ། གལ་སྲིད་དོས་བསྐྱད་པ་ཡིན་ན། མི་མང་དང་ཉེ་བའི་མཛའ་གྲོགས་ཆོའི་སྒོ་གཡེང་རི་
སྤྲུག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུར་བརྟེན་དོན་དམ་ཀྱི་འཛིགས་པ་ལས་སྒྲོབ་པའི་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་མེད་པས་མི་བསྐྱེད་པའི་སྤྱུལ་ས་
ནི་དཀོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གསུམ་འདི་གཅིག་ཏུ་ལས་མེད་པ་ལྟར་བདེན་པ་ལས་འབྲས་ལ་བདར་ནས་དཀོན་
མཆོག་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ་འགྲོ་རྒྱུར་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན། ལམ་སྟོན་ཡོང་བའི་སྒོན་ལམ་རི་བཏབ་བཟོད་དགོས་
པ་མེད་ཀྱང་། མིག་འཕྲུལ་ལམ་སྤྱི་མ་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་དེ་ལྟར་འབྲུབ་ཐུབ་པ་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྤྱུལ་དེར། ཕྱི་ནང་གང་
དུ་བལྟས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བརྒྱུག་ཏུ་མེད་པའི་འབར་གས་ཆེན་པོ་ཞིག་མི་འབྱུང་བར་འབྱུང་བར་ངེས་
པའི་གནས་བབ་དེ་ཆེས་རྩ་བའི་གཅི་མོར་སོན་ཏེ་སྐར་ཆ་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཅོད་ལེན་བྱག་ཏུ་གནད་དགོས་པའི་ཆོད་དུ་
བསྐྱེད་པས་པ་ན། གཞུང་བསྟེན་དག་ལྟའི་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས། དགོང་མོ་དེ་ག་རང་ལ་ངེས་པར་དུ་
ནོར་སྤིང་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནད་དགོས་པར་མ་ཟད། ཐེབས་ལམ་ཀྱི་ས་ཁྲ་བྱིས་ཏེ་ས་ཁྲའི་རི་མོ་ལྟར་ཐེབས་དགོས་
པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཞིབ་གསལ་ལུལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གནས་ཆུང་གི་བཀའ་ལུང་ལ་ཐུགས་སྒོ་མིང་
འགོལ་མ་གནད་བར་བསྐྱད་མར་སྒོ་དུ་མ་ནས་བརྟག་དབྱུད་ཡང་ཡང་གནད་སྟེ་མཐར་ཐུགས་ཐག་ཡོངས་སུ་གཅོད་
པར་མཛད། དེ་ལ་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

དེའི་སངས་ཉིན་དེར་དོས་ནས་སྤྱར་ཡང་གནས་ཆུང་ལ། ད་ལྟར་བོད་དུ་སྔོད་པ་ལེགས་སམ། ཡང་ན། ལྟ་ས་ནས་བོས་
བྱོལ་དུ་ཕྱིན་ན་ལེགས། དེ་མིན་གཞན་ཅི་ཞིག་བྱས་ན་ལེགས། ཞེས་ཞུས་པར། དོས་རང་སྒོ་བྱར་དུ་ཏང་སང་དགོས་པ་
ནི། ཐེབས། ཐེབས། དོ་བྱུབ་རང་ཐེབས་དགོས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་སྤྱུགས་དབྱུག་གཞན་སྟེ་ཕྱག་ཤོག་ཅིག་
དང་སྤྱི་གུ་ཞིག་བཞེས་ནས་ནོར་བུ་སྤིང་ཁ་ནས་མཐའ་མཐུག་རྒྱ་གར་ཀྱི་ས་མཆམས་སུ་ཁེལ་བའི་བོད་ཀྱི་གྲོང་མཐའ་མ་

དེའི་བར་འགྲོ་ཡུལ་ས་ཚུགས་ཀྱི་རིམ་བ་རྣམས་བྲིས་གནང་སྟེ་དེ་དང་བསྟུན་ནས་འགྲོ་དགོས་པ་གསུངས་ཐུང་། དེའི་
སྟོན་ངོས་ནས་རྩ་བའི་ཐོག་དོན་ཆོན་དེ་དག་སྒྲོར་ཐེངས་ཁ་ཤས་ཞུས་པས། གནས་ཚུང་ནས་ད་ལྟོ་བཞིན་སྟོན་དགོས་
པ་དང་། རྒྱ་མི་མཉམ་དུ་ཡོད་འབྲེལ་མོལ་སྟོན་དབྱེ་མཐུག་མཐུད་དགོས་པ་རང་གསུངས་ཐུང་། ཡིན་ནའང་། ཆོས་སྦྱོར་
གིས་གསུངས་པ་དེ་ཐབས་ལམ་བཟང་ཤོས་ཨེ་ཡིན་ནམ་སྟུང་པའི་ཐེ་ཆོས་ཐུང་། དེ་སྟོན་ཀ་ཆོན་སྟུག་ཏུ་(1956ལོར་)སྟུ་
ཁང་པས། མི་ལུ་ཐུག་དུས་སྟུ་ལ་ཞུས། ཐུ་ལུ་ཐུག་དུས་རྒྱུ་བཤད་ཅེས་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་གསོས་པ་ཞིག་ཐུང་། དེ་
སྐབས་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོ་ཤེས་མཁན་ཁོངས་ནས། གནས་ཚུང་གི་ཁོག་བར་རྒྱ་འདྲེ་ཞུགས་པ་མིན་ནམ་སྟུང་པའི་བསམ་
ཚུལ་སྟེ་མཁན་ཐུང་འདུག ། གནས་ཚུང་གིས་ལུང་བསྟོན་པའི་རྩིས་སུ་ད་དུང་བཞག་དཔུང་ནན་ཤིང་ཆེད་དུ་གནས་ཚུང་
ལ་ཞུས་པའི་དོན་ཆོན་དེ་དག་ཐོག་མོ་ཡང་བསྐྱར་ཡང་བསྐྱར་བརྒྱབས་པར་ལུང་དང་མོ་བཞག་གཉིས་ཀ་ཅེ་མཐུན་དུ་
བབས་ཐུང་། ཞེས་བཀའ་སྟུལ། <<བཅན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས་ཀྱང་།

ངོས་ཀྱིས་གནས་ཚུང་ལ་བཀའ་ལུང་བསྐྱར་འདྲེ་བྱས་པར། བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། གནས་ཚུང་གིས་
གསུང་ཤུགས་ཆེན་པོས། ཐེབས། ཐེབས། དེ་རིང་དགོང་མོར་ཐེབས། ཞེས་གསུངས་མ་ཐག་སྐྱར་ཅམ་གནང་སྟེ་ཤོག་
བྱ་དང་སྟུ་གུ་བཞེས་ཤིང་། རྟོར་སྒྲིང་ནས་རྒྱ་གར་ས་མཆོམས་སུ་འཁེལ་བའི་བོད་ཀྱི་གྲོང་སྡེའི་བར་དུ་ངོས་རང་རི་ལྟར་
འགྲོ་དགོས་པའི་ལམ་ཁའི་ས་ཁ་ཞིག་གསལ་པོར་བྲིས་ཏེ་བཞོད་ལམ་བསྟན། གནས་ཚུང་གིས་བསྟན་པའི་ལམ་གྱི་ཁ་
ཕྱོགས་དེ་ནི་དེད་ཅག་གི་ཆོ་ཡུལ་དུ་མེད་པ་ཞིག་ཟེད། ... མི་ལོ་སོ་གཅིག་ལྷག་ཕྱིན་པའི་རྩིས་སུ་དོན་དག་དེ་སྐར་ཡང་
ཕྱིར་བཞག་ཞིག་བྱས་ན། གནས་ཚུང་རྟོ་རྩེ་གྲགས་ལྷན་གྱིས་སྟོན་ཅམ་ནས་ངོས་རང་སྟེ་ཆོས་ 17 ཉིན་སྟུ་ས་ནས་ཐོན་
དགོས་པའི་གནས་སྟངས་དེ་མཐུན་ཡོད་པ་ནི་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལྟར་མ་གསུངས་པ་ནི། གསང་

བ་ཕྱི་ཁྱུང་མི་ཡོང་ངམ་དགོངས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཟེད། ཅེས་བཀའ་སྟུལ། གལ་ཏེ་གནས་ཚུང་གིས་སྟོན་ཅམ་ནས་ཐེབས་
དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་གནང་ཆེ་གཞུང་འཛིན་ནང་ཁུལ་དུ་ཐེབས་དགོས་མིན་དང་རི་ལྟར་ཐེབས་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད་
ཀ་ཀོར་སྒྲོང་སྒྲོང་ནར་འགྲང་ག་སྟེ་ག་སོགས་ཡོང་ངེས་དང་། དེ་ལ་བཞེན་ནས། གསང་བ་ཕྱིར་ཁྱུང་དང་ཕྱི་ནང་གི་
འགོག་རྒྱུ་ཅེ་རིགས་ཡོང་ངེས་པ་སོགས། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་རྒྱ་འབྲེལ་བསྟུན་
མཁས་སུ་མཐུད་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ཐེབས་ཏེ་འགག་ཅའི་བར་དུ་བསྐྱལ་བར་རྒྱ་མཆོན་མང་དུ་ཡོད་པ་སྟོས་མེད་
ཡིན། དེ་ལྟར་སྟེ་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 17 ཉིན་གྱི་མཆོན་མོར་བཅན་གྲོལ་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུར་ཐུགས་
ཐག་ཡོངས་སུ་གཅོད་པར་མཛད། ཕྱིས་སུ་སྟེ་རྟོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། འགག་དོག་སར་
བསྐྱེབས་པ་ན་གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལུང་ལ་བསྐྱེད་བ་ཅན་མེད་པ་སྟོང་བས་གྲུབ་ཅེས་ཡང་ཡང་གསུངས། ཡང་
ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་སྟུ་ནས།

དེ་ནས་ 1959 ལོར་ཟིང་འཁྲུག་ལངས་པའི་སྐབས་གནས་ཚུང་སྟུན་འདྲེན་ཐེངས་ཁ་ཤས་ཞུས། མཐའ་མར་རྟོར་བྱ་སྒྲིང་
ཁ་ནས་འགྲོས་པའི་དུས་ཆོད་སྟེ་རྩིས་ ཆོས་གངས། ལམ་ཕྱོགས་གང་ནས་འགྲོ་དགོས་སོགས་ཆ་ཆར་ཐག་གཅོད་

གནང་ནས་ཡོང་བ་རེད། གང་ལྟར། ཉེ་ཞོ་མེད་པར་གྲ་འགྲིག་འཕྲུལ་ཆང་བྱང་བ་རེད།¹⁴⁴ ཅེས་བཀའ་སྩལ། གཞན་ཡང་།
དུས་ཟིང་གི་སྐབས་དེར། ལྷ་ས་ནས་ཕེབས་དང་མི་ཕེབས། ཕེབས་ན་དུས་ཆོད་ནམ་ཞིག་ལ་ཕེབས་མིན་སོགས་
དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་སྐྱེ་ཐང་གསུང་འབྲོན་པའི་བྱང་དུ་ཐན་བཏག་སྒྲིལ་གྱིན་སྒྲིལ་གྱིན་གནང་བའི་ཚུལ་ཡང་དངོས་སུ་
གསུངས། དེ་ལྟར་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་གཉིས་ནས་ཉིན་མཆོན་ལྷོས་མེད་ཀྱིས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་། རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་བཅས་ལ་མོགས་དན་སྤེལ་བྱའི་
འཕྲིན་ལས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་སྐྱབ་བཞིན་པའི་ཚུལ་ནི། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ནས།
རེད་དམར་ནག་གཉིས་པོ་སྤེལ། །འབྲལ་མེད་ཀྱིས་མི་མངོན་དབྱིངས་ནས་ཀྱང་།།
སྤྲིང་དུས་བྱར་གྱུར་པའི་ལས་འབྲུལ་ཞིང་། །ཡིན་ཀྱང་། རོན་གཡར་དམ་རྩི་རྩེའི་རྒྱ་ཁ་ནས།།
འགྱུར་མེད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་འཕྲུག་པ་ཡང་། །སྤྲིང་དུས་ནས་ད་ལྟའི་བར་འདི་བར།།
བསྟན་དང་དགའ་ལྷན་ཆབ་སྤྲིད་དང་། །སློབ་དཔོན་སྐྱེ་ཐང་རིམ་པ་དང་།།
ད་ལྟའི་སློབ་དཔོན་འདི་ཉིད་བར། །སྤེལ་བཞིན་ལ་རྒྱ་མ་གྲོལ།།
མདུད་པ་འདོམས་ཤིང་འཕྲིན་ལས་ལ། །ཉིན་མཆོན་ཡུག་ཏུ་སྤྲིང་གི་བ་བཞིན།།
འཕྲོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཞུས་ཟེན་ན། །ད་དུང་དེ་དང་དེ་མཆུངས་པ།།
སྤེལ་བྱའི་བྲ་གཞག་སྤྲ་རགས་ནམས། །སྤྲ་བཞིན་འཕྲིན་ལས་འགྱུར་མེད་ལྟ།¹⁴⁵ ཞེས་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོར་ཞལ་བཞེས་གནང་བ་ལྟར་རྒྱལ་མཆོག་འདི་པའི་དུས་སུའང་ལས་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱན་མི་ཆད་དུ་སྤྲིང་བཞིན་
པ་ནི་གདོན་མི་བ་བཞིག་ཡིན།

¹⁴⁴ ལྷོ་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་བཀའ་སྩལ་བ་ལས་བྲངས།

¹⁴⁵ རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ནམ་ཐར་དུ་གསལ།

བཅུ་པ། སྐུ་ཕྱེད་ཉེན་ཆ་བས་དང་ལྷ་ས་ལུང་རྟེན་འབྲེལ་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྲེལ།

ངོ་ཤལ་གི་དུས་སྐབས་སྤྱིར་བཏང་བའི་སྐུ་ཕྱེད་ཉེན་ཆ་བས་དང་ གསང་སྤྲེལ།

གོང་དུ་བཅོད་ཅིན་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་སྐུ་ཕྱེད་གཅེན་པོ་སྤྲུལ་མཆེར་རིན་པོ་ཆེ་མདོ་སྤང་སྐུ་འབྱུང་ནས་ལྷ་སར་ཆེད་གཏོང་གིས་ཡེ་གོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཆོག་རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་འགྲུག་ཐབས་ཞུ་རྒྱུ་དང་གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ན་སྐུ་དཔྱོད་རྒྱ་དང་། སྐུ་ཕྱེད་གཅེན་པོ་མཆོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་མངགས་པ་རྗེ་བཞིན་བསྐྱབས་ན་བྱ་དགར་བོད་དབུས་ཕྱོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གྱི་ལོ་གནས་འབྲེལ་རྒྱ་ཞེས་དན་སྐུ་ལ་བསྐྱུ་ཐབས་བྱས་ཡོད།

པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་བར་དུ་ལྷ་ས་མཐེའ་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙོས་མའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཅི་བྱབ་གིས་འཇམ་མཁས་དང་ཞི་སྟོན་གྱི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་ཡང་ཡང་བསྟན་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་ནས་ནང་གི་དེ་ཉིད་ཕྱིར་བྱུང་སྟེ་མདོན་སྒོག་གཉིས་ཐད་ནས་མེ་མདའ་དང་འགད་རྩས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པའི་མགོ་བརྩམས་ཏེ་བོད་མི་འགའ་མདོན་སུམ་འཛེམ་མེད་ཀྱིས་དམར་གསོད་བཏང་བ་སོགས་སྤྲུལ་སྟོན་ཆོགས་བཟ་ཤིས་སོགས་ཀྱིས་གསུངས་ལ། ཏྲ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཉིད་སོགས་ནས་ཀྱང་དེ་མཆུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མང་ཙམ་གསུངས། གཞན་ཡང་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཆེད་དུ་སྒྲོག་གཡོ་རྒྱུ་བཟོ་ཁོ་ན་སྤྱད་དེ་བོད་མི་མཐོ་རིམ་ནང་ཁུལ་དུ་དབྱེན་སྦྱོར་དང་། སྤྲུལ་སྟོན་ཆོགས་བཟ་ཤིས་སོགས་གནད་ཡོད་འགའ་འགྲུག་ཐབས། བོད་མི་ཤེས་འཛོན་ཅན་དག་མཐའ་འདྲེད་བྱུང་འདོན་གནས་དབྱུང་སོགས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱས་པར་མ་ཟད། བོད་མིའི་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱད་བྱུང་ཅན་དུ་སྒྲོམ་པ་འགའ་དང་རྒྱ་རྩམ་ཅན་དུ་མ་གཡོ་འགྲུག་གིས་འགའ་ཆར་སྤྱད་པ་སོགས་དན་སྤྱོད་སྤྲུལ་སྟོན་ཆོགས་ཆེ་དུ་བཏང་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཉེན་ཆ་བས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་བོད་མི་སུས་ཀྱང་སྤྱིར་བཏང་བའི་བཟོད་པ་ནི། བོད་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་དབུལ་བའི་མིག་དང་ཁོག་པའི་སྤྱིར་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་གཅེས་པ་སྤྱི་ལོར་ཡེ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐུ་ཕྱེད་གཅེན་པོའི་བྱ་སྤྱོད་སྤྲུལ་སྟོན་ཆོགས་སྤེལ་བ་དེ་དག་ཡིན། བྱ་སྤྱོད་དན་པ་རྗེ་ལྟ་བུ་དག་སྤེལ་ལམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་<<སྐུ་ཕྱེད་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་>>ལས།

1955 བོད་ཆུ་ ༡༩ ལོར་ཅེ་ལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་མང་རྩེ་ཐོ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཆོགས་གནད་པའི་སྐབས་རྒྱ་ཆས་ས་མདོག་སྟོན་པའི་རྒྱ་དམག་ཅིག་ཞབས་ལྷའི་ནང་པར་འགོ་རྩུར་འགྲོ་བྱེད་བཞིན་པ་གང་མཆོམས་ནས་ཉི་ཤོད་ལུབ་ཀྱི་འགག་ལ་ཡོང་སའི་སྐྱས་འཛེག་ནས་རྒྱ་མི་ཁོ་པ་ཡང་འཛེག་ཡོང་གིན་འདུག་པ་དེ་ཆོ་སྐུ་སྤྱད་བས་ཡར་མ་བཏང་བར་བཀག་ཀྱང་། ལུ་རྒྱུགས་ཀྱིས་ཡར་འཛེག་ཡོང་བར་བརྟེན། ད་དང་སྐུ་སྤྱད་གཞན་ཞིག་གིས་མར་འབྱུང་རྒྱུ་བརྒྱབས་པས་སྐས་

འཛིན་གྱི་གཤམ་དུ་འབྱེད་ཞིང་། དེ་འཕྲུལ་ཁོ་ལ་ཡར་ལངས་ཏེ་ལག་འཁོར་(འགད་རྩམ་)ཞིག་ཡར་འདོན་གྱིན་འདུག་
པར་ད་ཆོས་ལག་པར་འདུས་ཏེ་འཁོར་ཚུར་འཕྲོག་ཅིས་བྱེད་སྐབས་ཁོ་པས་འཁོར་ལག་པ་ནས་མ་གྲོན་པའི་ཐོག་འཁོར་
ཁ་འབྲེད་ཐབས་སུ་སོ་རྒྱལ་གྱིན་འདུག་པར་སྐར་ཡང་ས་ལ་བསྐྱེད་ཏེ་སྤྲོ་འོག་དོག་བཅིས་བཏང་ནས་འཁོར་དེ་ལག་པ་
ནས་ཁོར་སོང་བ་ཚུར་ཐོགས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཡང་དགའ་ལྡན་དུ་ཆོས་གཞུག་དང་གྲ་སྒྲོར་དམ་འཛིན་
མཛད་ཆེན་སྐབས་སུ། སྐུ་སྤྱང་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས།

དགའ་ལྡན་དུ་ཐོག་མར་ཆོས་ཞུགས་གནང་རྒྱུ་མ་བྱུང་བས་ཆོས་ཞུགས་མཛད་སྒོ་དང་། དེ་རྗེས་གྲ་སྒྲོར་མཆོན་ཏེ་གས་
མཛད་སྒོ་བཅས་ཆབས་ཅིག་ཁྱོད་ཉིད་ ༡༡ ཅམ་བཞུགས་པ་དང་། མཛད་སྒོ་ཆེན་མོའི་སྐབས་རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་
ཁག་ཀྱང་བཅར་ཡོད། ཉིན་གཅིག་དགའ་ལྡན་གསེར་གདུང་ཁང་དུ་གསོལ་ཆོགས་འབུལ་གནང་བྱུང་སྟེ་ཁྱི་ཐོག་ཁང་དུ་
ཡར་ཐེབས་བསྐྱངས་སྐབས་མང་ཆོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་འཆང་ཁའི་དཀྱིལ་ནས་རྒྱ་ཆས་སྟོན་པོ་སྤྲུམ་པ་ཞིག་
ཐོལ་འཆུབ་ཀྱིས་འཕྲོ་གི་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྟོང་བྱང་གི་འོག་ནས་ལག་འཁོར་བྱུར་ཐོན་པ་སྐུ་སྤྱང་ཨ་སྲོང་གིས་མཐོང་མ་
ཐག་ཁོའི་རྒྱབ་ནས་ལག་པ་གཉིས་ཕྱིར་བསྒྲོར་ཏེ་འདུ་བཟུང་བྱས་པ་སྐུ་སྤྱང་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་མཐོང་བ་དང་
མཉམ་རུབ་ཀྱིས་ལྟ་མཆོད་ཁང་དུ་འཁྲིད་ཉར་བྱས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་བྱས་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་ལྟ་ལྟན་སྟོན་ལམ་
ཆེན་མོའི་ལྟ་རམས་དམ་འཛིན་གྱི་མཛད་ཆེན་དུ་ཆེབས་སྐུ་སྐབས་སུ་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་
ཡང་གོང་གསལ་སྐུ་སྤྱང་རུ་དཔོན་ལགས་ཀྱིས།

ཕྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ལྟ་མའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོར་གྲ་སྒྲོར་དམ་བཅའི་མཛད་སྒོར་ཅེ་ནས་
ལྟ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐུར་བསྐྱངས་ཉིན་དགོན་གསེབ་ཤར་གྱི་མཆོམས་སུ་ཆེབས་སྐུར་ཆེབས་གཤམ་
བསྐྱིགས་ཏེ་ཐེབས་སྐབས་མང་ཆོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་སྤྱི་གྱི་གསེབ་ཏུ་རྒྱ་མི་ཞིག་མེ་མདའ་ཤོང་རྟན་
ཞིག་ཁྱེར་ཏེ་གསང་འཇུལ་གྱི་ཐོལ་འཆུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ད་ཆོའི་སྐུ་སྤྱང་དམག་ཤོད་ཆས་མང་ཆོགས་བཞེན་གྱིན་ཏེ་
ཉིན་རྟོག་བྱེད་མཁན་ཞོད་སྤྲུམ་དང་། ཉི་མ་ནོར་བུ་གཉིས་ནས་མཐོང་སྟེ་དེ་འཕྲུལ་རྒྱ་མི་ཁོ་ལ་འཛིན་བཟུང་སྐབས་མེ་
མདའ་འཁྲུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་བསྟོག་བཤེར་སྐབས་ལག་འཁོར་གསུམ་འཁྲུང་ཡོད་པ་ཐོན་པ་དང་། ཡང་ཆེབས་
སྐུར་གཤམ་ཁོམ་གཟིགས་ཁང་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཐེབས་མཆོམས་རྒྱ་མི་ཞིག་མང་ཆོགས་ཞལ་མཇལ་ཞུ་མཁན་གྱི་ཁྱོད་ནས་
ཐེབས་བྱམས་ཀྱི་སྐུ་རྒྱབ་ཆེབས་གཤམ་ཡོད་བཞེན་པའི་འགམ་དུ་རྒྱལ་འཕྲོ་བ་སྐུ་སྤྱང་ཤོད་ཆས་གྱིན་པ་ཨ་སྲོང་དང་ཆེ་
ལིང་གཉིས་ནས་མཐོང་སྟེ་དེ་འཕྲུལ་འཛིན་བཟུང་བསྟོག་བཤེར་སྐབས་ལག་འཁོར་ལྟ་འཁྲུང་ཡོད་པ་ཐོན་པ་བཅས་རྒྱ་མི་
དེ་གཉིས་སྐུ་སྤྱང་དམག་སྒྲར་དུ་ཁྱིད་དེ་བཀག་ཉར་བྱས་ཤིང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐུར་གྲུབ་སྟེ་མཛད་སྒོ་གྲུལ་
འཕྲུལ་གོང་གསལ་སྐུ་སྤྱང་བས་སྤོན་ལ་གནས་ལུགས་གང་བཟོད་པ་བཞེན་སྐུ་སྤྱང་མདའ་དཔོན་སྟག་ལྟར་སྟོན་པའི་
ཞུས་དོན་རྒྱ་མི་དེ་གཉིས་ཡར་འཁྲིད་འོག་གསུངས་པ་ལྟར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཁྱིད་དེ་རྒྱ་མིའི་དམག་སྤྱིད་ཁྱུ་ལ་གོང་
གསལ་གནས་ལུགས་དང་སྤྲུགས་ཅིས་སྟོན་གནང་སོང་། ཞེས་གསུངས། འདིའི་ཐད། <<མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་
བདེན་པའི་རང་སྒྲུ་>>ཞེས་པར།

ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་གྲུ་སྐོར་མཆོན་བཞེས་དམ་བཅའི་སྤྲད་ལྟ་ལྟ་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱར་སྐབས་
ཞལ་དགྲིལ་མཛལ་བར་མི་དམངས་མང་པོ་འདུ་འཛོམས་དབུས་སུ་རྒྱའི་དམག་མིས་འཛོམ་དང་། མེ་མདའ་འབྱེད་ཡོང་
བ་གྲུ་བཞི་དམག་སྐར་གྱིས་འཛིན་བཟུང་དོད་མ་བྱས་ཁག་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་བཀའ་ཤག་ཏུ་ནན་ཏུ་དབང་གིས་མཐར་བཀའ་
ཤག་བཀའ་འབྲེལ་རྒྱ་མི་ཉེས་ཅན་པ་ཁོ་ཆོར་ཅིས་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་སོགས། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་གྱིས་
ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་སྲོག་འཕྲོག་རྒྱུའི་རན་རུས་བསྟུང་མར་སྤེལ་ཡོད། གོང་གསལ་དོན་རྒྱུན་ནམས་<<མི་ཆེའི་
བྱུང་བ་བརྗོད་བ་>>དང་། <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཐགས་བསྟུས་>>ཞེས་པ་སོགས་སྤྱི་འཇུག་གསལ་བར་བྲིས་འདུག་ཀྱང་རེ་
རེ་བཞིན་མ་བྱངས། ལར་ནས་རྒྱ་དམག་ཅམ་དུ་མ་བྱངས། རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་གཙོར་བྱས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གནད་ཡོད་ཁག་ཏུ་རྒྱ་
དམར་ནག་གཉིས་ཀས་སོ་སྤྱུལ་བ་སྤྱི་བྱེད་ཡོད། དེ་དག་ལས་སྤྱི་ཆར་གཞི་དུ་ཆབས་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ནི་གདན་
ས་ཁག་ཏུ་གྲུ་ཆས་ཁྱོན་ཏེ་སློབ་གཉེར་བའི་ཚུལ་བཟུང་བའི་སོ་སྤྱུལ་བ་དེ་དག་རེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་དང་
སྐབས་གྲག་རྒྱལ་ཐོག་གི་སྐབས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གསར་གཏོད་མཛད་རིམ་དུ་མ་ཞིག་བཅམས་པ་ན། རྒྱ་
མིའི་སོ་སྤྱུལ་བ་དེ་དག་ལས་འབྲེལ་མཁན་པོ་ལས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་ལས་རིགས་དེ་དག་དབྱེད་རི་
སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དང་འབྲེལ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པར་གཞི་དུ་རེས་སོགས་འབྲེལ་བ་ཤད་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱིས་དབུ་
བསྐོར་བ་སོགས་རན་པ་ཁོག་བཅངས་ཀྱི་བྱ་བ་མང་དུ་བཅམས་ཏེ་མཛད་པ་ལས་མོ་ཆེ་ལམ་དུ་བཏང་མེད། དེ་ནས་
ཀྱང་རྒྱ་དམར་གྱིས་སོ་སྤྱུལ་བ་རིམ་བར་བཏང་སྟེ་གདན་སའི་ཆོས་སྐོར་ཞུགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོག་ཞིབ་ཡུན་རིང་
བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད། སྤྱི་ལོ་“1948 ལོར་ཡུལ་ནང་རྒྱ་མི་གྲང་བཞུག་གི་སོ་བ་ཡོད་པ་གཞུང་ནས་ཤེས་ཐོས་བྱུང་། ཁོང་ཆོ་ནིང་
ཆོའི་དམག་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བྲག་པོའི་རྒྱུ་རམ་ཡོད་མེད་བལྟ་བའི་ཆེད་ཡོང་བ་རེད།” ཅས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས་གསུངས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོར་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱ་མི་ཡོད་དོ་ཅིག་བོད་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་མཐར་སྤྲོད་
བཏང་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། འོན་ཀྱང་། བོད་གཞུང་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མི་སོ་སྤྱུལ་བ་དེ་དག་ཤེས་
རྟོགས་དང་ཕྱིར་འབྱུང་གནད་བྱབ་མེད། དེ་ལ་<<སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ལྱང་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་མཛད་འཛིན་ལས་འཛོམས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅམ་སྤེད་བ།>> ཞེས་པར་ཁྱ་སྟོན་པ་སྟོ་
བཟང་དབང་རྒྱལ་མཆོག་གིས།

དེ་ཡང་དགོན་པ་ཁག་གི་ནང་རྒྱ་རིགས་གྲུ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནམས་ཀྱིས་མཁན་པོ་དང་ལས་སྡེ་ཆོར་འབྲེལ་
བ་བྱས་ཏེ་ཁོ་རང་ཆོ་ཆོས་པ་ཚུལ་ལྟན་ཞིག་ཡིན་མདོག་དང་། ཕྱི་སྤྱིང་པས་ནང་ཆོས་བསྟུབས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ་
མཁན་པོ་ཆོས་ཀྱང་བདེན་པ་ཡིན་པར་དགོངས་ནས་གྲུ་དམངས་བསྟུལ་ཏེ་གནས་ཚུལ་བཅོས་འདུག ། ... རྒྱ་མིའི་གྲུ་བ་
དེ་དག་རྒྱ་ནག་གི་སོ་བ་ཡིན་པའི་དཔང་རྟགས་གང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་ཞུག་རིན་པོ་ཆེ་ཞུ་བ་ཞིག་ཡོད། ཁོང་
ཆུང་དུས་ནས་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་མེད་པས་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་རྒྱ་མི་གྲུ་བ་ཞིག་ཞེས་ཕྱིར་མཉམ་དུ་ཁྱེད་ནས་སྟོན་ཅིས་
ཁང་དུ་སྟོན་པ་བསྟེན་གཏུགས་སུ་ཡང་ཡང་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ང་རང་འཛིན་བཟུང་གིས་ལོ་གཅིག་རིང་

ནོར་མྱིང་དཔག་སྐར་དུ་བཅུག་རྗེས་ 1961 ལོར་གྲུ་བཞི་བཙོན་ཁང་དུ་ཅིས་སྤོད་བྱས་བྱུང་། དེ་སྐབས་ཁྱེ་བ་ལེན་མཁན་
ནི་སྤྲུག་རིན་པོ་ཆེ་མཉམ་དུ་ཡོང་མཁན་རྒྱ་མི་གྲུ་བ་དེ་རེད་འདུག །ར་རང་ཉང་སངས་ཏེ་སེམས་ལ་དངོས་གནས་རྒྱ་
མི་དེ་ཆོ་གསང་ལྷུ་ལ་རང་རེད་འདུག་སྟེ་མ་དང་། ཁོ་པ་ཆོས་པོད་མི་མགོ་འཛོམ་དུ་འཇུག་གི་ཡོད་པ་གཞི་ནས་ཤེས་
རྟོགས་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། གནས་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་བོད་མི་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་དགོན་སྡེ་ཆོས་ངེས་པར་དུ་
མཆིན་ཚུབ་གནང་དགོས་པའི་གནད་དུ་མཐོང་སྟེ་ཅུང་ཟད་བྲིས་ལ། ཕྱི་མི་ཐོད་དུ་བཀྱར་ཏེ་རང་མི་བཏང་སྟོམས་སུ་
འཛོག་པའི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡང་ཡི་རངས་བྱ་དགའ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཀྱང་ཞོར་དུ་ཅུང་ཟད་སྒྲི་བར་འདོད་དོ།

ལྷས་སྣ་ཆོགས་དང་ཆོས་སྤྱོད་གི་

ལུང་བསྟན།

དེ་ཡང་གོང་དུ་བྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་ལྷས་དང་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་སྤྲེལ་སྤངས་ཏེ་བརྗོད་པ་
ལྟར། བོད་སྤྲེད་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནམས་ཤོར་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་དབྱར་སྟོད་དུ་རྒྱ་བ་གཅིག་ཙམ་གྱི་རིང་ལྷ་
སའི་སྟོ་ཕྱོགས་བྱམ་པ་རིའི་ཟད་ནས་ཐོ་རིངས་ཐོན་སྐར་དུ་བ་མཇུག་རིང་ཤར་བ་དང་། ཉིན་གཅིག་ས་སྤོད་ཡོལ་ཙམ་
ལ་སེ་རའི་སྟོ་ཕྱོགས་གྲ་བཞི་དཔག་སྐར་ཕྱོགས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ནས་སྟོ་བྱར་དུ་མེ་མདའ་མང་པོ་བརྒྱབས་འབྲའི་སྒྲི་
སྐད་གསུངས་ལ། དེའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ས་ཡོམ་ཏ་ཅང་ཆེ་བ་ཡུན་རིང་བརྒྱབས་པ་སོགས་བྱུང་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1954
ལོར་དགའ་ལྷན་དགོན་པའི་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་འབྲའི་ཞལ་རས་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གཞིགས་ཏེ་བྲག་ཏུ་ཁྲིས་པའི་ནམ་པ་
མཛད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། <<མི་ཆའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ>>ལས། “བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་རྗེ་ཆེར་གྱུར་ཅིང་། བོད་
ཀྱི་ས་ཁུལ་ཡོངས་སུ་བྲག་མི་ཤིས་པའི་རྟགས་མཆོན་རི་སྟེད་ཅིག་བྱུང་བ་དཔེར་ན། རྒྱ་དམར་དབྱས་གཙང་གི་ས་སྟེར་བཙན་
འཇུལ་མ་བྱས་སྟོན་ཙམ་དུ་དྲགས་གོང་ས་ཁུལ་དུ་ས་གཡོས་ཤུགས་ཆེན་བྱུང་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོ་ 4 ཆོས་ 16
ཉིན་རྒྱལ་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་ཉི་འོ་ཕུ་ནས་མཆོ་བརྗོད་ཏེ་རྒྱལ་ཅེ་མངའ་ཁུལ་གྱི་ཆུ་ཆུ་ལམ་འཁེལ་ཡུལ་ལ་རྒྱ་ལོག་གིས་ས་
ཁང་མི་ལྷགས་ཆད་ལས་འདས་པར་གོགས་སྟོན་ཆབས་ཆེན་བྱུང་བ། ལྷ་ས་རྫོ་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་གསེར་ཟངས་རྒྱ་མིབས་ཀྱི་
རྒྱ་སྤོན་ཁ་ནས་རྒྱ་དོན་ལ། སྐར་མ་དུ་བ་མཇུག་རིང་ཤར་བ།” སོགས་སྟབས་ལྷ་སྟེན་ཆོགས་བྲག་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས་ལ།
“ལོ་གསར་ཆོས་གཅིག་ཞོགས་པ་ཁ་བ་སྐན་བྱ་བབས་པ་དུས་ཟིང་ཡོ་འཁྱོམས་བསྟན་སྤྱི་ལྷ་སྟེན་གོགས་མི་ཤིས་པའི་
མཆོན་མར་སྤང་”བའི་རྒྱལ་བྱུང་བ་ཡོངས་འཛིན་བྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་རང་ལྷས་དུ་གསུངས། གཞན་ཡང་། “1954 ལོའི་
བོད་རྒྱ་དང་ལོ་ཆོས་གཉིས་ཉིན་སྤྱི་འབྲེལ་དཔག་སྐར་དུ་རྒྱལ་དར་བསྐངས་ནས་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་སོང་རྗེས། སྟོ་བྱར་དུ་རྒྱུང་
འཇུལ་ལངས་ནས་རྒྱལ་དར་གྱི་ལྷགས་ཤིང་ཆག་མི་ཤིས་པར་དུ་བྱ་གསུམ་དུ་རྒྱག་ཆག་ཏུ་སོང་བ། སྤྱི་འབྲེལ་དུ་དགོན་དང་པོ་
མིང་འདོགས་ལ་ཁྱུང་ཁྱུང་ཟེར་བ་དེ་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་མེད་པར་རང་མདའ་འཕངས་ནས་རྒྱེན་ལམ་དུ་སོང་བ་བཙས་ལ་འགོ་

དཔག་ཆང་མས་ཡ་མཆན་དོགས་འདོགས་ཀྱིས་སྒྲ་ལྟར་ཐུགས་དཔ་བཀའ་ལུང་ཁྱེས་པའི་ཕྱིར་ཐེབས་སུ། བོད་གཞུང་གི་ཆབ་
སྲིད་ལ་ཉ་ཅང་འཆུབ་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་ལུགས་སྤྱི་མཆུངས་དང་། དེའི་བརྒྱུག་ཐབས་ཞབས་རིམ་གང་མང་བསྐྱབ་དགོས་ལུགས་
ཐེབས།” ཞེས་སྟག་ཕུན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་བཅན་གྱིས་དུ་ཐེབས་སྐབས་ཀྱང་དགའ་ལྡན་
དགོན་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཁང་གི་ཅིག་སྐབས་ནས་ཁག་ཐོན་པ་སོགས་སུ་ཕྱིར་ལྟས་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་བྱང་བར་སྤང་།

གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོའི་དབྱར་ཁར། ལྷ་ལྷན་སྤུལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་ཚུལ་དོ་མཆར་
ཅན་ཞིག་བྱང་ཡོད། ཁོ་བོས་བྱང་བ་དེ་ཉིད་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་རྣམ་གྲུ་མཁན་ཟུར་དང་རྒྱུད་སྟོད་མཁན་པོ་
ལས་ཐོག་པ་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཐོག་མར་ཐོས། དེ་ཡང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས།

བཅན་གྱིས་དུ་ཆིབས་སྐྱར་མ་བསྐྱངས་པའི་སྟོན་ཅམ་གྱི་ཉིན་ཞིག་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྟོན་འཁོར་ཐུགས་
བསྐྱེས་རྣམ་གྲུའི་གསུང་ཞབས་དང་བཅས་ཏེ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པར། ལྷ་ལྷན་རྫོ་བོའི་བྱང་
དུ་ཐེབས་འབྲོར་གྲུབ་འབྲལ་རྫོ་བོའི་སྤྱི་ལས་རིང་བསྐལ་མང་པོ་ཐར་ར་འཐོར་བ་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་མ་ཐག་རྫོ་
བོའི་ཞབས་སུས་གཡས་པའི་སྟེང་ཕྱག་བཞག་སྟེ་སྤྱི་འཁོར་གསུང་ཞབས་རྣམས་ལ། དེ་མ་ཉིད་དུ་རབ་གནས་སུལ་ཅིག་
ཅེས་བཀའ་ཐེབས་ཏེ་ཐུགས་སྟོན་དང་གསོལ་འདེབས་རྒྱ་ཆེར་གནང་བའི་རྣམ་ཐར་ཡ་མཆན་ཅན་ཞིག་བྱང་འདུག །
སྤྱིར་མི་པལ་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ལྟ་བུའི་རིང་བསྐལ་ཐེབས་པའི་ཆེ་དེ་མ་ཐག་གཟན་བཟེད་དེ་རིང་བསྐལ་ཅི་མང་ཐོབ་
ཐབས་བྱེད་དེས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ནས་རིང་བསྐལ་ཉིད་ལ་ཅི་མི་དགོངས་པར་རྫོ་བོ་ཉིད་བོད་
འབངས་རྣམས་ཀྱི་མགོན་དང་མཆོད་གནས་དཔ་པར་འབྲལ་མེད་ལུན་དུ་བཞུགས་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་བྲག་ཏུ་

འབྲལ་གནང་མཛད་པ་དེ་ནི་གཞན་གྱི་སྒོ་ལ་ཤོང་དཀའ་བའི་མཛད་པ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཞེས་སོགས་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 7
ཆེས་ 29 ཉིན་གྱི་ཕྱི་རོར་ཡིད་འགྲལ་ཐེབས་དེས་སུ་གསུངས། དེ་ནས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ཞིག་རྟེན་ན་ཅི་མ་
བྱང་སྐྱམ་སྟེ་འབད་པ་ཆེན་པོས་ཅད་གཅོད་ཡང་ཡང་བྱས་མཐར་དཔ་བ་འབྲས་ཅན་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་
གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་<<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱན་གྱི་རྣམ་དཔྱད། >> ཅེས་པའི་དཔེ་དཔ་རྩོམ་པ་པོ་ Victor Chan དང་
ལྷན་དུ་གསུང་སྟེང་མཛད་པའི་སྐབས་ཤིག་སྟོ་བྱར་དུ།

སྐབས་རེར་དོན་དག་ཡ་མཆན་ཅན་འགའ་རེ་འབྱུང་གིན་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་དང་བརྒྱད་ལོའི་
དབྱར་ཁར། ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྫོ་བོའི་བཞུགས་ཁྱིལ་ས་རིང་བསྐལ་བབས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱང་། རོས་
རང་དབྱར་དུས་ཀྱི་སྟོད་གནས་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དུ་ཡོད་སྐབས་རིང་བསྐལ་དང་བཅས་ཏེ་དེའི་སྟོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་
འབྲོར་བྱང་། ཐོག་མར་དེ་དོན་དངོས་ཡིན་མིན་རི་བཞིན་མ་ཤེས་པས་ཐེ་ཆོམ་ཅུང་ཟད་ཐོས་ལ། སྐབས་དེའི་སྤྱི་གཉེར་ནི་
གྲུ་པ་བསྐལ་སོར་སྤྱི་ཤ་རྒྱགས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དཀའ་བ་ལྟ་བུའི་སྟོད་ལམ་ཅན་ཞིག་ཡིན། དེད་ཅག་གིས་རྟག་ཏུ་ཁོའི་
བྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་སྟོར་བཤད་དེ་པན་ཚུན་ལ་དགོང་ཁ་སྟོང་གིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། རོས་རང་དོགས་པ་ཐོས་པ་རེད།
སྐབས་དེར་རོས་ཀྱིས་གཞུང་ཞབས་ཤིག་རྫོ་ཁང་དུ་ཆེད་དུ་བཏང་ཞིང་དེས་རིང་བསྐལ་འབབ་སའི་མཆོམས་དེ་ཁ་
བཏགས་ཀྱིས་བསྐྱམས་ཏེ་རྟགས་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་དང་། དེ་ནས་ཉིན་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རོས་རང་ཉིད་དེར་བསྟོད་དེ་

རྟགས་ཐེལ་བཞོག་པ་ན། འོ། རྫོང་འཛིན་བཞུགས་ཁྱིའི་གས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་རིང་བསྐལ་ཏེ་ཅང་མང་པོ་བབས་འདུག །ངོས་
ཀྱིས་བསམས་ན། དེ་ནི་རྟགས་མཆོན་ཞིག་སྟེ་ངོས་རང་ལ་གནང་བའི་གྲུ་ཁའི་ལེགས་སྐྱེས་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར།
སྤྱི་ལོ་ཆེན་མོར་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་དགུ་ལོའི་ཆེ་བ་གསུམ་པའི་ནང་ང་ཆོ་ལྷ་ས་དང་ཁ་བལ་བ་རེད། ཁྱེད་མཆོར་རེད།

མ་རེད་དམ། ཞེས་བཀའ་གནང་བར་སྐྱ་ཞབས་ Victor Chan ནས། “རིང་བསྐལ་དེ་དག་རི་འདྲ་ཞིག་རེད་དམ་”
ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “དཀར་པོ་རེད། རིལ་བུ་ཆུང་ཆུང་སྐྱེས་པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། ཏེ་ཅང་མང་
པོ་འདུག །པལ་ཆེར་པོར་བ་གང་ཅམ་འདུག །” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། <<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོན་གྱི་རྣམ་དཔྱད།>>
ཅེས་པའི་དབྱིན་དེབ་དེ་ཉིད་འབྲི་མཁན་ནི་རྟོང་ཀོང་དུ་འཆར་བའི་རྒྱ་རིགས་ཚོམ་པ་པོ་སྟན་བླགས་ཅན་ཞིག་སྟེ། མི་
ལོ་དུ་མའི་རིང་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་རྗེས་དེད་ཅིང་གཞིམ་ཆུང་པོ་གས་སུ་བཅར་འདྲི་ཡུན་རིང་ཞུས་མཐར་བཀའ་
ལན་རྣམས་གཞིར་བཞག་གིས་དཔེ་དཔེ་དུ་མ་དཔར་སྐྱོན་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་ལྟ་ལྟ་རྫོང་པོས་ཡལོང་ས་མཆོག་མི་
འགྲུང་བར་བོད་གངས་ཅན་དང་ཞལ་གྲུ་ཏེ་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་གནང་དགོས་པའི་དུས་གཞིགས་ཏེ་གྲུ་ས་
ཁའི་ལེགས་སྐྱེས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ངོ་མཆོར་ཅན་དེ་སྟོན་མཁན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོན་སྒྲུབ་བསྐྱར་བྱུང་བ་
བྱུང་།

འདིར་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་དངོས་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡ་མཆོན་ཅན་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྲུལ་བ་དུ་མ་
འཕྲོས་དོན་ལྟ་བུར་བརྗོད་པར། དེ་ཡང་སྤྱི་རྟོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་ཀྱིས། ཉིན་
ཞིག་ Thailand ཡི་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་བསྐྱེས་པོ་ཞིག་གིས་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཁོར་དག་
བཅོམ་པ་མང་པོས་བསྐྱོར་བ་ཞིག་དངོས་སུ་མཇུག་པས། གནས་བརྟན་ཁོང་གི་བྱུང་མཐའི་ལུགས་ལ་ལྟག་མེད་དུ་སྐྱ་
ངན་ལས་འདས་པའམ་སྐྱག་མེད་སྐྱང་འདས་ཐོབ་པ་ན་རིག་པ་རྒྱུ་ཆད་དུ་འགྲོ་བར་ཁས་ལེན་ཡང་། སྟོན་པ་འཁོར་
བཅས་ད་དུང་ཡང་བཞུགས་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ་དུས་དེ་ནས་བཟུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་གྱིས་བཞེས་
པའི་བྱུང་མཐའ་དོར་བའི་གནས་རྒྱལ་ངོ་མ་ཞིག་ཨ་རིའི་དགེ་སློང་མ་ཞིག་གི་དགའ་ལས་གསུམ།¹⁴⁶ ཞེས་དང་། ཡང་
གོང་གསལ་གནས་བརྟན་བསྐྱེས་པོ་དེའི་སློབ་མ་གནས་བརྟན་ཞིག་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཆོམས་ཤིག་ཏུ་གནས་མཇུག་དུ་
བསྐྱོད་པར། ལྷ་ཁང་ཞིག་ཏུ་སྐྱོན་རས་གཞིགས་ཀྱི་སྐྱང་བརྟན་མཇུག་བར་སྐྱས་རས་གཞིགས་ཀྱི་བྱུགས་ཀ་ནས་འོད་
དཀར་པོ་ཞིག་འཕྲོས་ཏེ་གནས་བརྟན་དེའི་མགོར་པོ་གཡོད་པའི་སྐྱ་པར་དེ་དངོས་སུ་མཇུག་ཞེས་གྲུང་གསུངས།
ཡང་། ལྷག་ལུང་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་དམར་གྱི་བཅོན་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་པར། སྐབས་ཤིག་ཁོང་གི་སྐྱང་མ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བཅོན་ཁང་དུ་ཡོང་སྟེ་དེ་ནི་བཅོས་ཐབས་མི་འདུག་ཅེས་ཞུས་པ་དང་། མཐར་བཅོན་གྲོལ་ཐོབ་པ་དང་

¹⁴⁶ སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 26 ཉིན་གདན་ས་དགའ་ལྡན་དུ་གསུངས་པ་དེའི་གོང་དུ་འདུག་དུ་མར་བཀའ་སྤྲུལ།

བཅན་ཁྱོལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་དེལ་མགོ་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་སྟག་ཕྱང་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཞིག་འབྲུལ་བའི་
སྐབས་སུ། ཆོས་སྐོར་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བརྒྱད་ཡོངས་རྫོགས་གདུང་འཁོར་སྟེང་ཁྱེད་ཁྱེད་ལམ་མེད་བཞུགས་པ་གཟིགས་ཞེས་
སྟག་ཕྱང་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་། བཞུགས་སྐར་དུ་ས་མེག་
ལོར་ལྷན་སྒྲིར་(McLeod Ganj)ནང་སྤྱོད་བཀའ་སྒྲོན་དབང་འདུད་དོ་རྗེས་ལྷ་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་བཅུན་མ་ལོ་བརྒྱད་
ཅུ་གྲ་མངས་སུ་སོན་པ་ཞིག་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བྱུང་དུ་མཇུག་བར་བཅར་སྐབས། བཅུན་མ་ཆུ་མོ་དེས། དེ་སྔོན་
མོད་ས་མ་ལོར་གོང་མོ་རང་གིས་ཆང་ལྷག་པོ་ཞིག་དུ་འཆོ་ཡང་གཞོན་དུས་ནས་བཟའ་སྒྲུ་འདས་པས་གང་སར་བསྐྱོད་
དེ་ཁ་འདོན་དགེ་སྦྱོར་ལ་འབད། སྐབས་ཤིག་ཁམས་སྟོགས་ནས་ཕེབས་པའི་སྒྲ་མ་སྟུ་བཞེས་པོ་ཞིག་འབྲུལ་སྐྱུངས་
ཀྱི་རྒྱབ་རིའི་ངོས་ཤིག་དུ་བཞུགས་པར། ཉིན་གཅིག་སྒྲ་མ་དེའི་སྟོན་མ་ཞིག་གིས་སྟེང་བའི་སྟེ་གཉིས་གཟན་གྱི་སྟེར་
སྟེལ་ཏེ་གཤོག་པ་རྒྱུང་བ་ལྟར་བྱས་ཏེ་རི་ཅེ་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་འཕྱར་བ་དངོས་སུ་མཐོང་ཞེས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་
ཁྱེད་སོང་ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། སྐོ་མང་བཀའ་འགྲུར་སྒྲ་མ་སྟེ་བཟའ་དོན་ལྷན་མཆོག་གིས་བཀའ་འགྲུར་ཀྱི་
ལྷགས་ཕྱང་སྟོལ་སྐབས་ཆོས་ཁྱེད་ཀྱི་པོ་ཞིག་གིས་ལྷགས་ཕྱང་མ་ཐོས་པར་སྒྲ་མའི་མདུན་དུ་བཞག་པའི་ཆོས་ཀྱི་པོ་
ཏེ་དེ་ལ་གཞོང་ཞིག་དུ་མཐོང་ཞིང་། ཕྱང་གནང་སྐབས་སྒྲ་མས་གསོལ་དགྲུམ་ཞལ་དུ་གསོལ་བར་མཇུག་པ་དང་།
དགོང་མོ་གྲོལ་ཁར་ལ་དེ་བསྐྱུས་འགོ་བ་ཞིག་དུ་སྒྲ་བའི་ཚུལ་ལམ་རིམ་ཅུམ་གྲོལ་བཅངས་སུ་བཀོད་པ་དེ་ཉིད་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པ་གསན་ཞེས་གསུངས། གོང་གསལ་རྣམས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན་
ལ། ཁྱེད་པོ་དེ་དག་གིས་རྒྱན་ཤོད་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྟུལ། ཡང་སྔོན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་
ལྷ་སར་བཞུགས་སྐབས་ཤིག་མི་ཞིག་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་དུས་པས། ཅི་རེད་ཅེས་གསུངས་པར། ཁོ་རང་གཞུག་ལག་
ཁང་དུ་རྫོ་པོ་མཇུག་དུ་སོང་བར་རྫོ་པོའི་བཞུགས་ཁྱི་ཅམ་ལས་མ་མཇུག་པས། བདག་རྗེ་འབྲེལ་ལས་ངན་སྟེག་སྟེག་
ཅན་ཞིག་ཡིན་ཨང་། ཞེས་ཁྱེད་པོའི་ཚུལ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་གསན་ཞེས་གསུངས་ལ། བཅོ་
བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་གྱི་དུང་དངོས་སུ་གཟིགས་པ་སོགས་མང་དུ་སྒྲུང་།

དགྲུས་ལ་འཇུག་པར། དེ་ཡང་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཐོད་ས་འཛིན་བཟུང་བྱ་རྒྱུའི་བྲ་སྟེག་འབྲུལ་དུ་བྱེད་བཞིན་པའི་
སྐབས་ཏེ་སྟེ་ལོ་ 1949 ལོར། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཞལ་ནས་གསལ་པོར་མ་གསུངས་ཀྱང་སྟེའི་རྣམ་
འགྲུར་འབྲུལ་པའི་ལམ་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཐོད་སར་བཅན་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་ངན་རྒྱས་འདོན་བཞིན་པ་དང་། ཐོད་ས་མི་
བདེ་བར་འགྲུར་བའི་འབྲུང་ཅ་དེ་རྒྱ་ནག་དུ་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། དེ་ལ་<<བཅན་ཁྱོལ་གྱི་རང་
དབང>>ལས།

ངོས་རང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་ཀྱི་དོན་དག་ཅིག་དུང་ཡང་གསལ་པོར་བྲན། དེ་ནི་གནས་ཚུང་སྟུན་འཛིན་
ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གི་སྐོར་ལ་བཀའ་ཕྱང་ཁྱེད་པོའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། གནས་ཚུང་གིས་བཀའ་ལན་ཐང་ཀར་མ་གསུངས་

པར་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གཟིགས་ཏེ། ཁོ་ཉམས་ཆེན་པོས་སྐྱར་ཙམ་སྐྱར་ཙམ་ཐངས་བཙུ་ཙམ་ཞིག་གནང་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་
འཛིགས་རམ་ཆེ་ཞིང་མིག་གིས་བཟུང་མི་བཟོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་དགེ་སྐྱར་དག་ཏུ་གནང་བ་དང་དབྱ་ཚོགས་དེ་ཡང་
ཉ་ཅང་ལྡིང་ཆེ་བར་བརྟེན། སྐྱ་རྟེན་གྱི་མཛེང་ཆོགས་ལོག་མི་ཡོང་ངམ་སྟུམ་སྟེ་ཡིད་མ་བདེ་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་། གནས་ཚུང་
ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཞལ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གཟིགས་ཏེ་དེ་ལྟར་གནང་བར་བརྟེན་ཉིན་ཁའི་གནས་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ལ་

སྐྱ་ཡང་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་། བོད་དུ་བརྒྱུད་ཅིན་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོའི་ལོ་
སར་སྐབས་སུ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས། “ཆུ་ཤེལ་ནོར་བུའི་འོད་སྣང་དེ། རྒྱལ་ནས་འཆར་བའི་དུས་འོང་ངོ་།”
ཞེས་ལ་བོད་མ་ཕྱག་ན་བསྐྱོའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འོད་སྣང་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་བཀའ་ལུང་ཐེབས་པ་དང་།
སྤྱི་ལོ་ 1958 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 10 ཉིན་གནས་ཚུང་ཕྱོག་ཏུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱུངས་པར། ཆོས་སྐྱོང་ཉིད་ནས་ལ་བོད་མ་
མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་ནམ་གཉིས་བཅས་ལྟན་འཛུམས་སར། “མགོན་མེད་པའི་དུས་ངན་ཞིག་འཆར་ངེས་”ཞེས་
གངས་ཅན་ཞིང་དུ་བོད་འབངས་ནམས་མགོན་མེད་དུ་ལུས་པའི་དུས་ངན་ཞིག་མི་འགྱུར་བར་འཆར་ངེས་པའི་ལུང་
བསྟན་གསལ་བར་གནང་།

ལྟ་ལྟན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་གོལ་མཆོམས་ཀྱི་གཏོར་རྒྱལ་གི་ཉིན་མོ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 3 ཉིན་
གྱི་ཞོགས་པར་ཁ་བ་བབས་པ་མི་ནམས་ཀྱི་སེམས་སུ་“གཏོར་ལམ་ཁ་བས་བཀག་པ་”ཞེས་ནམ་རྟོག་ལངས་སྟེན་དུ་
གྱུར་པ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། ཉིན་དེའི་ཞོགས་པར་རྒྱུད་སྐྱད་མཁན་བྱུར་དག་དབང་ལེགས་ལྟན་མཆོག་དང་ཅེ་མགོན་དག་
དབང་བསྟན་སྐྱོང་གཉིས་ལྟ་ལྟན་སྐྱིད་འོད་མེ་རུ་རྟིང་པ་ལེ་ཉར་ཕྱོག་ཏུ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོར་ལ་བོད་མ་
མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱུ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་ལུང་ལྷ་བར་ཆེད་བཅར་གྱིས་སྐྱོན་འབྲེན་ལྷ་སྐབས། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་
ཆེན་པོས། “མྱི་སྐུ་ཡི་རིམ་གོར། སྐུ་རྒྱུང་དར་འཕེན་དང་། གནས་བརྟན་ཕྱག་མཆོད་”ཅེས་གསུངས་ཏེ་སྐུ་ཡལ་ལ་ཉེ་བའི་
མཆོམས་སུ་དག་དབང་བསྟན་སྐྱོང་ནས་ནན་ལྷ་ལྷ་ཚུགས་བསྐྱར་མ་ལུལ་བར། སྐར་ཡང་སྐུ་དག་ཏུ་ཐེབས་ཏེ། “མྱི་
རེད་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྟན་དེ། །ཕྱིར་བསྐྱོད་མེད་པའི་སྐུལ་མ་འདེབས་རེ་རན།” ཞེས་སོགས་<<མི་ཆའི་ལོ་
རྒྱས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྐྱ>>ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར། ལ་བོད་མ་ཕྱག་ན་བསྐྱོ་མཆོག་བོད་རྒྱའི་མཛད་སྟོ་
དང་ཆོགས་འདུ་སོགས་གང་དུ་ཡང་ཆེབས་སྐྱར་མི་བསྐྱུང་བའི་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ཐེབས།
དེ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐུ་ལ་བསྟོ་བའི་ངན་རྒྱས་བསྟུད་མར་ཅོམ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་རེད།

ཡང་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་ནམ་དུ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་“ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བཅུ་ཉིན་ལྟར་
སྟོལ་ལྟ་ལྟན་མེ་རུ་རྟིང་པར་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གཟུབ་གསོལ་གྱི་སྐབས་དང་། དེ་རྗེས་ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཟླ་བྱང་
སྟེང་གཟིམ་ཚུང་དགའ་ལྟན་ཡང་ཅེར་འཕར་མའི་སྐུ་འབྲེན་མཛད་སྐབས་བཅས་པར། ཆོས་སྐྱོང་ནས། ‘རྒྱ་རྒྱ་རབ་མེད་ལ་
ཟམ་པ་ཞིག་འཛུགས་ཞེ་བྱུབ་གཟུགས་མེད་ནས་བཟུ་རྒྱ་ཡིན།’ ཞེས་ལུང་འབྲུལ་གནང་སོང་བ་”ཞེས་པ་ལྟར་གནས་ཚུང་

ཆོས་ཀླུ་ཆེན་པོ་ནས་ཡལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་གངས་ཅན་ཞིང་དུ་བཞུགས་སྐབས་མ་
བདེ་བར་ཕྱི་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱང་རྒྱུ་རེས་པས་ཆོས་སྤང་ཉིད་ནས་ཕྱོགས་དན་འཕྲིན་ལས་བསྐྱབ་རྒྱུ་ཞུས་
བཞེས་མཛད་པ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ནས་བལྟས་ཀྱང་། ཀླུ་དབང་ཕྱག་ན་བསྐྱོ་མཆོག་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་བོད་ལྗོངས་
ཆོས་ལུན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཆེན་མོ་དང་ཞུས་ཀྱིས་ཉེ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱར་མི་གནང་མཐུ་མེད་ཀྱི་དུས་ཤིག་ལོང་
རེས་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བསྟན་ཡོད།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཆོས་སྐྱོང་གི་བཀའ་ལུང་སོགས་ལ་བརྟགས་ན། གཅིག ། གངས་ཅན་ཁ་བའི་
ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་འགོ་ནམས་ཀྱིས་ཀླུ་མཆོག་ཕྱག་ན་བསྐྱོའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པའི་འཕེལ་ཁ་ཡོངས་
སུ་རྫོགས་ཤིང་། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཐུ་འཕྲུད་དཀར་པོ་རིས་མེད་དུ་བརྒྱངས་པའི་པན་བདེའི་སྤང་བ་དམ་པར་ལོངས་སུ་
སྐྱོད་པའི་ལས་སྐྱལ་རེ་ཞིག་ལྷ་བར་གྱུར་པ་དང་། གཉིས། ཞེ་སྤང་དུག་ཚུ་ནག་པོས་སེམས་ཅུ་བརྒྱན་ཅིང་ཁོ་གཏུམ་
བྲག་ལུལ་གྱི་གཉེར་རིས་ཐོད་དུ་བཅེགས་པ། འཛིགས་ཤིང་རྩམ་པའི་ཐབས་ཚུལ་སྐྱ་ཆོགས་ཆས་སུ་རྫོགས་པའི་ནག་
ཕྱོགས་དག་སྤེའི་དབྱང་གི་ངན་སྐྱོད་གཏུག་རྩལ་གྱི་ངར་ཁ་ཚོན་པོ་བསེལ་ལྟན་ཁ་བའི་ལྗོངས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་
ཡོངས་ལ་གཅིག་དུ་གདེང་བ། གསུམ། འཛམ་གླིང་ཤར་བུ་གྱི་འགོ་བ་ཉམ་ཐག་པ་མགོན་དང་དབྱང་བལ་བ་རྣམས་
ཞེ་བདེ་འཛིགས་པ་མེད་པའི་གནས་སུ་འགོད་པའི་དུས་བབ་འགོག་མེད་དུ་བརྟན་པ་སོགས་གཅིག་དུ་བརྫོད་པར་
དཀའ་བའི་ལས་ཚུལ་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་མི་ཤིགས་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོའི་རྒྱ་དུ་འཐབ་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཆོས་སྐྱོང་རང་
ཉིད་ཀྱིས་སྤྲ་ཅམ་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་གཟིགས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ།།

བཏུ་གཅིག་པ། དམར་པོའི་གདུག་རྩལ་ལོག་རྩེ་འབངས་ལྷགས་བསྐྱུས་བཅན་གྱོལ་དུ་ཆིབས་སྦྲར་
བསྐྱེདས་པའི་རིམ་པར་གྱེ་བ།

དབྱར་བཞུགས་ལོར་སྤིང་པོ་བྱང་ནས་གསང་སྐབས་སུ་
ཐེབས་བཞུད།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་གི་ལུགས་ལྟར་ན་དགྲའ་གྲངས་ཉེར་བཞི་དང་བོད་ལུགས་སུ་ཉི་
ཤུ་ཙམ་ཐེབས་པ་བོད་ས་པག་ཁྲ་བ་ ༩ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 17 ཉིན་གྱི་མཆོན་མའི་ཚུ་ཆོད་བཏུ་
པའི་སྤྱིང་ནོར་གྱི་སྤིང་ག་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནང་། དེ་ནི་ཆེས་ཡང་བའི་མཆོན་མོ་ཞིག་སྟེ། དུས་དེར་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་
དང་ཡོངས་འཛིན་ཞབས་འབྲིང་། ལུས་དང་སྦྱ་མཆེད། སྦྱ་སྦྱང་བོད་དམག་བཅས་ཀྱི་སྦྱ་སྟོག་རྒྱ་དམག་གི་མེ་མདའི་
སོ་ཁར་གཏད་དེ་ཐེབས་པར་ཉིན་ཁ་ཅིར་འབྲུང་མ་ངེས་པའི་ཁར། བོད་འབངས་སྤྱི་བོ་ཁྱི་སྤྱང་མང་པོའི་ཆེ་སྟོག་དང་
རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པའི་རིག་དངོས་ལོ་རྒྱུས་ལུན་རིང་ལྡན་པ་ཡོད་ཆད་ལ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཅི་བྱེད་ཆ་མི་འཆལ་
བའི་རང་དུ་བྱོས་གྱོལ་དུ་ཐེབས་པ་ནི་རྩེ་འབྲའི་བཟོད་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན་ཨང་། དད་པ་བརྒྱུག་དུ་མེད་ཅིང་ཡིད་གཞུང་
བྱང་ལ་ཅི་གསུང་བཀའ་བཞེན་སྦྱབ་པའི་འབངས་མི་ལྷག་བསམ་ཅན་དེ་དག་ཉིན་ཁའི་རང་དུ་བསྐྱར་དགོས་པ་གཅིག་
ལུང་བསམས་ཀྱང་། ལུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་འཕམ་དབུ་ཁྲིད་བྱང་མེས་ཅན་ཞིག་ལ་མཆོན་ན་རྩེ་འབྲའི་ཐུགས་ངལ་མི་ཆེའམ།
ལྷག་པར་དུ་ནོར་སྤིང་པོ་བྱང་གི་གཡས་གཡོན་དུ་ཉིན་མཆོན་སྟོས་མེད་དུ་སྡོད་པ་ནམས་གྱིས་མགྲིན་གཅིག་གིས།
ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་མཆོག་གི་སྦྱ་ཆེ་ཉིན་ཁ་ལས་སྤང་བྱུང་། འི་ཡང་འཁྲོད་པ་དང་སྐྱག་བསྐྱུལ་སྦྱ་ཅམ་མེད་
ཅེས་སྒྲོ་ཐག་གཅོང་བཅད་གནང་མཁན་དག་གི་ཆེ་སྟོག་ལ་རྒྱ་དམར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་གཏོར་རྒྱལ་གྱི་ཉིན་ཆབས་དེ་
ལས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་བདེ་སྤང་ཞིག་འབྱུངས་ག་ལ་སྤིད།¹⁴⁷ འོན་ཀྱང་། ཡ་མཆོན་པ་
ཞིག་ལ། རྒྱ་གར་ནས་ཆེ་བརྟན་བཟུ་འིས་ཟེར་བས་མེ་ཏོག་གི་ས་བོན་མང་ཅམ་ཞིག་བསྐྱར་བ་ཉིན་མོ་དེར་འབྱོར་

¹⁴⁷ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 27 ཉིན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས། རྒྱ་མ་ཆང་བ་མེད་པར་གྲུབ་ཆར་རྩེ་འབྲའ་གྱི་འདོད་དང་མི་འདོད་ཀྱི་སྐད་ཆ་
བཤད་ས་གང་ཡང་མེད། ... སྦྱ་མདུན་སྦྱ་གོང་མ་སྦྱ་ཐེང་བཏུ་གསུམ་པ་མཆོག་རྒྱ་དགར་ནག་དུ་ཐེབས་ནས་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་གནང་རྩེས། འགྱུར་
བ་གཏོར་རྒྱའི་དགོངས་པ་བཞེས་ཡོད་ཀྱང་ལག་ལེན་ལ་འཁེལ་བྱུང་མེད། གཞན་ཡང་མདོ་སྟོད་སྤྱད་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་འབྲེལ་བ་
འཛུགས་རྒྱའི་དགོངས་བཞེས་གནང་ཡང་། དེ་ཡང་འགྲུབ་བྱུང་མེད། དེ་ཐམས་ཅད་ད་ཆ་ཆར་བ་རེད། ད་དུང་ཡར་གཏུགས་པ་ཡིན་ན། དུས་
རབས་དགྲུ་པའི་ནང་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་བ་ཅན་བཟོངས་རྩེ་མོད་སེལ་བྱུང་ཆགས་པ་ནས་འཕུས་ཤོར་བྱིན་ཆར་བ་རེད། ཆབ་སྤིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་
ཞབས་འབྲེན་ཆ་ཆར་ཞུས་ཆར་བ་རེད། ཀོ་ཐག་ཆ་ཆར་སྟོད་ཆར་བ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ།

བས། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་དང་སྐྱེ་འཁོར་ཆོར་བར་ཆད་མི་འབྱུང་ཞིང་བཟུལ་གྱི་ས་
ལེགས་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་སྤྲོད་པའི་ལྷན་སྐྱེད་དགོངས། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྲོད་ཟེའི་
རོལ་མཆོ།>> ལས།

རྒྱ་གར་ནས་ལ་པ་ཆེ་བརྟན་བཟུང་གིས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་མེ་ཏོག་གི་སོན་གང་འཆམས་ཤིག་དེ་ཉིན་འཕྱོར་བྱུང་། སོན་
སྐྱར་མཁན་ཆེ་བརྟན་བཟུང་གིས་ཡིན་པས། ཆེ་བརྟན་པ་དང་། བཟུང་གིས་པའི་དོན། སོན་བཟུང་པས་མེ་ཏོག་དང་འབྲས་
བུ་བཟང་པོ་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡིན་པས་ང་ཆོས་བྱ་བ་བཟང་པོའི་བྱ་བ་ས་སོན་འདེབས་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་མདའ་དཔོན་ལ་

བཤད་པ་ཞིག་བྱས་ཀྱི་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྐབས་དེར་མེབས་ཕྱོགས་ཀྱི་གོ་སྤྲིག་གནང་མཁན་གཙོ་བོ་ནི།
མཁན་མགོན་ཆེ་བ་པ་ལྷ་ཐུབ་བསྟན་འོད་ལྡན་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་སྐྱེ་སྤང་མདའ་དཔོན་སྟག་ལྷ་ཐུན་ཆོགས་བཟུང་
གིས་དང་གོ་བསྐྱར་ཞིབ་ནན་གྱིས་སྟན་བཅར་སྐྱེ་སྤང་ཉིན་སྐྱོབ་ཀྱི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་སྟག་ཐུན་ལ་གནང་།
བཞུགས་ཡུལ་གོ་སྤྲིག་དང་མེབས་ལམ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཉིན་སྤང་ཞུ་ཕྱོགས་ཀྱི་འགན་དབང་ཆང་མ་ཀུན་བདེ་སྤྱིང་
འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་དང་ག་བཞི་མདའ་དཔོན་བཟུང་དཔལ་རྩོུ་ཆེ་ཆེ་བརྟན་གཉིས་ལ་གནང་། ཆེབས་སྐྱར་མ་
བསྐྱངས་པའི་སྟོན་ཅམ་ནས་བཟུང་དཔལ་རྩོུ་ཆེ་ཆེ་བརྟན་གྱིས་ག་བཞི་དམག་སྐྱར་གྱི་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་སྟེ་
ཁྱིད་དེ་སྤྱིད་ཆུའི་པ་རོལ་གྱི་ས་གནས་ཁག་ཏུ་ཉིན་ཐོན་དང་རྟོག་ཞིབ་གནང་སྟེ་བཞུགས། ཀུན་སྤྱིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་
མཆོན་དང་བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དག་འདུལ་སོགས་དམག་མི་དུ་མས་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་དང་བར་ཐག་ཆེས་ཆེར་མི་
རིང་བའི་མཆམས་སྐྱེ་ཆེབས་པ་ག་སྤྲིག་གིས་མེབས་སྐྱུག་ཞུས་ནས་བཞུགས། སྐྱེ་སྤང་མདའ་དཔོན་སྟག་ལྷ་ཐུན་
ཆོགས་བཟུང་གིས་ཀྱིས་མདའ་དཔོན་མདོ་མཁར་སྐས་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་དང་སྐྱེ་སྤང་བུ་དཔོན་བསོད་ནམས་
བཟུང་གིས་གཉིས་ལ། སྐྱེ་སྤང་དམག་མི་བརྒྱ་སྟོར་ཅམ་དག་འདེམས་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ཉིན་དགོང་ཕྱོ་ཅམ་ལ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་
ཏེ་མེབས་མཐུག་གི་ཉིན་སྤང་བཅར་དགོས་པ་དང་། སྐྱེ་སྤང་བུ་དཔོན་སྟེག་ཤིང་སྟོ་བཟང་དོན་གྲུབ་དང་བརྒྱ་དཔོན་
བཅས་ལ་ནོར་སྤྱིང་པོ་བྱང་གི་ཉིན་སྤང་སྤར་བཞིན་དམ་པོ་ཞུ་དགོས་པ་སོགས་བཀོད་མངགས་འཇུག་ཆང་གནང་།

རྒྱལ་སྟོན་སྐྱེ་འཁོར་དང་བཅས་པ་མེབས་རིམ་ལ། ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཁེབས་ནས་ཡོད་པའི་ཁར།
མང་ཆོགས་ཁྱིད་དུའང་རྒྱ་དམར་གྱི་སོ་པ་མང་ཅམ་ཡོད་པས། ཆེབས་སྐྱར་གྱི་སྤྱ་ཕྱི་བར་གསུམ་ཀུན་གསང་རྒྱ་ཏ་
ཅང་དམ་པོ་གནང་རྒྱ་སྟོས་མེད་ཐོག་། མེབས་ཐོན་དང་པོར། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་དང་སྐྱེའི་གཙུང་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ།
སྐྱེའི་གཙུང་པོ་མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་ན་བཟང་དཀྱུས་མ་མནའས་ཏེ་གཟིམ་ཤག་ནས་མེབས་ཐོན་གྱིས་
སྤྱིད་ཆུའི་པར་ངོས་སུ་བསྐྱུགས་ཏེ་བཞུགས་རྒྱ་དང་། དེ་ནས་མེབས་ཐོན་གཉིས་པར། ཡལོང་ས་མཆོག་དང་སྐྱེ་བཅར་
མཁན་ཆབ་དགའ་བྱང་སྟོ་བཟང་རིག་འཛིན་དང་། ཅེ་མཁན་མགོན་ཆེ་བ་པ་ལྷ་ཐུབ་བསྟན་འོད་ལྡན། སྐྱེ་སྤང་མདའ་
དཔོན་སྟག་ཐུན་བཅས་སྐྱེ་སྤང་བའི་ཆས་སུ་བརྟུས་ཏེ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱང་རྒྱ། མེབས་ཐོན་གསུམ་པར། ཡོངས་འཛིན་

ནཱ་གཉིས་དང་བཀའ་སློན་ལྷན་རྒྱས། གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ། གཟིམ་གཡོག། མཆོད་གཡོག། གཟིམ་འགག་
བཅས་ཡལོང་ས་མཆོག་ཆེན་སྐྱེད་གྲུབ་མཆོམས་ནོར་སྤིང་ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང་རྒྱ་བཅས་ཕེབས་ཐོན་རིམ་པ་
གསུམ་དུ་བཤོས།

རྒྱ་ཆུ་མ་ལྷོག་སྤེང་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བཟང་གིས་རང་གི་ཆ་པོ་གཉིས་མཉམ་བྲིད་ཀྱིས། ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོའི་སྤྱག་ཐམ་ཆ་ཆོང་དང་། ཤིང་སྤྱག་སིམ་ལའི་ཆིངས་ཡིག་ངོ་བཤུས། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུའི་ལོ་རྒྱུས་དང་
དགོངས་བཞེས་གནང་སྤྱགས་སོགས་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་བ་ཆེན་པོའི་དངོས་རྒྱས་གལ་ཆེན་དུ་མ་ཞིག་
གསང་སྟབས་ཀྱིས་བྲིས་ཏེ་སྤྱ་ཐོན་གནང་། འདི་ནི་ལྷོག་སྤེང་པའི་སྤིང་སྤྱགས་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་ཀྱི་འབྲུར་ཐོན་བསྟགས་
འོས་ཀྱི་བྱས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ་གཤམ་དུ་འང་ཅུང་ཟད་འབྱུང་།

དགོང་མོ་དེར། ཐུགས་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱོར་བའི་རང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། རྒྱ་དམག་གིས་ཚུར་གྲོལ་མ་བྱས་
ན་པར་གྲོལ་གཏན་ནས་བྱ་མི་རུང་། འོས་རང་ཉེན་ཁ་ལས་གྲོལ་མ་ཐག་ཞིབ་ཆའི་གནས་ཚུལ་ཅིས་ཀྱང་གཏོང་ངེས་
ཞེས་པའི་ནང་དོན་གསལ་བའི་ཐུག་བྲིས་ཤིག་གནང་སྟེ། ཕྱི་ཉིན་མི་དམངས་ཀྱི་མགོ་བྲིད་ཆོར་སྦྱོད་ཅིས་བཀའ་
མངགས་མཛད། རྒྱ་ཆུ་མ་སློབ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཀྱིས་མཛད་པའི་བྲང་རྒྱུ་ལམ་རིམ་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་མོའི་མོ་
དཔེ་གཉིས་བསྐྱམ་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་ཀྱང་གནང་། དགོང་ཤོ་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱད་པ་ཅམ་ལ། མགོན་ཁང་དུ་ཆོས་
སྤྱང་ལ་བོད་འབངས་ཡོངས་ཉེན་ཁ་ལས་གྲོལ་བར་གྲོགས་དན་རམ་འདེགས་དགོས་པའི་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུལ། བྱ་
འཛིན་པོ་བྲང་གི་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བྲང་དུ་གསོལ་འདེབས་དང་ཐུགས་སྦྱོན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེར་ཡོན་
ཆབ་ཀྱི་རྒྱ་སྦྱོད་སྤར་སྦྱོར་པ་ཡིན་པ་ལ་དེ་རུབ་རྒྱུས་གང་བར་གཟིགས་པས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་སྟམ་དུ་དགོངས། ལྷ་
ཁང་གི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མཁན་ཆབ་དགའ་བྲང་དང་མགོན་ཆེ་པ་ལྷ། མདའ་དཔོན་སྤྱག་ཐུན་བཅས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱ་
པ་ཏྲག་ཏྲག་ལ་ཞལ་འཛོམ་རྒྱུའི་དུས་བཅད་མཛད། དེ་ནས་ཏྲག་བརྟན་པོ་བྲང་གི་རྒྱན་བཞུགས་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ཕེབས་
ཏེ་གསོལ་ཇ་དང་བཞེས་བག་མཆོད་རྗེས་རྒྱན་ཀྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་བསྐྱུངས། ཉམས་བཞེས་གྲུབ་རྗེས།
ཐུགས་ལ་བཟོད་དགའ་བའི་སྦྱོ་སྤྱང་དང་བཅས་ན་བཟའ་གྲུ་ཆས་ཕུད་དེ་དམག་མི་དགུས་མའི་དམག་ཆས་མནབས།
དེ་ཐུར་ཆོམས་ཆེན་དུ་ཕེབས་པར། སྤར་ཆེས་ 7 དང་ 8 གཉིས་ལ་འཛིགས་བྲེད་ཀྱི་བཀའ་དབང་སྟལ་སྐབས་
བཤམས་པའི་འཛིགས་བྲེད་དབང་གཅིག་དང་ལྷ་བརྒྱ་གསུམ་མའི་སྐྱེ་ཐང་། མཆོད་རྒྱས་སོགས་བཤམས་པ་ཇ་དག་
ཐེལ་ཐིང་གི་དབང་གིས་ཕྱིར་བསྐྱེད་ལོང་ཅམ་ཡང་མེད་པར་ལུས་འདུག་པ་རྣམས་གཟིགས། དེར་བཀའ་དབང་གནང་
སའི་བཞུགས་སྦྱོར་ཀྱི་གདན་ཁྲིའི་སྤེང་བཞུགས་ཏེ་འཕགས་པ་བརྒྱད་སྦྱོར་པའི་སྤྱིགས་བམ་ཀྱི་ཞལ་ཕྱེ་ནས། བྲང་
རྒྱུ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་

བཞིན་དུ་ཁྱོད་སློབས་པར་བྱོས་ཤིག། ཅེས་པའི་བར་དུ་ལྷགས་སློབ་མཛད་དེ་ཐུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེའི་ཐེས་
ཆོམས་ཆེན་ཤར་གྱི་རྟེན་གཙོར་མཛུལ་བར་ཤེབས། ཉིན་གཡོལ་གྱི་མཛད་པ་རྣམས་བྱུང་སྟེ་སྤར་ཡང་ལྷ་ལྷན་པོ་བྱང་
དུ་ཞབས་སོར་འགོད་ཐུབ་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་དགོངས་ཏེ་དོ་སྤྲས་ལས་མར་བབས་ཏེ་ཕྱིར་ཡར་འཛེག་པར་མཛད།
སྤབས་དེར་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་འགས་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུར་ཐུབ་ན་སྟུང་པའི་ཐུགས་རེ་གནང་བ་ལས། བོད་
ས་གང་དུ་ཤེབས་བཞུགས་གྱི་ངེས་བརྟན་འཆར་གཞི་གསལ་པོ་ཞིག་ཀྱང་སྤར་ཡང་མེད། གཙོ་ཆེར་བོད་གྱི་ས་
གནས་བརྟན་ལྷིང་ཅན་ཞིག་ཏུ་བཅོན་བྱོལ་གནང་སྟེ་ཡུད་ཙམ་བཞུགས་རྒྱ་ཙམ་ཞིག་ཐུགས་ལ་བཅངས།

དེ་ལྟར་ཉིན་དེའི་ཁོར་སླིང་པོ་བྱང་གི་མཛད་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བྱུང་མཐར། ཀླུ་མཆོག་ན་རིམ་གྱི་ཐུགས་
དམ་གྱི་རྟེན་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མའི་སྐུ་ཐང་གིན་ཅན་དེ་ཉིད་བསྐྱམས་ནས་གཞིམ་རྒྱུད་གི་ཕྱིར་ཤེབས། དགོང་མའི་རྒྱ་ཆོད་
བརྟུ་པའི་སྟེང་། མཁན་ཆབ་དགའ་བྱང་དང་མགོན་ཆེ་པ་ལྷ། སྐུ་སྤང་མདའ་དཔོན་སྟག་ཐུན་བཅས་དུས་བཅད་ལྟར་
འཛོམས་ཏེ་མདུན་དུ་ཤེབས། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་སྐུ་ཤེལ་ཕུད་དེ་བྲག་ཏུ་མེ་མདའ་བསྐྱམས། སྐུ་སྤང་གཞན་
གཉིས་དང་བཅས་རྒྱུ་ཏུ་སྒོར་གཡེང་པའི་རྒྱལ་མཛད་དེ་ཤེབས། སྒོ་སྤང་བ་སེར་སྐུ་གཞུང་ཞབས་སུ་ས་ཀྱང་ངོས་
འཛིན་མ་ཐུབ་པར་གཞིམ་སྒོ་རྣམས་རིམ་པར་བྱེ་སྟེ་པོ་བྱང་གི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། དེའི་རྒྱལ་ལ་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས་<<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་>>ལས།

མི་མང་ཆོས་ངོས་མི་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ངོས་གྱིས་མིག་ཤེལ་ཕུད་ཡོད་སྟབས་ཕྱིའི་སྐུན་ནག་དང་བཅས་འལ་ལོལ་ཞིག་
ནང་ཤར་སྒྲོད་བྱས། ཀླུ་སྒོ་དེ་བརྒྱབས་འདུག་པར་བརྟེན་སྒོ་སྤང་བ་ཆོར་མགོན་ཆེ་ནས་ལྷ་སྒོར་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་རྒྱལ་
བཛྲེད་པར་ཁོང་ཆོས་མགོན་ཆེར་གྱས་འདུད་དང་བཅས་སྒོ་ཐུགས་ཆེན་པོ་དེ་བྱེ་སོང་། མཛད་སྒོའི་རྟེན་འབྲེལ་སོགས་
མེད་པར་ཁོར་སླིང་ནས་ཕྱི་བསྐྱོད་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་དེ་སྔོན་ཁོ་བོའི་མི་ཆེའི་ནང་ཐེངས་གཅིག་ལས་བྱུང་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་
ལོ་དགའའི་གོང་གོ་མོར་བསྐྱོད་སྐབས་དེ་ཡིན། ཀླུ་སྒོ་དེའི་འགག་ཏུ་ང་ཆོ་འབྱོར་སྐབས། ཐུན་ནག་འོག་ཏུ་ཏ་ཅང་
གསལ་པོ་རང་མིན་པར་སྒོ་སྤང་མི་མང་ཆོ་ཁག་དེ་ངས་མཐོང་བྱུང་ཡང་། ཁོང་ཆོ་སུས་ཀྱང་ཐུན་དམག་དགུས་སྟོམ་
རྒྱུད་ལྷ་བྱ་དེ་ལ་དོ་སྤྲང་བྱུང་མ་སོང་ཞིང་། ང་སྐུན་ནག་ནང་འགོག་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད་པའི་ལམ་ཁྱོགས་དེར་སྤང་མེད་དུ་

ཕྱིན་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཁོར་སླིང་ལུགས་རི་ཕྱི་མའི་སྒོ་སྒོའི་ཕྱོགས་ནས་བར་ཐག་དེ་ཙམ་མི་རིང་པའི་སར།
བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབྱ་འདུལ་སོགས་དམག་མི་བཞི་ལྷ་ཙམ་གྱིས་ཆེབས་པ་ག་སྤྲིག་གིས་ཤེབས་སྐྱག་ཞུས་ཏེ་
ཡོད་པས་དེར་ཤེབས་འབྱོར་སྐབས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་འདི་གནང་བར། ཁ་དང་
བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབྱ་འདུལ་ཡིན་ཞེས་ཞུས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་མིང་སྤྱི་ལོགས་པོ་བྱུང་ཞེས་བཀའ་གནང་།

གཙང་རྒྱའི་པ་རོལ་ཏུ་ཤེབས་འབྱོར་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་སྐུ་འཁོར་གཞན་བཅས་མཛུལ།
གཙང་རྒྱའི་ཁར་ཀུན་དགའ་བསམ་གཏན་དང་། བསྟན་པ་དར་རྒྱས། ལོ་ཉི་ཤུ་ལས་མ་སོན་པའི་ན་གཞོན་སྟོང་སྟོབས་

ཅན་དབང་ཕྱག་ཆེ་རིང་ཟེར་བ་བཅས་མགོ་བྱིན་གསུམ་དང་རྒྱ་ནག་ནས་སློབ་སྦྱང་ཐོན་པ་སློབ་ཐབས་ཡེ་ཤེས་ཟེར་བ་
སོགས་དཔག་མི་ནམས་ཀྱིས་ཉེན་སྲུང་བཟུང་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར། ཡགོང་ས་མཆོག་མཇུག་མ་ཐག་མཇུག་དང་
ཕུལ། དེ་ནས་དབང་ཕྱག་ཆེ་རིང་གིས་བསྟན་སྲུང་དང་སྒྲངས་དཔག་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་བྱིན་དེ་སྟེ་ཐང་ཕྱོགས་སུ་ཉེན་སྲུང་
འགོག་ཆོལ་བྱ་བར་ཐོན། དེ་མིན་དཔག་མི་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་ཀྱིས་ཐེབས་ལམ་སྲུང་སློབ་བྱ་རྒྱུར་ཐག་བཅད། སློབ་ཐབས་
ཡེ་ཤེས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་འཁྲུག་ཁྲོད་རང་སློག་ཤོར་ཞེས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གསུངས། སྐབས་དེར།
སྟོ་རྒྱལ་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་སའི་གཞུང་ལམ་ཁག་དུ་རྒྱ་དཔག་འཁོར་ཆེན་ཀྱིས་དཔག་སྐར་བཏབ་ཅིང་ས་
ཚུགས་གལ་ཆེན་ཁག་བཟུང་སྲུང་བྱས་ཀྱང་། ལྷ་སའི་སྟོ་དང་སྟོ་ཤར་ཁུལ་དུ་བཟོད་ལམ་རྩལ་ཀྱང་ཆོད་ལམ་མང་དུ་
ཡོད། གཞུང་དཔག་དང་། ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུ་ཤེས་དང་ཨ་མདོ་སྤྱོན་བདག་སྤྱོན་པ་རྒྱ་མཆོ་སོགས་ཀྱིས་སྟེ་བྱིན་
པའི་བསྟན་སྲུང་དང་སྒྲངས་དཔག་སྟེ་ནམས་ཀྱིས་ཉེ་རིང་སྟོས་མེད་ཀྱིས་ཐེབས་ལམ་ཁག་དུ་བཅན་ཆོལ་ཉིན་སྲུང་གི་
ལས་ལ་གཟབ་ནན་སྟོད་མེད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

འདས་པའི་ཉིན་ཤེས་ནང་ཞབས་འབྲིང་ནམས་ཀྱིས་ཉིན་མོར་ཟས་བཅད་ཅིང་མཆོན་མོར་གཉིད་བཅག་སྟེ་
འབད་པ་བསྟུང་མར་བསྟེན། མཐར་གཅིང་འབྲམ་ནས་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་སྐབས་ཐུགས་སེམས་ཅུང་ཟད་སྟོད་དུ་
བབས་པའི་ཚུལ་ལ། <<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་སྐྱེ་སྲུང་མདའ་དཔོན་སྟག་ཕུན་ཀྱིས།

ཁོ་མོ་ཉིན་ཤེས་རིང་མོ་བྱང་གི་བྱི་ནང་དུ་སྟོར་གཡེང་ལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྟོད་དགོས་པར་བརྟེན་མཆོན་མོར་གཉིད་མ་
བྱང་བའི་དབང་གིས་སྤྱིད་ཚུའི་སྟོ་ངོས་སུ་འཕྱོར་མ་ཐག་ཅུང་ཟད་སྟོ་བདེ་བྱང་ནས་རྩར་བཞོན་ཏེ་འགྲོ་སྐབས་རང་དབང་
མེད་པར་སྐབས་རེར་གཉིད་ཅོག་རྒྱག་གིན་སྤྱིད་ཚུའི་འབྲམ་ནས་སྟོད་སྐབས་ལོར་སྤྱིད་ལུ་པོ་ལོར་སྟོད་སྤྱིད་ཁའི་རྒྱ་
མིའི་དཔག་སྐར་དང་། ཞིང་ར། སྟན་ཁང་བཅས་ཀྱི་སྟོག་བཞུ་ཁྱེད་རེར་སྐར་ནས་ཁ་ཁྱ་སིམ་པོར་གནས་འདུག །གལ་
ཏེ་དེ་ནམས་ཀྱིས་ཤེས་ཆོད་བྱང་ཡོད་ན་ང་ཆོར་ས་གནས་དེ་རང་དུ་དཀའ་ངལ་འབྱུང་རྒྱུ་རང་རེད་སྟེ་སྟེ་པ་བྱང་། ཞེས་གསུངས།
སྤྱིད་ཚུའི་སྟོ་ངོས་ས་བབ་བཟུན་ས་ཁག་དུ་རིམ་པར་ཀྱན་སྤིང་རྩ་སག་གིས་སྐར་ནས་ཆིབས་པ་གྲ་སྤྱིག་འཕུས་ཆང་
གནང་ཡོད་པར་བཅིབས་ཏེ་གང་རང་དང་ཐུན་ནག་ཁོད་ཚུ་ཆོད་བཞི་ལྷ་ཙམ་ཤར་བཟོད་གནང་མཐར། མཁན་བྱང་ཏུ་
སྐྱ་མ་ཐུབ་བསྟན་ལོར་བཟང་གིས་ཆེ་སྟོན་སྤིང་སྐྱ་བྱང་གི་གཞིས་ཀ་ནམ་རྒྱལ་སྐར་ཞེས་པར་ཐེབས་སྤྱིག་ཁུས་ཡོད་པ་
སྟར་དེ་གར་ཡུད་ཙམ་བཞུགས་ཏེ་སྐར་ཡང་ཆིབས་ཞབས་བཏེགས།

ནམ་རྒྱལ་སྐར་ནས་ཚུ་ཆོད་གཉིས་ཙམ་རིང་ཐེབས་ཏེ་ཆེས་ 18 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པའི་ཚུ་ཆོད་བརྒྱད་པ་ཙམ་
ལ་བྱེ་ལའི་རི་གཤམ་དུ་ཐེབས་འཕྱོར་བྱལ་མཆོམས། སྟག་བྲག་རྩ་སག་བསྟན་པ་མཐར་བྱིན་ཀྱིས་ཆིབས་ཤེས་དང་
གསོལ་ཞིབ། གསོལ་ཀྱམ་སྐམ་པོ་བཅས་ཕུལ། དེར་ཡུད་ཙམ་བཞུགས་ཏེ་ཞོགས་པའི་གསོལ་རྩ་བྲག་མཆོམས། དེ་
སྟོན་རྒྱལ་དབང་བཏུ་གསུམ་པའི་ཆིབས་རའི་ནང་ཆིབས་གཡོག་ཞབས་ཁུ་ལོ་མང་ཁུ་སྟོང་བ་བཟུ་ཤེས་ལོར་བྱ་ཟེར་

བས། ཆེབས་རྟ་མོ་དཀར་ཞིག་ཕྱལ་བས་དེར་འདུས་ཀྱིས་རྟགས་རྟེན་གང་ལེགས་བྱང་ཞེས་གསུངས། བཟ་
ཤིས་ཅོར་བྱས་ཀྱི་ལའི་ཤར་ངོས་ལྷན་པ་ལ་བརྒྱད་དེ་ཐེབས་ན་ལེགས་ཞེས་ཞུས་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་ཐེབས། བྱེ་ངོར་
དང་གྱེན་ཐུར་སོགས་ཏེ་ཅང་བཞོད་དཀར་བའི་ལམ་བྱ་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྐྱ་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ་གཙང་ཆུ་དང་སྦྱིད་ཆུ་
འབྲེས་པའི་ཆུ་ཆེན་གྱི་འགྲམ་བན་ཅ་གྲུ་ཁ་ཞེས་པར་ཐེབས་འབྱོར་གྱིས་གོ་བྱའི་ནང་ཆུ་པོ་བཞུལ། ཆུའི་པ་རོལ་ཏུ་
བསྐྱན་སྐྱང་དང་སྦྱངས་དམག་དང་ས་གནས་མི་དམངས་གྱིས་མཇལ་ཁ་ཞུས། དེ་ལྟར་ཆུ་ཆོད་བཙོ་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་
གྱི་རིང་རྟ་ལམ་ཉིན་གཉིས་གྱི་སར་སྐྱོད་བསྐྱོད་མར་གནང་མཐར། སྦྱིད་གཤོངས་ར་སྦྱང་དགོན་ཏུ་ཐེབས་འབྱོར་
གྱིས་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ནས་བཟུང་། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱིའི་ཉིན་སྐྱང་དུ། ཀ་དང་སྐྱ་སྐྱང་དམག་སྤར་གྱི་
དམག་མི་རྣམས་གྱིས་ནང་སྒྲོར་དང་། ཁ་དང་ག་བཞི་དམག་སྤར་གྱི་དམག་མི་རྣམས་གྱིས་བར་སྒྲོར། བསྐྱན་སྐྱང་དང་
སྦྱངས་དམག་གིས་ཕྱི་སྒྲོར་བཙས་རིམ་པ་གསུམ་ཏུ་བཤོས་ཏེ་ཉིན་སྐྱང་དོགས་ཐོན་དང་དམག་འཐབ་ཨང་གསར་ཏུ་
ཞུ་དགོས་པའི་གོ་སྤྱིའི་ཞུས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཅོར་བྱའི་སྐྱ་བྱའི་དོན་དང་ཐོད་
བསྐྱན་སྦྱིད་མི་རིགས་དང་བཙས་པའི་སྦྱང་དུ་ཐེ་ཆོམ་སྐྱ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་རང་སྤྱོད་སྦྱོས་གཏོང་གནང་བའི་དཔའ་པོ་
ལ་སྐྱག་ཡིན་པས་སྦྱོན་འཁོར་ལྟན་རྒྱས་ཐུགས་བག་ཅུང་སྦྱོད་པའི་ངང་སྐྱ་ངལ་གསོ་བྱལ་བ་བྱུང་། དེ་ཡང་ཡལོང་ས་
མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>སྟ།

དེ་ནས་ང་ཆོའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་གཙང་པོ་དང་། མི་མང་རྣམས་ཡོད་སྐབས་རྒྱ་མིའི་རྗེས་འདྲེད་ཡོང་ན་ཡང་བརྟན་པོ་ཡོད་
ཅིང་། དེ་རྒྱབ་སྦྱོད་ཡུལ་ར་སྦྱང་དགོན་ཏུ་དགོང་མོའི་ཆུ་ཆོད་ལྷ་དང་ཕྱེད་ཙམ་ལ་འབྱོར། དེ་ཉིན་ང་ཆོས་ཆུ་ཆོད་བཙོ་
བརྒྱད་ཙམ་གྱི་རིང་རྟར་བཞོན་ཏེ་སྐྱར་མགྲོགས་སུ་བསྐྱོད་ཅིང་། ངལ་གསོ་ཡུད་ཙམ་ཐན་བྱ་རེ་ལས་བྱས་མེད་སྐབས་རྟ་
ཐེལ་ཆོ་དེ་ལྷག་བཞོད་པ་དཀར་བས་དེ་རྒྱབ་དེར་ཞག་མལ་བྱས། ངལ་གསོ་བྱེད་རིང་ལམ་རིགས་རྗེས་མ་ཆོར་སྒོ་
གཡེང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། དགོང་མོའི་ཆུ་ཆོད་དགྲུ་པ་ཙམ་ལ་འགྲུལ་མིའི་མཚུགས་ལོས་རྣམས་ཀྱང་འབྱོར་འཛོམས་བྱུང་།
དེའི་དགོང་མོ་བཀའ་ལག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་ལྷ་སར་ལུས་པའི་བཀའ་སྒྲོན་ང་ཐོད་དང་། བསམ་པོར་ཡི་གེ་གིས་པའི་རྩོ་
དོན། ང་ཆོའི་ཡུལ་དང་རང་དབང་གི་དོན་ཏུ་བསམ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད་སྐབས་བོད་ལ་གྲོགས་
པན་གང་ཅག་གནང་དགོས་ཞེས་གིས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྐུལ་ལ། སྐྱག་ལྷ་ཐུན་ཆོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས་<<མི་
ཆོའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

[ར་སྦྱང་དགོན་དུ། ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་བཞིན། བཀའ་སྒྲོན་གསུམ་དང་སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོ། ར་སག་ཀུན་
སྦྱིང་པ། མཁན་མགྲོན་པ་ལྷ། ཁོ་པོ་བཙས་རྩ་ཅག་གི་ཆོགས་འདུ་ཆོགས་ཏེ་སང་ཉིན་གྱི་ཐེབས་ཕྱོགས་སྒྲོར་བཀའ་
བསྐྱར་ཞེས་ཙམ་གནང་བ་དང་། དེའི་སང་ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་ལ་ད་རེས་སྒོ་བྱུང་རྒྱུ་དན་གྱིས་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རེ་ཞིག་ལྷོ་ཁ་ཕྱོགས་སུ་གསང་བྱོས་ཐེབས་དགོས་བྱུང་
སོང་བས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་བསྐྱན་སྦྱིད་ཀྱི་བདེ་དོན་སྒྲོར་གྲོགས་པན་གང་བྱལ་

གནང་སྐྱོད་ཡོང་བ་ཞེས་སྟག་དམ་སྦྱར་མའི་ཕྱག་གིས་གནང་བ་དང་། བཀའ་ཤག་གིས་ཉེ་ལམ་ལ་སྦྱོན་ལམ་གྱི་སྐོར་ཆེན་མོའི་མཛད་སྟོ་ལེགས་གྲུབ་ཀྱིས་བཀའ་སྟུན་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་སྦྱེད་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཉམ་ཇོ་ ༥༠༠༠ འབྲུལ་བསྐྱར་གྱི་མི་སྣ་ཆེད་བཅོང་མཛད། དེ་བཞིན་བཀའ་སྟུན་དཔོན་དང་། བསམ་པོ་གཉིས་ལ་དེད་ཅག་རྣམས་རང་དབང་གི་དོན་དུ་བསམ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐུན་ཡིན་སྟབས་རྣམས་གཉིས་ནས་རང་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་དང་། རྒྱ་ཆེད་མི་མང་གི་བདེ་དོན་དུ་ཕྱོགས་པན་གང་སྟབས་གནང་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཤག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་ཕྱག་གིས་

གནང་། ཞེས་གསུངས། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྦྱེད་བཅུ་པ་མཆོག་གི་དགོངས་ཇོགས་དུས་བྲན་ཐོག་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས། “དེ་རྗེས་ངོས་ནོར་བུ་སྤིང་ག་ནས་ཐོན་ཏེ། ལྷོ་ཁ་སྤྱིད་གཤོངས་ར་སྦྱད་དུ་བསྐྱེབས་པ་དང་དེ་ནས་བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ཕྱག་གིས་ཤིག་དང་། བཀའ་ཤིས་སྟུན་པོར་བསྟེན་བཀྱར་ཞུ་རྒྱུའི་དདུལ་བཅས་ཕུལ་བ་ཡིན།”¹⁴⁸ ཞེས་དང་། <<བཅན་གྱི་ལ་གྱི་རང་དབང>>ལས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས། “མཆོན་མོ་དེར་དེད་ཅག་ར་སྦྱད་དགོན་དུ་བསྐྱེད། དེར་གྲེལ་སྟབས་ཀྱིས་ཡི་གེ་ཞིག་གིས་ཉེ་བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བསྤིངས། ཡི་གེའི་ནང་། ངོས་ཀྱིས་བཅའ་གྱོལ་བྱེད་བཞིན་བ་དང་། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་རྒྱ་གར་དུ་མཉམ་པེབས་གནང་སྟབས་ན་ལེགས་པའི་བསམ་ཚུལ་གིས་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། དེར་མ་ཟད། བཀའ་ཤག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་བང་མི་ཆེད་གཏོང་གིས་དིང་རིའི་ཅ་དང་དམག་རྣམས་འབྲུལ་དུ་རྒྱལ་ཅེར་ས་སྦྱར་དུ་བཅར་དགོས་པ་དང་། གཞིས་ཅེ་ག་དང་དམག་དང་རྒྱལ་ཅེ་དང་དམག་རྣམས་ལྷ་སར་འབྲུལ་འབྱོར་དགོས་རྒྱུ། བྱང་སྤྱིར་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲོ་ལམ་ཁག་དང་ཁ་བར་ལྷགས་སྦྱད་བཅས་ཅ་གཏོར་དགོས་པ། ལྷག་པར་དུ་འདམ་གཞུང་ཁུལ་གྱི་གནས་ཐང་གཏོར་བཅོམ་མམ་འཛིན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་བསྒྲགས།

ཆེས་ 19 ཉིན་ར་སྦྱད་དགོན་ནས་ཆེབས་སྦྱར་མ་བསྐྱེད་ས་གོང་། ཐེབས་གཞུག་དུ་ཉིན་སྦྱར་ཞུ་མཁན་མདའ་དཔོན་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་དང་སྦྱེ་སྦྱང་བུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་སྟེ་བྲིད་པའི་དམག་མི་བརྒྱ་སྟོར་ཅམ་འབྱོར་ཏེ་ཐེབས་རྗེས་ཟིན། དེར། ཐེབས་ལམ་གྱི་ཉིན་སྦྱང་དང་ཐེབས་ཕྱོགས་ཐང་གོ་སྤྱིག་འགལ་འཛོལ་མེད་པ་གཟབ་ནན་དུ་ཞུས། དེ་ལྟར་ར་སྦྱད་དགོན་ནས་ཉིན་གྲང་མ་ཟིན་ཅམ་ལ་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་སྟེ་བདེ་ཞོལ་གྱི་རྩོད་ཕྱད་ཆོས་འཁོར་དགོན་དུ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ཤིས་སོགས་རྒྱ་སྐད་མགོ་བྲིད་རྣམས་དང་། གཤམ་འོག་དམག་མི་སྟན་མོང་བཅས་ལ། སུ་མཐུད་ཆོལ་གསུམ་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་གྱིས་བོད་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་སྤྱར་བཞིན་ལྷག་བསམ་ཁུར་བཅོན་གཡོ་མེད་ཞུ་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བའི་ཕྱག་གིས་ས་པག་ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༠ ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 19 འཁོད་པ་དེ་སྟུལ།

¹⁴⁸ སྤྱི་ལོ་ 1999 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 28 ཉིན་གསུངས། སྤྱི་འབྲུས་དང་བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་སྟུལ་བའི་བཀའ་སྟོན་བོད་གཉིས་པར་གསལ། 368

ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 19 ཉིན་གྱི་མཆོན་ཤེད་ཡོང་ཏེ་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་པ་ཙམ་ནས་བཟུང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་ནོར་གླིང་
པོ་བྱང་དང་སྐྱ་སྐྱང་དམག་སྐར། ཅེ་པོ་བྱང་། ལྷ་སའི་བྱོང་ཁྲེང་། ཉེ་འཁོར་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག །གྲུ་བཞི་དམག་སྐར་
སོགས་སུ་མེ་སྲོགས་སོགས་དྲག་མཆོན་གྱིས་གཏོར་བཙོན་བྱེད་མགོ་བཙུགས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

རྒྱ་མིས་མེ་སྲོགས་གྱི་འགོ་འཇུགས་ནི་ངོས་ཡོང་རྗེས་རྒྱ་ཆོད་བཞི་བརྒྱད་ཙམ་གྱི་རྗེས་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉི་
ཤུ་སྤྱོད་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་ཐོག་བྱས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱི་བསྐྱོད་བྱས་པ་ཤེས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའི་ཉིན་ཉིལ་པོར་
ནོར་གླིང་དང་། ལྷ་སའི་བྱོང་ཁྲེང་། པོ་རྒྱལ། ལྷ་ཁང་། ཉེ་སྐོར་དགོན་ཁག་བཙས་པར་མེ་སྲོགས་གངས་མེད་དྲག་ཆར་
བཞིན་འཕངས་འདུག །ལྷ་སའི་མི་མང་ཅི་ཙམ་བསད་མས་བྱུང་བ་སུས་ཀྱང་བརྗོད་པར་དགའ་ཡང་། ནོར་གླིང་གི་བྱི་
ནང་དུ་མི་རོ་སྟོང་ཐལ་ཁག་ཁག་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་འདུག །ནོར་གླིང་ནང་ཁང་པ་གཙོ་བོ་ཁག་སྟོར་ཞིང་། ནོར་གླིང་བསྐལ་
བཟང་པོ་བྱང་གི་སྲོགས་གཅིག་མགོན་པོ་ཁང་གཅིག་བྱ་མ་གཏོགས་དེ་བྱིངས་ཆང་མར་སྟོར་བཞགས་ཆེ་རྒྱུ་སྟེ་
ཆོགས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། བྱོང་ཁྲེང་ནང་ཁང་པ་སྟོར་བཞགས་དང་། མེར་བསྐལས་མང་པོ་བྱས། གཙུག་ལག་ཁང་ཡས་
མས་གྱི་རྒྱ་མིབས་ལ་བྱག་རྩོལ་བཏང་ཞིང་། ཉེ་སྐོར་ལྷ་ཁང་མང་པོ་ཅ་མེད་རྒྱུ་སྟེ་སྐྱ་གྲུ་། པོ་རྒྱལའི་རུབ་བརྒྱུད་དུ་
སྟོན་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཁོ་བོ་རྒྱུན་སྟོན་བྱེད་སའི་ཁང་པའི་སྲོགས་ཁག་སྟོར། གཞུང་གི་སྟོབ་བྲུ་དང་། གཞུང་སྟོ་
དམག་སྤྱི་ལས་ཁུངས། ཞོལ་ནང་གི་ཁང་པ་གཞན་དག་བཙས་པར་སྟོར་བཞགས་ཆེན་པོ་བྱས་འདུག །སྲོགས་མདེལ་
གཅིག་རྗེ་སྤྱོད་བརྒྱ་གསུམ་པའི་གསེར་སྟོང་ཡོད་པའི་ལྷ་ཁང་དེར་པོག །པོད་གྱི་སྟོན་བཙོན་སྟོབ་བྲུ་ལྷགས་པོ་རི་ནི་
འགྲེལ་བཞགས་ཆེན་པོ་བཟོས། དེ་བཞིན་ར་ཆེ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། སེ་རའི་དགོན་པའི་ནང་དུ་ཡང་དོན་མེད་གཏོར་
བཙོན་དེ་ལྷར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཉིན་དང་པོའི་དགོང་མོར། ནོར་གླིང་ཞི་བསེལ་ཆོས་གྱི་གྲར་མི་རྒྱའི་རོ་དང་། འཕེན་
གྱི་ཆལ་བྲུ། བསད་ཁག །མཆོན་ཤེ་འབྲེས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་པའི་གྲང་གོག་ལྷ་བྲུ་དེའི་ནང་། ལྷོང་རྗེ་དང་རང་དབང་
བྲལ་བའི་རྒྱ་མི་རྣམས་འཇུག་ཞིབ་བྱས། ང་པོད་ལྷ་བྲུ་རྒྱ་མིའི་སྟོང་སྐར་ནང་སྟོང་མཁན་བོད་མི་ཉུང་ཤས་དེ་རྣམས་ནས་
ངའི་དོན་དུ་སྟོ་གཡང་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་འདུག །དེའི་རུབ་མོ་རྒྱ་མི་ཆོས་མི་རོ་རྣམས་བརྟག་ཞིབ་དང་། ལྷག་པར་བརྗེད་
མགོ་ཙན་ཆོར་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པ་མཐོང་འདུག་ཅིང་། དེ་རུབ་ངོས་མ་བསྐྱད་པའི་གནས་ལུགས་རྒྱ་མིའི་སྟོང་སྐར་དུ་བཏང་
ཡོད་འག །རྒྱ་མིས་བྲུ་སྟོང་དེ་ལྷ་བྲུ་གང་གི་དོན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནམ། ངོས་ནོར་གླིང་དུ་བསྐྱད་ཡོད་པའི་ཆོད་རྩིས་གྱིས་
སྟོར་བཞགས་དེ་ལྷར་བྱས་ཤིང་། ངོས་བསད་མཛད་ཅི་བྱུང་ལ་དོ་གལ་མེད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཆོད་དང་། ཞེས་སོགས་ངོས་
གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས་སུ་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་མ་བྲིས།

ཆོས་ 20 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱད་པ་ཙམ་ལ་ལྷེ་བདེ་ཞོལ་རྩོ་ཕུད་ཆོས་འཁོར་དགོན་ནས་ཆིབས་
ཞབས་བཏེགས་ཏེ་རིམ་མེབས་གྱིས་གྲང་སྟོ་རྒྱལ་བཟང་ཞེས་པའི་བྱོང་སྡེ་ཞིག་དུ་འབྱོར། དེར་གོ་སར་སྟོང་ཞེས་པའི་
ཁྲིམ་ཆང་དགུས་མ་ཞིག་དུ་བཞུགས་ཞག་མཛད། ཆོས་ 21 ཉིན་ནམ་མ་གསལ་གོང་གྲང་སྟོ་རྒྱལ་བཟང་ནས་མེབས་
ཐོན་གནང་སྟེ་འུ་རིའི་བྱའི་སྤྱན་གཡས་པའི་རང་བྱོན་ཡོད་པར་གྲགས་པའི་སྤྱན་གཡས་དགོན་ཞེས་པར་ཆིབས་
མེབས་གནང་། དེར་མེབས་འབྱོར་གྲུབ་མ་ཐག་སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་ལྷག་ལྷ་སྤྱན་ཆོགས་བཟུ་གིས་གྱིས་རྒྱུང་འཕྲིན་གྱི་

ཁ་ཕྱེ་བས། དབྱིན་ཇིའི་རྒྱུ་འཕྲིན་BBCདང་ཨ་རིའི་རྒྱ་སྐད་རྒྱུ་འཕྲིན་ནས་ཡུལ་འདི་སྐྱ་མ་མཆོག་གར་
ཕེབས་ཤེས་རྟོགས་མེད་པ་དང་། བོད་འབངས་ཁྱི་སྒྲག་མང་པོས་བཅན་གྱིས་རྒྱལ་སྤྱང་གི་འཐབ་ཚོད་བྱེད་བཞིན་པའི་
གནས་ཚུལ་བསྒྲགས་པ་གསན་ཡང་། ཞིབ་སླེའི་གནས་ཚུལ་གསན་རྟོགས་མ་བྱུང་། དེའི་ཉེ་ཁུལ་ཅིད་ཐང་དུ་རྒྱ་མིའི་
དམག་སྐར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་གར་སྟོད་བཞུགས་མ་གནང་བར་ཆེས་ 22 ཉིན་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་འཕྲོངས་རྒྱས་
རྒྱུ་ཁོངས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་དུ་བཞུགས་ཞག་མཛད་པར། མཁན་རྒྱུ་རྟ་ར་བ་མདོ་སྒྲགས་མཐར་ཕྱིན་གྱིས་སྤྱིད་
གཞོངས་ནས་སྤུལ་བའི་སྟོན་ཏུ་འཕྲོར་ཏེ་གོང་གསལ་ལྷ་ལྷན་ཁུལ་གྱི་གོང་ཆག་གི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཅུམ་མཁྱེན་
རྟོགས་བྱུང་བས་སྤྱགས་ཏེ་ཅང་སྟོ་ཉམས་ཆེན་པོའི་ངང་དུ་བཞུགས།

དེའི་ཉིན་མོར་འཕྲོངས་རྒྱས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་དུ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་རྒྱལ་སྟོན་སྟོན་འཁོར་ལྷན་
འཛུམས་གྱིས་བཀའ་བསྐུར་ཞིབ་གནང་མཛད་མཐར། མང་སྡེ་ཉུང་གིས་བརྟན་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས་རྒྱ་དམག་གི་
མཆོན་ཆའི་ཁ་ནས་ཐར་ཐབས་གནང་རྒྱ་གཡ་གནད་དུ་གཟིགས། དེར་འགའ་ཞིག་གིས་འབྲུག་ཡུལ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱ་
གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་ན་ལེགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁུས་པར། ཡུལ་འདི་མཆོག་ནས་སྤྱག་མོ་གཟིགས་པར་
མཆོ་སྒྲ་བརྒྱུད་ནས་ཕེབས་པར་བཟང་ཕེབས་བྱུང་། སྐབས་དེར་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིམ་གསལ་བྱུང་བར་བརྟེན་
ཕེབས་སྤྱགས་ཀྱང་མདོན་གསལ་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། མཐའ་དོན། ཐོག་མར་གཡུལ་རྒྱལ་སྟོན་པོ་ཅིའི་རྒྱུད་དུ་ཕེབས་
རྒྱུ་སྤྱགས་ཐག་ཆོད་དེ། རྒྱ་གར་སྤྱིད་སྟོན་ནི་རུ་ལ། བོད་ནང་དུ་ཡང་བའི་རྩ་བའི་གྲག་གི་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་དང་། གལ་
ཏེ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་ན་དེ་ལྟར་ཞལ་བཞེས་ཡོང་བ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་གསལ་བའི་སྤྱག་གིས་ཤིག་
དང་། དེ་བཞིན་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྐྱེས་སྐྱེས་པ་དང་འབྲས་སྤྱི་སྟོན་ཆེན་གཉིས་ལ་ཡང་སྤྱག་གིས་རེ་འབྲུལ་གནང་
མཛད། ཆེས་ 23 ཉིན། རི་བོ་བདེ་ཆེན་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་ཡར་ལུང་ཆོས་སྡེ་གོང་ཐོས་བསམ་དར་རྒྱས་སྤྱིད་དུ་
ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ནི་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆའི་དགོན་པ་ཡིན་པར་བརྟེན་སྡེ་ལོན་གཟབ་རྒྱས་
ཁུས། ཆེས་ 24 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་ཆུ་ཆོད་ལྷ་པ་ཅུམ་ལ་ཕེབས་ཐོན་གྱིས། ཁ་བ་བུ་ཡུག་འཆུབ་ཅིང་གང་ངར་བར་མེད་དུ་
ལྷང་བའི་ཡར་སྟོད་བྲག་ལ་ཞེས་པ་བརྒྱུད་སྤྱི་ཆེགས་བཟོད་དཀའ་བའི་ངང་དུ་ཉིན་གར་ཕེབས། མཐར་ཐུང་མ་ཐར་ལྟ་
བུའི་ས་གནས་སྤྱི་གཡའ་བ་ཨེ་ཆུ་མདོ་གྱང་ཞེས་པར་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེ་ལ་<<འདི་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེ།-ཨ་མ་ཞིག་གི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པར་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས། “ཡར་སྟོད་བྲག་ལར། ས་གནས་ཀྱི་གཞི་བདག་མང་པོ་
ཕེབས་ཏེ་ཐོག་འཕེབས་གྱིས་རྒྱ་གར་སྤྱགས་ཀྱི་ཕེབས་ལམ་དུ་ཉིན་ཆབས་མེད་ཅེས་ཟེར།”¹⁴⁹ ཞེས་གསུངས།

ཆེས་ 25 ཉིན་ལོ་པོ་རྩ་ལའམ་ལོ་པོ་སྟག་ལ་ཞེས་པ་བརྒྱལ་ཏེ་ལ་གཤམ་དུ་མཁར་སྟེང་དགོན་པ་ཞེས་པར་
བཞུགས་ཞག་མཛད། ཆེས་ 26 ཉིན་ཆེབས་མེབས་ཀྱིས་བཀྲ་ཤིས་སྐང་ཞེས་པའི་ས་གནས་སུ་འབྱོར་བར། གཡུལ་
ཀླུ་ལྷན་པོ་ཅེའི་རྫོང་སྟོད་ཅེ་དུང་སྟོ་མང་རག་དབང་ཆེས་བཟང་དང་ལོད་དུང་སྟོག་སྟེ་ཆེ་བརྟན་འབྱོར་རྒྱས། གཉལ་
དེའུ་ལྷས་སྟུལ་སྟུ་སོགས་མེབས་བསུར་བཅར། ཆེས་ 26 ཉིན་གཉལ་གྱི་གཡུལ་ཀླུ་ལྷན་པོ་ཅེའི་པོ་བྲང་དུ་ཆེབས་
སྐྱར་སྐབས་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་ནས་མེབས་བསུ་རྒྱ་ཆེར་ཞུས།

གཡུལ་ཀླུ་ལྷན་པོ་ཅེར་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་སྟོད་གཞུང་གི་ཀླུ་ས་གསར་འཛུགས་དང་
རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱར།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་སྐུ་འཁོར་ཉལ་ས་བསྐྱུས་ཡོངས་ནས་མེབས་ལམ་དུ་ཉིན་
མཆོན་དུ་མར་ཐུགས་འཆབ་དང་སྐུ་ཆོགས་བཅོད་དཀའ་བ་ཁྱད་གསོད་ཀྱིས་མཐར་ཐོད་ས་ཁྱི་ཁྱ་བ་ ༩ ཆེས་ ༡༧ སྤྱི་
ལོ་ 1959 ཁྱ་བ་ 3 ཆེས་ 26 ཉིན། གཉལ་གྱི་གཡུལ་ཀླུ་ལྷན་པོ་ཅེ་ཞེས་གོག་པོར་གྱུར་ཀྱང་བྲག་རིའི་སྟེང་ཅེ་པོ་
བྲང་པོ་རྩ་ལ་དང་སྟོགས་དུ་མ་ནས་མཚུངས་ཤིང་བརྟེན་ཉམས་ཆེ་བའི་བཅན་མཁར་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆོམས་ཆེན་བདུད་
འདུལ་རབ་བརྟན་དུ། ཡོངས་འཛིན་ནཱ་གཉིས་དང་བཀའ་སྟོན་སོགས་ཞབས་འབྲིང་སེར་སྐྱ་ཞི་བྲག་ཅི་རིགས་ཀྱི་
སྟེར་གཏོགས་ཀྱན་ལྷན་དུ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། ཐོག་མར་ཞབས་བཅར་སྤྱི་མགྱིན་ནས་སྐུ་ཆེ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་
བརྟན་བཞུགས་གང་རྒྱས་ལུལ་བར། སྐབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྫོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་ནས་མཇུག་ལྷགས་བཤད་དང་།
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྲང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀྲ་ཤིས་རྩས་བརྒྱད་དང་རྟགས་བརྒྱད་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་
འདེགས་འབུལ་གནང་། བཀའ་ཤག་ནས་རྗེ་འབངས་སྟོར་ཐུག་ལྷག་འདུས་པའི་དབུས་སུ། སྐྱར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅམ་
དང་ཐོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་སྟོར། རྒྱ་དམར་གྱི་གདུག་རྩུབ། ཉེ་ལམ་ཐོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་ཆབ་སྟོད་ལ་
ཉམས་ཉེས་བྱུང་ཚུལ། ཀླུ་དབང་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནས་མེབས་ཐོན་གནང་དགོས་པའི་གནས་བབ། ཐོད་
འབངས་སྤྱི་པོ་གནམ་བསྟན་ཡོངས་ནས་ཐོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྟན་སྟོད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་ལྷག་བསམ་
ཐོལ་མེད་བྱ་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་བརྟོག་ཀྱིས་གཡུལ་ཀླུ་ལྷན་ཅེའི་རྫོང་དུ་འཕལ་སེལ་ཐོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་
བྲང་གི་སྟོད་གཞུང་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་པའི་གསལ་བསྐྱབས་དང་བྱེད་སྟོའི་རྩ་ཆོག་བསྐྱབས། རྩ་ཆོག་འོ་
བཤུས་སྟེང་ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཕྱག་ཐམ་པལ་སྟེ་རྫོང་གཞིས་སོགས་སྟོགས་སོ་སོར་ཆེད་གཏོང་མཛད། རྫོང་གི་
མདུན་དུ། བསྟན་སྟེང་དམག་གིས་རང་གཞུང་གནས་སྟོས་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་དགའ་སྟོན་མཆོན་བྱེད་དུ་མེ་
སྟོགས་ལན་གསུམ་འཕངས་པ་ན། ནམ་མཁའི་མཐོངས་ནས་དབྱིད་དུས་ཀྱི་འབྲུག་སྐད་དང་པོ་དེ་མྱིར་སྐྱ་དང་བཅས་

གྲགས་པུང་བར་མི་དམངས་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་པའི་ལྷན་སྤྱི་བཅུས། མཐུག་ཏུ་ས་གནས་མི་དམངས་ནས་ལྷོས་གར་བོ་གཞས་འཁྲབ་སྟོན་གྱི་ལམ་ནས་གཞུང་འཐུགས་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་དགའ་སྟོན་སྤེལ། ལྷན་པས་འདིའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འོག་ཏུ་བཞག་པའི་བོད་མཁུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་ཅིས་མེད་གསལ་བསྒྲགས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་དེ་རེད།¹⁵⁰ ལྷན་པས་དེར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་ནས་ཀྱན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་ཡང་སྤྲུག་ཐམ་སྤྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་ཅིག་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཅེས་སྤྲུག་ལྷ་པུན་ཆོག་གས་གྱིས་གསུངས་ལ། <<དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

མཛད་སྒོ་དེ་དག་བྱེད་ལུག་ལ་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་ཙམ་འགོར་ཞིང་། དེའི་རིང་ང་ཚོའི་རྟོག་ཁྲ་དང་། དཀའ་ངལ་ཆོ་ཡང་བཞེད་པ་ལྷ་པུན་གྱུར་ཏེ། མ་དོངས་པའི་བོད་ཀྱི་དོན་དུ་ང་ཚོས་ལས་འགན་ཞིག་སྤྲུབ་པར་སེམས་པའི་དམ་བཙའི་རི་མོ་སྤྱོད་

ལ་ལམ་ལམ་ཤར་བུང་། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཀྱན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བྱུག་གིས་སོགས་གཏོང་གནང་མཛད་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “དེར་ལུག་རིང་ཙམ་ཞིག་སྟོད་འདོད་ཏེ་ཅང་ཆེ་ཡང་། དེ་དང་ཁད་མི་རིང་བའི་ས་ན་རྒྱ་དམག་གིས་རྗེས་འདེད་འབྲུལ་སྟོད་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར་བས། མི་འདོད་བཞིན་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཆོམས་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པའི་ག་སྤྱི་བཅུས།” ཞེས་<<བཙན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ཞེས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་མ་མཐར་ཡང་ཉིན་ཤས་བཞུགས་བཞེད་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ས་ཤོར་ཏེ་དབུས་ནས་མཐའ་ལ་སྤྱོད་ཉེན་ཆེ་བའི་ཁར། རྒྱ་དམག་གི་དབུང་ལྷགས་ཆེ་དུ་འགོ་བཞིན་པ་དང་། རྗེས་འདེད་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡང་འབྱོར་བར་བཞེད། ལྷོ་ཁུལ་གཡུལ་རྒྱལ་ལྷན་ཅེ་པོ་བར་དུ་དེ་སྤྱར་བཞུགས་ཐབས་བྲལ། ལྷན་པས་དེར་ཉེ་ཁུལ་གཉལ་རྩེ་ལྷན་ཁྲ་བར་ནས་གདན་ཁྱེད་འབྱོར་བ་དང་བསྐྱེད་རྩེ་ལྷན་དགོན་པར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་ཞག་བཞུགས་མཛད། དེ་ནས་མཆོ་སྤྱ་བརྒྱད་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་གཏན་ཡོངས་སུ་འཁེལ་ཏེ། རིམ་བཞི་པ་ལྷ་སྤྱས་དབང་ལྷག་དང་ཆང་ཁྲིམ་ཞབས་སྟོད་ལྷན་བཟང་ཐུབ་བསྐྱེད་གཉིས་མོན་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་གར་ས་སྤྱར་བརྒྱད་ཡགོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་བསྐྱོད་ཆོག་པའི་སྤྱན་སེང་དང་ཆོག་མཆོན་ཁྱེད་པར་བཏང་།

ལྷན་པས་དེའི་སྤྱ་གཞུག་ཏུ་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་མི་དགུས་ལྷག་བསམ་ཙན་ནམས་དང་བོད་གཞུང་དམག་མི། ལྷ་སྤྱར་དམག་སྤར་གྱི་ཁོངས་མི། བསྐྱེད་སྤྱར་དང་ཁྲངས་དམག་སོགས་གྱིས་འབད་པ་ཡོད་རྒྱ་ཅལ་སྤྲུགས་གནང་བ་ནི་བསམ་བཞིན་གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་གནད་ཡོད་ནམས་གྱིས་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་འབད་པ་བསྐྱེད་མར་གནང་བཞིན་པའང་ཆོག་ཅུང་དོན་འདུས་གྱི་ཚུལ་དུ་བཞིན་ཐུབ་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། གར་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 11 ཉིན། རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་

ཆོག་པ་པ་ཁག་གི་ཆོག་པ་མི་སྤྱི་བ་རྒྱ་ལྷག་རྒྱལ་ས་ལྷི་ལིར་ཆེད་བཅར་གྱིས་སྤིང་སློན་དང་སྤིང་འཛིན་ནས་གཉིས་
ལ་བོད་ནང་གི་རྩ་བ་གནས་བབ་འགོག་ཐབས་དང་། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱུ་ཕྱར་ཉེན་ཆབས་མི་ཡོང་
བའི་རོགས་འདེགས་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཐད་འབོད་སྤྱུལ་ནས་ཉན་དུ་ཁྱེད། སྤྱབས་དེར། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ཞི་བླ་
གཉིས་ཐོག་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་སྤྱུལ་འདེད་སྤྲོ་ཆོག་པ་ཁྱེད་བཞིན་པར་བཞེད། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་
དམིགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཆོས་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཐོག་རྒྱུ་སྤྱོད་ལམ་སྟོན་དང་རོགས་འདེགས་ཡིད་
ཆེས་ཤེས་ཤིག་གནང་མ་ཐུབ་ཀྱང་། སྟོག་དུ་བོད་མི་གནད་ཡོད་ནཱ་ས་ལ་ཡང་ཡང་ཐུག་འཕྲད་གྱིས་ལམ་སྟོན་
བཀོད་མངགས་གནང་བ་སོགས་ཐུགས་འཁུར་རྒྱ་ཆེར་གནང་། ཨ་རིའི་རོས་ནས་ཀྱང་ཡལོང་ས་མཆོག་གར་ཐེབས་
གར་བཞུགས་ལ་རོགས་འདེགས་སྟོད་མེད་ཁྱེད་ཤེས་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར། <<བཅོན་ཆོལ་རྒྱལ་སྤྱོད་>>དེ་བ་
ཐེང་གཉིས་པ་ལས།

དེ་ནས་ཡར་སྟོད་ཐུག་ཕྱར་བསྟོད་སྤྱབས་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ས་གནས་དེར་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་
བ་དང་འབྲེལ་ཡོད་དབུ་འཁྲིད་ནས་པ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་འདི་གར་ཆེབས་བསྐྱར་ཞབས་སོར་འཁོད་པའི་གནས་ཚུལ་
སྟོག་འཕྲིན་ཐོག་ཕུལ་ལན་དུ། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་རོགས་རམ་རྩི་དགོས་ཨ་རི་ནས་ཁྱེད་ལྷན་
ཅས་འབྱོར། འདི་ཉིན་དགོང་མོ་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་གཟིམ་རྒྱང་མཛལ་ཁ་ཐོབ་པའི་བཀའ་བྲིན་ཆེ་
ཐོག་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་གནས་ཕུགས་སྟན་སེང་ཁྱེད་པར་མ་ཟད། མ་འོངས་ལས་དོན་ཁྱེད་ཕྱོགས་སྟོར་སྤར་
ལྷག་སེམས་ཕུགས་འབད་བཅོན་ཆེ་བསྟེད་དགོས་པ་དང་། ད་མན་གྱི་ལས་དོན་ཁྱེད་སྟོ་ཆང་མ་ཡང་དགོངས་པར་རྒྱུ་
མཁྲེན་བཅས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་དང་འབྲེལ་ཨ་རི་ནས་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་རོགས་རམ་ཞབས་ཀྱི་
ག་རེ་ཁྱེད་ཕྱོགས་ཀྱང་ཁྱེད་གི་ཡིན་ཞེས་སྟོག་འཕྲིན་གནང་སོན་སྟན་སེང་ཁྱེད་ལན་དུ། འདིའི་སྟོར་ང་རང་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་
བྱུང་གསུངས་པ་ལས་གཞན་གར་ཡང་བཀའ་ལན་གནང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅས་གསལ།

ཆེས་ 27 ཉིན། གཉལ་ཤེའུ་ལྷས་དགོན་པ་ནས་སྤྲོ་ཐོན་གྱིས་ཁ་བ་མཐུག་པོའི་ཁྲིད་སྒྲ་གོད་ལ་འཛིན་སྤྱབས་
ཐེབས་ལམ་རྩི་བཞིན་མ་རྟེན་པར་ལམ་ནོར་བྱུང་སྟེ་བསྐྱར་ལོག་གནང་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་སྤྱོད་ལ་བསམ་བཞིན་གྱི་
ཡུལ་ལས་འདས་པ་བྱུང་། སྤར་ཡང་ལ་འཛིན་ཏེ་སྒྲ་གོད་ལ་ཅེར་འབྱོར་སྤྱབས་ཁ་བ་བུ་ཡུག་འཇུག་ཅིང་གར་ལྷགས་
བར་མེད་དུ་ལྷང་བ་སོགས་སྟོན་འཁོར་ལ་སྤར་མ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ལ་མོ་བཞུལ་ཏེ་ཐུ་མཐུད་
འགྲུལ་བཞུད་གནང་མཐར་སྤྱོད་ར་དགོན་པར་ཐེབས་འབྱོར་གྱིས་བཞུགས་ཞག་མཛད། ཆེས་ 28 ཉིན་སྤྱོད་ར་
དགོན་པ་ནས་ཞོགས་པའི་ཆུ་ཆོད་བཞི་པ་ཅམ་ལ་ཐེབས་ཐོན་གནང་། སྤྱོད་དམག་མི་དང་དང་དམག་སོགས་སྤྱོད་
འཁོར་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་དང་ལྷན་དུ་གར་ངར་དང་ཁ་བ་མཐུག་པོའི་ཁྲིད་དཀར་པོ་ལ་ཞེས་པ་བཞུལ་སྤྱབས། བར་སྤར་
ནས་གནས་བྱུ་ཞིག་མྱིང་སྟོར་རྒྱག་པ་ཀུན་གྱིས་གཟིགས་པས་རྒྱ་མིའི་གནས་དམག་གིས་ཅད་ཞིབ་ཁྱེད་པར་དོགས་

ཏེ་སྟོན་འཁོར་ནམས་མཉམ་བསྐྱེད་མ་གནང་བར་ཆོ་ཁག་དུ་མར་བགོས་ཏེ་ཕེབས། དེ་ལྟར་རིམ་གྱིས་གོ་པོ་ལ་ཞེས་
བ་བཀལ་ཏེ་སྒྲིབ་ར་དང་མཆོ་སྣ་གཉིས་ཀྱི་མཆོམས་སུ་ཕེབས་འབྱོར་སྐབས། མཆོ་སྣ་རྫོང་སྟོད་དང་ལས་བྱང་། ས་
གནས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་སོགས་ནས་ཕེབས་བསུ་མཇལ་དར་སྤལ། དེ་ནས་མཆོ་སྣ་དཔོན་པར་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་
ཞག་མཛད། དེ་ལ་རྟ་ར་བ་མདོ་སྤགས་མཐར་ཕྱིན་ཀུན་གླིང་རྩ་སྤྱོད་ལོད་ཐེང་རྒྱལ་མཆོན། མདའ་དཔོན་བསོད་
ནམས་སྟོབས་རྒྱལ། རྒྱག་གཡལ་སྟོ་ལྷན་ཤེས་རབ། སྟོ་གླིང་མཁན་པོ་བསྐྱེད་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་སྤྱིར་འབྱོར་ཏེ་ལྷ་
སའི་ཁྱལ་དུ་རྒྱ་མིས་གཏོར་བཅོམ་ཅི་བྱས་དང་། ལམ་བར་གྱི་འགོག་སྲུང་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཐྱ་ཞུས་པས་
ཐུགས་ངལ་ཆེ་བར་གྱུར། དེ་གར་ཞབས་འཁྲིང་ནང་མ་དང་གནད་ཡོད་ཉི་ཤུ་སྟོར་བཀའ་བསྐྱོས་ཀྱིས་ཕེབས་ལམ་གང་
དུ་ཕེབས་མིན་དང་ཉེན་ཆབས་འགོག་སྲུང་གནང་ཕྱོགས་བཅས་ཐག་གཅོད་གནང་།

སྐབས་དེར་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟའཤེས་སོགས་ཀྱི་བཀོད་འདོམས་འོག་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྱངས་དམག་
གིས་སྟོ་ཁ་སོགས་སུ་བོད་དམག་བསྟར་བསྐྱོར་དང་དམག་འཐབ་ལྷན་ཅིག་གནང་སྟེ་དམག་འཁོར་ཡང་མཐོ་བར་འཕར་
ཡོད། ཡགོར་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་གདན་ཞུའི་ཐད་ཐག་ཏེ་རིང་གི་གཞུང་འབྲེལ་མཐོ་རིམ་མི་སྣར་འབྲེལ་
གཏུགས་ཏུར་བཅོན་གནང་མཁན་གཅོ་པོ་ནི་སྟའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ཡིན་ལ། ཨ་རི་དང་བོད་དམག་།
སྟེ་རྩ་ལ་སྟེ་བཅས་ཀྱི་བར་དུ་སྟོག་འཕྲིན་གྱི་འབྲེལ་བའང་བསྟན་མར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། སྟེ་རྩ་བཤད་ན། སྟའི་གཅེན་
པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་འཇམ་གླིང་སྟའི་འགྲུར་འགྲོས་ཀྱི་བབ་དང་ལྷག་པར་དུ་བོད་རྒྱའི་གནས་སྟངས་ཡོད་
ཆད་སྟོན་དཔག་གིས་ཕྱི་ནང་གསལ་གསལ་གྱིས་བཅོན་ཆོལ་རྒྱལ་སྟོབ་གནང་སྟངས་འབད་བཅོན་བྲག་པོ་གནང་སྟེ། སྟེ་
ལོ་ 1957 ཟླ་བ་ 4 ནང་། བོད་མི་སྟོན་སྟོབས་ཅན་དུ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སྟོག་འཕྲིན་གསལ་ལས་སྟོབ་སྦྱོང་དང་དེ་ནས་ཀྱང་
བསྟན་མར་བོད་མིའི་ཁྲིད་ནས་བྲག་འདེམས་ཀྱིས་དམག་འཐབ་སྟོབ་སྦྱོང་དུ་བཏང་། རྒྱ་གར་ཀ་སྤྱག་ཏུ་གསལ་ལས་
ཆོགས་རྒྱུང་བཅུགས་ཏེ་བྲག་ཆོལ་གྱི་ལས་འགུལ་སྣ་ཆོགས་བཅུམས། ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟའཤེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱ་
སྐར་བསྟན་སྲུང་དང་སྦྱངས་དམག་ཅ་འཇུགས་སྤྱ་བརྟན་དུ་བཏང་བ་སོགས་ཆེས་ཆ་ཆ་འུར་འུར་གྱི་ལས་འགུལ་དེ་ལྷ་
བྱ་ཞིག་སྤར་ནས་བྱུང་ཡོད་ན། བོད་ཀྱི་སྟོན་བཅུད་གཉིས་ལ་དེ་ལྷ་བྱའི་ཆག་འཇིག་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་མེད་ཆོད་དུ་སྤང་
ལ། ལྷག་པར་དུ་གཞུང་སའི་སྟེ་རྩ་ལ་སྟེ་སྤྱོད་དང་བོད་ཤར་ཁྱལ་གྱི་གཅོ་གས་ཁག་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་
མ་བཅད་པར་དེ་དག་གི་དགོངས་འཆར་ནམས་ལ་ཉན་ཤེས་གོ་ཤེས་ཅམ་ཞིག་གནང་ཡོད་ན། དུས་བྱང་རྩ་བཤད་གི་
གནས་སྟངས་ལ་ང་བ་དེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱུང་ཨེ་ཡོད་སྟེ། དེ་ལྷ་བྱའི་གནས་བབ་སྟེ་ལ་བསམས་ན། བོད་འབངས་སྟེ་རྩ་
སྟོབས་ཅན་ནམས་སྟེ་འཁྲིད་བཀོད་འདོམས་མཐའ་འབྱོལ་གནང་མཁན་ཞིག་དེ་སྟེ་སྟེ་རྩ་ལོ་ཁྲིད་ནས་མ་བྱུང་བའལ།

བྱུང་ཡང་དེ་མ་ཐག་འབྱུང་འཛོམས་གནང་རྒྱུ་གིས་མགོ་མེད་གཞུག་མེད་དུ་བཏང་བ་ནི་འགྲོད་པ་རྣམས་མི་ཐེན་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོད་ཆག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཞིབ་དུ་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གང་ལྟར། ཆོས་ 29 ཉིན། ཡགོང་ས་མཆོག་སྐུ་འཁོར་མཆོ་སྣ་དགོན་པ་ནས་ཆེབས་ཞབས་སུ་ཐོན་གྱིས་རྩ་
རོང་དང་ལམ་འཕྲང་སོགས་རིམ་བར་བརྒྱད་དེ་གྲོག་རོང་གོད་ཅིང་ཆར་ཆུ་མོད་ལ་བརྒྱན་གཤེར་ཆེ་བའི་ས་གནས་
མང་མང་ཞེས་པར་འགྱོར་ཏེ་དེ་གར་བཞུགས་ཞག་མཛད། ས་དེར། ཉིན་དུ་མའི་གོང་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ནས་མོན་གྱི་རྒྱ་གར་
ས་སྐྱུང་སྐར་དུ་བཏང་བའི་པ་ལྷ་སྤྱོད་དབང་ལྷག་དང་ཆང་བྱིས་སྐལ་བཟང་ཐུབ་བསྟན་གཉིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
མདུན་དུ་བཅར་ཏེ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་སྟོན་འཁོར་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཕེབས་བསྐྱོད་གནང་འཇུག་གི་ཆོག་མཆན་ཐོབ་
ཚུལ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ས་སྐྱུང་དམག་མིས་ཆུ་དངས་མོ་ཞེས་པའི་ཁྲལ་དུ་ཕེབས་སྐྱུག་ཞུ་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཡར་
ཞུ་བས་པས་སྟོན་འཁོར་གྱི་ཐུགས་ལ་སྟོན་བག་དང་བདེ་ཆོར་ཆེན་པོ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། ས་བབ་ཀྱི་དབང་གིས་བརྒྱན་
གཤེར་ཆེ་ལ། དགོང་མོ་དེར་ཆར་པ་འབབ་ཞོད་ཆེ་བས་དབུ་གར་ནང་ཐེགས་པ་བརྒྱབས་ཤིང་མཆན་མོར་སྐུ་བཞུགས་
བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་སྐུ་ཁམས་མ་བདེ་བ་བྱུང་སྟབས། ཡུལ་མིའི་ཤིང་ཁང་ཞིག་དུ་བཞུགས་གནས་སྤོས་ཏེ་མང་
མང་དུ་བཞུགས་ཞག་འཕར་མ་གཅིག་གནང་དགོས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་
དམངས་>>ལས།

ཆར་ཞོད་ཆེ་བས་ངའི་གྲར་ནང་ཐེགས་པ་རྒྱག་གི་འདུག །སྤོའི་ཆུ་ཆོད་གསུམ་པར་གཉིད་སད་བྱུང་བར་ཡར་ལངས་
ནས་ཉལ་ཁྱི་དེ་དག་གྲར་ཐུར་ཐན་བྱ་སྐྱམ་ས་ཞིག་དུ་སྟོ་ཅིས་བྱས་ཀྱང་། འོས་པོ་ཞིག་མི་འདུག་པས་དེ་གར་ཅོག་བྱར་
སྟོད་དགོས་པ་བྱུང་ཞིང་། གྲར་གཞན་ན་སྟོད་མཁན་ཆོར་ཡང་དགའ་ངལ་དེ་བཞིན་བྱུང་འདུག །སྤོ་ཆ་རྟིང་མཆོམས་
ཐན་འབྱུང་ལུས་མི་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་ཉིན་ཁྱེད་མཆོམས་ནས་བཤལ་ནད་ཆབས་ཆེན་གྱི་ནད་བབ་རྩེ་ཐུར་སོང་། ཞེས་བཀའ་
སྤྲུལ། <<མི་ཆའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་སྐུ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་སྟག་ཕུན་གྱིས།

ལྷ་ས་ནས་སྟོ་བྱར་རྩ་བཅུ་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་འོག་ཆེབས་བསྐྱུར་གནང་དགོས་བྱུང་སྟབས། ལྷ་སྟན་པ་གཅིག་ཀྱང་
ཆེབས་ཞབས་སུ་སྟན་དུ་ཕེབས་རྒྱུ་གོ་སྒྲིག་ཞུ་མ་ཐུབ་པ་དེར་ཆང་མ་སྟོ་འགྲོད་རྣམས་མི་ཐེན་པ་ཞིག་བྱུང་ཡང་རེ་ཞིག་
བྱ་ཐབས་གཞན་མེད་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་དབུ་གར་དེ་ནས་ཡུལ་མིའི་ཤིང་ཁང་རྒྱུང་དུ་ཞིག་ནང་སྟོ་བཞུགས་མཛད།
འོན་ཀྱང་། བསྐྱེད་མཆོག་གསུམ་གྱི་བྱིན་མཐུ་ཉག་གཅིག་ལ་བརྟེན། ཁོ་པོས་སྤང་མེད་དུ་ཁྱེར་བའི་སྟན་ཁ་རིན་སིན་
རིལ་བུ་གཅིག་ཡོད་པ་དེའི་གས་ཤིག་སྟོན་ཆད་དགའ་ལྡན་དུ་ཕུལ་བ་གསོལ་གོད་བཤལ་བའི་སྟན་གཞིར་ཐུགས་པན་
གསོས་པ་ལྟར། སྐབས་དེར་ཡང་གསོལ་སྟན་རིལ་བུ་གཅིག་བྱ་དེ་ཕུལ་བས་ཅུང་ཟད་ཐུགས་པན་གསོས་སོང་།
སྐབས་དེར་གསོལ་སྟན་དེ་འཁྱེར་རྒྱ་རི་ལྟར་ཐན་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ་ད་ལྟ་ཡང་ཡ་མཆན་སྟེ། ཞེས་གསུངས། ས་གནས་དེ་
ནས་ཁ་དང་གྲ་བཞི་མདའ་དཔོན་བཟུངས་དཔལ་རྟོ་རྩེ་ཆེ་བརྟན་དང་རུ་དཔོན་དབང་ལྡན། བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དག་
འདུལ། ཀ་དང་སྐུ་སྐྱུང་བརྒྱ་དཔོན་སྟོ་བཟང་བཟ་ཤིས། དེ་མིན་དམག་མི་ལྟ་བུ་ཡས་མས། བསྟན་སྐྱུང་དང་ལྷངས་

དམག་ཁོངས་ཀྱི་འབའ་བ་ཕྱག་མཛོད་བཟའི་ས་དང་སྤར་ཁམས་བསྟན་འཕེལ། སེ་ར་བའི་སེར་དམག་སྤར་ཅུ་སྟོར་
བཅས་མཆོ་སྤྱོད་ལྷན་ཅེ་ཁུལ་བརྟན་སྤང་ཆེད་གཏོང་གཏན་འཁེལ་བར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། བྱེད་ཅག་གིས་རང་
སྟོག་ལ་ཅི་མི་སྟམ་བར་བོད་ས་བརྟན་སྤང་གིས་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་བར་ཞབས་འདེགས་སྐབས་ཆེན་
སྤྱབ་བའི་སྟོང་སྟོབས་ལ་བསྐྱགས་བཛོད་ཆེན་པོ་ཡོད་སོགས་གསུངས་ཏེ་མཛུལ་ཁ་སྤྲེལ། སྟག་ཕུན་གྱིས་རྒྱུད་ཤེལ་
སྤྱས་ལེགས་གཅིག་དང་མེ་མདའ་གཅིག་བཅས་མདའ་དཔོན་བཟུངས་དཔལ་ལྷོ་ཆེ་ལ་གནང་སྟེ། གཉིས་ཀས་འགན་
མཉམ་ལེན་དང་གཅིག་པན་གཅིག་གོགས་བྱ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་གནང་། བཟའི་ས་དཔལ་ར་བ་རྩོུ་ཆེ་བརྟན་ནི་ཀུན་
གྱིས་བསྐྱགས་བའི་སྟེས་བྱ་སྟོ་སྟོས་དང་དཔའ་སྟོབས་ཆེ་ལ་ལྷག་བསམ་གྱིས་སྤྱག་བ་ཞིག་སྟེ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་
མཛད་རྗེས་ཏ་ཅང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན།

ཆེས་ 31 ཉིན། མང་མང་ནས་ཕེབས་ཐོན་སྐབས་སྤྱི་ལུང་ད་དུང་བཟུངས་སྤྱད་ཡང་རྒྱ་མིས་ད་དུང་ཅི་བྱེད་
མ་དེས་བས་ཆེབས་མཛོར་བཅེབས་ཏེ་ས་རོང་རྩལ་སར་སྤྱི་ལུང་མདའ་དཔོན་སྟག་ཕུན་དང་ཅེ་མཁོན་དག་དབང་རིག་
གྲོལ་གཉིས་གྱིས་ཕེབས་སྟོར་ཁྱེ་བཞིན་སུ་མཐུད་འབྲུལ་བཞུད་གནང་། དེ་ནས་བྲག་རི་མཐོ་ལ་ནགས་ཆལ་མཐུག་པ།
རབ་རྒྱ་བཟུ་ཏུ་འབབ་བའི་ལུང་ལྷང་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་མདོར་ཕེབས་སྐབས། སྟོ་བུར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཕྱག་
གཉིས་ཐལ་མོ་སྤྱར་ཏེ། འདིའི་ཕྱག་ཏུ་གནས་ཅ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་འདྲ་བས་རྒྱས་མངའ་ཡོད་དམ། ཞེས་བཀའ་འབྲི་
གནང་བར། མཆོ་སྤྱོད་རྩོད་གི་ལས་དུང་དབང་འདུས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས། བ་མ་དང་མོན་བ་རྟན་རབས་ཆོས་བཤད་བ་
ལྟར་ན་བདེ་མཆོག་གི་སྒྲ་རི་བྱེན་སྐབས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ཁྱེས་བར། གནས་ཅ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་
གསུངས་བའི་རྒྱལ་མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཆོར་གསལ་ཏེ། དག་པའི་སྤྱང་བ་བྱུང་པར་བ་ཞིག་བྱུང་བར་
གདོན་མི་ཟེེ།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་པོའི་རང་སྟོན་འཁོར་རིམ་ཕེབས་གྱིས་ས་པག་བོད་ཆུ་ 3 ཆེས་ 31 ཉིན་ 1959 ཆུ་
བ་ 3 ཆེས་ 31 ཉིན། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཆོམས་སྐས་འདྲེག་མ་ཉི་ལ་ཞེས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ས་སྤང་དམག་མིའི་
སྟོད་སྤར་དུ་ཕེབས་འཁྱོར་སྐབས། མོན་རྟ་དབང་དུ་བཅའ་སྟོད་རྒྱ་གར་གྱི་དཔོན་རིགས་གཙོ་བོ་ D. S. Murti དང་
ལས་བྱེད་ཟུ་བླ་མ། རྒྱ་དངས་མོར་གཏན་སྟོད་རྒྱ་གར་ས་སྤང་ལས་བྱེད་བོད་མི་སྟོ་བཟང་ཆུ་བ། ར་སྟོང་སྟོ་བཟང་གི་
ཞབས་གས་ས་སྤང་དམག་མི་ཉི་ཤུ་ལྷག་བཅས་གྱིས་ཕེབས་བསུ་དང་འཆོམས་ཁྱེ་ཕུལ་ཏེ། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་
གཉིས་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྤྱར་གནང་བར་དགའ་བསུ་ཁྱེ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་ཁྱེས། དེ་
གར་ལུད་ཅམ་བཞུགས་རྗེས་དེའི་ཉི་འགམ་གྱི་རྒྱ་དངས་མོ་ཞེས་པར་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་མཛད། དེར་ཞབས་
བཅར་སྤྱི་སྤང་རྣམས་གྱི་མེ་མདའ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཅིས་འབུལ་ཁྱེས་ཏེ་སྤྱི་སྤང་གི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་

གར་གཞུང་གིས་བཞེས། གྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 1 ཉིན་ཚུ་དྲུངས་མོ་ནས་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་ལམ་འཁེལ་ས་
གནས་ཁག་དུ་ཆིབས་སྐྱར་དང་བཞུགས་ཞག་མཛད།

གྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 3 ཉིན། བོ་རུ་ཡིས་རྒྱ་གར་གྱི་གྲོས་ཚོགས་སུ་བོད་ཀྱི་སྐབས་མགོན་ཡོན་
ས་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་བདེ་སྐྱབས་དང་ཐེབས་འབྲོར་གྲུབ་བ་དང་། རྒྱ་གར་གྱིས་སྤྲེལ་ན་གར་ལེགས་དང་
བཞུགས་འཇུག་གི་ཆོག་མཆན་སྤུལ་བ་སོགས་གསལ་བསྐྱབས་བསྐྱེད་སྤྲུངས། གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འཇུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་
ཐལ་མོ་བརྟེན་ཏེ་དགའ་སྟོན་འབོད་སྤྲེལ་བསྐྱབས། རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་ཕྱི་ལའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཆབ་མི་སྣ་
ཆེད་འགྲུགས་ཀྱིས་གསལ་བཤད་གནང་། ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 5 ཉིན་མོན་ཏྲ་དབང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་
ཞག་མཛད། ཉིན་དང་པོར་ཏྲ་དབང་དུ་གནད་ཡོད་མི་དམངས་བརྒྱ་ཕྱག་གཉིས་ཅུ་ལ་མཇུག་ཁ་དང་ཆོས་འབྲེལ་
སྤྱུལ། ཉིན་གཉིས་པར་ཏྲ་དབང་དགོན་པར་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་ཏེ་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་བརྒྱ་ཕྱག་བཞི་ཅུ་ལ་སླ་
མའི་རྣལ་འབྱོར་དགའ་ལྡན་སྣ་བརྒྱ་མ་དང་། ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་འབྲེལ། གནས་གཞིགས་ཉིན་
མཇུག་སོགས་བོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་མཛད་བ་དང་ཆ་འབྲེལ་བ་མང་དུ་བསྐྱེད་སྤྲུངས་པས་དད་ལྡན་རྣམས་དགའ་བདེ་མི་
ཟད་པའི་གནས་སུ་བཀོད། མོན་ཏྲ་དབང་དུ་བཀའ་ཆོས་སྤུལ་བ་དེ་ནི་ཡོན་པ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་བཅན་གྱིས་
དུ་ཐེབས་ཏེ་སྤུལ་བའི་བཀའ་ཆོས་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། འདིར་ཡུལ་མའི་དག་རྒྱན་དུ། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་
འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡ་མཆན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་བ་ཡང་བརྗོད་པར་འོས་པའི་གནས་ཏེ། དེ་ཡང་<<གོང་ས་རྒྱ་
ལའི་སླ་མའི་མཛད་ནཱ།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

ཡུལ་མའི་དག་རྒྱན་ལ། རུ་དེ་གསང་སྐབས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྤུལ་དུ་འོས་འཛིན་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་
འཁུངས་ཡུལ་གོང་རྒྱུད་དེ་དང་ཞལ་གྱིས་ཏེ་ཐེབས་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན། མ་ཐེབས་གོང་སྟེ་ཆིབས་རགས་གྲ་
སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཡང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཤིང་སྤོང་རྒྱུད་དུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་རྩར་ཐེབས་ཏེ། ལྷོན་ཤིང་འདིའི་
ཡལ་ག་གསུམ་པོ་རྒྱས་ཏེ་མཐོ་ཆད་མཉམ་པ་ན་འོས་རང་འདིར་ཕྱིར་འོང་། ཞེས་ཡ་མཆན་ཅན་ཞིག་གསུངས། འོན་
ཀྱང་། ཁོང་གི་སྤྱི་ཆེ་དེ་གའི་ནང་ཕྱིར་ཐེབས་མ་སྟོང་། ... རུས་ཡུན་ཏྲ་ཅང་རིང་པོའི་རྗེས་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཉིད་མའི་བྲན་ཡུལ་
ནས་པལ་ཆེར་ཡལ་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་ཏེ། གྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ནང་ཡུལ་མི་འགའ་ཞིག་གིས་སློ་བུར་དུ་གནས་ཚུལ་དེ་
སྤྲེལ་ཡང་འདྲ། དེ་ནི་སྤྱི་ཆེ་ཤིང་སྤོང་དེའི་ཡལ་ག་གསུམ་པོ་རྒྱས་ཏེ་མཐོ་ཆད་མཉམ་པ་དང་། ཡོན་པ་བརྒྱ་བཞི་བ་
སྟོན་འཁོར་ཚུ་དྲུངས་མོའི་ས་མཆམས་བརྒྱལ་ཏེ་མོན་ཏྲ་དབང་དུ་ཐེབས་པའི་རུས་སྐབས་དེ་རེད། ཅེས་གསལ།

གདུག་རྩལ་རྩེ་བྱ་ཏུ་གྲུར་པར་བརྟེན་བཅན་ཤོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བ། མི་དམངས་སློབ་ཅི་ལྟ་རྟེན་ཆོས་གསུམ་
ཡང་ཅ་གཏོར་བྱེད་བཞིན་པ་སོགས་བོད་ནང་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་གནད་བསྟུས་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་
གཉིས་ཀྱིས་སྐྱབས་འཛུགས་ཁྱིེན་ས་བཟུང་ཆེབས་ཞབས་སུ་སྤྱད་སློབ་རོགས་འདེགས་གང་ལེགས་གནང་བར་བཀའ་
འདྲི་ཆེ་ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ། སྐབས་འདིའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགོད་ལྟན་ཆོགས་སྟེང་། རྒྱ་
ནག་གི་བཅན་དབང་ལོག་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་ཅིས་མེད་ཡིན་པའི་གཞུང་འབྲེལ་
གསལ་བསྐྱབས་ཐེངས་གཉིས་པ་བསྐྱུངས་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་
དམངས་>>ལས།

ངོས་ཏེ་རྩེ་བྱར་མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་འབྱོར་སྐབས་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཀྱི་རྒྱུད་འཕྲིན་ཆེས་མང་པོ་འཕྲོད་འབྱོར་
བྱུང་ཞིང་། འཛམ་གླིང་ས་གནས་གང་སའི་གསར་འགྱུར་མཁན་ཆོའི་སྒྲིཊ་ཆ་བ་བ་དང་། དཔར་འདེབས་བྱེད་མཁན་བརྒྱ་
ལྷོད་ནས་ས་ཐག་རིང་པོ་དེ་འབྲར་ད་ཐུག་འཕྲད་ཐོག །ལོ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཉན་དུ་ཡོང་ཚུལ་བརྗོད་པ་དེ་ནི་ངོ་མཆར་ཆེ་བ་
ཞིག་རེད། ཁོ་ལོ་ཅག་གི་གནས་ཚུལ་ལ་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་མཐའ་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་དོ་སྤྱད་བྱས་པ་དེས་སེམས་འགྲུལ་
ཆེན་པོ་ཐེབས་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་ཕེབས།

སྐབས་འདིར་རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བ་ཆོས་ངེས་དགོས་ཤིང་བསྐྱར་
བྱེད་ཡང་ཡང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། རྒྱ་དམར་གྱིས་ཆ་འདེད་དང་བྲག་ཤེད་ཀྱི་རྣམ་པའི་ལོག་ནས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་
མི་འདོད་བཞིན་དུ། དེ་སྔ་བོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ཏེ་ཡོད་པ་རྣམས་བོད་དུ་ཕྱིར་སློག་བྱ་ཅིས་ཀྱི་འཆར་དོན་ལག་
བསྟར་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཐོག་ཏུ་ཞབས་བྱུང་འཁོད་པ་དང་དུས་མཚུངས་
པར་འཆར་དོན་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་སྟེང་འཇགས་པར་གྲུར་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། བོད་མིའི་ཁྱོད་གནའ་
ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ང་ཆེ་ང་མཐོ་ཐེང་མཁན་མང་ཡང་། གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་སྐབས་གནས་
བཀའ་འདྲིན་ཆེ་མེད་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ལས་གཞན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ནས་སློབ་སྦྱབ་མཁན་ཞིག་
མེད་ལ། ཕྱིས་སུ་འད་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་ཆོད་དུ་མི་སྤང་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་དང་དངོས་སྤྱིང་རང་གིས་ར་འཕྲོད་ངེས་སྟེ།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས། བེ་རུ་ཡིས་
ཡགོང་ས་མཆོག་ཀུན་གྱིས་མཇུག་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་འཛོགས་པ་འདོད་པར་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགོད་ལས་རིགས་སོགས་
ཀྱིས་འབྲེལ་ལམ་བྱ་དཀའ་བའི་ས་ཁུག་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སུ་འཇུག་རྒྱ་དང་། ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་ཐའེ་ལན་དང་སུད་སི་
གང་རུང་དུ་ཕེབས་ན་ལེགས་ཤིང་། འགྲོ་གྲོན་གྱི་རོགས་རམ་ཡང་འབྲུལ་ངེས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་སྤྲུལ།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་སྟོན་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་ལས་པ་ཆེན་པོ་བཞུགས་སྡོང་བའི་གནས་རྫོང་གླིང་(Darjeeling)དུ་
བཞུགས་ན་ལོགས་པར་བསམས་ཞེས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གསུངས།¹⁵¹

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 19 ཉིན། ཤི་ལི་གུ་རིའི་(Siliguri)མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་ཕེབས་འབྱོར་
སྐབས། རྒྱ་གར་ས་གནས་དཔོན་རིགས་དང་། གསར་འགོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཕེབས་བསུ་དང་མཇུག་འཇུག་ཀྱིས་
ཤིང་། སྤྱི་གཙུང་མོ་ཐེ་བཙུན་བརྒྱ་སོགས་སྤྱི་ཉི་ལྔ་པ་དང་། བོད་ཀྱི་གཞུང་ཞབས་དུ་མ། འབྲུག་དང་འབྲས་ལྗོངས་
སོགས་ནས་ཡོང་བའི་བོད་རིགས་སེར་སྤྱོད་མས་སྟོང་ཕྱག་ལྔ་བཀལ་བས་ཕེབས་བསུ་དང་ཞུ་མཇུག་ཀྱིས་། དེ་
ནས་འཕགས་བོད་མི་དམངས་ཁྱི་ཕྱག་གཅིག་ཙམ་འདུས་པའི་སར་ཤི་ལི་གུ་རིའི་ཐོང་ཁྱེར་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱིས་འཆོམས་
ཞུའི་གསུང་བཤད་གནང་སྟེ། མི་དམངས་དང་ལྷན་དུ། ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཆོག་སྤྱི་ཆེ་བཙན་པར་ཤོག། རྒྱ་ལའི་
རྒྱ་མ་རྒྱལ་གྱི་ཅིག་། བོད་རྒྱལ་ལོ་སོགས་ཀྱི་འབོད་ཆོག་བསྐྱུགས། དེ་འབྲེལ་འཕགས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་གནས་དུ་
འཕྱར་བ་དང་། ར་རོལ་འབྲུད་རྒྱུད་པ་སོགས་དགའ་བསུ་སྟེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་ཞུས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 20 ཉིན། ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་ཆེབས་ཕེབས་སྐབས་རྒྱ་གར་ས་གནས་དཔོན་རིགས་
དང་ཆོས་ལུགས་འཕུས་ཆབ། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་མི་སྣ། བོད་མི་བཅས་ནས་ཕེབས་བསུ་དང་འབྲེལ་གནས་
གཟིགས་དང་རྟེན་མཇུག་མཇུག་དེ། ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་རྒྱལ་ལོ་དང་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོག་ཀྱི་མི་སྣས་ཕེབས་སྐྱེག་
ཞུས་པ་ལྟར། དབུ་གུར་ལོག་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་པར་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིགས་བཅ་དུ་མའི་པར་ཕྱད་ཕྱལ། དགོ་
འདུན་ནམས་ནས་རང་རང་སྐད་ཀྱིས་སྟོན་ཤིས་སོགས་སྟོན་འདོན་གནང་ཟེས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་འགྲོ་བ་ནམས་
ཀྱི་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་མ་ལུས་པ་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་སྟོན་པ་ཐུགས་ཟེ་ཅན་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་
མི་ཉམས་དར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བར་ཀུན་གྱིས་ཐུགས་ཁུར་སྤྱུག་བཞེས་དགོས་པ་ལས་བཅུམས་པའི་བཀའ་སློབ་
གནང་། དེ་ལ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་རྒྱ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གི་མཛད་ཐོབ་ཉིན་མོ་ལས།

དེ་རིང་ལྷ་རྩ་བཅས་སྤིང་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་ཡལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཆོག་ལྷ་རྩ་ཆ་སིར་ཞབས་སོར་བཀོད། མི་
དམངས་ལ་ཞུ་མཇུག་གནང་། མཆོད་རྟེན་དུ་དུ་ཐུགས་སྟོན་མཛད། འདུས་ཆོག་ལ་གསུང་བཤད་གནང་སྟེ་ཆེབས་

ཞལ་བསྐྱུར། ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 20 ལ་¹⁵² ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་ཕེབས་ལམ་དུ་སྤྱོད་ལ་ཆེན་པོ་ཕྱད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་
འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་བདེ་ཕེབས་བྱུང་བ་ནི། རྒྱ་དམར་ལ་མཆོན་ན། ལོ་རྒྱུས་ནང་གི་པམ་ཁ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་དང་། བོད་
མི་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་མཆོན་ན། རྒྱལ་ཁ་རྒྱ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

¹⁵¹ <<ཀ་ལི་མོ་ལོ་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༩༩ན་གསལ།

¹⁵² Vast as the Heavens Deep as the Sea- Verses in Praise of Bodhicitta ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་དུ་བྲངས་པའི་ཁྱེད་རྒྱ་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆའི་
ཉིན་མོ་ལས་བཤུས།

༡༥༥ མོང་པོད་མིའི་བྱེད་ལངས་ལ་དག་གཞོན་བྱས་ཇེས། རྒྱ་མིའི་མགོ་ཁྲིད་ཆོའི་བསམ་སྒྲུའི་ནང་། ད་ནས་སྐུ་ཤས་
སམ་ཡང་ན། མོ་གཅིག་གཉིས་རིང་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མས་མགོ་ཁྲིད་པའི་བཅན་བྱོལ་ལ་ཡོད་པའི་པོད་མི་ཆོས་སྤྲད་ཅིང་ཐུན་
བྱ་རྒྱག་སྤྲིད་ཀྱང་། དེ་ནས་རིམ་བས་ནག་སྤུབ་ཐེབས་ཀྱི་རེད་བསམ་པའི་རེ་བ་དང་ཆོད་དཔག་བྱས་ཡོད། མཐུག་ཏུ་
ངོས་ནས་ཐོས་པ་ཞིག་ལ། བདེན་པ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་ཀྱང་། ལྷ་སར་དག་གཞོན་བྱས་ཇེས་མའི་ཅེ་ཏུང་གིས་པེ་ཅིན་
ནས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མར་ཅི་བྱས་ཅ་གཅོད་བྱས་པར་དེའི་ལན་དུ། ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་ཐོས་ཏེ་ཤོར་འདུག་ཅེས་བཤད་པར་བརྟེན།

འོན། ང་ཚོའི་དཔག་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མེད་པར་པམ་པ་མེད་པའོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་འདུག། ཅེས་གསུངས་པ་སྤྱི་འཐུས་
དང་བཀའ་ཤག་ལས་བྱེད་སོགས་ལ་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་དེ་བཟེང་གཉིས་པར་གསལ། སྤྱི་གཙུག་
པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་<<ཀ་ལིས་པོར་གི་གྲུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས། ཡགོང་ས་མཆོག་བཙུན་
ཁྲིལ་དུ་ཐེབས་པའི་རྒྱལ་ལ། དོན་དངོས་མཐོང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་ཏོག་ཙན་དག་གིས་དེ་ནི་རྩ་འཁྲུལ་ལས། ལྷའམ་
གཞན་ཞིག་གིས་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་བསམས་ཀྱང་། དོན་དངོས་ཐོག་སྤྱོད་པ་ལྟ་སོགས་སྤྱོད་པའི་ནང་མ་རྣམས་དང་།
སྤྱོད་པ་དང་བཙུན་ལོ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ལ་ཞུགས་པ་སོགས་ཀྱིས་རང་གི་ལུས་སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་མི་ཉི་
ལྟོས་དང་བཙུན་པ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་བཏང་སྟེ་འབད་པ་བསྟེན་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། སྤྱོད་པའི་པོ་
འབད་པ་དང་དཀའ་བའི་ལས་ལ་ཟད་ཅིང་དོན་དངོས་ཁོ་ན་མཐུན་དུ་བསྟེན་པའི་སྤྱོད་པ་ཞིག་གི་གསུང་དུ་མཛོན་ནོ།།

ཕྱི་ཁྱོད་ལ་ཤོད་ས་ལྷུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལྟོད་པའོར་ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ག་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནང་ནས་ཉིན་གཉིས་ཅེས་ཕྱིན་པའི་རྗེས་ཀྱི་མིས་དྲ་གཞི་དྲ་གསལ་ཉོག་ས་ལྟར་ཉེ། མགོ་ཁྱོད་འོག་ཆུང་པོར་སྐྱུ་པའི་འཕྱོད་སེམས་དང་སྤྱད་སྟུག་ལྟར་ཅིག་ཕྱེས་ཏེ་གཏོར་མོ་ལ་བཅེས་འཕྲོག་གི་དཔར་གསོད་སོགས་ཀྱི་ལས་ཚུ་ལ་སྤྱད་སྟུག་ཀྱི་ཕྱིད་བྱས་ཤིང་། བོད་ཁམས་ཡོངས་དཔྱལ་བ་ལྟ་བུར་བསྐྱར། <<ག་མི་མ་པོར་གི་སྤྱག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས།

རྒྱ་མིས་མོད་དུ་བྱུང་བའི་གདུག་རྒྱུབ་ཀྱི་ལེ་ལན་ཐམས་ཅད་རིག་གནས་གསར་བཅེར་གཡོགས་གྱུར་དེ་ནི་བདེན་པ་ཙུ་
 བས་མིན། གཏོར་བཙུག་གི་ལས་ངན་མང་ཆེ་བ་རིག་གནས་གསར་བཅེར་གྱུར་མོད་ནས་བརྒྱུས་ཐོབ། མོད་མིས་མི་
 རབས་ནས་མི་རབས་བར་དུ་བསགས་པའི་རྒྱ་ཁོར་ནམས་སྟོང་པར་བཟོས། སྤྱི་ལོ་ 1959 རྗེས་ལ། དཔོན་པའི་ནང་གི་
 ཡོད་ཚད་གཏོར་བཞིག་བཏང་། མོད་དུ་དཔོན་པ་སྟོང་ཐག་དུག་ཙམ་ཡོད་པ་ལས་འགའ་ཞིག་ལ་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ནས་
 ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱའི་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ... རིག་གནས་གསར་བཅེར་མགོ་མ་བརྒྱུགས་མོད་དཔོན་པ་དེ་དག་འཕྲོག་
 བཙུག་གིས་སྟོང་པར་བསྐྱར་ཏེ་ཐམས་ཅད་མེད་བརྒྱག་དུ་བཏང་བྱིན། སྤྱི་ལོ་ 1966 ལོར་རིག་གནས་གསར་བཅེར་མགོ་
 འཕྲོགས་ཀྱི་དུས་བསྐྱེད་སྐབས། རྒྱ་དཔོན་པ་ནམས་བརྒྱས་ཐོབ་ཅིང་འཆི་དཔོན་པ་ནམས་ཤི་བྱིན། ལུས་དུ་ལུས་པ་ནི་ནང་སྟོང་
 རྩལ་བའི་ཕྱི་འཕྲོ་མ་གཞི་ཙམ་ཡིན། རིག་གནས་གསར་བཅེར་སྐབས། དཔོན་པའི་ཆིག་གྱུར་ནམས་བཞིག་སྟེ་ཕྱི་འཕྲོ་
 གཞི་ཙམ་ལོ་བ་དེ་ཡང་མེད་པར་བྱས། དེ་ནི་མི་ལོ་ཆིག་ལྔའི་རིང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཏང་གི་མགོ་གཙོ་དག་གིས་བཀོད་

ཀྱལ་མཚན་འཁྱུ་འཛི་པ་ཆེན་པོ་འཛུགས་སྤྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉན་ཁྱེད། ལྷོད་ཆ།

སྤྱི་ལུས་པའི་འཆར་གཞི་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ད་ལྟ་རྒྱ་ནག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་“ལྷོ་ལུང་དུ་བྱུང་བའི་
གོད་ཆག་”ཅིག་ཟིན། ཞེས་གསུངས།

བཙུ་གཉིས་པ། གྲེས་ཀྱི་བཞུགས་སྐྱར་དང་པོར་ཞབས་སོར་བདེ་འཁོད་ཀྱིས་བསྟན་སྤྱོད་ཀྱི་མཛད་པ་
རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་པ་པའི་རིམ་པར་གྱེ་བ།

མ་སུ་རེར་ཐེབས་འབྱོར།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་པ་ 4 ཆེས་ 21 ཉིན། མ་སུ་རེར་(Mussoorie)གྲེས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་པོ་བྱང་དང་པོ་
ཟེར་ལ་སྤྱོ་ཁང་ངམ་ Birla House ཞེས་པར་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱེད་སྤྱོ་ཁང་བཅེགས་མ་ཅན་དེ་ནི་ཡུལ་ལྗོངས་ལྷན་
སྤྱུག་པའི་དབུས་ཀྱི་དེུ་འབྱུང་ཞིག་གི་སྤྱོད་ཡོད་ལ། Birla བྱིས་ཆང་ཞེས་པའི་འབྱོར་ལྷན་མི་ཆང་དེའི་དབྱར་
དུས་ཀྱི་སྤྱོད་གནས་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན། སྤྱོ་ཁང་དེར་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྟན་ཉིད་ཀྱི་རུ་སོགས་བཞུགས་
ཁྱོད་ཞེས་གྲང་ཟེར། ཟེར་ལ་སྤྱོ་ཁང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་སྐབས། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱོད་བྱང་ཆེ་གཞོན་པ་དང་བྱང་
འབྲེལ་བྱང་ཆེ། ལུ་ཏར་པར་སྤེ་ཞི་མངའ་སྤེའི་སྤྱོ་བྱང་སྟོན་ཆེན། ས་གནས་སྤྱོར་སྐྱར་དམག་གི་སྤྱོ་བྱང་སོགས་དཔོན་
རིགས་མང་པོས་གཞུང་འབྲེལ་སྤེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་ཞུས། སྤྱོ་ཁང་དེ་ཉིད་གཙང་སྤྱོད་ཅིང་གཡས་གཡོན་གྱི་ཁོར་
ཡུག་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེའི་ཡང་སྤྱོད་ཏུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གཟིམ་ཆུང་དང་། ཤོད་དུ་ཆོམས་ཆེན།
དེའི་མདོར་མཛེས་འཕྲད་ཁང་སོགས་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་དེའི་ཆེབས་ཞབས་སུ་ལྷན་བཅར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་
དང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ། སྤྱི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྤྱོད་མ། མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ། ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་
སོགས་སྤྱོ་འཁོར་ཞལ་གྲངས་ 19 ཅམ་ཡོད་ཅེས་ཀུན་སྤྱོད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་མཆོན་ཐོ་དང་བཅས་གསུངས།

སྤྱི་ཆེས་ 23 ཉིན། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་བཅས་ལྷན་བཞུགས་
གྱིས་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྱི་སྤྱོད་དང་། བྱང་པར་དུ་རྒྱ་དམར་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འབྲུག་ཅོད་བྲག་གཞོན་སོགས་ཞི་སྤྱོད་
བསྟན་སྐྱར་ལ་འཕྲིན་བསྐྱེད་དང་། རྒྱུ་འདས་སུ་གྱུར་པ་རྣམས་བྱང་ཆེན་རྒྱལ་སར་རེག་པ། རྣམ་སྟོན་གྱིས་མནར་
བ་དང་བྲག་རྩལ་གྱི་འོག་ཏུ་ཆུད་པ་སོགས་རིང་མིན་དཀའ་སྤྱུག་ལས་ཐར་བའི་ཐུགས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། སྤྱི་ཆེས་
24 ཉིན། སྤྱོ་ཞབས་ཀྱི་རུ་མཆོག་མ་སུ་རེར་ཆེད་བཅར་གྱིས་ཡགོང་ས་སྤྱོད་མཆོན་ཐོ་མཆོག་དང་མཛེས་
འཕྲད་ཞུས། དེ་ལ་<<བཅན་ཁྱོད་གྱི་རང་དབང་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

སྤྱི་ལོ་ 4 ཆེས་ 24 ཉིན། བརྩེ་ཏ་ལེ་རུ་སྤྱོད་པོས་སུ་མ་སུ་རེར་ཐེབས་ཏེ་དེད་ཅག་གིས་རྒྱ་ཆོད་བཞེའི་རིང་གསུང་སྐྱར་
ཞིག་བརྒྱུད་དེ་བཀའ་མོལ་གནང་། ངོས་གྱིས་ཐོག་མར། ཁོང་གིས་ལུ་ཆུགས་གནང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོ་པོ་[བྱང་འདས་
དུས་བྲག་བྱུབ་ནས་]ཕྱིར་ཐོད་དུ་ལོག་པའི་རྒྱལ་བྲག་སོ་ཞུས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཐོད་ནང་དུ་རྩེ་བྲག་གི་གནས་རྒྱལ་ཅི་
བྱང་སྤྱོད་དང་། དེ་ནས་ཁོང་གི་དེ་སྤེའི་དགོངས་འཆར་ལྟར་བསྐྱེད་ཏེ་རྒྱ་མི་དང་ལྷན་དུ་བྱང་ཆུགས་དང་གཡོ་ཐོལ་མེད་
པའི་ངང་། སྤྱོན་བརྩོད་བྱེད་དགོས་སར་སྤྱོན་བརྩོད་དང་། གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཙུ་བདུན་ཞེས་པའི་འབྲུ་དོན་རྣམས་

རྒྱལ་འཁོར་མེད་རྒྱུ་ལྷན་འདེད། རྟོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་ཉེན་གཞི་འཛོལ་བའི་འཆར་གཞི་མེད་པར་སྤྱན་ཅེ་རྫོང་དུ་བོད་
 གྲི་སྲིད་གཞུང་འཇུགས་འདོད་པ། ལྷ་ས་ནས་འབྱོར་བའི་གནས་ཚུལ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་འཆར་དོན་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་
 ཚུལ་བཅས་ཞུས་མཆམས། རྒྱ་ཞབས་ནེ་རུ་མཆོག་སྤྲུགས་སེམས་འཇུགས་ཏེ། “ཁྱིད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གནང་བུང་རྒྱ་གར་
 གཞུང་གིས་དེ་ངོས་ལེན་གནང་ཐབས་མེད།” ཅེས་གསུངས། རོས་ཀྱི་སེམས་སྟུ་རྒྱ་ཞབས་ནེ་རུ་ཡིས། རོས་རང་དུས་
 ནས་དུས་སུ་བཀའ་བཀྲོན་གནང་དགོས་པའི་ན་གཞིན་ཞིག་ཏུ་གཟེགས་པ་འདྲ་སྟམ་བྱུང་། རེད་ཅག་གིས་བཀའ་མོལ་
 གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་ཐེངས་གཅིག་གཉིས་ཤིག་ལྷག་གིས་ཅོག་ཅེ་སྟེང་བརྒྱདས་ཏེ། “དེ་རི་ལྟར་ཡོང་སྲིད་དམ་”
 ཞེས་སྤྲུགས་ཁྲིས་པའི་ནས་པས་གསུངས། ཞེས་རྒྱ་ཞབས་ནེ་རུས་རྟོག་མཉིད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བོད་གཞུང་བསྐྱར་
 འཇུགས་གནང་རྒྱུར་རོས་ལེན་མི་གནང་བའི་ནས་པ་མཛོན་གསལ་དུ་བསྟན་པའི་ཚུལ་དེ་གསལ་བར་གསུངས། དེ་
 ནས་ཀྱང་བཀའ་ལས།

[illegible]

གྲུབ་པ་དེར། མིང་ཚོན་མེ་རུ་ལ། རང་གི་བཀའ་ལོལ་གནང་སྤངས་ཚུལ་མ་ཐུན་མ་ཡིན་པ་དང་མིང་དོན་གྱི་
 ཚོན་གཤེད་ཚོད་དུ་ཡོད་པའི་ཚོ་འཁྱོད་དང་ཐུགས་འཆབ་གཉིས་ཀ་བྱུང་ཞིང་། སྤང་ནས་ཀྱང་ལོ་མང་རིང་རྒྱ་གར་གྱི་
 བོས་ཚོགས་ནང་ཡོད་རྒྱུའི་ཐོག་བཟུང་བའི་མིང་རྩས་ལ་སྟོན་བརྗོད་ཀྱིད་མཐན་མང་ཅེས་བྱུང་། གང་སྟར། ཁོང་གིས་
 དེ་སྟར་གནང་བ་ནི། “ཕན་ཚུན་ལ་བཅན་འཛུལ་མི་ཁྱེད་པ་”དང་། “ཕན་ཚུན་གྱི་ནང་མིང་ལ་ཐེ་གཏོགས་མི་ཁྱེད་པ།” “ཞི་
 བདེ་མཉམ་གནས་བྱ་རྒྱ།”སོགས་སྟེ་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དུ་བཞག་པའི་“ཅ་འཛིན་བོས་དོན་ལྷ”
 (Panchsheel Agreement)ལ་བཅི་འཛིན་གིས་རྒྱ་གར་སྤྱང་སྟོབ་གནང་རྒྱ་ཉི། རང་ཉིད་སྤྱང་སྟོབ་ཀྱི་སྤང་དུ་གཞན་
 ཚོས་གཏོང་བ་མིང་དོན་པའི་ཅ་གནད་དང་ལོ་ཡིན། ཡང་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་རང་སྟེ་ས་ནས་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་དང་འགྲོགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོད་ཆོག་ཆོག་ནང་དུ་ཆོད་སྒྲེང་ཤུགས་ཆེར་བྱུང་
ཞིང་། སྤྱིད་དོན་པ་མང་པོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བརྗེ་ཏེ་ཕུ་ཡིས་བོད་དོན་ཐོག་བསྐྱབས་པའི་བྱ་བ་ལ་སྦྱོན་བརྗོད་
ཤུགས་ཆེར་བྱས་ཡོད། ད་ལྟ་ཁོང་གིས་དེ་སྟོན་ཁོ་པོ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་གྱེད་དགོས་པར་ལུ་ཚུགས་
ཆེན་པོ་གནང་བ་དེར་ཁོངས་འགྲོད་སྟེ་བཞུགས་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིད་དོན་པ་ Acharya
Kripalani ཞེས་པས། བོད་དུས་རྒྱ་ནག་དང་སྟན་དུ་ཕྱོད་ཆོད་བཞག་པ་ནི། གནའ་བོའི་མི་རིགས་ཤིག་གས་རྒྱལ་ཁབ་
ཅིག་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་བསམ་བློ་ལ་མོས་མཐུན་གྱི་ཉུགས་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྦྱོན་བརྗོད་གནང་།
གང་ལྟར། བཀའ་མོལ་གནང་བའི་བྱུང་དོན་ནི། རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་འགོག་བོད་སྦྱོབ་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གང་ཡང་ཐད་
ཀར་མི་གནང་བའི་བཞེངས་ཕྱོགས་གསལ་ཐོན་བྱུང་བ་དེ་རེད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།
[ཤེ་ཏུ་ཡིས་]བོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྲད་རྒྱ་གར་གཞུང་ད་དུང་ཡང་རྒྱ་ནག་གི་འགལ་ཆར་ལངས་མི་སྲུབ་པ་དང་། ད་ནི། གང་
མཁྱོགས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་མིན་ཐད་ཀྱི་འཆར་གཞི་མ་བཏིང་བར་དེ་ཞིག་ངལ་གསོ་བརྒྱབས་ན་ལེགས་ཤིང་། འདིའི་
ཐོག་གོ་བསྐྱར་གྱེད་པའི་དུས་སྐབས་གཞན་ཞིག་ཡོང་ངེས་ཡིན་ཞེས་བཀའ་མོལ་གནང་བ་གོ་མ་ཐག ། གཞི་ནས་ངོས་
དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མིན་ཤིས་ཉེགས་བྱུང་། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་
སེམས་སྤུ་ཤར་བ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ངེས་གཏན་མེད་པར་གྱུར་པའི་གནས་སྤངས་དེ་རེད། དེད་ཅག་གི་མཛུལ་འབྲུད་དེ་
ཚུང་ཐད་མཛུལ་མཐུན་གྱི་ངང་ནས་མཆོམས་འཛོག་བྱས་ཏེ་ཁོང་པོའི་སྤྱི་ལོ་མཇུག་པའི་རྗེས་སུ། ངོས་རང་ལ་ཆོད་ལས་བརྒྱལ་
བའི་ཆོ་བས་བྱུང་།¹⁵³ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་པེབས་ལམ་དུ་འོ་བརྒྱལ་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་གར་ས་གནས་སུ་སྤྱི་
ངལ་གསོ་སའི་གནས་ཤིག་ཆེད་ན་ཡང་། དེ་མ་ཐག་སྤར་གྱི་ཕྱགས་རེ་ནམས་འབྲུབ་དཀའ་བའི་གནས་སྤངས་ངོ་མ་དེ་
རྒྱ་གར་གྱི་དབུ་ཁྲིད་རང་གི་ཞལ་ལས་དངོས་སུ་གསན་ཞིང་། གང་མཁྱོགས་བོད་ཡུལ་གྱི་མི་གསོད་ཁྲག་སྦྱོར་
མཆོམས་འཛོག་དང་བོད་ཀྱི་རང་དབང་བསྐྱར་གསོ་གནང་རྒྱུའི་ཕྱགས་རེ་ལ་ཡང་འགོག་རྒྱུ་ཀྱི་ནམ་འབྲུར་དང་།
ཕྱིར་འཐེན་དུས་འབྱུང་ག་ཀོར་དགོས་ཚུལ་གྱི་གསུང་བབ་སོགས་གཟིགས་ཤིང་གསན་པ་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
ཕྱགས་ལ་བཟོད་པར་དཀའ་བའི་ཕྱགས་པས་བྱུང་། དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འཛུལ་དེ་དེ་མ་ཐག་འགོག་ཐབས་མེད་པ་
དང་། རྒྱ་གར་གྱིས་སུ་མཐུད་བཏང་སྟོམས་སུ་འཛོག་པའི་བཞེངས་ཕྱོགས་བཟུང་སྟབས། གནས་སྐབས་ཀྱི་དཀའ་
ངལ་སེལ་ཐབས་ཐོག་མི་པེབས་ཀ་མེད་དུ་གྱུར།

¹⁵³ བཙན་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང་ལས་པའ་བསྐྱར་གྱིས་བྱུངས།

བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བླ་མ་གི་སྤྱད་ཐམ་དང་གལ་ཆེའི་ ཡིག་རིགས།

སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྟོན་འཁོར་ལྷ་ལྷན་ནོར་སྤྱིང་ནས་ཕེབས་ཐོན་སྐྱབས། རྒྱལ་བའི་སྤྱི་ལྷ་
ཚུན་ལ་སྤྱད་པའི་རྩ་བའི་གི་གནས་བབ་བརྒྱུག་དཀའ་བ་གཅིག་མཐུག་གཉིས་སྟོན་དུ་བྱུང་བའི་ཁར། གར་ཕེབས་གར་
བཞུགས་ལ་ཡང་ངེས་གཏན་མེད་པས་པལ་མོ་ཆེའི་སྤྱད་པའི་གཞུང་འཛིན་གྱི་སྤྱད་ཐམ་དང་ཡིག་ཆ་བསྐྱམ་རྒྱུར་
སྤྱད་པས་སྤྱང་བྱུང་མེད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། སྟོན་འཁོར་གྱིས་གྱི་བཞུགས་སྐར་ཐོག་མ་མ་སྤྱ་
རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ་སྟོག་སྟེང་སྤྱབ་བསྟན་ནོར་བཟང་མཆོག་ནས་རྒྱལ་བའི་སྤྱད་ཐམ་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་ཐམ་
སྐམ་དང་ཆེངས་ཡིག་སོགས་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་སྤྱད་པའི་སྤྱལ། དེ་ལ་<<བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་མེའི་རྣམ་གཞག་>>
ལས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ བོད་ས་ལག་ལོ་རྒྱ་ ༤ ཆེས་ ༢༠ ཉིན་རྒྱ་གར་མ་སྤྱ་རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཆོམས་གོང་དུ་འཁོད་པའི་
སྤྱད་པའི་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་དམ་སྐམ་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱད་པའི་གྲུས་རང་ནས་འབྲལ་ལམ་ཞུས། དེ་དང་
སྤྱགས་མཆུངས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༤ བོད་ལོང་སྤྱད་པའི་དབྱིན་གཞུང་བར་བཞུགས་གྱིས་རྒྱ་བོད་ཆེངས་མོལ་གནང་བའི་
ཡིག་ཆ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་སོགས། དུས་གསུམ་དགོངས་བཞེད་ཆ་ཆང་བ་སྤྱགས་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་ཆེངས་དེབ་
མཛོད་སེར་རྒྱབ་ལྷན་དེ་ཅེ་ཡིག་ཆང་གི་སྤྱད་པའི་དཀའ་ཆག་ཁོངས་ནས་བཏོན་འཁྱེར་བྱས་པ་དེ་ཡང་ཡལོང་ས་
སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱད་པའི་གྲུས་རང་ནས་ལོ་རྒྱུས་སྟུང་གསང་དང་སྤྱགས་འབྲལ་ལམ་ཞུས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། དེ་
དག་རི་ལྟར་འཁྱེར་བའི་ཆུལ་ལ་ཡང་སྟོག་སྟེང་པས།

ཐན་ནས་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱད་པའི་ཆུལ་དུ་བཅར་ཏེ། ལུང་ལས་གྱི་སྤྱད་པའི་དམ་སྐམ་ཆེན་མོ་གཟིམ་རྒྱུང་
མཆོན་གཟིམ་ཁང་དུ་ཡོད་པ་དེ་གསོལ་རས་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ཐན་ནས་གདན་ཞུ་ཞིག་ཡིན་ཞུས་པར་དེ་འདྲའི་ན་སྟོག་
མགོ་ཐོན་གྱི་མ་རེད། སྤྱད་པའི་རྒྱུང་དུ་ཞིག་ཨམ་སྤྱད་ནང་འཁྱེར་ཤོག་ཅེས་བཀའ་ཕེབས་ཀྱང་། དེ་ནི་གཏན་ནས་འགྲིག་
མིན་ལ་ལུང་ལས་གྱི་དམ་གཤིན་དུ་གལ་ཆེ་བར་བརྟེན། ངེས་པར་དུ་གདན་ཞུ་དགོས་གལ་ཆེ་བས་གདན་ཞུའི་ལས་
འགན་ཡང་གྲུས་རང་ལ་འཁྱེར་བས་དམ་སྐམ་དེའི་ནང་བོད་ལྗོངས་ལྷ་མིས་སྤྱལ་བའི་གསེར་ཐམ་དེ་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་བ་
ཆེན་པོ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་བར་སྤྱད་པའི་དམ་སྤྱད་འཇགས་སྤྱལ་སྤྱད་པའི་
རྒྱ་དམ་ཁག་གཉིས། སེར་ཐམ། ཏྲགས་དམ་བཅས་རྩ་འཛིན་གཅིགས་ཆེར་མཛད་སྤྱད་རྣམས་ཆ་ཆང་བ་ཡོད་གཤིས།
སྤྱབས་དེར་གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ་ནས་མ་མཁྱེན་པར། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་གཟིམ་རྒྱུང་མཆོན་
གཟིམ་སྤྱད་ནས་ཐན་ལ་སྤྱལ་བ་ལྟར་གཟན་ལོག་དུ་སྤྱད་ནས་སྤྱུང་ཡང་ཆོར་བ་བྱས་ཏེ་ལས་ལག་དུ་སྤྱུང་། དེ་ནས་
ཡིག་ཆང་སྤྱད་པའི་ཁོངས་ནས་ཤིང་སྤྱད་པའི་སེམ་ལར་དབྱིན་རི་བར་བཞུགས་གྱི་རྒྱ་བོད་ཆེངས་མོལ་གནང་བའི་ཆེངས་
ཡིག་ངོ་བཟུས་དང་། རྒྱ་བོད་གཉིས་གྱི་སྤྱི་མེད་ལོ་རྒྱུས་དང་། མ་འོངས་རྒྱ་བོད་གཉིས་དབར་དགོངས་བཞེད་མཛད་

ཕྱགས་སོགས། སྤྱི་དོན་ཕྱགས་བསྐྱེགས་མཛད་པའི་ཆེད་སྤོང་མཛད་མེད་རྒྱལ་ལྷན་ཆེན་པོ་གཅིག་ཡོད་པ་དགོས་
གསུང་བའི་ཡིག་ཆ་དེ་གི་ཡིག་ཆ་གསུང་བའི་ལག་ནས་སྒྲུབ་ཏེ་དེ་གཉིས་རྟོག་ཆས་བརྒྱབས། ང་རང་བོད་ཆེས་ ༩
ཉིན་སྤྱོད་མཉེས་ཐང་བརྒྱད་སྟོན་ཐོན་གྱིད་དགོས་བྱུང་སྟབས། ཅེ་བྱུང་ལས་ཆོན་ཆ་པོ་དག་དབང་བསོད་ནམས་མཉམ་
དུ་འགོ་རྒྱ་བྱས། ཞེས་སོགས་ཞེས་ཏུ་གསུངས། འོན་ཀྱང་། ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་
གཞན་ཞིག་བཞོད་འདུག་པར་སྟོན་སྟེང་པས།

གང་ལྟར་བཀའ་ཤག་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བཀའ་ཐམ་གཅིག་རང་བསྐྱེམས་རྒྱུ་འདུག །དེ་མིན་བསྐྱར་དོན་གསུང་བའི་མཁོ་
བའི་ཆེད་སྤོང་ཡིག་ངོ་མ་ཁག་གིས་མཆོན་གཞུང་དོན་གསུང་བའི་ཡིག་ཆ་སྟེ་གཅིག་ཀྱང་བསྐྱེམས་རྒྱུ་མེད་པ་སྐྱབས་དེར་སྒྲ་
དཔོན་གོང་མ་དང་། ལས་བྱེད། མི་མང་སྤྱི་འཐུས་བཅས་ཆེད་མས་མཁྱེན་གསལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཡགོང་ས་སྐྱབས་
མགོན་ཆེན་པོའི་མཛད་དེབ་ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་མང་ཞེས་པའི་ནང་གོག་གྲངས་ ༩༩ པའི་ཡིག་ཐོང་ ༡། ༩། ༩བར།
བཀའ་སྟོན་ཆོས་བཀའ་ཤག་དང་། ཡིག་ཆ་དེ་གི་དམ་སྤྱུག །ཁོར་སྤྱི་དུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་སྟེ་བཅས་འབྱེད་ཡོད་
གསལ་འདུག །མཛད་དེབ་དེ་ཙམ་སྤྱི་གཞན་སྐྱབས་ལྷན་ཆོག་གསུང་བའི་སྤྱི་ཐུང་བདེ་མཁར་བ་དང་། བཀའ་སྟོན་ཤུག་ཁ་
བ། མཁན་ཆ་བ་དག་འབྱེད་བཅས་ཡོད། སྤྱོད་བདེ་མཁར་བ་ནི་མཁྱེན་ལྷན་བྱེད་པོ་ཞིག་རེད། ཁོར་དེ་གི་གནས་ལུགས་
ནམས་གསལ་པོ་བཞོད་འདུག །ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་སྐྱབས། སྤྱོད་བདེ་མཁར་བ་
མཛད་འབྱེད་ཁོངས་སྤྱི་མེད་གཤེས་གནས་ལུགས་གསལ་པོ་མཁྱེན་གྱི་མེད་པ་རེད། སྤྱོད་དག་འབྱེད་གིས་གནས་
ལུགས་གསལ་པོ་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་ཀྱང་ཁོར་དེ་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་བཞོད་འདུག །གཞན་ལ་ཐུགས་སྦྱང་གཞན་
མཁན་ཞིག་མ་རེད། སྤྱོད་ཤུག་ཁ་བ་ནི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཡིག་དོན་ལ་ཡང་ཐུགས་
སྦྱང་ཆེན་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་མཁྱེན་བཞེན་དུ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་མཛད་དེབ་ལའང་དགོས་དབང་གིས་
ཡིག་ཆ་དེ་གི་མིང་བསྐྱབས། བཀའ་ཤག་གི་མཆོན་བཞོན་ནས་མ་བྱས་བྱས་ཚུལ་བཞོད་པ་རེད། ཅེས་གསལ། དེ་ལྟར་སྟོན་
སྟེང་ཐུབ་བསྐྱར་ཞོར་བཟང་མཆོག་གིས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་སྤྱུག་ཐམ་ཆ་ཆེད་དང་། ཤིང་སྤྱུག་སིམ་ལའི་
ཆེད་སྤོང་ཡིག་ངོ་བུ་ལྷན་སོགས་ཇ་དག་གི་དུས་ཟིང་ཁོད་ནས་བསྐྱེམས་ཏེ་ཐེབས་པ་ནི། མཁས་སྤྱོད་མཛད་སྤྱུག་
འཛོམས་ཤིང་གཞིགས་རྒྱུ་རིང་བའི་དན་ཉགས་ངོ་མ་ཞིག་རེད། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ཙམ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་
དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ཞེས་པ་འདི་ནི། ལོ་རྒྱུ་བ་དག་གིས་གོ་བདེ་ཞིང་སྐྱུར་སྐྱུ་བ་སོགས་གཙོར་གཞིགས་གིས་
མཛད་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་གོང་དུ་བྱངས་པའི་སྟོན་སྟེང་པའི་གསུང་ལྟར་ན། དེ་ཉིད་ཙམ་འབྲི་ལྷན་ཆོག་གི་ཡོད་
པ་ནི། སྤྱི་ཐུང་བདེ་མཁར་བ་དང་། བཀའ་སྟོན་ཤུག་ཁ་བ། མཁན་ཆ་བ་དག་འབྱེད་བཅས་རེད།

དགའ་ལྷན་ལོ་བྱང་སྐར་གསེ་དང་ཚེས་མིག་གི་
མཛད་པ་དུ་མ།

ཚཱ་པ་པོ་ Claude B. Levenson གྲིས་བཙུངས་པའི་<<གོང་ས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཛད་ནས་>>ཞེས་པ་
 ལས་༧གོང་ས་མཆོག་ནས། “སུ་ཞིག་ལ་དུག་མདའ་ཐོག་པ་ན། ཆེས་ཐོག་མའི་གནད་དོན་ནི་དུག་མདའ་དེ་ཕྱིར་འདོན་རྒྱུ་
 དེ་ཡིན། དེ་ནི། དུག་མདའ་དེ་ཉིད་གང་ནས་འཕངས་པ་དང་སུས་འཕངས་པ། དུག་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་འགོས་པ་བཅས་ལ་བརྟག་
 དབྱང་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་མིན། དུག་མདའ་ཕྱིར་བཏོན་པའི་རྗེས་སུ་ད་གཞི་དེ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་བརྟག་དབྱང་བྱེད་
 ཆོག་།” ཅས་བཀའ་སྩལ་བ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཐོག་མའི་གཟིགས་ཕྱོགས་སམ་མཛད་པ་སྐྱོང་རིམ་གྱི་ཙ་དོན་
 ཡིན་ལ། “བད་བཏེན་པན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བྱ་བ་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཟིན། སྤྱིད་ལུག་དང་ཁྱེས་པ་སྤངས་ཏེ།
 འགལ་རྒྱུན་རི་ལྟར་འཕྲད་པ་དེ་ཅམ་དུ་སྤྱིང་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ། འབད་བཙོན་བྱེད་པ་མཁས་པ་ཡ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལགས།”
 ཞེས་<<ཐོད་གྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚཱ་པ་པོར་གསུངས་པ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱགས་གཤིས་དང་
 ཆོད་སེམས་ཡིན། སྤྱི་ཞབས་ནི་དུ་དང་བཀའ་མོལ་གནད་སྟེ་གནད་དོན་དུ་མ་ཞིག་མཛོན་གསལ་དུ་གྱུར་པ་ན། དེ་
 ཞིག་རྒྱ་གར་ཁུལ་དུ། ཐོད་གྱི་ཤེས་རིག་བདག་སྐྱོང་དང་དེར་རབས་སྟོབ་གསའི་མ་ལག་གསར་སྤྱོད། དཔལ་འབྱོར་
 འདུ་འགོད་དང་ཉམ་ཐག་ལྟ་སྐྱོང་། འཕྲོད་སྟེན་དང་འཆོ་ཐབས་སོགས་ལས་དོན་མང་པོའི་སྟེ་འཁྲིད་པའི་སྤྱིག་འཛུགས་
 ཤིག་མེད་ཐབས་མེད་པར་གཟིགས།

གྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 25 ཉིན། སྤྱི་ཚབ་བདེ་མཁར་བ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་དང་གཤུ་ཐོག་བཟ་
 ཤེས་དོན་གྲུབ་སོགས་ཀ་སྤྲུག་ནས་མ་སྤྱིར་འབྱོར། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། སྤྱི་འབྱོར་གྱིས་འབྱོར་གཉིས་ཀ་མཉམ་
 རུབ་གྱིས་ལས་དོན་བྱེད་སྤྲུགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དེང་རབས་དང་མཐུན་པའི་མོད་གཞུང་གི་སྤྱིག་འཛུགས་བསྐྱར་
 བཟོ་དང་། ལས་བྱེད་འདེམ་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཐད་གོ་བསྐྱར་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་གནང་། ཉིན་དེའི་སྤྱི་ཚོ་ནས་མགོ་
 བརྟགས་ཏེ། སྤྱི་ཚབ་བདེ་མཁར་བ་དང་། ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་སོགས་སྤར་གྱི་གཞུང་སའི་ལས་བྱེད་
 དང་། ལྷའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་གདན་སའི་འཕུས་མི་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱར་མར་ཉིན་བཞིའི་རིང་གོས་བསྐྱར་
 གནང་ཞི། གྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 29 ཉིན། ཡོང་གསལ་གྲོས་མོལ་གྱི་མཐའ་དོན་ཆེག་ཐོ་ནམས་ཡལོང་ས་
 རྒྱལ་མགོན་ཆེན་མོར་འབུལ་ལམ་དང་འབྲེལ་རྗེ་འབངས་བཀའ་བསྐྱར་བསྐྱར་མ་གནང་ཞི། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ཐུ་
 ལིར་མོད་གཞུང་དོན་གཅོད་ཁང་དང་། རྒྱེས་ཀྱི་བཞུགས་སྐྱར་དང་པོ་མ་སྤྱིར་ཆོས་དོན་དང་ནང་སྤྱི། རྒྱ་སྤྱི།
 དཔལ་འབྱོར་འདྲུ་འབྱོད་ལས་ཁུངས། ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་བཅས་གསར་འཛུགས་བསྐྱར་སྤྱིའི་ཐག་གཅོད་མཛད།
 དེ་ཡང་སྤྱི་ཚབ་བདེ་མཁར་བ་སྤྱིད་ཆོན་དང་། ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་སུ་ཤོན་ཁ་བ་འཕྱར་མེད་བཟོད་ནམས་

སྟོབས་ཀླུ་དང་སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་དགའ་བྱང་ལྷོ་བཟང་རིག་འཛིན། མཁན་བྱང་ལྷ་ས་སྤྱབ་བསྟན་འོར་བཟང་།
ཕྱི་སྤྱི་ལས་ཁུངས་སུ་སྤྱེལ་ཤིང་སྤྱབ་བསྟན་ཐར་པ་དང་སྤྱི་གཅན་པོ་ཀླུ་ལོ་དོན་གྲུབ། བྱང་སྤྱི་ལས་ཁུངས་
སུ་བྱར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་མཁན་མགོན་ཆེ་བ་པ་སྤྱི་ཁབ་བསྟན་འོར་ལྷན། འདུ་འགོད་ལས་ཁུངས་
སུ་གཡུ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ་དང་རིམ་བཞི་སྟོམ་མདའ་ལྷོ་བཟང་ཡར་འཕེལ། ལྷི་ལི་སྤྱི་ཆབ་དོན་གཅོད་དུ་
ཅེས་དཔོན་ལྷ་སྤྱབ་པ་དབང་ལྷན་བདེ་ལྷན་དང་ལས་རོགས་མཁན་ཆུང་ཆང་བྱིས་སྤྱབ་བསྟན་ཆེ་དཔལ། རིམ་
བཞི་ཆ་རོང་བདུད་འདུལ་ནས་ཀླུ་བཅས་བསྐྱོ་གཞག་སྤྱུ་ཆུ་དང་། ལས་ཁུངས་སོ་སོའི་ལས་རོགས་སོགས་ཅི་
དགོས་སྐབས་མཆོམས་སོ་སོར་ཐག་གཅོད་མཛད་དེ་རིམ་བྱིས་བྱུག་ལས་གནང་མགོ་བཙུགས། ཤེས་རིག་
ལས་ཁུངས་སུ་ཀྱན་བདེ་སྤྱི་འོད་ཟེར་ཀླུ་མཆོན་དང་མཁན་བྱང་དག་དབང་དོན་གྲུབ་བཅས་གཏན་འཁེབས་
མཛད་ཀྱང་ལས་ཁུངས་བྱར་འཇུགས་མ་བསྐྱུངས་པར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 10ཆེས་ 4 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ད་
རམ་ས་ལར་གསར་འཇུགས་མཛད་སྟོ་བསྐྱུངས། དེ་ལ་སྤྱུག་ལྷ་བྱུན་ཆོགས་བཟུ་ཤིས་མཆོག་གིས།

བཅན་ཀྱོལ་པོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ག་གཞི་གསར་དུ་བཀོད་སྤྱི་ག་གནང་སྟེ་བཀའ་ཤག་ལྷན་ཆོགས་འོག་ཆོས་དོན་དང་།
བྱང་སྤྱི། ཕྱི་སྤྱི། ཤེས་རིག །དཔལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་བཅས་ལྷན་ཁང་ཁག་ལྷ་དང་། ལས་ཁུངས་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་
ལས་དཔལ་བ་བདེ་སྤྱུང་དང་། ལྷི་ལིར་བཅའ་བཞུགས་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་གཉིས་བཅས་བཀོད་སྤྱི་ག་གིས་

བཀའ་ལྷོན་ནམས་ནས་གོང་གསལ་ལྷན་ཁང་ཆེ་ཁག་གི་སྤྱུགས་འགན་བཞེས་ཆུང་གཏན་འཁེབས་དང་། ཞེས་<<མི་ཆེའི་
བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་གསུངས། བཅན་ཀྱོལ་དུ་འབྱོར་ཏེ་ཉིན་དུ་མ་ལས་མ་སོང་བའི་སྐབས་དེར། བོད་ཀྱིས་“ངོ་
ཤེས་པ་ས་དང་གནམ་ལས་མེད་”པའི་ཁར། སྤྱི་ལོ་ལྷོན་ཀེ་རུ་ནས་ཆུ་ནག་ལ་འཛེམ་བག་གིས། བོད་མིས་བོད་རང་
བཅན་སྤྱར་གསོ་དང་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་མངོན་གསལ་ཅན་སྤྱབ་པ་ལ་སྤྱངས་འཛིན་ཅི་ཆེར་གནང་ཡང་། ཡགོང་
ས་མཆོག་ནས་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཐད་ནས་ནང་ཁུལ་སྟེ་ཁྱེད་དང་། གནས་ཡུལ་ལ་བསྟན་མཁས་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་
བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་བསྐྱུར་འཇུགས་གསར་བཅོས་གནང་བ་ནི་ཆེས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན།

བོད་ལྷ་ 3 ཆེས་ 4 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 2 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ནམ་གཉིས་སོགས་དང་ལྷན་ལྷ་མཆོད་བདེ་སྟོང་
དབྱེར་མེད་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོགས་འཁོར་གཟུབ་རྒྱས་འབུལ་གནང་མཛད་དེ། བར་ལམ་བོད་དུ་དུས་ཟིང་དག་
གཞོན་འོག་ཕྱི་མའི་ལམ་སོ་ཆེར་ཞུགས་པ་ནམས་ཀྱི་ཆེད་སྟོན་ལམ་གསུང་སྟོག་དང་གཏན་བདེའི་ལམ་བཟང་རྟེན་
པའི་སྤྱུགས་སྟོན་མཛད། ཉིན་དེར་སིང་ལའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་གཅོད་གོ་སྟོང་ Malewana
Gnanissark Thero སོགས་ཀྱིས་མཛལ་བཅར་ཞུས་ཏེ། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་
ཆེར་གཞོད་སྟོན་ཆབས་ཆེན་གཏོང་བའི་གནས་ཚུལ་གོ་འཕྲལ་ཆོས་ཆོགས་ཀྱིས་ཆོགས་འདུ་བསྐྱུས་ཤིང་། འཛམ་

སྤིང་ནང་པ་ཡོངས་ཀྱིས་རྒྱལ་ལྷགས་ཆེག་བསྐྱེལ་གྱིས་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དགོས་པའི་བྲིལ་བསྐྱགས་ལྷགས་ཆེར་
གནང་ཚུལ་དང་། ལ་གོང་ས་མཆོག་སིངས་ལའི་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་གནང་རེ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱང་ཁྱེད།

ལ་གོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་བླགས་བསྐྱེལ་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པ་ཤེས་འཕྲུལ་བོད་མི་མང་པོས་
ཆེ་སྟོག་གི་ཉིན་ཁ་དང་དཀའ་སྤྱད་ལ་ཅེ་མི་སྟུང་བར་སྟོགས་སོ་སོ་ནས་རྒྱལ་བའི་ཞབས་རྒྱུ་བསྐྱེལ་སྟེ་བཙན་ཁྲོལ་
དུ་འབྱོར། དེ་ལ་<<མི་ཆའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

རྒྱ་གར་དང་། འབྲུག་ཡུལ། འབྲས་ལྗོངས། བལ་ཡུལ། ལ་དྲགས། འབར་མ། ཤར་རྩུང་གི་སི་ཐན་བཙས་ཁྱིམ་མཆོས་
རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ས་མཆོངས་བརྒྱད་ནས་མངའ་སྡེ་ཁག་གི་ས་མཆོངས་སུ་བཙན་ཁྲོལ་བ་ཁྱི་སྟག་མང་པོ་ཆུ་ཡན་ཁབ་
པ་ལྟར་ལྷགས་པར་བརྟེན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱགས་རྒྱུ་བཀའ་བློན་གྱིས་རྒྱ་གར་ནང་ཁྱེད་དུ་བཀག་འགོག་
མེད་པར་བཟོད་སྐྱབ་པའི་ཐོག འབྲུལ་ཡུན་གྱི་འཆོ་ཐབས་སྤྲུལ་ཡོང་བའི་རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉིས་ནས་གང་

ཅིའི་རོགས་སྐྱོར་ཡོང་ཐབས་ལྷུ་སྟུང་གནང་བར་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཞལ་བཞེས་གནང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་བོད་མི་
ནམས་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་བར་འགོ་འདུག་སྟེ་དགས་དང་། བཟའ་བུར་འཕྲོད་སྟེན་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་དཀའ་ངལ་
ཆད་ལས་བཀྲལ་བ་ཡོང་རྒྱུར་གདོན་མི་ཟ་བས། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ལྷུ་
སྟུང་གནང་ཐོག ཁློ་བ་ 5 ཆེས་ 5 ཉིན། ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་དང་། ཀུན་སྤིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོག་
སྟག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཀྲ་ཤིས་བཙས་མདུན་བསུ་སྟེ་ལེན་གནང་བར་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ། ཨ་སམ་སྟོགས་གྱི་མི་ས་
མ་རི་(Missamari)དང་། འབྲུག་ཡུལ་དང་ཉི་བའི་སྟག་ས་(Buxa Duar)གཉིས་སུ་བོད་མི་སྟོང་སྟག་མང་པོ་འབྱོར་
བར་སྟོད་སྐར་བཀོད་སྟོག་གནང་། ཆེས་ 7 ཉིན་ལ་དྲགས་སྤྱི་ཁབ་སྟོན་ཆེན་རྒྱལ་སྟུང་བ་ཀྱུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཆེས་
9 ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྟུང་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ནམ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་མཇལ་བཙར་ཁྱེད། ཆེས་ 11 ཉིན་བཀའ་
དགོངས་ལྟར་སྐར་གྱི་ཐེབས་འཁོར་ཁ་ལོ་བ་བཀྲ་ཤིས་ཆེ་རིང་གིས་མཇལ་བཙར་ཁྱེད་པར། སུ་མཐུད་ཐེབས་འཁོར་
ཁ་ལོ་བའི་ཞབས་ལྷུ་དགོས་ཚུལ་གྱི་བཀའ་གནང་། ཆེས་ 21 ཉིན་རྒྱ་གར་རྒྱུང་འཕྲིན་བོད་སྐད་སྟེ་ཆོན་གྱི་འགན་
འཛིན་ལྷ་ལུང་ལྗོ་བཟང་ཕུན་ཆོགས་ཀྱིས་མཇལ་བཙར་ཁྱེད་པར། འཛམ་གླིང་ནང་པ་ཡོངས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་འབད་དགོས་པ་དང་། བོད་དུ་ནང་པའི་
བསྟན་པ་ཉམས་ཆག་འགོ་བཞེན་པར་སྐུར་སྟོབ་སྤྱགས་སྟོན་དགོས་ཚུལ་སོགས་སྟུང་བར་ཕྱི་ཉིན་རྒྱུང་བསྐྱགས་ཁྱེད།
ས་ག་ཁློ་བའི་ཆེས་བཙན་ལུང་ཉིན་ཉི་ཁྱེད་སྟེ་སྟེ་ཁློ་བའི་ 5 ཆེས་ 22 ཉིན།

སྟེ་ཁློ་བའི་ཆེས་ཉིང་གཉིས་ཉིན་ས་ཁློ་བའི་དུས་ཆེན་འཁེལ་བས་སྟན་སྟོད་ཡུལ་གྱི་མདུན་སྐར་ལྗོངས་སྟེང་འཛམ་གླིང་
ནང་པའི་ཆོས་བྱེད་ཁག་ནས་བསྟན་པའི་སྟོང་པོར་ཉམས་བཞེས་གནང་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞེས་བཀའ་བསྐྱེད་བཀྱིས་མཆོངས་

ཕན་དང་ཡོངས་འཛིན་ནཱ་གཉིས་སོགས་ནས་སྐབས་འགྲོ་ཁྱུས་གསོལ་སྟོན་ལམ་ཤིས་བརྗོད་དང་བཅས་ཞལ་འདོན་
ཁག་གསུང་ཐེན་ཐེས་མ་སུ་འེའི་ཁལ་དུ་གཏན་སྡོད་བོད་རིགས་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་བ་བཅས་མི་གངས་ཆེག་སྟོང་སྟོར་ལ་
ངོས་ནས་འཕགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྱིང་པོ་ཡིག་དུག་མ་ཉིད་བཞུས་ལུང་བགྱིས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྗེ་འཆང་
ཆེན་པོའི་ནཱ་ཐར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར། བོད་རིགས་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་ཆེད་
བཅར་མི་སྣ་དང་གསར་འགོད་པ་སོགས་ཀྱང་མང་དུ་འདུས། དེ་ནས་ཀྱང་སུ་མཐུད་ཕྱི་རྒྱལ་གཞུང་ཆབ་ཁག་གི་
དཔོན་རིགས་དང་གསར་འགོད་པ་སོགས་གཅིག་ཐེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བཅར་ཏེ། བོད་རྒྱའི་གནས་ཚུལ་དང་བཅན་
ཁྱོལ་གྱི་གནས་བབ། འབྱུང་འབྱུར་གྱི་དགོངས་འཆར་སོགས་བཀའ་འདི་ཞུས་ཤིང་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་ཐུགས་ཐེལ་
རེ་ཆེར་གྱུར། ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 3 ཉིན་སྤྱིའི་གཅན་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་པེབས་ཏེ་སྤར་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་བོད་མི་
བཅན་ཁྱོལ་བའི་འཆོ་ཐབས་ལ་རོགས་རམ་ཅད་ཞེས། སྤྱིད་ཁྱོགས་ཀྱི་གནང་སྟོ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་སྟུག་པོར་
མཛད། ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 12 ཉིན། ལ་དྲགས་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་མི་སྣ་གཙོ་བོར་གྲས་དུ་མ་ཆེད་བཅར་གྱིས་རིང་མིན་ལ་
དྲགས་སུ་ཆེབས་སྐྱར་ཡོང་བ་དང་། མངའ་རིས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ཀྱང་རང་དགོན་སྐུ་འཁྱེལ་དུ་གདན་ཞུ་ཆོག་པའི་
བཀའ་འཁྲོལ་སོགས་ཞུས། སྐབས་དེར། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ངལ་དང་ཐུགས་བསམ་བཞེས་ས་གཙོ་བོ་ནི། མི་
དམངས་ལ་ཆོས་འབྲེལ་དང་མཛད་སྟོ་གནང་རྒྱ་སོགས་མ་ཡིན་པར། བོད་མི་བཅན་ཁྱོལ་བའི་སྐབས་འབྲལ་གྱི་
གནས་བབ་སྐྱོང་ལ་ཅན་དེ་རྗེ་ལྟར་སེལ་རྒྱུའི་ཐད་ཡིན་པས། གོང་གསལ་ནཱ་ལ་ཞུས་དོན་ལྟར་ཞལ་བཞེས་མ་མཛད་
པར་ཉིན་མཆོན་ལྟོས་མེད་ཀྱིས་བོད་མི་བཅན་ཁྱོལ་བ་ནཱ་ལ་དཀའ་སྟུག་ལས་སྐྱོབ་ཐབས་ཉག་གཅིག་ལ་དགོངས་
བཞེས་མཛད། ལྷ་བ་དེ་གའི་ལྷ་དཀྱིལ་ཅམ་ལ། ལྷེ་ལིར་ཆེད་པེབས་ཀྱིས་སྤྱིད་སྟོན་ནེ་རུ་མཆོག་ལ་མཇལ་འཕྲད་
ཀྱིས་བོད་མི་ནཱ་ལ་ཉིན་རེ་བཞིན་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་བཞིན་པར་གཞུང་ཁྱོགས་ནས་གཞིགས་ཏོག་གང་ཆེ་ཡོང་བའི་
འབོད་སྐུལ་གནང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་<<བཅན་ཁྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སྐབས་དེར་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བ་ཁྱི་ཕྱག་གཉིས་ཡས་མས་ཤིག་འབྱོར་ཐེན་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཐོག་ཉིན་རེ་བཞིན་
གངས་འཁོར་འཕེལ་བཞིན་པས། གནས་སྐབས་དེའི་ཐད་སྤྱིད་སྟོན་ནེ་རུ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱ་བར་ངོས་རང་སྤྱི་ལིར་
བསྟོད་དེ། ཐོག་མར་གསར་དུ་འབྱོར་བ་ནཱ་ལ་སྐག་ས་དང་ཏེ་ཅི་ལུར་གཉིས་ལས་གནས་གཤིས་གཞིན་ཆབས་རྒྱུ་
བའི་ས་ཁུལ་དུ་གནས་སྟོ་ཡོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཞུས། ... བོད་མི་ནཱ་ལ་དེ་སྤར་བཞག་ཆེ་པལ་ཆེ་བར་འཆེ་སྟོན་ཡོང་
ངེས་ཀྱི་གནས་བབ་ནན་ཞུ་བྱེད་སྐབས། ཐོག་མར་ཁོང་གིས་སུན་སྐང་གི་ནཱ་ལ་བ་བསྟན་ཏེ། “ཁྱེད་ཀྱི་རེ་འདོད་ལ་ཆད་
མི་འདུག །རྒྱ་གར་ནི་ཡར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དབུལ་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་དགོས།” ཟེར། ཞེས་བཀའ་
སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་གིས་སྐུ་ཞབས་ནེ་རུའི་མདུན་ནས་བཀའ་བཀྱོན་གསན་གྱིན་གསན་
གྱིན་བོད་མི་ནཱ་ལ་སྐྱོབ་ཐབས་མཛད། དོན་དངོས་ཐོག་སྐུ་ཞབས་ནེ་རུ་ལ་ཡང་འགན་ཁུར་གཏན་ནས་མེད་པ་མིན་ཏེ་

གསལ་ཅམ་བཤད་ན། དེ་སྔོན་ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་བོད་ལ་རོགས་རམ་གནང་རྒྱའི་འདོད་ཚུལ་བསྟན་པར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བར་བསམས་ཏེ་ཐད་ཀར་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་བཅུག་མེད་པ་སོགས་གནས་ཚུལ་མང་། མཐའ་མར་སྐུ་ཞབས་ནི་རུས། བོད་མིའི་སྔོན་སྐྱར་ཐད་བསམ་ཞིབ་ཀྱིས་གནམ་གཤིས་འཕྲོད་ས་ཞིག་ཏུ་རང་ཁ་རང་གསོ་ཡོང་ཐབས་སོགས་གང་མགོ་གས་ཐག་གཅོད་གནང་རྒྱ་དང་། བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བའི་སྤྱ་གྲུ་རྣམས་ལ་ཡང་སློབ་བྲ་ཐུང་འཛུགས་ཀྱིས་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གཉིས་ཀར་སློབ་སྦྲང་སྤྲད་སའི་ཁོར་ཡུག་བསྐྱེད་རྒྱ་སོགས་ལ་ཞལ་བཞེས་མོས་མཐུན་གནང་། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཐུགས་རྗེའི་བཀའ་བློན་དང་། སྐུ་ཞབས་ནི་རུའི་ཞལ་བཞེས་ལམ་སྟོན། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱི་རམ་འདེགས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བ་རྣམས་འཛམ་གླིང་མི་གྲལ་དུ་ཚུད་པའི་མགོ་ཚུགས།

བོད་དོན་ལྷ་གཏུགས་དང་མི་སྣར་ མཇལ་འཕྲད།

སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཆོག་མ་སུ་རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་རྒྱ་རོ་གཉིས་ཅམ་ཀྱི་རིང་། རྒྱ་ནག་ནང་བསམ་ཡོད་ཤེས་རྒྱ་ཅན་དེ་སྟེད་ཡོད་པས་རྒྱ་དམར་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲོས་མོལ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་ཡོང་ངེས་དགོངས་ཏེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཐད་དེལ་བསྐྱགས་ནན་ཅན་གང་ཡང་མ་གནང་ཡང་། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་དག་གཞོན་བྱེད་ལུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། བོད་མིའི་གནས་བབ་རྗེ་སྤྱ་གྲུ་ཐུར་པར་བརྟེན། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལྷ་ 6 ཆེས་ 20 ཉིན་བོད་དོན་དེལ་བསྐྱགས་གནང་། དེ་ལ་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>> ལས།

གནས་ཚུལ་ཐུང་སྟེ་རྒྱ་བ་གཉིས་ཅམ་འགོར་ན་ཡང་། ད་དུང་མ་སུ་རིར་གསར་འགོད་པ་ 930 ཅམ་གྱིས་ངོས་ཀྱི་སྐད་ཆར་བསྐྱགས་ནས་བསྐྱད་ཡོད། ཁོ་ལོ་ལྷོ་ལི་ནས་ཕྱིར་མ་སུ་རིར་འབྱོར་འཕྲལ་དནི་རང་ཉིད་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྐྱགས་བྱ་རྒྱའི་དུས་སྟོན་པར་མཐོང་སྟེ། སྤྱི་ལྷ་ 6 ཆེས་ 20 ཉིན་གསར་འགོད་ལྷན་ཆོགས་བསྐྱས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་འཛམ་གླིང་གང་ས་ནས་གསར་འགོད་པ་བརྒྱ་ཐུག་བཞུལ་བ་མ་སུ་རིར་འཛོམས་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། བོད་ནང་རྒྱ་མིས་དམར་གསོད་དང་གཏོར་བཤེག་ཆབས་ཆེན་གཏོར་བཞེན་པ་དང་། གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་བཅོན་དབང་ལོག་བཞག་པ། རྒྱ་ནག་དང་མཐུན་ཐབས་མཛད་ཀྱང་དོན་འབྲས་མ་སོན་པ། དམར་ལོག་བཅོན་འཛུལ་དཔོན་རིགས་ཆོར་བོད་མིས་མི་དགའ་བ་བྱེད་པ་ལས་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་ལ་ཞེ་འཁོན་སྤང་སེམས་མེད་པ། རང་དབང་ལ་དགའ་བའི་རྒྱ་རིགས་དང་འཛམ་གླིང་མི་དམངས་ནས་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བ། བོད་རྒྱའི་དཀའ་ལྷོག་

སེལ་ཐབས་གནང་མཁན་ལ་དགའ་བསུ་གནང་རྒྱ་སོགས་གསལ་བསྒྲགས་བསྐྱབས། དེ་ལ་<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

མེ་ཅིན་གཞུང་ནས་ཁོང་ཚོའི་སྤྱི་ཚབ་པས་ཇི་ཤེད་དུ་དཔེ་སྟོན་གྱི་ཡོད་པ་ལྟར་ལྟོ་མེ་ཅིན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ལ་འདྲོད་མོས་བྱས་པར་དུང་ཡོད་ཆེས་མི་ཐུབ་ཚུལ་བརྗོད་པར་མ་ཟད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆོག་མཁན་པ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཉིན་ཞིབ་ཤེད་རྒྱུར་རྒྱ་མིས་མོས་མཐུན་བྱས་ན། ར་དང་རའི་གཞུང་ནས་ཁོང་ཚོས་ཇི་ཤེད་ལ་མོས་མཐུན་ཤེད་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་བཏོན་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེར་གསར་འགྱོད་པས། ད་ལྟ་བོད་གཞུང་གང་དུ་ཡོད་ཅེས་པའི་དེ་བ་ལུལ་བར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། ཏུ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་བཀའ་སློན་བཀའ་འགག་གང་དུ་ཡོད་པ་དེར་བོད་གཞུང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་ཤེད་ཆོག་པའི་བཀའ་ལན་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་གིས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 20 ཉིན། མ་སུ་རིར་གསར་འགྱོད་ལྷན་ཆོག་པ་དང་པོ་དེ་ཆོག་པ་པ་རེད། དེའི་གོང་ལ་གསར་འགྱོད་ལྷན་ཆོག་སྐབས་མི་གསུམ་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་གསར་འགྱོད་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལས་ངོས་ནས་ཐད་ཀར་ཐུག་འཕྲད་བྱས་མེད། ཐད་ཀར་ཐུག་འཕྲད་བྱས་པ་དེ་ཉིན་དང་པོ་ཡིན། སྐབས་དེར་གསར་འགྱོད་པ་ཞིག་གིས། བོད་གཞུང་གང་དུ་ཡོད་པའི་ཞེས་དེས་བྱང་བར། ངོས་ཀྱིས། ཏུ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་ཏུ་ལའི་ཁྲ་མའི་བཀའ་འགག་། བཀའ་སློན་བཅས་གང་དུ་ཡོད་པ་དེར་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་ཤེད་པ་ཡིན། ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ཕྱི་ལོ་ནས་དབུས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་(Defence Ministry)ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཆེད་མངགས་གསར་འགྱོད་གསལ་བསྒྲགས་འགྲེལ་སྤྲོད་པོད་གཞུང་ཞེས་པ་མེད་

ཅེས་བཤད་ཡོད།¹⁵⁴ ཅེས་གསུངས། <<ཀ་ལི་མ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཀྱང་། “གསར་འགྱོད་ལྷན་ཆོག་པ་དེའི་ཐད་ནི་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞེད་པ་ལྟར་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་རེད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ཀྱང་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞེད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་གསུངས། རྒྱ་ཐད་བཤད་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་དོན་ལྟར་ལྟོ་མེ་ཅིན་གྱི་ལོ་ 1950 ལོའི་ 9 ཟླ་བ་ 8 ཉིན་ཕྱི་ལོར་བོད་གཞུང་སྤྱི་ཚབ་རྣམས་ལ། དེ་ཉིན་རིའི་ལངས་ཕྱོགས་ལྟར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཁས་ལེན་པས། བོད་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ན་འགྲིག་ཐབས་མེད་ཚུལ་གསུངས་པ་¹⁵⁵དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་སྐབས། ལངས་ཕྱོགས་དེའི་རྒྱུ་པས་ལྟ་སྟོད་རྒྱ་གར་སྤྱི་ཚབ་ལྷན་བཙུག་ཅིས་སྤར་ཡོད་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ་དང་། འབྲས་ལྗོངས་སློན་ཆེན་ཡང་མངལ་འཕྲད་དུ་བཙུག་ཐེད།¹⁵⁶ དེ་ནས་ཀྱང་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར། རྒྱ་གར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་ནས་གསར་འགྱོད་ལྷན་ཆོག་པ་ཐོག་བོད་གཞུང་ཁས་ལེན་མི་ཤེད་པའི་ལངས་ཕྱོགས་གསལ་བསྒྲགས་གནང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། རྒྱ་

¹⁵⁴ 2012 ཟླ་ 8 ཚེས་ 3 ཉིན་ལ་དུགས་དང་། 2012 ཟླ་ 6 ཚེས་ 28 ཡི་ཤེད་ལོར་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློན་ཏུ་གསལ།
¹⁵⁵ སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་ལ་གཞིགས།
¹⁵⁶ 2013 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 13 ཉིན་ཨ་རིའི་ཨོ་རྟོན་(Oregon)དུ་བོད་མི་ཚོར་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློན་ཏུ་གསལ།

དཀར་ནག་གི་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་སྲིད་རྒྱུས་ཡིན་ཚུལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་གསུངས།
དེས་ན། སྤྱིར་བོད་གཞུང་དང་བོད་རང་བཙན་འདོད་མིན་གླེང་དགོས་པ་མེད་ཀྱང་། རྒྱལ་སྤྱི་དང་གནས་ལུལ་གྱི་
ལངས་སྤྱོད་ཤིང་ཤིང་། “མི་ཚོད་པ་”དང་“མི་འདོད་པ་”འི་དབྱེ་བ་ལེགས་པར་བྱེ་སྟེ། མིག་རས་འཛམ་གླིང་ལ་ཅེར་
ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ས་མ་མཐོང་བའི་རང་ལྷགས་ཙམ་གྱིས་གར་ཡང་མི་བྱིན་པ་དང་། མིག་མཐུག་གི་གནད་དོན་ལ་གདོང་
མི་གཏོད་པར་ཆོར་ལྷགས་ཙམ་གྱིས་ཅི་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་ཚུལ་ཤིང་དགོས། “བོད་གཞུང་སྤྱིར་བཏུ་གནང་
སོང་”ཟེར་བ་དང་། “ཤི་བོའི་ཁ་ཆེས་དང་། གསོན་པོའི་རེ་བ།” ཡོད་ཟེར་བ་དག་རེ་ཞིག་ཅི་བདེར་འཆོ་ན་བོད་
ཆགས་འཛིག་གི་ཉིན་ཁ་ལས་སྤྱོད་པར་ཅུང་ཟད་པན་ནོ།།

ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 22 ཉིན། རྒྱ་གར་བོད་དོན་ཆོག་པའི་གཙོ་འཛིན་སྐུ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan
དང་སྐུ་ལྷན་བྱུང་ཡིག་དང་བཙས་ཏེ་མ་སུ་རིར་འབྱོར་ཏེ་ཉིན་དུ་མའི་རིང་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་འཛིན་ཚུལ་དང་སྲིད་སློན་ནི་
དུའི་དགོངས་ཚུལ། དེ་སྤེལ་བོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་སོགས་གསུང་གླེང་ཞིབ་དུ་མཛད། བྱི་རྒྱལ་ཁག་དུ་བོད་དོན་གླེང་
སློང་དང་རྒྱལ་སྤྱིར་འཆོལ་ཐབས་གནང་རྒྱ་སོགས་འཆར་གཞི་ཅི་མང་བསྐྱེགས་རྗེས་སྤྱིར་ལེབས། སྐབས་དེའི་སྤྱི་
གཞུག་དུ། ཉི་ཉོང་དང་ཨ་རི་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཆོག་པའི་གཙོ་འཛིན་དང་འཕུས་ཆ་བ། རྒྱ་གར་དང་བྱི་རྒྱལ་གྱི་
རོགས་སྤྱོད་ཆོག་པའི། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཡོངས་གཞོན་ནུའི་ཆོག་པའི། རྒྱ་གར་ཡེ་ཤུ་ཆོག་པའི་འཕུས་པའི། སྲིད་དོན་
ཆོག་པའི་སྤྱི་ཁག་གི་གནད་ཡོད་སོགས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་མཛུལ་བཙུང་བྱེད་པའོ། བོད་ནང་གི་གནས་བབ་སྤྱི་དང་ལྷག་
པར་འཕུལ་སེལ་རོགས་རམ་ཅི་དགོས་སོགས་བཀའ་ཚོལ་བསྟུང་མར་ཁྱུས། ཆེས་ 27 ཉིན་བསྐྱར་སྤྱི་དང་གླངས་
དམག་གི་སྤྱི་འདོམས་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟུ་ཤིས་དང་ཐུབ་བསྟན་དགེ་ལེགས། ཨ་མདོ་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཆོ། འབའ་པ་
ཡེ་ཤེས་བཙས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་། རྒྱ་སྤངས་མགོ་འཕུས་སྤྱི་དགེ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་སོགས་འབྱོར་བར་མཛུལ་ཁ་
སྤྱོད། ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 28 ཉིན་བཀའ་ཤིག་གིས་བརྟན་བཞུགས་སུལ། ལ་དྲགས་ནང་པའི་ཆོས་ཆོག་པའི་སྤྱི་མཆོན་
ཉིད་སྤྱོད་གྲུ་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས་པར་དབུ་འབྲེད་མཛད་སྤྱོད་གདན་ཁྱུ་སུལ། དེ་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

བོད་མི་སྐབས་བཙོན་པ་མང་པོ་གསར་དུ་འབྱོར་བཞིན་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་གནས་ཚུལ་ཇ་ཟླ་ལ་བརྟན་དོས་རང་
འགོ་མ་ཐུབ་པར་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆར་ཆེན་པོ་ལེབས་རོགས་ཁྱུས་པར་བྱི་རྒྱ་དགུ་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན་མ་སུ་རི་

ནས་མོ་ཁོར་ཐོག་ལེབས་ཐོན་གྱིས་པ་ཁན་གོ་ཁ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས། སྐབས་དེར་རི་ཕིན་ནང་པའི་ཆོས་ཆོག་པའི་
ནས། རྒྱ་མིས་བོད་དུ་བྱག་སྤྱོད་སྤེལ་བཞིན་པར་དམིགས་བསལ་ཆོག་པའི་ཆེན་ཞིག་བསྐྱོངས་པར་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྟག་
མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འདེན་ཁྱུས། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱིའི་བོད་འབྲེལ་གནད་དོན་རྣམས་ཡོངས་
བསྐྱེགས་དང་། རི་ཕིན་གྱི་གྲགས་ཅན་མི་སྣ་མང་པོས་ཀྱང་རྒྱ་མིའི་སྤྱོད་རན་ལ་ཁོ་ལ་གཏམ་མང་དུ་སྤེལ། རི་ཕིན་དུ་
བཞུགས་སྐབས། ཅང་ཅེ་ཉེ་ནས་ལེགས་སྤྱིས་རོགས་དབུལ་ཨ་སྤྱོད་ 6000 དང་བཙས་སྐུ་ཆབ་ཅིག་ཆེད་གཏོང་

བྱས་པ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེར་མཛམ་ཏེ། ཡལོང་ས་མཆོག་ཐའི་ཕན་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་པ་དང་སྐྱའི་གཅེན་
པོ་མཆོག་གྲུང་ངེས་ཐེབས་ཡོང་བ་ཞེས་ཞུས་པར། སྐྱའི་གཅེན་པོ་མཆོག་ནས་ལེགས་སྐྱེས་རོགས་དངུལ་མ་བཞེས་
ཤིང་། ཐའི་ཕན་དུ་ཐེབས་འདོད་མེད་པའི་ལན་གནང་།¹⁵⁷

གྲུ་ལོ་ 1959 ཟླ་ 8 ཚེས་ 29 ཉིན་ནས་རྒྱལ་གྱི་ཁྲིམས་དོན་མཁུངས་པ་དུ་མ་དང་ལྷན་དུ་བོད་དོན་གླེང་
 མོལ་དང་། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་སྟན་འཕུལ་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་མཛད་དེ། ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 1 ཉིན་
 བོད་གཞུང་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷི་ཡིར་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་སར། བོད་གཞུང་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་སྟན་
 འཕུལ་འཆར་དང་དེའི་ནང་དོན། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་ཡོང་བ་བཅས་ཀྱི་འཕོད་སྐུལ་བྱིལ་
 བསྐྱགས་ཆེ་ཅན་གནང་། ཚེས་ 2 ཉིན་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་ཆེན་པོ་སྟོན་འཁོར་སྐྱར་ཡང་ལྷི་ཡིར་ཐེབས་འབྱུང་གིས་
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྟན་ཉིདེ་རྗེས་བློན་གནས་ལུལ་ Rajghat ལ་གཟིགས་སྐྱོར་དང་། རྒྱ་གར་སྲིད་འཛིན་ Dr.
 Rajendra Prasad དང་ཁྲིམས་དོན་མཁུངས་པའི་མི་སྣ། སྲིད་སློན་མེ་རུ་སོགས་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་། སྤྱི་ཞབས་མེ་
 རུ་ལ། བེ་ཅེན་གཞུང་གིས་ཐོས་མོལ་བྱ་འདུན་མེད་པའི་ནམ་འགྱུར་གསལ་བ་དང་། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་གར་གཞུང་
 སོགས་ནས་བོད་ཀྱི་དཀའ་ཉམས་སེལ་ཐབས་མི་གནང་བས། འཛམ་གླིང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་ཁྱུ་གཉེན་གསུངས།
 སྤྱི་ཞབས་མེ་རུ་ལ། བོད་དོན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་
 རྒྱ་གཞུག་གནང་ཡང་པན་ཆ་དེ་ཅན་མེད་པ་དང་། བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་རྒྱུས་དེ་སྟོན་དང་མཚུངས་པར་
 འགྱུར་བ་མེད་པ། གལ་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་བོད་དོན་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་རྒྱ་གཞུག་གནང་རྒྱུར་པན་ཐོགས་བྱས་ཆེ་རྒྱ་
 དཀར་ནག་བར་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཉམས་ཉིས་སུ་འགྲོ་ངེས་ཁར། ས་མཆའས་ཀྱི་ཅོད་རྟོག་ཁྱད་སྲུང་ལས་ཆེ་རུ་འགྲོ་
 ངེས་སོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཉིན་གང་སྤྱི་ངལ་གསོ་ཡོང་ཅན་ཡང་མེད་པར་རྒྱ་གར་གྱི་མི་སྣ་ཆེ་བས་དུ་མར་མཇལ་
 འཕྲད་དང་གསུང་གླེང་གོ་བསྐྱར་མང་དུ་མཛད། རྒྱ་ཉིན་ནས་རི་མོན་དང་ཨ་རི། དབྱིན་རི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་ལྷག་
 བཀའ་བའི་གཞུང་ཆབ་མི་སྤྱར་མཇལ་འཕྲད་དང་། བོད་དོན་ཚོགས་འདུ། རྒྱུང་འཕྲིན་ཐོག་གསུང་འཕྲིན་སྐུལ་བ་
 སོགས་མཛད་བྱེལ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་།

གྲི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 9 ཉིན། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་གར་གྲི་ལི་ནས་རྒྱ་ར་འཕྲིན་ཐོག་མཉམ་
 འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་གི་བྱང་ཆེ་ Dag Hammaraskjold ལ་ཤོད་དོན་སྟོན་ཏུ་འབྲུལ་ལམ་སྟེན། དེ་ནས་ཡལོང་ས་
 མཆོག་དང་བཀའ་ཤག་ནས། བྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་བདེན་རྒྱལ་འཆོལ་སྤྱད་སྤྱི་གཅིན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། ལྷ་སྒྲུབ་
 བ་དབང་སྤྲུག་བདེ་ལྡན། ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་བྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་ཆེད་གཏོང་མཛད་པར་དཔྲིན་ལན་ཏུ་སྤྱི་ཆབ་རྣམས་

157 ལྷག་མཆེར་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་གཞིགས།

སྤྱི་གཅེན་པོ་སྤྲུག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡང་མཛུམས། དེ་གར་བོད་དོན་བྱིལ་བསྐྱགས་སོགས་གང་ཅིའི་ཕྱག་ལས་གྲུབ་མཆོམས་ཨ་རིར་ཕེབས་ཏེ། ཀྲུལ་ཁབ་ནཱས་ཀྱི་གཞུང་ཆོབ་མི་སྤྱ་དང་མཛུམས་འབྲུད་ཀྱིས་བདེན་ཀྱབ་བསྐྱུད་མར་བཅུལ། སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 12 ཉིན་མཉམ་འབྲེལ་ཀྲུལ་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་གྱ་སྤྱིག་ཆོགས་ཚུང་གིས་བོད་དོན་ཀྲུལ་ཆོགས་ནང་སླེང་འོས་མིན་ཐད་བསམ་ཚུལ་བསྐྱུས་བར། ཀྲུལ་ཁབ་ ༢༣ ཀྱིས་ཀྱབ་སྐྱོར་དང་། ༡༡ གིས་དགག་བྱ། བར་གནས་ ༡༥ ཟླ་བ་ཀྱ་གར་ཀྱིས་ཐེ་རུས་གང་ཡང་མ་གནང་བ་བཅས་མཐར་སླེང་སློང་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་ཆོད་པས། མཉམ་འབྲེལ་ཀྲུལ་ཆོགས་སུ་བཟོ་སླེང་གནང་། དེ་ལ་<<སྤྱི་དོན་ཀྲུལ་རབས་>>ལས།

ཀྲུལ་ཆོགས་ཐེངས་བརྩུ་བཞི་པ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་ 10 ཆོས་ 20 ཆོས་ 21 རེས་གཟའ་ལྷག་པ་དང་ཕྱར་ཕྱེ་ཉིན་སོ་སོར་ཆོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་རིང་མཐུན་སྟོགས་ཀྲུལ་ཁབ་པན་ཚུན་བཟོ་སླེང་སྐྱུང་བཤད་བཀའ་མོལ་རྒྱུན་རིང་གནང་མཐར་ཨར་ལན་ཏི་(Ireland)དང་། མ་ལ་ཡ།(Malaya/Malaysia) ཨལ་སལ་བ་ཏོར་(El Savador)བཅས་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བརྟེ་མེད་དང་། མི་རིགས་ལ་མནར་གཅོད་བྱས་པའི་སྐྱོར་ལ་གྲོས་ཆོད་ཀྱི་ཟེན་བྲིས་ལ་ཐག་གཅོད་གནང་མིན་མིང་འཛོད་འོས་ཤོག་བསྐྱུ་ལེན་གནང་བར་རང་རེར་ཀྱབ་སྐྱོར་གནང་མི་ཀྲུལ་ཁབ་ ༢༥ འགལ་ཟླ་ཀྲུལ་ཁབ་ ༤ བར་གནས་ཀྲུལ་ཁབ་ ༡༤ བཅས་བྱུང་སྟེ་གྲོས་ཆོད་གཏན་འཁེབ་བྱེད་རྒྱུར་ཀྲུལ་ཁབ་ཐོབ་པས་ང་ཆོ་ཀྲུལ་ཆོགས་བྱར་ཉན་ཁོངས་སུ་བསྐྱུད་ཡོད་ས་དེར་ཨར་ལན་ཏི་དང་། མ་ལ་ཡ། ཨལ་སལ་བ་ཏོར་གྱི་སྤྱི་ཆོབ་ནཱས་ལམ་སེང་ཆོགས་གྲལ་ནས་བཞེངས་ཏེ་ང་ཆོར་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞེས་ཕྱག་གཏོང་བར་ཕེབས། ང་ཆོ་ཡང་གཞིས་ལུས་བོད་མིའི་དཀའ་ངལ་སྐྱོར་བཟོ་སླེང་ནཱས་ཐོས་པས་སེམས་སྐྱོ་པོ་དང་། བདེན་པར་ཀྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་མང་བས་ཀྲུལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་དགའ་སྐྱོ་བྱུང་འབྲེལ་དུ་བྱུང་སྟེ་ཁོང་ནཱ་པར་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ལུས། ཞེས་གསལ། ཀྲུལ་ཆོགས་ཀྱིས་

བཞག་པའི་གྲོས་ཆོད་ནི། <<སྤྱི་དོན་ཀྲུལ་རབས་>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ 1948 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 10 ཉིན་ཀྲུལ་ཆོགས་ཆོགས་ཆེན་ནས་ཁས་སླངས་པའི་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མཉམ་འབྲེལ་ཀྲུལ་ཆོགས་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་པའི་གཞི་རྒྱུའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་གི་རྩ་དོན་ནཱས་ལ་དྲན་གསོ་བྱ་རྒྱ།
བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་གཞན་དག་ཡོངས་དང་འབྲ་བར་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་བྱ་གཞག་རང་དབང་སོགས་གཞི་རྒྱུའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། རང་དབང་གང་ཅིར་དབྱེ་བ་མེད་པའི་རང་འདོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པར་རྩ་འཛིན་ཡོད།
བོད་མི་མང་གི་སྤར་གནས་བརྒྱུད་འཛིན་བྱེད་བཞིན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། སྤར་སྟོལ་རང་སྤྱི་དཔྱིན་སྐྱོང་བཅས་ལའང་དོ་སྤར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
ལ་གོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་སྐྱོང་པའི་གསུང་བཤད་ཀྱིས་མཆོན་གནས་ཚུལ་ཁག་ནང་གསལ་བོད་མི་མང་གི་གཞི་རྒྱུའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། རང་དབང་བཅན་ཤིང་ཀྱིས་སྟོགས་འདུག་པར་སྐོ་པམ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད།

ཏུ་འབྱོར་བཞེན་ཡོད་ལ། Thailand ཡི་རྒྱལ་སྐས་ Maha Vajiralongkorn སོགས་མི་སྣ་འདྲ་མིན་མཐུམ་འབྲུང་
 ཏུ་ཕེབས་པ་དང་། བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བླང་གི་གནང་སྟོ་བསྐྱར་གསལ་ཁྲིམ་ལམ། བཅོམ་བྱོལ་བའི་འཆོ་བ་དང་
 རྟོད་གནས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཕྱག་ལས་སྣ་མང་གིས་དུས་འདའ་བར་མཛད། གཞུང་ཞབས་ཞུས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་བྱུས་
 ཡོད་ཀྱི་ཅུམ་སྒྲུགས་ཀྱིས་འབད་བ་བསྟུད་མར་བསྟེན། ཁུ་བྱ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གི་མཛད་ཚོའམ་
 ཉིན་པོ་ལས།

དེ་རིང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མར་མཇུག། སྤྱི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 4 ལ།

ས་སྐྱ་ལྷ་མ་འཁྱེད། སྤྱོད་འཇུག་དང་བཞེས་སྤྱིངས་གཉིས་པར་གཡར། སྤྱི་ལྷ་ 10 ཆེས་ 8 ལ།

ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་དུ་ལམ་རིམ་བསྐྱས་དོན་བསྐྱར་བའི་མགོ་བཙུགས། གྲི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 9 ལ།

ལགོང་ས་ཆེན་པོར་མཇུག་ཏེ་ལམ་རིམ་བསྐྱས་དོན་གྱི་འགྲུར་སྟུན་འབྲུག་ཁུམ་གྱི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 14 ལ།

ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་བདེ་སྟོན་པ་སྤུམ་ཅུ་བའི་གླིང་འབྲུལ་བའི་མགོ་བརྩམས། གླི་གླ་ 10 ཆོས་ 16 ལ།

ལགོང་ས་མཆོག་ནས་ཚད་མ་ནམ་འགྲེལ་དང་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་སྤར་ནས་ཕྱིར་གནང་། དེ་རིང་སྟོད་འཇུག་

དང་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གི་ཕྱག་དཔེ་ཕྱིར་གནང་། སྤྱི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 27 ལ། བེས་གསལ།

ལྷོ་ཕྱོད་ 1959 ཟླ་ 11 ཚེས་ 14 ཉིན་སོགས་སུ། མ་སུ་རིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱིམ་མེན་མཁས་པའི་ཚོགས་པ་

International Commission of Jurists ཞེས་པའི་འཇུག་མི་རྣམས་དང་སྟན་ཏུ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་བཀའ་
ཚོལ་མང་ཏུ་མཛད་དེ། སྐར་ལས་ཀྱང་གྲིམས་ཐོག་ནས་ཀྱལ་སྤྱིའི་ཅན་ཏུ་བསྐྱར་བའི་མཛད་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱུངས། དེ་
ལ་<<མི་དོན་ཀྱལ་རབས་>>ལས།

རྒྱལ་མྱེའི་ཁྱིམ་ས་དོན་མཁས་པའི་ཚོགས་པ་ཞེས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ལྔ་བཅུ་ཐམས་པའི་ནང་ཁྱིམ་ས་དོན་མཁས་པ་སྟོང་
 ཐག་སྟུམ་ཅུ་ཙམ་མཉམ་འབྲེལ་ཡོད་པའི་སྟོན་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེས། བོད་དང་རྒྱ་མིའི་ཅོད་སྒྲིང་ལ་བརྟུག་དབུད་
 གྲེད་པའི་ཆེད་བོད་མི་སྐྱབས་བཅོལ་བའི་སྟོད་སྐར་ཁག་ལ་སྐྱེ་ཆབ་ཆེད་སྦྱལ་གྱིས་རྒྱ་དམར་ནས་འཕྲོ་བ་མིའི་བསམ་
 སྟོན་ལས་འདས་པའི་གསོད་རྩལ་བཀོལ་གསུམ་སོགས་མནར་གཅོད་རྩི་བྱས། དེ་བཞིན་སྒྲ་མ་དང་དགེ་འདུན་པ་མང་
 བོར་རྩལ་རྟེན་མནར་གཅོད་སྟེ་མང་བཏང་མཐར་སྒྲ་མ་གསོད་སྐབས་སྟོབ་མ་ནམས་ལ་བཟུར་བཅུག་པ་དང་། མ་མ་ཉེ་དུ་
 གསོད་སྐབས་དེའི་བུ་སྒྱག་དང་སྟན་རྒྱར་བཟུར་བཅུག་པ་སོགས་སྟོ་ཡལ་དུ་བསམ་དཀའི་སྟུག་སྟོང་ཆོད་མེད་བཏང་བ།
 ཚོས་དང་ཤེས་རིག་གོམས་གཤིས་ཆང་མ་ཅ་ཅ་མེད་དུ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་འདི་ཅད་ཀྱིས་གསལ་ཉོགས་བྱུང་
 བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཤོད་ཀྱི་སྔ་མྱེའི་ལོ་རྒྱུས། ཆིངས་ཡིག་དང་གོས་ཆོད་སྔ་མྱི་བཅས་པར་ཞིབ་འཇུག་གནང་བས་མ་
 ཆད། ལགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་དང་བཀའ་སྟོན་ནམས་ཀྱང་ཐེངས་ཁ་ཤས་མཇུག་ཉེ་བྱི་བ་བྱིས་ལན་བཅས་མཐར་
 གྱིན་པར་གནང་བའི་རྗེས། བོད་ནི་རང་དབང་རང་བཅོན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྩལ་འོག་ནས་
 དངོས་དོན་གྱི་རང་དབང་རང་བཅོན་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁྱིམ་ས་མཐུན་གྱི་རང་དབང་རང་བཅོན་ཡང་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་
 བྱས་ཡོད་པ་དང་། ད་དུང་གོས་ཆོད་དོན་ཆན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པ་བཅོན་ལེན་བྱས་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་དམར་རང་ནས་

བཅའ་བཞུག་བཏང་བ་ཡང་ངོ་འཛོལ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། དེས་མ་ཆད། མིའམ་རྒྱལ་ཁབ་གང་རུང་ནས་མི་རིགས་ཙུ་
མེད་བཟོ་བ་ཞེས་པའི་ཁྲིམས་འགལ་སྤྱད་ཤོས་བྱས་པར་ངོས་འཛིན་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་
དོན་ཆོགས་པས་སྤྲུགས་སྤྱངས་པའི་སྒོ་ནས་གནས་ཚུལ་ཞིབ་འཁོད་བོད་ཀྱི་ཁྱི་བ་(གནད་དོན་)དང་། ཁྲིམས་
ལུགས་ཟེར་བའི་དེབ་ཅིག་ཀྱང་པར་འགྲེམས་ཀྱིས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཅིས་གསལ་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་

<<ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་>>ལས།

དེད་མ་སུ་རིར་སྔོན་རིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁུས་པའི་ཆོགས་པ་ནས་དུས་རབས་འདིའི་འགོ་སྔོན་ཀྱི་ཆེང་ས་ཡིག་
ཁག་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་གོང་བཞེད་ཟིན་པ་ལྟར། ཁོང་ཆོས་ཐག་གཅོད་གཏན་འབེབས་བྱས་གསལ་དུ། ང་
ཆོ་རང་དབང་ཆ་ཆད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྒྱས་འོག་ནས་དངོས་དོན་ཀྱི་རང་དབང་རང་
བཅོན་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁྲིམས་དོན་ཀྱི་རང་དབང་རང་བཅོན་ཡང་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་བྱས་འདུག ་་་ རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཁྲིམས་དོན་མཁུས་པའི་ཆོགས་པ་ནི་དེད་དམ། ཡང་ན་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་ལྟ་བུ་མིན་ལ། ཁོང་ཆོས་གཞུང་དང་རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་ཀྱང་མ་ཡིན། ཁོང་ཆོ་ནི་ཁྲིམས་དཔོན་དང་། ཁྲིམས་དོན་མཁུས་པའི་ཆོགས་པ་རང་དབང་ཅན་ཞིག་ཡིན་
ཅིང་། ཁོང་ཆོར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམས་དཔོན་སྟོང་ལྷག་སུ་ཅུ་ཅམ་ཡོད་པ་རེད། ་་་ ང་ཆོའི་
གནད་དོན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་སུ་ཁྱེ་བར་དཀའ་ངལ་གཅིག་ཡོད་པ་ནི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཆོགས་འཕུས་
ཁོངས་སུ་མེད་པ་དེ་ཡིན། ང་ཆོ་འཕུས་མི་མི་བྱེད་པ་ནི་དུས་ཉག་ཏུ་བྱུར་སྔོན་བྱེད་རྒྱུར་དགའ་མོས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མི་
འཕུས་མིར་མ་གྲུར་པ་ནི་ཕོར་མོ་སར་(Formosa)¹⁵⁹ཡོད་པའི་ཅང་ཀེ་ཤའི་གཞུང་དེ་འཕུས་མིའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པས་
རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་། དེད་ནས་བོད་དོན་འདི་དག་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་ཆོའི་མདུན་དུ་ཁྱེ་བའས་
འགོ་འཕྲུགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 17 ཉིན། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གཞུང་ཞབས་ནཱས་ལ། ལས་དོན་ནཱས་
དུས་ཟླ་ནང་འབྲུབ་དཀའ་བ་དང་། ལུགས་རྒྱང་རིང་པོའི་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་པ་སོགས་གསུངས་ཏེ། སྤར་ཡང་།
ཕྱིན་ཆད་བོད་ནང་རང་རེའི་སྤྱི་མོའི་གནས་སྤངས་དེ་དག་ཆ་ཆད་ཞིག་ཏུ་གནས་ཐབས་མེད། དེ་ལ་བསྐྱར་བཅོས་ངེས་
པར་དུ་འགྲོ་དགོས། གང་ཡིན་ཟེར་ན། རྒྱ་ཆེའི་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་པར་བརྟེན།
དེ་དང་བསྐྱར་བའི་ལམ་སྤྲུགས་འཛིན་དགོས་རྒྱ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་གནད་ཆེན་པོ་རེད། བོད་སྤྱིའི་བདེ་དོན་གལ་ཆེ་འདིའི་
ཐོག་གལ་རིམ་དང་། ཕོ་མོ། རིགས་རུས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་བོད་རིགས་ཡིན་པ་ཅམ་གྱིས་རང་རང་སོ་སོའི་
ཤེས་རུས་གང་ཡོད་བཏོན་ཏེ། བོད་སྤྱི་དོན་ཐོག་འབྱུར་བ་གྲུ་འདེགས་བྱེད་དགོས། དེ་མཆམས་རང་གི་ཤེས་ཆ་དུ་ལ་

¹⁵⁹ སྤར་ཐའི་ཕན་ལ་སྤྱོར་མོ་ས་(Formosa)ཞེས་ཟེར།

དཔག་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་ངེས་པར་ཡོང་གི་རེད།¹⁶⁰ ཅེས་རང་རང་གི་ཤེས་འཛིན་ལ་དཔག་པའི་ཐོབ་དབང་གཏན་འཁེབ་
གནང་རྒྱུ་ལས་བྱིས་རྒྱུད་གཅིགས་འཛིན་སོགས་ཡུར་སྟོལ་ལམ་ལུགས་ལ་བརྒྱུད་བཅོས་གནང་རྒྱུའི་སྤྱགས་དགོངས་
བསྟན། དེ་ནས་ཀྱང་།

ད་ཉི་མཱ་པ་ལྟ་བུ་ལས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གཙོ་པོ་ཞིག་ནི། བད་དོན་མཐུན་ལམ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤེལ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་
གལ་ཆེ་བར་བརྟེན་དགོས། དཔེར་ན། དབྱུས་གཙང་དང་། ཨ་མདོ། ཁམས་ཟེར་བ་དང་། བད་གསེས་ལའང་ལྷང་ཆོ་སོ་
སོ་དང་། གདན་ས་དང་གཞིས་དགོན་སོ་སོ། དམག་སྤར་ཁག་ཟེར་བ་སོགས་ཆགས་ལུལ་མིང་ཐོབ་པའདྲ་མིན་གྱི་མཆོན་
ཏུ་བྱས་ནས་ཕྱོགས་སྤེལ་འཐེན་འབྱེད་བྱེད་པ་དེ་ནི་ཁོར་འཁྲལ་ཆེ་ལ། ཉན་ཁ་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ཅས་ཆོལ་ཁ་དང་ཆོས་
བརྒྱད། ཕྱོགས་ཁག་སོགས་ཀྱི་འཐེན་འབྱེད་སྤངས་ཏེ་བོད་དོན་ཐོག་འབད་འབྱངས་བྱ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད།

ཕྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 21 ཉིན། ཨ་རི་རྒྱ་གར་རྒྱུ་རྩེ་ཆོག་མཁའ་པའི་གཙུག་ལྷན་དང་། རྒྱ་གར་
དབུས་ཕྱོད་གསེ་ཆོག་མཁའ་པའི་བྱང་ཆེ་གཉིས་མ་སྤྱི་རྒྱུ་བཅས་ཏེ། རྒྱ་གར་རམ་གཞན་སྤངས་སྟོར་བཀའ་མོལ་ཁུས་
པར། རྒྱ་གར་དང་ཨ་རི་གཉིས་ཀྱིས་ད་པན་གང་ཅིའི་རྒྱ་གར་རམ་གཞན་བར་བོད་མི་ཆོས་བཀའ་འདྲིན་བསམ་ཤེས་
ལྟེན་ལྟན་ཡོད་ཅིང་། བོད་རྒྱལ་གཞིན་སྤྱི་རྒྱལ་ལ་རྒྱ་གར་ནང་སྟོན་སྟོར་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ་རྒྱུ་ལ་བད་པ་ཆོན་
གནང་བཞེན་པ་དང་། ཨ་རི་སྟོན་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་རང་སྟོན་སྟོར་ཏུ་གཏོང་བུལ་པའི་བྱུགས་རེ་ཡོད་ཚུལ་སྟོན་པ་
གསུངས་ཏེ་ཐོས་མོལ་ཡུན་རིང་མང་དང་། དེ་ལྟར་ཐབས་སྣ་ཆོག་ཀྱིས་འབྲལ་བྱུགས་ཀྱི་བྱུགས་དོན་ཡོངས་རྒྱལ་
འབྲལ་སྤྲད་མི་སྤྲར་མངའ་འབྲད་དང་། བོད་དོན་ཀྱིས་བསྐྱུགས། ལས་ལྟེན་གསར་པ་སྟོ། སྤྱི་ཚབ་ཀྱི་རྒྱུ་ཏེ་རྒྱ་གར་
རམ་ཅན་འཆོལ། རི་དབོའི་ལས་སྟོན་སྟོན་མདོར་ན། བོད་མི་སྤྱི་ལྟར་བསྐྱུག་མི་བུལ་པའི་བྱུག་ལས་སྣ་ཆོག་
ཉིན་ནས་ཉིན་བསྐྱུད་དེ་གནང་བ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱལ་པའི་བར་ཏུ་གནས་དཀའ་པའི་བཀའ་འདྲིན་ཡིན།

གྲུ་མོ་ 1959 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 29 ཉིན། གཞུང་ཞབས་གཙོ་གས་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ། དུན་རིང་གོས་
 མོས་སྤར་གད་ཀྱི་གྲུབ་དོན་དགོངས་འཆར་བྱུང་། དེ་ནི། བོད་གཞུང་གི་ཅ་ཁྲིམས་གསར་བཙོ་ལ་མཁོ་བའི་སྐྱ་གར་
 དང་དཀྱིན་རིའི་ཅ་ཁྲིམས་བོད་ཡིག་ཐོག་ལབ་སྐྱར་དང་། སློབ་བྱ་གསར་འཛུགས་དང་སློབ་དེབ་ལར་སྐྱབ། ལར་ཁང་
 གསར་འཛུགས། ཡིག་སྐྱར་ལ་ཕན་བའི་བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་རྒྱས་ལ་གསར་འབྲི། བོད་རང་བཙན་དག་སྐྱེལ་དང་སྐྱ་
 དམར་ཀྱི་བཙན་གཞོན་ཁྲབ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱིས། འབྲེལ་མཐུད་མི་སྣ་བསྐོ་གཞག ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་ཀྱི་
 རྒྱལ་སྐྱོར་ཡིག་ཆ་བྱིར་སྐྱོག་འོས་ལ་ནུས་པ་བོད་ཡིག་ཐོག་ལབ་བསྐྱར། གཞུང་དམངས་ལར་དུ་འགལ་ཟླ་མི་ཡོང་བ་
 དང་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྟོགས་སྤྱད་རིང་མིན་གཞུང་ཞབས་འོ་ཡོད་ཐོག་གདན་ས་དང་ཆོལ་གསུམ་མི་དམངས་ཀྱི་སྤྱི་

¹⁶⁰ 1957 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན་གསུངས་པ་སྤྱི་བཀའ་མོགས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེའི་དང་པོ་ལས་ཀླངས།

མོས་ཡོད་པའི་མི་སྣ་འདུས་པའི་རྒྱལ་འཛོམས་ཆོག་མཆོག་ཆེན་བསྐྱབས་སྐོར་། ལྷ་ས་སྤྱི་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་
བསྟན་མིང་གི་མཛད་ཁུངས་ཆེ་བཞེས་གིས་དབུ་བཞུགས་བཀའ་སློབ་སྤྱི་མཐུན་གནང་བར་ཁྱེད་ལྷ་ས་འཕུལ་རྒྱ། སྤྱི་རྒྱལ་
གསར་འོག་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གིས་ལན་འདེབས་གང་ལོས་བྱ་རྒྱ། ཆེ་བཞུགས་མ་རྒྱལ་གོང་མི་ས་མ་དེ་སོགས་བོད་
མི་སྣ་ད་སྐར་ཁག་གནས་སྤོ་བྱུང་བ་བྱ་རྒྱ། སྤོད་སྐར་སོ་སོར་སྤོབ་བྲལ་གསར་རྒྱལ་དེ་ཞིག་དཀའ་བས་ཐོག་མར་མ་སྤྱི་
རིར་སྤོབ་བྲལ་ཞིག་གསར་འཇུགས་བྱ་རྒྱ་སོགས་དེ། དེ་ལྟར་ལོ་དེ་གའི་མ་སྤྱི་རིའི་གནང་སློབ་མས་ཅད་ཆ་ཆ་ལུང་
ལུང་གིས་དེ་ཞིག་གྲུབ་པར་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོ་འདིར། “Ramon Magsaysay Award” ཞེས་པའི་རྩི་ལེའི་
ཕུན་(Philippines)གི་རྟགས་མ་སྟན་གྲགས་ཅན་དེ་ལྟུ།¹⁶¹ འདི་ནི་བཅའ་ཁྲིལ་དུ་ཕེབས་ནས་བཞེས་པའི་རྟགས་མ་
དང་པོ་དེ་ཡིན།

ལྷ་ས་ཁ་རྩོད་གདན་སོགས་སྤྱི་གནས་གཞིགས་དང་མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་ འབུལ་བཞེས་སོགས།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བཞུགས་སྐར་མ་སྤྱི་རིར་རྒྱ་རོ་དུ་ཕའི་རིང་ཆེས་ཁ་ཆ་
དགོས་གཏུགས་གི་མཛད་པ་གལ་ཆེའི་རིགས་གྲུབ་པར་མཛད་དེ། དེ་ཞིག་གནས་གཞིགས་དང་དང་ལྟན་མི་དམངས་
ལ་འདོད་ཆོས་སོགས་མཛད་པ་གཞན་རྒྱ་ཆེར་སྐྱོང་བའི་སྣ་གོན་ལ་མཛོན་དུ་སྤྱོད་པ་ན། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་
ལྷ་ས་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོག་མཆོག་ཀྱང་མ་སྤྱི་རི་དང་ཞལ་གྱེས། དེ་ལ་ཁྱེད་ལྷ་ས་མ་དེན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཐོ་ལས།
དེ་རིང་ལམ་རིམ་བསྐྱུས་དོན་དང་འདུལ་བ་བསྐྱུས་པའི་འགྲུར་གཉིས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་ལྟུ། གཞིགས་རྩིས་གསོལ་
རས་སྤུལ། སྤྱི་ལོ་ 12 ཆོས་ 2 ལ།
དེ་རིང་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་སྤྱི་རིའི་པོ་ཆེ་དང་ལྟན་དུ་སྤྱོད་པས་གནང་བཞེས་པར་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་དགོངས་པ་
ལྟས། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོར་གྱེས་སྤྱོད་ལྟས། སྤྱི་ལོ་ 12 ཆོས་ 5 ལ།
ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་ལྟུ་བའི་སྤྱོད་དཔེ་དབུ་མ་འཇུག་པ་དང་མཛོན་པ་མཛོད་གཉིས་ཕྱིར་འབྱོར། གསོལ་རས་སྤྱི་ལོ་
ཉིན་དང་མཇལ་དང་བཅས་གནང། སྤྱི་ལོ་ 12 ཆོས་ 6 ལ། ཞེས་གསལ། ལ་གོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོ་
བ་ 12 ཆོས་ 7 ཉིན། མ་སྤྱི་རི་ནས་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་ཏེ་ཕྱི་ལོའི་ཉེ་ཁུལ་གི་གནས་གྲགས་ཅན་དག་ལ་གཞིགས་
སྐོར་མཛད་དེ་རིམ་གྱིས་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་ལ་གནས་གཞིགས་དང་། མི་དམངས་ལ་འདོད་ཆོས་བཀའ་སློབ།

¹⁶¹ དཔེ་དེབ་འདིའི་མཇུག་གི་གཞེངས་རྟགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་སྤྱོད་འབྱེད་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་ལུགས་པ་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་འདིག་རྟེན་ཀྱང་དུ་དགེ་བའི་ཐུགས་སྟོན་གིས་བརྟེན། སྤིང་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་
སྣ་གྲགས་ཅན་ལ་མཇུག་འབྱུང་། སྟོབ་བྲ་དང་བཟོ་བྲ་སོགས་ལ་གཞིགས་སྟོར་གྱིས་མཆོན་པའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་
མཛད་དེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་སྤྱ་རྩ་ཏ་སིར་ཕེབས་ཏེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོད་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབང་
ནས་ཐེག་ཆེན་གསོ་སྦྱང་གི་སྟོན་པ་མཛོས་པ་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས།

ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཆུང་ཆོད་ལྷ་དང་ཕྱེད་ཀར་ཕྱན་ལ་ཐེག་ཆེན་གསོ་སྦྱང་གི་སྟོན་པ་ལྷ་མོས་ལྟར་བསྐྱེད། ཆོས་
༡༥ ཉིན་སྤྱོད་ཆུང་ཆོད་དགྲུ་བར། བོད་དགོན་གནས་འཛིན་ཐུབ་བསྟན་འབྱུང་གནས་ནས་རྒྱ་སྦྱར་ཏེ་ངོས་ལ་སྒྲ་མཆོད་
དང་འབྲེལ་བའི་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་བཀྲིས་སྐབས་རྩོད་རྩེ་འཆང་ནས་ཆོག་གྲུའི་དབྱ་བཞུགས་གནང་བ་ཆེ་བསོད་
འཕེལ་བའི་དཔལ་དུ་སྤྲོད། ཆོས་བརྒྱ་དགྲུ་ཉིན་རྒྱལ་མཆོག་ན་རིམ་གྱི་མཛད་པ་དང་མཐུན་པར་ཕྱན་ནས་བསྟན་པའི་
རྩ་བ་སོ་ཐར་གྱི་སྟོན་རྒྱུན་དང་པོར་སྤེལ་བར། དེ་སྟོན་ནས་འདུལ་འཛིན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ཁག་ཞིབ་ཆ་
བཀའ་སྟོབ་བཀའ་འཛིན་ཆེ་བྱུང་བར་མ་ཟད། དེ་ཉིན་ཕྱག་གཡལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་བསྐྱེད་བྱ་བཅོ་ལྷ་ལ་ངོས་ནས་མཁན་
པོའི་བཀྲི་བ་ཕྱེད་ལྷལ་གྱིས་དུ་ཆོག་ཉེས་མེད་ཕྱན་ཆོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་བསྟན་རྩོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་སྤྱིན་པར་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལས་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་མཛད་དེ་ཕྱག་ལེན་ཆེ་སྤྱོད་མཐའ་དག་མིག་སྟོན་ལྟ་བུར་མཛད། ཆོས་ཉེར་བཞེད་
དགོང་པོ་ཆུ་ཆོད་གཅིག་གི་ཐོག་ཕྱན་ནས་མཛོད་སྤགས་ཀྱི་སྟོར་ལ་བྱི་བ་འགའ་ཤས་ལྷས་པ་རྣམས་ལ་གསུང་ལན་ཞིབ་
པར་བསྐྱེད་ཏེ་སྟོན་པ་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་རྒྱས་པར་མཛད། ཆུ་ཆོད་བཞེ་པའི་ཐོག་ཁོ་པོ་ཅག་དང་ལྷན་དུ་སྤྱ་ར་རྩེ་ལྷ་
ཁང་དུ་གནས་གཞིགས་དང་འབྲེལ་རྟེན་འབྲེལ་བ་སྟོད་པ་གསུངས་ཏེ། སྟོན་པ་ཐུགས་རྩེ་ཅན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོར་པ་རྟེན་
འབྱུང་གི་དོན་དུ་འདོམས་པའི་རྒྱལ་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་བཀའ་འཛིན་བྲན་པར་མཛད། ཅས་སོགས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་
ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་སྤིང་གྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱོད། སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་རིང་བསྐེལ་
རིན་པོ་ཆེ་མཇུག་པར་ཐུགས་ལ་སྟོན་པ་མཆོག་དེའི་བཀའ་འཛིན་བྲན་ཞིང་སྦྱོར་སྤྱོད་མེད་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ལ། <<གོང་
ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཛད་རྣམ་>> ཞེས་པ་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཉིན་དར་དགེ་འདུན་པ་ཆོས་གཙང་ཁང་གི་སྟོན་པའི་ཆེ། མགོ་པོ་དུད་པ་ན་རང་དབང་མེད་པར་མིག་རྒྱ་ལུན་རིང་ཤོད།
ཅེའི་ཕྱིར་མིག་རྒྱ་ཤོར་ཞེ་ན། དེ་ནི་ངོས་རང་[སྟོན་པ་]ཁོང་གི་ཞལ་སྟོབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། ད་ལྟ་རིང་བསྐེལ་འདི་ཅམ་
ཞིག་ལུལ་དུ་ལུས་པ་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རེད། ཅས་བཀའ་སྤྱུལ། སྐབས་དེར། བོད་མི་སྐྱབས་བཅོམ་
བ་བསྟན་མར་འབྱོར་བཞིན་པར་བརྟེན་འཆོ་བ་དང་སྟོབ་སྦྱང་སོགས་ལ་ཐུགས་འཁུར་ཆེ་བཞེས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་
རྣམས་ལ་ལམ་སྟོན་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་དང་རོགས་ཆོགས་ཁག་ལ་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་རོགས་སྦྱོར་རྟེན་
སྤེལ་མཛད། བོད་ཀྱི་སྒྲ་ཆེན་ཁག་དང་མི་དམངས་ལ་མཇུག་ཁ་དང་བཀའ་སྟོབ་གནང་། ལུ་རུ་སྒྲ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་
མཆོན་ནས་ལམ་རིམ་བསྐྱེད་དོན་ཉིན་སྤྱ་ར་བསྐྱེད་པ་བར་སྤྱན་ཟེན་པ་དེབ་གངས་དུ་མ་རྒྱ་གར་ལེགས་སྦྱར་སྟོབ་

གྲུང་ལྷོ་ལ། ཨ་རིའི་འཛམ་གླིང་རང་དབང་ཚོགས་པ་ཟེར་བས་ལོ་རེ་འཛམ་གླིང་གི་དབྱ་ཁྱིད་བྱས་ཆེས་ཅན་ལ་
གཞེངས་རྟགས་འབྲུལ་སྒོལ་ཡོད་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 23 ཉིན་ཚོགས་པ་དེའི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་ཆེད་
བཅང་གྱིས་གཞེངས་རྟགས་སྤུལ་བ་དགྲེས་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་དེ་གའི་རྒྱབས་ཆེན་མཛད་འཕྲིན་རྣམས་རེ་ཞིག་
བྱུང་བར་མཛད། ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 25 ཉིན་གནས་མཆོག་དོ་ཆེ་གདན་དྲུ་ཆིབས་ཐེབས་གྱིས་ཚོས་སྤྱི་མཛད་འཕྲིན་
ལྷ་མཁུད་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆེས་ 28 ཉིན་བྱང་ཆུབ་ལོང་དྲུང་དུ་དགེ་ལྷོ་ལྷ་བརྒྱལ་གསེ་ལྷོང་དྲུ་འབྲུས་བར་སོ་ཐར་
གྱི་མདོ་འཆད།

ས་པག་ཁྲ་ ༡༣ ཚེས་ ༡ གྲི་ལོ་ 1960 ཁྲ་པ་ 2 ཚེས་ 3 ཉིན། བོད་ཆོས་གསུམ་ཆོས་བརྒྱད་དང་བཅས་
 པའི་འཕྲུལ་མི་གནད་ཡོད་ལྟན་འཛུགས་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞག་ས་འབྲུལ་སྐྱབས། འཕྲུལ་མི་ནུས་ས་
 ཀྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཡང་དག་པའི་དབྱ་འཁྱིད་པམ་སྟོན་འོག་ལྷགས་ཀྱི་ཁོང་ལྷ་ལྷའི་མཐུན་པམ་རྟོག་ཅ་ཆིག་
 གྲིལ་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་འཕྲུལ་སྐྱབས་ཀྱི་བདེ་དོན་བརྒྱལ་སྤྱིའི་མཐུན་པག་སྤུལ། དེ་ལ་<<འཕྲུལ་འཕྲུར་མ་ལྷུང་གོང་གོང་དུ་
 ཆབ་མིད་ལྟོང་རིམ་>>ཞེས་པ་ལས།

༢༡། །རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་བོད་ས་པག་ཁྱེ ༡༩ ཆེས་ ༥ ལ། དཔལ་ལྷན་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་
ལྷག་ལྷག་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་དཔག་ཐོར་གྱི་རྒྱལ་མོ་ཏེ་མ་ཏེ། བསྟན་སྲུང་དཔ་ཅན་རྒྱ་མཚོ་དཔར་དུ་བཅུགས། བན་
བདེའི་འབྱུང་གནས་ལྷགས་གཉིས་ཡགོང་མ་ཁྱིམས་བདག་རིན་པོ་ཆེའི་ལལ་པ་བྱུང་དུ།

བདག་མིང་རྟགས་ཁྲུངས་གཤམ་གསལ་རྣམས་སྒོ་ཡིད་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པའི་རང་སོས་སྒོས་སྒྲངས་ནས་ཡང་
འབྱུང་མེད་ཀྱི་གན་རྒྱ་མཐུ་མོ་ཆེ་གཙང་མར་འཛོག་སྤྱིར། རོན་ཅ། འཛིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་པན་བདེ་གང་ལས་འབྱུང་
བའི་ཙུ་ལག་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིག་པོ་ཆེ་དར་རྒྱས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སྟབས་པ་དང་། རང་ཅག་སྟོང་
མངའ་རིས་སྒྲོར་གསུམ། བར་དབྱས་གཙང་དུ་བཞི། སྤང་མདོ་ཁམས་རྩ་བཞི་སྤང་བྲག་ཨ་མདོ། འགྲུ་ལོག་བཙས་
པོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་མི་མང་ཡོངས་ལ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་རྟག་ཏུ་བཞད་པའི་ཐབས་རྩལ་ལ་གངས་སྤོངས་
རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་ལ་སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་ཉིན་མཆོད་དུས་བྲག་ཏུ་
སྟགས་ཁྲུང་ཐབ་བཞེས་བཀའ་འཁོར་སྟེ་མཐའ་མེད་པ་བསྐྱངས་དུང་། རང་ཅག་པོད་རིགས་མི་མང་ཡོངས་ནས་ད་
བར་མཐུན་ལམ་རྟོག་ཙུ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་ཁྲུང་བབས་སྤི་ཁྱེ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ཅིག་སྐྱབས་སྟུང་པའི་ཉེར་
ལེན་དང་། བསྟན་པ་སྤྱི་བགོགས་གཉིས་ཀའི་ངན་འབྲས་བསྒོག་ཏུ་མེད་པ་རང་ས་དག་ཡིས་ཉམ་བཟུང་གིས་པོད་
ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་ཁྲིངས་སུ་གཏོགས་ཆད་ཀྱི་མི་རྒྱ་ཐོག་གསུམ་གང་ལའང་ལྟ་བཙོ་སྟེ་ཙམ་མེད་བར་ད་ཆ་བོད་མི་
ཀུན་ཀྱི་ཡིད་ལ་བཟོད་བར་དཀའ་བའི་སྟུག་བཟུལ་ཀྱི་ཆོར་བ་བྲག་པོ་སྤོང་ལུས་ཀྱང་། ད་དུང་གནས་སྐབས་རང་གི་
བདེ་དོན་ལ་མོར་ཞེན་པའི་འཁྲི་བ་མ་བཙད་བར། བཞེགས་ཆོས་སུ་བཟུང་སྟེ་བསྟན་པ་སྤྱི་དོན་ལ་རང་ཅག་པོད་
རིགས་ཆང་མས་སྤར་སྤུས་ལྟར་སྤྱི་ཐོས་ཡལ་ཡོལ་འབའ་ཞིག་གི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་ལ་སྐབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྐྱེ་ངལ་ཁྲུང་བསད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་བཀའ་འཁོར་ཆེ་སྟེ་བོད་

ལྷོངས་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཁྱོན་ལ་ཆོས་སྤྱོད་རང་དབང་བདེ་སྤྱོད་རྫོགས་ལྡན་གསར་བའི་དགེ་མཚན་གསར་དུ་
བཞད་ཐབས་ལ་ཡ་སྤྱིའི་གསར་བ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པ་གཅིག་ཏུ་སྤངས་ཏེ་མཐུ་སྟོབས་རུས་པའི་རྣམ་
འཕྲུལ་ནི་རང་ཅག་སོ་སྟེ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བཞུགས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་མཐའ་ཡས་རྒྱ་ཆེའི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་འོད་
སྟོང་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་གོ་ལར་མཛོན་པར་དུ་འཕགས་པ་འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་གི་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་
ལུགས་ལ་ཞུགས་པ་རྣམས་དང་། སྒོས་སུ་རང་ཅག་ཁ་བ་རི་པའི་སྤྱོད་འགྲོ་ཡོངས་ལ་བསམ་བཞིན་དད་པའི་སྤྱོད་
དབང་མེད་གཡོ་བའི་བཀའ་བློན་གྱི་ཆོད་མཐའ་གཞལ་དུ་མེད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་དུས་འདིར་རང་ཅག་བོད་རིགས་ཆང་
མས་སྲར་བྱས་ལ་འགྲོད་སྟོན་བྱས་པོ་དང་། ཕྱིས་ཀྱི་ཁུར་བབས་ཞུ་བའི་ཐད་ཡགོང་ས་ཡ་སྤྱོབས་མགོན་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་གཟེགས་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ཟབ་མོ་དང་མཐུན་པའི་བོད་རིགས་ནང་ཁུལ་རང་རང་མིང་གི་རྗེས་སུ་
བསྟེགས་པའི་ཕྱོགས་འཐེན་ཕྱག་དོག་རྣམས་ཞེ་ནས་སྤངས་ཏེ། མཐུན་བསྐྱེད་དོག་ཅ་གཅིག་བསྐྱེད་ལུགས་ཀྱི་
གོང་བུ་བཞིན་གྱེད་རྒྱ། ཞེས་སོགས་ཆོལ་གསུམ་ཆོས་བརྒྱད་ཕྱེ་ཁག་དང་བཅས་པའི་འཕྲུལ་མི་གནད་ཅན་སུམ་ཅུ་
སོ་བཞིའི་མནའ་སྤྱོལ་མཚན་རྟགས་འཁོད་པའི་“མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ”ཞེས་བ་དེ་ལུ། ཉིན་དེའི་ཕྱི་ཚོར་འདུས་
དམངས་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་བཤད་བྱིན་སྤྱགས་མའི་ཟབ་ཆོས་སྤྱོད་སྟོལ་མཛད། མཐུག་ཏུ།
དེ་གོང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལོར་འདིར་ཡོང་སྐབས་ལུས་བྲེལ་པོ་ཡོད་ཀྱང་སེམས་སྟོད་པོ་ཡོད་ཅིང་། ད་ལམ་ཐངས་གཉིས་
པ་འདིར་བསྐྱབས་སྐབས་ལུས་ལ་བྲེལ་བ་མེད་ཀྱང་སེམས་བྲེལ་ཅམ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཞི་བ་ལྷས། གལ་ཏེ་བཙུག་
སུ་ཡོད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཅི་ཞིག་བྱ། །གལ་ཏེ་བཙུག་སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་མན། ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར། སེམས་ཁུལ་བྱས་པས་ཕན་ཐོགས་མེད་གཤེས་ཆང་མས་སེམས་ཁུལ་བྱ་མི་དགོས། དེས་ན་ཆང་མས་བསམ་
སྟོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་གཉིང་ཟབ་པོ། གུ་ཡངས་པོ་ཞིག་གཉིང་དགོས། བོད་ཀྱི་གྲ་སའི་ནང་མཁན་པོ་དང་། ལྷ་སྤྱུལ། ལྷ་རྒྱུང་
སོགས་སོ་སོ་སོའི་འགྲོ་སྤངས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། ད་ཆ་ཡུལ་དང་གནས་ཚུལ། དུས་ཆོད་བཅས་ཅ་བ་ནས་འགྱུར་
སྐབས་སྲར་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ཁོ་ནས་མི་འགྲིག །བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས་ཀྱང་གཏུལ་བའི་མོས་སྟོད་དང་བསྟན་པའི་ཆོས་ཀྱི་
ལུང་པོ་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་སྐབས་ཡུལ་དང་བསྟན་པའི་བསམ་སྟོ་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་གཉིང་དགོས། རང་རེ་བོད་ཀྱི་
བསྟན་པའི་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྱོད་པ་ལ་མི་རེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་ཅི་བྱས་གིས་འབད་པས་ཕན་རུས་ཐོན་དགའ། ...
དུས་ད་ལྟའི་ཆར་ལམ་གྱི་རིམ་བུ་ཆ་ཆང་ལ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་དེ་བོད་ལ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཕྱིའི་རྒྱལ་
ཁབ་ཁག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་ཤེས་དགའ་ཞིང་། འགའ་ཞིག་ནས་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞིན་མ་ཤེས་པར་དབེ་
དེབ་ཀྱང་བྲིས་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་ལྷ་མའི་ཆོས་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་ལ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཟེར་བ་སོགས་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་བོན་གྱི་ཆོས་མ་རྩར་བཞག་སྟེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པར་
བསམ་པ་སོགས་བསམ་ཚུལ་མང་ཡང་།¹⁶² ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་གནས་བབ་
དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཆེ་སྤྱ་ཀུན་གསལ་གཟེགས་ཐོག་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་འདི་ཉིད་

¹⁶² སེར་སྤྱོད་མང་ཆོགས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སྟོན་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་པོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།
404

དཔལ་རྒྱ་ལེན་ནས་ཉེ་བར་བརྒྱད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་མ་མེད་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱབས་ཏེ། “སྐྱ་མའི་ཆོས་ལུགས་”¹⁶³སོ་སྟུང་པའི་ལོག་རྟོག་དེ་ཉིད་ཐེར་འདོན་གནང་རྒྱའི་དགོངས་བཞེས་ཟབ་མོ་དེ་དུས་ནས་འབྲུངས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེར་མ་ཟད། ད་ལྟའི་ཆར་ཆོན་རིག་དང་ཆོང་དོན་རིག་པ་སོགས་འཛམ་གླིང་གི་རིག་སྤེ་ཆེན་པོ་དག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ན་བཞུགས་གྲལ་མཐོན་པོར་རྒྱ་བྱུང་དུ་སྟེག་བཞེས་པའི་“རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་”དང་། “རིགས་ལམ་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་”སོགས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་ཀུན་དུ་སྟེལ་བའི་དགོངས་གཞི་ཟབ་མོ་བཞེས། དེ་ལ་བཀའ་སློབ་ལས།

དེར་ཆོན་རིག་མཁས་པ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། ཉིང་ལག་གི་རྩ་རྒྱས་ལ་བརྟེན་ནས་མི་ཡི་བསམ་སློབ་འཁོར་ཚུལ་གང་འཆམས་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། དབང་པོ་དང་བ་དང་། བརྟེན་པ་དབང་ཤེས། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་། ཞི་འཕྲོ་ནས་རྗེ་ལྟར་འགྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རྗེ་བཞེས་ཤེས་དཀའ་ཞིང་། སྐྱེ་བ་བྱི་མ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་ནི་མཁས་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་གྲུབ་པའི་མཐའ་འཛིན་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་ལེན་པ་དང་། བདག་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་འདོད་པ་སོགས་ནི་ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་རེའི་རྟེན་འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ཆོན་རིག་མཁན་ཆོར་རྒྱལ་སྤྱིར་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་འདུག །དེར་བརྟེན་ང་ཆོས་ཆོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིགས་ལམ་ཆད་མའི་སློབ་པ་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལེགས་པར་ཞུ་ན། རང་རེའི་ཆོས་འདི་ལུང་ལྷག་འགྲོག་འཛོམས་སྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་ཡུལ་ལུང་དར་རྒྱས་ཡོད་པའི་རིག་གསར་མཁན་ཆོའི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་པའི་ལྟ་བའི་གནས་ཚུལ་སེལ་བྱུང་།¹⁶⁴ ཅེས་གསུངས། སྐབས་དེ་ཙམ་ལ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ་སློབ་སྦྱོར་ཆོགས་ནས་བོད་ཀྱི་བདེན་པའི་མཐའ་ཉེ་བར་གསལ་བའི་དགོངས་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཛད་པ་ནི་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་མིན་པ་སྟུང་གྱང་མི་འདོན། བཀའ་སློབ་གནད་དུ་སྟེན་པ་གཞན་ཡང་ཤེས་ཡོད། དེ་ལ།

རང་རེའི་སྤྱི་ཆོགས་འགྲོ་སྐྱེད་ཀྱི་ཆ་ནས་རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ནི་ངོས་བར་ཁས་ལེན་བྱེད་འོས་པ་ལས་སྦྱར་དགོས་དོན་མེད། འོན་ཀྱང་འཛམ་གླིང་གཞན་ན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ནི་ངོམ་འོས་པ་ཞིག་རེད། སྤར་རང་རེ་བོད་ནང་གཅིག་བྱུང་འཆད་ཉན་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་བརྒྱུད་སྟེ་འཛམ་གླིང་ནང་རང་རེའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་གསལ་པོ་ཞིག་སྟོན་བྱུང་ན། ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་མི་རྣམས་རང་ལུགས་ཀྱིས་རང་རེར་དགའ་ཞེན་དང་བཅེ་དུང་ཡོང་བྱུང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་རང་རེའི་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀར་པན་ཐོགས་ཡོང་རྒྱ། ད་ལྟའི་ཆར་སློབ་གྲའི་མི་འགྲོ་བཅུ་ཙམ་ཡོད་པར་ད་དུང་གང་མང་བྱུང་ན་སྟུང་གཤེས། ཆང་མས་ལྷག་བསམ་བཟང་པོས་ཁུར་ལེན་བྱ་དགོས། ཡང་དེ་ཆོའི་ཉེར་མཁོར་བོད་ཡིག་སྤྱི་དང་། སྟུང་རྟགས་སོགས་ཡི་གེའི་འགྲོ་ལུགས་ལེགས་པོ་ཤེས་དགོས། དེ་མིན་རང་རེས། འདི་ནི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་འོ་ཞེས་བརྗོད་ས་དེས་ས་ཡིག་¹⁶⁵ཅིག་འབྲི་དགོས་བྱུང་མཆམས་མཛུབ་ཐེལ་རྒྱག་ཉིན་ཡོད། ཅེས་

འཛམ་གླིང་སྤྱི་འབངས་རང་ཕྱོགས་སུ་འཕྲེན་པའམ་བོད་དོན་ལ་རམ་འདེགས་ཆེས་ཆེར་ཐོན་པ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་།

¹⁶³ དབྱིན་སྐད་དུ་ Lamaism ཞེས་པ་སྟེ་གཤམ་དུ་གཟིགས།

¹⁶⁴ འདི་དང་གཤམ་ཀྱི་ལུང་རྣམས་སེར་རྒྱ་མང་ཆོགས་ལ་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་བོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

ལུགས་ཡིན་པའི་གསལ་བཤད་དང་། མཁས་པ་ཆེན་པོའི་གནས་ཐོབ་ཀྱང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲོས་ཙམ་ཡང་མི་ཤེས་པ་
ཡོད་པའི་སྲོལ་ངན་ལ་ཐེང་འདོན་དོན་གྱིས་གནང་། དེ་ཡང་མཁས་ཆེན་དུ་མ་བཅན་གྱོལ་དུ་འབྱོར་འཕམ་ཤོག་བྱའི་
སྟེང་མཆོན་རྟགས་འགོད་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཆོན་ཙམ་ཡང་ངེ་བཞིན་བྱིར་མ་སྟོབས་པར་“མཛུབ་ཐེལ་བརྒྱབས་པ་
”སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་ལ། དཀའ་ངལ་དེ་ད་དུང་ཡང་གཙང་སེལ་བྱུང་མེད། ཡང་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ།
ལྷག་པར་བསྟན་འཛིན་དགེ་འདུན་རྣམས་ནི་གཞན་ལས་ཆེས་ཆེར་ལྷག་པའི་སྟོན་རྒྱལ་བཟང་པོ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་དགོས་
པ་ལས། གཞན་ལས་འབྲུག་ཅོད་ཆོད་པ་དང་། གཞན་ལས་ཉམ་པ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་སྟོན་རྒྱལ་ངན་པ་བྱུང་ན་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐབས་
རྟགས་མེད། ཐ་མ་རང་ཉིད་གཅིག་བྱར་སྒྲུང་དོར་ཆ་ཆང་མ་བྱུང་ན་ཡང་། ལུལ་དུས་གནས་རྒྱལ་དང་བསྟན་ཏེ་ཕྱིའི་སྤང་
ངོར་ཀྱན་སྟོན་འབྲུ་ཆགས་ཙམ་ཞིག་མ་མཐར་ཡང་བྱེད་དགོས། དེ་རྒྱལ་འཆོས་སུ་འགྲོ་ཡང་རྒྱལ་འཆོས་མཁས་པ་རྒྱལ་
ཁྲིམས་སྟེ་བའི་གཞིར་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད། ཅིས་སྤྱགས་བཅེ་ཤ་ཆོས་མ་བཟོད་པའི་གསུང་པ་མས་བྱུ་ལ་གདམས་པ་
ལྟ་བུ་ཞིག་གནང་། དེ་ནས། “ས་རྟིང་བཀའ་དགེ་སོགས་བྱུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཆོས་ལུགས་པ་རྣམས་དམ་གཙང་ཆེག་སྤྱིལ་
ངེས་པར་དུ་དགོས་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ཡང་དགེ་ལུགས་པའི་ཕྱོགས་མང་བས་སྟོན་ཆ་ཡང་དེ་ཙམ་མང་བ་ཡོང་རྒྱུར། དགེ་
ལུགས་ཕྱོགས་ནས་སྟོན་འགོག་སྤངས་འཛིན་མང་ཙམ་བྱེད་བྱུང་ན་ལེགས། དེ་ལྟར་ཆོས་པ་ནང་པན་རྒྱུན་དང་བོད་རིགས་མི་
མང་ནང་ཁུལ་བཅས་དམ་ཆེག་ཆེག་སྤྱིལ་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ།” ཞེས་ཆོས་བརྒྱུད་དང་ལུང་ཆོན་བར་འཐེན་འབྲེང་མེད་
པར་མཐུན་ལམ་ནོར་བུའི་འོད་ཀྱིས་ཁྲབ་བྱུབ་པའི་སྤྱགས་རེ་སྤར་ནས་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་འབངས་ལ་ལེགས་པར་
གདམས། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེ་ལ་དཔྱ་ཕྱོགས་ནས་དགའ་བསུ་མི་ཁྱེད། བཟོད་པ་ཡང་མི་སྟོམ་པས་བསམ་ངན་ངེས་པར་བྱེད་མིད། དེ་ཡང་རང་
རེ་རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནས་པར་བརྟེན་རྒྱང་གསོད་སོགས་བྱེད་མི་བྱུང་ཀྱང་། རྒྱ་དངོས་དང་། གཏམ་སྟན་པོ་
སོགས་ཀྱིས་དངོས་ཤུགས་གང་ས་ནས་གནོད་སྟོན་དང་། དཔྱེན་སྟོར་བྱེད་རྒྱུར་བརྟེན། རང་ངེས་མིག་གཉིས་ཀ་བེད་
སྟོན་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཆང་མར་ལྟ་བ་དང་། རྟ་བ་གཉིས་ཀ་བེད་སྟོན་ཀྱིས་གནས་རྒྱལ་ཆང་མ་ཉན་པ་དང་། ཕྱགས་ལས་ཁྱད་
ཞུགས་པའི་ཡིད་བེད་སྟོན་ཀྱིས་རང་རིགས་ཀྱི་འཕམ་སྤྱགས་དགེ་སྟོན་དང་། གཏམ་དོན་ཁེ་བྱོང་ལ་ལེགས་པར་བརྟག་
དགོས་པ་ལས། གང་བྱུང་གཡམ་རྒྱག་བྱས་ན་སྟོན་གནོད་ཡོང་རྒྱུར་སྟོ་གང་ས་ནས་སྟོ་རིག་བསྐྱེམས་ཏེ་བག་ཐོན་རྟག་
ཏུ་བྱ་དགོས། ཞེས་བཅན་གྱོལ་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་པ་ནས་རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་ངན་གཡོ་བྱེད་པར་གདོན་མི་ཟ་བའི་རྒྱལ་
དང་དེ་ལ་བག་ཐོན་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ལེགས་པར་གསུངས།

སྟེ་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 4 ཉིན། Thailand ཡི་དགེ་སྟོང་དུ་མར་མཇལ་ཁ་གསུང་མོལ་དང་བོད་རྒྱལ་
ངོར་ཁུལ་གྱི་གནས་རྒྱལ་ལ་རྒྱུས་ལོན་མཛད། དགོང་ཟླ་དོར་གདན་བྱང་རྒྱབ་མཆོད་ཉེན་ཆེན་པོའི་མདུན་མཆོད་
འབུལ་རྒྱ་ཆེན་དང་འབྲེལ་བོད་འབངས་འདས་གསོན་ཡོངས་ལ་བསྟོ་སྟོན་གྱི་མཆོམས་སྟོར་དང་། ཕྱི་ཉིན་སྟེ་ཆོས་ 5

¹⁶⁵ ས་ཡིག་ཅེས་པ་མིང་ཆེག་ཏུ་ signature དང་། བྱ་ཆེག་ཏུ་ sign ཞེས་པ་སྟེ་ཡིག་ཆའི་སྟེང་པ་བའི་རང་མིང་དང་། རང་མིང་འབྲི་བར་གོ།
406

ཉིན་བྱང་ཚུབ་ཤིང་བྱང་དུ་འཕགས་མཆོག་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་དབང་ཆེན་དང་སྤྱན་རས་གཟིགས་ངན་སོང་ཀྱན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་། སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་དང་དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱ་མ། འཕགས་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་བཅས་སྦྱུང་། བཀའ་སློབ་ལས།

ད་ལྟ་སྤྱི་ཆེར་མེད་ཀྱང་ད་དུང་ཆང་མས་ཁོང་ཐོན་སྡོད་མེད་མ་གྱས་ཆེ་རང་རེའི་རྒྱུ་རྒྱུ་འདི་ལུང་པ་ཕན་ཚུན་ནས་བྱང་བའི་དགའ་ལྷན་གྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་དུ་གྲུ་གྲུ་ལྷན་རང་རེའི་ཆེག་སྤྱི་ལ་དགའ་བསུ་མི་ཞུ་ཞིང་། བཟོད་སློབ་ཡང་མི་བྱེད་པར་དངོས་ལུགས་ནས་གཞོད་སྐྱེད་བྱེད་རེས། དེ་ཡང་མི་གསོད་དང་། རྒྱུ་རྗེ་ཆེག་རྒྱུ་གྱིས་བྱེད་ཐབས་མེད་པས། རྒྱ་དངོས་དང་དགྲ་གཤིང་གིས་གཞོད་ཅི་འཕྲོལ་བྱ་རྒྱུར་བརྟེན་ངོས་ཀྱིས་སྤྱི་ལྷན་ལྷན་རང་རེའི་མིག་གཉིས་དང་། རྒྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་ལས་ལྷག་པའི་ཡིད་བཅས་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་འབྲེལ་སྤྱུགས་གཏམ་དོན་ཁེ་བྱོང་ལ་བརྟེན་

ཞིབ་ཁོང་ཐོན་བྱ་དགོས།¹⁶⁶ ཞེས་གོང་དུ་གསུངས་པའི་བཀའ་སློབ་དེ་ཉིད་སྤྱི་ལྷན་ཡང་བསྐྱར་སྒྲོལ་དང་། “དམ་ཆེག་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བྱ་དེ་རྗེ་སྤྱི་ལྷན་དུ་གཏོང་དགོས་པ་ལས། འབྲེལ་པའི་གོང་བྱ་ལྷ་བྱ་མིན་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་རེད།” ཅེས་གསུངས་པ་དེས། རྒྱའི་བྱེད་ཐབས་ངན་པ་རྣམས་མི་འགྲུང་བར་བཅོན་བྱོལ་སྤྱི་ཆེགས་ཀྱི་དམ་ཆེག་མཐུན་ལས་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བྱ་ལྷ་བྱ་ཞེས་པའི་འགོག་རྒྱུ་ཆེན་ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་གཟིགས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་མཐུན་ལས་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་སྤྱི་ལྷན་ཡང་གསུངས་ལ། “ད་ལས་ངོས་གནས་སྒྲོར་ལ་སྐབས་ནང་བ་དང་། ཉིན་རྒྱ་ ཡེ་ཤུ་སོགས་ཆང་མའི་ལྷ་ཁང་མཇུག་པའི་ཐོག་ཁོང་མ་དང་སྐྱོང་མོལ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་དེས། སྐབས་དེ་དུས་ནས་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱི་ལྷན་གྱི་མཛད་ཆེན་དུ་འཇུགས་གནང་ཡོད་པ་ཞེས་ཁུས། དེ་ནས་དུར་ཁྲོད་བསེལ་བ་ཆེལ་དང་བྱ་ཆོད་སྤྱང་རེ། དཔལ་རྣམས་ལྷ་ལྷུང་དགོན་ལུང་སོགས་སྤྱི་ལྷན་གནས་གཟིགས་མཆོད་འབུལ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 12 ཉིན་རྟོག་གདན་བྱང་ཚུབ་ཤིང་བྱང་དུ་ ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་། རྒྱ་རྗེས་རིམ་པར་སྤྱི་ལྷན་སོགས་དགེ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་བརྒྱ་དང་དུག་ཅུ་རེ་གཉིས་ཅིམ་དགེ་སློང་གི་དངོས་སོར་སྐྱབ་པར་མཛད། དེ་ནས་སྤྱི་ལྷན་ཡང་མཆོད་རྟེན་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་དུ་ཆེགས་མཆོད་རྒྱས་འབུལ་དང་། ལོ་དུག་དགའ་སྐྱེད་སོགས་སུ་གནས་གཟིགས། གནད་ཡོད་མི་སྤྱི་ལྷན་མཇུག་འབྲེལ་སོགས་ཆོས་ལྷན་གཙོ་བོར་བྱུང་པའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 14 ཉིན་རྟོག་གདན་ནས་བཞུགས་སྐར་མ་སུ་རིའི་སྤྱུགས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར།

¹⁶⁶ སེར་སྐྱུ་མང་ཆེགས་ལ་སྤྱི་ལྷན་པའི་བཀའ་སློབ་པོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

བོད་སློབ་ཐོག་མ་གསར་འཛུགས་དང་གསུམ་བཅུ་དུས་བླ་ དང་པོ་སྤང་བཅུ།

ཡེ་ཤོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་ཕྱག་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་མང་གཞི་བརྟན་པོའི་
ཐོག་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་དགོས་པར་གཞིགས་ཏེ། དགོན་སྡེ་བསྐྱར་གསོ་སོགས་རེ་ཞིག་བཞག་
སྟེ་ཐོག་མར་བོད་མི་རང་གི་གནས་བབ་དང་མཐུན་པའི་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ཡུན་རིང་
བཞེས་མཐར། རོགས་སྐྱོར་སྟེ་ཁག་གི་རམ་འདགས་འོག་སློབ་གྲྭ་གསར་རྒྱག་གྲུབ་མཆམས་འགན་འཛིན་དུ་ཀུན་
སྤྱོད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་དང་། སློབ་སྦྱར་སྤེང་རིང་འཛིགས་མེད་སུན་ཅེན་དབང་པོ་བསྐོས་བཞག་སོགས་ཀྱིས་སྦྱོ་
1960 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 3 ཉིན། བཞུགས་སྐར་རྩྱེད་པ་མ་སུ་རིར་བོད་ཕྱག་ལྷ་བཅུ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་ཐོག་མ་དེ་དབུ་
འབྱེད་གནང་བར་བོད་ལུགས་ཀྱི་མཛད་སྟོན་བསྐྱེད་པ། དགོ་སློབ་རྣམས་ལ་སྤྱབས་འགྲོ་དང་འཇམ་དབྱངས་གང་སྟོ་མ།
རྒྱལ་བའི་ཞབས་བརྟན་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྦྱལ། མཐུག་དུ་ཟུབ་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་སྦྱལ་བའི་སྟོན་དོན།

ལྷ་དུས་བོད་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་སྦྱོར་ལ་བོད་དང་རྒྱ་ནག་རང་དབང་རང་བཅོན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་འབྲ་
མཉམ་ཡིན་པས་མ་ཆད། ཆོས་སྤྱི་དག་ཅིའི་ཆ་ནས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྟུན་གྲགས་འཛམ་གླིང་དུ་ཁྱབ་པ་བྱུང་བ་དང་།
བོད་མིལ་བྱར་བྱུར་རྗེས་སྤྱི་དབྱུགས་ཀྱི་སྟོབས་ལུགས་ཉམས་གུང་བྱུང་ལུགས། ས་སྦྱོར་དང་། བག་གྲུ། རིན་སྦྱངས།
གཙང་པ་བཅས་པའི་དུས་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱི་དུ་གནས་སྤངས། དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་། མན་རྩེའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ། རྒྱལ་དབང་སྦྱོང་མས་སྦྱོང་ལ་མང་པོ་སྦྱར་བཞེས་ཀྱིས་བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་དུ་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བའི་
ཁར། རྩ་སྤྱོད་ཞལ་གདམས་ནང་སོག་ཡུལ་དུ་དམར་པོའི་ལས་འགུལ་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་གནས་ལུགས་དཔེར་བཞོད་
དེ། འབྱུང་འགྱུར་བོད་ལྗོངས་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་སར་ཡང་བྱི་ནང་གང་ས་ནས་ལྷགས་པར་ངེས་པར་དེ་སྐབས་རང་ས་རང་
སྤང་མ་རུས་ན། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ཀྱིས་མཆོན་བསྟན་འཛིན་སྟེས་འབགས་མིང་མེད་དུ་འཛོམས་ཤིང་། ལྷ་བྱང་ཁག་
དང་། བསྟན་འཛིན་ཆོས་བྱེད་དགོ་འདུན་ཀྱི་སྟེའི་འཛིན་དབང་མཆོད་རྒྱུན་དང་བཅས་པ་ཅ་བརྒྱལ། ཆོས་རྒྱལ་མེས་
དཔོན་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་བཞེད་རྒྱུན་ཆབ་སྤྱི་དུ་མིང་ཅམ་དུ་ཉམས་དམས། ཞབས་འབྲིང་ཀུན་གྱི་པ་གཞིས་རྒྱུ་ལོར་ཅ་
འཕྲོག་དག་ཡའི་ཐན་དུ་འགྱུར་རྒྱ། ཡིད་ཅན་ཀུན་གྱི་མནར་གཅོད་འཛིགས་སྐྱག་གི་སྦྱག་བསྐུལ་ཉིན་མཆོན་མི་འཁྲུལ་
བའི་དུས་ཤིག་འབྱུང་ངེས་ཞེས་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཞིབ་གསལ་བཀའ་
གནང་། བར་སྐབས་ཉི་ལའི་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་མ་དགོས་པར། ཞེས་སོགས་རྒྱལ་དབང་སྦྱོང་མ་
ཡན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་མདོར་བསྡུས་སུ་གསུངས། དེ་ནས།

རྒྱ་ནག་ཁྲིན་ཡོངས་སུ་དབང་སྐྱོར་བྱས་མ་ཐག་བོད་སར་བཅོན་འཛུལ་བྱས། 1949 ལོའི་རྒྱུའི་ཐོས་མཐུན་ལའང་རྒྱ་
ཕྱོགས་ནས་བཅུ་མེད་བདལ་བ་ཤིགས་རིམ་བཏང་བཅོན་དབང་རྗེ་ཆེ་རྒྱལ་གིས་ 1949 དང་ 1950 ལོ་ནས་མདོ་
ཟློན་སྤང་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཁྲིམས་འགལ་བྲག་གཞོན་ཆད་མེད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ང་ཆོའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆ་

གང་དགྲ་གཤེད་ལྟ་བུའི་འགལ་ལྷ་མ་ཡིན་པར་གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་ལམ་ནས་ཞི་མཐུན་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་མི་
ལོ་དགའའི་རིང་ཐབས་མཁས་འབད་བཅོམ་རྗེ་བྱས་ལ་རྒྱ་སྤྱོད་ནས་དང་ལེན་བསམ་ཤེས་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར། སྤ་ལོ་
ལྟ་སར་དག་གཞོན་མི་བཟད་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ། ད་ཆ་སྤྱོད་མས་ཞལ་གདམས་རྗེ་གནང་གི་གནད་དོན་རྣམས་མཛད་
སྤུངས་དུ་སྤོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྟགས་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད།¹⁶⁷ ཅེས་རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱུ་དུས་སུ་
བྱུང་བའི་གནད་དོན་སྒྲོར་གསུངས་ཤིང་། བོད་རྒྱལ་གནད་དོན་སེལ་ཐབས་སུ་ལོ་དགའའི་རིང་“གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་
ལམ་ནས་ཞི་མཐུན་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་”ཞེས་གསུངས་པར་གཞིགས་ན། སྤྱབས་དེ་དུས་ནས་སྤྱོད་མས་ཡོངས་ཀྱི་
གནས་སྤངས་གསལ་གཞིགས་ཀྱིས་“གཉིས་སྤྱན་དབྱེ་མའི་ལམ་”ཀྱི་བཞེངས་སྤྱོད་ཤིག་འཁྲུངས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་
གསལ། སྤྱབས་དེར་ཡོང་ས་མཆོག་ལ་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟོན་བཞེད་ཡོད་མེད་ཁ་ཆོན་གཅོད་དཀའ་ཡང་གསུང་
ཆོག་གི་བབ་ལ་བརྟགས་ན་གོ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྤུངས་ཡང་ཡོང་ངེས་ཡིན། གང་ལྟར། བོད་ལ་རྒྱུན་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་
རྒྱུན་གྱི་ཐད་ལ།

ར་ཆོར་གནས་ཚུལ་ཐབས་རྟགས་འདི་འདྲ་ཡོང་བ་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ནི།
བོད་རྒྱུ་ཆེའི་མི་མང་སྤོས་ཅི། བོད་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་མཁན་ཆོ་ལ་ཡང་དུས་བསྐྱུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་འདྲང་
བ་མེད་པ་དེ་ལ་ཐུག་ཡོད། འཛམ་གླིང་ནང་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། ཤེས་རིག་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་བ་གང་འདྲ་
ཞིག་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་ར་ཆོས་ཤེས་མ་ཐུབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་གི་འགྱུར་འགྲོས་དེ་ཆོ་དང་བསྐྱུན་ནས་ར་ཆོས་གོམ་པ་
སྤོ་མ་ཐུབ་པར་བསྐྱད་པའི་དབང་གིས་ར་ཆོར་དཀའ་ངལ་འདི་དག་འཕྲད་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། དེ་ནས། “ད་ཆ་ར་ཆོས་
བོད་ལུང་པ་རྒྱ་མིའི་ལག་ནས་ཅིས་སྤངས་ཏེ་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་འགྲོ་ལུགས་དང་མཐུན་པར་དམངས་གཙོའི་ལམ་སྤོལ་ལྟར་པའི་
བོད་རྒྱལ་ཁབ་འཛིན་སྐྱོང་ལེགས་པར་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས།” ཞེས་བོད་ཀྱི་སྲིད་ལུགས་དམངས་གཙོར་བསྐྱུར་རྒྱུའི་
དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་མཛད། “དེ་ཡོང་བ་ལ་རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཆོགས་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆད་ལོངས་པ་ཞིག་
མེད་ཐབས་མེད། དེའི་དོན་དུ་ད་ལྟ་འདིར་ར་ཆོས་སྤོབ་ལྷ་རྒྱུད་ལྟ་བུ་ཞིག་རྩ་བཅུ་གི་སྤོ་ནས་མགོ་འཇུགས་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་
དོན་དེ་ལྟར་ཡིན་པས། བྱེད་ཆོ་དགོ་སྤོབ་ལས་བྱེད་དང་བཅས་པས་ར་ཆོའི་རྩ་དོན་དམིགས་ལུལ་དེ་སེམས་ལ་བཞག་སྟེ།
སྤོབ་སྤྱོད་བྱེད་སྤོ་འདིའི་ཐོག་ཐུབ་འབྲས་བཟང་པོ་ཐོན་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་གདམས་པ་ཟབ་མོ་སྤྲུལ། དེ་
ནས་ཀྱང་། བོད་སྤྱུག་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དང་དབྱིན་རིའི་སྤྱད་ཡིག་དང་། འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་
རིག་པ། ཆན་རིག་སོགས་སྤྱོད་དགོས་ཤིང་དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཀྱང་ལེགས་པར་སྤྱངས་ཏེ། ངེས་
པར་འཐུས་ཤོར་དུ་མི་འགྲོ་བར་བྱ་དགོས་པའི་བཀའ་སྤོབ་དང་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་སྤོབ་ལྷ་དང་པོ་གསལ་
འཇུགས་མཛད་པ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཤེས་ཡོན་ཐད་དེ་ལྟའི་ལམ་སྟོན་མཛད་ཀྱང་། གནས་ལུལ་གྱི་བབ་དང་

¹⁶⁷ ཤེས་ཡོན་སྤོབ་སྤྱོད་བྱེད་སྤོའི་སྤོབ་སྤྱུལ་པའི་བཀའ་སྤོབ་བོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

སྐབས་འབྲེལ་ལས་བྱེད། ཆོས་དགེ་རིམ་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་འཕྲས་ཤོར་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ནི་འགྲོད་པ་རྒྱས་ཟེན་
དགའ་བ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 10 ཉིན་བཞུགས་སྐར་རྩྭ་པ་མ་སྤྱི་རིང་བོད་མྱོངས་ལྷ་ལྷན་དུ་རང་དབང་
སྐར་ལངས་ཆེན་མོ་བྱུང་ནས་མི་ལོ་དང་པོ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་སྤང་བཅི་མཛད་པར། བཀའ་སློབ་ལས།

ས་ཁྱོན་དང་མི་འཕོར། དྲག་ཆས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་བཅས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་འཛོམས་པའི་རྒྱ་དམར་ཀྱི་དྲག་པོའི་སྤྱོད་དབང་
གདུག་རྩལ་ཅན་དེ་འདྲའི་མདུན་སར་རྫོ་གི་ཅམ་ལ་ལག་ཆར་རེ་བའི་བོད་མི་ཉམ་ཆུང་གངས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལས་ནས། ལྷ་མ་པ་
མེད་པའི་སྤྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱ་མཆོའི་བླ་མས་དྲག་ཏུ་འཕྱར་བ་ལྷར་ཞི་བའི་ཆོལ་སྤྱིང་དེ་ལྷ་བྱ་བྱས་པ་ནི། ཆོད་དཔག་
གི་གནས་ཆད་ལས་ཆེས་ཆེར་བཞུལ་བའི་བོད་མིའི་སྤྱི་སྟོབས་ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྟགས་མཆན་ཞིག་འགོག་མེད་དུ་
བསྟན་པར་མ་ཟད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་དབང་གི་ཆེད་དུ་འཐབ་ཅོད་བྱེད་པའི་འཛམ་གླིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་
ལའང་གཙོ་ཆེ་བའི་གཟི་བརླིང་ཅན་གྱི་ལེའུ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་པ་དང་། དེ་དང་དུས་མཆུངས་སྤྱི་འཛམ་གླིང་མི་མང་
གི་མདུན་སར་རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་རྫོགས་དང་མཐུབ་སྟོན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དམར་ལོག་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ཞུགས་རྣམས་སློ་ལྷན་
འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་ཁྲིད་ནས་རྒྱུང་རིང་དུ་བྱུང་དེ། རང་གཏོར་བསྟན་མི་རྒྱས་པར་སྤྱི་བཅད་རྫོགས་གིས་སྤྱོད་དགོས་
པ་ཞིག་བཟོས་པ་རེད། “ ང་ཆོས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རང་དབང་བསྐྱར་གསོའི་ཆེད་དུ་
ལུས་སྟོག་ལལ་བར་དོར་བའི་སྟུན་རྒྱ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བློན་རྗེས་བྲན་གྱིས་བློན་ལན་དང་། དྲང་བདེན་རང་དབང་ལ་དགའ་
བའི་འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་མདུན་སར་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་གི་མིག་དཔེར་འགྱུར་ངེས་ཀྱི་སློ་གསུམ་རྒྱས་ཤུགས་གང་
ཡོད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་ནས་གཞན་དབང་མཁར་གཙོད་ཆེན་ངན་གྱི་རྒྱུ་པ་མཐའ་དག་ལེགས་པར་བསལ་ཏེ་ཆོས་འབྱོར་
བདེ་སྤྱོད་རང་དབང་གི་དཔལ་ཡོན་གང་སྤྱི་ཐོབ་སྟབ་པའི་འབད་བཅོམ་སྤྱོད་ཅིག་ཀྱང་མི་གཡེལ་བར་བྱེད་དགོས། དེ་
ལྷར་བྱེད་པའི་འགན་ཁུར་གཙོ་བོ་ནི་རང་རེ་ཁྱིམ་མཆོས་རང་དབང་གི་ཡུལ་ཁག་ཏུ་བྲོས་འབྱོར་བོད་མི་རྣམས་ལ་འཁྲི་
བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་རེད། དེ་ཡང་རང་རེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་སྟན་མོང་མིན་པའི་བྱུང་ཆོས་ལྷར་
རང་གཞན་འདི་གྱི་གཉིས་ཕུང་ཕྱིག་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ལས་དུ་མི་འཇུག་པར་ཞི་བདེ་དྲང་བདེན་གྱི་ཐོག་ནས་ཚུལ་དང་མཐུན་
པའི་ཅོད་པ་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དམར་གྱི་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་འཛམ་གླིང་གི་མདུན་སར་གསལ་རྗེན་ཁོམ་
སྟོན་གྱིས་རང་སྟོགས་ཀྱི་བདེན་པའི་དག་སྤྱེལ་ཐོག། རང་དབང་དྲང་བདེན་ལ་དགའ་བའི་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་
ཀྱི་ཤུགས་ཆེའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རེའི་མཐར་སྟག་གི་དམིགས་ཡུལ་འགྲུབ་པར་བྱ་དགོས། ཞེས་བོད་ཀྱི་བདེན་དོན་

ཅོད་པར་ངེས་པར་དུ་འཆེ་བ་མེད་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་དགོངས་ཚུལ་སོགས་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་རང་རེ་ཁྱིམ་མཆོས་ཡུལ་ཁག་ཏུ་འབྱོར་བའི་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་རིགས་སྤྱི་གཏོགས་ཆད་
རྣམས་དམ་ཆོག་དང་སློ་སེམས་གཅིག་སྤྱིལ་བྱེད་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ལྷར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་གཞན་
ནས་འཆོལ་མ་དགོས་པར་རང་ཅག་བོད་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཉམས་སྤྱོད་ཐོག་ནས་རྫོགས་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་པ།
དཔེར་ན། སྤར་ཆོས་རྒྱལ་ཆོའི་དུས་རབས་སྤྱི་བོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཆོག་སྤྱིལ་གྱིས་མང་ཆོགས་ནས་འགྲོ་བྱེད་

ཆོར་སློ་གཏད་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཤིང་། འགོ་ཁྲིད་རྣམས་ནས་རང་དོན་མི་སེམས་པར་མང་ཆོག་གི་བདེ་དོན་གཙོ་བོ་
བརྒྱུད་དམ་ཆོག་མཐུན་རྒྱ་མཚོ་མེད་བྱས་སྐབས་དེའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཐང་དང་། སྟོབས་ལུགས་དེ་སྤུ་
ལའང་ཡིད་སྟོན་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་པེས་ཀྱང་། དེ་རིམ་བོད་མིལ་བྱར་གྱུར་ཏེ་ཡུལ་ཆོ་ཁག་བགོས་སོང་སྐབས་ཆོ་
ཁག་ནང་པན་ཚུན་མི་མཐུན་པའི་འཐབ་ཚོད་ཀྱང་ཡང་ཡང་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁག་ཏུ་བཅན་
འཇུལ་བྱུང་རིགས་ལའང་བཀག་འགོག་འགན་ཁུར་སྤྱི་ཚེས་དུ་ལུས་ཏེ་འཐུས་ཤོར་རེ་ཆེར་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་རེ་སྟོན་
བྱུང་བ་ཆང་མའི་སློ་མངའ་ལྟར་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོས་སྟོང་ལ་སྤྱུལ་ལྷག་གིས་བྱུང་བར་བྱ་དགོས། ... དེ་བྱིངས་རྣམས་ནས་
སྤྱིར་བཏང་གི་ཀུན་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་ཡུལ་དུས་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་ཏེ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྱེད་མིང་གས་
སྤུ་མི་འཛོ་བའི་བཀག་ཡོད་ཚུལ་མཐུན་ཡ་རབས་ཀྱི་ལམ་དུ་འཇུག་པ་དང་། སྟོན་གྱི་ནད་ཟེག་སྤྱིའི་གཏོང་པར་མ་བྱུགས་
པར་སྤྱི་དོན་བསམ་པ་བྱ་ནང་བཞིན་དགོས་པ་སྟོན་མེད་ཐོག་སོ་སོའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ། འཕྲལ་སེལ་ལྟོ་གོས་
ཀྱི་འཆོ་ཐབས། དུགས་ཡུལ་སྤྱི་པན་གྱི་ལས་དོན། དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྟོན་སྟོང་སོགས་ཀྱི་སྟོན་གང་ཅིར་ལྷག་
བསམ་དུང་ལས་དཀར་ཞིང་། བཟོད་བསྐྱར་ལྷགས་ལས་སྤུ་བའི་འབད་བཅོན་ལྟར་ལེན་གྱིས་བསྐྱར་བ་སྤྱི་དོན་ཐོག་སྟོན་
བཏང་བའི་རང་རིགས་ཐོགས་མཆེད་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གསལ་བྱུང་བ་དང་། རང་ཡུལ་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་རྣམས་གཞན་
དབང་ལས་ཐོལ་བ། རང་གི་ཡུང་པར་རང་རིགས་རྣམས་རང་དབང་ཅི་བདེར་ལོངས་སྤྱོད་བྱུང་བ་བཅས་གང་སྟུར་
ལོང་བའི་འབད་བཅོན་སྟོན་མེད་སྤུ་མཐུན་སྟོན་དགོས། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། མདོར་ན། སྤྱིར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ད་ལྟའི་
གནས་བབ། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་འཆར་གཞི། ཤེས་ཡོན། སྟོན་ལམ་སོགས་གནད་ཀུན་འདུས་པའི་བཀའ་སྟོན་མཐུན་དུ་
བྱུང་བ་ཐེབས། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུམ་བཅུའི་དུས་བབ་ཉིན་སྟེན་ལའི་གསུང་འཕྲིན་ལ། རྒྱ་
གར་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོགས་ཆེན་ནང་ཁ་གཏད་ཤོག་ཁའི་འཐུས་མི་འགས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་དེ་ལྟ་བུའི་གསུང་འཕྲིན་
གནང་བ་དེ་ནི་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་ཡིན་པས། ཕྱིན་ཆད་དེ་ལྟ་བུ་མི་འབྱུང་བར་བྱ་དགོས་ཞེས་སོགས་བཀག་
འགོག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པར། སྤྱི་ཚོན་ནི་དུ་མཆོག་གིས། རང་རང་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་ལམ་དང་སྤྱུགས་རེ་བསྟོན་
པར་བཀག་འགོག་ཞུ་ཐབས་མེད་ཅེས་ཐབས་མཁས་ཀྱི་གསུང་ཞིག་ཀྱང་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད།

སྐབས་དེ་དག་ཏུ་མཇུག་གིས་སྤྱིར་ལས་རེ་ཆེར་གྱུར་ཅིང་། བྱུང་འབྱས་ཀྱང་དེ་བཞིན་མཐོང་ཆོས་སུ་འགྱུར་
བཞིན་པར་བརྟེན། བོད་མི་བཅན་གྱོལ་བ་བྱིངས་ཀྱི་སེམས་སུ་བདེ་སྟོན་གྱི་རྣམ་པ་འབྱས་མགོ་ཚུགས། དེ་དང་
མཚུངས་པར་དཀའ་ངལ་དང་སྤྱི་ཚོན་གྱི་ཐུན་བྱ་བྱུང་། དེ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ཀུན་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པས་མི་དགའ་བ་
ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་གནད་མ་མཆིས། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 8 ནས་ 11 བར་དུ་སྤྱི་ཤེས་ཆོགས་
ཆེན་དཔྱིན་སྐད་དུ་ Afro-Asian Convention on Tibet ཞེས་པ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷོ་ཕིར་ཆོགས་པར་ཡགོང་
ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ཆབ་ཆེད་གཏོང་གིས་གསུང་འཕྲིན་སྤྱུལ། ཆོགས་འདུར། རྒྱ་གར་གྱོས་ཆོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་

གཞུང་གི་དབུ་ཁྲིད། བོད་མིའི་སྐྱེ་ཆབ། ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅོ་ལྔ་ཡས་མས་ཀྱི་ཆོག་པ་སྤེའི་སྐྱེ་ཆབ་བཅས་
འཛོམས་ཏེ་ཁྲོས་མོལ་ཞིབ་རྒྱས་གནང་མཐར།

བོད་མི་མང་ལ་ཁེ་དབང་རང་ཐག་རང་གཅོད་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཞུ་སྐུལ་དང་།
བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་ཁྱབ་སྤེལ་གནང་རྒྱ། ཤར་ཕྱོགས་དང་ཨ་ཕེ་རི་ཀའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་པན་ཚུན་
འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་དོན་ལ་ཆང་མས་གཏུང་སེམས་མཉམ་སྦྲེད་གནང་རྒྱ། བོད་ལྗེ་ཡིར་ཨ་ཕེ་རི་ཀའི་ཤེའི་བོད་
དོན་ལས་ཁུངས་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཁྲོས་ཆོད་འཛོག་གནང་མཛད་པས་མ་ཆད། ཆོག་པ་འདྲུ་འདིས་
འཛམ་གླིང་ནང་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་དང་། མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད། བཅོམ་རྒྱལ་རིང་ལུགས་བཅས་ཀྱི་འོག་ལ་གནས་པའི་
མི་མང་ས་ཡ་མང་པོར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་། བཅོམ་དབང་བྱེད་མི་ནམས་ལ་ངོ་ཆོལ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་རྒྱ་བཅས་སྐོར་ཁྲོས་
ཆོད་དོན་ཆོད་དགུ་པ་ཞིག་ཀྱང་འཛོག་གནང་མཛད་ཟེས། ཁྲོས་དོན་ལྟར། བོད་ལྗེ་ཡིར་ཨ་ཕེ་རི་ཀའི་ཤེའི་བོད་དོན་
ཁུངས་ཀྱང་གསར་འཛུགས་གནང་བ་རེད། ཅེས་སྤྱད་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་ཁྲོས་ཆོད་དུ་མ་བཞག །
ཆོག་པ་འདྲུ་དེས་ཡ་གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད། ཆོག་པ་མི་མང་པོ་སྤྱི་ཕྱིར་
མཇལ་འཕྲད་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསུང་སྤེལ་ཞིབ་དུ་གནང་བ་སོགས་མཛད་པ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་སྤེ། ཆོག་པ་འདྲུ་དེ་ནི།
རྒྱ་གར་གྱི་དབུ་ཁྲིད་མཁས་དབང་སྐུ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan¹⁶⁸ ཀྱིས་བསྐྱེད་གནང་བ་ཞིག་ཡིན།

བཞུགས་སྐར་གནས་སྤོ།

ཡ་གོང་ས་མཆོག་སྟོན་འཁོར་གནས་གཟིགས་ནས་མ་སུ་རིར་ཕྱིར་ཕེབས་གྲུབ་མཆམས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་
བཞུགས་སྐར་གནས་སྤོ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་མོལ་བྱུང་སྟེ། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 30 ཉིན་མ་སུ་
རི་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་སྤྱི་ཟླ་ 5 ཆེས་ 1 ཉིན་རྩ་རམ་ས་ལར་ཕེབས་འཕྱོར་གྲུབ། རྩ་རམ་ས་ལ་ནི། རྟུལ་རྟར་
(Dhauladhar)ཞེས་པའི་རི་རྒྱུད་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་སྤྱི་ལྷུང་དུ་བཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་པང་དུ་ཆགས་ཤིང་། གཡས་གཡོན་
དུ་ནགས་ཆལ་རྒྱས་ཤིང་། མདུན་དུ་ཁོང་དང་ཁོང་བཅས། ཞིང་ས་དང་ལྗོན་ཤིང་སོགས་མིག་གི་དཔལ་དུ་ཤར་བའི་རི་
ངོགས་ཀྱི་ས་ཁུག་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ཡིན། སྐབས་དེར་རྩ་ལོད་དུ་ཆོང་ཁང་ཚུང་བ་ཁ་ཤས་དང་། རྩ་སའི་ཉེ་ཁུལ་དུ་དམག་

¹⁶⁸ སྐུ་ཞབས་ Jaya Prakash Narayan ནི། རྒྱ་གར་རང་བཅོམ་ཆོད་ལེན་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོས་ཤིག་དང་བཅོམ་དུ་བཞུགས་སྤོར་བ་ཞིག་ཀྱང་
རེད། ཁོང་གིས་དབུ་ཁྲིད་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 30 ཉིན་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རིང་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་སྤྱན་ལགས་ཅན་དང་བོད་དོན་རྒྱལ་
སྐྱོར་བ། བོད་མིའི་འཕུས་མི་བཅས་འཛོམས་པའི་མཁས་མང་ལྟན་ཆོག་པ་ཤིག་བསྐྱེད་པར་ཡ་གོང་ས་མཆོག་ནས་གསུང་འཕྲིན་སྤེལ་ཅིང་། ཆོག་པ་
འདྲུའི་ཐོག་བོད་དོན་ཐག་གཅོད་གནད་སྤོང་ཡོང་བར་གླིང་ཆེན་ཨ་ཕེ་རི་ཀའི་ཤེའི་ཤར་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འཕུས་མི་འདུས་པའི་ལྟན་ཆོག་པ་“ཟླ་
ཤར་བོད་དོན་ལྟན་ཆོག་པ་”སམ་དབྱིན་སྐད་དུ་ Afro-Asian Committee for Tibet ཞེས་པ་ཞིག་གསར་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་དོན་
མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་སུ་ཞུ་གཏུག་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཁྲོས་ཆོད་བཞག་པ་ལོ་རྒྱུས་དག་ན་གསལ།

སྐར་གཅིག་། རྟེན་མེག་ལོར་ལྷན་ལྷེ་(McLeod Ganj)ཞེས་པར་ Nowrojee བྱིས་ཆང་གིས་གཉེར་བའི་ཆོང་ཁང་གཅིག་དང་ཉེ་སར་ལྷོད་ཁང་དུ་མ་ལས་མེད། སྐབས་དེར་རི་སྐལ་དུ་རས་གུར་གྱིས་ཁངས་པ་ནི་བོད་མི་སྐབས་བཅོལ་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལྷོད་གནས་ཡིན། བོད་མི་ཆོས་གདོང་པ་སློང་ཅིང་གོས་རྩལ་གྱིན། སྐུ་གྲ་ནམས་དུ་རྒྱུས་དང་འདར་གསེག་བྱས། ཟས་གོས་གནས་མལ་ནི་སློབ་འཇུག་ལྟ་སོན། དེ་བ་གཅིག་ཉིད་ཡོད་པ་ནི་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་གསེར་ཞལ་མཇལ་རྒྱ་ཙམ་དུ་བྱེད། གཡས་གཡོན་དུ་མཐོང་བ་ནི་བྲག་རི་དང་དེུ་འབྱུང་། བྲགས་ཆལ་དང་ལྷོན་ཤིང་ཙམ་སོ།།

དེར་དུས་མཐོན་ཁང་ཐོག་བཅེགས་ཙན་སྒྲ་ཆོགས་མཁའ་ལ་བསྟེགས་ཤིང་། ཟ་ཁང་དང་ཆོང་ཁང་བྱར་བྱར་སྐྱངས་པ། ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཡོ་ལང་དང་ཆོགས་སྡེ་ཁག་གི་འདུ་ལོང་གོད་པ། སྲིད་དོན་པ་དང་ཆོང་ལས་པ། འཁྲབ་སྟོན་པ་དང་སྒྱུ་རྩལ་པ། ཆོས་དཔོན་དང་ཙམ་རིག་པ་སོགས་མདོར་ན། མཐོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕོ་བྲང་ནས་དམའ་ལུང་ཁུག་གི་མི་སྒྲ་བར་འགྲོ་འོང་མི་ཆད་ཅིང་ཡང་ཡང་འཛོམས་སའི་ད་ལྟའི་ད་རམས་ས་ལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསོན་ཤུགས་ངོ་མ་དེ་ཉིན་མོ་དེར་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་ཞབས་བྱང་བཟུལ་གྱི་རི་མོ་གནས་འདིར་མདོན་པར་བཀོད་པ་ནས་རྒྱས་མགོ་ཚུགས། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་སྟོན་འཁོར་ད་སར་སྡོད་བཞུགས་གནང་བའི་ཐད་ལ། སྐུའི་གཙུང་མོ་ཇེ་བཙུན་བསྐྱས་ <<བོད། ང་ཡི་བྱང་བ>>ལས།

རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་མཆོན་ན། ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་རྒྱ་གར་ས་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་སུ་འཇུག་པ་དེ་བྱེད་བདེ་པོ་ཞིག་མིན། ལྷག་པར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ལ་བོད་དོན་ལྷ་སྐལ་འབྱུང་གནང་མཛད་མ་ཐག་ཡིན་པས། དེ་ལས་ཀྱང་ལས་སྒྲ་པོ་མིན། དེ་ནི་ལྷེ་མི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་ཁོང་གི་སྐུ་འཁོར་རྣམས་འབྲུལ་བཞུད་དང་མཇལ་འཕྲད་སོགས་འབྲེལ་མཐུད་སྐབས་བདེ་མེད་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་གཏན་བཞུགས་གནང་དུ་འཇུག་འདོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་སྲིད། ཅས་དང་། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་<<མཛད་

ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་ཇེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས།

སྐབས་དེར་རྟ་རམས་ས་ལར་སྤྱོད་མ་བྱུང་། རྒྱ་མཆོན་གཙོ་བོ་ནི། མ་སྐུ་རི་དང་ལྷེ་ལའི་བར་ལ་འགྲིམ་འགྲུལ་བྱེད་བདེ་པོ་དང་། གང་ཅིའི་འབྲེལ་བ་བྱ་རྒྱུར་སྐབས་བདེ་པོ་ཡོད་པ་དེ་རེད། དེའི་ཐོག་ལ་ས་བབ་འཕྲོད་པོ་བྱང་བ་དང་། ངོས་ཆོ་སྤྱད་ས་དང་ཉ་ཅང་ཐག་རིང་མིན་པར་གྲོང་དང་། ཁྲིམ་ས། སློབ་གྲྭ་སོགས་སྤྱིར་བཏང་མིའི་འཆོ་བར་དགོས་ངེས་ཀྱི་མཐུན་ཆུན་ཡང་འཛོམས་པོ་ཡོད་པ། གཏན་སྤྱད་ཡུལ་མི་ཆོས་ཀྱང་ང་ཆོ་བོད་མིར་མཐུན་འགྱུར་འགྲོགས་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་བཟང་པོ་སྟོན་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། ས་ཡུལ་གཞན་དུ་སྤྱོད་མེད་པར་ཀ་ཀོར་ངང་སྤྱད་ཐུང་། རྟ་རམས་ས་ལ་ཟེར་བ་དེ་ལྷེ་མི་ནས་ཐག་རིང་རི་ཁྲག་ཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། ཆར་ཞོད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལ་རྒྱུན་དུ་སྐུག་པ་ཡོད་པ། སློབ་གྲྭ་ནི་གལ་ཡོད། མ་སྐུ་རི་ནང་བཞུགས་ཀྱི་གྲོང་དང་ཁྲིམ་སོགས་ཀྱང་མེད་པ། གང་ས་ནས་མཐུན་ཆུན་ཞན་པ། ལྷག་པར་འགྲིམ་འགྲུལ་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་ཡོད་པ་སོགས་སྐད་ཆ་འབྲུ་མི་འབྲུ་དེ་འབྲུ་ལྷགས་པས་ཁྲིར་ཡོང་བ་དེས་ང་ཆོ་སྤྱོད་

མེད་པའི་བསམ་སྒྲོལ་གསལ་ཆེ་བུ་ཕྱིན་པ་འདྲ་ཞིག་ལྟར། ... རྒྱ་རམ་ས་ལ་ཟེར་བའི་ས་ཆ་དེ་དངོས་གནས་གང་འདྲ་ཞིག་
ཡོད་པ་དང་། རོས་ཆོ་སྒྲོན་གྱི་དུས་འོས་པོ་ཞིག་ཡོད་མེད་ལྟ་ཞིབ་ཆེད་དུ། རོས་གཞུག་གི་མིང་དང་མཁན་ཆུང་ཆང་
ཁྱིམ་གཉིས་ཆེད་མངགས་ལྟ་སྒྲོར་དུ་བཏང་བ་ལྟར། ཁོང་གཉིས་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ས་ཡུལ་དེ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་། རོས་
དེར་སྒོས་ན་འགྲིག་པེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་བཞིན་ལྟར། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་གནས་ཀྱང་སྒོར་དུ་སྒྲུལ་མ་བྱུང་བ་དེ་དོན།
རྒྱ་རམ་ས་ལར་སྒོས་ན་དག་མཆན་ཡོད་པའི་སྒོར་སྒྲུར་ཡང་ནན་ཏན་ཆེན་པོས་གསུངས་པ་བཅས་མཐའ་དོན་དོས་ཆོ་སྒྲོ་
རྒྱར་ཐག་བཅད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་།
[གནས་གཟིགས་ནས་]ཕྱིར་མ་སྤྱིར་འཁོར་འཕྲུལ་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རོས་རང་རྒྱ་རམ་ས་ལར་གཏན་འཇགས་
གནས་སྒོ་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བཏིང་བའི་པོ་ཞེས་ཆོག་སྒྲོལ་བྱུང་། དེ་ནི་གནས་ཚུལ་སྒོ་བྱུར་བ་ཞིག་དང་
སེམས་འཆབ་ལང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ... རྒྱ་གར་གཞུང་གིས། དེ་ནི་བོད་མི་རྣམས་འཛམ་གླིང་གི་མིའི་མིག་ལམ་ནས་
ཡལ་བར་འགྲུང་བའི་རེ་བ་བཅངས་ཏེ། དེད་ཅག་གཞན་ལ་འབྲེལ་མཐུད་དཀའ་བའི་ས་གནས་ཤིག་ཏུ་སྤྱོད་སྒྲུབ་བྱ་བའི་
འབད་བཅོན་གྱི་བཞུགས་པའི་དོགས་པ་སྤྱེ་མགོ་ཚུགས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་ནི་སྒོས་མ་དགོས་པར།
ནི་བུ་སྤྱིད་གཞུང་གིས་རྒྱ་དམར་གཞུང་ལ་དོགས་ཐོན་བྱས་ཐོག་པ་དང་། རྒྱ་གར་རང་ཉིད་རྒྱ་སྤྱུག་གི་མཆེ་སྤེར་
འོག་ཏུ་མི་ཚུད་པའི་ཐབས་ཚུལ་ལུགས་མ་གཟིགས་པའི་བྱ་སྒྲོན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། བཅོན་གྲོལ་བར་ཞལ་བཞེས་
གནང་བའི་བཀའ་བློན་དང་། སྒྲོབ་གསོ་དོགས་འདེགས་སོགས་གཞན་གྱིས་བྱ་དཀའ་བ་རི་སྒྲིབ་ཅིག་རྒྱན་མ་ཆད་པར་
གནང་བཞིན་པར་བརྟེན། དེ་ཡིན་འདི་མིན་གྱི་བཀའ་མོལ་ཆོག་གཅིག་ཀྱང་གསུང་ག་ལ་སྒོབས། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་
1962 ལོར་ས་མཆོམས་ཀྱི་སྤྱད་དུ་རྒྱ་དཀར་ནག་བར་དམག་འཁྲུག་བྱུང་བ་དེས་སྒོབ་གསོ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྱད་ཅིང་།
དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་མར་སྤྱན་གཙོར་རྒྱན་མ་ཆད་པར་བཟོ་བ་འདིས་རྒྱ་གར་གཞུང་སྒོ་འཁྱོད་སྤྱེ་དགོས་པའི་གནས་སུ་
བསྒྲུལ་ཡོད།

གནས་སྤངས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་རྒྱ་སར་སྒོ་གནང་མཛད་དེ་ལོ་ཤས་བཞུགས་མཆོམས། སྤྱི་ལོ་ 1966 ལོ་ནས་
བོད་མི་རྣམས་རྒྱ་སར་འགྲོ་འོང་བུ་རྒྱར་ལམ་ཁའི་དཀའ་ངལ་དང་འགྲོ་བཞུགས་ཀྱི་ཆེ་བས་འགྲུལ་བཞུད་བའི་ས་
ཞིག་ཏུ་གནས་སྒོ་གནང་རྒྱུའི་བྱ་སྒྲིབ་དང་འཆར་གཞི་བཏིང་བར། མངའ་སྤྱི་གཞུང་དང་ཀར་ར་རྫོང་གི་དཔོན་རིགས།
ས་གནས་མི་སྤྱོད་སོགས་ཀྱིས། ལ་གོང་ས་མཆོག་རྒྱ་སར་དེ་ལྟར་བཞུགས་ཆེ་ཡུལ་ལུང་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བར་པན་བ་
ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ཁོང་ཆོའི་སྤྱུགས་ནས་ཀྱང་བོད་མིར་མཐུན་འགྱུར་ཅི་བྱས་ཞུ་རྒྱ་སོགས་ཞུས་པའི་ཁར། རྒྱ་གར་
གཞུང་ནས་ཀྱང་དེ་མཐུན་གསུངས་པས་གནས་སྒོ་མ་གནང་། གནས་སྒོ་གནང་བཞེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི།
ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་ནང་སྐབས་ཤིག་ས་ཡོམ་ལུགས་ཆེར་བྱུང་བ་དེ་རེད། ཡང་གཞན་ཞིག་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1994
ལོར་རྒྱ་གར་བའི་བྱ་སྤྱུག་ཅིག་དང་བོད་སྤྱུག་ཅིག་གི་བར་དུ་འཁྲུག་འཛིང་འོར་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་མི་ཤེས་
མེད་འགས་རྒྱ་གཞོན་ཁོག་ཞུགས་ཀྱིས། གཏོར་བཤིག་གི་ལས་ཀ་ཐབས་སྤྱུག་ཆེད་བཟོ་བྱས་པས་མགོན་པོ་མཆོག་

དང་བོད་མིའི་སྤྱི་གཤམ་ཡོངས་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་སློ་ཅིས་གནང་བ་དེ་རེད། དེ་དུས་ཀྱང་དཔོན་རིགས་དང་ས་
གནས་རྒྱ་གར་བ་དྲག་ཞན་མང་པོས་ཕྱ་ཚུགས་ལྷུས་པར་བརྟེན་གནས་སློ་མ་གནང་།¹⁶⁹ བོད་གསལ་བྱ་སྤྱག་གཉིས་
ཀྱི་འཁྲུག་འཛིང་དུ་བརྫོད་པའི་དོན་རྒྱུ་དང་། མཐའ་མའི་ཁྲིམས་ཁང་གི་ཐག་གཅོད་ཅི་བྱུང་ནང་སྤྱི་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས་བཏོན་པའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྤྲོད་གཉིས་པའི་མགོ་དང་།

1998 ལྷོད་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་རྒྱ་བོད་བོད་ཁྲིམ་སློབ་གྲུ་ཉེ་འགམ་དུ་བོད་སྤྱག་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་དང་རྒྱ་གར་
ཡུལ་མིའི་བྱ་གུ་ཕྱ་སྤེན་རྩ་ར་གཉིས་འཁྲུག་འཛིང་ལོར་བ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་གར་ཡུལ་མིའི་བྱ་གུ་སྤེན་རྩ་ར་སློ་བུར་འདས་
སྤྲོངས་སོང་ཆེས་ 13 ཉིན་རྒྱ་བོད་བོད་ཁྲིམ་སློབ་གྲུ་ཉེ་འགམ་དུ་སར་སར་ཆེ་འདས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕུང་པོ་མེར་སྤྲོག་གཏོང་
སྐབས། རྒྱ་གར་ཡུལ་མི་ 100 ལྷག་ཙམ་འདྲེ་འཛོམས་བ་དེ་དག་གིས་ཁོ་བ་འདས་རྒྱུ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་
འགེལ་གྱིས་བོད་མིའི་ཐོག་རོ་རྒྱལ་སྐད་འབོད་བྱས་བ་དང་། སྤྱི་ནོར་ཡུལ་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་འང་
མཆོན་སྐད་ལྷུས་ཉེ་བོད་མི་རྣམས་རྩ་ས་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་འབོད་སྒྲ་ཆོག་རྒྱུ་མང་དག་ཅིག་
བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་རྩ་བོད་བོད་ཁྲིམ་སློབ་གྲུ་ནས་མགོ་བཙུགས་ཉེ་སྐད་འབོད་བྱེད་བཞིན་སྐད་ཅིས་ཁང་དང་གངས་སྤྱོད་
ལས་ཁུངས་ཁག་ལ་གཏོར་བ་ཤིག་བཏང་བ་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་མེག་རྒྱུ་ལྷུ་ཡོད་པའི་རང་རིགས་ཀྱི་ཆོང་
ཁང་དང་། སྤོང་གནས་ཁག་གཏོར་བ་ཤིག་དང་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཉེ་ཁྲོན་བསྐྱེམས་ཉིན་སྟོར་ 1,324,32000 ལྷག་
ཙམ་ཀྱི་གྲིང་གུན་བཅོས་བ། ... མཐའ་མར་རྒྱ་གར་ཁྲིམས་ཁང་གི་བཅད་ཁྲའི་ནང་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ནག་ཉེས་མེད་
པར་ཐག་བཅད་དེ་ཁ་མཚུ་ཐོབ་ཡོད། ཅེས་གསལ། ཡེ་གའི་བབ་ལ་བརྟགས་ན། རིམ་བ་གསུམ་མཐོང་སྟེ། དང་པོ་ནི།
འཁྲུག་འཛིང་ལོར་པའི་ཕྱི་ཉིན་རྒྱ་གར་ཀྱི་བྱ་དེ་ཉིད་འདས་སྤྲོངས་སུ་བྱུར་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་གར་བ་ཕྱ་སྤེན་རྩ་
ར་“ཁོ་བ་འདས་རྒྱུ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་འགེལ་གྱིས་བོད་མིའི་ཐོག་རོ་རྒྱལ་”བྱས་བ། གསུམ་པ་ནི། རྒྱ་གར་
ཁྲིམས་ཁང་གིས་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་ལ་ཉེས་མེད་དུ་ཐག་བཅད་པའི་རྒྱལ་གསལ་བ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། རྒྱ་དམར་གྱིས་
ངན་འབྲེལ་བྱས་པའི་རྒྱལ་ལ། སྐབས་དེའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་གཞོན་བྱ་དུར་བཟང་པོས་བྲིས་པའི་<<རང་
གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སྤོང་པོར་བརྫོད་པ་བྱ་དུར་ཆངས་ཐིག>>སྤྲོད་ཆ་ལས།

ཁ་སང་དང་ཕྱི་ཤིལ་ལས་བྱེད་བསྐྱེད་འཛིན་སྤྱོད་ཆོགས་གཉིས་རྒྱ་གར་བ་སན་རྩ་ཡ་ཤུ་སར་སོང་བ་ཡིན། ཁོ་རང་
ནས་བར་ལམ་རྩ་སར་རྩོག་བྱུང་བ་རྣམས་གཅོང་མ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་འདུག །ང་ལ་ཕྱི་ལོར་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམར་གཞུང་
ཆབ་ནས་གསར་འགོད་པ་གཅིག་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་བྱས་བྱུང་། དོན་དུ་ཁྱེད་རང་ཆོས་བོད་པར་རོ་རྒྱལ་བྱས་པར་
དགའ་བསུ་ཡོད། རིམ་བཞིན་བྱེད་རིགས་ལ་བ་བྱུང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་དམར་གཞུང་ཆབ་ཅན་ནི་རྩ་ལ་ཡོང་སྐབས་ཁ་སང་
ཐོག་ང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས། ཁྱེད་རང་གིས་དབུ་ཁྲིད་ནས་བོད་མིར་རོ་རྒྱལ་བྱས་པར་དགའ་པོ་བྱུང་། ལས་དོན་དེ་ཕྱི་

¹⁶⁹ བཞུགས་སྐར་སློ་བཞེད་སྟོར་སོགས་ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1998 ལྷོད་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་སྤྱད་མིའི་བོད་མིར་སྤུལ་པའི་བཀའ་སློབ་
དང་། 2010 ལོར་ NDTV བརྒྱན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པས་བཅར་འཕྲི་ལྷུས་པའི་བཀའ་ལན་དུ་ཡང་གསལ།

མཐུད་ཤེད་རྟོགས་གནང་། ཁྱེད་རང་ང་ལ་ཐུག་པར་ཅན་རྟེན་ལ་ཕེབས་ཐུབ་ན་དང་། བདེ་བོ་མེད་ཆེ་ལྷི་ལིར་ཕེབས་
རྟོགས་གནང་ལ་བ་བྱུང་། ལྷི་ལིར་སོང་བ་ཡིན། རྒྱ་དམར་གཞུང་ཆབ་ཀྱིས་ཕེབས་འཁོར་དམིགས་བསལ་གཉིས་ནང་ལྷི་
ལིར་ཟུང་སྟགས་ནང་ལ་ཁྲིད་བྱུང་། དེ་སྐབས་ཟུང་བདག་སོ་ཆོས་ཁྱེད་རང་སུ་རེད་གསལ་སོ་གསུང་རྟོགས། ང་
ཆོས་ཤེས་ཀྱི་མེད་ཅེས་ཉང་སང་སང་ཤེད་ཀྱི་འདུག། འོན་ཀྱང་རྒྱ་དམར་གཞུང་ཆབ་ཀྱིས་ནང་ལ་ང་སོང་མེད། དེ་
རྣམས་རྒྱ་གར་གསང་ལས་ཀྱིས་ཤེས་ན་ཡག་སོ་མ་རེད། དེ་རྗེས་ཟུང་རྒྱས་པ་ཞིག་གི་ནང་གསོལ་སྟོན་ཕྱལ་ནས་ཉི་
ལྷ་ཅལ་ནང་རྒྱ་དམར་དང་རྒྱ་གར་མཐུན་ཆོགས་མང་སོ་འཇུགས་ཐུབ་པ་གནང་རྟོགས། ཁྱེད་རང་རྒྱ་ནག་ལ་གནང་
འཛེན་ཤེད་རྒྱ་ཡིན། བོད་པ་ལ་ངོ་རྒོལ་ཀྱི་ལས་འགུལ་སུ་མཐུད་ནས་གནང་རྟོགས། དུག་གོན་ཉིན་སྟོར་འབྱུང་བཅུ་
ཡོད་ལ་བ་བྱུང་། ཞེས་སྟགས་གསལ། འདི་དག་ནི་བོད་མིས་ངེས་པར་དུ་ཤེས་དགོས་ཤིང་གཟབ་དགོས་པའི་
གནས་ཏེ། རྒྱ་དམར་ཀྱིས་བོད་ལ་འདི་ཤེད་དང་དེ་མི་ཤེད་ཟེར་བའི་ངན་ལས་སྟེ་གཅིག་ཀྱང་མེད།

དཀྱུས་ལ་ཞུགས་ན། རྩ་སའི་བཞུགས་གནས་ཐོག་མ་ནི་ཁང་མིག་དུ་མ་ཡོད་པའི་ Swarg Ashram ཞེས་
པ་རི་རྟོགས་སུ་ཆགས་པའི་གྲུང་དབྱིབས་ལྟ་བུའི་ཕྱི་ལུགས་ཀྱི་ཁང་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སྟགས་
ཀྱང་དེ་གར་བཞུགས། བཞུགས་གནས་དེ་ཉིད་ནགས་གསེབ་རྩ་ཡོད་ཅིང་ཅུང་ཟད་ཉམས་སྟོབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ནོར་
སྲིང་དང་བོ་ཉ་ལ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་མཐུན་རྒྱུན་སྟགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་མི་ཆང་དཀྱུས་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལས་མེད།
སྟག་ལྟ་བུ་ཆོགས་བཟུ་ཤེས་ཀྱིས་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས།

བཞུགས་སྐར་སོ་བྲང་དེའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོས་དབྱུས་ཡལ་གཞིས་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་དང་།
གསོལ་གཟུང་མཆོད་གསུམ། སྐྱ་སྒྲེར་ཡིག་ཆ་དང་། གསོལ་ཐབ། སྐྱ་སྒྲེར་བྱང་ཆེ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་བཅུགས་པའི་
གསུང་སྐུར་གྱི་ལས་ཤེས། སྟེ་ཤེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་། རྒྱ་ལོས་སུ་སྐྱ་སྐྱུང་བ་འགའ་ཤས་ཀྱི་སྟོན་ཤེས་བཅས་གོ་སྒྲིག་ཞུས་
འདུག། དེའི་རྒྱལ་རིའི་ཅེ་གཡས་གཡོན་དུ་ཁང་ཆེན་གཉིས་ཡོད་པར་ཡོངས་འཛིན་བཞེས་གཞོན་རྣམས་གཉིས་དང་།

གསུང་ཞབས་རྣམས་ཀྱང་འགའ་ཤས་ཀྱི་བཞུགས་ཡུལ་གོ་སྒྲིག་ཞུས་འདུག། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཞབས་འཁོར་གཞན་
རྣམས་ཀྱང་ཉི་ལྷལ་དུ་གོ་སྒྲིག་ཞུས། སྐབས་དེའི་སྐུ་ངལ་གཙོ་བོ་ནི། ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་དང་སྐྱེ་འཁོར་ཆེའི་
བཞུགས་གནས་སྟགས་མ་ཡིན་པར། གསར་དུ་འབྱོར་བའི་བོད་མི་ཁན་དར་གཞོན་གསུམ་ཤེས་ཡོན་དང་ཉམས་
སྟོང་སྟགས་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་དག་གི་སྟོན་གནས་འཆོ་བ་སྟགས་ཡིན། སྐབས་དེར་བོད་ས་མཐོ་སྐང་ནས་སྟོབ་བྱར་དུ་
རྒྱ་གར་ཆ་བའི་ཞིང་ཁམས་སུ་འབྱོར་མ་ཐག་ཡིན་སྟབས། ས་རྒྱ་དང་གནས་གཤེས་མི་འཕྲོད་པ་དང་སྐད་མི་གོ་བ།
ཡུལ་ལུང་གི་སྟོལ་ཀ་མི་ཤེས་པ་སྟགས་སྟོས་མེད་ཐོག་ཁ་ཟས་ཟ་སྐྱངས་དང་རྒྱ་འབྱུང་སྐྱངས། གོས་གོན་སྐྱངས་རྩོན་
ཆད་ལའང་དཀའ་ངལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ངལ་དག་བོད་མི་བཅན་བྱོལ་བའི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་ནང་བསྐྱུད་
མར་ཐུད་པ་དང་། ད་དུང་ཡང་མཆོམས་མ་ཆད་པར་གཅིག་འབྱོར་གཉིས་འབྱོར་ཤེད་བཞིན་པའི་གནས་རྒྱལ་པལ་
ཆེར་ཉིན་རེ་བཞིན་སྟོན་དུ་འབྱོར། སྐབས་དེར་བོད་མི་བྱིངས་ལ་རྒྱལ་བསྟེ་ས་ཞིག་དང་སྟོབ་འགའ་ས་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་

ཡལོང་ས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཙམ་དུ་ཟད་ལ། རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་རོགས་སྐྱོར་སྤྲོ་ཆོག་གས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་
མཐུད་དུ་འབྱོར་བ་ཡང་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བློན་ལས་གཞན་ཅང་མིན།

པོད་ཆེན་ ༡ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1968 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 31 ཉིན། པོ་བྲང་རྩྱེང་པ་ Swarg Ashram ལས་ད་ལྟའི་
པོ་བྲང་གསར་པ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིབ་དུ་སློབ་འཁུགས་ཀྱི་མཛད་སློབ་སྐྱུངས་པར། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གཞུང་
ཞབས་སེར་སྐུ་མི་དམངས་གང་མང་ལྟན་འཛིན་མས་ཐོག་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྟན་
ཀྱི་ཞལ་བྱིས་དང་། སྤྱིད་ཀྱོང་རོ་པོ་ཕ་ཉི་བཟང་པོ་སོགས་སློབ་སྤྲོ་སེར་བྲེང་གིས་གདན་ཁུལ་གྱིས་པོ་བྲང་ཆོས་ས་
ཆེན་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། མགོན་པོ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ནས་མཆོད་འབུལ་སྤྲུས་གསོལ་
རབ་གནས་དང་བཀའ་ཤིས་གསོ་སྦྱོར་མཛད། འདུས་ཆོག་ས་རྣམས་ནས་ཆ་བཤོས་ཀྱིས་ཡུམ་ཉི་མེ་དག་སློག་གནང་།
པོད་ཆེན་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༢ ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 4 ཉིན་པོ་བྲང་གསར་པར་རྒྱུད་སྤྲོད་མཁན་ཆེན་གཉིས་བཅས་དགེ་འདུན་ཞལ་
གངས་བཅུ་དང་། རྣམ་གྲུའི་དགེ་འདུན་པ་བཅས་ནས་གསར་འདུས་ཀྱི་སློབ་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་དགེ་ལེགས་ཆར་
འཕེབས་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་སྒྲིབ་རིན་པོ་ཆེས་རྟོག་སློབ་དཔོན་མཛད། དེ་ནས་པོང་གསལ་མཁན་ཆེན་དགེ་
འདུན་རྣམས་ནས་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་རིང་བདེ་མཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་རབ་གནས་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་གནང་བར་ཡོངས་
འཛིན་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟོག་སློབ་གནང་བ་སྤྲོ་མདོར་བསྐྱས་སུ་བཀོད་དོ།

ཉིན་རེའི་མཛད་རིམ་མདོར་བསྐྱས་དང་མཛད་པ་ གནད་བསྐྱས།

སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྐུ་ན་ཏ་ཅང་ཕ་བའི་དུས་ནས་ཞོགས་པ་སྤྱི་ལོར་བཞེང་རྒྱར་
མཉེས་པ་ནི་པོང་དུ་བྱིས་ཐེན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། བཅོན་ཁྲོལ་དུ་ཐེབས་ནས་རི་ལྟར་གནང་ཚུལ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1990 ལོར་
ཐོག་མར་པར་སྐྱུན་གནང་བའི་<<བཅོན་ཁྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བཀོད་ན།
ཞོགས་པའི་ཕྱག་ཆོད་ 4:00 ཟེད། གཟིམ་མལ་ལས་བཞེངས། མཆོན་སྤྱགས་གསུངས། ཆབ་ཁོལ་མཆོད། རྒྱ་ཆོད་
བྱེད་ཀའི་རིང་སྐུ་ཕྱག་མཛད། ཞལ་སྤྲུས་གསོལ། གཟིམ་ཁང་གི་ཕྱི་ལོགས་སུ་ཞབས་འཆག་དང་ལྟན་ཅིག་གཟུངས་
སྤྱགས་བཟང་བར་མཛད།
ཕྱག་ཆོད་ 5:15 ཟེད། གསོལ་ཇ། དེ་དང་ལྟན་ཅིག་རྒྱ་ཆོད་བྱེད་ཀའི་རིང་དཔེ་གཟིགས་གནང་།¹⁷⁰

¹⁷⁰ མགོན་པོ་མཆོག་བཀའ་བསྐྱུན་གྱི་གཞུང་ཆེ་ཆུང་ཀྱན་ལ་གཟིགས་རྒྱ་འབྲུག་རྒྱ་ལ་བཞི། ལྷགས་སྤྱིན་གནང་བའི་སྐབས་དང་། ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་
མཛད་པའི་བར་གསེང་ནས་ཡོད་ཚུན་ཆད་དུ་དཔེ་གཟིགས་གནང་བ་འདིར་སྤྱག་ཡོད་སྟུལ།

ཕྱག་ཚོད་ 5:45 ནས་ 8:00 བར་དུ། ཕྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་མཛད།

ཕྱག་ཚོད་ 6:30 ཟླ་བ་ ཡུན་ཅམ་རིང་BBCགསར་འགྱུར་གསན།

ཕྱག་ཚོད་ 8:00 ནས་ཉིན་གྲུང་བར་དཔེ་གཟིགས་དང་། ལྷན་ཁུ་དང་ཆོགས་པར་སོགས་ལའང་གཟིགས་ཞིབ་མཛད།

ཕྱག་ཚོད་ 12:30 ཟླ་བ་ གྲུང་ཆོགས། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་དཔེ་གཟིགས་གནང་།

ཕྱག་ཚོད་ 1:00 ནས་ 5:00 བར་དུ། ཡིག་ཆ་དང་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་གཞུང་གི་ཕྱག་ལས་དང་དེ་མིན་གྱི་གནད་སྟོང་།
མི་སྣ་མངལ་འཕྲད་སོགས་མཛད།

ཕྱག་ཚོད་ 5:00 ཟླ་བ་ གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ཕྱེབས་མ་ཐག་ཕྱགས་དམ་བཞེས་མཛད། གསར་འགྱུར་གལ་ཆེན་རིགས་
ཡོད་ཆེ་བརྟན་འཕྲིན་ལ་གཟིགས།

ཕྱག་ཚོད་ 6:00 ཟླ་བ་ གསོལ་ང་མཆོད། ཕྱག་དཔེ་གཟིགས་ཤིང་ཕྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་འཕྲོ་བསྐྱེད་སྤྱད།

ཕྱག་ཚོད་ 8:30 ཡང་ན་ 9:00 ཟླ་བ་ གཟིམ་མལ་དུ་ཕྱེབས། ཡང་<<བཅན་གྱི་ལྷ་རང་དབང་>>ལས།

ཞོགས་པར་བརྟན་བཞུགས་དང་ཞབས་རིམ་སྐྱབ་པ་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོགས་དང་། ཉིན་རྒྱུ་ཆོས་འབྲེལ་བྱེད་པ་

སོགས་སྐབས་རེར་ཉིན་རེའི་བྱེད་སྟོང་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་སྟོན་མེད་ཡིན་ཡང་། དགོང་ཞོགས་ཀྱི་སྟོན་སྐབས་ཉམས་ལེན་

ཀྱི་བྱེད་སྟོང་ལ་ཕལ་ཆེར་འགྱུར་བ་མེད། ... བསྟན་པ་གཏོང་བའི་སྐབས་མ་གཏོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྟོང་ལ་དུས་རྒྱུན་

འགྱུར་ཕྱོག་མེད། ཅེས་དང་། “བསྟན་པ་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ། ལན་རེར་ཕྱིའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཕལ་གཞུང་འབྲེལ་

ཀྱི་གནད་དོན་སྐབས་དགོས་པ་དང་། མངལ་ཁ་གཏོང་དགོས་པ་ཡང་འབྱུང་། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ། དོན་དག་གང་ལ་ཡང་འཕུས་

ཤོར་མི་འབྱུང་བའི་སྒྲིབ་གཉིད་ཀྱི་དུས་ཆོད་སྒོས་གཏོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱད། དེར་གི་དུས་སུ་ནི།

ཉིན་རེ་བཞིན་ཞོགས་པར་ཕྱག་ཚོད་ 3:30 ཟླ་བ་བཞེངས་ལ། མནལ་སད་མ་ཐག །མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱི་གསུང་གང་

གི་ཕྱགས་བཅེ་མ་གསུངས་ཏེ་“སྟོན་པ་བཀའ་བློན་ཅན་གྱི་སྐུ་གསུང་ཕྱགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བཅུ་བའི་སྟོན་པ་དེ་རིང་གི་ཉིན་མོ་

འདི་དོན་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡོང་བར་ཤོག་ཅེས་སྟོན་ལམ་ཡག་པོ་ཞིག་བརྒྱབས། སྐབས་འགྲོ་དང་སེམས་བསྐྱེད་ཅུང་ཙམ་སྟོན་

”¹⁷¹ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉིན་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་གཞན་དོན་ཉག་གཅིག་ལ་གཞོལ་བའི་ཕྱགས་དམ་མཛད། དགོང་མོ་

ཕྱག་ཚོད་ 8:00 ཟླ་བ་གཟིམ་མལ་དུ་ཕྱེབས། དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་བའི་སྐབས་སོགས་མཛད་ཐེལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་

བའི་དུས་སུ། ཞོགས་པར་ཕྱག་ཚོད་གཉིས་བའམ་གསུམ་པ་སོགས་སྐབས་བསྟན་གྱིས་བཞེངས་པའི་ཚུལ་ཡང་

གསུངས།

མེ་ཏོག་དང་ཕྱོན་ཤིང་སོགས་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་རིགས་དང་། བྱ་དང་བྱེའུ་སོགས་འདབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས། ཁྲི་

དང་གྱི་ལ་སོགས་བདག་མེད་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་ལའང་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཤིང་། ཕྱེབས་ལམ་དུ་མས་སྟོན་པོག་པའི་

¹⁷¹ ཟླ་བ་འཕྲུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཁུན་མ་སྐུ་གསུང་པའི་བཀའ་བློན་སྐབས་སོགས་སུ་གསུངས།

སྟོན་ཆགས་གང་ཞིག་གཟིགས་ཀྱང་པོ་བྱང་དུ་བདག་ཉར་དང་གསོ་སྦྱང་མཛད། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས། “ངོས་རང་མེ་ཏོག་འདེབས་འཇུགས་ལས་དེ་སྐྱེས་སྟོན་ཆགས་ལ་ལྟ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་དགལ། རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ དཔེ་ཆ་བལྟ་སའི་ཁང་པའི་སྐུའུ་ཁྱེད་གི་བྱི་རོལ་དུ་བྱེད་འབབ་སའི་སྟེགས་བྱ་ཞིག་ཀྱང་བཅོས་ཡོད།” ཅེས་དང་། <<དབྱེལ་ ཡངས་བཅོད་བསྐྱོད་གྱི་རྣམ་དཔྱོད་>>ལས། “ནཱ་རྒྱུན་ངོས་ཀྱིས་བྱེད་རྣམས་ལ་རྒྱུ་བྱ་སྦྱོར་སྐབས། བྱ་ཁ་ཡང་ཡོང་སྟེ་ བྱེད་རྒྱུ་བ་རྣམས་ཟ་བ་དེར་ངོས་རང་དགའ་པོ་མེད། ངོས་ཀྱིས་དེ་དག་སྦྱོབ་ཆེད་རྒྱུ་མདའ་(air rifle)ཉར་ཡོད། དེ་ནི་བྱ་ ཁར་གཞོད་པ་གཏོང་བའི་དོན་དུ་མིན་པར་ཞེད་སྤང་སྤོང་བའི་ཆེད་ཡིན།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ། མགོན་པོ་མཆོག་ལ་ གཟིམ་བྱི་གཉིས་ཡོད་ཅིང་གཅིག་གི་མིང་ལ་སང་གོ་དང་གཞན་དེའི་མིང་ལ་བཀའ་ཤིས་ཟེར། གཟིམ་བྱི་སང་གོ་ནི་ སྟོན་པོད་དུ་སྟོགས་གིས་ཤི་བའི་བྱ་པ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་རེད་ཅེས་གསུངས། བཀའ་ཤིས་ནི་རྩོམ་སྒྲུང་མའི་དེ་འདྲེག་པ་ སྟོན་གྲགས་ཅན་བསྟན་འཛིན་ཞོར་རྒྱུས་ཀྱིས་ཕུལ་བ་ཞིག་དང་། ཞི་མི་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་གཅིག་གི་མིང་ལ་ཆེ་རིང་ ཟེར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱིས་བདག་ཉར་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ལས་གང་ཞིག་ཤིས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། དུད་འགྲོ་ཡིན་ཡང་མཐུན་ རྒྱུན་འཛོམས་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་གོ་སྐབས་ཤིག་སྤྱད་མ་ཐག་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུ་དུ་བྲོས་འགྲོ་བ་དེ་རེད། དེས་རང་ དབང་འདོད་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ངོས་ཀྱི་ལྟ་རྒྱུ་དེ་རྩེ་བརྟན་དུ་བཏང་།¹⁷² ཞེས་བཀའ་ སྤྱུལ། འབྲུལ་ཆས་ཀྱི་རིགས་དང་པར་ལེན་སོགས་ལ་མཉེས་པ་ནི་བརྟོད་ཟེན་པ་ལྟར་ཡིན། “པོ་བྱང་གསར་པར་སྟོས་ པའི་རྗེས་ལ། སྤར་གྱི་དགའ་ཕྱོགས་ཤིག་བསྐྱར་གསོ་བྱས་པ་ནི། རྒྱ་ཆོད་འཁོར་ལོ་བཅས་སྟེག་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། ས་རྒྱ་ སྤར་ལས་ཆེ་བས་བཅོལ་ས་ཁང་ཞིག་ཟུར་དུ་བཅོས་ཏེ། བཅོལ་ས་སྦྱོང་བརྟེན་ལ་མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཆ་ཆང་ཞིག་ཀྱང་མཁོ་སྤྱབ་ བྱས་ཡོད།” ཅེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་།

རྟེན་རམས་ལར་དབྱར་ཁར། རྟོད་དལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བྱུང་སྟེ་དགོང་རྩོམ་ལ་མོ་ཆེར་བྱ་སྦྱོར་ཅིད་མོད་དང་། བྱང་རར་ ཆེ་བའི་དགུན་དུས་སུ་ཁ་བའི་ཁོད་དུ་ཅིད་མོ་ཅེས། ངོས་ཀྱི་ཨ་མ་ལགས་དང་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ་གཉིས་དགུང་ལོ་ ཡར་མེབས་ཀྱང་ཁ་བའི་རྟོག་པོ་གཡུག་འཕེན་གྱི་ཅིད་མོར་ཤིན་ཏུ་དགལ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་སྦྱོར་ཆེ་བའི་བྱེད་སྟོ་ གཞན་ཞིག་ནི། Dhauladar ཞེས་པར་དེ་འདྲེག་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། མགོན་པོ་མཆོག་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ཤིང་ གལ་ཆེན་དུ་གཟིགས་པ་ཞིག་ནི། སྟེ་པོ་འབྲུ་མིན་ལ་མཛལ་འཕྲད་གསུང་མོལ་དང་དེ་དག་གི་བསམ་རྒྱུ་ལ་གསན་ བཞེས་གནད་རྒྱ་དེ་རེད། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས། “ལྷག་པར་དུ་ཆོས་ལུགས་ཐ་དད་པ་སོགས་རྒྱབ་སྦྱོངས་ མི་འབྲུ་བའི་མི་རྣམས་ལ་སྤྱག་འཕྲད་བྱེད་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་དགལ།”ཞེས་གསུངས། <<གོང་ས་སྐུ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་ མཛད་རྣམ་>>ཞེས་པ་ལས། “འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ང་ཆོ་ཡུན་རིང་གང་འདོད་ཀྱིས་ཁེར་རྒྱུ་དུ་བསྐད་པར་བརྟེན། ད་ནི་

¹⁷² འདི་དང་གཤམ་གསལ་རྣམས་བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་ལས་པལ་བསྐྱར་གྱིས་བྱངས།

དེ་ལྟར་སྤྲོད་པ་ལས་བོད་མིར་རོགས་རམ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ལ་སྤྲུག་འཕྲད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གཤམ་ཆེ།” ཞེས་དང་། <<བཅའ་
ཁྲིལ་གྱི་རང་དབང་།>> ལས།

སྐབས་རེར་ཆེས་བསྐྱབས་པར་འོས་པའི་སྤྱི་བོ་དུ་མར་མཇུག་པའི་སྐལ་བ་བྱུང་ཞིང་། བད་གཞི་མྱོ་མོས་འོན་པ་དང་
སེམས་ཁམས་མི་བདེ་བའི་མི་དག་ལ་ཡང་སྤྲུག་། གང་ལྟར། རོས་རང་སྤྲུག་སའི་མི་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མི་དགུས་མ་ཤ་སྤྲུག་
རེད། མི་ལ་ནམ་ཞིག་སྤྲུག་ཀྱང་རོས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ནི་ཐབས་སྤྱོད་ཆོག་གིས་རོགས་རམ་གང་སྤྲུབ་བྱ་རྒྱ་
དང་། ཉམས་སྦྱོང་གསར་བ་གསོག་རྒྱ་དེ་ཡང་ཡིན། ཞེས་དང་། <<གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་མཛད་རྣམ་>>ཞེས་པ་ལས།
གཞན་གྱི་སྤྲོད་ཆར་རེས་པར་དུ་ཉན་དགོས་ལ། མི་དང་སྤྲུག་སྟེ་བསམ་ཚུལ་བརྗེ་རེས་བྱེད་པ་དེར་དགེ་མཚན་ཟད་དུ་
མེད་པ་ཡོད། རོས་རང་ལམ་ཞོར་སྤྲུག་འཕྲད་པ་དང་། གནས་སྒྲོར་བ། གསར་བ་འཆོལ་སྤྲུག་པ། ཆན་རིག་པ། རང་
དབང་འཐབ་ཅོད་པ། དཀའ་འཛུགས་གདོང་ལེན་པ། བད་པ་རྣམས་མ་དང་བཅོས་མ། མཛོན་ཤེས་སྤྱི་བ། རོན་དངོས་ཅད་ཞིབ་
པ་རོ་མ། སྤྲུག་བསྐྱལ་གྱིས་འོན་པའི་ཉམས་ཐག །རེ་ཐག་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་སྤྱི་བོ་བཅས་མི་སྤྱི་མང་པོར་སྤྲུག་སྦྱོང་། གཤམ་
སྤྲོད་ཁོང་ཆོས་རེ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་ལྟར་རོགས་རམ་བྱེད་སྤྲུབ་ན། རོས་ཀྱིས་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་བྱེད་རེས་ཡིན། ཞེས་
བཀའ་སྤྱུལ། གོང་དུ་གསལ་བ་ནི་དུས་རྒྱུན་པོ་བྱང་སོགས་སུ་མཇུག་འཕྲད་གནང་བའི་མི་སྤྱིའི་རིགས་ལས་དེ་ཅམ་དུ་
ཟད་པ་གཤམ་ཡིན། ད་དུང་ཆོང་ལས་པ་དང་སྤྲུག་བདག་།སྤྲོད་འཛིན་དང་སྒྲོན་ཆེན། ཁྲིམས་བདག་དང་ཁྲིམས་ཅོད་
པ། སྤྱི་ཅུལ་བ་དང་ཆོས་ལུགས་པ། ཉེས་ཅན་དང་སྤྲོད་པོ་སོགས་འཛིན་ཏེན་གྱི་སྤྱི་བོའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་མཇུག་
འཕྲད་གནང་། མི་སྤྲོད་དང་ཆོག་གས་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྱི་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་ཡང་སྤྱི་བོ་རང་ག་བའི་རྣམས་པའི་ཐོག་གནང་
བ་ལས། སྐམ་ཚུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་སོགས་ལ་སྤྲུགས་གཏན་ནས་མི་མཉེས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “རོས་རང་
ཤར་སྤྱོགས་པ་ཞིག་དང་དེའི་ནང་ནས་བོད་པ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་སྤྲུག་སྟེ་སྤྲུག་འཕྲད་བྱས་ན། མི་དང་མའི་
བར་གྱི་ཐོལ་མེད་ཀྱི་འབྲེལ་བར་དོ་ཐོག་འབྲུང་སྤྲོད་ལ། སེམས་ཆོར་རོ་མ་སྤྲུག་པོར་བརྗོད་པའི་བར་ཆད་དུའང་འབྲུང་སྤྲོད་”
ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་“སྐབས་རེར་དྲི་བ་མི་འབྲུ་བའམ་སྤྲུ་གོ་མ་སྦྱོང་བ་ཞིག་སྤྱོད་བྱུང་དུ་དྲིས་ཆོ། བསམ་གཞིག་གསར་བ་
དང་གོ་རྟོགས་གསར་བ་སྤྱི་བར་ཕན་ཐོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། རོས་རང་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་ཤིན་ཏུ་དགཤ།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་
ལྟར་གང་དུ་སྤྱི་དང་སྤྲུག་ཅིག་འཛོམས་ཀྱང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་གནང་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་མཉེས། དེ་ལྟར་བྱི་ནང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་
ཆོག་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་བར་རྒྱ་མཚན་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས་གཤམ་གནང་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི།

རོས་ཀྱིས་ལོ་ན་སྤྱི་བའི་སྐབས་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། མགོ་ཁྲིད་ཅིག་བྱེད་བསམས་ན། མི་དགུས་མཐམ་པལ་པའི་
རིགས་དང་འབྲེལ་ཐག་ཉེ་བོ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་མ་བྱས་ཆེ་ལམ་སྒྲོན་བྱེད་མཁན་དང་གཞུང་གི་ལས་བྱེད།
དུས་རྒྱུན་ཉེ་འཁོར་དུ་སྤྲོད་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས། ཁོང་ཆོའི་འདོད་སྤྱོགས་དང་བསྐྱབས་ནས་ལམ་ལོག་ཏུ་འཁྲིད་སྤྲོད་ལ།
དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནད་དོན་གསལ་བར་མཐོང་བ་ལ་འགོག་རྒྱུ་ཡང་བཟོ་སྤྲོད། ཅེས་<<བཅའ་ཁྲིལ་གྱི་རང་དབང་>>དུ་
བཀའ་སྤྱུལ་བ་འདི་ཡིན། འདི་ནི་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཚན་ཉལ་། ཀླུ་ཆབ་དང་སྤྲོད་སྦྱོང་རམ་

ཕྱི་མིང་གི་སྐབས་དང་། དགོན་པ་དང་ཆོག་པ་ཕྱི་དབྱིངས་ཁྲིམ་བདག་ཚུན་ཆད་ལའང་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་གངས་མེད། མི་སྣ་འདྲ་མིན་ལ་མཛུགས་པ་ལས་ཐུགས་ལ་ནཱ་ཡང་བསྐྱེད་མེད་དུ་གནས་པ་གཅིག་ནི། ཡོ་རོབ་གི་ Spain རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཡིན་པའི་ཡེ་ཤུ་གནས་བདག་ཆོས་ལུགས་ཉམས་ལེན་གནང་མཁན་གྱི་བཏང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེའི་ཚུལ་ལ་<<བཅན་གྱི་ལྷ་གི་རང་དབང་།>> ལས།

ཁོང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོམ་ཆེན་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་དེ་ཁོང་དུ་ཡོ་མང་བག་ལེབ་དང་ཆུ། གསོལ་ཇ་སྔན་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་བཞུགས། ཁོང་གི་དབྱིན་སྐད་ནི་ངོས་ཀྱི་དབྱིན་སྐད་ལས་ཀྱང་ཞན་ཡང་། སྤྱན་གྱི་རྣམ་པ་ལས་སྐྱེས་བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ་ཆོས་པ་རྣམས་ཞིག་གི་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས། ཅི་ཞིག་སྐྱོམ་གྱིན་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། བྱམས་བཅེ་སྐྱོམ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་བཟུང་ཁོང་ནི་དུས་རབས་གསར་པའི་མི་ལ་རས་པ་རེད་ཅེས་སྟུམ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱད། སྐབས་གཞན་དུ་ཡང་། “བྱ་བཏང་བ་དེས་བྱམས་བཅེ་སྐྱོམ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་མ་ཐག་སྤྱན་བྱུང་ལ་མཆི་མ་འཁོར་སོང་ལ། དེ་ནི་བྱམས་བཅེའི་ཁྱོད་བ་ཐོན་པའི་རྟགས་རེད།” ཅེས་སོགས་བསྐྱགས་བརྗོད་ཀྱི་ཆེར་མཛད། རྒྱུན་གྱི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་ལས་གཞན་གནང་སྟོ་དུ་མ་ཞིག་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བ་ནི། སྤྱལ་སྤྱོད་པ་འཛིན་དང་། དགོན་པའི་ལས་སྟེ་བསྐྱོར་བཞག་དང་གསར་མཛུགས། ཆོག་པ་པ་ཁག་ལ་ལམ་སྟོན་བཀའ་ཡིག་།སྐད་ཡིག་འདྲ་མིན་གྱི་གསར་སྤྱོད་དཔེ་དེ་སོགས་ལ་སྐྱེད་བརྗོད། ལས་འགུལ་ཆེ་ཁག་རིགས་ལ་རྒྱབ་གཉེར། དགོན་པ་དང་མི་སྐྱེར་ཁག་ལ་ཐུགས་བརྟག་མོ་ལུང་། རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་སྤྱང་སྦྱོར་ལ་རྟེན་སྦྱུལ། བྱ་བཏང་དེ་ཁོང་པར་ཉམས་ལེན་གྱི་ལམ་སྟོན་དང་དཀའ་གནད་དོགས་གཅོད། གསར་འཕྲོར་མཛུགས། ད་དུང་བོད་ནས་གསར་ཐོན་དཔེ་དེ་བ་དང་དུས་དེ་བ་སོགས་ལ་ཐུགས་སྤྱང་།¹⁷³ བོད་དུ་ལྟ་སྟོར་དུ་སོང་བའི་ཕྱི་མིར་བོད་ནང་གི་གནས་ཚུལ་བཀའ་འདྲི། རྒྱ་

¹⁷³ བོད་བཞུགས་ཆོས་པ་སོ་དག་ཐུགས་སྐྱོབ་དེ་པོ་ཡོང་སྐད་འཕྲིས་དོན་ཅུང་ཞིག་བརྗོད་པར། དེ་ཡང་ཁོ་པོས་ 2005 ལོའི་དགྲན་ཁར་སྤྱོད་ན་ཡོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ། དུས་རབས་གསར་པའི་བསམ་གཞིག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་མཛོན་པར་མཐོ་བ་ཆོས་པ་སོ་ཞོགས་དུང་དང་ན་གཞོན་ཆོས་པ་སོ་འགའ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་དཔེ་དེ་བ་དུ་མ་དང་བཅས། བོད་གཞོན་ཆོས་པ་སོ་དག་གི་བསམ་སྟོན་སྟོབས་ལུགས་དང་བོད་ལ་བཅངས་པའི་ལ་རྒྱ། སྤྱི་ཞབས་དོན་འགྲུབ་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལུགས་སྤྱི་སྟོབས་དང་མི་ཆེད་ཆག་སྟོ། གཞོན་རབས་ཆོས་པ་སོ་དག་ལ་བཟུང་བའི་སྤྱི་ཆོག་གི་ལྟ་ཚུལ་སོགས་ཆོས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡིག་ཐོག་ནས་ཐུག་པར། གཞིགས་ཞིབ་མཛད་བཞིན་པའི་བཀའ་ལན་འཕྲོར། དེ་ནི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་ཡོད་སྟོལ་ལྟར་ན། གཞོན་རབས་དེ་དག་དང་དེ་དག་གི་ལ་རྒྱ་སྤྱི་སྟོབས་བཅས་ལ་སྤྱབས་འཇུག་ཐེངས་གཅིག་ཞུས་པ་དེ་ཡིན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། <<ནང་དོན་རིག་པའི་རྒྱལ་སྟོབས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེ་བ་ལས། “བོད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་ཆོས་རིག་གསར་པའི་ལམ་ནས་གསར་ཆོས་ཀྱི་དོ་དཀའ་ལ་ལོག་སྟོད་པའི་མིང་བཏགས་ཀྱི་ཅད་ཞིབ་ཀྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། གྲང་ཁན་ཆོག་པ་པོ་ཆོག་མཆན་མེད་པར་ཆོས་ཡིག་གང་ཞིག་ཀྱང་དཔར་འཁྲུག་བྱེད་མི་ཆོག་ཤོད་ཀྱང་། ཆོག་མཆན་ཐོབ་རྒྱུ་ནི་ལས་སྤྱོད་པོ་ཞིག་གི་ལ་ཡིན། ཆོས་རིག་གསར་པའི་ཤིང་རྟེན་སྟོལ་འབྱེད་བཅུམས་སྤྱང་བ་དོན་འགྲུབ་རྒྱལ་གྱིས། དུས་རབས་གསར་པའི་བྲན་གཡོག་གི་གནས་བབ་འདི་བོད་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་དང་དད་ཞེན་ལ་ཐུག་ཡོད་པར་མཐོང་སྟེ་སྟོན་བརྗོད་དག་ཏུ་བྱས་ཤིང་། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 1985 ལོར་རང་སྟོག་བཅད་དེ་ལྷ་ལམ་དུ་ཆས།” ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་མཆོག་བརྩ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་བྱེད། ལྷོད་ཆ།

རིགས་ཆོའི་བསམ་ཕྱོགས་རྒྱས་ལོན་དང་མཛད་འབྲེལ་གོང་སྤེལ་སོགས་གནང་སྟོ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡིན་
ནོ།།

དེ་ལྟར་རྒྱལ་མཆོག་བརྩ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ལས་ལྷོད་ཆ་རེ་ཞིག་
བྱུང་བར་བྱས་སོ།།

“ཀྱུ་གར་གྱི་དྲང་སྤྱང་ཆེན་པོ་ Kabir གྱིས། ས་གནི་ཐམས་ཅད་ཤོག་བྱ་དང་། རྒྱལ་ཆོལ་ཀྱུ་རྩུ་གྲ། མཆོ་བདུན་ཡོངས་སུ་སྒྲག་ཆར་བསྐྱར་ཏེ་བརྗོད་ཀྱང་སྤྱོད་དཔོན་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་འབྲི་མི་བྱུང་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལོ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་སྤྱོད་པ་ནམ་ཡང་སྐྱེ་མི་བྱུང་པའི་ཆོར་སྤང་འབྱུང་།”

--ཀྱུ་གར་བ་ Kul Bhushan Bakshi ཡིས།

“ད་ལྟ་པན་ལ་ལོ་གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ནམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཕབ་སྟེ་འགྲེལ་སྟེལ་བྱེད་མཁན་ཕྱབ་སྟོན་གྱི་མགོ་མེར་བ་ཤ་ལྷག་རེད། བོད་པའི་ནང་ནས་དམིགས་བཀའ་རིགས་གཅིག་རྟེན་འཛིན་ཐོག་ནས་ལྟུང་མཁན་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་དང་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ལ་དོ་སྤང་བྱེད་མཁན་དཀོན་པོ་རེད།”

--2009 ལོར་སྤྱོད་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས།

“ཁོ་ལྷ་ཙམ་དུ་ཡང་མ་སོན་པའི་བྱིས་པ་དེས། གཞན་ལ་མེད་པའི་ཞི་དུལ་བག་ཡོད་དང་གདོང་སྤོབས། གཞན་ཡིད་འགྲུག་པའི་མཛད་སྟོན་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་མ་ཐག་ཆབ་འབངས་གྱི་དད་གུས་དབང་མེད་དུ་སྟོན་སོང་།”

--སྐུ་ཞབས་ H. E. Richardson (1905-2000) གྱིས།

“ན་སོ་གཞོན་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ནི། སྤོབ་སྟོན་པ་དག་ལས་ཀྱང་སྤྱང་སྤྱང་ལྡན་ཞིང་འཛུགས་སྤྱང་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་མངའ་དེ་བས་ཆེ་ལ། བོད་དུ་ལེགས་བཅོས་དགོས་པའི་གནད་ལ་ངེས་ཤེས་ཟབ་མོ་འབྱུངས་འདུག །”

--ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་སྐུ་ཞབས་ Loy W. Henderson (1892-1986) གྱིས།

“ལོ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གིས། རང་ཉིད་“ནང་པའི་གྲུང་དཀྱུས་མ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། ཁོང་ནི་དུས་རབས་འདིའི་ཉུང་སྐབས་ལ་དང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་དགེ་ཆེན་ཆེན་མོ་ཞིག་རེད།”

--སྐུ་ཞབས་ Richard C. Blum གྱིས།

ཚུམ་པ་པོ། ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
 རྒྱལ་ལ་རྩས་སྟོན་པ། ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
 རྒྱལ་ལ་རྩས་འགོད་པ། ཆོངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ།